R. P.

FRANCISCI PELLIZZARII

E Societate IESV

TRACTATIO

DE MONIALIBVS.

TRACTATIO
DE MONIALIBVS,
IN QVA RESOLVVNTVR
OMNES FERE QVÆSTIONES
(& ex his plurimę adhuc non tractatæ) quæ de ijs excitari solent in communi, & in particulari;

NIMIRVM

De Receptione, Nouitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Professione, Velo, Consecratione, Votis Religiosis, Clausura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Priuilegijs, ac Gubernatione quò ad earum Prælatos, Abbatissas, & Confessarios ordinarios, ac extraordinarios.

ACCESSIT FORMVLARIVM LICENTIARVM, quarum vsus in Monialium gubernatione solet esse frequentior.

EDITIO SECVNDA AB IPSOMET AVTHORE RECOGNITA, Et multis ADDITIONIBVS, *ijsq; vtilissimis aucta.*

AVTHORE

P. FRANCISCO PELLIZZARIO PLACENTINO

E Societate IESV Theologiæ moralis Lectore.

VENETIIS, *Apud Paulum Baleonium*. M DC XLVI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

Eminentissimo ac Reuerendissimo

FRANCISCO MARIÆ MACCHIAVELLIO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

Ac Ferrariensis Ecclesiæ Episcopo vigilantissimo.

FRANCISCVS PELLIZZARIVS E SOC. IESV F. P.

TRACTATIONEM hanc de Monialibus à me non exiguo labore conscriptam editurus, Eminentiss. Cardinalis, cœpi mecum attentiùs meditari, quem patronum ei potissimum adoptarem: cùm ecce recurrit in mentem, illam non nisi Eminentiæ tuæ amplissimæ patrocinio committendam esse, vt pote iam tuam, & quidem tot nominibus, vt sine aperta nominis tui clarissimi iniuria, & graui piaculo Authoris ea tibi nequeat denegari. Tua est ista tractatio, quia elucubrata in bonum tum Monialium tuo regimini subiectarum, tum eorum, qui ad ipsarum confessiones in hac tua diœcesi deputantur: tua, quia sub fœlicibus auspicijs tui Episcopatus inchoata, absoluta, & approbata exprimitur: tua, quia, te efflagitante à R. Admodum P.N. Generali, typis demandatur: tua, quia confecta ab eo, cuius labores, ac studia decem abhinc annis tuæ huius Ecclesiæ Ferrariensis commodis obsequuntur: tua, quia illam suo iure deposcit singularis beneuolentia, qua Societatem nostram semper prosequutus es, & in dies magis, ac magis prosequeris: tua deniq; quia conscripta efficaci suasione, ne dicam imperio, Reuerendiss. D. Petri Io. Bonæfidei Vicarij tui Generalis meritissimi. Cùm ergo præsens tractatio tibi tot no-

minibus

minibus debeatur, æquitas non solùm petit, sed præcipit, non suadet, sed iubet, non hortatur, sed impellit, vt illam Eminentiæ tuæ non donem, sed reddam, non offeram, sed persoluam, ea saltem ex causa placituram, quia tua est.

Quamquam, etsi ea tibi tot nominibus non deberetur, plures aliæ rationes sese offerre possent, quæ in hanc mentem me traherent, etiam reluctantem. Siue enim spectes ea, quæ habes à Deo bonorum omnium supremo largitore, morum integritatem, vitæ probitatem, modestiam, prudentiam, liberalitatem, & cæteras animi virtutes; siue quæ à maioribus hausisti, generis nobilitatem, Auorum splendorem, oris maiestatem, & alias naturæ dotes; siue quæ ipse tua industria, ac sedulitate comparasti, scientias, rerum experientiam, & res præclarè gestas: ea omnia adeò illustri eminent splendore, vt plura, aut maiora desiderari non possint in eo, cuius pͦtrocinio tractatio hæc committeretur.

Ea certè S. D. N. Vrbanus VIII. vniuscuiusq; meritorum sapientissimus arbiter optimè dignouit, immò & dignè remuneratus est, te instituendo Abbatem, tum Sacræ Rotæ Romanæ Auditorem, tum Datarium Eminentiss. Cardinalis Ginetti in legatione Coloniensi, tum Episcopum Ferrariensem, tum Patriarcham Constantinopolitanum, tum Nuncium extraordinarium pacis, tum demum S. R. E. Cardinalem: vt non immeritò de te vsurpari possit, quod habetur Sap. 4. Consummatus in breui expleuit tempora multa. *Vbi enim tam spectata, tam præsens, tam probata virtus elucebat, non erat, cur longum experimentum quæreretur. Quin hinc sperare lubet clauos in gentilitio stemmate nobilissimæ familiæ tuæ emicantes tandem fore conuertendos in Apostolicas Petri Claues, & Crucem ipsam, quæ item affulget in tuo stemmate, in Pontificium baculum, quo vniuersum orbem Christianum regas, ac modereris. Vale ex Collegio nostro Bononiensi 1. Octobris 1644.*

P R Æ-

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

AGITVR annus iam decimus, ex quo mihi Moderatorum meorum iussu Theologię moralis studijs ex proposito vacanti, eamq; in publicis scholis edocenti cogitatio illa immissa est, vt ad communem Religiosorum Ordinum vtilitatem nouum Manuale regularium conscriberem; in quo breuiter, clarè, ac solidè deciderentur omnes eæ quæstiones, quæ occurrere possunt, & solent de statu religioso tam in communi, quàm in particulari; nimirum de nouitiatu, professione, votis tum communibus omnium religionum, tum proprijs aliquorum Ordinum, obligationibus, prohibitionibus, pœnis, priuilegijs, gubernatione, ac peculiari instituto Societatis IESV. Non displicuit cogitatio: illam consilij causa amicis communicaui; placuit & ipsis, eaque maximè ex causa, quòd post tot tractatus conscriptos de rebus ad regulares pertinentibus adhuc desiderari posset volumen, in quo vno simul materiæ omnes statum religiosum concernentes tractarentur, quę in pluribus, & grandioribus voluminibus sparsim explicantur à Rodriquez, Miranda, Suarez, Sanchez, Portello, Peyrino, Tamburino, Lezana, Bartholomæo à S. Fausto, Bordono, & alijs Doctoribus: idque resecatis pluribus quæstionibus: ad præsens institutum minùs necessarijs, quæ ab illis intermiscentur: & è contra resolutis plurimis, ac grauissimis difficultatibus, quæ, teste experientia, frequentissimè occurrunt, & à præfatis Doctoribus ne attinguntur quidem. præterquàm, quòd dato vno volumine, in quo explicatæ modo dicto reperirentur omnes materiæ versantes circa statum regularem tam in communi, quàm in particulari, meliùs satisfieret ijs, quibus vel non sumptus ad multos libros coemendos vel non tempus, ac ingenium ad eos lecti-

tandos

tandos suppetit; pleniorque ac perfectior rerum religiosarum notitia haberetur, quæ alioqui videri potest quò ad aliqua satis deficiens, & manca: imposita est ergò manus operi, & in eo per plures annos pro virium tenuitate elaboratum est.

Iam aliquot tractatus erant absoluti; & alij in dies (quantùm patiebatur ingruentium occupationum copia) parabantur; cùm ecce non pauci accurrunt amici studiorum meorum conscij, & vt tractatum de Monialibus ad complementum totius operis conficerem, & quàm primùm typis euulgarem ad commune bonum spirituale ipsarum Monialium, non persuaserunt solùm verbis efficacioribus, immò, vt intentum faciliùs assequerentur, illorum auctoritatem interposuerunt, quorum consilia, suasiones, ac præces iure optimo reputari possunt, ac debent præcepta: vt propterea vix licuerit reluctari.

Non pauci quidem (inquiebant illi) editi iam sunt tractatus de Monialibus; at nullus adhuc extat, in quo tradatur plena, & absoluta cognitio eorum, quæ de Monialibus quæri possunt, & solent. Alij quippe illorum nimis ieiunè tractant, quæ spectant ad moniales: alij multa asserunt, quæ interdum non probant, aliàs probanda: alij plura interserunt minùs necessaria: alij plurima prætereunt, quæ passim occurrunt, & sunt difficillimæ solutionis. ex alia parte vbique locorum cùm tot extructa sint monasteria Monialium, & recta illarum institutio adeò conferat ad totius Ecclesiæ ædificationem; par est, vt demum prodeat tractatio, in qua, sublatis ijs, quæ sunt minùs necessaria, ea omnia tradantur, quæ ad rectam, ac proficuam Monialium instructionem proximè valeant deseruire.

Sic ij disserebant, sicque præcibus, ac repetitis persuasionibus instite runt, vt tandem fuerit opus dare manus. acquieui ergò consilijs amicorum: præsentem tractationem non exiguo labore confeci (vtinam & pari fructu:) modò illam expono publicæ vtilitati, virorumque doctorum censuræ subijcio: Prælatis Monialium, ac earum Confessarijs tam ordinarijs, quàm extraordinarijs offero.

Ad hoc autem quàm maximè impulit me suasio efficax Reuerendiss. D. Petri Io: Bonęfidei Ecclesię Ferrariensis Vicarij generalis, cuius integritatem, suauitatem, prudentiam, sapientiam, dexteritatem, ac constantiam in tali munere obeundo 18. annorum spatio, & suspexe-

runt

unt vniuersi, & in primis testatam fecerunt Eminentissimi Cardinales Lenius, Magalottus, ac Macchiauellius illum sibi aduocando in Vicarium generalem præfatæ Ferrariensis Ecclesiæ: cùm antea non semel electus fuerit in Vicarium capitularem, immò & in Vicarium Apostolicum, ex obitu Eminentissimi Magalotti.

Ordo tractationis est is, quem indicaui in ipsa eius inscriptione: plures quæstiones hìc omitto, quæ fieri possent de Monialibus; quia in proprijs Tractatibus opportuniùs tractandæ sunt: aliquas è contra interdum insero minùs proprias Monialium; vt qui curam gerunt illarum, magis in promptu habeant quæcunque faciunt ad earum gubernationem: aliquas item quæstiones in vno loco expositas propono etiam alijs in locis, sed remissiuè; nec inutiliter, cùm spectent ad varia capita, & aliàs valdè conferat, quòd simul colligantur in vnoquoque capite quæcunq; ad illud spectant (v.g. omnes prohibitiones, omnes pęnæ, &c.) ratio styli est, quæ vsitatur in scholis, & quæ faciat ad faciliorem intelligentiam eorum, quæ tractantur: non suppono quæ assero, sed plerumq; confirmo & auctoritate Doctorum (si qui occurrunt) & rationibus, & constitutionibus Pontificijs, & Concilijs, & iure tam canonico, quàm ciuili, pro vt fert conditio rerum, quæ tractantur: quin & aliqua hìc suppono, quæ in alijs tractationibus mei Manualis postea suo tempore edendi latè probantur: in referendis Doctoribus non multùm immoror, studens breuitati: paucos recenseo, eosque grauiores; interdum tamen & iuniores, quippe qui plures quæstiones tractarunt, quas antiqui Doctores omninò intactas reliquerunt, & aliàs suam promerentur laudem; plures, & graues difficultates à nullo alio (quod ego viderim) discussas resoluo, adhibita non raro doctorum virorum consultatione; in opinionibus eligendis memor effati illius celeberrimi *Media tutissimus ibis*, sicut abstinui à nimis rigidis, sic & à nimis laxis, plerumque tamen propendens in benigniorem partem iuxta illud *In dubijs benigniora præferenda sunt l. semper ff. de regul. iur.* in resoluendis quæstionibus sic studeo breuitati, vt quam maximè enitar vitare obscuritatem. Illud autem in hac tractatione conscribenda intendi, vt bono spirituali Monialium, directioni eorum, qui illis deputantur in Confessarios, ac publicæ vtilitati consulerem; an autem id verè assecutus sim, aliorum esto iudicium. Certè, si quid boni, ac vtilis in ea benignus repererit lector, totum Deo bonorum omnium auctori tribuat,

ſin verò quid erratum, mihi adſcribat; ſed ſine probris ſine conuitijs, ſine indignatione: ſum etenim homo, adeoque nihil humani alienum à me puto. Quòd ſi videro præſentem tractationem tibi non eſſe ingratam, quàm citiſſimè integrum Manuale regularium, quod omni ſtudio ac diligentia apparo, lubens exhibebo.

Interim tibi hìc propono indicem tum ſingularum tractationum prædicti Manualis, tum omnium Capitum, Sectionum, ac Subſectionum, quæ in vnaquaque Tractatione continentur: vt hinc tota ipſius Manualis ſtructura vnico intuitu appareat, ſicque mihi vires ad illud abſoluendum, ac perficiendum neceſſarias à D. O. M. enixè depreceris; & ſi quid occurrerit addendum, detrahendum, aut immutandum, amicè, ac opportunè, ſuggeras.

TRA-

TRACTATIO I.

De ſtatu Religioſo in communi.

TRACTATIO II.

De Nouitiatu præmittendo profeſſioni Religioſæ.

TRACTATIO III.

De profeſſione Religioſa.

TRACTATIO IV.

De votis Regularium tum communibus status Religiosi, tum proprijs aliquorum Ordinum.

Sect.

TRACTATIO V.

De Obligationibus Regularium.

TRA-

TRACTATIO VI.

De Prohibitionibus Regularium.

TRACTATIO VII.

De Pœnis latis contra Regulares.

TRACTATIO VIII.

De Priuilegijs Regularium.

Cap.

TRA-

TRACTATIO IX.

De Gubernatione Regularium.

TRACTATIO X.

De peculiari Instituto Soc. IESV.

Cùm in præsenti tractatione summariè colligantur ea, quæ sparsim explicantur in præcedentibus tractationibus de peculiari Instituto Societatis Iesu; non est, cur tractationem hìc distinguamus in sua capita, ac sectiones: cùm eius capita, ac sectiones capitibus, ac sectionibus præcedentium tractationum repondeant.

Hæc ergò, amice Lector, est tota structura Manualis Regularium, quod conscribimus, & sæpius allegamus in hac tractatione; inde multa supponentes, quæ aliàs essent probanda: idq; ne sine vrgenti necessitate in ea repetamus, quæ ibi ex proposito tractantur. Deus te fortunet.

TYPO-

TYPOGRAPHVS
AD LECTOREM.

TRACTATIONEM de Monialibus à R. P. Francisco Pellizzario è Societate IESV conscriptam, & anno Superiorem editam Bononiæ, communiq; Doctorum virorum approbatione, ac plausu exceptam, ab ipsomet Authore recognitam, à multis mendis castigatam, & non paucis, iisq; admodùm vtilibus auctam Additionibus typis meis recudo, amicissime Lector; ne in Litteraria Republica desideretur Liber adeò probatus, vtilis, ac necessarius: quod omninò contingeret, cùm breui nouem mensium spatio penè omnia eius exempla in prima editione impressa iam fuerint distracta, & per vniuersam Italiam mira celeritate disseminata. Tractationem hanc quicumq; viderunt, & attentiùs lectitarunt; illam suspexerunt, approbarunt, & summopere commendarunt. nec immeritò; cùm in ea breuiter, clarè, ac solidè proponantur, & soluantur omnes ferè quæstiones, quæ à Doctoribus proponi solent de Monialibus; additis plurimis alijs, iisque difficillimis quæstionibus; quas alij Authores non solum non examinarunt, sed ne attigerunt quidem: vt proinde tractationem hanc alij auream, ac eruditissimam appellauerint; alij numeris omnibus absolutissimam; alij Monialium Prælatis, ac Confessarijs perutilem, ac necessariam; alij doctrina, & curiositate plenissimam. Testis Eminentissimus Cardinalis de Lugo inter Doctores nostræ ætatis nulli secundus; qui in Literis ad Authorem scriptis sic habet: Tractationis de Monialibus à R. V. editæ exemplum ad me transmissum singulari animi mei sensu perlegi: quippe quæ omninò respondit expectationi à me iamdudum conceptæ de nobilissimo V. R. ingenio. Gratulor Vestram Reuerentiam ad commune bonum promulgasse opus publico plausu excipiendum non modò ob elegantiam, quæ in eo elucet, sed etiam ob vtilitatem, quæ ex eius argumento Literariæ Reipublicæ obueniet. Certum habeat V. R. Tractationem hanc me magna in æstimatione habiturum. gratias deniq; quas debeo, ago; meq; ex animo Vestræ Reuerentiæ commendo. Testis R. Admodum P. Antoninus Diana ob suas resolutiones morales toties editas Orbi celeberrimus, qui per literas de transmisso ad ipsum exemplo Tractationis huius gratias agens Authori, ad eum his verbis ex Italico sermone in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: Pulcherrimum Tractatum de Monialibus à R. V. conscriptum accepi; illum perlegi summa animi mei voluptate; reperiq; multa doctrina, & curiositate refertum. Legi præterea indicem Manualis Regularium (qui scilicèt inseritur in præfatione præsentis Tractationis) & cùm Manuale contineat materias tum ex se ipsis, tum ratione dispositionis, qua eæ explicantur, publica luce dignas; suadeo, vt R. V. quàm primum illud in lucem edat; animo præsagiens id cessurum in non vulgarem R. V. commendationem, ac laudem. Testis Admodum R. P. Magister Hieronymus Allè Congrega-

tionis

tionis S. Hieronymi de Fessulis Concionator insignis, olim Vicarius Generalis sui Ordinis, & modò Lector publicus sacrarum Literarum in Bononiensi Academia; qui, vbi hanc tractationem perlegit, eam sic probauit, vt non solùm eruditissimam, & auream sæpiùs appellauerit, sed prætereà ex Latino in Italicum sermonem traductam in breue compendium redegerit, & Bononiæ ad commune Monialium beneficium ediderit. Fruere igitur, amice Lector, præsenti Tractatione, dum Author Manuale Regularium magno studio, ac diligentia concinnatum, ac penè absolutum recognoscit breui ad publicam Regularium vtilitatem editurus.

Facul.

Facultas R. P. Præpositi Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Veneta.

LIBRVM, cui titulus est: Tractatio de Monialibus P. Francisci Pellizzarij Placentini è Societate IESV ab aliquot Theologis nostris visum, & approbatum. Ego Franciscus Manfredinus eiusdem Societatis in Prouincia Veneta Præpositus Prouincialis, potestate mihi ad id ab Admod. R. P. Nostro Mutio Vitelleschio Societatis IESV Generali Præposito facta typis mandari permitto. In quorum fidem hoc testimonium manu mea subscriptum, & sigillo meo munitum dedi.

Parmæ die 29. Iulij Anno 1644.

Franciscus Manfredinus.

APPROBATIO ADDITIONVM.

Carolus Sangrius Societatis IESV Vicarius Generalis.

CVM Additiones P. Francisci Pellizzarij ad Tractatum de Monialibus tres nostræ Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi posse probauerint; facultatem concedimus, vt typis mandentur; si ita ijs, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, sigilloq; nostro munitas dedimus.

Romæ 16. Nouembris 1645.

Carolus Sangrius &c.

INDEX

INDEX
CAPITVM, SECTIONVM, AC SVBSECTIONVM,

Quæ continentur in præſenti Tractatione DE MONIALIBVS.

SE-

SE-

AVTHOR AD TYPOGRAPHOS.

SI quis vestrum typis suis Tractationem hanc de Monialibus vulgare statuerit: illud à vobis enixè peto, ne, me inscio, id faciatis. interim enim fortè aliqua de nouo occurrent, quæ vobis suggeram addenda, & quæ tractationem magis perficiant, ac vtiliorem studiosis viris reddant.

TRA-

TRACTATIO DE MONIALIBVS

Ratio dicendorum.

AD complementum Manualis Regularium, quod à nobis conſcribitur, Deo dante, poſtea edendum: par erat, vt præſentem inſtitueremus tractationem de Monialibus: cum præterea, quæ in dicto Manuali à nobis explicantur tam de ſtatu religioſo in communi, quam in particulari, & ſunt communia religioſis vtriuſq; ſexus; plurima de Monialibus in ſpecie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non poſſunt reſolui ex doctrinis generalibus, vt quotidiana oſtendit experientia. Tractationem diuidemus in 10. capita, in quorum 1. agemus de ſtatu religioſo Monialium in genere: in 2. de earum receptione, ad Nouitiatum, ipſo Nouitiatu, ac bonorum renuntiatione: in 3. de profeſſione religioſa, dote ſoluenda monaſterio, velo profeſſionis, ac conſecratione: in 4. de votis ſubſtantialibus religionis: in 5. de clauſura, ad quam tenentur: in 6. de alijs earum obligationibus: in 7. de prohibitionibus: in 8. de pœnis: in 9. de priuilegijs: in 10. de earum gubernatione.

CAPVT I.

De ſtatu religioſo Monialium in genere.

1 *VNde deducatur nomen Monialis.*
2 *Qualis origo Monialium.*
3 *Qualis Monialium inſtitutio ab initio.*
4 *In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi illarum.*
5 *Debent militare ſub certa aliqua regula.*
6 *Qualis varietas, & diſtinctio inter Moniales.*
7 *Aliquo modo diſtinguuntur in clericales, & laicales.*
8 *Moniales Choriſtæ transferri poſſunt ad ſtatum Monialium Converſarum, & è contra.*
9 *Moniales Tertiariæ quæ: votum Caſtitatis earum nequit commutari à potente commutare votum Caſtitatis.*
10 *Moniales communiter profitentur vitam contemplatiuam.*

QVÆRES I. Vnde deducatur nomen Monialis, seu Monachæ.

1 ℞. Deduci à verbo græco *μονάζειν* quod est in solitudine viuere; vnde & deductum est nomen Monachi. notat autem *Tambur. de iure abbatiss. d. 7. q. 1. nu. 1.* Moniales alijs item nominibus vocari à scriptoribus sacris, nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnanes, Deo consecratas, seu dicatas, velatas Christi sponsas, Dominicas, Castimoniales, sacræ perpetuæ continentiæ sectatrices.

QVÆRES II. Qualis fuerit origo status religiosi Monialium.

2 ℞. Eas, propriè loquendo, in lege euangelica traxisse originem ex Institutoribus religionum: quorum saltem aliqui simul cum regula religiosorum virorum instituerunt etiam Monialium regulam, vt notat Suar. *to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 10. nu. 11.* de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco, addens, quod, licèt de alijs Ordinibus, tam Monachorum, quam Mendicantium non ita certò constet, quo tempore cœperint habere Monasteria fœminarum sibi subiecta, aut suam regulam profitentia: probabile tamen est in ijs incæpisse simul monasteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipsa lege veteri status religiosus Monialium fuit adumbratus, tum in mulieribus ad ostium tabernaculi excubantibus *Exodi 38.* tum in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclauibus, Deumque, ibi assiduè colentibus *2. Machab. 3.* tum in Iuditha, quæ cum esset vidua, modesta veste induta, summque corpus cilicio, ac inedia affligens in prætorio suæ domus tabernaculo cum puellis suis (quas virgines fuisse probabile est) clausa morabatur, Deumque timens sacris precibus, & rerum diuinarum meditationi vacabat: tum in Anna vidua, sanctitate, ac vaticinandi dono illustrissima, & à Cyrillo Hierosolymit. *Cathech. 10.* nomine Monialis religiosissimæ vocata, quæ in templi conclauibus cum virginibus, ac viduis Deo inseruientibus secundum aliquos habitauit, id colligentes ex *Luca 2.* tum maximè in B. V. Maria, quæ tertio ætatis anno fuit in templo præsentata, ibiq; Deo seruiens toto mentis affectu, vsque ad annos nubiles mansit cum alijs virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3 Notat autem *Suar. num. 3.* incertum esse, qualis fuerit institutio, ac professio huiusmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege euangelica; num scilicet eæ se adstrinxerint omnibus votis substantialibus religionis, an solo voto castitatis (sicut modò fit à multis) num seruarent talem statum in Monasterijs, vel in priuatis domibus, quem habitum deferrent, &

qua

qua viuendi forma vterentur; dicitq; probabile esse varios fuisse modos talis status, & quidem non solum in diuersis temporibus, aut locis, sed etiam in ijsdem, sicuti nunc de facto sunt in Ecclesia.

QVÆRES III. In quo consistat essentia status religiosi Monialium.

4 ℟. Consistere in tribus votis substantialibus religionis, paupertatis scilicet, castitatis, ac obedientiæ: patetque ex eo quod status religiosus est vnus, ac idem tam in viris religiosis, quam in Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum, cum ergo status religiosus consistat in tribus votis substantialibus religionis, in ijs consistet, & status religiosus Monialium. Verum tamen est ad essentiam huius, aut illius Ordinis spectare etiã quodliber aliud votum, quod iuxta leges proprij instituti solemniter emittatur: idque tam respectu Monialium, quam respectu virorum regularium.

QVÆRES IV. An sit de substantia status religiosi Monialium, vt amplectantur aliquam ex regulis approbatis à Sede Apostolica, vel certè ratio, & modus viuendi, quem illæ obseruant in hac, aut illa Congregatione, specialiter approbetur à Papa.

5 ℟. Esse, & consequenter alterum ex his necessariò requiri, ita Suar. *sup. nu.*10. hinc inferens, quod, si quis velit erigere monasterium Monialium, & non sub aliqua regula approbata; nisi ratio viuendi in eo seruanda specialiter approbetur à Papa, tale monasterium erit quidem congregatio honesta mulierum, non tamen vera religio, seu religiosa professio iuxta, *cap. vn. de relig. domib. in 6.* cum notatis ibi per *Io. Andream, & Panorm.* 1. *p. consil. cons.* 55. probatur autem responsio, quia quod statutum est in *cap. vlt. de relig. domib. & cap. vn. eod. tit. in 6.* vt nulla religio instituatur, nisi sub regula approbata à Sede Apostolica, seruari debet etiam in monasterijs Monialium: priusque fuerat statutum ab *Innoc. II. in c. perniciosum* 18. *q.* 2. vbi statuit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ, licèt non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilominus sanctimoniales vocari volunt; sicq; in *cap. indemnitatibus* §. *supradicta de elect. in 6.* in hoc sensu videtur supponi Moniales, quæ verè sunt religiosæ, debere viuere sub aliqua religione approbata: siquidem nulla extat regula à Sede Apostolica pro solis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata, ideoq; necesse est, vt profiteantur secundùm aliquam ex regulis approbatis religiosorum, siue postea sint subiectæ ipsis Monachis, siue Episcopis; sicut. n. olim Monachi erant subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita & nunc esse possunt monasteria Monialium. sic *Suar. suprà num.* 9. & cum illo *Tambur. sup. D.* 13. *q.* 1. *nu.* 3. & 4.

QVÆRES V. An, & qualis varietas, ac distinctio reperiatur in Monialibus.

6 ℟. Quod, quamuis in illis non habeat locum distinctio religionis in religionem laicorum, & clericorum: cum hoc posterius membrum in ipsi

reperiri non possit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inueniri possit in Monialium institutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ propriè sunt Ordinis Monachalis, vt pote profitentes regulam S. Benedicti sub proprio nomine, & accommodato habitu: aliæ sunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicuius ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ sunt veluti Canonicissæ, quæ viuunt sub regula S. Augustini, & fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, & curam circa obsequium, & ministeria diuina: aliæ denique sunt Ordinis militaris, quæ degunt sub regula alicuius Ordinis militaris cum insignibus, & habitu illius (etsi alias finis Ordinis militaris videatur omninò repugnare sexui fœmineo.) Vnde notandum est, ad hoc vt Moniales possint dici huius, aut illius Ordinis, non esse opus, quod in omnibus assimilari possint viris dicti Ordinis, sed sufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam, vtantur eius habitu, ac insignijs, imitentur eius mores, seu constitutiones: quod benè aduertit *Suar. sup. num.* 8.

7 Addo, quod, licèt inter Moniales non adsit distinctio laicalium,& clericalium, sicut paulò ante diximus: talis tamen distinctio inter eas reperitur æquiualenter: quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam choristæ (nimirum vt vacent choro) & recipiunt in professione velum nigrum, aliæ admittuntur solum,vt vacent ministerijs temporalibus Monasterij,& communiter vocantur Conuersæ, quas proinde possemus vocare simpliciter laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant choro, & dicuntur choristæ. Quod autem diximus Moniales choristas in professione velum nigrum recipere; audio non procedere vniuersaliter, quoad Moniales tertij Ordinis Minorum S.Francisci: siquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ vtrumque, vt ad me rescripsit P. Bordonus dicti Ordinis olim Prouincialis.

Vtrum verò Monialis addicta choro transferri possit ad statum Monialium conuersarum (vt vocant) & è contra.

8 ℟. Posse; nisi quoad translationem Monialis conuersæ ad statum Monialium choro addictarum obstet decretum Sacræ Congregationis iussu Clementis VIII. editum 19. Maij 1603. super receptione, & educatione nouitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad conuersorum habitum recepti fuerint, ad clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Ratio assertionis est, quod per talem translationem non variatur status substantialis religionis, sed solum accidentaliter: cum Moniales laicæ, seu conuersæ, & Moniales vacantes choro adstringantur ijsdem votis substantialibus, immò & ijsdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur solum Moniales vacantes choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali chorista, quæ fortè transferretur ad statum conuersarum, vt benè ad uertit *Sanchez l.6. mor. cap.7. num.*89.

monens

monens hinc sequi Prælatum regularem posse religiosum eximere ab onere recitandi diuinum officium, non directè, & per se, sed per accidens; remouendo religiosum subditum à statu religiosorum Choro vacantium.

9 Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ; quarum aliæ emittunt tria vota substantialia religionis sub proprio Prælato, ac propria regula, & viuunt in congregatione, suntq; verè, ac propriè religiosæ; aliæ verò viuunt extra congregationem in suis domibus, & non faciunt tria vota essentialia: & hæ non sunt verè religiosæ, ideoque non gaudent priuilegijs Monialium, nisi eo modo, quo dicemus *c.9.* sub finem. Illud autem hic obiter moneo votum castitatis simplex, quod emittunt Tertiariæ, non posse commutari ab habente priuilegium commutandi votum simplex castitatis, idque ob doctrinam *Suarez to.4.de relig.tr.8.l.2.cap.12.nu.3.* nimirùm vota status, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicuius instituti, non cadere sub generali facultate commutandi similia vota iuxta regulam iuris. *Non cadunt sub generali concessione, quæ specialem rationem habent, & difficultatem,* ideoque verosimiliter in specie non concederentur: constat autem votum Castitatis, quod faciunt Tertiariæ, esse votum status; quippe quod fit ex speciali instituto Ordinis tertiarij. Quod item procedit de quocunque alio voto, quod fiat in aliquo Ordine à monialibus Tertiarijs ex peculiari ipsarum instituto.

QVÆRES VI. Quod genus vitæ profiteantur Moniales, actiuæne, an contemplatiuæ, aut mixtæ.

10 ℞. Regulariter profiteri vitam contemplatiuam, ac monasticam, ideoque ferè omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (vnde fortasse communiter vocantur Monachæ) ita *Suar.* in terminis *num.7.* & patet, quia certum est vitam mixtam ex contemplatione, & actione spirituali versante in ministerijs erga proximos non habere locum in religionibus fœminarum, cum fœminæ non solum sint incapaces ordinum, sed etiam docendi munus ipsis denegetur iuxta 1.*Cor.*14. vbi dicitur: *Mulieri docere non permitto:* & meritò, siquidem (vt ingeniosè adnotauit Chrysostom. *in cathena ibi*) *Semel docuit, & cuncta peruertit;* si quid verò actionis participant, ordinariè solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs Monachis viris, & præsertim contemplatiuis communis fuit, & est moraliter necessaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus: præter quam quod aliud actionis genus consistens in vsu operum misericordiæ corporalis, est minus accommodatum religioni fœminarum, sicque regulariter minùs decet illud assumi ab ijs, vt proprium finem; licet alioqui dicta opera commodè exerceri possint à fœminis iuxta illud, 1. *Cor.5. Vidua eligatur in operibus bonis testimonium habens:* & infra: *Si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, &c.* obstat quippe obligatio clausuræ, per quam Moniales prohibentur exire ex-

tra claustrum ad exercenda dicta opera: quod tamen esset omninò necessarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non potest esse actiua, neque mixta: sequitur necessariò illam esse contemplatiuam, vt iam nos diximus.

QVÆRES VII. Quo tempore in Ecclesia primò inductus, & legitimè approbatus fuerit status religiosus Monialium.

11 ℞. Quod, cum idem sit iudicium de origine, & antiquitate religionum Monialium tam in generali, quam in particulari, quod de religionibus virorum, proportione seruata, vt innuimus, *q.2.* consequenter sustinendum est religiosum statum Monialium exortum fuisse simul cum statu religioso virorum; sicque eodem tempore fuisse vtrumque institutum, & approbatum, simulque cum singulis ferè Monachorum Auctoribus, Virginum etiam Conuentus incæpisse, vt ostendit *Suar. sup. num.* 11. de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens verisimile esse, quod idem etiam in alijs religionibus seruatum sit; & quidem ita, vt sub eodem Ordine virorum varia Monialium instituta processerint: vt videre est in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ subijcitur item religio Conceptionis diuersam regulam profitens.

QVÆRES VIII. An sit de intrinseca ratione status religiosi Monialium, quod ex teneantur ad specialem clausuram, siue proprio voto promissam, siue iure positiuo inductam.

12 ℞. Non esse, quamuis alias obseruantia clausuræ sit conuenientissima statui religioso fœminarum, maximè profitentium in communi, seu conuentuali vita; prout nunc est in vsu Ecclesiæ veritatem hanc satis confirmante: idq; ex naturali conditione, ac fragilitate sexus fœminei. ita *Suarez to. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 8. nu. 1.* alijque communiter, & probatur quia ex vna parte tria vota substantialia religionis sufficiunt ad statum religiosum constituendum, tam quoad fœminas, quam quoad viros; sicque olim solebant sacræ virgines in proprijs domibus religionem profiteri, vt constat ex canone 33. Concilij III. Carthaginensis: ex alia parte nulla lege ecclesiastica determinatum est de ratione intrinseca status religiosi Monialium esse clausuram, & consequenter non est inducta obligatio clausuræ, tanquam de ratione essentiali dicti status: præterquamquod absque lege, aut voto clausuræ seruari potest etiam à Monialibus castitas, & regula religiosa, seu modus viuendi secundùm consilia euangelica; sicque dicendum est eam non esse necessariam ad statum religiosum Monialium.

QVÆRES IX. Quantum deceat status religiosus Monialium in Ecclesia, quantumque expediat ad bonum spirituale ipsarum.

13 ℞. Et maximè decere in Ecclesia, & maximè expedire ad bonum spirituale ipsarum Monialium: decere quidem, eò quod Ecclesia sic habet plura agmina fidelium vtriusque sexus Deo quam studiosissimè famulantium die, ac nocte, eiusque cultui specialiter dicatorum; quod vtique cedit

in

in magnum Dei honorem, ac Ecclesiæ decus: expedire verò ad bonum spirituale ipsarum Monialium, eò quod sic sexus fœmineus ex se valdè fragilis, atque incōstans, per susceptionem status religiosi, ac emissionem trium votorum substantialium religionis mirificè roboratur, ac confirmatur ad christianarum virtutum acquisitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem, quo pacto è Monialium cœnobijs processerunt innumeræ fœminæ vitæ sanctimonia insignes, immò & egregijs miraculis conspicuæ. præterquamquod Moniales in Ecclesia maximè conferunt etiam ad bonum spirituale proximorum; quatenus in earum monasterijs educari solent puellæ, quæ ibi christianis moribus imbutæ filios, quos postea nuptæ procreant, piè erudiunt, & in timore Dei, eiusque mandatorum obseruantia sollicitè enutriunt: cum teste *Tullio orat. 2. in Verrem.* nullum munus reipublicæ afferre maius, meliusve possimus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem.

QVÆRES X. An liceat, immo expediat allicere puellas ad statum religiosum Monialium.

14 ℟. Licere, immò & quam maximè expedire, si agnoscatur eas esse præditas illis dotibus, quæ ad statum religiosum requiruntur: sic enim vtiliter geritur negotium spirituale ipsarum, dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex statu religioso consequuntur, & mox hic breuiter referentur. Monialis quippe Dei seruitio dicata euitat innumeras occasiones delinquendi, quæ sunt in sæculo; commodius, ac facilius deseruit Deo, eiusque mandata obseruat; vberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis: in bonis operibus maius acquirit meritum, etiam ex vi ipsius status: viuit tranquillius, & moritur confidentius: eximit se ab erumnis, quibus communiter subsunt fœminæ coniugatæ, dum à viris improbis sæuissimè tractantur vt vilissima mancipia, & sæpissimè habent, vnde grauiter doleant, siue ex morte proprij viri, aut filiorum, siue ex dispendijs rei familiaris, siue ex prauis moribus filij, aut filiæ, siue ex alijs calamitatibus, quæ domesticis creberrimè obueniunt; voluntariè, ac meritoriè amplectitur statum vitæ cœlibis, quem multæ filiæ magnorum principum coguntur suscipere eò quod illis non se offerat sponsus illarum conditioni, ac statui propotionatus: innumera denique & singularia bona, quæ ex statu religioso proueniunt, acquirit.

CAPVT II.

De Nouitiatu Monialium, alijsq; ipsi annexis.

IN præsenti capite agendum nobis est de nouitiatu Monialium: & cum ad ipsum prærequiratur legitima receptio, soleatque subsequi, et bonorum temporalium renuntiatio facienda ante professionem, de his etiam

hic differemus. Caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de receptione monialium ad nouitiatum: in 2. de ipso nouitiatu: in 3. de bonorum renuntiatione facienda ante religiosam professionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Nouitiatum.

1 *QVid sit recipere ad nouitiatum.*
2 *Qualis debeat esse ista receptio.*
3 *Debet fieri suffragijs secretis: digna non potest liberè excludi: & vt excludatur indigna, debet constare de indignitate.*
4 *Eam non præcedit exploratio voluntatis iuxta plures DD; quod alij negant.*
5 *Dato quod talis exploratio semel fieri debeat, expedit illam fieri ante professionem: quod alij negant.*
Talis exploratio facienda diligenter: & in ea fiunt variæ interrogationes.
6 *Non datur expectatiua loci primò vacaturi.*
7 *Moniales non possunt recipi vltra numerum taxatum, seclusa consuetudine.*
8 *Quæ dos soluenda pro Moniali supernumeraria.*
9 *An Auctis redditibus monasterij possit augeri numerus monialium.*
10 *Quot Conuersæ recipi possint in vnoquoque monasterio.*
11 *Puella capitulariter admissa ad nouitiatum potest excludi, & è contra: & si nimis differat ingressum, interdum eget noua admissione.*
12 *Qualis debeat esse puella recipienda.*
13 *Recipi possunt viduæ ad statum religiosum.*
14 *Item fœminæ illicitè corruptæ.*
15 *Item & coniugatæ: maximè matrimonio solùm rato.*
16 *Item, & hermaphroditæ, sed non omnes.*
17 *Quæ ætas puellæ recipiendæ.*
18 *Quid de hoc statuerit sacra Congregatio.*
19 *Puellæ infantes possunt recipi à Monialibus postea recipiendæ ad religionem.*
20 *Parentes qualiter offerre possint puellas ad religionem.*
21 *Plerumq; expedit recipi puellas minoris ætatis.*
22 *Quot sorores carnales recipi possint in eodem Monasterio.*
23 *Puella mox recipienda ad religionem extrahenda à Conuentu, in quo educatur.*
24 *Qualiter ea interim se debeat gerere in sæculo.*
25 *Plerumq; non expedit puellam recipi in monasterio, in quo educatur.*
26 *Excommunicantur impedientes puellam ab ingressu religionis.*

27 *Quid*

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine receptionis.

1 ℞. Quod, cùm probatio nouitiatus inchoari non soleat in religionibus, nisi Nouitius priùs legitimè fuerit admissus ad religionem modo inferiùs explicando; hic nomine receptionis intelligimus admissionem illam, per quam Monialis legitimè recipitur ad probationem nouitiatus, ad effectum scilicet, vt Monialis probet religionem, & religio ipsam.

QVAERES II. Qualis debeat esse ista receptio, vt sit legitima.

2 ℞. Debere fieri capitulariter, & quidem vnà cum consensu proprij Prælati, nimirum Episcopi, aut eius Vicarij generalis, si Moniales, quarum interest, non sint exemptæ; aut Prælati regularis, si Moniales sint exemptæ. ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. c. 11. num. 1.* dicens communem vsum iuri, ac rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi Nouitias inter Moniales sit in Conuentu ipsarum Monialium, simul tamen requiri licentiam, seu consensum Prælati; probat, quia talis receptio, prout est ad communem vitam, ac societatem cum Monialibus, æquum est, vt ipsæ voluntariè in eam consentiant: quatenus verò dicta receptio est actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat. Cum *Suarez*, sentit *Miranda q. 8. de monial. art. 1.* dicens hanc conclusionem esse certissimam de iure communi, & in omnium Monialium monasterijs quarumcunque religionum receptionem Nouitiatũ ad pertinere ad proprios Prælatos: asserteque ad id speciale indultum à Nicolao V. concessum Fratribus Minoribus, & relatum à *Casarubio in comp. priuil. v. Abbatissa, §. 8.* his verbis: *Idem Nicol. V. statuit* (& quidem per bullam) *quod Abbatissa, nec simul omnes Moniales possint aliquam ad religionem, vel professionem recipere, nisi de Prouincialis, aut Visitatoris expressa licentia:* idem sentit, & *Peyrin. in formul. litt. M. cap. 6. num. 1.* monens præfatam concessionem Nicolai V. cum sit fauorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

QVAERES III. An talis receptio debeat fieri suffragijs secretis, & in quo numero.

3 ℞. Videri expedire, vt fiat suffragijs secretis (quamuis iure communi non constet id esse simpliciter necessarium) ijsque excedentibus maiorem partem

partem capituli, ficut declarauit Sacra Congreg. Episcoporum 1603. teste Gauanto in manu Episc. v. Moniales, §. receptio Monialium num. 30. ratio autem responsionis est, quod sic liberior est consensus Monialium, quàm si receptio fiat votis publicis, sicque verificatur receptionem fieri à Capitulo, iuxta regulam generalem, quæ dicitur fieri à capitulo, quidquid fit à maiori parte capituli: & hæc de iure communi; nam in Diœcesi Mediolanensi teste Gauanto sup. nu. 28. & 29. fuit per Concilium Prouinciale 4. statutum, vt dicta suffragia determinatè dentur tacita, etiam in monasterijs Regularium curæ subiectis, & quod concurrant saltem duæ partes suffragiorum; quamquam, cùm tale ius sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, extra illam non obliget. Vnum porrò hic moneo ex notatis in nostro tract. de nouitiatu cap. 2. n. 28. quòd, sicut, concurrentibus omnibus requisitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad nouitiatum, quàm ex parte religionis, vt receptio fiat conuenienter, ac vtiliter; tenentur Moniales sub mortali illam admittere; & quidem tum ex charitate in religionem, ac proximum, tum ex officio: nihilominus, si concurrat iusta causa illam repellendi, repelli potest sine culpa; vt si Conuentus non possit sine graui onere alere nouam religiosam; aut aliæ plures puellæ æquè dignæ petant admitti, & omnes simul recipi non possint; aut denique res sit dubia, vel vtrinque probabilis, an expediat recipi puellam illam; tunc enim ea potest non admitti: & quidem eò faciliùs, quò magis id cedit in bonum conuentus, vt notat Suarez tom. 3. de relig. l. 5. c. 10. n. 28.

Ad hoc autem vt puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius; sicque moniales in tali euentu de moribus puellæ petentis ingressum capere debent informationes iudicio prudentis viri competentes: in quibus sumendis sicut puella, teste Suarez to. 4. de relig. tract. 10. l. 2. c. 3. n. 5. interrogata tenetur aperire proprios defectus, etiam grauiores, & cum aliquali suæ famæ præiudicio (quamuis in tali casu nulla, aut leuissima infamatio sequi possit) sic etiam quicunque interrogantur de moribus puellæ, licitè possunt aperire similes defectus illius, siue naturales, siue morales, licèt graues, ac infamatorios; idque ex doctrina Lesii l. 2. de iust. c. 11. n. 59. quam hic omitto breuitatis causa.

QVAERES IV. An sit necesse, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

4 ℞. Quod, quamuis de rigore iuris talis exploratio præcedere debeat, ex decreto Concilij Trident. sess. 25. de Regul. cap. 17. quod sic habet: *Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens S. Synodus statuit, atq; decreuit, vt, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, maior 12. annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat, &c. si voluntas eius pia, ac libera*

cognita

cognita fuerit, habueritq; conditiones requisitas iuxta monasterij & ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat; quia tamen *Miranda sup. a.4. Tambur. de iure Abbatiss. D.4. q.2. num.4. Sanch. l.5. mor.c.4.num.84. Rodriq. to.3. q.12.a.2. Peyrin. sup.num.2. Lezana to.1.c.25. num.12. & Diana p.3.tr.2. resol.47.* docent decretum illud Concilij vsu, ac consuetudine receptum fuisse, vt vnica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate sit, nimirum quando emissura est professionem: alij verò cum *Barbosa alleg.100.num.4.* sustinent voluntatem puellæ explorandam esse non solùm quando emissura est professionem, sed etiam quando est susceptura habitum religionis, afferentes ad id declarationem factam à Sacra Congregatione; propterea hac in re videndum est, quis sit vsus, ac praxis in vnaquaq; diœcesi, eaq; omninò seruanda est: siquidem consuetudo habet vim legis.

5 Dato autem quod præfata exploratio semel tantùm fieri debeat, existimat Miranda consultiùs esse, eam fieri potiùs ante probationem, quàm ante professionem: idq; esset conformius menti Concilij dictam explorationem præscribentis; siquidem per explorationem factam tempore professionis, non ita benè indicari potest, num nouitia spontè, & plena voluntate eligat profiteri an coacta, aut seducta, aut certè ex verecundia deserendi habitum religiosum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipsarum suasionibus, ac precibus importunis inducta; vnde fit, vt non paucæ Moniales ferè inuoluntariè profiteantur, sicq; postea, sin minus toto vitæ tempore, saltem per multos annos inquietè viuant, regularis vitæ obseruantiam maximè auersantes. Alij verò existimant longè consultiùs fore dictam explorationem fieri tempore professionis; cùm tunc nouitia experta fuerit asperitates vitæ religiosæ, sicq; maiori cum maturitate, ac prudentia possit deliberare: quod maximè procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem, vt de Capuccinis.

Certè talis exploratio (quocunq; demum tempore fiat) facienda est ab Ordinarijs, non cursim, & crassa mineruа, sed summo studio, ac diligentia, sicut indicatur in citato decreto Concilij Trid. per verbum *diligenter*; cùm hinc potissimum pendeat & bona existimatio status Monialium, & pax monasteriorum, & quies Monialis profitentis; eiusque profectus spiritualis; sicut è contra, si nouitia inuita, aut ægrè profiteatur, non solum viuit ipsa inquieta, sed etiam inquietat socias, molestat Superiorissam, facessit negotium Prælato, perturbat monasterium, tempus inutiliter insumit, Deumq; identidem non leuiter offendit.

Exploratio autem hæc in eo consistit, vt puella interrogetur de nomine, patria, parentibus ac ætate: num sciat legere, scribere, canere &c. quot, & qui sint fidei articuli, qui præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ: quid intendat per susceptionem status religiosi; an spontè, & ex Dei spiritu, vel ex parentum, monialium, aut alterius cuiusuis personæ consilio, ac suasione:

ne: à quo tempore senserit se vocatam ad religionem: an à pueritia animum ad pietatem, ac religionem habuerit propensum: num corpore, ac mente sit sana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & à quo tempore: an sciat, & benè intelligat tria vota religionis, sitque parata abdicare à se dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, viuereque in communi, si vita communis inducatur: abstinere ab omni delectatione carnis voto Castitatis repugnante; suamq; voluntatem omninò subijcere voluntati suorum superiorum per votum Obedientiæ: an sit parata Crucem Domini ferre, abnegare se ipsam, & sequi Christum iuxtà ipsius Christi consilium. In his, inquam, interrogationibus, & in alijs similibus, quas Spiritus S. suggeret iuxtà conditionem puellæ explorandæ, consistit præsens exploratio.

QVÆRES V. An Moniales possint dare puellæ petenti ingressum religionis, expectatiuam loci primò vacaturi per mortem Monialis decedentis intra numerum legitimè præfixum.

6 ℞. Non posse ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod refert *Quaranta in bullar. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sacra Congreg. districtè prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi secuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in Monialis demortuæ locum promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri iubet; si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse decreuit; ac nihilominus Abbatissas, Priorissas, & alios quoscunque monasteriorum Superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem consenserint, priuationis vocis actiuæ, & passiuæ alijsq; arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictas, & obnoxias fore declarat.*

QVÆRES VI. An Moniales possint recipere in quocunque numerò puellas petentes religionis ingressum, si alias sint præditæ requisitis dotibus.

7 ℞. Non posse, si in monasterio extet iam numerus monialium taxatus iuxta *cap. vnic. §. sanè de statu Regul. in 6.* & iuxta decretum *Concilij Trid. sess. 25. c. 3. de Regul.* ac Constitutionem *Pij V. circa pastoralis,* quibus statuitur, vt receptio monialium non fiat, nisi intra numerum præscriptum monialium, quæ ex redditibus, aut consuetis eleemosynis sustentari possint commodè: quod expressè statuitur in citata Constitutione Pij V. §. 6. limita, nisi puella, quæ petit ingressum, secum ferat dotem, ex qua commodè sustentari valeat; nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut redditus monasterij, sicq; cessat ratio præsentis prohibitionis, vt benè notarunt *Suar. vbi sup. Nau. lib. de reddi. eccl. q. 1. monit. 62. Lezana sup. n. 6. & alij.* Addo quod, quamuis in *cap. vnico,* superius relato (quod certè loquitur so-

lum

lum de Monialibus Ordinum non mendicantium) irritetur professio Monialis contra dispositionem dicti capitis admissæ : talem tamen irritationem putat *Sanchez l.7.moral.c.23.num.4.* non esse in vsu, sed videri consuetudine abrogatam; quod minùs approbat *Castrus Palaus tr.16.D.1.p.7.§.6. nu.5.* dicens sibi non constare de tali consuetudine; vnde censeo quoad hoc inspiciendam esse regionum consuetudinem, eamq; seruandam.

8 Notat tamen Lezana, & benè, in tali casu non sufficere, quod soluatur dos ordinaria, sed duplum dotis soluendum esse, & monialem sic receptam computandam esse tanquam supranumerariam (vt vocāt) idq; ex declaratione Sacræ Congregat. facta 6. Sept. 1604. in qua etiam additur Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocumque monasterio recipiuntur, in locum monialium morientium non subrogari; nec obstare, quin aliæ in locum earundem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in vnoquoque monasterio admitti possunt intra numerum; quinimò præfatas moniales sic sup. numerum receptas semper, quoad hoc manere supernumerarias, estò in cęteris nihil differant ab alijs, & ijs sint pares in omnibus.

Maius dubium est, quod mouet *Portel. de dub. regul. v. moniales in addit. num.1.* vtrum taxato numero monialium recipiendarum in aliquo monasterio, possint duæ, aut tres recipi supra dictum numerum, si contingat redditus annuos ita crescere, vt etiam illæ possint ex ijs commodè sustentari absque dispendio monasterij.

9 ℟. Portellus vbi supra posse, probatque ex *cap. cum M. Ferrariens. de Constit.* vbi Innoc. III. decernit, quod si aliquod Capitulum habeat numerum taxatum tot Canonicorum, vt vltra non possit crescere, & hoc per Papam confirmatum sit; si postea redditus temporales, ita crescant, vt duo, vel tres Canonici vlterius commodè sustentari possint, hi etiam poterunt recipi, ac superaddi, non obstante statuto illo per Papam confirmato; cum aliàs in nostro casu par ratio militare videatur, ideoque locum habere possit & eadem iuris dispositio. sic Portellus; qui tamen postea in *addit. num.18.* citatis pro hac sua sententia affirmante Reginaldo, Nauarro, & Suarez, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licèt Prouincialis, qui in casu proposito fœminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipsius non esset condemnandus, nec censendus incurrisse pœnas latas contra recipientes vltra numerum taxatum: si tamen ipse esset Prælatus, præfatam fœminam non reciperet, absque legitima licentia ob expressam prohibitionem factam, &c. Quin etiam in *addit. ad additionem num.1.* absolutè ait; *Nunc dico, ne omninò id fiat cum tali dote, absque expressa licentia Papæ, quia sic vsus postea obseruauit*; addens immediatè post; *Si verò aliquis in hoc facto vellet se excusare, posset pro se adducere cap. cum M. Ferrariens. de constit.* Ex quibus illud certò inferri potest, in hoc spectandam, ac seruandam esse vniuscuiusque regionis, ac diœcesis consuetudinem, cum consue-

consuetudo habeat vim legis, & sit legis optima interpres: sicq; censeo explicandos esse Doctores allegatos à Portello.

10 Illud etiam hic moneo obiter ex *Mosconio de maiest. milit. Eccl. l. 1. p. 4. c. 4.* Clementem VIII. statuisse, ne in vnoquoq; monialium monasterio numerus monialium, quas vocant conuersas, tertiam partem excedat; & quidem meritò, ne aliàs monialibus addictis choro omninò subtrahatur materia se exercendi in vilioribus ministeriis, & consequenter vacandi abnegationi sui ipsius.

QVÆRES VII. An puella semel, ac iterum capitulariter exclusa ab admissione in religionem, coacto iterum capitulo, admitti possit: & è contra possit capitulariter excludi iam per Capitulum admissa.

11 ℞. Posse; & quidem quod exclusa possit admitti postea, constat quia nullum extat ius prohibês, aut irritans talem admissionem: quin potiùs occurrere possunt de nouo rationes, quibus id suadeatur, quod verò admissa possit excludi, probatur tum ex modò dictis: tum quia quod dicitur in *cap. nulli licere de elect. in 6.* post publicationem scrutinij non esse locum variationi, procedit solùm in electione, per quam, publicato scrutinio, acquisitũ est ius ei, qui est electus; quod certè non militat in casu nostro, in quo agitur de contractu faciendo inter nouitium, ac religionem, in quo nullum ius acquiritur nouitio ex eo, quod capitulariter concluditur petentem admittendum esse in religionem. ita *Peregrin. p. 2. constit. c. 5. lit. R. §. 11. & 12.* An autem puella capitulariter admissa ad religionem, si diutiùs differat ingressum, ingredi possit absque noua admissione capitulari.

℞. Videri non posse, si spontè distulit ingressum, & probabiliter timeri possit contigisse aliquid noui, vel manifestatum fuisse aliquid antiquum, quod cognitum retraxisset Capitulum ab ea admittenda, & ratio est, quòd sic Capitulum non censetur persistere in priori voluntate admittendi puellam, sicque opus est, vt iterum, præmissis de iure præmittendis, statuat, an debeat illam iterum admittere, nec ne. Quanta autem debeat esse ista dilatio, relinquendum est iudicio viri prudentis, consideratis omnibus circumstantijs.

QVÆRES VIII. Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12 ℞. Requiri, vt non sint scandalosæ, non petulantes, non excommunicatæ, non hæreticæ, aut schismaticæ, non flagitiosæ, vt probat *Maiol. de irregul. l. 1. c. 29. num. 50.* immò vt sint irreprehensibiles, vt decet sponsas Christi, & immunes à quocumque defectu, qui alijs virginibus intra monasterium degentibus obesse possit, siue ratione mali exempli, siue ex imitatione delicti, siue quouis alio modo: idque iuxta *cap. 1. de statu Reg. in 6.* ita *Tambur. sup. q. 3. num. 1.* addens *num. 2.* item cauendum esse, ne in quouis monialium genere sit aliqua contagiosa, morbosa, dœmoniaca, aut furiosa; surdas verò, cęcas, claudas, mutas, & gibbosas nullo iure impediri, quin recipi possint

ad

ad religionem; præsertim, si in iis spectetur maior religio.

Moneo hic obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admittendis ad religionem personis ære alieno grauatis, aut obnoxijs reddendis rationibus non militare in monialibus; sic enim ipsemet Sixtus declarauit in alio motu proprio edito in prioris declarationem, §. *cæterum*; vnde fit, vt in casu, quo mulier ære alieno grauata, aut ratiocinijs obligata vellet ingredi religionem, posset admitti, si aliàs potest de iure communi.

QVÆRES IX. An possint recipi ad religionem fœminæ viduæ, stando in iure communi?

13 ℞. Posse, & constat tum ex vsu Ecclesiæ antiquissimo, quem probat *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. num. 2.* tum ex *cap. vidua 20. q. 1.* vbi de vidua dicitur, quod si velit religionem profiteri, admitti potest, & debet, recepto habitu religioni conueniente. ita *Suar. loco citato, Lezana to. 1. c. 25. num. 9. Tambur. sup. D. 6. q. 3. num. 7. & alij*; quamuis alioqui minùs conueniat viduam admittere ad habitum monachalem virginum; sicut teste *Gauanto in manu. Episc. v. monialium receptio num. 7.* declarauit Sacra Congreg. Epis. 29. Ianu. 1585. Vt proinde in præsentia Sacra Congregatio, non det fœminæ viduæ indultum suscipiendi statum monialium, nisi cum his conditionibus: nimirum vt soluat dotem ordinariam, si suscipienda sit intra numerum præfixum, aut duplicatam, si supra numerum; & quidem seruatis ijs, quæ in licentijs supernumerariarum ab eadem Sacra Congregatione præscribuntur; item vt non possit eligi in Abbatissam, aut Superiorissam vllius monasterij sine speciali licentia Sedis Apostolicæ.

QVÆRES X. An, attento iure communi, possint recipi ad religionem fœminæ illicitè corruptæ post pœnitentiam peractam, etiam in consortium virginum.

14 ℞. Posse, nisi id in specie prohibeatur per proprias monasterij Constitutiones; siquidem in iure communi nulla lex extat, qua tales mulieres excludantur à consortio virginum; vnde qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere recipi in conuentu virginum, dicendi sunt loqui secundùm decentiam, ac conuenientem honestatem, non secundùm incapacitatem, aut absolutam prohibitionem; sicut benè notauit *Suar. sup.* hinc inferens, quod, si lapsus talis fœminæ fuerit publicus, ac infamis, estò postea conuertatur, non est admittenda in consortium virginum; ideoque pro huiusmodi fœminis reperta est peculiaris religio, quam vocant mulierum pœnitentiæ, seu S. Mariæ Magdalenæ, seu Conuertitarum: si autem lapsus sit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impediet, per se, moraliter loquendo; immò, licèt interdum lapsus esset publicus, si semel tantum ex fragilitate contigisset, cohonestari, & compensari posset tot circunstantijs personæ, generis, ac emendationis, vt talis persona conuenienter admitti posset. ita *Suar. & cum illo Lezana, & Tambur. locis sup. citatis.*

QVÆRES XI. An iure communi possint admitti in monasteria

virgi-

virginum mulieres coniugatæ, quæ fortè de consensu proprij viri petant admitti, seruatis aliàs seruandis.

15 ℞. Posse, cum in iure communi id specialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facilè occurrent consideranti, & maximè ob declarationem Sacræ Congregationis relatam *q. 9.* quæ in fœminis coniugatis vtique militat, & quidem à fortiori.

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, sed non consummauit, posse intra primum bimestre ingredi religionem: idque ex iure ecclesiastico ab Apostolorum temporibus instituto; vt colligitur ex *cap. ex publico de conuers. coniugat.* quod ius procederet etiam in casu, quo sponsa inuita cogeretur consummare matrimonium; vt latè probat *Sanch. l. 2. de matr. D. 23. n. 6.* monens *n. 7.* per accidens posse fœminam in proposito casu impediri à religionis ingressu; videlicèt ratione prolis ex ea copula secutæ, quæ sine matris ope non posset commodè educari.

QVÆRES XII. An Hermaphroditi possint recipi in religione monialium, & quando.

16 ℞. Posse, si in ijs iudicio medicorum, aut peritarum, ac honestarum matronarum præualeat sexus fœmineus: posse inquam, validè, non item licitè; vti latè ostendimus in *tract. de profess. c. 2. q. 13.* interim consulantur *Tambur. sup. D. 6. q. 7. & Portel. de dub. regul. v. professio hermaphroditi*, vbi fusè, ac doctè differens de præsenti controuersia expresè docet professionem puellæ habentis sexum fœmineum tantùm, ab initio nouitiatus vsque ad tempus professionis inclusiuè, esse validam, ac omninò subsistere, nō obstante quod postea erumpat in sexum masculinum; quamquam in tali casu probabile sit obligationem talis professionis prorsus euanescere, vt dicemus *cap. 3. n. 32.* & expresè docet *Diana p. 5. tr. 14. resol. 49.* aliis citatis.

QVÆRES XIII. An possint admitti ad religionem puellæ, etiam infra annum ætatis duodecimum.

17 ℞. Videri satis probabile, quod possint, si attendatur solum decretum Concilii Trid. relatum *sess. 25. de Regul. c. 17.* his verbis: *Sancta Synodus statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, maior 12. annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionē emittat, quam explorauerit Episcopus, &c.* & ratio est, quod in isto *cap.* nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem, vt constat ex titulo ipsius capitis, qui est *de exploranda voluntate virginis, quæ Deo sacratur*: sed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit maior 12. annis; sicque textus loquitur sua conditione, dum ait, *si maior 12. annis fuerit*: constat autem, quod conditio nil ponit in esse. Quin etiam (quod amplius est) citatus textus videtur supponere puellam minorem 12. annis posse recipi ad habitum religionis; alioqui non loqueretur sub ea conditione, *si maior 12. annis fuerit*: neque diceret, *nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus virginis voluntatem*; siquidem dictio

ctio *alia* diuersitatem importat, & facit hunc sensum; nec ipsa, quæ maior 12. annis est ingressa, nec alia minor ea ætate, profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri potest ea dictio *alia*, cum omnes puellæ maiores 12. annis comprehensæ sint in præcedenti particula *ipsa*, ita in terminis *Sanch.l.4.mor.c.18.num.34.Suar. to.3. de relig.l.5.c.1.nu.9.Miranda q.8.de monial.a.2.Portel.de dub.regul.v.clausura monial.§.cuius ætatis puellæ,&c.nu.1.* aliijque relati à *Diana p.3.tr.2.resol.47.* inter quos Michael Medina (qui interfuit promulgationi dicti decreti; & studiosissimè attendit ad suffragia omnium, ac singulorum Episcoporum, qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius à mente Concilij Trid. excogitari posse, quamquòd Concilium in præsenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor 12. annis recipiatur ad habitum religionis: sicut docent *Rodriq.Azor.& Nald.allegati à Diana vbi supra.*

18 Dixi sub initium responsionis, *si attendatur solum decretum Concilij Trid.* vt innuerem, quod, si declaratio Sacræ Congregationis Concilij, quæ in cōtrarium adducitur à *Vecchio in praxi nouit. D.52.d.9. num.16.* est legitima, authentica, & in vsu (vti de facto est in aliquibus diœcesibus) ea omninò seruari debet, sicque non haberet locum doctrina hic tradita; quæ (vt dixi) nititur solum verbis Concilij, & abstrahit à quacumque declaratione. Declaratio autem Sacræ Congreg. hic adducta est talis: *Sacra Congr. rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum suscipiendum, cuius causa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non est autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur*; vnde *Lezana sup.num.11.* ait in hoc cautè procedendum esse.

19 Quod verò addit *Sanch. num. 8. ex cap. addidistis 20. q.1.* parentes posse offerre puellas monasterijs pro futura vita monastica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella est infra quinque annos) probabiliter videtur posse admitti, non obstante motu proprio Pij V. & Gregorij XIII. interdicente ingressum clausuræ etiam puellis impuberibus, & stylo Sacræ Congregationis modò regulariter requirentis, vt puella admittēda ad educationem intra monasterium monialium iam expleuerit septimum annum; siquidem, vt colligitur ex *Sanch. sup.n.34.* Motus ille proprius, & stylus Sacræ Congregationis allegati non extenduntur ad casum, in quo puella impubes ingreditur clausuram causa religionis suscipiendæ (sicut in casu nostro) sed quando ingreditur solùm causa educationis. Quin potiùs puto puellam in proposito euentu posse ingredi monasterium, absq; licentia Sacræ Congregationis (quæ tamen requireretur, si ingressura esset solius educationis causa) quo modo sine præfata licentia ingredi posset quæcunque alia puella iam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adest maior ratio de vna, quàm de alia.

20 Addit *Sanch. num.9.* & cum eo *Portel. sup. num.8.* ita parentibus competere ius offerendi puellas monasterijs ad effectum, vt postea suscipiant sta-

tum religiosum; quòd puellæ sic oblatæ non possunt resilire, nisi post annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipsis est vel perseuerare in monasterio, vel redire ad sæculum, donec faciant professionem tacitam, aut expressam.

21 Vtrum autem expediat, quod puellæ ætatis adeò tenellæ ingrediantur monasteria monialium, vt sic tanto magis, & faciliùs alliciantur ad suscipiendum statum religiosum; possent afferri rationes pro parte tam affirmante, quàm negante: certè Miranda sup. affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur statum religiosum, breuique temporis spatio monialium status tolleretur: tum quia experientia docet puellas monasteria ingredientes in tenella illa ætate vberiores postea fructus facere in Dei seruitio, minùsque affici ad bona præsentis vitæ: idque iuxta illud Lyrici Poetæ; *Quo semel imbuta recens seruabit odorem; testa diu.*

QVÆRES XV. An plures sorores recipi possint in vnum, ac idem monasterium monialium, & quo modo.

22 ℞. Non posse recipi, nisi duas, seclusa dispensatione Sacræ Congregationis: ideoque si tertia Soror velit ingredi, ibique profiteri, debere secum deferre duplum dotis, necnon suffragio carere in Capitulo, quousque altera ex duabus Sororibus primis decesserit è vita; idque ex decreto Sacræ Congregationis edito 26. August. 1616. & adducto à *Gauanto in manu. Episcop. v. monialium nouitiarum alimenta num.* 8. per quod item statutum est in casu, quo quarta Soror modo dicto velit in eodem monasterio recipi ad habitum religionis, teneri soluere triplum dotis, & modo sup. dicto carere suffragio in Capitulo. Quod vtique piè, ac prudenter statutum est ad tollendas dissensiones, ac factiones, quæ aliàs non minùs facilè, quàm frequenter excitari possent in monialium monasterijs, si in vnum, ac idem monasterium possent liberè recipi Sorores in quocunque numero. Quin etiam stylus curiæ habet, vt tertia, aut quarta Soror non recipiantur in idem monasterium, absque speciali licentia Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium.

QVÆRES XVI. An, & qualiter expediat, quod puella degens in monasterio educationis causa, inde ad aliquod tempus extrahatur casu, quo velit apprehendere statum religiosum, ibique fieri monialis.

23 ℞. Quod, quamuis adduci possint rationes in vtramque partem (quarum non paucæ occurrere poterunt consideranti) absolutè tamen loquendo, videtur expedire, vt puella in casu proposito extrahatur è monasterio, antequam ibi admittatur ad habitum religiosum. Moueor, quod sic meliùs consulitur libertati puellæ admittendæ, quippequæ manens intra monasterium minùs audebit denegare consensum monialibus, siue consanguineis, siue affinibus, siue amicis eius ingressum enixè ab ea efflagitantibus, & fortè etiam importunè procurantibus: idque vel ex metu reuerentiali erga dictas moniales, vel ex verecundia, qua suffunditur in deficiendo à pro-

á promissione ipsis facta de suscipiendo statu religioso, vel ex alio simili motiuo non parum obstante eius libertati, quæ tamen summa requiritur in electione status. Nec obstat, quod per talẽ egressum è monasterio puella aliàs ingressura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religiosam, siue ex suasione parentum, aut consanguineorum, siue ex dæmonis suggestione, siue ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occasione egressus abundantiùs ei conceduntur; siquidem hic effectus est accidentalis dicto egressui, debetque imputari puellæ interiùs minùs affectę statui religioso, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto seducunt, ac subornant; præterquamquod minus malum est eas hac ratione recedere à proposito vitæ monachalis amplectendæ, quam illam inuitas, & quasi coactas apprehendere, sicque viuere in perpetua animi molestia, ac inquietudine: constat autem, quod ex duobus malis semper minus est eligendum: vt proinde piè, ac sapienter statutum sit in Concilio prouinciali Mediolanensi I. quod quęcumque puella admissa ad educationem intra monasteriũ vbi voluerit fieri monialis, antequam examinetur ab ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad suos, ibique maneat saltem per mensem.

24 Verum tamen est, quod puellæ modo dicto egressæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturiùs deliberandum, num ipsæ debeant suscipere statum religiosum, necne: non deberent interim liberiùs vacare præsentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conuersationibus, choreis, ac ludis, interessendo comœdijs, ambitiosiùs se ornando, per vrbem siue curru, siue pedibus discurrendo; cùm potiùs eo tempore deberent se omni studio disponere ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum, sibi, & Deo studiosiùs vacantes, frequentiùs orantes, piorum librorum lectioni insistentes, crebriùs confitentes, ac communicantes, vitamque solitariam traducentes: ne aliàs statum religiosum suscipientes transeant ab extremo ad extremum, sibique magis difficilem, ac grauem reddant regularem obseruantiam, paulò post amplectendam.

QVÆRES XVII. An expediat, quod puellæ suscipiant habitum religiosum in eo monasterio, in quo degunt causa educationis?

25 ℞. Regulariter videri non expedire, ducor tum quia sic incertum magis est, vnde vocentur ad religionem, num à Deo, an à moniali, cuius educationi commissæ sunt, aut ab aliqua alia, quæ fortè ex motiuis temporalibus illas ad vitam religiosam induxerunt, sicque magis dubitari potest de perseuerantia; tum quia nimia familiaritas parit cõtemptum, ideoq; puella manens in monasterio, cum identidem videat aliquas moniales deficere in hac, aut illa regulari obseruantia, præstantiam status religiosi longè minoris æstimat, quàm par esset, & ad ipsum accedit minori cum affectu, ac desiderio proficiendi in illo, cùm ab assuetis non fiat passio; tum quia omnia noua placent, & ipsa rerum nouitas maiores sui amores excitat, magisque excitat ad agendum, sicut è contra minùs afficimur ad ea, quibus as-

ſueſimus; vnde puella aſſueta viuere inter moniales minori animi alacritate inter ipſas amplectitur ſtatum monachalem, minuſque feruenter in eo ſe exercet ad religioſam perfectionem acquirendam.

QVÆRES XVIII. An parentes puellæ admittendæ ad religionem, vel alij poſſint impedire, quin ea recipiatur, & ſub qua pęna id prohibeatur.

26 ℟. Non poſſe, &, ſi impediant, incurrere excommunicationem maiorem ipsò facto latam in *Concilio Trident. ſeſſ.25. c.18. de Regular.* his verbis: *Simili quoque anathemati ſubijcit eos, qui ſanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint.* ita in terminis *Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.9. num. 11. Filliuc. tract.14. num.90. & Bonac. de cenſur. in partic. D.2. q.2. p.3. num.3.* id inde probantes, quod non poteſt fœmina profiteri in religione, niſi priùs habitum ſuſcipiat, ſicque impediens ſuſceptionem habitus conſequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac profeſſionem religioſam: idque iuxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam conſequens, quod ipſi eſt annexum.* Diſſentit tamen *Sanch. l.4. mor. cap.4. num.15.* putans probabilius eſſe non incurri in iſto caſu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pęnale (quale eſt hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum profeſſionis obſtaculum, cuiuſmodi eſt in præſenti euentu impedire ſuſceptionem habitus religioſi: cùm alioqui textus loquatur ſolum de impediente voluntatem veli ſuſcipiendi, ideſt faciendi profeſſionem religioſam; prætcrquamquod Concilium in citato decreto ſuperiùs loquens de cogentibus, volenſque compręhendere cogentes ad ingreſſum, aut profeſſionem, vtrumque expreſſit verbis ſatis claris, & bis repetijt.

27 Notant porrò citati Doctores in allegato textu nomine veli, aut emiſſionis voti intelligi profeſſionem religioſam, ſiue fiat per veli ſuſceptionem, ſiue abſque veli ſuſceptione cum tribus votis ſubſtantialibus religionis; hincque inferunt non ſubijci huic excommunicationi illum, qui iniuſtè impedit fœminam, ne faciat votum ingrediendi monaſterium, aut aſſumendi habitum religionis: cum hoc ſit nimis remotè, ac indirectè impedire profeſſionem, adeoque non compręhendatur ſub præfato decreto, quod cùm ſit odioſum, non debet ampliari, ſed reſtringi. ita *Bonac. ſup. num.4.* addens *num. 6.* ſubiacere dictæ excommunicationi illum, qui doloſè retrahit fœminam à religione: quod tamen negant *Suar. tom.3. de relig. l.5. cap.9. num.14. & Caſtr. Pal. tract.16. D.1. par.9. num.11.* eò quòd dolo impediens propriè non impediat voluntatem profitendi: cùm ad hoc requiratur, vt voluntas immutata perſeuerans impediatur ab eius executione, & dolus impediat ſolum, ne ſit voluntas.

28 Incurrunt autem iſtam excommunicationem (quæ tamen non eſt reſeruata)

seruata) quicunque impediunt fœminam, ne religionem assumat, aut professionem faciat:nam textus loquitur indistinctè,ac indefinitè;vbi verò ius non distinguit,nec nos distinguere debemus;intellige,dummodò impediant iniustè,cùm textus loquatur de impedientibus sine iusta causa:quod in specie notauit *Sanch.sup.nu.* 10.& cum eo *Bonac.num.*8.

QVÆRES XIX. An possit cogi fæmina ad ingrediendum religionem,& sub qua pœna id prohibeatur.

29 ℞. Non posse cogi, cùm id expresse prohibeatur sub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendæ, non tamen reseruatæ, quæ fuit lata in Concilio Trid. sup. his verbis : *Anathemati S. Synodus subijcit omnes, & singulas personas cuiuscumq; qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quàm laicos, sæculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunq; religionis, vel ad emittendam professionem:quiq; consilium, auxilium, vel fauorem dederint:quiq; scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoque modo ei actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.*

30 Circa cuius textus intelligentiam notandum est,quod,cum cogere idem sit, ac per vim, aut metum grauem inducere; huic excommunicationi non subiacent neque ij,qui cogunt per metum leuem, non cadentem in constantem virùm(cum ista lex tanquam pœnalis strictè intelligi debeat, ideoque explicanda sit solum de illo metu,de quo in iure habetur ratio, cuiusmodi vtique non est metus leuis *l.nec timorem ff.de eo,quod metus causa*:)neque ij, qui iustè incutiunt metum grauem, cùm sic non interueniat iniuriosa coactio; neque ij,qui inducunt precibus importunis,cùm sic non inferatur vlla vis,modò non adsint minæ: neque ij,qui ingressum religionis suadent iniecto metu priuationis alicuius boni,ad quod alioqui fœmina non habet ius, cùm hoc non sit inferre vim,vel metum,sed denegare id,quod liberè potest tradi,ac denegari : ita *Bonac.sup.p.2.num.*1.2.3.4.& 5.monens *nu.6.* ad incurrendam istam pœnam non sufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendum monasterium quoquomodo(v.g.in educationem)sed requiri, vt cogatur ingredi in ordine ad assumendum statum religiosum(sed de hoc infra,cum de educatione puellarum.)vnde ista coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis suscipiendum per modum nouitij, aut ad faciendam professionem religiosam;idque disiunctiuè, cum textus vtatur clausula disiunctiua *vel*,vt benè aduertit idem Bonacina.

31 Cæterum actiones, quæ sub ista excommunicatione prohibentur, sunt non solum cogere(ad quod requiritur, vt re vera sequatur effectus sub ea pœna prohibitus) sed etiam dare auxilium, consilium, aut fauorem ad ingrediendum monasterium modo supradicto,aut ad suscipiẽdum habitum,

aut ad profitendum in religione immò & quoquo modo interponere propriam præsentiam, consensum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modò id fiat scienter ab illo, qui nouit fœminam inuitam ingredi monasterium, aut suscipere habitum, aut emittere professionem, & modo dicto sequatur effectus iuxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonacina de censuris in comm. D. 1.q. 1.p.6.num.2.*

32 Monet autem *Sanch.num.21.* & benè, quod, licèt in textu dicatur *quoquo modo huic actui præsentiam interposuerint*; non ideò intelligendum id est de eo, qui obiter aspiciat (cum non dicatur quis suam præsentiam interponere, nisi quando ex proposito assistit:) sicut nec de eo, qui alia ex causa esset præsens, v.g. ad comitandum suum dominum, ad audiendam missam in eo loco, in quo fit professio: immò nec de eo, qui assisteret animo impediendi illam professionem inuoluntariam, vtpote aduocatus in testem violentiæ tunc illatæ.

33 Quod verò dicit textus *præterquam in casibus in iure expressis*, indicat dari aliquos casus, in quibus iuxta ius canonicum fœmina potest cogi ad ingrediendum religionem; nimirum 1. si fœmina publicè, aut priuatim fecit votum religionis, de quo constet: 2. si fœmina post duos menses coniugata renuat consummare matrimonium ad deliberandum de religione: 3. si post quinquennium dicat professionem suam fuisse nullam: 4. si damnata sit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipsi detur optio aut suscipiendi statum religiosum, aut manendi in perpetuo carcere. ita *Portell. de dub.regul.v.moniales num.7.*

QVAERES XX. An moniales possint admittere ad habitum religionis, eiusque probationem puellam ingressum religionis petentem, etiamsi ipsarum Abbatissa, seu Priorissa renuat consentire in talem receptionem.

34 ℞. Posse, dummodò in talem receptionem consentiat proprius Prælatus monasterij eo modo, quo diximus *q.2.* colligitur ex *Suarez to.4.de relig. trac.9.l.10.c.11.num.1.* dicente communem vsum, iuri, & rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi aliquam in monialem sit in ipso conuentu monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia, seu consensus. Vbi noto, quod, cum Suarez nullam hìc faciat mentionem de Abbatissa, signum est illam venire sub nomine Conuentus, eiusq; consensum in præsenti casu non requiri, nisi eo modo, quo requiritur consensus cuiuscunque alterius monialis degentis in monasterio; vnde fit, vt, sicut renuente hac, vel illa moniali, nihilominus valida fieri potest receptio, si interueniat debitus numerus suffragiorum: sic & valida receptio fit, etiamsi contradicat Abbatissa, dum modò aliàs non desit necessarius numerus suffragiorum; rationem huius assertionis innuit *Suar.* dum loco citato subdit, *quatenus receptio est aliquo modo actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat*; quasi dicat, quod, cum Abbatissa

tissa monialium sit incapax iurisdictionis propriè dictæ, consequenter etiam est incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, sicque nec potest, nec debet ad illum concurrere vt Abbatissa, sed solum vt monialis talis monasterij.

Quòd si quæras, an Prælatus monasterij monialium, siue regularis respectu monialium exemptarum, siue non regularis (qualis est Episcopus quoad moniales non exemptas) possit inuitis monialibus alicuius monasterij recipere aliquam in monialem dicti monasterij.

35 ℞. *Miranda to.1. manu. q.15. art.1.* ex Lapo, Calderino, Io. Monacho, Cardin. à Turrecremata, & Archidiac. non posse, &, si reciperet, moniales posse ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem. probat ex *cap. cum Ecclesia Vulterrana de elect.* vbi ait Papa, Canonicos quosdam nullam fecisse iniuriam proprio Episcopo, nolendo recipere quosdam Canonicos ab ipso solo creatos; idque inde probat, quòd illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim vtitur iure suo, nulli facit iniuriam. quæ ratio vtique facit etiam ad probationem præsentis casus, si benè ei adaptetur, sicut re vera potest adaptari; vnde sic habet Miranda, *Creatio Monialium adeò pertinet ad Abbatissam, & Conuentum Monialium simul, quòd Episcopus, etiamsi sit ipsarum Superior, non potest per se, nec vllus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales sine conuentu, neque præcipere Abbatissæ, aut Conuentui, vt, ipsis inuitis, aliquam monialem recipiant;* sed de hoc *cap. seq. q.25.* vbi constabit hanc responsionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Nouitiatu Monialium, & alijs ei annexis.

36 *ADmissio puellæ ad habitum religiosum non facienda statim post receptionem.*
37 *Puella recipienda ad habitum deduci debet sine pompa ad Conuentum*
38 *Cur tondeantur capilli nouitiæ ad habitum receptæ.*
39 *Cur immutetur ei nomen.*
40 *Ea confirmanda, priusquam recipiatur ad habitum.*
41 *Quæ expensæ permitti debeant ex occasione recipiendi ad habitum.*
42 *Qualis esse debeat habitatio monialium nouitiarum.*
43 *Qualis earum instructio.*
44 *Ex quibus bonis eæ ali debeant.*
45 *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*
46 *Nouitiæ probatio durat per annum integrum.*
47 *Qualiter is annus debeat esse continuus, ac completus.*
48 *Qualis debeat esse talis continuatio.*

49 *Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra conuentum.*
50 *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat.*
Nouitiatus iuxta aliquos peragi potest in habitu sæculari, sicque inchoatur in Soc. Iesu.
51 *Qualiter interrumpatur annus probationis.*
52 *Sine causa non protrahitur.*
53 *Puella recipienda ad habitum recipitur liberè intra clausuram.*
54 *Si post habitus receptionem fugiat, iterum liberè recipitur.*
55 *Ei resilienti à religione omnia restituenda.*

QVÆRES I. Quantum temporis deceat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, eiusque actualem admissionem ad nouitiatum.

36 ℞. Videri satis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit statutum in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. nimirum quòd post sex menses à receptione detur puellæ receptæ regularis habitus, nisi citiùs, aut tardiùs id præstandum esse iudicauerit Episcopus, aut monialium Superior: idque vt puella recepta tantò maturiùs deliberet, num sibi expediat assumptio status religiosi, habeatque in bonis, vnde turrim religiosæ perfectionis, quam est incæptura ædificare, consummare possit: aliàs enim de ea non immeritò dici posset *Cæpit ædificare, & non potuit consummare*. Certè, antequam puella cum sponso sibi oblato contrahat sponsalia (quæ tamen etiam contracta in multis casibus rescindi possunt) multas petit informationes, multorum consilia exquirit, dotes sponsi attentiùs meditatur, quæcunque ipsi proponuntur, accuratiùs perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur; quòd si cum tanta maturitate contrahuntur sponsalia cum sponso terreno, eò quòd sint proxima præparatio ad vinculum insolubile matrimonij: an non pari cum maturitate, immò etiam maiori procedendum erit in assumptione status religiosi consummanda per vinculum religiosæ professionis omninò indissolubile?

QVÆRES II. An expediat, quòd puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad monasterium eo die, quo assumptura est habitum regularem, & admitti debet ad probationem nouitiatus.

37 ℞. Non expedire, ideoque sanctè, ac laudabiliter statutum fuisse in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. quòd puella deducatur mane, nulla pompa, & sola introducatur in Ecclesiam, vbi Missa audita, & sumpta communione vestiatur à Superiore, vel Confessario, addito sermone. Et ratio est, quòd, cùm status religiosus sit status pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano fastu, & ambitioso apparatu, sed cum humilitate, modestia, ac omnimodo præsentis vitæ bonorum contemptu sic enim Zacharias Ierosolymorũ Antistes videns Heraclium Imperatorem,

vt erat

vt erat auro, & gemmis ornatus, non posse vlteriùs progredi in deferenda Christi Domini Cruce à Persis recuperata,& quo magis progredi conabatur, eò magis retineri non sine magna ipsius Heraclij, & aliorum admiratione,dixit ei:*Vide,Imperator,ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Iesu Christi paupertatem, & humilitatem imitere.* Præterquamquod puella, quæ tanto cum fastu ducitur ad monasterium, inde exponitur periculo satis probabili,ne illecta vanitatibus huius sæculi respiciat retro, saltem affectu,sicque postea vitam degat inquietam. Quamquam non ideo damnanda sit consuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium, si ex pijs finibus cohonestetur.

QVÆRES III. Cur puellæ ad habitum monachalem admissæ tondeantur capilli.

38. ℞. Tonderi multis de causis; & quidem primò, eò quòd moniales teneantur deferre tonsuram capillorum inferiùs,vsque ad aures,sicut ex *Panormit.* notauit *Sylu.v.clericus 2.num.2. & alij*; secundò, ad indicandum in religione resecanda esse vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis significatos; tertiò,vt sic significent se esse paratas ad opprobrium crucis sustinendum, & abrenunciare vniuersis vanitatibus sæculi; quartò, vt se eximant ab onere comendi capillos,& ornandi caput,sicque ipsis subtrahatur occasio terendi tempus inutiliter; quintò,vt assumentes statum pęnitentiæ statim incipiant se punire, in quo fortè maiori cum propensione deliquerunt,videlicet in ornando capite.

QVÆRES IV. Cur soleat immutari nomen puellæ assumptæ ad habitum religiosum,qualeque debeat esse nomen de nouo imponendum.

39 ℞. Solere immutari tum, vt hinc agnoscat se debere renunciare omnibus, quæ in sæculo possidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Christus *Luc.14. Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus:* tum quia sic debet mutare mores in melius, vt omninò fiat alia, sicque nec de nomine agnoscatur iuxta illud, 1. *Reg.10. mutaberis in virum alium:* tum quia assumptio status religiosi à Sanctis Patribus comparatur baptismo, ideoque par est, vt, sicut baptizato imponitur nomen, sic & immutetur assumpto ad statum religiosum: tum quia immutatio nominis in diuinis scripturis fieri solet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quo modo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro Apostolo assumpto in Summum Pontificem, & Christi Vicarium;) vt vel hinc arguatur præstantia, ac dignitas status religiosi, ad quem puella monachanda assumitur: tum denique vt nomen impositum in baptismo, quod fortè est prophanum, conuertatur in sacrum, sicque etiam ex ipso nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cuius nomine donata est; vnde sanctè statutum est in Concilio Generali Mediolanensi I. vt moniali assumptæ ad habitum regularem imponatur nomen alicuius Sanctæ, non autem

fœmi-

fœminæ infidelis,aut alind prophanum;cùm nomen respondere debeat rei nominatæ,& non deceat misceri sacra prophanis.

QVAERES V. An puellæ monachandæ debeat conferri Sacramentum Confirmationis,antequam recipiatur ad habitum regularem.

40 R. Debere, si id commodè fieri possit; & hoc ex decreto Concilij Prouincialis Mediolanensis I. quod licèt non obliget extra Prouinciam Mediolanensem, æquum tamen est, vt etiam alibi obseruetur: cùm ipsa receptio dicti Sacramenti maximè possit prodesse ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum.

QVARES VI. Quales expensæ permitti possint, & debeant fieri à puella assumpta ad habitum religiosum.

41 R. Non posse,nec debere permitti,nisi illas, quæ fuerint à proprio Episcopo præscriptæ,aut saltem toleratæ;sic namque refert *Campanil rub.12. c.16.num.13.* decisum fuisse, Episcopum debere præscribere expensas, & sumptus occasione habitus; & quidem meritò, ne alioqui ex immoderato excessu talium expensarum retrahantur puellæ, earumq; parentes à susceptione status religiosi,& actus summus religionis(qualis est assumptio religiosi status)paulatim resoluatur in luxum,ac sæcularem vanitatem.

QVAERES VII. Qualis debeat esse habitatio monialium,quamdiu sunt in probatione nouitiatus.

42 R. Ex decreto sacræ Congregat. relato à *Gauanto in manu Ep.v.monialium receptio num.39.* debere manere in loco separato: quod vtiq; piè, ac prudenter statutum est, communiterq; seruatur non solùm in monasterijs Monialium,sed etiam virorum; & quidem meritò,vt sic vitam magis solitariam ducentes mereantur audire vocem sponsi cœlestis *Oseæ 2.* dicentis *Ducam in solitudinem,& loquar ad cor eius*:sicq; euitent intueri aliqua minùs bona exempla,quæ fortè præberentur ab aliqua Monialium non sine graui ipsarum nouitiarum dispendio spiritualis profectus; si quidem natura hominis corrupta magis propendet in malum,quàm in bonum,& fortiùs trahitur malis exemplis, quàm bonis; vnde & logici dicunt conclusionem sequi debiliorem partem.

QVAERES VIII. Sub qua magistra, & quo modo instrui debeant Moniales nouitiæ,dum manent in probatione.

43 R. Debere instrui à Magistra,quæ illas magis doceat exẽplo,quam verbo,easque instruat iuxta normam præscriptam in regula, aut Constitutionibus proprij Ordinis:& quidem eo modo,quo in *tract. de nouitiatu c.5.per totum* ostendimus,& anno 816.in Concilio Aquisgranensi *can.23.* statutum est his verbis. *Religio Ecclesiastica docet,vt puellæ, quæ in monasterijs erudiuntur,cum omni pietatis affectu,& vigilantissimè curæ studio nutriantur; ne si lubricæ ætatis annos,indisciplinatè viuendo transegerint,aut vix, aut nullatenus corrigi postea possint. qua propter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magistræ,quæ vtique & probabilis sint vitæ,& erga eas talem exhibeant curam, vt nequa-*

nequaquam hinc, atque illuc possint habere progressum, & aut desidiæ aut lasciuiæ vitio maculentur: quin potiùs sacris imbuantur disciplinis. quatenus his mancipatæ vagandi otio careant, &c.

QVAERES IX. Ex quibus bonis ali debeat monialis nouitia, num ex proprijs, an ex bonis monasterij.

44 ℞. Quod, quamuis melius esset illam ali ex bonis monasterij: cùm monialis, etiam nouitia, in multis monasterio inseruiat, & aliàs deceat viuere de altari eos, qui inseruiunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quòd monasteria monialium exigant ordinaria alimenta Nouitię manentis in probatione à consanguineis illius: vt satis apertè innuitur etiam in Concilio Trident. *sess.25.c.16.de Regul. ijs verbis: Sed neq; ante professionem, excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocunq; prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur.* Quin teste *Gauant. sup. v. monialium nouitiarum alimenta num.2.* Sacra Congreg. Episcoporum 13. Sept. 1583. statuit tempore nouitiatus vltra dotem depositam præbenda esse moniali nouitiæ alimenta; idq; fortè ad subleuandam pauperum monasteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum est, vt monasterijs monialium regulariter soluatur dos competens iuxta consuetudinem loci, aut statutum proprij Ordinarij; vnde, cùm iuxta dicenda inferiùs non soluatur dos durante anno probationis, loco fructuum illius soluuntur necessaria alimenta, sicut iam diximus.

QVAERES X. A' quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis necessariò præmittendus professioni, casu, quo puella recipiatur ad habitum regularem statim post pubertatem, nempe post annum 12.

45 ℞. Posse inchoari statim post receptionem, quamuis id non sit necessarium: cum professionis emissio necessariò differri debeat, vsq; ad annum 16. completum ex Decreto *Concilij Trid. sess.25. de Regul. c.15.* ita *Miranda in manu. to.1. q.22. a.3.* aliiq; communiter, & patet ex dictis à *Sanchez l.5. mor. c.4. num.22.*

QVAERES XI. An omnes, ac singulæ moniales necessariò debeant facere integrum annum nouitiatus, antequam profiteantur.

46 ℞. Debere ex decreto *Concilij Trid. sup. c.15.* vbi id expressè deciditur; exceptis tamen monialibus (quas vocant Conuertitas) de quibus notat. *Tambur. de iure abbatiss. D.7. q.6. num.5.* eas posse profiteri statim, ac ingrediuntur monasterium, adeoq; non teneri præmittere annum probationis: idq; ex concessione bullata, non reuocata in *Concilio Trid. sess.25. de Regul. c.18.* vt colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Penitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus constitutiones earum seruentur;* & constat ex declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium, qua id fuit decisum. Quamquam (cum Tamburin. non adducat concessionem illam bullatam, immò nec dicat, à quo fuerit facta: & aliàs praxis plurium diœcesum

habeat,

habeat,quod dictæ moniales sine licentia Papæ non profiteantur ante præmissum annum probationis)parum fundata videatur talis exceptio,ideoq; reiicienda.

QVAERES XII. An probationis annus, quem moniales debent præmittere ante professionem,debeat esse continuus, immò & completus de momento in momentum.

47 ℞. Debere esse & continuum, & completum de momento in momentum,ideoq; computandum esse ab hora diei, in qua monialis recipit habitum, vsq; ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni. ita *Miranda sup.a.3.& 4.Suar.to.3.de relig.l.5.c.15.nu.1.& 3.Less.l.2.c.41.nu.59*.aliiq; communiter,& patet quoad primam quidem partem ex dictis in nostro *tractat. de nouitiatu c.1.q.7.* quoad secundam verò partem ex dictis *ibid.q.22*. Addo hic ex eodem *Suarez sup.c.14.num.13*.decisum fuisse a Sacra Congregatione Cardinalium Nouitiam monialem,durante probationis anno curandæ valetudinis causa à monasterio egressam,& postea reuersam,professionem emittere potuisse,ac si nunquam egressa fuisset: quod est dicere per huiusmodi egressum non censeri annum probationis moraliter interruptum, sicut innuit idem *Suarez num.14.ex Ang.Sylu.& Nauarro*.

An autem continuitas probationis debeat esse,vsq; ad professionem intrinsecè(vt sic dicam)vel sufficiat annum esse integrum, estò proximè non sequatur professio.

48 ℞. Sufficere, quod annus sit integer, non autem necessariò requiri, vt post annum completum immediatè sequatur professio,ideoq; si contingat nouitiam,expleto anno probationis,nolle profiteri, sed egredi è monasterio, ac postea redire iterum; prior annus probationis sufficiet ad validè profitendum:nisi fortè conditio personæ egredientis,aut religionis, aliæq; circunstantię interim essent adeò immutatę,vt iudicio prudentis non censerentur sufficienter exploratæ difficultates religionis.Colligitur ex *Sylu.v. religio 5.nu.4. Angelo v.nouitius n. 15.Miranda sup.a.4.*& aliis: à quibus dissentit *Suar.sup.c.15.num.8.* dicens hinc sequi posse nunc inchoari annum probationis anno ætatis 14.& finiri initio anni 15.& postea redire ad sæculum vsq; ad complementum ætatis 16.annorum, tuncq; regredi ad monasterium,& absq; alia probatione profiteri: quod statim per se absurdum apparet. Probatur autem nostra responsio,tum quia sic annus probationis verè est integer, ac continuus,nec vllum ius extat, quod petat illum continuari cum professione, aut quod vetet fieri professionem,si inter illam, & nouitiatum tempus aliquod vitæ sæcularis intercedat: tum quia per limitationem à nobis appositam sub initium huius responsionis videtur sufficienter euitari absurdum allegatum à Suarez,vt consideranti facilè constabit: tum quia in casu proposito nouitia verè experta est difficultates religionis,ad quod institutus est nouitiatus.

QVÆRES XIII. An de essentia nouitiatus sit, vt puella mona-

chanda

chanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem distincto ab habitu monialium professarum: necnon intra monasterium.

49 ℞. Quod, quamuis de rigore iuris neutrum videri possit esse de essentia nouitiatus, vt infra probabimus; communior tamen sententia (inquit) *Suarez. sup. c. 13. num. 3.* est de substantia nouitiatus esse, vt fiat in habitu proprio religionis, ad quam quis probatur; idque videtur supponi *in c. statuimus de regular.* vbi Papa statuit, vt habitus professorum sit aliquo modo distinctus ab habitu nouitiorum, saltem in benedictione: & talis de facto est consuetudo omnium religionum, quæ debet seruari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non sit de substantia nouitiatus, in rigore loquendo, (saltem ita, vt deferri debeat toto anno probationis (constat tum ex dicendis q. sequenti; tum quia nullibi hoc præcipitur; tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religiosi esse vnam ex potissimis austeritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur nouitiatus; non probat sufficienter nouitiatum non posse inchoari absq; dicto habitu, sicut aduertit idem Suarez, id inde sibi suadens, quod nō est opus Nouitium experiri per totum annum cōtinuum singulas asperitates religionis. Quòd vero habitus nonitiorum non necessariò debeat esse distinctus ab habitu professorum docent *Suarez sup. cap. 14. num. 10.* & cum eo *Castrus Palaus tr. 16. D. 1. p. 12. §. 4. nu. 4.* contra plures ab ipso Castro relatos; probantq; ex eo quod ista distinctio habitus non est necessaria, vt nouitius experiatur hanc asperitatem, cum teste. *Sanchez l. 5. mor. cap. 4. num. 28.* de ratione probationis sit solùm, vt degat sub iugo obedientiæ: non vt distinguatur à secularibus, cum aliis modis distingui possit: non denique vt distinguatur à professis, cùm in aliquibus Ordinibus nulla sit nouitiorum, & professorum in habitu distinctio: Quo ad vltimam partem probatur assertio tum quia degens extra conuentum de Prælati licentia censetur esse in monasterio: tum quia estò clausura sit præcipua asperitas monialium, non ideo tamen ea necessariò experienda (vt putat *Rodriq. to. 3. q. 15. a. 10.* ideo à nobis dissentiens:) non enim opus est, vt nouitius experiatur in specie omnes asperitates religionis, vt iam dictum est: qua de re consulantur dicta *q. 12.* in ipsa respons.

Addo ex *Sanch. l. 5. moral. c. 4. num. 28.* monialem cum debita licentia facientem nouitiatum extra monasterium, validè illum facere: idq; non obstante decreto Clementis VIII. de faciendo nouitiatu solùm in certis conuentibus designatis; quippe quod solum loquitur de nouitiatu virorum religiosorum.

QVÆRES XIV. A quo tempore, formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus nouitiatus.

50 ℞. Incipere ab eo puncto, in quo ex intentione religionis, & ex consensu nouitij aliquis admittitur ad talem religionem in statu nouitiorum, & vt in ea probari incipiat. ita *Suarez sup. c. 13. num. 6.* probatq; ex eo, quod hic interuenit quidam velut contractus inter religionem, & nouitium, per

quem

quem conueniunt in sumendo experimento de se inuicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergò ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo consensu, & tempus designatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* verò *sup.q.22.a.3.Barbosa de offic.Episc.alleg.*101.*num.*19.& alij docent probationis annum, siue in viris, siue in fœminis, modò incipere à die sumptionis habitus; siue ab illo die, quo communem sequuntur aliorum religiosorum vitam, & incipiunt experiri asperitates religionis. Vbi noto Suarium nullam mentionem facere de assumptione habitus religiosi; fortè inhærendo illi doctrinæ, quàm tradit ex *Abb.& Greg. Lopez. num.*2. nimirum non esse de substantia Nouitiatus, seu probationis, vt fiat in habitu regulari, sed fieri posse, etiam in habitu proprio; & quidem etiam post *Concil.Trid.sess.*25.*c.*15.*de Regul.* statuens in quacunque religione tam virorum, quam mulierum nullum ad professionem admitti debere, qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit: siquidem per talia verba non videtur tolli, quin, si in aliqua religione extaret vsus recipiendi ad verum nouitiatum in habitu sæculari proprio, id fieri possit; sicut de facto fit in Societate Iesu, in qua inchoatur nouitiatus in habitu proprio seculari, nempè à tempore primæ probationis, quæ per 15. aut 20. dies regulariter solet fieri in proprio habitu sæculari.

QVÆRES XV. Qualiter censeatur Monialis nouitia interrumpere annum probationis.

51 ℟. Censeri interrumpere, si dimisso habitu religionis exeat è monasterio animo deserendi religionem. ita *Tambur.sup.D.*4.*q.*8.*num.*4.ex Vecchio & alijs; addens, quòd si postea nouitius resipiscat, & iterum admittatur ad religionem, tunc inchoandus est nouitiatus ex integro, nihil ei suffragante residuo nouitiatus antea peracto: quod an sit verum, nec ne, constat ex dictis *q.*12. probatur autem responsio ex eo, quod ea est propria interruptio status, qua cessat status assumptus: ex depositione autem habitus religiosi animo relinquendi vitam religiosam cessat status probationis; cùm nouitiatus consistat in assumptione habitus animo experiendi vitam religiosam, vt notat *Suar.c.*15.*num.*5.dicens *num.*6.si quis dimisso religionis habitu egressus est, eò ipsò interrumpi annum probationis, & paulò post intra diem pœniteat: siquidem eò ipsò amittit statum, quem habebat, & eget noua admissione, vt iterum possit esse nouitius.

52 Quamquam *Nau.l.*3.*consil.de regul.cons.*32.*aliàs* 42.dicens triduanam interruptionem sufficere ad discontinuandum annum nouitiatus tacitè indicet minorem interruptionem non sufficere, quod non reprobat *Lessius l.*2.*c.*41.*nu.*59.dicens paucorum dierum interpollationem non impedire nouitiatum; cùm non sit moralis interruptio, nec impediat, quin nouitius experiatur religionis asperitates, & religio nouitium. Immò subdit *Rodriq.to.*3.*q.*15.*a.*8. ex Iulij II. priuilegio concesso Minoribus posse compleri nouitiatum

nitiatem ex duplici parte interpollata, dictumq; priuilegium non fuisse renouatum in Concilio Tridentino: quod tanquam probabile admittit *Castr. Pal.tr.16.D.1.p.12.§.2.num.5.* dum dicit oppositum (quod sustinet *Sanch. sup.c.4.n.35.*) esse verius, idest probabilius.

QVÆRES XVI. An tempus probationis possit protrahi differendo professionem moniali nouitiæ,& qualiter.

53 ℞. *Miranda q.8.de monial.a.3.* Sacram Congregationem Concilij statuisse, quòd, elapso tempore nouitiatus, moniales statim admittantur ad professionem, si inueniantur habiles; sin minus, è monasterio eiiciantur; additq; si habiles sint, iis ab Ordinario præfigendum esse terminum 15. aut 20. dierum ad deliberandum, num velint profiteri, nec ne:&, si renuant profiteri, continuò remittendas esse ad parentes, aut consanguineos; idq; iuxta decretum *Concilij Trid.sess.25.c.16.de Regul.* intellige, nisi adsit iusta causa differendi iuxta dicenda *cap.seq.q.7.*

QVÆRES XVII. An puellæ possint recipi à monialibus intra clausuram ad habitum religionis suscipiendum absq; licentia Papæ.

54 ℞. Posse, dummodò id faciant de licentia proprij Ordinarij, eiusue Vicarij generalis. ratio responsionis est; tum quia non apparet, ex quo iure ad id requirenda sit licentia Papæ (cùm tamen talis obligatio induci non debeat absq; iure aliquo sufficienti) tum quia iure communi potest Episcopus dare facultatem ingrediendi clausuram monialium in casibus necessitatis: talis autem est casus, de quo in præsentia loquimur; tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum religionis, nunquam dicunt ad id desiderari licentiam Papæ; quod tamen non omisissent, si ea requireretur.

Difficultas est, an monialis nouitia, quæ, dimisso habitu religioso, occultè recessit à monasterio animo ad ipsum non ampliùs reuertendi, possit iterum recipi in monasterium sine licentia ipsius Ordinarij, si ea pœnitentia ducta velit redire,& resumere statum religiosum.

55 ℞. Non posse, nisi fortè petitio talis licentiæ cederet in notabilem infamiam præfatæ monialis, pro qua euitanda cedit ius positiuum; patetq; quia per talem recessum à monasterio monialis desinit esse nouitia iuxta dicta *q.15.*& perinde se habet, ac si nunquam fuisset nouitia: constat autem, quòd si nunquam fuisset nouitia, non posset recipi intra clausuram sine licentia proprij Ordinarij. Secus, si monialis nouitia, dimisso habitu regulari, egrederetur è monasterio intentione regrediendi ad illud post aliquot dies; tunc.n.cum non interrumpatur nouitiatus, iuxta *Suarez to.3.de relig. l.5.c.15.num.6.*& consequenter adhuc sit nouitia monasterij, poterit suo iure in illud iterum recipi proportionaliter vt posset recipi monialis professa, quæ dimisso habitu religioso occultè egrederetur è monasterio,& postea ad illud reuerteretur. Dixi *sine licentia ipsius Ordinarij*, vt innuerem, quòd si monialis illa nouitia in priori casu iterum admittatur ad habitum religionis

gionis

gionis cum debito consensu monasterij: ea tunc vtiq; posset iterum recipi intra Conuentum de licentia solius ordinarij; cum nō sit maior ratio, quòd vi talis licentiæ potuerit recipi prima vice, & modò non possit.

QVÆRES XVIII. Quænam reddi debeant moniali nouitię ante professionem resilienti à religione.

56 ℞. Debere restitui ea omnia, quæ ipsa dedit monasterio in ipso ingressu religionis, & quidem vnà cum fructibus, si qui collecti sunt; excepto tamen victu, ac vestitu: idq; ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* vbi id expressè statuitur. ita *Zerola 1. p. praxis v. moniales num. 3. Peyrin. de R. 5. q. 1. c. 29. Tamburin. sup. D. 6. q. 4. num. 5.* aliiq; communiter; inter quos *Barbosa num. 39.* notat ex declaratione Sacræ Congregationis moniali, & cuicunq; alij nouitio recedenti à statu religioso non esse restituendum habitum regularem, sed eius prętium.

SECTIO III.

De bonorum renunciatione à Monialibus facienda ante religiosam Professionem.

57 *QVid statuerit Concilium Trid. de bonorum renunciatione.*

58 *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur sub hoc decreto.*

59 *Sub eo non compræhenduntur puellæ degentes in educatione, apud Moniales, immò nec admissæ ad religionem, nondum tamen ingressæ.*

60 *Idq; maximè si non renuncient intuitu religionis.*

61 *Sub eo compræhenduntur etiam nouitiæ maiores 16. annis.*

62 *Renunciatio facienda de licentia Ordinarij; & quidem etiam vt sit valida.*

63 *Qualiter facienda intra bimestrem proximum professioni: & præsertim, si nouitia ante vltimum bimestrem nouitiatus incurrat morbum periculosum.*

64 *Dominium rei renunciatæ transfertur solùm post professionem in renunciatarium.*

65 *Res tamen renunciata tradi potest, & debet renunciatario statim.*

66 *Idq; etsi renunciatio fiat in fauorem monasterij.*

67 *Renunciatio hæreditatis patris viuentis facta extraneo, vt habeat effectum, non petit consensum, ac cessionem monasterij.*

68 *Fructus rei renunciatæ à die renunciationis vsq; ad professionem sunt renunciantis.*

69 *Renunciatio legitimè facta non potest reuocari ante professionem.*

70 *Limita, nisi nouitia testetur de bonis renunciatis.*

71 *Renunciatio non corruit per mortem renunciantis secutam ante professionem; etsi alij id negent.*

72 Cor-

72 *Corruit verò, si ea facta nouitia recedat à religione, & iterum redeat.*
73 *Non firmatur per professionem inualidam.*

QVÆRES I. Quid statuerit Concilium Trident. de hac renunciatione.

57 ℞. Præscripsisse formam seruandam in ea facienda; & quidem ita, vt aliter facta sit eò ipsò irrita, habetur expresse in *Concil.Trid.sess.*25. *de regular.c.*16.vbi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij; fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus.* hæc Concilium; quæ clariùs constabunt ex sequentibus.

QVÆRES II. Quæ renunciatio obligatio, ac donatio compræhendantur sub hoc decreto.

58 ℞. Compræhendi omne illam, quæ natura sua est irreuocabilis, & difficilem reddit egressum è religione: sicque sub eo decreto non compræhenditur testamentum, donatio causa mortis, & donatio facta sub conditione, *si perseuerauero in religione*; non contractus onerosus emptionis, venditionis, conductionis, ac locationis, in quibus tantundem recipiatur, quantum datur: cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, sicque non impediatur liber egressus è religione; non contractus societatis, ac ludi, quibus contrahens se exponit lucro, & damno ex æquo, sicque non minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egressus. è contra sub præfato decreto compræhenditur donatio, vtpote patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario: item fideiussio, etiam pretio accepto; cùm obligatio inde proueniens semper terminetur ad assecurandam maiorem quantitatem, quàm sit pretium acceptum, adeoque semper adsit periculum iacturæ, & paupertatis: item & mutuum iuxta aliquos (& quidem, etsi non detur sine sufficienti cautione, vel fideiussione) cùm per illud transferatur dominium, ac vsus rei mutuatæ in mutuatarium absque potestate reuocandi, quousque adueniat tempus solutionis; quamuis teste *Rodriquez tom.2.summa c.7.nu.vlt.* graues Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs existimantes ab eo esse abstinendum. qua de re *Sanch.l.7.mor.c.5.num.*15.20.31.33.*Castr.Pal.trac.*16.*D.*1.*p.*17.*Suar.tom.*3. *de relig.l.*5.*c.*9.*num.*16.*& c.*16.*num.*11.alijque apud ipsos, quibus adde *Barbosam de offic.Episc.allegat.*99.

QVÆRES III. An compræhendantur sub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in monasteria Monialium educationis, & solius institutionis gratia, aut etiam admissæ sunt ad religionem, sed nondum receptæ ad habitum religiosum, ac probationem.

59 ℞. Neutras compræhendi; non puellas receptas in educationem, cum hæ non sint nouitiæ, nec de ijs agat Concilium, vt constat ex tenore illius, & aduertit *Sanch. sup. num.* 5. ex Azorio: non puellas admissas ad religionem, sed nondum receptas ad habitum, ac probationem, cum dictio *quoque* quæ habetur in decreto, sit copulatiua, ac proinde sequentem dispositionē coniungat cum præcedentibus *l. tutores quoque ff. de pactis* ideoque denotet ibi sermonem esse de renūciationibus nouitiorum, de quibus solis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de ijs, quæ fiunt ante ingressum religionis: idque etsi fiant intuitu ipsius religionis. preter quamquod non ideo vana, ac illusoria redditur dispositio præfati decreti ex eo quod ante ingressum possit nouitius renunciare sua bona, pro vt sibi placuerit; quia talis renunciatio est rara, & propterea à Concilio relicta dispositioni iuris communis, intēdente annullationē renunciationis, & donationis post habitum susceptum factæ, vt pote frequentiùs contingētis. ita *Garzias p.* 11. *de benef. c.* 9. *num.* 15. *Barbosa supra nu.* 17. *Rodriq. to.* 3. *q.* 16. *art.* 1. *Sanch. nu.* 4. *Castr. Pal. num.* 4. alijq; contra Molinam *trac.* 2. *D.* 139. *Sd. v. religio, num.* 5. *Lessium l.* 2. *c.* 41. *nu.* 39. & 40. *Azorium to.* 1. *l.* 13. *c.* 9. *q.* 2. & alios plures apud *Sanch. nu.* 3. existimantes, contineri eiusmodi renunciationem sub prædicto decreto Concilij, idque multis rationibus probantes.

60 Dixi *idque etsi fiant intuitu ipsius religionis*; vt indicarem, quòd si quis non habens animum ingrediendi religionem bonis renunciet, aut aliam quamcunque donationem faciat: de tali donatione, aut renunciatione sine dubio non loquitur Concilium; cum nullus respectus religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanchez num.* 2. addens esse sibi omninò certum, quòd si renuncians habeat animum ingrediendi religionem, si tamen non renunciet intuitu religionis, talis renuntiatio non compræhenditur sub decreto Concilij; quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingressu religionis, vt pote non obstantes libertati egressus tempore nouitiatus, cui voluit Concilium consulere in eo decreto.

An autem decreto illo compræhendantur solum nouitij 16. annorum, vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61 ℞. Compræhendi etiam nouitios maiores 16. annis: & probatur tum quia ratio ferè eadem militat ad irritandam renunciationem factam post 16. annos, ac antea; cum in omni renunciatione timeri possit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit euitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto, *nulla quoque renunciatio*, solùm coniungunt præsentem dispositionem cùm præcedenti, vt loquatur de his, de quibus loquitur præcedens dispositio, nempè de nouitijs, ac regularibus; non autem ita, vt statuant omnes qualitates petitas ad professionem debere extare tempore renunciationis: alioqui renunciatio deberet fieri post annum 16. completum, & finito anno nouitiatus; quod sine dubio

dubio est contra dispositionem allegati decreti. ita *aliqui penes Sanch. n.7. Castr.Pal.num.*5 .alijque ab ipsis relati contra *Menochium de arbitrar.l.2.Casu 436.num.*8.

QVÆRES IV. De cuius licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc vt sit firma, & valida.

62 ℞. Debere fieri de licentia Episcopi, seu eius Vicarij: idque etsi monialis renuncians aliàs sit exempta; nomine verò Episcopi venire etiam Episcopum electum,& confirmatum, licèt nondum consecratum; item Abbates, aliosque Prælatos exemptos iurisdictionem quasi episcopalem habentes in sua diœcesi: item Vicarium generalem non foraneum Episcopi, immò & Capituli,sede vacante:non item Archiepiscopum respectu Suffraganeorum,nisi in casu appellationis. ita *Barbosa allegat.99.à num.3. Castr.Pal. sup. nu.* 10. alijque benè addentes dictam licentiam non necessariò quidem concedendam esse in scriptis,debere tamen præcedere; nec sufficere,quòd sit petita,sed debere esse obtentam; cùm requiratur ad valorem actus. Addit *Barbos. nu.9.* facultatem concedendi talem licentiam posse delegari alteri: cùm ratione officij competat, ideoque sit ordinaria, & consequenter delegabilis:licentia tamen ipsa.ait *Barbosa num.*10.sufficere,quòd sit tacita ex ratihabitione de præsenti.

QVÆRES V. Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.

63 ℞. Quòd cùm Concilium petat illam fieri intra duos menses proximos professioni; clarè indicat eam posse fieri quolibet die illius vltimi bimestris: quamquam, si professio vltra annum nouitiatus ex causa differatur, non sit opus renunciationem fieri intra bimestrem proximum professioni, quo fieri poterat. ita *Sanch.sup.num.*81. *&* 82. *Castr.Pal. sup. num.9. Barbosa nu.*11. alijque; inter quos Castrus Palaus credit in casu, quo nouitius ex dispensatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum nouitiatus annum, posse illum renunciare intra bimestrem ante professionem:non quòd dispensatio ętatis,& nouitiatus extendatur ad renunciationem; sed quòd,data ea dispensatione, sine vlla alia potest nouitius renunciare intra bimestrem proximum professioni;siquidem Concilium petit solum, vt renunciatio fiat intra bimestrem proximum professioni, siue professio post annum differatur, siue ex priuilegio anteponatur: id tamen negant *Sanch.& Barbosa*, & quidem probabiliùs: addit *Sanch.num.*81. dictum bimestrem debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchius, & Zerola* ab eo relati.

An autem nouitia incidens in morbum periculosum immediatè post primum quadrimestrem probationis possit renunciare bonis de licentia Ordinarij.

℞. Videri posse,si ex Pij V. concessione referenda hìc *c.9.q.*11.est emissura professionem; idque ob modò dicta: secùs, si non est emissura professionem: nam tunc vrget decretum Concilij prohibens, ne renunciatio fiat

ante bimestrem proximum professioni, idest ante decimum mensem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo nouitia eximi debeat à præfato decreto. verum tamen est nouitiam in isto casu posse liberè disponere de suis bonis per viam testamenti, aut donationis causa mortis, vt constat ex dictis *q.*2.

QVÆRES VI. Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.

64 ℞. Non transferri, nisi secuta professione valida: nam Concilium expressè dicit, vt renunciatio non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; quod non verificaretur, si antecedenter ad professionem dominium rei renunciatæ transiret in renunciatarium, licèt reuocabiliter. ita *Sanch. num.*62. *Castr. Pal. num.*13.

QVÆRES VII. An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante professionem, & is ea statim capere possit.

65 ℞. Debere tradi iuxta *Castrum Palaum nu.*15. posseque renunciatarium ea capere ante professionem: idque etsi renunciatio fieret in fauorem Cõuentus. ratio est, quòd iure antiquo id fieri poterat quolibet tempore nouitiatus, eò quòd valida esset renunciatio: Concilium autem non immutauit, sed approbauit valorem renunciationis factæ intra bimestrem proximum professioni, & de licentia Episcopi; ergò ex vi illius tradi debent, & possunt bona renuntiatario: id tamen negat *Sanch. nu.*53. eò quòd Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis nouitij factas ante professionem, ne sic impediatur liber egressus illius è religione (sicut videtur impediri, concessa hac doctrina Castri Palai) cum aliàs ipsemet *Sanchez* concedat *num.*11. renuntiantem bonis in Soc. Iesu fauore illius posse ea statim tradere; vt aduertit idem Castrus Palaus dicens ipsum debuisse dicere, idem etiam in præsenti casu; cum ratio, quam Sanch. affert pro Societate (quod scilicet Concilium nouitijs Societatis liberam permittendo bonorum renuntiationem, & traditionem hanc, quæ est quid minus, permittit) militet etiam in nostro caso, vt consideranti facilè constabit.

66 Dixi *idque etsi renunciatio fieret in fauorem Conuentus*, vt innuerem, quòd, quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis nouitij factas ante bimestrem proximum professioni; non loquitur de ijs, quæ fiunt de licentia Ordinarij intra dictum bimestrem, & consequenter nec prohibet illarum traditionem; vt rectè notauit *Castrus Palaus num.*15. monens *num.*16. quod, etsi detur nasci eandem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta absque licentia Ordinarij; non ideo sequitur dictam traditionem fuisse prohibitam in Concilio, sed potuisse, ac debuisse prohiberi: quamquam negari possit in nostro casu eandem nasci difficultatem, sicut de facto negat *Castrus Palaus vbi supra.*

Quod si quæras, an, ad hoc vt renunciatio hæreditatis paternæ à nouitio facta, patre adhuc viuente, in fauorem alicuius extranei à monasterio

distin-

distincti, habeat effectum; præter solemnitatem in Concilio præscriptam requiratur consensus monasterij, eiusque cessio.

67 ℞. Videri probabile non requiri: & ratio est, quod Nouitius in præsenti casu renuncians hæreditatem se ipsum priuat iure succedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc iure acquisito succedit, ideoque non eget cessione, aut consensu monasterij; cum ipsum monasterium ius succedendi non habeat, nisi quatenus repræsentat religiosum habentem dictum ius: vnde, sicut religiosus, etsi esset sui iuris, nullum ius haberet succedendi, vtpote per renunciationem à se abdicatum; nec vllum ius habebit monasterium, sicque superflua esset eius cessio. ita *Sanch. sup. c. 6. num. 2. & Castr. Pal. nu. 18. ex Couar. Gutier. Baeza, Gama*, & alijs, monentes, quod, cùm opposita sententia, quæ est plurium, ac grauium DD. sit probabilis, ad vitandas lites, conuenientissimum est, vt monasterium faciat dictam cessionem: quippe eam facere potest sine præscripta solemnitate iuris in alienatione rei ecclesiasticæ, cum sit hæreditatis non delatæ, sed deferendæ.

QVÆRES VIII. Ad quem spectent fructus rei frugiferæ renunciatæ ex ea collecti tempore intermedio à die renunciationis, vsque ad professionem.

68 ℞. Spectare ad ipsum renunciantem, adeoque renuntiatarium non lucrari, nisi solos fructus à tempore professionis perceptos. ita *Sanch. sup. c. 5. nu. 63.* & probat, quia tunc solum impletur conditio apposita renunciationi (quam *num. 62.* ostendit de mente Concilij esse suspensiuam, non autem resolutiuam, sicque nihil ponere in esse) & tunc solum incipit esse dominus rei renunciatæ; constat autem rem quamlibet fructificare suo domino.

QVAERES IX. An renunciatio hæc semel facta legitimè possit reuocari à nouitio perseuerante in religione, antequam profiteatur.

69 ℞. Videri certum eam non posse modo dicto reuocari; & probatur tum quia, si liberè reuocari posset, vt quid ad obligationem adeo ledem, ac infirmam requirerentur tam graues circunstantiæ, sicut licentia Ordinarij, & certi temporis determinatio; cum quolibet tempore nouitiatus, absque licentia Episcopi fieri possit renunciatio, donatio, ac obligatio reuocabilis? tum quia conditio apposita renunciationi ex intentione Concilij suspendit quidem effectum donationis, non item eius valorem, ac firmitatem conditionalem ob ius donatario acquisitum, ita *Sanch. sup. num. 58.* & cum eo *Castrus Pal. nu. 12.*

70 Concedit tamen *Sanch. num. 50.* huiusmodi renunciationem posse reuocari a nouitio, testando, vt habeat euentum reuocatio casu, quo nouitius moriatur ante professionem: cùm enim in eo euentu cesset valor prioris renunciationis, perinde est, ac si non fuisset facta; quare nouitius de ijs bonis aliter potest disponere in euentu mortis secutæ ante professionem. Immò addit Sanch. talem dispositionem non indigere solemnitate præscripta

in citato decreto Concil. Trid. cum sit vltima voluntas; & nouitius non possit se obligare irreuocabiliter, ita vt, non secuta professione per mortem, aut alio modo, non possit variare; siquidem Concilium statuit nullam obligationem nouitij vim habere, nisi secuta professione.

QVAERES X. An corruat renuntiatio, si contingat nouitium renuntiantem mori ante professionem.

71 ℞. Non corruere, sed manere omninò firmam: & ratio est, quod, quamuis in decreto Concilij Trid. relato dicatur renunciationem factam à nouitio non aliàs intelligi sortiri suum effectum, nisi secuta professione; cum tamen finis Concilij sit consulere libertati egressus nouitiorum, conditio *nisi secuta professione*, idem videtur importare, ac si diceret *nisi perseuerante nouitio in religione*: ex eo enim quod post mortem nouitij non sint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egressus; vnde, cum ille permanserit in religione, præfata renunciatio sortiri videtur suum effectum: maximè cum tacens moriendo ipsam renunciationem confirmare censeatur, ita *Sanch. nu.* 48. & post illum *Castrus Palaus sup. p.* 16. *num.* 2. qui tamen putat contrariam opinionem esse satis probabilem.

QVAERES XI. An renunciatio corruat casu, quo nouitius, ea facta, recedat à religione, & posteà ductus pœnitentia redeat.

72 ℞. Corruere, & quidem, etsi recedat finito anno nouitiatus; nec reuiuiscere, nouitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum egressum, & nullo iure cautum sit illam conualescere per reditum ad religionem. quare, sicut inchoari debet nouitiatus: sic inchoandum est tempus renunciationis, & solo bimestri ante professionem finito anno probationis faciendam fieri debet. ita *Sanch. num.* 84. addens, quod, si nouitius, finito anno nouitiatus, egrediatur, indiget quidem noua renunciatione, cùm prior illa, etsi legitimo tempore facta, corruerit per egressum è religione; eam tamen poterit facere statim, & non tenetur facere intra præfatum bimestrem: idque siue differatur professio, siue non. quod non concedit *Castrus Pal. sup. p.* 17. *num.* 9. dicens in tali casu & repetendum esse nouitiatum (quod negat Sanch.) & renunciationem faciendam esse intra bimestrem proximum professioni, ac si nunquam renunciatio facta fuisset.

QVAERES XII. An renunciatio firmetur per professionem inualidam.

73 ℞. Non firmari: cum Concilium debeat intelligi, non de præsumptione professionis, sed de vera professione; qualis vtique non est professio inualida. ita *Sanch. num.* 56. & *Castr. Pal. nu.* 13. addentes dictam renunciationem firmari hòc ipsò, quod ratificatur professio: dummodò renunciatio fuerit valida ab initio, idest facta iuxta formam præscriptam in Conc. Trid. nimirum ex licentia Ordinarij, ac in ea ætate, & eo tempore nouitiatus elapso, vt nouitius profiteri possit intra bimestrem: alioqui renunciatio esset nulla

(sicut

(sicut & esset nulla, si fieret absque Ordinarij licentia) nec firmaretur ex ratificatione professionis, sed opus esset illam iterum facere.

CAPVT III.

De religiosa Professione Monialium.

Acturi in hoc Cap. de professione religiosa monialium non possumus non aliqua etiam tractare de solutione dotis, quę solet exhiberi monasterio ad alendam monialem professuram, necnon de velo professionis, ac benedictione, seu consecratione monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipsa professione. hinc caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. agemus de ipsa professione monialium, suppositis tamen ijs, quæ in *tract. de professione diximus cap. 1. per totum:* in 2. differemus de solutione dotis: in 3. de velo professionis, ac de benedictione, seu consecratione monialium, sicque totum caput absoluemus.

SECTIO I.

De Professione religiosa Monialium, & circunstantijs ipsi annexis.

1 *Professio alia est expressa, alia tacita.*
2 *Voluntas nouitiæ professuræ exploranda ab Ordinario intra 15. dies à monitione.*
3 *Talis exploratio non est de valore professionis.*
4 *Quorum consensus petatur ad professionem Nouitiæ.*
5 *Abbatissæ consensus qualiter requiratur.*
6 *Ea in hoc debet audire, & sequi consilium Conuentus.*
7 *Professio nouitiæ admittitur propriè ab Abbatissa, & à Prælato monialium.*
8 *Ætas annorum 16. requiritur ad valorem professionis.*
9 *Integer annus probationis est de essentia professionis, præterquam si fiat in periculo mortis.*
10 *Ex causa differri potest professio: assignatur vnde sit præcedentia.*
11 *Aliqualis literatura petitur ad professionem nouitiæ choro destinatæ.*
12 *Quæ expensæ permitti possint ex occasione professionis.*
13 *Excommunicantur cogentes nouitiam profiteri.*
14 *Item impedientes eam, ne profiteatur.*
15 *Monialis professa transit ad ordinem strictiorem.*
16 *De licentia tamen proprij Prælati, quæ requiritur, & sufficit de iure communi.*

17 Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio.
18 Videndum, an obstent aliqua priuilegia religionum.
19 Ad talem transitum non petitur facultas Ordinarij, si monialis sit exempta.
20 Modò non potest eijci monialis, inconsulto Papa ratione incorrigibilitatis.
21 Obstat indultum Innocentij III. quod tamen ex parte derogatum est.
22 In tali eiectione non videtur necessarium seruare omnia, quæ præscribuntur in decretis Sacræ Congreg. de eiectis, & apostatis.
23 De iure communi transfertur monialis ad alium conuentum causa correctionis.

QVÆRES I. Quot modis possint moniales profiteri.
1 ℞. Quòd cùm iuxta communem Doctorum sententiam duplex sit professio, alia expressa, & alia tacita; & non sit maior ratio, cur hæ duæ species professionis admittantur inter viros regulares, & non inter moniales; consequenter dicendum est moniales posse his duobus modis profiteri, nimirum expresse, & tacitè, sicut in terminis docet *Tambur. de iure Abbatiss. D.6.q.1.*

QVÆRES II. An, & qualiter explorari debeat voluntas monialis nouitiæ, antequam emittat professionem religiosam.

2 ℞. Debere explorari ab Ordinario ad cognoscendum, num spontaneè, an coacta, ac seducta se accingat ad profitendum; idque vt sic consulatur libertati nouitiæ professuræ, & impediatur vis, quę in hoc posset ei inferri à parentibus, aut alijs. patet ex *Concilio Trid. sess. 25. c. 17. de Regul.* vbi id expresse statuitur, sicut vidimus *cap. præced. sect. 1. q. 4.* Vnde & idem Concilium præcipit loco citato, vt Præfecta monasterij, in quo nouitia est professura, per mensem ante diem professionis certiorem faciat Episcopum de tempore professionis: & hoc sub pœna suspensionis ab officio, duratura ad arbitrium ipsiusmet Episcopi; quamquam, si is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius se in hoc intromittere: cum sic decisum referant *Armendar. Galett. & Campanili* relati à *Barbosa de offic. Episc. alleg. 100. num. 3.* qui monet huiusmodi explorationem faciendam esse ab Episcopo, aut, ipso impedito, ab illius Vicario Generali, non intra clausuram, sed extra ad fenestellam cancellorum in collocutorio. Dixi *aut ipso impedito à Vicario generali,* vt indicarem, quod notat idem *Barbosa num. 8.* dictam voluntatis explorationem non posse fieri à Vicario generali, nisi in casu, quo Episcopus sit impeditus, aut illum deleget ad tale munus; quod sine dubio potest facere Episcopus: cum id possit facere per quemcunque alium idoneum, vt aduertit *Miranda q. 8. de monial. art. 4.*

3 Verum tamen est, quod si Episcopus omnittat dictam explorationem, non ideo professio emissa erit inualida, vt benè aduertit, & probat *Sanch.*

l.5.mor.

*l.5.mor.c.4.num.*84.& declarauit Sacra Congregatio penes *Barbos.sup.nu.9.* statuens contra virgines, à quibus non solum habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absq; dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed sinendum esse eas in statu suo remanere. Quamquam aliàs possit Episcopus non solum censuris, ac pœnis sibi benè visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus monialium, ne puella professionem emittat, nisi prius explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbosa l.1.de iure eccl.c.44.num.*10.) sed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concilio Trid. statutis, tum etiam ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscunq; priuilegijs: quod notat idem *Barbosa de offic.Ep.alleg.*100.*num.9.* quòd cùm ipse non probet, non est facilè admittendum ob dicenda *cap.8.q.3.*

QVÆRES III. De quorum consensu admitti debeat monialis nouitia ad religiosam professionem.

4 ℟. Debere admitti de consensu maioris partis Capituli monialium, apud quas nouitia emissura est professionem; quod est dicere de consensu monasterij: siquidem monasterium dicitur facere, quod facit maior pars monialium in eo degentium. & hoc est ita verum, vt consensus Abbatissæ monasterij in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatissa, sed vt est pars capituli, eo scilicet modo, quo requiritur consensus cuiuslibet alterius monialis dicti monasterij; sicq; potest contingere nouitiam admittendam esse ad professionem, omninò dissentiente, ac repugnante Abbatissa: etsi, quatenus est caput monasterij, debeat consentire in professionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infra *q.27.* Patet ex praxi communi monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, saltem in hisce nostris Regionibus, & suadetur ex eo quod, cum in admissione monialis nouitiæ ad professionem agatur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, & interueniat veluti quidam contractus vtrinque obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monasterium, æquum est, vt, sicut ex parte nouitiæ requiritur consensus, sic & requiratur ex parte monasterij iuxta regulam 29. *iuris in 6.quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis nouitiæ desiderari etiam consensum Prælati monialium; siue is sit Ordinarius, loquendo de monialibus immediate subiectis: siue Superior regularis, loquendo de exemptis; idque maximè attenta concessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factã Minoribus, & relatam *cap.præced.nu.2.* præterquamquod receptio nouitiæ ad professionem, cum sit res grauissima, maximè tangens bonum monasterij; par est, vt non fiat absque consensu illius, cuius prudentiæ commissa est administratio ipsius monasterij; vnde & puto praxim monialium communem esse, vt sine proprij Prælati facultate nullam recipiant nouitiam ad professionem.

5 Quod si DD. communiter dicunt creationem monialium (quæ vtique

fit per

fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatissam, & Cōuentum; id solum probat pertinere ad Abbatissam tanquam ad acceptantem, vt postea dicemus; non autem ita, vt consensus illius determinatè requiratur per suffragij ipsius præstationem. Quò pacto *Tamburin. sup. q. 5. num. 4.* aliiq; ab eo relati dicunt, neq; totum Conuentum, repugnante Præfecta, neq; Præfectam, repugnante maiori parte monialium, posse recipere nouitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus possit admittere ad professionem nouitiam, si Prælatus monasterij dictam professionem admittat loco Præfectæ: cum iuxta dicta consensus Præfectæ sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragij, quod ferat cum alijs monialibus, sed vt iuridicè recipiat professionem: quod in præsenti casu supplet Prælatus.

6 Vnde quis benè inferat (quod notauit *Sanch. sup. nu. 65. ex Rodriq. & alij.*) Superiorem monasterij in admittenda nouitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conuentus, sed etiam illud sequi ob doctrinam *Bartoli in l. 11. §. plures num. 7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum est consiliū ab alio tanquam à collega, & participe officij (vt in præsenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum: quod est benè aduertendum.

QVÆRES IV. ad quem spectet acceptare professionem monialis nouitiæ profitentis.

7 R. Quòd, cum actus acceptandi professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis pertinentis ad potestatem œconomicam, seu dominatiuam, quæ potest competere etiam fœminę: professio monialis nouitiæ poterit acceptari à Superiorissa monasterij, cum sit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat: quippe in quo agitur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, cui illa præest, & onus procurandi bonum monasterij incumbit immediato Superiori illius vnà cum maiori parte ipsius monasterij. Vnde professio monialis potest validè acceptari tum ab eius Abbatissa, tum ab eius Prælato, sicut notauit *Sanchez num. 76.* monens professionem monialium in monasterijs Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, eiusue generali Vicario: sicut è contra in monasterijs exemptis solet fieri coram proprio Prælato regulari, siue ordinario, siue delegato; & hoc fortè, vt tantò certior sit valor professionis, quæ emittitur: stante quod *Suar. loco sup. citato*, & alij censent consensum Prælati proprij non solum requiri ad valorem professionis, quam emittit nouitia monialis, sed etiam vt professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cùm apud ipsum tantùm sit propria iurisdictio ex *cap. statuimus 20. q. 2.* quasi verò acceptatio professionis sit actus iurisdictionis, cuius sit incapax fœmina quod tamen paulò ante negauimus. patet autem responsio tum ex dictis, tum etiam ex *cap. consuluit qui Clerici, vel vouentes*, vbi deciditur fœminam quandam, quæ dimisso habitu regulari nu-

pferat, validè nupsisse, eò quòd professa non fuerat in manu alicuius Episcopi, vel Abbatis, vel Abbatissæ: quod est supponere Abbatissæ potestatem extendi ad professionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cùm Abbatissa monasterij, & Prælatus illius, quoad acceptandam professionem monialis nouitiæ se habeant cumulatiuè, adeoq; inter illos dari possit veluti præuentio: seruanda est in hoc consuetudo vniuscuiusq; Ordinis, prouinciæ, aut loci, quæ est varia.

QVÆRES V. Cuius ætatis debeat esse Monialis nouitia ad hoc vt validam faciat professionem.

8 ℞. Debere esse annorum 16. completorum; idq; ex decreto Concilij Trident. *sess.*25.*de regul.c.*15. id expressè statuentis his verbis *In quacunque religione tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum: professio autem antea facta sit nulla, nullamq; inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel Ordinis obseruationem, aut alios quoscunq; effectus*; cum aliàs iure antiquo ad profitendum in viro quidem sufficeret annus 14. completus, in fœmina verò annus 12. item completus, vt constat ex *c. ad nostram, c. significatum de Regul. Clem. eos eodem tit.* alijsq; iuribus.

QVÆRES VI. An sit de essentia religiosæ professionis, vt ei præmittatur integer annus probationis.

9 ℞. Esse, stando precisè in iure communi, patetq; dictis ex *c. praecedenti sect.*2.*q.*11. Secùs, attento indulto Pij V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur ijs, vt possint profiteri solemniter, etiam nondum expleto integro anno nouitiatus, si iudicio medicorum ægrotent cum periculo mortis moraliter certo, & iam expleuerint annum ætatis 16. De hoc priuilegio (quod non fuisse reuocatum à Gregorio XIII. docet *Rodriq. to.*3.*q.*15.*ar.*16.) participant non solum Moniales, sed etiam viri religiosi aliorum Ordinum aliàs participantes de priuilegijs Ordinis S. Dominici: priuilegium referemus & paulò latiùs explicabimus infra *cap.*9.*q.*11.

Addo hic non solum annum probationis debere esse completum de momento in momentum, vt ostendimus *cap. praced. sect.*2.*q.*12. sed etiam in anno bissextili illum duplicem diem debere computari pro vno; ita vt, si nouitia inchoauit nouitiatum 24. Febr., non possit anno sequenti bissextili 24. Febr. priori profiteri, sed debeat expectare alterum 24. ita *Sanch. l.*5. *mor. c.*4. *num.*4. aliiq; contra *Syluestrum, Henriq. & Riccium* quos refert, & sequitur *Barbosa alleg.*101.*nu.*20.

QVAERES VII. An, & quo modo moniali nouitiæ potrahi possit tempus professionis, etiam post expletum annum integrum probationis.

10 ℞. Posse eo modo, quo diximus *cap. praced. sect.*2.*q.*16. nimirum si interueniat iusta causa id faciendi: vt si nouitia nondum rectè diuinum officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plenè satisfecerit in probatione peracta. ita *Rodriq. to.*3.*q.*17.*a.*10. *Sanch. l.*5.*mor. c.*4.*num.*21.

Less.

Less.l.2.c.41.num.59.Mir.to.1.manual.q.25.a.11. aliiq; communiter, quos refert, & sequitur *Tambur.sup.qu.6.num.4.* monens *num.8.* supponi à Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi consensum nouitij; quippequi toto tempore probationis potest liberè recedere à religione, nec potest in ea inuitus detineri. patet autem responsio tum ex dictis in *tract.de nouitiatu c.1.q.24.* tum quia à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus ab eo receditur per ius nouum expressè aliquid innouans per *l.preces,C.de appellat.* at de iure antiquo ante Concilium Trident. ex iusta causa poterat differri professio nouitij vltra integrum annum probationis; & ipsum Concilium quo ad hoc nihil innouauit (cùm verba illius, quæ habentur *sess.25.de Regul.c.16. Finito tempore nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monasterio eos deijciant,* loquantur solum de Nouitiis, qui elapso probationis anno inueniuntur habiles, non verò de iis, qui tunc quidem reputantur in habiles ob aliquam causam amouibilem, speratur tamen probabiliter, quòd breui futuri sint habiles) ergò, sicut ante Concilium differri poterat professio nouitij modo dicto, poterit & differri in præsentia, si iusta interuenerit causa.

Notat autem *Barbosa l.1.de tripl.iure eccl.c.44.num.56.* ex decreto Sacræ Congregat. præcedentiam inter Moniales desumi debere à die professionis, non autem à die susceptionis habitus religiosi, si verò duæ simul eodem instanti professionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ priùs ad habitum fuerat admissa; &, si eodem tempore admissæ fuissent ad habitum, data item paritate professionis, præcedere debere illam, quæ priùs in Capitulo fuerat admissa.

QVAERES VIII. An, & qualis literatura requiratur ad hoc, vt nouitia monialis admittatur ad professionem religiosam tanquam chorista.

11 ℟. Requiri, vt saltem sciat legere: sic.n. fuit decisum à Sacra Congregat. Cardinalium in vna Girgen. 12. Ianu. 1604. ita *Tambur.sup.num.3.ex Barbosa*: qui tamen intelligendi sunt loqui de moniali deputanda ad chorum, non autem de conuersa, vt patet.

QVÆRES IX. Quæ, & quales expensæ possint permitti, vt fiant à moniali nouitia ex occasione professionis ab ipsa emittendæ.

12 ℟. Ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Nouemb. 1616. & relata à *Gauanto in manu. Episc.v.monialium professio num.23.* posse permitti, vt faciant Sacristiæ, aut infirmariæ eleemosynas ex longa monasterij consuetudine hac occasione dari solitas, non item propinas, quæ alicubi solebant præstari Superioribus; neq; quod fiant in monialium foresterijs conuiuia aliàs consueta parari à consanguineis nouitiæ professuræ. Quin etiam addit *Gauant. num.25.* ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse expensas occasione professionis emittendæ faciendas, debere taxari ab Episco-

po,

po,ita vt,ablatis sumptibus superfluis,non concedantur nisi ij, qui sunt necessarij,& conformes modestiæ,ac parsimoniæ religiosæ.

QVAERES X. Quam pœnam incurrant, qui iniustè cogunt monialem nouitiam emittere professionem religiosam.

13 ℞. Incurrere excommunicationem ipso iure latam in Concilio Trid. *sess.25.de Regul.c.*18.& à nobis fusè explicatam,*cap.praeced.sect.*1.*q.*19.vnde facilè peti possunt, quæ ad præsentis responsionis probationem possunt conferre;sicque non est,cur ea hic iterum repetamus.

QVAERES XI. Quam pœnam incurrat,qui iniustè impedit monialem nouitiam,ne liberè emittat professionem religiosam.

14 ℞. Incurrere ipsò facto excommunicationem maiorem item latam in Concilio Trid. loco citato, & a nobis latiùs declaratam, *cap.praeced.sect.*1. *q.*18.vbi plura diximus,quæ multum possunt deseruire in præsentia.

QVAERES XII. An monialis vinculo professionis religiosæ, ita adstringatur, vt non possit recedere à monasterio, in quo profitetur, neque ad ingrediendam religionem arctiorem.

15 ℞. Non adstringi, adeoque moniales professas in ordine laxiori posse iure communi transire ad ordinem perfectiorem, seruatis tamen seruandis, nimirum conditionibus à nobis recensitis in *tract. de profess. cap.*4. *sect.*3.*qu.*5.*§.quod si*,ibique in qq.sequentibus explicatis. ita *Suar.to.*4.*de relig.tr.*8.*lib.*3.*c.*10.*nu.*1.*Sanch.l.*6.*mor.c.*7.*nu.*6.*Rodriq.to.*3.*q.*52.*a.*6. *Lezana to.*1.*c.*25.*num.*41.*Bonac.q.*2.*de clausura p.*9.§.2.*num.*4. alijque communiter, & patet tum ex dictis in citat. *tractat. de profess. vbi sup. qu.*7.*§.de Monialibus*. tùm quia rationes, quæ probant dictum transitum esse licitum viris religiosis, cum proportione procedunt etiam quoad moniales, vt colligitur ex 20.*q.*4.*c.*1. & benè animaduertit *Rodriq.sup.ex Card. Abb. & Natta* generaliter dicens ea, quæ sunt disposita de viris religiosis, proportionaliter censeri constituta & de monialibus.

Difficultas est,de cuius licentia debeat fieri talis transitus, Abbatissæ ne tantùm,an proprij Prælati, & Ordinarij (idque ratione clausuræ, ad quam monialis speciali obligatione tenetur)vel vtriusque.

16 ℞. *Bonac.sup.§.*3.*diffic.*1.*n.*11.ad talem transitum exigi licentiam Prælati,cui monialis transitura subest(siue is sit Episcopus, siue Prælatus regularis) non autem sufficere licentiam Abbatissæ. probat tum quia Abbatissa propriè non est Prælata monasterij:tū quia in concessione talis licentiæ iudicādum est, num monialis transitura ducatur bono spiritu ad talem transitum;quod iudicium videtur excedere capacitatem fœminæ;tum quia iste transitus non potest fieri absque egressu clausuræ, ad quam monialis strictissimè tenetur, Abbatissa autem non potest dare facultatem exeundi è clausura. sic Bonacina citans pro se Sanchez; qui tamen expresè negat esse necessarium, quòd in præsenti casu monialis obtineat à proprio Prælato licentiā transeundi,putās sufficere illā ab ipso peti,ea ductus ratione, quòd

Con-

Concilium Trid. & alia iura prohibentia monialibus egressum è clausura, absque consensu Superioris in scriptis, non loquuntur in hoc casu, sed solùm ad tollendam monialibus materiam vagandi; vnde constat ex hoc capite non requiri, quòd licentia transeundi re vera sit obtenta, sed sufficere illam esse petitam; quo modo sufficit ad transitum virorum religiosorum constat item minùs firmam esse tertiam rationem, quam hic Bonacina desumit ex obligatione clausuræ; cum hæc in tali casu verè non adstringat.

17 Certe quod decreuit Sacra Congreg. de mandato Vrb. VIII. in decretis 21. Sept. 1624. editis *de Regularibus apostatis, & eiectis* (nimirum, *vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi priùs Superiori legitimè constiterit eam religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tuncque regularis rectà se transferat ad arctiorem: quod, vt re ipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet:*) à fortiori habet locum in monialibus, ideoque debet omninò inuiolabiliter seruari.

18 Addo quòd, cum iuxta dicta in *tract. de profess. c. 4. sect. 3. qu. 6.* extent multa priuilegia concedentia religionibus, ne earum religiosi possint transire ad Ordinem, etiam arctiorem absque licentia proprij Prælati petita, & obtenta, immò nec sine facultate Sedis Apostolicæ; & hæc ipsa priuilegia participent moniales per viam communicationis; dicendum est quòd, licèt eæ transire possint ad religionem arctiorem, licentia petita à Superiore (etsi non obtenta) stando in iure communi: secùs est, attentis istis priuilegijs; si quidem ea sint in vsu apud ipsas moniales; quod proinde in contingentia facti esset accuratiùs inquirendum.

Vtrùm verò in casu, quo monialis transitura ad religionem arctiorem sit exempta ab Ordinarij iurisdictione, debeat petere facultatem sic transeundi non solum à proprio Prælato regulari, cui immediatè subest, sed etiam ab Ordinario loci, cui subiacet quoad clausuram.

19 ℞. Quòd, cùm iuxta superiùs dicta in præsenti casu non requiratur specialis facultas ad exeundum è clausura, & alioqui monialis exempta non subiiciatur Ordinario loci, nisi quoad clausuram; non apparet, vnde teneatur petere dictam facultatem ab illo: sicque sufficiet illam peti à proprio Prælato regulari; quippequi simpliciter venit nomine Prælati monialium, & significatur per iura requirentia licentiam proprij Prælati, saltem petitam, ad effectum transeundi ad Ordinem arctiorem. ita *Sanchez vbi sup. Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 26. §. 2. nu. 4.*

QVÆRES XIII. An monialis professa possit eijci è monasterio propter incorrigibilitatem, & quidem inconsulta Sede Apostolica.

20 ℞. Posse, stando in iure communi antiquo religionum, vt modò ostendemus, non item attento decreto sacræ Congregationis relato à *Lezana to. 1. c. 25. num. 17.* quo statutum est Religiosos incorrigibiles non posse eijci, neq; transferri, inconsulta Sede Apostolica: quod decretum sine dubio à fortiori militat in Monialibus, vnde *Sanch. sup. c. 9. nu. 6.* alioqui sustinens de

rigore

rigore iuris monialem incorrigibilem posse eijci sine licentia Papæ, si ea sit adeò incorrigibilis, vt in nullo monasterio sperari possit eius reformatio, & correctio: ait nihilominus se non ausurum consulere vlli Prælato, vt id, inconsulto Papa, eiusue Nuncio, efficeret; stante quod esset res noua, ac insusitata, ideoque afferret scandalum non vulgare, grauemque ansam monialibus inquietis, & vitam claustralem auersantibus præberet se fingendi incorrigibiles, vt monasteriũ desererent, sicq; ex delicto reportarent commodum. Et quidem, quod monialis modo dicto incorrigibilis de rigore eijci possit, probatur tum quia rationes adductæ à Doctoribus ad probandum licitam esse eiectionem virorum religiosorum incorrigibilium, eandẽ vim habent in monialibus: tum quia moniales non obligantur votis religionis strictiùs, quam viri religiosi; tum quia præceptum clausuræ non obstat, cum non afficiat moniales, nisi quamdiù detinentur in monasterio; sicut nec delatio habitus regularis religiosum quemcumque, nisi pro eo tempore, quo religiosus persistit in religione. præter quam quod *Rodriq. in comp. qq. regul. resol* 57. *num.* 3. relatus à *Tamburino sup. D.* 21. *q.* 4. *num.* 5. notat moniales superbas, ac rebelles posse per Prelatos expelli à religione ex quadam constitutione Innocentij III. facta ad instantiam monachorum Cisterciensium:) quamquam talis cõstitutio in præsentia fuerit saltem ex parte derogata à sacra Congregat. Concilij per decreta *de apostatis, & eiectis* edita, ac superiùs allegata.) ita *Sanch. loco cit.* alijque recentiores consului contra *Bonacin. sup. p.* 12. §. 1. *num.* 9. *Lezanam sup. num.* 17. *Tambur. vbi sup.* & alios.

21 Dixi paulò ante, *cum fuerit saltem ex parte derogata*, vt indicarem, quòd, cùm in citatis decretis Sacræ Congregat. non prohibeatur simpliciter eiectio religiosorum incorrigibilium, sed solùm præscribantur conditiones requisitæ ad hoc vt religiosus dici possit incorrigibilis, ad effectum vt eijci possit è religione: consequenter Constitutio illa Innocentij III. vi dictorum decretorum fuit quidem derogata, quo ad hoc, vt non possint moniales eijci præcisè ex eò quod sint superbæ, ac rebelles; cùm per hoc non importetur incorrigibilitas à præfatis decretis requisita ad eiectionem; non autem quòd simpliciter eijci non possint Moniales, quæ verè sint incorrigibiles incorrigibilitate de iure requisita: sicque ea Cõstitutio id saltem operabitur, quòd, non obstante communi Doctorum sententia negante Moniales eijci posse ratione incorrigibilitatis, ex absolutè loquendo, poterunt eijci, si modo dicto sint re vera incorrigibiles, & tales probentur.

22 Nec obstat, quòd iuxta citata decreta sacræ Cõgregationis eiectio religiosi incorrigibilis debet fieri ab ipsomet Generali Ordinis tantùm de consilio, & assensu 6. Patrum ex grauioribus religionis eligendis in singulis Capitulis, vel congregationibus generalibus tuncque non nisi instructo secundum eorum stylum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum canonum præscriptum, ac religioso eijciendo vnius anni

anni spatio in ieiunio, ac pœnitentia priùs probato in carcere; quæ omnia non possunt interuenire in eiectione monialis immediatè subiectæ Ordinario, cùm talis eiectio non possit fieri de consensu sex Patrum ex grauioribus religionis ad talem effectum electis, quippe quæ non debet fieri nisi ab Ordinario, & independenter à consensu quorumcumque Regularium casu, quo fiat. Nō obstat, inquam, siquidem decreta illa loquuntur de eiectione virorum religiosorum, quæ frequentiùs potest contingere, non autem monialium, quæ non nisi valdè rarò permittenda est: cum tamen leges generales non loquantur, nisi de communiter contingentibus, & non comprehendant casus extraordinarios; præterquamquòd rationabiliter præsupponi potest respectu Episcoporum in præsenti casu non esse adeò necessarium consilium, & consensum illorum sex Patrum grauiorum religionis: attenta maiori prudentia, ac integritate, quæ communiter præsumitur in Episcopis ratione dignitatis, ac officij, ad quod assumuntur; maximè, cùm illi etiam possint eligere sex viros prudentes, ac timoratos, quorum consilio vtantur in re ita ardua, & difficili, sicque adimplere mentem Sacræ Congregationis in præfatis decretis expressam, obseruando item alia ibi præscripta.

QVÆRES XIV. An monialis post professionem transferri possit ab vno monasterio ad aliud, vt ibi meliùs corrigatur, ac resipiscat.

23 ℟. Videri posse, nisi obstet declaratio Sacræ Congregat. relata à *Barbosa in collect. bullar. v. monialium translatio*, sub his verbis: *Monialem nullam sibi subiectam ex vno monasterio ad aliud transmittere possunt locorum Ordinarij, vel Superiores regulares, etiam ex causa seditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. Et quidem quòd, seclusa tali declaratione, monialis transferri possit modo dicto, docent *Sanch. l. 6. mor. c. 15. nu. 47. Rodriq. to. 1. q. 49. a. 5. Miranda q. 3. de monial. a. 2. Tambur. sup. D. 21. q. 3. num. 1.* alijque, & probant tum quia in *c. quoniam de simonia*, recipiens aliquam in monasterium pretio, declaratur simoniacus, & tam ipse, quàm recepta dicuntur eijciendi è monasterio, vt in arctiori perpetuam pœnitentiam agant; & hoc ius nullibi fuit reuocatum, teste *Bonacina q. 1. de clausf. p. 9. nu. 12.* tum quia bonum totius Ordinis est, quod moniales corrigantur sine strepitu: hoc autem commodiùs fiet per talem translationem; tum quia Vrbanus IV. apud *Mirandam sup. q. 3. a. 2.* approbauit huiusmodi translationem monialis per speciale statutum, illudque non fuit reuocatum per Concilium Trid. nec per Bullam Pij V. sicut aduertit *Tambur. vbi sup.* Verum tamen est, quòd, si allata declaratiò sit authentica, & dicatur habere vim legis vniuersalis (quod negant plures DD. vt colligitur ex *Diana p. 5. tr. 2. resol. 96.*) ea debet obseruari.

24 P*Rofessio facta ex metu non semper tenet.*
25 *Ex metu reuerentiali interdum irritatur professio.*
26 *Professio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo non tenet semper.*

27 *Item*

27 Item non tenet ſemper facta ex ira, vel alia animi perturbatione.
28 Non tenet profeſſio facta ſine intentione ſe obligandi.
29 Tenet verò facta à reticente aliquod impedimentum; quo detecto, non fuiſſet admiſſa.
30 Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis.
31 Item quæ recipitur ab admittente ex metu graui.
32 Non tenet profeſſio hermaphroditi facta inter moniales, ſi poſtea erumpat in virum, etſi antea eſſet valida; ſicque non tranſit ad religionem virorum.
33 Tenet profeſſio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ideoque prohibitæ admitti, ſed non ſemper.
34 Tenet item profeſsio admiſſa contra expreſſam proprij Prælati prohibitionem, ſed non in omni caſu.
35 Moniales non poſſunt cogi recipere nouitiam ad profeſsionem, ſi ſint inuitæ, rationabiliter; ſecùs, ſi irrationabiliter.
36 Prælatus Monialium in aliquo caſu per ſe recipit profeſſionem nouitiæ, contradicentibus ipſis, & Abbatiſſa.
37 Prælatus, & Abbatiſſa cogi interdum poſſunt recipere profeſsionem nouitiæ capitulariter admiſſæ à monialibus: & è contrà Moniales cogi nequeunt recipere ad profeſsionem nouitiam cognitam indignam.
38 Moniales reclamare poſſunt contrà nullitatem profeſsionis.

QVÆRES XV. An, & quando teneat profeſſio facta à moniali ex metu.

24 ℟. Non tenere, ſi fiat ex metu cadente in conſtantem virum; qui ſcilicet ſit de malo, iudicio viri prudentis, graui, & qui reſpectu fœminæ ſit rationabilis, ideſt fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non iure naturæ, vt benè probat *Suar. tom. 3. de relig. l. 6. c. 4. nu.* 8. ſed iure canonico; prout habet communis ſenſus Eccleſiæ, quo talis profeſſio iudicatur inualida (qui conſenſus teſte *Suarez num. 9.* magni faciendus eſt in hac materia) & colligitur ex *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 19. *de reg.* vbi, cùm dicatur: *Quicunque regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe religionem, &c.* clarè ſupponitur ex hoc capite inualidam reddi profeſſionem, ſicq; profitenti conceditur ius reclamandi, ſeruatis tamen ſeruandis. Notant autem aliqui, quòd, ſicut, ſi quis non ampliùs moueatur ex metu graui, quàm alius ex leui; non videtur vi talis metus irritari profeſſio; ſic, ſi quis non minùs moueatur interiùs ex obiecto leui, quã vir conſtans ex graui, profeſſio in foro conſcientiæ erit irrita, etſi in foro exteriori aliter iudicetur: at hoc nõ admittit *Suar. nu.* 13. dicẽs eiuſmodi doctrinam tunc demum fortaſſe habituram aliquam probabilitatem, ſi verum eſſet metum natura ſua irritare profeſſionem; quod tamen non admittit ipſe Suar. vt conſtat ex dictis.

25 Addo metum reuerentialem (qui includit non ſolum imperium paternum, cui ex reuerentia non contradicitur, ſed etiam coactionem aliquam,

per quam puella non audet contradicere voluntati patris) irritare professionem, si præcedant minæ, siue formales, siue etiam solùm virtuales (vt sic loquar;) quatenus scilicet puella habet causam, & indicia, ob quæ graue aliquod malum sibi timeat à patre, si ei contradicat: quale malum esset, si ei auferretur spes nuptiarum, siue simpliciter, siue proprio statui conformium; si perpetuò detinenda esset domi, ita vt nunquam posset egredi; si ei denegaretur decens sustentatio, & debita dos; si crebrioribus verberibus afficeretur; si ei prohiberetur omnis conuersatio; si cogeretur obire seruitia abiectiora contra decentiam suæ conditionis; & alia id genus, vt notauit etiam *Laym.l.4.trac.5.cap.5.num.6.* dicens, quod, licèt metus reuerentialis ob preces, aut imperium Prælati, aut consanguineorum plerumque sit insufficiens ad irritandam professionem: secùs habet, si concurrant alia, quę difficilè repelli possint, puta precum, aut imperij sæpius repetiti importunitas, frequentes blanditiæ, quibus resisti nequeat, grauis offensio, aut diu duratura indignatio, v.g. consanguineorum, à quibus vita, aut fortuna puellæ pendet, &c.

QVÆRES XVI. An, & quando teneat professio facta à moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26 ℞. Non tenere, si error, ignorantia, ac dolus versentur circa substantialia religionis (vt si nouitia profiteatur putans se nō obligari in perpetuum, vel per professionem non priuari dominio rerum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires eius moraliter excedente:) non item, si versentur circa accidentalia; cuiusmodi sint alia omnia, quę vel sunt extrinseca, vt sunt motiua, seu causę religionis; vel, si sunt intrinseca, gradum illum non attingunt, vt sunt aliæ obseruantiæ religionis. Ratio est, quòd ignorantia, & error causant inuoluntarium, vel saltem non voluntarium, quia hòc ipsò quòd obiectum non est cognitum, nō est volitum: ignorantia autem facit, vt obiectum non sit cognitum, & consequenter facit, vt operans non consentiat, nec velit illud: professio autem non potest esse valida, absq; consensu voluntatis, loquēdo de substantialibus religionis; quod non procedit, versante ignorantia circa accidentia, cùm sic nōn excludatur consensus substantialis. ita *Suar. sup.c.5.num.4.5 & 6.* addens *num.9.* hac in re parum referre, siue error, aut ignorantia procedant ex iniuriosa deceptione, siue ex quauis alia causa naturali, aut extrinseca: cùm in tali casu impedimentum oriatur ex defectu consensus, qui impediri æque potest ex ignorantia, aut errore, ac ex iniuriosa deceptione; quæ ratio probat item parum referre, quòd ignorantia sit probabilis, vel quod intercedat aliqua negligentia, modò ignorantia non sit affectata.

QVÆRES XVII. An, & quando teneat professio facta à moniali ex ira, aliaue animi perturbatione.

27 ℞. Non tenere, si ira, aut alia passio sit tanta, vt rationis iudicium obtenebret, ac impediat deliberationem requisitam ad peccandum; quæ non cense-

censetur adesse, nisi profitens præmeditetur passionem illam ad profitendum impellentem, & finem, quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum eius opposito. ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momentò fieri possit; nec quòd deliberatio tempore præcedat, sed solo ordine naturæ. colligitur ex *Sanch.l.4.mor.cap.1.num.2.& 3.* patetque quia aliàs professio non erit libera, & consequenter nec valida: cum sit contractus humanus, de cuius valore est libertas, vt tradunt DD. communiter.

QVAERES XVIII. An teneat professio facta à moniali sine intentione se obligandi.

28 ℞. Non tenere; & probatur tum quia omnis obligatio, quæ non prouenit ex lege, oritur ex priuata voluntate hominis; ergo vbi deest voluntas se obligandi, deficit obligatio: tum quia obligatio promissionis consurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit; nulla autem lex obligat, nisi legislator intendat obligare. Colligitur ex *Sanch.l.1.de matr.D.9.num.5.* & est plurium DD. qui tamen tenentur concedere sic profitentem in foro externo posse cogi ad seruandam professionem, etsi non teneatur in conscientia, & secluso scandalo, vt rectè aduertit *Castr. Pal. trac.16. D.2.p.4. num.3.*

QVÆRES XIX. An teneat professio facta à moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifestato, non fuisset admissa.

29 ℞. Tenere, & inde patet, quòd, cùm tale impedimentum neque ex iure communi, neque ex speciali constitutione Ordinis (vt suppono) professionem irritet, eius ignorantia non facit, quin libera sit eius admissio; cùm dicta ignorantia versetur circa accidentalia, & professio annulletur solùm ex ignorantia versante circa substantialia, vt constat ex dictis *q.16.* ita *Rodriq.tom.3.q.17.art.9. Castrus Pal.sup.p.2. §.2. num.3.* & alij: quorum aliqui censent taliter profitentem posse expelli in pœnam culpæ grauis in hoc commissæ; alij verò id negant, eò quòd talis culpa non videatur adeò grauis, vt ob eam infligi possit expulsio à religione, quæ est pœna grauissima.

QVÆRES XX. An teneat professio facta à nouitia toto tempore probationis ægrotante; sicque non experiente asperitates religionis.

30 ℞. Tenere; & suadetur, quia ad nouitiatus valorem non requiritur experientia omnium asperitatum religionis in specie, sed sufficit eas experiri in genere, viuendo sub obedientia toto anno nouitiatus, vt expresśè docet *Sanch.l.5.mor.c.4.nu.52.ex Nau.& Rodriq.* Quæ ratio proportionaliter probat validè admitti ad professionem nouitiam, quæ ex morbo, aut senectute sit omninò impotens ad seruanda regulæ præcepta: siquidem obligatio ad substantialia status religiosi, quæ sunt 3. vota essentialia, nullis eget viribus corporis, sed solo voluntatis affectu; alia verò præcepta regulæ non sunt

substantialia religionis, sed obligant, iusta causa non excusante; qualis esset morbus, aut grauis senectus.

QVÆRES XXI. An teneat professio facta à moniali, si ab admittente recipiatur ex metu graui cadente in constantem virum.

31 ℞. Videri tenere, & probatur, quia metus non annullat professionem iure naturali, sed positiuo, vt ostendi *q.* 15. ius autem positiuum non annullat professionem ob metum Prælato eam admittenti incussum, vt pote rarum, aut nunquam contingentem, sed solum ob metum incussum profitenti; sicque hic solus metus irritat professionem, & non alius: nam in decretis non est facienda extensio de vno casu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando sumus in materia odiosa. ita *Suar. tom. 3. de relig. l. 6. c. 4. num.* 19. alijque contra *Lessium l. 2. c. 41. nu.* 61. obiter contrarium sustinentem.

QVAERES XXII. An teneat professio facta inter moniales ab hermaphrodito, etiam postquam erupit in virum.

32 ℞. *Diana p. 5. trac. 14. resol. 49.* ex Texeda non tenere, & probat, quia hermaphroditus in casu proposito non emisit professionem, nisi vt vera fœmina, nec Prælatus admisit eius professionem sub alià ratione: constat autem valorem professionis pendere ex intentione tam profitentis, quam admittentis; præterquamquod in Hispania, teste ipso Diana, sic declaratum est in contingentia facti. Hoc tamen non facit, quin hermaphroditus validè possit profiteri in Conuentu monialium, si in ipso præualeat sexus fœmineus: idque ob dicta *cap. præcedenti sect. 1. q. 12.* & quæ habet *Sanch. sup. num.* 41. dicens tamen hermaphroditum non esse admittendum ad professionem, neque in monasterio sexus in ipso præualentis.

Quòd si hermaphrodito in virum erumpente modo dicto euanescit vinculum religiosæ professionis, sequitur illum non teneri transire ad religionem virorum, sed posse manere in sæculo, ac inire matrimonium, ac si professionem non fecisset: patet tum quia actus agentium non extenduntur vltra intentionem illorum, *l. non omnis, ff. si certum petatur*; tum quia vota non obligant, eorum materia postea notabiliter mutata, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l. 3. mor. c.* 18. quæ certè militant in casu nostro. ita *Diana sup.* contra *Portellum de dub. regul. v. professio hermaphroditi in addit. ad addit. num.* 9. mordicus sustinentem eiusmodi hermaphroditum in casu proposito debere eijci è Conuentu monialium, & teneri seruare in sæculo vota essentialia professionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* sentit *Thesaurus p. 2. praxis v. religiosi c.* 12. citans pro se *Merlinum*: quamquam sustinens ex *Andr. Laurentio l. 2. hist. anatom. q.* 8. *& Delrio l. 2. disquisit. q.* 22. conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ob rationem mox afferendam; consequenter sustineat probabile esse professionem factam ab hermaphrodito inter moniales postea erumpente in virum irritam fuisse ab initio: quippe quæ re

vera

vera est professio viri inter moniales, quæ sine dubio non tenet. probant autem allegati Doctores conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ex eo, quod genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, structura, neruorum numero, &c. ac proinde casu, quo hermaphroditus è sexu fœmineo in ipso præualente erumpat in virum, id inde prouenit, quòd virilia, quæ ob defectum caloris, aut obstaculum alicuius membranæ intus latebant, postea aucto calore, aut ex conatu aliquo, siue ex copula effracta membrana foras prodeunt. ita Thesaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiariam de tali casu consultam nihil decernere voluisse: quod est signum non esse improbabilem sententiam illorum, qui docent professionem in tali casu ab initio fuisse validam.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa validè recipiat professionem nouitiæ, si interueniat consensus sui Conuentus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate iudicet eam esse indignam, ac nullo modo admittendam, sicque expressè prohibeat monialibus, ne eam admittant.

33 ℞. Validè recipere, etsi illicitè, si moniales illius Conuentus sint exemptæ ab Ordinario: vel certè, si ei subsunt, prohibitio illa fiat sine decreto irritante, & ijs verbis, quæ ostendant ipsum nihilominus consentire in talem admissionem. Moueor tum quia de iure communi admissio ad professionem non spectat ad Ordinarium, sed ad Abbatissam, & ad Capitulum, vt videre est apud *Tamburinum sup. D.6.q.5.num.3. & Sanch. l.5. mor.c.4.num.65. & 76.* tum quia exploratio voluntatis non est de valore professionis, vt constat ex dictis hic *q.2.§.verum tamen est*, & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent, dummodò prohibitioni non sit annexum decretum irritans; sicut re vera non est annexum in præsenti casu, vt patet ex *Concil.Trid.sess.25.de regul.c.16.* Verùm tamen est, quòd si Ordinarius post exploratam nouitiæ voluntatem constanter deponat illam esse seductam, aut coactam, & non liberè profiteri, vel non habere conditiones necessarias ex regula monasterij: tunc omninò audiendus esset, & alioqui professio esset nulla, si depositio esset vera; & hoc, non quidem quòd Ordinarius contradiceret, sed quòd deessent libertas, & alia substantialia. Quod item procederet in casu, quo monasterium subsit Ordinario, & is prohibeat dictam admissionem cum decreto irritante, vel certè illis verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire: sic enim deesset consensus Prælati monasterij, qui tamen requiritur ad valorem professionis, vt ostēdemus *q.sequenti.* Sic mecum senserunt *Io.de Lugo, Baldell. Sanctarell. Nald.* alijque viri docti à me per litteras consulti.

QVAERES XXIV. An Abbatissa de consensu monialium validè recipiat professionem nouitiæ, si id ei expressè prohibeatur à proprio Prælato.

34 ℞. Non recipere validè, si Prælatus iurisdictionem habeat in monasterium (vt suppono) & ex causa rationabili prohibeat receptionem, siue cum

decreto irritante, siue ijs verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire. colligitur ex doctrina, quam tradit *Sanch.l.5.mor.c.4.num.*71. alijs relatis, Prælatum scilicet superiorem posse in aliquo casu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad professionem, idque cum decreto irritante; &, si communi bono conuentus expediret non admittere aliquam monialem, posse Prælatum illarum suspendere potestatem admittendi tum ipsi Abbatissæ, tum conuentui, ita vt admissio esset irrita ex defectu potestatis in admittente: quæ duæ doctrinæ vtique probant Abbatissam non posse, neque de consensu conuentus, validè recipere professionem nouitiæ contra expressam prohibitionem proprij Prælati modo supradicto factam: cùm sic potestas admittendi in Abbatissa, & conuentu iam sit suspensa, ideoque non possit exire in actum.

QVÆRES XXV. An Moniales cogi possint à proprio Prælato, vt inuitæ nouitiam recipiant ad professionem.

35 ℞. Videri non posse, si sint rationabiliter inuitæ. ducor ex doctrina, quā tradit idem *Sanch.sup.num.*65. cum Lapo, Dominico, Franco, & alijs dicens, Episcopo iubente recipi monialem ad professionem in conuentu ipsi subdito, non esse recipiendam, contradicente maiori parte conuentus; &, si Episcopus compellere velit, posse appellari ad Superiorem: idque, ne alias iniustè priuentur iure sibi competente contra textum *Instit. de his qui sunt sui* in fine, cum similibus.

Dixi *si sint rationabiliter inuitæ*, vt indicarem secùs dicendum in casu, quo essent irrationabiliter inuitæ, & constet de iniustitia: idq; ob dicta à *Sanch. sup.nu.*71. Episcopum videlicet, etsi nequeat solus creare moniales in Conuentu subdito; at, si penuriam monialium patiatur, & Conuentus monitus, assignato termino, nolit admittere, posse illum supplere Conuentus consensum; quod est dicere Prelatum monialium posse eas cogere, vt recipiant aliquam nouitiam ad professionem, si eam sine ratione reijciant. Confirmatur ex eo quod moniales in tali casu nouitiam reijcientes delinquunt: certum est autem eiusmodi delictum, sicut & cætera, subiacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* & alij à me per literas consulti: contra quos sentit *Io. de Lugo* item à me consultus dicens se non audere concedere id, quod concedunt isti Doctores; eò quòd consensus conuentus in casu proposito videatur esse de substantia professionis, & consequenter omninò necessariùs ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes in casu proposito videri adesse dictum consensum hoc ipsò quòd Prælatus illum supplet iuxta doctrinam Sanchez paulò ante traditam, quæ non apparet cur in casu præsenti admitti non possit, aut non debeat; præsertim, si monialium iniustitia facilè probari possit in foro externo.

QVÆRES XXVI. An Prælatus monialium possit per se recipere professionem nouitiæ iniustè reiectæ à Conuentu, & ab Abbatissa

alias

aliàs solita recipere professionem suarum monialium.

36 ℟. Videri posse, stāte doctrina *præcedenti q.* allata ex *Sanch.* quamquam tunc in formula professionis nomen Prælati exprimendum esset loco nominis Abbatissæ, quod aliàs in ea solet exprimi. ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* alijque à me consulti, patetque ex dictis; si monuero nouitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatissæ: quippe quod obligat ad obediendum cuicunque legitimo Superiori, cuiusmodi est sine dubio etiam Abbatissa.

QVÆRES XXVII. An moniales possint cogere Prælatum, aut Abbatissam, vt recipiant professionem nouitiæ ab ipsis capitulariter admissæ, si aliàs illam renuant recipere.

37 ℟. Videri posse (si constet illos iniustè repugnare admissioni) & quidem recurrendo ad Prælatum superiorem. colligitur ex *Sanch. sup. num. 65.* dicente in casu simili licere appellare ad Superiorem. è contrà non possunt Moniales cogi à Prelato, vt recipiant ad professionem nouitiam ab ipsis cognitam indignam: &, si cogantur, ei possunt resistere recurrendo ad superiorem Prælatum; aliàs cogerentur facere contrà conscientiam; quod est omninò inconueniens.

38 QVAERES XXVIII. An, & qualiter Moniales possint reclamare contrà nullitatem propriæ professionis vigore *Concilij Trid. sess. 25. c. 19. de Regul.*

℟. Posse: cùm Concilium dicat *Quicunque regularis*; & masculinum concipiat fœmininum; vt colligitur ex *c. si quis suadente v. si quis 17. q. 4.* præsertim concurrente identitate rationis. Verum tamen est Moniales, vt licitè vtantur hoc indulto Concilij, debere tria seruare; videlicèt vt non deponant habitum religiosum ante reclamationem; vt deducant causas nullitatis professionis coram Ordinario, si sint ei immediatè subiectæ; vel coram Ordinario, & Prælato regulari simul, si sint exemptæ; vt reclament solùm intrà quinquennium computandum à die professionis. Quamquam, si Monialis ex ignorantia nullitatis professionis, aut alio impedimento intrà quinquennium non reclament, possint reclamare etiam post quinquennium; vt notant *Rodriq. to. 3. q. 17. art. 16.* & alij à nobis relati in *tract. de profess. c. 5. nu. 43.* vbi ex *Portello, & Barbosa* notauimus hodie, vt religiosus admittatur in tali casu ad reclamandum, debere obtineri rescriptum à Papa, sicque practicari.

SECTIO II.

De Dote soluenda ante Monialium Professionem.

39 Q*Vid veniat nomine dotis.*

40 *Quo titulo dos recipienda, ne receptio sit simoniaca.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine dotis.
39 ℟. Quòd, ſicut nomine dotis, quæ ſolet ſolui marito, intelligitur id, quod datur à muliere proprio viro in ſuſtentationem, iuxta *l. ſi rem æſtimatam, ff. de iure dot.* (ſiue illud ſoluatur à patre mulieris, ſiue ab extraneo, *vt in §. accedit, l. vn. C. de rei vxor. acti.*) ſic nomine dotis, quæ pro moniali profeſ-
ſura

ſura ſolui conſueuit monaſterio, in quo fit profeſſio, intelligitur certa ſumma pecuniæ taxata à legitimo Superiore, quæ dari ſolet monaſterio in ſuſtentationem monialis in eo profitentis; vnde iura decreuerunt Patrem teneri conſtituere congruam dotem non ſolum filiæ nubenti, ſed etiam monaſterium ingredienti; ſicut communiter notant Cannoniſtæ, & iuris ciuilis Doctores.

QVÆRES II. An, & quo titulo recipi poſſit dos pro admiſſione monialis ad profeſſionem religioſam abſque vitio ſimoniæ.

40 ℞. Poſſe, & quidem etiamſi monaſterium, cui dos ſoluitur, ſit valdè opulentum. ita *Miranda q.8.de monial.art.8. Laym.l.4.trac.10.c.vlt.nu.39. Tambur.de iure Abbatiſſ.D.5.q.3.nu.3. Diana p.3.trac.2. reſol.97.* alijque penes ipſos. Et quidem quòd poſſit ſolui dos, abſque vitio ſimoniæ, probatur tum quia, ſicut in matrimonio carnali poteſt attendi ratio Sacramenti, & onus ſuſtentandi coniugem, ac familiam, cuius intuitu exigitur dos à puella: ſic & in matrimonio ſpirituali, nempe in profeſſione religioſa, conſiderari poteſt ſtatus ſpiritualis, & onus alendi perſonam profitentem, quorum poſterius eſt temporale, ac pretio æſtimabile: ſicut ergò in matrimonio carnali recipitur dos, immò & ex pacto exigitur, licèt pro Sacramento non poſſet recipi abſque ſimonia; ita & in pręſenti caſu, cùm ſit par ratio. tum quia Innoc. VIII. ad tollendum omnem ſcrupulum conceſſit Monialibus Ordinis Minorum (quippe quæ neſciunt diſcernere inter intentionem primariam, quæ cauſat ſimoniam, & ſecundariam, quæ excuſat à labe ſimoniæ) vt in recipienda dote nunquam incurrant ſimoniam, niſi in caſu, quo paciſcantur de aliquo dando, vel ſoluendo pro ingreſſu, aut recipiant inhabiles ex ſpe habendi aliquid. Quin etiam Clem. VII. teſte *Caſarub.in comp.v.moniales,§.31.* (qui etiam refert *nu.16.* conceſſionem Innocentij VII. modò citatam) conceſſit præfatis monialibus, quòd nullam incurrerent ſimoniam ex pactionibus, ac conuentionibus, quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipſarum ſuper dotibus recipiendarum pro congrua, ac ſufficienti earum ſuſtentatione.

41 Dixi, *& quidem etiamſi monaſterium, cui ſoluitur dos, ſit valdè opulentum;* vt innuerem dotem in caſu propoſito poſſe recipi, ſiue monaſterium ſit inops (quod omnes concedunt) ſiue ſit opulentum (quod negant aliqui cum *Rodriq.to.2.q.48. art.2.* qui tamen poſtea ſe retractauit *in addit.ad ſumm.to.3.c.144.num.8.*) & ratio eſt, quòd expedit monaſteria monialium habere ſufficientes redditus, ne alioqui ipſis præbeatur anſa vagandi, & communicandi cum ſæcularibus; vnde rarò accidet, vt non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præſertim exiſtente de hoc diuturna conſuetudine; idque, vt ſic ſecuriores ſint de ſufficientia redditųum, & præterea plures recipere poſſint moniales, quàm alioqui deberent. notat autem *Laym. vbi ſup.* conſuetudinem diuturnam in huiuſmodi rebus faciliùs cohoneſtare, quàm ſtatutum, eò quòd ſtatutum, vt aliquid detur in ingreſ-

ſu re-

su religionis in prima sua origine exactionem quandam contineat: consuetudo verò originem trahere potuerit voluntariam, ipsis scilicet ingredientibus in talem consuetudinem sponte consentientibus, sicq; diuturni temporis progressu firmari.

QVAERES III. Ad quem spectet dotem monialium taxare.

42 ℟. Quod, sicut spectat ad Principes temporales taxare dotem soluendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, vt ostendit *Rodriq. sup. q. 48. a. 3.* sic & taxatio dotis soluendæ pro monialibus spirituale matrimonium per professionem religiosam cum Christo contrahentibus dicenda est spectare ad Superiores ipsarum monialium: qui quantitatem dictę dotis debent dessinire iuxta vniuscuiusq; Regni, Prouinciæ, aut loci consuetudinem, valorem rerum concernentium victum, ac vestitum, & aliarum concurrentium circunstantiarum dispositionem. ita *Rodriq. loco citato, Miranda sup. a. 8. Tambur. sup. q. 4.* & alij; inter quos Miranda notat præfatos Superiores monialium, inscijs, immò & repugnantibus ipsis monialibus, simpliciter loquendo, posse immutare taxam dotis, eam in aliquo casu diminuendo, si adsit iusta causa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas sufficiens ad decentem sustentationem monialis cum tali dote diminuta recipiendæ; quamuis regulariter id non expediat, immò potiùs consultum sit id facere de consensu saltem maioris, ac sanioris partis monialium monasterij, nempe Discretarum. idque ad vitandas tritas, ac importunas monialium querimonias. Probatur autem responsio tum ex dictis; tum quia taxatio dotis est res maximi momenti, ideoque non videtur relinquenda arbitrio fœminarum, quæ quantumuis in suo genere sint prudentes, semper tamen sunt fœminæ, .i. deficientes; imperfectæ, ac iudicij minùs sufficientis (vt olim sapienter effata est quædam Domina non minus prudentia, quàm generis nobilitate conspicua fortè alludens ad id quod dicit *Plutarchus lib. de tranquillit. animæ*: vbi inducit virum prudentem sic loquentem; *noueram mihi esse probam mulierem, sed mulierem*) tum quia supposito vt certo quod dos non possit recipi in pretium admissionis ad professionem religiosam, absque labe simoniæ, si ipsæ moniales præfatam dotem taxare deberent, non rarò exponerentur probabili periculo committendi simoniam, vt pote minùs benè scientes discernere inter pactionem dotis per modum pretij ingressus, & inter pactionem dotis per modum debitę sustentationis. Vnde fit, vt taxatio dotis respectu monialium subditarum Ordinario aliàs spectaret ad ipsum Ordinarium, respectu verò exemptarum, ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, saltem in multis locis.

Quòd si quæras, ad quem Superiorem in præsentia spectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam respectum monialium exemptarum.

43 ℟. In præsentia id spectare ad Sacram Congregationem Episcoporum, ac Regularium, sicque communiter modo obseruari, vt mihi testatus est

Reue-

Reuerendiss. Bonafides Vicarius generalis Ferrariæ.

QVAERES IV. Qualis dos solui debeat pro vnaquaq; moniali professura.

44 ℞. Pro moniali quidem admittenda ad professionem intra numerum præfixum debere solui dotem ordinariam modo supradicto taxatam: pro supranumeraria verò,& tertia sorore recipienda, duplicatam; nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam summam illius pecuniæ, quæ ex statuto,seu consuetudine ibi solet recipi pro admissione monialium intra numerum præscriptum:ita vt,si summa ordinaria sit 200.aureorum, tunc soluantur saltem 400. aurei,& non minùs; & hoc ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5.Sept.1604.quæ 26.Aug.1616.(teste *Gauanto in manu. Ep.v. monialium nouit.alimenta num.8.& 9.*) item declarauit non solum pro tertia sorore moniali in eodem monasterio intra numerum designatum soluendam esse dotem duplicatam, sed etiam triplicatam pro quarta sorore petente admitti in idem monasterium;& quidem etiam cum hoc,quòd ista in capitulo careat suffragio, quousque alteram ex duabus primis eius sororibus moriatur.Statuit è contra eadem Sacra Cõgregatio die 30.Sept.1616. in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam esse inter puellas terrerias,quæ petunt admitti ad religionem,& inter aduenas:quod notauit *Tambur.supra q.7.num.5.ex Gauanto.*

45 Addo ex *Tamburino sup.q.5.nu.4.* quòd,si monasterium monialium recipit pro ingressu Nouitiæ dotem maiorem ea,quæ de facto fuit taxata:tenetur restituere illam quoad excessum,& ratio est,quòd iuxta indulta apostolica monialibus non permittitur quidquam recipi vltra taxam præscriptam, nisi quod offertur liberaliter absque pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto; cuiusmodi vtique non est, quod in tali casu solueretur nomine dotis vltra taxam præscriptam; si quidem talis excessus reputaretur simoniacus,vt aduertit *Rodriq.sup.a.6.*inde probans excessum illum debere restitui, quòd accepta simoniacè non possunt retineri,sed debent restitui, sicut dictum est.

QVAERES V. An moniales,si velint, possint vnanimiter admittere aliquam Nouitiam ad professionem absque solutione debitę dotis,aut certè cum solutione dotis minoris taxata.

46 ℞. *Tambur.q.7.nu.1.ex Barbosa*; moniales quidem velatas non posse, nec debere admitti,siue intra,siue extra numerum, absque dote (adde tu, nec cum dote minori ea,quæ est taxata,cùm sit eadem ratio:) pro monialibus autem conuersis non semper spectandam esse dotem, sed interdum necessitatẽ monasterij:quod est dicere huiusmodi moniales admitti posse, etiam absque dote,si illarum opera necessaria sit vsibus monasterij; idque ex declaratione Sacræ Congregat, facta 20. Maij 1596.quæ fuit non minùs necessaria, quam prudens; maximè ad coercendam nimiam facilitatem monialium in recipiendis nouis monialibus, sicque consulendum bo-

no

no temporali monasteriorum, quæ inde paterentur non vulgare detrimentum.

QVAERES VI. An, & ex quibus bonis teneatur pater constituere dotem taxatam filiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Teneri, & quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis; quæ, sicut possunt distrahi pro dote descendentis à testatore ad contrahendum carnale matrimonium, sic & possunt ad ingrediendum religionem: cum fauorabilior sit ingressus religionis dote ad matrimonium temporale, iuxta *Authent. de sanctis. Episc. §. sed & hoc præsenti collat. 9.* ita *Sanch. l. 4. de matr. D. 26. num. 7. ex Baldo, Felin. Euerard. Auendano, & Menochio* quos citat, & sequitur *Tambur. sup. q. 2. nu. 3.* patetque ex dictis, si solùm probetur patrem teneri, siue iure obligationis, siue ex potestate Iudicis, dotare filiam in quãtitate necessaria ad debita alimenta, si aliunde ei non suppetant: si quidem alimenta, & dos in iure æquiparantur, valetq; optimè argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex *l. qui liberos, ff. de ritu nuptia. & l. fin. C. de dotis promiss.* in quibus iuribus habetur expressè patrem teneri constituere dotem Filiabus, quas in matrimonio collocat.

48 Dixi sub initium responsionis, *& quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis*, vt innuerem interdum posse distrahi bona arctissimo fidei commisso subiecta in subsidium, ad effectum constituendi dotem moniali pro spiritualibus nuptijs; si videlicet fidei commissum institutum sit ab vno ex ascendentibus hæredis grauati: non item, si à collaterali, aut omninò extraneo, sicut benè aduertit ex communi DD. sententia noster *Molina tr. 2. D. 648. num. 1.* qui, etsi loquatur de dote tradenda pro nuptijs carnalibus, idem tamen concederet etiam in nostro casu; cum militet par ratio, immò causa spiritualium nuptiarum sit fauorabilior: probat autem *Molina* istam doctrinam ex varijs iuribus, quæ refert, indicans *num. 1.* dictam distractionem bonorum non permitti, si dos aliunde tradi possit ex bonis hæredis grauati.

Quis verò teneatur in defectum patris constituere dotem moniali.

49 ℞. Teneri illum, qui de iure teneretur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: siue is sit mater, siue patruus, siue alius, prout tradunt DD. agentes de dote; est quippe par ratio de matrimonio spirituali, quod fit per ingressum religionis, ac de carnali; immò fauorabilior est causa religionis, vt iam dictum est.

Dubium esse posset, an pater teneatur dotare filiam ingredientem religionem contra ipsius voluntatem.

50 ℞. Teneri, & probatur tum quia filia nubens digno, absque patris consensu, & dotis promissione, debet dotari à Patre iuxta communem sententiam, apud *Ripam l. 1. num. 57. & 58. ff. soluto matrim.* ergò à fortiori dotanda erit, si ingrediatur religionem, quantumuis inuito Patre; tum quia pater in hoc casu est irrationabiliter inuitus, cùm filia eligendo statum religiosum

giosum vtiliter, piè, & sanctè suum peragat negotium: non ergò ea debet de bono opere lapidari, amittendo ius dotis aliàs sibi debitæ; tum quia nō desunt multi Doctores, apud *Sanch.l.1.de matr.D.34.nu.12.* asserentes, quòd si Titio legentur ducenta, si vxorem duxerit, centum verò, si religionem ingrediatur, Titio ingredienti religionem debentur ducenta, eò quod conditio annexa tali legato tanquam aduersa religioni sit inualida (quòd tamen alij negant apud eundem *Sanch.num.13.* & probabiliùs iudicio ipsius) ergò multò magis soluenda est dos filiæ ingredienti religionem contra voluntatem patris, cum ea sit debita ex iustitia, nō autem ex sola liberalitate, à qua prouenit dictum legatum.

QVAERES VI. Quo tempore solui debeat dos pro moniali ingrediente religionem, num ante professionem sub initium nouitiatus, an in ipsa professione, vel alio tempore.

51 ℞. Debere solui in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in *Concilio Trid.sess.25.de regul.c.16.* ijs verbis: *Sed neq; ante professionem, excepto victu, & vestitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocunque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totum, vel maiorem partem substantię suæ monasterium possideat, nec facilè, si discesserit, recuperare possit:* sed etiam multò expresśiùs a Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teste *Suar.to.4.de relig.tr.9.l.1.c.11.nu.4.* declarauit neq; dotem tribuendam esse monasterio ante professionem, sed in deposito retinendam; quamquam (subdit *Suar.*) si necessitas, vel aliqua maior commoditas ipsiusmet nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Episcopi interueniret, posset (vt opinor) dos recipi à monasterio, data certa cautione, & securitate illam integrè, & sine difficultate restituendi, si nouitia velit abire: ita enim satisfit intentioni Concilij; sic ille, & non improbabiliter, saltem, quoad forum conscientiæ.

52 Notat autem *Tambur.sup.q.7.nu.3.* ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Maij 1594. dotem puellæ, quæ ingressura est religionem, nullatenus debere relinqui penes consanguineos illius, sed antequam suscipiat habitum regularem, deponendam esse penes aliquem diuitem campsarium; vel certè, si non adsit campsarius, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac diuitijs idoneum, qui se obliget ad eam actu soluendam, quandocunque moniales illam petierint, & quidem absque vlla exceptione, a c difficultate.

QVAERES VII. An, stante decreto Concilij Trid. relato q. præced. possint moniales ex bonis puellæ admittendæ ad religionem, ante eius professionem aliquid recipere saltem titulo mutui, aut commodati.

53 ℞. *Emman. Rodriq.to.2.q.48.ar.5. Miranda sup.art.9. Tambur. sup.q.5. num.1.* & alij (à quibus non omninò dissentit *Sanch.l.7.mor.c.5.num.24.*

dicens

dicens se non audere damnare illorum sententiam) & quidem non improbabiliter, moniales posse aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ absque transgressione decreti Concilij Trid. si in tali receptione interueniant pignora, aut fideiussio sufficientia: idque inde probant, quòd sic cessat finis prohibitionis Concilij, qui est, ne aliàs nouitia cogatur manere in religione, etiam inuita ob difficultatem recuperandi, quod ex suis bonis datum est monasterio titulo mutui, aut commodati. Verùm in praxi sequenda est opposita sententia, vt potè fauorabilior statui religioso, conformior menti Concilij Tridentini, & communior Doctorum, nempè *Suarez to.3. de relig. l.5.c.9.num.16. Sanchez loco citato, Velasci de part.c.16.num.32.* aliorumque apud Tamburinum, nimirum moniales non posse ex bonis puellæ recipiendæ ad religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quouis titulo, seu quocunque prætextu, vt loquitur Concilium; quòd proinde (dicit *Suar.*) per verbum *tribuendi* intellexisse credendum est quamcunque actualem traditionem bonorum nouitij, per quam in potestatem, vsum, administrationem, aut etiam dominium religionis deueniant, non obstante quacunque obligatione ea reddendi, si nouitius habitum dimittat.

54 Probatur autem hæc posterior sententia tum ex verbis illis, quibus vtitur Conc. in eo decreto, *quocunq; prætextu*, & infra *ne hoc vllo modo fiat*, quę satis clarè videntur excludere, etiam titulum mutui, ac commodati; tum quia, estò verbum *tribuatur* sumptum secundùm rigorem verborum importet actum diuersum à datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odiosa (cuiusmodi est decretum istud Concilij, debeat coarctari ad rigorem verborum, nihilominus tale decretum non videtur posse explicari, ita vt non comprehendat mutuum, & commodatum absque eò quòd magna fraus committatur contra dictum decretum iuxta *l. non dubium C. de leg.* vbi dicitur: *Non dubium est in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem* : cum tamen aliàs satis apertè constet mentem Concilij esse excludere quamcumq; dationem, etiam per modum mutui, & commodati, stante quòd non minus ex his, quàm ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas nouitij: cùm etiam, datò pignore, aut præstita fideiussione, possit nouitius retardari à libero recessu religionis, siue ex timore non molestandi fideiussorem, exigendo fideiussionem datam; siue ex metu offendendi religiosos monasterij, repetendo pignus ab illis depositum: vnde & ipsi parentes nouitij non audebunt compellere religionem ad soluendum, sed in gratiam nouitij conniuebunt.

55 *Nonnulla quidem (inquit Suar. sup.) verisimilitudo esse posset, si in casu proposito bona mutuo darentur monasterio, restituenda ante tempus professionis; vt v.g. ad 5. vel 6. menses: tunc enim non solùm in particulari casu, sed etiam per se, & ex vi talis actionis cessare videtur finis Concilij, nec videtur illa esse largitio simpliciter, etiam iuxta subiectam materiam, quia non conceduntur talia bona sub ea*

tan-

tantùm conditione, nisi nouitius retrocedat, sed vt restituantur ante professionem, etiamsi ipse perseueret. Sed nihilominus (subdit Suar.) existimo talem mutuationem esse alienam ab intentione Concilij, & non carere scrupulo, quia saltem retardare potest nouitium, ne ante solutum à religione debitum religionem dimittat, etiamsi id desideret; item quia post acceptum tale mutuum facile est religioni solutionem differre spe retinendi nouitium: & è conuerso difficile erit parentibus religionem compellere, vt soluat, sed potiùs in gratiam nouitij conniuebunt. Sic *Suar.* ita concludens *quapropter ab omni actione huiusmodi, vel specie illius abstinendum est.*

56 Concedit tamen *Suar.* (& à fortiori admittunt *Sanch. sup. num.* 23. alijque qui sentiunt cum *Rodriq.*) non agere contra decretum istud Concilij parentes, propinquos, & amicos nouitij, vel nouitiæ, si de suis proprijs bonis aliquid tribuere velint monasterio in gratiam nouitij ad effectum, vt is beneuolentiùs tractetur, aut suscipiatur; nam textus expresè dicit *de bonis eius* (id est nouitij) tuncque non habet locum ratio Concilij; cùm per hoc non minuatur libertas nouitij; quatenus ea bona ad ipsum non pertinent, neque ea ipse potest, aut debet recuperare, sicque ei non redditur difficilior egressus è religione, si voluerit redire ad sæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omninò absolutè, sed cum limitatione, quam apponit *Sanch. vbi sup.* nimirum, dummodò parentes ea bona nō dent monasterio in dotem nouitiæ, eò quòd alioqui computanda essent in legitima ipsius nouitiæ; quod sine dubio ex communiter accidentibus regulariter præsumi poterit, nisi parentes protestentur ea bona se dare omninò ex proprijs, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filij; quare ex doctrina *Suarez* potest inferri, parentibus fore semper licitum modo dicto dare bona monasterio, quoties non habent bona propria filiorum: cùm in dubio censeri debeant ita contrahere, vt non delinquant, nec censeantur de legitimis filiorum quidquam disponere.

57 Illud demum hìc benè monent *Sanch. num.* 26. *Suar. loco citato, Tambur. sup. num.* 4. *Peyrin. de R. S. q.* 1. *c.* 29. & alij, quòd, cùm excommunicatio, quæ fertur in *Concilio Trid. vbi sup.* contra dantes ex bonis nouitij aliquid monasterio, excepto victu, ac vestitu, ante professionem, & contra id recipientes, feratur sub his verbis: *Sub anathematis pœna*; quæ arguunt excommunicationem, non latæ sententiæ (sicut censent *Velasc.* & *Rodriq.* allegati à *Sanchez*) sed ferendam: proinde dicendum est in præsenti casu non incurri excommunicationem ipsò factò, sed tantùm per sententiam Iudicis: quod non esset, si Concilium dixisset, *sub anathematis pœna ipsò factò incurrenda*, aut aliud verbum æquiualens addidisset, vt tradunt DD. communiter suo loco.

58 Addit *Peyrin. sup.* (& quidem meo iudicio non parum probabiliter) nouitiū, si sit sui iuris, & non habeat parentes, nō posse in ingressu religionis prę ter victū, ac vestitū donare quidquā monasterio ex amore Dei, vnde retrahi possit ab egressu libero religionis: si quidem id expresè interdicitur in citato

tato decreto Concilij Trid.ijs verbis: *ne quocunq; prætextu aliquid monasterio tribuatur*; sicut & ibi interdicitur, ne nouitius in ingressu religionis donet se ipsum,& omnia sua bona monasterio,vt olim fiebat: idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis,quam dicit *Peyrin.* de hoc in specie fuisse factam.

QVAERES VIII. An monasterium possit exigere, ac recipere aliquid supra sortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri cessantis ipsi prouenientis ex dilatione ipsius dotis soluendæ pro nouitia professura.

59 ℞. Posse exigere,ac recipere damnum emergens, quod re vera ex dilatione dotis ipsi proueniat, proportionatum tamen ipsi dãno, & nullo modo excedens(& quidem etiam expressè paciscendo de solutione dicti damni)non item lucrum cessans. ita *Rodriq. sup.a.7. Miranda a.10. Tambur.q.6.* alijque & probatur ex eo,quod conuentio soluendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur vt licita, habetque locum in omnibus personis, cuiuscunq; status, & conditionis sint; cum omnes iure possint se seruare indemnes, dummodò in euitando damno non excedantur metæ iuris diuini,naturalis,aut etiam humani:è contra conuentio soluendi lucrum cessans non est adeo generalis, sed permittitur solùm mercatoribus,atq; negotiatoribus(idque cum certis conditionibus, quas Doctores assignant proprio loco:)vnde,cùm monialibus,& viris religiosis iure ecclesiastico sit interdictum negotiari,vt ostẽdemus infra *cap.7. q.26.num.31*.ij non possunt neque pacisci,neque recipere quidquam ratione lucri cessantis, cùm ipsis verè non cesset vllum lucrum, saltem licitum; quo pacto in *cap.fraternitas 12.q.2.* dicitur *Absit, vt Ecclesia cum augmento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat*. Quæ doctrina fundatur in *c.salubriter de vsuris*, vbi Innoc. III. decidit Generum ad fructus possessionum,quæ sibi à socero pro numerata dote pignore obligatæ sunt, computandos in sortem principalem non esse compellendum: cùm frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonij supportanda; vnde arguunt DD. communiter,apud *Couaru.l.3.var.c.1.nu.3.* maritum cum promissione dotis posse pacisci de certa quantitate sibi quotannis soluenda vltra sortem,dum non fuerit soluta dos: constat autem licere philosophari à matrimonio carnali ad spirituale,quod fit per ingressum religionis: loquendo de ijs, in quibus inter ipsa concurrit paritas rationis, vt de facto concurrit in isto casu.

QVAERES IX. In quibus bonis debeat solui dos pro moniali professura.

60 ℞. Debere solui in ære,seu pecunia,non autem in bonis stabilibus:qualia sunt domus,agri,census,& similia:idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant.in manu.Episc.v.monialium nouitiarum alimenta num.6. & Tambur.sup.q.7.num.2.* & quidem iure optimo, cùm pecunia præsens sit pluris æstimabilis,ac vtilior,possitque commodiùs deseruire occur-

currentibus monasterij necessitatibus.

QVÆRES X. An, & quando possit alienari dos tradi solita monasterio pro puella nouitia admittenda ad professionem, stando in iure communi.

61 ℞. *Tambur.sup.nu.6.* ex Gauanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Iunij 1615. declarasse dotes Monialium, etiam Conuersarum (vt vocant) intra præfixum numerum existentium, emissa ab eis professione, posse expendi in vsus cōmunes monasterij necessarios; monialium verò supernumerariarum dotes post illarum professionem debere implicari in emptione bonorum stabilium fructiferorum: & hoc, vt ex fructibus inde prouenientibus eæ sustentari valeant absq; dispendio monasterij. Verùm in aliquibus locis vsus est in contrarium; & quidem etiam ex statuto Prælatorum præcipientium dotes monialium, etiam receptarum intra numerum præscriptum implicari in emptione bonorum stabilium; quod innuit *Rodriq.sup.* dicens tamen id rarò executioni mandari punctualiter, ac rigorosè, eò quòd monasteria adstringantur præfatas dotes implicare in soluendis debitis, & cōparandis necessarijs ad sustentationem monialium; inde se excusantes, quòd necessitas non habet legem, *l.vnica, ff.de offic.proconsul.* & necessitatis causa multa sunt permittenda, quæ aliàs non permitterentur, *c.si quis propter de furt.* mihi certè constat in aliquibus locis id non permitti, & meritò cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter necessitatem aliquando concessa sunt, *reg.78.de reg.iur.in 6.*

62 Vnum etiam hìc obiter moneo, quod item aduertit *Rodriq.sup.* in casu scilicet, in quo dos monialis implicatur in soluendis debitis, siue contractis, siue contrahendis, statim ac recepta est, non posse tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *q.8.* diximus, absolutè loquendo, non esse illicitum;) & ratio est, quòd in tali euentu nullum verè emergit damnum, quod debeat modo dicto resarciri, sicq; cessat ratio recipiendi aliquid supra sortem principalem dotis debitæ monasterio.

QVÆRES XI. An possit sine debita solemnitate alienari dos, quæ traditur monasterio pro moniali admittenda supra numerum taxatum.

63 ℞. Non posse, si aliàs supponamus eam cadere sub prohibitionem non alienandi bona ecclesiastica: quo modò verè cadit, stante decreto Sacræ Congreg. superiùs allato. ita *Lezana tom.2.c.19.num.57.ex Bonacina*, & patet, quia dos monialis supernumerariæ consistit in pecunia destinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis; constat autem ex varijs iuribus pecuniam taliter destinatam non posse alienari absque debita solemnitate: ex alia parte hòc ipsò quòd pecunia data in dotem moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad vsum illum, ad quem est destinata, sicque cessat finis prohibitionis, cùm ea detur, vt de fructibus illius monialis admissa sustentari valeat.

Difficultas eſt, an dicta pecunia implicari poſsit in ædificando monaſterio, aut emenda domo contigua ipſi monaſterio ad eam inhabitandam.

64 ℞. Videri poſse, & quidem ſine licentia Sacræ Congregationis. colligitur ex *Peyrino in Formul. lit. B. c. 11. num. 2.* quatenus docet ſummam pecuniariam implicandam in annuis redditibus poſſe expendi tam in fabricanda domo, quàm in ea emenda (intellige, ſi monaſterium illa indigeat) patetque ex eo, quòd domus eſt ex natura ſua fructifera, dicique poteſt de facto fructificare; quatenus liberat monaſterium à ſoluendo prætio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Maior difficultas eſt, an dicta dos monialium, inconſulta Sacra Congregatione, poſſit implicari in diſsoluendis debitis quotannis ſoluentibus intereſse, aut etiam in extinguendo annuo cenſu.

65 ℞. Quòd, licèt aliqui recentiores docti, ſecluſo Curiæ ſtylo, qui fortè obſtat, affirmantem ſententiam in vtroque caſu amplectantur vt probabilem: quia tamen valdè dubito, ne obſtet ſtylus Curiæ, & alias verſamur in re ad forum contentioſum facilè deducibili; ſaltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria ſententia videtur ſuſtinenda. probant autem recentiores illi dotem monialium poſse implicari in diſsoluendis debitis ſoluentibus intereſse, ex eo quòd, ſicut onerare monaſterium dictis debitis eſt alienare: ſic illud exonerare tali onere eſt acquirere; cùm contrariorum eadem ſit diſciplina: ſicq; videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quòd verò prefata dos expendi poſſit in extinguendo cenſu annuo, docet expreſſe Peyrinus loco ſupra citato adducens pro ſe Trimarchum, & poſſet probari ex ratione paulò ante allata. Dixi *in diſſoluendis debitis ſoluentibus intereſſe*, vt indicarem ſecus dicendum de debitis non ſoluentibus intereſse; in his enim ſoluendis non poteſt inſumi dos monialis: cùm ea extinguere non ſit acquirere, ſicut nec ea contrahere eſt alienare. preterquamquod ſic aperiretur via alienandi bona eccleſiaſtica ſine ſolemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienãdi, cùm huiuſmodi debita fieri poſſint ſine ſolemnitate, &, dato quòd liceret alienare abſque debita ſolemnitate ad ea extinguenda, paſſim fieri poſsent alienationes bonorum eccleſiaſticorum ad illa diſsoluenda: idque cum magno diſpendio monaſteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt conſulere, prohibendo alienationem bonorum eccleſiaſticorum. ita docti Neoterici à me conſulti, & ſatis probabiliter.

Dubitari hìc etiã poteſt, an moniales cenſeantur indebitè alienare, ſi pecuniam traditam in dotem alicuius monialis inſumant in emendis neceſſarijs ad victum, ac veſtitum monaſterij, eò quòd in præſentia non habeant occaſionem paratam illam implicandi, & alioqui ſint moraliter certæ ſe tantundem pecuniæ habituras ſtatim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

℞. Pro-

66 ℟. Probabile videri, quòd in tali casu non censeantur alienare; & ratio est, quòd pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem, sicq; non repugnat summam aliquam pecuniariã substituere loco alterius summæ obligatæ, nec in hoc propriè interuenit alienatio: maximè cùm in tali casu saluetur finis intentus à Superiore in prohibenda alienatione bonorum ecclesiasticorum, qui est consulere indemnitati monasteriorum, & in præsenti euentu habetur; quatenus loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto distrahitur, substituitur alia non obligata (vt suppono) sicque fit debita compensatio. ita Magistri valdè docti consulti.

Vtrùm verò moniales possint admittere ad professionem Nouitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiua, sed remissio cuiusdam debiti pecuniarij correspondentis quantitati dotis taxatæ, & soluendi à monasterio parentibus Nouitiæ modo dicto admittendæ.

67 ℟. Quòd, quamuis speculatiuè videri possit probabilis pars affirmans, cùm sic dos soluatur in ære, & quæ implicari possit in emptione bonorum stabilium; practicè tamen amplectenda est pars negans, eò quod moraliter impossibile sit moniales de facto deuenturas ad statum, vt possint implicare summam illam pecuniæ assignatam in dotem, vt docet experientia.

QVAERES XII. An moniales alienantes dotem Nouitiæ ad professionem recipiendæ incurrant pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica sine debita solemnitate.

68 ℟. Incurrere; sed de hoc infra *cap.7.q.24.& cap.8.q.18.*

QVAERES XIII. An translata moniali de vno monasterio ad aliud debeat transferri etiam dos tradita priori monasterio.

69 ℟. Aliquos cum *Socino, Baldo, Tapia, & Manuel. adductis à Sanch. l.7. mor. cap.32. num. 12.* sustinere dotem in tali casu debere transferri: & probant tum quia *l. si is qui ff. de iure dot.* dicitur ibi dos esse debere, vbi onera matrimonij sunt: tum quia dos datur accessoriè ad personam, & sub tacita conditione, *dum monialis in eo monasterio persliterit*, ideoque cùm per legitimum transitum ad aliam religionem prior professio dissoluatur, ea reddenda erit, sicut & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, si hoc legitimè dissoluatur. Oppositum tamen videtur sustinendum, & de facto sustinent *Sanch. vbi sup. Rodriq. to.2. q.79. ar.2. Nau. comm.4. de Regul.2.24. Bonac. q.2. de clauf. q.9. §.4. diffic.2. num.6. Tambur. sup. D.21. q.7. num.2.* alijque penes ipsum: nimirum dotem traditam monasterio non esse reddendam posteriori monasterio, ad quod monialis professa legitimè transeat, idque siue posterius monasterium sit eiusdem, siue diuersi Ordinis. probant tum quia dos non fuit data sub conditione, *si monialis in eo monasterio manserit*, sed solum sub conditione, *si professio sequatur*; vnde, hac secuta, dos perpetuò manet illius monasterij; tum quia posterius monasterium spontaneè admittens talem monialem (vt suppono) debet sibi imputare hoc incom-

modum, quòd teneatur illam alere sine dote; tum quia diuersa est ratio de dote, quæ soluitur pro matrimonio carnali: hæc enim, dissoluto matrimonio per mortē viri, aut mulieris, restitui debet, eò quòd pertineat ad virum solùm pro tempore matrimonij (intellige, nisi aliter disponant peculiaria statuta locorum:) at, dissoluta professione per mortem monialis, non restituitur dos parentibus illius, cùm eius dominium perpetuò transierit in monasterium, in quo emissa fuit professio.

70 Verum tamen est, quòd si posterius monasterium cogatur admittere dictam monialem, debet ei solui dos à priori monasterio; cùm non soleant moniales admitti sine dote, & in tali casu imputari non possit posteriori monasterio voluntaria admissio dictæ monialis. ita citati Doctores, & patet tum ex dictis; tum ex *c. de lapsis 16. q. 6.* & *c. si quis rapuerint 27. q. 1.* & *Auth. de sanctiss. Episcop. §. penultim.* tum quia par non est, vt posterius monasterium, quod inuoluntariè recepit talem monialem, vltra hoc etiam patiatur iacturam alimentorum, sicque addatur afflictio afflicto.

QVÆRES XIV. An dos, quæ datur monasterio pro moniali admittenda, moriente ipsa moniali, maneat apud monasterium, aut certè reddi debeat relictis ascendentibus, vel descendentibus.

71 ℞. Manere perpetuò apud monasterium; idque ex consuetudine legitimè inducta, quæ est optima legum interpres: non enim alia ratio huius assignari potest, vt aduertit *Sanch. sup. cap. 9. num. 23.* ostendens id non posse oriri ex eo quòd monasterio traditur dos in prætium alimentorum, quæ monasterium debet suppeditare moniali: siquidem etiam in matrimonio carnali dos constituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi vxorem, & ad alia onera matrimonij sustentanda *l. pro oneribus, C. de iure dot.* & tamen, soluto matrimonio, dos non manet perpetuò apud virum, vt iam dictum est.

QVAERES XV. An monasterium teneatur alere, ac retinere monialem, si huius parentes, aut alij non soluant dotem promissam, & conuentam.

72 ℞. Teneri, estò possit alimenta monialis exigere à parentibus illius, implorato iudicis officio. ita *Rodriq. to. 2. q. 48. art. 8.* ex Nauarro dicens, quòd, licèt in iudicio denegentur præfata alimenta, non ideò potest monialis eijci è monasterio: quippe quæ, cùm sit membrum monasterij, ius habet, vt ex bonis illius etiam ipsa sustentetur; vnde non currit paritas, quòd, sicut vir non tenetur recipere vxorem, illamque alere, donec dos ei soluatur, immò & eam receptam potest expellere (pro vt post alios annotauit *Panormit. in cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. num. 4.*) sic & monasterium possit eijcere monialem, quæ non soluit dotem; cum non deceat monialem degere extra clausuram, & aliàs æquum sit ministrantem ad altare viuere de altari; cum sit dignus operarius mercede sua.

An

An autem monasterium teneatur alere monialem, cuius dos fuit rapta à fisco ob delictum ipsius monialis, v.g. ob hæresim.

73 ℞. *Fagund. l. 4. decal. cap. 13. num. 24.* alijs pluribus citatis non teneri, si monialis sit extra monasterium, & monasterium nolit eam iterum recipere; probatque tum ex *l. pro oneribus, C. de iure dot. & l. dotis fructuum, ff. eodem*; tum quia non apparet, quo iure monasterium teneatur illam alere: non enim tenetur ratione dotis, cùm iam fuerit rapta à fisco, vt supponimus: non ratione seruitij, ac obsequij præstiti monasterio, cum non admittatur, & monasterium verè non teneatur illam admittere, vt item supponimus.

SECTIO III.

De Velo Professionis, nec non de Benedictione, seu Consecratione Monialium.

74 *Quotuplex sit velum monialium.*
75 *Ad quid detur.*
76 *Quod genus veli modò sit in vsu.*
77 *Quæ requirantur ad recipiendum velum consecrationis iuxta ius commune: & quæ ætas requiratur in moniali consecranda.*
78 *Fœmina occultè corrupta, simpliciter loquendo, potest consecrari.*
79 *An, & quando possit, ac debeat reijci à consecratione.*
80 *Non consecratur fœmina per vim corrupta.*
81 *Consecratur quæ contraxit, sed non consummauit matrimonium.*
82 *Item polluta per voluntariam seminis effusionem, claustro manente integro.*
83 *Item quæ ante annos discretionis commisit turpia.*
84 *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut somno.*
85 *Consecratur ea, cui ex causa sanitatis fractum est claustrum.*
86 *Item cognita à virò præposterè; aut sodomiticè à fœmina, etsi non semper.*
87 *Item polluta in somno.*
88 *Consecratur nondum confirmata.*
89 *Consecratio Monialium qualiter fiat.*
90 *Non reiteratur.*
91 *Cuius sit consecrare moniales solemniter.*
92 *Non fit consecratio, nisi statis temporibus: fieri autem potest in ecclesia exteriori monialium, nisi obstet consuetudo.*
93 *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis.*
94 *Velum consecrationis aufertur in pœnam.*
95 *Immò & ipsæ Moniales possunt ad tempus eo se priuare.*

QVAERES I. Quid hìc significetur nomine Veli professionis.

74 ℞. Quod cùm,teste *Suar.tom.4.de relig.trac.9.l.1.c.11.num.5.* in monialibus attendi possit vsus multiplicis veli,nimirum probationis(quod alij vocant receptionis) professionis,consecrationis,ordinationis, prælationis, & continentiæ: per velum professionis hìc intelligitur velum, quod in actu professionis religiosę imponi solet capiti monialis profitentis,cuiuscunque ætatis,ac conditionis: velum probationis est, quod datur à principio nouitiæ,& solet esse album:velum professionis est, quod datur in actu professionis religiosæ cuicunque fœminæ profitenti, siue ea sit virgo, siue vidua: velum consecrationis est, quòd olim dabatur moniali post annum 25. ætatis iuxta *cap.placuit causa* 20.*q.*1. & quidem illi soli,quæ esset virgo, & haberet propositum seruandi virginitatem (sed de hoc infra:) velum ordinationis est, quo monialis ordinanda in Diaconissam aliàs decorabatur 40. ætatis anno iuxta *cap. Diaconissam* 27.*q.*1. idque vt posset inchoare horas in choro, & legere homilias (quod alijs monialibus non erat permissum:) velum prælationis est,quod anno ætatis 60.dabatur Abbatissis iuxta *cap. iuuenculas* 20.*q.*1. tanquam in præmium antiquæ professionis, & conuersationis laudabilis,ac diuturnę,rerumque monasterialium peritię;velum continentiæ est, quod viduis solùm imponitur vltra velum ipsis datum in professione ex *cap.vidua* 27.*q.*1.ita *Miranda q.7. de monial.art.*8.*Rodriq.to.*1.*q.*64.*ar.*1.*Portel. de dub. regul. v. velum monialium num.*1. *Tambur. de iure Abbatiss. D.*27.*q.*2. & alij,inter quos *Maiolus l.*1. *de irregul. c.*29. addit aliam speciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur monialibus, quas vocant Conuertitas.

QVÆRES II. Ad quid detur velum moniali facienti professionem religiosam,& quale sit hoc velum.

75 ℞. Dari tum vt monialis profitens agnoscat se vi religiosæ professionis assumi in veram Christi sponsam: si quidem apud veteres sponsa, quando tradebatur viro,solebat velare caput: sicque idem est viro tradi,ac nubere, idest velare caput:tum vt obseruet consilium Apostoli, 1.*Cor.*11. dicentis: *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite deturpat caput suum:* tum vt sic indicet se abrenunciare mundo, ac omnibus pompis eius, prorsus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui solent adeò insistere; tum vt ostendat se per religiosam professionem appræhendere statum pœnitentiæ significatæ in velo nigro, quale solet esse, quod imponitur moniali profitenti: quamuis aliqui putent olim fuisse purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo Epist.* 8. *ad Demetriadem;* quod non admittit *Suar.tom.4.de relig.trac.9.l.1.c.11.num.*5.

QVÆRES III. An modò sint in vsu hæ omnes species veli monacalis, & quæ.

76 ℞. Non esse omnes, cum iam abierint in desusum velum prælationis, & velum ordinationis (vt notauit *Suar.num.*15.) immò & velum continentiæ.

de

de velo autem consecrationis(de quo hìc aliqua dicenda sunt) refert *Barbosa l.1.de iure eccl.c.44.num.21.* Sacram Congregationem 5.Decemb.1597. declarasse,quòd,licèt non sit in vsu,sicubi tamen est in vsu, potest, ac debet concedi;non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium,vt eadem Sacra Congregatio declarauit 30.Sept.1616.

QVÆRES IV. Quæ requirantur in moniali,vt licitè possit recipere velum consecrationis.

77 ℞. Requiri, vt sit virgo, vt expleuerit 25. annum, vt non sit ex Ordine Mendicantium, vt sit professa in Ordine approbato. & quidem quòd debeat esse virgo,habetur in *c.deuotis* 20.*q.*1.vbi Gelasius Papa,ait *Viduas velare Pontificum nullus attentet*, necnon in Concilio Triburiensi *c.*25. & Rothomagensi *can.9.* relatis à *Suar.sup. nu.6.* addente huiusmodi decreta non debere sic intelligi, vt nullum velum viduis imponi possit, ac si essent incapaces religiosæ professionis(quòd est falsum,& repugnat alijs decretis) sed debere intelligi de velo consecrationis. Quòd verò debeat expleuisse 25. ætatis annum,habetur clarè in Pontificali *rubrica de consecrat. virginum*, & decidit Sacra Congregatio,apud *Tamburinum sup.q.3.*(quidquid alij dicant apud eundem Tamburinum putantes de vniuersali consuetudine moniales posse consecrari ante 25.ætatis annum.)Quòd denique debeat esse ex Ordine non Mendicantium, constat ex dictis *q. præced.* Solùm moneo, quòd spectat ad ætatem monialis consecrandæ,magnam in Ecclesia extitisse varietatem;nam in Concilio Romano sub Syluestro *c.*10.significatur non esse sacrandam virginem vsque ad ætatem annorum 72.in quibus probet suã castitatem:*S.Greg.l.3.ep.*11. sexagenariam voluit esse virginem consecrandam:in Concilio Carthagin.3.*can.*4.alijsque Concilijs relatis à Tamburino solùm postulatur ætas 25.annorum,sicut & in *c.placuit* 20.*q.*1. quod sic habet: *Placuit vt ante* 25. *annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgines consecrentur.*

QVÆRES V. An fœmina occultè corrupta, cùm à parte rei non sit virgo,possit nihilominus recipere velum consecrationis.

78 ℞. Quòd,licèt aliqui cum *S.Thom.in 4.d.*38. *q.1.art.5. ad* 5. absolutè sustineant partem negantem,ea ducti ratione,quòd propter vitandum scandalum non debent ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari; alij tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in casu, quo talis monialis petat consecrari nullam habens necessitatem huiusmodi consecrationis ad euitandum periculum infamię.probant,quia iura non imponunt hoc impedimentum tanquam pœnam,aut irregularitatem ipso iure incurrendam, sed præcipiunt Prælatis, ne consecrent fœminam corruptam:sicque,quamdiu res est occulta,non tenetur fœmina se abstinere,sed potest in exteriori foro se gerere, sicut in communi opinione habetur. ita *Suar.* in terminis *sup.nu.*11. idemque planè supponunt S.Tho. loco supracitato, alijque Doctores, qui asserunt dictam fœminam in proposito casu

posse consecrari, mutato nomine virginitatis in nomen castitatis; quod tamen notat *Suar.nu.*8. non esse necessarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma consecrationis: illud enim mendacium non esset formale mendacium, sed potiùs materialis dissimulatio, aut occultatio facta ex iusta causa ad vitandam infamiam proximi: illudque ipsum, quod fieret, haberet suum vsum proprium licitum, ac bonum, & posset habere significationem veram, nimirum sanctificationis, & oblationis illius personæ, quę ad diuinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur: alia verò falsa significatio, quæ ab alijs concipi posset, non esset intenta, ideoque nullum in tali casu apparet mendacium.

Difficultas est an Prælatus, ad quem accedit præfata monialis occultè corrupta, vt recipiat velum consecrationis, possit, & debeat illam repellere, si notitiam habeat lapsus, vel certè teneatur illam consecrare.

79 ℟. Cum distinctione, vel Prælatus notitiam illam habet ex confessione Sacramētali: & sic nec potest, nec tenetur dictam monialem repellere, cùm id non possit fieri absque violatione sigilli confessionis; vel habet eam notitiam extra Sacramentum per secretam reuelationem monialis: & sic non tenetur repellere, cùm ius commune non obliget ad iudicãdum de re adeo occulta, siue ad operandum ex scientia adeò priuata, ac occulta, præsertim cùm periculo scandali; posset tamen se subtrahere ab illa consecranda, se excusando ab illo munere, vel alio colore moniale præfatam non recipiendo ad professionem (quod est illum non teneri eam consecrare, per se loquendo, & ex lege iustitiæ, modò id non cedat in infamiam monialis, aut præiudicium boni spiritualis illius) vel denique Prælatus eam notitiam habet aliunde, & quidem moraliter certam: & sic, cùm res non sit adeo occulta, posset Prælatus dictam monialem non consecrare, semper tamen consulendo illius famæ, quantùm fieri potest. ita *Suar.sup.num.*10.

QVAERES VI. An monialis, quæ per violentiam, & sine sua culpa fuit corrupta, sit capax veli consecrationis.

80 ℟. Non esse. ita *S.Thomas sup.ad* 4. alijque communiter cum eo, & probatur tum ex *S.August. lib. de bono coniugali c.*18. qui dicit: *Etiamsi violenta corruptio virginis baptismum antecedat, non potest, etiam post baptismum, inter virgines consecrari;* tum quia in consecratione Virginum non attenditur, an culpa præcesserit, sed an subsistat virginitas, etiam corporalis, seu materialis, quæ sic per ipsam consecrationem significatur, speciali honore afficitur, ac repræsentat integritatem Ecclesiæ triumphantis, vt ait *Glossa in cap.acutiùs d.*26. tum quia amissio virginitatis, etiam matetialis, importat veluti quandam irregularitatem, quæ, licèt contrahatur sine peccato, impedit talem consecrationem.

QVAERES VII. An monialis recipere possit velum consecrationis, si ingrediatur religionem post contractum matrimonium ratum, non tamen consummatum.

℟. Posse,

81 ℞. Posse,& patet,quia, estò illa dici possit vidua,& viduæ consecrari nequeant,*cap.vidua* 20.*q.*1. ista tamen,cùm sit ita vidua, vt verè sit virgo,non comprǽhenditur sub dicto iure; quippe quod loquitur de viduis corruptis, & quæ non sunt ampliùs virgines. ita *Tamb.sup.D.*27.*q.*3. pro se adducens, *c.Valentino d.*34.*& c.debitum de bigamia.*

QVÆRES VIII. An possit consecrari monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem polluta est, integro tamen remanente claustro.

82 ℞. Videri probabile,quòd possit,& probatur tum quia Ecclesia ad recipiendum velum consecrationis solùm requirit integritatem carnis, sicque in Romano Pontificali,vbi agitur de ista cōsecratione, non dicitur monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, sed de vita,conscientia, ac integritate: in præsenti autem casu saluatur integritas carnis: tum quia talis monialis, licèt non sit virgo coram Deo,neque habitura sit aureolam, apud homines, tamen virgò censetur in foro externo hòc ipsò quòd virginale claustrum seruat illæsum, & (vt loquitur *Caiet. v. virginum consecratio*) est virgo,non virtute,sed statu: quod vtique sufficit ad hoc, vt sit capax veli consecrationis. ita *Less.l.*4.*c.*2.*num.*120.*Sà v.consecratio num.6.Sylu.v.consecratio virginum nu.*2. alijque quos refert *Tambur.sup.q.*4. addens monialem in casu proposito posse consecrari,etiamsi modo dicto fuerit polluta,etiam accedente contactu externo.Quod certè non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino sustinente cum S.Thoma supra,monialem reijciendam esse à consecratione,si ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali,voluntariè semen effunderet:idque,etsi carnis integritas in ea seruaretur illæsa, & claustrum pudoris integrum: qua de re *Nau. l.*3. *de regul. cons.*4.

QVÆRES IX. An possit consecrari monialis, quæ ante annos discretionis commisit aliquem actum turpem contra castitatem.

83 ℞. *Tambur.sup.ex Rosella v.virginitas,& Lessio num.*121.posse consecrari, probatque ex eo quòd, cùm præ defectu ætatis non insit puellæ potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo modo superiùs explicato; dicit tamen Lessius contrarium fortè verius esse, si in puella adsit vsus rationis perfectus:quod etiam alij putant esse satis probabile.

QVÆRES X. An possit consecrari puella, quæ in somno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84 ℞. Non posse,& patet ex dictis *q.6.*

QVÆRES XI. An possit conferri velum consecrationis moniali, cui iuxta medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginale.

85 ℞. *Tambur.sup. ex S.Thom. & Maiolo* posse, probatque quia sic nullum illatum est præiudicium virginitati, ac proinde non adest ratio, cur ipsi dene-

denegetur velum consecrationis, quod dari solet in præmium virginitatis: si quidem fractio claustri virginalis, quæ hic interuenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus supra requiri ad consecrationem: hæc enim consistit in eo, quòd claustrum virginale non frangatur per actum libidinosum.

QVÆRES XII. An possit consecrari monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita à viro in vase præpostero; vel sodomiticè à fœmina.

85 ℞. Posse, & probatur ex eo quòd, quamuis iuxta modò dicenda per tales actus obscœnos probabile sit amitti virginitatem, etsi per accidens (v.g. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non sequatur pollutio; integrum tamen manet claustrum monialis, sicque ea est capax consecrationis, cùm ad illam requiratur, & sufficiat sola claustri integritas, vt ostendimus *q.8*. Et quidem quòd præfati actus obscœni, etiam seclusa pollutione, sufficiant ad amittendam virginitatem, patet, quia ad hoc sufficit, vt ij ordinentur ad pollutionem, & ex se sint apti ad illam efficiendam in tali ætate, sicut aduertit *Lessius loco supra citato, ex Rosella v. virgin. & Caietano in summa v. eod.* dicens non videri dubium, quin per sodomiam deperdatur illa carnis puritas, quam postulat virginitas, etiamsi fortassè non adsit pollutio: quia actus ille ob eam causam fit, & est ex se sufficiens ad hoc in tali ætate. Responsio tamen hæc non procedit in casu, quo monialis sodomiticè cognita fuisset ab alia fœmina medio aliquo instrumento, siue ligneo, siue vitreo in vase naturali, ita vt claustrum fuisset fractum: tunc enim monialis sic cognita non posset consecrari, vtpote carens integritate carnis, quam diximus requiri ad consecrationem: quod idem procederet in casu, quo monialis in vase naturali fuisset cognita ab alia fœmina habente nimphium magnum in vulua, i. carunculam quandam sic excrescentem, vt erigatur ad modum virgæ virilis, sicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandã aliam fœminam, etiam nullo adhibito instrumento; vt notauit *Decian. l.8. criminal. c.7. num.* 28. addens Aegyptios omnibus virginibus dictam carunculam præcidere solitos, ne, ea excrescente, illis postea præberetur occasio abutendi alijs fœminis. Immò addo assertionem procedere etiam in casu, quo monialis se ipsa, medio aliquo instrumento, aut digitis sibi claustrum integritatis violasset, cùm sit eadem ratio, vt patet.

QVÆRES XIII. An consecrari possint monialis, quæ in somno passa est pollutionem.

87 ℞. Posse, siue pollutio fuerit inuoluntaria, siue voluntaria, saltem in causa, procurata scilicet in vigilia. & ratio est, quòd iuxta dicta q. præcedenti ad hoc vt monialis licitè possit consecrari, sufficit illam retinere carnis suæ integritatem; hæc autem retinetur, quamdiu claustrum fœminæ manet integrum: quod vtique verificatur in præsenti casu, vt suppono, etsi aliàs per talem pollutionem dèperdatur virginitas modò superiùs explicato.

QVÆRES XIV. An monialis possit solemniter consecrari, estò

onndum

nondum receperit sacramentum Confirmationis.

88 ℟. Posse, cùm nullum extet ius, quo prohibeatur dari velum consecrationis moniali nondum confirmatæ, sicut notauit *Tambur. sup. q. 3. num. 2.* monens tamen Episcopos regulariter debere curare, vt confirmentur virgines, priusquam solemniter consecrentur; si enim omnis fidelis debet confirmari, vt plenè christianus inueniatur, *c. omnes de consecrat. d. 5.* à fortiori debent id facere, quæ debent desponsari, & consecrari sponso Christo.

QVAERES XV. Qualiter fiat consecratio monialium.

89 ℟. Fieri cum quibusdam benedictionibus, ac cæremonijs, quæ habentur in Pontificali Romano, & latè proponuntur à *Tamburino vbi supra q. 26.* per totum.

QVÆRES XVI. An solemnis consecratio monialium possit reiterari.

90 ℟. Non posse. ita *Miranda q. 7. de monial. ar. 7.* & probatur tum quia Abbates semel benedicti, si postea eligantur ad aliam abbatiam, non debent iterum benedici ex *Rodriq. to. 1. q. 12. ar. 3. Azor. to. 1. l. 12. c. 20. q. 4.* & alijs relatis à *Tambur. sup. q. 8.* tum quia coniuges, si semel acceperunt benedictionem nuptialem, non solent iterum benedici, *c. 3. de secund. nupt.* ergò à simili nec debet iterari virginum consecratio.

QVÆRES XVII. Ad quem spectet solemnis consecratio monialium.

91 ℟. Iure communi spectare ad solum Episcopum, eumq; consecratum. ita *Suar. sup. num. 12.* alijque relati à *Tamburino q. 5. nu. 1.* & probatur tum ex *cap. deuotis 20. q. 1.* quod solet ad hoc communiter allegari: tum quia in alijs decretis, in quibus fit mentio ministri huius consecrationis, solus nominatur Episcopus: tum quia in Romano Pontificali idem supponitur in titulo huius consecrationis; tum quia huiusmodi consecratio est spiritualis quædam desponsatio cum Christo, per quam repræsentatur desponsatio ipsius Christi cum Ecclesia, quoad illius incorruptionem: ideoq; decet solum Episcopum, cui cura Ecclesiæ committitur, virgines desponsare velando, non sibi, sed Christo, quasi sponsi paranymphum. Vnde fit, vt, quamuis ista consecratio per Papam committi possit simplici Presbytero, non tamen censeatur commissa per solam iurisdictionem Episcopalem; cum ea sit actus ordinis, & non tantùm iurisdictionis, ac proinde neque Episcopo solùm electo, & confirmato competat, & multò minus Prouincialibus religionum, aut alijs similibus Prælatis inferioribus habentibus iurisdictionem Episcopalem; nisi speciali priuilegio pontificio id eis concessum sit. Quò modo *Tambur. num. 8.* refert Generalem Ordinis tam Vallumbrosani, quam Camaldulensis solere à tempore immemorabili consecrare moniales sibi subditas, id ipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sacra Congregatione rituum; cuius declarationem de hoc factam sub die 1. Iulij 1601. adducit *Tambur.* his verbis: *Moniales consecrare, si spectet ex priuilegio ad Superiores regulares,*

gulares, debent seruari in earum consecratione omnes cæremoniæ, quæ in consecratione virginum ab Episcopo faciendæ præscribuntur.

QVAERES XVIII. Quo tempore, & loco fieri debeat consecratio monialium.

92 ℟. Quòd, quidem spectat ad tempus, non debere fieri, nisi temporibus, à iure statutis, vt habetur in *cap. deuotis* sæpiùs citato, & *c. virgines 20. q. 1.* vbi prohibentur virgines consecrari, nisi in Epiphania Domini, aut in Albis paschalibus (.i. intra hebdomadam Paschæ resurrectionis, vt Glossa exponit, licèt alia litera habeat in Sabbatho Paschæ) vel etiam in natalitijs Apostolorum; quamquam in Concilio Lateran. prout habetur in *c. 1. de temp. ordinat.* concessum sit, vt omnibus diebus dominicis liceat consecrare virgines, & hoc ipsum consuetudo extenderit etiam ad alias solemnes festiuitates, vt notauit *Turrecrem. in cit. cap. deuotis q. 4.* vnde in hoc consulenda, & seruanda est consuetudo. Quòd autem spectat ad locum, in quo fieri debet monialium consecratio, Sacra Congregatio rituum 27. Iulij 1627. decreuit illam fieri posse in Ecclesia exteriori, referente *Tamburino q. 6.* qui tamen addit in aliquibus locis ex iustis, ac rationabilibus causis ex rescripto eiusdem Sacræ Congregat. inductum fuisse, quòd monialis consecranda nequaquam egrediatur è clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori à Prælato existente ad fenestellas. Quod autem diximus consecrationem monialium non posse fieri, nisi statutis temporibus, intelligendum est, seclusa necessitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali: quo casu posset fieri consecratio quocunque die, vt benè aduertit *Suar. num. 13. ex cap. virgines 20. q. 1.*

QVAERES XIX. An consecratio monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quo modo.

93 ℟. Conferre gratiam, & remmittere peccata venialia, non quidem ex opere operato (aliàs enim consecratio esset Sacramẽtum, quod est falsum) sed ex opere operantis, sicut euenit in quocunque bono opere. ita *Suar. sup. num. 14.* monens quòd, licèt concurrẽte ista consecratione vnà cum solemni professione monialis (quod potest fieri) dicta consecratio vi professionis, tanquam nobilissimi actus participet aliquam maiorem vim obtinẽdi gratiam, aut remissionem pœnarum: si tamen consecratio fiat separatim, eò quòd detur Virgini iam professæ, non est tanta ratio, aut fundamentum alicuius extraordinarij effectus; cùm in tali actu non insit tanta excellentia perfectionis, & sola significatio non sufficiat, cùm non sit Sacramentum.

QVAERES XX. An monialis possit priuari vsu veli professionis in pœnam alicuius delicti commissi, saltem ad tempus.

94 ℟. Posse, patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt monialibus talem pœnam: tum quia id nullo iure constat esse prohibitum, ideoq; præsumi potest concessum.

Vtrum verò ipsæ moniales possint, saltem pro certo tempore, se priuare vsu veli professionis, aut consecrationis, siue ad sui humiliationem, siue ad alium

alium effectum, etiam minùs necessarium.

95 ℞. Posse, dummodò interueniat licentia Superiorum, saltem tacita, ac interpretatiua, & patet tum quia nullum extat ius in contrarium, quod ego sciam; tum quia id suadet praxis monialium, quæ interdum solent deponere velum professionis ad repræsentandas varias personas in scena, & quidem scientibus, ac tacentibus Prælatis.

CAPVT IV.

De Votis Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Professionis.

QVoniam moniales vi professionis religiosæ, quam emittunt, principaliter obligantur ad 3. vota substantialia religionis, nimirum paupertatis, castitatis, ac obedientiæ: par est, vt, explicatis in præcedenti cap. ijs, quæ pertinent ad professionem religiosam, agamus in præsenti cap. de ipsismet Votis. Caput diuidemus in tres sectiones, in quarum 1. agemus de voto Paupertatis, in 2. de voto Castitatis, in 3. de voto Obedientiæ; sicq; totum caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

1 *QVæ paupertas sit accommodatior statui Monialium.*
2 *Ad quid obliget votum paupertatis.*
3 *Moniales possunt retinere annuos redditus, sed non excedentes.*
4 *Quid de hoc statuerit Concilium Trid.*
5 *Moniales de rigore iuris debent seruare vitam communem.*
6 *Non tamen de consuetudine ex iustis causis tolerata.*
7 *Vita communis vtilissima religiosis, & suadetur Monialibus.*
8 *Eæ astringi possunt ad eam amplectendam, si aliàs necessaria illis suppeditentur.*
9 *Non possunt habere quidquam ad vsum irreuocabilem.*
10 *Non potest licitè auferri, quod ijs legitimè concessum est.*
11 *Et quidem nec à successore concedentis: item recipiunt rem ea lege, vt illæ sola ea vtantur; sed non debet id permitti.*
12 *Acquirunt de nouo cum licentia Superioris.*
13 *Conuentus, in cuius fauorem bona renunciantur, obligari potest ad certam pensionem.*
14 *De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*

Monia-

QVAERES I. Quę ratio paupertatis censeri debeat magis expedire ad bonum spirituale Monialium.

1 ℞. Quòd, licèt aliquibus religionibus virorum sit magis expediens paupertas non solum priuans dominio bonorum in particulari, sed etiam in communi, & ea de facto seruetur in aliquibus Ordinibus cum singulari ædificatione totius Ecclesię; monialibus tamen non videtur expedire talis modus paupertatis, eò quod illarum honestas, & clausura non possit tam integrè, & perfectè seruari, nisi à monasterio habeant necessaria ad vitæ sustentationem. Vnde factum est, vt, cum religionem S. Claræ sub obseruantia talis paupertatis instituta in principio, paulò post Innoc. III. in ea dispensauerit, permittendo potius, quàm præcipiendo, vt non seruaretur; quin etiam postea Vrbanus V. omninò seruari voluit regulam absque tali paupertate: Pius verò V. suo motu proprio, qui incipit *Circa pastoralis* (& est 8. *in ordine*) & Greg. XIII. in sua Constitut. 13. in ordine, cuius initium est *Deo sacris*, omnibus modis prouidere studuerunt, vt monialium monasteria habeant, vndè sustententur: ita vt, si eleemosynis egeant, eæ potiùs Prælatorum prouidentia habeantur, quam ipsarum monialium solicitudine, ac postulatione. Quarè, cùm hoc ipsum, experientia teste, sit difficilimum, & quicunque

cunque alius modus mendicitatis monialium statui sit periculosus: ideo concludit *Suar.to.4. de relig. tr.9.l.1.c.12. num.1.* simpliciter consultius esse monasterijs monialium, quòd habeant communes reditus, quàm quòd paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar. loco cit. Laym.l.4. tr.10. c. vlt.nu.39. Lezana to.1.c.25.num.7.* & alij; inter quos notat *Suarez*, quòd, cùm *Concilium Trid. sess.25. de regul.c.3.* solùm Fratres Capuccinos, ac Obseruantiæ excipiat à generali concessione possidendi bona stabilia fructifera in communi; quantum est ex vi dicti Concilij, Moniales Capuccinæ possunt gaudere præfata concessione, & consequenter habere in communi bona stabilia; immò, si vellent renunciare dictæ concessioni, non possent id facere absque approbatione Papæ: cum post moderationem illam Vrbani V. non inueniatur modus ille paupertatis à Sede Apostolica approbatus pro fœminis: quod tamen esset necessarium ad eum licitè seruandum; qua de re consulantur, quæ habet *Tambur. de iure abbatiss. D.8.q.9.*

QVÆRES II. Ad quid obliget votum religiosæ paupertatis.

2 ℟. Obligare ab hoc, vt religiosus vi illius teneatur à se abdicare quorumcunque bonorum prętio æstimabilium, siue mobilium, siue immobilium proprietatem, idest liberam, ac independentem de ijs disponendi facultatem, seque in perpetuum reddat incapacem, ita vt omnis dispositio, ac distractio dictorum bonorum facta sine Prælati consensu sit, & illicita, & inualida. colligitur ex *cap. ne dicatis aliquid proprium 12.q.1.c. monachi, c. super quandam, & c. cum ad monasterium de statu monach.* quæ iura satis apertè indicant per votum religiosæ paupertatis interdici religiosis, non solùm dominium quarumcunque rerum prętio æstimabilium, sed etiam vsum proprietarium illarum, vt benè aduertit *Suarez to.3. de relig. l.8.c.15.num.1.*

QVAERES III. An moniales, non obstante voto paupertatis, retinere possint annuos redditus ex bonis parentum assignatos, & quales.

3 ℟. Posse, modò sint moderati; idque ex consuetudine inducta permittentibus Prælatis ipsarum monialium, eò quod illarum monasteria non habeant sufficientes redditus, quibus necessaria ad victum, ac vestitum tempore sanitatis, ac infirmitatis suppeditentur: & aliàs ijs non suppetat tempus, vt suo labore manuum possint supplere talem defectum; cum hoc tamen, vt vsus talium reddit□m sit dependens à Superiore, & seruentur, quæ hac de re disponuntur à *Concilio Trid. sess.25.c.2. de regular.* ita *Miranda q.9. de moniali ar.1. Azor. to.1.l.12.c.9.q.2. Barbosa de offic. Episc. allegat.103.nu.5. Tamburin. sup. qu.6. & alij.*

Dixi sub initium responsionis, *modò sint moderati*, vt innuerem, absque concessione Sedis Apostolicæ non posse moniales detinere annuos prouentus excedentes statum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilij Trid. quod cùm vetet concedi regularibus mobilia superflua, prohibet item nè eis concedatur peculium superfluum: sicque eorum Prælati nequeunt ijs concedere redditus immoderatos. Etsi moderatio, quæ in præsenti materia

ria attenditur, admittere possit aliquam latitudinem iuxtà statum, gradum ac conditionem monialium, pro vt indicabimus *infra cap.4.q.10.*

4 Quando autem in *Concilio Trid. loco cit.* dicitur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vsum, administrationem, vel commendam:* intendit Concilium ibi solùm prohibere, nè regulares habeant redditus, vt proprios, ac irreuocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrahendos, vt exponit Barbosa; non autem quòd Regulares nullo modo habeant annuos redditus; sicut benè aduertit, & probat *Sanch.l.7.mor.c.22.num.11.ex Nauarro, Sà, Rodriq. Graffio, & alijs.*

QVAERES IV. An moniales vi voti teneantur obseruare vitam communem in victu, vestitu, alijsque spectantibus ad corporis sustentationem.

5 ℞. De rigore iuris teneri; nimirum ex decreto Concilij Trid. supra citato, quod sic habet: *Nemini regularium tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscunque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Vbi notat *Miranda to.1.manu.q.28.ar.8.* quòd, cùm Concilium prohibeat Regularibus, nè dicta bona possideant, etiam nomine Conuentus; & paulò post subdat, *ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur*: nè dicantur sibi contradicere, eius verba interpretari debent eo modo, quo nos, *§. præced.* illa explicauimus.

6 Dixi *de rigore iuris* ad indicandum secùs esse de consuetudine tolerata à Pontificibus, Ordinarijs, ac Prælatis regularibus scientibus, & consentientibus ad euitanda maiora mala, idque etiam, postquam Clem. VIII. dictum ius Concilij innouauit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmauit Vrb. VIII. in decreto *de apostatis, & eiectis*; vt proinde dicendum sit huiusmodi decreta, vel non fuisse acceptata, vel certè postea abrogata.

7 Expediret quidem quàm maximè, vt in monasterijs monialium seruaretur vita communis in victu, vestitu, lectisternijs, & alijs à Superiore distributis pro vniuscuiusque monialis necessitate, sicque singularum monialium peculium (quod vocant vsum annuum) communi massæ annuorum redditúum monasterij incorporaretur: expediret, inquam, & multis ex capitibus: 1. quia sic singulis monialibus conuenientiùs posset prouideri de necessarijs, etiam ijs, quæ modò nullum habentes peculium ob inopiam consanguineorum esurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant iuxta illud *1. Cor. 11. Alius quidem esurit: alius autem ebrius est*: 2. quia hac ratione auferretur occasio fouendi munusculis, ac largitionibus amicitias, etiam personarum secularium, & fortè interdum minus bonas, immò etiam valdè perniciosas bono ipsarum spirituali: 3. quia sic tollerentur innumeræ distractiones, quibus distinentur in parandis, & conseruandis rebus sibi necessarijs, si quidem vbi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: 4. quia

hoc

hoc pacto vitam minùs inquietam ducerent, Deo, & sibi vacantes, totam sui, ac rerum suarum curam ipsi committentes: 5. quia sic meliùs inter moniales seruarentur humilitas, & mutua charitas; cùm aliàs carentes peculio despiciantur ab habentibus, quæ proinde etiam intumescunt, & tanquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ alijs honorari: 6. quia sic accuratiùs vacarent exercitijs vitæ spiritualis, frequentiùs assisterēt choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, sicut adstringuntur inhiare, dum vident minùs sufficienter prouideri proprijs necessitatibus ex bonis communibus monasterij. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Constitutionibus Augustinianorum c.40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conuentus confunditur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua ordinis status, & salus animarum, & pax, & tranquillitas corporum consistit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confusio Ordinis, & perditio animarum dependet, sunt omni hora parati, & prompti.*

Vtinam ergò moniales, alijque Religiosi benè agnoscerent, quanta sit fœlicitas nihil habere, & omnia possidere iuxta illud Apostoli, *2. Cor. 6. nihil habentes, & omnia possidentes*; vtinam intelligerent, quàm bonum, & iucundum sit habitare in vnum, viuere de communi mensa, indui ex eodem vestiario, omnem temporalium rerum solicitudinem abiecisse, prout Christus ipse adhortatur, *Matth. 6. nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur: hæc enim omnia gentes inquirunt: scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis*; vtinam à se omninò ablegarent *meum, ac tuum frigidum illud verbum, & quidquid est malorum in vitam nostram inuehens, innumeraque gignens bella*, sicut loquitur *Io. Chrysost. orat. de S. Philogono*; vtinam sæpius excogitarent, quantum sit bonum esse omninò liberum à molestia comparandi necessaria ad vitæ præsentis sustentationem, seq; totum committere diuinæ prouidentiæ.

Difficultas est, an moniales adstringi possint ad amplectendam vitam communem casu, quo Prælati velint de nouo illam inducere.

8 ℞. Videri posse, & colligitur ex *Sanchez l. 7. mor. c. 19. num. 27.* asserente cum S. Antonino, ac Syluestro, quòd, sicut Prælatus Regularium non est in bono statu, si, in quantum potest absque graui scandalo, non nititur religiosos in communi viuere, ac superfluos vsus vitare; sic nec sunt in bono statu subditi resistentes, non quòd nequeant sufficienter viuere, sed quòd velint abundare, & liberiùs disponere: hoc enim aduersatur voto paupertatis. Quæ assertio confirmari potest ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eundem *Sanchez sup. l. 6. cap. 2. num. 26.* nullam scilicet consuetudinem valere contra regulam; prout includit tria vota substantialia religionis, ideòque, si ea reformetur per legitimam potestatem, teneri eam seruare etiam religiosos antea professos: quæ vtique procedunt in præsenti casu de monialibus, sicq; cogi poterunt amplecti vitam commu-

F nem,

nem, ſi aliàs ex bonis communibus ſuppeditetur decens ſuſtentatio.

QVÆRES V. An moniales de licentia ſuorum Superiorum poſſint retinere aliquid ad vſum irreuocabilem.

9 ℞. Non poſſe, & quidem neque de licentia ipſiuſmet Papæ, niſi is intendat monialem per talem conceſſionem abſoluere à voto paupertatis. ita *Sanch.l.7.mor.c.17.nu.28.ex Sylu.Nau.Roſella, & alijs,* patetque ex eo quòd talis vſus eſſet proprietarius, & conſequenter omninò contrarius voto paupertatis, in quo ſolus Papa poteſt diſpenſare, & certè quòd talis vſus eſſet proprietarius, conſtat ex ipſa natura voti paupertatis religioſæ, quæ iure communi reddit vouentem inhabilem ad acquirendum cuiuſcunque rei dominium, illudque transferendum in alium, vt benè notauit idem *Sanch.l.5.mor.c.1.num.9.*& tradunt communiter DD.

At difficultas eſt, an Superior poſſit pro libito auferre moniali id, quod ei conceſſit promittens, ſe non reuocaturum.

10 ℞. Non poſſe licitè auferre, quamuis ablatio foret valida; & ratio eſt, quòd, cum Prælatus obligetur Religioſo ſubdito naturaliter ex ſua promiſſione: in præſenti caſu tenetur ſeruare promiſſionem factam moniali, &, ſi non ſeruet, rem conceſſam auferendo ſine iuſta cauſa, peccat tanquam fidei datæ reus, poteritque monialis reclamare coram alio Superiore, allegando reuocationem iniuſtè factam. ita *Nau.l.3.conſil.de Regul.conſ.20.nu.13.*& cum eo *Sanch.l.7.mor.cap.17.num.32.& 33.* addens *num.34.* non eſſe vniuerſaliter verum, quod ait *Surdus de aliment.tit.8.priuil.79.num.5.* Superiorem ſcilicet regularem poſſe pro libito auferre monacho, quod ſemel illi permiſit; id enim dicit *Sanch.* ſolùm eſſe verum, quandò nulla interceſſit promiſſio non reuocandi, ſed mera licentiæ conceſſio: aut certè quandò aliunde conſuleretur neceſſitati Religioſi iuxtà moderationem ſtatui religioſo debitam.

11 Et hoc ego puto eſſe verum etiam reſpectu Prælati ſucceſſoris, iſtum videlicèt non poſſe, abſque iuſta cauſa reuocare rem conceſſam à ſuo Prędeceſſore; & ratio eſt, quòd Pręlatus ſucceſſor tenetur ſtare contractibus Prędeceſſoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædeceſſor; vndè, cùm in præſenti caſu prædeceſſor teneatur ſtare promiſſioni ſolum ex fidelitate, ſic & ſucceſſor ſolum ex fidelitate tenebitur: & ſicut prædeceſſor validè potuiſſet reuocare, quamuis illicitè: ſic & ſucceſſor validè reuocabit, ſed illicitè: validè inquam, eò quòd religioſus non habeat, neque velle, neque nolle, ſicque ei nullum ius competat.

Notat autem *Thomas à Ieſu p.3.de ſtatu monach.c.6.nu.3.* quòd, licèt in rigore non ſit contra paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam ſupellectilem ea conditione, vt nullus alius ex religioſis monaſterij, ijs vtatur: hic tamen abuſus non debet permitti in religionibus reformatis, & conſequenter neque inter moniales, vtpotè maximè præiudicialis vitæ communi, & maximam præbens anſam peccati.

QVAE-

QVAERES VI. An moniales, stante voto solemni paupertatis religiosæ, quod emittunt, possint de nouo acquirere bona temporalia tàm licitè, quam validè, & quo modo.

12 ℞. Posse, & licitè, & validè, si acquirant de Superioris licentia, saltem tacita, ac interpratatiua (quamquàm non acquirant sibi, sed monasterio iuxtà illud: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio:*) secùs, si sinè licentia: tunc enim acquirunt illicitè, sed validè. est communis Doctorum, & patet ex ijs, quæ habet *Suarez tom. 3. de relig. l. 8. c. 11.*

QVAERES VII. An monialis nouitia in renunciatione bonorum fieri solita ante religiosam professionem, relinquens bona sua monasterio possit illud obligare ad sibi soluendam certam pensionem annuam.

13 ℞. Posse, & quidem ità, vt monasterium teneatur ex iustitia ei soluere dictam pensionem. ita *Peyrin. de R. S. q. 2. c. 2. §. 1. ex Ledesma de statu relig. in comm. c. 4. d. 14.* & cum illis *Tamb. sup. q. 8.* patetque, tum quia monialis præfata in actu renunciandi est domina suorum bonorum, adeòque potest de ijs liberè disponere, ea relinquendo, cui maluerit, siue absolutè, siue cum onere aliquo annexo: constat autem, quòd hæres tenetur ex iustitia implere onera sibi iniuncta; tum quia, si monialis in casu proposito obligasset monasterium ad pensionem illam soluēdam alicui extraneo, monasterium vtique ex iustitia teneretur soluere: ergo & ex iustitia tenebitur soluere ipsimet moniali; cùm in vtroq; casu par ratio procedat. Verũ tamē est, quòd monialis dicta pensione non potest independenter à consensu Superioris vti, sicut dictum est, & benè notauit *Peyrin. vbi supra.*

QVAERES VIII. An monialis, attento voto paupertatis, possit acceptare legatum ea conditione ipsi relictum, vt casu, quo Superior monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipsò legatum transferatur ad alium, & amittatur à monasterio, idque in pœnam.

14 ℞. Posse, dummodò id faciat de licentia Superioris. ita *Molina tom. 1. D. 140. Tamburin, sup. q. 5. Sanch. sup. c. 17. num. 16.* alijque contra alios relatos à *Sanch. num. 15.* sustinentes tale legatum pertinere ad monasterium, reiecta illa conditione tanquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti potest tanquam licita, vtpote adiuncta actui licito; qualis est, quòd Superior consentiat monialem frui commoditate legati, relicto eius dominio penes monasterium, sicque non apparet, cur dicta conditio debeat reijci tanquam turpis. Immò *Sanch. num. 21.* existimat probabilius esse, præfatum legatum non amitti in casu, quo Superior moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei respectu fructuum deinceps acquirendorum; cùm enim hæ conditiones sint odiosæ, vtpote tendentes ad perfectam religiosæ paupertatis diminutionem, ac restringendam Prælatorum facultatem in res possessas à religiosis subditis, non debent ampliari, sed restringi; sicq; conditio illa apposita debet intelligi de fructibus in posterùm

percipiendis, non item de iam perceptis. Excipe, nisi fortè Superior in fraudem voluntatis testatoris velit permittere moniali acquisitionem, vt semper, & statim ac res acquisita est, eam illi auferat: tunc quippe per indirectum contraueniret voluntati testatoris, sicq; amitteretur legatum: secùs, si semel, aut iterum id fieret.

QVÆRES IX. An monialis, non obstante voto solemni paupertatis, possit succedere ab intestato in aliquam hæreditatem, aut etiam recipere aliquod legatum ipsi ex testamento relictum, & quomodo.

15 ℞. Posse, si ordo illius sit capax hæreditatis, aut legati: ea tamen lege, ac conditione, vt hæreditas, & legatum acquirantur monasterio iuxta regulam generalem desumptam ex *l. placet, ff. de acquir. hæred. Quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio.* ita *Sanch. sup. cap. 25. num. 1. & cap. 26. num. 3.* alijque penes ipsum, & patet ex *l. fin. §. hoc etiam, C. de episcop. & cler.*

16 Hic vnum moneo ex *Sanch. sup. num. 3.* legatum annuum relictum moniali pro se, & pro vna famula, deberi monasterio quoad partem monialis, non itē quoad partem famulæ; si quidem monasterium non permittat famulas. quamquam, si adsit vsus concedendi singulis quinque monialibus vnam famulam, tunc ex eo legato deberetur pro famula pars stipendij respondens huic moniali; cum *Sanchez* sentit *Rodriq. tom. 3. q. 16. art. 5.* addens non esse improbabile deberi monasterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti monasterio inseruientibus necessarijs ad onera monialium subleuanda: at hoc non admittit *Sanch.* eò quòd legans in casu proposito non intendat prouidere famulis monasterij communibus, sed præcisè huius monialis in particulari.

QVÆRES X. An moniales vi voti paupertatis prohibeantur retinere bona superflua, etiam de licentia proprij Superioris.

17 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicta *q. 2.* peculium concessum moniali regulariter debeat esse moderatum, *Concilio Trid. sess. 25. cap. 2. de Regul.* interdicente mobilia superflua concedi Regularibus, nedum peculium rei stabilis superfluum: consequenter dicendum est moniales de licentia proprij Superioris non posse retinere superflua, bona scilicet ipsis minimè necessaria, habita ratione religionis, monasterij, status, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum similium circunstantiarum hic, & nunc concurrentium in dictis monialibus, sicut benè adnotauit *Sanch. sup. cap. 22. num. 17.* assignans *nu. 18.* aliquos modos, quibus excusari possint Religiosi retinentes superflua; & monens, quòd si dicti Religiosi sint in bona fide, nec de hoc rogent Confessarium, nec speretur fore, vt admonitio prosit, potest Confessarius tacere, ac ipsos absoluere, dummodò dicta bona non expendant sine licentia, aut in malos vsus.

QVAERES XI. An monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quosuis vsus maluerit, implicare il-

lud

lud posſit etiam in vſibus inutilibus, immò & illicitis, ac malis.

18 ℞. Non poſſe,&, ſi taliter expendat, teneri ad reſtitutionem. colligitur ex *Sanch.ſup.c.19.nu.81.Claui regia l.11.c.12.nu.16.*alijſque relatis à *Peyrino de R.S.q.2.c.2.§.7.*& patet,quia Superior regularis eſt adminiſtrator bonorum religionis,non autem dominus,ſicque ea non poteſt diſtribuere,niſi in vſus honeſtos, & conformes religioni.

Oppoſitum tamen admittit *Io.de Lugo D.3.de iuſt.num.142.*non eſſe improbabile:nimirum quòd,quandò Prælatus dat ſubdito plenam,& liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo arbitrio; non cenſetur limitaſſe ſuam intentionem ſolum ad vſus honeſtos,ac pios: ſed potius abſtuliſſe, quantum erat ex parte ſua, totum impedimentum, vt vſus ille non eſſet contra votum paupertatis ob defectum licentiæ; ideòque recipientem ab illo nō teneri quidquam reſtituere. citat pro ſe Bannem,Lopez,Rebellum, Salas,Sayrum,& Dianam,probatque quia in alijs materijs licentia generaliter conceſſa non intelligitur limitari ad ſolos vſus aliunde non turpes,nec illicitos;ſed in ijs etiam tollit malitiam,quam poſſet habere ex defectu talis licentiæ,remanente in ijs turpitudine ex alio titulo:idem ergò dicendum eſt in caſu noſtro.

QVAERES XII. An moniales ex bonis ipſarum vſui permiſſis poſſint facere eleemoſynas,& donationes,& quas.

19 ℞. Poſſe, dummodò ſint moderatæ, & fiant de licentia Superioris, ſaltem tacita, quæ maximè poteſt colligi ex vſu vniuſcuiuſque monaſterij: ſiquidem quod paſſim fit à religioſis ſubditis, etiam timoratis, ſcientibus, & conſentientibus Prælatis, cenſetur fieri de ipſorum licentia, ſaltem tacita, ſeu interpretatiua, ſi poſſint commodè impedire. ita *Tambur.ſup.D.9.q.3. num.13.* alijque penes ipſum; inter quos *Diana p.1.trac.6.reſol.19.* ex Beia, Cenedo, & Valero putat hanc reſponſionem maximè habere locum in caſu,quo monialis,ſeu alius religioſus parciùs viuendo ſibi non pauca ſubtrahant, aliàs ipſorum vſibus conceſſa à Prælatis, animo ea elargiendi, ſiue pauperibus, ſiue amicis, aut conſanguineis; & ratio eſt, quòd ſic nullum damnum infertur monaſterio, cùm potiùs id cedat in præiudicium ipſiuſmet religioſi elargientis, ſibi ſubtrahentis ea, quæ aliàs licitè, ac decenter poſſet vſurpare.

An autem monialis ſine licentia Superioris elargiri poſſit ſuam rationem, ſeu pitantiam abſque violatione voti paupertatis.

20 ℞. *Diana ſup.reſol.28.*ex Sylu.Arag.S.Anton.Turrecrem.& alijs poſſe:& probat,quia in rebus, quæ vnico actu conſumuntur, non poteſt ſecerni vſus à dominio, ſicque cui confertur vnum, conſequenter confertur & aliud, vt colligitur ex *Extrauag. Io.22. ad conditorem,§.quod autem de verb.ſignificat.* contrarium ſuſtinent alij cum *Salonio 2.2.tom.1.quæſt.61. trac. de dominio q. 1. art. 2. concl.1, corol. 3.* aſſerentes nullum religioſum poſſe ex ijs, quæ ipſi conceduntur ad ſuos vſus, aliquid erogare abſque particulari licentia

proprij Superioris: idque, etsi parcissimè viuat ad talem effectum, vt scilicet sibi subtrahat ea, quæ alijs donare intendit; cuius rei illam afferunt rationem, quòd religiosus non potest esse dominus alicuius rei, immò nec vsufructuarius, sed solum vsuarius: vsuarius autem solum habet vsum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cùm hoc sit proprium domini, & vsufructuarij. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse: nisi in proprio monasterio extet consuetudo in contrarium; eaque à Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicque probabiliter præsumi possit adesse tacita ipsorum licentia: in quo casu constat opinionem Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia; quem proinde existimo non dissentire à nobis, cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prælatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum religiosorum, vel propter paupertatem monasterij circa tales largitiones, præceptum, vel censuras in contrarium imposuisset.*

QVAERES XIII. An moniales, quæ sunt Celleratiæ, seu Syndicæ monasterij, possint ex bonis communibus monasterij facere aliquas eleemosynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipsius monasterij sine licentia Superiorum.

21 ℞. Non posse, nisi iuxta ipsorum commissionem, aut saltem iuxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præsumptam. ita in terminis *Tambur. sup. num.* 16. *ex S. Thom.* 2. 2. *q.* 32. *art.* 8. alijsque Doctoribus addens *n.* 13. secùs dicendum de Superioribus monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui monasterij, & conueniēs administratio non solum permittat, sed exigat dictas elargitiones; vtique & possunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxta vires facultatum monasterij.

QVAERES XIV. An moniales, quarum interest distributio bonorum monasterij ex officio, possint ex illis largiùs distribuere amicis monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 ℞. Non posse, & patet ex *Suarez tom.* 3. *de relig. l.* 8. *c.* 15. *num.* 9. 10. si hic aduertero dictas moniales monasterij officiales non posse ex bonis monasterij sibimetipsis aliquid ampliùs assumere, quàm possint dare alijs, aut certè probabiliter sibi persuadere possint libenter permitti à Superiore. & ratio est, quòd præfatæ moniales sunt meræ administratrices bonorum monasterij; administrator autem non debet administrare bona commissa, nisi iuxtà rationabilem voluntatem Domini, qui in casu nostro est Superior monasterij, & ipsum monasterium.

QVÆRES XV. An, & quo modo possint moniales in morte disponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 ℞. Quòd, cùm religiosus non habeat, nisi merum vsum illorum bonorum, quæ ipsius vsibus permittuntur, & vsus finiatur in vsuario: consequenter, non potest monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem, nisi for-

si fortè rogando Superiorem, vt velit ratam habere dispositionem illam eamque postea exequi: in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientiæ, seruare promissionem, vt rectè notauit *Sanch. l. 7. mor. c. 8. n.* 18. excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superior rem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est benè notandum.

Huc facit quod sacra Congreg. 26. Ianu. 1604. & 10. April. 1615. declarauit, facultatem disponendi de proprijs cellis post mortem nulli monialium concedendam, sed eas, dum vacauerint, arbitrio Superiorum alijs monialibus in Ordine senioribus distribuendas. ita *Barbosa l. 1. iur. eccl. c. 44. num. 59.*

QVÆRES XVI. An Monialis possit testari, si fortè tempore professionis aliqua bona sibi reseruauit cum potestate testandi de illis.

24 ℞. Non posse, neque ex permissione proprij Superioris. ita *Sanch. nu. 19.* dicens, quòd, licèt Religiosus ex Abbatis permissione reuocabili possit sibi reseruare aliquam quantitatem ad suos vsus, vel vt de ea tempore vitæ disponat: at nequit, vt de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licentia, non item testari. quod est contra Iasonem *Authent. ingressi nu. 37. C. de sacros. eccl.* sustinentem monachum sibi reseruantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex permissione Abbatis reuocabili, quandocunque velit. Ratio præsentis responsionis est, quòd testamentum est ius, & facultas, qua testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam, quod interdixit ius ecclesiasticum tanquam sapiens naturam dominij: at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri est valdè necessarium conuictui humano.

Maius dubium est, an monialis posset testari ex licentia sui Superioris de rebus, quæ nec sunt monasterij, nec ipsius monialis, si accedat consensus illorum, quorum sunt propriæ.

25 ℞. Quòd, quamuis prima facie in isto casu solùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri potest à religioso ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum est, neque in hoc euentu monialem, aut quemcunque alium religiosum posse testari. patet tum quia exequi, & procurare innituntur personæ alterius, eiusque nomine fiunt; at in præsenti casu testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde ac si sæcularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini: tum quia alioqui religiosus, consentiente Prælato, posset testari de rebus monasterij ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos. ita *Nau. comm. 2. de Regul. nu. 57.* & cum eo *Sanch. sup. nu. 6.* addens, quòd, licèt huiusmodi testamentum non valeret, tamen posset consensum præstans cogi ad implenda relicta in tali testamento, non qui-

dem vt debita ex vltima voluntate monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit præterea *Sanch. num. 8.* ex Paciano, posse aliquid relinqui monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicuius solemnis, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVAERES XVII. An monialis possit reuocare, aut saltem declarare testamentum à se factum ante religiosam professionem.

26 ℟. Non posse reuocare; cùm eadē potestas exigatur in dissoluēdo actu, quæ in eo constituendo, ideòque testamentum solùm possit reuocari ab eo, qui potest illud condere: posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, sed iam factum aperiat. ita *Sanch. sup. c. 11. nu. 5. & 16.* alijque penes ipsum, qui addit *nu. 20.* non valere potestatem reuocandi testamentum à religioso sibi reseruatam ante professionem.

QVAERES XVIII. An, & quo modo monialis absque violatione voti paupertatis possit facere amico, aut consanguineo insignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificiosum magno prætio æstimabile.

27 ℟. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus, pro quibus monialis elaboratura est, subministret materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus; secùs, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosum conficiat expensis monasterij: tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri, neque cum licentia, si expensæ illæ sint adeò excedentes, vt Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem, seu concessionem. ita *Tambur. sup. D. 9. q. 3.* ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valero refert, & sequitur *Diana p. 1. trac. 6. resol. 6.* patetque ex eo, quòd in priori casu non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ iam sit monasterij, sed tantum de non acquirendo, & quidē de consensu Prælati, qui vtique licitè potest ab eo pręstari, si iusta interueniat causa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l. 6. de matr. D. 4. nu. 13. & 14.* in posteriori verò casu agitur de alienanda re, quæ est monasterij, vtpote facta expensis illius, adeòq; non potest alienari sinè licentia Prælati. Nec dissentit *Io. de Lugo D. 3. de iust. nu. 149.* indè probans priorem partem huius responsionis, quòd religiosus sine præiudicio paupertatis potest alteri inseruire, eiq; gratis operam suam præstare; sicque tu poteris vti opera monialis ad faciendam recamaturam, quæ consequenter non acquiretur moniali, sed tibi, cui monialis quasi operarius gratuitus laborat.

28 Et hæc responsio procedit, siue monialis, de qua agitur hìc, degat in monasterio, in quo vigeat præceptum, aut cōsuetudo, vt moniales operas suas, & lucra indè percepta conferant in bonum commune Conuentus; cùm

sic mo-

ſic monaſterio indebitè ſubtrahatur lucrum ipſi competens modo dicto:ſiue degat in monaſterio concedente monialibus, vt pro ſe laborent, & ſibimetipſis lucrentur; ſic enim adhuc monialis in caſu propoſito faciens amico recamaturam ſine licentia,ſubtrahit monaſterio operam ſuam, quæ eſt prętio æſtimabilis, & per profeſſionem vnà cum perſona monialis translata eſt in ius monaſterij, ipſumque defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod vtique ad ipſum ſpectat iuxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit monachus,acquirit monaſterio.*

QVÆRES XIX. An monialis peccet contra votum paupertatis, ſi res acquiſitas cum legitima Superioris licentia poſtea occultet, ſiue eidem Superiori, ſiue alteri, v. g. Prælato canonicè viſitanti monaſterium.

29 ℞. Peccare, ſi occultet,eò quod timeat illas, aut illarum aliquam ſibi auferri, ſi inueniantur à Pręlato; ſic quippe vult contra Superioris voluntatem res illas poſſidere,& arguit animum proprietarium, quatenus ſic res dictas occultando impedit, nè auferantur: cùm tamen aliàs debeat eſſe parata eas à ſe abdicare, quandòcunque Superior maluerit; quam animi præparationem ſine dubio habere non poteſt,dum illas modo dicto occultat,ac celat. Secùs, ſi res præfatas occultet, non quia credat fore, vt eæ auferantur à Superiore, ſi ab eo reperiantur; ſed ſolùm, ne patiatur confuſionem,ac verecundiam, Superiore eas reperiente, aut etiam ab illo non repręhendatur; interim parata res illas tradere Superiori, ſi forte eas petat; nam ſic non retinet quidquam inuito Superiore, ſaltem quoad ſubſtantiam, & ſolum intendit euitare confuſionem illam, ſeu repręhenſionem,quam timet inde ſibi euenturam. ita *Sanch.7.mor.c.19.num.60.& 61.* plurimis alijs relatis; quos citat, & ſequitur etiam *Tambur. ſup.q.3.num.6.* patetque abundè ex dictis.

Addo ex *Ioanne de Lugo ſup. num.156.* non peccare contra votum paupertatis monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprij Prælati illam occultat, ne videatur ab Abbatiſſa, ſicque ipſa curet illam ei auferri per dictum Prælatum.& ratio eſt,quòd Abbatiſſa in tali caſu ſe habet, ſicut monialis priuata, quæ non poteſt reuocare facultatem Prælati; ac proinde, ſicut monialis poteſt rem illam occultare monialibus inferioribus, nè inſtent apud Prælatum, vt illam auferat; ſic & eam poteſt occultare Abbatiſſæ ob dictum finem. ſiquidem monialis rem illam habet independenter ab Abbatiſſa, & in acceptione, & in retentione, dependenter tamen à Prælato; ſicque dici non poteſt eam detinere independenter à conſenſu Prælati, dum illam ei non occultat, ſed ipſum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod fortè non eueniret, ſubdit Io. de Lugo, ſi Prælatus inferior, aut officialis ei ſubordinatus iuſſu Prælati ſuperioris viſitaret cubiculum,&c. quòd benè notandum eſt.

QVÆRES XX. An, & qualiter monialis ex voto paupertatis

tenea-

teneatur esse parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatissæ ea, quę habet de ipsorum licentia.

30 ℞. Teneri, & consequenter non posse resistere Superiori volenti ea auferre, si sint superflua, & alioqui sufficienter eius necessitatibus aliundè prouideatur. ita *Less. l. 2. c. 4. num. 31. & 32. Rodriq. to. 3. qu. 29. ar. 12. Nau. l. 3. de restit. c. 1. p. 3. num. 160. & 161. Sanch. sup. c. 22. num. 15. Tambur. sup. D. 8. qu. 2.* alijq; apud ipsum, & constat ex dictis *q. praeced.* si aduertero ex *Peyrino de R. S. q. 2. c. 2.* Religiosum non teneri se priuare rebus aliàs sibi legitimè concessis, si Superior eas velit auferre, vt sibi retineat: vel certè illi soli auferat non alijs religiosis eiusdem monasterij, & quidem sine iusta causa peculiariter tangente religiosum, cui res illæ auferuntur. quæ doctrina, etsi speculatiuè videri possit in aliquo casu probabilis, eò quòd Superior non censeatur auferre vt Superior; practicè tamen rarò continget eam posse sustineri, cùm subditus possit dubitare ignotam sibi esse causam, ob quam Prælatus illas res aufert, & in dubio præsumendum sit pro Superiore.

Quod si quis quærat, an monialis teneatur à se abdicare res suas, si Ordinarius loci attentet illas auferre.

31 ℞. Teneri, si eius monasterium sit immediatè subiectum Ordinario; secùs, si monasterium sit exemptum. & ratio est, quòd religiosus vi voti paupertatis tenetur solùm esse paratus relinquere res suas ad voluntatem proprij Superioris, vt constat ex dictis; in priori autem casu respectu monialis Ordinarius est Superior: non item in posteriori, ergo.

QVAERES XXI. An monialis absq; transgressione voti paupertatis possit parentibus, aut alijs, inscio, ac inuito Superiore remittere ex causa portionem annuorum redditum sibi debitam ex pacto iustitiæ.

32 ℞. Non posse, & probatur; tum quia talis remissio est species alienationis: omnis autem alienatio interdicta est Religiosis per votum paupertatis; tum quia præfati redditus sunt monasterij iuxtà illud: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio*; & remissio illa est quædam donatio: constat autem religiosum non posse sine licentia donare de bonis monasterij, quantumuis ipsius vsui concessis, vt constabit ex infra dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in casu, quo monialis remitteret alij moniali eiusdem conuentus summam aliquam pecuniæ ei mutuatam. & ratio est, quòd, quãuis, facta tali remissione, dominium pecuniæ remissæ maneat apud monasterium; monialis tamen sic remittens sibi vsurpat vsum illius independentem à Superiore, ideoq; exercet actum dominij repugnantem voto paupertatis; si remissionem illam faciat sine Superioris licentia, siu minùs expressa, saltem tacita, seu rationaliter præsumpta.

QVAERES XXII. An delinquant contra votum paupertatis moniales, si absq; licentia pecuniam sibi oblatam curent dari alij tertio.

℞. Delinquere, si expresè, aut tacitè acceptent oblatam pecuniam, &
33 postea curent eam dari illi tertio; secùs, si nullo modo illam acceptent. & ratio

ratio est, quòd in priori casu, posita acceptatione, monialis verè dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, sicq; censetur donare pecuniam conuentus, quippèquæ hoc ipso quòd fuit acceptata à moniali, transiit in ius ipsius conuentus: in posteriori autem casu, cùm nulla sit monialis acceptatio, nihil ipsa donat, sed solum intercedit, vt alius donet; quæ intercessio vtique non adseruatur voto paupertatis, quamuis esse possit contra regulam, aut obedientiam intercessionem prohibentes. ita *Suar. to.3. de relig. l. 8. c. 11. num. 45. Sanch. sup. c. 19. nu. 74.* aliique plurimi apud *Dianam p. 1. tr. 6. resol. 8.* contra *Sorbum in comp. priuil. in exposit. Bullæ Clem. VIII. de largit. mune.* oppositum sustinentem.

QVÆRES XXIII. An monialis habens facultatem expendendi summam aliquam notabilem in vsu aliquo licito determinato, illam possit expendere in alio vsu licito, & quidem inscio Superiore.

34 ℟. Non posse absq; expressa, aut saltem præsumpta Superioris licentia. ita *Tambur. sup. D. 9. q. 3. num. 19. ex Peyrino sup.* & ante illos *Sanch. nu. 68.* cum Mendoza, patetq; quia hoc ipso quod licentia obtenta non extenditur, neque præsumptiuè, ad illum alium vsum, perinde est, ac si summa illa expenderetur sine licentia: quod vtique esset contra votum paupertatis. Idque puto esse verum, etsi dicta summa expendatur in vsum longè meliorem (dummodò non adsit licentia Superioris, saltem præsumptiua, vt dixi:) & hoc ob doctrinam, quam in re non dissimili tradit *Sanch. l. 4. mor. c. 49. nu. 4.* homini scilicet non semper satisfieri soluendo rem meliorem ea, quæ debetur, vtpote respicienti suam peculiarem vtilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus semper malit, quod apertè est melius, vt patet in voto: sicque potest contingere Superiorem dantem licentiam distrahendi aliquam pecuniam in vsu licito, simpliciter nolle eam expendi in alio vsu, licèt longè meliori.

35 *Sine licentia non acquirunt moniales rem pretio æstimabilem.*
36 *Qualis licentia ad hoc requiratur.*
37 *Non sunt proprietariæ, si absque licentia recipiunt non sibi, sed conuentui.*
38 *Liberè recipiunt ab extraneis aliàs danda à conuentu.*
39 *Necessaria item sibi recipiunt ex bonis communibus, si iniustè negentur.*
40 *Comestibilia ex bonis conuentus interdum vsurpant sine mortali, sicut & alia, quæ vsu non consumuntur, sed non semper.*
41 *Qualiter peccent vsurpando sibi ex loco communi aliquid ad proprium vsum.*
42 *Siue licentia non recipiunt ad vsum rem, eius dominio penes dantem relicto.*
43 *Curant deponi pecunias apud tertium, vt ijs postea vtantur de cõsensu Superioris.*
44 *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi sine dicto consensu.*
45 *Accipiunt interdum sine licentia Superioris immediati aliqua, animo non vtendi iis sine licentia Prælati mediati, & quidem breui obtinenda.*
46 *Accipiunt sub conditione, si Superior det licentiam.*

Peccant

47 *Peccant interdum, si minima paulatim accipientes indebitè deueniant ad quantitatem notabilem.*
48 *Sine licentia non distrahunt bona conuentus, aut data ad vsum proprium.*
49 *Licentia distrahendi data à priori abbatissa iuuat, etsi præsens abbatissa illam nullo modo concederet.*
50 *Idq; etsi monialis habens talem licentiam statuisset ea non vti.*
51 *Moniales nequeunt sibi inuicem commodare, aut mutuare sibi concessa.*
52 *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*
53 *Non permutant concessa ad suum vsum sine licentia, saltem præsumpta.*
54 *Non peccant contra paupertatem, si absq; causa recusent oblata.*
55 *Sine licentia recipiunt pecuniam distribuendam pauperibus per ipsas eligendis.*
56 *Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam.*
57 *Licentia dandi extenditur ad accipiendum, immò & ad vendendum: non tamen semper concessa ad dandam rem aliquam, aut vni extenditur ad aliam rem dandam, &c.*
58 *Deputatæ ad aliquod officium eo ipso ab amicis recipere possunt pecuniam necessariam.*
59 *A' pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, vt sic colligant maiorem summam.*
60 *Vnde colligenda violatio paupertatis, & eius grauitas.*
61 *Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante sententiam.*
62 *Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis:*
63 *Licentia tacita quæ dicatur.*
64 *Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta.*
65 *Vnde colligatur licentia præsumpta.*
66 *Licentia debita, sed negata non semper excusat.*
67 *Abbatissa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi.*
68 *Cuius Superioris sit dare monialibus præfatam licentiam.*
69 *Qualiter epicheia excuset à vitio proprietatis.*
70 *Si rem aliquam accipiant, aut distrahant ex epicheia, non semper id postea aperiunt Superiori.*
71 *Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.*
72 *Accepta à monialibus indebitè, per se loquendo, non possunt retineri.*
73 *Secùs in aliquo casu, qui refertur: licentia autem generaliter data religioso ad expendendum pro libito extenditur ad vsus etiam illicitos, & potest dari tum valide, tum licitè.*
74 *Non restituit, qui tantundem refundit moniali, quantum ab ea accepit.*
75 *Qualiter teneantur moniales restituere, si indebitè distrahant bona Conuentus.*
76 *Rem sine licentia acceptam interdum restituunt danti, sed non semper.*

QVÆRES XXIV. An, & qualiter moniales ex voto paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æstimabilia.

℞. Pro-

35 ℞. Prohiberi, nisi id faciant ex legitima licentia proprij Superioris modo inferiùs explicando; & probatur tum ex *cap. cum ad monasterium de statu monach*, vbi id satis apertè insinuatur, vt aduertit *Suar. to. 3. de relig. l. 8. c. 11. num. 1.* tum quia contrectare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea possidenda, ac retinenda, de se est actus dominij: qui autem accipit rem, inscio Prælato, exercet talem actionem; ergò committit contra votum, exercendo actum dominij, ac proprietatis; tum quia vouens paupertatem sicut vouet non habere, sic & vouet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinetur ad habendum: ergò maximè vouit non accipere tali modo, i. sine licentia.

Quod si quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36 ℞. Requiri licentiam expressam Superiores, si moniales procedere velit optimè, ac sincerè (id quippe petit religiosa regula, & cōueniens, ac ordinatus modus procedendi) & aliàs licentia cōmodè peti possit; si verò cōmodè peti nequeat, sufficere licentiā præsumptā, seu interpretatiuā: vt si Superior absit, vel sit occupatus, & vrgeat necessitas, aut moralis cōmoditas accipiēdi; tunc. n. si monialis probabiliter credat Abbatissam daturā fuisse licentiā, si posset conueniri, sine culpa proprietatis accipi potest; quamquam, vt rectiùs procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac dispensationem, cùm intentione scilicet manifestandi rem Abbatissæ, quando occurrerit commoditas, vt sic ea exprèsè ratam habeat acceptionem, vel irritet, si voluerit, maximè cùm eo modo sit necessaria expresa licentia ad retinendum, quoad recipiendum, ac proinde, si ea non præcessit acceptionem ob impedimentum, eo oblato postea peti debeat saltem ob retentionem. intellige, si res accepta iam non sit vsu consumpta; tunc. n. cessaret necessitas petendi dictam licentiam, per se loquendo, & ratione paupertatis: cum ad rem omninò præteritam, & quæ in futurum non pendet, impertinens sit licentia, aut consensus Superioris, vt patet.

QVAERES XXV. An moniales liberè possint accipere saltem ad communes vsus monasterij, non autem ad proprium vsum.

37 ℞. Suarez non posse, &, si accipiant, peccare non solum contra obedientiam, sed etiam contra paupertatem, vt pote nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, si id faciant absque licentia, vt supponitur: quamuis si res statim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur, acceptio regulariter excusetur à culpa mortali; non tam ex paruitate materię, quàm ex presumpta voluntate Superiorissæ, cui displicet quidem modus non item ipsa acceptio quoad substantiam: quæ coniectura videtur moraliter sufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem coniecturam faciat in contrarium, aut nisi ex consuetudine aliud constet: vbi autem moraliter constaret, aut valdè probabiliter præsumeretur non esse voluntatem Superiorissæ; vt aliquid accipiatur, etiam vt tradatur cōuentui, nō appa-

apparet, vnde talis acceptio excusari possit à mortali. ita *Suarez sup. nu.* 30. à cuius sententia non immeritò recedit *Sanchez l. 7. mor. c. 19. num.* 55. dicens absolutè religiosum, qui accipit sine licentia, non vt sibi appropriet, sed vt tradat monasterio, non esse proprietarium; cùm voto paupertatis solum vouerit nil sibi acquirere, aut appropriare sine Prælati licentia, & in præsenti casu nil sibi acquirat, sed solum monasterio, vt supponitur.

QVAERES XXVI. An moniales sine licentia possint accipere ab extraneis ea, de quibus alias ipsis prouidendum esset ex bonis monasterij.

38 ℞. Posse (saltem quod spectat ad peccatum m. proprietatis) modò rem acceptam non retineant cum maiori proprietate, aut reseruatione, quàm similem tenerent, si à conuentu illam accepissent. & ratio est, quòd in tali casu perinde est rem acceptam ad suum vsum tenere, ac eam deputare vsui communi: cum communis vsus talium rerum non aliter sit communitatis, nisi quatenus diuisus est per singulas personas, ita vt apud nullum sit res similis tanquam propria, quippe quæ semper auferri potest à Superiore. prçterquamquod religiosi habent à Superiore licentiam tacitam, aut expressam, vt tali re in communi vtantur (v. g. veste) ac proinde quod illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & sine Superioris voluntate, aut non est proprietas, cùm semper seruetur respectus ad aliquam voluntatem Superioris, & ad vsum communem, aut certè est leuis, ac insufficiens ad peccatum mortale. ita *Suar. sup. num.* 28. monens secùs dicendum in casu, quo sine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium vsum peculiarem, ac extraordinarium, vt pretiosa imago, &c.

QVÆRES XXVII. An moniales sine licentia ex bonis communibus monasterij capere possint sibi necessaria, si ea ipsis à Priorissa denegentur.

39 ℞. Posse, si ea iniustè denegentur: cum sic facultas vtendi bonis communibus monasterij deuoluatur ad religiosum subditum; quippequi, hòc ipsò qnòd præsentem habet Superiorem abutentem sua potestate, censetur esse quoad illud quasi sine Superiore; non item, si ea iustè denegentur, eò quod conuentus egestate laboret, ideoque verè non possit consulere omnibus necessitatibus religiosorum: sic enim cessat ratio allata; cùm in tali casu licentia non sit debita. ita *Sanchez sup. num.* 54. alijs citatis.

40 Addit *Suarez sup. num.* 41. quòd, quamuis vsurpatio comestibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus monasterij ad proprium, vsum actualem (vt ita dicam) & transitorium, regulariter non sit peccatum mortalem; nisi damnificatio conuentus esset nimia, ac in re extraordinaria, & prætiosiori: siquidem religiosi quoad vsum talium rerum tractantur vt filij, & inter parentem, ac filium similis actio non reputatur grauis; si tamen prçfatæ res in magna quantitate accipiantur, & occultè retentę paulatim consumantur,

sumantur, talis acceptio posset esse grauis culpa; etsi ad id discernendum in particulari magna prudentia opus sit. De alijs autem rebus, quæ statim vsu non consumuntur, subdit Suarez, quod si non accipiantur vt occultè, & tanquam propriæ possideantur, sed solum ad vsum publicum, ac expositum arbitrio Superioris, sicut retinentur aliæ res; ordinariè in tali acceptione adest solùm culpa venialis, nisi interueniant peculiares circunstantiæ indicantes deformitatem grauiorem: vt si id fiat frequenter, & quasi ex animo deliberato applicandi eo modo res conuentus ad suum vsum, vel, si alij inde priuentur vsu talis rei cum magno incommodo.

41 Cæterum quod ait *Azorius to.1.l.12.c.12.q.3.* non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid vsurpat ad suum vsum temporalem; peccare verò, si vsurpet ad vsum perpetuum: non admittit *Sanch. sup. num.* 57. cum in vtroq; euentu absque Superioris licētia vsurpetur vsus rei pretio æstimabilis; & solum adsit in hoc differentia, quod faciliùs præsumitur licentia ad vsum temporalem, & tunc interueniat materiæ paruitas excusans à mortali, non item à veniali.

QVÆRES XXVIII. An moniales sine licentia possint recipere aliqua ad proprium vsum, relicto dominio penes dantem.

42 ℞. Non posse, cùm per talem receptionem acquiratur vsus rei acceptæ, qui est pretio æstimabilis, ideoq; prohibitus acquiri à religioso sine debita licentia, vt constat ex dictis *q.2.* & inde suadetur, quòd parum referret religiosum non habere rem propriā quoad dominium, si posset pro suo arbitrio de communibus bonis disponere. ita *Sanch. sup. num.49.* addens secùs dicendum, si religiosus ex licentia Superioris vsum rei accipiat, relicto dominio apud dantem; idque etsi religiosus consultò hoc faciat, ne res accepta sibi auferatur à Prælato, alijq; religioso detur, vel applicetur communitati: si enim verè dominium maneat omninò penes dantem, religiosus nil sibi vsurpat tanquam proprium, sed solùm vsum, huncq; ex licentia Superioris; quod sine dubio nullam importat speciem proprietatis contra religiosam paupertatem.

43 Quin etiam addit *Sanch. num.*50. & benè, non facere contra votum paupertatis religiosum, qui sine licentia Prælati ab aliquo petit, vt pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi vllum ius in illas, & totum illud relinquens apud dantem, cum libera facultate illas repetendi, solumq; intendens habere opportunè pecunias, & ex quibus, cùm indiguerit, de licentia Superioris accipiat necessaria, non aliter accepturus; & hoc, licèt deponens pecunias intendat transferre dominium in religiosum: cùm talis translatio fieri nequeat sine acceptatione religiosi, quæ in præsenti casu non adest. Quæ doctrina procedit item in euentu, quo religiosus dictas pecunias seruaret apud se in depositum eodem prorsus modo, quo erant apud amicum; siquidem illas non habet aliter, quàm si essent apud exter-

externum depositarium, & alioqui non pugnat cum voto paupertatis esse depositarium rei alienæ.

44 Sic non facit contra votum paupertatis religiosus, qui aliquid petit ab alio, sed cum intentione illud non accipiendi absq; licentia, hac ratione intendens explorare voluntatem dandi, ne frustra licentiam postulet, vel quia faciliùs eam obtinebit (quamuis id esse possit contra regulam:) & ratio est, quòd tunc verè nihil accipitur sine licentia. ita *Sanch. num.* 52. limitans tamen assertionem, nisi probabiliter credatur fore; vt Prælatus simpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, si nosset illam antea petitam fuisse, & solùm concedit, eò quod putet eam spontè oblatam: tunc quippe ea licentia esset inuoluntaria, vtpote dolo extorta, & consequenter inualida.

QVAERES XXIX. An moniales sine licentia accipere possint aliquam rem animo non vtendi illa sine licentia Prælati mediati, à quo breui sperant illam obtinere, non audentes interim illam petere à Prælato immediato, aut ab Abbatissa.

45 ℞. Posse, si modo supra dicto præfatę rei dominium apud dantem relinquant vnà cum administratione, tali re non vsuræ, nisi post obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quasi in deposito: patetque ex dictis *q. præcedenti*, vbi etiam indicauimus talem modum accipiendi posse esse contra regulam, quæ fortè ipsum vetet; non item, si rem illam sine licentia tacita, aut expressa recipiat, retenturæ ad breue tempus: tunc enim acceptio non fiet sine culpa veniali contra paupertatem religiosam, cùm ei aliquo modo aduersetur, etsi leuiter, quo pacto *S. Bonau. in spec. discipl. ad nouit. p. 1. c. 4.* ait talem receptionem non esse tutam, vt notauit *Sanch. num.* 51. ita *Diana p. 1. tr. 6. resol.* 42. ex ipso Sanch. & Fausto contra Io. de la Cruz.

QVÆRES XXX. An moniales recipere possint aliquid sub conditione, si Superior concesserit licentiam.

46 ℞. Posse, si adsit animus rem acceptam restituendi casu, quo negetur licentia, & nullum sit periculum eam tunc reddendi. colligitur ex *Sanchez nu.* 69. & patet, quia conditio nihil ponit in esse, & acceptio ista non est absoluta, sed conditionalis; quæ ratio ostendit posse religiosum item aliquid alienare sub dicta conditione, vt in terminis docet Sanch. loco citato, & post illum *Io. de Lugo D. 3. de iust. nu.* 161.

QVAERES XXXI. An moniales peccent m. contra paupertatem, si absque licentia Abbatissæ minima recipiant, aut expendant, aut vsurpent ex bonis Conuentus, aut aliunde, & tandem perueniant ad notabilem quantitatem.

47 ℞. Peccare, si minima illa sint pecuniæ: & hoc, licèt nunquam habuerint animum plus, quàm illud minimum recipiendi; secùs, si sint comestibilia: idque, etsi intendant continuare dicta furta minima. & ratio est, quod in priori casu Superior est rationabiliter inuitus; non item in posteriori, vt facilè constabit consideranti. ita *Diana sup. resol.* 35. alijs citatis: inter quos be-

nè

nè notat *Sanchez.sup.c.21.num.33.* multò maiorem quantitatem horum comestibilium peti, vt eorum vsurpatio sit mortalis, quam in alijs rebus, eamque arbitrio viri prudentis esse taxandam, attenta rerum ipsarum qualitate, & alijs circunstantijs. sicque addit *Sanchez num.35.* in casu, quo religiosus minima esculenta accipiat ab externis, maiorem quantitatem exigi, vt simul accepta sit mortale; siquidem hoc cedit in bonum conuentus, quatenus ille religiosus tantò minùs ex bonis illius insumet.

QVÆRES XXXII. An moniales peccent contra votum paupertatis, si ex bonis conuentus, aut etiam ad proprium vsum concessis sine debita licentia alienent donando, aut aliter ea distrahendo.

48 ℞. Peccare, cum sic vsurpent rem independenter à voluntate Superioris, & consequenter de ea disponant vt domini: cum re vera habeant solum facti vsum, & vsuarius nec ipsum rei vsum, nedum dominium possit, alij concedere. ita DD. communiter apud *Sanchez sup.c.19.num.64.*

Difficultas modò est, an monialis, quæ ab Abbatissa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc possit illam alienare vigore præfatæ licentiæ, si certò credat modernam Abbatissam non concessuram talem licentiam, si nosset.

49 ℞. Posse, & probatur, quia concessio dictæ licentiæ est gratia facta: gratia autem facta non spirat per mortem concedentis, nec per eius amotionem ab officio; ex alia parte ea dispositio habitualis modernæ Abbatissæ eam de facto non reuocat, cum intus retentum nihil operetur; ideoque etiam modò durat, ac durabit, vsque dum actu reuocetur à moderna Abbatissa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio ostendit idem dicendum esse in casu, quo monialis similem licentiam habuisset à præsenti Abbatissa, & nosset illam omninò velle dictam licentiam reuocare: siue quia omnes alias similes licentias de facto reuocauit; siue quia ea id significauit moniali amicæ; siue quia cuidam ex monialibus discretis præcepit, vt præfatam reuocationem moniali licentiam habenti iuridicè intimet, quæ tamen nondum illam intimauit; quamdiu enim dicta reuocatio non intimatur iuridicè, durat licentia, vt in simili docet *Sanchez l.3. de matr. D.30. num.12. & D.36.num.9.*

Dices, quòd si monialis, obtenta illa licentia, iam mutauerat consilium, & statuerat rem illam ampliùs non alienare: poteståne nihilominus eam liberè alienare.

50 ℞. Posse, & inde suadetur, quòd, sicut teste *Sanchez l.8.de matr. D.32. num.6.* duo consanguinei post obtentam dispensationem simul contrahendi, si alter, aut vterque alijs nuptijs copulentur, vidui postea effecti vi prioris dispensationis possunt iungi inter se matrimonio: cùm semel ablatum sit impedimentum, nec obstet tacita illa renunciatio per transitum ad alias nuptias inducta, quippe quæ non fuit acceptata à concedente; sic in nostro casu per concessionem licentiæ sublatum est impedimentum, obstans,

ne monialis rem illam alienare posset; nec potest dici renixisse ob renunciationem illam licentiæ tacitè factam in ea mutatione consilij, cùm talis renunciatio verè non fuerit acceptata à concedente, vt suppono: quare par ratio procedit in vtroque casu.

QVÆRES XXXIII. An moniales sine licentia possint sibi inuicem mutuare, aut commodare res proprijs concessas vsibus.

51 ℟. Non posse, quamuis aliàs sæpè excusentur à mortali ob paruitatem materiæ: quatenus (inquit *Laym. l. 4. tr. 5. c. 7. num. 4.*) etsi liber v.g. valeat 10. ducatis, quem sibi vt proprium vendicare mortale esset, vsus tamen libri non perpetuus, sed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æstimatur tanti, vt sit materia peccati mortalis. præterquamquod in rebus paruis, & crebrò occurrentibus præsumi potest adesse tacita Superioris licentia, saltem ad breue tempus vt notat *Sanch. l. 7. mor. c. 19. num. 65.* addens non fore mortale religioso sic commodare res ad proprium vsum destinatas, si ille sit securus de earum restitutione, ac conseruatione. ita citati Doctores, à quibus non dissentit *Suarez to. 3. de relig. l. 8. c. 15. num. 4. & Diana sup. resol. 37.* dicens ex Flamas, & Fagundez religiosos posse inuicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad vsum; dummodò dans prouisus sufficienter remaneat, omninò voto paupertatis seruato. Probatur autem assertio quoad primam partem ex eo quod religiosus rerum ipsius vsibus concessarum est merus vsuarius, ideoque non potest propria authoritate concedere alteri vsum illarum, & multo minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum; quæ ratio à fortiori probat religiosum sinè debita licentia non posse modo explicato mutuare, aut commodare personis extraneis res ipsi concessas, & multò minus bona communia monasterij, cùm quoad dictas personas, & eiusmodi bona præsumi rationabiliter possit Superior magis inuitus, vt consideranti facilè constabit.

QVÆRES XXXIV. An moniales sine licentia possint recipere mutuum, ac commodatum, etiam à personis extraneis.

52 ℟. Quòd, cum per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum vsus rei commodatæ in commodatarium: & alioqui per votum paupertatis sit prohibita acquisitio cuiuscunque dominij, aut vsus rei pretio æstimabilis facta independenter à voluntate Superioris, vt constat ex supra dictis; hinc sequitur moniales sine legitima licentia non posse recipere mutuum, aut commodatum, maximè ab externis: quamuis facilius excusari possint à culpa m. quoad commodatum (cum quoad illud faciliùs præsumi possit tacita licentia Superioris) quàm quoad mutuum; & in ipso mutuo ad peccandum m. requiratur maior quantitas, quàm si hæc dono acciperetur; cum re vera iuxta moralem æstimationem minùs sit id, quod accipitur, vt rectè aduertit *Suar. sup. c. 11. num. 44.* ex quo colligitur magna ex parte præsens responsio.

QVÆ-

QVÆRES XXXV. An moniales sine licentia possint permutare res proprijs vsibus concessas etiam cum externis.

53 ℞. Quòd, quamuis Lopez, & Rodriq. relati à *Sanch. num. 67.* sustineant partem affirmantem, si ex tali permutatione magna iactura non proueniat conuentui; id probantes tum quòd adsit interpretatiua licentia Superioris; tum quòd talis commutatio non est propriè distractio, aut consumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis. quia tamen actus commutandi est actus dominij, qui rectè potest exerceri solum ab habente dominium, aut legitimam rei administrationem: propterea si res, quæ commutatur, sit magni pretij, commutatio videtur esse mortalis. ita Sanch. loco citato, & cum eo Laym. vbi supra addens religiosum sic commutantem sæpè excusari à mortali, eò quòd sæpè præsumi possit Superiorem non esse inuitum, vt quæ religioso concessa sunt ad suum vsum (v.g. breuiarium, aut vestem) cum alijs commutet, quæ sibi magis accommodata videntur: præsertim si permutatio fiat cum domesticis, immò etiam cum externis, si quæ recipiuntur, sint similia, aut æqualia: præterquamquod interdum, etsi Superior sit inuitus quoad modum, quia talia fiunt absque eius licentia; non est tamen inuitus quoad rem ipsam, sicque commutatio non est mortalis, licèt repugnet paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat ansam grauiùs delinquendi contra votum; qua de re *Diana par. 1. tract. 6. resol. 38.* citans alios.

QVÆRES XXXVI. An moniales peccent contra votum paupertatis, si absque licentia Abbatissæ recusent res sibi donatas, & quidem sine causa.

54 ℞. **Non peccare, cum religiosus ex voto paupertatis non teneatur acquirere, sed solum non alienare; peccare tamen contra charitatem, cum sine** iusta causa impediat bonum conuentus, cui res illa donata ipsis acceptantibus fuisset acquisita; non secus ac peccat in proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget; rogatque nulla iusta causa ductus. ita *Sanch. sup. num. 75.* & cum illo *Fagund. l. 7. in decal. c. 7. num. 5.* monens causam iustam recusandi dona oblata posse in proposito casu reputari, ne Superiores putent religiosum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut certè, vt non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam, &c.

QVÆRES XXXVII. An moniales peccent contra votum, si absque debita licentia accipiant pecuniam ab ipsis liberè distribuendam cuicunque pauperi maluerint, nomine tamen eius, qui dedit.

55 ℞. Videri non peccare, & probatur, quia votum religiosæ paupertatis solum obligat religiosum, ne inscio Superiore acceptet dominium, aut vsum proprietarium alicuius rei: in nostro autem casu non acceptat dominium, aut vsum proprietarium pecuniæ datæ, cum eam detineat, ac distribuat nomine dantis, ergò. ita *Sanchez sup. cap. 30. num. 4.* alijque doctissimi viri

ab eo consulti, quos sequitur *Diana sup. resol. 29.* vnà cum Fausto, contra plures alios ab ipso Diana relatos oppositum sustinentes ex eo quòd religiosus in isto casu sibi vsurpat ius aliquod pretio æstimabile, nempe administrandi illam pecuniam, & quidem independenter à Superiore; quod tamen nos negamus, cùm illa sola possessio, & administratio pecuniæ independens à Superiore sit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

QVÆRES XXXVIII. An moniales delinquant contra votum paupertatis, si authoritate propria recipiant in depositum pecunias alienas.

56 ℞. Non delinquere ob rationem q. præcedenti illatam, quæ item procedit in præsenti casu; peccare tamen aliundè, si absque consensu saltem tacito, ac præsumpto Prælati depositum graue accipiant: idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate susceptam. quamuis alias monasterium non teneatur de deposito culpa religiosi depositato amisso, aut deteriorato, tametsi suscepto ex licentia Superioris: siquidem licentia solùm facit, vt licitè religiosus recipiat depositum, non item vt Prælatus, aut conuentus inde obligentur; quod procedit etiam in euentu, quo ipsemet Prælatus accipiat depositum sine monasterij consensu: tunc. n. monasterium non tenetur de eo, cum in illud non consenserit. ita *Mol. tract. 2. D. 525. Sanch. l. 6. mor. cap. 14. num. 27. Castr. Pal. tract. 16. D. 4. p. 13. §. 4. num. 3.* monens religiosum depositarium, cuius culpa ammittitur, aut deterioratur depositum, teneri soluere, si aliquando sit soluendo: vt si habeat peculium suæ dispositioni relictum, ex quo sine graui incommodo soluere possit.

QVAERES XXXIX. An monialis recipiens aliquid ab alia moniali eiusdem conuentus habente licentiam dandi, egeat noua licentia ad recipiendum.

57 ℞. *Sanchez l. 7. mor. c. 19. num. 72.* egere, nisi ex coniecturis probabiliter colligatur oppositum; & probat, quia per votum paupertatis impediuntur religiosi non solùm, vt non dent propria authoritate, sed etiam vt non accipiant sine debita licentia: sicque concessio licentiæ est ablatio talis impedimenti: cum ergo ista impedimenta sint diuersa, & Superior possit de facto auferre vnum, alio non ablato (etsi simpliciter posset auferre vtrumque) consequenter auferens impedimentum ex parte dantis non censetur auferre etiam ex parte accipientis, nisi se declaret. Oppositum sustinet *Io. de Lugo D. 3. de iust. num. 164.* ex sententia R. Admodum P. N. Vitelleschi, nimirum quòd, licèt, stando in rigore iuris, duplex licentia requiratur in casu proposito; de facto tamen ea videtur esse mens Superioris, vt data subdito licentia dandi, aut accipiendi, alij eiusdem Prælati subditi possint ab eo accipere, aut ei dare; dummodò nihil in fraudem fiat: qualis fraus interueniret: si quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona sua transmittere ad alios; is. n. casus nõ censeretur com-

pre-

prehensus in ea generali intentione Superioris. idem sentit Diana à me consultus.

E contra putat *Io. de Lugo loco citato num.*159. religiosum habentem à Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter posse absque alia facultate vendere, ac emere; probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in religioso, nisi vt possit acquirere, & transferre dominium: in quibus ille pendet à voluntate Prælati: quod autē emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur necessariū petere nouā licentiam; si n. ablatum est impedimentū abdicādi dominium pretij, & acquirendi dominium rei, iam votum paupertatis nō obstabit, quo minùs fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum est per licentiam dandi, & accipiendi sublatum, sicque non requiretur alia licentia ad dictos contractus. Sic *Io de Lugo* monens tamen *num.*160. se hic loqui de religioso habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim solùm haberet facultatem dandi, non posset vendere; cum venditio contineat acquisitionem pretij, quæ acquisitio non est datio, sed acceptio. monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ esset negotiatio, aut haberet speciem negotiationis: cum in his appareat specialis turpitudo, aut indecentia, quæ non adest in simplici datione, & acceptione.

Addo violare votum paupertatis monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut vni, dat aliam, aut alteri, cui dandi scit Abbatissam non daturam fuisse facultatem. ita *Barcus in speculo c.6.* & patet, quia licentia data non extenditur ad hos alios casus, sicque monialis censetur dare sine licentia.

QVAERES XL. An moniales hòc ipsò quòd deputantur ad officium monasterij exigens multas, ac graues expensas, ab ipsis faciendas, sine licentia ab amicis, & consanguineis recipere possint pecunias ad talem effectum.

58 ℞. Videri posse ex tacita, & interpretatiua voluntate Superioris de putantis ad talem officium. moueor ex doctrina, quam in simili casu tradit *Suar. tom.3. de relig.l.8. cap.*11. *num.*7. Superiorem scilicet dantem religioso facultatem ad peregrinandum, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter censeri dare facultatem ad recipienda, ea quæ aliàs prudenter, & cum decentia religiosa recipi possunt: facultas enim vna intelligitur implicitè contineri in alia; quæ doctrina vtique potest adaptari ad præsentem casum, &, si applicetur, probabit intentum. Quamquam aliàs Superiores monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus monasterijs quoad hoc reperitur; ijs omninò interdicendo expensas non necessarias, ac nimis excedentes, quæ vtinam non ordinentur ad luxum, ac fastum inanem.

QVÆRES XLI. An moniales delinquant contra votum paupertatis,

pertatis, si indigentes maiori summa pecuniæ, quam concederetur ab vno tantùm ex suis Superioribus, recipiunt illam modò de licentia Abbatissæ, modò cum facultate proprij Prælati, vsque dum perueniant ad summam ab ipsis intentam.

59 ℞. Non delinquere, cùm sic acceptio non fiat sine licentia legitimi Superioris, & monialis modo dicto eam petens à pluribus Superioribus non possit dici facere fraudem, sed vtatur iure suo, ijs cumulatiuè concurrentibus quoad facultatem concedendi dictam licentiam. quæ ratio inde etiam confirmari potest, quod *Sanch. l. 8. de matr. D. 23. n. 1.* alijs citatis probabile putat indigentem dispensari in pluribus impedimentis matrimonij posse petere, & obtinere dispensationem super vno illorum, & postea super alio; idque etsi in priori petitione consultò omittat proponere posterius impedimentum: innuitque satis apertè ligatum voto castitatis, si velit ducere consanguineam, posse priùs petere ab Episcopo dispensationem voti, & postea dispensationem consanguinitatis à Papa: quæ perbellè faciunt ad nostrum casum; maximè cùm concessio licentiæ ad accipiendum iuxta dicta q. 34. sit veluti ablatio impedimenti obstantis, ne religiosus liberè possit accipere.

QVAERES XLII. Quale peccatum faciant moniales violando votum religiosæ paupertatis.

60 ℞. Committere peccatum m. si quantitas rei indebitè vsurpatæ, alienatæ sit grauis: talem autem grauitatem iuxta *Mirandam to. 2. manual. q. 28. ar. 17.* determinandam esse in particulari pro temporum, locorum, religiosorum, personarum, & aliarum circumstantiarum hic, & nunc concurrẽtium varietate: supponendo tamen in præsenti materia differendum esse de religiosis, ac de filijs, ita vt eorum furta dicenda sint æquiparari furtis filiorum; sicut notant *Fagund. sup. c. 5. num. 1.* hinc inferens *nu. 2.* quantitatem sufficientem ad peccatum m. esse summam quinque argenteorum; *Diana resol. 36.* ex Sanch. & Io. de la Cruz putante summam 4. argenteorum ad talem effectum sufficere. quod non admittunt neque Cenedo, nec Petrus de Ledesma, apud ipsum Dianam sustinentes religiosum surripientem 8. aut 9. regales ex bonis communibus conuentus, aut religiosi particularis non peccare m. neq; *Rodriq. in sum. tom. 4. c. 113. num. 27. & 29.* putans religiosum tunc committere furtum m. quando peruenit ad summam 2. aureorum: quòd licèt Diana dicat sibi nõ placere, ait tamen admitti tum à Soto, tum ab Aragono. Verùm in materia paupertatis religiosæ sicut abstinendum est à doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis disciplinæ: sic & cauendum à nimis rigidis, ne religiosorum cõscientiæ illaqueentur, vt notat *Suar. sup. num. 40.*

Notat autem *Io. de Lugo sup. num. 162.* contra Sanchez non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui dat alteri religioso non habenti licentiam accipiendi: probatq; ex eo quòd, sicut habens votum castitatis

non

non peccat contra suum votum, quando est causa, quòd quis cum alia fornicetur; cùm votum solum obliget vouentem, vt ipse sit castus; non autem vt alij sint casti: sic meum votum paupertatis me solum obligat, vt ego sim pauper, non autem quòd procurem, vt alij sint pauperes, vnde fit, vt, licèt in casu proposito contrahi possit malitia scandali, quatenus religiosus cooperatur peccato alterius contra suum votum; non tamen peccat contra suum votum paupertatis.

QVÆRES XLIII. Quas pœnas incurrant moniales violantes votum religiosæ paupertatis.

61 ℞. Incurrere eas, quas afferemus infra cap. 8. q. 36. moneo hìc ex Castro Palao sup. D. 3. p. 24. num. 4. dictas pœnas incurri solum post iudicis sententiam, & à religiosis retinentibus proprium; non item ab ijs, quæ sine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etsi alias delinquant contra votum paupertatis.

QVÆRES XLIV. Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.

62 ℞. Excusare licentiam, quæ sit voluntaria, ac iusta: siue sit expressa, siue tacita, seu præsumpta, ac interpretatiua, vt notant communiter Doctores; & ratio est, quod, posita tali licentia, religiosus non operatur nomine proprio, sed alieno, nempe Superioris. Ea autem non erit voluntaria, si sit ex metu, coactione, dolo, vel fraude: cuiusmodi esset etiam illa, quæ extorqueretur, tacitis ijs, quibus declaratis, licentia solet denegari, vel falsò expressis ijs, vi quorum licentia conceditur, alias deneganda; hæc .n. actum reddunt simpliciter inuoluntarium. Præterea licentia debet esse iusta, .i. concessa sine iniustitia: sicque religiosus surripiens aliena cum licentia Prælati violat votum paupertatis; non quia vtitur alienis præcisè, sed quia vtitur sine licentia legitima; quod procedit etiam de religioso ex licentia Prælati expendente in vsibus illicitis: cum talis licentia dari ab eo non possit, ac proinde sit nulla, vt pote data à non habente potestatem, vt notat Sanchez l. 7. moral. c. 19. num. 31.

63 Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expressa, vt in casu proposito q. 35. item si consuetudine inductum sit religiosum posse aliqua recipere, retinere, aut expendere, & Superior consuetudinem non reuocet, cùm facilè possit: item si Superiore consicio, nec prohibente, cùm facilè possit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat religiosus, cùm in tali dissimulatione virtualiter contineatur quædam approbatiua voluntas, vt patet.

64 Addo excusari religiosum à vitio proprietatis, si det, aut recipiat de licentia Superioris solum præsumpta, præsumens scilicet ipsum daturum esse licentiam, si peteretur, sed religiosus omittit petere ex erubescentia, alioue respectu humano: cùm ad vitandam proprietatem sufficiat religiosum operari nixum voluntati Superioris saltem futuræ; quo pacto ad vitandam

furtum sufficit ea præsumptio de voluntate domini, vt constat ex *l. inter omnes, §. re ctè, ff. de furtis.* Quamuis aliàs in tali receptione, ac bonorum dispositione ferè semper venialiter peccetur, eò quòd Superior, cum commodè adiri possit, ægrè ferat modum illum accipiendi, ac disponendi de rebus clandestinum. ita *Nau. com. 2. de regul. num. 20. Suar. sup. c. 11. num. 11. Sanch. l. 7. mor. c. 19. num. 13.* & cum iis *Castr. Pal. p. 23. nu. 8. 9.* docens ex Nau. Less. Mendoza, Suar. & Sanch. in præsenti materia sufficere probabilem cognitionem præsumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum sic operans moraliter certus sit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi sine licentia, tametsi physico periculo exponatur, quod parum refert.

65 Cæterum voluntas præsumptiua Superioris ex multis capitibus colligi potest, & maximè, si constet experientia ipsum solere libenter concedere aliis talem licentiam, nec notabiliter ægrè ferre, vt non petatur: item si scias illum esse Superioris affectum in te, vt libenter tibi daret, si id ab eo peteres, aut nosset te eo indigere, aut desiderare.

66 Rursus licentia debita, sed negata non semper excusat religiosum à vitio proprietatis, sed solùm quando Superior negat ea, ad quæ religiosus habet ius à religione (cuiusmodi sunt necessaria ad victum, & vestitum iuxta receptum morem Ordinis) & insuper negat licentiam ea recipiendi ab externis: tunc enim licentia censetur concedi ipso iure à religione, vt pote iniustè negata à Superiore.

An autem Abbatissa possit monialibus subditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi, & in qua quantitate.

67 ℞. Posse, cùm ipsa verè habeat administrationem conuentus, eique promittatur obedientia, vt inter alios notauit *Laym. sup. num. 15.* ex Sanch. assertionem benè limitans, nisi consuetudine, aut constitutione religionis talis potestas restricta sit. Quantitas autem, si aliunde non taxetur siue statuto, siue consuetudine, definiri debet arbitrio prudentis considerata occasione, seu necessitate, facultate conuentus, & alijs circumstantijs, sicut in simili aduertit *Suar. c. 15. num. 13.* Quamquam, quòd spectat ad dandam licentiam accipiendi, monialium Superioribus restringēda non videatur facultas: cùm ex ipsa acceptione monasterium detescat nec appareat ratio, cur dicta facultas restringi debeat, vt consideranti facilè constabit.

68 Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an moniales de licentia Superioris possint facere, hoc, aut illud; nomine Superioris intelligimus tum propriam ipsarum Superiorissam, tum illarum Prælatum, siue secularem, si sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: siue regularem, si sint exemptæ; quod est benè notandum.

QVÆRES XLV. Qualiter epicheia excuset à vitio proprietatis.

69 ℞. Excusare, si duo concurrant; nimirum quod res vrgeat: & quod Superior absit, vel certè non ita præsto adiri possit. ita *Less. l. 2. c. 41. num. 79.*

Lopez

*Lopez l.2.de contr.c.*40. alijque quos sequitur *Fagund.sup.c.5.nu.*20. monens epycheiam in eo consistere, quòd subditus rationabiliter præsumit,& iudicat Superiorem hìc,& nunc concessurum talem licentiam; quo modo epycheia coincidit cum licentia præsumpta.

70 Constat autem,quòd,sicut,quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epycheia fuit nō fuisse præsentem Prælatum, aut non potuisse commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur religiosus rem totam aperire Superiori; sic è contra ad id non tenetur, si ratio accipiendi, aut alienandi fuit,quia religiosus probabiliter credidit Prælatum sibi facilè concessurum licentiam, si peteret iuxta dicta *q. præced. §. cæterum:* idque etsi res extet apud se inconsumpta. ita *Fagund.sup. num.*22. ex Sanch. Nau. Mendoza, & Graphio.

QVAERES XLVI. Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.

71 ℞. Quòd, licèt multi DD. asserant consuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in religione absque licentia non excusare à vitio proprietatis,eò quòd voti obligatio sit de iure naturali,contra quod non præualet consuetudo;si tamen vidente,& non contradicente Superiore,vigeat consuetudo dandi, accipiendi, aut expendendi in vsus licitos, non petita expressa licentia:valebit talis consuetudo,& excusabit à vitio proprietatis; cum sic interueniat licētia tacita,& voluntas Superioris explicata per eam consuetudinem receptam, sicq; nil captatur renitente Superiore, aut contra votum.ita alijs citatis *Sanch.l.7. mor. c.*19.*nu.*7. quem sequitur *Fagund. sup.nu.*12.addens *nu.*13. eandem consuetudinem,quæ excusat ab acceptione, excusare etiam à retentione,ac expensione; cùm præcipuum signum proprietatis sit possidere, seu detinere aliquid absque legitima Superioris licentia. Quare & moniales,& viri religiosi attendere debent, in quibus rebus,& quò vsq; in proprio monasterio, ac Ordine extet facultas generalis, & consuetudo circa danda, & accipienda; id enim sufficit, vt excusentur à vitio proprietatis,ac violatione voti;modò distractio bonorum non fiat ad vsus inhonestos,ac illicitos.in quo casu vtiq; non excusaret cōsuetudo;cum nec excuset licentia expressa Superioris,si fortè daretur, vt pote illegitima, & inualida,quantumuis daretur de consensu totius monasterij, vt rectè aduertit *Fagund.num.*53.

QVAERES XLVII. An recipiens à monialibus in quantitate notabili absque licentia possit rem acceptam retinere, vel debeat restituere.

72 ℞. Per se loquendo, teneri restituere rem sic acceptam vt pote datam ab vno, qui dare non poterat, & contra voluntatem monasterij, sub cuius dominio est res accepta; quanquam *Castr. Pal. tract.*16. *D.*3.*par.*23.*num.* 5. ex Rebello dicat per accidens frequenter indebitè recipientem à religioso excusari à restitutione, eò quòd, facta alienatione,

præ-

præsumi potest religionem consentire, ne sibi restituatur taliter res accepta; quod ea facere potest, ne aliàs honor illius, ac sui religiosi periclitetur. Vnde *Fagund. sup. cap. 5. num. 36.* hæc habet: *Ex vno tamen principio fortè poterimus excusare illos, qui rem bona fide à religiosis acceperunt, & iam apud illos non extat, sed consumpta est, ex eo scilicet quòd bona fide acceperint, & melior sit conditio possidentis; quare hoc animaduertant Confessarij, ne conscientiis hominum injiciant scrupulos: nam si pœnitentes bona fide possident, & bona fide acceperunt, dissimulare poterit, maximè si res iam non extet; & hoc iuxta aliquos, mihi tamen omninò contrarium videtur*; sic ille.

73 Addit *Sanch. sup. num. 35.* quòd si sæcularis daret aliquid monacho non sibi retinendum, nec ad libitum consumendum, sed dandum fœminæ, cum qua ipse monachus fornicaretur; si is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur restituere, cum illud censeatur accepisse, non à monacho, sed ab illo sæculari, monacho in ea datione se habente solum vt executore: nec appareat vllus titulus, ex quo illud dici debeat acquisitum monasterio.

Quin etiam *Cardinalis de Lugo D. 3. de iust. num. 142.* dicit non esse improbabilem doctrinam, quam tradunt *Bannes Lopez Rebellus Salas Sayrus, & Diana relati ab ipso Cardinali*; nimirùm quando Prælatus regularis dat subdito plenam, ac liberam facultatem expendendi aliquid pro suo libito, non intelligi limitare suam intentionem solùm ad vsus licitos, ac pios; sed potiùs auferre, quantùm est ex se, totum impedimentum, vt vsus ille non sit contrà votum paupertatis ob defectum licentiæ; atque adeò recipientem, ab ipso non teneri aliquid restituere. & ratio est, quod, sicut in alijs materijs licentia generaliter concessa non intelligitur limitari ad solos vsus, vel casus aliunde non turpes; sed in ijs etiam aufert malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ; etsi remaneat malitia, ac turpitudo ex alio capite: sic hòc ipso, quod Prælatus vniuersaliter concedit licentiam expendendi pro libito; non est, cur præsumatur limitare licentiam ad vsus solùm aliunde non illicitos, sed potiùs velle auferre impedimentum, quantùm est ex parte sua. maximè cùm Prælatus id præstare possit non solùm validè (vt benè probat *Cardinalis de Lugo num. 137.*) sed etiam licitè; vt ostendit idem *Cardinalis num. 139.* Loquendo de licentia data in genere ad quemlibet vsum, non autem in particulari, & determinate ad vsum illicitum.

74 Addo ego, quòd si recipiens à moniali indebitè dante, tantundem ei refundat, quantum accipit (& quidem in re vtili) videtur liberari ab onere restituendi; quippe qui, etsi non habeat expressam intentionem compensandi damnum sua causa illatum monasterio, habet tamen virtualem, quæ sufficit; cùm lex absolutè præcipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione: & aliàs teste *Sanch. sup. num. 110.* possit talis restitutio fieri religioso danti, nisi timeatur illum vanè, & contra Prælati voluntatem iterum consumpturum

sumptu-

ſumptuum eſſe: in quo caſu facienda eſſet monaſterio. nobiſcum ſentit *Diana p.5.tract.2.q.reſolut.94.m.ut negatiuam.*

QVAERES XLVIII. An, & quo modo moniales diſtrahentes bona, ſiue ſibi conceſſa ad vſum, ſiue communia Conuentus teneantur reſtituere.

75 ℞. Teneri, ſin minùs reſtitutione propriè dicta (quæ non fit niſi ex proprijs bonis) ſaltem reſtitutione impropriè dicta, nempè abdicando à ſe vſum proprij peculij, ſi quod habet, & eo minus eget pro rebus neceſſarijs; & ratio eſt, quòd monialis in caſu propoſito non excuſatur à reſtitutione, niſi ex impotentia; impotentia autem non excuſat, niſi eo modo, quo eſt: vnde, cùm in hoc caſu non adſit impotentia abſoluta (ſtante quod monialis poteſt modo dicto reſtituere) eam abſolutè non excuſabit ab onere reſtituendi, ſed ſolùm in eo, quòd non teneatur reſtituere ex bonis ſimpliciter proprijs. Colligitur ex *P. Nauarro l.3. de reſtit. c.2. num.*198. quem ſequuntur *Fagund. l.7. in decal. c.5. num.*35. & alij; quorum aliqui addunt religioſum obligatum reſtituere monaſterio, ſi non habeat peculium, ex quo reſtituat modo ſupradicto, teneri vel magis laborare, vel ſibi ex conceſſis aliqua minùs neceſſaria ſubtrahere, vel aliundè ab amicis, aut conſanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat reſtitutionem: ſed hæc duriora ſunt, ideoque magis conſulenda, quàm præcipienda; vnde *Alphonſ. de Leone de offic. & pot. confeſſ. recoll.*11. *num.*292. ait religioſum, ſi non habeat redditus, in caſu propoſito non teneri ad quidquam, niſi quod inducat eum, cui dedit, vt reſtituat; quæ ſunt benè notanda, quia facient ad praxim præterquamquod *Roſella v. monachus num.*7. *Armilla ibi num.*12. *Tabiena ibi num.*11. & *Sylu. v. religio.*8. *q.*3. negant religioſum abſque licentia Superioris aliquid dantem, aut diſpenſantem teneri ad reſtitutionem; cùm reſtitutio fieri debeat ex proprio, & religioſus nihil proprij habeat.

QVAERES XLIX. An monialis rem acceptam ſine licentia Superioris, debeat tradere monaſterio, vel certè reddere ei, qui dedit.

76 ℞. Debere tradere monaſterio, ſi donatio ex parte dantis facta fuit cum abſoluta voluntate donandi. ita in terminis *Suar. ſup. cap.*11. *num.*35. probatque ex eo quòd, cùm donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcunque ea contradicat acceptioni, poſtquam tamen facta eſt, ſemper cenſetur illam acceptare, quatenus poteſt ſibi prodeſſe, & non obeſſe: ſicque res donata cenſetur acquiri ipſi religioni iuxta regulam communem iuris: *Quidquid acquirit religioſus, acquirit religioni, cap. ſtatuimus* 18. *q.*1. præterquamquod dici poteſt donationem eſſe ipſo iure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet ſuo domino, vt patet. Secùs dicendum eſſet, ſi dans non habeat voluntatem abſolutam donandi, ſed ſolùm ſub conditione expreſſa, aut tacita, quòd res data cedat in proprium vſum, ac dominium monialis, cui datur, & ab ea poſſideatur independenter à Superiore: tunc enim monialis debet rem acceptam reſtituere danti; quippequi

pequi illius dominium nunquam à se abdicauit(idque ex defectu sufficientis voluntatis, conditione illa apposita impediente translationem dominij)& aliàs quælibet res debetur suo domino.

SECTIO II.

De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales.

QVÆRES I. Ad quam Castitatem teneantur moniales vi huius voti.

76 ℞. Quòd, cum Castitas dupliciter considerari possit, nimirum vel vt importat perpetuam abstinentiam ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quàm illicitis, & dicitur virginalis: vel vt respicit viduas, aliasque fœminas non virgines, & dicitur simpliciter castitas; votum castitatis, quod faciunt moniales, obligat illas ad virginitatem quidem, si tunc sint virgines, ad castitatem verò simpliciter dictam, si tunc non sint virgines. ita in terminis *Tambur. de iure Abbatiss. D. 10. q. 1. num. 3.* & patet, quia votum castitatis importat abstinentiam cuiuscunque delectationis venereæ, siue licitæ, siue illicitæ, vt iam dictum est: ergò & importat obligationem conseruandi virginitatem, si vouens illam habeat, cùm ea non possit deperdi, nisi per delectationem aliquam veneream, quæ ei omninò est prohibita vi talis voti; ex alia parte votum castitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem seruandam, cum virginitas semel amissa non possit recuperari iuxta communem DD. sententiam, cum *S. Thom. 2. 2. q. 152. art. 3.*

art.3.ad 3. aliàs obligaret ad impossibile, cùm tamen impossibilium non sit obligatio.

QVAERES II. Ad quid obligentur moniales vi voti castitatis.

77 ℞. Obligari ad perpetuò abstinendum ab omni actu venereo tam interno, quàm externo, castitati contrario, & consequenter à morosa, ac voluntaria delectatione de actu turpi; estò illa sit absque desiderio, immò cum proposito non committendi talem actum exteriorem. ita *Suar.tom.3. de relig.l.9.c.2.num.2*. & patet ex ipsa natura virtutis castitatis simpliciter dictæ, vt constabit eam benè considerantí.

QVÆRES III. Sub qua pœna prohibeantur moniales violare votum castitatis.

78 ℞. Prohiberi sub pœna, quòd si se violari permittant, perpetuo carceri mancipentur: idq; ex *c.impudicas 27.q.1*. & quidem meritò, cùm, teste *Alexandro ab Alex.l.5.dier.gen.c.12*. Virgines Vestales, quæ antiquitus dijs falsis virginitatem vouebant, ex iure scripto, in casu, quo permitterent se violari, virgis cæderentur, & postea viuæ in terram defoderentur in pœnam tanti sceleris commissi.

79 Notat autem *Tambur.sup.D.11.q.2*. abutentem moniali contra castitatem, iure quidem pontificio in foro contentioso puniri pœna depositionis ab ordine, & amissionis beneficiorum, si sit clericus, debereque includi perpetuò in monasterio ad agendam pœnitentiam; si verò sit laicus, debere excommunicari, *c.si qua monacharum 27.q.1*. iure autem ciuili puniri pœna mortis, *Authent. de sanctiss. Episc. §.penult*. bonaque eius, si vis, aut raptus in tali sacrilegio interueniat, debere applicari monasterio, in quo degebat monialis modo dicto violata; idque iuxta *l.raptores, §.bona autem, C. de episc. & cler.* quod notauit *Farinac.de delic.carn.q.146.§.sacrilegium nu.10*. & cum eo *Tambur. num.6*. addens *q.3.num.3*. moniales in proposito casu mitiùs puniri, quàm mares sacrilegij complices, eò quòd ipsis tanta culpa non insit, sicut maribus, qui eas inclusas attentarunt, illarumque pudicitiam solicitarunt; præterquamquod moniales, cùm non rarò inuitæ includantur monasterijs, & addicantur statui religioso contra dispositionem sacrorum canonum; in foro externo, sin minus in totum, saltē ex parte videntur posse excusari, si ex fragilitate interdum delinquāt.

Cæterum sacrilegium commissum cum moniali est mixti fori, adeoque æque principaliter de illo contra laicum cognoscere potest iudex sæcularis, atque ecclesiasticus; ita vt inter eos sit locus præuentioni iuxta, *cap.proposuisti de foro compet. cap.felicis de pœnis in 6. & cap.cum sit generale de iudicijs.* ita *Farinac. in praxi crimin.q.8. num.132. Gutier.in pract.l.3.q.1.num.13*. alijque Doctores ferè communiter teste *Tambur.sup.q.5.num.1*. contra Baldum, & Nauarrum apud eundem *Tamburinum num.2*. sustinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & priuatiuè pertinere ad Ecclesiam, etiam contra laicos.

QVAE-

QVÆRES IV. An, qualiter, & quo iure moniales vi voti solemnis castitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80 ℞. Prohiberi iure solùm ecclesiastico, vt plurimis citatis ostendit *Sanch. l.7. de matr. D.26. num.2.* & quidem ita, vt non solùm illicitè, sed etiam inualidè contrahant, si fortè attentent contrahere. est de fide, cum sit definita in pluribus Concilijs, & præsertim in *Trid. sess.24. de matr. can.9.* communisque Doctorum, & quidem, cùm Religiosi, relicto statu imperfectiori, transeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmissa, & annua probatione, ac publicè populo inspectante se Deo per vota consecrauerint: æquum erat, vt Ecclesia saltem prouideret eos non posse postea validè matrimonium contrahere; ne aliàs daretur ansa descendendi ad statum imperfectiorem, & ex priori fide violata scandala multa, & grauia identidem pullularent.

81 Notat porrò *Lezana tom.1. cap.25. num.15. ex Toleto l.1. cap.39.* eos, qui scienter contrahunt matrimonium cum monialibus, & moniales ipsas contrahentes incurrere excommunicationem latam in *Clem. 1. de consanguin. & affinit.* additque ex eodem *Toleto l.7. cap.15.* eum, qui monialem recipit in vxorem, in pœnam tanti sacrilegij prohiberi contrahere cum quacunque alia; idque ex 27.*q.*1.*can.* si ergò.

QVAERES V. An violatio voti castitatis respectu monialis, vt sic importet plures malitias in confessione necessariò exprimendas.

82 ℞. Non importare, nisi malitiam sacrilegij, ideoque Glossam (dum ait in *cap. virginibus* 27.*q.*1. eum, qui copulam habet carnalem cum moniali, illaqueari tribus criminibus, nempè sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio spirituali (quatenus violat sponsam Christi) & incestu (cum monialis sit sponsa Dei, qui est pater noster, & consequenter consanguinea nostra, cum omnes simus filij Dei) sano modo intelligendam: nimirum violationem monialis præter malitiam sacrilegij, quæ necessariò exprimi debet in confessione, inuoluere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggrauant delictum, dicique possunt veluti circunstantiæ aggrauantes; hinc tamen non sequitur eas importare diuersa crimina simpliciter dicta, & consequenter necessariò exprimenda in confessione: cùm probabile sit circunstantias aggrauantes intra eandem speciem non esse necessariò distinctè confitendas, vt suo loco tradunt DD. Et certè, quòd violatio monialis importet malitiam sacrilegij, constat, quia monialis vi religiosæ professionis est persona Deo sacra: qui autem peccat contra personam sacram, committit sacrilegium, vt colligitur ex *cap. impudicas, cap. virginibus, & cap. si qua monacharum* 27.*q.*1.

Concedo tamen quòd, si monialis violans castitatem cum Sacerdote inuincibiliter ignoret, aut non aduertat per votum castitatis à se, & à complice emissum duplicem induci rationem sacrilegij actui luxuriæ à se commisso: non tenetur talem circunstantiam confiteri: quam aliàs confiteri deberet,

deberet, teste *Lessio l.4.de iust.c.3.num.84.* cum, data hypothesi, violatio castitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem sacrilegij. & hoc ob doctrinam traditam à *Sanchez l.1.mor.c.16.num.10.* illum scilicet, qui carnaliter cognoscit fœminam, quam noscit non esse suam, ignorat tamen inuincibiliter esse ipsius consanguineam (cùm verè sit consanguinea) esse reum fornicationis, non item incestus: cùm malitia incestus non possit ei imputari ad culpam, vt pote incognita, adeòque inuoluntaria. Quæ doctrina benè notanda est à Confessarijs, tanquam fauorabilis rudioribus pœnitentibus: cùm enim ij ex ruditate ingenij, aut defectu scientiæ, vel etiam aduertentiæ in peccatis Luxuriæ plerumque apprehendant solùm rationem generalem peccati contrà castitatem, nullo modo aduertendo malitiam adulterij, incestus, sacrilegij &c. non tenentur posteà confiteri has tales malitias (etsi post factum illas aduertant) sed sufficit eos confiteri se peccasse contrà castitatem, seu peccato Luxuriæ.

Accedit, quòd si monialis fornicetur cum viro coniugato inuincibiliter non aduertens se ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confessione se commisisse adulterium (quod verè non commisit, dato quòd in actu peccandi non aduerterit hanc talem malitiam) si posteà doctior facta cognoscat copulam à se habitam cum viro coniugato non habuisse malitiam adulterij formalis, sed solùm materialis, ideòque non culpabilis; non tenetur id in alia confessione manifestare: cùm sufficienter confessa sit suum peccatum, nempe simplicem fornicationem (loquendo de malitia consurgente ex parte complicis) hòc ipsò quod confessa est se adulterium commisisse; quod continet in se totam malitiam fornicationis simplicis, superaddendo illi aliam malitiam oppositum iustitiæ, per quam constituitur in esse adulterij: sicque non est opus illam confiteri se commisisse fornicationem; cùm confitens adulterium implicitè confessa sit & fornicationem.

Adde ex *Cardinale de Lugo D.16.de pœnit.num.649.& alijs* ab ipso relatis *num.645.* quòd si adstrictus voto castitatis fornicetur, & in confessione dicat se fornicatum fuisse, omissa inculpatè circunstantia voti: sufficit illum posteà confiteri se violasse votum in re graui. & ratio est, quod violatio voti secundùm se habet suam malitiam vltimò completam, & in specie atoma independenter à malitia opposita castitati: ideòque malitia violationis voti sufficienter potest explicari, non explicata malitia, quæ aduersatur castitati.

QVAERES VI. In quibus casibus moniales violent votum castitatis.

83 ℟. Violare, si quem ex actibus sequentibus exerceant: & quidem 1. si deliberatè capiant delectationem morosam de rebus venereis: si propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde secuta turpiter delectentur: si munusculis, literis, aut nuncijs turpes foueant amicitias; siue cum alijs moniali-

nialibus, siue cum personis laicis: si ex malo fine obscænos habeant sermones, aut ex alijs audiant, librosue turpes, & amatorios legant: si retineant obscænas imagines, vel etiam proprij amasij imaginem: si aspiciant obiecta impudica, & valdè prouocantia ad libidinem, vel se inspiciendas exhibeant ijs, à quibus sciunt se turpiter amari: si lasciua canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem sui amorem: si à somno excitatæ delectentur de somnijs obscænis noctu habitis: si turpes habeant conuersationes, siue cum alijs monialibus, siue cum sæcularibus: si carnaliter delectentur osculis, amplexibus, & alijs tactibus obscænis: si indebitè se ornent ad malum finem: si voluntariè se detineant in occasione proxima violandi votum castitatis. in his, inquam, omnibus casibus violatur votum castitatis à monialibus.

QVAERES VII. Vnde clausura adeo conferat ad votum castitatis.

84 ℞. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & grauia pericula illam violandi: 2. quia per illam moniales facilius retrahuntur ab excessibus, in quos aliàs facilè ruerent: 3. quia liberior conuersatio ijs auferret sanctam simplicitatem, ac ostium aperiret carnis suggestionibus: 4. quia pulchritudo neglecta solet efficaciùs allicere, & communiter nitimur in vetitum iuxtà illud *Prou. 9. Aquæ furtiuæ dulciores sunt*: quæ cùm locum habeant in monialibus, facilè apparet, quàm acriter irritari posset impudentia hominum scelestorum, si eæ frequentiùs paterent illorum aspectibus, ijsque concederetur liberè confabulari cum illis, diutiùs conuersari, & ad illarum familiaritatem admitti; quæ sine dubio euenirent non rarò, si moniales non adstringerentur lege clausuræ: vt vel hinc patet, quòd in præsentia, estò moniales teneantur manere perpetuò intra clausuram: nihilominus interdum non desunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum fœminis sæcularibus, sacrilegè audeant accedere ad monasteria monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpissimos actus, & ad violandam fidem Christo ipsarum Sponso datam in religiosa professione. ex his ergo capitibus, & alijs similibus, quæ facilè occurrere poterunt consideranti, sequitur obseruantiam clausuræ summopere conferre ad seruandam castitatem, ideoq; iure optimò fuisse præscriptam monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices semper quàm maximè inuigilarunt circa custodiam clausuræ monialium, multisque medijs curarunt eam integram, ac inuiolatam seruare; modò ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reseruatam Papæ cum alijs pœnis contra moniales egredientes è clausura, necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reseruantes Sedi Apostolicæ violationem clausuræ monialium ob malum finem contra castitatem (quod præstitit Clem. VIII. anno 1602.) modò prohibendo

bendo

bendo monialibus,ne admittāt intra clausuram proprij monasterij quamcunque personam, cuiuscunq; generis, conditionis,aut sexus (quod factum est in *cap. periculoso* superiùs citato, & in *Conc.Trid.sess.25.de Regul.c.5.* modò interdicendo quibuscunque personis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus,ne sine debita facultate accedant ad monasteria monialium (quod fuit statutum in citato *cap.periculoso*,& innouatum à Pio V.in Bulla,quæ incipit *Circa pastoralis officij:)* modò præcipiēdo,ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monasteria monialium à Sede Apostolica, id faciant sine consensu ipsarum monialium prestando capitulariter,& per secreta suffragia(quod præscripsit Vrb.VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum monialium, & quidem quoad omnia delicta, etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Greg. XV. in Bulla,quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia:)* modò alia similia statuendo, quæ ad seruandam clausuræ custodiam non parum prodesse poterant,& *cap.seq.*proponentur.

QVÆRES VIII. Quantum conducere possit ad seruandum votum castitatis, vt moniales quàm maximè abstineant à conuersationibus sæcularium.

86 ℞. Ita conducere, vt sit valdè difficile castitatem seruari illibatam, si adsit frequentia conuersationum sæcularium; quo modo *S. Bernard. serm. 40.in Cant.* sic Religiosum alloquitur: *Sede solitarius vt turtur,nil tibi,& turbis:nil cum multitudine cæterorum: etiam ipsum obliuiscere populum,& domum patris tui, & concupisces rex decorem tuum.* Cuius rei ea est ratio, quòd in conuersatione sæcularium interueniunt & colloquia interdum minùs bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aspectus minùs cauti (cùm tamen mors intret per fenestras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam castitatis manifesto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcunque occasionem sæcularium conuersationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum permittatur accessus ad crates monialium, *Lezana tom.1. c.25. num.36.* ex Gauanto: tum vt rota, seu fenestella, ex qua moniales exponunt sacras vestes ad vsum sacrificij missæ, duplici claue obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud confessarium, *Nald. v. monialis num. 10.* tum vt clauis fenestellæ, ex qua moniales sacram sumunt communionem, perpetuò maneat apud confessarium *Gauant. in manu. v. monialium ecclesiæ num.7.* tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad moniales causa concionandi, aut celebrandi missam, vllo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alioqui possint *Bonac. q. 3. de clauſ. p. 4. num.3.*

QVAERES IX. Quo modo moniales ad seruandum votum castitatis teneantur abstinere à superfluis ornamentis.

87 Rz. Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S. Bern. ep. ad Guilielmum*, sic asper habitus carnem facit castiorem; tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum obliniant. sic habetur in *Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Visitatores autem huiusmodi solicitudinis studium diligenter impendant, vt moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus insubscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, sandalitijs, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur*; qua de re *Tambur. sup. D. 10. q. 2. num. 16. & 17.* monens ex *Nauarro c. 23. num. 18.* quòd, si monialis nouitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sęcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excusari à peccato m. secùs, si ex leuitate, ac vanitate muliebri absq; praua intentione.

QVÆRES X. Quàm solicitè, ac studiosè debeant moniales declinare quamcunque minimam occasionem delinquendi contra castitatem.

88 Rz. Quòd, cum iuxtà communem SS. Patrum sententiam conseruatio castitatis maximè pendeat ex fuga occasionum: quo pacto *S. August. lib. de honest. mul. c. 2.* ait: *Nec tibi verecundum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere*; ad hoc vt moniales votum castitatis exactiùs obseruent, in eo maximè debent insistere, quòd quamcunque minimam occasionem eius obseruationi aduersantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clement. VIII. teste *Gauanto sup. in addit. manual. v. monialium clausura num. 10.* prohibuit, ne catelli admittantur intra monialium monasteria; sic in Concilio Romano sub Innoc. III. cap. 27. cautum est, ne moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Ecclesia, & in Choro ad psallendum, vt habetur in *cap. perniciosam 25. q. 2.* sic in Nicæna Synodo 2. c. 20. prohibita fuerunt monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales: sic *Concil. Trident. sess. 15. de Regul. cap. 5.* prohibet, ne hodie monialium monasteria construantur extra ciuitates, & hortatur, vt ea, quæ sunt extra mænia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: sic Sacra Congregatio 1583. censuit monasteria monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. sup. D. 34. q. 2. num. 3.* sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teste *Bonac. sup.* interdixit Regularibus deputatis in confessarios monialium, *ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio*, seu domui monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios secum retineant, ne ve extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantùm confessario re-

fectio-

fectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à monialium, seu Sororum monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, *reficiantur, aut cibum sumant*: idque *sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipsò factò incurrendis, alijsque eiusdem Congregationis arbitrio*: Sic Greg. XIII. apud *Bonacinam sup. p. 2. nu. 5*. sub pœna excommunicationis ipsò factò incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent litteras monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notauit idem Bonac. & ante illum *Nau. cons. 19. de sent. excommunic.*) sic Gregor. XIII. anno 1582. decreuit, ne ij, quibus cura est monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessarijs, & tunc cum paucis, senioribus, ac religiosis, idest deuotis viris: sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valdè salubria statuta iuxta præsentium temporum necessitatem ediderunt ad effectum, vt monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra castitatem, quantumuis valdè remota, parua, & ex se non multùm æstimabilis; idq; vt hinc moniales ipsæ intelligerent, quanta diligentia, ac studio debeant euitare quamcunque minimam occasionem violandi votum castitatis, memores illius consilij, quod traditur *Eccl. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum*, & illius quod habetur, *1. Cor. 6. fugite fornicationem*.

89 Multa alia, quæ hìc quæri possent de castitate monialium, proponuntur, & explicantur in nostra *tract. de votis cap. 3. per totum*, ideoque ea in præsentia consultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales.

99 *Item Abbatissæ, seu Priorissæ.*
100 *Et quidem interdum sub m. etiam secluso præcepto formali.*
101 *Non item Vicariæ, seu Subpriorissæ monasterij parent ex voto obedientiæ.*
102 *Neque Vicarijs ad earum gubernationem deputatis.*
103 *Exemptæ potiùs obediunt Prælato regulari, quàm Ordinario.*
104 *In aliquibus parent potiùs Ordinario, quàm Abbatissæ.*
105 *Ex voto obedientiæ parent in ijs omnibus, quæ sunt iuxta regulam.*
106 *Illis imponi nequeunt ab Abbatissa præcepta spiritualia, ita vt teneantur ea implere.*
107 *Grauiùs obligant præcepta spiritualia, quàm temporalia.*
108 *In quo casu moniales teneantur parere præcepto spirituali Abbatissæ.*
109 *Abbatissa non præcipit in virtute obedientiæ.*
110 *Soluitur obiectio in contrarium.*
111 *Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub mortali.*
112 *Imponit solùm præcepta temporalia concernentia ciuilem gubernationem.*
113 *Qualiter moniales peccent m. non parendo Abbatissæ, si non præcipit in virtute obedientiæ.*
114 *Ea non facit leges perpetuas.*
115 *Solùm cogit ad regularem obseruantiam in ordine ad bonum politicum Conuentus.*
116 *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117 *Moniales non parent in ijs, quæ sunt contra regulam, nisi in certo casu.*
118 *Prælatus imponit monialibus nouas austeritates in aliquo casu.*
119 *Eæ parent interdum cum periculo vitæ.*
120 *In re leui aliquando tenentur obedire sub mortali.*
121 *Et è contra interdum in re graui tenentur parere solùm sub veniali.*
122 *Qualiter teneantur obedire præcipienti indifferentia.*
123 *Ex voto obedientiæ non possunt cogi ad nubendum.*
124 *Ex dicto voto non tenentur implere quæcunque continentur in regula.*
125 *Violatio regulæ non obligantis ad peccatum potest esse actus virtutis.*
126 *Talis violatio rarò contingit sine aliqua culpa.*
127 *Violans talem regulam subijcitur pœnæ.*
128 *Violans ieiunium in regula præscriptum sub m. & præceptum ab Ecclesia duo facit peccata.*
129 *Moniales qualiter possint se obligare contrahendo sine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.*
130 *Contractus à religioso factus de licentia Prælati nequit irritari.*
131 *Prælatus irritat contractum factum à moniali de licentia Abbatissæ iniquè data.*
132 *In dubio obediendum, sed non semper.*

QVAE-

QVÆRES I. Cui, propriè loquendo, faciant moniales votum Obedientiæ.

90 ℞. Quòd cum iuxta dicta hìc *cap.3. sect.1. q.4.* moniales emittere, possint religiosam professionem in manibus siue Abbatissæ, siue proprij Prælati respectiuè (seruata tamen in hoc consuetudine vniuscuiusque Ordinis, ac loci, quæ potest esse varia cum Prælatus, & Abbatissa quoad hoc dici possint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quasi locus præuentioni:) consequenter dicendum est moniales emittere votum obedientię siue Pręlato proprio, siue propriæ Abbatissæ, prout professionem emittunt in manibus huius, aut illius. neque verò ex eo quòd moniales votum obedientiæ emittant Abbatissę, sequitur istam posse ijs pręcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt benè notauit *Sanch. l.6. mor. c.1. num.*21. & nos ipsi ostendemus inferius *q.*14.

QVÆRES II. Ad quid obligentur moniales vi voti obedientiæ.

91 ℞. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, siue immediato, siue mediato, in ijs, quæ sunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipsis debitè pręcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout sunt præcepta) sed per obediētiam materialem tantùm, videlicet ea quacunque ratione exequendo. ita *Sanch. sup. num.6.* & patet, quia alioqui moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quòd præcepta sunt; hoc autem nemo dicet.

QVÆRES III. An votum obedientiæ obliget moniales sub peccato m. & quando.

92 ℞. Quòd, quamuis ex genere suo obliget sub m. & vsu communi religionum receptum sit, vt, si Superior solùm simplici verbo præcipiat, quantumuis materia præcepta sit grauis, non censeatur velle obligare sub m. quantùm est ex suo præcepto positiuo, ac voto obedientiæ, nisi fortè in virtute sanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet se intendere obligare in præsenti materia, quantùm potest: vt aduertit *Suar. tom.3. de relig. lib.*10. *cap.4. num.*11. id tamen fallit quoad moniales; & hoc ob dicenda *q.*15.

QVAERES IV. Quibus Superioribus teneantur moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 ℞. Teneri parere ijs omnibus, quibus per tale votum se subijciunt, siue immediatis, siue mediatis, siue regularibus, siue non regularibus, videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (si ijs immediatè subijciantur) & propriæ Abbatissæ. est communis Doctorum, & constabit ex dicendis in qq. sequentibus.

QVAERES V. Quo modo moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 ℞. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocunque præcipit, sed solùm in ijs, quæ præcipit tanquam specialis Prælatus reli-

gionum, in ijs exigendo obedientiam sibi debitam ex promissione voti obedientiæ,& quæ sunt iuxta propriam regulam.ita *Sanch.sup.nu.*8. & probatur ex eo quòd, cùm ipse sit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum iurisdictio; decet obligationem illis ex voto acquisitam ei efficacius acquiri.

QVÆRES VI. Qualiter moniales teneantur parere Ordinario loci vi voti obedientiæ.

95 ℞. Distinguendo; vel eæ immediatè subijciuntur Episcopo,& sic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato regulari, si illi immediatè subijcerentur, vt pote exemptæ ab ordinario loci: cùm Episcopus respectu illarum sit ipsarum Prælatus instar Prælatorum regularium, & aliàs votum obedientiæ obliget ad parendum cuicunque proprio Prælato; vel eæ sunt exemptæ ab Ordinario: & sic non tenentur obedire illi ex voto obedientiæ,cum eæ ipsi non subdantur tanquam proprio Prælato,sed tantùm Prælatis sui Ordinis, ideoque cesset ratio obediendi illi ex obligatione voti;nisi quoad obseruantiam clausuræ à *Concilio Trid.sess.*25. *de regul. cap.*5. Ordinarijs commissæ,etiam quoad monasteria exempta modo infra explicando.

96 Dixi *nisi quoad obseruantiam clausuræ*, vt innuerem, quòd,cum teste *Suar. sup.c.*11. *num.*18. votum obedientiæ obliget ad parendum, etiam illi, cui à proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi: & ex alia parte de facto iam competat Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis cura clausuræ monialium aliàs exemptarum; dicendum est moniales,etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente clausuram, non solùm ex virtute generalis obedientiæ,sed etiam ex ipso voto obedientiæ,quod emittunt.ita docti viri consulti.

97 Quod autem diximus *q.præcedenti* de Papa, moniales scilicet non teneri ei parere ex voto obedientiæ, nisi in ijs,quæ sunt iuxta propriam regulam, & quando præcipit tanquam specialis Prælatus religionum (quod non facit semper) à fortiori dicendum est Ordinarijs,quoad moniales ipsis immediatè subiectas:sicque illas non peccare contra votum obedientiæ,si transgrediantur leges generales,quas illi faciunt pro tota diœcesi:par si quidem ratio militat in vtroque casu,vt patet.

QVAERES VII. Quo pacto moniales teneantur parere Prælatis regularibus sui Ordinis ex voto obedientiæ.

98 ℞. Teneri, si sint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri religiosi eiusdem Ordinis: cùm votum obedientiæ, quod emittunt moniales, si eiusdem rationis, ac votum, quod faciunt religiosi eiusdem Ordinis,sicque inducat eandem obligationem; secus, si moniales sint immediatè subiectæ Prælatis regularibus: hæ enim ex voto obedientiæ tenentur parere non Ordinario, sed proprijs Prælatis regularibus ob rationem allatam *q.*6.

QVAE-

QVÆRES VIII. Quo modo moniales teneantur ex obedientiæ voto parere Abbatiſſæ,ſeu Prioriſſæ monaſterij.

99 ℞. Quòd, cum moniales per obedientiæ votum voueant parere Abbatiſſæ iuxta poteſtatem,cuius ipſa eſt capax:& poteſtas,cuius eſt capax Abbatiſsa ratione ſexus, ſit poteſtas non ſpiritualis, ſed domeſtica, ac ciuilis (qualem habet materfamilias in filios,& magiſtratus ciuilis in ciues:) conſequenter moniales debent ei præcipienti parere,etſi non poſſit præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ(quod oſtendemus *q.*14.)& quidem ſub peccato m. ſi conſtet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualitas rei, & materiæ præceptæ hìc, & nunc iudicio prudentis viri cenſeatur grauis.ita *Sotus in* 4. *d.*20.*q.*1.*art.*4.*Sanch.ſup.num.*17.*&* 18. *Tamb. de iure Abbatiſs.D.*12.*q.*4. aliique penes ipſum,& probatur ex eo quòd,quamuis ſexui fœmineo, vt pote non ita prudenti, non deceret communicari ab Eccleſia poteſtatem ſpiritualem; neceſſarium tamen erat ad bonum regimen monialium degentium in monaſterijs,ei committi aliquam gubernandi poteſtatem:cùm moniales immediatè,& proximè regi non poſſint per viros ob periculũ cohabitationis cum fœminis; & ex alia parte neceſsariò indigeant dirigi per aliquam poteſtatem proximam,ac immediatam; ad hoc autem præſtandum non requiritur abſolutè poteſtas ſpiritualis, cuius eſt incapax fœmina iure eccleſiaſtico, ſed ſufficit poteſtas ciuilis, ac domeſtica; ſicque moniales vi huius tenebuntur obedire Abbatiſſæ præcipienti iuxta limites talis poteſtatis modo infra explicando.

100 Nobiſcum ſentit *Suar.tom.*4.*de relig.trac.*9.*l.*1.*c.*12. *num.*9. dicens quòd, cùm moniales promittant obedientiam Abbatiſſæ,ſeu Prioriſſæ, vt conſtat ex formulis profitendi: ſi Abbatiſsa ita præcipiat, vt fidem datam exigat, obligabit in conſcientia: vel (ſi modus loquendi magis placet) votum ipſum obedientiæ obligabit,poſita tali iuſſione,quæ eſt quaſi applicatio materiæ voti: in quo eadem eſt ratio poteſtatis, & obligationis in fœmina, quæ in viro; hæc ille, quæ magis etiam conſtabunt ex infra dicendis. Vnde fit,doctrinam illam,quam communiter tradunt DD.(videlicet votum religioſæ obedientiæ non obligare ſub mortali religioſos, etiam data grauitate rei præceptæ, niſi in caſu, quo Superior præcipiat in virtute ſanctæ obedientiæ,aut ſub alia forma æquiualenti;idq; ex vſu religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad moniales reſpectu propriæ Superioriſſæ: cùm hæc non poſſit imponere formalia præcepta obedientiæ, ſicque reſpectu ipſius ceſſet ratio dictæ doctrinæ.quare quotieſcunq; Superiorisſa monialium præcipit ipſis aliquid graue verbis iudicio boni viri indicantibus illam intendere obligare ſub mortali, moniales eò ipsò ſub mortali tenentur ei parere.

QVÆRES IX. An moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ,ſeu Subprioriſſæ monaſterij.

101 ℞. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monaſterij non ſit Præ-

lata monialium, cui fit votum obedientiæ: teneri tamen ob edire ex potestate ciuili, ac politica, quæ vtique competit dictæ Vicariæ (cùm & ipsa sit Superiorissa monasterij, quamuis subordinata Abbatissæ) & iuxta superiùs dicta sufficit, vt moniales obligentur ad obediẽdum sub peccato, etiam m. si res præcepta sit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub culpa graui. ita docti Neoterici à me consulti.

QVAERES X. An moniales vi voti obedientię teneantur parere ijs, qui interdum ipsis deputantur in Vicarios.

℟. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non sint Prælati monialium, & consequenter cesset obligatio illis obediendi. ita in terminis Miranda *tom. 2. manu. q. 21. art. 2.* & cum eo *Lezana tom. 1. c. 25. num. 2.* qui tamen intelligi debet de ijs Vicarijs, qui præcisè sunt Vicarij, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali, sicut in specie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVAERES XI. Cui moniales debeant potius obedire, Ordinario ne loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

℟. Cum distinctione; vel loquimur de monialibus exemptis, & hæ potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipsæ subijciuntur Ordinario, eiusmodi est in primis obseruantia clausuræ; siquidem, posita exemptione, quo ad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire; vel loquimur de monialibus immediatè subiectis Ordinario, & hæ simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vt potè quæ re vera nullo modò subijciuntur illius iurisdictioni. colligitur ex *Sanchez lib. 6. mor. cap. 1. num. 13.*

Vtrum verò moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, vel è contra.

104 ℟. Iuxta distinctionem datam *q. præcedenti* debere potius obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, si eæ immediatè subiaceant ipsi Ordinario: obedire, inquam, & quidem non solùm in ijs, quæ spectant ad ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem, sed etiam in ijs, quæ concernunt regularem obseruantiam. Colligitur ex *Sanchez loco sup. allegato,* & probatur, quia Ordinarius verè est Prælatus talium monialium, eæq; ipsi subsunt vnà cum Abbatissa, non minùs quàm subsint Prælato regulari moniales exemptæ vnà cum sua Abbatissa; sicut ergo hæ debent potiùs parere Pręlato regulari, quàm Abbatissæ, etiam quoad regulares obseruantias: ita & moniales subiectæ Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatissæ, etiam quoad regularem obseruantiam.

QVAERES XII. In quibus teneantur moniales parere ex voto obedientiæ.

℟. Te-

105 ℞. Teneri parere in omnibus ijs, quæ ſunt iuxta regulam proprij Ordinis, & ſunt proportionata proprio ipſarum ſexui: idque etſi ſolùm indirectè, aut implicitè in ipſa regula contineantur, quod aduertit *S. Tho.2.2. q.104.art.1.* & concedunt etiam alij Doctores, apud *Caſtrum Palaum tr.16. D.4.p.4.num.4.*

QVÆRES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatiſſæ, poſſit ipſa imponere monialibus præcepta ſpiritualia, ideſt in ordine ad finem ſpiritualem, eæque teneantur illa implere ſub peccato.

106 ℞. Non poſſe, niſi fortè Prælatus ipſe monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatiſſæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem ſpiritualem, & quidem in materia graui. ita *Rodriquez tom.1.q.15. art.1. Sotus in 4. d.20.q.1.art.4.* alijque quos refert, ac ſequitur *Sanchez num.19.* & probatur, quia Abbatiſſæ non competit, niſi ſola gubernatio domeſtica, & politica inſtar poteſtatis ciuilis, & matrisfamilias: huiuſmodi autem poteſtas ſolùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergò & idem dicendum eſt de Abbatiſſa, cùm de ea ſit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanchez num. 30.* quòd, quamuis, Prælato regulari præcipiente ſuis religioſis, vt quotidie audirent Miſſam ex eodem fine, quo Eccleſia præcipit Fidelibus auditionem Miſſæ, & quidem animo obligandi ſub m. peccato: mortaliter peccarent religioſi vel vnico die Miſsam omittentes; ſecùs eſset, ſi Abbatiſsa ſuis monialibus hoc idem præciperet ſub peccato (quod poſset facere) tunc enim monialis ſemel omittens Miſsam non peccaret m. Et ratio diuerſitatis eſt ex ratione diuerſi finis intenti à Prelato regulari, & ab Abbatiſſa, in dicto pręcepto, ex quo fine grauitas materiæ penſari debet ad obligationem ſub m. aut v. peccato; ſiquidem finis intentus à Prælato eſt ſpiritualis (nempe ſpiritualis profectus religioſorum:) finis verò intentus ab Abbatiſſa eſt temporalis (ideſt bona gubernatio, & pax monaſterij;) conſtat autem, quòd omiſſio vnius Miſsæ eſt materia grauis reſpectu finis ſpiritualis, non item reſpectu finis temporalis.

108 Dixi ſub initium reſponſionis, *niſi fortè Prælatus monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatiſſæ, &c.* vt innuerem moniales in tali caſu teneri ſub m. obedire pręcepto ſpirituali impoſito ab Abbatiſsa: quia tale præceptum ſic obligans non oriretur ab Abbatiſsa, ſed à Prælato, ſicque Abbatiſsa ſolùm eſſet velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt ſine qua illud non obligaret. Quo modo, ſi in regula religionis extaret præceptum obligans ſub m. ad obediendum Abbatiſsæ, in aliquo caſu eſset m. ei non obedire, etiam ſi materia præcepti ab illa facti eſset ſpiritualis; idque non præcisè ob Abbatiſsæ præceptum, ſed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per pręceptum Abbatiſsę, vt per conditionem ſine qua non; ita *Sanch. nu.25.* addens *nu.26.* præfatam vim obligandi in caſu propoſito non tribui

præ-

præceptis Abbatissæ ex eo solum, quòd ea confirmarentur à Prouinciali nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, sed antiquum conseruat, vt tradit *Glossa in c.cum dilecta v.non videremus, de confirmat. vtili, & c.quia v.forma de concess.prabend.*

QVAERES XIV. An Abbatissa, stante voto obedientiæ, quod ei faciunt moniales, possit eis præcipere in virtute Spiritus S. aut in virtute sanctæ obedientiæ, & facere præcepta formalia obligantia sub m.

109 ℞. Non posse, &, si taliter præcipiat, non tenere factum: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana p.5.tr.9.resol.16.* oppositum sustineant. ita *Val.to.4.D.7.q.16.p.3. Sylu.v. Abbatissa num.1. Sanchez sup.num.21. Portel.de dub.regul.v.abbatissa num.1 Baldell.l.5.D.6.num.1 nu.3.* alijque tum apud ipsum, tum apud *Dianam resolut.cit.* & probatur quia ex Ecclesiæ vsu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Prælatos ecclesiasticos spirituali potestate præditos: vnde constat Principes, & alios Superiores sæculares nunquam sic præcipere; præterquamquod præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem: hæc autem non potest competere fœminæ, cùm ad eam requiratur status clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam tonsuram; cuius tamen status, & gradus clericalis fœmina est incapax, vt pote ex ipsa qualitate sexus habens statum subiectionis, vt notant communiter Doctores.

110 Nec obstat dictis, quod moniales votum obedientiæ emittunt Abbatissæ, sicque ipsa videtur posse exigere obedientiam virtute talis voti debitam: quod est præcipere in virtute obedientiæ; nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris est obtemperare, nempe, si laico fiat, sicut obedientia deberi potest laico, qui nequit facere spirituale præceptum; quod omninò euenit in casu nostro, in quo cùm moniales voueant Abbatissæ obedientiam iuxta potestatem, cuius ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ, & ciuilis) consequens est, quod ipsa non possit imponere monialibus subditis præceptum spirituale; quale est, quod fit in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma. ita *Sanch.sup.num.21.*

111 Aduertendum tamen est hic vnum ex eodem *Sanch. sup.cap.4. num.45.* quòd si Abbatissa præcipiat moniali subditæ in virtute sanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt meritò posset illud præcipere sub peccato m. monialis re vera sub mortali teneretur illud implere; & ratio est, quòd vtens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque vsus illius sit ineptus: satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundùm totam suam potestatem, & eo modo, quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur simili forma præcipiendi. cum Sanchez sentit *Tambur. sup.q.5.num.4.* monens *num.6.* se nō negare, quin Abbatissa possit præcipere in virtute obedientiæ sibi debitæ ea ratione, qua Princeps sæcularis potest præcipere in virtute obedientiæ,

seu

seu (quod in idē reincidit) sub pœna obedientiæ sibi debitæ à subditis, quatenus talibus; in quo casu vtique monialis peccaret m. non obediendo, si aliàs res præcepta esset grauis ex obiecto.

QVÆRES XV. An Abbatissa possit imponere monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum m.

112 ℞. Quòd, cùm Abbatissæ erga moniales subditas competat potestas ciuilis, ac domestica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus; sicut materfamilias potest ex sua potestate iniũgere filijs præcepta obligantia, etiam sub mortali pro grauitate rei præceptæ: sic & Abbatissa similia præcepta imponere poterit monialibus subditis; ita vt, si hæ illa non impleant, m. peccent; non secus, ac peccant m. filij non exequendo præcepta matris familias spectantia ad domesticam gubernationem: dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali. est communis DD. apud *Tamburinum sup. q. 4. num. 2.* qui pro se adducit Sanchez asserentem absolutè nolle obedire Abbatissæ esse peccatum m. quia tenentur moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filij suis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd, quamuis iuxta dicta non possit Abbatissa præcipere monialibus in virtute sanctæ obedientiæ; si tamen eæ detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domesticam gubernationem, possunt interdum peccare m. contra votum, non secùs ac contra votum simplex obedientiæ peccaret ille, qui emisso voto obediendi confessario, postea renueret exequi illius præcepta; si quidem etiam moniales emittunt votum obediendi Abbatissæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur transgredi votum obedientiæ, non requiritur, quod recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quòd simpliciter omittat obedire ei, cui emisit votum obedientiæ; cum præceptum factum in virtute sanctæ obedientiæ solùm deseruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter potest declarari, etiam ab eo, qui est incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatissa: &, si declaretur, monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod est benè aduertendum.

QVAERES XVI. An Abbatissa vi voti obedientiæ, quod ipsi emittunt moniales subditæ, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum monialium.

114 ℞. De lege ordinarij non posse. ita in terminis *Suar. sup. c. 12. num. 8.* dicens non posse Abbatissam, nec totum monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituatur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis iurisdictionis quæ non potest cōpetere Abbatissæ, nec toti conuentui monialium. sicut.n. vouens parere consilijs alicuius, non ideo illi daret potestatem, aut iurisdictionem verè, ac propriè præcipiendi; sed relinquendo illum in sola po-

testate

testate dandi consilium, ipse se solùm obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia, sic neque ex eo quod moniales voueant obedientiam Abbatissæ, possunt illi tribuere veram iurisdictionem spiritualem ad condendas veras leges ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctæ obedientiæ, sed solùm se obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporali, & domestica; quod bene notauit *Baldel. sup. num.* 10. addens *num.* 11. ex plurium DD. sententia probabilissimum esse, saltem de potentia absoluta, posse mulieri delegari iurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directè in virtute sanctæ obedientiæ: cùm præsertim oppositum non sit positiuè de iure diuino, neque talis potestas spectet ad Ordinem, cuius mulier est incapax, & aliàs cum muliere sancta, & sapiente dispensari possit, vt in Ecclesia publicè doceat, vt de facto fuit dispensatum cum S. Catherina Senensi, quæ non semel dicitur habuisse sermonem ad Papam, & ad Cardinales.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Abbatissa possit cogere moniales subditas ad seruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientiæ.

115 ℞. Posse, non tamen in ordine ad progressum spiritualem monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo potest cogere Prælatus regularis) sed solùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & sine scandalis, ac perturbationibus obseruetur, & vt recta sit gubernatio; is quippe est finis præceptorum potestatis ciuilis, ac domesticæ, quæ competit Abbatissæ: cum alioqui profectus spiritualis subditorum sit finis præceptorum potestatis spiritualis, cuius est incapax fęmina. ita *Sanch. sup. num.* 30.

QVÆRES XVIII. An Abbatissa ex voto obedientiæ ei emisso possit præcipere monialibus ea omnia, quæ potest Prælatus regularis præcipere suis religiosis.

116 ℞. Non posse, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ congruere possunt sexui fœmineo. ita *Sanch.* in terminis *sup.* & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solùm potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, vt monasterium quietè, absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum spiritualem subditorum conducunt, dummodò non sint præter, nec supra regulam, sed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVÆRES XIX. An, & quando moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipsis præcipiuntur contra regulam.

117 ℞. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipit. ita *Miranda tom.* 1. *manu. q.* 26. *art.* 8. *Less. l.* 2. *cap.* 41. *num.* 74. *Suar. to.* 3. *de relig. l.* 10. *cap.* 11. *num.* 7. alijque cum *Caietano* 2. 2. *q.* 104. *ar.* 5. dicente religiosum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in re-

gula

gula dispensare. Ratio responsionis est,quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam,etsi simpliciter non sit malus(dato quòd regula non obliget ad peccatum)in tali tamen statu est impeditiuus maioris boni,adeoque non potest esse materia voti obedientiæ : ex alia parte dato quòd Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam,non est formaliter contrarius,sed solùm materialiter,vt benè aduertit *Suarez vbi sup.* sicque potest dici iuxta regulam , quatenus teste *Castro Palao tr.16.D.4.p.4.num.4.* ea omnia dicuntur esse iuxta regulam , quæ in ea continentur siue expressè , siue tacitè, vt moraliter necessaria ad obseruantiam regulæ : quale esse potest interdum id , quod modo dicto præcipitur contra regulam .

QVAERES XX. An Prælati monialium ex voto obedientiæ possint illis imponere nouas austeritates in regula non præscriptas .

118 ℞. Posse tum in iustam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi:tum in casu, quo noua austeritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum. ita *Sanchez l.6.mor.cap.2.nu.25. Less.l.2.cap.41.num.75.*& alij,patetque ex dicendis *cap.seq.num.3.* si monuero ex relatis Doctoribus non posse monialibus imponi nouas austeritates præcisè ad exercitium virtutis , si eæ sint omninò extra regulam secundùm se,& in sua integra obseruantia sumptam,& ad eam non sint necessariæ,nec per se conducentes .

QVAERES XXI. An moniales teneantur implere præcepta Superiorum etiam cum periculo vitæ,saltem ex voto obedientiæ.

119 ℞. Quod , quamuis lex humana ordinariè non obliget cum periculo mortis,mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ , vt tradunt DD.communiter apud *Laym.l.1.tr.4.cap.14.num.5.* & sumitur ex *cap. consilium de obseruat.ieiunij*,vbi dicitur,*cum non subiaceat legi necessitas* ; absolutè tamen potest contingere casus , quod monialis teneatur parere Superiori,etiam cum periculo vitæ : vt si iubeatur inseruire monialibus peste infectis in temporalibus,curam illarum gerendo,ijsque cibaria , ac necessaria medicamenta præbendo . & ratio est , quia ad conseruationem , & bonum regimen monasterij spectat,quod moniales mutua sibi obsequia exhibeant, mutuòque succurrant in necessarijs:quando autem ratio boni communis,& conseruatio boni status religiosi id exigit,tenetur religiosus obedire,etiam cum periculo vitæ:quo pacto etiam sæcularis iussus à Principe ire ad pugnandum debet parere cum probabilissimo vitæ periculo. ita *Rodriq. to.3. q.31.ar.3.Sanchez l.6.mor. cap.2.num.56. Castr.Pal.tr.16.D.4.p.4.num.7.* & alij , qui tamen benè notant religiosum in casu proposito non teneri obedire, si tam tenui corporis valetudine vtatur,vt cum longe maiori periculo contagionis,quàm alij id munus obeat;aut sit vir insignis conditionis,cuius vita sit valdè vtilis communi bono religionis:cùm.n. talis religiosus imprudēter exponatur eiusmodi periculo,&(vt suppono) adsint alij religiosi , per

quos

quos absque tanto proprio, & boni communis discrimine possit ei malo succurri, non tenetur hic obedire. Nec obstat, quòd religiosus tenetur parere ex voto; licèt enim hæc obligatio non sit propriè ex lege humana, sed ex voto: quatenus tamen per voluntatem humanam, & suo modo præceptiuam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit assertio proposita.

QVÆRES XXII. An moniales teneantur parere sub mortali in præcepto facto à Superiore de re leui, si is intendat obligare sub mortali.

120 ℞. Teneri, si res, quæ præcipitur, aut prohibetur, secundùm se quidem sit leuis, relata verò ad pacem communitatis religiosę, disciplinam regularem, bonam famam seruandam, & scandalum cauendum sit grauis, & tantę obligationis capax; quo modo in religionibus interdum ponuntur præcepta obedientiæ, & sub excommunicatione de rebus minimis, quę verè obligant: cùm inter religiosos frequentiùs occurrere possit ob altiorem finem perfectionis ab ipsis intentæ, vt res in specie leuis in tali statu, & in ordine ad finem ei consentaneum iure grauis censeatur; vt proinde immeritò *Alphons. à Castro l. 1. de leg. pœnal. c. 5. docum. 2.* reprehendat religiosos Prælatos res leues (puta silentium, tardum accessum ad chorum, &c.) præcipientes, aut prohibentes sub pœna excommunicationis, vel alio modo grauem obligationem indicante. ita *Laym. sup. num. 3. Suar. l. 3. de leg. c. 25. Salas D. 10. de leg. sect. 6.* & alij: qui tamen oppositum sustinent in casu, quo res præcepta, aut prohibita absolutè sit leuis; idque ob varias rationes, quas affert *Suar. sup. num. 2.* maximèque ex eo quòd neque lex naturalis, ac diuina obligat sub mortali in re leui, ergò multo minus id potest facere lex humana: alioquin lex esset in destructionem, scandalum, ac occasionem ruinæ.

121 E contra si Superior velit, potest suis religiosis præcipere, aut prohibere graue aliquid solùm sub culpa leui: cùm obligatio legis, aut præcepti humani sit effectus moralis, qui nō potest fieri absque consensu voluntatis humanæ; & aliàs voluntas præcipientis in præsenti casu possit quidem, si velit, inducere obligationem grauem, de facto tamen non inducat, quippe quæ non operatur, nisi quod vult iuxta *l. non omnis, ff. si cert. petat. Actus agentium non transcendunt intentionem eorum.* ita *Suarez sup. c. 27. num. 6.* ex communi sensu Doctorum, *Laym. sup. num. 2.* & alij contra Vasquez, Bellarminum, & B. Medinam, apud ipsum Layman sustinentes non esse in potestate legislatoris obligare sub culpa leui, si materia, quæ præcipitur, sit grauis.

QVAERES XXIII. An moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.

122 ℞. Quòd, cùm ab homine præcipi possint solùm res honestæ (sub honestis tamen comprehendendo omnes actus non malos, qui possunt esse vtiles ad finem honestum, etsi sint ex obiecto indifferentes, vt benè notauit *Suar. to. 3. de relig. l. 10. c. 8. num. 2.*) siquidem constet Superiorem præcipere moniali indifferentia vanè, inutiliter, & sine bono fine, ea non tenetur in his obedire;

obedire; secùs, si ea præcipiat ex bono fine, v.g. ad illam exercendam in virtute obedientiæ. ita *Laym.l.4. tr.5.c.9. num.5.* & ante illum *Suar.ubi sup.* monens quidquid non apparet satis turpe, honestum reputandum esse, si à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior est conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præsumatur.

Quòd si hac occasione quæras, an dari possit casus, in quo monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

123 ℞. *Suar.sup.c.10.num.1.* quòd, etsi fingatur casus, in quo Papa ob vrgentem Ecclesiæ necessitatem licitè, & validè posset religioso (& consequenter etiam moniali) præcipere transitum ad statum sæcularem (*v.g.* contrahendo matrimonium;) non ideo posset illud præcipere ex voto obedientiæ, sed solùm ex potestate supremæ iurisdictionis, quam habet: obedientia quippe religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potiùs, quantùm est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cùm illud non sit bonum supererogationis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potius, quantum est ex se, illam impediens, ideoque toleretur in casu proposito ob necessitatem; cui sufficienter succuritur per obligationem præcepti sine voti adiectione. quare negandum est absolutè posse dari vllum casum, in quo monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

QVÆRES XXIV. An moniales ex voto obedientiæ teneantur seruare omnia contenta in regula, ita vt quælibet violatio illius sit culpa siue mortalis, siue venialis.

124 ℞. Non teneri, sed solùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempe si continentur tanquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali; si solùm vt obligantia sub veniali, sub veniali; si solùm vt consilia, sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque etsi religiosus in professione promittat, ac voueat seruare regulam, aut obedientiam secundùm regulam. & ratio est, quòd religiosus promittens seruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectiuè, sed solum componere mores iuxta præscriptum regulæ, seu obedire iuxta regulam: ergo eo modo intelligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat; aliàs religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præscribantur, quæ facillimum est violari. ita *Sanch.sup.c.4.num.1. ex Henrico, Ang. Sylu. & Vasq.* docens *num.2.* id procedere, etsi vouens obseruare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis professio petebat, & maior obligatio est inuoluntaria, vt pote orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre possumus, quòd, sicut religiosus violans ieiunium sub

mortali

mortali præscriptum in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quam si actuale præceptum Prælati violaret; quandoquidem regula in proposito casu non est minùs præceptiua, quàm vox Superioris: sic è contra religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt si extra tempus loquatur cum socio ad subleuandam eius tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur contra regulam, vt notat *Sanchez num.*14.& cum eo *Laym. num.*8. addens religiosum in tali casu debere pœnam subire, si iniungatur à Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conseruandam.

126 Notant autem *Sanch.& Laym. locis citatis, Suar.to.4. de relig. tr.8.l.1.c.3. num.12.& Castr.Pal.sup.p.3.num.3.ex S.Thoma* 2.2.q.186.ar.9.quòd, quamuis transgredi regulas, aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla sit culpa, ea sola ratione, quòd est transgressio regulæ: at potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo mouetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine: tum quia occasionem præbet labefactandi disciplinam religiosam; quòd est bene notandum.

127 Cæterum pœna, quam paulò ante diximus teneri subire religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, nõ est propriè pœna, sed potius quædam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam, non moralem, sed regularem. Immò notat *Suarez to.3. de relig.l.10.c.7. num.16.* religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto obedientiæ: alias gubernatio esset inefficax, & regula à mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ: aliàs falsum esset regulam illius Ordinis absolutè non obligare ad culpam; cum subire pœnam ob violationem regulæ sit quædam regula, & quidem obligans sub culpa, vt supponunt Aduersarij.

QVAERES XXV. An monialis violans v.g. ieiunium sub mortali præscriptum in regula, & item præceptum ab Ecclesia committat duplex peccatum.

128 ℟. Committere vnicum; & probatur, quia peccata multiplicantur, & distinguuntur specie per ordinem ad diuersas virtutes oppositas malitijs actuum humanorum, vt tradunt DD. communiter ex *S.Thoma* 1.2.q.72. at ieiunium in regula monialium præscribitur sub motiuo Temperantiæ, & sub eodem motiuo præcipitur ab Ecclesia: ergò monialis illud violans vnicum facit peccatum. ita in terminis *Bordonus resol.*18.*num.*13.

QVÆRES XXVI. An moniales stante voto obedientiæ absq; Superioris licentia validè possint contrahere, & hinc obligari saltem naturaliter.

129 ℟. Posse, si contrahant de proprijs actionibus personalibus, & Superior postea non contradicat; & ratio est, quòd sic nulla lex resistit; & ratio, quæ ostendit religiosum teneri votis à se emissis absque licentia Prælati, dum ab

eo

eo non irritantur, probat illum teneri etiam promissione facta homini, dum Superior illam non cassat. Secùs, si contrahant de re spectante ad materiam voti paupertatis: sic enim neque naturaliter obligantur; cùm obligatio hinc prouenien's sit iniqua, & aduersetur voto paupertatis: quippequod obligat religiosum, vt, sicut non potest sine consensu Superioris dare, aut recipere, sic nec possit absque dicto consensu se obligare ad dandum, aut recipiendum: quod fit per contractum. ita *Castr. Pal. tract.16. D.3. par. 15.num.3.ex Nauarro comm.2.de regular.num.42.* contra plures alios ab ipso Castto Palao allegatos sustinentes Religiosum contrahentem sine licentia Superioris non obligari, neque naturaliter, neque ciuiliter; quod probabile putat etiam *Sanch.l.7.moral.cap.31.nu.37.* dum ait contrariam sententiam esse probabiliorem.

Quòd si moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis: tunc vtique obligatur & naturaliter, & ciuiliter; cùm sic nihil ad firmitatem talis contractus petitum desit, & voluntas religiosi pendeat ex arbitrio Superioris. ita *Sanchez num.40.* alijs citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam concessit, aut eius successor, aut alius eo Superior possit talem contractum postea irritare.

130 ℞. *Sanch.num.41.* contra Aragonam non posse (quamuis religiosus subditus ob renitentiam Superioris iniustam non implens contractum possit excusari à culpa, interim manens obligatus resarcire damnum, quod fortè intulerit alteri contrahenti iniustè, si aliàs sit soluendo.) ratio autē responsionis est, quòd, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac ciuilis, nō potest Superior auferre tertio ius inde ei acquisitum; præterquamquod Prælatus successor tenetur stare contractui prædecessoris, vt citatis iuribus, ac Doctoribus docet *Rodriq.tom.3.q.26.art.1.* & cum eo *Sanch.num.41.* docens *num.39.* posse Prælatum, etiam sine causa, irritare contractum sine eius licentia initum à religioso subdito: quod negat Rebellus.

131 Verum tamen est, quòd si Abbatissa det moniali subditæ licentiam expendendi summam notabilem pecuniæ in re iustè prohibita à Prælato monasterij, & monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; potest Prælatus irritare talem contractum: cùm ipse sit Superior etiam Abbatissæ, adeoque possit, & debeat corrigere delictum Abbatissæ; si quod ab ea committitur; & aliàs doctrina, §. *præcedenti*, tradita intelligi debeat de legitima licentia (sicut innuit *Sanch.num.40.* dum ait: *Quod si ex legitima Superioris licentia religiosus contractum ineat*) qualis vtique non est licentia data ab Abbatissa in casu præsenti. Vnde patet benè me olim respondisse Ordinarium quendam monialium licitè, & validè potuisse irritare contractum emptionis planetæ prætiosæ de licentia Abbatissæ factum à moniali sacrista de more aliarum sacristarum: cùm ipse monialibus expresè prohibuisset, ne in obeundis officijs conuentus expenderent ex proprijs pecunijs, sed so-

lùm ex communibus monasterij. quod non procederet, si monialis emisset planetam illam, non vt Sacrista, sed vt monialis priuata per modum eleemosynæ factæ conuentui.

QVÆRES XXVII. An moniales teneantur obedire in dubio, num in tali casu obediendum sit.

℞. Teneri, si dubium sit ex parte rei præceptæ, an sit licita: sic enim possessio stat pro Superiore, vt ostendit *Sanch. l. 6. mor. cap. 3. num. 3.* & in dubio melior est conditio possidentis. Secùs, si dubium sit de potestate Superioris, an sit legitimus, nec ne: tunc enim Superior non dicitur esse in possessione superioritatis ergà subditos; & sic possessio stat pro libertate subditi. ita *Sanch. sup.* monens subditum religiosum habentem opinionem probabilem se hìc, & nunc non teneri obedire, posse non obedire, etsi credat opinionem oppositam esse probabiliorem. *Bresserus* tamen *l. 4. de consc. cap. 15. num. 159.* docet in dubio parendum esse Superiori regulari, etiam fœminæ: cùm communis fidelium sensus sit religiosos teneri magis obedire suis Prælatis, quàm seculares suis; & quidem tam extensiuè, quàm intensiuè; quippe qui se plenius tradunt suis Prælatis regendos, ac dirigendos, præsertim in dubijs; & Superiores eo fine à Deo recipiunt peculiarem gratiam.

CAPVT V.

De obligatione Clausuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis est in præsenti capite obligatio clausuræ, quæ vltra vota religionis substantialia est potissima inter monialium obligationes, & ab aliquibus monialibus sub expresso voto promittitur. Et quidem cùm clausura monialium spectari possit tàm in genere, quàm in specie, caput diuidemus in 5. sectiones, in quarum 1. agemus de clausura monialium in genere: in 2. de egressu illarum è clausura: in 3. de ingressu extraneorum in clausuram: in 4. de receptione puellarum intra clausuram causâ educationis: in 5. de accessu quorumcùnque externorum ad monasteria monialium.

SECTIO I.

De Clausura Monialium in genere.

1 QVid sit clausura monialium.
2 Quibus iuribus inducta.
3 Qualiter induci potuerit de nouo.

4 Non

4 *Non est iuris naturalis diuini, sed positiui ecclesiastici.*
5 *Ad quem finem inducta.*
6 *Episcopi est procurare eius obseruantiam, immò & Prælati regularis quoad moniales exemptas.*
Lex interpretans in dubio intelligenda iuxta illam, quæ interpretatur.
7 *Quibus medijs debeat procurari.*
8 *Ad eius custodiam iuuat magistratus laicus.*
9 *Et quidem etiam non viso processu Iudicis ecclesiastici.*
10 *Ordinario commissa videtur custodia clausuræ tum materialis, tum formalis: quod tamen non censetur ab aliquibus ita certum stando in Concilio Trid.*
11 *Quam potestatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa clausuram.*
12 *Qualiter custodiri debeat clausura.*
13 *Obligatio illius afficit omnes moniales.*
14 *Quid si monialis habeat facultatem degendi extra Conuentum.*
15 *Ab eà eximuntur moniales conuersæ, vbi est consuetudo.*
16 *Clausura non obligat in omni euentu.*
17 *Monialis illam violans subest varijs pœnis.*
18 *Quot, & quibus modis violari possit clausura.*
19 *In eius violatione datur paruitas materiæ, quod alij negant.*
20 *Eius violatio reseruatur, si sit ad malum finem.*
21 *Solus Papa dispensat super lege clausuræ.*
22 *Contra illam præscribi potest.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine clausuræ.

1 ℟. Intelligi spatium illud, quod continetur intra ianuam Conuentus semper clausam: seu (quod idem est) intelligitur locus ille, qui continetur, clausa monasterij ianua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem moniales non possunt egredi. patet ex Constit. Greg. XIII. edita anno 1572. quæ ait: *Nec ibidem licere monialibus, etiam tertiarijs, egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura monasterij ipsius etiam ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus ad rotam, vel ad crates, seu ad loca colloquijs destinata, vel ad pulsandam ipsam ianuam clausuræ: quæ loca cùm saltem pro causis prædictis patere soleant sæcularibus, extra clausurám censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

QVÆRES II. Quibus iuribus inducta sit clausura monialium.

2 ℟. Primò fuisse sub præcepto inductam à Bonifacio VIII. in *cap. periculoso de statu regul. in 6. relato, cap. præced. sect. 2. q. 6.* & cùm ea non esset vsu recepta, fuisse instauratam, ac innouatam à *Conc. Trid. sess. 25. c. 5. de regul.* his verbis: *Bonifacij VIII. constitutionem, quæ incipit periculoso, renouans S. Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit,*

I 2 diligen-

diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes. Quin etiam postea Pius V. præfatam Constitutionem Bonifacij VIII. & relatum decretum Concilij Trident. confirmauit per specialem Bullam, quæ incipit *Circa pastoralis:* quam Gregorius XIII. confirmauit per aliam Bullam, cuius initium est *Deo sacris.*

QVÆRES III. Quo modo potuerit induci obligatio clausuræ etiam quoad moniales, quæ antea professionem religiosam emiserant.

3 ℟. Potuisse induci, tum quia assumens aliquem statum virtualiter se obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali statu, vt constat ex titulis *de vita, & honest. cleric. & de cohabitat. cleric. & mul. & ne clerici, vel monachi* cum similibus: clausura autem monialium est moraliter necessaria ad puritatem status, quem illæ profitentur, & quidem non solum ad obseruandam castitatem, sed etiam ad tollenda multa impedimenta perfectionis religiosæ, ideoque potuit iustè præcipi legitima potestate; tum quia posito voto obedientiæ, quod faciunt religiosi, potest Prælatus præcipere illis aliquam austeritatem non contentam expressè in regula, si ad obseruanda ea, quæ continentur in regula, & præsertim si ad vota substantialia in sua integritate conseruanda sit moraliter necessaria, vel ita vtilis, vt aliter religio difficilè possit contineri: talis porrò est clausura respectu monialium, ergò, ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 8. num. 8. Sanch. l. 6. mor. cap. 2. num. 42. Miranda q. 1. de monial. art. 2. Rodriq. tom. 1. q. 44. art. 1.* alijque apud ipsos.

4 Ex quibus constat clausuram monialium inductam fuisse, non iure naturali, aut diuino, sed humano positiuo ecclesiastico; siquidem ius naturale semper est idem, cùm tamen clausura monialium olim non esset in vsu; ius item diuinum, si quod extaret circa dictam clausuram, colligendum esset, siue ex sacris scripturis, siue ex traditione aliqua diuina: quæ certè nullibi reperiuntur, ideoque necessariò fatendum est clausuram monialium esse solùm de iure humano. ita *Bonac. de claus. q. 1. p. 3.* alijque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. præced.*

QVAERES IV. Ad quem finem inducta fuerit monialium clausura.

5 ℟. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. ad quod faciunt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reformat. monial. art. 3.* his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multùm instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est monialibus inter viros apparere, ipsosque inspicere, alloqui, audire. nec aliqua lingua potest exprimere, quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè creantur ex hoc quòd moniales claustra sua egrediuntur, & personas visi-*

visitant saeculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demostrarent hoc ipsum.

QVÆRES V. Ad quem spectet ex officio adstringere moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 ℞. Spectare ad Episcopum, quoad moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem regulares quoad moniales ipsis subditas. ita *Sanchez sup. cap. 15. num. 21. ex Nau. comm. 4. de regul. num. 60. & Tamburin. de iure Abbatiss. D. 18. quæst. 4. num. 6.* alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus. probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso*, id expressè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diæcesi propria in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcunque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. sess. 25. de regul. c. 5.* dum Episcopis *præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent:* immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur; constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez l. 7. de matrim. D. 46. num. 21.* Quæ ratio confirmari potest ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in suo motu proprio *Circa pastoralis*, videlicet: *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorundem Monasteriorum clausuram seruari procurent.* vbi notanda sunt illa verba *vna cùm Superioribus*, quæ satis aperte innuunt custodiæ clausuræ curam quoad moniales subditas Prælatis regularibus, spectare ad ipsosmet Prælatos, & non ad alios, quanquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clausuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè, sed cumulatiuè quoad Episcopos: ita vt ea pertineat ad vtrosque in solidum; vnde forsan inductus est vsus in multis locis, vt Episcopi curam clausuræ monialium, etiam subditarum Regularibus, sibi tanquam propriam asciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri suo cedentibus. Certè *Castrus Pal. tract. 16. D. 4. par. 9. num. 7.* ex Mi-

randa docet Ordinarium hac in re posse supplere negligentiam Prælati regularis: idque etsi non constet de manifesta violatione clausuræ, sed solùm dubitetur; quod etiam notauit *Barbosa de offic. Episcop. alleg.102. num. 7.& 8.*

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, si opus sit ad cogendas moniales ad clausuram auxilio brachij sæcularis,id inuocandum est, atque à brachio sæculari præstandum; aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur S.Synodus, & sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda omnibus magistratibus sæcularibus iniungit*. Vnde infert *Sanch. num.22.* Principes absque iusta causa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen magistratus sæculares:cum de vtrisque loquatur Concilium diuerso modo,nimirum priores solùm exhortando (quod non importat præceptum, *c.quisquis 14.q.1.*) posteriores verò sub pœna excommunicationis latæ sententiæ iubendo præstare dictum auxilium; quanquam Principes in proposito casu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio iuxta notata,*c.1.de offic.Ordin.& c.omnes principes de maiorit.& obed.& c.duo,& c.si imperator d.96.*

Quòd si quæras,quid significetur in citato decreto Tridentini per verba illa omnibus magistratibus sæcularibus.

8 ℞. Significari personas publicas sæculares,quæ non proprio iure ius dicunt,sed iure alterius Superioris,à quo dependent(quicunq; demum ij sint, siue magni,siue medij,siue infimi:) & quidem omnes,cùm dictio *omnibus* sit vniuersalis,adeoque nullum magistratum sæcularem excludat,*l.Iulian.& l. textorib.ff.de legatis 3.& l.hoc articulo,ff.de hæred.instit.*ita *Bonac.sup.p.7.num. 4.* addens *num.5.* ecclesiasticos etiam venire hic nomine magistratuum, si sæcularem iurisdictionem exerceant titulo potestatis sæcularis:vt si à Principe sæculari constituantur Præsides, aut Consiliarij alicuius magistratus, à quo Ciuitas,aut Prouincia gubernetur:Concilium enim non respexit præcisè ad circunstantiam personæ, sed ad qualitatem muneris, ac officij, à quo magistratus nomen desumitur.

Vtrum verò sæculares Principes, & Magistratus teneantur Iudici ecclesiastico imploranti brachium seculare ipsorum opem ferre,etiam non viso processu,ac sententia Iudicis ecclesiastici.

9 ℞. Teneri, & probatur tum quia facultas cognoscendi de iustitia causæ competit Superiori: Magistratus autem sæcularis in causis ecclesiasticis non est Superior, vt patet; tum quia sæculares hìc non asciscuntur vt Iudices, sed vt executores ordinationis factæ ab ecclesiastico Iudice: at officium executoris non est causam cognoscere, sed exequi, quoties non constat de eius iniustitia; tum quia in dubio, præsertim in facto Principis, non præsumitur delictum, *l.meritò, ff. pro socio*: ergò sæculares vocati ad ferendam opem Iudici ecclesiastico iniquè agunt negligendo auxilium ferrè,eò

quòd

quòd nondum cognita sit iustitia causæ, & nondum examinati actus processus, vtpote præsumentes delictum in facto Iudicis ecclesiastici, ita *Marta de iurisd.p.1.q.51. Alciat.c.1.de offic. Ordin.* alijque apud *Bonac. de censur. in partic.D.1.q.20.§.3 num.1.* contra alios ab eodem allegatos: qui benè monet *q.1.de clausf.p.7.num.6.* excommunicationem, de qua egimus hoc loco, non esse reseruatam Papæ, cùm in Concilio, vbi fertur, nulla sit mentio de reseruatione.

QVÆRES VI. An cura custodiæ clausuræ monialium commissa Episcopis in Conc.Trid.intelligatur de clausura solùm materialiter sumpta (prout scilicet importat spatium, quod intra ianuam monasterij semper clausum continetur) vel etiam de clausura formaliter, vt sic loquar, sumpta (quatenus videlicet comprehendit etiam ingressum extraneorum intra clausuram, egressum ipsarum monialium ab illa, & accessum aliorum ad ipsas moniales causa eas inuisendi, & alloquendi.)

10 ℞. *Barbosa alleg.102.de offic.Episc. num.11.* ad auctoritatem Episcoporum in custodienda monialium clausura pertinere, vt impediant tum accessum ad ipsas moniales, & colloquia cum eisdem, tum ingressum extraneorum intra septa monasterij, tum egressum earundem monialium è monasterijs; quod est dicere curam commissam Episcopis de custodia clausuræ monialium non esse solùm de clausura materialiter sumpta, sed etiam de ea formaliter sumpta: idque ex decreto Concilij Trident. superiùs adducto. ita Barbosa, alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, attenta praxi Episcoporum multis in locis prohibentium sub censuris ecclesiasticis accessum ad moniales sine legitima ipsorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, si non presumerent monasteria monialium, etiam aliàs exemptarum, ipsis subijci quoad custodiam clausuræ tum materialiter, tum formaliter sumptæ: siquidem locus exemptus æquiparatur territorio posito extra diœcesim. Quamquam, si considerentur verba, quibus præfata cura clausuræ committitur Episcopis, videantur illis solùm tribuere auctoritatem custodiendi clausuram monialium materialem; vt inde patet, quod iuxta propriam verborum significationem, & communem loquendi modum non dicitur violare clausuram monialium, qui sine debita licentia accedit ad illas inuisendas, & alloquendas: cùm tamen Concilium Trident. committens Episcopis curam clausuræ monialium vtatur his verbis, *vt clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*; sed de hoc infra *cap.10.sect.1.subs.1.q.13.* solùm hìc addo quòd, cùm consuetudo, quæ est optimus legum interpres, & bulla Gregorij XV. mox alleganda stent pro doctrina Barbosæ suprà relata, ab ea in praxi non videtur recedendum.

11 Certè Gregor. XV. In sua Constitut. *Inscrutabili Dei prouidentia* edita 1622. dat Ordinarijs locorum potestatem puniendi, & coercendi tam re-

gulares, quàm sæculares delinquentes circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum monialium, etiam Regularibus subiectarum: & concedit, vt tanquam Sedis Apostolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit; sed de hoc infra *cap. 10. num. 19.*

QVAERES VII. Qualiter custodiri debeat monialium clausura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12 ℞. Debere custodiri, ita vt sit circumsepta, & munita altis mænijs, ac excelsis vndique parietibus, ne è vicinorum ædibus, quicunque illi sint, monasteria inspiciantur; præsertim si ijs immineant Fratrum, aut Presbyterorum ædes; quo casu curandum esset, vt parietes altiùs attollerentur. Quod si contingat muros clausuræ confringi, & monasterij redditus non sufficere ad illorum reparationem; tunc ij fidelium eleemosynis restaurari debent, &, si eæ sint minùs sufficientes, ad hoc ipsum cogi possunt, ac debent monialium consanguinei. ita *Barbosa sup. num.* 10. ex Mosconio, & cum his *Tamburin. sup. quæst. 1. num. 9. & 10.* monens in defectu consanguineorum recurrendum esse ad illum, ex cuius auctoritate, ac voluntate fuit constructum monasterium; sicut enim consanguinei monialium, durante vinculo consanguinitatis, tenentur eas conseruare in debita honestate, vt colligitur ex *cap. si quis dereliquerit* 30. *dist.* sic & ijs quoad hoc succedit fundator monasterij, quippequi potuit, & debuit præuidere huiusmodi necessitates futuras. sic citati DD. & benè; si addas id etiam spectare ad proprium Episcopum, si redditus episcopatus id ei permittant, aut aliunde possit consulere præsenti monialium necessitati: cùm ipse ex officio teneatur restituere clausuram monialium, eamue conseruare, suoque exemplo quàm maximè possit alios excitare ad subueniendum tantæ monialium necessitati; ne alioqui ipsi dicatur: *Qui alios doces, te ipsum non doces?*

QVÆRES VIII. An obligatio clausuræ adstringat omnes moniales.

13 ℞. Adstringere omnes, & singulas moniales cuiuscunque Ordinis, etiam militaris, quæ religiosam professionem emittunt, & viuunt in congregatione. ita *Sanchez sup. num.* 10. *Miranda sup. quæst. 1. art. 3. Bonac. par. 2. num. 1.* alijque communiter, & probatur tum quia *Concilium Trident. sess. 25. de regul. cap. 22.* statuit omnia, & singula contenta in superioribus decretis seruari in omnibus cœnobijs, ac monasterijs quarumcunque Sanctimonialium, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum, etiã Hierosolymitanæ, viuant, & quocunque nomine appellentur sub quacunque regula, vel institutionibus: vnum autem ex præfatis decretis ea sessione factis est de clausura monialium; tum quia Pius V. in sua Bulla *Circa pastoralis* ait *cuiuscunque Ordinis, vel Militarium, etiamsi Hierosolymitanæ sint:* quæ dictio *etiam* in vtroque decreto posita significat à fortiori compræhendi moniales aliorum Ordinum militarium.

Dixi

14 Dixi in responsione, *& viuant in congregatione*, vt innuerem, quòd, si quæ fœmina hodie licitè profiteretur ea conditione, vt in domo propria maneret, prout permittitur, *cap. fin. qui clerici, vel vouent.* ea non teneretur ad clausuram: siquidem iura loquuntur de monialibus viuentibus in congregatione (vt apertè constat ex Constit. Pij V.) &, cùm sint odiosa, non debent ampliari, sed restringi. ita *Graff.* 1. *p. decis. l.* 4. *cap.* 23. *num.* 17. *Miranda sup. art.* 4. *Bonac. num.* 5. alijque inter quos rectè notauit *Nau. comm.* 4. *de regul. num.* 53. priuilegia olim concessa monialibus professis quoad exemptionem à clausura, modò non suffragari, vtpote reuocata in Concilio Trid. sup. & Pij V. constitutione.

15 Excipiendæ tamen sunt moniales conuersæ, quæ ex eiusdem Pij V. concessione in monasterijs ad suam sustentationem indigentibus fidelium eleemosynis per dictas moniales colligendis, possunt degere extra clausuram ad effectum quæritandi eleemosynas: dummodo sint ætatis annorum 40. degant in domo contigua monasterio, non ingrediantur clausuram monialium, nisi in casibus expressis per suas Constitutiones, ac de suis domibus non exeant ad colligendas eleemosynas, nisi de licentia Ordinarij. Quanquam Greg. XIII. in sua Constitut. *Deo sacris* cupiens hanc ipsam exceptionem auferri, iniungat Ordinarijs, vt quacunque ratione cognouerint posse conuenienter Conuētuum moniales sustentari absque dicta eleemosynarum collectione, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs monialibus reducant, neque ampliùs permittant illas exire è suis monasterijs.

QVAERES IX. An obligatio clausuræ adstringat moniales in quocunque euentu, & consequenter etiam cum graui periculo vitæ.

16 ℞. Quòd, cum obseruantia clausuræ possit afficere, & de facto afficiat moniales secundùm duplicem respectum, nimirum ne ipsæ egrediantur è proprio monasterio, & ne admittant intra illud personas extraneas absque debita licentia: quoad vtrumque respectum dari possunt plures casus, in quibus cessat obligatio clausuræ, vt apertè constabit ex dicendis in duabus sequentibus sectionibus; in quarum priori proponemus casus concernentes clausuram sub priori respectu, in posteriori verò casus versantes circa clausuram sub posteriori respectu. Hic vnum solùm aduerto, quòd, cùm necessitas non habeat legem, *l. vnic. ff. de offic. pro consul.* & lex humana ordinariè non obliget cum tanto subditorum dispendio, vt probat *Laym. l.* 1. *tract.* 4. *cap.* 14. *nu.* 5. ex communi DD. sententia; vtique & lex clausuræ non obligabit moniales, neque cum graui periculo vitæ (eo tamen modo, quo explicabimus *sect. seq. q.* 8.) neque cum alio graui damno, sicut notauit *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 15. *num.* 62. ex Dominico, Franco, Sylu. Rodriq. & alijs.

QVAERES X. Sub quibus pœnis teneantur moniales seruare clausuram.

℞. Te-

17 ℞. Teneri seruare sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ Papæ reseruatæ, necnon priuationis officiorum, dignitatum, & administrationum, & inhabilitatis ad illa; siue ipsæ moniales sine debita facultate egrediantur è monasterio: siue alios ingredi faciant, aut permittãt; idque quoad moniales egredientes ex Bulla Pij V. declaratoria, quæ est 8. in ordine, de qua *sect. seq. q.* 3. quo verò ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorij XIII. in ordine 28. eo tamen modò, quo dicemus hic *sect.* 3. *q.* 3.

QVAERES XI. Quod, & quibus modis contingere possit obligationem clausuræ violari à monialibus.

18 ℞. Violari posse ijs duobus modis, quos recensuimus *q. praecedenti*, videlicet indebitè egrediendo è proprio monasterio, vel extraneos ingredi faciendo aut, permittendo intra clausuram monasterij. quòd bene aduertit *Portel. de dub. regul. v. clausura monial. in addit. num.* 1.

An autem violatio clausuræ monialium excusari possit à culpa m. ratione paruitatis materiæ.

19 ℞. *Nald. v. clausura num.* 2. *ex Graff. de cas. reseru. c.* 5. *num.* 45. quos adducit, & non reprobat *Diana p.* 3. *tr.* 2. *resol.* 52. posse excusari, adeoque monialem ambobus pedibus se transferentem extra ianuam terminos clausuræ terminantem ad vnum, vel duos palmos, non peccare m. si statim regrediatur; idem sentit & Merolla relatus à *Tamburin. sup. D.* 19. *q.* 4. qui tamen oppositum sentit cum *Bon ac. sup. p.* 4. *num.* 2. & alijs alioqui concedens paruitatem materiæ in præsenti casu posse admitti, si monialis toto corpore non egrediatur è clausura, sed maiori parte corporis manens intra septa monasterij pede, aut pedibus exeat: sic quippe non videtur consummari tota transgressio violationis clausuræ in eo consistens, quòd monialis egrediatur è terminis definitæ clausuræ; quod vtique verificatur, siue ea longè recedat à dictis terminis, siue tantùm ad duos pede mox regressura: quæ est ratio, cur citati Doctores sustineant in violatione clausuræ non debere admitti paruitatem materiæ, & quidem satis probabiliter. Quanquam non audeam damnare oppositam sententiam, quam admittunt docti Neoterici à me consulti, nec immeritò; stante quòd obligatio clausuræ est de iure positiuo humano, quod cum debeat esse accommodatum fragilitati humanæ, non solet, nec debet interpretari adeò rigorosè, vt non admittat leuitatem materiæ, etiam in casu, quo eius violatio dicatur perfectè cõsummata modo dicto, idque iuxta doctrinam *Sanchez* traditam *l.* 1. *mor. c.* 4. *num.* 1. asserentem tunc solùm non dari paruitatem materiæ, quando in materia parua reperitur integra ratio irreuerentiæ, ac offensionis; cuiusmodi sunt ea, quæ immediatè, ac directè versantur circa Deum, vt odium Dei, contemptus illius, infidelitas, periurium assertorum, simonia, & alia id genus; inter quæ tamen non videtur computanda violatio clausuræ, etsi *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *num.* 70. id neget.

QVAE-

QVÆRES XII. An violatio clausuræ monialium sit reseruata, etiam seclusa reseruatione pœnarum, quas incurrunt illius transgressores.

20 ℞. Esse, si fiat ad malum finem contra castitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601. in quo vltra casus contentos in Bulla Cœnæ abstulit Regularibus aliàs quoad hoc priuilegiatis, facultatem absoluendi ab alijs quinque casibus, inter quos enumeratur violatio clausuræ monialium ob malum finem; quanquam, vt ostendimus in *tract. de prohibit. c. 2. q. 14.* non improbabile videatur huiusmodi reseruatione non compræhendi ipsas moniales, vt pote in præfato decreto expressas tantùm per modum termini, & vt se habentes merè passiuè ad dictam violationem; sicut colligitur ex modo illo loquendi *violatio clausuræ monialium*: præsertim cum simus in materia odiosa, quæ debet restringi.

QVÆRES XIII. Quis dispensare possit cum monialibus super obligatione clausuræ, vt licitè possint ipsæ egredi ex illa, & alios admittere intra illam.

21 ℞. Posse dispensare Papam, absolutè, & simpliciter loquendo: vt inde patet, quòd obligatio clausuræ est iuris humani, adeoque subijcitur Papæ potestati; in casibus verò necessitatis, in quibus non potest commodè adiri Papa, posse dispensare Ordinarium loci, siue ex se solo, si monialis dispensanda non sit exempta, siue de consensu etiam Prælati regularis, si monialis sit immediatè subiecta Prælatis Ordinis: idque ex *Concilio Tridentino sess. 25. c. 5.* & ex Constit. Pij V. relata *qu. 10.* prout notat *Lezana to. 1. c. 25. num. 21.* addens tamen in Hispania videri vsu receptum, vt pro licito egressu monialium Regularibus subiectarum in casibus permissis nequaquam requiratur consensus Ordinarij: quod vtique potest admitti, si constet dictam consuetudinem fuisse legitimè inductam iuxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præscriptione. Quin etiam admittit Lezana ex Sylu. Rodriq. & Bonac. quòd, si vrgente casu grauissimæ necessitatis, non posset monialis obtinere licentiam exeundi à proprio Prælato, vtpote absente: posset, eo inconsulto, exire; cùm necessitas careat lege, & huiusmodi casus per epicheiam censeri possit exceptus à decretis Concilij Trid. & Pontificij Constitutionibus.

QVÆRES XIV. An moniales per contrariam consuetudinem possint derogare decretis indicentibus clausuram.

22 ℞. Quòd, cùm obligatio clausuræ monialium sit de iure humano, vt dictum est *q. 3.* & ius quodcunque humanum, simpliciter loquendo, possit abrogari; sequitur etiam moniales posse alicubi derogare præfatæ obligationi. ita in terminis *Sanch. l. 6. mor. c. 15. nu. 4. ex Azorio to. 1. l. 13. c. 8. q. 1.* alijq; docti recentiores consulti, &, vt putò, satis probabiliter: quidquid in contrarium sentiat Llamas relatus ab eodem Sanch. sustinens contra obligationem clausuræ nullam posse præualere consuetudinem, aut statutum. vtpote tacitè comprehensam in voto tanquam necessariam ad castitatis promissè ob-

sè obseruantiam; quod alij communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præsentem responsionem non procedere quoad illas moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad clausuram.

SECTIO II.

De obseruantia clausuræ Monialium quoad non exeundum è septis proprij monasterij.

23 EGressus è clausura vetitus monialibus ex multiplici iure.
24 Si fiat indebitè, interdum plures continet malitias, at non semper.
25 Monialis sic egrediens subditur excommunicationi reseruatæ Papæ.
26 Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur à cooperantibus.
27 Dicta excommunicatio incurritur ante sententiam, non item aliæ pœnæ.
28 Quis absoluat à præfatis pœnis.
29 Quæ causa requiratur, & sufficiat, vt moniales licentiari possint ad egressum.
30 Quale incendium sufficiat ad licitum egressum.
31 Qualis casus Lepræ.
32 Qualis casus epidimiæ: quid sit epidimia.
33 Iuxta aliquos licentiari potest monialis ad egressum ob morbum ei soli nociuum.
34 Alij communiùs negant contra Suarez, & iuxta praxim.
35 Concedi potest egressus in casibus similibus.
36 In his tamen casibus semper requiritur licentia Prælati, nisi sit periculũ in mora.
37 Cuius Prælati requiratur licentia.
38 Hæc debet esse specialis, & expressa.
39 Item in scriptis, etiam pro foro conscientiæ: quod alij negant.
40 Non est semper opus, quòd sit in effectu obtenta.
41 Illicitus est egressus factus ex licentia iniusta inferioris Papa.
42 Sic tamen egrediens monialis non incurrit pœnas, immò nec peccat iuxta aliquos, si licentiam obtineat à Papa.
43 Licentia egrediendi, & dispensatio ad egressum inter se differunt.
44 Egrediens sine licentia in casu necessario id interdum significat Prælato.
45 Egressus permittitur monialibus in casu belli, inundationis, ac ruinæ Conuentus.
46 Item vt eæ eligantur in Abbatissam alterius Conuentus, aut ad aliud officium.
47 Ad id tamen requiritur licentia Sedis Apostolicæ: quod alij negant.
48 Monialis sic egrediens redit postea ad suum Conuentum.
49 Item ad fundandum nouum Conuentum, aut reformandum alium iam fundatum.
50 Inconsulto Papa moniales egrediuntur ad habitandum nouum Conuentum.
51 Talis autem egressus faciendus in aurora.

Permittitur

52 *Permittitur egressus monialium causa correctionis.*
53 *Seruatis tamen seruandis.*
54 *Monialis professa transit ad ordinem strictiorem, repetita, probatione, ac professione.*
55 *Egrediens cum licentia aliquantulum diuertit licitè.*
56 *Si indebitè diuertat, subest pœnis latis contra violantes clausuram.*

QVAERES I. Quibus iuribus interdictum sit monialibus egredi è clausura proprij monasterij.

23 ℞. Quòd, quamuis in antiquis canonibus multa extent huiusmodi clausuræ præcepta (vt in *can.*33. Concilij III. Carthagin. *can.* 46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & *can.*65. Concilij Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat absolutè iniuncta, sed dependenter ferè à legitima facultate Abbatissæ, sicque paulo maior, ac rigidior clausura imponebatur fœminis, quàm viris. Primò Bonifacius VIII. in *cap. vn. de statu Regular. in 6.* illam absolutè præcepit monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacunque ratione, aut causa, excepto tantùm casu, in quo monialem tanto, & tali morbo euidenter laborare constaret, vt non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo commorari: quæ exceptio vtique firmat regulam in contrarium. Cùm autem tale decretum Bonifacij VIII. non fuisset vsu receptum, vel certè per contrariam consuetudinem antiquatum, vt indicat *Concilium Trident. sess.* 25. *c.* 5. *de Regular.* & Auctores passim testantur, à dicto Concilio fuit innouatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire è monasterio, etiam per breue tempus quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda indultis, & priuilegijs quibuscunque non obstantibus*: necnon approbatum, ac confirmatum tum à Pio V. *in sua Constitut.*8. *in ordine*, tum à Greg. XIII. *in sua Constitut. item* 8. *in ordine*, in qua explicat, quæ loca comprehendantur sub clausura monialium; cùm Pius V. *in citata Constitut.*8. latiùs declarasset decretum Bonifacij VIII. & Concilij Trid. superiùs allegatum, expressis in declaratione dictæ bullæ casibus, in quibus moniales possunt licentiari ad exeundum è clausura, & latis varijs pœnis aduersùs violantes ipsam clausuram, de quibus infra.

QVAERES II. Qualiter peccet monialis indebitè egrediendo è proprio monasterio, & quot peccata committat.

24 ℞. Peccare m. nisi excuset paruitas materiæ iuxta dicta *sect. præced. q.* 11. committere verò vnum tantùm peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum ecclesiæ, monialibus clausuram indicentis, si solo præcepto ecclesiastico teneantur ad clausuram, non autem etiam ex voto, sicut de facto aliquæ moniales tenentur; quæ proinde exeuntes è clausura sine debita facultate duo peccata committunt necessariò exprimenda in confessione, vnū scilicet contra preceptum Ecclesiæ (quod est peccatum inobedientiæ)

dientiæ)& alterum contra votum, quod est sacrilegium. Et ratio est, quòd, cùm præceptum clausuræ impositum monialibus sit de re grauissima, eius violatio ex genere suo non potest non esse mortalis; ex alia parte in vno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ specie diuersæ, quando actus opponitur diuersis specie virtutibus, ac perfectionibus. vnde fit, quòd, si clausura præscriberetur tum ab Ecclesia, tum à regula; non ideo eius violatio duplicem contineret malitiam; cùm sic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni, nimirum obedientiæ.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeantur moniales egredi è clausura proprij monasterij.

25 ℟. Prohiberi sub pœna excommunicationis maioris ipsò facto incurrendæ, eaq; reseruata Papæ, si sit publica, ac notoria. patet ex Pij V. Constit. 8. superiùs adducta, quæ sic habet: *Aliter autem egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipsò absque aliqua declaratione subiacere, à quo, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles* (supple) *decernimus*.

26 Vbi notandum vi istius Constitutionis moniales indebitè egredientes è proprio monasterio non solùm incurrere excommunicationem maiorem ipsò facto, absque alia declaratione, eamque Papæ reseruatam: sed etiam remanere priuatas dignitatibus, officijs, & administrationibus, quæ habent tunc temporis, immò & inhabiles ad obtenta, & alia in posterum obtinenda. Quin etiam talibus pœnis subiacent non moniales tantùm modo dicto clausuram violantes, sed etiam Episcopi (cùm de his expressa mentio fiat in citata Constit. Pij V.) Prælatique Regulares, si fortè sine iusta causa illis dent licentiam exeundi è monasterio; necnon ij, qui moniales iniustè egressas comitantur, aut recipiunt, si suo comitatu, aut receptione cooperentur egressui monialium ipsarum, aut sint in causa, quòd non redeant ad monasterium, sicut debent; quòd benè aduertit *Bonac. q. 1. de claus. p. 4. nu. 4. & 5.* hinc inferens cum Rodriquez Sanchez & Llamas non incurrere dictas pœnas illum, qui causa vrbanitatis, amicitiæ, honoris, aut consanguinitatis monialem illicitè egressam comitaretur, aut reciperet, dummodo eius delicto re vera non cooperetur: qua de re *Sanch. l. 6. mor. c. 14. num. 72.*

Difficultas est, vtrùm præfatæ pœnæ incurrantur ante sententiam Iudicis declaratiuam, siu minùs pœnæ, saltem delicti.

27 ℟. Excommunicationem quidem incurri ante omnem sententiam Iudicis, etiam declaratiuam delicti (quod omnes concedunt) alias verò pœnas probabile esse non incurri, nisi post sententiam criminis declaratoriam: lar-

tam

tam à Iudice; qua scilicet declaretur iuridicè monialem violasse clausuram egrediendo è monasterio absque legitima facultate; idque non solùm ob doctrinam, quam tradit *Sanchez sup. num. 65. ex Nau. Mol. & Sosa*: sed etiam quia clausula illa, *absque aliqua declaratione*, in relata Constitut. Pij V. ex tenore textus videtur referri solùm ad excommunicationem, non item ad alias pœnas; sicut & vi textus reseruatio solùm afficit excommunicationem non autem reliquas pœnas: cùm sic habeat: *Excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso, absque aliqua declaratione subiacere; à quo, præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant: & insuper tam egressas* (idest moniales) *quam præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad illa, & ad alia in posterum obtinenda inhabiles decernimus*. Vbi noto clausulam illam *absque alqua declaratione*, & illam aliam, *præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant*, solùm apponi, vbi agitur de excommunicatione, non item postea, vbi agitur de alijs pœnis; quod est signum Pium V. in dicta Constitutione noluisse cum tanto rigore obligare ad reliquas pœnas, atque obligat ad excommunicationem: si enim pari rigore voluisset obligare ad vtrumque id potuisset exprimere, immò & expressisset iuxta illud *si voluisset expressisset*: quod maximè locum habet in odiosis, quæ non debent ampliari, sed restringi.

Quod si quæras, qui possit absoluere à præfatis pœnis.

28 ℞. Non posse absoluere, nisi solùm Papam, aut alium habentem ab eo facultatem, si eæ sint publicæ: cùm excommunicatio sit reseruata Papæ, & doctrina generalis sit inferiorem Papa non posse regulariter dispensare in pœnis ab ipso latis, præsertim post secutam Iudicis sententiam. Dixi *si eæ sint publicæ*; si enim pœnæ sint occultæ, ab ijs possunt absoluere non solùm Episcopi virtute *Concilij Trid. sess. 24. c. 6.* ac Prælati regulares ex concessione bullata Pij V. relata à *Rodriquez to. 1. q. 61. ar. 9.* sed etiam religiosi priuilegiati ex indulto bullato Pauli III. concesso Societati Iesu, & à nobis explicato in *Manuali tract. de priuileg. cap. 2. sect. 1. subs. 2. q. 2. ita Bonac. sup. p. 5.* alijq; apud ipsos.

QVÆRES IV. An, & ex qua causa moniales licentiari possint ad egressum è monasterio, non obstante obligatione clausuræ.

29 ℞. Ex vi quidem Constitutionis Bonifacij VIII. citatæ in *cap. periculoso de statu Regul. in 6.* posse tantùm in vno casu ibi excepto, nimirum quando monialis euidenter laborat tanto, ac tali morbo, vt non possit cum alijs commorari absque graui periculo, aut scandalo; ex vi vero Constitut. Pij V. relatæ *q. præced.* posse exire in tribus casibus ab ipso ibi expressis, videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ: immò & in alijs casibus similibus, aut vrgentioribus, qui censentur comprehendi in tribus allatis iuxta dicenda *q. 8.* Quare moniales nequeunt licentiari ad egressum

nisi

nisi ex causa valdè graui, ac vrgenti: cuiusmodi sunt omnes relatæ in *cap. periculoso*, & in Constitutione Pij V.

QVAERES V. Quandonam casus incendij sufficiat, vt monialis licitè possit exire è monasterio.

30 ℞. Non sufficere, nisi quando incendium est adeò magnum, vt moniales sint moriture, si non exeant; quanquam, vt omnes moniales in tali euentu exire possint, opus sit, vt omnium vita periclitetur, nisi omnes exeant. vnde, si contingat non imminere periculum omnium, sed aliquarum tantùm, eò quòd vna pars monasterij incendatur, & in alia non sit periculum: tunc eæ solùm exire possunt, quæ aliter mortem euitare non possunt; vt si fingamus eas habitare in parte, quæ incenditur, & non posse transire ad aliam, nisi per ignem: idemque erit de vna tantum moniali, si casus ad hoc restringatur, vt illa sola incendio periclitetur. ita *Suar. to. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 9. n. 11.* hinc inferens casum incendij in præsenti euentu non respicere communitatem, vt communitas est, sed omnes personas eius vt singulas, & sufficere in vnaquaque, si illam solam tangat.

QVAERES VI. Quando casus lepræ sit sufficiens ad hoc vt monialis licitè egredi possit è monasterio.

31 ℞. Tunc solùm esse sufficientem, quando, moniali tali morbo infecta non egrediente, omnes aliæ moniales euidenti periculo infectionis exponerentur; vnde, si cesset tale periculum, eò quòd monasterium sit valdè capax, ibique adsit commoditas medendi ei morbo absque periculo contagionis aliarum monialium: tunc monialis sic infecta non potest exire, cùm cesset periculum, ratione cuius præcisè licitus erat exitus, vt apertè colligitur ex *cap. periculoso*, innouato per Concilium Trid. & Pij V. Constitutione ferè hoc ipsum exprimentibus ijs verbis, *quod non possit cum alijs absque graui periculo commorari*. Vt proinde dicat *Sanchez num. 32.* ad hoc vt Superiores iustam licentiam exitus concedant, non debere esse contentos sola probatione morbi, sed præterea probandam esse incommoditatem monasterij ad medendum sine periculo infectionis aliarum monialium; quod etiam indicat *Tambur. sup. D. 20. q. 1. num. 4.* dicens ad hoc vt monialis ex lepræ morbo licitè possit exire è monasterio, huiusmodi infirmitatem debere esse talem, vt homo sæcularis ea infectus extraheretur è propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum segregatum vulgò nuncupatum *Lazaretto*.

QVÆRES VII. Quid intelligatur hìc nomine epidemiæ, ob quam moniali eo morbo infectæ concedi potest, vt exeat è monasterio.

32 ℞. Intelligi non solùm epidemiam, quæ est vera pestis, sed etiam epidemiam simplicem, morbū scilicet communem adeo contagiosum, vt ab vno facilè diffundatur ad alios cum ipso communicantes; si tamen non obstet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609. & relata à *Diana p. 2. tr. 15. resol. 23.* nimirum in Constitut. Pij V. nomine epidemiæ

venire

venire solùm veram, ac realem pestilentiam, nō autem morbum gallicum, & S. Lazari, strumas, cancros, aliosque huiusmodi morbos contagiosos. ita *Suarez supra num.3. Sanchez num.35. Rodriq. sup. q.49. art.3. Miranda q.3. de monial. art.5. Portel. de dub. regul. v. clausura num.18.* alijque, quos citat, & sequitur *Tambur. num.6.* dicens huiusmodi casum sic communiter explicari à Doctoribus, & probatur tum quia intentio Pij V. in excipiendo isto casu, quę est cōsulere indemnitati Communitatis religiosæ, æque militat in morbis istis contagiosis, qui possunt inficere totum monasterium, aut maiorem illius partem: vbi autem procedit eadem ratio, procedit & eadem iuris dispositio; tum quia verisimilius est nomen epidemiæ hìc sumi non rigorosè pro illa, quæ pestis dicitur, & sic per cōtagium communicatur, vt maiorem partem hominum, quos inficit, occidat, sed vt latiùs dicitur de quocunque morbo communi contagioso modò supra dicto: cùm enim Pij V. constitutio sit odiosa, ac restrictiua quoad hanc partem, eius verba interpretari debent in mitiori significatione propria; vnde, cùm iuxta vsum Medicorum vox epidemiæ absolutè dicta significet quemcunque morbum contagiosum, secundùm hanc significationem debet hìc sumi: quæ rationes faciunt istam sententiam satis probabilem; præsertim cùm non constet authenticè de declaratione illa Sacræ Congregat. superiùs allegata ex Diana , sicut notauit ipsemet Diana, & innuit etiam *Lezana tom.1. cap.25. num.20.* dùm nostram amplexus sententiam subdit, *licèt oppositum in praxi omninò sequendum sit, si authenticè constet de quadam declaratione Sacræ Congregat. in contrarium.*

Vtrùm verò dari possit moniali licentia exeundi è monasterio in casu, quo ea laboret morbo ipsi soli nociuo, & tali, vt moraliter sit certum eum non posse sufficienter curari, nisi exeundo è monasterio, verbi gratia eundo ad balnea.

33 ℞. Quòd, quamuis Azorius, Nauar. Graff. Zipæus, Bonac. & alij relati à Diana supra sustineant moniali in tali casu posse concedi facultatem exeundi è monasterio, idque admittat etiam *Diana p.5. tract.3. resol.137.* & non improbabiliter, seclusa praxi, quæ viget in contrarium; absolutè tamen dicendum videtur in isto casu non debere, nec posse concedi moniali, vt exeat è monasterio. ita *Sanchez num.39. Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. num.20. Gutier. l.1. canonic. qq. cap.14. Zerola p.1. praxis v. moniales q.16,* alijque penes Dianam vbi supra, & probatur tùm quia sententia Azorij, & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum clausuræ statutæ in commune bonum religionis, stante quòd morbi periculosi sunt frequentissimi, auiditasque monialium exeundi è monasterio est maxima, sicq; facilè attraherent Medicos ad iudicandum egressum vitando periculo mortis esse ipsis necessarium, & ita passim concederetur facultas egrediendi; tum quia in citato *cap. periculoso* (cuius obseruantia maximopere commendatur in *Concilio Trid. sess.25. de regul. cap.5.* & in Constitut. Pij V. sæpiùs relata)

K ob so-

ob solam rationem communis boni monialium permittebatur egressus, vt constat ex ijs verbis, *nisi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret, quòd non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo commorari*; ergò casus respiciens solam monialis vtilitatem priuatam non præbet causam sufficientem egrediendi; tum quia, estò Doctores iuxta inferiùs dicenda concedant quacunque dictione exceptiua adiecta non excludi casus similes, aut vrgentiores; fatentur tamen vniuersi excludi casus dissimiles, ac minùs vrgentes: quia alioqui dictio exceptiua esset inutilis: constat autem quòd præsens casus est valde dissimilis, ac longè minùs vrgens, quam tres expressi in Constitut. Pij V. vt facilè patebit consideranti.

34 Dissentit *Suarez num.9.* dicens se non posse discedere à pia sententia Nauarri sustinentis in casu proposito concedi posse moniali licentiam exeundi è monasterio; probatq; tum quia leges humanæ non obligant ad sui obseruationem cum graui periculo mortis, nisi vbi honor fidei, aut religionis, vel magna necessitas boni communis intercedit: nihil autem horum in præsenti interuenit; tum quia lex humana debet esse tolerabilis, adeoque non potest obligare cum graui periculo mortis, nisi ex causa proportionata, qualis nō est, nisi necessitas communis boni temporalis, aut spiritualis; tum quia id videtur satis apertè colligi ex quadam declaratione Sacræ Congregat. quam idem *Suarez nu.11.* refert his verbis: *Curandæ valetudinis causa ad balnea monialem exire posse Sedes Apostolica concessit, dum tamē eat cum honesto comitatu personarum, quem ordinarius dandum censuerit, atque tam eundo, quàm redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neque diutiùs maneat apud ipsa balnea, quàm ad curandam infirmitatem necesse fuerit*. Verùm, quia praxis communiter est in contrarium, saltem in his nostris regionibus: non videtur recedendum à nostra sententia, esto opposita speculatiuè censeri possit probabilis; præsertim cùm dici possit præfatam declarationem Sacræ Congregat. non fuisse generalem, sed potiùs fuisse dispensationem cum aliqua moniali in particulari, ideoque non facere ius: maximè cùm non constet eam fuisse authenticam: cum Suarez sentit *Castr. Pal. trac.16. D.4. p.9. num.15.*

QVÆRES VIII. An prædicti tres casus excepti in citata Constitutione Pij V. possint extendi ad alios similes, aut etiam vrgentiores.

35 ℞. Posse, & probatur tum quia dictio taxatiua non excludit casus similes, & in quibus militat eadem ratio, aut vrgentior, sicut ex multis ostendit *Euerard. in suis topicis legalibus loco à natura dictionum taxatiuarum num.4.* & colligitur ex varijs iuribus, quæ adducit *Sanch. nu.37.* tum quia Clem. VIII. in sua Constitut. *Religiosæ Congregationes* ad puritatem paupertatis magis conseruandam prohibuit munera à Religiosis dari, præterquam in casibus ibi exceptis: & tamen Sanchez supra cum Sosa putat præfatos casus ex-

tendi

tendi ad similes, in quibus militat eadem, vel maior ratio; tum quia in nouella Constitut. Iustiniani *collat. 4. sub tit. de nuptijs, §. sed etsi quis,* dicitur solis Clericis promotis ad Ordines minores lectoris, & cantoris integrum esse vxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum est ijs, qui initiati sunt alijs duobus ordinibus minoribus; quinam autem sint casus, qui extendi possunt ad eos, qui recensentur in motu proprio Pij V. constabit ex quæstionibus inferiùs proponendis, ac soluendis.

QVÆRES IX. An occurrente aliquo casu, in quo iuxta dicta licitus est egressus monialium è monasterio, ex propria auctoritate possint egredi, vel certè requiratur legitima licentia Superioris.

36 ℞. Requiri licentiam Superioris; idque non solùm ex decreto *Concilij Trident. sess. 25. de Regul. cap. 5.* vbi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire à monasterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda:* sed etiam ex Constit. Pij V. superiùs citata, quæ incipit *Decori*, & sic habet, *quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expresse in scriptis approbata sit.* est communis DD. inter quos *Portel. supra num. 20.* benè, aduertit, quòd, quamuis in casibus allegatis à Pio V. expectanda est licentia ad egrediendum, si Superior adsit; secùs est, si Superior absit, & periculum sit in mora, aut eam iniustè deneget, & certò constet de iniustitia.

At, dices, cuius Superioris licentia requiritur, vt monialis in aliquo dictorum casuum licitè egrediatur?

37 ℞. In monasterijs quidem subiectis Episcopo requiri, & sufficere licentiam solius Episcopi, aut Ordinarij loci: cùm ipse respectu illorum sit & Episcopus, & Prælatus Religionis; in Monasterijs verò exemptis præter licentiam Episcopi, seu Ordinarij loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprij, Prouincialis scilicet, aut Generalis iuxta vniuscuiusque Ordinis institutum. patet tum ex Concilio Trid. loco citato, quod, quamuis non requirat expressè licentiam Prælati regularis respectu monasteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, sed potius supponit, vt iure communi necessariam; vtpote semper loquens secundùm ius, quando illud non immutat; tum ex Constitut. Pij V. §. præcedenti allegata, in qua id totum satis expressè deciditur. ita *Suarez supra num. 13. Barbosa num. 28. Sanchez supra num. 24. & seqq.* alijque apud ipsos; qui rectè monent non immeritò Pium V. in citata Constitutione dicere *per Episcopum, seu alium loci Ordinarium,* vt innuat huiusmodi licentiam posse concedi nō solùm ab Episcopo propriè dicto, qui scilicet habeat vltra iurisdictionem Episcopalem, etiam potestatem Ordinis Episcopalis, sed etiam à quocunque habente iurisdictionem Episcopalem, qualis est Vicarius generalis Episcopi, immò

& Vicarius generalis Capituli, sede vacante: qui vtiq; veniunt nomine Ordinarij loci, vt in specie adnotauit *Barbosa vbi supra* ex Llamas, & Sanchez reijciens, quod ait *Rodriq. sup. art. 6.* monialem scilicet exemptam in adductis casibus posse absque vllo scrupulo recedere è monasterio cum sola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Prouincialis, & non requiri vllam approbationem Episcopi sæcularis; stante quòd Prælatus regularis est etiā ipse Ordinarius talis monasterij, sicq; de illo possunt intelligi allegata verba Pij V. *per Episcopum, siue alium loci Ordinarium*; cùm tamen secundùm communem loquendi modum Prælatus regularis nunquam dicatur loci Ordinarius, estò sit Ordinarius proprij monasterij.

Quòd si queras, an licentia egrediendi è monasterio in casibus permissis concedenda monialibus debeat esse specialis, ac expressa: idque ita, vt alias licentia sit eò ipsò irrita, ac nulla.

38 ℟. Attenta Constitutione Pij V. debere esse & specialem, & expressam; cùm id ibi satis apertè explicetur ijs verbis, *& expressè in scriptis approbata sit* (idest causa egrediendi è monasterio) hoc enim ipsò quòd talis causa debet expressè approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non potest non esse specialis, vtpote data hic, & nunc in casu particulari & quidem in scriptis, cùm id disertis verbis exprimatur. quæ doctrina procedit tum in caussis exitus expressis in dicta Constitut. Pij V. tum in alijs quibuscunque vt notauit *Sanch. sup. num. 29.*

An autem, vt talis licentia sit valida, debeat necessariò esse in scriptis, ita vt non valeat, si concedatur verbotenus.

39 ℟. Videri probabilius, quòd necessariò debeat esse in scriptis, etiam quoad forum conscientiæ. ita *Bonac. quæst. 1. de claus. p. 8. num. 5. & Tamburi supra quæst. 6. num. 1.* ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, alijque communiter, & probatur tum quia id satis clarè significatur in citata Bulla Pij V. ijs verbis, *aliter autem, quàm, vt præfertur, egredientes excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipsò absque aliqua declaratione subiacere, &c.* tum quia, vbi lege, contractus requirit scripturam, ea deficiente, irritus est contractus, *l. contractus 16. C. de fide instrum.* ergò & idem dicendum est in casu nostro: tum quia iure cautum est, vt talis licentia detur in scriptis, non solùm vt possit exhiberi, si petatur, sed vt maturiùs, ac rariùs concedatur (quæ enim scripto tradi debent, maturiori consilio solent examinari, & rariùs concedi) non ergo solemnitas scripturæ censeri debet leuis, sed valdè substantialis. Oppositum tamen sentiunt Homobon. & Bellocch. quos refert, & non reijcit *Diana par. 3. tract. 2. resolut. 129.* ex Innocentio, Abb. & Felino docentes quòd, quamuis licentia ad ingrediendum septa monasterij monialium ex decreto Concilij Trident. in scriptis obtenta requiratur: id intelligitur quoad forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, sufficit, quòd interueniat consensus iure naturali requisitus, qualis est etiam, qui oretenus conceditur; est autem ea-

dem

dem ratio de licentia requisita ad licitum egressum monialium è monasterio, vt patet.

QVAERES X. An, occurrente causa legitima egrediendi è monasterio, possit monialis exire absque licentia Superioris, si proposita causa egressus petat licentiam, & non obtineat.

40 ℞. Quòd, cùm ad licitum egressum monialis requirantur approbatio causæ, & licentia exeundi: & hæ possint separari, quatenus potest ad aliquem pertinere approbatio causæ (quæ consistit in iudicio de sufficientia illius) absque eo quòd possit dare licentiam: si quidem monialis sit exempta, & Episcopus nolit approbare causam ab ea propositam ad exeundum; Prælatus verò regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, constito euidenter de iniustitia Episcopi: videtur monialis posse exire, cùm sic ratio Religionis propriè illam non obliget, & aliàs lex positiua in tali casu videatur non obligare: quippe quæ re vera impletur, estò desit exterior solemnitas (quamuis fortè in foro externo aliud præsumeretur.) Si verò è cõtra Episcopus approbet causam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam: tunc, moraliter loquendo, non debet monialis exire, cùm sic obstet & Constitutio Pij V. & intrinseca obligatio religiosæ obedientiæ, & prætereà tunc vix possit vitari graue scãdalum, & periculum apostasiæ, vel certè species cum infamia religionis. Quòd si monialis egressura è monasterio sit subiecta Episcopo; tunc, si ipse non approbet causam egrediendi propositã, adeoq; etiam neget licentiam exeundi, nullo modo potest monialis exire: cùm ex vna parte obstet dispositio Concilij Tridentini, ac Pij V. constitutio, & ex alia per modũ defensionis, aut iustæ excusationis id fieri nequeat sine magno scandalo, & in casu potiùs ficto, quàm morali. ita *Suar. sup. c. 9. nu. 16.* monens iuxta dispositionem Concilij Trid. & Constitutionem Pij V. approbationem causæ exeundi quoad monasteria exempta pertinere ad Episcopum, & sic Concilium nihil aliud dixisse, nisi, causam ab Episcopo approbandam: licentiam autem proprij Superioris esse necessariam ex vi religiosi status.

QVAERES XI. An monialis tuta conscientia exire possit è monasterio, si ei à legitimo Superiore detur licentia exeundi sine iusta causa.

41 ℞. Non posse, si ei constet in conscientia iustam causam egrediendi non subesse, & licentiam fuisse concessam ex fauore, vel alia ratione iniqua. ita *Suarez num. 14.* & probat, quia talis licentia re ipsa est nulla, & id non latet monialem; siquidem Pius V. in sua illa Constit. dicit: *Aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes:* prædictum autem fuerat, vt moniales sine legitima causa, & probata non exeant.

42 Concedo tamen, quòd si Papa sine iusta causa daret huiusmodi licentiam, posset monialis exire absque eò quòd incurreret pœnas latas contra violantes clausuram: immò ne venialiter quidem peccaret iuxta plures

Doctores sustinentes vtentem dispensatione valida data à Superiore sine causa non peccare, nec venialiter, vt mox videbimus: estò Papa taliter dispensans peccaret saltem venialiter, vt tradunt plures DD. penes *Sanch. l. 8. de matrim. D. 18. num. 6.* ratio responsionis est, quòd, cùm obligatio clausuræ sit de iure humano, vt iam probauimus, potest Papa in ea validè dispensare, etiam sine causa, vt innumeris Doctoribus citatis eruditè probat *Sanch. Disput. modò citata num. 3.* contra plurimos alios ab eodem relatos *num. 2.* quorum opinionem dicit *Castrus Pal. tract. 3. D. 6. p. 8. §. 1. nu. 2.* non posse defendi vt probabilem; alioqui sustinens *num. 8.* ex communi Canonistarum probabile esse, vtentem dispensatione valida, sed illicita, vt pote data sine causa, non peccare, nec venialiter: quod tamē negant plures alij Doctores; aliqui quidem sustinentes in tali casu peccari m. alij verò solùm venialiter; quòd putat *Sanch. num. 7.* esse probabilius.

43 Vnum hìc obiter moneo ex *Suar. sup. num. 13.* in præsenti materia distingui facultatem, seu licentiam exeundi è monasterio à dispensatione; quòd, cùm prohibitio non exeundi sit prohibitio non exeundi sine legitima facultate; concessio talis facultatis non est dispensatio in lege clausuræ, sed potiùs est pars materiæ ipsius legis; dispensatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur sine iusta causa; quod est benè notandum.

QVAERES XII. An, & quando monialis ex vrgenti necessitate exiens è monasterio sine licentia teneatur postea id significare Superiori, cuius intererat approbare causam exitus, & dare facultatem exeundi.

44 ℞. Teneri, si potest, quamdiu degit extra monasterium. ita *Bonac. sup. par. 8. num. 6.* ex Sanch. & Zecchio, quos sequitur *Tambur. sup. quæst. 5. num. 4.* & patet, quia cognitio causæ exitus è monasterio spectat ad Superiorem, fierique potest, vt causa, quæ monialibus videbatur legitima, non approbetur à Superiore, & consequenter monialis teneatur redire ad monasterium; hoc autem præstari nequit, nisi monialis modo dicto significet causam sui egressus. Secùs, si, cessante causa egressus, monialis iam redijt ad monasterium; tunc quippe non est opus, vt manifestet Superiori causam sui exitus, cùm sic cesset finis talis manifestationis, moniali non ampliùs indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem *Sanch. sup. cap. 15. num. 70.* contra Zecchium monialem in priori casu non significantem Superiori causam sui exitus non incurrere pœnas latas contra moniales indebitè exeuntes; probatque ex eo quòd tales pœnæ sunt latæ contra moniales iniustè egredientes: tales verò non sunt moniales in præsenti casu egredientes; cum talis casus per episheiam censeatur exceptus ratione necessitatis carentis lege.

QVÆRES XIII. An moniales habeant iustam causam exeundi in casu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius monasterij.

℞. Ha-

45 ℟. Habere. ita *Suar.sup.cap.9.num.4.Tambur.de iure Abbatiss. D.20. q.2. num.2.& 3.* alijque apud ipsum: inter quos *Peyrin. tom.2. de priuil.Constit.B. Pij V. num.25.* ait subesse monialibus iustam causam exeundi, imminente casu belli;siue intentetur ab hæreticis,alijsue infidelibus,siue à Catholicis:siquidem in omnes milites regulariter cadit illud: *Nulla fides,pietasque viris, qui castra sequuntur;* & de militibus communiter verificatur quòd *iocus, & ludus sunt in militia,domus diripere,familias spoliare,virgines rapere,solidas vrbes, atque oppida incendere: hæc sunt militum decora, profuisse nemini, nocuisse quamplurimis,nullo respectu,aut recordatione præsidentis mundo Dei.* Ratio autem responsionis est, quòd in istis casibus agitur de communi bono totius monasterij; &, cùm habeant similitudinem magnam cum casu incendij expressi in motu proprio Pij V. censentur etiam ipsi per epicheiam, ac æquiparationem excepti: dummodò alias seruentur seruanda, prout diximus *q.8.*

QVAERES XIV. An iusta sit egressio monialis ad hoc vt eligatur Abbatissa alterius monasterij eiusdem sui Ordinis,ac habitus, vel magistra nouitiarum,vel Præfecta ianuæ,seu rotæ.

46 ℟. Esse,dummodò id fiat cũ debita licentia.ita *Miranda sup.art.2.Sanch. num.45.Bonac.p.9.num.10.Barbosa de offic.Ep.alleg.102.num.25.*alijque communiter: & probant, quia iste casus est similis exceptis in motu proprio Pij V. cùm in eo agatur de bono communi totius religionis,non autem particulari huius, aut illius monialis; sicque *Conc.Trid.sess.25.c.7 de Regul.* cùm *cap.5.*valdè commendasset clausuram,concedit exitum in casu,quo in proprio monasterio non reperiatur monialis prædita dotibus requisitis ad munus Abbatissæ.

47 Dixi *dummodò id fiat cum debita licentia*, vt innuerem, quòd, licèt ad exitum monialis in casu proposito non videatur peti consensus Sedis Apostolicæ: id tamen fallit, attenta declaratione Congregationis Cardinalium allatà à *Suarez num.5.* quæ ita habet: *Monialis non potest transire de vno ad aliud monasterium, etiam de consensu Episcopi, sine licentia Sedis Apostolicæ, etsi translatio fiat ad aliud eiusdem Ordinis.* quam declarationem inquit Suarez seruandam esse, quotiescunque causa mutationis talis non fuerit, quæ vel in iure sit expressa specialiter (sicut expressum est de officio Abbatissæ, ad quod proinde non requiretur consensus Sedis Apostolicæ: cum Concilium Trident. statuendo in necessitate posse eligi Abbatissam ex alio monasterio eiusdem Ordinis simul censeatur dare licentiam exeundi iuxta illud: *Concedens vnum, etiam approbat necessarium medium ad illud;*) vel certè nisi per æquiparationem rationis causa egressus reducatur ad causas à Pio V. enumeratas in sua bulla;cuiusmodi esset casus transferẽdi monialem aliò ob prauos mores:nam talis causa iure comparatur morbo contagioso, aut scandalo communi, pro quo euitando etiam Bonifac. VIII. egressum concessit. hæc Suarez, & benè, nisi aliter ferat consuetudo

& præsens stylus Curiæ, quibus omnino standum est; quod etiam aduertit Bonacina generaliter dicens in similibus casibus tutius esse consulere Sedem Apostolicam, nisi sit periculum in mora.

48 Notant tamen *Sanchez num.46. Miranda sup. Tambur. num.8. Rodriq. tom. 1. q. 49. art. 5.* & alij monialem in casu proposito translatam ad aliud monasterium, expleto suo munere, ac officio, posse de vtriusque monasterij consensu redire ad proprium monasterium; quantumuis socia ipsi adiuncta in trāslatione renuat redire: sicut & è contra, renuente moniali principali, posset reuerti etiam socia.

QVAERES XV. An, & quo modo exire possit monialis ad fundandum nouum monasterium, aut etiam ad aliud reformandum iam fundatum.

49 ℟. Posse, modò id fiat de consensu Sedis Apostolicæ: idque ex decreto sacræ Congreg. quæ, teste *Zerola p.2. praxis v. monialis d.8. & 12.* decidit non licere hunc exitum causa reformationis, aut nouæ fundationis, aut correctionis, sed in his omnibus casibus Sedem Apostolicam esse consulendam. ita *Nau. l.3. consil. de Regul. cons.48. nu.7. Rodriq. sup. Sanch. nu.47. Tamb. nu.7.* & alij apud ipsos, patetque quia isti casus sunt similes ijs, qui excipiuntur in Bulla Pij V. vtpote spectantes ad bonum commune illius religionis: constat autem ex dictis *q.8.* sub casibus expressis à Pio V. comprehendi etiam alios similes, aut vrgentiores.

QVAERES XVI. An casu, quo totum aliquod monasterium monialium transferri debeat in aliud monasterium de nouo constructum, talis translatio fieri possit, inconsulta Sede Apostolica.

50 ℟. Posse, nisi fortè vsus obstet, de quo mihi non constat. Colligitur tum ex *Gutierez l. 1. pract. qq. c. 14.* qui docet Episcopum posse dare monialibus licentiam exeundi ex quacumque causa rationabili, ob quam monialis authoritate, ac præcepto Prælatorum mutetur ab vno monasterio, vt in alio inhabitet: idque non solùm quia occurrat iusta causa; sed quòd talis exitus non est is, quem iura prohibent, vtpote ordinatus, non ad manendum extra monasterium, sed ad aliud inhabitandum; cùm tamen iura loquantur de exitu non necessario, & ad manendum in sæculo pro aliquo tempore: tum ex *Barbosa sup. num.27.* dicente manifestè iustam extare causam egrediendi, quando ex iusta causa totus monialium Conuentus locum mutat iuxta dispositionem *Concilij Trid. sess.25. de Regul. c.5.* præcipientis monasteria monialium constructa extra vrbes, & oppida transferri ad alia monasteria existentia intra vrbes, & oppida: cùm alioqui sit par ratio in præsenti casu, vt patet: tum ex quadam declaratione Sacræ Congreg. edita 17. Iulij 1615. quam refert idem *Barbosa in collectan. v. monialium translatio* his verbis *Moniales transferri non possunt in monasteria nouiter erecta, nisi eadem monasteria auctoritate Apostolica extructa fuisse priùs constiterit: ipsaque præuia visitatione, earumdem monialium capacia, eisque accom-*

accommodata, atque ita absoluta reperta fuerint, vt cæmentarijs, alijsue fabris nulla ædificationis causa in ipsa postea ingrediendi necessitas relinquatur. Vbi noto, quòd, cùm auctoritas Sedis Apostolicæ solùm requiratur ad construenda noua monialium monasteria, hòc ipsò quòd ea interuenit in eorum constructione, ea non videtur necessaria ad faciendam postea monialium translationem; cùm in tali euentu ea expressè hìc non requiratur, & aliàs procedat regula iuris, *Qui concedit vnum, concedit & medium necessarium ad illud*: cuiusmodi est translatio monialium ad inhabitandum monasterium de nouo constructum auctoritate Apostolica.

51 Cæterum in casu, quo facienda est talis translatio, fieri debet in aurora; & quidem ita, vt moniales conspici possint à paucis, & associentur à personis grauioribus honestis, ac consanguineis proximioribus: idq; ex decreto Sacræ Congreg. adducto à Barbosa vbi supra.

QVÆRES XVII. An, & quo modo monialis possit dimitti è proprio monasterio ad hoc vt in alio monasterio meliùs corrigatur, aut puniatur.

52 ℞. Posse eo modo, quo diximus *cap.3.sect.1.q.14.*

QVÆRES XVIII. An, & quo modo, non obstante obligatione clausuræ, possint moniales dimitti è monasterio ratione incorrigibilitatis.

53 ℞. Non posse dimitti, nisi eo modo, quo diximus *sup. cap.3. sect.1.q.13.* vbi latè egimus de hac re.

QVÆRES XIX. An moniales, etiam stante lege clausuræ, possint à proprio monasterio transire ad Ordinem arctiorem.

54 ℞. Posse, eo tamen modo, quo ostendimus *sup. citata sect.1. quæst.12.* Addo hìc solùm monialem in tali casu teneri facere nouum nouitiatum, & nouam professionem: de nouitiatu patet, quia annus probationis institutus est ad effectum vt religio probet nouitium, & nouitius religionem *cap. ad apostolicam de regular.* in nostro autem casu neuter probauit alterum, sicque peragendus est nouus nouitiatus iuxta *Concilium Trident. sess. 25.c.16. de regul.* non distinguens inter ingredientes religionem à sæculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De professione verò probatur quia monialis transiens ad alium Ordinem debet in eo se obligare: hoc autem fit per professionem; quæ est contractus quidam reciprocus, per quem profitens se obligat religioni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fusiùs ostendemus in *tractat. de nouitiatu.*

QVAERES XX. An monialis ex legitima facultate exiens è suo monasterio (v.g. ad fundandum aliquod monasterium) violet legem clausuræ, si ea occasione aliò diuertat causa inuisendi aliquam cognatam, aut visitandi deuotam aliquam imaginem.

55 ℞. Quòd, cùm præceptum clausuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigorosè obligat monialem, vt in proposito casu non possit aliquantulum diuertere

diuertere à recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus, immorari extra monasterium pro aliquo breui tempore; idque etsi deuiet à recta via 8. aut 9. leucis (quòd in specie notat *Sanchez sup. c. 15. nu. 61.*) sic *Bonac. sup. p. 9. nu. 21.* monens ex eodem Sanch. per tempus breue posse intelligi spatium vnius, aut duplicis diei, *Nald. v. clausura num. 5. Miranda sup. q. 2. ar. 20. Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. num. 58. Sorbus in comp. v. ingredi monast. monial.* §. 34. alijque & patet tum ex ratione adducta sub initium responsionis; tum quia illa deuiatio, seu mora morali modo non videntur cedere in fraudem clausuræ; tum quia quod dicitur in motu proprio Pij V. *sed nec in prædictis casibus extra illa monasteria, nisi ad necessarium tempus, stare licet*, non est interpretandum secundùm regulas metaphysicas, sed morali modo, vt iam dixi: sicque solùm indicat, seclusa paruitate materiæ, monialem legitimè egressam teneri sub peccato m. redire, absoluto negotio, ad quod concessus est exitus, & non posse diutiùs commorari extra clausuram vltra tempus re vera necessarium; quod citati Doctores non negant, cùm monialem excusent à peccato m. in præsenti casu solùm ex paruitate materiæ: quæ maximè debet admitti in præceptis Ecclesiæ, cuius iugum suaue est, & onus leue; nobiscum sentit *Castr. Pal. tr. 16. D. 4. p. 9. num. 19. ex Rodriq. to. 1. q. 47. ar. 11.*

56 Quin etiam notat *Sanch. num. 70.* quòd, si monialis legitimè egressa è monasterio ita diuertat à recta via, ad quam tendit, aut vltra tempus necessarium immoretur tam diuturno tempore, vt iudicio prudentis censeatur peccare m. non ideo incurrit pœnas latas contra moniales violantes clausuram: quippe quæ non generaliter latæ sunt contra violantes clausuram, sed strictè contra moniales illicitè egredientes: sicque non debent extendi ad illas, quæ licitè egressæ sunt (.i. cum legitima licentia) sed post egressum illicitè diuertunt aliò, aut diutiùs morantur extra monasterium, quàm ferat necessitas: nam pœnæ non debent ampliari, sed restringi, vt patet; dissentit *Castrus Pal. tr. 16. D. 4. p. 9. num. 21.*

Vnde inferri potest, & benè, moniales conuersas deputatas ad quærendas eleemosynas pro monasterio non peccare contra clausuram, si occasione quæstuationis inuisant suos consanguineos, & amicos: siquidem eæ non subijciuntur obligationi clausuræ, vt constat ex dictis *hinc n. 15.* quamquam possit contingere illas aliunde peccare, si præfata visitatio consanguineorum, aut alia similis diuersio ipsis sub mortali sit aliunde prohibita; v. g. ex constitutionibus, aut præcepto Superioris.

57 *Violat clausuram monialis transiens ad aliud monasterium contiguum; duplex peccatum facit, & duplicem censuram incurrit.*

58 *Item, si fugiat è carcere, cui perpetuò iustè damnata est.*

59 *Licitè tamen ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*

60 *Item ad cauendam mortem sibi intentatam ab inuasore.*

Item

61 Item ad edendum fœtum illicitè conceptum, sicque consulendum sua famæ.

62 Licitè egreditur in aliquo casu ad vocandum Medicum, aut Confessarium.

63 Item ad præstandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conuentus.

64 Non item, vt grauiter vexata ab Abbatissa adeat Prælatum.

65 Non vt subueniat graui indigentiæ parentum.

66 Non vt subueniat nepotibus.

67 Licitè egreditur, si sit energumena, vt exorcizetur.

68 Item ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem professionis.

69 Violat clausuram exiens ad spatium, quod interiacet inter ostium clausuræ, & ianuam patentem sæcularibus.

70 Non item, si ioco impulsa transgrediatur ostium clausuræ.

71 Violat, si in limine ostij clausuræ ludat ludo nauis.

72 Secùs, si ponens se in rota eam voluat ad partem patentem sæcularibus.

73 Non violat, si toto corpore consistat in liminari ostij clausuræ.

74 Neque, si ascendat supra tectum Conuentus, & consistat intra partem respicientem ipsum conuentum, aut ecclesiam interiorem.

75 Violat, si à tecto Conuentus prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipsi Conuentui factæ præcisè in commodum externorum.

76 Non item, si insideat muro conuentus virili more quasi equitans.

77 Violat, si è fenestra toto corpore se suspendat viam publicam versùs.

78 Item, si consistat super ramo arboris sitæ intra clausuram omninò prominente extra illam.

79 Non item, si magica arte feratur per aerem intra ambitum clausuræ; cum limitatione tamen.

80 Violat si præuidens se in somnis egressuram id non impediat.

81 Item, si ascendens equum ferociorem vi feratur extra clausuram, hoc præuiso.

82 Secùs, si legitimè degens in domo priuata extra eam liberè exeat.

83 Limita, nisi iussu Superioris ibi degat cum obligatione clausuræ.

84 Non violat, si licentiata ad egressum exeat etiam ad malum finem.

QVÆRES XXI. An monialis censeatur violare clausuram, si recedat è proprio monasterio in aliud monasterium monialium immediatè contiguum, siue eiusdem sui Ordinis, siue alterius: idq; gratia recreationis, &c.

57 ℞. Violare, & probatur ex eo quòd monialis non tenetur ad clausuram in communi, sed ad clausuram proprij monasterij: sicque estò in casu proposito transeat de clausura ad clausuram, ita vt non possit verè dici, quòd in tali transitu vllo tempore sit extra clausuram; hòc ipsò tamen quòd totaliter recedit à proprio monasterio (intra cuius ambitum continetur eius clausura) eò ipsò violat clausuram, & incurrit pœnas latas contra moniales violantes clausuram; quæ ratio vtique probat intentum, siue monasterium, in quod

in quod monialis ingreditur, sit eiusdem sui Ordinis, siue alterius: cùm monialis eodem modo non teneatur ad clausuram in communi sui Ordinis, sed ad illam, quæ est propria sui monasterij, in quo est professa. sic respondi in facti contingentia: nec obstat quod docet *Sanchez sup. c. 16. num. 10. v. secundus casus*; nam ibi non supponitur violatio clausuræ ex parte termini à quo, sicut supponitur in casu, qui hic controuertitur.

Addo quòd, cùm moniali prohibeatur nôn solùm egressus è propria clausura, sed etiam ingressus in alienam; & hæ prohibitiones sint duæ numero diuersæ: monialis in casu proposito duo peccata committet in confessione necessariò exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem iuxtà doctrinam *Bonacinæ D. 1. de censur. in comm. q. 1. p. 5. n. 2.* tot scilicet incurri censuras, quot sunt moraliter, & formaliter actus commissi contrà præceptum. Sic ego respondi, & responsioni postea subscripserunt *Pellacchus, Baldell. Steph. à S. Greg. aliique viri docti à me consulti*; à quibus dissensit *Bordonus* item à me consultus, putans in isto casu vnicam incurri excommunicationem: eò quòd bulla Pij V. præcisè afficiat excommunicatione moniales illicitè egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat accessus; & aliàs, regulariter loquendo, moniales egredi non soleant ad ingrediendum aliud monasterium, sed ad liberè vagandum: & proinde non fuerit opus sub lege clausuræ comprehendere casum hunc adeò extraordinarium; cùm lex ad ea, quę rarò accidunt, non aptetur *l. nam ad ea ff. de legibus*. sic *Bordonus* alioqui concedens monialem, si ingrediatur conuentum virorum religiosorum, subiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes claustra Regularium ex Pij V. bulla, quæ incipit *Regularium personarum*, iuncta eiusdem alia Constitut. *Decet Romanum.* idque etsi ius interdicens fœminis ingressum in claustra Regularium vtatur verbo *mulieres*; cuius significatio videtur restringi ad fæminas laicas: monialis .n. verè est mulier, & est exposita periculis non minùs, quàm quælibet fæmina sæcularis.

QVÆRES XXII. An monialis violet clausuram, adeoque subijciatur pœnis latis contra violantes clausuram; si damnata in pœnam delicti commissi ad perpetuum carcerem intra proprium monasterium ab eo occultè recedat.

58 ℟. Violare, & probatur à fortiori ex eo, quod docent *Nau. comm. 4. de Regul. num. 64. Rodriquez to. 2. q. 22. ar. 6. Sanchez sup. c. 8. num. 13.* & alij, virum scilicet religiosum condemnatum perpetuo carceri non posse licitè fugere; cùm frequentissima, & longè probabilior sententia Doctorum habeat nulli perpetuis carceribus damnato licitum esse fugere, nedum religioso, qui aliàs non potest exire è monasterio absque Superioris licentia, lege clausuræ ipsum ad id astringente, vt ostendimus alibi: cùm tamen lex clausuræ strictiùs obliget moniales, quàm viros religiosos, vt patet.

Verùm tamen est, quòd, sicut citati Doctores apud *Sanch. num. 14.* concedunt

cedut virum Religiosum perpetuò carceri condemnatum à Superiore posse inde fugere, si aut iniusta sit condemnatio, aut iniustus sit modus illam exequendi (vt si custos carceris ei iniustè deneget cibum, vestitum, aut ignem ad vitæ sustentationem necessariam:) idem proportionaliter concedendum videtur etiam de moniali damnatâ perpetuò carceri; illam videlicet posse fugere: sic constet vel sententiam esse iniustam vel iniustum modum illam exequendi: nemo enim tenetur parere huiusmodi sententiæ; nec lex clausuræ censenda est obligare in talibus circunstantijs.

Dubium grauius est, an monialis possit licitè fugere, si iustè ipsi imponenda sit pœna mortis, aut mutilationis.

59 ℞. Videri posse, & probatur, quia ius fugiendi vnicuique competens iure naturali ad conseruandam propriam vitam, nullo Religiosorum voto abdicatur, ideoque sicut posset vir sæcularis in tali casu fugere, vt docent *Lessius l.2.c.31.num.33.* & alij cum *S. Tho.2.2.qu.69.ar.4.* ita & poterit religiosus; quòd si id conceditur viro religioso, debet concedi & monialibus: cum ipsæ non possint dici arctiùs teneri non fugere, nisi ratione clausuræ, quæ tamen non obligat cum tanto vitæ periculo, vt ostendimus *qu.7.§.dissentit.* ita viri docti a me consulti contra Caietanum, Valentiam, & Sayrum; qui, sicut censent virum religiosum non posse fugere in præsenti casu, consequenter, & quidem à fortiori, id asserent de Monialibus.

QVÆRES XXIII. An monialis licitè possit egredi è proprio monasterio, si ibi inuasa ab hoste non possit vitare mortem, nisi inde fugiendo.

60 ℞. Posse, & probatur tum ex ratione allata *q. præcedenti*; tum quia, estò concedamus non posse dari facultatem exeundi, quantumuis Medici iudicent iuxta regulas medicinæ id esse simpliciter necessarium adconseruandam vitam monialis ægrotantis (qua de re diximus *quæst.7.*) id tamen non procedit in præsenti casu, quo periculum mortis violentæ est certissimum, & prouenit à principio extrinseco: cùm è contra periculum mortis prouenie ns ex morbo intrinseco non vitetur egressu, sed monialem ipsam comitetur; præterquamquòd monialis in præsenti casu duplicem habet caussam egrediendi, nimirum vt impediat peccatum aggressoris ipsi mortem inferentis, & vt vitam propriam tueatur: quarum caussarum solùm ista posterior subest in ægritudine naturali. sic *Tambur.sup.D.20.q.3.num.2.* & ante illum *Sanch.sup.D.15.num.39.*

QVAERES XXIV. An peccet contra præceptum clausuræ monialis, quæ ex illicita copula gerens vterum occultè exit è monasterio ad fœtum edendum, vt sic consulat propriæ famæ, ac bonæ existimationi status religiosi.

61 ℞. *Tambur.sup. D.19. q.4.§. ad 12.* ex Victorello monialem in tali casu incurrere excommunicationem, & consequenter peccare, nisi egrediatur ad vitandum periculum vitæ imminens ex veneno, aut vulnere, & alioqui

ante

ante egressum non possit priùs consulere Superiorem: probatque quia lex humana clausuræ non potest tollere ius naturale seruandi vitam. At mihi non placet ista responsio: immo puto monialem in isto casu posse modo dicto recedere à monasterio ad consulendum famæ tum propriæ, tum monasterij, ac Ordinis: idque ob rationem adductam ab ipso Tamburino, nimirum quòd lex humana clausuræ non possit auferre ius naturale, quod habet monialis conseruandi propriam famam, quæ sine dubio in præsenti euentu grauissimè periclitatur. nititur autem ista ratio doctrina *illa*, quam teste *Laym.l.1 tr.4.c.14.num.4.* tradunt communiter DD. legem humanam ordinariè non obligare cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ; qua de re *sup.q.7.*

QVAERES XXV. An monialis licitè posset exire ad vocandum Medicum, aut Confessarium pro alia moniali monasterij ex repentino morbo adducta ad extremum vitę, si non possit alius reperiri, qui eos aduocet.

62 ℞. Dato casu, videri posse, si probabilis sit spes ope Medici consultum iri præsenti necessitati monialis infirmæ, vel probabiliter timeri possit illam esse in peccato m. siue ex ipsius attestatione, siue aliunde. Moueor tum ex doctrina adducta *q. præcedenti*, quæ vtique locum potest habere etiam in isto casu; tum ex alia doctrina, quam tradunt DD. communiter, nimirum quòd, quando concurrunt duo præcepta ita incompossibilia, vt non possit eodem tempore impleri vtrumque, tunc præualet illud, quod procedit à virtute superiori; cùm ergò in præsentia concurrant præceptum charitatis de subueniendo necessitati proximi grauiter indigentis, & præceptum Ecclesiæ de seruanda clausura, quod prouenit ab obedientia: & ex alia parte virtus charitatis sit superior virtute obedientię: hòc ipsò quòd non possunt simul impleri illa duo præcepta, sed vnum tantùm (vtpote incompossibilia) debet præualere præceptum charitatis, posthabito præcepto obedientiæ. ita docti recentiores, & satis probabiliter ex hypothesi quòd detur talis casus; qui tamen in praxi vix potest contingere.

QVAERES XXVI. An monialis fungens officio Abbatissæ, quæ ratione feudi tenetur præstare iuramentum fidelitatis Domino sæculari, possit ad talem effectum exire de licentia Superioris, si, tali iuramento non præstito, amittendum sit feudum cum notabili damno monasterij.

63 ℞. Posse, modò exeat cum honesta societate, & præstito iuramento, statim reuertatur ad proprium monasterium. patet responsio tum quia hìc agitur de bono communi monialium, cùm fieri possit, vt neglecto illo iuramento monasterium amittat illud feudum, eò quòd præfatum iuramentum fieri nequeat per procuratorem: Pius autem V. in sua Constitutione indicens monialibus clausuram extra tres casus ibi exceptos quemcunque egressum è monasterio prohibuit, præterquam in casibus, in quibus commune bonum Conuentus petat egressum; tum quia in ipsomet

cap.

cap. periculoso sæpiùs allegato, §. *verum* id expressè conceditur, nec fuit alicubi reuocatum: cùm Pius V. in suo motu proprio *Circa pastoralis* potiùs confirmauerit omnia contenta in dicto capite: ita *Sanchez l.6. mor.c.15. num.51. Bonac. sup. p.9. num.9. Tambur. sup. D.20.q.2. num.5. & Barbosa l.1. de iure eccles.c.44. num.79.* qui benè notant Abbatissam teneri quidem in isto casu petere à Superiore licentiam exeundi: si tamen is eam iniustè deneget, & constet euidenter de iniustitia negationis, posse nihilominùs exire, cùm Superior teneatur dare talem licentiam, eaque iniustè negata censeatur exire auctoritate ipsiusmet iuris. Dixi, *& constet euidenter de iniustitia negationis*, quia in dubio, & vbi res non est certa, iudicium Superioris sequendum est; quippe cuius est causas egressus discutere, & approbare, sicut optimè aduertit Sanchez.

QVÆRES XXVII. An monialis dici possit delinquere contra clausuram, si grauiter vexata ab Abbatissa, & quidem iniustè, sæpiùs accersito Episcopo, aut Superiore, sed frustra, tandem exeat è monasterio ad effectum illos conueniendi, vt ipsis coram aperiat iniurias sibi illatas, & ab ijs opportunum obtineat remedium.

64 ℞. Monialem in tali casu delinquere contra clausuram, nisi fortè aliàs immineat graue periculum vitæ. ita in terminis *Tambur. sup. D.19.q.4.§. ad 8.* cum Victorello; & patet, quia talis casus non concernit bonum commune totius monasterij, nec est expressus in bulla Pij V. immò multum differt ab ijs, qui ibi exprimuntur; sicque non apparet, quo titulo reputari debeat sufficiens ad legitimè exeundum è monasterio.

QVÆRES XXVIII. An monialis exire possit licitè ad subleuandam necessitatem suorum parentum grauiter indigentium.

65 ℞. Non posse, & probatur tum ex ratione allata *q. præcedenti*; tum quia, etsi demus viros religiosos posse de licentia suorum Superiorum egredi è monasterio ad subleuandam suorum parentum indigentiam: id tamen non videtur concedendum quoad moniales; quippe quæ strictiùs tenentur ad obseruantiam clausuræ, & ratione sexus, ac status minùs opportunè possent consulere necessitati suorum parentum, etiamsi ad talem effectum egrederentur; præterquamquod ex monialium egressu plura, & grauiora timeri possunt inconuenientia, quàm ex egressu virorum: ad quæ vitanda nullo modo permitti debet moniales exire è monasterio, vt commodiùs succurrere possint indigentiæ suorum parentum; excepto tamen casu extremæ necessitatis illorum, in quo sine dubio eæ possent, & deberent exire, vt ostendimus in *tract. de profess. cap.2. q.22.*

QVÆRES XXIX. An monialis habeat iustam causam exeundi, vt curam gerat suorum nepotum omnibus alijs propinquis destitutorum.

66 ℞. Non habere, & patet ex dictis *q. præcedenti.*

QVÆRES XXX. An monialis energumena licitè possit licentiari

ad

ad exeundum è monasterio, vt possit extra illud exorcizari.

67 ℞. Posse ex decreto Sacræ Congregat. Concilij, quod refert *Barbosa in collectan.v. monialium clausura circa egressum*, his verbis: *Monialis nulla energumena intra monasterij septa à quocunque Presbytero sæculari, vel regulari, etiam Confessario exorcizetur, sed ad Ecclesiam exteriorem eiusdem monasterij, obtenta priùs à Sacra Congregatione licentia, eade causa deducatur, vel transferatur: in translatione autem huiusmodi, sicut & in actu exorcizationis honestæ personæ consanguineæ, vel aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conuersationis energumenam comitentur; exorcista sit ad actum huiusmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori, quo poterit, fiat strepitu; Ecclesiæ ianua eo vsque occlusa remancat, quosque exorcizatione completa ad monasterium energumena reducatur. cæterum tam in reditu, quàm in accessu ad Ecclesiam, & monasterium respectiuè, rectà, & sine diuerticulo tendatur.*

QVAERES XXXI. An casu, quo dubitetur de validitate professionis alicuius monialis, ea possit exire, inconsulta Sede Apostolica, ad effectum vt audiatur ab Ordinario extra monasterium, sicque liberiùs possit in hoc procedere.

68 ℞. Videri posse, & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregationis quam *Marzilla ad sess. 25. c. 17. de Regul.* refert his verbis: *Si monialis, aut Nouitia neget se esse professam, Ordinarius audire potest illam extra monasterium*; tum quia sic de facto obseruatur in praxi pro matrimonio carnali iuxta *c. cùm olim de sponsal.* cùm tamen id potiori ratione faciendum sit in matrimonio spirituali, nempe in religiosa professione, quæ maiorem petit libertatem. ita *Nau. l. 2. consil. tit. de confessis*, & cum eo *Portel. p. 1. respons. mor. casu. 9. num. 9.* benè monens in tali casu non requiri licentiam Sedis Apostolicæ ad exeundum; cùm prohibitio exeundi afficiat solùm moniales, quę verè sunt professæ, non autem illas, quarum professio aut est nulla, aut valdè dubia; præterquamquod monialis in tali casu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apostolicæ hoc ipso, quod Congregatio Cardinalium nomine Papæ declarauit monialem in isto euentu posse interrogari extra monasterium.

QVAERES XXXII. An monialis violet clausuram, si egrediatur ad spatium, quod est inter ianuam monasterij clausam, & aliam sæcularibus patentem; & quidem, dum hæc exteriùs est clausa, ita vt à monialibus ipsis aperiri nequeat.

69 ℞. Violare, & constat ex Gregorij XIII. Bulla, quæ incipit *Deo sacris*, & sic habet: *Nec itidem licere monialibus & Tertiarijs egredi à ianua monasterij, quę est pro clausura ipsius monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ vulgo parlatoria appellantur, vel ad pulsandum ipsam ianuam clausuræ: quę loca, cùm saltem pro causis pręfatis patere soleant sęcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

sunt. Quanquam Bononiæ (& fortè etiam in aliqua alia diœcesi) Bulla Gregorij XIII. quoad hanc partem non sit in vsu, scientibus, & non contradicentibus Prælatis, sicque dici debet quoad hanc partem abrogata.

QVAERES XXXIII. An violet clausuram monialis, quæ existens in ostio aperto monasterij per iocum compellitur à socia extra illud.

70 ℞. *Tambur. de iure Abbatiss. D. 19. q. 4. §. ad* 10. non violare, dummodò monialis eo modo compulsa perfectè non sit egressa, citatque pro sua sententia Portellum, & Naldum, addens idem dicendum etiam in casu, quo monialis impulsu brachiorum, & per iocum inuita compellatur extra septa monasterij. Verùm, cùm *sect. praeced. q.* 11. §. *an autem* dixerimus in violatione clausuræ admitti posse paruitatem materiæ: in præsenti casu excusanda videtur monialis à peccato, saltem m. tum ob leuitatem materiæ, quæ in tali euentu interueniat, si monialis compulsa statim regrediatur: tum quia huiusmodi violatio clausuræ non videtur formalis violatio, sed solùm materialis, vtpote inuoluntaria respectu monialis compulsæ, vt suppono.

QVAERES XXXIV. An monialis violet clausuram, si appenso fune ex liminari ostij clausuræ monasterij, eoq; manibus appræhenso se toto corpore à terra eleuatam agitet motu reciproco, modò intra clausuram, & modò extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis est satis vsitatus apud adolescentes, & alicubi vocatur ludus nauis.

71 ℞. Violari, adeoque monialem tali genere ludi se exercentem peccare m. & incurrere pœnas latas contra violantes clausuram. Moueor, quòd, cùm in materia violationis clausuræ non attendatur mora temporis, sed exitus corporis per sui partes, aut per spatium notabile: & in præsenti casu qualibet agitatio, seu delatio monialis ipsam monialem deferat extra ostium clausuræ vltra duos pedes (quæ mensura duorum pedum, iuxta dicta *sect. praeced. q.* 11. ab aliquibus reputatur materia leuis in violatione clausuræ;) videtur hic interuenire perfecta violatio clausuræ, eaque grauis, ac proinde sufficiens ad peccatum m. præsertim cùm ea censeri possit grauis, etiam ratione moræ: quatenus omnes eæ delationes, ex quibus consurgit talis ludus, constituunt moram notabilem, vtpote continuatæ in vnum quid notabile virtute intentionis, cui eæ subsunt, & per quam fiunt per modum vnius actionis moralis; proportionaliter vt multa furta parua coalescũt in vnum magnum, si furans habeat intentionem ea prosequendi, vsque dum perueniat ad quantitatem notabilem: quod benè aduertit *Sanch. l. 1. mor. c. 4. num.* 10. ita Io. de Lugo, Diana, alijque docti viri à me consulti contra Naldum, Baldellum, Sanctarellum, Bordonum, & Auersam item à me consultos oppositum sustinentes.

QVAERES XXXV. An monialis faciat contra legem clausuræ, si ponẽs se in Rota eam voluat ad partem exteriorem, ad quam accedunt sęculares, non tamen egrediendo è rota, sed semper manendo in ea.

L ℞. Non

72 ℞. Non facere, estò aliunde possit peccare ratione periculi, cui se exponit, aut aliunde. ita *Diana p.3 tract.2 resol.52. ex Bonac. q.1. de claus. p.8. nu.7. Lezana tom.1. c.25. num.18. Tambur. sup. §. ad V.* & alij contra *Comitolum l.6. resp. mor. q.3. & Portellum de dub. regul. v. clausura num.25.* sustinentes in isto casu monialem violare clausuram, eò quòd sic accedat ad locum patētem sæcularibus accedentibus, quod est expresse prohibitum in bulla Gregorij XIII. probatur autem nostra responsio, quia monialis, in casu proposito non egreditur ex ambitu monasterij, sed perinde se habet, ac si esset in ipso ostio clausuræ; vnde, sicut stans in ostio censetur esse in domo, & incurrit pœnas ingredientis domum, vt tradunt Bartolus, Bald. Alex. Iason. & alij apud *Sanch. l.6. mor. c.16. nu.70.* & stans in ostio clausuræ censetur esse in ipsamet clausura: sic monialis modo dicto stans in rota, reputatur adhuc esse in clausura; prӕterquamquòd hìc videtur interuenire paruitas materiæ excusans à peccato m. dato etiam quòd velimus hìc intercedere aliqualem fractionem clausuræ.

QVÆRES XXXVI. An monialis delinquat contra clausuram, si consistat in solo ostio intra claustra.

73 ℞. Non delinquere; & patet tum ex dictis *q. præcedenti*: tum quia ostium partim est intra clausuram, & partim extra, vt docet *Glossa in c. cum sanctam de pœnit. d.2.* sicque in isto casu violatio clausuræ, si quæ interuenit, est imperfecta adeoque insufficiens ad hoc vt dicatur mortalis, & subijciat pœnis latis contra violatores clausuræ: quidquid contradicant Baldus, & Iason, apud Sanchez vbi supra, sustinentes adhoc vt quis puniatur pœna taxata contra delinquentem in domo, sufficere, quòd delinquat in ostio domus: cùm satis sit tangere partem; quod ego non puto admittendum, vtpote nimis amplians pœnas, quæ debent maximè restringi iuxta regulam iuris: *Odia restringi oportet*; præsertim attenta doctrina tradita in fine *q. præcedentis.*

QVAERES XXXVII. An frangat clausuram monialis, si ascendat supra tegulas tecti monasterij, & quando.

74 ℞. Non frangere, si consistat intra illam partem, quæ monasterium respicit, atque ad ipsum pertinet; secus, si eam prætergressa transeat ad alieni tecti partem. & ratio est, quòd, cùm prior pars pertineat ad monasterium, censetur esse intra clausuram (quo modo etiam communiter tradunt DD. inuentum super tegulas ecclesiæ dici inuentum in ipsa ecclesia, ideoq; gaudere eius immunitate;) secùs est de parte posteriori, quæ cùm sit pars alterius domus, reputatur esse extra clausuram. ita *Sanch. sup. c.15. num.7. Lezana sup. Tambur. sup. §. ad 4. & Diana p.5 tract.13. resol.88.* alijque cum quibus dicendum violari clausuram à moniali perambulante supra tectum propriæ ecclesiæ exterioris, non item, si interioris, nobiscum sentit P. Baldellus à me consultus id inde probans, quòd, vt verificetur monialem non violare clausuram, sufficit verificari illam esse intra monasterium, aut saltem in

mona-

monasterio: monialis autem existens supra tectum monasterij, etsi non possit dici esse intra monasterium, dicitur tamen esse in monasterio; quo modo Christus Dominus, & Beati absolutè dicuntur esse in cœlo empyreo, licèt sint solùm in extrema superficie illius, vt rectè aduertit *S. Thom. 3. par. quæst. 54. art. 4.*

Difficultas maior est, an monialis violet clausuram, si à tecto monasterij prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipsi monasterio, nullaque habentis habitacula clausurata: quippe quæ constructa est, non ad vsum monialium, sed ciuium illac deambulantium; & ratio dubitandi est, quòd, cùm tectum porticus continuetur cum tecto monasterij, videtur facere vnum quid cum tecto monasterij, sicq; pertinere ad ipsum tanquam pars illius, sicq; censeri posset procedere doctrina *q. præcedenti*, tradita ex Sanchez.

75 ℞. Nihilominus in tali casu violari clausuram, nisi bona fides, aut inaduertentia excuset. colligitur ex Sanchez & Bonac. locis supra citatis, patetque ex eo quòd tunc violatur clausura, quando monialis prætergreditur ambitum proprij monasterij; at monialis modo dicto se transferens ad tectum porticus, prætergreditur ambitum monasterij: vt inde constat, quòd ambitus monasterij comprehenditur parietibus ipsis monasterij, vltra quos vtique se extendit tectum præfatæ porticus; vnde & negandum est dictum tectum se habere per modum vnius cum monasterio: siquidem hòc ipsò quòd est extra ambitum monasterij, non est pars monasterij; sicut neque dicitur pars monasterij tectum domus alienæ continuatum cum tecto ipsius monasterij. ita Recentiores valdè docti, & meo iudicio satis probabiliter.

QVAERES XXXVIII. An faciat contra legem clausuræ monialis, si ascendat murum monasterij, eique virili more quasi equitans insideat.

76 ℞. Non facere. ita in terminis *Tamb. sup. §. ad 7. ex Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. nu. 7.* & probatur tum quia monialis in tali casu re vera non egreditur extra ambitum monasterij, vti *q. 36.* diximus non egredi, dum consistit in ostio ipso clausuræ: siquidem, cùm insideat muro clausuræ, videtur veluti esse in ipso muro, & consequenter non excedere terminos clausuræ; tum quia, estò demus in præsenti euentu dari aliquam violationem clausuræ, ea non est perfecta, & ratione paruitatis materiæ excusatur à culpa graui; proportionaliter vt in simili diximus *q. 35.* quod puto habere verum, etsi monialis modo dicto insidens muro clausuræ ambos pedes vertat viam exteriorem versùs: si quidem adhuc militant rationes allatæ, vt consideranti facilè constabit.

QVAERES XXXIX. An monialis peccet contra clausuram, si faciat se demitti è fenestra respondente viæ publicæ patentis sæcularibus: ita tamen, vt non descendat totaliter, sed maneat suspensa in medio aere pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.

77 ℟. Peccare, cùm sic verè excedat terminos clausuræ, & sit in loco, ad quem absque fractione clausuræ per ingressum patere potest aditus personis sæcularibus media aliqua scala lignea parieti apposita: quæ vtique arguunt violationem clausuræ, vt constat ex dictis *q.32.* ita docti Recentiores à me consulti, & maximè Cardinalis de Lugo.

QVAERES XL. An violet clausuram monialis, si ascendens arborem positam in horto monasterij procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clausuræ, ibique causa recreationis, aut ex alio fine diutiùs consistat.

78 ℟. Violare, & patet ex dictis *q. præcedenti*, quæ item procedunt in præsenti casu, vt rectè notarunt docti magistri à me consulti.

QVAERES XLI. An faciat contra legem clausuræ monialis, si magicis artibus curet ferri per aerem supra proprium monasterium.

79 ℟. Non facere, si eo modo feratur solùm intra ambitum clausuræ; secùs, si extra ambitum. Ducor, quòd monialis in priori casu perinde se habet, ac si deambularet supra tectum proprij monasterij: sicut ergo in isto euentu non diceretur violare clausuram, nisi excederet terminos tecti pertinentis ad proprium monasterium; ita nec violabit in præsenti euentu: è contra si monialis feratur modo dicto per aerem extra ambitum monasterij, se habet, ac si deambularet supra tectum alienæ domus, quod fortè continuaretur cum tecto proprij monasterij: sicque sicut in isto casu censeretur violare clausuram, vt diximus *q. 37.* ita & censeri debet violare in præsenti. ita Baldellus, Naldus, alijque doctissimi viri à me consulti: inter quos benè aduertit Baldellus responsionem non procedere in casu, quo monialis modo dicto multùm se eleuaret supra ipsum tectum monasterij: sic enim censeretur violare clausuram cùm in tali euentu non possit dici esse intra monasterium vt patet, nec in monasterio, vtpote non insistens vlli parti monasterij: aliàs aues supra monasterium euolantes dicerentur esse in monasterio; quod non videtur admittendum, cùm totus aer, qui est supra monasterium vsque ad cœlum, sit quidem communis monasterio, non tamen sit pars ipsius monasterij. idem notauit Bordonus à me consultus in litteris ad me rescriptis, vbi consequenter ad dicta in *resolutione sua 119.q.2.* monialem scilicet gradientem supra tectum sui Conuentus violare clausuram, sustinet item violari clausuram in præsenti casu, & postea subdit; *neque hoc admitterem in sententia communiori asserentium non violari clausuram à moniali gradiente supra tectum clausuræ, quia per hanc dæmonis arreptionem monialis nullatenus dicitur inhærere extremis limitibus clausuræ, sed ab illis distat: immò, hoc concesso, magnum sequeretur absurdum monialem efferri posse à dæmone super tectum perpendiculariter per plura milliaria, & tamen non violari clausuram; quod esse falsum omnibus notum est*: sic ille.

QVAERES XLII. An peccet monialis contra clausuram, & incurrat

rat pœnas iure statutas, si prævidens se inter somniandum exituram è monasterio non curet id impedire; tradendo v.g. alteri monasterij claues diligentiùs custodiendas, quas alioqui solet apud se noctu retinere.

80 ℞. Peccare, eò quòd violatio clausuræ ei censeatur voluntaria indirectè, quatenus potest illam impedire tradẽdo alteri claues monasterij, & debet, & sciens, ac volens intermittit, sicque ei ad culpam imputatur violatio, vtpote moraliter, ac interpretatiuè voluntaria: sicut colligitur ex *S.Tho.1.2. q.6. art.3.* immò & incurrere pœnas ecclesiasticas iuxta doctrinam, quam tradit *Sanch.l.1.mor.c.16 nu.47. ex Vasq.1.2.q.71.art.5.D.94.c.4.* tanquam communem, & in omnium sententia sustinendam; nimirum peccata ante ebrietatem, somnum, aut quando vitari poterant, præuisa, si in somno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac restituendi obligationem, æque ac si in vigilia facta fuissent: quod tamen negaret Suarez consequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom.2. de relig.l.3.de iuram.c.8.num.6.*

QVÆRES XLIII. An delinquat contra clausuram monialis, quæ ex leuitate ascendens equum ferociorem, quem sibi curauit adduci ad illum equitandum in atrio monasterij, vi abripitur extra portam clausuræ tunc apertam.

81 ℞. Delinquere, si id præuidit, & consequenter voluit saltem indirectè, ac interpretatiuè; secùs, si id non præuidit. patet responsio ex dictis *q. præcedenti*, si monuero non videri improbabile, quòd monialis in isto casu euadat pœnas latas contra violantes clausuram; idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter teste *Bonac.q.1.de censur.in com.p.3.num.7.* nimirum non incurri censuram ecclesiasticam, nisi actio, contra quam est lata, etiam externè sit talis, vt sit sufficiens ad peccatum m. ideoque percutientem leuiter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationẽ, eò quòd percussio sit mortalis solùm quoad actum interiorem, non autem externè: si quidẽ etiam in præsenti casu violatio clausuræ est quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit præuisa, ac volita, at non est talis externè, quatenus, latente eo actu interno, externè censetur inuoluntaria, vtpote facta ex violentia equi, per quam monialis renitens fuit abrepta extra clausuram. ita docti recentiores.

QVAERES XLIV. An monialis violet clausuram, si iustè, vel iniustè egressa è monasterio, & inclusa intra aliquam domum priuatam, inde egrediatur huc, & illuc diuagatura.

82 ℞. Non violare. ita *Nau.com.4.de regul.num.44.not.2.Sanch.l.6. mor.cap. 15.num.9. Tambur. sup. §. ad 8.* & alij, patetque quia monialis non tenetur ad clausuram, nisi intra proprium monasterium: domus autem illa priuata non est monasterium; vnde, cùm obligatio clausuræ sit odiosa, non debet ampliari, sed restringi; sicq; non debet extendi ad loca, quæ propriæ nõ sunt monasterium. Excipe, nisi fortè Superior ex iusta causa moniali extra

monasterium aliquam domum priuatam deputaret in habitationem cum obligatione clausuræ (sicut interdum fit ex auctoritate Papæ; & mihi constat factum fuisse cum quadam moniali energumena hìc Ferrariæ, vbi hæc scribo:) tunc enim monialis, etiam in tali domo priuata teneretur seruare clausuram; cùm ea ibi per legitimam potestatem, cuius est indicere clausuram, fuerit præscripta.

QVÆRES XLV. An monialis peccet contra clausuram, si habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honestum, exeat animo non solùm efficiendi illud opus, sed etiam patrandi aliquod delictum, v. g. fornicandi.

83 ℞. Non peccare; & probatur à simili ex doctrina, quam tradit *Sanchez supra cap.16.num.69.ex Zerola par.1.praxis v.monialis quæst.8.* videlicet non peccare contra præceptum clausuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia monasterium aliquod monialium corruptam habet intentionem, v. g. fornicandi cum moniali, ibique de facto fornicatur; si quidem præceptum clausuræ obligat tantùm, ne quis sine debita facultate ingrediatur: quod vtique in præsenti euentu impletur; militat autem par ratio in casu hìc proposito, cùm monialis re vera non exeat sine debita licentia (quod solùm ei interdicitur ex præcepto clausuræ) esto aliunde peccet ratione corruptæ illius intentionis. Quę confirmari possunt ex alia etiam doctrina, quam adducit idem Sanch. vbi sup. docens non incurrere censuras monialem cum legitima licentia egredientem, si, finita causa egressus, diuturnam extra monasterium moram trahat quacunq; praua intentione: cùm in tali casu monialis verè non dicatur egressa absque licentia, & censuræ latæ sint solùm contra talem egressum; quæ ratio vtique intentum probat etiam in præsenti casu: dissentit *Castrus Palaus tract.16.D.4.par.9. num.21.ex Llamas in method.curat.in append.§.10.*

SECTIO III.

De obseruantia clausuræ Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra monasterium.

84 *VAriјs iuribus prohibetur sæcularibus ingredi clausuram monialium.*

85 *Iuribus iјsdem prohibentur moniales illos admittere, necnon facere, aut permittere eos ingredi, siue sint Abbatissæ, siue aliàs præsint clausuræ, siue sint moniales priuatæ.*

86 *Sub variјs pœnis vetitus talis ingressus.*

87 *Quid veniat nomine Conuentus in Bulla Gregorij XIII. Vbi gratiæ.*

88 *Quid*

88 *Quid sit facere, aut permittere ingredi.*
89 *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos monasteriorum.*
90 *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum.*
91 *Bulla Gregorij XIII. afficit ingredientes ex licentia ab Episcopo obtenta ante dictam bullam.*
92 *In terminis dictæ bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes sine licentia: quod tamen alij negant.*
93 *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis inualidæ.*
94 *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*
95 *Dictæ pœnæ incurruntur sine præsumptione; non item latæ à Paulo V.*
96 *Ex pœnis latis à Gregorio XIII. reseruatur sola excommunicatio.*
97 *Illæ non incurruntur à monialibus comitantibus personam indebitè ingressam.*
98 *Non à monialibus priuatis, si ingressuris præbeant scalas, eos excipiant conuiuio, aut alia similia præstent; modò ingressus fiat sine prætextu facultatum.*
99 *Reuocatio facultatum facta à Paulo V. extenditur solùm ad licentias continentes facultatem conuersandi, & prandendi intra clausuram.*
100 *Et viri, & fœminæ probibentur ingredi clausuram monialium.*
101 *Personæ laicæ cooperantes ingressui illicito non subsunt præfatis pœnis.*
102 *Abbatissa compræhenditur sub illis verbis Bullæ Gregorij XIII. (Ne ve moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.)*
103 *Prohibitio ingrediendi clausuram monialium afficit omnes fideles vtriusque sexus.*
104 *Non tamen infantes vsu rationis carentes, qui proinde possunt admitti: idque etsi septennium excedant 2. mensibus.*
105 *Alij id negant, sed reijciuntur.*
106 *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra clausuram.*
107 *Monialis vnius Ordinis recipitur intra Conuentum alterius Ordinis, at non semper.*
108 *Puellæ recipiendæ ad habitum religiosum non ingrediuntur sine Ordinarij licentia.*
109 *Non recipiuntur in educationem sine facultate Sacræ Congregationis, ac Prælati monialium recipientium.*
110 *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas coniugatas.*
111 *Prælati monialium solùm ingrediuntur in casibus necessarijs.*
112 *Et, si aliter ingrediantur, subsunt excommunicationi.*
113 *Id tamen non procedit de Vicarijs Episcoporum.*
114 *Regulares Prælati incurrunt pœnas, quoties indebitè ingrediuntur; etsi alij id negent non improbabiliter: item si ingressi expedito negotio statim non exeant.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum sit ingredi monasteria monialium absque debita facultate.

84 ℞. Fuisse interdictum absolutè, ac simpliciter; primò quidem à Bonifacio VIII. in *cap. periculoso de statu regul. in 6.* vbi dicitur: *Nulli aliquatenus inhonestæ personæ, neque etiam honestæ, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia, ingressus, vel accessus pateat ad easdem* vbi notat *Suarez tom. 4. de relig. tractat. 8. l. 1. cap. 10. num. 2.* huiusmodi præceptum quoad personas esse vniuersale; cùm nomine personæ honestæ tam fœminæ, quàm viri, & tam Laici, quàm Clerici, vel monachi, ac Episcopi (addo ego, & moniales in ordine ad Conuentus extraneos comprænhendantur:) Secundo hoc idem fuit interdictum, & clariùs, in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 15.* dum ait: *Ingredi autem septa monasterij nemini liceat, cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda:* denique Gregor. XIII. hoc idem interdixit in sua Constitut. quæ incipit *Vbi gratiæ*, & sic habet: *Inhibentes eisdem* (ideſt hominibus) *qui illas obtinuerunt* (ideſt facultates ingrediendi monasteria monialium) *sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice, præter quam in mortis articulo absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu huiusmodi monasteria quouis modo ingredi audeant: Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna; necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. quin etiam sub eisdem pœnis ipsò factò incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis ecclesiasticis, & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcunque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantùm ex decreto Concilij Trident. tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat, ingredi, aut moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.* Pro cuius Constitutionis intelligentia aduertere oportet Gregorium XIII. in ea reuocasse licentias, & facultates concessas quibuscunque, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscunque status, & conditionis mulieribus ingrediendi monasteria, domos, & loca monialium, aut virorum, & quibuscunque viris, etiam eiusdem conditionis, & status ingrediendi monasteria, domos, aut loca monialium, licèt à quocunque Pontifice, vel Legato, aut alijs concessa sint motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibuscunque clausulis, & ex quibuscunque vrgentissimis causis, & licèt iteratis vicibus renouata

sint.

ſint. Quin & Paulus V.10. Iulij 1612. ſimilem edidit Conſtitutionem, in qua modo dicto reuocauit omnes licentias ab ipſo, & alijs Pontificibus conceſſas mulieribus cuiuſcunque ſtatus, ac conditionis quoad ingrediendum monaſteria monialium, aut conuerſandum cum ipſis: & prætereà prohibuit Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquomodo retinere audeant, ſeu præſumant: idque ſub omnibus pœnis contentis in citata bulla Gregorij XIII. prohibito ingreſſu dictarum mulierum ſub pœna excommunicationis maioris reſeruatæ Papæ.

QVAERES II. Quid propriè interdicatur monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis iuribus de non admittendis perſonis extraneis intra clauſuram.

85 ℞. Interdici, ſi quidem ſint Abbatiſſæ, aut aliter ipſis incumbat cuſtodia clauſuræ, ne prætextu facultatum conceſſarum ante bullam Gregorij XIII. ſupra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant (idque ex motu Greg. XIII.) immò ne eos introducere, ſeu admittere, vel admiſſos quoquo modo retinere præſumant (& hoc ex bulla Pauli V. modò relata;) ſi verò ſint ſubditæ ſimplices, ne citra caſus vrgentis neceſſitatis admittere præſumant extraneos prętextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, ac Superioribus ipſarum monialium; idque ex citata Conſtitut. Gregorij XIII.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeantur ingreſſus perſonarum extranearum intra monialium monaſteria.

86 ℞. Quòd, cùm talis prohibitio attendi poſſit tum reſpectu ipſorum ingredientium (ſiue hi ſint perſonæ priuatæ, ſiue Prælati monialium;) tum reſpectu ipſarummet monialium admittentium ingredientes: ſi quidem ingredientes ſint perſonæ priuatæ, & ingrediantur prætextu facultatum à Papa, Legato, Epiſcopo, aut alijs obtentarum ante Conſtitutionem, ipſiuſmet Gregorij, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gregorio, & reſeruatam Papæ, vt iam vidimus (quæ excommunicatio, licèt non reſeruata, incurritur item vi *Concilij Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 5.* ab ijs, qui ſine licentia in ſcripto ingrediuntur, ſecluſo quocunque prætextu facultatum;) quin etiam ſi dictæ perſonæ priuatæ in caſibus non neceſſarijs ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, aut Superioribus, qui eas poſſint dare, incurrunt non ſolùm excommunicationem præfatam Papæ reſeruatam, ſed etiam priuationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda latas in dicta Conſtitut. Gregorij XIII. non tamen reſeruatas, vt benè aduertit *Sanch. l. 6. mor. c. 16. num. 83. contra Confectium*.

Quòd ſi ingredientes monaſteria monialium ſint Prælati ſæculares monialium, & ingrediantur vltra caſus neceſſarios; pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictũ ab ingreſſu Eccleſiæ, pro ſecũda ſuſpenſionem

à mu-

à munere pontificali,& à diuinis,pro tertia vice , ac deinceps excommunicationem ipsò factò : si autem sint Prælati regulares , incurrunt excommunicationem,& simul priuationem omnis officij,ac ministerij ; idque ex alia Constitut.Gregorij XIII. edita 23.Decemb.1581.in qua tamen nulla fit mentio reseruationis talium pœnarum .

Quòd spectat ad moniales indebitè admittentes personam extraneam intra clausuram , eæ incurrunt excommunicationem reseruatam Papæ vna cum alijs pœnis relatis *q.*1. siue ingredi faciant , aut permittant externos prætextu facultatum concessarum ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam similium facultatum,& sint Superiorissæ monialium(quod benè aduertit *Sanchez l.6.moral.c.16.num.*78.79.*&* 87.) siue faciant,aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Episcopo , aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam solùm ex causis necessarijs,& ad hoc actione positiua cõcurrant(v.g.inuitando ad ingressum) sintque siue moniales priuatæ,siue Superiorissæ , siue ex officio præsidentes clausuræ(quod colligitur ex eodem *Sanchez sup.num.93.& 91.iuncto nu.90.*) non item,si solùm concurrant actione negatiua,idest non impediendo,cùm possint: tunc enim præfatas pœnas incurrunt tantùm Abbatissæ,& illæ moniales,quæ custodiæ clausuræ præficiuntur,non autem moniales priuatę,vt expresè notauit *Sanchez citato num.39.*Colligitur assertio ex allegata Gregorij XIII. bulla , quæ cùm prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingressui clausuræ : quarum vna est *ingredi facere , aut permittere* prætextu facultatum concessarum ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam talium facultatum ; & altera *præsumere admittere* prætextu licentiæ obtentæ ab Episcopo , aut alio potente illam dare : in prohibitione prioris actionis loquitur bulla solùm de Superiorissis monialium , ac de conuentibus, vt infra videbimus,§. *vtrum autem*,sicque bulla quoad hanc partem illos solùm afficit:in prohibitione verò posterioris actionis loquitur indefinitè de monialibus , vt constat ex illis verbis , *ne ve moniales sub ijsdem pœnis aliter admittere præsumant,* sicque comprehendit tam Superiorissas monialium,ac moniales præfectas clausuræ , quàm ipsas moniales priuatas : cum hac tamen differentia,quòd Superiorissæ,ac Præfectæ clausurę comprehenduntur sub prohibitione,siue cooperentur ingresui positiuè , siue negatiuè (siquidem admittere,quòd hic prohibetur,idem est ac cooperari ingresui, siue directè (.i. exercendo actionem positiuam)siue etiam indirectè (.i. negatiuè se habendo, cùm ex officio teneantur impedire) sicut re vera tenentur impedire , & Superiorisæ monialium , & præfectæ clausuræ , moniales verò priuatæ comprehenduntur sub dicta prohibitione solùm in casu , quo positiuè cooperentur ingresui; negatiua enim cooperatio dici non potest admissio,nisi respectu monialis,quæ ex officio tenetur, & potest impedire , & non impedit. Paulus denique V. sub ijsdem pœnis prohibuit Superioribus,ac Superiorissis monialium,ne vllam fœminam prætextu licentiarum

apo-

apoſtolicarum audeant introducere,ſeu admittere, vel retinere intra clauſuram; intellige,ad conuerſandum, & ad ſumendam refectionem cum ipſis monialibus,vt dicemus *q.*10.§.*quod ſi hic*.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur nomine conuentus in bulla Gregorij XIII. relata *q.*1.dum ait,*nec non Abbatibus,Conuentibus,&c.*

87 ℞. Intelligi religioſos cum Superiore in vnum congregatos, ideoque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto cōſenſerunt in ingreſſum, aut certè non contradixerunt, cùm commodè potuiſſent: ſic.n.dicitur Conuentus delinquere.ita *Sanch.num.*85.& cum eo *Bonac. ſup.nu.*17. Immò addit Sanch. quòd,ſi Superior non cogat conuentum, ſed tractet ſolùm cum ſuis Conſultoribus de permittendo ingreſſu modo ſupra dicto:tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas; cùm in Conſtitutione Gregorij expreſſa mentio fiat de Superioribus:non item incurrent Conſultores;cùm tunc non veniant nomine Conuentus,nec nomine conuentus ſuffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Conſultores præfatis pœnis affici,quatenus ſunt perſonæ permittentes ingreſſum,quem impedire poterant,& tenebantur. quod an ſit verum, conſtat ex dicendis §. ſequenti.

Addo quòd quando a Gregorio XIII. in præfata Bulla ſub dictis pœnis prohibetur Superioribus vtriuſque ſexus, ne in monaſteria faciant, aut permittant ingredi perſonas alioqui prohibitas prætextu facultatum; prohibitio hæc afficit Prælatos regulares ſolùm in caſu,quo fœminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in monaſteria religioſorum ſibi ſubditorum; non item in euentu,quo,modo dicto faciant, aut permittant ingredi in Conuentus monialium ipſis ſubiectarum; vt rectè notauit *Sanch. ſup. num.*92.

Difficultas modò eſt,quis dicatur *ingredi facere,aut permittere.*

88 ℞. Iuxta communem modum loquendi in præſenti materia illum dici *facere ingredi*,qui ſua actione poſitiua eſt in cauſa,vt alter ingrediatur (v.g. aperiendo ianuam,iubendo,aut conſulendo ingreſſum) illum verò dici *permittere ingredi*,qui ingredientem non impedit,cùm commodè poſſit,immò & teneatur ex officio:ſi enim ſic non teneatur,non incurrit illas pœnas,eſtò non impediat commodè valens impedire. ita *Rodriquez to.*1. *qu.*47.*ar.*3. *Miranda qu.*2.*de monial.ar.*12.*Sanch.ſup.num.*84.& alij. Quanquam putem, quòd,cùm in hac parte textus ſolùm ſit ſermo de Superioriſſis monialium; verba illa *ingredi facere,aut permittere*,non extenduntur ad Præfectas ianuæ, etſi aliàs ex officio præſint cuſtodiæ clauſuræ:cùm ſimus in materia odioſa, quæ reſtringi debet.

Vtrum autem dictis pœnis ſubijciantur omnes, & ſinguli, qui viros, aut fœminas ingredi faciunt,vel permittunt in monaſteria monialium.

89 ℞. Quòd, cùm pœnæ non debeant ampliari,ſed reſtringi, quantum patitur proprietas verborum, ſub quibus feruntur: probabile videtur huiuſmodi

modi pœnis subijci solos Superiores monasteriorum vtriusque sexus, non item alios religiosos subditos. ita Rodriq. Miranda, & Sanch. locis citatis *Barbosa de offic. Episc. alleg.*102. *num.*37. & alij contra *Bonac. sup. num.*3. ex Llamas oppositum sustinentem ex eo quòd Greg. XIII. in illa sua Constit. vbi dixit: *Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus,* statim subdit, *& personis quocunque nomine vocentur,* sub quibus verbis videntur venire religiosi vtriusq; sexus, etiam subditi, cùm nomen personæ genericum sit, & comprehendat quascunque personas. ducor, quòd moniales priuatæ, ac simplices semper vocantur moniales, nec gaudent varijs nominibus: sicque de ijs nequeunt verificari verba illa *quocunque nomine vocentur*; vnde necessariò debent intelligi de Superioribus monialium, qui gaudent varijs nominibus. quod benè aduertit *Sanchez vbi sup.* monens *num.*91. quòd, licèt in citata Constitut. Gregorij XIII. pœnę latę contra præsumentes admittere intra clausuram expresse ferantur contra moniales (vt constat ex ijs verbis, *ne ve moniales sub eisdem pœnis aliter admittere præsumant*; & nomine *monialis* regulariter non veniat Abbatissa: in præsenti tamen casu Abbatissæ, si externos præsumant admittere intra clausuram, subsunt dictis pœnis; & hoc ob rationes ibi allatas à Sanchez.

90 Illud certè bene aduertit Bonac. loco citato quòd, cùm in Gregorij XIII. Constitut. pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes prætextu licentiarum, & facultatum: illas non incurrent ij, qui sine tali prætextu dictum ingressum permittunt; secùs, si qui ingrediantur simili prætextu: & hoc, quantumuis admittentes protestentur se non admittere ex dicto prætextu: nam factum aduersatur protestationi.

Addo, quòd spectat ad moniales mandantes, aut consulentes indebitum ingressum; si quidem eæ illum mandent, aut consulant, ipsis ingredientibus, incurrunt pœnas, cùm sic cooperentur ingressui directè: non item, si non personis ingressis, sed alij mandent, aut consulant; sic.n. non incurrent, cùm in tali casu cooperentur ingressui solùm indirectè: qui modus cooperandi solùm Superiorissis, ac Præfectis clausuræ citatis iuribus vetatur iuxta dicta.

Dubitat hìc etiam *Sanchez num.*76. an excommunicatio lata à Gregorio XIII. contra ingredientes monasteria monialium prætextu facultatum vsque tunc concessarum comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Episcopo ante Constitutionem illam Greg. XIII.

91 ℞. Comprehendere, & satis clarè videtur inde colligi, quòd in priori parte dictę Constitutionis fit sermo de licentijs quorumcunque Superiorum, vt constat ex illis verbis, *tam à prædecessoribus nostris, quàm etiam à nobis, & à Sedis Apostolicæ Legatis, aut alijs:* dictio autem *alijs* indefinitè posita comprehendit quoscunque alios Superiores, qui possunt similes licentias concedere, & consequenter etiam Episcopos: alioqui esset superflua. ita

San-

Sanchez addens non obstare, quòd Greg. XIII. in citata Constitut. excommunicat ingredientes ex licentia Episcopi, aut alterius legitimi Superioris concessa vltra casus necessarios; cùm priùs excommunicet ingredientes virtute licentiarum, etiam concessarum in casibus necessarijs. Id.n.non inuoluit vllam contradictionem; estò dicamus hic Papam loqui de licentijs Episcoporum, ac inferiorum Prælatorum: si quidem Papa in hac priori parte illius suæ Constitutionis loquitur de licentijs à quocunque vsque tunc concessis ex quanis vrgentissima causa, easque omnes reuocat, & ideo excommunicat illum, qui vtitur ijs iam reuocatis: in posteriori verò parte loquitur de licentijs in posterum concedendis, illasq; ibi non reuocat, sicq; solùm excommunicat eos, qui illis vtuntur extra casus necessarios; vnde tollitur omnis contradictio.

QVÆRES IV. An incurrant pœnas contentas in Constitut. Greg. XIII. ij, qui monasteria monialium ingrediuntur absque vlla prorsus licentia, non autem prætextu alicuius facultatis, quam habeant.

92 ℞. Sanchez cum alijs infra adducendis non incurrere, stando præcisè in motu proprio Gregorij XIII. sæpius adducto; & probatur tum quia Pius V. & Greg. XIII. (qui sunt auctores dictarum pœnarum) expressè loquuntur de ijs tantùm, qui prætextu licentiarum ingrediuntur, aut admittunt; tum quia tales pœnæ, cùm sint grauissimæ, non debent extendi ad casum in ijs non comprænhensum; etiamsi aliàs sint in fauorem animæ: id enim facit quidem, quòd decreta pænalia possint aliquantulum extendi; non tamen sufficit, vt potrahantur ad casum omninò diuersum, vt rectè notauit *Sanchez sup.num.*78.ita *Sanchez num.*79. ex Suarez, Zerola, Rodriquez Sayro, & Philiarco addens *num* 80. non subijci istis pœnis illos, qui dictas facultates habent, si verè prætextu illarum non ingrediantur, sed quasi illis prorsus carentes: sicut nec subijciuntur ij, qui taliter ingredientes admittunt. Oppositum sustinent *Nau.c.*27.*nu.*150. *Coriolan. de cas. reseru. p.*2. *casu* 3.*nu.*40.*Beia* 1.*p.casu* 3. *Azor.to.*1. *l.*13.*c.*8. *q. vlt.* & alij, quorum sententiam ait *Filliuc. tract.*29. *num.* 170. comprobari stylo curiæ, ac praxi sacræ Pœnitentiariæ; quod si est verum, cùm stylus Curiæ faciat ius, horum sententia amplectenda est: quanquam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucij hòc ipsò quòd dicit illius sententiam esse tutiorem, tacitè indicet opinionem Sanchez esse tutam, & consequenter minùs sibi constare de dicto stylo Curiæ.

QVÆRES V. An incurrat pœnas contentas in motu proprio Gregorij XIII. qui ingreditur monasteria monialium prætextu facultatis inualidè à se obtentæ ob subreptionem, aut alia de causa.

93 ℞. Videri non incurrere, estò subijciatur excommunicationi latæ in Concilio Trid. & relatę q.1. moueor quòd Greg. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prętextu facultatum, quas ipse tunc reuocat, vt cōstat ex illis verbis *ipsarum licentiarū prætextu*: sicq; videtur supponere dictas facultates

esse

esse validas, cùm non possit irritari id, quod non subsistit iuxta illud *Non entis nullæ sunt qualitates*. ita in terminis *Bonac. sup. p. 5. nu. 6.* addens *nu. 7.* quòd, sicut excommunicatio ista Gregorij XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Episcopo obtentæ post præfatum motum Gregorij XIII. cùm in eo irritentur solùm facultates iam obtentæ, non autem in futurum obtinendæ; sic dictam excommunicationem non incurreret, qui tempore ingressus fingeret se habere facultatem aliquam ingrediendi obtentam post prædictum motum Gregorij XIII. quamuis in isto casu incurreretur excommunicatio lata in Concilio Trid. vtpote abstrahens à quouis prætextu facultatum.

QVÆRES VI. An ingrediens monasteria monialium prætextu facultatum, sed bona fide putans id sibi esse licitum, subijciatur pœnis contentis in motu proprio Gregorij XIII.

94 ℞. Non subijci, & probatur, quia dictæ pœnæ latæ sunt contra præsumentes ingredi prætextu facultatum: constat autem, quòd præsumptio supponit scientiam, aut saltem ignorantiam coniunctam cum ingenti temeritate. sic *Bonac. num. 8.* hinc inferens non solùm bonam fidem, sed etiam ignorantiam vincibilem, crassam, ac supinam excusare à præfatis pœnis: quod etiam docet *Diana p. 3. tr. 6. resol. 7.* alijs citatis; addit tamen Bonac. & benè in casu proposito incurri excommunicationem latam in Concilio Trid. eò quod ibi absolutè interdicatur ingressus sub pœna excommunicationis, abstrahendo à quacunq; præsumptione.

QVAERES VII. An requiratur præsumptio ad hoc vt moniales incurrant pœnas latas in bulla Gregorij XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria monialium prætextu facultatum, & in motu proprio Pauli V. contra introducentes, seu admittentes intra monialium monasteria, aut admissas quoquomodo retinentes.

95 ℞. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in bulla Gregorij XIII. cùm in ea nullum adhibeatur verbum importans præsumptionem; requiri verò ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V. cùm in eo adhibeantur verba *audeant seu præsumant*, quæ important præsumptionem. ita expresse *Bonac. sup. p. 6. num. 19.*

QVÆRES VIII. An pœnæ latæ in motu proprio Gregorij XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria monialium, reseruentur Papæ.

96 ℞. Reseruari excommunicationem: non item aliàs pœnas, à quocunq; demum incurrantur, & ratio est, quòd Papa easdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes, vt colligitur ex illis verbis *Abbatissis verò, &c. præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reseruata Papæ, alijs pœnis nemini reseruatis: ergò & idem erit quoad facientes, seu permittentes ingredi. ita *Sanchez supra*

supra num. 83. ex Confectio, Suarez & Llamas.

QVÆRES IX. An moniales incurrant pœnas superiùs relatas, ac explicatas, si cum persona iam illicitè ingressa in monasterium diutiùs confabulentur, & ipsam comitentur.

97 ℟. Videri non incurrere: idque siue ingressus fiat bona fide, siue mala; cùm sit par ratio in vtroque casu, vt constabit ex ratione mox adducenda. Probatur ergò assertio ex eo quod Gregorius XIII. in sua constitutione superiùs allegata vtitur verbo *admittere*: verbum autem *admittere* simpliciter, & sine addito prolatum non significat approbare iam factum, vt benè aduertit *Sanch.l.6.moral.c.16.num.95.* sicque sub dicta constitutione non comprehenditur monialis, quæ non expellit personam iam ingressam, quantumuis indebitè, sed solùm illam, quæ cùm possit, & teneatur resistere ingredienti, non resistit. ita respondi in facti contingentia, & responsionem postea approbarunt viri valdè docti è Societate à me consulti.

QVÆRES X. An moniales subijciantur præfatis pœnis tanquam positiuè cooperantes ingressui personæ extraneæ, si ad talem effectum deferant scalam ligneam, per quam ille descendat; si exhibeant scenicam repræsentationem; si excipiant conuiuio; si suaues coram ea instituant cantus; si ei ostendant officinas, & habitacula monasterij, aliaque id genus præstent.

98 ℟. Non subijci, si sint moniales priuatæ, & ijs constet personas illas extraneas ingredi, aut fuisse ingressas absque prætextu facultatum, siue ante bullam Gregorij XIII. reuocatoriam talium licentiarum obtentæ, siue post ab Episcopo, aut Superiore monialium concessæ sint, secùs si præsint monasterio, aut clausuræ: tunc.n. incurrerent pœnas illas tum in terminis Constitutionis Gregorij XIII. prohibentis Abbatissis, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocunque nomine vocentur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, si ingrediens id faciat prætextu facultatis concessæ ante dictam Constitutionem Gregorij XIII. tum in terminis similis Constitutionis Pauli V. interdicentis Abbatissis, ac alijs Superiorissis monialium, ne personas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere; vnde, cùm ista Constitutio loquatur solùm de personis habentibus pontificias facultates ingrediendi monasteria monialium, posset quis inferre Prælatas monialium non subiacere dictis pœnis, si admittant, aut admissam retineant personam aliquam extraneam, nullam talem facultatem habentem: si quidem in pœnis stricta fieri debet interpretatio. patet autem responsio ex tenore Constitutionum citatarum, quæ proinde in contingentia facti legi debent attentiùs, perpensis singulis illarum verbis; sic enim constabit, quænam prohibeant monialibus subditis, & quæ Superiorissis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admissionem, aut detentionem personæ extraneæ intra monasterium.

Quòd

Quòd si hìc obiter quæras, an Paulus V. in sua Constitutione superiùs relata simpliciter reuocauerit fœminis omnes licentias ingrediendi monasteria monialium, an verò solùm eas, in quibus continebatur facultas ibi conuersandi, & sumendi cibum: sicut videtur colligi ex ijs verbis: *omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria monialium vbique locorum existentium ac cum monialibus conuersandi, & refectionem sumendi corporalem.*

99 ℟. *Bonac. sup. p. 5. num. 4.* videri posse non improbabile reuocasse licentias solùm in hoc posteriori sensu; probatque ex eo quòd Paulus V. in citata Constitut. vtitur forma loquendi coniunctiua per dictiones *ac, &*; quæ ratio inde magis confirmatur, quòd, cùm reuocatio dictarum licentiarum sit odiosa, non debet ampliari vltra propriam verborum significationem, vti diximus *q. 4.* Nec obstat, quòd idem Paulus V. in dicta Constitutione paulo post imponens excommunicationem, mentionem facit simpliciter de ingredientibus; nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipso reuocatarum; vt colligitur ex verbis illis *prætextu licentiarum huiusmodi*, quæ relationem habent ad præcedentia, nempe ad licentiam ingrediendi, conuersandi, ac refectionem sumendi, de qua superiùs. ita Bonacina contra Cherubinum in suo bullario ad citatam Constitutionem Pauli V. vtens clausula disiunctiua *aut* loco dictionum coniunctiuarum.

QVÆRES XI. An prohibitio non admittendi personas extraneas intra monasteria monialium extendatur tam ad fœminas, quam ad viros, ideoque moniales prohibeantur admittere vtrosque eadem prorsus ratione.

100 ℟. Extendi; & ratio est, quòd, quanquam Gregorius XIII. in sua bulla in genere masculino dicat, *ne in monasteria sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum ingredi faciant:* & Paulus V. in sua Constitut. expressè loquatur solùm de fœminis, vt maximè constat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habentibus, ne monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant;* re vera tamen, & Gregorius XIII. sub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quàm masculos, vtpote ex grammaticorum institutione, ac vsu loquentium vtrosque significante: & Paulus V. sub nomine fœminarum dicendus est comprehendisse etiam masculos (si qui tales licentias habebant;) idque iuxta communem illam doctrinam, quòd lex odiosa, ac pœnalis extendi potest, & debet ad casum in ea non expressum, si ex negata extensione sequatur aliquod absurdum: vt de facto sequitur in præsenti casu, si dicamus Paulum V. intendisse solùm comprehendere sub sua Constitutione fœminas, ijsque solum vetare ingressum in monasteria monialium, non autem viris, de quibus tamen erat maior ratio, quod comprehenderentur sub dicta prohibitione. Quin potius hìc procedit, quod habetur, *l. non dubium, C. de legib.* in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem: & quidem meritò, cùm mens, & voluntas legislatoris sit veluti spiritus, & anima legis,

legis, vnde omnis vis obligandi per verba tanquam instrumentalia signa prouenit: quo modo in *c. humanæ aures* 22.*q*.5.dicitur: *Non debet aliquis verba considerare* (intellige cum *Laym.l.*1.*trac*.4.*c*.18.*num*.4. nudè, ac simpliciter) sed intentionem, ac voluntatem; quia non debet intentio verbis deseruire, sed verba intentioni.

QVAERES XII. An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ sæculares, si positiuè cooperentur illicito ingressui intra monialium monasteria, etiam prætextu licentiarum, de quibus supra.

101 ℟. Non incurrere, cùm pœnæ non debeant extendi vltra casus expressos, & in iuribus, in quibus statutæ sunt pœnæ contra violantes clausuram monialium, non fiat mentio de personis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingressui, vt facilè constabit tenorem illorum legenti.

QVAERES XIII. An sub nomine monialium comprehendatur etiam Abbatissa in ijs verbis, quę habentur in bulla Gregorij XIII. *ne ve moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant*.

102 ℟. Comprehendi; & probatur tum quia, estò ibi non fiat expressa mentio Abbatissæ, & in materia odiosa (qualis est hęc) nomine monachi non veniat Abbas, nec nomine monialis Abbatissa, vt tradunt communiter DD. *cap.fin.de simonia:* quando tamen materia concernit salutem animæ, aut est pariter proportionabilis Prælato, ac subditis, nomine monachi, & monialis veniunt Abbas, & Abbatissa, vt ostendit alijs citatis *Sanch.l.6.mor.c.*16.*num*. 91. tum quia non est credibile Papam hìc voluisse punire moniales subditas, quibus non incumbit ex officio, magisque delinquunt admittendo, sicque procedit doctrina tradita *q*.11.sub finem. nobiscum sentit *Castr. Palaus trac*.16.*D*.4.*p*.10.§.4.*num*.3.

QVAERES XIV. Quæ personæ ex iuribus superius adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi monasteria monialium sine legitima facultate.

103 ℟. Prohiberi omnes, & singulos fideles vtriusque sexus, cuiuscunque demum ætatis, status, conditionis, & gradus fuerint; idque ex iuribus relatis *q*.1.& maximè ex *Concilio Trid. sess*.25. *de Regul.c*.5. quod sic habet: *Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat cuiuscunque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, aut Superioris licentia in scriptis obtenta*; quanquam *Sanch. sup.nu*.3. alijque probabiliter putent tali decreto nō comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, vt videbimus infra *q*.39.

QVAERES XV. An moniales possint admittere intra septa monasterij infantes, non obstantibus iuribus supra allegatis.

104 ℟. Posse, si ij careant vsu rationis, & ratio est, quòd respectu horum cessat, saltem magna ex parte, finis huius prohibitionis, qui est vitare perturbationem monasteriorum ac incitamenta monialium ad peccatum: pręter quam quòd cooperatio monialium ad ingressum non est per se mala, sed

M solùm

solùm supposita culpa in ingredientibus: vnde, cùm respectu dictorum infantium nulla sit culpa in ingressu, nec vlla aderit culpa ex parte monialiũ admittentium, vt benè aduertit *Suar. tom. 4. de relig. trac. 8. l. 1. c. 10. num. 2.* id inde colligens, quòd prohibitio non admittendi extraneos intra monasterium afficit moniales solùm indirectè, ideoq; cùm ea directè non cadat in infantes, nec indirectè cadere poterit in ipsas. ita *Azorius tom. 1. l. 13. c. 8. q. 5. Henriq. l. 4. de pœnit. c. 5. num. 2. Riccius in prax. decis. 648. Mirand. q. 2. de monial. art. 1.* aliiq; penes *Tambur. de iure Abbatiss. D. 22. q. 4. nu. 1.* qui benè notant, quòd, quando Concilium Trid. excludit omnes cuiuscunq; ætatis, loquitur de habentibus vsum rationis, & de ijs, qui possunt mouere moniales ad peccandum.

105 Dissentiunt *Comitolus l. 6. resp. mor. q. 19. num. 6. & Nald. v. clausura num. 4.* asserentes moniales, si recipiant infantes vsu rationis carentes intra septa monasterii, incurrere excommunicationem: sicque à Sacra Congregatione decisum fuisse 12. Febr. 1585. quòd pueri, & puellæ cuiusuis ætatis non possunt admitti intra septa monialium; idem sentit & *Scortia in select. constitut. theor. 336.* nixus dicta decisione Sacræ Congregationis: verùm nostra sententia est probabilis, & de facto sustinetur à pluribus Doctoribus, qui post præfatam decisionem scripserunt; siue quia de ea non constat authenticè; siue quia non habet vim legis vniuersalis, vt in simili tradunt Hurtadus, Laym. Ochagau. Torreblanca, Merolla, & alij, quos refert, & sequitur *Diana p. 5. trac. 2. resol. 96.* Quæ responsio videtur procedere etiam in casu, quo infans excederet septennium duobus mensibus: idq; ob doctrinam, quam tradunt *S. Antoninus, & Henriq.* apud *Dianam p. 3. trac. 6. resol. 87.* pueros scilicèt non obligari præceptis ecclesiæ statim ac habent vsum rationis; quod est concedere hac in re dari aliquam latitudinem; quam tamen negat *Diana ex Sanchez Salus Suarez & Azorio.*

QVAERES XVI. An moniales delinquant contra clausuram, & incurrant pœnas statutas, si intra monasterium admittant fatuos, & amentes.

106 ℞. Delinquere, & incurrere pœnas, si illi sint ætatis puberis, & possint incitare moniales ad peccandũ: idq; siue habeant lucida interualla, adeoq; peccare possint, siue sint perpetuò amentes, ac proinde sint incapaces formalis peccati. ita *Sanch. sup. num. 8.* ex Nau. Rodriq. Zerola, & Llamas, *Suar. sup. num. 5. Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. num. 32. Bonac. sup. p. 1. num. 7.* aliiq; & probatur tum quia in talibus amentibus, cuiuscunq; generis sint, militat finis prohibitionis, quatenus ij possunt incitare ad peccandum, & præbere monialibus occasionem peccandi, monasterium perturbant, turpiter iocantur, inhonesta loquuntur, aliaq; agunt minùs decentia honestatem religiosam: vbi autem militat eadem ratio, seu finis, militat & eadem iuris dispositio. Nec obstat, quòd perpetuò amentes, qui nunquam vsi sunt ratione, sint incapaces peccati, sicq; videtur procedere doctrina tradita de infan-

infantibus; illos scilicet admitti posse à monialibus absque peccato, cùm ipsi re vera non peccent ingrediendo; siquidem hoc est discrimen inter infantem, & adultum perpetuò stolidum, quòd infans per se est incapax præcepti, ideoque ad illum non dirigitur obligatio legis; adultus verò, per se loquendo, est capax præcepti, & quòd in ætate per se sufficiente ad vsum rationis habeat eius impedimentum, per accidens est: sicque tale impedimentum excusat quidem personam à transgressione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipsum; vnde, estò talis persona non peccet ingrediendo monasteria monialium, si admittatur, aut introducatur, peccant tamen aliæ: cùm talis ingressus sit contra præceptum clausuræ, & alioqui sit liber, non quidem amenti, sed alijs illum admittentibus, aut introducentibus; qui proinde non excusantur à peccato, licèt ille excusetur; vt si quis dormiens introducatur in monasterium monialium, ipse sine dubio non peccat, & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ est solùm per excusationem, & non quia non sit materia præcepti; quæ tamen excusatio non habet locum in alijs, vt patet.

QVÆRES XVII. An, & quibus in casibus monialis legitimè egressa è proprio monasterio admitti possit intra alia monasteria monialium, siue sui, siue alterius Ordinis.

107 ℞. Cum distinctione; vel ista monialis petit admitti intra monasterium eiusdem Ordinis, & habitus: & sic excipi potest absq; alia licentia Superioris nō solùm causa hospitij, sed etiam in casu, quo illa degeret in aliqua domo priuata ad recuperandam sanitatem, & vellet ingredi monasterium gratia recreationis, v. g. sic. n. monialis non censetur extranea, cùm sit eiusdem Ordinis, ac habitus, ideoq; non cadit in illam prohibitio ingrediendi monasteria monialium, quæ compræhendit solùm extraneos. Vel monialis petit excipi in monasterium diuersi Ordinis, ac habitus; & sic, si itineretur per loca, vbi non adesset monasterium sui Ordinis, posset recipi intra monasterium diuersi Ordinis (de licentia tamen Superioris illius monasterij, & non aliter) cùm id requirat & religiosa charitas, quæ debet maximè vigere inter personas religiosas, ac honestas ipsiusmet status monialis; secùs, si ibi sit solùm causa recreationis, aut etiam ad inuisendum monialem Consanguineam, velitq; ingredi monasterium diuersi Ordinis, ac habitus: tunc quippe non posset in illud excipi, neq; de licentia Superioris illius, cùm monialis itinerans respectu talis monasterij verè sit extranea, adeoq; ex hac sola causa non possit in illud admitti: sicut nec posset admitti quæcunq; alia persona extranea. ita *Sanchez sup. num.* 10. & cum eo *Peyrin. tom. 2. priuil. Constit. 6. Pij V. num.* 28. & *Tambur. sup. D.* 24. *quæst.* 15. contra *Castrum Palaum tract.* 16. *D.* 4. *p.* 10. §. 1. *num.* 4. & *Llamas in methodo curat. in append.* §. 11.

QVÆRES XVIII. An puellæ possint absque alia licentia admitti in-

M 2

ti intra monasterium ad suscipiendum habitum Religiosum, & peragendum nouitiatum.

108 ℞. Non posse absque licentia proprij Ordinarij; & ratio est, quòd ad licitè ingrediendum non sufficit iusta causa, sed requiritur debita Superioris licentia, sicut benè aduertit *Sanchez num.* 74. addens fœminam in tali casu ingredientem eo animo, regulariter loquendo, videri posse excusari tum à culpa, tum à pœnis ratione bonæ fidei, & quòd ducta zelo Religionis, ac timens, ne sibi ingressus impediatur à consanguineis, taliter ingreditur. Non puto tamen ad id desiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *cap.2.sect.2.quæst.*17. vbi etiam ostendimus, an, & quando Nouitia exiens è monasterio sine legitima facultate, possit absque alia licentia illud iterum ingredi.

QVAERES XIX. An, & quo modo possint moniales admittere intra monasterium puellas causa educationis.

109 ℞. Posse eo modo, quo latè dicemus *infra sect.* 5. interim consulantur *Sanchez sup.num.*61. *Bonac.sup.q.4.p.4.num.*15. *Lezana tom.1.c.25. nu.29. & Tambur.de iure Abbatiss.D.1.q.1.2.3.*

QVAERES XX. An possint admitti de licentia solius Ordinarij, aut Superioris regularis intra monasteria monialium fœminæ coniugatæ à proprijs viris sibi grauiter timentes ex adulterio commisso, aut alia causa graui hìc, & nunc emergente.

110 ℞. Videri non posse, nisi in casu valdè raro, in quo non esset commodus recursus ad Papam, & esset graue periculum in mora. ita *Rodriq. tom.1. quæst.46. art.10. Mirand. sup.art.7. Barbosa sup.num.66. Portel.de dub.regul.v. clausmon.in addit. num.2. Sanchez num.64.* alijq; communiter, & probatur tum ex praxi, quæ modò viget: tum quia hìc non agitur de communi vtilitate monasterij, in quo casu Ordinarius potest dare licentiam ingrediendi iuxta alibi dicta; tum quia de hoc extat specialis declaratio Sacræ Congregationis relata à *Zerola par.1. praxis v.moniales quæst.*12. his verbis: *Sacra Congregat. censuit mulieres, quæ sunt in discordia cum marito, & eius sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quamdiu iustam causam timendi habuerint, debere, si sunt in monasterijs, tolerari: in posterum verò non debere recipi; si verò mulier aliqua venerit in suspectionem marito, quo timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, vt possit ingredi monasterium monialium, si modò Constitutiones monasterij non repugnent, & accedat consensus Superiorum, Abbatissæ, & monialium;* quanquam *Azorius supra quæst.*4. dicat eandem Sacram Congregationem declarasse posse recipi intra clausuram monialium viduam bonæ famæ cupientem honestatis causa degere in monasterio: immò & fœminam de adulterio suspectam apud virum suum, ideoq; sibi certò timentem de periculo vitæ. quæ declaratio ad minus probat nostram responsionem, quatenus admittit in aliquo casu valdè raro posse mulierem coniugatam de licentia solius Ordinarij recipi intra

clausu-

clausuram; cuiusmodi casus vtique procederet tempore belli de quacunque femina siue nupta, siue innupta ad consulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

QVÆRES XXI. An, & quando Episcopi, & alij Superiores monialium possint ingredi monasteria sibi respectiuè subdita.

111 ℞. Non posse, nisi in casibus necessarijs, &, si aliter ingrediantur, incurrere pœnas relatas *q.3.* patet ex Constit. Gregor. XIII. die 23. Decemb. 1581. edita, quæ sic habet: *Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus religiosis personis comitati.* Vbi notat *Suarez supra num.23.* hinc satis apertè declarari præfatos Episcopos, & Prælatos compræhendi generali prohibitione Concilij Trident. vt non possint ingredi monasteria monialium subditarum, nisi in casibus necessarijs, ac proinde illos casu, quo ingrediantur, censeri dare sibi ipsis licentiam, ac veluti se ipsos dispensare in lege generali, sicque eandem, seu proportionatam causam ad id requiri; quod certè satis clarè explicuit ipsum Concilium, dum *sess.25. de regul. cap.7.* præcipit, vt is, qui electioni Abbatissæ præest Episcopus, seu Superior, clausura monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat; si quis enim ingressus videri poterat habere rationem aliquam, maximè is talis videtur, & tamen, quia non habet necessitatem, deciditur in eo non licere ingressum.

112 Quòd autem spectat ad pœnas, quas incurrunt Episcopi, & Prælati Regulares ingrediendo in casu non necessario, rectè notat *Bonac. sup. p.5. num. 12.* eos non affici excommunicatione, si ingredientes in casu necessario intrent soli, aut secum ducendo personas non religiosas (.i. minùs pias, & christianis moribus imbutas, vt explicat *Tambur. sup. D.24. q.10. nu.4.* ex Victorello) nec senes; & ratio est, quòd dicta excõmunicatio statuitur solùm contra ingredientes in casibus non necessarijs, non autem contra ingredientes absq; debito comitatu, vt constat ex tenore textus. quod etiam prius notauerat *Sanchez nu.100.* addens *num.98.* præfatam excommunicationem non esse reseruatam; cùm in citata Constit. Gregorij XIII. nulla mentio fiat reseruationis, & aliàs reseruatio induci non debeat sine ratione.

113 Addit *Sanch. num.99.* quòd, cum Gregorius in relata Constitut. statuens pœnas contra Prælatos sæculares ingredientes in casu non necessario, solùm meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcunque Prælatorum regularium (cùm alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingressum:) Vicarij Episcoporum, & Prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi episcopalem ingredientes monasteria monialium sibi subdita præter casus necessitatis, nullis pœnis subduntur: quippe quæ

non debent ampliari vltra casus in iure expressos iuxta regulam *Odia restringi oportet.*

Dubiũ paulò grauius est, an Prȩlati Regulares ingrediendo cęnobia monialium subditarum citra casus necessarios, incurrant pœnas statutas non solùm tertia vice (vti solùm incurrunt Episcopi) an etiam prima, ac secunda vice; & ratio dubitandi est, quòd Constitutio Gregorij XIII. loquens de Prælatis pontificali dignitate insignitis statuit pro prima, & secunda vice diuersas pœnas, & pro vlterioribus etiam excommunicationem: statimq; subiungit pœnas pro Prælatis regularibus; vnde Llamas relatus à *Sanch. nu.* 102. ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro præfatis Prælatis, quando tertiò, & vlterius ingrediuntur citra casus necessarios.

114 ℞. Sanch. loco citato Prælatos regulares dictas pœnas incurrere quacunq; vice modo dicto ingrediuntur: probatque quia Papa non meminit primi, ac secundi ingressus Prælatorum regularium, sicut fecit loquens de Episcopis; sed absolutè imponit pœnam excommunicationis, ac priuationis officij, & ministerij contra Prælatos regulares in casu non necessario ingredientes monasteria monialium: quod est signum ipsius intentionem esse, quòd ij dictas pœnas omnes incurrant toties, quoties indebitè ingrediuntur. Dissentit *Bonac. sup.* & cum eo *Tamb. sup. q.* 11. asserentes ex Llamas, & nõ improbabiliter, Prælatos regulares subijci dictis pœnis solùm pro tertia vice, ac sequentibus, sicque probabiliter sustineri posse illos prima vice, qua ingrediuntur, esse interdictos ab ingressu Ecclesiæ, pro secunda suspensos à diuinis, & pro tertia, ac deinceps affici excommunicatione. ducuntur, quòd in pœnis mitior pars eligi debet, sicque seruatur proportio inter pœnas in dictas Episcopis, ac Prælatis regularibus.

Addo Prȩlatum monialium siue sæcularem, siue regularem ex iusta causa ingredientem monasterium monialium subditarum, expedito negotio, ad quod ingreditur, non posse liberè vagari, sed teneri egredi, æque ac teneretur quilibet alius de ejus licentia ingrediens. Ducor, quod lex clausuræ afficit etiam Prȩlatos monialium, ideòque sicut, cessante causa, cessat licentia data alijs ad ingrediendum; sic & cessat respectu Prælati facultas manendi intrà clausuram; cùm par ratio militet in vtrisque. ita *Pollacchus, Bordonus, Baldell. Steph. à S. Gregorio*, alijque *docti viri à me consulti:* inter quos *P. Baldellus* mihi testatus est extare in confirmationem huius responsionis quandam Sacræ Congregat. declarationem.

115 *Confessarij monialium ingrediuntur in varijs casibus, immò & quicunque alius Sacerdos in casu necessitatis inopinato.*
116 *Medicus licitè intrat in casibus necessarijs; item obstetrix.*
117 *Item Pharmacopola, vt doceat moniales componere medicinam.*
118 *Item barbitonsor in casu necessario.*
119 *Medicus non ingreditur, solùm vt cognoscat, quæ moniales debeant dispensari*

super

super quadragesimali obseruantia: extraordinarius non vocatur liberè.

120 *Oeconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur solùm vrgente necessitate.*

121 *Ingreditur Notarius ad excipiendum testamentum nouitiæ ægrotantis.*

122 *Ingrediuntur operarij in casibus necessarijs, cum debita tamen licentia.*

123 *Item baiuli ad deferendas res extraneorum, sed non semper.*

124 *Deficiente deputato ad ferenda onera non liberè sufficitur alius.*

125 *Rustici si plures associent currus tritico onustos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.*

126 *Non delinquit deputatus ad ferenda onera intra clausuram, si singulis vicibus minora onera ferat, vt sic pluries ingrediatur.*

127 *Pictor licentiatur ad ingressum, vt pingat scenam iam factam intra clausuram.*

128 *Licentiatur mulier laica in seruitium tum Conuentus, tum monialis singularis: & ex causa mutatur vi prioris licentiæ.*

129 *Recipiuntur admittendæ inter Conuersas etiam ad aliquot menses, prius quàm admittantur ad habitum.*

130 *Fœmina laica ingressa modo dicto in seruitium liberè recedit.*

131 *Famuli ingrediuntur ad seruitia, quæ æque benè fieri nequeunt à monialibus.*

132 *Moniales nequeunt recipere reum ad securitatem, etsi ipse aliàs possit ingredi.*

133 *Reus ipse ingressus inde potest expelli.*

134 *Debet tamen poni in loco tuto.*

135 *Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & conuersandum.*

136 *Sed associatæ à fœminis 3. grauibus, ac nobilibus, & non aliter.*

137 *Quæ semel electæ variari nequeunt: quod alij limitant.*

138 *Hæ semper associant fœminam priuilegiatam vsque ad egressum.*

139 *Explicantur verba indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno) idque siue in Breui nominentur 4. monasteria (quod fit interdum) siue nominentur duo solùm.*

140 *Ad talem ingressum petitur consensus capitularis monialium, & licentia Prælati.*

141 *Licentiata ad ingressum modo dicto non visitat cellas monialium.*

142 *Potest eligere ad ingressum diem, qua in Conuentu fiat comœdia.*

143 *Consensus capitularis monialium debet esse maioris partis illarum semel dandus, ac simul quò ad fœminam priuilegiatam, & 3. matronas.*

144 *Licentiata non ingreditur iterum, si ingressa ex accidenti frustretur ex parte suo fine: secùs, si statim cogatur exire.*

QVÆRES XXII. An, & quibus in casibus possint Confessarij monialium ingredi monasteria monialium sibi commissa.

115 ℞. Posse ingredi in ijs casibus, quos referemus infra *cap. 10. sect. 3. subs. 1. & 2.* vbi hac de re latè differemus ex proposito. Solùm hìc moneo ex

Mancino pract.4.p.1.d.8. pro se citante Rodriq.& Sorbum, quòd, si contingat simplicem Sacerdotem non deputatum ad monialium confessiones secùs aliquod monasterium transeuntem vocari ad audiendam confessionem alicuius monialis ex casu inopinato existentis in periculo mortis, potest, & tenetur ingredi monasterium, etiam sine licentia Superioris. siquidem censeretur id facere de licentia interpretatiua, non solùm Ordinarij, ac Superioris, sed etiam ipsius Papæ, qui non præsumuntur extendere obligationem clausuræ ad talem casum: sicut nec præsumitur extendi ad casum incendij, ruinæ monasterij, violentiæ illatæ, & similium, in quibus constat licitum esse ingredi monasteria monialium absque vlla licentia; quæ omnia concedit etiam *Sanch. sup. num.34.* ex Nau. & Grassio dicens non desiderari licentiam, neque in scriptis, neque oretenùs; quandocunque ea expectata, graue periculum adest in mora: quamuis alioqui dicat *num.37.* in similibus casibus exigi licentiam Abbatissæ, quæ poterit eam concedere ex præsuppositа voluntate Prælati; sed de hoc infra.

QVÆRES XXIII. An, & quando Medici, Chirurgi, Barbitonsores, & similes ingredi possint monasteria monialium ad effectum medendi ipsis monialibus, prout hìc, & nunc exigit ratio morbi occurentis.

116 ℞. Posse in casibus necessarijs, cum debita tamen licentia, vt inferiùs dicemus, & seruatis aliàs seruandis. est communis DD. apud *Sanch. nu.43.* inter quos *Bonac. sup. p.4. num.5.* notat probabiliter dici posse medicum posse accersiri ad lectum monialis dubitantis de sua valetudine, ad ictum pulsus explorandum, estò ipsa posset sine magno salutis damno accedere ad ianuam: idque licèt id faciat ex sola erubescentia. Quod admittit etiam *Tambur. D.24.q.6.num.2.* addens *num.3.* ex Sorbo non posse medicum habere socium, aut alios medicos, nisi morbus monialis sit valdè grauis. idem aduertit *Barbosa de offic. Ep. alleg.102. num.52.* monens medicum debere associari à duabus, vel tribus monialibus antiquioribus; addensque *num.53.* ex Miranda, ad hoc vt medicus ingredi possit, non requiri necessariò, vt sit Doctor, aut graduatus: cùm medicus dicatur à medendo, & non à dignitate, vt tradit *Bartol. in l. sciendum ff. de delict.*

Moneo hìc obiter, quòd, si fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur clausuram: tempore partus ingredi poterit obstetrix ad illam iuuandam in partu. ita in terminis *Port. de dub. regul. v. claus. mon. num.18.* ex Collectore & cum his *Monacus instr. monial. p.5.* patetque ex eo quòd in tali casu necessarius est ingressus obstetricis, vt facilè constabit consideranti: ad talem tamen ingressum requiretur licentia Prælati; quod dicendum est supponi à citatis Doctoribus licèt expressè id nõ asserant: cùm Portello sentit *Tamburinus vbi supra q.1. num.5.*

117 ℞. De Pharmacopola notant Sanchez Bonac. & Tambur. locis citatis, eum quidẽ posse ingredi monasteria moniliũ, vt ipsas instruat ad componenda pharmaca, cùm in hoc adsit iusta causa necessitatis; non item ad

præbendam

præbendam medicinam moniali infirmæ, cùm hoc a monialibus æque benè præstari possit, ideoque quoad hoc non sit necessarius eius ingressus.

118 Addit *Barbosa num.* 54. ex Sorbo quòd, sicut Barbitonsor ingressurus ad minuendum sanguinem moniali ęgrotanti, debet ingredi associatus eo modo, quo diximus de Medico, & solùm postquam Medicus indicauit minuendum esse sanguinem; sic, si quæ monialis consueuit se aliquoties minuere ad præcauendum morbum, tunc debet interuenire consensus, & consilium tam Præfectæ, quàm Discretarum monasterij.

Quòd si obiter quæras, an Medicus sub initium Quadragesimæ possit ingredi ad cognoscendum, quæ moniales possint, & debeant dispensari super ieiunio, & esu ciborum quadragesimalium.

119 ℞. Quòd, cùm talis cognitio haberi possit à Medico existente extra clausuram, non videtur posse ingredi præcisè ad talem effectum: cùm sic cesset ratio ingrediendi, quæ est necessitas vrgens, rationabilis, & manifesta, vt inferiùs dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quòd si moniales habeāt Medicum Ordinarium, & alium extraordinarium; loco Ordinarij non possunt pro arbitrio vocare extraordinarium: cùm is concedatur solùm in defectum Medici ordinarij, aut in casu, quo, morbo monialis ingrauescente habendum sit collegium, & vtriusq; Medici necessaria sit visitatio: aliàs Medicus extraordinarius idem esset, ac ordinarius; & cùm licentia ingrediendi data extraordinario sit limitata, non potest is vi illius ingredi illimitate, & in quocunque casu, vt notat *Barbus in speculo monial. c.* 8.

QVAERES XXIV. An Oeconomi, Syndici, aut Factores monialium ingredi possint monasterium, & in quibus casibus.

120 ℞. Posse ingredi, quotiescunque occurrit casus vrgentis necessitatis, cui aliter æque benè non potest consuli: vt si in archiuio quærenda sint aliqua instrumenta monasterij, aut construendum sit notabile aliquod ædificium; aut fabricæ constructæ timeatur imminere magna aliqua ruina, cui iudicio peritorum occurrendum sit ad illam euitandam, aut eueniat similis alius casus magnæ necessitatis. colligitur ex *Sanchez sup. num.* 55. *& Tambur. sup. q.* 6. *num.* 4. pro se citante Llamam, patetque tum quia alioqui minùs sufficienter esset consultum bono monialium; quod non debet præsumi de pia matre Ecclesia: tum quia necessitas vrgens monasterij est ratio sufficiens dispensandi in lege clausuræ, vt iam diximus.

QVÆRES XXV. An Notarius possit ingredi clausuram monialium, si contingat Nouitiam, aut puellam ibi commorantem causa educationis grauiter infirmari, velleque disponere de suis bonis per modum testamenti.

121 ℞. Posse, & quidem cum necessarijs testibus, dummodò id faciant debita cum licentia. ita in terminis *Nald. v. monialis num.* 14. & probatur tum ex dictis *q. præced.* tum quia sic expressè declarauit Sacra Congregatio

anno

anno 1585. vt testatur idem Nald. & cum eo *Gauant. in enchirid. v. monialium educatio num.* 14. *& Monacus in instruct. monial. p.* 5.

QVAERES XXVI. An, & quando Operarij, seu artifices possint ingredi monasteria monialium ad exercenda opera suæ artis.

122 ℞. Posse de legitimi Superioris licentia, & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra monasterium nequeunt commodè fieri; idque ob rationes adductas *q.* 24. *& alibi.* Sic possunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarij, putearij, putatores, molitores, & similes artifices: sic possunt ingredi baiuli ad ferenda onera, quæ à monialibus non possunt commodè gestari (quanquam sine speciali licentia iuxta Tamburinum supra Barchium, & Pollacum ab eo relatos non posset ad talem effectum ingredi aliquis alius loco baiuli: quod tamen non videtur ita certum, admissa doctrina tradenda hic *sect.* 5. *num.* 207. & casu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hic, aut ille baiulus:) sic ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt à monialibus, si aliàs ad id habeant debitam licentiam. E' contra non possunt ingredi Sutores; cùm possint de calceorum mensura certiores fieri, siue ostenso eis calceo, siue declaratis punctis, quibus constat: immò nec Sartores iuxta communiorem DD. sententiam, quam sustinent *Miranda sup. ar.* 4. *Bonac. num.* 11. *Tambur. num.* 9. & alij ea ducti ratione, quòd Sartor mensuram vestium capere possit vel ex alijs vestibus eiusdem monialis, vel ex eadem moniali existente prope ianuam monasterij apertam: in quo dissentiunt *Nau. comm.* 4. *de Regul. num.* 59. *& Sanch. sup. num.* 43. putantes Sartorem habere iustam causam ingrediendi ad vestes monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando; eò quòd ista non possint fieri æque benè extra clausuram: quæ opinio non videtur improbabilis, si talis sit vsus, sciente, & consentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. num.* 8. quòd, cùm baiulis non permittatur ingressus in monasterium, nisi ob vtilitatem, seu necessitatem monasterij (modò aliud non suadeat ius naturale, aut diuinum;) hinc ij non possunt ingredi, vt pecuniam alicuius in arca reconditam, aut alias res magni ponderis in monasterio deponant: nisi fortè id cederet in bonum monasterij, aut res illę essent benefactoris alicuius insignis monialium, cui sine graui dispendio monasterij, dictarum rerum custodia non posset negari, aut charitas oppositum suadeat: vnde in hoc standum est prudenti iudicio Superioris. quod etiam aduertit *Tambur. num.* 8. addens *num.* 9. habentem licentiam ingrediendi pro vno seruitio non posse ingredi ad præstandum aliud seruitium, cùm ad talem casum non extendatur licentia, vt suppono.

Sic *Barcus in speculo c.* 8. putat, & benè, quòd si moniales prohibeantur recipere in custodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & eæ nihilominus faciant illa deferri intra clausuram per baiulos aliàs generaliter licentiatos ad ferendas res conuentus intra ipsum: peccabunt contra clausuram & moniales baiulos admittentes; & ipsi baiuli prædicta introducentes; im-

mò &

mò & incurrent pœnas latas contra violantes clausuram tam baiuli, quàm ipsæ moniales (intellige, si concurrant ea, quæ diximus supra *q.3.* & maximè *num.86.* ratio est, quòd licentia illa generalis ingrediendi concessa baiulis non extenditur ad præsentem casum: vt hinc patet, quòd Superior prohibens monialibus, ne res externorum recipiant in custodiam, consequenter prohibet baiulis, ne dictas res deferant intra clausuram: constat autem, quòd, si ille ipsis id expresè prohibuisset, tunc non posent eas introducere; ergò nec poterunt in præsenti casu; cùm taciti, ac expressi eadem sit virtus. quæ ratio probat non licere præfatis baiulis deferre intra clausuram res externorum à monialibus custodiendas, etiam seclusa prohibitione, de qua hìc. quanquam fortè non ita facilè conuinci posset falsitatis, qui mallet sustinere licentiam generalem deferendi intra clausuram res monialium extendi ad res modo dicto ipsis committendas in custodiam: quatenus eæ sub hac ratione formali dici posunt res monialium, & versamur in materia fauorabili, quæ debet ampliari. quo modo plures DD. apud *Bonacinam D.3. de contr. q.9. p. vn. num.23.* putant furari res laicorum traditas Ecclesiæ in custodiam esse sacrilegium, eò quòd tales res censeantur res Ecclesiæ: quod maximè admittendum eset, si talis custodia cederet in bonum etiam ipsarum monialium; sicut cederet, si res illæ esent benefactorum Conuentus, &c.

Difficultas maior est, an casu, quo Prelatus generaliter indulgeat monialibus, vt onera vsibus monasterij necesaria faciant deferri per baiulos intra clausuram; vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum possint semper vti opera eiusdem baiuli, vel certè debeant variare.

123 ℞. *Barchus sup.* & cum eo *Monacus p.5. instruct. monial.* debere variare, vtendo opera modò vnius, modò alterius baiuli; sed re vera intentum minùs efficaciter probat: quare oppositum mihi probatur, & inde suadetur, quòd beneficium Principis latè interpretandum est; & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus: cùm ergò licentia generalis, de qua hìc, sit gratia principis: & in eius concesione non distinguatur, num moniales debeant semper vti opera eiusdem bajuli, vel non; neque nos distinguere debemus, licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barcus. nec obstat, quod in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per baiulos:* siquidem non est nouum vsurpari numerum pluralem pro singulari: vt Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros;* cum tamen ad ministrandam extremam vnctionem inducatur vnus tantùm Sacerdos.

Dubitari hìc poset, an casu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum suo famulo, is etiam sine Artifice ingredi possit ad exercendam suam artem, ibiq; solus commorari.

124 ℞. *Barcus sup.* non posse, nisi in euentu, quo artifex ex impedimento occurrente non posset ingredi, aut ingressus cogeretur exire; dummodò tamen non omninò deserat opus assumptum, aut non sit absuturus pro maiori par-

ri parte dici. hęc Barchus; sed mihi non placent: puto.n. oppositum esse probabile, si aliter non constet de mente concedentis, aut aliud non suadeant occurrentes circunstantię, moueor, quòd tenor licentię in præsenti casu datę non facit hunc sensum, quòd artifex, & famulus debeant simul ingredi, & simul commorari (quo pacto infra *q*.30. dicemus fœminam nobilem licentiari ad ingressum clausuræ cum comitatu aliquot matronarum; vnde & Barchus concedit in casu proposito famulum posse in aliquo euentu ingredi, & commorari intra clausuram etiam sine artifice; quod certè non potest concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingressum, vt q. citata dicemus :) sed facit hunc sensum, quòd artifex ille, & eius famulus ingredi possunt ad exercendam suam artem: non secùs ac dicens Petrum cum Paulo esse domi, indicat & Petrum, & Paulum esse domi; cùm ergò tenor concessionis possit facere hunc posteriorem sensum, cur eam restringit Barcus ad priorem sensum adeò rigidum contra regulam iuris, quod gratia Principis latè debet interpretari?

Dices, quid si licentiatus ad ferenda onera intra clausuram absit, aut ægrotet; nec possit æque benè differri gestatio dictorum onerum, eò quòd v.g. coloni, qui curru ea detulerant, volunt, & debent recedere; potest ne in tali casu absq; speciali licentia Superioris substitui alius, qui tunc suppetias ferat gestando illa onera?

125 ℞. Videri non posse: cùm ex vna parte simus in materia valdè zelosa, delicata, ac periculosa: & ex alia non videatur in proposito casu subesse iusta causa vtendi epicheia; maximè in re, ad quam iura requirunt licentiam specialem, & in scriptis. ita docti viri consulti, sicque respondi in facti contingentia.

Dubitari hìc etiam posset in casu, quo coloni suis curribus frumentum, aut aliud simile onus deferant, possint singuli eorum ingredi ad gestanda dicta onera intra monasterium; si duo v.g. possint sufficere ad præstandum tale seruitium, pluries ingrediendo.

126 ℞. Simpliciter loquendo, non videri id necessarium, nisi fortè aliud ferat consuetudo, cui tanquam optimo legis interpreti omninò standum est; ideoque posse omnes colonos ingredi suis vicibus; vt sic tantò citius se expedire possint, & minor singulis imponatur labor, iustitia distributiua id exigente. ita magistri admodum docti à me consulti, & suffragatur praxis multorum locorum, Prælatis scientibus, & consentientibus.

An autem censeri debeat delinquere contra clausuram is qui, cùm sit deputatus ad ferenda aliqua onera intra monasterium, singulis vicibus minora onera sibi imponit, vt sic habeat occasionem pluries ingrediendi, cùm aliàs posset sine suo graui dispendio maiora onera ferre.

127 ℞. Non videri delinquere; & ratio est, quòd is verè ingreditur cum debita licentia, & aliàs ex vi legis clausuræ de rigore iuris non tenetur sibi imponere onera tanti ponderis, quanti simpliciter posset ferre, vt sic tanto citiùs

tius se expediat; in quo ergo censendus est iste delinquere contra clausuram?sic ego sentio,& vt puto,satis probabiliter.

Proponam modò casum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus. quædam moniales piam repræsentationem scenicam facturæ petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra monasterium Pictorem, qui sibi scenam depingeret iam constructam:dubitatum est, an hæc esset iusta causa concedendi ingressum dicto Pictori.

℞. Quòd, cùm iusta causa concedendi ingressum intra clausuram monialium sit vrgens necessitas; & hæc non debeat esse talis simpliciter, & absolutè, sed moraliter iudicio boni,ac prudentis viri, vt inter alios aduertit *Miranda q.2. de monial. art.4.* in casu proposito videtur adesse iusta causa concedendi ingressum, dato quòd rationabiliter soleat concedi monialibus,vt similes exhibeant repræsentationes, sicut de facto communiter conceditur. Ducor,quòd,quamuis bono monialium non sit simpliciter necessaria exhibitio talium repræsentationum; posita tamen consuetudine eas permittente, necessarium est, vt eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum sunt necessaria iuxta illud:*Qui vult finem debet velle & media ad finem,sinè quibus is obtineri nequit*;at dato quòd scena intra monasterium iam sit constructa (vt supponit casus) necessarius est Pictoris ingressus, vt eam ibi pingat: ergò adest iusta causa concedendi ingressum, iusta, inquam, ex hypothesi facta: dico ex hypothesi, quia regulariter huiusmodi scenæ possunt per partes pingi extra clausuram; antequam simul componantur: quòd vtique fieri potest æque benè extra monasterium, & debet communiter sic obseruari. ita tunc respondi,& responsionem approbarunt viri satis docti postea à me consulti.

QVÆRES XXVII. An,& quo modo Prælati monialium possin ipsis concedere, vt intra clausuram admittant fœminas sæculares in obsequium,& famulatum proprij monasterij.

128 ℞. Posse, dummodò tales fœminæ sint timoratæ conscientiæ, & seruent clausuram; & quidem non solùm in obsequium commune totius monasterij,sed etiam alicuius particularis monialis,siue graui senectute laborantis, siue affectæ praua valetudine, siue iuxta sui status exigentiam famulæ alicuius opera indigentis, cui commodè inseruiri nequeat per aliquam ex monialibus conuersis. ita *Sanchez sup. num.66. Rodriq. to.1.qu.46.ar.7. Bonacina num.10. Tambur. sup.q.16. num.1.* alijque apud ipsos; inter quos ait *Lezana num.32.* quòd, cùm oppositum sustineat *Miranda sup.ar.9.* quoad moniales particulares, cautè in hoc procedi debet: præsertim attenta declaratione Sacræ Congregationis, quæ teste *Gauanto sup.v. monial. receptio num.14.* statuit huiusmodi famulas sæculares non debere introduci in seruitium infirmarum, seu decrepitarum sine licentia Sedis Apostolicæ. probatur autem responsio tum quia dato quòd moniales conuersæ,quę existunt in monasterio, minùs sufficiant ad necessaria obsequia monia-

lium

lium, adest iusta causa concedendi ingressum: ne aliàs moniales deputatæ ad chorum cogantur deserere chorum, ad vacandum vilioribus obsequijs monasterij, quod ipsis esset nimis durum: tum quia id expresse concessit Greg. XIII. per motum proprium, quem refert *Tambur. sup. D.24.q.16. num.4.* & citat etiam Lezana vbi supra: cùm hoc idem prius concessissent etiam alij Pontifices, teste *Miranda sup. ar.5.*

Addo quòd, si Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingressum in monasterium aliquod monialium, vt ibi degat cum vna famula, quæ sit virgo, ac ætate grauior: si primò electa ad talem effectum, ac ingressa monasterium velit recedere: vi prioris licentiæ poterit ei substitui alia fœmina, quæ habeat easdem conditiones: modò licentia non fuerit limitata ad certam numero personam, sed data sit indeterminatè. idque puto procedere, etsi mulier electa in famulam à fœmina nobili dimittatur inuita, eò quod minùs benè impleat suum famulatum: & hoc toties, quoties fœmina nobilis iustam habebit causam faciendi dictam mutationem, secluso dolo quocunq; Ducor, quod talis præsumi potest esse mens Sacræ Cógregationis, sicque exigit equitas; cùm famulæ istæ mercenariæ non raro mutata voluntate resilire soleant à priori famulatu; & id censeri possit aduertisse Sacra Congregatio. Nec obstat, quod sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice *l. boues §. hoc sermone ff. de verb. significat.* nam regula hæc fallit. 1. in dispositione, cuius causa non restringitur ad primum actum: 2. ex veri simili mente disponentis: 3. quando ex primo actu non est satisfactum menti disponentis; vt notat *Tuschus concl.499. lit. D.n.39.45.46.* quæ omnes limitationes videntur in præsenti casu militare.

129 De monialibus certè conuersis iam admissis ait *Nald. v. monialis num.14.* eas posse recipi intra clausuram ad inseruiendum monialibus pro maiori earum probatione, & quidem ad 2. aut 3. menses, antequam recipiantur ad habitum regularem, sicque decisum fuisse à Sacra Congregat.

130 Quod autem dixi sub initium responsionis, *dummodo sint conscentiæ timoratæ, & seruent clausuram*, non ita debet intelligi, vt, cessante necessitate famulatus ipsarum, eæ non possint recedere (sine dubio enim possunt, sicut possunt & Nouitiæ, & puellæ, quæ educantur in monasterio) sed sensus est, quod quamdiu volunt vacare obsequio monialium, non possunt libere ingredi, & egredi, sed debent manere sub clausura: &, si exeant, absque noua licentia Superioris non possunt iterum introduci.

QVAERES XXVIII. An, & quando famulus ordinarius monasterij possit ingredi ad inseruiendum monialibus.

131 ℟. Non posse, nec debere ingredi, nisi in ijs casibus, in quibus moniales se ipsis non possunt commodè præstare illud seruitium (quod est dicere in casibus necessitatis moraliter vrgentis,) &, si citra tales casus ingrediatur, delinquit contra clausuram, & incurrit excommunicationem. quod benè debent aduertere etiam moniales; quæ interdum sunt nimis faciles in admittendis

mittendis proprijs famulis, etiam ad ea obsequia, quæ iudicio prudentis possunt commodè præstari à monialibus conuersis; cùm tamen etiam ipsæ in hoc peccent, & subijciantur pœnis superius explicatis, si non excusentur ratione inaduertentiæ, aut bonæ fidei, & aliàs concurrant quæ diximus hìc *num.86*.

QVÆRES XXIX. An moniales absque violatione clausuræ possint admittere intra monasterium malefactorem petentem ingredi ad euadendum periculum Iudicis insequentis.

132 ℞. Non posse, quamuis alioqui malefactor in tali discrimine positus non peccaret ingrediendo, si ostium inueniret apertum: quippe cui præsens periculum aufert ansam maturioris deliberationis, & ius tuendi vitam, aut vitandi graue corporis damnum, censetur reddere licitum talem ingressum. ita in terminis *Sanch.num.59. Bonac. num.14. Tambur. sup. q.7.* alijq; & patet, quia statum monialium dedecet tueri malefactorem intra clausuram proprij monasterij.

An verò in casu proposito adsit iusta causa concedendi Iudicibus, & alijs viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire è monasterio.

133 ℞. Adesse, cùm non deceat virum commorari inter moniales, & ex alia parte ipsis monialibus non suppetant vires ad illum vi expellendum. ita Sanch. Tambur. & Bonac. locis sup. citatis; cùm quibus sentit etiam *Rodriq. to.1.q.47.ar.4.* addens in tali euentu non esse opus recurrere ad Superiores longè absentes, cùm sit periculum in mora: sed sufficere cõsensum Abbatissæ, ac Discretarum. Immò notat *Io. de la Cruz l.1. de statu relig. c.5. d.2.* Prelatos regulares posse per se, & per alios capere dictum malefactorem, illum incarcerare, & ex suo arbitrio iuxta delicti quantitatem ipsum punire, idq; ex concessione Bonifacij IX. facta Prędicatorum Ordini, vt habetur *in eorum constitutionibus dist.2.c.1. in glossa*: quæ tamen non videtur esse in vsu.

134 Aduertit tamen Tambur. & benè, quòd si malefactor in casu proposito verè gaudeat immunitate Ecclesię, non potest subijci examini, neque detrudi in carcerem, cùm remoueatur à loco sacro, ac immuni, & id non fieri debeat cum præiudicio ipsius immunitatis. Vnde patet olim me benè respondisse in casu, quo reus confugiat causa securitatis ad aliquam ecclesiam monialium, debere quidem inde remoueri, etiam vi, si opus sit, ob rationem modò adductam; reponendum tamen esse in tutoloco, ita vt gaudere possit etiam ibi priuilegio immunitatis.

QVÆRES XXX. An, & quo modo fœminæ possint admitti intra monasteria monialium ad conuersandum, immò etiam ad refectionem corporalem sumendam singulis annis pro certis vicibus.

125 ℞. Posse, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non solet concedere, nisi cum certis limitationibus, vt videre est ex literis similis concessionis,

cessionis, quæ sic habent; *Tibi, quæ, vt asseris, Venerabilis Fratris nostri N. Cardinalis N. nuncupati consanguinea existis, vt à tribus matronis, modesto, ac decenti habitu indutis; quas semel electas nec variare, nec mutare possis, nisi alicuius earum obitu eueniente, associata, & super veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & Sancti N. monialium monasteria Ciuitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno de earundem monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstando, & illarum Superiorum consensu, non tamen dominicis, seu alijs festiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadragesimæ, vel Aduentus temporibus ingredi, ac cum eisdem monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem; dummodò tamen monialium particularium cellas præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites, neque tu, minùsq; dictæ matronæ inibi pernoctetis, liberè, & licitè possis, & valeas Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum monasteriorum, & illorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis; statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrarijs quibuscunque præsentibus ad quinquennium tantùm valituris.*

136 Circa cuius concessionis intelligentiam, ac vsum aliqua nobis hìc breuiter notanda sunt; & quidem 1. nomine *Matronarum* venire fœminas ætate, prudentia, ac pietate graues, immò & nobiles, si fieri possit: sic .n. communi vsu loquendi solet sumi nomen matronæ, sicque præsumendum est sumi in præsenti concessione; cùm quilibet loquens censeri debeat vsurpare verba iuxta communem significationem.

Suppono autem comitatum dictarum 3. matronarum hic ita requiri, vt, si qua ex electis nolit, aut non possit die præscripta ingredi, fœmina priuilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus & ratio est, quòd associatio 3. matronarum à Papa præscribitur in Breui veluti ad custodiam fœminæ priuilegiatæ, & videtur spectare ad substantiam, ac solemnitatem rescripti; cuius forma non seruata corruit concessio *cap. cum dilecta 22. de rescript. cap. si cui 23. de elect. in 6.* poterit tamen eligi alia in sociam iuxtam dicenda §. *sequenti*, imò & debebit ob rationem modò adductam: idque (stando in rigore iuris) & absque consensu Ordinarij; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum; vt sic constare possit in tali foro, quæ matronæ electæ sint in socias à fœmina priuilegiata. Dixi *stando in rigore iuris*, vt indicarem ex tenore Breuis ad electionem 3. matronarum verè non requiri interuentum Ordinarij loci, cùm id ibi non exprimatur, & aliàs versemur in materia odiosa, quæ non debet ampliari.

137 Noto 2. Huiusmodi matronas, vbi semel electæ sunt, non posse neque mutari, neque variari, nisi ex secuta morte alicuius illarum; *mutari* autem est, ijs pro semper exclusis, alias eligere ad ingrediendum: *variari* verò est pro vna vice assumere in sociam aliquam, quæ non sit ex electis, spreta aliqua ex electis. quanquam *Peyrin. in formul. lit. M. c. 3 num. 4.* putet præfatam

varia-

variationem non ita prohiberi,quin ea licitè interdum possit fieri(vt si aliqua ex electis sit absens,aut ægrota,aut non possit aliàs, vel etiam nolit associare licentiatam ad ingrediendum;)probat,quia priuilegium fauorabile latè interpretandum est, ideoq; cùm præsens concessio sit fauorabilis, benignè potest interpretari, quòd excludat solùm mutationem, seu variationem sociarum voluntariam,nõ autem necessariam,per quam dicendum est potiùs loco alicuius ex socijs electis aliam supplere, quàm illas mutari, seu variari:alioqui talis concessio facilè redderetur inutilis; cùm tamen tenor illius eam indicet esse perpetuam, & beneficium principis deceat esse mansurum;ista doctrina videtur satis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus,aut dolus.

Imò putant aliqui viri doctissimi, omni exceptione maiores à me consulti quòd, si mulier aliqua cupiat ingredi monasteriũ aliquod monialium tanquam socia:ideòq; cupiens eligi in sociam à fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris iam electæ in sociam, & adhuc viuentis,curet,vt fœmina ista electa liberè eligat nolle pro ea vice associare ; & hoc ad effectum vt illa alia mulier loco ipsius substituatur in sociam iuxtà doctrinam *Peyrini* sup.traditam (quam probabilẽ censet *P. Baldellus* à me consultus in casu veræ necessitatis)electio videtur licita,& valida,nec potest repræhendi. probant tum quia in tali casu verificatur sociam electam non velle ingredi(ad quod parum videtur facere quod ea nolit ingredi motu proprio,& ex se, aut ex instigatione feminæ cupientis substitui in sociam,dummodo liberè eligat non velle ingredi) & consequenter adest iusta causa faciendi præfatam substitutionem, aliàs concessam : tum quia mulier, quæ sic curat eligi in sociam, verè non potest dici facere fraudem ; cùm alioqui,simpliciter loquẽdo, eligi possit in sociam, & nullo iure prohibeatur indicare feminę iam electę in sociam desiderium,quod habet ingrediendi; quantumuis præuideat ex tali notificatione mulierem iam electam in sociam inductum iri ad nolẽdum tunc associare, vt ei gratificetur: quod est illam vti iure suo ; non facit autem fraudem qui vtitur iure suo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in sentẽtiam P. Baldelli superiùs relata, in casu,quo mulier electa in sociam ingrediatur religionem, ideòq; nõ possit associare fœminam priuilegiatam : cùm in tali euentu concurrat casus veræ necessitatis, non autem meræ voluntatis ; & verba illa Breuis Pontificij: *quas semel electus nec variare,nec mutare possis nisi alicuius earum obitu occurrente,* benignè explicari possint, ita vt extẽdantur ad quemcumq; alium casum similem : siquidem facultas ingrediendi monasteria monialium est beneficium,& gratia; beneficium autem Principis decet esse mansurum, & latam admittit interpretationem.sic ego respondi in facti contingentia,& sic de facto me consulente practicatum est.

138 Noto 3. Mentem concedentis esse, vt eiusmodi sociæ electæ comitentur fœminam licentiatam non solùm in ipso ingressu, sed etiam, quamdiu

N illa

illa commoratur intra monasterium, sicq; ipsam associent, dum circumit monasterium, ac inuisit illius officinas, dum prandet, dum conuersatur; nam concessionis tenor copulat verbum *associata* cum *ingredi*, *conuersari cum monialibus, & refectionem etiam corporalem sumere:* præterquamquod finis præscribendi socias militat non solùm in ingressu, sed etiam in ipsa commoratione, sicq; procedit regula: *Vbi militat eadem ratio, &c.*

139 Noto 4. Quòd, dum dicitur in concessione *de 3. monasterijs, in qua conceditur ingressus, tribus vicibus in totum, non autem eorum singula quolibet anno:* sensus est, quòd vitalis concessionis non potest fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium monasteriorum, sed tantùm pro vna vice quodlibet illorum: idq; iuxta Bullam Pauli V. à nobis allatam *sup. c. 5. sect. 3. q. 45.*

Ex quorum verborum intelligentia puto, quod si in Breui concessionis nominentur 4. monasteria (quod interdum fit) & nihilominùs in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali casu fœmina priuilegiata quolibet anno ingredi poterit solum tria ex dictis monasterijs, vno illorum omisso iuxtà electionem ab ea liberè faciendam. E contrà si in Breui nominẽtur solum duo monasteria (quod etiam aliquando fit,) & tamen apponatur clausula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier priuilegiata quolibet anno poterit bis ingredi vnum ex nominatis monasterijs, semel tantũ ingrediendo aliud monasterium item nominatum: aliàs, si semel solùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum monasteriorum, inutilis esset concessio 3. vicium; cùm alioqui actus semper exemplari debeat potiùs vt valeat, quàm vt corruat *l. quoties in actionibus. ff. de rebus dubijs.*

At dissentit *Bordonus*, qui hac de re per litteras consultus ad me rescripsit in hæc verba: *Si nominentur in rescripto 4. monasteria, & oratrix preces porrexit solùm pro tribus, excludetur innominatum: si verò supplicauit pro quatuor, & rescriptum illa exprimit; vti potest gratia, non obstante clausula tribus vicibus in totum &c. cùm hoc vitium adscribi debeat scriptori, qui non aduertit ad speciale gratiam factam, adeòq; in reliquis adhibuit clausulas generales, ac ordinarias.* Probat quia Princeps solet se accommodare precibus sibi porrectis *l. si preces ff. de leg. c. inter dilectos §. cæterum de fide instr.* vbi *Glos. v. petitioni:* cùm ergò oratrix expresserit in petitione 4. monasteria, & obtinuerit; clausula *tribus vicibus in totum* non obstabit, quò minus illa ingredi possit vnumquodq; ex illis 4. monasterijs; sicq; clausula *pro 3. vicibus* ex mente Papæ interprætari debebit pro 4. vicibus: & defectus attribuendus scribæ inaduertenter vtenti stylo ordinario. è contrà censet *Bordonus*, quod, si in concessione exprimantur solùm 2. monasteria, & apponatur clausula *pro tribus vicibus:* tunc oratrix semel tantùm ingredi potest; cùm certa detur regula non concedi duplicem ingressum; & gratia facta de duobus monasterijs suum effectum sortiatur, & valeat. sic *P. Bordonus* mihi amicissimus, & admodùm doctus: at mecum senserunt 4. viri doctissimi è societate nostra.

Addo

Addo quod, licèt, seclusa Pauli V. Constitutione paulò ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benignè possent explicari; ita vt vigore concessionis mulier priuilegiata vno anno ingredi posset bis vnum ex monasterijs nominatis, & semel aliquod aliud itẽ ex nominatis, vno illorũ omisso: cum in tali euentu verificetur vnico anno non fieri ingressum 3. vicibus in aliquod ex nominatis monasterijs, sed solùm duabus vicibus; data tamen ea Constitutione admitti non potest; nec debet talis interpratatio.

140 Noto 5. Vltra consensum monialium capitulariter præstandum per suffragia secreta requiri ad ingrediendum vigore istius concessionis etiã consensum Superioris monasterij, in quod conceditur ingressus; nempe Ordinarij, si monasterium non sit exemptum, aut subiectum Sedi Apostolicę, vel Prælati regularis, si monasterium sit exemptum.

141 Noto 6. Per verba illa præsentis concessionis, *dummodò tamen monialium particularium cellas præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites*, nequaquam prohiberi, quo minus licentiatæ ad ingrediendum possint inuisere officinas, & alia loca publica monasterij; exceptio enim firmat regulam in contrarium; maiorq; adest ratio prohibendi visitationem particularium cellarum, quàm locorum communium, vt patet: hæc tamen limitatio fortè non est in vsu.

142 Noto 7. Hinc non improbabiliter posset inferri licentiatam ad ingrediẽdum posse eligere ad ingressum diem illam, in qua fortè moniales illius monasterij habituræ sunt spiritualem repræsentationem in refectorio, aut alio loco publico. ducor, quòd potest liberè eligere illam diem, prout ipsi magis libuerit, dũmodò non sit ex diebus in concessione prohibitis: ex alia parte potest accedere ad locum, in quo facienda est repræsentatio, ibiq; liberè commorari (vt suppono:) quid ergò obstat, quin licitè possit ingredi dicta die ad effectum interessendi illi repræsentationi? ita ego consului in contingentia facti, & approbarunt viri sanè docti.

143 Noto 8. Quòd, cùm ad talem ingressũm requiratur iuxta dicta consensus monialium capitulariter datus; necesse est, vt maior pars monialium in talem ingressum consentiat: alioqui non diceretur Capitulum consentire, cùm illud solùm dicatur fieri à toto Conuentu, quod fit à maiori parte illius.

Censeo autem consensum capitularem non esse præstandum à monialibus quò ad 3. socias seorsim ab eo, qui præstatur quò ad fœminam priuilegiatam; nec requiri quò ad vtrasq; vt prestetur toties, quoties faciendus est ingressus, sed sufficit illum præstari ab initio simul, & semel. ratio est, quod sic verificantur verba Breuis; &, si Papa aliquid aliud intendisset, expræssisset. præter quàm quòd talis est praxis, saltem in multis diœcesibus; & aliàs sumus in materia odiosa, quæ sine sufficienti fundamento non debet ampliari.

144 Noto 9. Quòd, si contingat fœminam vi talis concessionis ingredientem

monasterium non posse illa die ibi sumere refectionem corporalem, sicut statuerat, eò quòd ex repentino accidenti fuerit domum reuocata, ideoq; non potuerit ibi diutiùs commorari; nō propterea potest eodem anno iterum ingredi idem monasterium ad prandendum, vtpote aliàs frustrata fine concessionis sibi factæ ex illo accidenti emergente. moueor, quòd, cùm tenor concessionis habeat, *vt ingredi, ac cum eisdem monialibus conuersari, & refectionem, etiam corporalem sumere liberè, & licitè possis:* ingressus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comestionem (ita vt persona licentiata in casu proposito dici possit frustrata suo fine, & concessio ipsa reddita inutilis) sicq; non datur iusta ratio præsumendi de mente concedentis, quòd sit contentus eam iterum ingredi: pręsertim, cùm simus in materia adeò zelosa. Secùs dicendum, si fœmina priuilegiata ex euentu inopinato statim ac esset ingressa cogeretur recedere: & hoc ex epicheia in eo fundata, quòd verba intelliguntur cum effectu; qui in isto casu est conuersatio cum monialibus, quæ non est subsecuta.

145 *AD ingressum clausuræ petitur legitima licentia.*
146 *Talis licentia datur ab Ordinario quoad moniales exemptas; quoad exemptas verò à Prælato regulari.*
147 *In casu, quo danda sit ab Ordinario, dari potest etiam ab eius generali Vicario speciale mandatum ad id habente.*
148 *In eodem casu dari potest à Capitulo, sede vacante.*
149 *Quoad moniales exemptas danda à Prouinciali, non autem à Prælato locali, nisi ex commissione Prouincialis, aut Generalis.*
150 *Requiritur ad ingressum clausuræ consensus Abbatissæ, seu Conuentus.*
151 *Facultas dandi talem licentiam committitur soli Superiori Conuentus in capite.*
152 *Abbatissa iure Ordinario nequit dare talem licentiam; posset ex delegatione.*
153 *Alicubi non repugnat dari talem licentiam ab Ordinario, quoad moniales exemptas.*
154 *Si Papa moniales aliquas subderet alicui soli Prælato locali, dicta licentia ab eo solo dari posset, & non à Generali, vel Prouinciali, quibus eæ aliàs subessent.*
155 *In Conuentus aliquarum monialium conceditur ingressus à solo Papa.*
156 *Ingressus clausuræ non conceditur sine causa rationabili, manifesta, ac necessaria, non tamen necessitate logica, sed morali.*
Talis necessitas attendi potest ex parte proximi grauiter indigentis.
157 *Causa quando dicatur manifesta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.*
158 *Licentia ingrediendi debet item esse specialis, & in scriptis.*
159 *Extenditur ad socium.*
160 *Non finitur primo actu, nisi aliter colligatur de mente concedentis.*

Data

161 *Data Medico, & alijs officialibus Conuentus renouatur quouis trimestri: quod alij extendunt ad semestre.*

162 *Qualiter ea debeat esse specialis.*

163 *Licentia generalis ingrediendi data ijs omnibus, quos Abbatissa v.g. indicauerit esse opus ingredi, etiam ipsa debet esse in scriptis.*

164 *In necessitate repentina, & graui, permittitur ingressus sine licentia; si Superior adiri nequeat, & periculum sit in mora.*

165 *Reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. non afficit Imperatrices, Reginas, ac earum filias.*

166 *Ingrediens finito negotio, ad quod conceditur ingressus, non nisi breui ibi manet; si non sit vsus contrarius.*

167 *Non violat clausuram ingrediens cum licentia, etsi habeat malum finem.*

168 *Nec qui se ponens in Rota eam vertit ad partem interiorem clausuræ.*

169 *Nec qui ascendens murum clausuræ vtroq; pede ei insidet clausuram versus.*

170 *Nec qui se statuit in ipso ostio clausuræ.*

171 *Licentia ingrediendi quoad numerum vicium strictè explicatur, aliàs latè interpretanda; idq; ex Pauli V. decreto.*

172 *Qualiter moniales consentire debeant in ingressum ex Vrbani VIII. decreto.*

173 *Hoc decretum obligat solùm quoad ingressum fœminarum (non tamen in casu, quo ingressura sit Imperatrix, aut alia mulier priuilegiata) & in casu, quo fiat ingressus sine necessitate, v.g. ad prandendum.*

174 *Violatio clausuræ monialium specialiter reseruatur Papæ, sed non semper.*

QVÆRES XXXI. Quid requiratur ad hoc vt, non obstante generali prohibitione non ingrediendi monasteria monialium, possit quis ea licitè ingredi.

145 ℞. Requiri legitimam Superioris licentiam; idq; ex *Concilio Trid. sess. 25. de Regul. c. 5.* vbi dicitur: *Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat cuiuscunq; generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipsò factò incurrenda.*

QVAERES XXXII. Cuius sit concedere licentiam ingrediendi monasteria monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum.

146 ℞. Distinguendo; vel loquimur de monialibus immediatè subiectis Episcopo, aut de ijs, quę subijciuntur Sedi Apostolicę; & concessio talis licentiæ spectat ad Episcopum, eiusue Vicarium generalem speciale mandatum ad hoc habentem; quoad illas quidem moniales potestate ordinaria, quoad has verò delegata. Vel loquimur de monialibus exemptis ab Ordinario, & subiectis Prȩlatis regularibus: & quoad has concessio licentię spectat ad ipsos Prȩlatos regulares, non autem ad Episcopum, aut eius Vicariū. ita *Nau. comm. 4. de Reg. n. 60. Azor. to. 1. l. 13. c. 8. q. 7. Rodriq. to. 1. q. 46. ar. 2. Sanch. l. 6.*

mor. cap. 16. num. 13. Barbosa de offic. Episc. alleg. 102. *num.* 40. alijq; apud *Tamburinum de iure Abbatiss. D.* 23. *quæst.* 1. *num.* 4. & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregat. quam refert *Tambur. num.* 6. his verbis: *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij interpretum censuit licentias ingrediendi intra septa monialium ex vera tantùm necessitate concedendas quoad monasteria Regularibus subiecta pertinere tantùm ad ipsos Superiores regulares*; tum quia illius est dare licentiã ingrediendi clausurã, cuius est indicere clausuram iuxta illud; *Per quas causas res nascitur per eas & dissoluitur*: at Episcopi est indicere clausuram monialibus sibi, aut Sedi Apostolicæ subiectis; Prælati verò regularis monialibus sibi immediatè subditis: ergò & horum erit dare licentiam ingrediendi clausuram monialium respectiuè sibi subiectarum: tum quia id satis apertè indicat Concilium Trid. loco supra citato, dum disiunctiuè ait, ad id sufficere licentiam Episcopi, aut Superioris; sic innuens licentiam Episcopi sufficere quoad monasteria sibi subiecta, aut Sedi Apostolicæ; aliorum verò Superiorum, quoad monasteria ipsis subdita, vt benè aduertit Sanch. vbi supra.

147 Dixi in responsione, *ciusue Vicarium generalem speciale mandatum ad id habentem*, vt innuerem nomine Episcopi hîc venire etiam Vicarium generalem; cum Sacra Congregatio Cardinalium, teste *Suar. tom.* 4. *de relig. trac.* 8. *l.* 1. *c.* 10. *num.* 11. sic declarauerit; addens tamen conditionem, *dummodo mandatum speciale ad hoc habeat*, ostendendo concessionem licentiæ ingrediendi clausuram monialium esse casum adeò specialem, vt reputari non debeat in generali concessione, nisi exprimatur.

148 Concedit tamen Suar. & benè, nomine Episcopi hîc venire tum Capitulum sede vacante, & consequenter Vicarium Capitularem; cùm succedat in ordinaria iurisdictione Episcopali, & respectu monasteriorum non exemptorum comprænhendi possit etiam nomine Superioris: tum à fortiori Episcopum electum, & confirmatum, quamuis nondum consecratum; cùm huiusmodi actus sit iurisdictionis Episcopalis, quam ille potest exercere, *cap. transmissam de elect.* tum Abbates sæculares, aut similes Prælatos inferiores iurisdictionem Episcopalem habentes, si habeant aliqua monialium monasteria sibi subiecta.

Difficultas est quoad monasteria immediatè subiecta Regularibus; quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi, an scilicet Generalis, aut Prouincialis, aut Prælatus localis.

149 ℞. *Suar. num.* 13. stando in iure Concilij Trid. sufficere licentiam Prouincialis; quippe qui est quasi Episcopus quoad iurisdictionem respectu suorum subditorum; non item Prælati localis; siquidem, cùm Concilium sub disiunctione ponat Episcopum, & Superiorem, videtur cum proportione loqui de Superiore habente locum Episcopi, quoad iurisdictionem, cùm quoad hoc adsit æqualitas rationis; constat autem Prælatum localem, simpliciter loquendo, non habere iurisdictionem Episcopalem: vnde facultas

conce-

concedendi præfatam licentiam non pertinet ad iurisdictionem ordinariam Prælati localis, saltem in Ordinibus Mendicantibus; quanquam, si Provincialis, aut Generalis voluerit committere huiusmodi potestatem Prælato alicui locali, qui aliàs item sit immediatus Prælatus ordinarius monialium, possit id facere, etiam iuxta mentem Concilij. Quòd si ex vi regulæ alicuius Ordinis necessaria sit licentia Generalis; id non repugnat Concilio: cùm Generalis tunc sit Superior quoad illum casum, & non alius, sicq; de eo verificetur decretum Bonifacij IX. statuentis ad ingrediendum clausuram monialium requiri licentiam specialem eius, ad quem pertinuerit: in quo Concilium nihil innouauit. quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in casu, quo Constitutiones regulares dictam facultatem restringerent ad Papam: cùm per legem generalem non derogentur statuta particularia, quorum mentio non fit; præsertim quando illorum rigor magis fauet intentioni legis, & Concilium ipsum *supra cap.* 22. declaret se non intendere per superiora decreta relaxare vlla ex parte arctiores regulas.

150 Cæterum notandum est, quòd, quando dicimus ad ingrediendum clausuram monialium sufficere licentiam Episcopi, aut Superioris; non ideo excluditur consensus Abbatissæ, seu monasterij; hic enim ex natura rei supponitur, & necessarius est, semperq; subintelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis. quanquam posset euenire talis casus, aut occasio, quòd Prælatus posset non solùm dare facultatem ingrediendi, sed etiam præcipere, &, si opus foret, etiam cogere moniales, vt ingressum non impediant; quod pendet ex modo iurisdictionis, & causæ hic, & nunc occurrentis.

151 Addit *Suar. num.* 14. Prælatum regularem non posse committere facultatem concedendi dictam licentiam alieni, qui non sit Superior monasterij in capite, vt vocant, probatq; ex eo quòd Concilium Trid. vult solos Superiores posse habere huiusmodi facultatem: tales autem simpliciter dicuntur ij, qui sunt in capite.

Vtrùm autem Abbatissa possit in aliquo casu dare talem licentiam.

152 ℞. Iure ordinario non posse, & probatur tum quia is solùm potest dare licentiam ingrediendi clausuram, qui potest illam indicere: at Abbatissa non potest indicere clausuram, ergò; tum quia Concilium expressè statuit talem licentiam debere concedi ab Episcopo, aut Superiore, & postea subdit *neq; vllus vllo modo possit, etiam vigore cuiuscunq; facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) sicq; excludit Abbatissam; cùm nomen masculini generis comprehendat etiam fœminas, vt est vulgaris regula. est communis DD. apud *Nauarrum supra num.* 59. qui addit *num.* 60. posse nihilominus Episcopum, aut Superiorem delegare Abbatissæ facultatem concedendi præfatam licentiam in casibus sæpiùs contingentibus, si id iudicauerint expedire, & hoc, ne mo-

niales cum magno suo incommodo cogantur passim recurrere ad Episcopum, aut Prælatum regularem, quibus interdum non est ita facilis accessus; cum Nauarro sentiunt *Sanchez num. 23. Rodriq. art. 2. Bonac. q. 4. de clausf. p. 2. num. 5. Tambur. q. 3. num. 4.* & alij contra Suarez oppositum sustinentem; &, vt puto, conformiùs ad praxim, quamuis alioqui opinio Nauarri sit satis probabilis. Quin etiam notat *Barbosa nu. 39. ex Rodriq.* & Campanili, quòd, si Superior monialium longè absit, potest Præfecta monasterij in casibus repentinis concedere licentiam ingrediendi: idq; ex Prælati ratihabitione fundata in rationabilitate casus occurrentis: quamuis aliàs, simpliciter loquendo, non sit necesse obtinere talem licentiam ab Abbatissa, nisi eo modo, quo diximus *sup. §. cæterum*, & aduertit *Castr. Pal. trac. 16. D. 4. p. 10. §. 2. num. 8.*

153 Nec obstat dictis, quòd dicitur circumferri quædam declaratio Sacræ Congregationis statuentis, vbi post Concilium Trident. inducta fuerit consuetudo, vt Ordinarius det huiusmodi licentiam in monasterijs Regularibus subiectis, obseruandam esse; nam id prouenit, non ex vi Concilij, iuxta cuius dispositionem nos loquimur, sed ex vi consuetudinis, quæ vtiq; potest & conferre iurisdictionem, & auferre priuilegium. ita *Suar. num. 15.* monens ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse: quòd, vbi inducta fuerit consuetudo, vt Episcopus aliquam habeat superintendentiam super concessione talium licentiarum (v.g. quòd debeant apud ipsum registrari) obseruanda est: licèt Episcopus tunc non possit improbare licentiam. Verum tamen est, quòd si tales licentiæ dentur fœminis, aut alijs personis sæcularibus Episcopo subiectis; poterit Episcopus ex parte prohibere, illarum ingressum, si iustam causam ad id habeat; quod tamen magis habere potest locum in accessu, quàm in ingressu in talia monasteria, siquidem ingressus non adeò facilè permittitur.

154 Notant præterea *Sanch. num. 16. & Rodriq. art. 5.* quòd si auctoritate Papæ monasterium aliquod monialium subderetur alicui soli peculiari Prælato conuentuali, non posset Generalis, aut Prouincialis dare licentiam ingrediendi tale monasterium; cùm re vera nullam in illud habeant iurisdictionem: possent tamen in visitatione inquirere, num talis Prælatus ea potestate vsus fuerit licitè, illumq; punire, si in hoc deliquisset: cùm in hoc non exerceatur iurisdictio in monasterium illud, sed solùm in religiosum ipsis subiectum. quæ ratio probat idem dicendum esse, etiam de Episcopo respectu clerici sæcularis, cui modo dicto monasterium aliquod monialium subderetur.

155 Quo modo autem ad ingrediendum monasteria monialium S. Claræ, ac Conceptionis non sufficiat sola licentia Episcopi, aut Superioris, sed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus minoribus; benè ostendunt *Miranda art. 3. Rodriq. art. 3. Sanch. num. 20.* & alij, constatq; ex dictis hac *quæst. §. difficultas est*, sub finem.

Quòd autem spectat ad licentiam ingrediendi clausuram monialium: sicut certum est eam posse dari ab Episcopo in casibus necessarijs iuxtà dicenda infrà *num.*156. sic solus Papa extrà casus necessarios illam dare potest, & debet; non autem vllus ipso inferior, nec Legatus de latere in sua Prouincia: vt non semel ex Curia Romana in casu occurrenti rescriptum est à Secretario Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium: vt egomet audiui à virò in dignitate constituto, ac fide dignissimo. Et ratio est, quòd licentiam illam non potest dare Legatus de Latere, neque de iure communi, neque ex Breui Legationis, neque vt Ordinarius totius suæ Prouinciæ: non de iure communi, cùm tale ius non extet (quod ego sciam) non ex Breui legationis: cùm in eo id non exprimatur: non vt Ordinarius totius suæ Prouinciæ; cùm vt talis habeat solùm illam potestatem, quam habet quilibet Episcopus in propria diœcesi, & alioqui licentiam talem dare non possit Episcopus in sua diœcesi extrà casus necessarios: ex nullo alio autem capite dici potest quod Legatus de latere dare possit dictam licentiam, vt consideranti patebit. Sicq; me consulente, Eminentissimo quidam Legatus de latere olim denegauit similem licentiam, aliàs paratus illam dare, si eius potestas ad hoc se extendisset: & à viro fide digno intellexi Legatum quemdam alium de latere à Papa tunc regnante fuisse acriter redargutum, eò quòd talem licentiam dedisset. Concedo tamen quòd, sicut Episcopus in sua diœcesi potest dare dictam licentiam in casibus necessarijs: sic de rigore iuris eam dare potest & Legatus de latere in sua Prouincia; cùm in ea sit Ordinarius, imò maior quocunque Ordinario; vt colligitur ex *cap.2.de offic.Legati in 6. & cap.si Abbatem de elect. in 6.* etsi fortè id non semper expediat; multa enim licent, quæ non expediunt.

QVÆRES XXXII. Quæ, & qualis causa requiratur ad ingressum licitè concedendum intra septa monialium.

156 ℞. Quòd cum in *Conc.Trid.sess. citata c.5.* dicatur: *nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia,* & infra, *dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs;* ita vt quod Bonifacij IX. in *cap.periculoso de regul. in 6.* vocat causam rationabilem *nisi rationabilis, & manifesta causa existat*, Concilium vocet *necessariam*: consequenter dicendum est causam, quæ requiritur ad licite ingrediendum, debere esse, & necessariam, & manifestam: necessariam, inquam, non necessitate logica, aut metaphysica (quam alij vocant absolutam) sed morali, regulanda arbitrio Prælati, eaque maiori ad hoc vt ingrediantur viri, quàm vt intrent fœminæ. ita *Sanch.sup.num.40.Rodriq.ar.4.Miranda ar.4.Barbosa num.48.Portel.de dub.regul.v.claus.monial. num.4.* alijque communiter apud *Tamb.sup. D.24.q.1.n.1.* qui alijs pluribus citatis rectè ait tũc cẽseri posse dari necessitatẽ moralẽ admittẽdi extraneos intra clausurã, quãdo aliquid in monasterio fieri debet, quod per solas moniales fieri nequit cõmodè: siue talis necessitas sit ex parte monasterij, siue moniali ũ.

Pro-

Probatur autem responsio;tum quia præcepta Ecclesiæ benignè debent explicari, eorumque obligatio regulariter suspenditur ex morali necessitate hic, & nunc adueniente; tum quia in *cap. periculoso* non requiritur strictissima necessitas, sed causa rationabilis, quam supponit moralis necessitas: vnde,cùm Tridentinum in præsenti materia maximè inhæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini; sequitur ab ipsis ad ingressum clausuræ solùm peti causam grauem, cui moraliter absq; tali ingressu succurri non possit: quòd est benè aduertendum.

Porrò, quòd diximus necessitatem sufficientem ad ingrediendum clausuram monialium attendi debere,siue ex parte monialium,siue ex parte ipsius monasterij; non facit, quin etiam interdum attendi possit ex parte proximi grauiter indigentis;vt constat ex dictis supra *num.168.§.moneo.*

157 Addo ex Bonacina hìc causam dici manifestam non solùm quando ea est nota toti populo,sed etiam quando nota est soli Prælato, qui concessurus est licentiam: non enim idem est *manifestum*, & *publicum*: in *cap. autem periculoso* requiritur causa manifesta,non verò publica. Quin addit *Bonac. sup. p.4. num.3.* ad hoc vt causa concedendi licentiam ingressus, indicetur sufficiens, non requiri, vt de ea certò, ac euidenter constet, sed sufficere, quòd de ea constet probabiliter; aliàs aperiretur via infinitis scrupulis, & interdum in cognoscenda certitudinem causæ tantum temporis insumeretur, vt, existente periculo in mora, iam inutilis esset ingressus fini intento.

Monet autem *Sanchez sup.num.90.* quòd,sicut ingrediens clausuram monialium cum licentia legitima incurrit pœnas latas à Gregorio XIII. in Constit. *Vbi gratiæ*, si tunc temporis non subsistat causa ex qua licentia data fuerat(quod idem clarè significat *Suarez D.22.de censur.sect.6.num.14.*)sic è contra præfatas pœnas non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex causa subsistente pro tempore ingessus, quæ verè non subsistebat pro tempore,quo data fuit licentia. Priorem partem huius assertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Constitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, si absq; causa vrgenti ingrediantur, nec dicit textus, quando nulla fuit causa concessionis; hìc autem fit ingressus sine causa; cùm hæc cessauerit pro tempore ingressus:posteriorem verò partem probat,quia in tali casu ingressus verè non fit extra casus vrgentes, & alioqui citata Constitutio parum curat in his pœnis de valore licentiæ(licentia enim hìc data est irrita) sed solùm punit ingredientes absq; casu necessitatis vi licentiæ suorum Superiorum. ita Sanchez addens in hoc posteriori casu incurri excommunicationem latam à *Concilio Trident. sess.25. de regul.c.5.* & à nobis superiùs explicatam:cùm ingressus fiat sine licentia;quippe quæ data fuit sine causa pro tempore concessionis subsistente,& fieri non potuit valida ex causa postea superueniente.

QVÆRES XXXIII. Qualis debeat esse licentia ad hoc vt

ingressus

ingressus clausuræ sit licitus, ac legitimus.

158 ℞. Quòd, cùm Concilium Trid. supra loquens de tali licentia dicat, *sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta*: communiter Doctores sustineant eiusmodi licẽtiam debere esse specialem, & in scriptis, etiam quoad forum conscientiæ: idq; ob dicta *sect. præced. q. 9.* vbi etiam retulimus aliquos Doctores sustinentes solum pro foro externo requiri in Concilio, vt præfata licentia sit in scriptis; quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim, eò quòd in foro externo sequens oppositam sententiam minùs benignam posset procedere contra taliter ingredientem: absolutè tamen in aliquo casu grauioris necessitatis, in quo commodè haberi non posset scriptura, non auderem damnare peccati m. dictum ingredientem, cùm opinio illum excusans à peccato non sit omninò improbabilis tam à principijs intrinsecis, quam extrinsecis, vt vidimus *citato quæsito 9.*

QVÆRES XXXIV. An licentia concessa ad ingrediendum clausuram monialium extendatur ad socium.

159 ℞. Extendi, ideoq; non esse opus, vt in ea exprimatur socius, quotiescunq; persona ingrediens, aut finis, ad quem fit ingressus iuxta decentiam status, aut conditionem rei requirunt socium. colligitur apertè ex *Sanch. num. 46.* & probatum tum ex *cap. licèt de priuil. in 6.* vbi deciditur, concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore Interdicti, censeri etiam concessum ingressum comitum decentium. ne aliàs priuilegium sit inutile, vt aduertit ibi *Glossa v. non debent*; tum quia ipsemet Gregorius XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, id non obscurè indicat, dum iubet Prælatis ingredientibus in casibus necessarijs, vt comitati ingrediantur; tum quia accessorium sequitur principale, adeoque concesso principali præsumitur concessum etiam accessorium: constat autem, quòd sociùs in præsenti casu habet rationem accessorij.

QVÆRES XXXV. An, & quando licentia ingrediendi clausuram monialium finiatur primo actu.

160 ℞. Videri probabile nõ finiri, nisi ex cõcurrentibus circunstantijs aliter colligatur de mẽte cõcedentis; & ratio est, quòd, licèt priuilegiũ in odiosis, litigiosis, ac pœnalibus finiatur vnico actu; in fauorabilibus tamen, aut parum onerosis fieri potest extensio ad iteratos actus, quoties priuilegium conceditur absolutè, nisi aliter conijciatur de intentione concedentis iuxta *l. placet ff. de liberis, & posthumis*: quæ ratio inde etiam confirmatur, quòd modo, ex stylo Curiæ Romanæ licentiæ ingrediendi clausuram monialium solent limitari, & quoad numerum vicium, & quoad socios, & quoad tempus, & quoad alias similes circunstantias; vt sic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum maiori amplitudine. ita *Bonac. q. 3. de clausura p. 5. n. 8.* ex Nauarro, Nugno, Sayro, Regin. & alijs contra plures alios ab ipso Bonac. citatos; quos sequitur *Tamburinus sup. D. 23. q. 5. num. 5.* dicens ex Riccio sic de facto iudicatum fuisse.

QVÆ-

QVÆRES XXXVI. An, & qualiter debeat renouari licentia ingrediendi clauſuram monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, alijſque ſimilibus operarijs.

161 ℞. Debere renouari ſingulis quibuſq; trimeſtribus: & hoc ex decreto Sacræ Congregationis Regularium 27. Martij 1588. allegato apud *Tamburinum ſup. D. 24. q. 6. num. 7.* quamuis Reuerendiſſ. Bonafides Vicarius generalis Eccleſię Ferrarienſis mihi teſtatus, ſit ſe habere exemplar alterius declarationis eiuſdem Sacræ Congregationis; qua præcipitur ſolùm, vt dicta licentia renouetur vnoquoq; ſemeſtri, ſicq; in Synodo Ferrarienſi habita ſub Eminentiſſimo Card. Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* ſtatutum fuiſſe, vt licentiæ medicorum, ac operariorum quolibet ſemeſtri renouentur: vt proinde dicendum ſit hac in re ſtandum eſſe conſuetudini vniuſcuiuſq; diœceſis; reddiq; probabilem doctrinam, quam inferiùs adducemus *cap. 10. n. 21. & 44.*

QVAERES XXXVII. An licentia ingrediendi clauſuram monialium neceſſariò debeat eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.

162 ℞. Sufficere, quòd ſit generalis: idq; non obſtante quòd in *cap. periculoſo* ſepiùs citato requiratur ſpecialis licentia ijs verbis, *niſi ſpeciali licentia*; ſiquidem teſte *Sanchez num. 28.* Doctores ibi nomine ſpecialis licentiæ intelligunt, quòd ea ſpecialiter concedatur ad ingreſſum, non autem ſolùm indirectè, & conſequenter (quo modo Superior concedens facultatem fabricandi in monaſterio cenſeretur conferre cæmentarijs, & alijs operarijs facultatem ingrediendi ipſum monaſterium iuxta regulam: *Concedens principale cenſetur concedere, & acceſſoria, ſine quibus illud obtineri nequit*: at iſta facultas non eſſet ſpecialis in ordine ad ingreſſum, ſed generalis, ideoq; inſufficiens) non autem intelligunt Doctores, quòd dicta licentia debeat concedi toties, quoties, & non generaliter (ad 3. menſes v. g.) vel quòd non poſſit eſſe generalis, ſiue quoad monaſteria, ſiue quoad perſonas ingreſſuras; vt ſi concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia monaſteria monialium exiſtentia in aliqua ciuitate; aut concedatur alicui Abbatiſſæ, vt poſſit intra clauſuram admittere omnes baiulos, medicos, fabros, & ſimiles: hæ enim licentiæ eſſent ſpeciales quoad ingreſſum (quòd ſolùm requiritur in *cap. periculoſo*) licèt generales quo ad perſonas ſingulares, & monaſteria particularia, ſicut benè notauit *Bonac. ſup. p. 3. num. 1.* & ante illum *Sanch. vbi ſup.* cum quibus ſentit *Tamburinus q. 5. num. 1.* monens *num. 2.* ingredienti non eſſe opus licentia ſcripta, ſicut petit Concilium Trid. ſi ingrediatur vnà cum ipſo Epiſcopo, aut Superiore, ſicq; deciſum fuiſſe in Concilio Mediolanenſi *6.* Et certè quòd licentia ingrediendi non debeat eſſe ſpecialis in eo ſenſu, vt concedi debeat toties, quoties; conſtat ex communi praxi Epiſcoporũ, ac Superiorum, qui ad certũ tempus ſolent concedere Medicis, Chirurgis, & alijs ſimilibus licentiam generalem ingrediendi monaſteria monialium, quotieſcunq; illorum opera fuerit ipſis neceſſaria.

Addo

Addo ad hoc vt licentia ingrediendi Conuentum Artifici cum suis socijs dici possit specialis, non requiri, vt socij proprio nomine exprimantur. ducor tum quia socij identidem mutantur, ideòq; licentia crebrò innouanda esset non sine tædio, ac molestia Superioris, si socij nominatim deberent exprimi: tum quia sic habet praxis in pluribus diœcesibus, & maximè Ferrariæ: vbi Artifici principali in specie nominato licentia ingrediendi vnà cum socijs conceditur apposita hac clausula; *quòd si intrà clausuram à socijs aliquis excessus committatur, is imputetur ipsi Artifici*: idq; vt ille sit cautior in socijs suis tum eligendis, tum regendis; qui mos mihi plurimùm probatur.

163 Qualiter autem talis licentia debeat esse in scriptis, constat ex dictis *sect. præced. num.* 39. solùm hìc addo talem scripturam peti, etiam in casu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus ijs, quos Abbatissa v.g. ingredi opus esse iudicauerit: cùm ista concessio sit vera licentia ingrediendi, vt notat *Castr.Pal.tr.16. D.4.p.10.§.2. num.6.* non item in casu, quo Abbatissæ generaliter concedatur, vt possit dare licentiam ingrediendi quibuscunque in casu necessario: hæc enim concessio non est verè licentia ingrediendi, sicq; non debet esse in scriptis.

QVÆRES XXXVIII. An dari possint aliqui casus, in quibus possit quis ingredi clausuram monialium absq; debita licentia Superioris.

164 ℞. Posse in necessitatibus repentinis, & quidem grauibus, in quibus periculosa est mora, & accessus ad Superiorem est moraliter impossibilis; quamuis in talibus casibus petenda sit licentia ab Abbatissa, sicut diximus *q.32.§.cæterum.* ita *Sanchez num.34. Rodriq. to.1.q.46. ar.2. Azor.to.1.l.13.c.8.q.8. Bonac.sup. q.4.p.3.num.2.* alijq; & patet tum ex dictis citata *q.32.§. vtrum verò*: tum quia necessitas caret lege: tum quia præcepta humana, etiam Ecclesiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impossibilium non est obligatio; talia autem reputantur, quæ sunt valdè difficilia.

QVAERES XXXIX. An generalis reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. quoad ingrediendum monasteria monialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165 ℞. Videri non afficere; & ratio est, quòd, cùm reuocatio dicta licentiarum sit odiosa, non debet ampliari vltra rigorosam verborum significationem, sed potiùs restringi, ita vt sit quàm minimum onerosa: in bulla autem Gregorij XIII. quæ incipit *Vbi gratiæ*, dicitur prohibitus ingressus in monasteria monialium quibuscunq; personis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in motu proprio Pauli V. hac de re edito:) quod est signum præfatis iuribus non comprehendi personas status longè altioris, vtpote dignas speciali nota; vnde & *Concilium Trident. sess.25.*

de

de regul.c.5. in præsenti materia vtens eodem modo loquendi nomine personarum cuiuscunque generis, aut conditionis non includit personas tantæ notæ (idq; puto esse verum, etsi filiæ Imperatricum, ac Reginarum sint nuptæ Principi inferiori.) ita *Sanch.l.6.mor.c.16. num.3. Rodriq. to.1.q.48.ar.1. Bonac.q.4. de clausp.1. num.4.* & alij contra alios oppositum sustinentes, & probabiliter teste Bonacina.

QVÆRES XL. An, & qualiter ingrediens clausuram monialium cum debita licentia ad peragendum ibi aliquod ministerium, eo absoluto possit ibi ad aliquod tempus commorari curiositatis causa.

166 ℟. Posse, & quidem etiam sine peccato veniali contra clausuram, si commoratio sit breuis (cuiusmodi esset mora vnius quadrantis horæ iuxta *Tamburinum sup. q.12. num.2.* pro se allegantem Villalobum, & Dianam idem sentientes. ratio responsionis est, quod, quamuis ingrediens clausuram monialium cum debita facultate, de rigore iuris exire debeat, finito negotio, ad quod concessus fuit ingressus: vsu tamen receptum est, vt præceptum clausuræ non intelligatur cum tanto rigore, sicq; viri etiam timorati absq; scrupulo solent occasione ingressus alicuius monasterij monialium circumire officinas illius. ita *Sanch.num.69. Rodriq. sup.q.47.ar.11. Miranda q.2.de monial.ar.20. Bonac.p.4.num.22. Peyrin.to.2.priuil. Constit.6. Pij V. num.32. Diana p.3.tr.2.resol.51.* alijq; communiter; inter quos Sanch. ex Zerola, & Rodriq. (quorum opinionem dicit *Diana resol.67.* non esse minùs probabilem, ac tutam in praxi) putant ingredientem cum legitima licentia non incurrere pœnas latas contra violantes clausuram ad malum finem, si ea occasione cum moniali intra monasterium fornicetur (quòd tamen negant Bonac. supra, & Merolla citatus à Diana) & non improbabiliter, sicut ostendimus in simili casu *sect. præced.q.20.* quorum opinionem censet Peyrin. loco citato esse probabilem, non absolutè, sed in casu, quo durante negotio, ad quod quis ingreditur cum legitima licentia (v.g. commendatione animæ, aut fabrica monasterij) ille cum moniali fornicaretur: si quidem is & est legitimè ingressus, & non tenetur exire, nisi finito negotio, ad quod ingreditur, sicque non potest dici ibi manere sine licentia, vtpote non amplius præsumpta legitima.

Imò doctrina tradita sub initium huius responsionis limitari posset, nisi adsit consuetudo in contrarium: si .n. hæc adsit (sicut de facto dicunt adesse in aliquibus locis) tunc immorans intrà clausuram absoluto negotio, ad quod ingreditur, non peccabit, etsi diutiùs immoretur; cùm quò ad hoc obligatio clausuræ abrogari potuerit; sicq; consuli debet vsus vniuscuiusque diœcesis.

Quòd si hìc obiter quæras, quo iure ingrediens cum debita licentia teneatur egredi, finito negotio, ad quod ingreditur.

℟. teneri ratione consuetudinis communiter receptæ; quæ fundatur in indecentia, ac periculo alicuius grauis mali imminentis in casu, quo contrarium.

trarium fiat; non autem ex iure ſcripto: quamuis, cùm talis obligatio ſpectet ad finem clauſuræ, cenſeatur compræhendi ſub præcepto ipſius clauſuræ. Dixi, *non autem ex iure ſcripto*, quia lex lata de monialium clauſura, quæ de facto extat; ſolùm expreſsè prohibet, ne quis ſine licentia legitima ingrediatur clauſuram, non item quòd legitimè ingreſſus ibi non commoretur; quod eſt benè aduertendum.

QVAERES XLI. An dici poſſit violare clauſuram,& ſubiacere pœnis inflictis contra tranſgreſſores is,qui legitimam habens licentiam ingrediendi clauſuram monialium,ingreditur animo & peragendi negotium,ad quòd fuit conceſſus ingreſſus,& ſimul fornicandi cum moniali.

167 ℞. Videri probabile, quòd poſſit dici in iſto caſu neq; violari clauſuram, neq; incurri pœnas latas contra tranſgreſſores. colligitur ex Sanchez ſupra,& patet ex dictis *ſect.præced.q.*45.

QVÆRES XLII. An poſſit dici ingreſſus monaſterium monialium is,qui ſe ponens in Rota à parte exteriori patente ſæcularibus poſtea facit ſe volui ad partem interiorem clauſuræ patentem ſolis monialibus, & quidem deponens è rota ambos pedes, nunquam tamen recedens ab ipſa rota, vſq; dum ea iterum voluatur ad partem exteriorem.

168 ℞. Illum non poſse re vera dici in tali caſu ingreſsum, ita vt incurrat pœnas:idq; ob dicta *ſect.præced.q.*35.

QVÆRES XLIII. An violet clauſuram monialium ingrediendo, qui per ſcalam ligneam aſcendens ad parietem ipſius clauſuræ ipſi inſidet, vtroq; pede depoſito versùs partem interiorem clauſuræ.

169 ℞. Non violare;& probatur ex ijs,quæ diximus *ſect.præced.qu.*38.

QVÆRES XLIV. An violet clauſuram ingrediendo, qui ſe ſtatuit in oſtio ipſiuſmet clauſuræ.

170 ℞. Non violare.ita in terminis *Nald.v.clauſura num.*14. dicens clauſuræ oſtio conſiſtentem, ibiq; delinquentem non dici delinquere in clauſura, cùm partim ſit intra, & partim extra: ſed de hoc plura in ſimili caſu *ſect. præced.q.*36.

QVÆRES XLV. Strictè ne,an latè interpretari debeant licentię,& facultates ingrediendi monaſteria monialium conceſsæ à Papa.

171 ℞. Quòd,quamuis,ſtando in iure communi,debeant interpręṭari latè, quantùm patitur propria verborum ſignificatio; cùm ſimus in materia fauorabili,quę debet ampliari iuxta regulam iuris *Fauores oportet ampliari*:attenta tamen Conſtitutione Pauli V. edita 1. Sept. 1608. quæ incipit *Facultatum*, eæ debent ſtrictè explicari quo ad numerum vicium, pro quibus dictus ingreſsus conceditur; ita vt habens vi vnius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura monaſteria monialium pluribus vicibus, non poſſit ingredi pluribus vicibus ſingula dictorum plurium monaſteriorum,ſed ſolùm ſemel vnumquodq; illorum: vnde, ſi cui concedatur facultas ingrediendi plura monaſteria tribus vicibus,vi talis facultatis is non poteſt ingredi, niſi

tria

tria monasteria, & consequenter vnumqnodque illorum trium semel tantùm; idq; licèt in concessione non apponeretur clausula *in totum, seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula.* sic enim statuit Paulus V. in citata Constitut. his verbis: *Tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona cuiuscunque gradus, status, & conditionis, ac praeminentiæ existat, etiam si ducali, marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria domos, & loca monialium pluribus vicibus ingrediendi; etiam absq; clausula in totum, seu in vniuersa non autem in eorum aliqua, vel singula, à Nobis, vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sub quouis tenore, vel forma, etiam motu proprio concessarum, & expeditarum, aut in posterum forsan concedendarum, & expediendarum aliqua, vel singula monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentiæ huiusmodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragentur: ita vt cui bis in anno, seu ampliùs plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantùm vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, diœcesibus, & locis existant; iisdemq; mulieribus aliter, quam, vt præfertur, easdem licentias interpretari, vel illis vti sub censuris, & pœnis à Concilio Trid. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum monialium absq; licentia ingredientibus inflictis ipsò factò incurrendis eadem auctoritate prohibemus.* hæc Paulus V. quæ ex dictis satis clarè patent; si monuero quòd, cùm Paulus V. restrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum solùm quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri potest ingressus vi dictarum licentiarum; & loquatur solùm de licentijs obtentis à Papa ad præfatum ingressum: consequenter quo ad alia particularia, ea etiam modò possunt, ac debent interpretari iuxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis fauorabilis; & talis restrictio non procedit quo ad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

QVAERES XLVI. An, & qualis consensus monialium requiratur, vt fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod monasterium possit licitè ea vti, ac liberè ingredi.

172 ℟. Requiri consensum monialium monasterij, in quo faciendus est ingressus; eumq; capitulariter præstitum per secreta suffragia maioris partis illarum: & hoc ex Constitutione Vrbani VIII. hac de re edita 27. Octob. 1624. quæ sic habet: *Motu proprio, & ex certa scientia nostra, harum serie decernimus, atq; declaramus consensum dictarum monialium* (in quarum conuentum ingrediendum est vigore licentiæ pontificiæ) *de cætero per easdem moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere: aliàs licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur, & quæ Sanctimonialium monasteria vigore licentiarum prædictarum absq; consensu capitulariter præstito ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras monasteriorum monialium violantes inflictas se nouerint incursuras.* Dixi *per secreta suffragia maioris partis illarum*, vt indicarem, quòd, cùm in

in citata Constitutione non determinetur expressè, num præfatus consensus præstari debeat ab omnibus, ac singulis monialibus, an sufficiat eum præstari à maiori parte capituli: dicendum est sufficere cum præstari à maiori parte monialium capitulariter congregatarum iuxta *cap. 1. de his quæ fiunt à maiori parte:* hòc enim ipsò quòd Papa de hoc nihil noui statuit, illud reliquit dispositioni iuris communis, vt rectè notauit *Tambur. sup. D. 24. q. 19. num. 2.*

An verò dictus consensus maioris partis monialium capitulariter, & per secreta suffragia præstitus requiratur vi præfatæ Constitut. Vrbani VIII. in casu, quo vir aliquis ingrediatur monasteria monialium de licentia Papæ; aut etiam in casibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarij, aut Superioris ingressuri sunt ratione vrgentis necessitatis.

173 ℟. Quòd, cùm in citata Constitutione sit mentio solùm de licentijs concessis mulieribus à Papa (vt clarè constat ex tenore textus) & alioqui versemur in materia odiosa, quæ non debet ampliari, sed restringi; dicendum est consensum illum non requiri, neq; in casu, quo vir aliquis esset ingressurus de licentia Papæ, cùm ibi non sit sermo de licentijs, quæ conceduntur viris à Papa extra casus necessarios (fortè quia vix, aut nunquam solent concedi; ideoq; non erat, cur compræhenderentur lege generali complectente solùm casus communiter contingentes:) neq; in casu, quo de licentia Ordinarij, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua fœmina ingredi deberent ratione vrgentis necessitatis iuxta iuris communis concessionem; cùm ibi tantùm sit sermo de licentijs, quæ conceduntur à Papa, non autem de ijs, quæ de iure communi dantur in casibus necessarijs ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto dictum consensum monialium non requiri in euentu, quo ingressura sit, siue aliqua persona priuilegiata, v. g. Imperatrix, aut Regina (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi clausuram monialium) siue aliqua puella admittenda ad habitum religiosum, & probationem nouitiatus: siue fœmina aliqua coniugata, aut vidua de licentia ipsius Papæ ad commorandum ibi ex iusta causa ad aliquod tempus. Ducor, quòd vel in istis casibus nulla interuenit licentia Papæ (quæ tamen hìc supponitur) vel, si interuenit, ea non videtur compræhendi citata Constitutione Vrbani VIII. quippe qui loquitur de licentijs, quæ solent perturbare pacem monialium, vt colligitur ex verbis illis, quæ habentur in procemio relatæ Constitutionis *qua Sanctimonialium quieti opportunè consulitur:* tales autem videntur esse solùm eæ licentiæ, quę à Papa conceduntur ad ingrediendum monasteria monialium absq; causa, & ad aliquot horas, v. g. ad sumendum ibi prandium certo aliquo die, ad visitandam consanguineam, ad videndam fabricam monasterij, &c. ita docti viri à me consulti.

QVÆRES XLVII. An, & quando violatio clausuræ monialium sit reseruata Papæ quoad extraneos ingredientes.

O ℟. Esse,

174 ℞. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem; idq; ex decreto Sacræ Congregat. iuſſu Clementis VIII. edito 26. Nouemb. 1602. relato à *Quaranta in ſuo bullario v. caſus reſeruati pag. mihi* 199. & à nobis alibi latè explicando. Vnum hìc tantùm moneo ex *Naldo v. reſeruatio num.* 1. Regulares non compræhendi ſub citato decreto tanquam pœnitentes, ſed tantùm vt Confeſſarios (quod eſt dicere illos non poſſe quidem abſoluere ſeculares pœnitentes à caſibus in eo decreto contentis, poſſe tamen ipſos ab illis abſolui, ſi fortè eos incurrant;) ſic & idem modò dicendum eſt de monialibus, illas ſcilicet poſſe abſolui à præfatis caſibus, & conſequenter à violatione clauſuræ ob malum finem contra caſtitatem, ſi demus ab illis incurri poſſe talem caſum (de quo aliqui ſubdubitãt:) poſſe, inquam, abſolui à quocunq; Confeſſario regulari iuxta dicenda inferiùs *c.9. q.*12. vbi ex Naldo, & alijs afferemus quandam Sacræ Congregationis declarationem mirè facientem pro hac reſponſione.

SECTIO IV.

De obſeruantia clauſuræ Monialium quoad ingreſſum puellarum in monaſterio ad tempus educandarum.

175 *Aliqua iura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, verè tamen non extat talis prohibitio in præſentia.*
176 *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177 *Talis receptio non permittitur omnibus monaſterijs monialium.*
178 *Ad eam petitur conſenſus monialium Capitularis, & per ſuffragia ſecreta.*
179 *Petitur & conſenſus Prælati monialium: imò, ſi nimis differatur ingreſſus, requiritur nouus conſenſus monaſterij.*
180 *Puellæ non recipiendæ, niſi in numero taxato.*
181 *Illis non conceditur ancilla.*
182 *Non debent eſſe minores 7. annis, nec maiores 25.*
183 *De rigore non videtur opus, quòd ſeptennium completum ſit, etſi obſtet praxis.*
184 *Ordinarius non diſpenſat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clauſuram.*
185 *Puellarum alimenta anticipatè ſoluenda in pecunia quolibet ſemeſtri.*
186 *Eæ habitant ſeorſim à monialibus.*
187 *Non tenentur ad clauſuram, niſi quòd egreſſæ prohibentur reingredi ſine licentia.*
188 *Debent incedere veſtitu modeſto.*
189 *Non excommunicatur cogens puellam ingredi clauſtra in educationem.*
190 *Puellæ in monaſterijs exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alij negant, & probabiliùs.*

Non

191 *Non subsunt reseruationi casuum Ordinarij , si sint in monasterio item exempto.*
192 *Tempore Interdicti assistunt diuinis officijs, seruatis tamen seruandis.*
193 *Possunt intra clausuram testari de bonis, si cum periculo vitæ ægrotent.*

QVÆRES I. An , & quo iure intra monialium monasteria recipi possint puellæ educationis causa.

175 ℞. Quòd, quamuis in Concilio Aquisgranensi sub Leone III. *cap.* 4. *can.* 6. expresse statuatur in monialium monasterijs illas tantùm virgines esse educandas, quæ in dictis monasterijs voluerint perseuerare: & hoc idem sancitum sit in Concilio Aurinensi V. sub Vigilio Papa, immò & in *cap. periculoso de regul. in* 6. ijs verbis: *Nulliq; aliquatenus inhonestæ personæ, vel etiam honestæ ingressus, vel accessus pateat ad easdem* (idest ad moniales) *vt sic à publicis, & mundanis aspectibus separatæ omninò seruire Deo valeant*: nihilominùs dicendum est puellas educationis causa posse admitti intra monialium monasteria; dummodò id fiat cum debita licentia, & seruatis aliàs seruandis; idq; non esse prohibitum, neq; à *Concilio Trid. sess.* 25. *de Regul. c.* 5. per ea verba: *ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscunq; generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint*; neq; vllo alio iure ex ijs, quæ refert *Tambur. de iure Abbatiss. D.* 1. *q.* 1. *nu.* 1. allegans plures Doctores nobiscum sentientes, & maximè *Rodriquez tom.* 1. *q.* 46. *art.* 10. ostendens id non solùm esse licitum, immò & esse consulendum, tanquam valde vtile, & puellis ipsis, quæ educantur, & monasterijs, in quibus educantur; eæ enim ibi sanctis moribus instituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promouentur: quod si statum coniugalem assumant, maiorem procul dubio virtutis, orationis, & misericordiæ operum curam habent, ac frequentiùs, & diligentiùs ad pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum accedunt.

176 Ratio autem præsentis responsionis maximè nititur decreto Sacræ Congregat. 31. Aug. 1575. edito, quod refert *Quaranta v. monasteria monialium*, in hæc verba: *Nullo Concilij decreto prohibetur, quominùs puellæ in monasterijs monialium educentur; si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, siq; à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam obtinuerint, atq; Abbatissæ, & reliquarum monialium consensus accesserit: tum verò hæ ipsæ puellæ eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat, nullamq; secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsq; ad ætatis suæ annum* 25. *atq; in eis, dum erunt, eandem seruent clausuræ legem, quam moniales ipsæ; &, si semel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi facultatem*. Vbi notandum hìc proponi illas omnes conditiones, quæ necessariæ sunt ad recipiendas, ac retinendas puellas intra monialium monasteria, vt ibi educentur: at eæ meliùs explicabuntur in sequentibus qq.

QVAERES II. An de facto quælibet monaſteria monialium poſſint recipere puellas ibi educandas.

177 ℞. Non poſſe quælibet, ſed ſolùm ea, quæ habent talem conſuetudinem, nec aliunde id ipſis prohibetur; vnde neq; monaſteria S. Claræ, neq; illa alia, quæ à principio, & à ſua fundatione promiſerunt clauſuram, ſeu ad illam ſeruandam voto, vel præcepto regulæ ſe obligarunt, poſsunt dictas puellas recipere (prout, teſte *Miranda q.2. de Monial. art.6.* ſæpiùs declarauit Sacra Congregatio;) neq; monaſteria Conuertitarum, cùm id nō ſit in vſu, immò etiam fuerit prohibitum à Sacra Congregatione 12. Martij 1619. apud *Gauantum in Manu. v. monial. educ. act. num.4.*

QVAERES III. Qualis conſenſus Superioris, Abbatiſſæ, ac monialium requiratur ad hoc vt puellæ intra clauſuram recipi poſſint ad educationem.

178 ℞. Loquendo de conſenſu monialium, requiri, vt detur capitulariter, & per ſuffragia ſecreta: ideoq; non ſufficere, quòd Abbatiſsa in capitulo ſimpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, ſed requiri, vt præfatus conſenſus per occulta ſuffragia ſingillatim, & capitulariter præſtetur tam ab Abbatiſsa, quàm ab alijs monialibus (intellige, ſaltem à maiori parte illarum iuxta *cap.1. de his quæ fiunt à maiori parte*) ita *Barboſa l.1. de iure eccl. c.44. num.54.* & cum eo *Tambur. q.2. num.5.* præſentem probantes reſponſionem ex quadam declaratione Sacræ Congregat. facta die 4. Ianuar. 1608. quibus accedit *Portel. de dub. regul. v. clauſura, §. cuius ætatis puellæ num.12.*

179 Adde præter conſenſum Abbatiſsæ, ac monialium, & licentiam Superioris ſcriptam (qui Superior eſt Ordinarius reſpectu monialium non exemptarum, aut Prælatus Regularis reſpectu exemptarum;) requiri etiam licentiam Sacræ Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium; eamq; obtentam præſentandam eſse ei, cui directa fuerit, necnon in propriæ Cancellariæ regiſtris recondendam: aliàs enim inualida redderetur: idq; ex declaratione eiuſdem Sacræ Congregat. 27. Maij 1603. relata à *Gauanto ſup. num.8.*

Accedit quòd, ſi puella, obtenta facultate ingrediēdi monaſterium cauſa educationis, nimis differat ingreſſum; non videtur poſſe ingredi ſine nouo conſenſu monaſterij; ſi concurrant proportionaliter quæ diximus in ſimili *cap.2. num.11. §. an autem:* par enim ratio militat in vtroq; caſu.

QVAERES IV. In quo numero admitti poſſint puellæ intra monaſteria monialium ad educationem.

180 ℞. Non poſſe admitti, niſi in eo numero, qui vnicuiq; monaſterio fuerit deputatus iuxta decretum Sacræ Congreg. editum 27. Maij 1603. & relatum à *Gauanto num.7.* quamuis aliàs nihil referat, quòd in idem monaſterium educandæ recipiantur duæ ſorores, aut etiam plures, vt aduertit *Tambur. num.6.* ex Barboſa.

QVAE-

QVAERES V. An vnà cum puella admittenda ad educationem possit simul recipi aliqua socia, aut ancilla, quæ ei inseruiat, si puella recipienda sit valde nobilis, ac diues.

181 ℞. Non posse absq; facultate Sacræ Congregationis; quæ, teste *Tamburino num.* 7. rogata, vt in hoc dispensaret cum quadam puella è familia Caracciola, respondit non dari ancillam pro educandis; idq; ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. facta 12. Martij 1619. & relato à *Barbosa sup. num.* 55.

QVÆRES VI. Cuius ætatis debeant esse puellæ, vt licitè possint, intra monialium monasteria admitti ad educationem.

182 ℞. Non debere esse minorem 7. annis, nec maiorem 25. ita *Barbosa de offic. Epis. alleg.* 102. *num.* 64. alijs citatis referens sic decisum fuisse à Sacra Congregatione; quę teste eodem *Barbosa nu.* 45. item statuit, quòd, vbi puella tradita monialibus in educationem expleuit 25. annum, vel statim egrediatur, vel, si non egreditur statim, Episcopus ei constituat prefixum terminum, siue ad exeundum è monasterio, siue ad religiosum habitum suscipiendum. Quanquam, si ea in tali casu non statim egrediatur, non ideo incurrat excommunicationem commorando intra clausuram; sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illas post dictum tempus retinentes; & ratio est, quòd talis excommunicatio ligat illicitè ingredientes clausuram monialium, aut detinentes illicitè ingressum: quorum nullum verificatur in præsenti casu.

Dubium esse potest, qualiter explicari debeat, quod diximus supra, puellam non posse admitti in educationem intra monialium clausuram, si minor sit septennio; num scilicet annus septimus debeat esse expletus de momento in momentum, vel solùm moraliter: quo pacto puella dici posset 7. annorum, & si illi deessent aliquot dies.

183 ℞. De rigore iuris nō videri necessarium, quòd annus 7. sit expletus de momento in momentum eo modo, quo ad valorem professionis religiosæ requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus de momento in momentum: siquidem finis, ob quem præscribitur ætas septennij completi ad ingrediendum monasteria monialium causa educationis non est ita grauis, ac est finis, ob quem ad valorem professionis requiritur, vt annus ętatis 16. sit completus: sicq; mirum non est admitti paruitatem materiæ in ætate requisita ad ingrediendum causa educationis, & non admitti in ætate præscripta ad valorem religiosæ professionis; idq; etiam ex interpretatiuo cōsensu Superioris vtramq; illam ætatem præscribentis. Dixi *de rigore iuris*, quia praxis videtur esse in contrariū, saltem in multis locis; nimirū quòd Ordinarij non sinant puellas ingredi ad educationem intra monasteria monialium, nisi post septennium expletum, quantumuis ante illam ætatem completam à Sacra Congregatione obtinuerint facultatem ingrediendi; sicq; iubeant illas differre ingressum, vsq; dum ætatem debitam septennij compleuerint.

O 3 Dubium

Dubium paulò maius eſſet poſſet, an Ordinarius loci, occurrente iuſta cauſa, vt puella commoretur vltra annum ætatis 25. completum intra monaſterium, poſſit cum ea in hoc diſpenſare: & ratio dubitandi eſt quòd hic agitur, non de ingrediendo monaſterium, ad quod concedendum requiritur maior poteſtas; ſed de permanendo poſt ingreſſum legitimum, ad quòd vtiq; requiritur longè minor poteſtas.

184 ℞. Ordinarium non poſſe in hoc diſpenſare; & ratio eſt, quòd nullus inferior poteſt diſpenſare in lege Superioris: conſtat autem, quòd Sacra Congregatio Epiſcoporum, quæ prohibet puellas intra clauſuram commorari educationis cauſa vltra annum 25. ætatis completum, eſt ſuperior quocunq; Ordinario, & quilibet Ordinarius reſpectu illius eſt inferior: ergò non poterit diſpenſare in dicta prohibitione; quanquam negari non poſſit in præſenti materia dari aliquam latitudinem, ideoq; puellam degentem intra clauſuram titulo educationis, non teneri exire ſtatim, ac expleuit 25. ætatis annũ maximè attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba n.* 22. clauſulã *ſtatim, illico*, & ſimilem, ſolere intelligi cum aliquo interuallo temporis, idq; iuxta ſubiectam materiam, & quidem interdum etiam 2. menſium, immò & 4. iuxta qualitatem rei, de qua agitur: quæ doctrina à fortiori hic locum habet, ſtante quòd in decreto allato Sacræ Congregationis non extat (quòd ego ſciam) particula *ſtatim*, aut alia ſimilis.

Quæ doctrina proportionaliter procedit in caſu, quo fœmina aliqua ingrederetur monaſterium ad ſeruiendum Fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur: tunc .n. mulier admiſſa ad eius famulatum debet egredi è clauſura; quippe quæ ibi erat acceſſoriè; &, ceſſante principali, ceſſat acceſſorium. quamquam, ſi mulier ex alia iuſta cauſa detinenda eſſet intra monaſterium; poſſet ibi permanere, vſq; dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

QVÆRES VII. Qualiter debeant miniſtrari alimenta puellis, quæ intra monaſteria monialium educantur.

185 ℞. Debere ſolui anticipatè in quolibet ſemeſtri, & quidem in pecunia: nec permittendum eſſe, quòd parentes earum ipſis tranſmittant victum dietim; idq; ex decreto Sacræ Congregat. facto 27. Maij 1603. & adducto à *Gauanto ſup. num.* 11. quin etiam notat *Tambur. num.* 17. pro ſolutione dictorum alimentorum idoneam ſecuritatem conſtitendam eſſe: & hoc, vt tantò cautiùs conſulatur indemnitati monaſteriorum.

QVÆRES VIII. In quo loco monaſterij habitare debeant puellæ receptæ in educationem.

186 ℞. Debere habitare in loco ſeparato tam à dormitorio monialium, quàm à loco, in quo ipſæ moniales ſolent vacare operibus manuum; idq; eſſe adeò neceſſarium, vt monaſteria non habentia loca propria deſtinata ad vſum puellarum ibi educandarum, non poſſint huiuſmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregat. edito 16. Ianu. 1615. quod refert

refert *Barbosa l.1. de iure eccles. cap.44. num. 53.*

QVÆRES IX. An, & quo modo puellæ admissæ in educationem intra monasteria monialium teneantur seruare clausuram.

187 ℞. Teneri, non quidem quòd sine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra moniales violantes clausuram (vt censet *Tambur. num.14.* ex Pollacco dicens præfatas puellas incurrere dictam excommunicationem, etiamsi exeant animo non reuertendi ampliùs;) sed quòd, vbi semel exierint, non possint iterum recipi absq; noua licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo se aliàs extitisse causa educationis in eodem, aut alio monasterio; prout notant *Barbosa in collectan.v. puella, & Tambur. num.15.* monens, quod ait *Rodriq. tom.1. quæst.46. ar.10.* puellam è monasterio exeuntem ad balnea causa valetudinis, posse iterum reuerti in idem monasterium, si recta via à balneis redeat ad clausuram, non habere verum, nisi in casu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat è monasterio ad dictum effectum. Et certè, quòd dictæ puellæ non teneantur seruare clausuram, ita vt exeuntes incurrant excommunicationem, inde suadetur, quòd neque Nouitiæ tempore nouitiatus eo rigore adstringuntur lege clausuræ, vt tradunt Nauarr. Azorius, Zerola, Sanchez & alij, quos citat, & sequitur *Tambur. supra D. 18. quest.6.num.1.* id inde probantes, quòd iura, quibus indicitur clausura, loquuntur solùm de monialibus tacitè, aut expressè professis, quales vtiq; non sunt nouitiæ, vt patet; quæ ratio sine dubio à fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra monasteria monialium vnde non video, cur citati Doctores velint illas subijcere legi clausuræ instar monialium. quòd si ad id mouentur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregat. relato *q.1. atq; in eis, dum erunt, eandem seruent legem clausuræ, quam moniales ipsæ*: constat ex dictis eos niti fundamento minùs firmo; siquidem sensus illorum verborum esse potest, illas non posse exire de clausura cum iure iterum reuertendi ad illam: vnde & subditur in decreto, *& si semel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi facultatem*; quod est teneri aliquo modo lege clausuræ, non tamen eodem prorsus modo, quo tenentur moniales. ita docti viri à me consulti, & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam DD. tradunt cum *Sà v. interpretatio num.2.* nimirum quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta debet fieri interpretatio, *c.1. de iure iurando in 6.*

QVAERES X. Quali vestitu incedere debeant puellæ commorantes in monialium monasterijs causa educationis.

188 ℞. Debere incedere vestitu conueniente virginali ipsarum modestiæ, ac pudicitiæ; sic quippe præscripsit Sacra Congregatio in decreto adducto *q.1.* vt proinde S. Carolus in sui statutis synodalibus *l.6.§. de puellis sæcularibus num.4.* decreuerit, vt dictè puellæ nigri tantummodò, aut fusci, vel albi coloris vestes, non sericas, adhibeant, & nullo prætextu, exquisito

vtantur ornatu, nec concinnatæ incedant, neq; inaures, neq; monilia, aut eius generis inanes delicias ferant.

QVAERES XI. An ſine periculo incurrendi excommunicationem latam in *Concilio Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 18. puellę cogi poſſint ad ingrediendum monaſteria monialium educationis cauſa.

189 ℞. Videri probabile, quòd poſſint; modò talem ingreſsum directè, aut indirectè non ordinent ad habitum religionis ſuſcipiendum: idq; ſiue puella nondum ad annos pubertatis peruenerit (quod eſt certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cùm ſic vtantur iure, quod habent in filiam pro illa ætate) ſiue puella iam facta ſit pubes; cùm Concilium loquatur ſolùm de ingreſsu, qui per ſe ordinetur ad ſuſceptionem habitus religioſi, & aliàs talis ingreſsus non deroget libertati, quam Concilium intendit conſeruare in puellis ad ſtatum religioſum admittendis, vt ex verbis illius conſtat: quamuis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum monaſteria monialium modo dicto, ſi eæ iam ſint puberes; licèt enim interdum excuſari poſſint, ſi habitatio illa ad tempus credatur moraliter neceſsaria ad decentiam, aut cuſtodiam puellæ; ſecluſa tamen tali neceſſitate, cùm filia ætatis maioris in pertinentibus ad ſtatum animæ ſit ſui iuris, non poteſt licitè cogi à parente ad tam arctam cuſtodiam, ſeu clauſuram, talemq; viuendi modum, etiam temporarium. ita *Suarez tom.* 3. *de relig. l.* 5. *cap.* 9. *num.* 4. addens puellam, etiam impuberem, non poſse cogi ad ingrediendum monaſteria monialium cauſa educationis ab eo, qui in ipſam non habet poteſtatem, &, ſi cogatur, actionem eſse iniurioſam, ideoq; malam. Diſsentiunt tamen plurimi alij DD. relati à *Diana par.* 2. *trac.* 15. *reſol.* 56. quorum aliqui cum *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.* 104. *num.* 5. *Zerola par.* 2. *praxis v. moniales quæſt.* 13. *Filliuc. tract.* 14. *num.* 89. ſuſtinent in caſu propoſito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamſi non intendant illam ingredi ad habitum religionis ſumendum, aut profitendum, ſed ſolùm vt ibi maneat cum habitu ſæculari, donec occurrat occaſio nubendi; alij verò cum *Rodriquez tom.* 2. *ſum. cap.* 8. *num.* 9. *Portel. de dub. regul. v. moniales in addit. num.* 14. *&* *Sanchez l.* 4. *mor. cap.* 4. *num.* 12. aſserunt tunc ſolùm incurri dictam excommunicationem, quando ingreſsus ille ordinaretur ad ſuſceptionem ſtatus religioſi. quas omnes opiniones dicit Diana eſse ſatis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præſenti euentu non incurri excommunicationem, ſi ingreſsus procedat ex metu reuerentiali puellæ in parentes, aut ex ſuaſione importuna, cùm ſic verè non intercedat coactio, quæ tamen præſupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

QVAERES XII. An puellæ manentes in educatione apud moniales exemptas ſubiaceant iuriſdictioni proprij Ordinarij.

190 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta à *Layman. lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 5. locus

exem-

exemptus, & locus extra diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clement.1. de foro compet.* non omninò improbabiliter posset quis asserere dictas puellas non subiacere Ordinario, nisi in ijs casibus, in quibus ei subiacent ipsæmet moniales exemptæ: sicut neque subiacerent in casu, quo illæ essent extra diœcesim; quanquam non desint qui oppositum sustineant, & probabiliùs ex doctrina *Suarez D.5. de censur. sect.4. num.6.* dicentis regulam illam (quòd locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur) intelligendam esse de loco exempto, non ratione personarum (quo modo exempta dicuntur monasteria Regularium) sed ratione loci vt sic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ sunt Papæ immediatè subiecta;) verum nostra sententia non est improbabilis, & colligitur ex *Regin.l.9.n.154. Naldo v.exemptio num.5. Peyrino to.1. priuil.constit.2. Sixti IV. nu.9. & Laym. loco sup. citato* dicente se distinctionem illam Suarij apud alios non legisse.

QVÆRES XIII. An dictæ puellæ, quandiu commorantur in monasterijs monialium exemptarum, subiaceant reseruationi casuum factæ ab Ordinario loci.

191 ℟. Differendo consequenter ad dicta *q. præced.* videri probabile, quòd non subiaceant: si enim non subiacerent casibus Ordinarij Ferrariensis v.g. si existerent extra diœcesim Ferrariensem: sic nec illis subiacebunt, si existant in loco exempto (cuiusmodi est monasterium monialium exemptarum:) si quidem locus exemptus æquiparatur loco extra diœcesim. ita viri valdè docti à me consulti.

QVAERES XIV. An puellæ commorantes in monialium monasterijs causa educationis possint tempore Interdicti, siue generalis, siue particularis audire missam, & alia diuina officia, recipere sacramenta, & donari ecclesiastica sepultura, sine pompa tamen.

192 ℟. Videri posse, dummodò eæ non sint excommunicatæ, aut interdictæ, & aliàs seruentur ea, quæ quo ad hoc præscribuntur in *cap. Alma mater*, nimirum vt prædicta fiant ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis iectis, & campanis non pulsatis. Colligo ex *Sorbo in compend. priuil. v.interdictum 3. in annotat.* §. *quinto Tertiarij*, vbi sic ait: *Tertiarij, beatæ, famuli, familiares, domestici, &c. Fratrum, & monialium possunt tempore interdicti, siue generalis, siue particularis, missam, cæteraq; diuina officia audire, ecclesiasticæ sepulturæ in nostris ecclesijs sine pompa tradi, ibiq; omnia Sacramenta recipere: dummodò tamen nemo ex supradictis sic excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obseruatis limitatibus, cap. alma mater.* Et notandum, quòd secundùm ius commune, & regularium priuilegia familiares, & domestici dicuntur omnes, qui in eorum domibus viuunt, & per eos sustentantur, quãuis aliquo tẽpore pro alicuius negotij causa fuerint absentes: & sic domicellæ, & seruientes, aliæq; in monialium monasterijs degentes hoc priuilegio gaudent. Vbi noto verba illa, *aliæq; in monialium monasterijs degentes*, putoq; sub ijs posse intelligi puellas

las commorantes in monaſterijs cauſa educationis; quippe quæ viuunt in domibus monialium, & per illas ſuſtentantur (quamuis ſumptibus ſuppeditatis à parentibus ipſarum puellarum) ſicq; vocari poſſint familiares, ac domeſticæ; maximè cum ſimus in materia fauorabili concernente bonum ſpirituale animæ, quæ iuxta regulas generales & poteſt, & debet ampliari. ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me conſulti: ſed de hoc iterum dicemus, *cap. 9. q. 18. §. difficultas.*

QVAERES XV. An caſu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, poſſit de proprijs bonis diſponere per ſolemne teſtamentum.

193 ℞. Poſſe, vt *ſect. præced. q. 25.* diximus poſſe de ſuis bonis diſponere monialem nouitiam in vitæ periculo conſtitutam. ita in terminis *Tamb. ſup. D, 1. q. 2. num. 16. ex Naldo v. moniales num. 14.* afferente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De obſeruantia clauſuræ Monialium quoad acceſſum extraneorum ad ipſas Moniales.

194 *Varijs iuribus prohibitus acceſſus ad moniales, & quidem etiam regularibus.*
195 *Qualis acceſſus prohibeatur in dictis iuribus.*
196 *In ijs prohibetur acceſſus tum ſimplex, tum frequens.*
197 *Frequens acceſſus iudicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudentis viri.*
198 *Prohibitio accedendi ad moniales afficit omnes fideles.*
199 *Obligat ſub mortali ex genere ſuo.*
200 *Idq; modò procedit etiam quoad religioſos.*
201 *Leuitas materiæ in hoc excuſat à mortali.*
202 *Acceſſus ad moniales indebitus eſt iniurioſus Abbatiſſæ monaſterij.*
203 *Prohibitio præfata ſub varijs pœnis eſt lata pro diuerſitate accedentium.*
204 *Regulares indebitè accedentes iure communi Ordinarij cenſuris ſubiacent.*
205 *Ex varijs capitibus excuſatur indebitus acceſſus à dictis pœnis.*
206 *Licentia accedendi ad moniales exemptas datur, vel à ſolo Ordinario, vel à ſolo Prælato regulari, vel ab vtroq; iuxta conſuetudinem; quoad non exemptas autem à ſolo Ordinario.*
207 *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari ſimul, ſi monialis inuiſenda ſit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*
208 *De iure communi non requiritur licentia, vt accedatur ad Abbatiſſam, nouitias,*

tias, & alias mulieres sæculares degentes intra clausuram: quod non procedit de iure proprio diœcesum.

209 *Parentes, & filij sine licentia accedunt ad filiam, & matrem moniales.*

210 *Hæc prohibitio afficit Episcopos, stando in rigore iuris, non item ex consuetudine.*

211 *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum sit de iure communi; etsi aliàs peregrini non subsint legibus locorum, per quæ transeunt.*

212 *Non afficit pauperes mendicantes quo ad petendam eleemosynam à monialibus.*

213 *Famuli sine licentia accedunt ad deferenda monialibus dona.*

214 *Non violat istam prohibitionem, qui monialem alloquitur è domo vicina.*

215 *Nec qui loquitur per interpretem, aut per nutus: hoc tamen alij negant.*

216 *Nec qui loquitur idiomate moniali ignoto.*

217 *Nec qui audit monialem loquentem, nihil ipse dicens: violat verò qui loquitur cum moniali nihil respondente; quod tamen posterius aliqui negant.*

218 *Non violat, qui scribit litteras moniali.*

219 *Violat verò qui cum licentia accedit ad vnam monialem, & loquitur cum alia.*

220 *Adiens monialem exemptam effugit pœnas latas à proprio Ordinario.*

221 *Prohibitio adeundi moniales non ligat impuberes.*

222 *Magistri canendi, aut pulsandi cymbala ordinariè non sinuntur adire moniales causa docendi.*

QVÆRES I. Quo iure, extranei, siue sæculares, siue regulares prohibeantur accedere ad monasteria monialium.

194 ℞. Prohiberi tum in *cap. monasteria de vita, & honest. cleric.* vbi dicitur: *Monasteria Sanctimonialium si quis clericus sine manifesta, & rationabili causa frequentare præsumpserit, per Episcopum arceatur, &, si non destiterit, ab officio ecclesiastico reddatur immunis: &, si laici, excommunicationi subdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni*; tum in *cap. periculoso de statu regul. in 6.* quod ita habet: *Ne quis absq; speciali facultate, & sine rationabili, & manifesta causa ingrediatur, vel accedat ad monasteria monialium*; tum in *cap. definimus 18. q. 2.* vbi in specie prohibetur talis accessus his verbis: *Si contigerit monachum aliquam suam propinquam videre velle, in præsentia Abbatissæ huic confabuletur per modica, & compendiosa verba, & in breui ab ea discedat*; tum deniq; in alijs iuribus relatis a *Tamburino de iure Abbatiss. D. 25. q. 1.* & præsertim in decreto Sacræ Congregat. de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod mandatur *nulli posthac religioso cuiuscunq; ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis existat, (Superiore, cui monasterij, seu domus cura incumbit, visitatore, vel visitatoribus, confessarioq; ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere absq; licentia expressa eiusdem Sacræ Congregat. accedere ad monasteria, seu domus quarumcunq; Monialium, vel Sororum siue*

sui,

sui, siue alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum, siue tractandum cum eis: quamuis eadem Sacra Congregatio non parum temperauerit rigorem dicti decreti iussu Vrbani VIII. vt indicabimus infra *c.*10.*num.*20.

Moneo hìc, quòd, cum in relatis verbis solùm sit sermo de monialibus, & nomine monialium non veniant neq; nouitiæ (stando in odiosis) neq; aliæ fœminæ intra clausuram degentes; vi præfatorum verborum videri posset alicui solùm regularibus vetari accessum ad moniales professas; non item ad illas alias fœminas, ad quas tamen prohibetur accedere regularis in casu, quo monialibus concionetur, aut celebret; siquidem in decreto Sixti hìc relato immediatè post verba allegata subditur; *quòd si aliquando mandato sui Superioris aliquos religiosos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu Sororum Ecclesijs mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti religiosi vllo quæsito colore moniales, sorores, aut quamlibet aliam personam intra claustra degentes alloqui possint;* per hæc enim verba, *aut quamlibet aliam personam, &c.* constat venire etiam nouitias, & alias fœminas intra clausuram degentes. & hæc de rigore iuris; cùm aliàs consulendum sit, vt regulares in vtroq; casu abstineant ab accedendo ad nouitias, aliasq; fœminas sæculares intra monasterium commorantes. ita aliqui docti recentiores; quàm probabiliter ipsi viderint; ij certè suam sententiam firmare possent ex dicendis *q.*8.

QVÆRES II. Quid hìc intelligatur per *accedere ad monasteria* monialium.

195 ℞. Intelligi aditum, non quidem ad monasteria monialium materialiter sumpta, sed ad ipsas moniales causa illas visitandi, aut colloquendi; ac proinde in citatis iuribus non prohiberi accessum ad earum ecclesias, sed ad illarum colloquia, & aspectum; quòd satis clarè indicatur in *cap. periculoso* superiùs relato, dum ibi loco *monasterij* dicitur *ad moniales* his verbis, *nulli pateat ingressus, vel accessus ad moniales*: quod est dicere, *ad monasteria monialium formaliter sumpta.* ita *Suar. to.*4. *de relig. tract.*8.*l.*1.*c.*10. *num.*24. *Sanch.l.*6.*mor.c.*16.*num.*112. *Bonac.q.*3. *de clauf.p.*1. *num.*1. *&* 2. alijq;, qui consequenter dicent eum censeri accedere ad monasteria monialium contra iura id prohibentia, qui accedit ad ecclesiam exteriorem monialium, ibique ex fenestella communionis diutiùs loquitur cum aliqua moniali: cum hoc verè sit adire moniales causa illas alloquendi, quòd est prohibitum in citatis iuribus; sed de hoc plura in allegata *tractat. de prohibit.c.*6.*q.*9.

QVAERES III. Quotuplex accessus ad moniales interdicatur in iuribus relatis *q.*1.

196 ℞. Duplicem accessum interdici, in *cap. quidem monasteria de vita, & honest. cleric.* frequentem accessum, quem DD. vocant frequentationem adeundi monasteria monialium: idq; in ijs verbis *monasteria Sanctimonialium si quispiam clericus sine manifesta, & notabili causa frequentare præsumpserit,*

pserit,&c. in alijs verò iuribus simplicem accessum, sicut importat frequentatio accedendi, quæ supponit accessum sæpiùs repetitum.

Quòd si quæras, quid intelligatur hìc per frequentationem accedendi.

197 ℞. Non intelligi solùm binum accessum, vt putant aliqui ex *cap. ita nos* 25.*q.*1. generaliter asserentes binum actum sufficere ad inducendam frequentiam, cùm actus geminatus consuetudinem inducat, *c.*2.*C.de Episc. audientia*; sed potiùs id iudicandum esse ex communi vsu loquendi, ac iudicio prudentis viri; quo modo *Nau.comm.*4.*de Regul.num.*61.*Rodriq.to.*1.*q.*45.*ar.*2. *Sanch. num.*110.*Bonac.p.*2.*num.*4. alijq; arbitrantur eum non posse dici frequentare monasteria monialium, qui moniales alloqueretur duodecies 3. annis, aut semel vnoquoq; trimestri: secùs, si ter alloqueretur 3. diebus continuis: quin etiam *Sanch.num.*111. addit se credere tunc demum censeri posse frequentiam in præsenti materia, quando quis semel singulis mensibus, aut ter.3. diebus continuis accederet ad moniales: vt proinde *Suarez sup. num.*25. generaliter dicat tunc posse dici frequentiam, quando intra breue tempus sępiùs acceditur; non item, si inter vnum, & alterum accessum longum tempus interponatur.

QVAERES IV. Quæ personæ prohibeantur accedere ad monialium monasteria vi iurium relatorum *q.*1.

198 ℞. Prohiberi omnes tam laicos, quàm clericos, ac regulares, vt apertè constat ex *cap. periculoso*, in quo generaliter dicitur, *ne quis absq; speciali facultate, & sine rationabili, & manifesta causa ingrediatur, vel accedat ad monasteria monialium*; cùm alioqui in *cap. monasteria sup. relato*, non compræhendantur Regulares, quippe quòd loquitur tantùm de laicis, & clericis; nomine quorum non veniunt Regulares in odiosis, sicut benè aduertit *Bonac. num.*3. monens dicto nomine non venire Episcopos, Prælatos, aut Canonicos Ecclesiæ cathedralis, vtpote dignos speciali nota: nisi forte verba textus sint adeò generalia, vt extendantur ad quoslibet; quod etiam notauit *Sanchez sup.c.*15.*num.*74.

QVAERES V. An accessus ad moniales sit prohibitus sub peccato m. si fiat absq; debita licentia, & causa legitima.

199 ℞. Esse, & quidem etiam seclusis circunstantijs extrinsecis scandali, prauæ intentionis, aut etiam iniuriæ, quæ fit Abbatissę monasterij, ad cuius moniales acceditur sine eius licentia; quòd est contra ius monasterij, ac ipsius Abbatissæ. ita *Rodriq.sup.ar.*4. *Mirand.q.*4. *de monial. ar.*1. *Bonac.p.*3. *num.*1. & alij; à quibus non videtur dissentire *Suar.num.*27. cùm dicat se non dubitare, quin decretum Bonifacij (quod scilicet edidit de hac re, & continetur in *cap. periculoso*) ex suo genere inducat obligationem sub mortali; estò postea subiungat; *si tamen illud consuetudine derogatum est, affirmare non possumus hoc esse peccatum m. ex suo genere, quia nullum apparet aliud ius positiuum, quo districtè prohibeatur, seclusa frequentia, quam satis grauiter prohibet.*

prohibet cap. monaſteria; quod non poteſt dici derogatum. vbi ego noto, quòd, cùm Suarez non afferat tanquam certum, *cap. periculoſo* fuiſſe derogatum, & alij DD. de facto ſupponant non fuiſſe derogatum; non negaret Suar. acceſſum ad moniales vigore dicti *capitis* eſſe prohibitum ſub peccato m. cùm re vera ſolùm oſtendat ſe dubitare, num illud fuerit derogatum, nec ne. Diſſentit tamen *Sanchez num.* 120. ex Nauarro dubitante, num indebitè accedens ad moniales peccet ſaltem venialiter, aitq; eum, qui frequentat monaſteria monialium, non committere grauem culpam, niſi ab Epiſcopo monitus omittat deſiſtere: quamuis ſubdat, quòd, ſicut acceſſus ſine cauſa, & abſq; licentia eſt venialis, ſic frequentans monaſteria monialium rariſſimè excuſatur à mortali, attentis circunſtantijs extrinſecis, & præſertim ſcandali, quod rariſſimè non inde conſurget; ſicut & rariſſimè deficiet finis aliquis turpis. Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quòd de ratione legis eſt, vt in materia graui obliget ſub mortali, vt tradunt communiter DD. in materia de legibus; conſtat autem quòd lex prohibens acceſſum ad moniales ex genere ſuo eſt de re graui, vt colligitur ex grauitate finis in ea intenti; vnde ſolent Ordinarij dictum acceſſum prohibere ſub grauibus cenſuris eccleſiaſticis ipsò factò incurrendis, vel reponere inter caſus ipſis reſeruatos; quę vtiq; fieri non poſſent, ſi dictus acceſſus non eſſet mortalis.

200 Certè, quod ſpectat ad Regulares, num videlicet ipſi peccent m. accedendo ſine debita licentia ad moniales, nec ne; eſtò aliàs non defuerint, qui ſententiam negantem ſuſtinuerint, ea ducti ratione, quòd decretum Sacræ Congregat. relatum *q.* 1. & de ipſis in ſpecie editum, ſit pænale, adeoq; obliget ſolùm ad pœnam, non ad culpam, vt notauit *Diana p.* 1. *tr.* 10. *reſol.* 22. in præſentia tamen indubitatum eſt in tali caſu interuenire peccatum m. cùm id expreſſis verbis declarauerit Sacra Congregatio 1. Iulij 1606. teſte *Duardo l.* 3. *in Bullam Cœnæ* §. 8. *q.* 2. *num.* 45. Declaratio autem Sacrę Congregatio ſic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato maturè diſcuſſo, & examinato, cenſuit Sacra Congreg. ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria monialium contra formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per Sacram Congregationem prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrere etiam pœnam peccati m.*

201 Verum tamen eſt, quòd, cùm leuitas materiæ in ſimilibus rebus excuſet à mortali, ſic & excuſabit in præſenti materia; ideoq; ſtando in iure communi, excuſabitur à mortali is, qui vna, aut altera vice accedat ad moniales abſq; debita licentia (loquendo de prohibitione facta in *cap. monaſteria* interdicente non ſimplicem acceſſum, ſed frequentiam accedendi, non item de ea, quæ fit in alijs iuribus interdicentibus etiam ſimplicem acceſſum) quanquam, etiam ſtando in illis, dari poſſit paruitas materiæ ex alio capite; vt ſi habens facultatem loquendi cum vna moniali, ea occaſione aliam alloquatur, quaſi per accidens vrbanitatis cauſa, ac verbis compendioſis: quod rectè notauit Bonac. vbi ſup.

Quod

202 Quòd verò innui in responsione accedere ad moniales sine legitima licentia cedere in iniuriam Abbatissæ monasterij,ad quòd acceditur; aduertit expresse Suar. sup. id inde probans, quòd etiam inter sæculares furtiuè accedere ad colloquendum cum virgine existente sub cura parentum ex suo genere est grauis iniuria:sicq; à fortiori erit in virgine sacra; maximè si accessus sit ad loquendum per loca inusitata; cùm sic iniuria sit maior, & periculum scandali grauius.

QVÆRES VI. Sub quibus pœnis prohibeatur accessus ad moniales,stando in iure communi.

203 ℞. Distinguendo;vel loquimur de laicis personis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad moniales,si non adsit frequentatio accedendi:nulla enim pœna reperitur iure communi lata contra laicos taliter accedentes; debent autem excommunicari ab Episcopo,si frequentent monialium monasteria, & ab eo moniti non desistant; idq; ex *cap. monasteria*, vbi dicitur:*Si laici,excommunicationi subdantur,& à cætu fidelium fiant penitus alieni:* quod est dicere *contra illos debere ferri excommunicationem,eosq; declarandos esse excommunicatos*. Vel loquimur de clericis, & hi, si frequentent monasteria monialium,ac moniti ab Episcopo non desistant, debent suspendi ab officio ecclesiastico, i. ab vsu ordinis, ac iurisdictionis (& hoc ex *citato cap. monasteria*) immò & excommunicari,ac deponi,si nolint corrigi, vt constat ex *cap.vt clericorum de vita,& honest.clericorum*;si verò interdum accedant, sed non ita, vt dici possint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cùm aduersùs talem accessum nulla pœna in iure communi statuta sit. Vel deniq; loquimur de Regularibus;& hi,siue frequentent monasteria monialium,siue etiam semel tantum accedant, incurrunt pœnam priuationis officiorum,& vocis actiuæ,ac passiuæ ipsò factò incurrendam iuxta decretum Sacræ Congregationis editum iussu Sixti V.& relatum *q.1*. quippe quod loquitur simpliciter de accedentibus absq; licentia Sedis Apostolicæ,non de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes sine licentia ad moniales incurrant censuras ab Ordinarijs statutas contra accedentes ad monasteria monialium sine ipsorum licentia.

204 ℞. Incurrere, si non gaudeant priuilegio relato à *Sanchez l.7. de matr. D.33. num.23*. quòd non possint censurari ab Ordinarijs locorum. & ratio est, quòd, licèt ij sint exempti; in casu tamen proposito possunt contra eos procedere Ordinarij, etiam censuris; cùm in eo procedant tanquam Sedis Apostolicæ delegati, adeoq; non suffragetur exemptio. quod fallit, si gaudeant dicto priuilegio,vtpote regulares priuilegiatos eximente etiam à potestate delegata quo ad hoc generaliter concessa. Quod tamen non facit,quin religiosi sine debita licentia alloquentes aliquam monialem puniri possint ab Ordinario iuxta Gregorij XV. Constitutionem *Inscrutabili*; immò & carcerari, tradendi ipsorum Prælatis; qui tenentur eos punire, & hoc

hoc ipſum ſignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario: idq; ex eiſdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tamburinus de iure Abbatiſſ. D. 25. q. 4. num. 5.*

QVÆRES VII. An, & quibus ex capitibus excuſari poſſint à culpa, ac pœnis ſuperiùs explicatis ij, qui accedunt ad monialium monaſteria.

205 ℟. Poſſe excuſari tum ex paruitate materię (vti oſtendimus *q. 5. §. verum tamen eſt:*) tum ex legitima conſuetudine inducta in contrarium, per quam vſu receptum ſit, vt fœminæ, ac viri, præſertim laici, abſq; conſcientiæ ſcrupulo accedant ad moniales, cùm conſuetudo habeat vim legis: tum ex legitima licentia obtenta à Superiore competenti, eaq; data cum cauſa rationabili, ac manifeſta; prout ſtatuitur in *cap. periculoſo*, & *cap. monaſteria* ſuperiùs citatis: quæ licentia non eſt opus, quòd detur in ſcriptis; cùm in iure id non requiratur, & de ratione priuilegij non ſit ſcriptura, niſi ipſa iura aliter decernant: & non finitur primo actu, ſi detur indefinitè, & abſq; temporis præfinitione: idq; ob dicta ſuperiùs *ſect. 3. q. 35.* ita *Bonac. ſup. p. 5. num. 4. & 8.* addens *num. 5.* quòd, licèt in re præſenti non videatur ſufficere licentia tacita, quæ conijcitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentem ad moniales ſine expreſſa eius licentia: cùm taciturnitas vt ſic non ſit ſufficiens ſignum conſenſus præſtiti; quatenus contingere poteſt, quòd Superior iuſta de cauſa taceat, & tamen non conſentiat iuxta regulam iuris, *qui tacet, neq; conſentire, neq; diſſentire videtur*; ſi tamen ex ſignis, & coniecturis appareat Superiorem conſentire in talem acceſſum; tutus erit in conſcientia talis acceſſus, vtpote factus ex licentia tacita. quòd à fortiori admittunt *Sanch. ſup. num. 114. & Rodriq. vbi ſup.* generaliter docentes, licentiam, etiam tacitam, ſufficere, vt quis abſq; peccato accedere poſſit ad moniales.

Quòd ſi quæras, ad quem ſpectet dare huiuſmodi licentiam accedendi ad moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

206 ℟. Cum diſtinctione; vel moniales, ad quas vult quis accedere, ſunt immediatè ſubiectæ Epiſcopo, & licentia debet dari ab ipſo Epiſcopo, eiuſue Vicario generali; quòd eſt indubitatum apud omnes; vel moniales ſunt ſubiectæ Prælatis, ſiue regularibus, ſiue ſæcularibus: & licentia concedi poteſt, & debet vel à ſolo Epiſcopo, vel ab Epiſcopo ſimul & Prælato proprio monialium, vel à ſolo proprio Prælato, prout fert conſuetudo, ac vſus vniuſcuiuſq; loci; in hoc enim ſtatuit Sacra Congregatio ſeruandam eſſe locorum conſuetudinem, vt benè aduertit *Tambur. ſup. D. 26. qu. 2. num. 1.* ex Barboſa, & Quaranta monens huiuſmodi licentias in aliquibus locis ſolere concedi ſolùm ab Epiſcopo, vel ab Epiſcopo, & Prælato monialium ſimul; cùm alioqui, ſecluſa conſuetudine, facultas concedendi dictas licentias ſpectet ad proprios Prælatos monialium; quanquam conſuetudo communior, ſaltem in hiſce regionibus, habeat, vt præfatæ licentiæ concedantur à ſolo

Epiſcopo,

Episcopo, Prælatis monialium scienter cedentibus iuri suo, fortè ad euitandos rumores, & tricas.

207 Quod autem spectat ad regulares, ij non possunt accedere ad moniales iuxta concessionem Vrban. VIII. nisi vltra licentiam Ordinarij interueniat etiam consensus Prælati Regularis, si monialis, ad quam petunt accedere, sit exempta; idq; colligo ex verbis illis, quæ sunt in decreto hac de re edito, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*: quæ vtiq; intelliguntur de Prælato Regulari.

Dubitari hìc posset, an fœmina habens licentiam accedendi ad moniales sub his terminis *con le sue donne*, possit secum ducere mulierem aliquam extraneam, exclusa aliqua alia ex domesticis, quæ aliàs illam solet associare; idq; ad gratificandum mulieri sic electæ.

℞. Videri posse, & probatur tum quia verba illa *con le sue donne*, commodè possunt explicari non solùm de mulieribus fœminam dictam ordinariè comitantibus, sed etiam de muliebri comitatu proprio statui illius condecenti; quo modo sub eo compræhendi possunt etiam fœminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantùm patitur verborum proprietas: tum quia ad præsentẽ casum facit doctrina, quam tradit *Sanch. l.6.mor.c.16.num.49.* dicens posse excusari fœminam, quæ ex sola curiositate videndi monasterij monialium, illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum ministerium ipsius statui minùs consonum, monialibus tamen necessarium, quippequod ab ijs commodè nequit exerceri; & de facto in eo occuparetur non minùs quàm famulæ, & aliæ viliores fœminæ aliàs ad talem effectum ingressuræ: siquidem re vera ingreditur ex causa necessaria, eamq; exequitur ingressa instar famulæ, etsi alioqui sit nobilis fœmina, &c. quæ doctrina à fortiori probabilem facit præsentem responsionem; cùm etiam in isto casu fœmina electa accedat ad moniales instar famulæ, eiq; æquiparetur: qui accessus vtiq; est quid minus, quàm ingressus clausuræ, vt patet. Puto quidem fœminam sic licentiatam ad accessum non posse in fraudem legis secum ducere plures fœminas, siue domesticas, siue extraneas, quàm ducere communiter soleat profectura in alia loca: nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le sue donne*, quæ intelligenda videntur solùm de comitatu eius ordinario.

Addo quòd, si quis habeat licentiam inuisendi aliquam monialem semel pro quolibet mense: is non tenetur inter vnam, & alteram visitationem interponere spatium vnius mensis integri; sed potest v.g. inuisere monialem 27. die Aprilis, & iterum 2. die Maij, dummodò in reliquo mense Maij iterum non inuisat. Moueor ex eo quod docet *Sanchez l. 8. de matr. D.34. num.36.* videlicèt dispensatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere confessionis menstruæ in perpetuum faciendæ satisfacere, etsi ab vltima confessione plùs quàm mensis elabatur; vt si confessio præcedens fa-

P cta sit

cta ſit 1. die Decembris, ſatisfaciet, facta confeſſione vltima die Ianuarij: quocunq; enim die menſis fiat confeſſio, verificatur illam fuiſſe factam in eo menſe: quæ ratio proportionaliter procedit in præſenti caſu; cùm inuiſens monialem modo dicto ſemel tantùm in quolibet menſe verè dici poſſit inuiſere monialem ſolùm ſemel in quolibet menſe, ideòq; non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

QVAERES VIII. An requiratur licentia, vt quis poſſit ſine peccato accedere ad Abbatiſſam monaſterij, necnon ad Nouitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fœminas ibi degentes cauſa ſecuritatis.

208 ℞. Non requiri, attento præcisè iure communi; & quidem de Abbatiſſa inde patet, quòd, ſicut nomine Monachorum non venit Abbas in odioſis (vt benè notauit *Gloſſa in cap. fin. de ſimonia, & Panormitan. ibidem num. 2.*) ſic nomine monialium non venit Abbatiſſa, ſicut notant contra *Graffium l. 2. de caſ. reſeru. cap. 5. num. 37. Diana par. 3. tract. 2. reſol. 48. & Tambur. ſup. D. 25. quæſt. 8. §. ad 5.* in hoc nobiſcum ſentientes; vnde, cùm iure communi ſolùm prohibeatur acceſſus ad moniales, vt conſtat ex iuribus relatis *quæſt. 1.* vi illius præcisè non erit prohibitus acceſſus ad Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas ipſarum monialium. De Nouitijs verò patet reſponſio, quòd de iure communi tantùm interdicitur acceſſus ad moniales, vt modò diximus: Nouitiæ autem non ſunt moniales; cùm monialis propriè dicatur per profeſſionem: ſicq; ſub prohibitione accedendi ad moniales non vetatur acceſſus ad Nouitias, vt in ſpecie tradunt Diana, & Tamburin. locis citatis, & *Belloech. par. 2. de caſ. reſeru. quæſt. 9. num. 181.* Quæ ratio à fortiori intentum probat de puellis manentibus in educatione, & alijs fœminis quibuſcunq; commorantibus intra monialium monaſteria; nam hæ nomine monialium non veniunt, neq; in odioſis, neq; in fauorabilibus, cùm aliàs Nouitiæ in fauorabilibus reputentur moniales. Dixi ſub initium reſponſionis *attento præcisè iure communi*, vt indicarem iure particulari locorum poſſe contingere oppoſitum; vt ſi alicubi prohibeatur acceſſus ad moniales, & alias quaſcunq; fœminas intra clauſuram degentes; ſicut re vera fit aliquibus in locis: tunc quippe requireretur licentia, etiam vt quis accederet ad nouitias, puellas, aliaſq; fœminas cum monialibus degentes: cùm prohibitio ſit generalis, adeoq; compræhendat illas omnes: quod tamen non puto procedere de Abbatiſſa, cùm de illa militet ratio allata ſub initium reſponſionis, etiam in præſenti caſu.

QVÆRES IX. An parentes, & filij indigeant licentia, vt poſſint accedere ad moniales, quæ ſint ipſorum filiæ, aut matres.

209 ℞. Non indigere, ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Ian. 1616. & relata à *Gauanto in manu. v. monialium collocutio num. 7.* his verbis: *Patres, & Matres monialium poſſunt eas alloqui ſine licentia, non tamen in die-*

in diebus prohibitis: item filij monialium proprias matres; quod declarauit eadem Sacra Congregat. 15. Martij 1619. teste eodem *Gauanto num.* 8. Quanquam huiusmodi declarationes non sint vbiq; in vsu, cùm in varijs locis neq; parentes ad filias moniales, neq; filij ad matres audeant accedere absq; licentia Superioris competentis; siue quia ignorant ius ipsis quoad hoc concessum; siue quia Ordinarij illas declarationes non acceptarunt, aut postea abrogarunt; siue quia tales declarationes re vera non faciunt ius vniuersale, vt diximus sup. Certè, si demus præfatas declarationes esse in vsu, puto vi illarum parentes, ac filios item posse accedere ad proprias filias, & matres respectiuè quoquo modo intra monialium monasteria degentes, etiamsi nullam ad id habeant licentiam, & alioqui ibi sit generaliter prohibitus accessus ad quascunq; mulieres intra clausuram commorantes: idq; iuxta regulam iuris, *l. illud, ff. ad leg. aquil. vbi est eadem ratio, ibi idem ius statui debet.*

QVAERES X. An Episcopi, alijq; Prælati extra suam diœcesim possint accedere ad moniales sine licentia Ordinarij, aut Superioris illarum.

216 ℟. Non posse (nisi fortè præsumatur adesse tacita licentia dicti Ordinarij, aut Superioris, quam *quæst.* 7. diximus sufficere, vt quis accedere possit ad moniales, &, si indebitè accedant, incurrere pœnas latas in *Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 5. *de regul.* vtpote comprehensos in *cap. periculoso de regul. in* 6. innouato per dictum Concilium: non tamen posse excommunicari ab Ordinario loci, in quo fit accessus; idq; non obstante declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. supra D.* 25. *quæst.* 2. *num.* 4. his verbis: *Petitum fuit ab Illustrissimis Patribus Concilij Tridentini decreta interpretantibus declarari, an Prior Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai Barensis, quamuis Episcopus, possit in tuitione iurisdictionis Archiepiscopalis in casibus à Sacro Rotæ Romanæ auditorio resolutis, seruatis seruandis, excommunicari: & an eidem Priori permissum sit ad monasteria monialium istius Ciuitatis accedere absq; Amplitudinis tuæ licentia* (nempe Archiepiscopi Barensis) *& absq; eo quòd incurrat in censuras in edicto desuper publicato contentas; Sacra Congregat. licèt censeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barensem excommunicare ex auctoritate tua ordinaria, illumq; edicto contrauenientem pœnis in eo contentis subiacere: attamen tutius esse putauit, etiam S. D. N. annuente, vt Amplitudo tua tanquam Sedis Apostolicæ delegata contra dictum Priorem in casibus supra expressis ad censuras, & pœnas respectiuè procedat.* Hæc enim declaratio non probat quemlibet Ordinarium loci posse excommunicare Episcopos extraneos indebitè accedentes ad moniales ipsi subiectas; cum edita sit in fauorem Archiepiscopi Barensis contra Priorem Barensem Episcopali dignitate fulgentem, subditum dicto Archiepiscopo: contra quem proinde Sacra Congregatio declarauit præfatum Archiepiscopum iure suo potuisse fe-

re excommunicationem, cò quòd Epifcopatus dicti Prioris contineretur intra Prouinciam illius: quæ ratio non procedit quo ad Epifcopos extraneos, ficq; in ijs non habet locum talis declaratio. Immò *Diana par. 3. tract. 2. refol. 48.* ex Graffio dicit, tefte experientia, Epifcopos abfq; fcrupulo loqui cum monialibus fine licentia Ordinariorum, quibus eæ fubfunt.

QVÆRES XI. An peregrini indigeant licentia Ordinarij loci, ad hoc vt licitè poffint accedere ad moniales in locis, per quæ tranfeunt.

211 ℞. Indigere, fi fupponamus prohibitionem accedendi ad moniales contētam in iure communi non fuiffe abrogatam; fic enim lex eft communis & confequenter obligat fideles, etiam exiftentes extra proprium territorium: ficq; non fuffragatur doctrina, quam tradunt *Sanch. l. 3. de matrim. D. 18. num. 6. Clau. reg. l. 3. cap. 4. nu. 15.* alijq; apud *Layman l. 1. tract. 4. cap. 12. num. 4. & Dianam par. 1. tract. 10. refol. 15.* peregrinum non teneri feruare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodò non adfit periculum fcandali, cùm talis doctrina procedat folùm de confuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout fupponunt citati Doctores. Secùs dicendum, fi prohibitio accedendi ad moniales fupponeretur effe de iure particulari locorum: tunc quippe locum haberet doctrina modò indicata; quæ videri poteft probabilis, maximè ex eo quòd iurifdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob breuem hofpitij moram (qualem hìc fupponimus) non fubijciuntur iurifdictioni, feu non acquirunt forum, vt conftat ex *l. hæres abfens, §. proinde, ff. de iudicijs.* Nec obftat, quòd Ordinarius in caufis concernentibus materiam claufuræ monialium procedit vt Sedis Apoftolicæ delegatus; non enim hinc fequitur peregrinos ei fubijci in dictis caufis, æque ac fubijciuntur Sedi Apoftolicæ, ideoq; teneri feruare edicta Ordinariorum prohibentia acceffum ad moniales, non fecùs ac fi effent edita à Papa. fiquidem talis delegatio ipfis facta eft folùm in ordine ad moniales exemptas; ad hoc fcilicet, vt, non obftante priuilegio exemptionis, poffint procedere contra illas in caufis concernentibus claufuram; non autem in ordine ad peregrinos earum monafteria adeuntes indebitè: ficq; in terminis fentit nobifcum *Diana par. 3. trac. 2. refol. 48.*

QVÆRES XII. An pauperes victum fibi oftiatim emendicantes fine peculiari licentia poffint accedere ad moniales caufa quærendi ælecmofynam.

212 ℞. De iure communi videri poffe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum; quæ rationabiliter præfumi poteft tum ex vfu ferè communi: tum quia talis acceffus, cùm ex genere fuo fit pro breuiffimo tempore, non eft compræhenfus in generali prohibitione accedendi ad moniales: tum quia regulariter in huiufmodi acceffu non militant rationes, ob quas inducta eft præfata prohibitio.

QVÆ-

QVAERES XIII. An famuli, & famulæ ſine ſpeciali licentia poſſint accedere ad moniales, vt ipſis deferant aliqua munuſcula.

213 ℞. Poſſe pro foro conſcientiæ; & quidem, etſi aliàs non paterentur graue aliquod incommodum, non obediendo dominis ipſos mittentibus. Ducor tum quia in tali euentu faciliùs præſumi poteſt tacitus conſenſus Ordinariorũ, qui non ſupponuntur velle obligare ſuis legibus cum tanto rigore; tum quia hìc interuenit paruitas materiæ excuſans à peccato; de minimis autem non curat Pretor: tum quia famuli moraliter adſtringuntur obedire ſuis dominis, nec poſſunt ſine damno proprio detrectare illorum iuſſa; qui autem iuſſu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceſſe habet. ita *Bellocch. num.* 178. ex Graſſio, & Homob. & Bonac. nec improbabiliter; quamuis forum externum, vtpote nitens præſumptionibus, dictos famulos puniret, ſi abſq; licẽtia inuenirentur acceſſiſſe ad moniales; vnde omninò conſulendi ſunt non accedere abſq; debita licentia; vel certè, vt in hoc cautè ſe gerant.

QVAERES XIV. An delinquat contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum monialibus, qui de domo ſua poſita prope monaſterium monialium loquitur cum aliqua illarum.

214 ℞. Non delinquere, quidquid contradicat *Graff. tom.* 1. *conſ.* 22. *de excommunic. num.* 23. ita *Diana p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 48. & cum eo *Tambur. ſup. q.* 8. §. *ad* 1. citans pro ſe Henriquez: patetq; ex eo quòd pœnæ debent interpretari ſtrictè; ideoq; ſi latæ ſint contra accedentes ad colloquendum cum monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum moniali, at non accedit ad ipſam, & conſequenter non facit actum externè conſummatum ſub dictis pœnis prohibitum, prout requiritur ad incurrendas dictas pœnas.

QVÆRES XV. An modo dicto delinquat, qui accedit ad monialem, ſed cum ea loquitur ſolùm per interpretem, aut tantùm ſignis, ac nutibus.

215 ℞. Non delinquere, ſi ſolùm per interpretem loquatur: quod expreſsè docent *Diana ſup. & Tambur.* §. *ad* 4. ea ducti ratione, quòd loqui per interpretem non eſt propriè loqui, prout requiritur ad incurrendum pœnas contra loquentes: quippe quæ ſunt ſtrictæ interpretationis, vt paulò ante diximus; quæ ratio ſi valet in præſenti caſu, videri poſſet alicui valere etiam in caſu, quo quis monialem alloquatur ſignis, ac nutibus: quod tamen negat Diana, ſed minùs conſequenter, cùm aliàs concedat prohibitionem alloquendi moniales obſtare, quin ad eas mitti poſſint literæ, ac nuncij; in quibus tamen militat finis prohibitionis, vt patet. ego quidem in praxi puto conſulendam, & ſequendam eſſe opinionem Dianæ, vt fauorabiliorem animæ.

QVAERES XVI. An modo ſup. dicto delinquat, qui accedit ad monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur à moniali.

216 ℞. Videri non delinquere,& probatur ex doctrina,quam in ſimili tradit *Sanch.l.2.mor.c.10.num.51.* dicens legentem librum lingua ſibi omninò ignota conſcriptum, ac prohibitum non aſſici pœnis latis contra legentes libros prohibitos;eſt enim par ratiò in vtroq; caſu.

QVÆRES XVII. An modo dicto delinquat, qui accedit ad monialem loquuturus cum illa,ipſa nihil reſpondente, vel certè illam loquentem ſolùm auditurus,ipſo nihil dicente.

217 ℞. Diana ſup. delinquere in priori caſu, cùm tunc re vera loquatur cum moniali (quod iure prohibetur) non item in poſteriori, cùm lex pœnalis non debeat extendi, & aliàs prohibitio loquendi cum moniali propriè non ſit prohibitio audiendi monialem: vnde, cum in hoc poſteriori euentu accedens non loquatur, ſed ſolùm audiat monialem loquentem (quod iura non prohibent) non poteſt dici delinquere contra prohibitionem, quæ præcisè vetat loqui cum moniali. ita Diana,& cum eo *Tambur. ſup.§.ad 2.* contra aliquos tacito nomine relatos à Diana ſuſtinentes,quòd, cùm pœnæ debeant reſtringi, & colloqui ſit idem, ac ſimul loqui; probabile videtur non incurrere excommunicationem latam contra colloquentes cum monialibus eum, qui cum moniali loquitur, ipſa nihil reſpondente: ſiquidem in tali caſu non interuenit propria collocutio, quæ ſola prohibetur ſub cenſura; quæ opinio fortè non eſt improbabilis,attenta communi doctrina ad incurrendam cenſuram prærequiri effectum completum, & conſummatum ſub ea prohibitum; vnde oppoſitum ſuſtinendum eſſet, ſi prohiberetur non collocutio, ſed præcisè locutio cum moniali: ſic quippe accedens verè diceretur loqui cum moniali; quod ſupponimus eſſe prohibitum.

QVÆRES XVIII. An faciat contra prohibitionem accedendi ad moniales cauſa colloquendi cum illis, qui ad ipſas ſcribit litteras.

218 ℞. Non facere: & patet tum ex dictis *q. præcedenti*, quæ hìc applicari poſſunt proportionaliter: tum ex communi illa regula,quæ habetur, *l.1.§. hæc autem verba,ff. quod quiſq; iuris, verba cum effectu intelligenda ſunt*: quæ regula in præſenti caſu non habet locum, ſtante quòd ſcribere litteras non eſt idem,ac loqui,ſed quid omninò diuerſum,vt conſtat.ita *Nau.conſ.19.de ſent.excommunic.Sanch.l.6.mor.c.16.num.117.Rodriq.tom.1.q.45.art.3.* aliiq; apud *Tambur.§.ad 6.*

QVAERES XIX. An violet prohibitionem ſup. dictam, qui accedens cum debita licentia ad vnam monialem loquitur poſtea etiam cum alijs monialibus,ſiue ſpontè accurrentibus,ſiue ab ipſo vocatis.

219 ℞. Violare, ſi paruitas materiæ non excuſet (vt ſi illis alijs monialibus aliquid obiter dicat vrbanitatis cauſa, eas ſalutando, aut aliquam reſponſionem reddendo)& aliàs dictę moniales iuxta ſtatuta,ac locorum conſuetudines non debeant ex munere ſuo intereſſe collocutioni monialis, ad quam is accedit cum licentia: ſic enim aut materiæ paruitas excuſat, aut

præ-

præsumitur adesse tacita licentia Superioris ad loquendum cum monialibus ex munere suo interesséntibus (cuiusmodi sunt auscultatrices;) idq; ex regula connexorum, de quibus idem est iudicium, *cap. translato de constitut.* vnde in his duobus casibus habens licentiam loquendi cum certa aliqua moniali non prohibetur loqui cum alijs monialibus ex officio interesséntibus; immò & cum quibuscunq; alijs, modò id faciat verbis compendiósis. Secùs, si diutiùs loquatur cum monialibus non interessentibus ex officio; tunc enim violatur prohibitio, cùm talis collocutio dici possit facta sine licentia; facultate loquendi cum vna certa moniali non se extendente ad loquendum cum alijs monialibus, vt patet. ita docti Neoterici à me consulti, & probabiliter; idq; innuunt *Bonac. sup. q. 3. p. 3. num. 1. ac Bellocch. num. 176.*

QVAERES XX. An accedens ad moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contrà indebitè accedentes ad monasteria monialium.

220 ℟. Quòd, cùm locus exemptus, & locus extrà diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clem. 1. de foro compet.* & æquiparatorum idem sit iudicium: sicut accedens ad monasteriū monialium positum extrà diœcesim (Episcopi reg. Ferrariensis) non subest pœnis latis ab eo contrà indebitè accedentes ad moniales; sic nec eas incurret qui accedit ad moniales exemptas ab Ordinario; cùm monasterium exemptum æquiparetur monasterio sito extrà diœcesim. Colligitur responsio ex *Reginaldo l. 9. num. 154. Naldo v. monialis num. 17. Peyrino tom. 1. priuil. const. 2. Sixti IV. num. 9. Bordono resol. 33. n. 12. & Laym. l. 1. trac. 4. c. 11. n. 5.* monente exceptionem illam, quam facit *Suarez D. 5. de censur. sect. 4. n. 6.* de loco plenè exempto per se, & de loco exempto ratione personarum, non vidisse apud alios. Nec obstat, quòd, admissa hac responsione, extrahens frumentum sine licentia non incurreret pœnas; cùm delictum extractionis consumetur in loco non subiecto non minùs, quàm in loco exempto consumetur delictum indebiti accessus ad moniales: cùm enim prohibitio extrahendi frumentum, & prohibitio accedendi ad moniales fiant ratione damni vitandi: & damnum accedendi ad moniales inferatur in termino ad quem; damnum verò extractionis in termino à quo: mirum non est, quòd diuersus subiectionis terminus attendi debeat, & consequenter in priori casu incurrantur pœnæ, non item in posteriori; cùm in his duobus casibus magna adsit rationis disparitas.

QVAERES XXI. An dici possint transgressores præsentis prohibitionis pueri, ac puellæ, si ante 14. annum completum sine licentia accedant ad moniales causâ colloquendi cùm illis, & diutiùs colloquantur.

221 ℟. Non posse dici transgressores, & probatur tum quia respectu illorum non concurrunt causæ, ex quibus solet induci dicta prohibitio; sicq; procedit doctrina, quòd *cessante fine legis cessat lex*; tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis censuris ante annos pubertatis, compa-

tiens fragilitati illius ætatis; constat autem quòd talis prohibitio solet fieri sub aliqua censura. ita *Tambur.* §. *ad* 8. *ex Bonac. Diana sup.* & alij contra *Graffium tom.*1. *consf.*22. *de sentent.excommunic. num.*9. cuius opinio vtiq; est probabilior.

QVÆRES XXII. An Ordinarij, ac Superiores monialium possint permittere, vt magistri canendi, aut pulsandi cymbala, aliaq; musica instrumenta possint accedere ad moniales, vt eas doceant.

222 ℞. Non debere, immò nec posse; cùm id expresse prohibuerit Sacra Congregatio Episcoporum 13. Sept. 1583. teste *Gauanto in manu.v.monialium collocutio num.*4. qui huiusmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur accessus ad moniales sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, cantumue ad crates.*

CAPVT VI.

De varijs obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione status religiosi.

1 Moniales debent tendere ad perfectionem per media præscripta in regula.

2 Non tenentur tamen vi status esse perfectæ.

3 Implent hanc obligationem obseruando vota religiosa, ac præcepta.

4 Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quo in ea præscribitur: non tenentur tamen statutis Ordinis, si subsint immediatè Ordinario loci: sed non sub voto ad omnia in ea posita, etsi voueant regulam.

5 Quando peccent contra hanc obligationem statuendo non seruare regulam.

6 Peccant solùm v. statuendo non seruare regulas obligantes ad veniale.

7 Interdum moniales vnius Conuentus non obligantur ad legem generalem, vtpote ab ipsis non acceptatam, aut certè abrogatam.

8 De iure communi tenentur solùm ad confessionem annuam, et communionem paschalem: nec vllo iure probatur oppositum.

9 Feria 6. Parasceue communicant: & in Missa in festo Natiuitatis D.N. media nocte celebrari solita.

10 De iure communi non tenentur audire Missam frequentiùs, quam alij fideles: in eius auditione sufficit attentio externa, ac moralis præsentia: eius obligatio admittit leuitatem materiæ, quæ variè assignatur: ea interdum præuenienda: impletur audiendo mediam Missam ab vno, & mediam ab alio: idq; etiam eodem tempore: plures item Missæ ex diuerso titulo debitæ simul audiuntur audiens Missam potest recitare horas debitas ex præcepto, imò confiteri sacramentaliter iuxtà aliquos.

11 Debent curare, si possunt, vt in suis templis dicatur Missa Conuentualis.

12 Recitant horas in choro ex consuetudine, non tamen singulæ moniales tenentur ad id.

13 *Quid*

13 *Quid statuerit Leo X. de hoc: Abbatissa dispensat quo ad tempus recitandi horas in choro.*
14 *Recitare debent horas extrà chorum: nec id sine nota temeritatis potest negari: etsi aliqui id negent; non enim quidquid sustinent aliqui Doctores, censeri debet probabile.*
15 *Laicæ tamen loco horarum tenentur solùm ad certas præces; at non sub mortali.*
16 *Ex indulto Clementis VII. moniales choristæ, si sint imperitiores, possunt recitare officium monialium laicarum, & quidem non sub mortali: alia item talia indulta ijs concessa.*
17 *Satisfacit recitans horas sine vlla attentione interna: item recitans officium pro officio: non omnis omissio partis horarum est mortalis: eæ interrumpuntur sine culpa graui: idq; procedit de inuertente ordinem earum: earum syncopatio non est semper mortalis: in dubio an recitatæ sint, non repetuntur: recitans cum alio satisfacit audiendo ab illo omnes lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commissi in illis dicendis: omittens simul omnes horas vnicum facit peccatum.*
18 *Moniales exemptæ tenentur ad officia Sanctorum Ordinis: secùs, si subsint Ordinario: etsi hæ possint ea recitare.*
19 *Extrà chorum non tenētur ad officia Defunctorum dici solita pro benefactoribus; nec ad Litanias in Rogationibus, etsi non intersint processioni; quod alij negant.*
20 *Non peccant omittendo præces indictas pro benefactoribus.*
21 *Tenentur ad habitum Religiosum, ac tonsuram: prohibentur induere habitum virorum.*
22 *Tenentur ad clausuram.*
23 *Iure communi tenentur solum ad ieiunia communia omnibus fidelibus.*
24 *Ad ieiunia Aduentus regulariter non tenentur sub mortali.*
25 *Quinquagenariæ excusantur à ieiunijs Ecclesiæ, & regulæ; sicut & eæ, quæ 21. annum non expleuerunt (quod alij negant) & hæ saltem dispensari possunt in ieiunijs regulæ sine magna difficultate.*
26 *Non tenentur ad ieiunia Diœcesis, in qua degunt.*
27 *In die ieiunij anticipant comestionem per horam cum dimidia ante meridiem: assignatur quantitas refectiunculæ vespertinæ, eaq; maior in vigilia Natiu. D.N. in refectiuncula sumi potest iusculum: inseruiturus mensæ in die ieiunij aliquid edit posteà prandium repetiturus.*
28 *Obseruant festa, censuras, ac interdicta Ordinarij loci.*
29 *Iuxtà aliquos in die festo faciunt rechamaturas.*
30 *Ad processionem in diebus Rogationum non tenentur strictè.*
31 *Soluunt debita contracta, nisi excuset impotentia: at recipientes ab ijs ad illicita interdum non tenentur restituere.*
32 *Tenentur corripere proximum, & maximè Superiorissæ.*
33 *Possunt facere eleemosynas, sed non tenentur semper, etsi sint Superiorissæ.*
34 *Solicitatæ à Confessario ad turpia tenentur cum denunciare.*

QVAE-

QVÆRES I. An, & quo modo moniales debeant tendere ad perfectionem religiosam.

1 ℞. Debere tendere; non quidem per omnia, & singula media, quæ simpliciter possunt deseruire ad talem effectum, sed solùm per ea media, quæ ipsis præscribuntur in regulis, seu constitutionibus proprij Ordinis. est communis DD. cum *S. Thoma* 2.2.*q*.186.*art*.2. & probatur ex eo quòd nec Deus, nec Ecclesia, nec finis status religiosi, nec ipsa vota religiosa aliquid ampliùs petunt, quàm vt religiosus ducat vitam regularem iuxta proprium institutum à Sede Apostolica approbatum: id autem sufficienter impletur, si moniales tendat ad perfectionem religiosam per media præscripta in propria regula, seu constitutionibus.

2 Vbi notandum ex eodem *S. Tho.q*.184.*art*.5.*ad* 2. moniales ex vi sui status non teneri esse perfectas, sed solùm curare exequi ea, quæ conferre possunt ad acquirendam perfectionem religiosam consistentem in dilectione Dei, ac proximi, & in eo quòd per consilia euangelica, & præsertim per 3. vota substantialia religionis religiosus vacet studio christianarum virtutum, harum exercitio remouendo ea omnia, quæ acquisitioni ipsius religiosæ perfectionis obstare possunt.

Quòd si quæras, ad quid absolutè teneatur monialis, vt dici possit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religiosam.

3 ℞. Teneri intendere seruare sua vota integrè, prout in sua regula fiunt, & alia omnia præcepta proprij Ordinis vltra communia. ita *Suar.tom.4.de relig.tract.8.l.1.c.4.nu.*11.& patet, quia, si id faciat monialis, verè tendit ad perfectionem, cùm sic velit seruare statum, qui secundùm se est in consilio tantùm, & non sub præcepto (in quo consistit tendentia ad præfectionem;) non .n. religiosus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, sed solùm tendendi ad illam, vt benè aduertit *Sylu.v.religio.1.q.*3. quamuis alioqui teneatur retinere propositum vtendi aliquo medio, quod non sit in precepto, sicut iam indicauimus; vnde infert idem Sylu. religiosum non esse extra statum salutis, si vnum retineat medium conducens ad perfectionem aliàs in malo statu futurus, si omnia media ad finem perfectionis à se omninò abdicet; quod est benè notandum; sed de hoc latiùs in 1. *tract. nostri manualis.*

QVAERES II. An, & quo genere obligationis teneantur moniales seruare regulam, seu Constitutiones, & statuta proprij Ordinis.

4 ℞. Teneri, & quidem cùm obligatione, siue ad culpam mortalem, aut venialem, siue ad pœnam, pro vt illarum Auctores instituerunt; regula .n. religiosa non est propriè consilium, sed necessitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens à puro consilio: siquidem præter regulam dantur alia multa, quæ fieri possunt à religiosis ex consilio, cùm tota perfectio non sit in sola regula, sicut rectè notauit *S. Benedictus cap. vlt. suæ regulæ*; vnde ad cognoscendam obligationem regulæ monia-

monialium, inspici debet ipsa regula, & ex eius tenore colligendum est, an obliget ad culpam, siue mortalem, siue venialem; vel solùm ad pœnam, & hanc, siue determinatè taxatam, siue commissam prudenti arbitrio Superioris. Ratio responsionis est, quòd moniales omnes profitentur regulam, & promittunt obedientiam iuxta regulam: vnusquisq; verò debet impleri id, quod promittit, & quòd competit statui, quem profitetur. ita *Suar. sup. tract. 9. l. 1. c. 12. num. 11.* monens quòd, quamuis statuta religionis non obligent ad culpam, possunt moniales per suos Prælatos cogi ad illorum obseruantiam, cuius ipsis peculiarem curam habere debent in visitationibus earundem monialium.

Vnum hìc ego moneo (quod etiam noto in *tract. de obligat. c. 2. q. 31.*) nimirum moniales, quæ subiectæ sunt immediatè Ordinario, & non amplius subijciuntur regimini Prælati regularis, non teneri seruare statuta, quæ postea fiant in Ordine à Prælatis regularibus; siquidem lex non potest ferri, nisi in subditos: moniales autem non sunt subditæ Prælatis regularibus, si, quo tempore fiunt illa statuta, sunt immediatæ subiectæ Ordinario: prætérquamquòd alioqui possent onerari statutis tam ab Ordinario, quàm à Prelatis regularibus, sicq; plus iustò grauari contra leges æquitatis.

Addo moniales vouentes regulam S. Claræ v.g. (vt faciunt Capuccinæ Ferrariæ sub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum S. Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam; sed solùm, quando illam violant in materia votorum substantialium religionis, vel alterius voti; quod fortè emittant ex speciali instituto, & contineatur in regula. ita *Peyrinus de R. S. q. 1. c. 5. §. noto primò ex S. Thoma 2. 2. q. 186. ar. q. ad 1. alijq;* cum quibus sentit *Bordonus cap. 1. de profess. q. 48.* & probatur, quia vouens regulam non vouet implere omnia, quæ continentur in regula, sed tantùm vouet vitam regularem; quæ consistit in votis substantialibus religionis: aliàs religio, in qua vouetur regula, esset suis religiosis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima, quæ ex humana fragilitate facillimè solent violari.

5 Monet autem *Suar. sup. tract. 8. l. 1. c. 4. num. 15.* quòd, quamuis, moraliter loquendo, non possit reperiri religiosus adeò rectus in substantialibus, seu necessarijs, vt illæsa ea seruare statuat, qui in reliquis sit ita remissus, vt intẽdat nullam omninò regulam seruare, aut semper & in omnibus transgredi (quod vix potest contingere absq; contemptu:) potest tamen facilè inueniri religiosus sic remissus, vt contentus necessarijs nolit esse solicitus de alijs, adeoq; statuat non semper seruare regulam; sed solùm quando disciplina ipsa, ac ordo religiosus morali quadam necessitate compulerit; vel quando id fieri possit absq; grauamine, ac difficultate; cum quo proposito constat talem religiosum velle in aliquibus actibus, vel secundùm regulam, vel vltra illam operari multa opera supererogationis, ac meliora facere; sicq; in tali intentione per se, & ex vi obiecti nullum videtur committi peccatum,

catum, si regula Ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta esse volo, non vt monialibus, alijsue religiosis occasionem tribuam remissè viuendi, seq; exponendi periculo peccandi, sed ne inijciam laqueum, imponendo periculum peccandi m. vbi verè non est, vt habet ipsemet Suarez.

Dices, quid si regula obliget ad culpam venialem tantùm, qualiter peccabit monialis proponendo frangere illam, oblata occasione?

6 ℟. Secluso periculo grauioris lapsus, & contemptu non peccaturam m. sed solùm venialiter; peccato tamen grauiori in genere culpæ venialis. sicut enim transgredi talem regulam est peccatum v. sic & erit id proponere; grauius tamen, quatenus in eo proposito maior malitia includitur, quàm in qualibet particulari transgressione. ita *Suar. num.* 16. addens facilè defendi posse in dicto proposito non contineri tot malitias, quot sunt regulæ diuersarum virtutum, sed vnicam tantùm contra generalem rationem obediendi legi; sicut. n. obseruationes omnium regularum conueniunt in hac generali ratione: sic transgressio regulæ vt sic præcisè opponitur generali illi rationi, ideoq; intentione voluntatis in eam præcisè tendente, ex illa consurgit vna specifica malitia, non autem multiplex; qua de re *Castrus Pal. tr.* 16. *D.*4.*p.*1.*num.*4.

Placet hìc resoluere dubium olim propositum; an scilicet in casu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus monialibus vnius Diœcesis, si constet illam in aliquo Conuentu monialium non fuisse acceptatam à maiori parte monialium dicti conuentus, aut certè fuisse postea abrogatam, monialibus aliorum conuentuum maiori ex parte obseruantibus talem legem; an, inquam, ista lex obliget moniales præfati conuentus.

7 ℟. Videri non obligare; & inde suadetur quòd, quando dicitur acceptatio legis debere fieri à maiori parte communitatis, id non intelligitur de communitate solùm totali (v.g. de toto aliquo regno) sed etiam de communitate particulari, & quidem etsi non sit satis ampla (quod est contra *Baldellum l.*5.*D.*18.*num.*23. requirentem in proposito casu, vt communitas sit satis ampla;) qualis vtiq; est etiam particularis conuentus monialium vnius diœcesis; quod satis apertè indicat *Bonac. D.*1. *de legibus q.*1 .*p.vlt.*§.3. *num.* 15. dicens communitatem fœminarum posse sua consuetudine ius inducere. cùm ergò lex non obliget, nisi sit acceptata; si moniales vnius conuentus pro maiori parte non acceptent legem aliquam generalem latam à legitimo Superiore pro omnibus monialibus illius diœcesis; eæ ad illam non obligantur, quamuis moniales aliorum conuentuum communiter illam obseruent, vtpote ab ipsis acceptatam, & postea non abrogatam. colligitur responsio ex *Bonacina sup.p.*4. *num.*33. pro se citante Glossam, Nauarrum, Azorium, Salas, Valent. Reginald. & alios.

QVÆRES III. Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur moniales ex vi iuris communis.

8 ℟. De rigore præcepti obligantis sub mortali non teneri, nisi ad confessio-

fessionem annuam,& communionem in paschate:sicut tenentur alij fideles ex *cap. vtriusq; sexus de pœnit. & remiss.* de consilio autem teneri ad confessionem,& communionem menstruam ex decreto *Concilij Trid. sess.25. c.10. de Regul.* vbi referens in margine Clementinam *ne in agro de statu mon.*(quæ iuxta dicenda poßet ingerere aliquam difficultatem)sic habet: *Attendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant,& Sacrosanctam Eucharistiam suscipiãt: vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter sustinendas.* Quæ verba, si benè perpendantur, indicant Concilium neq; imponere præceptum monialibus,vt singulis mensibus confiteantur, & communicent;neq; præcipere,vt illud imponatur;sed solũ admonere Episcopos, & Superiores ipsarum monialium,vt in earum constitutionibus illas moneant de dicta Sacramentorum frequentia; quod est illam proponere per modum consilij, non autem sub obligatione præcepti adstringentis sub mortali, vt apertè colligitur ex verbo *admoneantur*. ita contra *Nauarrum c.21. num.59.* & alios *Miranda q.10. de monial. art.1. Fagund. præc.3. eccl.l.1. c.6. num.8. Regin.l.29. num.73.* & alij apud *Tamburinum sup. D.16. quæst.6. num.2.*

Nec obstat, quòd in citata *Clement. §. sanè*, dicitur: *Singulis mensibus tam in monasterijs, quàm extra, sublata occasione quacunq; ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli monachi, & in prima dominica mensis cuiuslibet in monasterijs semper communicent, &c.* quæ verba important non consilium, sed præceptum, nec videntur derogata per Concilium Trid. quod potiùs, ea allegando in margine, indicat se illa approbare (vnde Caietanus relatus à Miranda putat moniales teneri semel confiteri in mense, etiamsi habeant solùm venialia, idq; ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus verò in 4.d.18. quæst.1. art.3.* reijciens hãc opinionem tanquam nimis rigidam docet præceptum positum in præfata Clementina solùm abbreuiaſse tempus confessionis pro religiosis, siue monachis; ita vt, sicut fideles omnes tenentur singulis annis confiteri, si habeant mortalia, sic & monachi teneantur confiteri singulis mensibus, si mortalia habeant.) Non obstat, inquam; primò quidem quia citata Clementina loquitur de monachis nigris, ideoq; non debet extendi ad alios religiosos, & multò minùs ad moniales, vt colligitur ex *glossa ibi v. singuli*: secundò quia, estò detur, dictam Clementinam extendi modo dicto; ea fuit moderata per Concilium Trident. suprà: sicut constat ex verbo *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans se apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam respexiſse in conficiendo decreto à notabis relato in præsenti responsione.

Quòd si hìc obiter quæras, an moniales poſſint communicare feria 6.

para-

parasceue, si occurrat iusta causa; v.g. festum Annuntiationis B. Virg.

9 ℞. Videri posse: & probatur tum quia hoc est per se bonum, nec extat prohibitio in contrarium; non ergò apparet, vnde debeat damnari, ac reprobari; tum quia quod dicitur in *c. sabbato de consecr. dist.* 3. Sacramenta eo die penitus non celebrari, manifestè intelligi debet de sacrificio Missæ, non autem de communione laica; cùm celebrare sacramenta, propriè loquendo non sit ministrare eucharistiam populo, sed eam conficere. ita *Sà v. euchar. nu.* 19. *Suar. D.* 80. *de Sacr. sect.* 2. *Fagundez præc.* 1. *eccl. l.* 3. *c.* 15. *num.* 16. alijq; quos citat, & sequitur *Diana p.* 6. *tr.* 6. *res.* 19. addens ex Vasquez quemlibet ex causa, vel deuotione posse dicta feria sexta communicare: intellige, nisi subsit periculum scandali; quod sine dubio facilè posset caueri.

Addo moniales, si velint, posse communicare in missa dici solita media nocte in Natiuitate Domini: idq; ex doctrina, quam tradit *Suarez D.* 69. *De euch. sect.* 4. §. *tandem inquiri potest ex Angelo, ac Syluestro, & sequuntur Laym. l.* 5. *tract.* 4. *c.* 6. *num.* 19. *Fagund. præc.* 3. *Eccl. l.* 3. *c.* 7. *num.* 13. & alij; nimirum seruato ieiunio, secluso scandalo, ac per se loquendo, posse hominem qualibet hora diei communicare; etsi communio frequentiùs dari soleat vsq; ad meridiem, eò quod illud tempus sit opportunius: nulla enim est lex, quæ ad hoc obliget; nec consuetudo hactenus ita introducta est, vt præceptum induxerit: quæ doctrina in eo fundatur, quòd dies, intra quem licet communicare, computatur à media nocte in mediam noctem.

QVÆRES IV. An moniales teneantur audire Missam frequentiùs, quàm teneantur alij fideles.

10 ℞. Quòd, quamuis maximè deceat moniales, aliosq; Religiosos quàm frequentissimè audire Missam ob maximum fructum spiritualem inde prouenientem, vt in speciè notauit *S. Antonin.* 3. *p. tit.* 16. *c.* 7. §. 2. sicq; communiter in regulis, seu constitutionibus religionum præscribi soleat quotidiana Missæ auditio; nihilominus, stando in iure communi, moniales nō tenentur frequentiùs audire Missam, quàm teneantur alij fideles; nimirum in diebus dominicis, ac festis ex præcepto, siue communibus toti Ecclesiæ, siue proprijs vniuscuiusq; diœcesis, idest ab Ordinario inductis; idq; tum ex *cap. omnes fideles de consecrat. d.* 1. sub quo vtiq; comprænduntur etiam moniales, & alij religiosi, cùm etiam ipsi sint fideles.

Ex occasione autem obligationis audiendi missam hic explicatam placet modò proponere aliqua dubia practica de ipsa obligatione, quæ à monialibus proponi possent suis Confessarijs: vt, si forté hi de ijs interrogentur promptè, ac benè respondere valeant.

Dico ergò 1. ad implendum præceptum missæ sufficere attentionem externam: eo modo, quo *infra q.* 7. §. *moneo igitur* 1. diximus illam sufficere ad implendum præceptum horarum canonicarum. *Diana p.* 1. *tract.* 12. *resol.* 2. *ex Coninco & Layman. Cardin. de Lugo D.* 22. *n.* 29. *alijq; ab ipso citati num.* 27.

Dico 2. ad satisfaciendum huic præcepto requiri moralem præsentiam

in

in eo consistentem, vt assistens missæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel saltem societ alios videntes, aut audientes surgendo, genua flectendo, ac pectus tundendo cum alijs. *Fagund. præc. 1. eccl. l. 1. c. 7. num. 3. ex Sanch. Ledesma, & Segura*: à quibus non dissentit *Cardin. de Lugo sup. num. 20.* hinc benè inferens *n. 21.* posse impleri hoc præceptum audiendo missã ex fenestra propriæ domus, si audiens inde videat Sacerdotem in ecclesia ex aduerso celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita distet à fenestra, vt impediat moralem præsentiã; sic verè non impediret, si distantia non sit vltra 30. passus: sic *Cardinalis*, & meo iudicio probabiliter.

Dico 3. duriusculum videri damnare de mortali illum, qui interueniret missæ ab offertorio (vnde principium missæ desumi debet, teste *Isidoro*) vsq; ad benedictionem Sacerdotis, *Laym. l. 4. tract. 7. c. 3. n. 3. ex Amalario* monens tamen se nihil definire contrà communem sententiam; ex Doctoribus enim plures apud *Fagund. c. 6. n. 2.* censent non peccare m. illum, qui à principio missæ omittit vsq; ad euangelium exclusiuè; alij verò apud *Bonacinam, D. 4. de Sacram. q. vlt. p. 11. n. 17.* sustinent non peccare m. eum, qui accedit ad missam post recitatũ euangelium: si reliquum missæ audiat vsq; ad euangelium S. Ioannis inclusiuè.

11 Dico 4. monialem, quæ preuidet fore, vt missam audire non possit per vltimas 3. horas ante meridiẽ (eò quòd v.g. corripietur febri quartana) si possit absq; notabili incommodo peruenire ad auditionẽ missæ, teneri preuenire sub mortali: cùm præceptum missę quò ad horam, in qua illa audienda est, non statuat tempus omninò limitatum, sed solùm missam ea die audiri quacumq; hora, moraliter loquendo, id fieri potest. colligitur ex *Lessio l. 4. c. 2. n. 56. Sanch. l. 1. mor. c. 12. n. 32.*

Dico 5. iuxtà plures, & graues Doctores relatos à *Diana p. 2. tract. 17. resol. 18.* non videri improbabile monialem satisfacere præcepto missæ, si audiat mediam missam ab vno Sacerdote, v.g. post consecrationem vsq; ad finem, audiendo posteà ab alio Sacerdote aliam missam à principio vsq; ad consecrationem exclusiuè: cùm sic audiatur missa integra, & ordo partium inter se non videatur esse de substantia præcepti: contraria tamen sententia est probabilior, & in praxi regulariter amplectenda. Imò *Diana sup. ex Molfesio Hurtado, & S. Fausto* putat impleri pręceptum missæ, si ea eodem tempore simul audiatur à duobus Sacerdotibus, ab vno à principio missæ vsq; ad consecrationem, & ab alio à consecratione vsq; ad finem: additq; *p. 5. tract. 14. resol. 52. ex S. Fausto* posse quem eodem tempore audire 3. missas ex triplici titulo diuerso debitas, v.g. ex voto, præcepto Ecclesiæ, ac pœnitentia imposita à Confessario.

Dico 6. moniales tempore missæ debitæ ex præcepto Ecclesiæ posse recitare horas canonicas ex debito professionis recitandas, vel alias pręces debitas ex voto, aut pœnitentia: cùm in auditione missę, ac recitatione pręcum sufficiat attentio mediocris, ideòq; sufficienter eodem tempore at-

tendi

tendi possit ad vtramq; *Fagundez sup.l.2.c.7.nu.10.* pro se adducens alios 9. Doctores; addensq; *c.9. num.12.* implere præceptum missæ illum, qui eo tempore confitetur sacramentaliter: quod item probabile putant *Reginaldus l.19.num.14.* & alij docti recentiores, non omninò dissentiente *Suarez D.88.de Euchar.sect.3.* cùm ibi dicat, *Quidam putant toto illo tempore* (loquitur de missa) *necessariam esse attentionem ad ipsum Deum vel orando, seu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid simile.*

QVÆRES V. An moniales teneantur curare, vt in suis templis celebretur missa conuentualis quotidie.

11 ℞. Teneri, si commodè possint, & non adsit impedimentum, quod obstet. & ratio est, quòd in *cap. cum creatura de celebrat. miss. 5. rubr.* habetur in Ecclesiis collegialibus quotidie celebrandam esse Missam conuentualem de festo, aut de feria iuxta temporis conuenientiam: monasteria autem monialium sunt Ecclesiæ collegiatæ, vt ait rubrica in citato *cap: cum creatura*, sicq; comprænduntur sub dispositione dicti iuris. ita *Tambur. sup. D. 15.q.6.num.1.* ex Corduba, ac Sylu. monens Capellanos monialium debere dicere Missam de Sancto, de quo fit officium ab ipsis monialibus (ex missali tamen Romano) non verò teneri eam applicare pro benefactoribus viuis, atq; defunctis; estò religiosi Ordinis id habeant in vsu; vt notarunt etiam *Rodriq.to.3.q.6.art.7.& Portel.de dub.reg.v.missa num.7.*

QVAERES VI. An, & quo iure moniales teneantur recitare horas canonicas in choro.

12 ℞. Teneri, si sint ex deputatis ad chorum: idq; non ex vllo præcepto canonico, quod extet, sed solùm ex peculiari instituto, ac consuetudine vbiq; recepta, vt colligitur ex *Clem.1. de celebrat. miss. c. dolentes titulo eod.* ita *Miranda q.9. de monial. art.6. Lezana tom.1.c.25.num.13. Tambur. sup. q.1.num.2.* & alij, patetq; ex dictis, si aduertero cum *Suarez l.4. de hor. canon. c.10.nu.15.* ex obligatione chori in toto corpore monasterij existente non sufficienter nasci obligationem chori in singulis monialibus; hæ enim vi legis generalis obligantis sub mortali non tenentur recitare diuinum officium in choro, nisi speciali constitutione id ipsis præcipiatur; vnde *Caiet. v. hora canonica*, ait: *Vbi contemptus deest, & propter meam absentiam non notabiliter læditur diuini cultus officij, & Prælati dissimulant, non incurro m. peccatum ex hoc quòd desum horis canonicis in ecclesia mea; quia contra præceptum iuris positiui propriè non venio, nec notabile damnum infero diuino cultui.* quod approbat etiam *Tambur. num.3.* his verbis: *Quando Superior non imponit speciale, aut personale præceptum, non est talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in singulis ex præcepto.* sed de hoc plura *Suar. vbi sup. num.7.8.9.15.& 16.*

13 Moneo solùm ex *Rodriq. tom.3.q.6.art.6.* Leonem X. quo ad obligationem persoluendi diuinum officium in choro decreuisse, etiam sanas moniales S. Claræ non teneri semper officium huiusmodi in choro persoluere, ac exonerando conscientiam ipsarum monialium discretioni Abbatissarum

rum

rum pro tempore existentium commisisse,vt quãdo,& quomodo,siue cum quibus sit hæc remissio,siue exemptio toleranda,solerter inuigilent.

Accedit quòd,cùm *Suar.sup.c.*15.*n.*13.dicat Prælatos posse ex iusta causa dispensare quo ad tempus statutum recitandi horas in choro: sic, occurrente iusta causa,idem præstare poterunt & Abbatissæ quo ad moniales sibi subditas : cùm etiam ipsis occurrere possit casus taliter dispensandi, nec adsit ratio eis negandi hanc potestatem.

QVAERES VII. An, & quo iure moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam,si non possint,aut nolint interesse choro.

14 ℞. Teneri,si sint ex deputatis ad chorum;pateq; tum ex communi sensu Doctorum,quæ in moralibus maximi debet æstimari (cùm raró benè loquatur,qui cõtra omnes loquitur,vt ait *Bald.cons.*112.*l.*2.) tum ex antiquissimo vsu omnium ferè monialium, & quidem inducto tanquam ex obligatione iuxta regulas à Doctoribus tradi solitas ad dignoscendum, quæ consuetudo inducta sit ex obligatione,& quę ex deuotione:tum quia talis obligatio est communis omnibus religiosis addictis choro , ergo & erit cõmunis monialibus vacãtibus choro,cùm etiam ipsæ verè sint religiosæ. ita *Rodriq.to.*1.*q.*42.*art.*20.*Miranda sup.Sotus l.*10.*q.*5.*art.*3.*Diana p.*3.*trac.*2.*resol.* 96.alijq; communiter contra Angelum,& Aragonam,apud *Tamb.n.*8. docentes Religiosum non peccare m. nisi omittat diuinum officium ex consuetudine, vel contemptu: à quibus non omninò dissentiunt Tamb.& Rodriq.relatus à Diana;cùm nostram sententiam dicant esse communiorem, & meliorem , sic innuentes oppositam esse communem, ac bonam; at hoc mihi non placet , quamuis Diana apertè non reprobet dicens solùm se id remittere alijs iudicandum.*Reginal.certè l.*18.*n.*140.dicit,quòd,licèt aliqui dubitarint de pręfata consuetudine,tot tamen eam testantur,vt temerariũ sit ipsam negare: præsertim,cùm is de illa sensus sit,& consensus virorũ bonorum, vt monachos , ac moniales contrauenientes damnent de peccato , non minùs,quàm Diaconos,& Subdiaconos;quos ipse *Reginal.nu.*136.probat teneri ad horas canonicas priuatim recitandas solùm ex consuetudine præscripta.Nec refert,quòd aliqui Doctores graues sustinent moniales nõ teneri extrà chorum recitare horas canonicas: si quidem, teste *Suar. l.*7.*de leg. c.*8. *nu.*7. non videtur tutum in re morali discedere à receptissima sententia;præsertim si materia ex iure positiuo pendeat (adde tu vel ex cõsuetudine)præter quàm quòd,vt sententia aliqua dicatur practicè probabilis, non sufficit multitudo Auctorum sine ratione , aut fundamento probabili; maximè in re,quæ multùm potest vrgere contrà bonos mores;vt rectè aduertit idem *Suarez l.*2. *de diebus festis cap.*14. *num.*2. Ad quod faciunt quæ habet *Baldellus l.*4.*d.*11.*num.*14.*ex Sanchez,& Salonio*, eos scilicèt, qui non sunt satis versati in materijs moralibus,non posse tuta conscientia sequi id, quod inuenerint in vno,aut alio Doctore antiquo: quia possunt timere, ne

id sit antiquatum ex aliquo posteriori decreto, aut aliter sit factum improbabile. Quæ benè aduertant ij qui probabile putant, quidquid inueniunt apud aliquem Doctorem, minùs benè attendentes interdum occurrere multa falsa probabiliora veris.

15 Dixi sub initium responsionis, *si sint destinatæ ad chorum*, quia de monialibus, quas vocant Conuersas, dicendum est eas nequaquam teneri ad horas Canonicas; quamuis aliàs teneantur recitare quotidie certas præces in regula præscriptas, aut certè ex legitima consuetudine inductas (quas appellant officium laicarum.) Puto tamen, & mecum idem senserunt viri docti à me consulti, huiusmodi obligationem non esse sub peccato m. quo modo est obligatio recitandi horas Canonicas respectu monialium choro addictarum; & ratio est, quòd illa obligatio oritur ex consuetudine inducta tanquam obligatoria; illa verò prouenit ex regula religionis, quæ communiter quo ad hoc non obligat ad culpam, sed solùm ad pœnam: quæ ratio confirmari potest ex communi sensu ipsarummet monialium, qui est optimus legum interpres.

16 Quin etiam Clemens VII. teste *Casarubio in comp. v. moniales num. 30.* concessit viuæ vocis oraculo monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, vt si quę illarum ob imperitiam nesciant perfectè recitarè diuinum officium, iudicio Prælati, Confessarij, aut Abbatissæ satisfacere possint obligationi recitandi horas Canonicas dicẽdo officium Sororum laicarum. Vbi notãdum est, quòd si monialis admissa ad vsum talis indulti postea omitteret recitare prẹfatum officium Sororum laicarum, non peccaret m. cùm ea perinde se habeat, ac monialis conuersa, sicq; in eã locum posset habere doctrina tradita de monialibus cõuersis, §. *praced.* nec obstat, quod subrogatum sapit naturam illius, in cuius locũ subrogatur; siquidẽ hæc regula varias patitur limitationes, vt benè aduertit *Nald. v. subrogatum nu. 2.* dicens in specie illam non procedere, quando subrogatum, & id, in cuius locum subrogatur, sunt diuersæ qualitatis; quod euenit in casu nostro. vnde non valet dicere; monialis addicta choro tenetur sub mortali recitare horas Canonicas; ergò & sub mortali tenebitur recitare officium Sororum laicorum, vtpote subrogatum in locum horarum canonicarum vi præfati indulti; quanquam hoc indultum cùm fuerit concessum viuæ vocis oraculo, posita generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, iam non subsistat, nisi demus aliunde reuixisse iuxta dicenda infra *c. 10. n. 76.* Quãquam hæc doctrina minùs necessaria videatur: cum Innoc. IV. per *bullam* 10. dictis monialibus indulserit, vt casu, quo ex rationabili occasione recitare nõ possint horas canonicas, satisfaciant recitãdo officium sororum laicarum. Verba autem bullæ sunt hæc: Et quæ (loquitur Papa de monialibus choristis) *occasione rationabili non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster.* Vbi noto, quod, cùm iuxtà dicta superiùs omnes moniales choristæ ex consuetudine teneantur recitare horas

cano-

canonicas;hoc ipsò quod Papa declarat moniales S.Claræ satisfacere recitando officium sororum laicarum(etsi eæ sint choristæ)si ex rationabili occasione non possint recitare horas canonicas;censetur dispẽsasse super præfata cõsuetudine,concesso ipsis ad id speciali priuilegio relato in earum regula;quæ tota inseritur in dicta bulla. Quod priuilegium, vt hic,& nunc suffragetur monialibus,non petit licentiam,ac consensum Superioris (vt constat ex illis verbis *liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster*, nulla limitatione apposita:& suffragatur etiam in casu,quo horarum canonicarum recitatio fieri posset sine graui difficultate; vt colligitur ex illis verbis *occasione rationabili*; & suadetur ex eo,quod dictum priuilegium esset illusorium,si solum suffragaretur in euentu,quo illa rationabilis occasio est talis,& adeò grauis,vt ex se sufficiat ad excusandum ab onere recitãdi horas canonicas; tunc.n.absq; vllo priuilegio non est opus supplere alijs præcibus: sicq; præfatum priuilegium concedens, vt tunc possint recitare officium sororum laicarum,esset onerosum;quod non est admittendum.

Videtur autem dictum priuilegium suffragari etiam monialibus aliorum Ordinum per viam generalis cõmunicationis : non.n.apparet, cur dici debeat non compræhensum in illa;cùm nõ constet de exceptione,nec probetur illud indigere speciali nota,vt communicatum censeatur,quod si nõ est in vsu, id fortè prouenit quia moniales illud ignorant, vel quia nesciunt, an habeant cõmunicationem priuilegiorũ.Quæ rationes videntur suadere dictum priuilegium posse,per viam cõmunicationis etiam suffragari viris religiosis quorumcumq; Ordinũ habentiũ communicationẽ priuilegiorum ; cùm iuxtà dicenda *c.9.q.3*. viri Regulares fruantur priuilegijs in specie cõcessis monialibus; & nõ appareat,cur ij debeãt excludi à communicatione huius priuilegij particularis . Intellige, si viri regulares communicationem priuilegiorum habeant adeò amplam , vt sub ea probabiliter censeri possit compræhensum Innocentij indultũ: ad quẽ effectum ij debebunt consulere propria priuilegia . Addo per verba illa *rationabili occasione*, quæ sunt in dicto indulto,posse intelligi,respectu quidẽ monialiũ hos casus;nimirũ si monialis sit scrupulosa circa diuini officij recitationẽ ; si minùs expeditè sciat legere ex Breuiario; si sit defatigata ex aliquo labore extraordinario;si præ manibus habeat extraordinariã aliquã occupationẽ,quæ illam angat,& similes:respectu verò virorũ regularium etiã hos alios casus;si actum litterariũ extraordinariũ habituri sint;si concionentur in Quadragesima cũ labore nõ ordinario(idq; etsi non concionentur quotidie) si cõfluat magna frequentia pœnitentiũ ad confitendũ; si sint lassati ex itinere,aut cõcione,aut alia de causa consimili;si sint conualescentes(ita tamẽ vt sine graui dispendio possent recitare horas canonicas,)& alios similes casus.

Indultũ autem Clem.VII.confert ad effectũ vt monialis nouitia,quę sub finẽ nouitiatus reperitur minùs sufficienter instructa circa recitationẽ horarũ canonicarũ, possit ad tempus dispẽsari modo dicto ad recitandũ offi-

cium Sororũ laicarum; vsq; dum scilicet sciat benè recitare horas canonicas: & hoc ne vlteriùs ei hac de causa differatur religiosa professio. Ducor quòd, vbi maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur *arg. c. ex p. 27. de decimis*: ac proinde, si Prælatus monialium siue sæcularis, siue regularis vi dicti indulti potest modo dicto dispēsare in perpetuum; à fortiori poterit dispensare etiam ad tempus, si iusta occurrat causa; qualis in præsenti casu re vera occurrere videtur. ita in facti contingentia interrogatus respondi, & responsio à viris doctissimis fuit postea approbata.

Monet autem *Tamb. n. 13.* quod, cùm Clemens VII. concesserit per bullā Clericis regularibus, vt tempore grauis ęgritudinis satisfacere possint obligationi diuini officij, orationem Dominicam septies recitando in die; hoc eodem priuilegio gaudere possint moniales, si communicent de priuilegijs Ordinum mendicantium; vt verè communicant.

17 Cæterùm, quia in praxi plura, & grauia dubia de recitatione horarũ canonicarum occurrere possunt monialibus, vt earum Cõfessarij de ijs rogati illa facile soluere possint, aliqua hìc breuiter notabo.

Moneo igitur 1. non esse improbabile ad implendũ pręceptum diuini officij, sufficere attentionem externā: quæ in eo consistit, vt recitans tunc non se occupet in actu externo incompossibili cum attentione orationis: sicq; recitans, si in ipsa recitatione diuagetur solũ quò ad actũ internum, etsi cõsultò id faciat, non peccat m. ita docent 10. grauissimi Doct. relati à *Sanch. l. 7. cons. c. 2. d. 28. n. 6.* & alij adducti à *Diana p. 2. tr. 12. res. 2.*

Moneo 2. iuxtà 16. Doctores magni nominis relatos à *Diana resol. 3.* recitātem officium pro officio, etiam sine causa, & ex quadam accidia animi, vt faciliùs, ac breuiùs officiũ absoluat; peccare solũ venialiter; vt si dicatur officiũ de Sancto loco officij de Feria. quamuis *Diana p. 5. tr. 5. resol. 26.* hāc doctrinā limitet (& meo iudicio benè) nisi dicatur officium Resurrectionis. Non. n. censeo posse admitti quod ait *Caramuel in reg. D. Benedicti D. 109. n. 1387.* nimirùm quærentem dedita opera officium totius Breuiarij breuissimum, & semper illud recitantem, adimplere præceptum diuini officij secūdùm substantiā, & deficere quò ad modum; ideòq; peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autē officij breuissimi totius Breuiarij non potest non intelligi officiũ Resurrectionis; cùm hoc sit officiũ totius Breuiarij breuissimum, vt benè notauit *Diana p. 7. tr. 11. res. 7.* Quamquā *Caramuel inferiùs D. 106. n. 1438.* obseruans P. Suarez ferè omnibus diebus, octodecim horis studuisse, & dubitās, qualiter reliquis sex horis diei potuerit comedere dormire, Missam celebrare, & dicere horas canonicas; hoc ipsò quòd ait illũ fortè singulis diebus recitasse officium Resurrectionis; & id viros occupatissimos laudabiliter facere, sic apertè declarat se existimare licitum esse loco officij currētis recitare quotidie officiũ Resurrectionis. Quod autē dicitur de Suarez, putò improbabile; cùm, testè *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v. Franciscus Suarez* is, quotidie oraret per duas horas cũ dimidia; & inter-

interdũ diceret, si ipsi necessitas imponeretur amittẽdi vel horã orationis solitã fieri quotidiè à Religiosis Societatis, vel scientiam tot annorum labore acquisitam, æquiori laturum animo huius, quàm illius amissionem. quo modo enim Suarez recitando quotidie officium Resurrectionis subtraxisset tempus orationi debitæ ex præcepto Ecclesiæ, qui quotidie per duas horas cum dimidia vacabat orationi, quam sine vllo peccato omittere poterat? malo igitur potiùs dubitare, num sit verum illum studio vacasse quotidie 18. horis, quàm suspicari illum loco officij currentis quotidie officium Resurrectionis recitasse.

Moneo 3. ex *Diana par. 2. tract. 12. resolut.* 4. pro se referente 10. Doctores grauissimos, interrumpentem Diuini officij recitationem, etiam sine causa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare m. (immò nec venialiter, si interruptio fiat ex causa) sed solùm teneri supplere omissa: cùm sic verè saluetur substantia recitationis Diuini officij.

Moneo 4. recitantem Matutinum diei sequentis, antequàm absoluat officium diei præsentis, non peccare m. etsi id faciat sine causa; immò nec venialiter. si cum causa. ita *Diana resolut.* 15. *ex Suarez Vasquez Reginald. & Villalobos.*

Moneo 5. recitantem horas Diuinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat; quod raró accidere notat *Diana resolut.* 22. citans pro hac doctrina *Filliucium*, *Azorium*, *ac Villalobum*: cum quibus sentit *Sanchez supra d.* 17. notans *num.* 3. non oportere Clericos, nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integrè pronunciasse, vel aliqualiter syncopasse, vel verba aliqua solo gutture dixisse; nisi defectus sit valdè notabilis.

Moneo 6. ex *Sanchez d.* 34. pro se referente *Nauarrum*, *Sandoual. Angles*, *& aliquos iuniores* recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit se dixisse; modò non recordetur se non dixisse & coniecturam iustam habeat credendi quòd dixerit: qualem videtur habere is, qui scit communiter se non errare in tali hora. Immò addit *Sanchez num.* 4. recitantem in hoc casu malè facere, si repetat: cum det locum scrupulis; &, si recordetur se incœpisse Psalmum, lectionem, aut talem horam, & posteà casu distractus inuenit se in fine talis horæ, legendo ex Libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non solet errare; iustè potest credere se totum dixisse, & vltrà progredi.

Moneo 7. recitantem Diuinum officium cum alio priuatim satisfacere, si lectiones omnes audiat à socio nullam ipse dicens. ita *Diana supra resolut.* 12. *ex Villalobos*, & conformiter praxi.

Moneo 8. ex indulto Leonis X. monialibus, & alijs horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, si post recitationem deuotè dicant hanc

 oratio-

orationem: *Sacrosanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, & Beatissimæ, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ fæcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumq; vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisq; remissio omnium peccatorum nunc & semper, & per infinita sæcula sæculorum. Amen.*

℣. *Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium.*

℟. *Et beata Vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum: Pater noster: Aue Maria.*

Hanc autem orationem placuit hic afferre, vt Confessarij monialium omninò current, vt post vnamquamq; recitationem diuini officij ea assuescant recitare, sicq; fruantur gratia à Leone X. vigore illius concessa.

Moneo 9. Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas eiusdem diei, vnicum peccatum m. committere, loquendo de omissione externa: cùm violet vnicum præceptum, quo vnicum integrum officium cõstans 7. partibus integratur. Quod non procedit de omissione interna: siquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione; adeòq; tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates cum morali interruptione vnam, aut plures horas omittendi: immò non pauci Doctores probabiliter sustinent (etiam loquendo de omissione externa,) tot esse peccata, quot horæ omittuntur; quod ab alijs probabiliùs negatur; & nos etiam negamus cum *Nauarr. Vasq. Suar. Bonac. & Garcia relatis à Castro Palao tract. 7. D. 2. par. 5. num. 1.* cum quibus sentit *P. Tiberius in instruct. ordinand. quæst. 89.* addens ex communi Doctorum sententia omittentem horas teneri in confessione exprimere quot horas omiserit: quod tamen dicit *Diana par. 2. tract. 12. resol. 5.* debere negari ab ijs, qui sustinent in confessione circunstantias aggrauantes non esse necessariò exprimendas; sicq; iuxtà hos Doctores sufficit omittentem plures horas dicere in confessione *Peccaui mortaliter in omissione diuini officij.*

Addo hic obiter (quod non reperi decisum ab vllo Doctore) omittentem officium Defunctorum in die Cõmemorationis Defunctorum, & officium octauæ omnium Sanctorum, videri non improbabile quòd faciat vnicum peccatum: cum illa die hæc duo officia videantur præcipi per modum vnius: in quo mecum sensit P. Zanettus, addens de rigore contrarium esse sustinẽdum. Quamuis non desint docti Recentiores, qui ducti rationibus adductis à *Diana p. 4. trac. 4. resol. 243.* putant obligationem recitandi officium Defunctorum in die Commemor. defunctorum non esse sub peccato; quod etiam sustinent alij relati ab ipso Diana, & fortè temporis progressu alij id admittent vt probabilem, & absq; formidine id sustinebunt: sicut de facto tanquam probabile à pluribus recentioribus modò sustinetur Litanias in diebus Rogationum posse omitti ab ijs, qui non intersunt processionibus; quod antea non audebant asserere.

QVÆ-

QVÆRES VIII. An moniales possint, & teneantur recitare officia propria Sanctorum sui Ordinis.

18 R. Posse, & teneri, si immediatè subijciantur Prælatis proprij Ordinis: sic enim & gaudent priuilegijs concessis suo Ordini; inter quæ adest facultas recitandi dicta officia; &, cùm subiaceant iurisdictioni Ordinis, tenentur implere ea, quæ præscribuntur à Prælatis illius, cuiusmodi est etiam recitatio illorum officiorum: si verò exemptæ sint à potestate suorum Prælatorum regularium, & immediatè subdantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci; tunc possunt quidem ea recitare, cùm non deceat eas priuari priuilegijs sui Ordinis, non tamen teneantur, cùm sic exemptæ sint à potestate sui Ordinis, ideoq; non teneantur obseruare statuta, & consuetudines illius. ita docti recentiores à me consulti: à quibus videtur dissentire *Rodriq. sup. q. 42. art. 11.* dum ait, quod, cùm Fratres Ordinis Minorum possint recitare officia de Sanctis sui Ordinis ex priuilegio ipsis concesso, & quilibet cedere possit iuri suo, ij poterunt priuatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omisso officio de Sancto sui Ordinis quanquam, cùm dicat *priuatim*, videtur indicare secùs dicendum de publica recitatione officij in choro: cùm sic renuncietur ius, prout tangit Ordinem, & consequenter renunciatio illa cedat in præiudicium tertij, ideoq; sit illicita.

QVAERES IX. An moniales teneantur recitare extra chorum officia Defunctorum, quæ pro benefactoribus solent certis diebus recitari in choro, si eæ tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad chorum.

19 R. Non teneri, & quidem etiamsi dicta officia recitari debeant ex obligatione iustitiæ (v. g. titulo legati ad hunc finem relicti.) moueor, quòd obligatio recitandi illa officia non afficit singulas moniales, vt singulas, sed vt faciunt corpus vnum morale: quomodo *quæst. 6.* diximus obligationem recitandi horas Canonicas in choro non afficere singulas moniales, vt singulas, sed prout constituunt vnum corpus morale, quod vocamus monasterium; sicut ergo obligatio ista recitandi horas in choro cumulatè impletur, licèt aliquæ moniales non intersint: ita & plenè satisfiet obligationi recitandi illa officia, si de facto à monialibus recitentur in choro, estò non omnes tunc intersint: cùm sic verè dici possint recitata officia à monasterio, & impleta mens benefactorum: quos suppono voluisse imponere obligationem dictorum officiorum monialibus eodem prorsus modo, quo solent imponi monasterijs virorum religiosorum; constat autem quòd, si quis eorum non intersit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideo ea priuatim recitat, nec vllum sibi facit de hoc scrupulum. Nec obstat, quòd moniales non recitantes horas in choro tenentur eas recitare extra: siquidem lex ipsis præscribens recitationem horarum in choro, ita illas obligat, vt, si eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra:

quod non euenit in præsenti casu, vt constat ex modò dictis. Quo modo ait *Suar.tom.4.de relig.trac.10.l.8.cap.2. num.4.* Religiosos nostræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris non interessentes recitationi Litaniarum fieri solitæ à nostris in communi ; non teneri postea per se dicere priuatim : cùm solùm teneantur illas dicere cum communitate , & alioqui ab hac obligatione simpliciter fuerint excusati. Immò addit *Suarez* hoc procedere etiam in casu ; quo ij contrà obligationem obedientiæ omittant interesse dictæ recitationi : quamuis enim imperfectè egerint tamen iam cessat materia illius obligationis , seu obedientiæ ; nec tenentur aliam substituere loco illius ; sicut non ieiunans die præscripta ab ecclesia non tenetur ieiunare alia die.

Addo non esse improbabile moniales in diebus Rogationum minime teneri recitare Litanias priuatim, etsi non intersint processioni; cùm de facto id concedant *Diana p.2.trac.12.resol.42.* ex Macigno, Vasquez, & Molfesio, alijq; docti recentiores generaliter de obligatis ad horas Canonicas, nec appareat vlla ratio id negandi de monialibus, vt patet : contraria tamen sententia est communis, & probabilior.

Quòd si quæras, an moniales peccent, si omittant recitare præces, quæ interdum ab Abbatissa præscribuntur recitandæ priuatim pro benefactoribus, aut alia occurrenti necessitate.

20 ℟. Videri non peccare, cùm impositio talium præcum non soleat transcendere obligationem simplicis regulæ, aut obedientiæ; sicut in simili notauit *Suar.to.4. de relig.tr.9.l.8.c.2. num.5.* loquens in specie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Iesu iniunguntur dicendæ pro Defunctis, aut fundatoribus; quare, nisi constet huiusmodi præces indici, siue ex obligatione iustitiæ legitimè imposita monasterio, siue ex præcepto obligatorio; monialis eas omittens non peccabit, saltem grauiter.

QVÆRES X. An, & quo modo moniales teneantur deferre habitum religiosum, immò & tonsuram ipsarum statui conuenientem.

21 ℟. Teneri deferre & habitum, & tonsuram ; habitum quidem ex *cap.2. ne clerici, vel monachi in 6.* vbi districtiùs inhibetur, *ne de cætero aliquis quamcunq; Religionem tacitè, vel expressè professus in scholis, aut alibi temerè habitum religionis suæ dimittat : si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipsò facto:* tonsuram verò ex *Clem. attendentes de statu monachorum*, sicut ex Glossa, ac Panormitano aduertit *Sylu.v.clericus 2.num.1.* dicens, quòd etiam moniales deferre debent tonsuram capillorum inferiùs vsq; ad aures. & quidem quòd spectat ad obligationem deferendi habitum religiosum, dicit *Suarez supra tract.8. l.1. cap.5. num.18.* ex vi iuris communis illam non esse sub mortali ; cùm iura , quæ eam inducunt, non indicent rigorosum præceptum, nec communi vsu, ac consuetudine taliter interpretentur ; quare quo ad hoc consuli debet

regula

regula vniuscuiusq; Ordinis, & ex ea colligi debet qualitas præsentis obligationis. Certè *Diana p.5.tract.14.resol.72.* ex Fabro, & alijs docet religiosos ob æstum, aut ad dormiendum deponentes religiosum habitum non peccare m. cùm debitum, quòd habent regulares vtendi semper suo habitu, non sit necessitatis, sed honestatis. quæ ratio probat idem dicendum in casu, quo deponatur habitus ad alios similes effectus (v.g. ad meliùs currendum, ad faciendam aliquam repræsentationem ludicram;) & procedit tam quo ad moniales quam quo ad viros religiosos.

Accedit, quòd, etsi demus cum *Suar.D.23.de censur.sect.4.num.34.* & alijs, quos refert, sed non sequitur *Sanch.l.6.mor.c.8.num.62.& 63.* religiosum retinentem habitum sui Ordinis, sed illum ita occultantem absq; iusta causa, vt exteriùs nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem; oppositum nihilominùs dicendum videtur de religioso, qui suum habitum plicatum gestaret sub brachio, alia veste extranea superindutus; cùm in tali casu adsit non solùm occultatio habitus, sed etiam dimissio: & quidem non solùm moralis, sed etiam physica, ac temeraria (vt suppono) dans ansam vagandi; quæ requiruntur, & sufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, nisi excuset materiæ paruitas: vt si habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam; quod in specie notant plurimi DD. apud *Sanch. n.55.* hoc idem *nu.56.* concedentem etiam in casu, quo dimissio fiat ex causa turpi, v.g. ad fornicandum.

QVÆRES XI. An, & quo modo teneantur moniales seruare clausuram.

22 ℞. Teneri seruare eo modo, quo ostendimus *cap.præced.per totum.*

QVAERES XII. Ad quæ ieiunia teneantur moniales de iure communi.

23 ℞. Teneri solùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; cùm in iure communi non reperiatur vllum ieiunium peculiariter iniunctum Regularibus, nedum solis monialibus: cum alioqui de monachis *in clem.exiui de verb.significat.* dicatur monachos propter ieiunia instituto Ordinis, & regulæ indicta liberos non esse à ieiunijs ecclesiasticis, quæ Christiani obseruare debent. Dixi de *iure communi*; quia de iure particulari tenerentur moniales seruare ieiunia præscripta in propria regula, & quidem sub mortali, si ea obliget ad culpam mortalem.

Solùm esse posset difficultas, an moniales iure communi teneantur seruare ieiunium Aduentus (vt vocant.)

24 ℞. Quòd, cùm ieiunium sacri Aduentus (vt vocant) non obliget religiosos, & monachos de iure communi, sed apud eos manserit partim ex proprijs institutis, partim ex vsu, ac more, vt notauit *Azor.p.1.l.7.c.27.q.3.* ex propria regula, aut consuetudine, vel statutis sui Ordinis possunt, & debent moniales colligere, num ipsæ teneantur sub mortali seruare

ieiu-

ieiunium aduentus, nec ne; nam de iure communi etiam non tenentur sub peccato m. ad ieiunia Aduentus.

An autem moniales quinquagenariæ eò ipsò excusentur à ieiunijs tum communibus Ecclesiasticis, tum præscriptis in regula proprij Ordinis.

25 R. Quòd, cùm *Sanch.l.7.de matr. D.32. num. 17.* consultis viris doctis dicat, se, dum aliud non apparuerit clariùs conuincens, tanquam probabiliorem eligere opinionem, quæ sustinet indiscriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excusandum à ieiunijs loquendum esse, nec quidquam à ratione deuium, aut alienum à probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excusaret à ieiunio (etsi tandem sic concludat, *Verum tamen, licèt prædicta ostendãt eam opinionem esse probabilem, speculatiuè loquendo; at in praxi non censeo esse tutam*) contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana p.2.tr.13.resol.12.* Cùm, inquam, Sanchez non improbabiliter asserat fœminas quinquagenarias excusari à ieiunijs communibus Ecclesiæ, probabiliter item dici potest moniales quinquagenarias excusari etiam à ieiunijs præscriptis in regula. moneor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch.l.4. mor.c.11. num.54.* nimirum ætatem sexagenariam, sicut excusat viros à præcepto ieiunij. ita & excusare à voto ieiunij: cùm talia vota non obligent aliter, quàm præcepta ecclesiastica de iisdem rebus (si tamen aliter non constet de intentione vouentis) quod si hæc doctrina procedit de obligatione ieiunij ex voto; à fortiori procedet de obligatione prouenienti ex professione religiosa, seu ex regula: &, si admittitur de viris, admitti debet & de fœminis; cùm sit par ratio de vtrisque. Colligitur hæc doctrina satis apertè ex *Graffio q.1.decis.l.2.c.37.num.42.* pro se citante *Bartholomæum Medinam l.1. instruct.c.14.§.1.* & alijsq; doctis viris probabilis visa est; etsi, teste *Diana p.1. tract.9. resol.16.* communiter à Doctoribus reijciatur tamquam improbabilis. *Colligitur item ex Tamburino to.2. de iure Abb.D.12.q.4.n.4. Pasqualigo de ieiunio decis.254. & alijs relatis à Sancio in selectis D.54.num.3.* sustinentibus religiosos infrà annum 21. non teneri ad ieiunia regulæ; & à fortiori ex *Sancio sup.num.8. Rodriq. in comp. resol. 75. num.10. Tambur. sup.q.5.num.7. & Pasqualigo vbi sup. decis.259.num.3.* docentibus religiosos sexagenarios eò ipsò eximi à ieiunijs regulæ.

Quæ doctrina proportionaliter procedit etiam de monialibus, quæ nondum expleuerunt annum 21. hæ n. licèt iuxtà communem Doctorum sententiam teneantur ad ieiunia regulæ, aliàs exemptæ à ieiunijs ordinarijs ecclesiæ: *Pasqualigus tamen decis.254.de ieiunio, Tambur.sup. alijsq; relatis à Sancio sup.n.3. cum Graffio, & Medina* superiùs allegatis, putant eas non teneri ad ieiunia regulæ; idq; ob rationem paulò ante adductam ex *Sanchez* pro sexagenarijs; quæ æq; militat pro ipsis. Quin etiam monet *Pasq.n.6.* dato quòd religiosi ante 21. annum teneantur ad ieiunia regulæ, posse Prælatum cum ijs dispensare in præfatis ieiunijs, & benè facere, si dispenset; idq; etsi aliàs nequeat dispensare super constitutionibus Ordinis: talis quippe facultas illi

com-

competit tamquam Ordinario; & aliàs Ordinarij ex causa dispensare possunt super lege pontificia ieiunij: sic ille.

Dubium maius est, an moniales teneantur seruare ieiunia, quæ à populis loci, in quo ipsæ degunt, obseruantur ex voto, aut etiam indicuntur à proprio Ordinario.

26 ℞. Videri probabile non teneri ob ea, quæ in simili dicimus in *tract. de obligat. c.5. q.21.* idq; maximè, si moniales sint exemptæ ab Ordinario, cùm sic nō subijciantur eius iurisdictioni, quod requireretur ad hoc vt tenerētur seruare ieiunia ab ipso indicta, vel approbata; quanquam, dato etiam quòd moniales immediatè subijciantur Ordinario, adhuc probabile sit eas non teneri ad dicta ieiunia, nisi in lege sufficienter exprimantur: quippe quæ non veniunt nomine populi in odiosis, immò neq; nomine Cleri, vt colligitur ex *Bonac. D.5. de censur. in comm. p.1. num.11.*

27 Addo quòd, cùm Leo X. teste *Portello v. ieiunium num.4.* concesserit Minoribus, vt in die ieiunij possint prandere vna hora ante horam consuetam; hincq; benè inferat *Diana p.1. tract.9. reso.27.* posse religiosos per horam cum dimidia ante meridiem præuenire prandium sine vllo peccato: hoc eodem priuilegio vti poterunt moniales, etiam non exemptę iuxta dicenda *cap.9. q.1. & 2.*

Quòd autem spectat ad refectiunculam vespertinam sumi solitam in die ieiunij; moneo quòd, cùm *Fagundez præc.4. Eccl. l.1. c.4. n.13.* ex mente *Suarez* concedat sumi posse in ea 8. vncias cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & aliàs *Diana p.5. tract.5. resol.11. ex Turriano* probabiliter doceat ad violationem mortalem ieiunij non sufficere quantitatem 2. vnciarum cibi communis: consequenter fatendum est iuxtà hos Doctores solùm venialiter peccare illum, qui in refectiuncula ieiunij vltrà 8. vncias cibi licitè concessas sumeret alias 2. vncias; quod est benè aduertendum. Immò in peruigilio Nat. Domini in refectiuncula vespertina sumi possunt 16. vnciæ cibi iuxtà *Fagund. sup. n.19. Dianam p.1. tract.9. resol.35.* & alios: idq; etiam in casu, quo, occurrente festo Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliæ pręueniatur in Sabbato, vt aduertit *Sanch. l.5. consil. c.1. d.26.* addens in vigilia Natiuit. sumi posse collationem duplò, & triplò maiorem: qua de re plura in *nostro tract. de obligat. regul. cap.5. q.5.* vbi ostendimus etiam religiosis, & consequenter monialibus, permittendum esse, vt in vigilia Natiu. sumant refectiunculam paulò maiorem solita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledesma apud Dianam vbi suprà.*

Addo quòd, sicut *Azorius Reginald. & Bonacina relati à Diana p.1. tract.9. resol.34. Bossius citatus ab eodem Diana p.5. tract.14. resol.14.* non improbabiliter docent in collatione serotina ieiunij posse sumi musculum ex aqua & pane aut herbis, etiam seclusa speciali indigentia: sic puto cum *Sanch. sup. d.24. n.2.* monialem, quæ v.g. inseruire debet mensæ in die ieiunij, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippe quæ ex tunc censetur,

fetur, inchoare prandium, posteà interrumpendum ex occasione illius seruitij, illud posteà absolutura; quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur vna; non secus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, potest peracto negotio redire ad absoluendum prandium, etiam post 2. horas, vt notant plures DD. apud *Diana sup. resol.32.*

QVAERES XIII. An moniales teneantur obseruare festa præscripta ab Ordinario loci, nec non censuras, & interdicta a ab eo lata.

28 ℟. Teneri ex decreto Concilij Trid. *sess.25. de regul. c.12.* quod sic habet: *Censuræ, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum ecclesijs publicentur, atque seruentur; dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus seruentur.* Vbi notandum, quòd licèt in isto decreto non fiat mentio expressa de Monialibus; eæ tamen in illo compræhenduntur sub nomine Regularium, quod est commune tam Monialibus, quàm viris religiosis.

An autem moniales possint in die festo exercere se in faciendis recamaturis ad vitandam otiositatem.

29 ℟. Armillam, Azorium, Villalobum, Io. de la Cruz, Sà, Marchantium, Syluestrum, ac Ghilinum relatos à *Diana p.6. tract.6. resol.15.* sustinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipso Diana; quin nec omninò ab ijs dissentit *Sanch. l.5. cons. c.2. d.18. num.13.* quatenus asserens opinionem contrariam esse veriorem, indicat sententiam horum Doctorum non esse improbabilem. Certè, si hæc doctrina admittatur de puellis (quo modo illam admittunt citati DD.) & admitti poterit respectu monialium, præsertim iuniorum, quæ difficiliùs sciunt vitare otium. quod autem dicunt præfati DD. de recamaturis, admittent etiam de thecis ex serico confectis cum cera sancta collo gestari solitis, alijsq; similibus rebus deuotionis; qua de re *Pasqualigus decis.148.*

QVÆRES XIV. An moniales in diebus Rogationum, ac iubilei intrà proprium monasterium teneantur facere processiones ab Ecclesia præscriptas, & quo genere obligationis.

30 ℟. Quod quidem spectat ad monialium communitatem, seu Conuentum, id debere colligi ex communi ipsarum monialium sensu, & conceptu: proportionaliter vt dicit *Sanchez l.6. mor. c.4. num.27.* ad dignoscendam qualitatem obligationis huius, aut illius regulæ multùm conferre communem existimationem religiosorũ, communemq; sensum, ac iudicium illorum, quibus incumbit regularum obseruatio, sic, aut sic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem moniales existimare consuetudinem faciendi dictas processiones esse solùm ex deuotione, adeoq; a toto monasterio illas posse omitti absq; peccato mortali. quod si eæ de hoc dubitent; id debent conijcere ex 4. coniecturis relatis à *Bonacina d.1. de leg. q.1. p. vlt. §.3. num.21.* nimirum consuetudine præsumi inductã tanquam obligatoriam, si

Superior

Superior puniat, aut arguat aliter facientes, si populus grauiter scandalizetur ob violationem dictæ consuetudinis, si materia, & obligatio illius multùm conferant ad bonum commune; si deniq; consuetudo sit maioris partis illius Communitatis. Quod verò spectat ad præsentem obligationem respectu singularum monialium: puto illam non esse maiorem ea, qua *hìc q.6.* diximus singulas moniales teneri ad assistentiam chori, & consequenter non excedere culpam venialem.

QVÆRES XV. An, & quo modo Moniales teneantur soluere debita realia contracta, siue ante ingressum religionis, siue post.

31 ℞. Distinguendo: vel debita sunt contracta ante professionem, & hæc debebant solui à moniali ante emissionem professionis, si erat soluendo: &, si non soluit, peccauit quidem reddendo se impotentem ad soluendum: modò tamen excusatur ratione impotentiæ; quatenus per professionem facta est incapax acquirendi bona propria, ex quibus soluat. quod benè notauit *Sanch. l.4. mor.c.19. num.*14. addens, cùm sit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in religione ad soluendum creditoribus; monialem in præsenti casu non teneri manibus suis laborare ad acquirendum, vnde soluat æs alienum; nec Superiorem teneri ei dare licentiam sic laborandi. quæ ratio cum procedat etiam quò ad petendam eleemosynam à parentibus, aut consanguineis ad effectum satisfaciendi creditoribus neq; ad hoc ipsa tenebitur. Puto tamen, quod si monialis habeat peculium eius vsibus concessum; tenetur ex eo soluere debita: cùm *Sanchez l.7. mor.c.19.num.38. ex Molina, ac Lessio* dicat Religiosum teneri resarcire damnum iniustæ illatum, cum restituendo fuerit, & quidem modo possibili; & alias monialis sit restituendo eò ipsò, quod habet peculium eius vsibus permissum, vt patet. intellige, nisi id ei prohibeatur à Superiore; vt de facto prohiberi potest, teste *Sanchez sup.num.*113. vbi supponit Superiorem non teneri concedere religioso subdito licentiam expendendi proprium peculium in soluendo ære alieno, & concessam posse auferre; cum peculium sit monasterij, & monasterium non teneatur illud expendere in resarciendo dãno per suum religiosum illato: qui proinde religiosus eatenus tenebitur soluere creditoribus ex suo peculio, quatenus libera illius administratio ei permittitur Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut æleemosyna factis moniali; si hæ vsibus illius permittantur: nempe eas debere expendi à moniali in soluendis debitis: de his enim militat eadem ratio, vt patet. Vel debita contracta sunt à moniali post professionem: & hæc eà tenetur soluere eo solum modo, quo diximus illam post emissam professionem teneri soluere debita contracta ante illam: videlicet implicando ad talem effectum peculium ipsi liberè concessum, vel etiam, donationem aliquam liberæ dispositioni illius relictam à Superiore ita vt illam insumere possit in vsibus licitis; non autem laborando, aut procurando eleemosynas &c. idq; ob rationes sup. allatas, quæ militant etiam in hoc casu. Nec obstat

ſtat quod *Sanch.ſup. num.38.* ait religioſum teneri damnum culpabiliter illatum reſarcire modo poſſibili: nam explicari debet illum loqui de medijs ordinariis, non autem extraordinarijs.

An autem monaſterium teneatur ſoluere debita à moniali contracta ſiue ante profeſſionem, ſiue poſt.

℞. Loquendo de debitis contractis ante profeſſionem, teneri monaſterium ea ſoluere ex bonis, quæ ratione monialis ei obuenerunt, aut obuenient in futurum (non tamen ſuprà vires dictorum bonorum.) & ratio eſt quod, cùm per profeſſionem religioſam non derogetur iuri creditorum: ſicut monialis tenebatur ante profeſſionem ex bonis illis ſoluere creditoribus; ſic tenetur monaſterium ſuccedens in ea bona. quo pacto ait *Sanchez l.7.mor.c.31.num.4.* regulam illam *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio,* intelligi debere, niſi religioſus ære alieno grauatus ſit admiſſus ad profeſſionem: tunc enim non monaſterio, ſed creditoribus acquirit, quidquid arte, induſtria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo verò de debitis contractis poſt profeſſionem: hæc ſolui non debent à monaſterio, niſi ea contracta ſint ex legitima Superioris licentia, aut monaſterium inde ſit factum locupletius: (tunc .n. tenebitur quò ad eam partem, vt aduertit *Sanch.num.9.*) & ratio eſt, quod perſonæ delictum non eſt conuertendum in eccleſiæ damnum *c.ſi Epiſcopi 16.q.6.* quæ ratio item probat monaſterium non teneri reſtituere mutuum pecuniarium à religioſo acceptum cùm licentia Superioris, ſed ſine conſenſu Capituli, ſi Superior non poterat diſponere de tanta ſumma ſine dicto conſenſu; ſicq; in concedenda ea licentia exceſſit limites ſuæ poteſtatis; quod aduertit *Sanch.num.10.*

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo D.3. de iuſt. num.142.* pro ſe citante *Bannez Lopez Debellum Salas Sayrum, & Dianam* recipientem à moniali ad vſus illicitos, non teneri ſummam acceptam reſtituere; ſi monialis, quæ dedit, habebat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam ſummam pro libito: cùm Prælatus dans talem facultatem non cenſeatur limitaſſe illam ad vſus honeſtos, ſed potiùs abſtuliſſe pro parte ſua totum impedimentum, vt vſus ille non eſſet contrà votum paupertatis ex defectu licentiæ; etſi maneat turpitudo ex alio capite: quod ſi monialis potuit dare dictam ſummam; ergò & ille alius potuit illam recipere & poteſt eam retinere. Prætetquam quòd, vt notat idem *Cardin. num.143.* etſi donatio illa ab initio fuiſſet nulla ob malùm titulum; poſteà tamen monialis, ſi aliàs habet licentiam dandi illam ſummam ad vſus licitos, mutato animo, poteſt illam donare illi eidem perſonæ alio titulo honeſto v. g. quia pauper eſt, vel ex gratitudine; ad quam donationem licitam ſufficientem habet licentiam. Nec obſtat, quod Prælatus eſt adminiſtrator honorum monaſterij, ideoq; non poteſt dare licentiam ea ad vſus illicitos expendendi, cum id iure prohibeatur: id enim procedit quando inde damnificatur monaſterium; quod non militat regulariter in præſenti caſu; in quo monialis poteſt

libere

libere insumere illam summam, adeoq; sine vtilitate monasterij; etsi de facto illam expendat ad vsus illicitos.

QVAERES XVI. An, & qualiter moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.

32 ℞. Teneri: cùm præceptum hac de re latam à Christo *Matth.18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum*, afficiat omnes, ac singulos fideles, & consequenter etiam moniales: si quidem concurrant debitæ circumstantiæ; nimirum quòd certò constet de peccato proximi, & probabile credatur illum non resipuisse; quod subsit spes fructus ex correptione; quòd non adsit alius æq; idoneus, qui correpturus credatur: & quòd locus, tempus, aliæq; similes circumstantiæ iudicio prudentis viri suadeant correptionem profuturam. Quæ circumstantiæ cùm rarò omnes concurrant: rarò item euenit quod præceptum correptionis obliget, præsertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis; vt ait *Valentia tom.3. D.3.q.10.p.2.* & confirmat *Granadus in 2.2. tract. 12.D.1. controu.3. num.6.* monens non facilè credendum esse timoratos præsertim viros peccare mortaliter ob omissionem correptionis fraternæ: cùm præcepta charitatis non ita strictè obligent; adeoq; omittentem corripere ex quadam tegriditate, aut simili affectu, non autem ex intentione, ac proposito, nequaquam peccare mortaliter; nisi damnum spirituale proximi ex tali omissione proueniens esset tale, vt grauiter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ est sub mortali; si delictum, super quod ea debet cadere, sit graue; cùm sit materia obligationis sit grauis, & finis in ea intentus sit grauissimus. Secùs, si materia correptionis sit peccatum veniale: tunc.n. hæc obligatio non adstriugit sub mortali; quidquid dicāt aliqui apud *Castrum Palaum tract.6.D.3.p.3. num.1.* quorum doctrinam puto solùm procedere de ijs, qui habent curam aliorum: quales sunt Superiores Regularium vtriusq; sexus: hi.n. teste *Sanchez l.1.moral.c.6. num.19.* peccant mortaliter, si permittant frequenter violari regulas Ordinis obligantes solùm ad veniale: quippequi ex officio tenentur curare bonum progressum religionis; qui ex dicta permissione non mediocre damnum pateretur. quod docet etiam *Naldus v. Prælatus num.11.* monens non esse mirum Superiores in isto casu peccare mortaliter, cùm subditi in violatione regularum peccent solùm venialiter: nam etiam custos vineæ, si videns ingredientes vineam seorsim, vt singuli racemum vnum, aut alium asportent, taceat, & non impediat (cùm ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineæ, ijs solùm venialiter peccantibus; sic & euenit in casu nostro, vt consideranti constabit. Et hanc doctrinam benè debent Confessarij inculcare Superiorissis monialium; vt eæ hinc excitentur ad regularum obseruantiam procurandam; etsi Superiorissæ interdum Superiorissæ excusentur, siue ob inaduertentiam, siue ex bona fide, siue quia non sperant fructum ex admonitione, imò timent maiora

mala

mala inde euentura: quæ interdum erunt magnæ consolationi Superiorissis timoratis, ideòq; opportunè ijs suggerenda erant à Confessarijs.

QVÆRES XVII. An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemosynas ex prouentibus monasterij redundantibus.

33 ℞. quòd, quamuis *Sanchez Emanuel, & Hieronymus Rodriquez, & Sotus apud Dianam p.5.tract.8.resol.33.* doceant, sicut Episcopi tenentur arctissimè præcepto eleemosynæ, ita teneri monasteria Regularium, in quibus prouentus redundant: & *Reginaldus l.4.num.283.* dicat Abbatem, vel auctoritate simili præditum in domo, & familia religiosa non modo posse facere eleemosynam, sed etim teneri quidquid super est vltrà necessitates monasterij erogare in pias causas (respiciendo tamen necessitates etiam futuras, quæ probabiliter possunt occurrere (idq; ex intentione fidelium, qui bona sua elargiti sunt Regularium monasterijs, non vt ij diuites efficerentur, cùm profiteantur paupertatem, sed tātùm vt sustentarentur, & quæ supersunt, in alios pauperes erogarent. Quamuis, inquam Doctores sic disserant circa præsentem quæstionem; mihi tamen magis placet quod ait *Suarez tom.4.de relig.tract.8.l.2.c.26.num.13.* nimirum regulariter non esse necessarium, nec conueniens Prælatos Regularium omnes superabundantes redditus dare in eleemosynam; etsi interdum possit esse laudabile, imò & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex necessitatibus proximiorum hic, & nunc occurentibus; nam si hæ sint extremæ, non solum superflua, sed etiam aliqua ex necessarijs dari debent, habita ratione aliorum, qui solent concurrere ad subleuandam talem necessitatem: si verò necessitas sit grauis, omnia superflua dari debent, nisi ex aliorum concursu minuatur necessitas: quod si necessitates sint communes, licèt tunc aliquid dari debeat ex superfluis ob bonum exemplum; dare tamen omnia non est necessarium: imò nec in Prelato religioso esset consilium: sicq; regulariter loquendo, non est in eius potestate id facere; cùm melius sit, si commodè potest augere, ac perficere ipsum monasterium siue quoad pertinentia ad cultum diuinum, aut habitationem, siue quò ad perpetuos redditus, quibus plures religiosi ali possint; quod cedit in maius Dei obsequium, quàm abundans eleemosyna in communibus necessitatibus, vt aduertit *Nauar. comm.3. de Regul. num.7.* ex quibus habent Confessarij monialium quid respondere debeant Superiorissis ipsos in specie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemosynas ex bonis communibus monasterij, cui eæ præsunt.

Quod autem spectat ad moniales particulares; hæ non tenentur facere eleemosynam, regulariter loquendo, cùm nihil habeant proprij, ex quo illam faciant: & ex illis ipsis bonis, quæ ijs conceduntur ad vsum, sine licentia Superioris, saltem tacita, ac interpretatiua donarè non possint: possunt tamen eleemosynam facere in pluribus casibus relatis à *Sanchez l.7. moral. cap.19. num.96. vsq; ad 100.* inclusiuè. qui *n.95.* expressè nobiscum sentit, probatq; sua assertionem tum ex *cap. cum ad monasterium de statu monach.*

&

& cap.non dicatis 12.*q*.1.tum quia religiosus non habet neq; dominiū,neq; vllam bonorum administrationem, sed solum vsum facti; ideòq; si absq; licentia faciat eleemosynam, peccat contrà votum paupertatis, vt pote exercens actum dominij:monialis ergo,cui absq; vlla restrictione concessa sunt aliqua bona ad vsum suum, ac dispositionem, potest facere eleemosynas, & alias donationes religiosum statum decentes ex licentia saltem tacita Superiorum;vt notauit *Sanchez sup.nu.*104.monens *nu.*106.quod,quāuis Superior interdicat Religionis subditis largiri eleemosynas; non videtur interdicere moderatas,sed tantùm videtur velle,ne modum excedant; sicut de vxore,cui vir interdicit eleemosynas,asserunt communiter Doctores:quod notat etiam *Rodriquez to.*2.*q*.57.*art*.2.addens Superiori expressè vetanti etiam eleemosynas moderatas obediendum esse à Religiosis subditis.

Porrò ad cognoscendum vtrum eleemosyna facienda hic, & nunc à moniali censeri debeat moderata, nec ne; habenda est ratio tum facultatum monasterij, tum peculij concessi ad vsum monialis, tum operis pij, in quo implicanda est eleemosyna, tum necessitatis, cui per illam consulendum est,tum aliarum similium circunstantiarum, quæ hic, & nunc concurrunt:si enim monasterium sit valdè diues,monialis habeat pingue peculiū, opus pium cedat in magnum Dei honorem,immò & in bonum non vulgare ipsiusmet monasterij; tunc maior eleemosyna dari poterit à moniali de licentia Superiorissæ,aut saltem Prælati monasterij.ex quo patet in contingentia facti me benè respondisse moniales cuiusdam monasterij potuisse conuenire inter se,,vt ex pecunijs ipsarum vsui permissis constituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipsas admittendæ ad religionem,quæ maximè necessaria erat bono communi monasterij. Dixi,*aut saltem Prælati monasterij:* vt indicarem moniales de licentia proprij Prælati posse maiorem summam elargiri ex bonis ipsis concessis titulo eleemosynæ, aut donationis, quàm de licentia solius Superiorissæ monasterij: cùm quò ad hoc maior potestas supponatur in Prælato, cui subest etiam ipsa Superiorissa, quàm sit in Superiorissa: quod pro praxi est benè aduertendum: licèt id non approbet *Sanchez num.*42. dicens, quòd si consuetudine, aut statuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quò ad hoc non sit restricta facultas immediati Superioris, non est cur ad certam summam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Prouincialis; sed qualiscumq; est Superior, potest concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate redditeuum, ac necessitate pauperum.ita *Sanchez* ex *Molina tom.*2.*d*.276.*col*.2.

QVÆRES XVIII. An, & quo modo moniales teneantur denunciare Confessario sollicitantem ad turpia, si fortè (quod Deus auertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.

34 ℞. Teneri, cum Gregor. XV. in sua Constitut. *Vniuersi dominici* gregis

R *edita*

edita 30. August. 1622. onus denunciandi Confessarium sollicitantem ad turpia imponat personis modo dicto sollicitatis, *quæcumq; illæ sint*; & sub hac clausula generalissima comprehendantur etiam moniales. Tenentur autem denunciare, siue sollicitatio fiat in actu confessionis Sacramentalis, siue ante, siue post immediatè, vel etiam occasione prætensæ confessionis; siue id fiat extrà occasionem confessionis, sed in confessionario, aut in loco quocunq; vbi confessiones Sacramentales audiuntur, seu electo ad audiendas confessiones (si quidem Confessarius ibi simulet audire confessionem;) siue id fiat ad committenda turpia cum ipso solicitante, siue cum alijs. Denuntiatio autem hæc, etsi cumulatiuè fieri possit tum Ordinario, tum Inquisitori, (quod spectat ad moniales,) regulariter videtur commodiùs fieri posse Ordinario, seu Vicario eius generali sub alio prætextu ad monasterium accito, aut accedenti: sic enim suauior, & minùs grauis fiet denuntiatio, quam si ad talem effectum aduocandus esset Inquisitor. Quòd si monialis induci nequeat ad faciendam hanc denuntiationem per se ipsam; posset Ordinarius concedere Confessario, ad quem tunc accedit monialis, vt ipse excipiat denuntiationem per scripturam iuratam ab ipsamet moniali confectam, eamq; Ordinario statim tradat. idq; ex decreto Sacræ Congregationis S. Officij Vrbis de mandato Vrbani VIII. die 27. Septemb. 1624. edito, quod refert *Nald. v. confessio num.* 41. addens eandem Sacram Congregationem statuisse, quòd, si pœnitens sollicitata adhuc denunciare recuset, tunc ad Papam tota res deferri debet, eiusq; responsum omninò implendum.

Porrò hìc placet monere quòd, sicut iuxtà *Zanardum, Rodriquez, Peyrinum, Sanctarellum, & alios relatos à Diana par. 1. tract. de denunt. resolut.* 27. simpliciter non est necesse, vt dicta denuntiatio fiat, antequam pœnitens absoluatur, cùm sufficiat promissio, & propositum denunciandi: sic *Ioan. de la Cruz Dominicanus in direct. confec. par. 1. præc. 5. quæst. 2. d. 5. conclus. 2. & alij* sustinente mulierem sollicitatam in confessione non esse absoluendam si non denunciet; nisi fortè sit spes, quòd Confessarius aliàs denunciandus per secretam correctionem emendabitur: quæ spes colligi posset ex qualitate corrigentis, & ex conditione confessarij corrigendi; sicq; monialis sollicitata, si sciat idoneitatem alicuius ad præfatam correctionem, posset in hoc vti opera illius. ita *Ioan. de la Cruz*; nec videntur dissentire *Portellus, Regin. Gundisal. Fagund. & Peyrin. relati à Diana supra resol.* 2. alijq; si consequenter philosophari velint iuxtà doctrinam, quam tradunt in materia simili, nimirum in casu, quo quis denunciari debet Inquisitori, ante denuntiationem. præmitti posse, & debere correctionem fraternam; quàm verò benè id dicant, iudicent viri docti.

CAPVT VII.

De prohibitionibus iure communi latis contra Moniales.

1 *PRohibitiones iure communi facta regularibus, aut ecclesiasticis, afficiunt moniales.*
2 *Moniales nequeunt confiteri cuicunq; Sacerdoti approbato.*
3 *Vi bulla Cruciata, aut alterius similis indulti non eligunt Confessarium.*
4 *Idq; ex decreto Clementis VIII. quod non afficit moniales exemptas à suo Ordine.*
5 *Item hoc decretum non extenditur ad generalia iubilea.*
6 *Moniales in sua Ecclesia interiori non asseruant Eucharistiam.*
7 *In suis templis non admittunt liberè Sacerdotes ad celebrandum.*
8 *Earum Capellani recitant Missam de festo, de quo ipsa recitant officium.*
9 *Ea non admittunt laicos ad canenda officia in suis templis cantu simplici, aut figurato: immò & ipsis vetita cantus figuratus, & instrumenta ad sonum.*
10 *Non recipiunt laicos ad sepulturam in sua Ecclesia interiori.*
11 *Ipsa possunt sepeliri in sua Ecclesia exteriori, si adsit consuetudo.*
12 *Tangunt calices, corporalia, & agnos Dei.*
13 *Non exeunt è propria clausura.*
14 *Non recipiunt extraneos intra clausuram.*
15 *Non admittunt puellas in educationem, aut alias mulieres nisi seruatis seruandis.*
16 *Non recipiunt fœminam ad conuersandum intra clausuram sine certis conditionibus.*
17 *Non retinent ancillas in Conuentu absq; certis conditionibus.*
18 *Earum Conuentus non erigendi extra loca murata, & qua degunt extra loca murata, consultum est vt reducantur intra loca murata.*
19 *Non erigunt nouos Conuentus absq; certis conditionibus.*
20 *Non retinent ostium à propria clausura ad ecclesiam exteriorem.*
21 *Non habent singularem habitationem.*
22 *Qualibet monialis debet dormire sola.*
23 *Non recipiunt nouitias, nisi iuxta numerum taxatum, nec plures duabus sororibus.*
24 *Recipiunt Conuersas, non obstante Pij V. prohibitione.*
25 *Non admittunt nouitiam ad professionem, nisi eius voluntate priùs explorata.*
26 *Non recipiunt fœminas renuentes profiteri, & seruare clausuram.*
27 *De bonis nouitia non accipiunt ante professionem.*
28 *Retinent peculium, etiam post Concilium Trid.*
29 *Non alienant bona Conuentus sine solemnitate, (quod non procedit de bibliothe-*

cunq; exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confessiones monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Quin etiam Sacra Congregatio Concilij de mandato Vrbani VIII. declarauit Confessarios regulares extraordinarios semel deputatos ad audiendas monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Concilij Trid. non posse virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confessiones, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit; sed de hoc plura inferius, vbi de confessario monialium.

QVAERES III. An moniales possint in virtute bullæ cruciatæ, aut alterius similis priuilegij eligere Confessarium, & per eum absolui ab omnibus reseruatis, sicut possunt personæ sæculares.

3 ℞. Non posse, nisi indultum eligendi Confessarium, aut obtinendi absolutionem reseruatorum contineat clausulam sufficienter derogantem prohibitioni; quam Clemens VIII. die 23. Nouemb. 1599. quò ad hoc tulit contra moniales per bullam relatam à *Rodriq. in bullario nonam in ordine*, his verbis: *Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantùm ad articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à casibus reseruatis cum Fratribus, & Sororibus monialibus Ordinis prædicti* (id est B. Mariæ de Carmelo) *ac aliorum quorumcunq; Ordinum, & Congregationum cuiusuis instituti mendicantium, & non mendicantium tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere, nec censeri, sed nostræ intentionis existere, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ, seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus: eisdem tamen Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.*

4 Circa cuius concessionis intelligentiam placet aduertere sub ea non videri comprænhensas moniales exemptas à Prælatis regularibus proprij Ordinis, & immediatè subiectas, siue Sedi Apostolicæ, siue Ordinario loci. moueor tum quia respectu harum cessat finis præsentis prohibitionis in eo consistens; quod electio illa Confessarij cum facultate reseruatorum aliquando vergit in speciale detrimentum religionis, vt apertè insinuat Clemens ipse in procemio citatæ bullæ ijs verbis: *quod aliquando in speciale vergit Religionis detrimentum:* si quidem hoc ipsò quòd moniales eximuntur à subiectione proprij Ordinis, nullam habent cum eo communicationem quò ad regimen, & consequenter præfata electio Confessarij indè pendens à proprijs Prælatis nō videtur posse cedere in damnum ipsius Ordinis; tum quia ista prohibitio eo fine inducitur, vt moniales quò ad Sacramentum pœnitentiæ subijciantur dispositioni suorum Prælatorum: at qua ratione possunt moniales quò ad hoc subijci Prælatis sui Ordinis, si sunt

omninò exemptæ ab illorum iurisdictioné? ita viri valdè docti à me consulti, & satis probabiliter, maximè attenta generali regula, quòd *odia restringi oportet.*

5 Addo mihi videri probabile sub ista prohibitione non compræhendi facultatem eligendi confessarium cum potestate reseruatorum concedi solitam in generalibus iubileis; ducorq; ex eo quòd Clemens in citata bulla solùm mentionem facit de bulla Cruciatæ, & alijs indultis particularibus: cùm alioqui iubileum sit quid diuersum à bulla Cruciatæ, & non sit indultum particulare, sed vniuersale, sicq; censeri debeat non compræhensum in dicta prohibitione, vtpote non expressum sufficienter, neq; in specie (vt patet) neq; in genere, vt iam probatum est; quod est verum, etiam respectu monialium, quæ subsunt iurisdictioni sui Ordinis.

QVAERES VI. An moniales possint detinere intra propriam ecclesiam interiorem, venerabilem Eucharistiam.

6 ℞. Non posse ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 10.* vbi dicitur: *Quòd verò Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica ecclesia conseruetur, prohibet S. Synodus, non obstante quocunq; indulto, aut priuilegio.* Immò *Barbosa in Collect. v. moniales,* refert Sacram Congregationem censuisse clauem custodiæ S. Eucharistiç non committi debere monialibus, sed retinẽdam esse semper penes Sacerdotem, ad quem spectat illam ipsis administrare. quod item notauit *Tambur. d. 24. de iure Abbatiss. q. 2. nu. 5.* addens eandem Sacram Congregationem statuisse sacras reliquias non esse asseruandas intra Ecclesiam interiorem, aut septa monialium; quod tamẽ non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; eò quod fortè vasa pretiosa, in quibus reliquiæ repositæ sunt, extra clausuram monasterij minùs tutò custodiri possint.

QVAERES V. An moniales possint facere in proprijs ecclesijs celebrare Missas per quemcunq; Sacerdotem.

7 ℞. Non posse absq; consensu suorum Superiorum: idq; ex Clementis VIII. Constitut. relata à *Mosconio de maiest. milit. eccl. p. 1. l. 4.* in qua hæc habentur: *Nulla monialis, vel alia persona sæcularis audeat celebrare facere in Ecclesijs monialium priuatas Missas præter eas, quæ à Capellanis deputatis celebrari solent, sine licentia Ordinarij*; cui Constitutioni conformis est praxis ferè communis, à qua nullo modo videtur recedendum, cùm sit valdè rationabilis, & originem traxerit ex Constitutione pontificia. Dixi sub initium responsionis, *absq; consensu suorum Superiorum,* ad indicãdum, vt Sacerdotes extranei celebrare possint in templis monialium exemptarum ab Ordinario, sufficere licentiam proprij Prælati regularis: sicq; videtur obseruari in praxi saltem in multis locis.

8 Addo hic obiter ex decreto Sacræ Congregat. sub 20. Nouemb. 1628. Capellanos monialium posse Missam celebrare de Sancto, de quo ipsæ moniales recitant officium, sed cum Missali Romano de communi, si de eo

Sancto

Sancto non extet propria Missa in Romano Missali; moniales verò non posse quidquam mutare in *Confiteor*, neq; posse in eo dicere, *& tibi Mater, & vobis Sorores*: cum hoc expressè fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congregat. 18. Aug. 1629.

QVAERES VI. An moniales possint per sæculares personas canere diuina officia cantu simplici, aut figurato.

9 ℞. Non posse, attenta declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. v. monialium Ecclesiæ nu.* 12. sub his verbis: *ne permittatur in Ecclesijs monialium cantus simplex, vel figuratus à personis sæcularibus*; quanquam talis declaratio non sit in vsu, saltem in multis locis; nisi quòd talis cantus ibi non sit absq; licentia Ordinarij. Quòd autem statuit Clemens VIII. in Constit. relata *q. præced.* quòd scilicet monialibus prohibeātur cantus figurati, & instrumenta omnia ad sonum, organis tamen permissis in Ecclesia ipsarum exteriori; non est in vsu in pluribus loci, immò aut non fuit acceptatum, aut certè postea abrogatum est.

QVAERES VII. An moniales possint in propria Ecclesia interiori concedere sepulturam personis laicis.

10 ℞. Non posse, cùm id prohibuerit Sacra Congregat. 1. die Martij 1585. apud *Tamb. sup. d.* 34. *q.* 1. *nu.* 2. declarans in monialiū sepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in proprijs testamentis legatum relinquentes mandauerint se sepeliri in sepultura monialium. Ad quod item facit declaratio Gregorij XIII. quam refert *Portel. de dub. regul. v. sepultura nu.* 14. dicens illum declarasse corpora volentium sepeliri in monasterio monialium debere sepeliri in Ecclesia exteriori, & non intra claustra; hinc indicando sine licentia Papæ non posse eligi sepulturam intra clausuram monialium, aut certè absq; facultate alterius Superioris competentis.

Quòd si quæras, an moniales possint sepeliri in ecclesia ipsa exteriori.

11 ℞. Posse, si extet consuetudo: qualis extat apud moniales Congregationis Vallis vmbrosæ, teste *Tamburino supra num.* 5. qui *num.* 1. in probationem præsentis responsionis affert quandam declarationem Sacræ Congregationis sub 21. Septemb. 1594. non extat autem talis consuetudo, saltem communiter, sicq; moniales regulariter debent sepeliri in propria ecclesia interiori.

QVAERES VIII. An moniales possint absq; peccato tangere vasa sacra, purificatoria, corporalia, agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.

12 ℞. *Sanchez l.* 2. *mor. cap.* 43. *num.* 27. quòd, cùm *Sotus in* 4. *d.* 13. *quæst.* 2. *artic.* 3. *ad* 3. & multi neoterici ipsum sequentes dicant fœminas tangere corporalia, & calices absq; contemptu, aut nullam esse culpam, aut leuissimam venialem; ea ducti ratione, quòd canones id prohibentes loquuntur de consilio: à fortiori tangere agnos Dei non excedet culpam venia-

lem, immò nulla est culpa; eò quòd vsus obtinuerit, vt à laicis, etiam fœminis, tangantur; hæc Sanch. & non improbabiliter, quæ vtiq; maiori aliqua ratione locum habere possunt in monialibus, quæ vel exercent officium sacristæ, vel se occupant in agnis Dei artificiosè compingendis ex panno serico, aut alia simili materia; quamuis consultius sit, immò & consulendum, vt abstineant à supradictis tangendis ob reuerentiam ipsis debitam. nobiscum sentit in terminis *Persicus l.1. de præcipuo Sacerdot. offic. c.9. num.56.* alijs relatis.

QVAERES IX. Quo modo moniales prohibeantur egredi è clausura proprij monasterij.

13 ℟. Prohiberi eo modo, quo ostendimus *c.5. sect.2. per totum.*

QVÆRES X. Qualiter moniales prohibeantur admittere personas extraneas intra clausuram sui monasterij.

14 ℟. Prohiberi, sicut dictum est *c.5. sect.3. per totum.*

QVÆRES XI. Qua ratione prohibeantur recipere intra septa monasterij puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas coniugatas, vt ibi ad multum tempus commorentur.

15 ℟. Prohiberi ea ratione, qua docuimus *c.5.* de puellis quidem *sect.4. per totum,* de alijs verò fœminis *sect.3. q.20.*

QVÆRES XII. An, & quo pacto moniales possint recipere intra monasterium fœminam aliquam nobilem ad sumendam ibi corporalem refectionem, & conuersandum per plures horas cum ipsis monialibus.

16 ℟. Non posse, nisi eo pacto, quo latè indicauimus *c.5. sect.3. q.30.* vbi de præsenti difficultate ex professo egimus.

QVÆRES XIII. Qualiter possint moniales retinere intra monasterium ancillas sæculares.

17 ℟. Non posse, nisi eo modo, quo ostendimus *c.5. sect.3. q.27.* qui vult, consulat *Barbosam de offic. Ep. alleg.102. num.60.*

QVÆRES XIV. An moniales liberè possint habitare etiam in locis non muratis.

18 ℟. Quòd, quamuis olim monasteria monialium construerentur in solitudinibus, ne ex frequentia externorum ad ipsas accedentium impediretur earum deuotio, & monastica quies turbaretur iuxtà *cap. luminoso 18. q.2.* in præsentia tamen ex decreto *Concilij Trid. sess.25. de regul. c.5.* ad consulēdum decori, ac pudicitiæ virginum Christi monentur Episcopi, & alij Superiores monialium, vt ex monasterijs extra mœnia vrbis, aut oppidi constitutis, si ita videbitur expedire, eas reducant ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, aut oppida frequentia. Quin teste *Barbosa l.2. de iur. eccl. c.12. num.10.* Sacra Cōgregatio eiusdem Concilij 13. Septemb. 1583. censuit monialium monasteria non esse erigenda, nisi Ordinarijs locorum consentientibus, ijsq; solùm in locis, quæ muro munita sunt, & in quibus adest copia Sacer-

dotum,

dotum,siue sæcularium,siue regularium ad audiendas illarum confessiones nisi fortè monasterium habeat, vnde ex suis facultatibus sustentare valeat Confessarium aliunde ascitum.

QVAERES XV. An moniales possint erigere noua monasteria,prout maluerint,vel certè solùm aliquibus seruatis.

19 ℞. Non posse, nisi habeant paratum redditum annuorum scutorum 300. qui sufficiat ad competentem sustentationem 12. monialium, vnà cum lucro, quod ipsæ acquirant ex propria industria,& laboribus manuum suarum (sic enim explicanda videtur declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Gauantus in manu.v. monialium monast.num*.1.his verbis, *Noua ne erigantur, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus non assignetur pro 12. sustentandis.*) Quin addit idem *Gauant. num*.3. dicta monasteria non posse erigi absq; speciali indulto Sedis Apostolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. April.1615. quæ apud eundem *Gauantum num*.5. die 13. Sept. 1583. statuerat monialium monasteria non esse multiplicanda in ijs locis, in quibus iam erecta laborant inopia, nec habent, vnde possint commodè sustentari.

QVAERES XVI. An moniales possint habere ostium, per quod è propria clausura pateat accessus ad ecclesiam ipsarum exteriorem.

20 ℞. Non posse ex Constitut. Gregorij XIII. quæ est in ordine 8.& §.6. sic habet,*Declaramus prætereà nullis monialibus,etiam Tertiarijs, licere habere ostium, per quod ex monasterio introiri possit in ipsarum monialium ecclesiam exteriorem,in quam sæcularibus ad missas,& diuina officia patere solet accessus,sed omninò muro obstruendum*.

QVAERES XVII. An moniales possint habere singularem habitationem,in qua maneant,comedant,ac dormiant.

21 ℞. Non posse, sed debere omnes habere communem Ecclesiam, refectorium,ac dormitorium;idq; ex 18.*q.2. cap. perniciosam*, vbi sub pœna excommunicationis prohibetur monialibus, ne sibi faciant propria receptacula,& priuata domicilia;sed tam in ecclesia, quàm in refectorio, atq; dormitorio communiter sint; quanquam ista excommunicatio non sit latæ sententiæ,sed ferenda; vt constat ex tenore verborum,quibus fertur, & non ampliùs videatur esse in vsu.

22 Adde ex Constitutione Clementis VIII. adducta *q*.5. vnamquamq; monialem debere solam dormire, ideoq; tot cellas in vnoquoq; monasterio faciendas esse, quot ibi degunt moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v.moniales ad* 11. statuit puellas commorantes in monasterijs monialium causa educationis debere habere locum separatum à monialibus pro earum dormitione,sicut & pro operibus.

QVAERES XVIII. An moniales possint recipere ad habitum religionis in quocunq; numero, & quidem etiam Sorores, plusquam duas.

℞. Non

23 ℞. Non posse recipere, nisi iuxta numerum taxatum à Superioribus: sic quippe statutum est varijs iuribus allatis *cap.2. sect.1. q.6.* quæ tamen non prohibent, quin possit recipi aliqua supernumeraria, dummodò concurrant ea, quæ ibidem indicauimus; non posse verò recipi Sorores plusquam duas seclusa dispensatione Sacræ Congregat. Episc. & Regul. quæ non solet concedi, nisi cum certis conditionibus, vt constat ex dictis *citata sect.1. quæst.15.*

QVÆRES XIX. An moniales possint recipere Conuersas, etiam post Pij V. Constitutionem, quæ incipit *Circa pastoralis*, & prohibet earum receptionem.

24 ℞. *Sanch.l.6.mor.c.15.num.59.* Quòd, quamuis, stando in rigore litteræ recipi non possint; cùm receptio expresse prohibeatur à Pio V. quia tamen consuetudine receptum est, vt etiam modò Conuersæ recipiantur in conuentibus monialium, & quidem satis rationabiliter ob rationes adductas ab ipso Sanch. potest talis consuetudo tutò seruari; dummodò dictæ Conuersæ legitimam faciant professionem: qua de re consulantur quæ diximus *sup.cap.2.num.10.*

QVÆRES XX. An moniales recipere possint ad nouitiatum puellas, priùsquam illarum voluntas exploretur ab Ordinario.

25 ℞. Non posse, & constat ex dictis *cap.2.sect.1.q.4.*

QVÆRES XXI. An possint admitti ad probationem religionis fœminæ in monasterijs viuere volentes absq; professionis emissione, ac obseruantia clausuræ.

26 ℞. Non posse, cùm id expresse prohibuerit Pius V. in sua Constitut. *Circa pastoralis* 8. *in ordine*; quæ §.4. sic habet: *Cæteris autem omnibus sic absq; emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, religionem, congregationemue recipiant. quòd si contra huiusmodi nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

QVÆRES XXII. An moniales possint ex bonis Nouitiæ aliquid recipere ante eius professionem, & quid.

27 ℞. Non posse recipere, nisi ea, quæ spectant ad eius victum, ac vestitum: idq; ex decreto *Concilij Trid. sup.c.16.* relato *cap.2. sect.2. q.9.* Quin etiam Clemens VIII. in Constitut. allegata *q.5.* prohibuit munera dari solita in ingressu monialium, ac susceptione habitus, iussitq; quod spontè offertur à consanguineis Nouitiæ ingredientis, asseruari in communi, nullaq; conuiuia fieri inter moniales, & multò minùs cum sæcularibus: ista tamen Constitutio non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; & maximè quò ad conuiuia facienda inter moniales; quæ, quamuis difficilè possint omninò relegari, deberent saltem moderari quo ad exuberantem excessum.

QVÆ-

QVÆRES XXIII. An moniales possint retinere peculium, & quale.

28 ℞. Quòd, quamuis vsus peculij videatur prohibitus Regularibus, & consequenter etiam monialibus ex decreto *Concilij Trid. sup. c. 2.* vsus tamen obtinuit, vt moniales possint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *cap. 4. sect. 1. q. 2.*

QVAERES XXIV. An moniales possint alienare bona monasterij, & in specie dotes earum, quæ recipiuntur ad religionem.

29 ℞. Non posse, nisi seruata forma in iure præscripta, de qua suo loco: & quidem quò ad bona monasterij generaliter sumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus prętiosis, quæ seruando seruari possunt) constat ex bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martij 1468. quæ cum generaliter loquatur de omnibus personis ecclesiasticis, vt patet ex illis verbis: *Si quis autem contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quidquam alienare præsumpserit:* vtiq; sub ea compræhenduntur etiam moniales, attenta doctrina superius tradita, quòd sub masculino continetur fœmininum, quando in vtroq; procedit par ratio, vt in præsenti casu: quò verò ad dotes, constat ex dictis *c. 3. sect. 2. q. 11.*

Addo quòd, si monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto soluendi quinquaginta mutuanti quotannis ex annuis redditibus ipsi moniali ad vitam concessis; & hoc, vsq; dum restituantur dicti mille, & ex titulo lucri cessantis; verè non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica. & ratio est quòd, quando Sacra Congregatio prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis; loquitur solùm in casu, quo fundus, vnde colligi debent annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit monasterij. Vnde fit, vt, quamuis in casu proposito de licentia domini obligaretur fundus à consanguineo moniali ei assignatus ad solutionem præfatorum redditthe; non ideo interueniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra alienantes bona ecclesiastica. ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij docti viri à me consulti.

Concedit tamen *Tortell. p. 1. resp. mor. casu 7. num. 5.* quòd, si alicui conuentui monialium ex legato relinquatur bibliotheca librorum latinorum; ea absq; licentia Sedis Apostolicæ posset ab illis alienari, eius prætio implicato in bonis fructiferis emendis: sicq; in regno Portugalliæ in facti contingentia decisum fuisse à Collectore Apostolico; & quidem non per modum dispensationis, sed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quòd bibliotheca librorum latinorum est omninò inutilis Monialibus, ideoq; cessat finis legis vetantis alienationem bonorum ecclesiasticorum. ita *Portell.* addens eodem modo sine licentia Sedis Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos prætiosos monasterio cuidam monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant conuentui omninò inutiles, &

ex

ex vetustate iam corrumpi incipiebant.

Vnum hìc moneo ex decreto Sacræ Congregationis moniales, & quoscumq; alios Regulares prohiberi sub pœnis ex alio decreto inferiùs referendis, recipere pecunias ad cambium, aut mutuo cum pacto soluendi lucrum cessans, aut damnum emergens: cùm .n. decretum loquatur generaliter de Regularibus; vtiq; compræhendit etiam moniales, vt patet ex dictis hìc in responsione. Decretum autem iussu Vrbani VIII. editum fuit 21. Maij 1626. his verbis. *Cùm post editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis: cùmq; ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit consulere Regularium indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimùm læderetur. S.D.N. approbante, decreuit, ac declarauit huiusmodi contractum esse contrà mentem decreti vt suprà editi ideoq; non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti pœnas ipsò factò incidere.* decretum verò, de quo loquitur præsens decretum, editum fuit à S. Congregatione iussu Vrb. VIII. die 7. Sept. 1624. continetq; vltra pœnas contentas in Paulina *Ambitiosæ* priuationem omnium officiorum obtentorum, vocisq; actiuæ, ac passiuæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa imposterum obtinenda (& quidem ipsò factò incurrendas absq; alia declaratione, ac soli Papæ reseruatas) declaratq; ipsò iure nullum, ac irritum quidquid contrà huiusmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo moniales non posse oppignorare mobilia prætiosa proprij Conuentus; vt lampades, & candelabra, & alia vasa argentea sine facultate sacræ Congregationis: & probatur tum quia oppignoratio, teste *Quaranta v. alienatio num.* 20. est quædam alienatio (maximè si res tanti obligetur, vt difficilè possit redimi, ideoq; exponatur periculo probabili alienationis) ergò compræhenditur sub iuribus prohibentibus alienationem bonorum ecclesiasticorum: tum quia prohibita alienatione à iure, prohibetur oppignoratio *l. fin. C. de reb. alienis non alien.* idq; ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omninò alienetur. ita *Diana p. 5. tract. 13. resol. 6. ex Molina Quaranta Layman Lezana Bonacina Castro Palao Barbosa Rodriq. & Lessio*; qui tamen limitant assertionem, nisi vrgeat summa necessitas, & sit periculum in mora: tunc .n. oppignorari possunt vasa prætiosa, inconsulta Sacra Congregatione; cùm lex non liget, quãdo de facto seruari nõ potest *l. 1. §. dies. ff. quando appellandum sit* & necessitas non habeat legem *l. vn. ff. de offic. consu.* sic Diana ex Peyrino addens oppignorationem in hoc posteriori casu fieri posse absq; consensu Ordinarij, etsi is facilè haberi possit.

QVAERES XXV. An, & quas donationes, seu largitiones munerum possint facere moniales ex bonis proprio vsui concessis.

30 ℞. Non posse, nisi de licentia propriæ Superiorissæ, & in casibus permis-

fis in

ſis in *decretis Sacræ Congregat.de largit.mun.* editis iuſſu Clementis VIII. & nouiſſimè confirmatis,ac innouatis ab Vrbano VIII. prout oſtendimus in *tract.de prohibit.cap.9.per totum.* Addo hìc Prælatos monialium ex Conſtitut. eiuſdem Clementis VIII. relata *q.5.* teneri prohibere, ne ab illis fiant munera ſæcularibus, niſi quæ charitatis cauſa iudicauerit Præfecta de bonis communibus,nomine, & de licentia Conuentus: & quod, mellarijs penitus abolitis, tantummodò concedantur eſculenta, & poculenta munuſcula ab ijs fieri eo modo, & forma, quibus in dicta Conſtitut. præſcribitur.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis vigore præfatorum decretorum Clementis VIII. moniales deberent publicè legere dicta decreta quotannis; cùm in ijs id expreſsè ipſis præciperetur (ijs in vernaculum, ſeu vulgarem cuiuſq; monaſterij ſermonem verſis:)id tamen non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis(quòd mihi conſtet:) immò nec expreſsè monialibus præcipitur in ijſdem decretis de mandato Vrbani VIII. innouatis(vnde poſſet colligi tolerantia dicti non vſus) quamuis aliàs expediret, vt etiam moniales annuam lectionem talium decretorum non omitterent; maximè cùm in innouatione dictorum decretorum damnetur omnis prętenſus non vſus præcedentis decreti ſub Clemente VIII. &c.

QVÆRES XXVI. An, & quo pacto monialibus prohibita ſit negotiatio.

31 ℞. Eſſe prohibitam eodem pacto, ac eſt prohibita viris religioſis; idq; ex *cap.ſecundùm ne cler. vel monac.* quod, licèt loquatur ſolùm de clericis, aut monachis, nulla mentione facta de monialibus (vt conſtat ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus,ne monachi,vel clerici cauſa lucri negotientur:*)comprædendit tamen etiam moniales,cùm iuxta ſæpiùs dicta fœmininum comprædendatur ſub maſculino,etiam in odioſis,ac pænalibus, quando par ratio procedit in vtroq; ſicut re vera in præſenti caſu procedit;ſed de hoc plura in *tract. de prohibit.cap.10.*

QVÆRES XXVII. An,& qua ratione poſſint moniales appellare à correctione ſuorum Superiorum.

32 ℞. Non poſſe,niſi in caſu, quo euidenter conſtet moniali notabilem inferri iniuriam in fama,honore,aut vita à proprio Superiore; & hoc non ſolùm ex *cap. ad noſtram,& cap. reprehenſibilis de appellat.* vbi generaliter interdicitur religioſis, & per conſequens etiam monialibus (quæ vtiq; comprædenduntur ſub nomine religioſorum iuxta dicta *q.præced.*)ne appellare præſumant à correctione ſuorum Superiorum ad Iudices extraneos: ſed etiam ex conceſſione bullata Iulij II. quam refert *Caſarub. in comp.v. appellare num.3.* his verbis: *Iulius II. prohibuit ſub excommunicationis pœna Fratribus,& Sororibus Ordinis Prædicatorum,ne à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Iudicibus verò quarumcunq; curiarum ſub præfata pœna diſtrictè inhibuit, ne appellationes huiuſmodi recipere,*

aut

aut illas cognoscere quoquo modo præsumant; decernens irritum, & inane quidquid secùs attentari contigerit. Quæ concessio sine dubio est communis monialibus, etiam aliorum Ordinum; quippe quę, licet sit odiosa monialibus in particula ri; est tamen fauorabilis toti communitati, ideoq; dicenda est cadere sub generali communicatione priuilegiorum, prout alibi aduertimus.

An autem propriè dari possit appellatio à correctione, & mandatis Abbatissæ; quo modo potest dari à correctione, & mandatis Prælati regularis in casibus permissis, & à nobis suo loco explicatis.

33 ℞. Non posse, cùm Abbatissa sit incapax iurisdictionis propriè dictæ; & aliàs in eo, a quo appellandum est, supponatur propria iurisdictio: vt vel hinc patet, quòd alioqui licitum esset filijsfamiliâs appellare à matrefamiliâs, eiusq; correctione, ac mandatis: quod est omninò inauditum; cùm in familiam, cui ea pręest, solùm habeat potestatem dominatiuam, non autem veram, ac propriam iurisdictionem; quæ, vt diximus, præsupponitur in eo, à quo appellandum est. ita docti viri à me consulti.

34 Notat porrò *Lezana tom.1.c.9. num.6.* non solùm religiosis, & consequenter etiam monialibus interdictum esse appellare ad Iudices non competentes, cuiusmodi sunt magistratus sæculares, ac Iudices laici (de quibus loquuntur iura superiùs adducta, & alia non pauca, quæ referuntur à Doctoribus) sed etiam ad Iudicem competentem; nimirum ad Sedem Apostocam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium: quo modo Cisterciensibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus sub pœna excommunicationis interdicta est appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam; intellige, pręter quam in casibus, in quibus DD. concedunt licitum esse Religiosis appellare à correctione, ac mandatis suorum Superiorum, non obstantibus quibuscunque priuilegijs in contrarium collatis.

35 Illud item benè notat *Suar. tom.4. de relig. tract. 8.l.2.c.11. num.4.* ex eo quòd in pluribus euentibus appellatio denegetur Religiosis, non rectè inferri ijs item denegari defensionem naturalem; siquidem illi tunc possunt recurrere ad Superiorem per simplicem querelam, vel per modum supplicationis, aut precum, & ab eo obtinere iustitiam, aut gratiam: quod est remedium sufficiens, diuersum ab appellatione. Ad quos autem possint moniales licitè appellare, quo ordine, in quibus casibus, quo modo, & similia, quæ hoc loco quæri possent, colligenda sunt ex dictis in *tractat. de prohibit. cap.7.per totum,* vbi ex professo agimus de appellatione.

QVAERES XXVIII. An, & qualiter possint moniales testificari in causis, siue ciuilibus, siue criminalibus.

36 ℞. *Rodriq. tom.2.q.11. art.3.* quòd, quamuis de iure canonico fœmina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus, vt ostendit *Tiraquel. tract. de leg. connubial.l.9. num.43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ord. iudic.*

p.4.

p.4.num.43. dicendum esse etiam de iure ciuili.)nihilominus dicendum est moniales posse testificari contra alias moniales, etiam in criminalibus: cùm mulieres laicæ, etiam de iure canonico, in criminalibus admittantur in testes, quandocunq; aliter constare nõ potest de veritate; & delicta monialium nonnisi per alias moniales probari possint, vt patet: præterquamquod longè peius est, & magis contrarium canonibus Sanctorum Patrum, quod contra personas religiosas admittantur laici in testes. hæc Rodriq. addens non esse concedendum de monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, vt quis possit iustè condemnari eæ.n. licèt sint mulieres, tamen sunt religiosæ, ac timentes Deum, sicq; duæ illarum sufficienter probarent, si alioqui essent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit moniales posse admitti ad testificandum, etiam in causis criminalibus personarum sæcularium, si occurrat casus, in quo aliàs non possit constare de delicto; quamuis ad id non possint cogi; si agatur de condemnatione: quod benè aduertit de viris religiosis *Lezana sup. c.11. num.24.* docens eos nec posse compelli ad testificandum in ciuilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas idq; ex *cap. cùm super, & cap. dilectorum de testib.cog.*

37 QVÆRES XXIX. An moniales possint sibi facere commatres per Sacramentum baptismi, aut confirmationis.

℞. Non posse, & probatur tum ex *c. peruenerit el.1.d.18.q.2.* vbi id expressè prohibetur Religiosis: tum quia commatres assumuntur in partem solicitudinis infantis; quam impartiri non potest monialis, cùm non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris. ita in terminis *Zerola v. moniales §.ad 7.*

QVÆRES XXX. An moniales cum monachis sui Ordinis habitare possint in eodem monasterio.

38 ℞. Non posse, cùm id in specie prohibeatur *c. diffinimus, cap. in nullo 18. q.2.* vbi dicitur: *In nullo loco monachos, & monachas permittimus vnum monasterium habitare: sed nec ea, quæ duplicia vocant. & , si quod tale est, religiosus Episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat, monachos autem aliud monasterium ædificare cogat; si autem plurima sint talia monasteria, separentur in alijs monasterijs monachæ, & in alijs monachi: res autem, quas habent communes secundum iura eis competentia distribuantur.*

QVAERES XXXI. An moniales liberè possint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipsas accedentibus.

39 ℞. Non posse, cùm iuxta *cap. in decima 18.q.2.* Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Auscultatrices: ita vt rara sit accessio, & breuis locutio; quod etiam communiter solent Ordinarij præscribere in proprijs edictis, sed minùs communiter obseruatur, & quidem interdum cum graui dispendio boni nominis monialium: quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ

non

non auderent, si assistentes haberent auscultatrices; fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vrgeant Prælati monialium in obseruantia huius adeò necessarij, ac vtilis statuti, curentq; vt moniales, præsertim iuniores, solæ non accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant moniales, quæ habet *S. Bernardus epist.* 115. eaq; ad rem præsentem applicent: *Agnosco filia*, inquit, *agnosco vtinam & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudulenti dolum, versipellis astutiam: si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo: sed audi me, filia, noli te separare à grege, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

QVAERES XXXII. An moniales possint scribere literas, cuicunq; maluerint, aut eas recipere à quocunq;.

40 ℞. Non posse, cùm id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla relata *cap. præced. q.* 5. his verbis: *Literæ, seu Epistolæ nullo modo à monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur nisi priùs lectæ fuerint à Præfecta monasterij*; quanquam talis prohibitio parùm videatur esse in vsu; cùm tamen sit sancta, vtilis, ac necessaria, ideoq; in viridi obseruantia deberet manuteneri, aut certè restitui. Vtinam Prælati monialium curarent seruari id, quòd piè statuit S. Carolus in *Conc. Mediol.* 1. sub his verbis: *Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum sine licentia Præfectæ, neq; ad se missas aperiant, nisi Præfecta priùs eas aperuerit, legerit ue, sub pœna scribenti, vel recipienti, ne per duos menses exeat è cella, & ieiunet in sextis ferijs in pane, & aqua, si literæ suspicionem criminis habent, eaq; præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per 6. menses, & velo: id circò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVAERES XXXIII. An moniales vti possint lineis.

41 ℞. Quòd, licet *c. cùm ad monasterium de statu monach.* prohibeatur monachis, & consequenter monialibus, lineis vti, cùm habitus monachorum, etiam interior, debeat esse laneus; nihilominus *Sylu. v. religio 7. num.* 15. *Graff.* 1. *p. decis. l.* 3. *c.* 5. *num.* 69. & 70. *Lezana sup. c.* 9. *num.* 21. *Nald. v. monialis num.* 11. & alij docent, regulariter loquendo, moniales vtendo lineis, peccare solùm venialiter, immò nec venialiter, si extet communis vsus in contrarium, & à fortiori si id fiat ratione infirmitatis. siquidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proinde non obligat sub peccato: vnde ait Nald. posse tolerari vsum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis moniales vtantur linteaminibus, & subuculis, non laneis, sed lineis, non prætermittendo tamen, quæ sunt substantialia regulæ: intellige, stando præcisè in iure communi; quod enim spectat ad ius peculiare vniuscuiusq; Ordinis, attendenda sunt specialia statuta, ac consuetudines singularum religionum: quo pacto Lezana subdit ex Marchanto Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camisiis, eò quòd illis id in sua regula piè prohibeatur.

QVAERES XXXIV. An moniales possint edere carnes.

℞. Vi-

42 ℞. Videri posse, secluso iure particulari proprij Ordinis; idq; estò in citato *c.cum ad monasterium* esus carnium prohibeatur monachis, & per consequens etiam monialibus, præter quàm in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tanquam obligatoria sub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi supra.

QVAERES XXXV. An moniales possint nutrire comam, ac superbè vestire.

43 ℞. Non posse, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de statu monach.* vbi dicitur: *Visitatores autem huiusmodi solicitudinis studium diligenter impendant, vt moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, sandalitijs, comatis, & cornutis crinibus scaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tambur. sup. D. 10. q. 2. num. 17.* quòd, quamuis Glossa dubitet, num hìc simpliciter prohibeatur monialibus habere comam, si eam honestè, ac occultè deferant, vel certè solùm interdicatur fucata compositio crinium; sicut videtur colligi ex verbis illis *vtantur comatis, & cornutis* (idest tortis) *crinibus*: re vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur vsu receptum esse, vt moniales potiùs tondeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs quàm crines poliendo humani generis hosti deseruiant.

QVAERES XXXVI. An, & qualis vsus laruarum, ac chorearum sit prohibitus monialibus.

44 ℞. Quòd, quamuis DD. communiter dicant Religiosos peccare m. tum deferendo laruas, si id faciant extra monasteria, & sine rationabili causa, vt rectè aduertit *Baldel. l. 3. D. 32. nu. 14.* ex Armilla, Viualdo, & Comitolo: tum choreas ducendo publicè, & in præsentia sæcularium, sicut indicat idem *Baldel. nu. 16.* regulariter tamen, cùm moniales soleant gestare laruas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secretò, & solùm coram ipsis monialibus: propterea dicendum videtur illas posse facere vtrumq; sine peccato, saltem mortali; cùm sic cesset periculum scandali, & interueniat paruitas materiæ excusans à peccato. colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

QVAERES XXXVII. An moniales possint habitum mutare occasione alicuius repræsentationis, quam faciant, assumendo habitum virorum.

45 ℞. Non posse, si sit in vsu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congr. 27. April. 1604. & relata à *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44. num. 57.* at ea non videtur esse in vsu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumq; non contradicentibus Prælatis ipsarum monialium; vnde, cùm aliàs dimissio proprij habitus religiosi, & susceptio alterius ad breue tempus, etiam pro aliqua actione ludicra teste *Suarez D. 23. de censur. sect. 4. nu. 29.* excusari possit à peccato: non peccabunt moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

QVAERES XXXVIII. An moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuò durent in munere abbatissatus.

46 ℟. Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ianu. 1583. qua præcipitur monialibus quorumcunq; Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusq; Siciliæ regnis consistentibus, vt non eligãt Abbatissam, nisi solùm ad triennium, aliàs electio sit nulla. Quod tamen nõ facit, quin Abbatissæ singulis annis mutari possint iuxta declarationem Sacræ Congreg. quam affert *Tambur. D. 30. q. 1. num. 10.* addens *num. 11.* Abbatissas absoluto triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare; & tunc ei succedere in potestate monialem professione antiquiorem vti Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem vsq; ad electionem nouæ Abbatissę. quanquam præfata Constitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac insulas adiacentes, vt constat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatissa num. 5.* quòd, cùm in citata Constit. dicatur *à die finitæ administrationis*, & hęc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; sicq; Abbatissa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea desierat, recurrente triennio suæ electionis.

Maius dubium est, an casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacrę Congreg. confirmetur ad aliud triennium immediatè sequens, elapso hoc alio triennio, possit à monialibus iure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediatè sequens.

47 ℟. Videri non improbabile, quòd possit, in rigore loquendo; & probatur tum quia alias fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris *61.* tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra ius commune; ideoq; cùm monialis spatio *9.* annorum bis eligi possit in Abbatissam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per concessionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur. ita in similis Diana, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, & alios item à me consultos oppositum sustinentes: qua de re *cap. 10. q. 13.*

QVÆRES XXXIX. An, & quo modo moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.

48 ℟. Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, ac consanguineis: idq; ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barbosa l. 1. iur. eccl. c. 44. num. 58.*

QVÆRES XL. An dato quod monialis velit imprimere aliquem librum vltrà examinationem, & approbationem Ordinarij debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. sess. 4.*

49 ℟. Debere obtinere vtrumq; & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et si Regulares fuerint, vltrà examinationem, & approbationem huiusmodi* (idest ordinarij loci) *licentiam quoq; à suis Supe-*

Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxtà formam suarum ordinationum: constat autem ex dictis hic *q.1.* moniales subiacere prohibitionibus iure communi latis contra Regulares; præter quàm quod finis prohibitionis huius (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur, dissemineritur errores contra fidem, aut bonos mores, maximè militat in monialibus, quæ licèt interdum sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris: facilius tamen errare possunt, adeoq; maiori egent directione. Concedo quidem, quod si monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prelato regulari Ordinis: cùm is respectu dictæ monialis non possit dici Prælatus illius (quod requirit Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui monialis subest, & de eius licentia imprimi. Quod si monialis imprimit librum non seruatis seruandis incurrit illas easdem pœnas, quas respectiuè incurreret vir religiosus in tali casu: idq; ob dicenda *cap. seq. q.1.*

CAPVT VIII.

De Pœnis iure communi latis contra Moniales.

1 *Moniales subsunt pœnis latis iure communi contra regulares, aut ecclesiasticos.*
2 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
3 *Subsunt pœnis latis in specie contra religiosos Ordinis, si sint exemptæ.*
4 *Si sint exemptæ, non subsunt pœnis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, nisi pœna feratur ab eo, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegijs regularium, quæ etiam competunt monialibus.*
7 *Moniales sunt capaces suspensionis ecclesiasticæ.*
8 *Non item irregularitatis propriè dictæ: qualiter sint capaces degradationis.*
9 *Varijs pœnarum generibus subiacent.*
10 *Apostatantes à religione iure proprio religionum excommunicantur.*
11 *Item, si appellent ad iudices incompetentes, siue ad competentes in casu vetito.*
12 *Non tamen subsunt excommunicationi Iulij II. si appellent ab Ordinario, cui immediatè subsint.*
13 *Priuilegia regularibus appellationem vetantia illam non vetant absolutè.*
14 *Differunt ius commune, & ius priuilegij prohibens regularibus appellationem.*
15 *Excommunicantur procurantes alienum abortum, non item, si proprium procurent, etsi alij id negent: referuntur aliqua de opinione probabili.*
16 *Item inducentes ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas.*
17 *Item dantes aliquid in receptione nouitiæ, aut recipientes, aut petentes.*
18 *Item impedientes proprium Prælatum à visitatione iuxta aliquos incurrunt*

excommunicationem Bullæ Cænæ; quod alij negant.

19 *Incurrunt tamen aliam excommunicationem non reseruatam.*

20 *Excommunicantur cogentes fœminam ad ingressum religionis, aut ab eo retrahentes.*

21 *Item, si temerariè dimittant habitum.*

22 *Item, si violent interdictum, aut cessationem à diuinis.*

23 *Item, si indebitè vsurpent decimas.*

24 *Item, si post professionem de facto contrahant matrimonium: & si contrahant, fiunt bigamæ.*

25 *Item, si sine licentia Papæ recipiant nouos Conuentus, aut receptos alienent.*

26 *Quid statuerit Vrbanus VIII. quò ad receptionem nouorum Conuentuum.*

27 *Item, si indebitè alienent bona Conuentus.*

28 *Item, si in electione non abstineant ab ijs, quæ gignere possunt discordias.*

29 *Item, si priuata domicilia faciant ad excipiendos hospites.*

30 *Incurrunt excommunicationem ferendam, si recipiant de bonis nouitiæ ante professionem.*

31 *Item, si vacent negotiationi.*

32 *Amittunt præterea priuilegium exemptionis à gabellis, quamdiu negotiantur.*

33 *Prohibitio negotiandi afficit moniales, etsi de ijs expresè non loquatur.*

34 *Excommunicantur moniales percutientes monialem quamcunq; aut violantes clausuram: non item interessentes agitationi taurorum; etsi alij dissentiant.*

QVAERES I. An moniales subiaceant pœnis iure communi satis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.

1 Rę. Subiacere, si versentur circa materiam ipsis monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur statutis generaliter, ac indefinitè latis, æq; ac masculi, nisi specialiter excipiantur, vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. nē passim, C. de iur. & fact. ignorant.* tum quia sub sexu masculino semper intelligitur fœmininum, præsertim in statutis factis per Prælatos, quæ sint proportionata masculis, ac fœminis, sicut aduertit *Graff. conf. 2 2. num. 2. & 4. de sent. excommunic.* tum quia *Menoch. de adipisc. possess. num. 61. & seq. Tiraquel.* & alij penes *Sanch. l. 6. mor. cap. 16. num. 89.* aiunt frequentissimam sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac pœnali sub masculino claudi fœmininum: quod etiam admittit *Bonac. q. 4. de clauf. par. 6. num. 18.* in simili; cùm alioqui *D. 2. de censur. in partic. q. 5. par. 7. num. 10.* oppositum sentiat dicens in materia penali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; sed standum esse propriæ verborum significationi, ideoq; moniales non affici pœna à Pio V. lata cōtra Clericos tam sæculares, quàm regulares interessentes agitationi taurorum, eò quòd illæ nō sint Clerici sæculares, aut regulares: quam opinionem susti-

ſuſtinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis oppoſita ſit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neq; ex eo quòd, interdicto Clero, non cenſentur interdicti Regulares ſecundùm probabilem ſententiam, quam ſequuntur Henriq. Sayrus, Vgol. & Auila, apud *Bonac. D. 5. de cenſur. in comm. p. 1. num. 11.* ſequitur moniales in pœnis non venire nomine religioſorum, aut eccleſiaſticorum: ſiquidem, cùm ipſæ verè, ac propriè ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ac religioſæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pœnis latis generaliter contra perſonas religioſas, aut eccleſiaſticas.

QVAERES II. An moniales ſubijciantur pęnis latis contra religioſos ſui Ordinis, ſiue iure pontificio, ſiue proprio ipſiuſmet Ordinis.

3 ℞. Subijci, ſi eæ ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione, & immediatè ſubijciantur Prælatis regularibus: ſecùs, ſi immediatè ſubijciantur Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci, & ſint exemptæ à Prælatis regularibus. Ratio reſponſionis eſt, quòd pœnæ non poſſunt ferri, niſi in ſubditos, vtpote prouenientes ex iuriſdictione, quæ ſolùm exercetur in ſubditos: & ex alia parte non debent extendi vltra perſonas in illis comprænenſas iuxta propriam verborum ſignificationem, cùm ſint odioſæ, & odia debeant reſtringi. cùm ergò moniales immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario non ſint ampliùs ſubditæ Prælatis Ordinis, immò nec cenſeantur eſſe ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur; non ſubiacebunt pœnis latis contra religioſos ſui Ordinis, ſiue iure ipſius Ordinis, ſiue pontificio: ſicut è contra, ſi ſint immediatè ſubiectæ Prælatis Ordinis, cùm ſic verè ſint ſubditæ, & membra illius, ſubiacebunt dictis pœnis, ſiue iure proprio Ordinis, ſiue pontificio latis.

QVAERES III. An moniales ſubijciantur pœnis, ac cenſuris latis ab Ordinarijs locorum.

4 ℞. Non ſubijci, ſi ſint exemptæ ab illorum iuriſdictione (excepto tamen caſu inferiùs apponendo) ſic enim non ſunt ſubditæ Ordinarijs, ideoq; non ſubſunt illorum pœnis, ac cenſuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& conſequenter etiam moniales per communicationem) ne poſſint excommunicari ab Epiſcopo (de quo ſuo loco;) ſecùs, ſi immediatè ſubſint iuriſdictioni Ordinarij tunc quippe, ſicut ſunt ſubditæ, ſic & ſubijciuntur pœnis ab eo latis, ſi ex tenore verborum ſufficienter conſtet eas ſub illis comprænendi non enim apparet, cur ab illis eæ eximi debeant; cùm illæ generaliter ferantur, & ſic procedant generales regulæ iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda: &, vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.

5 Caſus autem, in quo moniales, etiam exemptæ ſubijciuntur pœnis, ac cenſuris latis à Concilijs prouincialibus, aut edictis epiſcopalibus, eſt, quādo Ordinarij dictas pœnas ferunt tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, aut ex ſpeciali facultate ipſis ad talem effectum commiſſa; quo modo Sacra

Cõgregatio 29. Ian. 1633, teste *Barbosa in Collect. v. moniales*, declarauit moniales Regularibus subiectas loquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & censuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiss. D.25. q.8. §. ad 9.* à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias moniales Episcopis subiectas mediatè, seu immediatè, si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tanquam Sedis Apostolicæ delegatus; non habet verum in sententia eorum, qui dicunt Episcopos nõ posse ferre censuras contra regulares, neq; in casu, quo procedant vt delegati Sedis Apostolicæ: nisi id ipsis expressè concedatur; quod notat *Sanch. l.7. de matr. D.33. nu.23.* idq; ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis *in tract. de priuil. c.6. sect.1. q.19.* quæ sine dubio sunt communia etiam monialibus: quale est illud quod Paulus III. concessit Societati Iesu in sua Constitut. *licèt debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.28.* qua de re Sanch. sup. ex dictis inferens posse stare, quòd Episcopus iurisdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare nõ possit censuris.

QVAERES IV. An moniales sint capaces suspensionis Ecclesiasticæ.

7 ℟. Esse, cùm de facto in *Concil. Trid. sess. 25. de reg. c.17.* contra Præfectas monialium feratur suspensio ab officio, quamdiu Episcopo videbitur, si Episcopum certiorem non faciant ante mensem de professione à moniali nouitia facienda; quod est signum moniales non esse incapaces suspensionis ecclesiasticæ, non quidem cuiuscunq; sed illius, quæ iuxta conditionem status, ac sexus illarum ipsis possit adaptari.

QVAERES V. An, & quo modo moniales sint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò & degradationis.

8 ℟. Quòd, cùm iuxta communem sensum Doctorum irregularitas sit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proueniens; quod directè impedit susceptionem ordinum ecclesiasticorum, aut vsum illorum ob diuinam reuerentiam; hoc ipso quòd fœmina est incapax ordinis, est & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suar. to.4. de relig. trac.9. l.1. c.11. n.7.* cautè dixit, quòd fœminam violenter corruptam non posse recipere velum consecrationis est quasi quædam irregularitas: quæ licet sine peccato contrahatur, impedit talem consecrationem. Dixi *est & incapax irregularitatis propriè dictæ*, vt innuerem fœminam, & per consequens etiam moniales posse affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta: qualis est illegitimitas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & similes respectu prelationis acquirendæ inter moniales; quas constat à Doctoribus recenseri inter species irregularitatis, & suo modo cadere etiam in moniales.

Quòd autem spectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib.5. disquisit.*

quisit.sect.16.§.de his vltimis, eam posse cadere in moniales, atq; ad id videri sufficere, quòd moniali auferatur velum cum habitu monastico supremo, ac vestis laica ipsi inijciatur, necnon ab Ordine, cui se addixerat, eiecta, ac spoliata omni priuilegio religioso sortis laicæ effecta declaretur, sicq; curiæ sæculari tradatur. sic ille, addens tamen se praxim huius casus nondum vidisse, sed suspicari hanc esse, vel esse debere.

9 Et quidem, cùm moniales possint incurrere non solùm excommunicationes, sed etiam suspensiones, interdicta, priuationes officiorum, dignitatum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, aliasq; similes pœnas, etiam corporales; propterea, vt de illis omnibus, ac singulis constet, clarè, & distinctè, eas singillatim hic explicabimus sub suis proprijs titulis; nimirum 1. excommunicationes, 2. suspensiones, 3. interdicta, 4. priuationes officiorum, dignitatum, 5. varias alias pœnas, etiam corporales.

De Excommunicationibus latis contra Moniales.

QVAERES VI. Quam excommunicationem incurrant moniales apostatando à religione.

10 R. Quòd, quamuis Religiosus apostatando à religione non incurrat iure communi excommunicationem ratione apostasiæ præcisè; cum talis excommunicatio non extet in iure, vt alijs citatis rectè notauit *Bonac. quæst.2. de clausur. par.11. §.4. num.1.* iure tamen proprio religionum in præsentia omnibus ferè Ordinibus religiosis, & consequenter etiam monialibus competente, siue directè, siue per priuilegiorum participationem; hoc ipsò quòd aliquis est apostata à religione, incurrit excommunicationem ipsò factò, eamq; Papæ, aut Superiori religionis reseruatam. sic per bullam concessit Pius V. anno 1565. Societati Iesu, quòd, si quis ipsius Societatis, siue professus, siue scholaris, siue coadiutor post emissa vota secundùm Societatis constitutiones ab ea ad sæculum recesserit, etiam prætextu cuiusuis indulti concessi, aut concedendi, absq; expressa sui Superioris licentia ad id ab eo specialiter obtenta, ipsò factò sit excommunicatus, & absolui nequeat, nisi à Romano Pontifice, aut Superiore Societatis, prout colligitur ex compendio *Soc.v.apostata*, §.1. Vbi notandum, quòd, cùm hæc concessio fauorabilis sit toti religioni, vtiq; cadit sub communicatione priuilegiorum, adeoq; illa gaudent etiam moniales iuxta dicenda, *cap. sequenti*; nomine autem Superioris, cui conceditur facultas absoluendi à tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non solùm Generalem, aut Prouincialem; cùm Prælatus localis verè sit Superior, adeoq; veniat nomine Superioris generaliter prolato; maximè in materia ita fauorabili animæ: qualis Superior sine dubio esset Episcopus respectu monialis non exemptæ, & Prælatus regularis localis respectu monialis exemptæ.

QVAERES VII. An, & qualem excommunicationem incurrant moniales appellando in casu non permisso à correctione regulæ,& à mandatis suorum Superiorum.

11 ℞. Incurrere ipsò factò excommunicationem,camq; Papæ reseruatam, siue appellent ad tribunalia sæcularia (idq; ex Bulla Clementis VIII. in ordine 110.prohibentis Carmelitis,ne ad tribunalia sæcularia quouis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præsumant sub excommunicationis latæ sententiæ pœna,à qua nonnisi à Romano Pontifice pro tempore existente, præter quam in mortis articulo absolui possint,necnon priuationis perpetuæ officiorũ per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa,& alia quæcunq; dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam actiuæ, quàm passiuæ eò ipsò absq; alia declaratione incurrendis pœnis) siue appellent à Generali, aut Visitatoribus per ipsum deputatis ab eorum reformationibus, seu correctionibus ad quodcunq; tribunal, etiam Iudicis competentis, etiam ad Sedem Apostolicam; præter quàm in casu, quo appellatio fieret à generali Congregatione,& in casu denegatæ iustitiæ,aut pro notoria iniuria:& hoc ex concessione facta Cisterciensibus relata in *comp. Soc. v. appellatio*, §.2. quæ extenditur solum ad casum,in quo appellatio fiat à Generali,aut Visitatoribus. Bulla verò Clementis VIII. vti possunt alij Ordines per communicationem,si velint.

12 Quòd si moniales immediatè subiectæ Ordinario appellent ab ipso Ordinario in casu non permisso ad tribunal Iudicis competentis: posset quis dubitare, an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Iulius II. contra Fratres,& Sorores Ordinis Prędicatorum appellantes à mandatis,ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Casarub. in comp. v. appellare num.3*. notans talem concessionem esse bullatam. Verùm puto in tali casu non incurri dictam excommunicationem, cùm Ordinarius non sit verè Prælatus Ordinis,neq; respectu monialium ipsi immediatè subditarũ, estò sit earum Prælatus;& aliàs indultum loquatur de Prælatis Ordinis:pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamẽ,quin,si qua extat excommunicatio lata contra Religiosos appellantes à proprio Prælato:tunc moniales subiectæ Ordinario eam incurrant in casu,quo indebitè appellent; si quidem Ordinarius respectu talium monialium verè est earum Prælatus, sicq; verificaretur illas appellare à proprio Prælato; quod requireretur, & sufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13 Moneo hìc vnum, priuilegia concessa Regularibus quo ad hoc, vt non appellent à suis Superioribus, non auferre illis ius appellandi, nisi in casu, quo nullum ipsis illatum sit grauamen,aut certè leue;adeoq; si ijs inferatur notabile aliquod grauamen, posse appellare à Superiore illud inferente, non obstantibus præfatis priuilegijs; aliàs talia priuilegia essent iniqua, & fouerent iniustitiam,vt patet.

Addit

14 Addit autem *Sanch.l.6.mor.c.8.num.*110. & benè,illud esse discrimen inter ius commune,& ius priuilegij interdicens Regularibus appellationem; quòd ius commune illam non tollit,quando grauamen est dubium; priuilegia verò eam tollunt,etiam in tali euentu;& solùm concedunt,quando grauamen est manifestum,& magni momenti.

QVAERES VIII. An, & quo casu moniales incurrant excommunicationem latam à Sixto V. contra procurantes abortum.

15 ℞. Videri incurrere solùm in casu, quo procurent abortum alterius fœminæ; non item, si proprium procurent abortum. ita in terminis *Aula de censur.p.2.c.5.D.3.d.12.Nald.v. abortus num.*1. aliqui tacito nomine citati ab *Henriquez l.3. de pœnit.c.*10. & non reiecti *Trullenchus l.5. in decal. cap.1. d.3. num.3.* Cardinal de Lugo, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, alijq; docti viri à me consulti: & inde probant, quòd in bulla Sixti in ea parte, in qua fertur ista excommunicatio, nulla fit mentio de fœminis procurantibus proprium abortum, dum agitur de excommunicatione (fortè Papa compatiente in hoc fragilitati sexus fœminei) cùm tamen de ijs fiat mentio expressa, quando in ea agitur de pœnis temporalibus, vt facilè constabit consideranti tenorem textus. quod est signum fœminas procurantes proprium abortum subijci quidem pœnis temporalibus, non item excommunicationi: cùm enim simus in materia odiosa, ac pœnali, stricta fieri debet interpretatio. Nec obstat, quòd in bulla Sixti, in qua parte fertur ista excommunicatio, præcedunt illa verba, *siue vt principalis, siue vt socia*: cùm ly *principalis* intelligi possit de principali in dando poculo ad abortiendum (quòd colligitur ex verbo *dederint* posito in dicta bulla, à quo verbo regitur ly *principalis*) & aliàs iuxta vsitatum modum loquendi dicere soleamus fœminam sumere poculũ ad abortiendum, & è contra vtamur verbo *dare* in ordine ad aliam fœminam, dicentes Luciam, v.g. dedisse Titię poculum ad faciendum abortum: lex autem odiosa semper in benigniorem partem explicanda est. Et quidem quòd etiam moniales subsint huic excommunicationi, si procurent alienum abortum, constat ex verbis illis bullæ, *necnon mulieres sæculares, vel quemcunq; Ordinem professas*, sub quibus vtiq; constat comprehendi etiam moniales. Nobiscum sentit *Alphonsus de Leone de censur. recollect.7. num.*34. nec dissentit *Machadus relatus à Diana par.7. tractat.5.resol.7.* qui *Diana* notat cum *Mazuchello* mulierem ex metu cadente in constantem virum coactam summere potionem, ex qua sequatur abortus; excusari à dicta censura; eò quòd in tali euentu non possit dici procurare abortum; quippe quæ hoc ipsò quòd cogitur summere potionem, dici nequit studiosè quærere, vt fœtus abigatur: quod tamen videtur requiri ad incurrendum præfatam censuram. Addo obiter pro nostra sententia stare *Henriquez vbi supra* hoc ipsò quòd aliquos Doctores tacito nomine citat

pro

pro illa, & non refutat: nam referens, nec improbans aliquos Doctores videtur sequi; vt notauit *San. bez l.6.mor.c.9. num.18.l.7.c.12. num.7. & c.25. num.18.* & alibi sæpè indicans *l.5.mor.c.4.num.30.fine* hoc ipsò quod Doctores vltimo loco referunt aliquam opinionem, videri illam tenere: quod etiam innuit *l.4.c.15.num.40. circà medium,l.6.c.7. num.9. & c.9. num.14.* & alibi sæpè.

QVÆRES IX. Quam excommunicationem incurrant moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas.

16 ℞. Incurrere excommunicationem ipsò factò Papæ reseruatam, & latam in *Clem. cupientes de pœnis*; sub qua docet *Suar. D.22. de censuris sect.4. num.26.* comprehendi etiam moniales; quippe quæ secundùm omnem proprietatem loquendi veniunt nomine religiosorum, de quibus expresse loquitur dicta Clementina. quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam istam excommunicationem, recensentur à *Suarez sup. & Sayro l.3. de censur.c.29.num.40.* alijsq;, & à nobis exponuntur in *tract. de pœnis cap.2. sect.2.*

QVÆRES X. Quam excommunicationem incurrant moniales, si directè, aut indirectè dare, petere, vel exigere quoquomodo præsumant in nouitiarum receptione, siue ante, siue post, prandia, seu cænas, pecunias, iocalia, aut alia, etiam ad vsum pium deputata, aut deputanda.

17 ℞. Eò ipsò incurrere excommunicationem Papæ reseruatam, si dantes, aut recipientes sint personæ singulares; suspensionem verò ab omni actu, seu officio capitulari requirente iurisdictionem, & administrationem ecclesiasticam (eamq; reseruatam, vt constat ex *Extrauag. sanè de simon.* vbi hæ pœnæ inducuntur) si recipiens sit collegium, seu conuentus. Constat enim ex dictis *q.1.* moniales subiacere huic excommunicationi: quanquam, vt huiusmodi censuræ incurrantur à Regularibus in propositis casibus requiratur, vt ex pacto præuio aliquid detur, aut recipiatur pro ingressu religionis, idest pro religiosa professione, sicut aduertit *Bonacina D.2. de censur. in partic. q.3.p.29. num.11.* ex Suarez monens *num.2.* quòd, cùm in textu bis repetatur verbum *præsumunt* ad contrahendas pœnas præfatas præsupponitur præsumptio; qua de re qui plura vult, consulat Bonacinam loco cit. per totum punctum.

QVÆRES XI. Quam excommunicationem contrahant moniales, si impediant proprium Episcopum, aut Prælatum regularem accedentem ad ipsarum visitationem, quo minùs vti possint sua iurisdictione ordinaria.

18 ℞. *Fuscus l.2. de visitat. c.32. num.10.* moniales in tali casu non solùm posse excommunicari iuxta *cap. dilecto de sent. excommun. in 6.* sed de factò affici excommunicatione lata in Bulla Cœnæ, & consequenter reseruata Papæ. idem sentit etiam *Gelianes v. clausura num.20.* de monialibus sic dicens; *Recusantes visitari possunt excommunicari tanquam impedientes iurisdi-*

ctionem

stionem Episcopi: immò excommunicantur in Bulla Cœnæ. Tenor autem Bullæ sic habet: *Nec non qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosq; superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunq; Iudices ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, nec non consanguineos, & affines impediunt, quominus sua iurisdictione ecclesiastica contra quoscunq; vtantur, secundùm quòd canones, & sacræ constitutiones ecclesiasticæ, decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt, &c. anathematizamus.* Vbi suppono tanquam certum sub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares respectu monialium sibi respectiuè subditarum: quippe qui verè sunt Prælati ipsarum, & ordinariam habent iurisdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, si canon præfatus bullæ loqueretur de quibuscunq; impedientibus, etiam auctoritate priuata: cùm tamen *Bonac. sup. D. 1. q. 17. p. 1. num. 7.* ex Nau. Suarez Graff. Duardo, Filliuc. & Alterio contra aliquot alios probabiliter dicat posse sustineri sub dicto canone comprehendi solùm impedientes auctoritate publica: quippe qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantùm est sermo de personis publicam auctoritatem laicam exercentibus.

19 Verum tamen est, quòd, quamuis moniales in casu proposito effugiant excommunicationem contentam in bulla cœnæ; si doctrinam hanc Bonacinæ tanquam probabiliorem sequamur (sicut sequi debemus, cùm simus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, sed restringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *Clem. attendentes de statu monac.* his verbis: *Si qui verò visitatores ipsos* (id est monialium) *in præmissis impedire præsumpserit, seu aliquo præmissorum, nisi moniti resipiscant, ipsò factò excommunicationis sententiam se nouerint incursuros, priuilegijs, statutis, & consuetudinibus quibuscunq; in contrarium minimè valituris.* Ex quibus constat hanc excommunicationem esse quidem latæ sententiæ (vt colligitur ex clausula *ipsò factò*) non tamen reseruatam; cùm in textu nulla fiat mentio reseruationis: immò nec incurri, nisi impedientes visitationem monialium priùs legitimè moneantur eo modo, quo explicabimus infra *cap. 10. sect. 1. subs. 3. q. 11.*

QVÆRES XII. Quam excommunicationem incurrant moniales cogendo fœminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20 ℞. Incurrere excommunicationem ipsò factò latam in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 18.* non tamen reseruatam Papæ, vt aduertimus *cap. 2. sect. 1. q. 19.* vbi latè ostendimus in quibus casibus, & per quas actiones incurratur præsens excommunicatio.

QVAERES XIII. Cui excommunicationi subiaceant moniales, si habitum religiosum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.

21 ℞. Subijci excommunicationi latæ in *cap. vt periculosa ne cler. vel mon. in 6.* non tamen reseruatæ: quamuis aliàs ipsò factò incurratur, si monialis dimit-

dimittens habitum sit professa, si habitus, qui dimittitur, sit proprius illius religionis, si dimissio sit temeraria (idest sine causa rationabili) talisq; vt attentis præsentibus circumstãtijs iudicio prudentis censetur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanch.l.6. mor.c.8. num.38.* & patebit ex dictis in *tract. de pœnis c.2. sect.3.q 3.* Moneo hìc solùm quòd, quamuis in iure relato ad incurrendam istam excommunicationem videatur requiri, vt dimittatur habitus, & simul vacetur studio physicæ, aut legum sine Superioris licentia, vt colligitur ex verbis illis: *Si quis horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam* (quæ duo cùm regulariter non possint simul cadere in moniales, consequenter dicendum videtur in eas non posse cadere istam censuram) re vera tamen communis DD. sententia, teste *Suar. sup. D.23. sect.4. num.26.* cum Glossa habet ad incurrendam istam excommunicationem sufficere, quòd religiosus temerè dimittat habitum (quòd vtiq; cadere potest in monialem) sicq; verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, sumi debent disiunctiuè; casu plurali adhibito pro singulari, sicut notauit *Bonac. sup. D.2.q.8.p.6.num.31.*

QVÆRES XIV. Qua excommunicatione afficiantur moniales non seruando interdictum, aut cessationem à diuinis aliàs obseruanda iuxta *Clem.1. de sent. excommunic. in 6.*

22 ℟. Affici excommunicatione contenta in *dicta Clem.* & quidem ipsò factò; non tamen reseruata; cùm de reseruatione talis excommunicationis nullibi fiat mentio, & alioqui reseruatio tanquam odiosa debeat quàm maximè vitari: intellige, si interdictum sit generale, latum auctoritate pontificia, & seruetur ab Ecclesia matrice, seu parochiali, constetq; de hoc monialibus: hæ enim omnes conditiones supponuntur in citata *Clem.* Quamuis *Auila p.5. de Censur. D.5.d.3.* notet Regulares violantes interdictum, quod ipsis constet esse legitimum, affici pœnis latis *c. fin. de excess. prælat. c. author. c. episc. de priuil. in 6.* etsi illud non obseruetur à matrice.

QVAERES XV. Quæ excommunicatio iure communi imposita sit contra moniales indebitè sibi vsurpantes decimas, earumue solutionem impedientes.

23 ℟. Impositam esse excommunicationem latam in *Clem.1. de decimis*, incurrendam quidem ipsò factò (quamuis non statim, vt mox subijciam) non tamen reseruatam. constat ex *citata Clem.* in qua expresè habetur istam excommunicationem non incurri statim, ac religiosi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, sed solùm post duos menses, si decimas vsurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam satisfactionem: post vnum verò mensem, si decimas prohibuerunt, aut non permiserunt solui, & intra tale tempus post monitionem de hac re ipsis factam non satisfaciunt. Qua de re latè *Bonac. sup. q.8.p.12.* monens *num.8.* in specie etiam moniales subijci præsenti excommunicationi, si aliquam faciant ex actionibus sub ea prohibitis; quæ sunt appropriare sibi noualia, vsurpare decimas, non permittere,

mittere, aut etiam prohibere, ne soluantur. dixi *non tamen reseruatam expræsè*, vt inuerem eam virtualiter reseruari hòc ipsò quòd non potest tolli per absolutionem, nisi præstita debita satisfactione.

QVÆRES XVI. Quæ excommunicatio contrahatur à monialibus post religiosam professionem matrimonium de facto contrahentibus.

24 ℞. Contrahi excommunicationem ipsò factò latam in *Clem.1. de consangu. & affinit.* non tamen reseruatam: idq; siue illud consumment, siue non; constat ex dictis in *tract. de pœnis vbi sup. q.10.* & habetur expresse in *citata Clem.* ijs verbis *necnon religiosos, & moniales, ac clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipsò factò decernimus subiacere.*

Addo moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *cap. quotquot 27. q.1.* sicq; *Glossa, & Archidiaconus* ibi dicunt illas eò ipsò fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines assumuntur.

QVAERES XVII. Quæ excommunicatio statuta sit contra moniales absq; licentia Papæ noua monasteria admittentes, aut iam recepta alienantes.

25 ℞. Iure communi statutam esse excommunicationem, ipsò quidem factò incurrendam, non tamen reseruatam, quæ extat *cap. vn. de excess. prælat. in 6.* quanquam ea incurratur solùm à monialibus Ordinum mendicantium, vtpote lata solùm contra Religiosos mendicantes; sicut dicemus in *tract. de pœnis supra q.12.* vbi agemus de hac re ex professo, monentes, suppositis priuilegijs postea concessis Regularibus, huiusmodi excommunicationem fuisse abolitam quò ad non recipienda noua loca sine licentia Papæ, sicq; ampliùs eam non contrahi, si absq; dicta licentia Papæ nisi præfatis priuilegijs noua loca recipiant.

26 Vrbanus certè VIII. *in sua Constitut. 25. in ordine* omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæterisq; personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcunq; ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipsò factò incurrendis pœnis prohibet, ne licentiarum, seu facultatum ab ipso annullatarum, siue quouis alio prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, ac alia loca regularia, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canonum, & Concilij Trident. necnon Constitutionis Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam ad iustitiam*, ac decretorum de mandato eiusdem Clementis; necnon Gregorij XV. de super editorum forma recipere, erigere, fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant.

QVAE-

QVAERES XVIII. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra moniales alienantes bona monasterij prohibita alienari.

27 ℞. Inductam fuisse excommunicationem eò ipsò incurrendam, non tamen reseruatam, vt constat ex bulla Pauli II. *Ambitiosæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis: *Et tam qui alienant, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrant.* Certum est autem quòd, cùm ista excommunicatio lata sit contra quascunq; personas ecclesiasticas alienantes bona ecclesiastica prohibita alienari; & alias moniales verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ: etiam ipsæ sub ea comprænduntur, sicq; illam incurrent, si de bonis immobilibus communibus monasterij, aut etiam priuato ipsarum vsui concessis indebitè alienent; sed de hoc plura *Bonac. D. 2. de censur. in partic. q. 4. p. 11.*

QVAERES XIX. Quam excommunicationem incurrant moniales, si vocatæ ad dirigendas ipsas moniales in electionibus, non abstineant ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.

28 ℞. Ipsò factò incurrere excommunicationem latam in *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* sed non reseruatam; vt colligitur ex tenore textus, qui sic habet, *Postremò hi, quos ad dirigendas in huiusmodi electionibus moniales easdem deinceps contingerit euocari, ab his prorsus abstineant, quæ inter eas super faciendis ipsis electionibus oriri possit discordia, vel exorta nutriri: alias eò ipsò excommunicationis sententiæ se nouerint subiacere.* Vbi notat *Bonac. sup. q. 2. p. 5. num. 4.* dispositionem huius iuris procedere, non solùm Prælatis ex officio interessentibus dictis electionibus; siue id faciant ex potestate ordinaria, siue delegata (si quidem hi possunt dici vocati ad dirigendas moniales in electionibus, prout supponitur in textu) sed in alijs omnibus tam viris, quàm fœminis, atq; adeo in ipsis etiam monialibus, quæ fortè modo dicto aduocentur ad dirigendas moniales Conuentus in aliqua electione: si quidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi.

QVAERES XX. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra moniales propria sibi ædificantes receptacula, & priuata domicilia in quibus sub hospitalitatis prætextu passim aduersùs sacros canones suscipiant hospites, & minùs religiosos.

29 ℞. Inductam esse excommunicationem, non tamen latæ sententiæ, sed ferendam; vt colligitur ex 18. *q. 2. cap. perniciosam*, vbi fertur ista excommunicatio sub his verbis, *hoc tam inhonestum, detestandumq; flagitium ne vlteriùs fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna anathematis interdicimus.* Vbi notandum sub præsenti censura non prohiberi præcisè habitacula singularia monialium, sed in ordine ad ibi non excipiendas personas minùs honestas; fortè quia tunc non extabat obligatio clausuræ.

QVAERES XXI. Sub qua excommunicatione prohibeantur moniales aliquid recipere ex bonis Nouitiæ, quam admittunt ad probationem.

nem, supra victum, ac vestitum, & iubeantur ei ante professionem abeunti restituere omnia, quæ sua erant.

30 ℟. Et illud prohiberi, & hoc præcipi sub pœna excommunicationis ferendæ; vt constat ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* quod ita habet, *Quin potius præcipit. S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant.* qua de re *Peyrin. de R. S. q. 1. c. 29. Lezana to. 1. c. 24. num. 32. & Tambur. D. 6. de iure Abbatiss. q. 4. num. 5.* ibi monens ex Naldo, & Galleto non solùm reddenda esse omnia bona nouitiæ, si ea recedat à monasterio, sed etiam in casu, quo illa moriatur; nisi fortè, cùm sit sui iuris, aliter de dictis bonis disponat ante mortem.

QVAERES XXII. Quam incurrant excommunicationem moniales, si vacent negotiationi iure cõmuni prohibitæ personis ecclesiasticis.

31 ℟. Incurrere excommunicationem, non tamen ipsò factò, sed per sententiam iudicis; & hoc ex *cap. secùndum ne cler. vel mon.* quod sic habet. *Secundùm instituta prædecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus, ne monachi; vel clerici causa lucri negotientur*; quanquam, cùm verbum *negotiatio*, indicet frequentiam actuum, non possint moniales, alijq; Ecclesiastici dici subiacere præfatæ censuræ, si semel, atq; iterum tantùm negotientur, secluso scandalo, paruitate materiæ sic excusante. Immo Tabiena, Armil. Aragon. Salon. Medin. Moli. Rebell. & Less. quos citat *Filliuc. tract. 35. num. 25.* & sequitur *Salas tractat. de empt. & vend. d. 2. num. 8.* putant iure allegato, & similibus solum prohiberi negotiationem in propria persona, ideoq; non incurri pœnas latas contra negotiantes, si clericus, aut religiosus negotietur per alios, cùm sic cesset ratio prohibitionis, nempè distractio, ac periculum peccandi; quod tamen non admittit *Filliuc. num. 26.* nisi interueniat iusta aliqua excusatio, paupertatis v. g. aut necessitatis: cùm etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione status, aliàs solùm excusanda ex aliqua dictarum causarum.

32 Addunt DD. personas ecclesiasticas, & consequenter moniales, si vacent illicitæ negotiationi, amittere priuilegium immunitatis ab oneribus in se, & in bonis proprijs; exemptionem scilicet à tributis, & gabellis: idq; ex *cap. fin. de vit. & hon. cler.* quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem, vt benè aduertit *Sylu. v. clericus. 3. q. 3.* & solùm quamdiu non desistitur à negotiatione; sicq; priuilegium dictæ immunitatis recuperatur statim ac desistitur à negotiatione; prout benè colligunt DD. ex verbis illis *dum ijs se implicant*, quæ sunt in iure citato.

33 Neq; ex eo quòd iura prohibentia negotiationem ecclesiasticis solùm loquuntur de clericis, aut monachis, non facta mentione de monialibus, hæ excluduntur à dictis iuribus; si quidem non est nouum fœmininum includi sub masculino, etiam in odiosis, ac penalibus, sicut ostendimus *q. 1.* & multis alijs in locis.

QVAE-

QVÆRES XXIII. An moniales se inuicem percutientes incurrant excommunicationem,& quam.

34 ℞. Incurrere illam, quæ lata est in *cap. si quis suadente diabolo* 17. *q.* 4. cùm moniales in citato cap. veniant nomine *monachi*,vt supponitur in *cap. de monialibus de sent. excommunic.* idq; siue sint professæ, siue nouitiæ, siue conuersæ,vt inter alios notat *Suar.D.*22. *de censur. sect.*1. *num.*19. Incurrent autem hanc excommunicationem moniales, si per vim aliquid eripiant è manibus alterius monialis, si iniuriosè illam detineant in loco aliquo clauso:si percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipsi (v.g. lacerando vestem) si in eam proijciant lapidem,librum, aut aliquid aliud:si illam impellant:si venenum propinent,& venenum operari incipiat;si eam iniuriosè insequantur, sicq; cogant illam se præcipitem dare in locum aliquem profundum si in eam conspuant, aut lutum, vel aliquid aliud sordidum proijciant; in his,inquam, casibus, & alijs similibus incurrent excommunicationem,si actus,quem exercent aduersùs monialem,sit violentus,iniuriosus,ac extrinsecè mortalis. Non item, si in monialem solùm verba iniuriosa effundant;si per metum absq; vi,aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco:si percutiant ad iustam defensionem cum debito moderamine, vel ad correctionem:si ex bono zelo ab Ecclesia illam eijciant,eò quod alias perturbet: si percutiant ex ioco:in his enim & alijs casibus non incurrunt. ita communiter DD. quorum aliqui putant monialem se percutientem iniuriosè affici hac excommunicatione:alij negant,& non improbabiliter,vt notat *Bonac.D.*2.*de censur. in comm.q.*4.*p.*2.*num.*4.

Addo iuxta *Caietanum v. excommunicatio c.*10. monialem, quæ potione, aut scissione venæ procurat proprium abortum,non incurrere hanc excommunicationem: eò quòd talis iniectio manus in se ipsam comparatione sui non sit iniuriosa,nec violenta,nec contumeliosa: siquidem volenti, & consentienti non fit iniuria) immò *nec iniuriosa statui ecclesiastico*, subdit Caietanus: quod tamen negant alij DD. ideoq; sustinent probabiliùs monialem in proposito casu affici hac excommunicatione.Cum *Caietano* sentiunt *Bellochius Capcauilla,Mazuchellus,Auila,Bonac.& Alph.de Leone* relati à *Diana p.*7.*tract.*5.*resol.*40.

Quam autem excommunicationem incurrant moniales violando clausuram, constat ex dictis *cap.*5. *sect.*1.*q.* 10. Vtrùm verò subiaceant excommunicationi latæ à Pio V. contra interessentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alij probabiliùs negant; vt videre est pœnes *Bonacinam D.*2. *de censur.in partic.q.*5.*p.*7.*num.*10.

De suspensionibus latis contra Moniales.

35 S*Vspenduntur ab omni actu capitulari, si ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro professione.*

Suspen-

36 *Suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarij, si sint Abbatissæ, & eum non præmoneant de professione facienda à nouitia.*

37 *Suspenduntur ab officio, si ad certum tempus bona Conuentus alteri concedant, præsidentes monasterio.*

38 *Suspenduntur à receptione religiosarum in eodem Ordine, si admittant ad professionem, nondum finito anno probationis.*

39 *Ligat hæc suspensio, etiam in casu, quo monialis transeat ad alium Conuentum eiusdem Ordinis; non item, si ad Conuentum alterius religionis.*

QVAERES XXIV. An moniales incurrant suspensionem latam in *Extrauag. sanè de simon.* si in nouitiarum receptione directè, aut indirectè dent, petant, aut recipiant prandia, cœnas, pecunias, iocalia, & similia, siue ante, siue post.

35 ℞. Incurrere, & patet, quia eæ in citata Extrauagante exprimuntur, & alias habent iurisdictionem petitam ad accipiēdam aliquam in monialem (de qua acceptione ibi est sermo) siue talis iurisdictio sit propriè talis (quæ non cadit in moniales) siue solùm impropriè, sicut re vera est, de qua suspensione consulantur dicta superius in hoc ipso *c. q.* 10.

QVÆRES XXV. Quam suspensionem contrahat monialis Abbatissa, si ante mensem certiorem non faciat Ordinarium loci de professione facienda à nouitia degente in suo monasterio.

36 ℞. Incurrere suspensionem ab officio ad arbitrium Episcopi, cuius intererat admoneri, eamq; latam in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 17.* his verbis: *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterij cum ante mensem certiorem facere: quòd si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit*; quod est dicere huiusmodi suspensionem esse reseruatam ad arbitrium Episcopi. Verum tamen est, quòd si Præfectæ monasterij certò constaret Episcopum optimè recordari nouitiam post mensem professuram esse: tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cùm sic cesset finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

QVÆRES XXVI. Qua suspensione afficiantur moniales, si præsidentes monasterio alicui, concedant alicui iura redditus, aut possessiones ipsius monasterij ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.

37 ℞. Affici suspensione lata in *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.* quæ est suspensio ab officio (non tamen reseruata) quanquam ea non incurratur, si dicta bona concedant ratione necessitatis, aut vtilitatis ipsiusmet monasterij: in quo casu debet extorquere consensum siue Capituli, siue proprij Prælati. Colligitur ex *citata Clem.* quæ sic habet: *Ne quis religiosus monasterio, prioratui, Ecclesiæ, seu administrationi cuiuis præsidens iura, redditus, aut possessiones eiusdem alicui ad vitam eius, seu aliud certum tempus, pecunia*

etiam inde recepta, quouis modo concedat, nisi necessitas, aut vtilitas monasterij, &c. hoc exposcat, Conuentus sui, aut, si Conuentum non habeat, Prælati proprij assensu ad hoc nihilominùs accedente: si quis autem contra hoc fecerit, pœnam suspensionis ab officio eò ipsò incurrat, nec ex concessione ipsius recipienti ius aliquod acquiratur. Circa quem textum notat *Bonac. sup. D. 3. q. 8. p. 7. n. 6.* quòd, cùm loquatur generaliter dicens *ne quis religiosus*, & talis forma loquendi compræhendat omnes religiosos tam mares, quàm fœminas; huiusmodi pęna extenditur ad religiosos vtriusq; sexus, & consequenter etiam ad moniales: præsertim cùm materia, quæ sub tali pęna prohibetur, sit communis etiam monialibus. Vnde quis benè inferat, quòd, dum ista suspensio dicitur suspendere ab officio; nomine officij non venit solùm officium ordinis, ac iurisdictionis propriè dictæ (quæ non possunt cadere in fœminam) sed aliquid latius, prout scilicet etiam compræhendit munus Abbatissæ: aliàs vana, ac inutilis esset ista suspensio respectu fœminæ: in quam tamen docet Bonac. eam posse cadere; cùm alioqui censeat hic nomine officij intelligi tam officium ordinis, quàm iurisdictionis.

QVAERES XXVII. Quam suspensionem incurrant moniales, si ad professionem admittant aliquam nouitiam, nondum expleto anno probationis.

38 ℞. Incurrere suspensionem à receptione religiosorum in eodem Ordine (non tamen reseruatam) si moniales sint ex Ordine Mendicantium; de his quippe tantùm loquitur *cap. non solum de regul. in 6.* vbi fertur ista suspensio his verbis: *Quòd si fortè contra hanc nostram prohibitionem quemquam recipere præsumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus vestro esse Ordini alligatum: vosq; à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos, & insuper pœnæ subijciendos, quæ Fratribus ipsius Ordinis pro culpis infligi grauioribus consueuit.* ita in terminis *Bonacinæ par. 5. num. 13.* contra alios oppositum sentientes apud *Syluestrum v. religio. 3. quæst. 3.* & patet ex ipso textu; si aduertero huiusmodi suspensionem incurri ipsò factò, vt apertè colligitur ex verbis illis *ipsò factò suspensos*; non ligare tamen, nisi intra eundem Ordinem, vt constabit ex dicendis, §. *sequenti*. Notat autem *Bonacina num. 14.* huiusmodi suspensionem incurri non solùm ab ijs religiosis, qui primò concurrunt ad aliquem recipiendum ad professionem, sed etiam ab ijs, qui dant suum suffragium post præstitum numerum sufficientem suffragiorum: cùm hi vere dicantur recipere: quod fortè non admitterent DD. relati à *Diana par. 1. tract. 3. resol. 16.* sustinentes concurrentem suo suffragio ad damnum alterius iniustè illatum, postquam sufficiens numerus suffragiorum præstitus est, non teneri ad restitutionem, cùm non possit dici concurrere ad præfatum damnum iam plenè per alios illatum: par enim ratio procedit in nostro casu.

Quòd si quæras, an dispositio istius iuris procedat in casu, quo monialis ex mo-

ex monasterio proprij Ordinis legitima potestate transiret ad gubernandum aliud monasterium, siue eiusdem, siue alterius Ordinis.

39 ℟. Distinguendo; vel monialis transit ad gubernandum aliud monasterium eiusdem sui Ordinis: & sic puto præfatam dispositionem procedere; cùm tunc verificentur verba ipsius dispositionis, videlicet, *vosq; à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos*, sicq; subsistat dispositio; vel transit ad gubernandum aliud monasterium alterius Ordinis: & sic non procedit dicta dispositio; cùm in tali casu non verificentur verba dispositionis modò adducta, & alioqui versemur in materia pœnali, quæ iuxta communem Doctorum sententiam à nobis sæpiùs repetitam non debet extendi vltra rigorosam verborum proprietatem.

De Interdictis iure communi latis contra Moniales.

40 *Interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, si violent interdictum generale locale.*
41 *Item, si ad diuina officia recipiant publicè excommunicatos, ac interdictos.*
42 *Interdici debent, si renuant confiteri ad confessionale positum in Ecclesia exteriori.*

QVAERES XXVIII. Quod, & quale interdictum incurrant moniales violando interdictum generale locale.

40 ℟. Incurrere interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *cap. Episcoporum de priuileg. in 6.* & durans, vsq; dum præstent debitam satisfactionem ei, cuius censura violata est; sic enim habet textus: *Qui verò contra præsumpserint, præter alias pœnas à iure statutas ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, satisfecerint competenter.* Incurrent autem moniales tale interdictum ipsò factò, si quam ex actionibus hìc prohibitis faciant: v. g. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publicè, aut interdictos ad diuina officia; quæ sunt actiones communes viris, ac fœminis, & possunt cadere in moniales, vt patet: quamuis ad incurrendum eiusmodi interdictum requiratur præsumptio, vt constat ex verbis illis *qui contra præsumpserint*. & quidem quòd moniales subiaceant huic interdicto, inde suadetur, quòd textus generaliter loquitur de omnibus religiosis, quantumcunq; exemptis, adeoq; compræhendit etiam moniales, quæ verè & propriè sunt, & dicuntur religiosæ: & sic, si faciant aliquam ex actionibus hìc prohibitis, ipsarum sexui, ac conditioni proportionatam, manebunt interdictæ ab ingressu propriæ Ecclesiæ interioris, sicq; eam non poterunt ingredi ad audienda diuina officia, immò neq; ad faciendas priuatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suarez D.35. de censur. sect. 4. num. 23.* de rigore iuris esse probabiliorem, interim

tamen oppositam sustinens esse probabilem) hos quippe effectus gignit interdictum ab ingressu Ecclesiæ.

QVAERES XXIX. Quale interdictum contrahant moniales, si scienter admittant publicè excommunicatos, aut interdictos ad diuina officia.

41 ℞. Incurrere interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c. Episcoporum de regular. in 6.* & explicatum *q. præced.* ex quo proinde petenda sunt, quę hìc dici possent, & deberent. Addo solùm ex *Bonac. sup. D. 4. q. 2. p. 6. nu. 5. admittere* (prout hìc sumitur) importare tum recipere ad aliqua ex supra dictis, tum non prohibere, cùm possit, & debeat.

QVAERES XXX. Quale interdictum incurrant moniales, si renuant confiteri Sacerdoti ad confessionale collocatum in Ecclesia exteriori.

42 ℞. Incurrere interdictum simpliciter dictum, non tamen ipsò factò, sed ferendum: idq; ex decreto Sacræ Congregat. referendo inferiùs *c. 10. sect. 3. subs. 1. q. 14.* quod tamen videndum est, an sit in vsu.

De Irregularitatibus, quæ iure communi cadere possunt in Moniales.

43 *SI sint illegitimæ, sunt incapaces abbatissatus; quod alij negant probabiliter.*

44 *Saltem in hoc dispensari possunt à suo Prælato.*

45 *Si sint viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in abbatissas; etsi alij negent: dispensatæ ad monachatum intrant plura monasteria.*

46 *Item, si sint bigamæ.*

47 *Item, si sint infames.*

48 *Non item, si descendant ex genere maculato.*

QVAERES XXXI. An monialis illegitima sit irregularis quò ad prælationes religionis, & quo modo.

43 ℞. Quòd, quamuis probabilior, & conformior praxi sit pars affirmans, quam sustinent plures Canonistæ, apud *Tamburinum sup. D. 28. q. 11. num. 1. Suar. D. 50. de censur. sect. 5. num. 15. Sayr. l. 6. thesauri c. 11. num. 3. Laym. in qq. can. cap. vlt. q. 229. Nald. v. abbatissa num. 2. Sanch. l. 5. mor. c. 5. num. 19. Nau. cons. 2. de regul. num. 60.* alijq; penes eundem Tamburinum sustinentes, seclusis religionum priuilegijs, monialem illegitimam non posse absq; Apostolica dispensatione eligi in Abbatissam; eò quòd Abbatissa quandam quasi prælationem obtineat inter moniales, quam natalium defectus obscurat, nisi aliundè insignes dotes cohonestent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam sequuntur *Miranda q. 6. de monial. art. 3. Rodriq. to. 1. q. 13. art. 21. Portel. de dub. regul. v. abbatissa num. 6. Lezana to. 1. c. 26. nu. 6.*

alijq;

alijq; absolutè docentes monialem illegitimam posse eligi in Abbatissam, etiam sine vlla dispensatione. probant autem tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino num.* 2. per quam fuit decisum moniales ex illegitimo thoro genitas non comprænendi in Constitut. Sixti V. edita contra illegitimos, quominùs eligi possint ad munus Abbatissæ,& alia monasterij officia: tum quia in iure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi possit in Abbatissam, cùm iura illegitimis solùm interdicant habere officium cum iurisdictione ordinaria; cuiusmodi vtiq; non est officium Abbatissæ, cuius prælatio non est ordinaria; sed quasi ex commissione.

44 Dixi in priori parte huius responsionis *seclusis religionum priuilegijs*, vt indicarem, quòd si monialis illegitima indigeret dispensatione ad hoc, vt eligi posset in Abbatissam, talis dispensatio ei posset concedi a proprio Prælato: sed de hoc *c. seq. q.* 17.

QVÆRES XXXII. An monialis vidua, aut aliter corrupta dici possit irregularis quò ad prælationes religionis, ita vt eligi non possit in Abbatissam absq; legitima dispensatione.

45 ℞. Quòd, licèt *Sanchez loco supra citato num.* 22. putans ad officium Abbatissæ non requiri virginitatem, nisi vbi adesset vsus impertiendi Abbatissis benedictionem,& consecrationem propriam virginum, censeat monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc solo capite non esse incapacem, vt eligatur in Abbatissam:& hoc idem sustineant Rodriquez apud *Tamburinum supra quæst.* 12. *num.* 4. dicens huic sententiæ subscripsisse Suarez, dum viueret, *Palud. in* 4. *d.* 21. *quæst.* 3. *artic.* 3. *num.* 60. & *S. Antonin.* 3. *par. tit.* 17. *cap.* 22. §. 1. ea ducti ratione, quòd neq; de iure diuino, neq; naturali, neq; ecclesiastico est, vt Abbatissa debeat esse virgo; &, dato quòd extaret tale aliquod ius humanum, per cōtrarium vsum iam fuisset abrogatum: in praxi tamen opposita sententia sustinenda est, vtpote conformis praxi, saltem in Italia; vbi ait Tamburinus se nunquam audiuisse monialem, quæ non esset virgo (intellige in communi æstimatione) fuisse electam in Abbatissam: & quidem meritò, cùm indecens sit non virginem præesse virginibus, & minùs efficax futura sit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat à non virgine; vt proinde non pauci Canonistæ relati à *Tamburino nu.* 1. nobiscum sentiant, & ipsamet Sacra Congregatio 15. Iulij 1616. declarauerit, quòd, si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum absq; Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non possit: cui etiam conformatur stylus Sacræ Pœnitentiariæ, teste eodem Tamburino; dum absolutionem concessam moniali ob corruptionem, illam limitat, vt non propterea ea eligi possit in Abbatissam vi talis absolutionis, &, si eligatur, non possit consecrari, etsi corruptio sit occulta: intellige iuxta dicta hic *cap.* 3. *sect.* 3. *quæst.* 5. qui vult videat *Portellum sup.* 55. *an monialis, quæ fuit vidua num.* 1.

Addo hic obiter, quod, si vidua iuxta dicta *cap.2.num.13.* à Sacra Congregatione dispensetur ad suscipiendum statum monialium, si ingressa aliquod monasterium ad talem effectum ibi non possit perseuerare, vi dictæ dispensationis ingredi potest aliud; dum modò dispensatio non fuerit limitata ad certum monasterium; &, si sic esset limitata & nouitia pertæsa status religiosi recederet ab illo monasterio, mutata voluntate posset iterum ad illud redire, ibiq; denuo suscipere habitum religiosum. Et ratio est, quòd priuilegium fauorabile, aut parum onerosum extenditur ad iteratos actus, quoties illud absolutè conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratq; finis priuilegij; vt benè aduertit, *Sanch. l.8. de matr. D.31. nu.8. alijs citatis* remissiuè: hæc autem omnia militant in casu nostro, vt suppono.

QVAERES XXXIII. An monialis bigama hoc ipsò sit irregularis quò ad prælationes religionis.

46 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *q. præced.* communis praxis, saltem in Italia, habeat, vt monialis corrupta non eligatur in Abbatissam: à fortiori non poterit eligi monialis bigama (quomodocunq; demum dicatur bigama) ita *Sanch. sup. num.23. Maiol. l.1. de irregul. c.29. num.14.* alijq; & patet ex dictis *q. præced.* si aduertero monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia similitudinaria.

QVAERES XXXIV. An monialis, quæ est infamis infamia, siue iuris, siue facti, sit irregularis quò ad prælationes religionis.

47 ℞. Esse, ideoq; non posse absq; dispensatione eligi in Abbatissam. ita *Viuald. num.11. Maiol. num.12. Nau. nu.60. Lezana num.7. Tambur. q.15. nu.4.* alijq; communiter; & probant tum ex *c. infames 6. q.1.* alijsq; iuribus, in quibus statuitur infames non posse eligi ad honores, ac dignitates; tum quia non decet præfici Virginibus assumptis in sponsas Christi fœminam infamem, siue iuris, siue facti infamia; idq; etiam post emẽdationem: quanquã, si infamia esset solùm facti, simpliciter posset monialis hoc modo infamis post emendationem eligi in Abbatissam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præsertim *Bonac. D.7. de censur. in gen. q.3. p.1. num.5.*

QVAERES XXXV. An monialis descendens ex maculato genere, v.g. Iudæorum, Saracenorum, &c. sit irregularis quò ad prælationes Ordinis.

48 ℞. Non esse, stando præcisè in iure communi; nullum enim tale ius extat, quod ego sciam.

De varijs alijs pœnis, quas iure communi possunt Moniales incurrere.

49 PRiuantur *voce ad biennium, si contra Concil. Trid. delinquant circa paupertatem.*

50 Si

50 *Si sint proprietariæ, priuantur ecclesiastica sepultura, & communione altaris.*
51 *Subsunt priuationi vocis, & alijs pœnis, si dent expectaturam puellæ recipiendæ ad religionem.*
52 *Priuantur officijs, ac dignitatibus, si indebitè alienent.*
53 *Item, si donent contra Bullam Clementis VIII. non tamen ante sententiam.*
54 *Si renuant profiteri, & seruare clausuram, nulliter recipiunt ad professionem.*
55 *Inualidè reciperent Conuersas, si decretum id vetans non esset derogatum.*
56 *Priuantur iure eligendi Abbatissam ea vice, si illam indebitè eligant.*
57 *Puniri possunt ab Ordinario Prælati regulares, si ipsum non præmoneant de electione Abbatissæ sibi subiectæ.*
58 *Nulliter eligunt Abbatissam, eiusq; acta non tenent, si eligant vltra triennium.*
59 *Abbatissa validè non eligitur vltra triennium, nec ad beneplacitum monialium.*
60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi potest in præsidentem Conuentus vsq; ad nouam electionem.*
61 *Dicta non procedunt de Abbatissis, quæ eliguntur per præsentationem, ac institutionem.*
62 *Cadunt iure suo, si electæ in Abbatissas contra monasterij consuetudinem non curent benedici.*
63 *Perpetuo carcere includuntur, si professæ consentiant se violari.*
64 *Puniuntur, quæ sinunt se eligi in Abbatissas contra formam Concilij Trid.*
65 *Item quæ in choro non canunt hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.*
66 *Item incorrigibiles.*

QVAERES XXXVI. Quas pœnas incurrant moniales, si delinquant contra dispositionem Concilij Trid. in materia religiosæ paupertatis.

49 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ad biennium latam in *Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 2.* siue retineant bona immobilia, aut mobilia tanquam propria, ac irreuocabilia (vti exposuimus *sup. c. 4. sect. 1. n. 1. ex Sanch.*) siue tanquam Superiorissæ concedant monialibus subditis bona stabilia ad vsum, aut vsumfructum, aut administrationem, vel commendam: siue retineant superflua, habeantq; suppellectilem mobilium repugnantem statui paupertatis; in his enim casibus incurritur dicta suspensio, quæ tamen non durat, nisi per biennium; sicq; peracto biennio, eò ipsò absq; alia absolutione cessat iuxta communem DD. sententiam, apud *Suar. D. 29. de cens. sect. 1. num. 1.*

Quòd si hac occasione quæras, quas alias pœnas incurrat monialis proprietaria vltra priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.

50 ℞. Incurrere etiam priuationem ecclesiasticæ sepulturæ iuxta *c. cùm ad monasterium de statu monach.* necnon priuationem communionis Altaris *c. monachi eod. tit.* non item expulsionem è monasterio, sicut statuitur in *c. cum ad monasterium* superiùs citato, quòd correctum est per *c. fin. de Reg.* vbi ha-

betur religiosum aliàs expellendum è monasterio, debere deputari ergastulo monasterij, vt ibi agat pœnitentiam: quæ iuris dispositio maximè conuenit statui monialium, vt patet.

QVÆRES XXXVII. Quam pœnam incurrant moniales, si præfectæ monasterio dent expectatiuam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.

51 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ipsò factò vnà cum alijs pœnis arbitrio Sacræ Congr. Episcoporum infligendis: idq; ex decreto Sacræ eiusdem Congreg. à nobis relato *sup. c. 2. sect. 1. q. 5.* ex Quaranta: per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipsius dispositionem fuerit effectum.

QVAERES XXXVIII. Quas pœnas vltra excommunicationem relatam *quæst.* 18. incurrant moniales, si alienent indebitè de bonis monasterij.

52 ℞. Incurrere ipsò factò priuationem officiorum, ac dignitatum, & quidem absq; vlla declaratione; prȩterquamquòd contractus sic initi sunt nullius valoris. habetur expresse in extrauag. Pauli II. *Ambitiosæ*, patetq; ex dictis, si monuero ex *Sanch. l. 6. mor. c. 15. n. 66.* nomine dignitatum, ac officiorum hic, & in alijs Constitutionibus, seu decretis Pontificijs, aut Sac. Congr. Cardinalium intelligi solùm dignitates, ac officia habentia coniunctam aliquam superioritatem (cuiusmodi inter moniales est officium Abbatissæ, seu Priorissæ, immò & munus Subpriorissæ, ac magistræ nouitiarum, non item Sacristæ, Ianitricis, & similia; quæ, sicut notat *Suar. to. 4. de relig. tr. 10. l. 6. c. 7. nu.* 14. in materia non dissimili, magis sunt oneris, quam honoris.

QVÆRES XXXIX. Quas pœnas incurrant moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. *de largit. mun.*

53 ℞. Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis: *Quòd si quis ex prædictis Regularibus vtriusq; sexus, cuiuscunq; gradus, ordinis, ac dignitatis, ac vbilibet locorum existent, coniunctim cum cæteris, seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum transgressor fuerit, statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officijs eò ipsò priuatus, ac ad illa, & alia similia, vel dissimilia in futurum obtinenda absq; vllo Superioris decreto, aut ministerio ipsò factò incurrat inhabilis perpetuò, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat: & præterea priuationem vocis actiua, & passiuæ, necnon vltra huiusmodi pœnas etiam tanquam contra furti, & simonia criminum reum tam per viam denunciationis, accusationis, aut querelę, quàm etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisq; supplicijs affici debeat.* Circa quæ notat *Nald. v. religiosus num.* 37. tales pœnas non obligare in conscientia ante sententiam, saltem declaratoriam delicti: cùm metus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in possessione, dum de principali cognoscitur. Quanquam hæc doctrina non procedat què ad illam aliam pœnam, quæ in ijsdem decretis statuitur

contra

contra recipientes dona à Regularibus in casu non permisso (nimirum *quòd, si vel ab aliquo particulari religioso, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut aliquo quocunq; officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, siue ab vniuerso Ordine, & religione quidquam receperint, id, quod acceperint, suum non faciant, verùm ipsò factò absq; aliqua monitione, decreto, sententia, aut declaratione ad illius restitutionem omninò in vtroq; foro teneantur, adeò vt, restitutione ipsa realiter non facta, neq; etiam in foro conscientiæ, absolui possint*) hòc enim ipsò quod res donatas non faciunt suas, tenentur eas restituere; cùm res aliena semper interpellet pro domino, & maneat obnoxia restitutioni.

QVAERES XL. An, & qua pœna afficiantur moniales, si omninò volentes viuere absq; emissione professionis, & clausura, aliquam aliam in futurum recipiant in suum Ordinem, ac Congregationem.

54 ℞. Ea affici pœna, quòd sic receptæ ad taliter viuendum omninò inhabiles redduntur, & illarum quælibet professio, ac receptio irrita est, ac nulla, ita statuente Pio V. in Bulla *Circa pastoralis* 8. in ordine.

QVÆRES XLI. Quam pœnam contrahant moniales, si contra prohibitionem Pij V. factam in bulla modò citata recipiant Conuersas professas.

55 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta hìc *cap.7. q.19.* eiusmodi prohibitio per contrariam consuetudinem legitimè abrogata sit: consequenter pœna dictæ prohibitionis transgressoribus imposita (videlicet quòd dictarum Conuersarum receptio esset nulla, irrita, & inanis) etiam ipsa abrogata est; sicq; moniales in præsentia recipientes Conuersas nulli pœnæ subijciuntur, stando in iure communi.

QVÆRES XLII. Quæ pœna statuta sit contra moniales, si Abbatissam eligant, non seruata forma ad talem effectum præscripta in *cap. quia propter de elect. in 6.*

56 ℞. Quòd, quamuis in *citato cap. quia propter* dicatur: *Qui verò contra præscriptas formas eligere attentauerint, eligendi ea vice potestate priuentur*; nihilominus, quia ignorantia iuris excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* si moniales ignoranter eligant, non seruata illa forma; non ideo in pœnam debent priuari per Superiorem iuri eligendi pro ea vice, sed debent manuteneri in possessione talis iuris, excusante eas conditione sexus, ac ignorantia. ita *Tambur. D.28. de iure abbatiss. q.5. num.8. ex Menochio cons.67. num.27.* qui proinde, consequenter differendo, dicerent moniales subiacere præfatæ pœnæ, si scienter, & aduertenter eligerent Abbatissam, non seruata illa forma: sic quippe cessaret ratio illas excusandi, vt patet. puto quidem, quòd si moniales nossent formam illam eligendi, sed eam non aduerterent in ipso actu electionis, possent probabiliter excusari à dicta pœna; cùm inaduertentia æquiparetur ignorantiæ; teste *Suar. sup. D.4. sect.8. num.11.* & dispositæ de hac procedant etiam quò ad illam.

Addo,

57 Addo, quòd, cùm hodie præter Superiorem monialium possit Ordinarius interesse electioni Abbatissæ, siue per se, siue per alium; vt patet ex Constitutione 18. Gregorij XV. debent Regulares significare dicto Ordinario diem electionis Abbatissæ, eumq; expectare vsq; ad tempus præfinitum, si ipse antea expressè declarauit se velle interesse vigore facultatis quò ad hoc sibi attributæ; alioqui potest Ordinarius animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænuntiata, ad Abbatissæ electionem procedunt; sic.n. declarauit Sacra Congreg. explicans Bullam præfatam in resp. ad dub. 15. Vnde quis potest inferre in tali casu non dari facultatem puniendi moniales modo dicto procedentes ad electionem, sed solùm Religiosos, quibus moniales sunt subiectæ: de his quippe loquitur declaratio, non autem de ijs, quæ subiacent Ordinario.

QVÆRES XLIII. Cui pœnæ subijciantur moniales, si contra Constitutionem Gregorij XIII. editam 1. Ianu. 1583. & ex parte relatam *cap. praeced. q. 38.* eligant Abbatissam vltra triennium.

58 ℞. Subijci huic pœnæ, quòd electio, & præfectio huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliusq; roboris, ac momenti sunt; sic namq; expressè habetur in dicta Constitutione. Vbi *Tambur. sup. D. 30. q. 1. num. 4.* alijs citatis notat Abbatissam electam vltra triennium contra formam istius Constitut. non posse suum munus exercere, neq; per triennium: probatq; tum quia Constitutio pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus indiuiduus, sicq; procedit regula *Vtile per inutile vitiatur*: tum quia *Farinac. tom. 1. p. 1. decis. 30.* & alij in simili docent locationem bonorum ecclesiasticorum factam vltra triennium non valere, neq; per triennium; est autem par ratio in præsenti casu.

Vtrùm verò attenta dicta Constitut. Gregorij XIII. possit eligi Abbatissa, saltem ad beneplacitum monialium, saltem validè.

59 ℞. *Tambur. num. 9.* non posse, cùm officiales non possint eligi ad beneplacitum; quippe qui aliàs dicerentur perpetui: cùm tamen in præfata Constitutione talis perpetuitas omninò reprobetur. ita Tamburino alijs citatis monens *num. 10.* ex decreto Sacræ Congregat. facto 18. Nou. 1595. per dictam Constitutionem non prohiberi, quin Abbatissæ quotannis mutari possint.

Illud etiam hìc controuerti potest, an attenta Constitut. Gregorij XIII. paulò ante relata, possit Abbatissa completo triennio sui abbatissatus obtinere munus Præsidentis, donec eligatur noua Abbatissa: & ratio dubitandi est, quòd in ea Constitut. de Abbatissis statuitur, *vt postmodum, elapso triennio, suis officijs perfunctæ præesse desinant, omniq; prorsus careant auctoritate, ac à regimine, & administratione monasterij per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant.*

60 ℞. Videri probabile, quòd possit; cùm id cedat in magnum commodum monasterij, vt notauit *Miranda q. 7. de monial. art. 9.* & aliàs Constitutio cita-

ta

ta Gregorij possit benignè interpraetari; sicut aliam similem Sixti V. interpraetatur idem Miranda: nimirum quòd Abbatissae, expleto triennio sui abbatissatus, non possint habere quodcunq; aliud officium ad aliud triennium, non verò quòd eligi non possint ad breue tempus in Praesidentem monasterij modo dicto. ita viri docti à me consulti, & in terminis *Tambur. q.3.* pro se allegans etiam Lauorium. Nobiscum sentit *Sanctorus in comment. ad Constitut. Minorum cap.11.stat.7.* & cum illo *Diana p.7. tract. 12. resol.19.* & hoc non obstante declaratione sacrae Congregationis adducta à *Gauanto in manuali v. monialium officiales num.20.* his verbis *Officium Abbatissae finito triennio expirat, nec Episcopus potest illud prorogare*; quae declaratio benignè potest explicari, sicut modò explicauimus Constitutionem Gregorij.

61 Monet praeterea *Tambur. q.2.num.1.* Constitutionem praefatam Gregorij XIII. non habere locm in Abbatissis, quae fiunt per praesentationem, ac institutionem; cùm talis institutio, ac confirmatio sit perpetua. quod etiam docet *Portel. de dub. regul.v. abbatissa num.10.* addens Abbatissam primam fundatricem alicuius monasterij S. Clarae posse continuare in officio Abbatissae per 20. annos in vim statutorum illius Ordinis; quod tamen non video, quo pacto subsistere possit, stante plenissima derogatione quarumcunq; consuetudinum, constitutionum apostolicarum, statutorum, consuetudinum, ac priuilegiorum, quae fit in dicta Constitutione.

QVAERES XLIV. Quae poena imposita sit iure communi contra moniales, si electae in Abbatissas solitas benedici intra annum à tempore suae confirmationis munus benedictionis non suscipiant.

62 ℟. Illas cadere iure suo; non quidem ipsò factò, sed per illos, ad quos pertinet prouidere monasterium de Abbatissa. habetur expressè in *Clem. attendentes de statu monach. §. statuimus*, vbi dicitur: *Statuimus insuper, vt quaeuis ad regimen abbatiarum assumptae in monasterijs, in quibus Abbatissae sunt solitae benedici, intra annum à suae confirmationis tempore computandum munus benedictionis suscipiant, alioquin à iure suo, nisi subsit causa rationabilis, prorsus se nouerint cecidisse per illos, ad quos id pertinet prouisione de abbatissa monasterijs ipsis canonicè facienda.* Vbi notanda sunt verba illa *se nouerint cecidisse per illos, &c.* quae indicant eiusmodi poenam esse ferendam, vtpote requirentem alteriùs actionem ad hoc vt incurratur; quòd est signum censurae ferendae, vt benè obseruauit *Bonac. D.1. de censur. in comm. q.1. p.1. num.6.*

QVAERES XLV. Qua poena puniantur moniales, si post emissam religiosam professionem permittant se violari.

63 ℟. Puniri poena perpetui carceris ex *cap. impudicas 27.q.1.* cùm alioqui violator longè grauiori supplicio plectatur, vt ostendimus *c.4. sect.3. q.3. §. notat*, vbi de hac re ex proposito egimus.

QVAERES XLVI. Quam poenam incurrant moniales, si permittant se eligi in abbatissas, aut priorissas contra formam eligendi prę-

præscriptam in *Concilio Trident. sess.25.cap.6. de regul.*

64 ℞. Talem electionem esse irritam ipsò factò, & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conuentus obtinenda: iqd; siue permittant se eligi per suffragia non secreta; siue constituant abbatissas, priorissas, aut alias quascumq; titulares ad effectum electionis obtinendæ; siue suppleant voces, ac suffragia absentium. habetur expressè in *Concilio Trid, loco citato*: si monuero irritationem quidem electionis sequi etiam ante iudicis sententiam declaratoriam, siue pœnæ, siue delicti (& hoc ob ea, quæ habet *Suar.lib.5.de leg.c.32.num.1.*) non item inhabilitatem ad officia conuentus; quæ vtiq; requirit sententiam Iudicis iuxta doctrinam traditam à *Sanchez l.9.de matr.D.30.num.1.*

QVAERES XLVII. Qualiter puniri possint moniales, si non recitent in choro hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.

65 ℞. Posse puniri ab Ordinatio tanquam Sedis apostolicæ delegato censuris, ac pœnis ecclesiasticis, alijsq; opportunis iuris, ac facti remedijs, & quidem appellatione postposita; idq; ex Constitut. ipsius Vrbani VIII. *Cùm aliàs supremi* edita 27. April.1643.

QVÆRES XLVIII. Qualiter puniantur moniales incorrigibiles.

66 ℞. De iure communi debere tradi in arctius monasterium iuxta *cap. si qua monacharum 27.q.1.* quanquam, vt notat *Tambur. sup.D.21.q.4.num.5.* melius esset illas includere in monasterij carcere, ne alioqui sint alijs offendiculo, & vt tantò citiùs resipiscant, vexatione dante intellectum. sed de hoc plura superiùs *cap.3.sect.1.q.13.& 14.*

CAPVT IX.

De Priuilegijs, quæ Monialibus competunt siue per se, siue per viam communicationis.

1 *Moniales, etiam non exemptæ gaudent priuilegijs sui Ordinis.*
2 *Communicant item de priuilegijs aliorum Ordinum.*
3 *Viri religiosi communicant de priuilegijs monialium.*
4 *Moniales non exemptæ fruuntur priuilegijs, ad quorum vsum petitur ministerium Prælati regularis ex tenore concessionis.*
5 *Moniales exemptæ ab Ordinario, sed non omnes.*
6 *Eximuntur à foro sæculari.*
7 *Idq; procedit etiam quò ad Tertiarias viuentes extra communitatem.*
8 *Quòd si hæ viuant in communi, certior est assertio.*
9 *Eximuntur à foro sæculari viri laici, qui assumpto habitu religioso seruiunt monialibus.*
10 *Non item puellæ degentes intra clausuram in educatione.*
11 *Dictæ tamen puellæ gaudent immunitate Ecclesiæ: sicut & ipsæ moniales,*

non

non tamen intra monasterium.

12 *Moniales gaudent priuilegio canonis.*

13 *Eodem priuilegio fruuntur Tertiariæ, si seruent aliqua.*

14 *Eo fruuntur famuli in habitu religioso monialibus seruientes, etsi sæculares.*

15 *Eximuntur moniales à iure parochiæ.*

16 *Item à gabellis, & à quauis contributione.*

17 *Item à decimis, & à Seminarij contributione.*

18 *In articulo mortis profitentur solemniter, etiam anno probationis non absoluto: idq; si admissæ ante ingressum lethaliter decumbant, & extrà conuentum de licentia Superioris incipiant nouitiatum: Conuentus lucratur dotem nouitiæ profitentis in morte inscio Ordinario, sed finito anno nouitiatus: cùm professio facta in morte teneat.*

19 *Absoluuntur à quinq; casibus Clem. VIII. per Confessarios regulares.*

20 *Tempore iubilei eligunt Confessarium, æq; ac aliæ fœminæ laicæ.*

21 *Alij id negant, & conformiter praxi: plura hìc notantur de Iubileo.*

22 *Non vtuntur bulla Cruciatæ, aut alio simili indulto concedente reseruata.*

23 *Bis, aut ter in anno ijs assignandus Confessarius extraordinarius.*

24 *Absoluuntur à reseruatis iuxta indulta regularium, si confiteantur Sacerdoti regulari, & subsint Prælatis Ordinis: secùs, si confiteantur Sacerdoti sæculari, & subsint Ordinario: quod tamen interdum fallit.*

25 *Si subsint Ordinario, per eum absoluuntur à reseruatis vigore indulti p etentis ad sui vsum Prælati regularis ministerium.*

26 *A casibus bullæ cœnæ absoluuntur per Prælatum regularem, aut Ordinarium, quibus respectiuè subdantur.*

27 *Et quidem etiam quò ad forum externum.*

28 *Absoluuntur à reseruatis, etiam inuito Prælato, si confessarius petat facultatem, & non obtineat.*

29 *Idq; etsi subsint Ordinario, ac proinde earum prælatus sit ipsemet Ordinarius.*

30 *Et hoc procedit, etiam quò ad reseruata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione necessitatis.*

QVAERES I. An moniales gaudeant priuilegijs sui Ordinis, siue sint exemptæ à potestate Ordinarij, siue non.

1 ℟. Gaudere, loquendo de illis priuilegijs, quorum ipsæ sunt capaces ex conditione proprij status, ac sexus ita *Rodriq. tom. 1. q. 13. art. 22. Suar. l. 8. de leg. c. 10. num. 3. Castrus Pal. tr. 3. D. 4. p. 12. num. 1. Tambur. D. 17. de iure abbatiss. q. 1. num. 1.* alijq; contra *Barbosam l. 1. de iur. eccl. c. 41. num. 217.* & alios, quos citat, & sequitur *Sanch. l. 6. mor. c. 7. num. 116.* probatur autē responsio tū ex varijs priuilegijs ad talē effectum concessis monialibus diuersorū Ordinum, quæ videri possunt apud *Tamb. num. 3. & seqq.* tū quia in concessione priuilegiorum non attenditur sexus, sed qualitas. i. talis status religiosus, qui æqualiter adest in monialibus, ac in viris religiosis vniuscuiusq; religionis;

gionis; tum quia in materia fauorabili fœmininum compræhenditur sub masculino in ijs, quæ possunt accommodari fœminis: nisi fortè in ipsa concessione priuilegij expressè dicatur factum viris religiosis: quo casu priuilegium non extenderetur ad moniales; intellige de iure communi: nam secùs dicendum, posito priuilegio bullato Leonis X. concesso monialibus, & relato à *Casarub. in comp. v. communic. priuileg. num.* 18.

Hæ porrò rationes suadent intentum, siue moniales immediatè subijciantur proprio Ordini, siue sint subditæ Ordinario loci, aut Sedi apostolicæ & probatur tum quia vbi est eadem ratio, debet adesse eadem iuris dispositio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. à Titio, ff. de verb. obligat.* est autem eadem ratio quò ad vsum priuilegiorum sui Ordinis, tam de monialibus exemptis, quàm non exemptis: cùm non deceat moniales, quæ tanquam exemptæ gaudebant priuilegijs sui Ordinis, modò priuari vsu dictorum priuilegiorum, & simul fauore exemptionis aliàs ipsis competente; præsertim cùm priuilegium tollens vnum non tollat aliud, *l. si domus tua, ff. de seruitut. præd. vrban. & cap. pastoralis de priuil.* tum quia Sixtus IV. teste *Casarub. sup.* §. 2. concessit monialibus S. Dominici, & S. Francisci priuilegia suorum Ordinum; nec distinxit, viuant ne sub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tum quia Bonifacius VIII. teste *Rodriq. in suo bullario bulla* 5. *dicti Bonifacij*, concessit monialibus S. Claræ, vt gaudere possint omnibus priuilegijs ac indulgentijs Fratrum Minorum, & quidem non solùm concessis, sed etiam concedendis imposterum, & tamen tempore talis concessionis præfatæ moniales non erant sub cura, ac regimine Fratrum Minorum, vt aduertit *Portel. p. 2. resp. moral. casu* 14. *num.* 3. quod est signum non esse denegandum vsum dictæ concessionis Bonifacij VII. monialibus S. Claræ, etsi postea commissæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum subtractæ sint ab eorum gubernatione, ac subiectæ Ordinarijs (quod item competet monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis priuilegiorum) tum quia Leo X. & Sixtus IV. qui in contrarium allegantur, vtpote statuentes priuilegia Fratrum Minorum suffragari solùm monialibus S. Claræ sub obedientia illorum degentibus, interpretari possunt, concessisse quidem præfata priuilegia in specie monialibus S. Claræ viuentibus sub obedientia Fratrum Minorum (eò quòd fortè de illis in specie interrogati fuerunt) sed non ideo negasse, quin dicta priuilegia item suffragari possint ijsdem monialibus, quantumuis non existentibus sub regimine dictorum Fratrum. qua de re *Tambur. sup. q.* 2. *Portell. vbi sup. & Pasqualig. decis.* 179. *num.* 4. nobiscum sentiens.

Dixi sub initium responsionis *quorum ipsæ sunt capaces*, vt indicarem dari aliqua priuilegia, quæ non suffragantur monialibus, eò quòd hæ illorum sint incapaces ratione sexus. Quamquam, si respectu huius, aut illius Monialis cesset talis incapacitas, ijs possint suffragari talia priuilegia: v. g. priuilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus

(sicut

(sicut de facto aliàs competebat) non suffragatur in actu secundo monialibus, eò quòd sint conscripti idiomate Latino, aut alio ipsis ignoto, vel quod contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur à Monialibus: si tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in studijs, vt benè intelligat dictos libros; ea vigore dicti priuilegij posset illos legere. quod idem dicendum est de libris idiomate italico compositis, qui sint prohibiti, hos scilicet posse legi à monialibus, si priuilegium illos legendi adhuc duraret respectu Regularium virorum. Moucor quòd iuxtà dictà, priuilegia concessa viris religiosis competunt etiam Monialibus, si eę sint illorum capaces: ergò cum de facto eæ in casu proposito sint capaces legendi libros prohibitos, priuilegium illos legendi, ijs suffragabitur. quippe quod competit monialibus per se, & solum per accidens cessat ijs suffragari; idest ratione incapacitatis, quæ potest tolli immò & de facto tollitur in casu proposito.

QVAERES II. An, & quo modo moniales diuersorum Ordinum simul communicent de priuilegijs concessis vnicuiq; illorum.

2 ℟. Communicare, & probatur ex eo quòd iuxta dicenda *q. sequenti* viri religiosi per viam communicationis participant de priuilegijs monialium sui Ordinis, & vigore talis participationis dicta priuilegia fiunt propria præfatorum virorum religiosorum; perinde ac si ipsis fuissent per se primò concessa, vt rectè notauit *Portel. de dub. regul. v. priuilegia num.* 22. nosq; alibi probabimus: ex alia parte moniales ipsæ gaudent omnibus priuilegijs sui Ordinis, quorum sunt capaces, vt probatum est *q. praecedenti*; sicq; moniales vnius Ordinis fruentur priuilegijs monialium etiam aliorum Ordinum, si non per immediatam communicationem, saltem per mediatam, quàm scilicet habent à Religiosis sui Ordinis. quanquam probabile est id ipsis monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea concessa viris Religionis alicuius hoc ipsò censentur concessa monialibus illius ob rationes adductas *q. praecedenii.* ita docti viri à me consulti, & nouissimè *Pasqualigus decis.* 178. *num.* 3.

QVAERES III. An, sicut moniales gaudent priuilegijs virorum religiosorum, sic & hi gaudeant priuilegijs monialium.

3 ℟. Gaudere, & probatur tum quia æquum est, vt, sicut moniales fruuntur priuilegijs concessis viris religiosis; sic & hi fruantur priuilegijs, quæ sunt concessa monialibus, debita tamen seruata proportione: tum quia hæc est natura dispositionis fauorabilis, vt sub masculino compræhendat fœmininum, & masculinum sub fœminino; siquidem fauores debent ampliari. ita *Peyrin. tom.* 2. *priuil. constit.* 8. *Pij V.* §. 2. *num.* 3. ex Peregrino, & benè.

QVAERES IV. An, & quo modo moniales immediatè subiectæ Ordinario vti possint priuilegijs, ad quorum vsum ex tenore concessionis requiritur ministerium Prælati regularis, cui aliàs deberent esse subditæ: cuiusmodi v.g. est priuilegium dispensandi, absoluendi, &c.

℟. Posse

4 ℞. Posse vti, si in tenore concessionis habeatur præfata priuilegia suffragari Regularibus per ministerium proprij Prælati, abstrahendo quòd Prælatus sit regularis, aut non regularis; cùm enim Ordinarius sit proprius Prælatus monialium non exemptarum, in dicto tenore concessionis venit nomine Prælati: secùs, si in tenore concessionis supponatur priuilegia suffragari religiosis per ministerium Prælati regularis; sic quippe Ordinarius respectu monialium non exemptarum dici non potest venire nomine Prælati regularis, cùm verè non sit regularis.

QVAERES V. An, & qualiter moniales gaudeant priuilegio exemptionis ab Ordinario loci.

5 ℞. Quòd, cùm non possit in specie determinari, quæ moniales tali gaudeant priuilegio, & quæ non (cùm hæc sit quæstio facti, non iuris, & de facto non respondeat Iurisconsultus, *l. eum quem.* §. 7 *ff. de iudic.*) illud solùm hîc generaliter dici potest, solutionem præsentis quæstionis desumendam esse ex tenore priuilegiorum vniuscuiusq; monasterij iuxta, *cap. porrò de priuil.* sicq; dicere possumus illas omnes moniales esse exemptas ab Ordinariorum iurisdictione, quæ vel immediatè subsunt Sedi Apostolicæ, vel subduntur gubernationi Prælatorum regularium; etsi aliàs illæ de iure subsint Ordinario quò ad clausuram ex *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. hæ verò saltem de facto, vt innui *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 5. Ordinarijs id sibi arrogantibus fortè ex consuetudine legitimè præscripta, & decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. monialis num.* 3. & à nobis indicato *cap. seq. num.* 22.

QVAERES VI. An, & quo iure moniales fruantur priuilegio exemptionis à potestate fori sæcularis.

6 ℞. Frui illo eodem iure, quo fruuntur viri religiosi, nimirum iure pontificio fundato in iure diuino. ita *Molin. tom.* 1. *D.* 31. alijq; plures Canonistæ, ac Theologi apud *Castrum Palaum tract.* 12. *D. vn. p.* 1 *n.* 4. & probatur ex eo quòd moniales re vera sunt personæ ecclesiasticæ: personæ autem ecclesiasticæ gaudent priuilegio fori, vt constat ex tota 11. *q.* 1. *cap. non minùs de immunit. Eccl.* & alijs iuribus; sicq; moniales omnes sunt exemptæ à solutione tributorum, quæ imponuntur à potestate sæculari, ab obligatione legum ciuilium, ac punitione delictorum, quæ fiat à iudice non ecclesiastico: hæc enim omnia sequuntur ad talem exemptionem.

An autem isto priuilegio gaudeant etiam moniales Tertiariæ.

7 ℞. Gaudere, etsi non viuant in communitate; & probatur tum quia personæ annexæ Ordini confirmato à Sede Apostolica sunt, & dici possunt personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, teste *Rodriq. tom.* 2. *q.* 65. *art.* 5. sicq; gaudebunt priuilegio fori competente omnibus personis ecclesiasticis; tum quia omnes conuersi dicuntur personæ ecclesiasticæ, ac deuoti Deo, vt habetur *in cap. quisquis* 17. *q.* 4. tales autem sunt Tertiariæ cùm ad Deum sint conuersæ, mutent habitum, ac statum, & traditam sibi regulam obseruent, sicq; frui poterùnt priuilegio fori, personis ecclesiasticis competente: tum quia

quòd

quod de aliquibus participat, censetur esse de natura illius extremi, cui plus assimilatur; at Tertiariæ magis assimilantur fœminis religiosis, quàm sæcularibus, vt constat ex modò dictis, ergò censeri debent personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, sicq; dicendæ sunt frui priuilegio fori. ita *Rodriq. Tuschus lit. E. concl.* 470. alijq; penes ipsos, & non improbabiliter, nisi fortè obstet praxis.

8 Dixi, *etsi non viuant in communitate*; si enim viuant in communitate, *Mol. to. 4. D. 50. num.* 4. *Graff. l. 2. decis. c. 49. num. 27. Suar. D. 22. de censur. sect. 1. num. 20. Barbosa de offic. Ep. alleg.* 12. *num.* 41. alijq; fere communiter supponunt tanquam certum illas gaudere priuilegio fori: cùm sic vel sint religiosæ, vel æquiparentur religiosis, vitam religiosam imitantes: vt indicat *Castrus Pal. sup. p. 2. nu.* 10. quò ad hoc nobiscum sentiens, alioqui sustinens Tertiarias viuentes in proprijs domibus carere tali priuilegio, ideoq; vt laicas posse iudicari, ac puniri.

9 Immò, *Bonac. D. 1. de censur. in partic. q. 16. sect. 1. p. 3. nu.* 18. & cum eo *Diana p. 4. tr. 1. resol.* 31. alijq; & non improbabiliter sustinent homines laicos, qui, assumpto habitu religioso, adhibētur ad obsequia monialium, & ad petendam pro ipsis eleemosynam, gaudere hoc eodem priuilegio fori: quippe in materia fauorabili censentur quasi religiosi, vtpote intimiùs pertinentes ad personas religiosas, & speciali quadam ratione Deo deuoti: quod iuxta superiùs dicta videtur sufficere ad hoc vt quis dicatur gaudere priuilegio fori, quamuis aliàs sit laicus.

Dubitari hìc etiam posset, an puellæ causa educationis degentes in monasterijs monialium fruantur priuilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10 ℟. Non frui; cùm eæ non sint personæ ecclesiasticæ, neq; formaliter, vt patet; neq; per æquiparationem, cùm non mutent habitum, nec possint dici specialiter Deo deuotæ iuxta *cap. quisquis* 17. *quæst.* 4. quare non apparet, quo titulo dicendæ sint gaudere priuilegio fori, nisi fortè ratione familiaritatis, seu commensalitatis, aut educationis: quæ non videntur sufficere ad participandum de priuilegio fori. ita docti Neoterici à me consulti.

Quòd si hac occasione obiter quæras, an præfatæ puellæ casu, quo intra monasterium committerēt graue aliquod delictum (v.g. homicidium) possint inde extrahi, non obstante beneficio immunitatis ecclesiasticæ concessæ ecclesijs, ac monasterijs omnium Religiosorum vtriusq; sexus.

11 ℟. Quòd, cùm Doctores in quæstione, qua quærunt, an Clerici, ac religiosi in proprijs ecclesijs, ac monasterijs gaudeant immunitate respectu suorum Superiorum, alij partem affirmantem sustineant cum Innoc. Deciano, alijsq; Canonistis; & alij negantem cum Couarr. Sylu. Nau. Suar. & alijs pluribus; vt videre est apud *Bonac. sup. D. 2. q. 3. p. 16. §. 5. num.* 5. qui vtramq; partem censet esse probabilem, adhærens tamen negāti tanquam probabiliori; consequenter in præsenti casu dicendum est puellas præfatas

intra monialium monasteria dici posse frui beneficio immunitatis, si velimus amplecti partem affirmantem: secùs, si adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tanquam probabiliorem; si quidem in vtroq; casu procedit par ratio, vt constabit benè perpendenti rationes vtriusq; partis propositæ; vbi autem militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio. ita recentiores sanè docti à me consulti, & probabiliter. Quanquam, vt ingenuè fatear, quod sentio in hoc, mihi non displicet sententia *Bordoni resol. 1. num. 18.* sustinentis religiosos gaudere immunitate tam intra proprias Ecclesias, quàm in monasterijs aliorum regularium, nō autem intra proprium Conuentum: idq; ne aliàs impunita remaneant delicta religiosorum: quod regulariter eueniret, cùm ij semper habitent in proprio monasterio. Et quidem quòd gaudeant immunitate in propria Ecclesia, immò & in monasterijs aliorum Ordinum patet, tum quia sic cessat absurdum modò adductum: tum quia indultum immunitatis concessum fuit locis ecclesiasticis, vt debitus honor Dei in ijs conseruetur, abstrahendo ab hoc, vel illo genere personarum: locus autem ecclesiasticus iniuria afficitur, siue extrahatur religiosus, siue sæcularis. Vnde inferri potest etiam moniales, & puellas, quæ apud ipsas educantur, gaudere immunitate in propria Ecclesia, non item intra suum monasterium.

QVÆRES VII. An moniales gaudeant priuilegio canonis, & quæ.

12 ℞. Gaudere, siue eæ sint professæ, siue conuersæ (vt vocant) siue etiam nouitiæ. est communis DD. & patet, quia in *cap. si quis suadente 17. q. 4.* vbi tale priuilegium conceditur personis ecclesiasticis, etiam moniales compræhenduntur sub nomine monachi in illis verbis: *Si quis, suadente diabolo, manus violentas in clericum, vel monachum* iniecerit: si quidem in materia fauorabili (qualis est hæc) sub masculino comprænditur fœmininum, vt sæpiùs dictum est. & certè, quòd spectat ad nouitias, inde probatur responsio, quòd nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi. Quin etiam docet *Filliuc. trac. 15. num. 14.* Oblatas monasterij speculorum de Vrbe frui hoc eodem priuilegio; & tamen eæ verè non sunt religiosæ: quippe quæ ex vi status, & modi viuendi, quem assumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad summum non emittunt nisi duo, nempe stabilitatem, & conuersionem motum, ac obedientiam iuxta consuetudinem congregationis; vt constat ex tenore oblationis, quam faciunt, & ad me rescripsit P. Baldellus, addens tamen illas gaudere priuilegio canonis, eò quòd verè sint oblatæ Ordinis Oliuetani, & illatum oblatio sit approbata à Sede Apostolica: ex alia verò parte *cap. quisquis 17. q. 4.* dicatur facere sacrilegium, qui facit iniuriam clericis, vel monachis, vel etiam personis Deo deuotis. Vnde fit, vt Vrsulinæ degentes Parmæ, & Virgines Castilione habitantes dici possint item gaudere priuilegio canonis, si re vera dici possint personæ Deo deuotæ, & vita ipsarum communis sit approbata saltem ab Epi-

ab Episcopo: sicut aduertit idem P. Baldellus à me consultus.

Vtrùm verò moniales, quæ vulgò dicuntur Tertiariæ, gaudeant priuilegio canonis, etiamsi seorsim habitent in proprijs domibus.

13 ℞. *Filliuc.sup.* gaudere, si virginalem, aut cælibem, vel castam vidualem sub voto expresso vitam degant, deferendo habitum suum religiosum; probatq; tum ex quadam declaratione Sacræ Congregat. Concilij, qua decisum fuit dictas Tertiarias gaudere priuilegijs religiosorum, & esse exemptas à iurisdictione Ordinarij: tum quia, vt rectè notauit *Suarez D. 22. de censur. sect. 1. num. 20.* iuxta intentionem, ac interpretationem Iuris, huiusmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato *cap. si quis suadente*, quippe quod accipitur, non pro solis religiosis verè professis, sed etiam pro omnibus, qui secundùm aliquem modum participant illum statum; ita vt vi talis participationis sint peculiariter Deo dicati, & deuoti iuxta formam loquendi adhibitam in *cap. quisquis 17. quæst. 4.* vbi dicitur sacrilegium committere eum, qui iniuriam facit clericis, vel monachis, siue Deo deuotis: vnde, cùm præfatæ Tertiariæ sint Deo dicatæ secundùm quandam participationem status religiosi approbatam ab Ecclesia; etsi non sint propriæ religiosæ, nihilominus comprehenduntur sub latitudine personarum ecclesiasticarum, & per consequens in dicto *cap. si quis* veniunt nomine monachi.

14 Quin etiam docet *Bonac. D. 2. de censur. in com. q. 4. p. 1. nu. 9.* homines illos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad seruitia, ac obsequia monialium, & ad petendas pro ipsis eleemosynas, frui priuilegio canonis; & hoc maximè ob rationem paulò ante allatam ex Suarez.

QVAERES VIII. An, & quo modo moniales fruantur priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ, intra quam habent monasterium.

15 ℞. Frui, non quidem de iure communi, vi cuius moniales subijciuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; sicut etiam olim subijciebantur monasteria monachorum Episcopo diœcesis, in qua degebant: sed ex priuilegio concesso omnibus religiosis vtriusq; sexus, & consequenter etiam monialibus; quibus proinde solet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani ministret eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, sicq; eis deseruiat instar proprij Parochi. ita *Tamb. D. 33. de iure Abbatiss. q. 4.*

QVÆRES IX. An, & quo iure moniales sint exemptæ ab onere soluendi gabellas, & quascunq; contributiones, & hospitandi milites.

16 ℞. Esse ex concessione Pij V. bullata 29. Iulij 1566. facta religiosis Ordinum Mendicantium vtriusq; sexus, & per viam communicationis priuilegiorum extensam ad religiosos vtriusq; sexus etiam Ordinum non Mendicantium; in qua Pontifex non minùs re, quàm nomine verè pius, declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac alias regulares personas, eorumq; monasteria, cœnobia, Conuentus, ecclesias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, ar-

rendatarios, locatarios, affictuarios, ac gestores esse libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus: prohibetq; in virtute sanctæ obedientiæ, ac excommunicationis maioris latæ sententiæ, necnon duorum millium ducatorum auri de Camerâ, ne Fratres, Monachos, Moniales, & alias religiosas personas, aliosq; supra dictos super præmissis quomodolibet molestent, & perturbent, neq; permittant per quoscunq; quomodolibet molestari. Quæ concessio est amplissima; eaq; dicit *Tambur.sup.D.17. quæst.5.num.14.* ex Barbosa, Gratiano, Gutier. & Rodriquez gaudere etiam moniales tertiarias, si gestent habitum religiosum, & collegialiter viuant, ac habitent.

QVAERES X. An, & quo iure moniales sint exemptæ ab onere soluendi decimas, aut contribuendi Seminario, aut soluendi quartam funeralem.

17 ℞. Esse; quò ad contribuendum quidem Seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum facta anno 1593. & relata à *Gauanto in manu. v. monialium cura in temporalibus num. 9.* quò ad solutionem verò decimarum ex Bulla Pij V. edita 5. Aprilis 1556. in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ districtiùs inhibet, ne Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, & monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcunq; licentiarum à Sede Apostolica emanatarum, etiamsi in eisdem contineatur, quòd ad quæuis exempta, & non exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscunq; tenoris existant, &c. ad soluendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere, aut compellere, seu aliàs præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare præsumant, præterquamquòd extant varia alia priuilegia apud *Portellum de dub.regul. v. decimæ num.3.* quibus moniales, siue per se, siue per viam communicationis priuilegiorum, eximuntur à solutione decimarum; sed de his plura alibi in *tract.de priuilegijs.* Quòd deniq; moniales sint exemptæ à solutione quartæ funeralis, expresse aduertit *Portellus de dub.regul. v. canonica portio num.8.* probatq; tum quia Pius V. in bulla hac de re edita generaliter dicit monasteria non teneri soluere quartam funeralem (intellige iuxta dispositionem *Concil.Trid.sess.25.cap.13.*) Conuentus autem monialium verè sunt monasteria: tum quia Pius V. in bulla citata expressam mentionem facit de monialibus dicens: *Non autem de Missis, vel alijs Fratribus ipsis, seu monialibus relictis*; qua de re plura *Rodriquez tom.1.quæst.39.* per totum.

QVAERES XI. An, quando, & quo iure possint moniales facere solemnem professionem ante absolutum tempus probationis, non obstante decreto *Concilij Tridentini* in contrarium edito *sess.25. de regul. cap.15.*

18 ℞. Posse, quando aliqua ex illis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur; si tamen aliàs sit in ætate legitima

gitima ad professionem dictam emittendam; idq; ex indulto bullato Pij V. edito 23. Aug. 1570. & relato à *Rodriq. in suo bullario Constit. Pij V. in ordine* 11. quæ sic habet: *Eisdem monialibus nouitijs nunc, & pro tempore existentibus, & earum singulis, vt, quando, & quoties aliqua ex eis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur, ipsa pro consolatione animæ suæ professionem prædictam ante tempus requisitum, quatenus tamen in ætate legitima constituta sit ad illam emittendam, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris Nouitiarum ipsius monasterij, seu domus: ita tamen, quòd ipsæ moniales nouitiæ sic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas moniales verè professæ decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis, liberè, & licitè valeant, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus; necnon eisdem monialibus nouitijs, ita tunc professis decedentibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem in forma Iubilei misericorditer in Domino eisdem auctoritate, & tenore elargimur.* ita concessit Pius V. monialibus S. Dominici, & per viam communicationis priuilegiorum monialibus etiam aliorũ Ordinum, vt benè aduertit *Tamb. sup. D. 4. q. 6. num.* 14. & nos ostendimus in *trac. de profess. c. 2. q. 3.* vbi etiam probamus huiusmodi concessionem non fuisse à Greg. XIII. reuocatam in bulla, quæ incipit *In tanta rerum*; nec esse opus, vt nouitia sic profitens, si postea conualescat; iterum profiteatur, neq; pro foro externo, neq; pro interno: deniq; non esse improbabile, quòd monasterium succedat in bonis monialis taliter profess; decedentis; quamuis alij dissentiant, vt videre est apud Tamburinum citata q. vbi hæc omnia tractat.

Moneo hic posse frui dicto indulto Pij V. puellam, quæ admissa ad religionem ante ingressum monasterij in domo paterna corriperetur morbo periculoso; si aliàs 16. ætatis annum expleuit, & de consensu Superioris nouitiatum inchoet in ipsamet domo paterna: quod posse fieri constat ex dictis hìc *c. 2. n. 49.* & ratio responsionis huius est, quòd sic puella verè est nouitia, ideòq; frui potest indulto Pij V. vt potè cõcesso veris nouitijs. Nec obstat, quod in tenore indulti dicitur *professio fiat in manibus abbatissæ, seu Priorissæ* (quæ verba in præsenti casu non videntur posse verificari) siquidem in ipso indulto subditur, *vel alterius Superioris nouitiarum ipsius monasterij*; sicq; indicatur professionem in proposito casu posse admitti à proprio Prælato nouitiæ, vt benè aduertit *Bordonus* hac de re à me consultus addens, quòd si extet statutum negans viris dictam admissionem, tũc Abbatissa, posset cõmittere eiusmodi munus honestæ alicui fœminæ; cùm talis admissio non sit actus iurisdictionis, sed superioritatis, & consequenter delegabilis fœminæ, vt diximus *sup. c. 3. num. 7.* ita consultus respondi, & postea responsionem meam approbarunt *Bordonus, Pollaccus, Baldell. Zancttus, Steph. à S. Gregorio*, alijq; viri doctissimi à me consulti.

Dices, quid si nouitia ex præfato indulto Pij V. profiteatur ante annum nouitiatus expletum; potest ne ante emissionem professionis testari de

V 3 dote

dote ipsius intuitu deposita penes campsarium, aut in alio loco tuto?

℟. Non posse, & probatur quia nemo potest testari de re non sua: dos autem in præsenti casu non acquiritur puellæ nouitiæ, quamdiu non profitetur, vt constat ex dictis *c.3. sect.2.q.6.* quippe ob illam eandem rationem, ob quam dos non acquiritur monasterio, nec acquiritur puellæ nouitiæ: & quidem neq; quò ad legitimam, quæ nō est debita nisi post mortem parentum respectiuè ad legitimam paternam, aut maternam; vnde fit, vt puella in nostro casu premoriente parentibus, ipsa non acquirat ius ad illam, sicq; ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quòd si hac occasione quæras, an monasteriū acquirat ius supra dotem Nouitiæ profitentis in articulo mortis, inscio Ordinario, (cui monasterium immediatè subest) post expletum tamen probationis annum superabundanter.

℟. Videri acquirere: & ratio est, quòd tale ius acquiritur ex professione valida Nouitiæ in eo probatæ, vt constat: in nostro autem casu professio fuit valida: cum ad eius valorem nihil defuerit, neq; ex parte profitentis; cùm integrum nouitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ spectant ad substantiam professionis, vt suppono: neq; ex parte admittentis professionem; cùm Superiorissa etiam se sola validè recipiat professionem, vt ostendi *sup. cap.3. num.7.* & licentia Ordinarij quò ad hoc non sit de substantia, vt indicaui *loco citato num.3.* Nec obstat quod professio facta in articulo mortis conferre videtur solùm ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad summum de professione facta vigore indulti Pij V. paulo ante relati; non autem de professione facta in præsenti casu; in quo ea facta est, pro vt de iure communi; cùm facta sit post annum nouitiatus expletum. Non obstat item, quòd professio facta sit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem professionis, vt colligitur ex *Sanchez l.5. mor. cap.4. num.52.* & ex eo, quòd etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur professio religiosa, quæ est matrimonium quoddam spirituale) validè contrahitur in articulo mortis, vt tradunt DD. communiter. ita ego respondi in contingentia facti interrogatus.

QVAERES XII. An moniales per suos Confessarios ordinarios absolui possint à quinq; casibus specialiter reseruatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. Ianuarij 1601.

19 ℟. Videri posse, si Confessarij aliàs sint priuilegiati (quales sunt Regulares) & admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. bonon. Summæ v. reseruatio, Vecchius D.9. de nouitiatu d.7. & Bordonus resolut.1. nu.17.* decretum scilicet præfatum prohibens absolutionem à reseruatis esse contra Confessarios respectu sæcularium pœnitentium, non regularium: quod est dicere Confessarios regulares modò non posse ab illis quinq; casibus absoluere pœnitentes sæculares, posse tamen absoluere pœnitentes regulares; & consequenter moniales, cùm & ipsæ sint

sæ sint

sæ sint pœnitentes regulares. Dixi, *si Confessarij aliàs sint priuilegiati*: si enim sint simplices Confessarij, moniales non possunt absolui à dictis quinq; casibus, qui annexam habent reseruationem, etiam secluso decreto Clementis VIII. supra relato.

QVAERES XIII. An moniales tempore iubilei possint eligere in Confessarium, Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas monialium confessiones.

20 *R. Diana p.5. trac.12. resol.12. Bonacina D.5. de Sacram. q.7. p.4. §.1. nu.25. Bossio trac. de tripl. iubil. sect.3. cas.2. num.2. & Peyrino tom.3. priuil. c.4. num.4.* quamuis plures Doctores censeant partem negãtem in hac quæstione amplectendam esse; partem affirmantem videri probabilem, nempe moniales tempore Iubilei concedentis omnibus fidelibus vtriusq; sexus, etiam regularibus, generalem facultatem eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse eligere sibi in Confessarium, Sacerdotem à solo Prelato regulari approbatum, si electus sit Regularis, aut certè ab Episcopo, si electus sit sæcularis: & hoc, siue monialis eligens sit subiecta Ordinario, siue Prælato regulari. probãt tum quia iubileum est fauor amplissimus supremi Principis; priuilegium autẽ Principis debet quàm maximè ampliari: tum quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim in materia fauorabili animæ: tum quia Constitutio Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili* (& posset adduci in contrarium) loquitur de casibus ordinarijs, non verò de casu adeò speciali, &, cùm exorbitet à iure communi, quàm strictissimè debet interpretari: tum quia declaratio Sacræ Congreg. (quam aliqui allegant contra præsentem doctrinam) est minùs certa, & minùs sufficienter constat de illa: tum deniq; quia Vrb. VIII. in bulla generalis Iubilei concessi anno 1625. de facto monialibus omnibus expressè indulsit, vt Confessarium sęcularem, aut cuiusuis Ordinis regularem ab Ordinarijs locorum approbatum eligere possent: vnde infert Peyrin. præsentem punctum non habere ampliùs difficultatem.

21 Verùm, quidquid sit de probabilitate speculatiua istius doctrinæ, quam alijs relinquo iudicandam; in praxi sequenda videtur opinio contraria; quam sequuntur Molfes. Alph. de Leone, Barpthol. à S. Fausto, Io. Franc. Suarez, & Georg. Pollach. relati à *Diana resol. cit.* ducor tum quia talis est praxis ferè communis, contra quam prudenter procedi non potest; præsertim cùm agatur de re ad forum externum facilè deducibili, in quo Ordinarius sustineret munus & iudicis, & partis, possetq; iudicare, immò & iudicaret iuxta opinionem sibi magis fauorabilem: tum quia non potest Sacerdos approbatus ad confessiones accedere ad monialium monasteria absq; licentia Ordinarij loci, simpliciter loquendo, & consequenter neq; ad audiendam confessionem monialis, quæ fortè illum eligat vigore Iubilei. sicq; non potest præsumi Papam intendere iurisdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc iuxta regulam:

Non veniunt in generali concessione, quæ quis non esset verosimiliter concessurus, si in specie peterentur: quæ regula in præsenti casu videtur omninò procedere ad vitanda plura, ac grauia inconuenientia, quæ sequerentur, si quælibet monialis vi Iubilei eligere posset in Confessarium, quemcumq; Sacerdotem approbatum mallet. (Quare tempore Iubilei solent moniales congregari ab Abbatissa, & interrogari, quos Confessarios libentiùs acceptarent, sicq; nominant duos, aut tres, qui postea proponuntur Ordinario, & approbantur) tum quia ex eo quòd Vrb. VIII. in anno Iubilei vniuersalis dictam facit concessionẽ; minùs benè infertur id esse supponendum etiã in Iubileis ordinarijs: cùm concessio Iubilei anni Sancti (qualis fuit concessio Vrbani VIII.) sit longè fauorabilior, ideoq; requirat maiorẽ ampliationẽ.

Vnum hìc obiter moneo quòd, sicut Ordinarij debent esse valdè circumspecti in deputandis monialium confessarijs: sic non debent esse valdè difficiles in concedendo Confessario à monialibus electo vigore Iubilei; si aliàs ipsis constet de idoneitate, ac integritate Confessarij modo dicto electi.

Cùm autem hic inciderit sermo de Confessario extraordinario monialium ipsis concedendo pro tempore Iubilei; & occasione ipsius Iubilei plura, ac grauia dubia occurrere possint monialibus, placet hìc aliqua ex illis summatim explicare; sicq;.

Moneo 1. iuxtà *Filliucium trac. 8. n. 267. & Bottonum de Iubileo* §. *qui extra Vrbem degunt*, aliosq; Doctores à *Filliucio* allegatos tacito nomine, ad hoc vt moniales consequi possint Iubileum, sufficere, in rigore loquendo, quòd sciant certò illud fuisse publicatum Romæ; requiri tamen, vt ab Ordinario loci designetur ecclesia ab ijs visitanda (sicut iuxtà citatos Doct. requiritur etiam quò ad sæculares:) idq; etsi monialibus vnica sit ecclesia, adeòq; illa sola ad illum effectum designari possit ab Ordinario. nam ex tenore bullæ Iubilei ad ipsum consequendi requiritur visitatio ecclesiarum designatarum ab Ordinario; quod non verificaretur si moniales ad illum effectum visitarent ecclesiam ab Ordinario non designatam.

An autem Ordinarius quò ad moniales possit paulò tardiùs publicare Iubileum ad effectum vt commodiùs, ac vtiliùs vti possint beneficio Confessarij extraordinarij; stante quòd, teste experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari solent in extraordinarios monialium, difficilè possunt vacare confessionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Iubileum sumunt incolæ loci, in quo sunt moniales.

℞. Videri posse ex interpretatiuo consensu Papę Iubileum concedentis: & inde suadetur quòd, sicut in aliquibus diœcesibus Iubileum non publicatur eodem tempore pro incolis ciuitatis, & pro degentibus in oppidis, ac villis, sed pro his solùm publicatur post elapsam vnam hebdomadam à die, qua fuit publicatum pro incolis ciuitatis; (idq; etsi eodem tempore posset commodè publicari tam pro ciuitate, quam pro oppidis, ac villis illius:) & aliàs in bulla Iubilei dici soleat, vt Ordinarij *statim absq; vlla mo-*

ra,

ra, retardatione, aut impedimento per suas ecclesias, diœceses, ciuitates, oppida, terras, & loca publicent, & publicari faciant iubileum: & hoc ex aliqua iusta causa occurrente dictis Ordinarijs præbente iustam rationem interpretandi clausulam illam *statim* cum aliqua latitudine: sic & in casu nostro ex interpretatiuo consensu eiusdem Papæ poterunt Ordinarij differre publicationem iubilei quò ad moniales subditas per quindecim dies ob causam superiùs indicatã, vt potè valdè rationabilem: maximè cum clausula illa *statim* &c. in literis iubilei excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex causa, vt notauit *Bordonus* à me de hoc consultus; qui nobiscum sentit vnà cum *Baldello, Pollacco, Steph. a S. Gregorio*, & alijs doctis recentioribus à me item consultis: & hanc doctrinam scio interdum fuisse practicatam in aliqua diœcesi.

Moneo 2. ad hoc vt moniales lucrentur iubileum, non esse opus, quòd intersint processionibus tunc temporis fieri solitis in monasterio: idq; ex doctrina *Filliucij sup. num. 263*.

Moneo 3. orationem, quæ præscribitur ad consecutionem iubilei debere quidem fieri in ecclesijs deputatis; cùm id expresè soleat præscribi in bulla iubilei: posse tamen fieri siue vocalem, siue mentalem, vt notat *Diana p. 5. tract. 12. resol. 44.* nec requiri, vt fiat tanto temporis spatio; si in bulla iubilei solum dicatur, ibiq; (idest in ecclesia deputata) *Deum orauerint*: quæ verba verificantur, etsi oratio sit breuis; cùm conditio orationis indefinitè præscripta per quamlibet orationem, etiam minimam, impleatur iuxtà illud *Aristot. lib. perhiermenias, ad propositionis indefinitæ veritatem sufficit qualibet singularis.* ita *Diana sup. res. 33. ex Suar. Filliuc. Pollacco Bossio, Coninchо & alij*.

Moneo 4. monialem, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non teneri sacramẽtaliter confiteri ad iubileum comparandis, etsi in eius bulla præscribatur confessio: hæc enim præscribitur non absolutè, sed ex hypothesi quòd quis habeat conscientiam peccati m. cùm Ecclesia regulariter solùm præscribere soleat confessionem de mortalibus. *Filliuc. sup. num. 14. Regin. sup. num. 147. Layman l. 5. tract. 7. c. 6. num. 7. & c. 8. num. 6. Coninch. D. 12. de sacram. num. 38.* Quòd si monialis confessa sacramentaliter post sumptam Eucharistiam in aliquod mortale incurrat, non tenetur iterum confiteri ad lucrandũ iubileum, etsi nondum impleuerit omnia requisita ad eius consecutionem; cùm ad lucrandum iubileum sufficiat esse in gratia; & hoc ipsum haberi possit per solum actum contritionis elicitũ, vt notarunt *Granadus, Io. Præpositus, & Nugnus* apud *Dianam sup. res. 1.* cum ipsis sentientem.

Moneo 5. ad hoc vt Moniales consequentur iubileum, non esse opus, vt ipsæ in particulari ex peculio sibi concesso faciant eleemosynam, sed sufficere, quòd pro omnibus illis fiat ab Abbatissa ex communibus bonis monasterij; talisq; est consuetudo in multis Ordinibus, etiam Obseruantibus, &, si Abbatissa nollet facere in præsenti casu vllam eleemosynam, neq; minimam (quæ vtiq; sufficeret, etsi monasterium sit diues, vt aduertit *Diana*

sup.

sup.num.31.) tunc ex bonis conuentus possent facere eleemosynam, etiam inscia Abbatissa, vt potè irrationabiliter inuita; vel certè (quod tutius esset) possent petere commutationem eleemosynæ in aliud opus bonum, vt benè notauit *Diana vbi suprà*.

Moneo 6. moniales, vt consequantur iubileum, teneri visitare propriam ecclesiam, & aliud etiam Oratorium fortè existens intrà monasterium, si vtriusq; visitatio præscribatur ab Ordinario, & in bulla iubilei requiratur plurium ecclesiarum visitatio. Colligitur ex *Diana sup. resol.55.* vbi addit ex *Bossio* in casu, quo Papa plurium ecclesiarum visitationem præscribat, si Ordinarius vnam tantùm deputaret, vt fit in aliquibus locis paruis, tunc sufficere, quòd illa vnica visitetur.

Moneo 7. ad consecutionem iubilei implenda esse ieiunia præscripta in bulla: quamuis, si ea commutentur in aliud opus bonum non sit necesse tale opus impleri ea ipsa die, qua ieiunandi esset. ita *Alph. de Leone p.2. de iubil. num.154. Diana sup. resol.25. ex Vollacco, Bossio, ac Henriq. Sanch. l.4. mor. c.54. num.28. & alij*.

Moneo 8. Confessarium à Monialibus electum posse commutare omnia, & singula requisita ad consecutionem iubilei, si confessionem, excipias: non enim dari potest causa illam commutandi sed solùm differendi extrà statutum tempus. quamuis melius esset, quòd, sicut confessio prorogatur, sic & prorogarentur ieiunia &c. vt docet *Fillinc. sup. num.271*.

Moneo 9. commutationem hanc fieri posse quò ad Moniales etiam à Confessario ipsarum ordinario, etsi extraordinarium eligant ad confitenda sua peccata; vt expressè docent *Sanch. sup. num.17. Henr. q. l.7. c.10. num.4.* alijsq; penes *Dianam resol.50.* qui notat *resol.36.* ex indulto iubilei commutationem, ac dispensationem fieri posse extrà Sacramentum pœnitentiæ: quod item docent plurimi DD. relati à *Diana p.3. tract.2. resol.9.* addente *p.3. tract.5. resol.25.* idem dicendum esse & de absolutione censurarum.

Moneo 10. quòd, licèt ad lucrandū iubileum consultius, ac tutius sit omnia opera impleri vna, ac eadem hebdomada; probabile tamen putant *Io: Præpositus, Laym. & Nald.* adducti à *Diana p.5. tract.12. resol.24.* esse ea impleri posse partim in vna hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia; sicq; respondisse Patres Sacræ Romanæ Pænitentiariæ testatur *Diana sup. ex Naldo*.

Moneo 11. quod si monialis aliqua ægrotet tempore iubilei, potest Confessarius ab ea electus, si breui sit conualitura, ei differre consecutionem iubilei ad aliud tempus proximum (idq; ob verba illa bullæ iubilei *In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant*) vel durante tempore iubilei opera præscripta, quæ à moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium sic enim statuitur regulariter in literis iubilei; commutata visitatione ecclesiarum in recitationem alicuius breuis orationis coram aliqua imagine, & commutatis ieiunijs in aliquas queres

præces.

præces, aut etiam in ipsam sufferentiam infirmitatis: hæc enim duo solum communiter egere possunt commutatione; cùm commmunio eucharistica, & confessio sacramentalis regulariter fieri possint ab infirmis: quòd si communio fieri non posset, commutari posset in communionem spiritualem faciendam eo modo, quo dicemus *infra cap.10. sect.3. subs.2.q.25. sub initium*.

Moneo 12. monialem, quæ comparat iubileum in priori hebdomada, si velit illud item lucrari in hebdomada posteriori, posse iterum illud acquirere, si iterum impleat requisita ad eius consecutionem: idq; etsi in bulla iubilei dicatur *hac vice tantùm*; hæc enim verba non important iubileum semel tantùm posse comparari; sed illud non posse acquiri, nisi quamdiu durauerit tempus talis concessionis: ita vt ly *hac vice tantùm* non referatur ad iubileum, sed ad tempus, aut locum iubilei; vt notauit *Alph. de Leone p.2. de iubileo num.196.* quem pro hac sententia adducit *Diana sup. resol.28. vnà cùm Naldo, Benzonio, Zerola, Sanctarello, Lauorio, Fernandez, & Horono*.

Moneo 13. ad lucrandũ iubileum sufficere quòd monialis præstet opera ad eius consecutionem præscripta, etsi ea alio ex titulo sint debita, v.g. ex voto, aut præcepto Ecclesiæ, vel Confessarij: cùm non repugnet vno, ac eodem actu satisfieri pluribus obligationibus, modò materia talium obligationum id patiatur. ita *Pollachus, Sanctarel. Fernand. Comitol. & Laym. apud Dianam resol.54.*

Moneo 14. quòd, licèt Confessarius moniali petenti commutationem operum, aut dilationem consecutionis iubilei ob id solum, quòd non vult tempore deputato illud comparare, cùm alias commode posset; ea non est capax talis commutationis; cùm voluntariè omittens non dicatur impeditus *cap. fin. de elect. & cap. commissa eod. in 6.* si tamen monialis ex malitia tempore deputato renueret implere opera iubilei, & vltima die statuat lucrari iubileum, ideoq; accedat ad Confessarium; is poterit ei vel iniuncta opera commutare, vel concedere dilationem, ad illa implenda: sic quippe monialis verè est inuoluntariè impedita, & impedimentum est necessarium ex suppositione. ita *Filliuc. tract.8. num.268. & 273. Alph. de Leone sup. num.168. Pollac. de iubil. sect.42. num.65. & 66.* alijq; *docti recentiores*.

Moneo 15. quòd si monialis tempore iubilei non petijt commutationem alicuius voti, aut absolutionem alicuius reseruati, eò quòd exciderint è memoria: post elapsum tempus iubilei potest obtinere eam commutationem, & absolutionem, si verè impleuit omnia præscripta ad consecutionem iubilei: sic enim vigore iubilei comparati ius acquisiuit ad vtramq; vt benè notauit *Diana sup. resol.40. ex Sanch. Portello Bossio, Sanctarel. & Alph. de Leone*: qui *Diana resol.41.* alijs citatis docet vota commutata tempore iubilei non reuiuiscere; etsi vouens mutata voluntate postea non impleuerit omnia requisita ad iubileum, & consequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore iubilei posse ei postea commutari vota, quæ antea non fuerunt commu-

commutata; quod tamen non procedit de reseruatorum absolutione: si enim quis tempore iubilei habens intentionem illud comparandi absolutus est à reseruatis,& tunc ex obliuione non est confessus aliquod reseruatum; etsi postea non acquirat iubileum, nihilominùs potest ab eo absolui per quemcumq; Confessarium; vt expresè docet *Diana resol. cit. ex Portello,& Philippo de la Cruz*: qui *Diana p.3. tract. 2. resol.147. ex Barthol. à S. Fausto, Sanctarello,& Alph. de Leone* sustinet pœnitentem accedentem ad Confessarium vltima die iubilei, si præ temporis angustia non possit ei integrè confiteri, post elapsum tempus iubilei posse absolui etiam à reseruatis, in quæ incidit post elapsum iubileum; Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum iubileum, quod vtiq; nequit comparari sine absolutione reseruatorum;& alias iubilei concessio est gratia. Principis nulli præiudicialis, quæ restringi non debet absq; sufficienti textu, aut ratione.

Moneo 16. ad lucrandū iubileum sufficere fieri in gratia vltimam opus, quod impletur ad eius consecutionem,& hoc est ita verum, vt *Diana sup. resol.148. ex Henriq. Fernand. & Barthol. à S. Fausto* sustineat suscipientem eucharistiam in mortali, aut facientem sacrilegam confessionem, si nihilominùs in vltima periodo iubilei per actum contritionis redeat in gratiam, & tunc opus vltimum ex præscriptis (v.g. Ecclesiæ visitationem) impleat; verè lucratur iubileum; quod tamen negant alij pœnes *Dianam.*

An autem moniales possint sibi eligere Confessarium,& absolui à reseruatis vi Bullæ cruciatæ, aut similis alterius indulti particularis.

22 ℟. Non posse ob varia decreta pontificia, etiam bullata, quæ refert *Lezana tom.1.c.19.num.29.*& præsertim ob Constitutionem Clementis VIII. relatam *sup. cap.7.qu.3.* quam postea Vrbanus VIII. die 19. Iun.1630. innouauit; prout videre est in *bullario tom.4.* bulla eius 105. quæ sic habet: *Quantùm ad articulum eligendi Confessarium,& absoluendi à casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunq; Ordinum, Congregationum, Societatisq; & Instituti Mendicantium, & non Mendicantium tam prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutorum locum minimè habuisse, neq; habere, nec illis vllo modo suffragari potuisse, neq; posse, sed nostræ intentionis fuisse, & esse, quòd ijdem Fratres,& Moniales quantùm ad Sacramenti pœnitentiæ, seu confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ quò ad sibi reseruata subiecti sint, tenore præsentium perpetuò declaramus.* Vbi noto ex eo quòd hìc dicitur bullam Cruciatæ non potuisse suffragari Regularibus, non sequi absolutiones reseruatorum antea vi illius collatas fuisse irritas: si quidem, stante probabilitate opinionis, quòd Regulares posent vti beneficio bullæ Cruciatæ, quæ antea supponebatur, eiusmodi absolutiones fuerunt validæ, probabilitate opinionis supplente iurisdictionem, vt in simili notat *Diana p.3.tract.4.resol.153.* qui cùm *p.1.tract.11.*

resol.14.

*resol.*14. aliquantulùm propendisset in sententiam aliquorum Doctorum sustinentium Regulares sine licentia suorum Prælatorum posse frui beneficio bullæ Cruciatæ; postea *in* 3. *p.in addit. secund. resol.*9. visa hac Constitut. Vrbani reijcit dictam sententiam.

QVÆRES XIV. Quoties in anno debeat assignari monialibus Confessarius extraordinarius ex decreto *Concilij Trident. sess.* 25. *de regul. cap.*10.

23 ℞. Debere deputari bis, aut ter in anno; sic enim præcipit Concilium his verbis: *Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat*; sed de hoc *cap.seq.sect.*3.*subs.*2.

QVÆRES XV. Quę priuilegia concessa sint monialibus quò ad absolutionem reseruatorum.

24 ℞. Cum distinctione: vel moniales subsunt immediatè iurisdictioni Prælatorum regularium Ordinis; & possunt absolui ab omnibus ijs reseruatis, à quibus possunt absolui viri religiosi eiusdem Ordinis vigore suorum priuilegiorum; si quidem vtriq; confiteantur Sacerdoti regulari, & facultas absoluendi tenore concessionis restricta sit ad Confessarios Ordinis (quod propterea diligenter obseruandum est, illud colligendo ex verbis concessionum;) & ratio est, quòd dicta priuilegia concessa sunt Religiosis Ordinis, tales autem sunt etiam moniales illius, sicq; non apparet, quo titulo eæ debeant excludi ab vsu præfatorum priuilegiorum. Vel moniales sunt exemptæ à potestate Prælatorum regularium Ordinis immediatè subiectæ Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non regulares; & sic, siquidem tenor concessionis est, vt Religiosi Ordinis possint absolui ab his, vel illis reseruatis; nulla restrictione apposita, possunt moniales ab ijs absolui, etiam per Sacerdotes non regulares, qui sint deputati ad earum confessiones; secùs, si tenor concessionis est, vt à prædictis absolui possint per Confessarios Ordinis, aut cum aliqua alia simili limitatione: tunc enim moniales non poterunt à præfatis absolui; cum sic facultas censeatur concessa non pœnitenti, sed Confessario regulari, qualis vtiq; non est Sacerdos sæcularis deputatus ad monialium confessiones; vnde patet in vsu talium priuilegiorum attendendum esse tenorem ipsarum concessionum, perpēdendo, num concessio sit facta Regularibus tanquam pœnitentibus, an verò tanquam confessarijs, vt paulò ante dictum est. A' quibus autem possint moniales vi suorum priuilegiorum absolui, constat ex ijs, quæ dicimus in *tract. de priuileg.cap.*2.*sect.*1.*subs.*2. vbi ex professo agimus hac de re, adductis varijs indultis, quæ refert *Rodriq. tom.*1.*quæst.*20.*art.*22.

Difficultas est, an moniales immediatè subiectæ Ordinario possint vi suorum priuilegiorum absolui à reseruatis per ipsum Ordinarium casu, quo tenor priuilegij habeat, vt religiosi Ordinis possint ab illis absolui per proprium Prælatum, siue immediatum, siue mediatum.

℞. Videri

25 ℟. Videri posse, si tenor priuilegij habet indefinitè, quòd religiosi Ordinis possint absolui à proprio Prælato: non item, si habet, quòd possint absolui à proprio Prælato regulari, seu Ordinis; & ratio diuersitatis est, quòd Ordinarius respectu dictarum monialium est quidem, & dici potest proprius Prælatus earum, non tamen dici potest Prælatus regularis seu Ordinis; sicq; mirum non est, ipsum venire nomine proprij Prælati monialium quò ad priuilegia prioris generis, non item quò ad priuilegia posterioris generis; cùm aliàs priuilegium non suffragetur vltra intentionem concedentis verbis sufficienter expræssam.

Illud etiam hìc potest, controuerti, per quem Superiorem debeant moniales absolui ab ijs, quæ specialiter reseruantur Papæ, vt à casibus bullę cœnæ v.g.

26 ℟. Quòd cùm perpetuò impediti, ac impotentes iuxta communem DD. sensum possint per proprium Ordinarium loci, etiam extra articulum mortis, absolui à quibuscunq; casibus, ac censuris apostolicæ Sedi reseruatis, si sint sæculares, per proprios verò Prælatos regulares, si sint religiosi: & ex alia parte moniales Ordinario immediatè subiectæ quò ad hoc æquiparentur personis sæcularibus consequenter dicendum est moniales debere absolui à præfatis reseruatis, per Ordinarium quidem loci, si immediatè subsunt illius iurisdictioni (cùm iure communi per se id ei competat) per Prælatum verò regularem proprium, si sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione: idq; præsertim ex concessione Pij V. bullata facta Fratribus Ordinis Prædicatorum, & relata à *Rodriq. in bullario Constitutione Pij V. in ordine* 13. per quam Priori Dominicano, & consequenter etiam Prælatis aliorum Ordinum indulgetur, vt erga religiosos suos subditos pro foro conscientiæ (per se ipsos tamen tantùm) omnem illam potestatem absoluendi, ac dispensandi exerceant, quam Episcopi exercere possunt erga proprios subditos. Colligitur ex *Tamburino sup. D.*16.*q.*8.*num.*7.8. *&* 9. vbi addit ex Nauarro, ac Vgolino taliter impeditos, & consequenter moniales sic excusari ab obligatione adeundi Papam pro absolutione dictorum reseruatorum, vt neq; teneantur id facere per alium (mittendo v.g. procuratorem, aut nuncium ad talem effectum) etiamsi commodè id facere possent; quod negant *Bonac. D.*1.*de censur. in comm. q.*3.*p.*2.*num.*4. & alij. Certè valdè rationabile, ac pium est, vt modo dicto impediti nón cogantur adire Papam ad obtinendam absolutionem reseruatorum; alias quippe cogerentur ad impossibile, cùm tamen impossibilium non sit obligatio, *l. impossibilium, ff. de reg. iur.* quod maximè locum habet in monialibus, quæ cum teneantur ad perpetuam clausuram, vtiq; non possunt adire Papam, vt absoluantur à reseruatis, quæ fortè incurrerint. vt proinde *Homob. relatus à Diana infra Tambur. sup. num.*10. *Diana p.*4. *tract.*4.*resol.*89. & ante illos *Henriq. l.*6.*c.*10. *num.*1. *&* 2. *Suar. D.*30. *de pœnit. sect.*3.*num.*9. alijq; cum quibus sentit *Bordon. resol.*5.*num.*5. doceant moniales à quouis excessu, etiam hæresis externæ, posse

posse absolui per Episcopum diœcesanum, aut per proprium Confessarium de eius licentia.

Quòd si quæras, an moniales modo dicto possint absolui à reseruatis non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro externo.

27 ℞. Posse: aliàs enim cùm non possint aliter procurare absolutionem, & iuxta dicta ad talem effectum non teneantur vti alijs medijs, quò ad forum externum carerent remedio, essentq; deterioris conditionis, quàm laici: quod nefas est credere de pia matre Ecclesia.

QVÆRES XVI. An, quo iure, & quando moniales possint absolui à reseruatis, etiam non obtenta facultate à proprio earum Prælato.

28 ℞. Videri posse in casu, quo illarum Confessarius petat facultatem reseruatorum, siue ab Ordinario loci, si monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta: siue à Prælato regulari, si illa sit exempta ab Ordinario. idq; ex indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod postea innouauit Vrbanus VIII. in sua bulla 26. in ordine his verbis: *Quòd si Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pænitentes regulares absoluere, etiam non obtenta à Superiore facultate*. Circa cuius indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum quòd, dum in eo dicitur, *illa vice*, non est sensus vnumquemq; Regularem vi illius non posse modo dicto absolui, nisi semel tantùm; sed sensus est Confessarium pro vnaquaq; vice, qua petit facultatem reseruatorum, & non obtinet, vi talis petitionis semel tantùm posse absoluere à reseruatis suum pœnitentem: cum quo tamen stat, vt, si iterum petat, dictam facultatem, & non obtineat, iterum possit absoluere, & sic deinceps. Quæ doctrina maximè nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leone de iubileo p.2.q.27 num.197. Naldus v. indulg. num.4. Diana p.3. tract.4. resol.*151. & alij, nimirum vigore Iubilei posse quem absolui à reseruatis in posteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, si repetat præscripta ad consecutionem illius: & hoc, quamuis in concessione Iubilei sit apposita clausula taxatiua, *hac vice tantùm*: siquidem talis doctrina à fortiori habebit locum in præsenti casu, quo solùm dicitur *hac vice*, omissa dictione *tantùm*: sed de hoc plura in nostro *tract. de priuil. cap. 2. sect.1. subs.2.q.13.*

29 Dixi in responsione, *siue ab Ordinario loci, si monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta*; vt innuerem, quòd, quamuis concessio hìc proposita per se primò videatur loqui de Prælato regulari denegante facultatem reseruatorum, & Ordinarius non sit Prælatus regularis, neque respectu monialium sibi subditarum; nihilominus probabile est sub illa comprælendi etiam Ordinarium quò ad moniales ipsi subiectas; vtpote qui verè est illarum Superior, ideoq; venit sub ijs verbis concessionis: *Quod si Superior dare noluerit*; præsertim cùm simus in materia fauorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ concessionis potiori ratione militet in monia-

monialibus ex conditione sexus fragilioribus, aliásq; certum sit eas compræhendi sub dicta concessione; quippe quæ indefinitè loquitur de Regularibus, sub quorum nomine sine dubio veniunt etiam moniales, vt patet.

Vtrùm verò præfata concessio procedat non solùm quò ad casus Superioribus monialium peculiariter reseruatos, sed etiam quò ad illos, quorum facultas ipsis competit iure delegationis, aut ratione necessitatis.

30 ℞. Videri procedere; cùm loquatur generaliter, ac indefinitè, sicut constat ex verbis illis, *quòd si Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus*; sicq; currat regula, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi*: & illa aliâ, *vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus*: & illa alia, *beneficium principis latè interpretandum est*; quæ regulæ maximè suffragantur in bonum spirituale animæ. ita docti Neoterici à me consulti, & valdè probabiliter.

31 *Dispensari possunt moniales in ijs, in quibus dispensantur viri religiosi; idq; siue ab Ordinario, siue à Prælato regulari, prout ijs respectiuè subsunt.*

32 *Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti, ac cessationis à diuinis.*

33 *Afferuntur alia priuilegia, etiam maiora ad eundem effectum illis concessa.*

34 *Puellæ, quæ educantur apud moniales, gaudent varijs indultis pro dicto tempore.*

35 *Non tamen tenentur illis vti.*

36 *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad diuina in earum templis.*

37 *De rigore iuris moniales eligere possunt Conseruatorem; at obstat praxis.*

38 *Si subsint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum templa, benedicunt paramenta, consecrant calices, &c. ad earum vsum.*

39 *Prælati ijdem, si aliàs habeant vsum baldachiui, illud erigunt in earum templis.*

40 *Moniales gaudent indulgentijs concessis viris religiosis in communi, ac in specie: idq; etsi immediatè subsint Ordinario: quod non procedit de ijs quæ concessæ sunt Ecclesijs Ordinis: referuntur indulgentiæ à Paulo V. concessæ Monialibus: & hac occasione plura soluuntur dubia practica de indulgentijs: & refertur indulgentia Adriani VI. concessa recitantibus vespere ad 3. signa campanæ Aue Maria.*

41 *Tertiariæ fruuntur indulgentijs Ordinis, sed non omnes.*

42 *Ecclesia consulit libertati monialium quò ad susceptionem habitus religiosi.*

43 *Monasteria earum resarcienda fidelium expensis.*

44 *Ecclesia opportunè succurrit illarum egestati per quandam Bullam Gregorij XIII.*

45 *Qualiter talis bulla obliget in præsentia.*

46 *Bona violantis monialem applicantur conuentui monialis violatæ.*

47 *Legatum relictum fœminæ maritandæ debetur ei etiam ingredienti religionem.*

48 *Si quidem legatum relictum sit fœminæ determinatæ: Legatum item relictum pro monachatu debetur tertiariæ: prætereà legatum factum pro dote puellæ monachādę ei debetur, si ingrediatur monasterium nullam, recipiens dotem: immò statim pro habitu religioso & similibus; itē debetur si maneat cælebs in sæculo.*

Moniales

49 Moniales mendicantes veniunt sub dispositionibus factis de mendicantibus.
50 Tertiariæ, etiam seorsim habitantes fruuntur priuilegijs Ordinis, si seruent aliquas conditiones.

QVAERES XVII. An, & per quos possint moniales dispensari tum in impedimentis obstantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Ecclesiæ, v. g. in ieiunio, recitatione officij, &c.

31 ℟. Posse eo modo, quo possunt viri religiosi eiusdem Ordinis; & quidem per Ordinarium, si moniales ei immediatè subiaceant, vti diximus *sup. q.* 4. siue per proprios Prælatos regulares, si sint exemptæ ab Ordinario loci; idq; iuxta priuilegia concessa Ordini, quorum vsus, sicut non debet denegari monialibus, etiam subiectis Ordinario, vt ostendimus *q.* 1. sic nec debet concedi, nisi cum limitationibus appositis *q.*15. quæ, seruata proportione, procedunt etiam in præsenti materia. Quare, occurrente casu alicuius dispensationis, attendantur priuilegia religionis concessa ad talem effectum, & iuxta tenorem vniuscuiusq; illorum vsurpentur; ea verò proponemus, ac exponemus in *tract. de gubernat. cap.* 3. *sect.* 4. qui vult consulat *Casarubium in comp. v. moniales, & v. dispensare,* memor magnæ illius concessionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hîc *quæst.* 15. *§. illud etiam.*

QVÆRES XVIII. Quibus priuilegijs gaudeant moniales pro tempore Interdicti, aut Cessationis à diuinis.

32 ℟. Gaudere illis omnibus priuilegijs, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis (loquendo de ijs, quorum ipsæ, habita ratione sexus, sunt capaces) sicq; non obstante decreto *Concilij Trident. sess.* 25. *cap.* 12. *de regul.* possunt moniales tempore interdicti generalis in suis templis dicere diuina officia submissâ voce, ianuis clausis, non pulsatis campanis, ac exclusis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Missas, (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, sepeliri ecclesiastica sepultura, & recipere ad Missas, ac horas canonicas audiendas, nec non ad sumenda Sacramenta in suis templis certum numerum personarum, quemcunq; possunt admittere viri religiosi in proprijs Ecclesijs iuxta ipsorum priuilegia à Casarubio relata in *comp. v. interdictum.* id enim inquit *Tamburin. sup. D.* 15. *quæst.* 8. *nu.* 3. operatur communicatio priuilegiorum, vt, quod conceditur Prælatis virorum religiosorum, idem & concedatur monialium Abbatissis, seu Priorissis, dummodò ea non repugnent illarum statui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi posse moniales facere celebrare Missas; intellige per Sacerdotes tam sæculares, quàm regulares: cùm de vtrisq; sit par ratio, concedente Bonifacio VIII. in cap. *Alma mater de sent. excommunic. in* 6. omnibus Sacerdotibus indiscriminatim, vt possint tempore interdicti localis gene-

ralis celebrare in ecclesijs quibuscunq; ac monasterijs, modò seruentur limitationes superiùs propositæ. Cæterùm, quod diximus de tempore Interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore cessationis à diuinis.

33 Quin etiam possunt moniales pro tempore interdicti localis generalis recitare diuina officia, & facere celebrare Missas, ianuis apertis, pulsatis campanis, & interdictis etiam admissis (qui tamen non fuerint causa interdicti) non solùm in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Virg. (sicut conceditur in citato cap. *Alma mater*) sed etiam in festo Sanctissimi Sacramenti, eiusq; tota Octaua vigore Extrauagantis Martini V. immò ex specialibus priuilegijs Regularium etiam in festo Conceptionis, Visitationis, ac Natiuitatis B. Virg. in Natiuitate S. Ioan. Baptistæ, in festis Sanctorum respectiuè vniuscuiusq; Ordinis, nec non aliorum Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum inuocationibus earum templa erecta sunt, aut quorum corpora in ijs reposita sunt; in hebdomada sancta, ac Resurrectionis Dominicæ, & per octauas earundem Omnium festiuitatum: deniq; quoties aliqua ex monialibus monasterij professionem emittit, aut in Ecclesia sepelitur; Quæ vtiq; sunt magna priuilegia, & referuntur à *Casarubio in comp. priuileg. v. interdictum*, cum pluribus alijs ad similem effectum concessis.

Difficultas esse posset, an puellæ in monasterijs monialium degentes causa educationis possint tempore interdicti, ac cessationis à diuinis interesse diuinis officijs, audire Missam, ac recipere Sacramenta, immò & sepeliri ecclesiastica sepultura, si tunc temporis decedant.

34 R. Videri posse, & patet tum ex dictis *sup. cap. 5. num. 192.* tum ex priuilegio bullato Eugenij IV. concesso Cistercienfibus, & relato à *Sayro l. 5. de censur. cap. 7. num. 22.* sub his verbis: *Quòd si contingat ciuitates, terras, vel loca, in quibus monasteria, siue loca dictæ Congregationis existunt, ecclesiastico esse supposita interdicto, ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, monachi, conuersi, commissi, ac cappellani, necnon laici, qui intra septa ipsorum locorum pro tempore habitauerint, à præfatæ Congregationis monachis ad id deputatis, ianuis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce missas, & alia diuina officia audire, & celebrare, ac ecclesiastica Sacramenta licitè ministrare, & suscipere valeant.* quale priuilegium est illud, quod refertur in *Comp. Societatis nostræ v. interdictum* §. 2. concessum pro nostris pueris, seu familiaribus, procuratoribus, & operarijs; quodq; refertur §. 4. sub his verbis: *Possunt nostri quoscunq; familiares, &c. ad diuina admittere, & Sacramenta illis ministrare, eorumq; corpora tumulare, vel tumulari facere, &c.* præterquàmquòd Sayrus vbi supra notat quòd, cùm plures DD. testentur religiosos multis abhinc annis præfata præstare consueuisse, vi talis consuetudinis, secluso etiam quouis priuilegio, præstari poterunt à viris religiosis, & consequenter à monialibus, quantùm patitur conditio sexus illarum. nec obstat, quòd *cap. licet*

11. *de*

11. *de priuileg. in 6.* dicitur familiares conuentuum, vt tales non posse assistere diuinis officijs tempore Interdicti, nisi speciale ad id habeant priuilegium: ibi enim est sermo de familiaribus extraneis, & non de commensalibus: & præterea puellæ, de quibus hic, habent ad id speciale priuilegium, vt iam vidimus. ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti.

An autem dictæ puellæ teneantur vti præfatis priuilegijs, audiendo Missam, v.g. tempore Interdicti in die festo.

35 ℞. Probabile esse non teneri: & probatur tum quia nemo obligatur vti priuilegio sibi concesso; alioqui gratia non esset gratia, sed onus, & libera facultas in obligationem verteretur; & tamen concessa in alicuius gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia est iuxta intentionem Ecclesiæ, quòd omnes se componant ad abstinendum à diuinis officijs pro tempore Interdicti vetitis, vt sic censuræ ecclesiasticæ suum vigorem non perdant. ita *Auila p.5. de censur. D.4. sect. 2. d.6.* ex Victoria, Cano, & alijs viris doctis, alijq; citati à *Fagund. præc. 1. eccl. l. 2. c. 8. nu. 4.* qui tamen *num. 5.* cum alijs DD. oppositam sustinet sententiam tanquam probabiliorem; eamq; probat varijs rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in monasterijs monialium causa educationis, procedere etiam in alijs fœminis ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia iusta causa.

36 Accedit quòd, cùm Eugenius IV. teste *Casarubio v. Interdictum 3. nu. 11.* per bullam concesserit Monachis S. Benedicti Congregationis Hispaniæ, quod *tempore interdicti generalis, aut specialis à iure, vel ab homine quomodocunq; lati possint recipere ad audiendam missam, & alia diuina officia, quoscunq; familiares, officiales, & seruitores quorumlibet monasteriorum huiusmodi, ac eis eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumq; corpora tumulare, seu tumulari facere: dum tamen nullus istorum dederit causam interdicto; secreto tamen modo ianuis clausis, & campanis non pulsatis*: hoc eodem priuilegio gaudebunt moniales tum Ordinis S. Benedicti, tum aliorum Ordinum, iuxta dicta hic *q. 1. 2. & 3.* sicq; tempore interdicti in proprijs Ecclesijs quoscunq; suos famulos, ac officiales admittere poterunt ad missam, & alia diuina officia; &, si contingat eos mori, ijs concedere ecclesiasticam sepulturam: quod est frui isto priuilegio, quantùm patitur conditio sexus fœminei. Dixi *quoscunq; suos famulos, aut officiales*, vt indicarem, quòd, cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari; nomine famulorum, seu seruitorum veniunt deputati ad quotidiana obsequia tam Ecclesiæ, quàm Conuentus, siue masculi, siue fœminæ; factores Vrbani, villici, ordinarij cultores horti existentis intra clausuram, alijq; similes, qui iuxta communem loquendi modum verè dici possint famuli; non item medici, chirurgi, fabri, baiuli, alijq; artifices (qui, licèt inseruiant monialibus, vnusquisq; in suo genere; non ideo tamen iuxta communem loquendi modum dici possunt

X 2 famu-

famuli monialium) non deniq; Syndici (quamuis aliàs hi dici possint venire nomine officialium Conuentus, adeoq; compræhensi in relato priuilegio.)

QVÆRES XIX. An moniales possint sibi eligere Conseruatorem eo modo, quo possunt viri religiosi iuxta priuilegia sui Ordinis.

37 ℞. De rigore iuris posse, etsi obstet consuetudo in contrarium inducta. & quidem, quòd de rigore iuris possint, probatur tum quia gaudent priuilegijs concessis proprio Ordini, accommodatis ipsarum conditioni, ac statui, vt ostendimus *quæst.* 1. & consequenter fruuntur indulto eligendi Conseruatorem concesso viris religiosis, vtpote illarum statui non repugnante: tum quia Pius V. *in sua Constitut.* 41. *in ordine*, tale indultum expressè concessit monialibus S. Dominici, vt constat ex tenore dictæ Constitutionis, in qua pluries fit mentio expressa de dictis monialibus; quòd indultum sine dubio per viam communicationis etiam monialibus aliorum Ordinum est commune ex dictis *quæst.* 2. Quòd si consuetudo est in contrarium; fortè id inde prouenit, quòd, cùm plurima monasteria monialium subiaceant Ordinario, & per consequens Ordinarium habeant in iudicem, non est cur eligant Conseruatorem in multis fungentem officio iudicis.

QVÆRES XX. An Prælati regulares possint vi suorum priuilegiorum benedicere Ecclesias monialium sibi subiectarum, immò & eas reconciliare, si polluantur; necnon benedicere paramenta, ac consecrare calices, & altaria, aliaq; id genus præstare ad vsum dictarum monialium; si aliàs ad hæc extendatur facultas illorum.

38 ℞. Videri posse: idq; etiamsi demus eorum facultatem ad Ecclesias, & res proprij monasterij, ac Ordinis esse restrictam. moueor ex indulto Leonis X. bullato, quod refert *Cæsarubius in comp. v. benedicere num.* 14. his verbis: *Leo X. concessit Generalibus, & Prouincialibus, ac Custodibus, necnon & Guardianis Fratrum Minorum Obseru. pro tempore existentibus, vt omnia, & singula eiusdem Ordinis, & Obseruantiæ Ecclesias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcumq; ad diuinum cultum, & vsum Fratrum necessaria solemni benedictione valeant benedicere: ac quòd similiter possint reconciliare Ecclesias, quæ quomodolibet sanguinis, vel seminis effusione pollutæ fuerint, &c.* Vbi noto, quòd, cùm facultas huius indulti extendatur ad omnes, ac singulas Ecclesias, ac res Ordinis; & Ecclesiæ, ac res monialium verè sint, ac dici possint Ecclesiæ, & res Ordinis cui subsunt: dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idq; etsi dicatur *ad vsum Fratrum*: siquidem in fauorabilibus sub masculino compræhenditur fœmininum; & consequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores, seu Moniales Ordinis. quæ ratio procedit etiam de consecratione altarium, calicum, & patenarum iuxta tenorem aliorum priuilegiorum. Dixi *Ecclesias monialium ipsis subiectarum*, vt innuerem secùs dicendum de Ecclesijs, ac

ſijs, ac rebus monialium ſubiectarum Ordinario; quippequæ non ampliùs dici poſſunt Eccleſiæ,ac res Ordinis,vt patet. ita Naldus,Baldellus,Bordonus,& alij à me conſulti.

QVAERES XXI. An Abbates aliàs habentes vſum baldachini, & pontificalium, poſſint erigere baldachinum, & exercere pontificalia in templis monialium ipſis ſubiectarum;non ſecùs ac poſſunt intra Eccleſiam monaſterij,cui præſunt.

39 ℞. Videri poſſe, & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati à *Barboſa de offic.Epiſc.allegat.*80.*num.*18. quod decretum, cùm præſcribens modum exercendi pontificalia,dicat *quando ſolemniter in proprijs eorum eccleſiis celebrant*, vtiq; compræhendit etiam Eccleſias monialium dictis Abbatibus ſubiectarum; quippequæ re vera ſunt Eccleſiæ Ordinis, adeoq; dici poſſunt *propriæ eorum*, ideſt dictorum Abbatum. ita Naldus, Baldellus,Bordonus, alijq; à me conſulti, & probabiliter; niſi adſit conſuetudo in contrarium, cui contrauenire deſeruiret ad excitandas tricas,quas regulariter expedit euitare.

QVAERES XXII. Quæ indulgentiæ conceſſæ ſint monialibus.

40 ℞. Conceſſas eſſe illas omnes indulgentias, quæ conceſſæ ſunt tam Religioſis in communi iuxta Pauli V. conſtitutionem editam 23.Maij 1606.à nobis latè explicatam in *tract.de priuileg.cap.*5.*ſect.*5.*ſubſ.*1. *per totum* (qua, reuocatis omnibus, & ſingulis indulgentijs aliàs conceſſis Regularibus, alias plures de nouo concedit) quàm in ſpecie Religioſis ſui Ordinis: his enim omnibus indulgentijs frui poſſunt moniales, ſi impleant ea, quæ præſcribuntur ad eas conſequendas: illis quidem vigore citatæ Conſtitutionis Pauli V.quæ §.18.loquens de monialibus ſic habet, *Volumus autem, vt omnes ſupradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religioſis regularibus cuiuſuis Ordinis tam monaſtici,quàm mendicantis dumtaxat conceſſæ, etiam omnibus monialibus cuiuſuis regulæ approbatæ,& intra clauſtra cum 3.votis ſolemnibus viuentibus,& perpetuam clauſuram ſeruantibus tam Ordinarijs locorum, quàm etiam Regularibus cuiuſcunq; Ordinis,regulæ,& inſtituti ſubiectis ſuffragentur*; iſtis verò ex vi communicationis priuilegiorum, & gratiarum ſui Ordinis de quibus eæ participant tanquam vera membra illius,vtpote profitentes eandem regulam,ac inſtitutum:idq; ſtando in iure communi etſi alioqui ſubiaceant immediatæ iuriſdictioni Sedis Apoſtolicæ,aut Ordinarij loci;nõ enim æquum eſt ex eo quòd fuerunt priuatæ priuilegio exemptionis ab Ordinario loci, eas priuari etiam gratijs, ac priuilegijs, quibus antea fruebantur, dum eſſent modo dicto exemptæ, ſicut oſtendimus *ſup. quæſt.*1. qua de re *Portel.p.*2. *reſp.mor.caſu* 14.

Quòd ſi quæras quas indulgentias lucrentur moniales vi bullæ Pauli V. ſuperiùs adductæ.

℞. Lucrari indulgentiam plenariam in ſuſceptione habitus religioſi; in emiſſione profeſſionis; in feſto principali Ordinis (quod eſt

festum Sancti Fundatoris, aut aliud simile vniuersaliter celebrari solitum, vt festum Circumcisionis D. N. in Societate Iesu,) & in articulo mortis; item si confessæ communicent, audita prima Missa alicuius Sacerdotis regularis, siue eiusdem, siue alterius Ordinis; item se per 10. dies faciunt exercitia spiritualia iuxtam formam præscriptam in ipsa bulla Pauli; item si confessæ, & sacra communione refectæ saltem per 2. horas orent in expositione 40. horarum facta à Superiore pro generali visitatione monasterij. Lucrantur verò omnes indulgẽtias stationum Vrbis, si deuotè visitent propriam ecclesiam, ibiq; orent: item lucrantur quinq; annos indulgentiæ, & totidem quadragenas, si singulis diebus ante Altare propriæ ecclesiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & salutationem Angelicam; nec nõ 10. annos, & totidem quadragenas, si per mensem vacent orationi mentali singulis diebus per mediam horam, & præterea in vltima Dominica dicti mensis confessæ sacram recipiant communionem; item lucrantur annos 3. & totidem quadragenas, si piè, ac religiosè in capitulo se accusent de commissis defectibus.

Addo hìc obiter moniales, & quoscunq; alios fideles, siue seculares, siue regulares quotidie lucrari indulgentiam plenariam ab Adriano VI. concessam; si ad tria signa campanæ post Solis occasum dari solita recitent *Aue Maria* cùm versu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro factum est &c.* hæc enim indulgentia non fuit à Paulo V. reuocata in generali reuocatione indulgentiarum Regularibus concessarum: cùm in ea compræhensæ fuerint tantùm indulgẽtiæ concessæ solis Regularibus; & hæc concessa fuerit pro vniuersis fidelibus teste *Rodriquez in comp. q. 77. nu. 51. juncto nu. 17.* Quòd volui hìc adnotare, vt monialium confessarij ipsis talem ac tantum thesaurum detegant, durentq; vt eæ fruantur gratia adeò singulari.

Cùm autem occasione indulgẽtiarum, quæ interdum proponuntur monialibus obtinendæ; varia ipsis occurrere dubia soleant de illis, quorum resolutionem petunt à suis confessarijs; in horum gratiam aliqua de indulgentijs magis practica hìc placet proponere; vt ex horum solutione illi habeant, vnde faciliùs proposita à monialibus dubia resoluant.

Assero ergò 1. indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur: indulgentiam verò 7. annorum v. g. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pœnitentiam 7. annorum factam iuxtà canones antiquos ecclesiæ. *Layman l. 5. trac. 7. c. 3. num. 1.*

Assero 2. ad hoc vt monialis consequatur totum effectum indulgentiæ plenariæ requiri, vt priùs ei fit remissa omnis culpa, etiam venialis: vnde fit, vt, si maneat monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non consequatur totum effectum plenariæ indulgentiæ; cùm non obtineat remissionem pœnæ respondentis illi peccato veniali; vt bene notat *Laym. c. 6. n. 2.*

Assero

Assero 3. quòd si operis iniuncti ad obtinendam indulgentiam pars tantùm minima omittatur : probabile putat *Filliucius trac.8. p.3. num.* 153. non impediri effectum indulgentiæ ; cùm in moralibus parum pro nihilo reputetur: quod tamen non procedit, si pars ommissa, quæ in se est leuis, sit grauis respectiuè ad aliàs; vt si semel omittatur *Pater* & *Aue* in quinq; denis recitandis.

Assero 4. ad obtinendam indulgentiam sufficere, se fiat opus, vti est secundùm substantiam, siue ex obiecto bonum; etsi vitiosum sit ratione alicuius circunstantiæ: eò quòd sit factum v. g. ex vana gloria *Suar. D.* 52. *de pænit. sect.6. num.* 2. contrà alios, quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Assero 5. absolutè non requiri, vt opus iniunctum pro indulgentia impleatur in statu gratiæ, sed sufficere quòd monialis sit in Dei gratia, quando opus consummatur in tempore, quo obtinenda est indulgentia : tunc enim necessaria est gratia; non quidem propter opus, sed propter fructum; idest ad consecutionem indulgentiæ. *Layman sup. ex Soto S. Anton. & Nauar.* monens esse valdè consultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Assero 6. ad obtinendam indulgentiam sufficere intentionem habitualem, ac interpretatiuam; qua monialis præsumitur velle sibi in spiritualibus consulere eo meliori modo, quo potest; non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi : cùm id non exigat natura indulgentiæ, & in concessione illius solùm dicatur indulgentiam talem consequendam fore ab ijs, qui talem ecclesiam tali die visitauerint: quod totum præstare potest monialis, etsi ignoret, aut non aduertat illa die concessam fuisse illam indulgentiam, ideòq; non habeat actualem intentionem lucrandi illam *Laym. sup. n.*5. alijq; quos citat, & sequitur *Diana p.*5. *tract.*12. *resol.*6.

Assero 7. quòd, quando conceditur indulgentia *Pænitentibus, & confessis*; seu *contritis, & confessis*; non necessariò requiritur confessio, sed sufficit contritio perfecta; cum verba illa iuxtà subiectam materiam possint intelligi distributiuè, vt per ea Papa intendat concedere indulgentiam fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confessionem. *Cardin. de Lugo D.*27. *de pænit. n.*94. *ex Suarez*, alijq; apud *Dianam sup. resol.* 30.

Assero 8. in casu, quo confessio Sacramentalis verè requiratur ad consecutionem indulgentiæ; non ideò teneri confiteri illum, qui habet solùm venialia: cùm ecclesia non soleat præcipere confessionem venialium, & confessio absolutè sumpta intelligatur tantùm de confessione mortalium. *Filliucius tract.*8. *p.*3. *num.*145. *ex communiori DD. sententia* monens contrariam in rigore esse tutiorem.

Assero 9. indulgentiam concessam sumentibus eucharisticam communionem tali die, obtineri ab eo, qui 4. ante diebus communicauit, etsi iterum non communicet: dum modò non habeat conscientiam peccati m-

*Portellus de dub.reg.v.indulgentia n.5.ex Comitolo l.1.resp.mor.q.39.*à quibus non dissentit *Card.de Lugo sup.nu.93.*

Asfero 10.videri probabile,quòd eodem opere possit quis lucrari diuersas indulgentias vijs diuersis concessas (vt si quis dicat Rosarium habens plures benedictiones, & secundùm quamlibet illarum sint concessi mille anni indulgentiæ)simpliciter enim fit,quod vnaquæq; benedictio postulat, nempe recitatio Rosarij; & aliàs non apparet, cur indulgentia obtineatur potiùs vna via,quàm alia.*Filliucius sup.n.167.Card.de Lugo n.92.Laym.sup.c. 6.n.6.Nald.v.indulgentia n.5.*alijq; apud *Dianam p.5.trac.12.resol.11.*qui tamen oppositam sententiam dicunt esse probabiliorem; requiri scilicèt plura opera ad consequendas plures illas indulgentias: cùm opus bonum plerunq; adiungi soleat in concessione indulgentiarum ad supplendam causam illarum ; qui finis vtiq; non obtinetur ita benè, si vno opere exhibito plures indulgẽtias similibus rebus promissas lucrari liceat;excipe,nisi opus præscriptum sit tale, quod eodem die non possit, aut non soleat repeti ; vt ieiunium,communio Sacramentalis &c.

Asfero 11.posse monialem, si quo tempore audit Missam, simul recitet horas canonicas;lucrari indulgentias concessas audientibus Missã,& concessas recitantibus horas:nam sic verè implentur opera præscripta ad plures indulgentias ; & alioqui circunstantia eiusdem temporis non impedit illarum consecutionem;cùm sit extrinseca actibus,qui fiunt;&,teste *Sanch. l.1.mor.c.14.n.12.*eodem tempore audiri possint plures Missę debitæ ex varijs titulis;v.g.ex precepto ecclesiæ,& ex voto.*Bonac.d.6.de leg.q.1.p.5.n.31.*

Assero 12.quod,licèt *Angelus Rosella Villalobos*,& alij relati à *Diana p.2. tr.11.resol.104.*sustineant indulgentiam concessam pro tali die alicui ecclesiæ posse sæpiùs obtineri, si ecclesia pluries visitetur visitatione multiplici moraliter (qualis nõ fieret,si quis millies ingrediendo,& egrediendo intraret eandem ecclesiam:) id tamen negat *Cardin. de Lugo sup.n.96. ex Suarez, & Bonacina;* alioqui concedens *n.95.* indulgentiam perpetuam concessam visitantibus aliquã ecclesiam absq; temporis determinatione(dicendo v.g. *Quicunq; visitauerit talem ecclesiam,indulgentiam plenariam consequatur*) acquiri pluries eadem die, si pluries illa ecclesia visitetur modo supra dicto. Quod admittit *Cardinalis* etiam in casu, quo indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium,qui nequeunt eadem die concurrere,vel ad fouendum concursum,ac celebritatem in ea ecclesia;(qualis est indulgentia concessa nostris ecclesijs in vltimo triduo bacchanalium;) Immò hoc idem admittunt de indulgentijs stationum *Trullench. in bullam Cruc.l.1.§.6.d.4.n.2.& Diana p.1.trac.11.resol.20.*

Assero 13.effectum indulgentiæ obtineri in primo instanti, in quo impleta est conditio præscripta ad illam obtinendam : hoc autem instans est illud, in quo totum opus requisitum ad indulgentiam omninò consummatum est;& est primũ instans,in quo impleta est conditio prędicta;etsi aliàs sit pri-

ſit primum inſtans non eſſe præcedentis operis, quatenùs ſit ſucceſiuè. *Filliuc.ſup.num.*139. vbi affert aliud modum explicandi tale inſtans.

Aſſero 14. indulgentiam plenariam religioſis conceſſam in morte non eſſe ſolùm pro illo inſtanti,quod eſt primum non eſſe vitæ humanæ, in quo poteſt haberi effectus indulgentiæ,etſi anima ſit ſeparata;ſed etiam pro illo inſtanti,quod eſt tam propinquum illi, vt mors iam ſit naturaliter ineuitabilis: quod autem ex his ſit, incertum eſt. *Filliucius tract.8.p.3.num.*139. Notat autem *Bonacina ſup.p.8.num.*12. quòd,quando ad obtinendam hanc indulgentiam requiritur Confeſsarij miniſterium: ea obtinetur non ſolùm in vero mortis articulo (ſicut re vera obtinetur,quando in eius conceſſione nullum talem præſcribitur miniſterium)ſed etiam in quolibet præſumpto, ac probabili mortis periculo; quando ſcilitèt Medicorum iudicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum: aliàs inanis ſæpè redderetur talis conceſſio,cùm non rarò mors ſuperueniat,priuſquàm poſſit conſtare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suarez tom.*4. *de relig.tract.*8.*l.*2.*c.*19.*num.*13. addens quòd ſi infirmus in hoc poſteriori euentu conſequatur indulgentiam,& non moriatur; poteſt illam obtinere iterum, atq; iterum in quolibet ſimili euentu vſq; ad verum mortis articulum: idq; ex præſumpta voluntate concedentis; in quo non diſsentit *Bonac. ſup. num.*11. citans pro ſe *Cordubam*, idq; probans duabus rationibus, quæ apud ipſum videri poſsunt.

Aſsero 15. quòd,quamuis *Filliucius ſup.num.*140. *ex Paludano Henriq. & Syluestro Bonac.ſup.p.*5.*num.*13. *& Diana p.*5. *tr.*12. *reſol.*4. *ex Granado* alijq; putent probabile eſse effectum indulgentiæ,qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente poſteà fictione, obtineri: proportionaliter vt dicunt Doctores de ſatisfactione ſacramentali facta in peccato m. idq; ob plures rationes adductas à *Filliucio.* probabilius, tamen,ac tutius,eſt indulgentiam,recedente fictione,non habere effectum. Ducor quòd indulgentiæ tantùm valent,quantùm ſonant;cum ergò communiter indulgentia ſoleant concedi confeſſis,aut contritis;non compræhendit eum,qui tempore debito non eſt contritus; ſiquidem ad obtinendam indulgentiam conditio impleri debet intrà tempus definitum in conceſſione. *Suar. D.*52. *de pœnit. ſect.*2.*num.*12.*& ſeqq. Cardin.de Lugo D.*27.*de pænit.num.*84.*Bonac.ſup.& alij.*

Aſsero 16. lucrantem indulgentiam plenariam ſimpliciter, & abſolutè liberari ab obligatione implendi pœnitentias à Confeſsario ſibi impoſitas; cùm hæ imponantur vt pœna ad ſatisfaciendum pro peccato; ac proinde ſublato debito totius pœnæ (pro vt fit per conſecutionem indulgentiæ plenariæ) ceſset fundamentum præfatæ obligationis. *Cardin. de Lugo num.*22. ex communi Doctorum, hinc inferens Confeſsarium, ſi reperiat pœnitentem non impleuiſse multas pœnitentias ex anteactis confeſſionibus, poſse non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam indulgentiam plenariam acquirendam ab ipſo pœnitente; imò pœnitentem ipſum, ſi ſit doctus,

doctus, posse ex se facere talem commutationem: cùm id fiat per meram subtractionem materiæ, vt iam diximus. quamuis aliàs consulendum sit semper pœnitenti, vt pœnitentias impositas, quoàd potest, adimpleat. Quin etiam ille tenetur omninò implere pœnitentias sibi iniunctas in remedium ac præseruationem; non obstante quòd obtineat indulgentiam plenariam: cùm hæc proximè non deseruiat ad illum præseruandum à peccato: vt benè notauit *Bonac. D. 5. de Sacram. q. 5. sect. 3. p. 4. num. 9.*

Assero 17. translato festo, non transferri indulgentiam in honorem illius concessã: quippequę ex intentione concedentis est affixa certo diei; ideoq; sine speciali indulto nequit transferri: *Fagundez prac. 1. Eccl. l. 1. c. 2. num. 10.* & ante illum *Azorius p. 2. l. 1. c. 28. q. 8.*

Aduerto 18. indulgentias à Papa concessas fidelibus viuis non posse applicari defunctis; nisi id in specie concedatur ab ipso Papa: indulgentia enim pendet non minùs à voluntate, quàm ab authoritate concedentis. *Layman l. 5. tract. 7. c. 7. num. 2.*

Assero 19. existentem in peccato mortali posse lucrari indulgentiam pro defunctis; cùm ratio satisfactionis, quę prętatur per indulgentiam, non sit opus illius, qui existit in peccato, sed thesaurus meritorum Christi, ac Sanctorum; & opus particulare, per quod applicatur indulgentia, fiat nomine Ecclesiæ, in qua non deest gratia. *Filliucius tract. 8. p. 3. num. 313. Portell. de dub. regul. v. indulgentia pro iubileo num. 24. Nald. v. indulgentia num. 7.* & alij quos citat, & sequitur *Diana p. 5. tract. 12. resol. 38.* monens in tali casu non dici malum satisfacere pro alio, sed solùm facere opus, ob quod Papa impertitur satisfactionem Christi, & Sanctorum.

Assero 20. in materia indulgentiæ sequendam esse opinionem tutiorem siquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quòd Papa in hoc, aut illo euentu, concesserit indulgentiam, si ipse re verà id non intendit; quòd indicat *Diana p. 3. tract. 4. resol. 153.* & est benè aduertendum.

Assero 21. (loquendo de indulgentijs, quæ obtinentur ex vi numismatis, rosarij, aut imaginis habentium indulgentias v. g. S. Caroli) non videri simpliciter necessarium, quòd obtinens indulgentiam habeat numisma, aut Rosarium apud se; ita vt actu illa pœnes propriam personam habeat in eo loco, in quo lucraturus est indulgentiam, v. g. in templo, vbi communicat; sed sufficere, quòd illa habeat domi; proportionaliter vt dicit *Bonacina de censur. in particulari D. 1. q. 22. p. 7. num. 2.* obligationem detinendi apud se bullam in cœna Domini contentam in tenore ipsius bullæ impleri sufficienter ab ijs, quos adstringit, si illam habeant in propria domo; res enim dicitur pœnes me esse, quæ est in domo mea *l. Titia cum testam. §. Caius de Legat. 3.* sicq; in re præsenti sentire Cardinalem de Lugo audiui à viro fide digno: etsi iuxta dicta §. *praecedenti* tutius sit illa habere apud propriam personam.

Assero 22. non videri repugnare, quòd idem numisma, aut Rosarium

habeat

habeat indulgentias, seu benedictiones diuersi generis, vt indulgentias S. Caroli v. g. & indulgentias quinq; Sanctorum institutas à Gregorio XV. idq; satis apertè insinuat *Filliuc. sup. num.167.* dum ait *Vt si quis dicat Rosarium quod habeat plures benedictiones*; nec apparet, ex quo capite id repugnet: sicq; docti recentiores nobiscum in hoc sentiunt, imò & in praxim deducunt hac doctrinam.

Assero 23. casu, quo Rosarium habens indulgentias amittatur, & loco illius subrogetur aliud cum, ijsdem indulgentijs iuxtà facultatem ad id concessam à Papa: si posteà inueniatur prius Rosarium, hoc non retinebit ampliùs indulgentias, sed has habebit Rosarium subrogatum; cùm sic verificata fuerit conditio, vt posset aliud Rosarium subrogari (nempe quòd priùs fuerit amissũ) & aliud legitimè fuerit subrogatũ, sicq; in priori rosario cessauerit indulgentia. *Cardin. de Lugo sup. num.* 151. monens tamen in isto casu tutius, esse retinere vtrumq; Rosarium.

Assero 24. quod si cui moniali concedantur plures benedictones indulgentiarum de more applicandæ Rosarijs, granis, imaginibus &c. & ea moriatur, dictis benedictonibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas: neq; Superiorissa talis monialis, nec alius, quibus constet de hoc, poterunt facere posteà talem applicationem: cùm concessio dictarum benedictionum sit priuilegium personale, adeoq; desinat cum ipsa persona. ita *Baldellus, Bordonus, Zanettus, & alij docti viri à me consulti* aliàs concedentes præfatam Monialem ante mortem potuisse delegare facultatem applicandi illas benedictiones; &, si delegasset, tunc delegatos validè illas applicaturos post mortem illius.

Assero 25. benedictionem indulgentiarum applicatam Coronę Virginis non cessare in casu, quo Corona conuertatur in tertiam partem Rosarij; cùm adhuc maneat materia capax talis indulgentiæ, quam suppono esse applicabilem & Coronis, & Rosarijs; idq; censeo procedere in euentu, quo benedictio fuisset applicata tertiæ parti Rosarij, & hæc conuertatur in coronam integram Virginis; cùm per talem conuersionem parua fiat additio, & alioqui principale trahat accessorium; idem etiam puto procedere in casu, quò benedictio applicata sit Cruci Carauaccæ v.g. & hasta illius superior transuersalis frangatur; nam benedictio fuit applicata Cruci non quatenus est Crux Carauaccæ, sed quatenus est Crux, qualis manet etiam post dictam fractionem. Quòd si mihi surripiatur Rosarium habens benedictionem, & ego putans me illud comisisse benedictionem applicem iuxtà concessionẽ Papæ alteri Rosario vi Rosarij surrepti non acquirerentur indulgentiæ; cùm facta hac posteriori applicatione benedictio cesset in priori Rosario.

Dubium maius est, an moniales immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesijs Ordinis concessas pro sæcularibus (v.g. indulgentiam Portiun-

culæ,

culæ, loquendo de monialibus Ordinis Minorum.)

℟. Non posse, cùm tenor concessionis præcisè loquentis de Ecclesijs Ordinis ad illas non extendatur: quippe quarum templa verè dici non possunt ecclesiæ Ordinis, vtpote exempta à potestate Ordinis: sicq; audio communiter practicari. Quod tamen non procedit de indulgentijs, quæ sint concessæ religiosis Ordinis: cùm præfatæ moniales adhuc verè sint moniales proprij Ordinis (siquidem tenentur seruare regulam sui Ordinis) & aliàs versamur in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari: sicq; diximus à monialibus Ordinis acquiri indulgentias concessas religiosis sui Ordinis.

An autem moniales tertiariæ frui possint indulgentijs, quæ concessę sunt religiosis sui Ordinis per peculiaria indulta.

41 ℟. Posse, si iuxta dicta *q.7.* virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant, & aliàs impleant præscripta ad dictarum indulgentiarum consecutionem. constat ex concessione bullata Sixti IV. relata à *Lezana tom.2.c.14. num.26.* in qua indulgetur Tertiarijs Ordinis Carmelitarum, vt gaudere possint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentijs, & alijs priuilegijs quibuscunq; præfato Ordini concessis, & imposterum concedendis. Vbi notandum, quòd, cùm ista concessio indefinitè loquatur de Tertiarijs, comprehendit etiam moniales tertiarias: &, cùm in specie exprimat indulgentias, non est dubitandum, quin illæ etiam in ea includantur; quamuis aliàs sub generali priuilegiorum communicatione non veniant indulgentiæ. Dixi, *si virginalem seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant*, quia Leo X. in Concilio Lateranen. statuit eiusmodi indultum non suffragari Tertiarijs non viuentibus collegialiter, aut nō habitantibus cum claustralibus, si sint viri, vel certè vitam virginalem, seu cœlibem non ducentibus sub expresso voto, si sint fœminæ.

QVÆRES XXIII. Qualiter consulat Ecclesia libertati monialium quò ad susceptionem status religiosi.

42 ℟. Consulere prohibendo sub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendæ, quæ lata est in *Concilio Trid. sess.25. de regul.c.18.* ne quis quomodocunq; cogat quamcunq; mulierem inuitam præter quàm in casibus in iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunq; religionis, vel ad emittendam professionem: immò & eidem pœnæ subijciendo eos, qui consilium, auxilium, aut fauorem hac in re dederint, quiq; scientes eam non spontè ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint; sed de hoc plura *cap. 3. sect.1.q.15.*

QVÆRES XXIV. Quorum expensis resarciri debeant monialium monasteria, si redditus, aut eleemosynæ ipsarum ad id non sufficiant.

℟. Debere

43 ℞. Debere resarciri fidelium eleemosynis, aut certè, his deficientibus, sumptibus consanguineorum ipsarummet monialium, qui vtiq; ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in ijs vinculo consanguinitatis, & consequenter obligatione, quam habent illas conseruandi in debita honestate, iuxta *cap. si quis dereliquerit dist.30.* quòd si consanguineorum facultates non sufficiant, vtpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adstringi debet is, cuius auctoritate, aut potius voluntate monasterium extructum est: si quidem præuidere potuit talem casum, & præsumitur tacitè voluisse se ad id obligare; vt benè notauit *Barbosa alleg.102. de offic. Ep. num.* 10. quem sequuntur *Tambur. D. 18. de iure abbatiss. q.1. num.10.* & alij.

QVÆRES XXV. An, & qualiter Ecclesia soleat succurrere indigentiæ monialium, quòd ad bona temporalia.

44 ℞. Succurrere, prout hìc, & nunc censetur magis expedire iuxta occurrentes circunstantias; quo modo Gregorius XIII. die 30. Ianu. 1572. ad occurrendum præsentibus necessitatibus monialium in sua Constitutione *Deo sacris*, quæ est 8. in ordine, statuit, vt quicunq; solebant pauperibus Christi aliquas eleemosynas singulis annis, mensibus, hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac prouentibus ecclesiasticis, vel etiam tenebantur ex testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquales huiusmodi eleemosynas facere; dimidiam partem talium eleemosynarum, ac elargitionum quocunq; tempore, & modo distribui solitarum, etiamsi speciali nota dignæ, & secundùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis in testamento, vel alia quacunq; dispositione distribuendæ essent, tenerentur dare, ac distribuere monialibus, etiam Tertiarijs sub solemni religionis voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus in terris, & locis, & quorum pauperibus tales eleemosynæ aliàs erant distribuendæ: & quidem absq; vlla earum petitione, exactione, ac conquisitione, aliaue Sedis apostolicæ iussione (dummodò tamen præfatæ eleemosynę in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quàm victus, ac alimenta pauperum non forent distribuendæ) idq; , donec numerus monialium prædictarum (qui per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasterijs ab illorum cura, ac regimine quomodocunq; exemptis cum illarum Superiorum interuentu stabiliri, & ordinari iubebatur, nunquam postea excedendus) ita esset imminutus, vt reliquæ moniales, ac Tertiarię proprijs redditibus monasteriorum ipsorum, aut consuetis eleemosynis commodè possent sustentari: ita tamen, vt, decentibus singulis ex tribus earundem monialium partibus, tertiæ quoq; earundem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguatur, atq; in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant, ita Gregorius XIII.

Vbi quis quęrere posset, an obligatio præsentis Constitutionis etiam hodie vrgeat, si dentur aliqua monasteria monialium, quibus de sint necessa-

ria

ria ad sustentationem ratione paupertatis, qua etiam modò præmantur.

45 ℞. Non vrgere, si ista indigentia suborta est, postquam iuxta citatæ Constitutionis tenorem monasteria redacta sunt ad illum numerum monialium, vt, quæ superessent, commodè sustentari possent ex redditibus, aut eleemosynis ipsorum monasteriorum. moueor ex verbis illis, *ita tamen vt decedentibus singulis, &c.* quæ adduximus ex præfata Constitutione; sic enim iam extincta est dicta obligatio: quòd si semel extincta est, non apparet, vnde possit reuiuiscere: maximè, cùm in materia obligationis stricta semper fieri debeat interpretatio, sicut benè notauit *Sà v. interpretatio num. 2.* & constat ex *cap. 1. de iureiur. in 6.* consentit item praxis ferè communis satis apertè indicans Constitutionem illam Gregorij XIII. non esse amplius in vsu, estò plura monialium monasteria graui paupertate laborent: quod est signum eius obligationem cessasse: aliàs Ordinarij locorum, ad quos maximè spectat cura monialium, magis insisterent eius executioni, alioqui optimè agnoscentes grauem illarum paupertatem: quod tamen non faciunt.

Addit *Barbosa l. 1. iur. eccl. c. 44. num. 66.* Sacram Congregationem 15. April. 1592. declarasse ad succurrendum indigentiæ monialium tempore penuriæ recipiendas esse puellas ad religionem cum dote duplicata; applicandam illis tertiam partem eleemosynarum, quæ applicantur locis pijs, cùm extensione citatæ bullæ Gregorij XIII. mittendas deniq; moniales ipsas ad quæstuandum, necnon earum consanguineos cogendos esse vt ipsis subueniant.

QVÆRES XXVI. Quo casu monasterio monialium applicari debeant bona illius, qui monialem illius carnaliter cognoscit.

46 ℞. *Tambur. D. 11. de iure abbatiss. q. 2. num. 6. ex Farinac. de delict. carnis q. 146. §. sacrilegium num. 10. & Homob. p. 2. cas. ref. c. 5. sect. 1.* debere applicari, si in casu proposito interueniat vis, aut raptus; idq; ex *l. raptores, C. de raptu virginum, Auth. de raptis mul. collat. 9.* aliiq; iuribus relatis ab *Azorio p. 3. l. 3. c. 15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ, dummodò rapta non consentiat in matrimonio cum raptore: quòd si ipsa sic consentiat, bona applicantur parentibus raptæ, aut certè fisco, si parentes raptæ modo dicto consentiant in matrimonio cum raptore. Quæ iura vtiq; possunt suffragari monialibus, etsi sint iuris ciuilis; cùm personæ ecclesiasticæ, aliàs exemptæ à dispositionibus iuris ciuilis, possint illis vti in materia sibi fauorabili, vt tradunt communiter DD. & alibi nos etiam ostendemus. Constat autem in casu nostro, quòd si monialis consentiat in raptum, bona raptoris non debentur parentibus monialis raptæ, cùm ea illis, per professionem demortua sit ciuiliter; sed monasterio, in quo degit, vtpote succedenti loco parentum; præsertim cùm præfata (etiam moniali non consentiente in raptum) debeantur, non ipsi moniali, quæ vi voti paupertatis non potest non acquirere monasterio quidquid acquirit;

iuxta

iuxta illud vulgare: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio*.

QVAERES XXVII. An legatum relictum fœminæ maritandæ debeatur nouitiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Deberi, si relinquatur fœminæ determinatæ, sicut supponitur in præsenti casu, ita *Mol. tract. 2. D. 207.* dicens esse omnium, *Sanch. l. 1. de matr. D. 33. num. 29.* alijq; plures Canonistæ penes ipsum; & probatur ex eo quòd, vbi testator oppositum non declarauit, præsumit ius fore, vt idem disponeret, si meminisset casum, quo persona iussa inire matrimonium religionem ingrederetur: idq; fauore religionis. ex quo infert *Sanch. num. 30.* quòd si præsentes coniecturæ in euentu proposito suadeant testatorem intellexisse de nuptijs carnalibus; tunc fœmina legataria non obtineret legatum, si religionem intraret; cùm sic cesset dicta præsumptio, & alioqui vltimę voluntates testatorum impleri debeant instar legis.

48 Dixi *si relinquatur fœminæ determinatæ*; si enim legatum relinqueretur indefinitè puellis maritandis; tunc putat *Sanch. num. 32.* contra aliquos oppositum sustinentes ex *Authent. de sanctiss. Episc. §. sed & hoc præsenti collat. 9.* legatum non posse tradi puellis ingredientibus religionem; probatq; tum quia dispositio illa citatæ Authenticæ statuentis conditionem nuptiarum esse inualidam, & haberi pro non scripta, quoties aliquis sub illarum conditione donauerit, vel reliquerit liberis, vel cuicunq; personæ hæreditatem, vel legatum, & talis persona intret religionem; est exorbitans à iure petente conditiones impleri in vera, ac specifica forma, & non ficta, *l. Mæuius, & l. qui hæredi, ff. de condit. & demonstrat.* sicq; ad alios casus non debet trahi *reg. 28. de reg. iur. in 6.* tum quia in præsenti casu militat longè dispar ratio, ac in casu, §. *præcedenti* proposito: si quidem, quando legatum relinquitur certæ personę, testator habuit specialem affectionem ad subueniendum illi fœminæ, ideoq; ius præsumit ipsum voluisse ei legare etiam casu, quo ingrederetur religionem: secùs, si legetur incertis fœminis maritandis; tunc quippe non censetur habuisse specialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret religionem, & aliàs legatum potest impleri in vera, & propria forma, si detur alijs fœminis matrimonium carnale contrahentibus: quod non eueniebat in alio casu; contrarium tamen sustinet *Diana p. 5. tract. 14. resol. 35.*

Addit *Diana p. 1. tract. 2. resol. 84.* mulieres tertiarias, si habeant conditiones recensitas *hic num. 50.* posse consequi legatum relictum pro puellis monachandis: idq; colligit ex *§. sed hoc præsenti Authent. de Sanctiss. Episc.* paulò ante adducta notans sic sæpè fuisse decisum etsi *Franciscus de Castillo, & Riccius à Diana* relati oppositum sustineant: pro quibus vtiq; non facit *Bartolus in l. commodissimè ff. de fil. & posthum.* cùm ipse loquatur de ingressu monasterij non autem de simplici monacharum sicut nos loquimur.

An autem si 500. aurei legentur alicui puellæ ad constituendi ipsi dotem in casu, quo monialis fiat; eiusmodi legatum ei debeatur, si eligat ingredi monasterium monialium nullam exigentium dotem, & solum recipientium

tium necessaria ad vestitum religiosum, aliaq; leuioris momenti; vt faciunt moniales Capuccinæ Ferrariæ.

℞. Deberi, & quidem non solùm quò ad portionem necessariam emptioni habitus religiosi, & aliorum similium (quippe quæ succedunt loco dotis, & sunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi solet monialibus, censentur cadere sub mentem, ac dispositionem testatoris, & sunt consentanea æquitati) sed etiam quò ad totam summam. idq; ob doctrinam *Lessij l.2.c.18. num.124.* nimirum quòd quando aliquis donat ob certum finem, si non intendat obligare ad talem finem, sed solum allicere animum donatarij, aut præbere media ad finem illum obtinendi, si placuerit; non est irrita donatio, etsi finis non sequatur: vt si Petrus leget puellæ 100. vt nubat, nec aliud exprimat, illa verò ante nuptias moritur; legatum non est restituendũ, sed transit ad hæredes puellæ; imò etsi manens in vita coleret cælibatum in sæculo, aut ingrederetur religionem, non teneretur restituere, vt docet *Molina tom.1. de iust.D.208.* cui doctrinæ subscribunt *Rebell.p.2.l.18.q.13.num.5. & 6. Rodriq. tom.2.q.127.a.2. Menoch. de præsumpt. præs.146.num.27. Diana in addit.p.3.resol.28.* & alij. Hæc enim doctrina præsenti casui mirè adaptari potest; vt facilè constabit consideranti propositionem ipsam casus.

Concedo quidem quòd, cùm monialium dos tradi non debeat monasterio ante professionem, sed deponi interim debeat apud personam idoneam: iuxtà superiùs dicta in præsenti casu legatum suspendetur vsq; ad professionem puellæ legatariæ. Quòd tamen non procedit quò ad habitum religiosum, & alia cubiculi mobilia ministrari solita monialibus succedentia loco dotis, quæ vtiq; non suspenduntur modo dicto, sed iuxtà locorum consuetudinem dantur initio nouitiatus.

Addo quòd si puella in casu hic proposito velit manere innupta in sæculo, frui poterit legato, ipsi relicto, non tamen de eo disponere, nisi in morte: & hoc ob doctrinam superiùs datam ex *Molina*, & alijs. si verò ingrediatur monasterium recipiens dotem, & ipsa aliunde sit prouisa de dote, ea nihilominùs legatum hoc acquiret; cùm iam ipsi acquisitum sit ius, ad quod tunc erat habilis, & aliàs non appareat, cur eo priuari debeat.

QVÆRES XXVIII. An moniales Ordinum mendicantium veniant sub dispositionibus fauorabilibus loquentibus in specie de mendicantibus.

49 ℞. *Barbosa l.1. iur.eccl.c.41. num.217.* quòd, licèt aliqui DD. ab ipso relati partem affirmantem sustinere videantur: pars tamen negans videtur verior: probatq;, quia aliàs dictæ moniales non adeo sollicitè curarent admitti ad participationem priuilegiorum mendicantium; sicut curarunt moniales S. Claræ, teste *Rodriq. tom.1. q.55. art.1. & 13.*

Quòd si hìc obiter quæras, an moniales tertiariæ fruantur priuilegijs Ordinis, sub cuius tertiæ regulæ habitu incedunt; si seorsim habitent in pro-

prijs

prijs domibus consanguineorum suorum, aut affinium.

50 ℞. Frui, si vitam virginalem, aut cœlibem simpliciter traducant sub expresso voto, tertiæ regulæ habitum deferendo; sic enim cauetur in Constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess.* 21. vt inter alios aduertit *Barbosa in collect. v. tertiariæ*, addens ex declaratione S. Congr. 20. Decemb. 1616. spectare ad Ordinarium loci iudicare, num in eiusmodi Tertiarijs concurrant dictæ qualitates, nec ne.

CAPVT X.

De Gubernatione Monialium.

CVm gubernatio monialium, de qua acturi sumus in isto capite, considerari possit tam in ordine ad potestatem iurisdictionis, quàm in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis, prout eæ alterutri illorum immediatè subijciuntur; tum in ordine ad potestatem ciuilem, seu politicam, per quam subduntur propriæ Abbatissæ, seu Priorissæ; tum in ordine ad potestatem fori penitentialis, per quam subsunt Sacerdoti ipsis deputato in Confessarium, siue ordinarium, siue extraordinarium: ad maiorem distinctionem præsens caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. agemus de gubernatione monialium, quò ad Ordinarium loci, seu Prælatum regularem Ordinis respectiuè: in 2. quò ad Abbatissam: in 3. quò ad Confessarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

SECTIO I.

De Gubernatione Monialium quò ad Ordinarium loci, aut Prælatum regularem Ordinis.

QVoniam in aliquibus moniales omnes tam exemptæ, quàm nō exemptæ subiacent iurisdictioni Ordinarij: in alijs verò non omnes ei subijciuntur, sed solùm non exemptæ, exemptis quò ad illa manentibus sub potestate proprij Prælati regularis: hinc loquuturi in præsenti sectione de potestate Ordinarij, & Prælati regularis in moniales respectiuè sibi subditas, sectionem diuidemus in 3. subsectiones; in quarum 1. ostendemus, quænam sint ea, in quibus moniales tam exemptæ, quàm non exemptæ subduntur potestati Ordinarij loci; in 2. proponemus ea, in quibus moniales subijciuntur, siue Ordinario loci, siue Prælato regulari Ordinis, prout sunt vel exemptæ, vel non exemptæ: in 3. differemus de actu Visitationis, qui est inter actus potissimos præfatæ potestatis, & respectu diuersorum competit tam Ordinario, quàm Prælato regulari iuxta diuersam rationem subiectionis, quam moniales respectiuè retinent erga illos.

Y SVB-

SVBSECTIO I.

De Potestate Ordinarij in omnes Moniales, siue exemptas, siue non exemptas.

1 *Moniales omnes iure communi subsunt Ordinario.*
2 *Ex priuilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, sed non omnes.*
3 *In tali exemptione adest magna varietas pro varietate monialium.*
4 *In quibus subsunt Ordinario, subsunt & eius Vicario generali, immò & Capitulo, Sede vacante.*
5 *Idq; etiam quò ad potestatem competentem Ordinario, vt Sedis Apostolicæ delegato.*
6 *Quod procedit etiam quò ad Capitulum, Sede vacante.*
7 *Moniales exemptæ Ordinario se subijciunt de licentia sui Prælati in fauorabilibus.*
8 *Regulares iuxta aliquos non possunt subijcere Ordinario suas moniales.*
9 *Moniales melius reguntur iuxta Portellum per Prælatos regulares.*
10 *Controuerti potest, an expediat bono regularium, quòd curam gerant monialium.*
11 *Moniales, etiam exemptæ, subsunt Ordinario quò ad nouitiarum receptionem.*
12 *Item quò ad emissionem professionis.*
13 *Item quò ad Confessariorum approbationem.*
14 *Item quò ad obseruantiam festorum, censurarum, ac interdictorum.*
15 *Item quò ad clausuram.*
16 *Possunt ab eo prohiberi, ne ostio Conuentus aperto alloquantur laicos; si cura clausuræ ei dicatur commissa, etiam quò ad formale.*
17 *Secùs, si cura clausuræ dicatur ei commissa solùm quò ad materiale.*
18 *Data priori suppositione, potest Ordinarius sub censuris vetare accessum ad moniales exemptas.*
19 *Ex decreto Gregorij XV. Ordinarius punit quoscunq; delinquentes circa monialium clausuram.*
20 *De licentia Ordinarij, Regulares interdum accedunt ad moniales: (sed liberiùs ad fœminas sæculares cum monialibus degentes:) idq; ex decreto Vrbani VIII. vi cuius Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam à Prælato regulari, si monialis sit exempta: est autem nulla, si in eius vsu non seruentur substantialia præscripta in decreto: iuuat pro alia die, si die destinata deseruire nequeat: illicitè concessa non tenet: vi illius accedens ad vnam monialium non agit cum alijs accedentibus, regulariter loquendo: ea extenditur ad socium, ita vt is posset etiam ipse agere cum moniali, quæ inuisitur: accedentes in habitu incognito aliàs seruant seruanda.*
21 *Sine eius licentia non possunt moniales conueniri, ac visitari.*
22 *Illæ subsunt Ordinario quò ad obseruantiam clausuræ, etsi sint exemptæ.*

23 *Immò,*

QVAERES I. An, & qualiter moniales de iure communi subijciantur potestati Ordinariorum.

1 ℞. Quòd, cùm omnes personæ religiosæ, seclusis peculiaribus priuilegijs de iure communi debeant esse sub cura, ac potestate Episcopi, in cuius territorio degunt iuxta *c. contra morem d.* 100. vbi dicitur omnes Ecclesias, & loca sacra in vnaquaq; diœcesi constituta, esse Episcopo talis diœcesis subiecta: quo modo *Suar. to. 4. de relig. trac. 8. l. 2. c. 1. nu.* 11. dicit exemptionem Religiosorum ab Episcoporum iurisdictione non solum non esse de iure diuino, sed potiùs esse quandam quasi dispēsationem ipsius iuris diuini, quod de se erat indifferens: eadem ratione dicendum est etiam moniales iure communi esse subiectas Ordinarijs: quippe quę nec habent vllum indultum speciale, vi cuius dicantur exemptæ à potestate Episcopi; & alioqui vt religiosæ non gaudent priuilegio exemptionis, cùm potiùs tanquam accessoriæ religionibus virorum debeant esse subiectæ Ordinarijs; sicut sunt & viri religiosi, accessorio sequente naturam principalis.

2 Dixi *seclusis peculiaribus priuilegijs*; cùm enim modò viri religiosi ferè omnes communiter ex indultis pontificijs eximantur ab Ordinariorum iurisdictione; & aliàs moniales fruantur omnibus priuilegijs sui Ordinis (quorum ipsæ sunt capaces) etiam ipsæ censeri debent exemptæ à dicta iurisdictione: nisi aliunde iterum ex legitima potestate ijs subijciantur, siue in totum (quo pacto in præsentia plura monialium monasteria subijciuntur Episcopo diœcesano in omnibus, & per omnia) siue ex parte, sicut de facto moniales subiectæ Sedi Apostolicæ vigore *Concilij Trid. sess.* 25. *de reg. c.* 5. subijciuntur Ordinario loci quò ad obseruantiam clausuræ, immò & om-

Y 2 nes

nes aliæ modo superiùs explicato; necnon quò ad plures alios casus infra proponendos.

QVAERES II. Quę moniales de facto subijciantur Ordinario loci, & quæ sint exemptæ ab illius iurisdictione.

3 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *cap. præced. q. 5.* huiusmodi quæstio sit facti, & de facto Iurisconsultus non respondeat, *l. eum quem, §. 7. ff. de Iudic.* ideo eius resolutio peti debet necessariò ex tenore priuilegiorum vniuscuiusq; monasterij iuxta *cap. porrò de priuil.* quippe aliqua monialium monasteria sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ (quod tamen est rarum, cùm raro expediat) alia subsunt gubernationi Prælatorum regularium sui Ordinis: alia deniq; plenè subiacent Ordinariorum iurisdictioni, & quò ad personas, & quò ad bona temporalia. Notat autem *Suar. sup. trac. 9. l. 1. c. 12. nu. 6.* quòd, quando Papa monasterium aliquod monialium subijcit soli Sedi Apostolicæ (quod vtiq; potest facere, cùm pendeat ex ipsius voluntate, ac priuilegijs) tunc necesse est, vt alicui vices suas committat, qui in rebus necessarijs exerceat iurisdictionem circa moniales, maximè in foro interiori, vtpote magis necessario; quare in *Concil. Trident. sup. c. 9.* hæc habentur; *Monasteria Sanctimonialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Io. vel aliàs quomodocunq; nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunq;* intellige gubernatione spirituali, non temporali: sic enim declarauit Sacra Congregatio, teste *Tamb. D. 17. de iure abbatiss. q. 3. num. 5. & Barbosa l. 2. de iure eccl. c. 12. num. 58.*

QVÆRES III. An moniales in ijs, in quibus subijciuntur Ordinario loci, subijciantur etiam eius Vicario generali, immò & Capitulo, sede vacante.

4 ℞. Subijci & Vicario generali, vtpote constituenti vnum, ac idem tribunal cum suo Episcopo; & Capitulo, sede vacante, tanquam succedenti in ea omnia, quæ concernunt iurisdictionem Episcopalem: inter quæ sine dubio est etiam potestas in moniales subiectas. colligitur ex *Barbosa alleg. 102. de offic. Ep. nu. 28.* & est communis Doctorum.

Difficultas maior est, an Vicarius generalis possit exercere in moniales iurisdictionem competentem Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegato.

5 ℞. Posse, & probatur tum quia delegatus Principis potest subdelegare; sicq; de eo non procedit, quòd delegatus nequit subdelegare; tum quia iurisdictio ex Principis priuilegio competens non personæ; sed perpetuò dignitati, aut officio, non est delegata, sed ordinaria, potestas autem ordinaria vtiq; potest delegari. desumitur ex *Sanch. l. 2. de matr. D. 40. nu. 14.* vbi latè, alijs pluribus citatis, hanc quæstionem prosequitur.

6 Illud etiam hic placet addere, quòd, cùm Capitulum, Sede vacante, possit illa omnia exercere, quæ iure communi pertinent ad ordinariam iurisdictionem

ctionem Episcopi,exceptis nonnullis in iure specialiter prohibitis, sicut fatentur Doctores ex *cap. cùm olim de maior. & obed.* & ex alia parte iurisdictio in perpetuum commissa muneri episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ non in bonum Episcopi, sed subditorum, in quos ea exerceri debet tanquam ex officio,non sit delegata,sed potiùs ordinaria;ea consequenter transit in Capitulum;sicq; Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in moniales ea omnia, quæ præstare posset Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus.

QVAERES IV. An moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione possint ei se subijcere, saltem de consensu suorum Superiorum.

7 ℟. Probabile esse, quòd possint, si id cedat in bonum ipsarum; sicut re vera potest cedere in non paucis casibus.ita *Sanchez l.4. mor.cap.39. num. 32.* alijs citatis, & probatur tum quia quod ob gratiam alicuius conceditur non est in eius dispendium retorquendum *reg.61. in 6.* sicq; cùm exemptio religiosorum inducta sit in fauorem religionis; vt scilicet religiosi Deo quietiùs famulentur in ijs,quæ quietem,ac fauorem religionis concernunt; non debent esse religiosi deterioris conditionis, quàm alij de diœcesi, non exempti: tum quia volenti, & consentienti non fit iniuria; in casu autem, quo necessaria sit, aut admodum vtilis cessio exemptionis, per epicheiam censetur tota religio consentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renunciatione exemptionis absolutè facta(vt si aliqua religio subijciat Ordinarijs locorum moniales sibi immediatè subditas censens prudenter id expedire ad bonum Ordinis)quàm de renunciatione solùm facta pro aliquo casu particulari;v.g.ad obtinendam aliquam absolutionem,aut dispensationem.

8 Oppositum tamen sentit,alijs relatis *Tamb.sup.q.4.num.2.* dicens probabilius esse,quòd non possint Regulares dimittere moniales, neq; moniales se subijcere Ordinario; cùm, dato priuilegio exemptionis, Papa se constituat veluti immediatum Superiorem religiosorum exemptorum,sicq; non possit absq; eius præiudicio cedi dicto priuilegio: sicut nec potest Clericus vnius diœcesis se subijcere Ordinario alterius diœcesis sine licentia proprij Episcopi,eius iurisdictionem prorogando;vt satis clarè habetur in *c.significasti de foro compet.*

QVAERES V. An expediat bono spirituali monialium, vt potiùs regantur per Ordinarium loci, quàm per Prælatos Ordinis, vel è contra.

9 ℟. *Portel.p.2.resp. mor. casu 13. num.2.* non expedire,sed interdum meliùs esse,vt regantur à Prælatis regularibus Ordinis.probat tum ex eo quòd Eugenius IV. moniales S. Claræ ex primaria sua institutione subiectas gubernationi vnius Cardinalis, progressu temporis commisit regimini Fratrum Minorum, sentiens illas meliùs ab his gubernandas quàm à præfato Cardinali, idq; cessurum in maius bonum spirituale ipsarum, tum quia

Prælati regulares maiori studio, ac vigilantia insistent vtilitati spirituali monialium, vtpote agnoscentes illas tanquam membra sui Ordinis; sicq; bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Vrbanus IV. auctor secundæ regulæ S. Claræ in eius confirmatione dicit se earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinariè eas visitaret per ipsos Fratres Minores: idq; ne aliàs ipsæ essent differentes in diuersis modis viuendi (quod tamen eueniret, si eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati regulares, cùm sciant se, peracto regimine, subijciendos esse rigidissimo syndicatui, cautiùs procedunt in gubernatione, studentq; pro viribus quàm optimè satisfacere muneri suo, abdicatis à se quibuscunq; alijs curis extraneis: quod haud potest ita benè præstari, aut sperari de Episcopis; quippe qui distinentur tot alijs occupationibus extraneis, & aliàs ex metu syndicatus excitari non possunt ad munus suum ritè explendum. hæc Portel. quàm probabiliter, viderit ipse, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certè posset hìc addi moniales opera Confessariorum regularium cæteris paribus meliùs, ac vtiliùs posse dirigi ad religiosam perfectionem comparandam; quippequi plerumq; vacant acquisitioni illius, aut saltem indicare possunt media ad illam comparandam vtiliora; idq; ratione status, quem profitentur.

10 An autem expediat bono spirituali ipsorum Religiosorum, quòd ipsi exerceant monialium gubernationem, iudicent ij, qui tot annorum experientia discere potuerunt, quid boni, mali ve in hoc insit. Certè Alex. IV. insigne beneficium se conferre credidit Ordini Minorum, dum, teste *Casarub. in comp. v. moniales num.* 1. per bullam ei concessit, quòd eius Fratres non teneantur suscipere curam quarumcunq; monialium prætextu quarumcunq; litterarum Apostolicarum, quæ de præsenti indulto plenam, & expressam mentionem non faciant; nisi Romanæ Ecclesiæ essent immediatè subiectæ. Sic item S. P. N. Ignatius *par. 6. constitut. cap. 3. num.* 5. existimauit consultum fore religiosis Societatis, vt non susciperent curam animarum, neq; mulierum religiosarum, vel aliarum quarumcunq; vt ordinariè illarum confessiones audiant, vel ipsas regant. sic mihi constat viros religiosos graues, doctos, ac zelantes, quàm maximè optare à se abdicare curam quamcunq; etiam monialium proprij Ordinis, fortè censentes illam esse minùs expedientem bono spirituali religionis: sic deniq; Summi Pontifices ducti bono spirituali, siue ipsorum religiosorum, siue monialium, siue vtrorumq; plura monialium cœnobia subtraxerunt administrationi Regularium, eaq; commiserunt Ordinarijs locorum, & plura in dies identidem subtrahunt: quod non facerent, si putarent id ipsis Religiosis, ac monialibus non esse expediens, vtile, immò & necessarium. Vt proinde non abs re futurum sit referre, quæ habet S. Bonauentura *de purit. conscientiæ cap.* 14. ex S. Augustino: *Sermo*, inquit,

breuis,

breuis, & rigidus cum mulieribus est habendus: nec tamen quia sanctiores fuerint, ideò minùs cauendæ. quæ enim sanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis immiscent se vitijs impijssimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, in Christo loquor, non mentior: cedros libani, idest contemplationis altissimæ homines, & gregum arietes, idest magnos Prælatos Ecclesiæ sub hac specie corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quàm Hieronymi, & Ambrosij. Hæc S. Bonauentura, quæ vtinam interdum ipsa experientia non confirmarentur; vsu ipso docente amicitiam, ac familiaritatem monialium, quæ ex spiritu videtur incipere, tandem desinere in carnem, cum grauissimo dedecore status religiosi, iuxta illud Apostoli *Galat. 3. Sic stulti estis, vt, cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemini.* Quo circa S. Franciscus, teste eodem S. Bonauentura suos studiosè monebat, vt cauerent à fœminis. *Quia*, inquit *colloquium cum fœmina extrà confessionem, eamq; breuem, inutile est, & periculosum.* quod confirmabat S. Xauerius his paucis verbis; *Maiori periculo, quàm fructu additur fœmina.*

QVAERES VI. Qualiter moniales subijciantur Ordinario quò ad receptionem ipsarum monialium.

11 ℟. Subijci tum quò ad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *cap. 3. sect. 2. quæst. 3.* tum quò ad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap. 2. sect. 1. quæst. 4.* tum etiam quò ad definiendum ipsum numerum monialium recipiendarum iuxta dicta ibi *quæst. 6.*

QVAERES VII. In quibus subijciantur moniales Ordinario loci quò ad emittendam professionem religiosam.

12 ℟. Subijci quò ad explorationem voluntatis ante professionis emissionem præmittendam, vti docuimus *sup. c. 3. sect. 1. q. 2.* & quò ad bonorum renunciationem iuxta decretum *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* à nobis relatum, ac explicatum *sup. c. 2. sect. 3.* per totum.

Moneo hic obiter, quòd, quamuis plures DD. apud *Sanchez l. 7. mor. cap. 3. num. 91.* dicant in bona nouitij decedentis absq; renunciatione, aut testamento succedere monasterium, exclusis heredibus ab intestato: oppositum tamen omninò sustinendum putat *Castr. Palaus trac. 16. D. 1. p. 16. nu. 1.* alijs pluribus citatis; & probat, quia nouitius non est religiosus cum effectu, nec bona sua monasterio dicauit per ingressum; sicq; nulla adest ratio, ob quam monasterium ei succedat ab intestato. qua de re *Sanch. loco citato, & Suar. to. 3. de relig. l. 5. c. 16. num. 9.*

QVAERES VIII. Quo iure moniales subijciantur Ordinario loci quò ad approbationem Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

13 ℟. Subijci ex Constitutione Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *sect. 3.* de hoc ex professo agentes.

QVAERES IX. Quo iure moniales subijciantur proprio Ordinario quò ad obseruantiam festorum ab ipso legitimè institutorum; necnon censurarum, atq; interdictorum, quæ fortè ab eo ferantur.

14 ℟. Subijci ex decreto *Concilij Trident. sess.* 25. *de regul. cap.* 12. à nobis adducto *supra cap. 6. quæst.* 13. quod sine dubio afficit etiam moniales exemptas.

QVÆRES X. In quibus subijciantur moniales Ordinario quò ad clausuram, etsi aliàs sint exemptæ.

15 ℟. Subijci quò ad custodiam quidem clausuræ monasterij eo modo, quo diximus *cap.* 5. *sect.* 1. *quæst.* 5. quò ad egrediendum verò ex ipsa clausura in casibus permissis ea ratione, qua explicauimus citato *cap.* 5. *sect.* 2. *quæst.* 9. non item quò ad recipiendas intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs, aut aliàs concessis, vt constat ex dictis allegato *cap.* 5. *sect.* 3. *quæst.* 32. etsi vsus multis in locis sit in contrarium, Ordinario loci tale ius sibi vsurpante, etiam quò ad moniales exemptas; & quidem scientibus, & non dissentientibus Prælatis regularibus, quorum aliàs interest dare facultatem admittendi intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius possit prohibere monialibus, etiam exemptis sub pœna excommunicationis, ne accedant ex prauo fine ad loquendum cum personis extraneis ad ipsas accurrentibus, eoq; exteriùs manifestato, vel ne diutiùs loquantur cum dictis personis, ostio monasterij aperto, aut ad fenestellas carentes cratibus.

16 ℟. Videri posse, si demus custodiam clausuræ monialium fuisse commissam à Concilio Trident. Ordinarijs locorum non solùm quò ad materiale ipsius, sed etiam quò ad formale; vti declarauimus *supra cap.* 5. *sect.* 1. *quæst.* 6. moueor, quòd dictum *Concilium sess.* 25. *de regul. cap.* 5. præcipiens Ordinarijs, vt in omnibus monialium monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari *maximè procurent*; hæc addit: *Inobedientes, atq; contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacunq; appellatione post posita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis*; quod est concedere Ordinarijs, vt clausuræ obseruantiam procurare possint, etiam per censuras ecclesiasticas, & quidem etiam in monasterijs monialium exemptarum tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde fit, vt in tali casu præfatis monialibus non prosit priuilegium exemptionis: quippe quod solùm operatur, vt Ordinarij non possint potestate ordinaria procedere contra dictas moniales per censuras ecclesiasticas: quod non euenit in præsenti casu.

17 Dixi sub initium responsionis, *si demus custodiam clausuræ fuisse commissam, &c.* si enim dicatur eam fuisse Ordinario commissam solùm quò ad

mate-

materiale (vt loco superiùs citato explicauimus) tunc vtiq; non posset Ordinarius censuras ecclesiasticas ferre in casibus propositis contra moniales exemptas, cùm nullus à non suo iudice ligari possit, aut solui, *cap. cùm inferior de maiorit. & obed.* maximè attento priuilegio, quod habent Regulares, saltem per viam communicationis priuilegiorum; & per consequens etiam moniales, ne possint excommunicari ab Episcopo; cuius priuilegij meminit Sacra Congregatio in quadam declaratione facta 9. April. 1583. quam adducit *Quaranta v. monasteria monialium*, his verbis: *Regulares adeuntes monasteria monialum sine licentia Episcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quàm Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non possent excommunicari: & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna*; priuilegium autem ipsum refertur in *Comp. mendicantium v. exemptio num. 9. 23. & 24.*

18 Quòd si demus moniales, etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario in materia concernente clausuram formaliter sumptam modo supra dicto; à fortiori poterit Ordinarius ferre censuras contra indebitè accedentes ad monasteria dictarum monialium exemptarum: cùm sic ille operetur tanquam Sedis apostolicæ delegatus, sicq; eius potestati obstare non possit fauor exemptionis competens præfatis monasterijs. quod non procederet, si Ordinarius operaretur ex sua potestate ordinaria: cùm paria sint locum esse extra diœcesim, ac esse exemptum, & alioqui extra territorium ius dicenti non pareatur impunè; sed de hoc alibi. interim qui vult consulat *Tamburinum sup. D. 25. q. 7.*

19 Accedit, quòd vi Constitut. Gregorij XV. editæ 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, possunt Ordinarij quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quascunq; personas, tam regulares, quàm sæculares, quæ forte delinquant circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum monialium, etiam Regularibus subiectarum: & hoc tanquam ad id Sedis apostolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa personas* intelligi solum delictum contra castitatem: quippe quod potest frequentiùs intendi ab ijs, qui accedunt ad monasteria monialium, ideoq; opus erat, vt efficaciori aliquo remedio caueretur; proportionaliter vt diximus in *tract. de prohibit. cap. 2. q. 14.* probabile esse violationem clausuræ monialium ob malum finem specialiter reseruatam à Clemente VIII. in suo illo decreto derogatorio intelligi tantùm de malo fine contra castitatem. ita docti viri consulti, & satis probabiliter; maximè attenta doctrina generali, quòd, vbi agitur de pœnis, stricta facienda est interpretatio; & quòd in legum interpretatione potiùs sequenda est mens legislatoris, quàm verba: sicut pluribus iuribus citatis ostendit *Laym. l. 1. tract. 4. c. 18. num. 3.*

20 Illud etiam hic placet meminisse, sacram Cardinalium Congregationem de mandato Vrbani VIII. die 20. Nou. 1623. concessisse Ordinarijs locorum,

locorum, vt, quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per 4. vices ad summum quolibet anno cuicunq; Regulari, vt moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis, gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit: id verò non aliter, quàm seruata ad vnguem forma inferiùs scripta, &c. qua de re latè *in nostra tract. de prohibit. cap. 6. per totum*.

Cæterùm pro intelligentia decreti Sacræ Congregat. iussu Vrbani 8. editi, & paulò ante allegati aliqua breuiter aduertenda sunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, vt possint adire moniales modo dicto consanguineas; sed solùm posse; si attentis præsentibus circunstantijs iudicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus sibi* (idest Ordinario) *visum fuerit in Domino expedire*.

Aduerto 2. quòd si monialis inuisenda à Regulari sit exempta, licentia peti debet tàm ab Ordinario, quàm à Prælato regulari monialis; nam in relato decreto dicitur, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere*; etsi euenire possit alicubi inductam esse consuetudinem petendi dictam licentiam solùm ab Ordinario.

Aduerto 3. quòd si præfata licentia detur, non seruatis omnibus ijs, quæ præscribuntur in decreto, de rigore iuris censeri debet inualida: cùm in decreto dicatur *Si locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam sup. dict. forma, licentias concesserit, Regulares pœnis sup. dicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eò ipsò se nouerint addictos*; & preterea addatur in eodem decreto Ordinarios non posse dare talem licentiam aliter, quàm seruata ad vnguem forma infrà scripta: Concedo tamen quòd, cùm in eo decreto extent aliquæ conditiones leuioris momenti (qualis est, quod præscribatur certa hora accedendi ad monasterium: quod assistant moniales auscultatrices, quòd Confessarius monialium intersit, & assistat) quas constat experientia non vbiq; obseruari: consequenter, si qua talium conditionum omittatur, non ideò irrita debet censeri licentia; idq; ob doctrinam, quam tradit ex *Decio, ac Felino Naldus v. actus num. 33.* actum scilicèt non vitiari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti. præterquamquòd non est nouum legem aliquam acceptari secundùm vnam partem, & non secundùm aliam, vt eruditè ostendit *Bald. d. l. 5. D. 18 num. 25.*

Aduerto 4. quòd si contingat religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam monialem non posse accedere die statuta; aliqui viri docti putant non esse improbabile illum vi dictæ licentiæ posse accedere alia die; si parum temporis intercedat, nullum subsit periculum scandali, & dies, qua acceditur, aliàs non sit vetita: probantq; ex eo quòd Superior in tali casu quò ad mutationem diei non censetur inuitus; cùm statim fieri censeatur, quod fit paulò post, & parùm distans nihil distare videatur: vel certè, si est inuitus, est solùm inuitus quò ad modum; quod non sufficit, vt vtens licentia

dicatur

dicatur peccare m. quo modo DD. apud *Lessium l.2.c.12. num.49.* dicunt non peccare m. illum, qui occultè accipit aliquid ab eo, qui est inuitus solùm quò ad modum.

Aduerto 5. quòd si religiosus accedat ad Moniales cùm licentia ab Ordinario iniquè obtenta, eò quod is illam debuisset denegare, non est tutus in conscientia: siquidem vbi requiritur licentia, intelligitur legitima, idest iustè, ac rationabiliter concessa; cùm idem sit non esse, vel esse minùs competens, vt notat *Nald.ex Butrio v.licentia num.1.* & verbum *licentia* importet voluntatem, non liberam, sed prudentiæ arbitrio consonam, adeoq; facere aliquid cum licentia inualida idem sit ac facere sine vlla licentia; constat autem licentiam datam à non potente dare siue absolutè, siue in tali casu, esse nullam.

Aduerto 6. non esse tutum in conscientia religiosum, qui habens licentiam accedendi ad vnam monialem loquitur cum alia. & ratio est, quòd licentia non operatur vltrà intentionem, concedentis sufficienter expressam; licentia autem accedendi ad moniales, ex intentione concedentis extenditur solùm ad consanguineas in primo, & secundo gradu; vt constat ex decreto sup. relato: intellige, nisi paruitas materiæ excuset (vt si vrbanitatis causa aliquam aliam monialem salutet, aut paucis alloquatur: quòd si vsus est in contrarium, omninò videtur extirpandus, cùm sit abvsus, & corruptela.

Aduerto 7. religiosum, qui associat alium religiosum cum debita licentia accedentem ad aliquam monialem, posse & ipsum loqui cum illa: idq; ob regulam connexorum. ita *Peyrin.tom.3.priuil.c.6.num.1. ex Rodriq. & Riccio.*

Aduerto 8. quòd, si contingat Religiosum habere necessitatem accedendi ad aliquam monialem in loco, vbi ille ex iusta causa incedit incognitus, mutato habitu (quòd interdum potest euenire, & de facto euenit) potest talis religiosus vi præsentis concessionis Vrbani 8. inuisere præfatam monialem de licentia Ordinarij illius loci; seruatis tamen omnibus conditionibus præscriptis in dicto decreto; æq; ac si accederet in proprio habitu: ipse enim verè est religiosus, licèt incognitus, adeòq; subiacet oneribus religiosorum. Limita nisi hinc exponeret se periculo, vt agnosceretur cum graui suo incommodo: in quo casu posset dissimulare statum religiosum, & se gerere in ea visitatione vt sæcularis; qualis ex habitu creditur: lex enim humana non obligat cum tanto dispendio, vt patet. non ergò talis Religiosus poterit in casu proposito inuisere, etiam de licentia Ordinarij, Monialem, quæ non sit consanguinea in gradum permisso in præfato decreto, nec die ibi prohibita, nec libere alloquendo moniales extraneas fortè accedentes &c. idq;.

Addo ex dictis *cap.5. num.194. §. moneo* per prohibitionem factam à Sacra Congregatione, ne Regulares absq; expressa licentia eiusdem Sacræ

Con-

Congregationis accedant ad monasteria quarumcunq; monialium non tolli, quin sine licentia prædicta possit religiosus accedere ad dicta monasteria causa tractandi cum aliqua fœmina sæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano: idq; ob rationem adductam *citato* §. *moneo.* quæ ratio facit hanc doctrinam probabilem (nisi obstet stylus Curiæ, aut consuetudo) sicq; mihi constat interdum practicatum fuisse, de licentia tamen Ordinarij.

QVÆRES XI. An moniales subiaceant Ordinario quò ad hoc vt absq; eius licentia conueniri non possint, ac visitari.

21 ℞. Subiacere, etiamsi aliàs sint exemptæ; si quidem talis sit consuetudo loci, vt absq; licentia Ordinarij nõ adeantur monasteria monialium, quantumuis exemptarum. sic quippe statuit Sacra Congregatio, teste *Tamburino sup. D.26. q.2. num.3.* nimirum hac in re seruandam esse vniuscuisq; loci consuetudinem, vt vidimus *c.5. sect.5. q.7. §. quòd si quæras*; quanquam extet alia declaratio eiusdem Sacræ Congregationis, quam refert *Barbosa in collect. v. moniales alloqui.* §. *vlt.* his verbis: *Moniales Regularibus subiectas alloquendi licentia concedenda est ab Episcopo, seu eius Vicario generali, & à Superiore regulari, cui moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim: ita vt idem Episcopus, seu eius Vicarius primo loco subscribat* (sic variant huiusmodi declarationes, ideoq; iuxta alibi dicta regulariter non habent vim legis vniuersalis vbiq; obligantis) intellige nisi obstet contraria consuetudo, sicut benè notauit *Gauant. in manu. v. monial. colloc. num.2.*

Addit *Monachus p.5. instruct. monial. ex Barbosa in collectan. v. monialium clausura* in licentijs, quę post Ordinarij subscriptionem subscribuntur à Prælatis regularibus ad adeunda monasteria monialium ipsis subiectarum, ex declaratione Sacrę Congregationis non posse quidquam addi, aut tolli per ipsos Prælatos regulares ex ijs, quę in præfatis licentijs apposita sunt ab Ordinario ad accuratiorem clausuræ obseruantiam.

QVÆRES XII. An, & qualiter moniales subiaceant visitationi, ac correctioni Ordinarij.

22 ℞. Subiacere quò ad obseruantiã clausurę, etiamsi sint exemptę, ideoq; eas posse quò ad clausuram visitari ab Episcopo, eiusue Vicario generali, quoties ipsis id videbitur expedire: idq; ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald. v. monialis num.3.* addens eiusmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occultè de excessibus earundem monialium: si quidem hoc est quid diuersum ab obseruantia clausuræ; cuius inquisitio, ac cura solùm committitur à *Concilio Trid. sess.25. de regul. c.5.* à diuersis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. num.4.* moniales degentes in ciuitate, sed subiectas alteri ordinario, visitari posse ab Episcopo illius diœcesis, in qua degunt; æq; ac possunt visitari moniales subiectæ Regularibus: istas verò posse visitari quò ad obseruantiam clausuræ per præfatum Ordinarium, etiam absq; interuentu dictorum Regularium.

Quod

23 Quod verò spectat ad moniales Sedi apostolicæ immediatè subiectas notat *Tambur.sup.D.*17.*q.*3.*num.*5. quòd,licèt eæ sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione; possunt tamen ab eo visitari tanquam à delegato Sedis apostolicæ, & quidem non solùm quò ad clausuram, sed etiam quò ad alia, æq; ac possunt visitari moniales immediatè subiectæ ipsimet Ordinario; idq; ex decreto *Concilij Trid.sess.*25. *de regul.c.*9. relato hic *q.*2.

24 Addit *Tambur.num.*3.*ex Barbosa alleg.*74.*de offic.Ep.num.*20.& alijs posse Episcopum visitare personas sæculares, siue regulares exercentes curam animarum personarum sæcularium annexam ipsarum monialium monasterijs:in ijs tamen solùm,quæ spectant ad curam animarum:idq; ex decreto *Concilij Trid.sup.c.*11. quod etiam notant alij Doctores.

An autem Ordinarius possit vim inferre, ostia monasterij monialium frangendo in casu,quo iuxta dicta habeat ius illas visitandi, & impediatur.

25 ℞. *Barbosa num.*22.ex Innoc.Abb.Fusco,Campan.ac Genuensi,quod sequitur *Tambur.num.*4. Ordinarium posse in casu proposito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impedientes, etiam non adhibitis solitis monitionibus; in ipso tamen actu violentiæ sibi illatæ,& consequenter titulo iustæ defensionis: id quippe non solum tacitè censetur concessum Ordinarijs à Papa supremo monialium omnium Prælato, sed etiam est de iure naturæ, vi cuius potest quilibet seruare propria iura contra inuasorem, vt colligitur ex *cap. si verò alicuius de sent. excommunic. & cap. significasti* 2. *de homic.*seruatis tamen seruandis,de quibus optimè *Bonac.D.*2.*de contr.q.vlt. sect.*1.*p.*8. *num.*1. quæ doctrina est vera, etiam in euentu, quo Ordinarius procedat tanquam Sedis apostolicæ delegatus:quod in specie aduertit *Barbosa num.*23.

QVÆRES XIII. Vtrum possit Ordinarius coercere,ac punire moniales,etiam exemptas delinquentes.

26 ℞. De facto punire in materia clausuræ: idq; iuxta aliquos ex *Concilio Trid. sup.cap.*5. talem potestatem quò ad hoc tribuente Episcopis per ea verba *inobedientes,atq; contradictores per censuras ecclesiasticas,aliasq; pœnas, quacunq; appellatione postposita, compescentes*; & hoc (inquiunt illi) ne aliàs inanis prorsus,ac frustranea sit iurisdictio Ordinarij supra moniales, etiam exemptas, quò ad clausuram: præterquàmquòd cui datur iurisdictio, ea quoq; concessa videntur, sine quibus iurisdictio exerceri nequit; sicut in re non dissimili notauit *Sanch.l.*7.*de matr.D.*33.*num.*22.*ex l.*2.*ff. de iurisd. omn. iudic.* sed de hoc *sup. cap.*9.*q.*5. Immò dicit *Barbosa sup. alleg.*102. *num.*4. ex Nau. & Armendar. decisum fuisse, Episcopum in moniales, alioqui exemptas, habere iurisdictionem, etiam in ijs, quæ pertinent ad rerum spiritualium curam: sicq; consequenter concedit huiusmodi moniales posse puniri ab Ordinario,si delinquant in materia rerum spiritualium. Ad quod facit etiam declaratio Sacræ Congregationis Concilij, facta sub 8. Aug.1621. quam adducit idem *Barbosa in collect.v. moniales alloqui*, §.*vlt.* his verbis:

Moniales

Moniales exemptas alloquentes contra constitutionem Episcopi possunt ab ipso puniri: non tamen ipsæ moniales exemptæ. Quæ declaratio (vt id obiter hìc notem) videtur facere non parum probabilem doctrinam à nobis indicatam *sup. c. 5. sect. 1. q. 6.* nimirum quòd cura custodiæ clausuræ monialium, etiam exemptarum, commissa Ordinarijs in Concilio Trid. intelligatur solùm de custodia clausuræ materialis, vt explicauimus ibi: si enim intelligeretur etiam de custodia clausuræ formalis: possent Ordinarij vi præfatæ commissionis coercere moniales exemptas indebitè loquentes cum sæcularibus ad ipsas accurrentibus: quod tamen in citata declaratione expresse negat Sacra Congregatio eiusdem Concilij.

27 Vnde infero, quòd, cùm ex dictis supra Episcopi iurisdictionem habeant in moniales, etiam exemptas quò ad obseruantiam clausuræ, & in ijs, quæ pertinent ad spiritualium rerum curam; stante tali decisione, sequitur moniales dictas non posse puniri ab Ordinario in quacunq; alia materia delinquant: nam exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Quod tamen non facit, quò minus Ordinarius posset punire monialem exemptam, quæ fortè delinqueret extra monasterium; cùm certum videatur etiam moniales exemptas compræhendi sub decreto illo *Concilij Trid. sess. 6. de reform. c. 3.* quod sic habet: *Nemo regularis extra monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegij prætextu tutus censeatur, quò minùs, si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede apostolica delegato secundùm canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat*; quod decretum putat *Peyrin. tom. 1. priuil. Constit. 2. Sixti IV. §. 11. num. 22.* non dissentiente *Lezana tom. 1. c. 11. num. 8.* intelligi solùm de Regulari degente extra monasterium absq; Superioris licentia: stante quòd Religiosus extra monasterium degens cum debita licentia fictione iuris censetur degere intra monasterium, vnde quis benè inferat, quòd si monialis exempta cum legitima licentia degens extra clausuram delinqueret, non ideo vi citati decreti Tridentini puniri posset ab Ordinario: cùm facultas ibi tradita contra Regulares delinquentes non extendatur ad talem casum, vt patet.

An autem moniales, etiam exemptæ subiaceant dispositioni *Concilij Trid.* quæ extat in *sess. 25. de regul. c. 14.* his verbis: *Regularis non subditus Episcopo, qui intra monasterij claustra degit, & extra ea ità notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione certiorem Episcopum faciat: sin minus à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.*

28 ℞. Subiacere; & probatur ex eo quòd tale decretum loquitur generaliter de Regulari non subdito Episcopis: *lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi: &, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus*, nec obstat, quòd textus loquitur de Regularibus masculis, vt constat ex iis verbis, *Regularis non subditus Episcopo*: si quidem masculinum, vt dignius concipit fœmininum quantùm ad mentem legislatoris, vt notat *glossa l. 1. ff. de verb. signific.*

signific. & notant DD. Quare, si monialis exempta sine debita licentia exiens è monasterio committeret extra illud, delictum aliquod scandalosum: posset Ordinarius, etiam vigore huius decreti illam punire, si Prælatus regularis ab ipso legitimè admonitus in eam debitè non animaduerteret. quanquam, etiam secluso isto decreto, posset Ordinarius procedere aduersùs dictam monialem taliter delinquentem, tanquam ream fractionis clausuræ: idq; ex potestate ipsi competente circa custodiam clausuræ monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo superiùs explicauimus.

QVÆRES XIV. Qualiter subijciantur moniales Ordinarijs quò ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

29 R. Subijci ex Constitut. Gregorij XV. cuius initium est *Inscrutabili* edita 5. Febr. 1622. quæ sic habet: *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus regularibus quarumcunq; Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorundem monasteriorum electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere: absq; tamen vlla ipsorum monasteriorum impensa.* qua de re *sup. cap. 8. quæst. 42.*

QVÆRES XV. in quibus moniales subiaceant Ordinario loci quò ad bonorum suorum administrationem, etiamsi aliàs sint exemptæ.

30 R. Subiacere tum in eo, quòd potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, vt amoueant ab administrandis bonis monialium eos, qui ad tale munus deputati sunt: ipsisq; Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius amouere potest dictos Administratores, quoties, & quando opus esse iudicauerit: tum in eo quòd Ordinarius singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest à præfatis Administratoribus tam sæcularibus, quàm regularibus exigere rationes administrationis, & ad id eos compellere iuris remedijs. Constat ex citata bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, vbi hæc expresse statuuntur, attributa etiam Ordinarijs facultate, vt ij tanquam Sedis apostolicæ delegati possint punire dictos Administratores, siue sæculares, siue regulares, qui fortè delinquant circa præfatam administrationem. Vbi obiter notandum vigore præfatæ bullæ non concedi locorum Ordinarijs ius designandi, aut approbandi dictos Administratores; cùm de hôc ibi nulla fiat mentio; & alioqui à diuersis non fiat illatio: præsertim quando agitur de præiudicio tertij, sicut de facto agitur in præsenti casu: constat autem, quòd habere ius amouendi Administratores bonorum vt sic non est formaliter habere ius illos eligendi, aut approbandi illos, sed quid longè diuersum.

QVAERES XVI. Quò modo moniales etiam exemptæ subijciantur Ordinario loci quò ad constructionem suorum monasteriorum.

31 R. Subijci eo modo, quo statutum fuit in *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 3.* in Constitut. Clementis VIII. quæ incipit *Ad institutam*, & est 99. in ordine; necnon in decretis Sacræ Congregat. de mandato Gregorij XV. editis 17. Aug. 1622. & in Constit. Vrbani VIII. edita 28. Aug. 1624. cuius

cuius initium est *Romanus pontifex*; per quam in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, nec non officiorum quorumcunq; ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipsò factò incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, seu facultatum à Summis Pontificibus (quas omnes ipse ibi reuocat) siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, & alia loca regularia, nisi de expressa Ordinarij licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum canonum, & Concilij Trid. necnon Constitutionibus Clementis VIII. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere, erigere, fundare, seu alia quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. In Concilio autem Trid. præcipitur, ne Regulares noua loca recipiant sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia priùs obtenta: in Constitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinarijs, ne præfatam licentiam ad nouos conuentus cuiusq; mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiantur; nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa, seruatis seruandis, cognita constiterit in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. deniq; in decretis Sacræ Congregat. iussu Gregorij XV. editis statuitur, ne imposterum noua monasteria erigantur; nisi in eis saltem 12. Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant; ac Priores, seu Procuratores aliorum monasteriorum quarumcunq; aliarum religionum non solùm in ciuitatibus, ac locis, in quibus erigendum est nouum monasterium; sed etiam in alijs per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint; vel aliàs locorum Ordinarijs constiterit Religiosos monasterij sic erigendi sine damno Religiosorum in monasterijs antea ibi erectis in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. quòd si, vbi nouum monasterium erigendum est, nulli alij Regulares reperiantur; nihilominùs Ordinarij locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum tenentur requirere, & adhibere, huiusmodi 12. Religiosos in Conuentibus instituendis commodè alere, & manutenere valeant. sed de hoc plura in *tract. de priuil. c.7. sect.2. q.2.* interim qui vult, consulat *Peyrinum tom.2. priuil. Constitut. Greg. XV. Tamburinum D.34. de iure abbatiss. q.1. Portellum de dub. regul. v. monasteria, Gauantum in manu. v. monialium monasteria, Barbosam l.2. de iure eccles. c.12. Naldum v. monasteria*, & alios.

Notat autem *Tamburinus num.4.* ex Barbosa Sacram Congregationem 19. Decemb. 1620. declarasse Constitutionem Clementis VIII. superiùs alle-

allegatam habere locum etiam circa monasteria monialium construenda, ideoq; in his instituendis debere seruari eædem solemnitates, quæ seruandæ sunt in ædificandis monasterijs aliorum Regularium. Quòd si demus, iam videndum est, qualiter obseruari possit, & debeat præfata Constitutio quò ad illam partem, qua præcipit in casu, quo alicubi erigendum sit nouum aliquod monasterium, vocandos esse, & audiendos aliorum Conuentuum Priores, seu Procuratores, & alios interesse habentes; num scilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatissæ, seu Priorissæ aliorum monasteriorum monialium existentium in loco, vbi construendum est nouum monasterium monialium, vel certè Prælati regulares earum, si sint exemptæ, aut ipsarum monialium Syndici. Puto autem neutros illorum debere vel vocari, vel audiri. moueor tum quia allegata Constitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatissis, sed tantum de Prioribus, seu Procuratoribus, alijsq; interesse habentibus; ideoq; cùm exorbitet à iure communi, & sit valdè odiosa, non debet ampliari: tum quia talis est praxis ferè communis, cui omninò standum est, quamdiu in contrarium expresè non statuitur.

QVAERES XVII. An, & quo modo moniales aliàs exemptæ subiaceant Ordinario tam quò ad egrediendum è clausura, quam quò ad recipiendum intra clausuram, siue causa educationis, siue aliàs.

32 ℞. Subiacere, vt constat ex dictis *cap.* 5. de egressu quidem è clausura *sect.2.q.9.§.at dices*: de receptione verò intra clausuram causa educationis *sect.* 4. *quæst.* 3. de receptione deniq; intra ipsam clausuram ex alia causa *sect.3.quæst.32.*

QVAERES XVIII. An Regulares concionaturi monialibus teneantur petere benedictionem ab Ordinario, si eæ ab ipso sint exemptæ.

33 ℞. Teneri, si adest talis consuetudo; communiter tamen non videri adesse talem consuetudinem: idq; scientibus, & non contradicentibus Ordinarijs, cùm facile possent contradicere. cuius rei ea fortè est ratio, quòd conciones, quæ habentur ad moniales, sunt potiùs priuati sermones, ac exhortationes, ideoq; non veniunt sub decreto *Concilij Trid. sess.5.c.2.de reformat.* requirente, vt Regulares in suis templis non prædicent, nisi petita benedictione Ordinarij: quippequod potest piè explicari de cõcionibus simpliciter dictis (quales dici possunt esse, quæ habentur publicè ad vniuersum populum promiscuè) ita *Bordonus resolut.6.num.33.* & quidem sine limitatione à nobis posita, alijq; valdè docti.

Quod autem spectat ad celebrandum in ecclesia monialium exemptarum; regulariter videtur sufficere licentia Prælati regularis, cui illæ subsunt: idq; siue celebrantes sint Sacerdotes sæculares, siue regulares: sic enim habet praxis communis (vt puto) nec apparet fundamentum sufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; nisi fortè alicubi adsit in contrarium legitima con-

ſuetudo (de qua mihi non conſtat) vel loquendo in ſpecie de Clericis ſæcularibus, id ipſis expreſsè prohibeatur; ſicut re vera poteſt ipſis prohiberi ab Ordinario, cùm ſint eius ſubditi, vt patet.

Qualiter autem ſubdantur moniales Ordinario quò ad canendos in choro hymnos Vrbani VIII. iuſſu correctos, conſtat ex dictis *ſup. cap.* 8. *quæſt.* 46.

SVBSECTIO II.

De Poteſtate Ordinarij, aut Prælati regularis in Moniales ipſis reſpectiuè ſubiectas.

35 *PRælati regulares habent in moniales ſubditas poteſtatem ordinariam, & conſequenter delegabilem.*

36 *Poteſtas competens Prælato locali in moniales eſt delegata.*

37 *Sicq; non poteſt eam ſubdelegare.*

38 *Poteſtas Prælati regularis in moniales eſt ampla, æq; ac poteſtas Prælati regularis in religioſos ſubditos.*

39 *Prælatus regularis indicit monialibus nouas leges.*

40 *Ordinarius loci, & Prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ monialibus reſpectiuè ſubditis.*

41 *Poſſunt ijs indicere reformationem regulæ: immò & eius moderationem.*

42 *Exercent in eas poteſtatem directiuam, coactiuam, ac iudicialem.*

43 *Illas abſoluunt à quibuſcunq; reſeruatis.*

44 *Deputant ijs Confeſſarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.*

45 *Aliàs approbabant earum Confeſſarios; non item modò, loquendo de Prælato regulari.*

46 *Reſeruant cenſuras, & caſus quò ad illas.*

47 *Sed iuxtà decretum Clementis VIII. loquendo de Prælato regulari.*

48 *Ordinarius loci poteſt reſeruare etiam pro monialibus exemptis caſus concernentes materiam clauſuræ, & ab his non abſoluuntur per Prælatos Ordinis.*

49 *Proponitur, & ſoluitur obiectio.*

50 *Moniales non exemptæ ſubſunt reſeruationi Ordinarij.*

51 *Si ſint exemptæ, ſubſunt Prælato regulari quò ad receptionem nouitiarum.*

52 *Item quò ad emiſſionem profeſſionis.*

53 *Item quò ad recipiendas puellas in educationem.*

54 *Item quò ad egrediendum è clauſura.*

55 *Item quò ad ſæcularium acceſſum ad ipſas, niſi obſtet conſuetudo.*

56 *Item quò ad canonicam viſitationem.*

57 *Item quò ad electionem Abbatiſſæ: ſicut & ſubſunt Ordinario.*

58 *Item quò ad bonorum temporalium adminiſtrationem.*

59 Præ-

59 Prælatus regularis in varijs casibus ingreditur clausuram.
60 Modò tamen non subsistit indultum quò ad hoc concessum ab Vrbano IV.
61 Non disponit liberè de bonis monialium.
62 Ex causa suspendit abbatissas ab officio.

QVAERES I. Quam potestatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus regularis in moniales sibi respectiuè subditas.

35 ℞. Habere ordinariam,& consequenter posse illam etiam alijs delegare; sicut in terminis notauit *Rodriquez tom.1. quæst.17. art.10.* loquens de potestate Prouincialium in moniales proprij Ordinis. & ratio est, quòd, cùm eiusmodi potestas competat Ordinario, ac Prælato regulari ex officio, & sit perpetua; non potest non esse ordinaria iuxta ea, quæ tradunt communiter DD. de potestate ordinaria,ac delegata: quod ita est verum, vt *subsect.præced.quæst.3.§.difficultas,* dixerimus illam eandem potestatem, quæ in aliquibus casibus tribuitur Ordinarijs locorum in moniales exemptas, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, non esse delegatam, sed ordinariam, adeoq; illam posse committi, etiam alijs per delegationem propriè dictam.

Quòd si quæras, an potestas, quæ competit Prælato regulari locali in moniales sibi subiectas,sit ordinaria,aut delegata.

36 ℞. Esse, & communiter existimari delegatam: quippequæ ex officio competit Prouincialibus, aut Generali Ordinis, & per delegationem postea committitur Superioribus localibus, vt possint in casibus ordinarijs, aut frequentiùs contingentibus præsto esse monialibus sibi subiectis. ita docti Religiosi variorum Ordinum à me consulti.

Maius dubium est,an Prælatus ipse localis possit subdelegare dictam potestatem in casu hic,& nunc occurrenti.

37 ℞. Non posse, nisi habeat potestatem expressam subdelegandi; & ratio est, quòd regulariter Prælatus ordinarius monialium exemptarum est Prouincialis: ideoq; Superior immediatus monasterij est Superior earundem monialium delegatus: delegatus autem non potest subdelegare, vt patet.

QVÆRES II. Ad quæ se extendat potestas Ordinarij, seu Prælati regularis in moniales respectiuè subiectas.

38 ℞. Extendi ad ea omnia, ad quæ se extendit potestas Prælati regularis in viros religiosos sibi subditos: quantùm tamen patitur conditio sexus fœminei, & quantùm ad ea, quæ statui monialium esse possunt proportionata; constabit autem responsio ex quæstionibus inferiùs soluendis.

QVAERES III. An Ordinarius,aut Prælatus regularis possint monialibus sibi respectiuè subditis indicere nouas leges tam per modum statuti,quàm per modum præcepti.

39 ℞. Posse, cùm habeant veram, & simpliciter dictam iurisdictionem,

 eamq;

eamq; publicam, & vim cogendi: quæ requiruntur ad condendas veras leges, & sufficiunt ad imponenda vera præcepta, vt tradunt communiter DD. cum *Baldo in l. 1. ff. de iust. & iure, & S. Th. 1. 2. q. 90. art. 3.*

An autem Ordinarius loci, ac Prelatus regularis possint moniales sibi respectiuè subditas obligare ex voto obedientiæ, ipsis præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ, eo modo, quo Prelati regulares possunt precipere, & aliquando præcipiunt viris religiosis propriæ iurisdictioni subiectis.

40 ℟. Posse, & inde probatur, quòd iuxta communem, ac veram doctrinam quicunq; est legitimus Superior religiosorum, & habet spiritualem iurisdictionem in illos, is potest ijs præcipere in virtute obedientiæ: idq; ex vi voti obedientiæ, per quod religiosus se totum tradit religioni, eiusq; legitimis Prælatis, vt rectè indicat *Suar. to. 3. de relig. l. 10. c. 11. nu. 3.* & notant communiter DD. tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato regulari quò ad moniales ipsis respectiuè subditas, vt facilè constabit consideranti: ergo illi ijs poterunt precipere in virtute obedientiæ, eæq; vi voti obedientiæ tenentur illis obedire. quod non procedit de Abbatissa, eò quòd non sit capax iurisdictionis spiritualis, licèt aliàs sit legitima Superiorissa suarum monialium; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVAERES IV. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis monialibus subditis indicere possint reformationem disciplinæ regularis, eæq; teneantur illam acceptare.

41 ℟. Posse, & moniales teneri illam acceptare in ijs casibus, in quibus Prelati regulares possent dictam reformationem indicere viris religiosis subditis, & hi tenerentur eam amplecti; siquidem quò ad hoc par ratio procedit in monialibus, ac viris religiosis, vt constat ex ijs, quæ habet *Sanch. l. 6. mor. c. 2. nu. 35.* probans Superiorem regularem cum maiori parte Capituli generalis posse regulam iam ferè collapsam, ac relaxatam ad pristinum statum restituere; ita vt cæteri Religiosi iam professi teneantur obseruare regulam taliter reformatam. sed de hoc plura in nostro *tract. de statu Religioso in communi*, vbi de reformatione religionum.

Maius dubium est, an casu, quo regula monialium alicuius monasterij progressu temporis cognoscatur esse nimis rigida: ita vt certo plurium annorum experimento constet illam non posse in eo rigore obseruari absq; notabili dispendio sanitatis monialium talem regulam profitentium: an, inquam, Prælatus possit sua auctoritate moderari eiusmodi regulam, & monialibus subditis præcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt imposterum regulam illam obseruent cum dicta moderatione, & non aliter; eæq; teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

℟. Quod, cùm Prælatus monialium possit facere dictam moderationem, sic & moniales tenentur in casu proposito illam admittere. Moneo, quod

quòd licèt moniales ex dictis *cap.* 4. *quæst.* 19. ex voto obedientiæ non teneantur parere in ijs, quæ sunt contra regulam,(cuiusmodi est moderatio, de qua hic loquimur,) ea tamen doctrina fallit in casu, quo Prælatus potest in regula dispensare; vt loco citato notaui cum *Caietano* 2.2.*quæst.* 104. *art.* 5. quare, cùm Prælati monialium tam regulares, quàm sæculares possint dispensare cum monialibus respectiuè subditis super obseruantia regularum; vt constat ex dictis *sup. cap.*9. *quæst.* 17. & colligitur ex *Rodriquez tom.*1.*quæst.*26. *artic.*1. sequitur moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licèt sit contrà ipsam regulam, si ijs modo dicto præcipiatur.

QVAERES V. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in moniales respectiuè subditas potestatem non solùm directiuam, sed etiam coactiuam, ac iudicialem.

42 ℞. Habere, patetq; tum ex vsu; tum ex eo quòd potestas directiua sine aliqua coercitione ferè infirma, ac inutilis est: cùm absq; timore, ac disciplina non possit in officio contineri communitas humana, quantumuis bona videatur in hac mortali vita; sicut benè notauit *Suar.tom.*4. *de relig.trac.* 8.*l.*2.*cap.*9. *num.*1. docens postea quòd, quamuis Prælatus religionis ex vi talis status habeat solùm potestatem coercendi modo paterno, & iuxta limites regulæ; ratione tamen iurisdictionis ecclesiasticæ habet potestatem coercitiuam episcopalem: idq; ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum. Constat autem, quòd talis iurisdictio competit Prælato regulari ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum: & quidem meritò, cùm ea sit ordinariè, & regulariter necessaria, illamq; ex alia parte Papa sibi non reseruauerit: quod tamen non habet locum in monialibus immediatè subiectis Ordinario; hæ enim, cùm non sint exemptæ, subiacent iurisdictioni Ordinarij eadem ratione, qua subiacerent etiam viri religiosi, si non essent exempti. Colligitur è *Suarez nu.*3. qui benè notat ex *Nauarro comm.*2.*de regul.num.*63. eiusmodi iurisdictionem magna ex parte introductam, vel auctam esse ex cõsuetudine, quæ vim habet dandi iurisdictionem, *c.duo simul de offic.ordin.* vnde infert Suar. hac in re habendam esse rationem consuetudinum: cùm vi illarum euenire possit, quòd tota iurisdictio sit in Prælato religioso quò ad omnia delicta, vel quòd aliqua sint Episcopo reseruata, vel quòd in vtrisq; sit cumulatiuè; quæ licèt à Suarez non sint prolata in specie de monialibus, in ijs tamen possunt verificari, & quidem etiam in exemptis.

QVAERES VI. An moniales subijciantur Ordinario loci, aut Prælato regulari quò ad absolutionem reseruatorum, ac dispensationes, prout alterutri illorum respectiuè subduntur.

43 ℞. Quòd, quamuis *Nald.v. monialis num.*9. *& Tambur. D.*16. *de iure abbatiss. quæst.*8.*nu.*5. ex quadam decisione Rotæ Romanæ dicant moniales, etiam ob enormem excessum debere absolui ab Episcopo, eò quòd exire

non possint extra claustrum, & Episcopum, etiam in exemptas, fungi auctoritate Papæ, & licèt habeant Generalem, ob reuerentiam ordinis Episcopalis hoc Episcopis indulgeri: nihilominùs, cùm *cap.9.q.15.§.illud etiam,* ostenderimus ex concessione bullata Pij V. Prælatos regulares in Religiosos subditos (sub quibus vtiq; comprehenduntur moniales exemptę ab Ordinarij iurisdictione) posse exercere per se ipsos illam omnem potestatem absoluendi, ac dispensandi, quam Episcopi possunt exercere in suos subditos: non apparet, quo pacto dicti Auctores sustineant moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, vt absoluantur à reseruatis, ac dispensentur: cùm id potiùs cedat in præiudicium exemptionis, ac iniuriam proprij Prælati regularis; qui, cùm per se hæc possit præstare in moniales subditas, non censetur consentire, quòd eæ ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obstat decisio Rotæ adducta; si quidem *Suarez l.7.de leg. cap.11. Vasquez 1.2.D.177.cap.vlt.num.75. Sanchez l.8.de matrim. D.2.num. 10. Salas D.19.de leg.sect.19.num.109. & Castrus Pal.tract.3.D.3.par.2.§.3. num.7.* docent quòd, quamuis decisiones Rotæ, & declarationes Cardinalium sint maximæ auctoritatis, adeoq; non sit recedendum ab illis, nisi vrgentissima ratio obstet in contrarium: absolutè tamen non sunt necessariò habendæ pro legibus, cùm non procedant à Iudicibus habentibus auctoritatem condendi leges; vnde, cùm in præsenti casu vrgentissima ratio obstet contra decisionem Rotæ Romanæ allegatam (nempe concessio illa bullata Pij V. & violatio iuris alterius) probabiliter colligi potest non necessariò ipsi standum esse. Quod à fortiori procedit de statutis Prouincialibus ecclesiarum particularium (Neapolitanæ v. g. aut Mediolanensis:) quæ interdum à Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extrà proprium territorium iuxtà illud *Extrà territorium ius dicenti non paretur impunè*: quod est benè aduertendum. Quamquam (quod spectat ad declarationes Sacræ Congregationis) insignis est illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio iussu Vrbani VIII. die 11. Augusti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio num.* 5. his verbis: *Sacra Congregatio præcipit declarationibus eiusdem Sacræ Congregationis tam impressis, quàm imprimendis, ac etiam manuscriptis nullam fidem in iudicio, vel extrà esse adhibendum: sed tantùm illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Sacræ Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint*. Quamquam verba illa *nullam fidem in iudicio, vel extrà adhibendam*, intelligi possint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita vt dans fidem dictis declarationibus non tanquam ex necessitate, sed liberè, eo quòd ipsi occurrant rationes probabiles suadentes assertionem in ijs contentam, non possit dici contrauenire mandato Sanctissimi facto in præsenti declaratione: Præter quàm quòd de plurimis eiusmodi declarationibus, de quibus non constat authenticè; sperari potest, quòd, si à Secretario Sacræ
Con-

Congregationis quæreretur copia authentica, inueniretur, ac obtineretur; ideòq; sub hac spe probabili videtur ijs posse probabiliter præstari fides extrà iudicium; nec debēt damnari Doctores, qui suas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

QVÆRES VII. Qualiter moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quò ad deputationem Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

44 ℞. Ita subesse alterutri illorum, prout respectiuè ipsis subduntur; vt tamen Ordinarius, si velit, etiam monialibus exemptis possit liberè deputare in Confessarium extraordinarium quemcunq; Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem, quem maluerit: idq; ex Sacræ Congregationis declaratione sæpiùs facta, & præsertim 20. Decemb. 1631. sicut testatur *Nald. v. monialis num. 2.* nobiscum sentiens ex Barbosa, Armend. Ricc. & alijs sustinentibus deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarij, etiam quò ad moniales exemptas. Dissentit *Tamburin. supra D. 16. quæst. 3. num. 3.* ex Zipæo, & Pollacco dicens huiusmodi doctrinam non posse subsistere, vtpote repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confessarium videlicet extraordinarium quò ad moniales exemptas, non debere offerri ab Ordinario loci, sed à Prælatis regularibus, quibus eæ subsunt, talemq; esse de facto praxim vbiq; obseruatam, etiam Romæ; quasi verò sit nouum identidem reperiri declarationes Sacræ Congregationis de vna, ac eadem re ex diametro oppositas: vnde etiam colligunt DD. apud *Dianam par. 5. tractat. 2. resolut. 96.* eas non obligare instar legis vniuersalis, quæ debet esse firma, constans, & stabilis; certè in tali casu iuuat plurimùm Iudicem habere propitium, vt in simili notauit *Nald. v. vsusfruct. num. 2.* præterquàmquod in præsenti casu, cùm declaratio, quam allegat Nald. sit tempore posterior, præferri debet antiquiori, iuxta doctrinam eiusdem *Naldi v. doctor num. 8.* asserentis decisiones Rotæ, si sint inter se variæ, nec possint reduci ad concordiam, posteriores potiùs attendendas esse; siquidem curæ posteriores communiter dicuntur esse meliores, sicut notant scribentes in *cap. 1. de constitut. in 6.* & in prælud. Extrauag. Io. 22. Attentis ergò præfatis declarationibus Sacræ Congregat. ex diametro oppositis, media via incedendum videtur; nimirum quòd tunc demum Ordinarius monialibus exemptis deputet Confessarium extraordinarium, quando ipsæ moniales illum ab eo efflagitant: non item, si eæ sint paratæ confiteri cuicunq; Confessario accedenti; idq; ex æquitate, estò de rigore iuris practicari possit sententia Naldi ob rationem superiùs adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

QVÆRES VIII. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint, & debeant approbare Confessarios monialium respectiuè subditarum.

45 ℞. De iure antiquo debere, vt notauit *Tamburin. supra num. 1.* alijs citatis: non item de iure nouo inducto per Constitutionem Gregor. XV. inferiùs afferendam, & latiùs explicandam, quando agemus de Confessarijs monialium; hi enim modò, etiam quò ad moniales Prælatis regularibus subiectas, debent approbari à solo Ordinario, aliàs præsentandi, ac proponendi à Prælato regulari monialium; sed de hoc infra.

QVAERES IX. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint pro monialibus sibi respectiuè subditis reseruare casus, & censuras.

46 ℞. Posse, & patet tum ex vsu communi; tum quia potestas reseruandi casus, & censuras competit ijs omnibus, qui habent iurisdictionem ordinariam respectu illorum, quibus eam possunt delegare; tales autem sunt Ordinarius loci, ac Prælatus regularis quò ad Confessarios monialium sibi respectiuè subiectarum. colligitur ex *Suarez D. 29. de pœnitent. sect. 1. num. 7.* & est communis Doctorum.

Solùm hic quæri posset, an Ordinarius, ac Prælatus regularis, stante decreto Clementis VIII. relato à *Quaranta in bullar. v. cas. reseru.* (per quod prohibentur Prælati regulares reseruare propria auctoritate casus, quò ad religiosos subditos) adhuc possint sibi liberè reseruare casus quò ad moniales respectiuè subiectas.

47 ℞. Ordinarium quidem posse: non autem Prælatum regularem, patetq; tum ex praxi communi, qua constat Ordinarios liberè casus, ac censuras reseruare respectu monialium sibi subditarum; non item Prælatos regulares quò ad moniales ipsis subiectas: tum quia id satis clarè colligitur ex allegato decreto Clementis; quatenus concedit Prælatis regularibus facultatem reseruandi nouos casus, dum modò id faciant vnà cum Capitulo, siue generali, siue prouinciali iuxta rationem casuum respectiuè reseruandorum: quod est signum sub eo decreto non compræhendi Ordinarios respectu monialium sibi subiectarum (quippe qui non habent vsum Capituli regularis) sed solùm Prælatos regulares respectu monialium ipsis subditarum; vtpote vsum capituli habentes. ita ego sentio, sicq; mecum senserunt alij valdè docti.

An autem Ordinarius possit reseruare sibi, etiam respectu monialium exemptarum, casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegato competentis circa custodiam clausuræ dictarum monialium (v.g. ne prolixiùs loquantur cum extraneis ostio monasterij aperto, &c.)

48 ℞. Videri posse, si iuxta dicta *subsect. præced. q. 10. §. quòd si hac occasione*, sustineatur Ordinarijs locorum commissam fuisse curam clausuræ monialium, etiam exemptarum, non solùm quò ad eius materiale, sed etiam

quò

quò ad formale. ducor, quòd in *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 5.* Ordinarijs datur facultas compescendi censuris, & alijs pœnis inobedientes, & contradictores circa clausuram monialium: ex alia parte huiusmodi facultas quò ad moniales exemptas competere potest Ordinarijs solùm vt delegatis Sedis Apostolicæ, adeoq; extendi etiam ad illas eo modo, quo explicauimus supra *cap. 5. sect. 1. q. 5.* & iterum *cap. 10. q. 5.* cùm vi talis delegationis quò ad hoc cesset fauor exemptionis, sicq; dictæ moniales subsint Ordinario loci tanquam proprio Prælato: constat autem, quòd quilibet Prælatus potest iure suo reseruare casus, ac censuras (si has ferre potest) prout tradunt DD. communiter. Quòd si demus Ordinarium sibi casum aliquem, aut censuram modo dicto reseruare, etiam pro monialibus exemptis; certum est, quòd neq; Regulares, quantumuis priuilegiati, poterunt ab ijs illas absoluere, immo neq; Prælati regulares ipsarummet monialium; idq; ex decreto Clementis VIII. edito 9. Ianu. 1601. expressè prohibente omnibus Regularibus, ne absoluant vi cuiuscunq; priuilegij ipsis concessi, à casibus Ordinario specialiter reseruatis; & postea ampliato à Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reseruatas. quod decretum cùm loquatur indefinitè de casibus, ac excommunicationibus Ordinario reseruatis; vtiq; comprænhendit etiam reseruata monialibus iuxta regulam generalem, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi.*

49 Neq; ex eo quòd iuxta dicta *cap. præced. q. 15. §. illud etiam* Pius V. per bullam specialem indulsit Prælatis regularibus, vt, quod possunt Episcopi in clericos, & laicos subditos quò ad absoluendum, ac dispensandum, & vsum aliarum similium facultatum, ij pro foro conscientiæ per se ipsos præstare possint in religiosos, ac moniales ipsorum iurisdictioni subiacentes; sequitur quod. sicut Episcopi possunt proprios subditos absoluere ab ijs, quæ ipsi specialiter sibi reseruant, sic & ab ijsdem possint Prælati regulares absoluere religiosos sibi subditos; si quidem concessio Pii V. loquitur de reseruatis Papæ, vt constat ex verbis illis bullæ citatæ: *Et insuper quia sacrum œcumenicum Concilium Trid. concessit Episcopis, vt absoluere possint in foro animæ, seu conscientiæ ab omnibus, &c.* quæ verba non possunt intelligi, nisi de casibus papalibus, de quibus tantùm ibi loquitur Concilium; ideoq; non debent extendi ad ea, quæ specialiter reseruantur Ordinarijs, & aliàs sunt Regularibus sublata per allegatum decretum Clementis VIII.

Quòd si deniq; quæras, an moniales subiectæ Ordinario subiaceant casibus, ac censuris, quæ ipse Ordinarius generaliter reseruat pro sua diœcesi, etiamsi de ijs non fiat expressa mentio in edicto reseruationis.

50 ℞. Videri subiacere: & ratio est, quòd, cùm edicta loquantur generaliter, adeoq; comprænhendant quoscunq; subditos Ordinarij reseruantis, & aliàs lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi; non apparet, ex quo capite moniales subiectæ Ordinario debeant eximi à præfatis edictis.

edictis. ita docti recentiores, & talem puto esse praxim.

QVÆRES X. An, & qualiter moniales subijciantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad receptionem Nouitiarum.

51 ℞. Subijci alterutri illorum, prout ipsorum iurisdictioni respectiuè subduntur: & quidem non solùm quò ad taxandum numerum monialium recipiendarum (quod videtur spectare ad propriũ Prælatum monialium, quippe cui in Constit. Pij V. *Circa pastoralis* districtè prohibetur, ne recipiat plures moniales, quàm possint commodè sustentari) sed etiam quò ad taxationem dotis, cùm talis taxatio item spectet ad proprium Prælatum monialium, vtpote cui incumbit ex officio procurare bonum monialium subditarum, tum spirituale, tum temporale: non item quò ad explorationem voluntatis nouitiæ recipiendæ; hæc enim de rigore iuris spectat generaliter ab Ordinarium loci quò ad omnes moniales, etiam exemptas, vt clarè colligitur ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 17.* talem explorationem committente Episcopo, aut in eius defectum ipsius Vicario generali, adeoq; non includente Prælatum regularem, neq; quò ad moniales sibi subiectas: quanquam (vt audiui) in aliquibus locis etiam Prælati regulares dictam facere soleant explorationem quò ad moniales subditas vltra eam, quæ fit ab Ordinario (idq; sciente, & non dissentiente ipso Ordinario) non quidem ex necessitate, sed ex superabundantia, & ad benè esse.

QVAERES XI. Qualiter moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quò ad emissionem professionis religiosæ.

52 ℞. Subiacere in eo quod illæ non solent profiteri, nisi coram Ordinario, aut proprio Prælato regulari, prout ijs respectiuè subduntur; & hoc eo modo, quo diximus *hic cap. 3. sect. 1. q. 4.* vbi ostendimus de rigore professionem debere acceptari ab Abbatissa, seu Priorissa monasterij; adeoq; assistentiam Ordinarij, aut Prælati regularis non esse de valore illius, sed potiùs ad benè esse, & ad maiorem solemnitatem.

QVAERES XII. In quibus subsint moniales Ordinario, aut Prælato regulari quò ad recipiendas puellas intra monasterium causa educationis.

53 ℞. Subesse in eo, quòd non possunt recipere dictas puellas, nisi obtenta in scriptis licentia siue ab Ordinario, siue à Prælato regulari, pro vt alterutri illorum moniales immediatè subduntur: idq; ex decreto Sacræ Congregationis relato *sup. c. 5. sect. 4. q. 3.*

QVAERES XIII. An moniales subdantur Ordinario loci, aut Prælato regulari tam quò ad egrediendum è clausura in casibus permissis, quàm quò ad recipiendum intra clausuram personas extraneas legitimè intrantes.

54 ℞. Subdi quò ad vtrumq; siue Ordinario, siue Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subsunt; quò ad egrediendum quidem è clausura ob dicta *cap. 5. sect. 2. q. 9. § at dices*: quò ad recipiendos vero extraneos

neos intra clausuram ob dicta ibi *sect.3.quæst.30. & 32.*

QVÆRES XIV. An moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad hoc, vt non possint visitari ab extraneis ad ipsas accedentibus absq; licentia alterutrius illorum, prout ijs respectiuè subijciuntur.

55 ℞. Subdi, si talis sit consuetudo loci, vt monasteria monialium exemptarum adiri non possint absq; licentia tam Prælati regularis, quàm Ordinarij: sic quippe decidit Sacra Congregatio, vt vidimus loco superiùs citato *sect.5.q.7.§.quòd si quæras.*

QVÆRES XV. An moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quò ad visitationem, prout alterutri illorum subduntur.

56 ℞. Subiacere, vt videbimus *subsect. sequenti.*

QVÆRES XVI. Qualiter moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quò ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

57 ℞. Subesse; cum hoc tamen discrimine, quòd, si moniales sint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatissæ non solùm debet interuenire Prælatus regularis, sed præterea potest ei assistere etiam Ordinarius, vt vidimus *subsect. præced. q.*14. si verò moniales immediatè sint subiectæ Ordinario, solus Ordinarius debet interesse dictæ electioni; sed de hoc infrà, vbi agemus de electione Abbatissæ.

QVÆRES XVII. Qualiter moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quò ad bonorum temporalium administrationem.

58 ℞. Subdi, soli quidem Ordinario, si ei immediatè subsint Prælato autem regulari, & simul etiam Ordinario, si aliàs sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione: eo tamen modo, quo indicauimus *subs. præced. q.*15. ratio autem responsionis est, quòd, cùm bonorum temporalium administratio ex officio incumbat Prælato vniuscuiusq; monasterij respectiuè, vt benè ostendit *Suar. tom.4. de relig. tract.8. l.2. c.26. num.*1. hòc ipsò quòd Ordinarius est proprius Prælatus monialium sibi subiectarum, & Superior regularis monialium sui Ordinis, aliàs exemptarum: sequitur Ordinario, aut Prælato regulari incumbere administrationem bonorum earundem monialium ad illos respectiuè attinentium; siue huiusmodi administrationem per se exerceant, siue per alios. & hæc de iure communi, circa quod facta est aliqua immutatio à Gregorio XV. vt vidimus *subsect. præced. quæst.*15. *iam citato.*

QVÆRES XVIII. An, & quibus in casibus Ordinarius, aut Prælatus regularis possint ingredi monasteria monialium sibi respectiuè subditarum.

59 ℞. Posse, & quidem non solùm in casu visitationis, sed etiam in quocunq; alio casu magnæ necessitatis, aut vtilitatis: dummodò ingrediantur in casu tantæ necessitatis, aut vtilitatis, vt in eo dari possent alijs facultatem intrandi. ita *Barbosa de offic. Ep. alleg.*102. *num.*43. pluribus alijs citatis, & habetur expressè in bulla Gregorij XIII. edita 23. Decemb. 1581.

quæ

quæ incipit *Dubijs*,& declarat Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura,& regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati: idq; sub variis pœnis à nobis supra explicatis *cap.5.sect.3.q.3.&* 21.

Quòd si quæras, an Prælatus regularis monialium possit ingredi clausuram monialium sibi subditarum ad ministrandam Eucharistiam moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam vnctionem, ad assistendum eius morti, aut exequijs; interim excluso Confessario illarum, qui ex officio hæc omnia præstare solet.

℞. Videri posse, si moniales verè ei subsint, siue tanquam Ordinario, siue tanquam Superiori delegato, & quidem illimitatè. Ducor quòd, data hypothesi, ille est Ordinarius, aut supremus Parochus monialium (qua ratione Episcopus dicitur esse supremus Parochus totius suæ diœcesis, vtpote habens totam diœcesim in parochiam, sicut notauit *Barbosa de offic. Episc. alleg.* 80. *num.* 1.) ac proinde habet in moniales totam illam potestatem, quam habet earum Confessarius (excepta tamen facultate audiendi illarum confessiones, quæ fuit sublata à Gregorio XV. in sua bulla *Inscrutabili*) sicut ergò quilibet Episcopus potest cum quolibet suorum subditorum præstare quidquid potest proprius illorum parochus (& quidem eo excluso) sic & Prælatus regularis præstare poterit cum monialibus sibi subditis quidquid cum illis præstare potest ipsarum Confessarius (excepta auditione confessionum) tanquam immediatus earum parochus: siquidem par ratio procedit in vtroq; casu. Vnde fit, vt, sicut Confessarius ingredi potest ad ea omnia præstanda ratione officij; ita & possit ingredi Prælatus ad eadem præstanda tanquam Ordinarius, aut supremus Parochus monialium: quod si detur, iam necessariò fatendum est quòd, sicut Confessarius in propositis casibus ingredi potest; sic & ingredi poterit Prælatus ad præfata ministeria obeunda: quod esset illum ingredi non vt Prælatum monialium (quo modo non esset necessarius ingressus illius in talibus casibus) sed vt Parochum; & consequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos monialium in casibus non permissis ingredientes. neq; ex eo quòd Confessarius monialium potest prædicta omnia ex se præstare, sequitur Prælatum ingredi in casu non necessario: cum hìc necessitas sumatur non ex parte ministri, sed ministerij exercendi cum monialibus, quod sine dubio in adductis casibus est necessarium.

Addo quòd, cùm iuxta dicenda *cap.10.q.39.* Confessarius monialium maximè regularis ingrediens clausuram eò ipsò secum possit ducere socium; etiam Prælatus regularis monialium, si velit, in casibus permissis ingredi poterit cum Confessario præcisè vt socius; æq; ac posset ingredi quicunq; alius religiosus Ordinis (idq; etsi aliàs ibi non extaret consuetudo

ducendi

ducendi socium; cùm enim talis consuetudo sit laudabilis; licitè posset induci, estò Prælatus ad id moueretur ex curiositate (secùs, si socius non ingrederetur præcisè ad associandum Confessarium, sed soleret ei inseruire in ministerio ibi exercendo; & Prælatus tale seruitium non præstaret: tunc enim illicitus esset ingressus, vtpote factus absq; sufficienti titulo (siquidem titulus socij iam non subsisteret) & in fraudem legis talem ingressum prohibentis: idq; ob doctrinam *Sanchez l.6. mor.c.16. num.49.* quæ proportionaliter in hoc casu procedit.

Moneo hìc quòd, licèt demus Prælatum monialium posse ingredi clausuram ad exercenda ministeria spectantia ad munus Confessarij: regulariter tamen id non expedit, tum ne hinc offendatur Confessarius; tum ob alias causas, quæ facilè occurrere possunt: nam multa licent, quæ non expediunt.

60 Cæterùm, quod olim concessit Vrbanus IV. monialibus S. Claræ, teste *Miranda q.2. de monial. art.15.* nimirùm quòd Generalis Minister Ordinis minorum posset ingredi monasteria dictarum monialium cum 4. aut 5. Fratribus eiusdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, si quando id ei videretur expedire; non apparet, quo modo in præsentia subsistat, attenta bulla Gregorij XIII. citata, in qua quibuscunq; Superioribus regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta monasteria, si quam habent, vtantur, nisi in casibus necessarijs: & quidem derogando quibuscunq; priuilegijs; vnde, cùm celebratio Missæ, aut prædicatio verbi Dei audiri possint à monialibus per fenestellas Ecclesiæ: non potest dici, quòd comprehendantur inter casus necessarios, de quibus loquitur bulla Gregorij, ita *Barbosa sup. num.44.* contra Mirandam putantem ministrum Generalem sui Ordinis, ac eius Prouinciales posse vi præfatæ concessionis, etiam hodie, ingredi dicta monasteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi; quòd non reijcit *Tambur. D.24. de iure abbatiss. q.10. num.1.* dicens, *an autem hodie in praxi supradicti minister generalis, & Prouincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barbosa*, nullo alio verbo apposito, per quod iudicet se non approbare, aut reijcere eiusmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modò dicta, nec (vt puto) est in vsu.

QVAERES XIX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis de bonis monialium sibi respectiuè subditarum possint disponere in casibus aliàs permissis, etiam contradicentibus ipsis monialibus.

61 ℞. Non posse, loquendo de contractibus grauioris momenti, & inde probatur, quòd neq; Abbatissa, seu Priorissa, cui incumbit tota administratio bonorum monasterij immediatè, ac proximè similes contractus regulariter potest facere propria auctoritate absq; cõsensu proprij Capituli: ergò neq; Ordinarius, aut Prelatus regularis, quibus minùs proximè, ac immediatè incumbit administratio dictorum bonorum quò ad monasteria

sibi

sibi respectiuè subiecta; poterunt præfatos contractus facere sine consensu Capituli; vnde existimo talem esse praxim, sicq; communiter obseruari.

QVÆRES XX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint deponere, aut suspendere ab officio Abbatissas, seu Priorissas monialium sibi respectiuè subditarum.

62 ℞. Posse, si occurrat iusta causa id faciendi. & ratio est, quòd supradicti in moniales subditas habent potestatem coercitiuam, etiam pro foro externo; hæc autem sufficit, vt possint eas punire in foro externo pœna iusta: qualis vtiq; esse potest etiam depositio, ac suspensio ab officio; vnde ea non solùm identidem imponitur in religionibus virorum, sed etiam ipsis monialibus comminatoriè indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo sub pœna priuationis, aut suspensionis ab officio.

SVBSECTIO III.

De Canonica Monialium Visitatione.

63 *Visitatio canonica quid sit.*
64 *Alia est generalis, alia particularis.*
65 *Prælati monialium tenentur eas visitare.*
66 *Moniales subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ visitantur ab Ordinario, exemptæ verò à Prælato regulari.*
67 *Capitulum, Sede vacante, visitat moniales non minùs, quam Ordinarius.*
68 *Illas item visitat Vicarius generalis.*
69 *Ius visitandi potest delegari.*
70 *Visitatio facienda singulis annis.*
71 *Proponitur materia visitationis.*
72 *Præmonendæ moniales de visitatione facienda.*
73 *Prælatus tempore visitationis ingreditur clausuram.*
74 *Ducit secum aliquos socios.*
75 *Si ingreditur ob fabricæ constructionem, ducit secum socios solitos vltra Architectum.*
76 *In tales socios assumi possunt Regulares, etiam ex indulto Leonis X.*
77 *Et hoc indultum, licèt factum viuæ vocis oraculo, iuxta aliquos hodiè durat.*
78 *Visitatio, quæ fit in casu particulari, facienda iudicialiter.*
79 *Moniales exemptæ nequeunt obstare Ordinario, ne earum visitet clausuram.*
80 *Et, si obstent, incurrunt excommunicationem.*
81 *Ad hoc tamen requiritur, vt, apposito impedimento, moniales moneantur, vt desistant.*
82 *Monitio ista sufficit, quòd sit generalis.*
83 *Ea facienda ab ipso Visitatore.*

Dicta

84 *Dicta excommunicatio incurritur etiam in casu, quo impedietur visitatio intentata à Prælato regulari.*

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine visitationis canonicæ.

63 ℞. Intelligi actum, quò legitimus Prælatus monialium iuxta sacros canones, aut constitutiones religionum inquirit statum, & mores monialium sibi subditarum ad effectum debitè corrigendi excessus, si qui fortè depræhendantur, ac opportunis medijs promouendi bonum ipsarum tam spirituale, quàm temporale: idq; ex iurisdictione sibi competente ad executionem sui pastoralis officij.

QVÆRES II. Quotuplex sit huiusmodi visitatio.

64 ℞. Esse duplicem; generalem scilicet, & particularem: generalis est, quam Prælatus ordinariè facit ex debito sui pastoralis officij (& de hac potissimùm nobis in præsentia agendum est) particularis est, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex causa hic, & nunc mouente animum suum; de qua loquitur *Clem.* 2. §. *nos igitur de censib.*

QVAERES III. Quo iure obligentur Prælati monialium ad canonicam earum visitationem.

65 ℞. Obligari tum ex *Clem.* 2. *Attendentes de stat. monac.* statuente monasteria monialium Papæ immediatè subiectarum visitari debere ab Ordinario loci apostolica auctoritate; non exempta verò ab eodem Ordinario, sed propria potestate; exempta deniq; à proprijs Prælatis regularibus; tum ex *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 1. vbi præcipitur, vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad regulæ, quàm professi sunt, præscriptam vitam instituant, & componāt, atq; in primis quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent: omnisq; cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur. Vbi ad rem nostram maximè faciunt verba illa, *quam in eorum visitationibus, &c.* quæ sine dubio inducunt Prælatis monialium obligationem illas visitandi; eamq; grauissimam, vt colligitur ex grauitate materiæ, circa quam versatur talis obligatio.

QVAERES IV. Quinam Prælati possint, & debeant visitare moniales.

66 ℞. Distinguendo; vel moniales sunt immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: & hæ possunt, ac debent visitari ab ipso Ordinario, auctoritate quidem propria, si sint ipsi immediatè subiectæ, auctoritate verò apostolica, si moniales immediatè subsint Sedi Apostolicæ. vel monia-

les

les subiacent iurisdictioni Prælati regularis: & hæ debent; & possunt visitari à Prælato regulari. quanquam, quòd spectat ad obseruantiam clausuræ, moniales quæcunq; siue exemptæ, siue non exemptæ, visitari soleant ab Ordinario loci, eo modo, quo diximus *sup. cap. 5. sect. 1. q. 5.* patet responsio ex *Clem. 2. citata q. præcedenti*; si monuero cum *Tamburino D. 14. de iure abbatiss. q. 3. num. 4.* ad illos eosdem Prælatos, ad quos spectat visitatio monialium, spectare etiam earum correctionem, ac punitionem, si deliquisse repeeriantur.

An autem Capitulum, Sede vacante possit absolutè visitare moniales Ordinario subiectas, immò & exemptas quò ad obseruantiam clausuræ.

67 ℞. Videri posse, & colligitur ex dictis *cap. 5. sect. 1. q. 5.* quæ inde confirmari possunt, quòd non est credendum Ecclesiam velle moniales manere toto tempore Sedis vacantis omninò destitutas canonica visitatione, siue absolutè, si sint non exemptæ, siue quò ad obseruantiam clausuræ, si sint exemptæ: cùm alioqui possit contingere casus, in quo tunc temporis maximè necessaria sit visitatio. dissentiunt tamen *Azorius p. 3. l. 3. c. 37. q. 14.* & alij apud *Tamburinum sup. q. 5. num. 3.* putantes Capitulum, Sede vacante, non posse visitare cœnobia monialium exempta, quæ aliàs posset Ordinarius, vt delegatus Sedis Apostolicæ; sicq; fuisse decisum à Rota testatur *Barbosa sup. alleg. 73. num. 25.* idemq; sentit *Diana p. 7. tract. 12. resol. 28. ex Baunio.*

68 Addo etiam Vicarium generalem posse visitare modo dicto moniales, & quidem non solùm subiectas Ordinario, sed etiam exemptas; non tamen quò ad omnia (sicut potest visitare moniales non exemptas) sed tantùm quò ad obseruantiam clausuræ iuxta dicta supra *cap. 5. sect. 1. q. 5.* constat autem ius visitandi non competere Vicario generali, nisi specialiter id ei committatur: quod alijs citatis notauit *Barbosa num. 28.*

Quòd si quæras, an Prælati monialium possint alteri delegare munus visitandi, & quidem etiam in ijs, quæ ipsis competunt solùm ex delegatione Sedis Apostolicæ.

69 ℞. Posse, & constat tum ex vsu, tum ex dictis *subs. præced. q. 1.*

QVÆRES V. Quàm frequens debeat esse visitatio monialium.

70 ℞. Regulariter debere fieri singulis annis iuxta *Clementinam 2. attendentes de stat. monac.* vbi id expressè statuitur: & quidem meritò; cùm maximè conducat ad bonum gregis, quòd Pastor agnoscat pecoris sui vultum suumq; gregem consideret: sicut benè notauit *Fuscus l. 1. de visitat. c. 3. num. 10.* hinc inferens frequentes debere esse visitationes: quod vtiq; etiam procedit in monialibus.

QVÆRES VI. De quibus instituí debeat visitatio monialium.

71 ℞. Debere institui non solùm circa ea, quæ præscribit *Concilium Trid. sup. cap. 9.* nimirum circa vota substantialia religionis, victum, ac vestitum, sed etiam circa sequentia, videlicet quot sint moniales: an professio fiat tempore debito: an habitus nouitiarum, ac professarum sit distinctus: an

mo-

moniales vltra vota substantialia obseruent regulam proprij Ordinis, ieiunia in ea præscripta, silentium, aliasq; regulares obseruantias: an deferant vestes debitas: an suo tempore celebrent diuina officia, & an omnes conueniant: an seruent debitam clausuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant conuersationes suspectas, periculosas, & scandalosas: qualiter in suo munere se gerant Abbatissa, Vicaria, & aliæ Officiales monasterij: quàm diligenter munus suum obeant Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij: qualis sit educatio nouitiarum, ac puellarum ibi commorantium causa educationis: qualiter expendantur bona monasterij, ac implicentur dotes monialium, quæ admittuntur; & alia id genus, quorum longum retexit cathalogum *Gauantus in tract. de visitatione*.

QVAERES VII. An moniales possint, & debeant præmoneri de tempore visitationis.

72 ℞. Communiter posse, & debere præmoneri, vt illæ possint tantò meliùs se disponere ad visitationem, & hæc maiori cum fructu ipsarum peragatur; non repugnare tamen, absolutè loquendo, immò interdum expedire, aut etiam necessarium esse, vt Prælatus ex improuiso accedat ad visitationem, præsertim particularem; v.g. vt inueniat monialem in flagranti delicto, vt reperiat suppellectilem alicuius monialis vanam, ac omninò indecentem statui religioso, quæ aliàs occultaretur, vt maiori cum sinceritate explorare possit statum monasterij absq; periculo subornationis; sic quippe de filio hominis scriptum est *Matth.* 24. *Estote parati, quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est*: sic & *Marci* 13. dicitur: *Vigilate, nescitis enim quando dominus domus veniat, serò, an media nocte, an galli cantu, an manè: ne, cum venerit repente, inueniat vos dormientes.*

QVAERES VIII. An Prælatus monialium possit tempore visitationis ingredi monasterium, & quo modo.

73 ℞. Posse, dummodò aliàs obseruet, quæ præscripsit Greg. XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, & sic habet: *Auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati*. Cùm enim Prælatus instituturus visitationem monialium debeat illis proponere edicta visitationis, illam denunciare, habere ad ipsas exhortationem; & hæc fieri debeant secretò, ac exclusis nouitijs, conuersis, & alijs fœminis in monasterio fortè commorantibus: constat in tali euentu adesse necessitatem ingrediendi, adeoq; facultatem Prælatis monialium ad id concessam extendi ad talem casum. præsertim, cùm in ipsa visitatione debeant visitari officinæ Conuentus, cellæ monialium, ac suppellex, dormitorij decentia, aliquod ædificium, quod fortè construi-

tur, aut constituendum est, aut minatur ruinam: præterquamquòd, finita visitatione, ingrediendum est capitulum conuentuale ad publicandam ipsam visitationem, ac imponendam correctionem culparum inde resultantium; quæ sine dubio non possunt fieri absq; eo quòd Prælatus visitans ingrediatur monasterium, vt rectè aduertit *Sanch.l.6. mor.c.16.nu.54.* ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det testimonium, & actus faciat iudiciales.

Difficultas est, quot socios secum debeat Prælatus introducere in monasterium, attento quòd Gregorius XIII. non exprimit in citata Constit. quot illi esse debeant, sed solùm dicit, *à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati*.

74 ℟. *Tambur. D.24. de iure Abbatiss. q.10. num.3. ex Miranda q.2. de monial. art.15.* posse tuta conscientia introduci 3. socios iuxta illud: *In ore duorum, vel trium testium stet omnem verbum*: immò & 4. aut 5. secundùm Victorellum, ac Bonacinam; verùm in hoc standum est vniuscuiusq; loci consuetudini, quæ habet vim legis, & est optima legum interpres: dummodò saluetur, quòd Prælatus ingrediatur comitatus à paucis, sicut requirit Gregorius. Certè de Ministro generali Fratrum Minorum asserit Vrbanus IV. in quadam Constitutione eum posse ingredi monasteria monialium sibi subiectarum cum 4. aut 5. Religiosis, ac honestis socijs; Prouinciales verò solùm cum 2. aut 3. socijs; prout aduertit *Portell. de dub. regul. v. clausura monialium in addit. num.6.* addens ex *Rodriquez tom.1. quæst. 47. artic.7.* etiam Commissarium particularem delegatum à Prouinciali ad visitandum monasterium aliquod monialium, etiam ipsum posse ingredi cum 2. aut 3. socijs; quamquam (vt notat Miranda) quòd in casu proposito socij ingredientes cum Prælato sint tantum duo, vel tres, non sit res adeò magni momenti, vt, si talis numerus non adeò exactè obseruetur, inde dici possit incurri culpa m. aut excommunicatio lata aduersùs indebitè intrantes monasteria monialium præsertim si adsit bona fides, & absit omnis fraus, ac dolus.

75 Cæterùm monet *Tamb. num.6.* quòd si ratione ædificij construendi Episcopus, aut Superior monialium ingrediantur monasterium cum aliquo Architecto, vel alio Artifice: nihilominùs debent secum coassumere suos ordinarios comites, prout statuitur in allegata Constitutione Gregorij XIII. siquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediuntur tanquam comites, sed vt Operarij, ac Artifices.

An autem Ordinarius, aut alius Prælatus ingressurus monasterium monialium ad illud visitandum possit, ac teneatur sibi assumere in comites visitationis viros religiosos.

76 ℟. Posse, saltem de iure communi; cùm nullum extet ius id generaliter prohibens Regularibus; immò potiùs id in specie viuæ vocis oraculo fuerit concessum Fratribus Minoribus, vt videre est apud *Casarubium in comp.*

*comp. v. ingredi monasteria num.*32. & consequenter Religiosis aliorum Ordinum per viam communicationis;non tamen teneri,estò Gregorius XIII. loquens de comitatu Episcopi ingredientis monasteria monialium dicat *à paucis, ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitatus*; si quidem hic nomine *religiosi*,non significatur homo adstrictus 3.votis substantialibus religionis, sed vir pius, ac timoratus; sicut benè notat *Tamburinus supra num.4. ex Victorello*.

Cæterum illud hoc in loco benè animaduertendum est, quòd cùm concessio illa relata à Casarubio fuerit facta à Leone X. viuæ vocis oraculo, post generalem reuocationem viuæ vocis oraculorum à Gregorio XV. & Vrbano VIII. factam non ampliùs subsistit; nisi quis velit iuxta doctrinam *Peyrino tom.3. priuil. cap.12. ad Constit.18. Vrb. VIII. num.1.* sustinere illud non fuisse compræhensum sub præfata generali reuocatione, vtpote quod transijt in priuilegium bullatum vi Constitutionis Gregorij XIII. confirmantis, & ex certa scientia innouantis omnia priuilegia ab ipso, alijsq; suis Prædecessoribus concessa Fratribus Minimis, etiam viuæ vocis oraculo: quæ Constitutio refertur à *Peyrino tom.2. priuil. Constit. 1. Gregorij XIII.* & sic habet: *Omnia, & singula priuilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prærogatiuas, fauores, conseruationes, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum alijs Ordinibus mendicantibus, & non mendicantibus, eisdem Correctori generali, & Zelosis, ac alijs Fratribus, ecclesijs, domibus, Conuentibus, & locis eorum quibuscunq; in genere, & specie, etiam per solam signaturam, etiam viuæ vocis oraculo, vt præfertur, aut aliàs tam per præfatos, & alios quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem præfatam, quàm Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacunq; forma, & expressione verborum concessa, &c. quatenus sint in vsu, & sacris canonibus, & decretis Sacri Concilij Trident. non aduersentur, approbamus, confirmamus, & innouamus, perpetuamq; roboris firmitatem obtinere, & firmiter obseruari*; quod item priùs fecerat Pius V. ijsdem Fratribus Minimis per bullam adductam ab eodem *Peyrino sup. Constit. Pij V. in ordine 7. §. 31.* Quæ concessio vtiq; per communicationem suffragatur etiam Religiosis aliorum Ordinum.

77 Addo ex *Rodriquez tom.1. q.47. art. 8. & Miranda sup. art. 16.* præfatam concessionem Leonis X. si detur modo dicto transijsse in indultum bullatum, non videri reuocatam à Gregorio XIII. in bulla *Vbi gratiæ* superiùs non semel allegata, ac reuocante omnes, & quascunq; licentias concessas quibuscunq; viris ingrediendi monasteria monialium: ea quippe loquitur de facultatibus, ac licentijs personalibus; vt inde constat, quòd ea solùm loquitur de facultatibus concessis Comitissis, Marchionissis, & Ducissis, & alijs quibuscunq; personis (qui modus loquendi indicat priuilegium esse personale; tanquam concessum, sin minùs certæ personæ, certo generi per-

sonarum, sicut colligitur ex *l. qui tale 24. ff. de soluto matrim.* cùm tamen allata concessio Leonis X. non sit personalis, sed realis, vtpote facta toti Ordini Minorum, qui fictione iuris nunquam videtur perire; sicut aduertit Rodriq. generaliter docens priuilegium factum certo generi personarum, quæ per fictionem iuris nunquam pereunt, censendum esse reale, ac perpetuum, non autem personale.

QVAERES IX. An, & quando visitatio monialium fieri debeat in forma iudiciali.

78 ℞. Debere fieri, si fiat in casu particulari, v. g. occasione alicuius grauis excessus perpetrati in monasterio: secùs, si fiat generaliter, prout fit communiter. constat ex ipsa praxi.

QVÆRES X. An moniales exemptæ possint impedire Ordinarium, quò minùs eas liberè visitet circa custodiam clausuræ.

79 ℞. Videri non posse attenta praxi ferè communi, ac decisione, quam ex Galleto adducit *Barbosa allegat. 102. de offic. Epis. num. 7.* hinc inferens non ita facilè admittendam esse resolutionem *Mirandæ supra artic. 14.* sustinentis non licere Episcopis monialium monasteria exempta, Prælatisq; regularibus subiecta ingredi, etiam prætextu videndi, an ibi violata sit clausura, nisi solùm in casu, quo publicè constaret illam esse violatam: & tunc, nonnisi postquàm de ea re semel, ac iterum Prælatos ordinarios monialium admonuerit; huic enim doctrinæ aduersatur praxis communis, qua constat Ordinarium solere visitare moniales exemptas, quò ad clausuram, quoties iudicauerit id expedire; nec posse ipsos Regulares, quibus subsunt moniales impedire, quò minùs ille id præstet; & hoc, licèt aliàs nunquam visitauerit illud monasterium: quod declarauit Sacra Congregatio 24. Nouemb. 1617. apud *Gauantum in manu. v. monialium clausura num. 57.* addentem *num. 60.* ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. posse Ordinarium interrogare moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad clausuram. Immò docet *Fuscus l. 2. de visitat. cap. 19.* (quod nos etiam supra adnotauimus) monialibus recusantibus visitari, posse Episcopum eis resistere frangendo portas monasterij, & vim vi repellendo.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrant moniales, & alij quicunq; impediunt visitationem canonicam monialium.

80 ℞. Incurrere excommunicationem maiorem latam in *Clem. attendentes de stat. monac.* & à nobis propositam *sup. cap. 8. q. 11.* latèq; à *Bonac. D. 2. de censur. partic. q. 2. par. 4.* explicatam; qui benè ait *num. 2.* quòd, cùm materia istius excommunicationis sit impedire visitatorem in ijs, quæ pertinet ad reformationem monialium circa vitam voluptuosam, & ad debitum famulatum Deo præstandum, vt habetur in ipso textu; & ex alia parte talis impeditio fieri possit multis modis: sequitur tot modis contrahi præsentem censuram, quot modis fit dicta impeditio: dummodò tamen præcedat

admo-

admonitio ad eam incurrendam vi textus requisita ijs verbis *nisi moniti resipiscant*.

81 Notat autem *Bonacin. num.* 4. ad contrahendam istam censuram non sufficere, quòd præfata admonitio fiat, antequam apponatur impedimentum visitationi, sed eam debere subsequi appositionem ipsam impedimenti; ita vt Prælatus visitans impedientem moneat, vt desistat ab impediendo. cuius rei ea est ratio, quòd in textu dicitur, *nisi moniti resipiscant*: non dicitur autem resipiscere is, qui non deliquit (v. g. impediendo in præsenti materia) quod etiam notarunt *Suarez D. 23. de censur. sect. 5. num. 9. Sayr. l. 3. de censur. cap. 35. num. 14. Nauar. cap. 27. num. 140.* & alij.

82 Ista tamen monitio non est opus, quòd sit specialis, & particularis, sed sufficit illam esse generalem; siquidem textus simpliciter, ac indistinctè loquitur dicens, *nisi moniti resipiscant*; adeoq; non debet restringi ad monitionem specialem, cùm, iure non distinguente, nec nos distinguere debeamus. ita Suarez Sayr. Nauar. & alij locis modò citatis: quos sequitur *Bonac. num.* 5. monens *num.* 6. in præsenti euentu requiri ad incurrendam istam censuram vel triplicem monitionem, vel vnam pro triplici: probatq; ex Suarez supra ac *Filliucio tractat.* 14. *num.* 73. quia vbi ius petit iuridicam monitionem, semper loquitur de monitione canonica; monitio autem canonica est trina, aut certè vna pro trina, nisi aliud necessitas suadeat.

83 Præterea ista monitio, vt sit legitima, debet fieri ab ipso Visitatore monialium, qui impeditur; aut certè ab eius Superiore in causa visitationis. patet, quia ista monitio debet esse iuridica; non est autem iuridica, nisi fiat à legitimo Superiore, qui in causa visitationis est vel ipse Visitator, vel Superior illius in iurisdictione. ita *Bonac. num.* 7. ex Ang. Suar. & Filliuc. addens *num.* 8. ad incurrendam istam excommunicationem præsupponi præsumptionem; cùm in textu adhibeatur verbum *præsumpserint*, adeoq; illam posse euitari ex quacunq; ignorantia, præter quàm ex affectata cum ingenti temeritate coniuncta.

84 Et certè, quòd ista excommunicatio incurratur, etiam in casu quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari: colligitur ex tenore ipsiusmet textus; qui cùm dicat, *singula monialium monasteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alij subiecta noscuntur, Apostolica; non exempta verò, ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus subsunt, annis singulis debeant visitari*; vtiq; comprehendit etiam Prælatos regulares expressos in his postremis verbis *per alios, quibus subsunt*.

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quò ad subiectionem erga propriam Abbatissam.

Acturi in ista sectione de gubernatione monialium, prout se tenet ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ, cui legitimè subduntur; necesse est, vt aliqua priùs explicemus de eius electione: sicq; sectionem diuidemus in 2. subsectiones, in quarum 1. agemus de canonica electione Abbatissæ, in 2. de eius potestate in moniales subditas.

SVBSECTIO I.

De canonica electione Abbatissæ.

85 *Electio canonica quæ sit.*
86 *Quot modis fieri possit.*
87 *De iure communi spectat ad monasterium, cui fit.*
88 *Ad eam concurrunt solùm moniales professæ choristæ, nisi sint inhabiles.*
89 *Conuersæ ad eam admitti possent; de facto tamen non admittuntur.*
90 *Monialis eligenda in abbatissam debet habere varias conditiones.*
91 *Non est opus, quòd expleuerit annum 40.*
92 *Electio facta sine dictis conditionibus est ipsò factò irrita; quod alij negant.*
93 *In electione ex concurrentibus ad abbatissatum pro arbitrio præferri potest ætas in iure præscripta antiquitati professionis; vel è contra.*
94 *Regulariter Abbatissa eligitur ex eodem monasterio.*
95 *Soror Abbatissæ præsentis potest eligi, vt ei succedat in officio.*
96 *Qui debeant præsidere electioni.*
97 *In quo loco fiat electio.*
98 *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterq; recipienda suffragia.*
99 *Electio abbatissæ fit per suffragia secreta.*
100 *In eam debet consentire maior pars capituli eligentis, immò & sanior.*
101 *Putant alij sufficere duas partes suffragiorum ex tribus.*
102 *Quid agendum, si quæ schedula sit vitiata.*
103 *Monialis in aliquo casu eligit se ipsam.*
104 *Votum monialis infirmæ non requiritur: at requiri potest.*
105 *Electio fit non solum per viam scrutinij, sed etiam alijs modis.*
106 *Prælatus assistens electioni Abbatissæ non potest ferre suffragium.*
107 *Interdum tamen potest illam nominare.*
108 *Electio qualiter publicanda.*
109 *Quid si facta publicatione, opponatur?*

QVAERES I. Quid intelligatur hic nomine canonicæ electionis.

85 ℞. Intelligi vocationem personæ idoneæ ad munus Abbatissæ, factam iuxta sacros canones, ac statuta vniuscuiusq; Ordinis; dixi, *ad munus Abbatissæ*, vt indicarem, quòd, cùm Abbatissa non habeat ordinariam iurisdictionem, sed quasi ex commissione; & iurisdictio ordinaria sit de ratione Prælati propriè dicti: consequenter Abbatissa, propriè loquendo, non potest dici Prælata: quod in specie notarunt *S. Thom. in 4. d. 25. quæst. 2. artic. 2. quæstiunc. 1. ad 2. Sylu. v. Abbatissa, num. 1. Tabiena ibidem num. 5.* alijq;.

QVAERES II. Quot modis eligi possit Abbatissa.

86 ℞. Posse eligi pluribus modis à nobis explicatis in *tract. de gubernat. c. 2. sect. 1.* sed potissimùm tribus, qui sunt vsitatiores, & habentur in *c. quia propter de elect.* nimirum per scrutinium (qui est omnium vsitatissimus) per compromissum; & per communem inspirationem.

QVÆRES III. Ad quem spectet electio Abbatissæ de iure communi.

87 ℞. Spectare ad monasterium, cui ea præfici debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* vbi id satis clarè indicatur; dum præcipitur, vt ad eligendum cum alijs nulla admittatur monialis, nisi 12. ætatis suæ annum peregerit: sic enim supponitur moniales debere concurrere ad electionem Abbatissæ: tum ex *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 6. & 7.* quòd, cùm præcipiat electiones monialium fieri per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur; & quòd is, qui præest electioni, siue Episcopus, siue alius Superior, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: apertè ostendit electionem Abbatissæ spectare ad monasterium: & quidem meritò, vt sic ea à monialibus recipiatur maiori cum amore, ac fiducia, tanquam ab ipsis electa, & digna tanto munere æstimata: quod non ita facilè eueniret, si ea eligeretur ad arbitrium Ordinarij, aut Prælati regularis. ita *Rodriquez tom. 2. quæst. 54. art. 1. Miranda quæst. 7. de monial. art. 1. Lezana tom. 1. cap. 26. num. 2. Tambur. D. 28. de iure Abbatiss. q. 1. num. 2.* alijq; communiter cum *Sylu. v. electio 3. q. 6.* asserentes de iure communi electionem Præfectæ monialium spectare ad ipsas moniales, dico de

iure communi: modò enim post *Concil.Trid. sup.c.7.* hac in re seruari debent singulorum Ordinum, seu monasteriorum constitutiones, sicut aduertit *Tamb.num.3.*

QVÆRES IV. Quæ requirantur in monialibus, vt possint concurrere ad electionem Abbatissæ actiuam, stando præcisè in iure communi.

88 ℟. Requiri, vt sint professæ, saltem tacitè; & quòd expleuerint 12. ætatis annum. habetur expresè in citato *cap.indemnitatibus:* quanquam, cùm hodie maior ætas petatur ad professionem emittendam; maior item ætas requiritur ad faciendam huiusmodi electionem, nempe 16. annorum expletorum: quod benè aduertit *Suar.tom.4.de relig. trac.8. l.2.c.6. nu.18.* addens iure communi maiorem ætatem non desiderari, nec peti, vt post professionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideoq; non esse necessarium, quòd professio antecesserit diem electionis, sed sufficere, vt ea ante electionem legitimè facta sit. Dixi *de iure communi*, quia attentis iuribus particularibus religionum (quibus diximus standum esse ex decreto Concilij Trid.) in aliqua religione requiritur, vt monialis concurrens ad electionem Abbatissæ fuerit professa aliquot annis (vt in Ordine Prædicatorum, in quo, teste *Castellino c.17.de elect.num.15.* non potest monialis habere vocem actiuam in electione Abbatissæ, nisi post annos 12. ab emissa professione.)

Cæterùm ab electione actiua Abbatissæ excludi debent moniales inhabiles: quales sunt: 1. excommunicatæ excommunicatione maiori: 2. suspensæ ab officio: 3. interdictę: 4. prohibitæ eligere sine licentia Superioris: 5. quę scienter indignam elegerunt in aliqua vacatione, aut certè peccauerunt in postulando (si tamen secuta est postulatio, vel electio) 6. quæ per laicalem abusum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præscriptum: 8. quæ sunt irregulares. & hæc ex varijs iuribus, quæ adducimus in *nostro trac. de gubernatione*, & hìc breuitatis causa omittimus.

Quòd si quæras, an moniales, quę dicuntur Conuersę, possint, & debeant admitti ad electionem Abbatissæ.

89 ℟. *Suar.sup.num.18.* quòd, cùm eæ sint verè religiosæ professæ, vt supponitur; nullum extat ius, quo excludantur à dicta electione: regulariter tamen non solent admitti, siue ex consuetudine, siue ex iure speciali religionum, estò simpliciter id non repugnet.

QVAERES V. Quæ requirantur in monialibus ad hoc, vt eligi possint in Abbatissas, ac Præfectas monasterij.

90 ℟. Requiri non solùm vt monialis eligenda sit professa expresè; sed etiam vt non sit minor annis 40. & 8. annos post professionem laudabiliter vixerit in monasterio. sic decidit *Concilium Trident. sess.25. de regul. cap.7.* sub his verbis: *Abbatissa, & Priorissa, & quocunq; alio nomine præfecta, vel præposita appelletur, eligatur non minor 40. annis, & quæ 8. annis post*

expres-

expressam professionem laudabiliter vixerit. Quanquam in casu, quo inter moniales monasterij nulla ad esset his qualitatibus prædita; & alioqui Superior præsidens electioni iudicaret non expedire, quòd eligeretur Præfecta ex alio monasterio eiusdem Ordinis;tunc posset eligi aliqua ex illis,quæ in eodem monasterio annum 30. excesserint, & quæ 5. saltem annis post professionem rectè vixerit,Episcopo tamen,aut Superiore monialium consentiente;idq; ex decreto *Concilij Trid. vbi supra*. Quin etiam *Suar. num.9.* testatur se ex varijs, ac fide dignis testimonijs vidisse declarationem Sacræ Congregationis hac de re factam;videlicet quòd Abbatissa, licèt per quinquennium non manserit in religione, dum tamen excedat 30. annos, & id fiat ad requisitionem suarum monialium de licentia secundæ dignitatis cathedralis,& earum Superioris regularis,dummodò laudabiliter anno superiore se gesserit,debet confirmari per biennium in officio:& quòd,deficiente ad confirmationem dictæ Abbatissæ Superiorum regularium licentia; procedendum nihilominùs est ad præfatam confirmationem, seruatis ijs, quæ in citato cap.Concilij Trid. præscribuntur. Vbi nomine *confirmationis* puto intelligi illam, per quam electio ipsa confirmatur, non autem illam, per quam Abbatissa absoluto triennio abbatissatus diceretur confirmari iterum in eodem munere.

Quod si quæras, an opus sit, vt monialis eligenda in Abbatissam expleuerit 40. annum,vel sufficiat illum inchoasse.

91 ℞. *Portel.1.p.resp.mor.casu.13.num.1.* sufficere, quòd inchoauerit; probatq; ex *Clem.1.§. cæterum de statu monach.* quæ statuens ætatem petitam ad hoc vt aliquis sit Prælatus alicuius Conuentus, debere esse annorum 25. ait,*nisi 25. annum attigerit*: ergò idem dicendum est in isto etiam casu, vt iura iuri consonent; præsertim, cùm, teste ipso Portello, Nauarrus dicat ex duobus sensibus,in quibus lex explicari potest, accipiendum esse eum, qui benignior est.Oppositum sustinent alij cum *Garcia de benef.p.7.c.4.num.71.* ex eo quòd, cùm Sacra Congregatio Concilij 24. Sept. 1593. declarauerit verba illa *Concilij Trid.sess.24.de reformat.c.14.Ad cæteras autem dignitates, vel personatus,quibus animarum cura nulla subest,Clerici,alioquin idonei,& 22. annis non minores assumantur* debere intelligi de annò vigesimo secundo completo:eadem ratione etiam verba eiusdem *Concilij sess.25. de Regul.c.7. Non minor annis* 40. (supple sit Monialis eligenda in Abbatissam)debebunt intelligi;vt monialis præfata habeat 40.annos completos:si enim non compleuit annum Quadragesimum, est minor 40. annis. Etsi *Henriq.l.14.c.8. num.10.in glossa lit. X. Sà v. beneficium num.31.& alij* loquentes de decreto *Concilij sess.24.de reformat.c.14.* asserant quò ad dignitates, ac personatus sine cura sufficere 22.annos incœptos. Vnde infert *Diana p.7.tract.12. resol.9.* se existimaturum probabilem tam sententiam Portelli, quàm opinionem Garciæ superiùs adductas; nisi obstaret declaratio Sacræ Congregationis supra allegata. Verùm,vt illa obstet,debet esse authentica, & esse

ſe talis, vt obliget, inſtar legis vniuerſalis iuxtà dicenda inferiùs *cap.* 10. *num.* 43.

Difficultas eſt, an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tanquam ſubſtantiales, ita vt alioqui electio ſit eò ipsò irrita, ac nulla.

92 ℞. *Tamburinus ſup. q.* 2. *num.* 7. eſse eò ipsò irritam, ac nullam; probatq; tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis ſub die 16. Maij anno 1623. relata à *Barboſa l.* 1. *de iur. eccl. c.* 45. *num.* 19. tum quia, vbi verba dant formam actus, ſi actus fiat, non ſeruata illa forma, ipſo iure eſt nullus, vt docent *Bartol. in l. Gallus, ff. de liber. & poſthum. & Gomez in cap. fin.* §. *ſi verò de iudic. l.* 6. *num.* 19. Verùm diſsentit *Suar. num.* 8. dicens, *hæ autem duæ conditiones* (quæ ſcilicet ſuperiùs explicatæ ſunt) *non declarantur à Concilio tanquam ſubſtantiales, nec irritatur electio aliter facta, ſed ſimplex prohibitio ponitur, vt non eligatur, &c.* ideoq; ſi alioqui electio facta ſit iuxta commune ius, licèt illæ duæ conditiones non ſeruentur, non erit electio irrita ipſo iure, ſed ad ſummum irritanda. ita Suar. & meo iudicio ſatis probabiliter, patetq; tu ex dictis; tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent; tum quia in dubio interprætatio facienda eſt pro valore actus, vt valeat potiùs, quam corruat *l. quoties, ff. de reb. dub.* tum quia declaratio allegata in contrarium vel non eſt authentica, vel non obligat inſtar legis vniuerſalis iuxta alibi dicta; tum quia actus ſine debita forma factus tunc ſolum eſt nullus, quando forma ponitur tanquam ſubſtantialis; negamus autem id euenire in præſenti caſu.

Dices, quid ſi duæ moniales concurrant ad abbatiſsatum, quarum vtraq; ſit digna; altera tamen ſit Quadragenaria nondum habens quinq; annos profeſſionis; altera verò habens illos completos, aut etiam octo, aliàs nondum attingens 40. ætatis annum, licèt 30. excedat: debet ne in tali caſu præferri hæc poſterior, an potius altera prior?

93 ℞. Quòd, quamuis ex vna parte videri poſſit præferenda poſterior, eò quòd habeat aliquo modo completam conditionem petitam à Concilio (cùm aliàs priori moniali omninò deſit vna dictarum conditionum) ex alia verò parte præferenda videri poſſit prior monialis, eò quòd in illa reperiatur ætas 40. annorum per ſe primò requiſita à Concilio, quæ non reperitur in moniali poſteriori; & aliunde conditio ætatis magis deſideretur, vt rectè aduertit *Suar. ſup. num.* 10. nihilominùs, àbſolutè loquendo, negotium iſtud videtur arbitrarium; cùm præfatæ duæ moniales ſe habeant vt excedens ac exceſsum: ſicq; præferenda videtur in præſenti caſu illa, quæ ob alias conditiones reputatur dignior, quòd ſi ambæ fuerint æq; dignæ, ex genere ſuo præferri debet exceſsus ætatis, vtpote in iure magis conſiderabilis; ſi autem exceſsus ætatis eſset paruus, & antiquitas in religione eſset magna, ac præponderans: tunc Superioris eſset prudenter dijudicare, quænam ex illis præferenda eſset. ita *Suar. num.* 10. addens quòd, ſi nulla adſit monialis habens integras illas 2. conditiones 40. annorum ætatis, & 8. profeſſionis;

illa

illa cæteris paribus præferri debet, quæ iudicabitur plus de ijs participare.

QVÆRES VI. An, & qualiter necesse sit, vt Abbatissa eligatur ex monialibus eiusdem monasterij.

94 ℞. Debere eligi, si in monasterio extet aliqua monialis prædita debitis conditionibus: idq; iuxta *Concilium Trid. sess. 25. c. 7. de regul.* secùs, si ibi nulla ex ijs, quæ aliàs eligi possint, habeat 30. annos completos: tunc enim simpliciter necessarium est illam eligi ex alio monasterio eiusdem Ordinis; non item, si aliqua illarum habeat 30. annos expletos: nam tunc in alijs conditionibus requisitis ad munus abbatissæ faciliùs posset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis. ita *Suar. num.* 11. monens sufficientem causam eligendi ex alio monasterio esse, quòd in eodem cœnobio non inueniatur aliqua habens simul dictas 2. conditiones: cùm sic intelligi debeant verba illa Concilij: *quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio*: nisi enim vtramq; habeat, dici non potest affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc vt eligi possit in Abbatissam monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, vt non possit commodè eligi ex alio eiusdem Ordinis Conuentu, quod committitur iudicio Superioris; putat *Suar. num.* 10. procedere in distantia loci, in quo foret eligenda Abbatissa ex alio monasterio, si iudicio Superioris distantia sit tanta, vt electio censeatur non posse fieri commodè ex alio monasterio. ad quod facit declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Suar. num.* 8. his verbis: *Abbatissa 30. annorum, & quæ per 5. annos solùm sit professa, eligi non potest, si in monasterio est aliqua monialis 40. annorum, & quæ iam per 8. annos sit professa: aut in aliquo monasterio eiusdem Ordinis vicino istius qualitatis inueniatur*.

An autem, & quo modo moniales, quæ sunt vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel infames, eligi possint in Abbatissas, colligi potest ex dictis *cap.* 8.

95 Addo hic obiter sororem Abbatissæ non prohiberi de iure succedere Sorori in abbatissatu; dummodò aliunde non prohibeatur. ita Sacra Congregatio 19. April. 1619. apud *Barbosam in collect. v. abbatissa*.

QVÆRES VII. Quinam debeant præsidere electioni Abbatissæ.

96 ℞. Debere præsidere Ordinarium, si monasterium sit ipsi immediatè subiectum, aut Sedi Apostolicæ; Prælatum verò regularem, si monasterium sit exemptum; idq; ex iure antiquo lato in Concilio Trid. supra his verbis: *Is, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior, clausura monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat.* Dixi *ex iure antiquo*, vt indicarem in præsentia ex bulla Gregorij XV. *Inscrutabili* sæpiùs allegata Ordinarium per se, vel per alium posse interesse electioni Abbatissæ faciendæ, etiam à monialibus exemptis (quamuis ad id non teneatur.) Præterea tali electioni debent interesse cum Ordinario, aut Prelato regulari saltem duo testes, qui munus disquisitorum exerceant: alioqui

alioqui electio facta esset nulla ex *cap. quia propter de elect. in 6.* ijq; debent esse in loco patenti:ita,vt, si commodè fieri possit, ab omnibus videantur: non est tamen opus, vt audiantur à monialibus vocalibus capitulariter congregatis. Quare tenentur Regulares significare Ordinario diem electionis,illumq; expectare vsq; ad tempus præfinitum,vti diximus *sup.cap.*8. *q.*42. afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis.

QVÆRES VIII. In quo loco fieri debeat electio Abbatissæ.

97 ℞. Regulariter debere fieri in tali loco, vt is, qui debet præsidere, non adstringatur ingredi claustra monasterij;id quippe satis clarè indicat Concilium Trid. vbi sup.dum ait: *Claustra monasterij non ingrediatur,sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat,vel recipiat.* quanquam, si præsidens electioni prudenter iudicet non posse fieri electionem canonicè, nisi ipso ingrediente cum suis coassumptis, ob inquietudinem monialium, ac probabilem suspicionem subornationis;aliamue similem causam;tunc ij licitè possent ingredi. ita in terminis *Rodriq.tom.*1.*q.*46.*art.*5.*Miranda q.*2.*de monial.art.*15.*Barbosa alleg.*102.*de offic. Ep. num.*46. *Io.de la Cruz l.*1. *de stat. relig.c.*5.*d.*2. alijq; & inde probant, quòd, cùm Prælatus monialium possit in casu necessitatis dare facultatem, vt alij ingrediantur clausuram; sic & poterit sibi hanc eandem facultatem dare, sicut concessit Gregorius XIII. in sua Constit. *dubijs* dicens Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse,si id faciant in casibus necessarijs,&c.

QVAERES IX. Quo modo,& forma,quibusue cæremonijs fieri debeat electio Abbatissæ.

98 ℞. In hoc seruari debere statuta, aut consuetudines vniuscuiusq; Ordinis, ac monasterij; videri tamen valdè commendabilem formam illam eligendi, quam describit *Rainerius in rituali monast.ritu.*8.*rubr.*1. *cæremon.* his verbis;Opportuno tempore procedat pręsidens electioni Abbatissę,saltem cum Notario,vel Cancellario ad fenestellam sanctissimę Communionis,ad quam ex parte interiori conuocari faciet more solito ad sonum campanulæ capitularis omnes moniales,ipsasq; sic congregatas, & coadunatas alloquatur,huiusmodi euocationis certiores reddat,& ad digniorem personam quam in conscientia iudicauerint,in Abbatissam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium monialium ibi congregatarum accipiet:quod vt faciliùs,& citiùs pręstare possit,paginam cum nominibus omnium monialium vocalium sibi antea procurabit,quam manibus tenens, & iuxta fenestellam se disponens singulis monialibus ibi præsentibus ordinatim ad fenestellā pro facienda Præsidenti reuerentia accedentibus,suumq; nomen, & cognomen dicentibus ipsum in pagina descriptum obsignabit: omnibusq; tandem notatis,præsentibus,& in sufficienti numero congregatis procedatur ad electionem. Vnde Abbatissa officio cedens, genuflexa

mani-

manibus ante pectus iunctis coram Præsidente ad fenestellam sedente, pro commissis negligentijs, & erroribus in administratione sui officij, & pro cæteris monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confessionem dicendo *Confiteor*, *&c.* qua completa ipsam, & cæteras omnes Præsidens ad effectum electionem validè celebrandi, à censuris, & postea etiam à negligentijs more solito generaliter absoluet, ac postea monialibus prosequentibus incipiet hymnum *Veni creator spiritus*; ipsoq; completo stans subdet versum, & orationem de Spiritu S. deinde sedebit, monialibus etiam interiùs suis locis remotiùs à fenestella, quàm possit, sedentibus: ipse verò tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium monialium vocalium ibi præsentium in principio descripserat, ipsas omnes proprijs nominibus ordinatè vnam post aliam, incipiendo à senioribus, ad fenestellam vocabit, singulasq; accedentes interrogabit, quamnam monialem in Abbatissam eligant; ipsarum verò quælibet respondeat: *Eligo in Abbatissam huius monasterij M.D.N. de talibus*; huiusmodi tamen votum præstabit submissa voce, ita vt à cæteris monialibus interiùs nequaquam, benè tamen à Præsidente, & Cancellario exteriùs audiri possit; antea, & postea Præsidenti exhibita reuerentia. Pro quibus votis recipiendis Præsidens, & Cancellarius quisq; de se in quadam pagina describat nomina, & cognomina monialium in abbatissam successiuè petitarum; & ab vnoquoq; nomine vsq; ad paginæ extremitatem lineam rectam ducat, quam tot vicibus paruis apiculis intersecabit, quot monialis illius nominis in Abbatissam nominata fuerit. vnde qui huiusmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, monialiumq; vota iuxta quòd ab ipsis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes moniales præstito suffragio, suæ quisq; paginæ apiculos votorum enumerabit; &, si sibi inuicem, & monialium congregatarum numero correspondere repererint, electionem habebunt canonicam, secùs autem, si deficientes, vel excedentes: in quo casu repetenda esset electio. Postmodùm obseruabunt vota; & quam plura vltra medietatem, vel duas ex tribus partibus habuisse videbunt, illam Præsidens vti legitimè, & canonicè electam Abatissam per triennium promulgabit; statimq; ad se accedenti huiusmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipsam se se subtrahentem coget, nisi iustas admodum, & rationabiles causas suæ renitentiæ deduceret: tunc enim eius renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem deuenire; si verò officium acceptauerit, completa erit electio, pro qua tunc pulsari debent omnes campanę solemni, & lætabundo modulo. Pręsidens verò Episcopum, vel eius Vicarium, aut alium deputatum, si electioni interfuerit, mox discedentem, vt decet, comitabitur, ac postmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatissam, & benedicendam reuertetur. Præsidens item, & Cancellarius, vel quicunq; alius vota recipiens, completa electione, sup. dictas

paginas

paginas apiculatas in frusta scindant, igniq; tradant.

QVÆRES X. An, & qualiter electio Abbatissæ fieri debeat per vota secreta.

99 ℞. Debere fieri ex decreto *Concilij Trid. sess 25. de regul. c. 6.* quod sic habet: *In electione quorumcunq; Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, aliarumq; Præpositarum, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant; in primis S. Synodus districtè præcipit omnes supra dictos eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur*. Quòd tamen non facit, quin Ordinarius cum suo Vicario, seu Secretario, aut alio coassumpto, vel Prælatus regularis, præsidentes electioni possint vota singularum monialium excipere oretenus expressa: sicut declarauit Sacra Congregatio, teste *Garcia p. 5. de benefic. c. 4. num.* 190. addente præfata vota modo dicto oretenus excipi posse à Præsidente electionis, etiam si ea scientur à quatuor, vel quinq; astantibus; nec propterea desinere esse secreta, si iuxta formam statutorum religionis ea manifestatio facienda sit. Est autem ita necessarium, quòd eiusmodi electio fiat per vota secreta, vt alioqui sit nulla, etiamsi id contingat ex ignorantia iuris: & quidem ita, vt, neq; ex Episcopi dispensatione, possit validari, sic declarante Sacra Congregatione, apud *Samuellium tract. 1. de elect. can. disp. 5. controu. 2. num.* 18.

QVAERES XI. Qui numerus suffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatissæ.

100 ℞. Requiri, quòd electa habeat maiorem numerum suffragiorum, non quidem respectu minoris numeri, sed totius Capituli ferentis suffragium; sicq; non sufficere, quòd electa habeat plura suffragia, quàm reliquæ moniales; sed opus esse, vt numerus suffragiorum contineant maiorem partem totius capituli: ita vt, si moniales de facto concurrentes ad electionem sint 40. saltem 21. per suum suffragium concurrerint in personam monialis electæ. ita *Sylu. v. electio 2. q. 9. Miranda sup. q. 7. art. 4. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 5. num. 22.* addens maiorem numerum, etsi sit necessarius ad electionem, non tamen sufficere, nisi etiam sit sanior; hincq; inferens, quòd si contingat maiorem partem, quæ in vnam consentit, non esse saniorem; & partem saniorem, quæ vult alteram, non esse maiorem, vtriusq; electio, per se loquendo, est nulla; cùm neutra pars eligentium sit copulatiuè & maior, & sanior, sicut statuitur in *cap. quia propter de elect.* quanquam semper maior pars præsumatur sanior, si persona electa non sit indigna, vt aduertit *Suar. num.* 23. Sanior autem illa pars censetur, quæ est iustior, & maiori ratione nititur, & æquitate; vt notat *Glossa cap. in Genesi de elect. v. ad zelum*, & cum ea *Portell. de dub. regul. v. electio in addit. num. 2.*

101 Dissentiunt *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 45. num. 27. & Tambur. sup. q. 9. num.* 3. sustinentes ad canonicam electionem Abbatissæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, nisi aliud petat loci consuetudo; probant

ex

ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub 20. Nou. 1585. quam tamen Doctores relati §. *praeced.* non admittent, vtpote minùs authenticam, aut certè non obligantem vbiq; : vnde, seclusa consuetudine legitimè in contrarium inducta: opinio Mirandæ videtur posse tuta conscientia practicari.

Quærit hìc *Tamburinus num.* 4. quid agendum in casu, quo Præsidens electioni Abbatissæ ex schedulis receptis inueniat aliquam scissam, aut signatam, vel certè plures, aut pauciores.

102 ℟. In tali casu debere frangi, ac comburi omnes schedulas receptas, facta noua electione cum maiori circumspectione. ita *Tamburinus sup. num.* 4. *ex Nauarro, Rodriq. & Venero*.

QVÆRES XII. An possit dari casus, in quo monialis possit se ipsam eligere in Abbatissam, & quando.

103 ℟. Posse dari, si consuetudo permittat, quod ante electionis decretum suffragantes possint variare, addendo proprium suffragium illi moniali, in quam plures suffragantes consenserint; tunc enim monialis intelligens se electam per medietatem suffragiorum, si alioqui habeat ius eligendi, poterit consentire in sui electionem, ac veluti coeligere. ita *Laym. in qq. canon. cap. vlt. q.* 233. & cum eo *Tambur. sup.* patetq; tum quia sic cessat suspicio ambitionis, quæ est potissima causa, cur quis non possit eligere se ipsum (cùm potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maximè confert electio legitima Superioris) tum quia sic tolluntur dissidia, & discordiæ inter eligentes; quòd etiam cedit in fauorem boni communis monasterij.

QVÆRES XIII. An casu, quo tempore electionis ægrotet aliqua monialis ideoq; non possit conuenire ad locum electionis, possit, & debeat Prælatus præsidens electioni ingredi monasterium ad recipiendum suffragium dictæ infirmæ.

104 ℟. Non posse; cùm id expresse prohibuerit Sacra Congregatio 21. Iunij 1595. teste *Gauanto in manu. v. monialium officiales num.* 18. & talis casus non comprehendatur in Constitutione Gregorij XIII. Prælatis monialium concedente facultatem ingrediendi in casibus necessarijs: cuiusmodi sine dubio non est præsens casus; stante quòd monialis infirma potest cedere pro tunc iuri, quod habet eligendi absq; eo quod impediatur electio, vt per se patet.

Concedo tamen esse satis æquum, vt in proposito casu requiratur votum dictæ monialis; maximè si ea sit grauis, prudens, discreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præsenti; & aliàs ab omnibus monialibus capitularibus præsentibus votum debet peti quamquam in hoc inspici debet consuetudo vniuscuiusq; Ordinis, ac monasterij, eaq; seruanda est.

QVÆRES XIV. An etiam modò post Concil. Trid. electio Abbatissæ fieri possit tribus modis relatis *q.* 2.

℟. Videri

105 ℞. Videri probabile, quòd possit fieri: idq; ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom.2.manu.q.23. art.4.* dicens non obstare *Concil. Trid. sess.25. de regul.c.6.* quippe quod non intendit derogare citato capiti *quia propter*; sed, eo præsupposito, dat ibi formam seruandam in ferendis suffragijs pro electione facienda per viam scrutinij. ita expresse *Miranda* contra *Tamburinum sup.q.4. num.6.* docentem in Concilio Trid. admitti solùm electionem per modum scrutinij: cùm tamen in eadem *disputat.q.8.num.1.* disertis verbis concedat moniales vnanimi consensu posse compromittere electionem Abbatissæ idoneæ in Episcopum, aut alium Prælatum iuxta *cap. causam de elect.* immò & in confirmatorem secundùm Panormitanum, & Lauorium; addens Episcopum, si in casu proposito eligat Abbatissam non idoneam, non posse ampliùs eligere aliam; cùm iam functus sit suo officio, siue benè, siue malè; nobiscum sentit *Layman.sup.q.131.*

QVÆRES XV. An, & quando Prælatus Monialium præsidens electioni Abbatissæ habeat ius illam eligendi, aut ferendi suum votum.

106 ℞. Non posse quidem vnquam ferre votum, neq; in casu discordiæ ortæ inter moniales circa electionem: cùm id expresse prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maij 1621. teste *Tamburino sup.q.6. num.6.* habere tamen ius nominandi eam, quam magis idoneam iudicauerit, si moniales inter se discordent circa electionem Abbatissæ: ita tamen, vt priùs designet monialibus tempus competens ad concordandum; sic quippe statuit eadem Sacra Congregatio 12.Oct.1592.apud *Piasecum p.2. praxis,c.3.num.57.* ita *Tambur.sup.num.5.* alijq; communiter, & talis videtur praxis ferè communis; vt proinde dicat Tamburinus nō videri subsistere, quod ait *Portell. de dub. regul.v.abbatissa num.9.* in electione Abbatissę Pręlatum ordinarium pręsidem ipsius electionis posse dare suum suffragium; cùm sit caput illius communitatis, & cū ipsis monialibus constituat vnum corpus morale ad eligendum.

107 Et quidem quòd Prælatus præsidens monialium electioni possit in aliquo casu nominare aliquam in Abbatissam, habetur etiam in concessione bullata Gregorij XIII. facta 16. April.1574. Visitatoribus, ac Abbatibus, seu Prælatis monialium Ordinis S. Benedicti; nimirum quòd toties, quoties faciendarum electionum Abbatissarum pro tempore casus euenerit moniales per duo scrutinia non conuenire in faciendis ipsarum Abbatissarum electionibus, possint, & debeant ipsorum monasteriorum monialibus proponere duas, vel tres eiusdem monasterij moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores esse iudicauerint; & quòd illa ex dictis duabus, vel tribus monialibus sic propositis, quæ plura monialium vota in sui fauorem habuerit, sit, & censeatur esse legitimè, & canonicè electa in Abbatissam ipsius monasterij, & tanquam talis in Abbatissam monasterij huiusmodi per eos, ad quos spectat, omninò institui, seu confirmari debeat. Habetur in bulla Gregorij XIII. in ordine 15. &, cùm sit valdè fauorabilis bono monasteriorum prouenienti ex pace, & concordia Religiosorum,

vtiq;

vtiq; cadit in generalem communicationem priuilegiorum: sicq; eius beneficio vti poterunt Prælati monialium, etiam aliorum Ordinum in casu, quo eligatur Abbatissa monasterij sibi respectiuè subiecti: siue ij sint Regulares(de quo nemo dubitat) siue sint Episcopi,seu Ordinarij locorum,quos puto comprehendi in dicta bulla sub nomine Prælatorum, dum ait: *Visitatores,ac Abbates,seu Prælati respectiuè, quibus moniales ipsorum recommendatæ,seu sub quorum regimine,gubernio,& cura existunt:* præsertim cum ista concessio dici possit facta potius monialibus,quàm Prelatis illarum, vtpote cedens in maximum bonum ipsarum.

QVÆRES XVI. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatissæ.

108 ℞. Debere publicari, vbi Prælatus præsidens illi repererit eam esse legitimam,ac canonicam:& quidem sub hac,aut alia simili forma,nimirum dicendo:*Hæc est electio canonica N.facta in hoc Conuentu N.tali die,mense,& anno,in qua N.habuit tot suffragia,& N.tot*,incipiendo tamen semper à paucioribus. Vbi autem publicata fuerit electio, siue per Notarium assistentem, siue per ipsum Prælatum monialium præsidentem (prout feret consuetudo,aut statutum vniuscuiusq; monasterij)eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, &, vbiq; obseruantur. Quòd si alicubi in tali euentu adest aliqua alia rationabilis consuetudo(v.g.quòd moniales accedant ad deosculandam manum Abbatissæ electæ) ea omninò obseruari debet,cùm iuxta superiùs dicta Concilium Trid. dicat, *in reliquis seruari debere singulorum Ordinum, vel monasteriorum consuetudinem*. Cæterùm notat *Suar. sup. num.* 15. suffragia debere publicari sine vlla morali interruptione, vt constat ex verbis,quæ habentur *cap.quia propter de elect.* videlicet *mox publicentur*.

Dices, quid si facta publicatione Abbatissæ, moniales statim opponant se elegisse,non illam,quæ fuit publicata,sed aliam?

109 ℞. *Tamburin.supra quæst.* 10. *num.* 3. ex Lauorio Sacram Congregationem declarasse, in tali casu moniales omnes iterum audiri debere per personam non suspectam; vt sic de veritate constet, & electio censeatur canonica.

QVÆRES XVII. An, & à quo debeat confirmari Abbatissa electa.

110 ℞. Si quidem monasterium sit immediatè subiectum Sedi Apostolicæ, Abbatissam recens electam debere petere confirmationem à Papa (idq; per Procuratorem) sin autem monasterium subsit Prælato regulari, confirmationem spectare ad ipsum Prælatum: sin verò subiectum sit Ordinario loci, recurrendum esse ad ipsum pro confirmatione. ita *Laym. sup. q.* 234. *Tambur.sup.q.* 1. alijq; penes ipsum.

Et certè quòd electio Abbatissæ confirmari debeat à Prælato, vt certum supponitur in *Clem. attendentes de statu monach.* dum ibi dicitur Abba-

tissam debere benedici intra annum à suæ confirmationis tempore computandum iuxta *Azorium tom.1.l.13.c.10.q.3.* & quidem meritò, cùm per confirmationem electionis conferatur iurisdictio; sicur notauit *Tamb. nu. 2.* hinc inferens monialem exemptam non posse confirmari ab Ordinario, quamuis aliàs ex bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, habeat ius assistendi electioni: vnde & Sacra Congregatio declarauit per tale ius non fuisse Episcopis attributam facultatem confirmandi Abbatissas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipso loco, in quo electio habita,& publicata est. ita *Tamb.num.4.* quamuis *Miranda q.2.de monial.art.15.* putet in eo saltem casu fore licitum Prælato monialium ingredi monasterium ad confirmandam Abbatissam electam, si probabile aliquod scandalum, aut periculum alioqui immineret ob monialium inquietudinem resistentium electioni, & renuentium obedire; idq; ob doctrinam in simili traditam *q.8.*

Quòd si alicubi (vt Romæ) extat contraria consuetudo, ne scilicet confirmetur electio Superiorissæ monialium; dicendum est illam confirmari per tacitum consensum hòc ipsò quòd ei non contranenitur.

111 Notant autem *Rodriquez tom. 2. quæst.54. art. 7.* & post illum *Layman quæst. 232.* quòd si Abbatissa electa sit per compromissum, & postea moniales aliquæ se opponant; tunc vel minor pars Conuentus se opponit; & electa debet à Superiore confirmari, ac benedici (si extet consuetudo benedicendi, quæ vtiq; non extat vbiq;) vel maior pars se opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppositionis causa cognoscatur. Quamquam electa possit interim administrare, nisi opponentium pars duplo maior existat: in quo casu non posset administrare, sed expectandus esset euentus litis, vt colligitur ex *cap. indemnitatibus, §. porrò de elect.in 6.*

112 Quòd si electio facta sit per scrutinium,&, votis in diuersa diuisis, plures electiones factæ sint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata:& hoc, non obstante quacunq; exceptione, seu contradictione, aut appellatione, sicut diximus *q.11.* (intellige, nisi fortè opponatur, aliquod votum eligentium fuisse nullum, ita vt in electione non supersint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali casu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum, num alioqui talis electio sit canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit à duabus partibus eligentium; tunc, non obstante quòd sit publicatum scrutinium, ac processum fuerit ad electionem, possunt moniales, quæ in aliam, seu alias sua vota direxerant, priùsquàm ad actus extraneos diuertantur, accedere ad illam, quæ à maiori parte numero totius Capituli electa est; &, si per hoc deueniatur ad duas partes, electa debet confirmari, æq; ac si ab initio habuisset duas partes votorum. Quòd si deniq; ad illam, quæ electa est à maiori parte, nolint accedere aliæ moniales, aut non tot, quæ constituant duas partes; tunc Superior ante confirmationem Abbatissæ

taliter

taliter electæ, planè, ac sine strepitu iudicij debet inquirere super obiectis, quæ opposuerit maior pars diuersa; necnon super alijs, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim administrante in temporalibus, ac spiritualibus; præter quàm in alienatione rerum monasterij, ac receptione monialium. ita *Miranda supra quæst.7. art.10. Rodriquez loco sup.citato*, & alij; clareq; habetur in *cap.indemnitatibus de elect.in 6.* superiùs relato.

QVÆRES XVIII. Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatissæ.

113 ℟. Debere fieri solùm ad triennium ex decreto Gregorij XIII.edito in Constitutione sua à nobis relata superiùs *cap.8.q.38.* quæ tamen non habet locum in Abbatissis creari solitis per præsentationem, ac institutionem; cùm talis institutio, ac confirmatio sit perpetua. ita *Tamburinus sup.D.30.q.2.* alijq; communiter; inter quos benè notat idem *Tambur.q.1.num.12.* præfatam Constitutionem nõ obligare extra Italiam; ideoq; Abbatissas extra Italiam electas posse iterum eligi: in Ordine verò Fratrum Prædicatorum non posse electam in Abbatissam post triennium sui abbatissatus iterum eligi, nisi vacet ad minus per 4.annos; excipe, nisi fortè monasterium esset nouum, aut de nouo reformatum.

QVÆRES XIX. An, & quo modo monialis canonicè electa in Abbatissam possit renunciare electionem abbatissatus.

114 ℟. Posse, nisi constet deesse aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim preferendum esset bonum commune monasterij propriæ quieti, & acceptandum onus, si electa alioqui videat se esse dignam. & quidem quòd in priori casu possit renunciare; cõstat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates præsentis sæculi quàm maximè auersati sunt, & eas pro viribus refugerunt; tum quia non debet quis de facili se dignum putare ex *glossa in cap. in scripturis v.minimè* 8.q.1. *& cap.si electio v.renunciat de elect.in 6.* ita *Tambur.sup.D.31.q.1.* monens *nu.4.* quòd si spontè renuncietur electioni, renuncians non debet ampliùs audiri: cùm per renunciationem spontaneam amiserit omne ius acquisitum per electionem, vt notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipso Tamburino.

An autem Abbatissa possit renunciare abbatissatum in fauorem alicuius particularis monialis.

115 ℟. *Tambur.sup.q.2.* ex Crescentio, Parisio, & Lauorio posse, si Abbatissa renuncians, abbatissatus dignitatem habeat in titulum, aut administrationem à Papa: patetq; ex ijs, quæ tradunt Doctores de renunciatione beneficiorum ecclesiasticorum, quæ proportionaliter procedunt in præsenti materia; secùs, si non habeat in titulum, &c.

QVÆRES XX. An moniales eligentes Abbatissam, non seruata forma *cap.quia propter*, priuentur iure eligendi.

116 ℟. Non priuari, si id faciant ex ignorantia iuris, quæ excusat mulieres,

l.regula,ff.de iur.& fact.ignor. ita *Samuellius tract.1. de elect.can.controu.8.nu. 5.ex Castro,Bocrio,Menochio,*& alij,qua de re *sup.cap.8.q.43.*

Plura alia,quæ hìc controuerti posſent de electione Abbatisſæ,ſeu Prioriſsæ monialium; examinantur in noſtro *tract.de gubern.cap.2.ſect.1.* ideoq; non eſt,cur ea hoc loco repetamus.

SVBSECTIO II.

De Poteſtate Abbatiſſæ in Moniales ſubditas.

117 *Abbatiſſa in moniales ſubditas habet poteſtatem ciuilem, ac domeſticam.*

118 *Eſt capax iuriſdictionis ſpiritualis delegatæ.*

119 *Propriè loquendo,non eſt prælata Conuentus,cui præeſt.*

120 *Quando incipiat exercere ſuum munus.*

121 *Interdum illud exercet ante confirmationem.*

122 *Ex poteſtate delegata ferre poteſt leges.*

123 *Imponit præcepta obligantia in conſcientia, non tamen ſpiritualia; quod alij reijciunt.*

124 *Imponit præcepta ſpiritualia ex poteſtate delegata.*

125 *Ex delegatione Papæ poteſt præcipere in virtute obedientiæ.*

126 *Non præcipit ſub cenſura eccleſiaſtica,niſi ex delegatione Papæ.*

127 *Hoc autem pluribus modis facere poteſt.*

128 *Præcepta Abbatiſſæ non obligant in conſcientia ex eo quòd confirmentur, aut innouentur à Prælato.*

129 *Abbatiſſa punit ſubditas,eaſq; corrigit;ſed cum limitatione.*

130 *Obligat in conſcientia ad detegendum delictum, de quo inquirit.*

131 *Interdum confert beneficia eccleſiaſtica, iiſq; priuat.*

132 *Quæ portio redditũum annuorum aſſignari debeat Vicario beneficij vniti monaſterio monialium.*

133 *Non diſpenſat in legibus eccleſiaſticis,ſaltem ex poteſtate ordinaria.*

134 *Non commutat,nec diſpenſat in votis monialium ſubditarum.*

135 *Ea tamen irritat (ſed non votum tranſeundi ad arctiorem; quod tamen poteſt commutari in votum perſeuerandi in Ordine laxiori etiam ab ipſa vouente.)*

136 *Et quidem abſq; cauſa, ſi non ſint facta de eius licentia.*

137 *Irritans vota propriæ ſubditæ ſine cauſa peccat ſolùm venialiter.*

138 *Propriè non diſpenſat in regularibus obſeruantijs.*

139 *Non prædicat,nec benedicit ſuis ſubditis.*

140 *Recipit puellas ad educationem, ſed ſeruatis ſeruandis.*

141 *Non dat facultatem ingrediendi clauſuram.*

142 *Niſi in caſu,quo adſit periculum in mora.*

143 *Ap-*

QVAERES I. Quam potestatem habeat Abbatissa in moniales subditas.

117 ℞. Habere potestatem domesticam, ac ciuilem; qualem habet mater familias in filios, & magistratus in ciues: non autem potestatem spiritualis iurisdictionis ordinariæ. est ferè communis Doctorum, apud *Tamburinum D.32. de iure Abbatissæ q.2. num. 2.* contra *Panormitanum in cap. dilecta de maiorit. & obed.* & alios Iurisconsultos oppositum sustinentes (& quidem probabiliter iudicio *Azorij tom.1 l.13.c.10.q.5.*) id inde probantes, quòd, sicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris est capax iurisdictionis temporalis, seu ciuilis, cùm possit esse Regina, Ducissa, aut gubernatrix alicuius Prouinciæ; sic Abbatissa ratione muneris, ac publici officij potest habere ius instituendi Clericos in ecclesijs suo monasterio subiectis, & beneficia conferendi iuxta *cap. dilecta* citatum: quæ vtiq; præstari nequeunt absq; vsu spiritualis iurisdictionis. Probatur autem nostra responsio, tum quia Religiosi professi laici non debent censeri deterioris conditionis, ac sint moniales; at illi non possunt habere iurisdictionem spiritualem, ergò nec moniales: tum quia habens iurisdictionem spiritualem potest ferre censuras, & absoluere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatissis: tum quia quod dicunt Aduersarij fœminam ratione publici muneris esse capacem iurisdictionis temporalis, non probat etiam monialem electam in Abbatissam esse capacem iurisdictionis spiritualis; sed solùm indicat aliquam illi potestatem tribuendam esse, nimirum ciuilem, ac domesticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modò est, an Abbatissa saltem sit capax iurisdictionis spiritualis delegatæ, & quasi ex commissione.

118 ℞. Esse capacem, non quidem ex commissione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel à Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subijcitur (sicut docent *Layman in qq. canon. q.235. Henriquez l.6. de pœnit. c.2. num.3. Sotus in 4.d.20.q.1. art.4.* & alij adducti à *Sanchez l.6. mor. c.1. num.23.*) sed tantùm ex commissione, quæ illi fiat à Papa. ita in terminis Sanch. & alij apud *Tamburinum D. 32. de iure Abbatiss. q. 4.* patetq; ex eo quòd, cum fœmina

sit incapax spiritualis iurisdictionis, non iure diuino, sed humano, nempe iure canonico: & aliàs inferiores Papa non possint dispensare in iure canonico, sed solus Papa: poterit quidem Papa committere aliquam iurisdictionem spiritualem Abbatissæ, sic dispensando in iure communi: id tamen præstare non poterunt, neq; Ordinarius, neq; Prælatus regularis; vtpote qui nihil efficere possunt contra ius canonicum, ac communem Ecclesiæ vsum. quamuis Barthol. de Ledesma relatus à Sanch. neget talem commissionem fieri posse à Papa; eò quòd putet fœminam esse incapacem iurisdictionis spiritualis de iure diuino, in quo constat Papam non posse dispensare.

Quòd si obiter quæras, an attentis sup. dictis, Abbatissa dici possit Prælata monasterij, cui præest.

119 ℞. Quòd cùm ad rationem Prælati propriè dicti supponatur spiritualis iurisdictio, vt tradunt DD. communiter ex *S. Tho. in 4. d. 19. q. 1. art. 1. quæstiunc. 3. ad* 4. hòc ipsò quòd Abbatissa caret iurisdictione spirituali ordinaria, & solùm gaudet potestate ciuili, ac domestica: eò ipsò, propriè loquendo, non potest dici Prælata; quod tamen non facit, quin impropriè dici possit Prælata; quatenus in moniales subditas ipsi competit potestas domestica, ac ciuilis. qua de re *Tamb. num.* 5.

QVAERES II. Ex quo tempore possit Abbatissa inchoare vsum suæ potestatis in moniales sibi subditas.

120 ℞. Regulariter non posse inchoare, nisi ab eo tempore, quo post canonicam electionem confirmatur à legitimo Superiore; sicq; irritum esse, quidquid agitur ab ea ante confirmationem: est communis DD. apud *Maresc. l. 2. variar. cap. 35. num. 44.* & probatur tum ex *cap. nosti, cap. qualiter de elect. cap. si iam dudum de præbend.* alijsq; iuribus, in quibus id satis apertè insinuatur: tum quia iuxta *Glossam in cap. quanto d. 63.* electio dat habitum, confirmatio exercitium; quanquam dici possit hæc regula fallere in casu, quo non sit in vsu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo.

121 Dixi *regulariter*, quia doctrina in præsenti responsione tradita non procedit 1. si monialis electa ita longè distet à confirmante, vt non sine graui dispendio differri possit administratio, *cap. nihil §. fin. de elect.* 2. quò ad conseruationem rerum, quæ tempore diuturniori seruari non possunt (quamuis meliùs sit abstinere, si aliæ moniales illas administrare possint) 3. si sit electa à maiori parte, & pendeat cognitio oppositionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* deniq; si sit electa per modum compromissi, & opponentes non sint duplo maiori numero, quàm consentientes *cap. cit. indemnitatibus*: in his enim casibus potest monialis electa in Abbatissam administrare, etiam ante confirmationem. ita *Tambur. sup. D. 39. q. 3. num. 4.*

QVÆRES III. An, & qualiter possit delegari Abbatissæ pote-

ſtas condendi leges eccleſiaſticas, ac ſpirituales.

122 ℞. Quòd, quàmuis ordinariè non expediat huiuſmodi poteſtatem concedi fœminis; cùm de illis 1. *Cor.* 14. ſcriptum ſit: *Mulieres in eccleſijs taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent, turpe eſt enim mulieri loqui in eccleſia*; nihilominùs probabile putat *Bonacina D.* 1. *de leg. quæſt.* 1. *par.* 3. *num.* 35. & non improbabiliter, de potentia Papæ abſoluta poſſe dictam poteſtatem committi fœminis; probatq; tum quia nulla adeſt ratio ſufficiens implicantiæ; nec vllum ius diuinum afferri poteſt, ex quo oppoſitum ſuadeatur: tum quia non pauci DD. ijq; graues, ac docti apud eundem Bonacinam ſuſtinent Papam ex ſuprema ſua poteſtate poſſe conferre mulieri iuriſdictionem ad ferendas cenſuras; ergò & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in vtroq; caſu par ratio militet; dato autem quòd poſſit fœminæ conferri poteſtas ferendi leges, poterit & conferri Abbatiſſæ reſpectu monialium ſibi ſubiectarum; quod eſt contra *Tamburinum ſupra D.* 23. *quæſt.* 3. *num.* 1. & alios abſolutè id negantes ob verba illa à nobis allegata ex 1. *Cor.* 14. quæ tamen ſolùm probant regulariter non expedire, quòd dicta facultas conferatur mulieri; non item quòd abſolutè ea non poſſit conferri à Papa, vt notauit Bonac. afferens exemplum S. Catharinæ Senenſis, quæ ſæpiùs fuit admiſſa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

QVAERES IV. An, & quo modo Abbatiſſa poſſit monialibus ſubditis imponere præcepta obligantia in conſcientia, & quæ.

123 ℞. Poſſe imponere præcepta, non quidem ſpiritualia, quæ ſupponunt in præcipiente ſpiritualem iuriſdictionem, cuius eſt incapax Abbatiſſa; ſed temporalia, ad quæ requiritur, & ſufficit poteſtas ciuilis, ac domeſtica, cuius ſine dubio eſt capax Abbatiſſa. ita *Rodriquez to.* 1. *quæſt.* 15. *art.* 1. *Sanch. ſupra num.* 19. *Suar. tom.* 4. *de relig. tract.* 9. *l.* 1. *cap.* 12. *num.* 8. *Lezana tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 8. alijq; communiter contra aliquos tacito nomine relatos à *Suarez num.* 7. docentes poteſtatem imponendi præcepta, etiam ſpiritualia, competere Abbatiſſæ cum proprietate, ac rigore iuriſdictionis (quippe quæ eſt capax iuriſdictionis, ſaltem per delegationem, & aliàs cenſetur eam recipere à Prælato religionis, aut Epiſcopo, vel certè à Papa, vtpote valdè neceſſariam ad regimen monaſterij, cui præeſt ipſa Abbatiſsa) necnon contra alios ex *Soto in* 4. *d.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 4. ſuſtinentes Abbatiſsam non poſse imponere præceptum obligans in conſcientia; cùm ad hoc imponendum requiratur poteſtas ſpiritualis, cuius eſt incapax Abbatiſsa. Et certè quòd tribui debeat Abbatiſsæ poteſtas imponendi præcepta obligantia in conſcientia, & ad culpam, etiam m. data grauitate materiæ præceptæ; facilè ſuadetur tum quia talis poteſtas eſt omninò neceſsaria ad bonum regimen monaſterij, vt patet, & nos iam indicauimus: tum quia Abbatiſsa ſe habet ad moniales ſibi ſubiectas, ſicut mater familiàs ad filios; at hæc po-

test imponere præcepta obligantia ad culpam, ergò & illa. In eo autem differunt pręcepta spiritualia, ac temporalia, quòd illa ordinantur ad finem spiritualem subditorum; hæc verò ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen monasterij, monialium tranquilitatem, ac pacem, &c. vt superiùs dictum est.

124 Porrò quod diximus Abbatissam non posse imponere pręcepta spiritualia, non procedit in casu, quo illa præcipiat ex iurisdictione spirituali ipsi delegata; nam tunc non apparet, cur non possit imponere præcepta spiritualia, cùm habeat iurisdictionem spiritualem, quæ requiritur, & sufficit ad imponenda talia præcepta: & in hoc sensu conuenimus cum ijs, qui dicunt Abbatissam posse imponere præcepta spiritualia, si solùm loquantur in casu à nobis proposito. Ad quod vtiq; facit doctrina, quam tradit *Sanchez num.* 25. & benè, quòd si Prælatus monialium ipsis præcipiat sub mortali, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui; moniales tunc tenentur sub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatissa impositum: cùm huiusmodi præceptum sic obligans non proueniat ab Abbatissa, sed à Prælato; & ipsa Abbatissa in tali euentu sit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Immò *Castr. Pal. tract.* 16. *D.* 4. *p.* 2. *num.* 3. cum *Suarez tom.* 3. *de relig. l.* 10. *cap.* 11. *num.* 20. putat Abbatissam posse præcipere monialibus suis quidquid expedire iudicauerit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum spiritualem: quod est benè aduertendum.

QVAERES V. An Abbatissa monialibus subditis præcipere possit in virtute sanctæ obedientiæ, aut Spiritus S. saltem ex delegatione.

125 ℟. Non posse, nisi ex delegatione Papæ: idq; etiamsi demus moniales in religiosa professione promittere obedientiam Abbatissæ, monasterij. ita *Sanch. sup. num.* 21. *&* 23. *Rodriq. sup.* alijq; penes Sanchez contra *Azorium to.* 1. *l.* 13. *c.* 10. *q.* 7. *& Lezanam num.* 10. oppositum sustinentes: patetq; ex dictis *sup. c.* 4. *sect.* 3. *q.* 14. si hìc monuero, quòd, cùm Abbatissa solùm iure canonico sit incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ: & aliàs Papa possit dispensare in dicto iure; consequenter poterit per dispensationem committere Abbatissæ iurisdictionem spiritualem, & per consequens etiam potestatem præcipiendi in virtute sanctæ obedientię; sicut innui in responsione per illa verba, *non posse, nisi ex delegatione Papæ*; ex quo quis benè inferat, quòd, cùm nullus inferior Papa possit dispensare in iure canonico, neq; vllus poterit delegare Abbatissæ facultatem præcipiendi modo dicto.

QVAERES VI. An Abbatissa possit aliquid præcipere monialibus subditis sub pœna excommunicationis, aut alterius censuræ.

126 ℟. Iuxta dicta *q. præced.* non posse, nisi ex delegatione Papæ: cùm facultas ferendi censuras supponat iurisdictionem spiritualem, quę fœminæ non

potest

potest delegari, nisi à Papa, vt constat ex dictis. Et certè quòd Papa absolutè possit committere Abbatissæ talem facultatem, constat ex eo, quod tradunt Palud. Nauar. Vgolin. & Suar. apud *Bonacinam D.1. de censur. in com. q.1. p.2. num.4.* non esse improbabile fœminam de absoluta potestate Papæ posse ferre censuras: cùm hoc sit solùm contra ius canonicum, in quo Papa potest dispensare: qua de re *Fragosus de regimine introduct. præmiali*, §.2. *num.20.*

127 Notat autem *Suar. tom.4. de relig. tract.8. l.2. c.9. num.15.* præfatam facultatem pluribus modis concedi posse fœminis; nimirum vel vt directè, & per se id faciant: vel designando personam, quam Papa statim liget ad declarationem, seu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem: vel ijs concedendo, vt per suos Officiales possint censurare (quod est accipere potestatem censurandi, non à fœmina, sed à Papa ad mandatum, seu designationem fœminæ) qui modi ligandi censuris vtiq; concedi possunt Abbatissæ, vt patet.

QVÆRES VII. An Abbatissa possit moniales subditas obligare in conscientia ex eo præcisè quòd eius præcepta confirmentur, aut innouentur à Prælato ipsarum monialium.

128 ℞. Non posse, cùm innouatio, aut confirmatio nullum ius nouum tribuant, sed antiquum conferuent; vt tradit *Glossa in c. cùm dilecta v. non videremus de confirmat. vtili*; & latissimè ostendit *Felin. cap. inter dilectos num.14. de fide instrument.*

QVÆRES VIII. An, & quo iure possit Abbatissa cogere moniales subditas ad obseruantiam regularum, possitque punire illarum transgressiones, necnon inquirere moniales de excessibus commissis.

129 ℞. Posse: & hoc tum vigore potestatis dominatiuæ, quam acquirit Abbatissa in moniales subditas ex voto obedientiæ ab ipsis emisso: tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatissa habet à Papa confirmante regulam, aut à Prælatis ipsarum monialium, sicut indicat *Sanchez num.27. ex Vasq. 1.2. D.166. c.4. num.28.* Quanquam, cùm Abbatissa regulariter careat iurisdictione propriè dicta in moniales subiectas, non possit adhibere, nisi eam correctionem, quæ locum habere potest intra latitudinem familiaris domus, ac prouidentiæ, sicq; non possit imponere pœnam grauem, neq; spiritualem, vt vidimus *q.6.* neq; corporalem: vnde, si occasione alicuius grauioris excessus infligenda sit pœna grauior: debet Abbatissa recurrere ad Prælatum proprium; siue is sit Ordinarius, siue Prælatus regularis; quod in specie aduertit *Suar. sup. num.2.* monens, qualis, & quanta pœna possit infligi ab Abbatissa, iudicio prudentis arbitrij relinquendum esse, spectato vsu, & communi more hominum.

130 Monet autem *Sanch. num.28.* ex Barthol. Ledesma, quòd, sicut quilibet iudex legitimè inquirens de delicto obligat suo præcepto sub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam secluso iuramento;

mento; sic & Abbatissa inquirens de delicto monialis subditæ potest imponere præceptum obligans ad mortale, vt moniales subiectæ detegant veritatem: cuius rei ea est ratio, quòd, cùm illa potestatem habeat puniendi tale delictum, debet habere, & potestatem illud inquirendi iuxta illud: *Qui dat finem, dat & media ad finem*.

QVÆRES IX. An, & qualiter Abbatissa possit conferre beneficia ecclesiastica, & Clericos instituere.

131 ℞. Posse de consensu sui Capituli, si ipsius monasterio annexum sit aliquod beneficium curatum, aut simplex; idq; præsentando, seu designando clericum, cui beneficium conferatur (quod est instituere institutione dante possessionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quò ad ius spirituale in eo inclusum, conferens vsum clauium, idest potestatem exercendi curam animarum, necnon ligandi, ac soluendi; quod est instituere institutione authorizabili, vt loquuntur in subiecta materia *Rodriq. tom. 1. q. 17. art. 12. Miranda q. 6. de monial. art. 5. & Tambur. D. 32. de iure abbatiss. q. 12. num. 1.* à quibus non dissentit *Suar. num. 14.* monens, quòd, sicut præfata præsentatio fieri potest ab Abbatissa interdum homini (v.g. Episcopo) vt ipse faciat collationem, ac institutionem; interdum verò per simplicem designationem, & quasi electionem, vt ipso facto beneficium, ac ius spirituale conferatur à Papa; sic etiam interdum potest Abbatissa dare possessionem beneficij; cùm talis datio non sit actus propriæ iurisdictionis spiritualis in executore, sed in præcipiente, & alioqui Abbatissa in hoc se habeat præcisè tanquam is, cui delegatur executio: vnde & eodem modo potest dare titulum, idest testimonium beneficij alteri collati, non à se, sed à Papa ad suam nominationem. Quin & eadem ratione poterit Abbatissa priuare beneficijs, aut eorum possessione in pœnam, si id ei speciali priuilegio concedatur: siquidem in tali casu non exercet propriè iurisdictionem spiritualem, sed ad eius voluntatem ipsemet Papa aufert iurisdictionem spiritualem.

132 Cœterùm monet *Tambur. num. 2.* portionem redditicuum annuorum assignandam Vicario, siue perpetuo, siue amouibili, ab Abbatissa præsentando ad beneficia vnita monasterio, non debere excedere 100. aureos, nec minùs 40. idq; ex Pij V. bulla 47. in ordine, vbi expresè statuitur Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis (qui scilicet deputantur ad beneficia vnita monasterio). ex prædicto Concilio (idest Tridentino) ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ita se continere, & arbitrari debere, vt non maior 100. nec minor 50. aureorum annuorum summa, computatis omnibus incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omninò assignetur, &c.

QVÆRES XX. An Abbatissa possit cũ monialibus subditis dispẽsare in legibus Ecclesię; vt in ieiunijs, esu carnium, recitatione diuini officij.

℞. Vi-

133 R. Videri non posse; cùm dispensare in legibus Ecclesiæ manifestè pertineat ad solam potestatem spiritualem;& aliàs fœmina quæcunq; iure ecclesiastico sit incapax iurisdictionis spiritualis; quidquid contradicat *Henriq.l.6.de pœnit.c.2.num.3.* (quem citat, & non reijcit *Lezana to.1.c.26.num.16.*) sustinens Abbatissam habere ex commissione Prælati, vt dispenset cum suis monialibus in ieiunijs, & quibusdam legibus ecclesiasticis, vrgente casu necessitatis: idq; pro bona monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur necessaria. nobiscum sentit *Sanch.sup.num.24.* & cum eo in terminis *Tambur.q.8.num.1.* addens *num.2.* Paulum III. viuæ vocis oraculo concessisse Abbatissæ monialium S. Claræ de Obseruantia, quòd possit cum monialibus suis dispensare circa ieiunium præscriptum in regula, & circa esum carnium,& lacticiniorum,siue ouorum,quando cognouerit moniales subditas propter debilitatem, aut aliam legitimam causam non posse ita commodè seruare huiusmodi ieiunia,& abstinentias. Verùm ista concessio non extenditur ad ieiunia, ac abstinentias vniuersales Ecclesiæ, vt constat ex tenore textus; &, cùm facta fuerit viuæ vocis oraculo, non ampliùs subsistit, vtpote sublata in generali reuocatione viuæ vocis oraculorum,de qua supra: intellige, nisi admittatur doctrina tradita ex Peyrino in hoc ipso *cap.num.76.*

QVAERES XI. An Abbatissa possit commutare vota monialium subditarum,aut irritare,aut etiam in ijs dispensare.

134 R. Quòd,cùm actus commutandi, ac dispensandi in votis pertineat ad spiritualem iurisdictionem(cuius est incapax Abbatissa iuxta sæpiùs dicta) è contra verò actus irritandi vota suorum subditorum spectet ad potestatem dominatiuam,quæ competit Abbatissæ in moniales subiectas: poterit quidem Abbatissa irritare vota monialium subditarum, non item ea commutare,aut in illis dispensare. ita *Rodriq.tom.1.q.25.art.7. Sanch.l.4.mor.c.39.num.7.Lezana sup.num.15.* alijq; quos refert, & sequitur *Tambur.q.6.& 7.* monens *q.7.num.3.* quòd,cùm Prælati monialium vi sui muneris instituantur, vt gerant curam spiritualem ipsarum, & ad id habeant sufficientem iurisdictionem: illorum est commutare,aut dispensare vota monialium sibi respectiuè subditarum.

135 Addit *Tambur.q.6.num.2.* alijs citatis Abbatissam posse irritare omnia vota suarum monialium:idq; etsi ea emiserint de ipsius licentia: & quidem ita,vt ea sic irritata non ampliùs reuiuiscant;excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit sub potestatem dominatiuam Superiorum regularium; quippe quod,etiam ipsis inuitis, impleri potest, vt inter alios rectè aduertit *Less.sup.num.74.* sustinens ex Angelo, Sylu. Soto, Nau.& S. Tho. Prælatum regularem,& consequenter Abbatissam posse irritare vota suorum subditorum,etiamsi non sint emissa circa materiam supererogationis: idq; ex dispositione iuris, sicut benè ostendit ipsemet Lessius loco citato.

Vnum

Vnum hic placet obiter monere, puellam, quæ vouit ingredi monasterium Ordinis strictioris, posse ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perseuerandi in Ordine laxiori. quod in specie aduertit *Sanchez l.4. mor.c.16.num.18.ex Palud.S.Anton.& Sylu.* id inde probans, quòd puella ex priori voto tenebatur solùm ingredi religionem; ex posteriori verò tenetur etiam profiteri: plus autem est teneri perseuerare in Ordine laxiori, quàm ingredi strictiorem cum libertate non perseuerandi; sicq; posterius votum habet pro obiecto bonum maius, ac longè excellentius, ideoq; prius votum potest commutari in hoc, etiam ab ipsa puella vouente. Quanquam, teste eodem *Sanchez l.6. mor.c.7. num.23.* ad diiudicandum, qui Ordo sit strictior, non solum primæuæ regulæ, ac constitutionum institutio spectari debeat, sed præsens obseruantia. Vnde fit, vt, si ex regula, & constitutionibus laxius sit alicuius Ordinis institutum, sed arctior præsens viuendi modus, eò quòd alia religio ex se strictior collapsa sit, ac relaxata, illa religio dicatur strictior, quàm hæc iam collapsa: quæ sunt benè aduertenda.

136 Addo ego, quòd, quamuis Abbatissa non peccet irritando vota supererogationis facta à suis monialibus, licèt id faciat sine causa (sicut nec peccat monialis, quæ fecit votum, si absq; causa petat eius irritationem, cùm illud emissum sit sub hac conditione tacita, *nisi Abbatissa irritet*) non excusaretur tamen à peccato Abbatissa, si votum de eius licentia emissum sine causa irritaret: idq; ob rationem, quam affert *Less.l.2.c.40.num.76.* aliàs concedens successorem Prælati regularis, qui non consensit in votum, posse illud postea irritare, etiam absq; vlla causa: cùm ipse in illud non consenserint, & eius Prædecessor consentiendo non derogauerit iuri aliàs ipsi quò ad hoc competenti.

Vtrùm verò peccet m. Abbatissa irritando sine causa votum de ipsius consensu emissum à moniali subdita.

137 ℞. Videri probabile, quòd peccet solùm venialiter; cùm sic non peccet, neq; contra iustitiam, vtpote vtens iure suo, quod non censetur voluisse renunciare consentiendo in dictum votum; neq; contra religionem, stante quòd ipsa non vouit, ita vt dici debeat violare votum, nec est causa violationis voti, cùm votum, facta irritatione, non ampliùs obliget. ita *Rosella v. votum 3.num.2. Suar. tom.2. de relig. tract. de voto l.6.c.4. num.22.* dicens rarò contingere in præsenti casu culpam m. secluso scandalo, aut graui contemptu, *Sanch.l.4.mor.c.27.num.31.* (quamuis oppositam sententiam sequatur vt probabiliorem) *Bonac. D.4. de leg.q.2.p.7.§.2. num.29.* contra alios apud eundem Sanchez, & Bonac. adductos.

QVÆRES XII. An Abbatissa possit cum suis monialibus dispensare in obseruantijs regularibus, & quo modo.

138 ℞. Non posse, nisi per modum quasi declarationis hic, & nunc religiosam subditam non teneri hac, vel illa regulari obseruantia; quæ declaratio, licèt

licèt posset fieri à quacunq; alia persona prudenti, immò & ab ipsamet religiosa, cuius interest; à fortiori tamen fieri poterit ab Abbatissa, attenta superioritate, quam habet in monialem subditam, sicq; poterit monialis tuta conscientia stare tali declarationi, nisi aliàs ei constet eam sine sufficienti ratione fuisse factam. constat ex dictis *q.*10.

QVÆRES XIII. An Abbatissa possit prædicare monialibus subditis, eisq; benedicere, vt faciunt Prælati regulares erga religiosos subditos.

139 ℟. Non posse neq; prædicare, nisi fortè exhortando moniales in Capitulo, aut in claustro; neq; eis publicè benedicere, sed solùm eo modo, quo parentes solent benedicere proprijs filijs; cùm munus benedicendi proueniat ex potestate clauium, quæ non potest cadere in fœminam. ita *Miranda sup. Tambur. quæst.*10. *&* 11. alijq; & patet ex dictis tum hìc, tum *quæst.*3.

QVAERES XIV. An, & quo modo Abbatissa possit recipere puellas ad probationem, immò & nouitias ad legitimam professionem.

140 ℟. Posse, eo tamen modo, quo diximus de receptione quidem ad probationem, *cap.*2. *sect.*1. *q.*20. de admissione verò ad professionem, *cap.*3. *sect.* 1. *q.*4.

QVÆRES XV. An, & quo modo Abbatissa possit concedere extraneis facultatem ingrediendi clausuram sui monasterij.

141 ℟. Quòd, quamuis aliqui tacito nomine relati à Sanchez infra, cum Nauarro sustineant partem affirmantem, ea ducti ratione, quòd tam *Concilium Trident. sess.*25. *de regul. cap.*5. quàm *cap. periculoso de statu regul. in* 6. decidunt Superioris esse eam licentiam concedere; & Abbatissa verè est Superior sui monasterij, *cap. dilecta de excessib. prælat. Clem. attendentes*, *§. statuimus de statu monach.* nihilominus opposita sententia sustinenda est ob dicta *sup. cap.*5. *sect.*3. *q.*32. quam de facto sustinent Nauarrus sibi contrarius *comm.*4. *de regul. num.*59. *Rodriq. tom.*1. *quæst.*46. *art.*2. *Azor. tom.* 1. *l.*13. *cap.*8. *quæst.*6. & alij, quos refert, & sequitur *Sanch. l.*6. *mor. cap.*16. *nu.* 22. addens *num.*23. ex Rodriq. Nau. & Graff. Superiores monialium posse concedere Abbatissis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in casibus frequēter occurrentibus; idq; ne alioqui Episcopus, aut Pręlatus regularis, qui non ita facilè præ manibus habentur, passim adiri debeant.

Verùm, cùm modò, saltem in multis locis, non sit in vsu, quòd detur Abbatissis facultas illa generalis concedendi ingressum in casibus frequenter occurrentibus: difficultas esse potest an casu, quo Abbatissa non habeat facultatem illam generalem; nihilominùs, existente periculo in mora petendæ licentiæ à Prælato monialium, ea possit concedi ab ipsa Abbatissa, atq; adeo debeat peti ab illa.

℟. In

142 ℟. In tali casu licentiam dari posse ab Abbatissa ex præsupposita proprij Prælati voluntate, vt benè docent *Rodriq. sup. & Sanch. num.* 37. ac proinde illam ab ea peti debere, & expectari; non secùs, ac quando adest periculum in mora consulendi Papam ad dispensationem rei reseruatæ, necessariò debet expectari dispensatio ab Episcopo: quippe qui ex præsumpta voluntate Papæ potest in eo casu dispensare ratione vrgentis necessitatis. ita *Sanch. loco cit.* monens in proposito euentu sufficere consensum Abbatissæ, & non requiri necessariò consensum Discretarum: nisi aliter dicatur in constitutionibus Ordinis, aut petat legitima monasterij consuetudo.

QVÆRES XVI. An Abbatissa iure suo possit applicare bona opera monialium subditarum personis extraneis, ijs tribuendo literas communicationis (vt vocant.)

143 ℟. Posse, & probatur, quia eò ipsò quòd habet curam congregationis, habet auctoritatem dispensatiuam bonorum communium eiusdem congregationis, iuxta *cap. quanto de translat.* Colligitur ex *Nau. de iubelæo not.* 31. *num.* 18. quem citat, & sequitur *Lezana tom.* 1. *c.* 18. *num.* 67. vnà cum S. Tho. & alijs; quibus consentit *Sorbus in comp. v. indulg. quo ad sæculares* 4. *in annotat.* sed de hoc plura in nostro *tractatu de gubernat. cap.* 3. *sect.* 6. *q.* 4.

QVÆRES XVII. An Abbatissa possit indicere suis monialibus certas præces recitandas pro amicis, benefactoribus, &c.

144 ℟. Posse, & quidem etiam sub peccato, si occurat iusta causa (v. g. ad implendam obligationem impositam monasterio ex iustitia) aut aliàs quò ad hoc se sufficienter declaret; idq; ratione obedientiæ, quam vouent in manibus Abbatissæ, se obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis pertinentibus ad eius superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ professionis: vnde, cùm iniunctio talium prçcum sit res licita, & non excedens regulam, sine dubio poterit indici ab Abbatissa, & debebit impleri à monialibus modo supra dicto.

QVAERES XVIII. An Abbatissa suo iure ordinario possit præcipere monialibus subditis, vt frequentiùs confiteantur, aut communicent, audiant missam, aut concionem, & alia id genus.

145 ℟. Quòd, cùm Abbatissa non possit iuxta dicta *q.* 4. facere præcepta spiritualia suis monialibus, vtpote carens iurisdictione spirituali, quæ omninò requiritur ad imponenda eiusmodi præcepta; & alias præcepta hìc proposita sint spiritualia ratione finis, ad quem ordinantur: ea quidem poterunt imponi ab Abbatissa; non tamen adstringent moniales eo rigore obligationis, quo adstringerent, si imponerentur à Prælatis regularibus: vnde fit, vt omissio audiendi missam ex præcepto Abbatissæ in tali die determinato non sit mortalis; qualis verè esset, si auditio missæ fuisset à Prælato regulari præscripta animo obligandi ad mortale, vt vidimus *cap.* 3. *sect.* 3. *q.* 13.

QVAE-

QVÆRES XIX. Quam potestatem habeat Abbatissa circa administrationem bonorum temporalium sui monasterij.

146 ℞. Habere liberam administrationem omnium bonorum sui monasterij, non minùs, quam habeat Abbas circa bona proprij Conuentus: ideoq; posse esse procuratricem sui monasterij; vt proinde *Panormitanus in c.2. num.4. de his, quæ fiunt à Prælatis* generaliter dicat, non obstante fœmineo sexu, res monasterij disponi per Abbatissam, ac moniales; sicut disponuntur per Abbatem, ac eius religiosos; quod etiam admittunt *Nau. comm.3. de regul.num.4. Cardin.consf.13 num.25. Sanch.l.7. mor.c.19. num.44.* & alij ex *cap. dilecta iuxta glossam v. iurisdictioni de maiorit.& obed.* docentes vniuersalem administrationem tam temporalem, quàm spiritualem monasterij pertinere ad Abbatissam quò ad omnia, quorum fœmina est capax. Quanquam, vt rectè aduertit *Tambur. D.32. de iure abbatiss.q.13. num.3.* hodie dicta administratio non videatur absoluta, ac independens, sed ferè in omnibus monasterijs habeat relationem ad alias moniales; immò & ad Episcopum, aut Prælatum monialium in rebus maioris momenti. cùm aliàs standum sit legitimæ consuetudini, vtpote vim legis habenti.

QVAERES XX. An, & qualiter possit Abbatissa contrahere de bonis monasterij, cui præest.

147 ℞. Posse, de consensu tamen proprij Capituli, immò & Superioris monasterij, loquendo de contractibus maioris momenti; si tamen aliud non ferat consuetudo, aut præscribant peculiaria statuta Ordinis, quæ omninò seruari debent patet responsio tum ex dictis *q. præcedenti*, tum ex generali ratione administrationis necessariò exigentis potestatem contrahendi de bonis, quæ administrantur.

QVAERES XXI. An Abbatissa monialibus subditis possit concedere facultatem largiendi, possidendi, accipiendi, aut aliter disponendi de bonis ipsarum vsui concessis, non secùs ac Prælatus regularis eam concedere potest Religiosis sibi subiectis.

148 ℞. Posse; cùm iuxtà dicta *q. 19.* liberam habeat administrationem bonorum sui monasterij ad instar, Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem. ita Sanch. vbi sup. ex Corduba, Nau. Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. D.9.q.3. nu.9.* patetq; ex dictis *cap.4. num.67. & cap.6.num.32.* Addo hìc quod, cùm apud *Azorium tom.1.l.12.c.12. q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant posse dare religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum, & alij sentiant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi suprà* putet quò ad hoc posse Superiorissam monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata sit eius facultas: probabiliter dici potest Superiorissam monasterij diuitis regulariter posse dare licentiam moniali subditæ

vt

vt extrà monasterium donare possit 12. aureos in singulos annos.

QVAERES XXII. An, & quas donationes possit facere Abbatissa de bonis monasterij, non obstante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 ℞. Posse, si donatione sint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditumn, aut eleemosynarum, quæ annuatim obueniunt monasterio, iudicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur ex *Suar. tom. 4. de relig. tract.* 8. *l.* 2. *c.* 26. *num.* 11. *&* 12. qui benè monet, quantùm in genere largitionis possit Prælatus monasterij, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis monasterij facultatibus, & alijs occurrentibus circunstantijs: quæ doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatissa respectu monialium sibi subiectarum. generalis autem ratio responsionis est, quòd huiusmodi donationes (quas Iurisperiti vocant antidorales, vtpote non omninò liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licèt inefficaci ad agendum, *l. sed etsi,* §. *consuluit, ff. de petit. hæredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maximè decent statum religiosum (cùm sint solutio alicuius debiti moralis) & multùm pertinent ad vtilitatem monasterij, vtpote aliorum beneuolentiam, ac amicitiam conseruantes; vnde fit, vt Prælatus regularis possit per donationes competentes remunerari beneficia iam recepta, immò & præuenire, gratis aliquid erogando, vt sic se beneuolum ostendat, aliorumq; beneuolentiam proprio conciliet monasterio, respiciendo semper ad maiorem proximorum ædificationem, atq; ad monasterij vtilitatem. Ad quod facit *cap. nullam* 18. *quæst.* 2. innuens Prælatum posse solum expendere bona monasterij in Dei cultum, & proprij monasterij vtilitatem. Ex quo quis benè inferat ipsum non posse donare de bonis monasterij solo titulo liberalitatis; cùm non sit dominus, sed dispensator fidelis, ac prudens, cuius non est liberales donationes ex alienis facere.

Dubium est, an Abbatissa possit facere eiusmodi donationes, etiam inconsulto suo Capitulo.

150 ℞. Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetudine monasterij, posse; etsi aliàs demus negotia monasterij, quæ sint maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem cum Discretis monasterij. moueor, quòd tales donationes regulariter non solent esse adeò excedentes, vt dicendum sit eas non venire sub generali facultate administrandi bona monasterij: ex alia parte ad seruandum debitum ordinem decet committi Abbatissæ potiùs, quàm alij munus faciendi tales donationes, cùm sit caput monasterij, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur. non nego tamen, quòd, si donatio hìc, & nunc facienda, esset iudicio viri prudētis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea facienda est; ea tunc debeat fieri de consensu Capituli, aut Discreta-

rum:

rum: cùm donatio sit species contractus, & contractus maioris momenti in monasterijs monialium non fiant inconsulto Capitulo.

Addo quòd, cùm remissio debiti contracti cum monasterio sit quædam virtualis donatio; & iuxta dicta Abbatissa possit, etiam sine consensu Capituli, facere competentes donationes: poterit Abbatissa propria auctoritate, ac independenter à Discretis remittere pecuniam debitam monasterio, siue ex contractu, siue ex delicto; dummodò talis pecunia iudicio prudentis non sit nimis excedens, ac immoderata. in cuius rei confirmationem facit, quòd in declaratione bullæ *de largit. mun.* editæ à Clemente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. solùm excipitur, si in hoc, aut illo monasterio *sit constitutio requirens maiorem partem Conuentus consentientem tali donationi*; quod est dicere rem hanc alias esse commissam potestati Abbatissæ.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa possit impedire, quò minùs monialis subdita vtatur concessione ipsi facta à Prælato monasterij, aut etiam priuilegio aliquo concesso Ordini.

151 ℞. Videri posse, si interueniat iusta causa, & alioqui in concessione gratiæ facta à Prælato moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerso Ordini non denegetur Prælatis potestas ea coarctandi, siue in totum, siue ex parte; secùs, si vel non adsit iusta causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatissa impedire. colligitur ex *Sanchez l.6. mor. cap.3. num.9. Corduba in regul. S. Franc. cap.10. quæst.2. par.6. ac Peyrino de R. S. quæst.1. cap.8. §.6.* & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absq; consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretatiuo: in posteriori verò procedit regula 17. in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVÆRES XXIV. An Abbatissa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impositam moniali subditæ à Prælato monasterij.

152 ℞. Non posse, nisi fortè in aliquo casu ex epycheia hìc, & nunc ex concurrentibus circunstantijs rationabiliter concepta. patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam iniunxit, eius successore, aut illius Superiore; Abbatissa autem in proposito casu neq; est successor, neq; Superior Prælati, qui pœnam imposuit, immò est eius subdita, ac inferior, ergò.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quò ad Confessarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

EXplicatis ijs, quæ spectant ad monialium gubernationem tam ex parte Ordinarij, aut Prelati regularis, quàm ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ;

ſupereſt modò, vt in præſenti ſectione agamus de monialium gubernatione quò ad ipſarum Confeſſarium. & quidem, cùm præter Confeſſarium ordinarium quotannis ſoleat aliquoties aſſignari etiam extraordinarius & de hoc peculiares aliquæ difficultates poſſint ſuboriri; ſectionem diuidemus in 3. ſubſectiones, in quarum 1. agemus de Confeſſario ordinario, in 2. de extraordinario in 3. referuntur varia monita, quibus Confeſſarius ordinarius, ac extraordinarius dirigant Moniales ad profectum ſpiritualem.

SVBSECTIO I.

De Confeſſario Monialium ordinario.

175 *Ex*

175 *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur liberè moniales; quamuis tale decretum non videatur vsu receptum.*
176 *Quale stipendium ei detur.*
177 *Habitat in domo contingua monasterio, sed non pernoctat ibi.*
178 *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*
179 *Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus non necessarijs.*

QVÆRES I. Quantùm conferat ad spiritualem profectum monialium, quòd habeant prudentem, doctum, ac discretum Confessarium.

153 ℞. Ita conferre, vt verè dici possit inde potissimùm pendere totus spiritualis monialium profectus: idq; ex multis, & varijs capitibus, quæ hic breuiter subijciam; nimirum 1. ex generali ratione religiosæ perfectionis, quæ sine idoneo instructore comparari non potest iuxta illud *Ieremiæ 6. State super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris*: 2. quia fœminæ sunt naturaliter minùs prudentes, ideoq; in vita spirituali manent expositæ varijs, ac periculosis illusionibus; quas ordinariè non possunt euadere absq; directione prudentis, ac discreti Confessarij, aut alterius Patris spiritualis: 3. quia mulieres sunt ex proprij sexus conditione fragiles, ac inconstantes, ideoq; facilè, ac citò desistent à benè cœptis; si opportunis consilijs, ac efficacioribus suasionibus non confirmentur, & ad vlteriora excitentur; quod erga moniales præstare non potest, nisi Confessarius: 4. quia fœmina ex natura sua est valdè verecunda, ideoq; facilè retrahi potest à detegendis prauis suis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, nisi habeat peritum Medicum spiritualem, qui summa dexteritate, ac solertia detegat dictas infirmitates, ijsq; salutaria applicet remedia (quod sine dubio est munus Cōfessarij) 5. quia ingenium mulieris est valdè varium, ac lubricum, facilèq; afficitur ijs, quibus cum agit; sicq; periculosum est, ne talis affectus, qui priùs se exhibet sub specie spiritualis amoris, paulatim desinat in carnalem; hoc autem in primis timendum est de moniali erga Confessarium, nisi is sit admodùm prudens, timoratus, ac circumspectus: 6. moniales, cùm vacent vitæ spiritualis acquisitioni, subiacent varijs, ac grauibus tentationibus; quas certè non poterunt superare, nisi à prudenti, ac perito ductore doceantur, qualiter in ijs se gerere possint, & debeāt: 7. quia in progressu vitæ spiritualis plura occurrunt obstacula, ac difficultates, quæ deterrere possunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores; ea autem faciliùs, & grauiùs deterrebūt moniales, nisi habeant Cōfessarium discretum, ac sagacem, qui eas doceat, qualiter amouere debeant illa obstacula, illas euincere difficultates; quod certè non poterit præstare Confessarius, nisi sit valdè peritus, ac versatus in vita spirituali: si enim cœcus cœcum ducat, ambo in foueam cadunt. Ex his ergò capitibus, alijsq; similibus, quæ vnicuiq; possunt facilè occurrere; sum-

mopere confert spirituali monialium profectui, quòd ipsis assignetur prius, prudens, ac discretus Confessarius: ideoq; Prælati illarum in hoc quàm maximè debent insistere, omni studio, ac diligentia ijs procurando idoneum Confessarium.

QVÆRES II. An expediat bono spirituali monialium, quòd ijs in Confessarium deputetur Sacerdos potiùs regularis, quàm sæcularis.

154 ℞. Expedire, si alioqui Sacerdos regularis sit præditus illis dotibus, quas *q. sequenti* dicemus desiderari in idoneo monialium Confessario. patet responsio ex dictis in *hoc c. sect. 1. subsect. 1. q. 5.* quæ vtiq; possunt applicari ad præsentem quæstionem.

QVÆRES III. Quæ potissimùm dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confessarium monialium.

155 ℞. Requiri potestatem, scientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & summam patientiam: potestatem, qua legitimè possit audire confessiones monialium: scientiam, qua sciat discernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, qua possit, etiam bono exemplo, inducere moniales ad percurrendam viam christianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & iuxta spirituales vniuscuiusq; monialis necessitates salutaria præbeat consilia: zelum, quo omnia omnibus fiat, vt omnes Christo lucrifaciat, nihil aliud intendens, nisi spiritualem profectum suarum pœnitentium, illumq; omni studio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifestandam propriam turpitudinem, ac eumcendam naturalem illam erubescentiam, quæ adeo solet dominari in fœminis, & non rarò est in causa, vt plures, ac plures confessiones faciant nullas, & sacrilegas: patientiam deniq; qua non solum compatiatur importunis monialium scrupulosarum delirijs, sed etiam fragilitati recidiuarum, ac infirmitati sexus fœminei iuxta illud *Hebr. 4. non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.*

QVAERES IV. Qualis potestas requiratur in Confessario monialium.

156 ℞. Requiri tum potestatem ordinis, quæ consurgit ex ordine sacerdotali, per quem ex institutione diuina Sacerdos deputatur, vt possit esse iudex in foro pœnitentiæ: tùm potestatem iurisdictionis (quam Sacerdotes regulares ratione suorum priuilegiorum recipiunt à Papa; sæculares verò ab Ordinario approbante modò inferius explicando) eamq; non impeditam quò ad vsum, neq; ratione reseruationis aliquorum peccatorum (quo casu Confessarius debet petere facultatem absoluendi ab eo, cùm monialis ad talem effectum non possit se præsentare Ordinario) neq; ratione ecclesiasticæ censuræ, per quam Sacerdos sit excommunicatus, aut suspensus vitandus, neq; ratione peccati m. per quod impeditur

Sacer-

Sacerdos eo irretitus, quò minùs licitè administret Sacramentum pœnitentiæ.

QVÆRES V. Qualis scientia requiratur in Confessario monialium.

157 ℞. Requiri triplicem scientiam, nimirum Iudicis, Medici, ac Doctoris: Iudicis quidem, ita vt sciat formam absolutionis, ac distinctionem peccati mortalis à veniali, saltem in genere (quæ duo sunt necessaria ad valorem Sacramenti) & præterea agnoscat tum differentiam peccati mortalis à veniali, etiam in particulari in singulis præceptis, modo saltem communi, ac ordinario tum species peccatorum, numerum, ac circumstantias, dispositionem necessariò requisitam in pœnitente, tum quæ peccata sint reseruata, quæ habeant annexam censuram, aut obligationem restituendi (quæ sunt necessaria solùm ad licitam Sacramenti administrationem.) Scientia verò, quæ requiritur in Confessario, quatenus est medicus, in eo consistit, quòd sciat tam regulas communes, quibus pœnitens excusari potest à præcepto, ac peccato m. (cuiusmodi sunt ignorantia probabilis, inaduertentia, impotentia, leuitas materiæ, & metus grauis quò ad quædam præcepta, præsertim de iure positiuo humano) quàm quæ remedia cuiq; peccato adhiberi debeant, & qualiter monialis instrui debeat in via spirituali. Scientia deniq; quæ requiritur in Confessario, quatenus est Doctor, eò tendit, vt de Sacramentis sciat, quid sint, quæ sit illorum materia quæ forma, qui effectus: quæ sint partes Sacramenti pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent singula vota religionis, quibus regulis, ac constitutionibus adstringantur moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in specie latæ sint contra ipsas; & similia, quæ facilè colligi possunt ex præsenti tractatu.

QVAERES VI. Qualis bonitas requiratur in Confessario monialium.

158 ℞. Requiri, vt sit bonus non solum sibi ipsi (idest instructus virtutibus necessarijs ad munus suum dignè obeundum) sed etiam in ordine ad pœnitentes, ita vt habeat & zelum iustitiæ, & compassionem proximi, & discretionem, & modestiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in persuadendo, & alias similes dotes, sine quibus non potest vtiliter exerceri munus Confessarij. Illud autem in primis maximè conferret ad officium Confessarij ritè obeundum, vt deputandus in Confessarium monialium esset vir in vita spirituali versatissimus, ita vt eas edocere posset ex propria experientia, sicq; de eo dici posset, *cæpit facere, & docere*. Quo enim modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neq; nouit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi se ipsum, qui nunquam vacauit sui ipsius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera supererogationis, qui in se ipso vix implet præcepta? qualiter instruet pœnitentes ad religiosam perfectionem, qui nec vacat christianæ perfectioni? quo

ni? quo modo proponet subtilitates spiritus, qui nec prima spiritus didicit rudimenta?

QVÆRES VII. Qualis prudentia requiratur in Confessario monialium.

159 ℞. Requiri, vt sit admodum prudens, ac circumspectus tum in faciendis opportunis interrogationibus; tum in applicandis debitis remedijs; tum in modo procedendi cum ipsis monialibus tam intra forum pœnitētiæ, quàm extra; tum in remouendis occasionibus delinquēdi; tum in salutaribus monitis suggerendis; tum in extirpandis prauis habitibus penitentium; tum in vitanda suspicione nimiæ familiaritatis, aut aliqualis acceptionis personarum; tum in pœnitentijs imponendis; tum deniq; in procuranda emendatione suarum pœnitentium, ad quam vnam ordinatur frequentia, ac vsus Sacramentorum.

Quòd si quæras ex quibus regulis Confessarius monialium dignoscere possit, an monialis, quæ dicit se pati diuina, nempe cœlestes illustrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono spiritu, vel certè sit illusa, ac exposita periculo illusionis.

℞. Posse, ac debere dignoscere ex sequentibus regulis, quarum aliquæ desumptæ sunt ex aureo libello exercitiorum S. P. N. Ignatij, aliæ verò ex ipsa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur monialem duci bono spiritu, est, si monialis sit religiosis virtutibus conspicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, sui ipsius abnegatione, ac zelo animarum, omniq; studio insistat obseruantiæ tam votorum substantialium religionis, quàm regularum, statutorum, ac consuetudinum proprij monasterij: secunda regula est, si monialis sit omninò parata acquiescere cōsilijs, ac directioni sui Confessarij, sinatq; omninò se regi ab eo cum omnimoda subiectione, malens cum ipso errare (intellige, materialiter) quàm sapere sine illo: tertia est, si ex occasione illustrationum, aut alterius similis gratiæ sibi concessæ nihil occurrat, quod ex se malum sit, aut auocet à bono, aut impellat ad minus bonum, quàm anima priùs quærendo sequi statuerat, aut quod ipsi animum defatiget, angat, ac perturbet, sublata priori animi tranquillitate: quarta est, si ex dictis illustrationibus immissis, alijsq; talibus gratijs sentiat se nō ferri in elationem animi, sed in maiorem sui ipsius submissionem, & propriæ indignitatis conscia dicere possit cum regio Psalte, *Quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum?* sexta est, si inde concipiat inusitatam animi quietem, ac tranquillitatem; sentiatq; se magis, & magis incitari ad proficiendū in religiosa perfectione: septima, si ex præfatis illustrationibus experiantur se, nulla præcedente causa consolationis, mirificè recreari, ita vt neq; sensibus, neq; intellectui, neq; voluntati quicquam propositum sit, quod huiusmodi cōsolationem causare possit; proprium enim est Dei creatoris suam ingredi creaturam, & illam in sui amorem totam cōuertere, trahere, ac mutare. Has inquam regulas, & alias

similes,

similes, quas Spiritus S. hìc, & nũc suggeret, proponere debet prudens Confessarius moniali in proposito casu; illam monens per talia dona supernaturalia Dei famulos non reddi ipsi gratiores, eaq; omnia Patri spirituali candide, & sincerè detegenda esse: præterea illam exerceat in sui ipsius abnegatione, modò ei prohibendo vsum sacræ Communionis, ita vt Deũ propter Deum deserat, & quidem etiam interdum occasione sumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito; modò ei iniungendo, vt aliquas mortificationes coram alijs monialibus publicè obeat; v.g. incedẽdo absq; velo nigro professionis, iubendo vt aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ, publicè reuelet; etsi in hoc magna cum prudentia, ac circumspectione procedendum sit.

Vtrum verò Confessarius moniali pœnitenti asserenti se viuere absq; refectione corporali, ex sola sumptione Eucharistiæ, possit præbere in communione hostiam non consecratam pro consecrata, ad explorandam veritatem huius facti, & ad dignoscendum, num sit illusa, nec ne; sicut verè esset, si sumpta hostia non consecrata, adhuc dictitaret se viuere ex sola sumptione Eucharistiæ.

℞. Quòd, quamuis Doctores cum *S. Th. 3. p. q. 80. art. 1. ad 1.* communiter negent licere in vllo casu præbere hostiam non consecratam pro consecrata; cùm hoc sit prębere astantibus occasionem proximam idololatriæ: nihilominùs pro parte affirmante videntur posse statui hęc fundamenta. primũ est, quòd *Altisiodorensis l. 4. trac. 5. q. 4. fine* concedit ad vitandum scandalum posse Parochum infirmo petenti sacrum Viaticum dare hostiam non consecratam, si ex sua negligentia non habeat consecratam; *Sancius in selectis D. 35. nu. 5. & 6.* admittit Sacerdotem, si ei hæreticus sub cõminatione mortis pręcipiat, vt consecret totum panem existentem in platea, posse super illum verba consecrationis proferre absq; intentione consecrãdi, ad periculum mortis euadẽdum; deniq; *S. Bonauentura, Albertus, Ludouicus de S. Zuan, Villalobos, & Dorensis relati à Diana p. 3. trac. 6. resol. 83.* (quorum doctrinam ipse admittit vt probabilem, cùm dicat se adhærere oppositæ tãquam probabiliori) concedunt, ad consulendum famæ peccatoris occulti publicè petentis communionem, posse ei præberi hostiam non consecratam, apposita à tergo illius, hostia consecrata, quæ adorari possit; modò id fiat de consensu ipsius peccatoris. ex quibus sic arguo. iuxtà adductos Doctores in graui necessitate propria, aut proximi. Licitum est dare hostiam nõ consecratam pro consecrata, vt constat ex casibus relatis: ergò iuxtà præfactos Doctores hoc idem licitũ erit in præsenti casu, in quo agitur de vitanda morte spirituali, ac æterna perditione monialis penitẽtis: quæ censetur esse in graui necessitate; cùm ex hoc solo experimento dignosci possit, an ea sit illusa, nec ne (vt suppono) Alterum fundamẽtum est, quòd, sicut *Sanch. l. 2. de matr. D. 38. nu. 6. & 7.* docet permittendam esse copulam solùm materialiter fornicariam inter coniuges, in quibus post matrimonium contractum detegi-

tur impedimentum dirimens, si Cõfessarius videat illos esse in bona fide, & non speret fructum ex admonitione: ergò & in præsenti casu licitum erit ex grauissima causa, (quæ de facto adest) permittere idololatriam illam, vtpote merè materialem. Tertium fundamentum est, quòd de facto *Cæsarius l. 9. hist. c. 47.* refert simile factum fuisse practicatum; idq; approbat *Thiepolus in suis considerationibus Euch. l. 4. c. 10.* Hæc ego in cõtingentia facti interrogatus fundamenta proposui pro parte affirmante, & ea approbarunt viri valdè docti; benè ne, an malè, alijs iudicandum relinquo: nõ enim volo esse iudex in propria causa. Certè, si ea approbentur, confirmari poterunt ex doctrina tradita hic *c. 10. nu. 184. ex Sanch. & Nauar.* nos scilicèt non teneri sequi opinionem, si inde magnum alicui periculum immineat, & formido alterius partis apparẽtem habeat probabilitatem: si quidem in isto casu grauissimum periculum spirituale imminet moniali pœnitenti, quod suppono non posse aliter euitari; & aliàs negari non potest, quin opinio sustinens in aliquo casu posse præberi hostiam non consecratam pro consecrata; cùm sit tot, & tantorum Doctorum, dici possit habere aliquam probabilitatem, saltem apparentem, vt patet.

QVAERES VIII. Qualis zelus animarum requiratur in Confessario monialium.

160 ℞. Quòd, cùm munus audiendi confessiones monialium sit valdè laboriosum, arduum, ac difficile; vt quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, vt non quærat, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi; sicq; spirituali animarum lucro inhiet, vt meritò dicere possit, *Da mihi animas, cætera tolle tibi,* Gen. 14. & illud Pauli 2. *Cor.* 12. *non enim quæro, quæ vestra sunt, sed vos.* non ergò Cõfessarius monialium hoc munus adeo sublime, ac excelsum exerceat ad proprium lucrum temporale, ad cõciliandam beneuolentiam huius, aut illius monialis, ad percipienda multa dona, ad priuatam sui ipsius satisfactionem; sed potiùs ad spiritualẽ profectum monialium sibi commissarum, ad perfectionem religiosam in ipsis promouendam, ad diuinum amorem in ijs magis, & magis excitandum, ad veram sanctificationem in ipsas modis omnibus inducendam.

QVAERES IX. Qualis dexteritas requiratur in Confessario monialium.

161 ℞. Requiri quàm maximam, & quidem non solùm in extorquenda cõfessione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fęminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonnisi cum maxima difficultate solent manifestare: sed etiam in priuatis rancoribus, ac odijs auellendis, in resecandis amicitijs minùs bonis, ac perniciosis, in remouendis occasionibus proximis peccatorum, in inducendo affectu vitæ communis, in moderanda conuersatione externorum, in persuadenda sui ipsius abnegatione tum interna, tum externa, in ijs deniq; confirmandis ad religiosæ perfectionis acquisitionem. hæc enim omnia, cùm sint valdè aliena à communi propensione

appeti-

appetitus sensitiui, maximè in fœminis ratione sexus, ac naturalis complexionis procliuioribus ad malum; obtinere non poterit Confessarius à proprijs pœnitentibus, nisi cum is vtatur summa dexteritate; illis paulatim se se insinuans, omnia omnibus factus, vt omnes Christo lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

QVAERES X. Qualis patientia requiratur in Confessario monialium.

162 ℞. Summam requiri; vt proinde dixerit quidam non immeritò Sacerdotes singulis diebus sub finem primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda nostra in charitate Dei, & patientia Christi.* Quæ enim patientia necessaria est Sacerdoti confessiones fœminarum audienti, vt audiat nugas, quæ solent ab illis admisceri in ipsa confessione, vt expiscetur veritatem eorum, quæ dicunt, modò aientes, modò negantes, vt suadeat non expedire, quòd ita crebrò repetant confessiones generales, vt sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valdè compendiosis posset peragi, vt ferat idem peccatum in eadem confessione iterum, atq; iterum exprimi, & quidem sine vlla omninò necessitate, vt insurgentium scrupulorum nubes disijciat, vt pusillanimes in spem salutis æternæ erigat, vt remissionem iniuriarum animo tenaciùs inhærentium suadeat, vt inducat ad fugam occasionum proximarum, vt priuatas amicitias statui religioso minùs conuenientes eradicet, vt deniq; sustineat muliebrem leuitatem, inscitiam, ac inconstantiam?

QVAERES XI. A quo debeant approbari Confessarij monialium.

163 ℞. Quòd, quamuis ante Constitutionem Gregorij XV. editam 5. Februar. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, Confessarij quidem monialium locorum Ordinarijs subiectarum deberent approbari ab ipsis Ordinarijs; Confessarij verò monialium subiectarum Regularibus à Prælatis propriæ religionis tanquam Ordinarijs ipsarum monialium: in præsentia tamen omnes Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij quarumcunq; monialium, etiã Regularibus subiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idq; ex citata Constitutione Greg. XV. quæ quò ad hoc sit habet; *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunq; exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad confessiones monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164 Vbi notandum ad audiendas confessiones monialium modò non sufficere, quòd Sacerdos, siue regularis, siue sæcularis, sit generaliter approbatus ab Episcopo ad confessiones personarum sæcularium audiendas; sed egere quò ad hoc speciali approbatione: idq; ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij; quæ etiam declarauit Regularem approbatum ab Episcopo ad audiendas confessiones monialium vnius monasterij

sterij nequaquam censeri approbatum ad audiendas confessiones monialium alterius monasterij; vt videre est *tom.4. bullarij post Constit.18. Greg. XV.*

165 Verum tamen est, quòd Confessarij monialium exemptarum tam ordinarij, quàm extraordinarij præsentari debent à proprijs Prælatis regularibus ad effectum, vt modo dicto approbentur ab Ordinario; vnde infert *Tamburinus D.16. de iure abbatiss. q.3. num.3.* non subsistere, quod ait *Nald. v. moniales num.2.* monialibus, etiam exemptis assignandum esse Confessarium extraordinarium ab Episcopo loci: si quidem, teste *Zipæo l.3. de iure pontificio nouo num.3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua decisum est huiusmodi assignationem faciendam à Prælato regulari, cuius iurisdictioni subsunt dictæ moniales, licet aliàs indigeant approbari ab Ordinario, vt iam dictum est.

166 Quin vigore citatæ Constitutionis Gregorij XV. neq; ipsi Prælati regulares absq; Ordinarij approbatione audire possunt confessiones monialium sibi respectiuè subiectarum: cùm olim possent & ipsi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. ita declarauit Sacra Congregatio Concilij vbi sup. addens confessiones à dictis Prælatis auditas sine præfata approbatione esse nullas, & irritas.

Hoc tamen non facit, quin Prælatus regularis monialis ipsi immediatè subiectæ possit independenter ab Ordinario ipsi assignare Patrem spiritualem siue eiusdem, siue alterius Ordinis religiosum, vel etiam Sacerdotem sæcularem, cui illa extrà pœnitentiæ Sacramentum manifestet suam conscientiam ad effectum vt ab eo in via Dei dirigatur sine periculo errandi. Ducor, quòd ante bullam Gregorij XV. id potuisset facere Prælatus regularis: & per dictam bullam ei solùm sublata est facultas approbandi Confessarium pro monialibus ipsi immediatè subiectis; quòd vtiq; est quid diuersum ab hoc quod est designare Patrem spiritualem, cui extrà Sacramentum manifestetur modo dicto conscientia: à diuersis autem non fit illatio.

At difficultas est, an sub citata bulla Gregorij XV. compræhendantur etiam moniales nouitiæ, puellæ in monasterio educatæ, & fœminæ quæcunq; ibi fortè commorantes; ita vt hæ non possint confiteri cuicunq; approbato generaliter ad confessiones in diœcesi.

167 ℞. Videri probabile non compræhendi, adeoq; omnes illas posse, & licitè, & validè confiteri cuicunq; Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas confessiones in diœcesi, si aliàs licitè possit ad eas accedere (v.g. ad aliquam illarum legitimè inuisendam) Moueor, quòd Gregorius XV. dum requirit specialem approbationem ad audiendas monialium confessiones, loquitur expressè de monialibus tantùm, vt constat ex verbis textus relatis *sup. num.163.* constat autem nomine monialium in odiosis non venire nouitias, & multò minùs puellas, aliasq; fœminas intra clausuram degentes ita Naldus, Baldelius, Stephanus à S. Gregorio, alijq; docti viri à me consulti:

stilci: quorum aliqui putant idem dici posse & de Abbatissa, quippe quæ non venit in odiosis nomine monialium, regulariter loquendo: quod item non videtur improbabile, nisi obstet contraria consuetudo legitimè inducta.

An autem semel approbatus ad confessiones monialium alicuius monasterij, vi talis approbationis pluries deputari possit in Confessarium earundem monialium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

168 ℞. Quòd, quamuis approbatus ad audiendas confessiones sæcularium maneat semper approbatus, vsq; dum approbatio reuocetur ab Episcopo approbante, eiusue successore (idq; iuxta communem Doctorum sententiam, loquendo de approbatione facta absq; vlla limitatione temporis) secùs tamen euenit de approbato ad audiendas confessiones monialium alicuius monasterij: is enim vi talis approbationis non potest audire confessiones dictarum monialium, nisi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; vnde fit, vt, si quis approbetur in Confessarium ordinarium ad triennium, eo elapso, non possit audire postea confessiones earundem monialium, nisi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & sic deinceps. patet id ex citata Constitutione Gregorij XV. quæ, cùm expressè loquatur de Confessarijs monialium tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, de vtrisq; æqualiter procedit: & de facto talis est praxis. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in responsione dubiorum, quæ fuerunt proposita circa dictam Constitut. *dub.* 11. expressè solùm de Confessarijs extraordinarijs monialium dicit illos semel deputatos ad audiendas confessiones monialium pro vna vice non posse pluries vi talis approbationis earum confessiones audire: ideo namq; id dicit, quia solùm fuerat interrogata de Confessarijs extraordinarijs; cùm alioqui par ratio militet in Confessarijs monialium ordinarijs: sicq; procedat doctrina *Sanch.l.5. mor.c.4. num.*19. nimirum quòd, quamuis lex generalis posterior non intelligatur regulariter derogare legi speciali priori, id tamen fallit, quando contrarium constat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non sequitur Sacerdotem approbatum ad confessiones monialium per triennium, si interim moriatur Episcopus approbans (v.g. post elapsum primum bimestrem dicti triennij) indigere de nouo approbari à Successore Episcopi defuncti, vt reliquo triennio possit earum confessiones excipere: siquidem approbatio illa ad triennium non desinit, durante illo triennio, nisi reuocetur. idq; etiam post bullam Greg. XV. *Inscrutabili*: quippe in qua solùm statuitur approbatum ad confessiones monialium per triennium, elapso eo triennio, non posse ampliùs earum confessiones audire, nisi iterum approbetur. quæ doctrina proportionaliter procedit de Confessario extraordinario; cùm sit eadem ratio de illo, ac de Confessario ordinario.

Illud etiam hic controuerti potest, an Sacerdos, maximè regularis, ab Ordina-

Ordinario approbatus ad audiendam confeſſionem duarum, aut trium monialium ex aliqua peculiari occaſione, poſſit audire confeſſiones, etiam aliarum monialium eiuſdem monaſterij accedentium ad ipſum.

169 ℞. Non poſse, & probatur quia ex vna parte generalis approbatio Ordinarij ad confeſſiones ſæcularium non ſufficit ad audiendas confeſſiones monialium, vt iam dictum eſt: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum perſonarum non ſuffragatur, niſi ad audiendas confeſſiones dictarum perſonarum iuxta regulam communem, *cauſa limitata non producit, niſi effectum limitatum*. cùm ergò in propoſito caſu approbatio ſit limitata ad illas duas, aut tres moniales, non poteſt prodeſſe ad audiendas confeſſiones, etiam aliarum monialium; cùm in ordine ad has approbatus ſe habeat perinde, ac ſi non eſſet approbatus: vnde fit, vt, ſicut Confeſſarius ab Epiſcopo approbatus ad audiendam confeſſionem vnius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non poteſt audire confeſſionem vllius alterius fœminæ; ſic nec poſſit approbatus ad confeſſiones duarum monialium audire confeſſionem cuiuſcunq; alterius monialis: & hoc, quamuis Sacerdos approbatus ſit regularis; licèt enim is vi ſuorum priuilegiorum habeat à Papa generalem iuſdictionem in omnes fideles accedentes, & conſequenter etiam in moniales: non ideo tamen hòc ipsò poteſt audire confeſſiones quarumcunq; monialium; eſtò aliàs ipſi concedatur acceſſus ad illas, ſiue ad audiendam confeſſionem aliquarum ex ijs, ſiue alia de cauſa; ſiquidem ad validam adminiſtrationem Sacramenti Pænitentiæ non ſufficit iuriſdictio illimitata; ſed præterea requiritur, vt Sacerdos adminiſtraturus ſit illimitatè approbatus: quod non euenit in præſenti caſu, vt patet.

Maius dubium eſt, an moniales tempore iubilei poſſint confiteri Sacerdoti approbato ad confeſsiones ſæcularium, etſi in ſpecie non ſit approbatus ab Ordinario ad audiendas confeſsiones monialium.

170 ℞. *Peyrin. tom.3. priuil. c.4. num.4.* cum quo ſentit *Boſſius ſect.3. de tripl. iubil. caſ.5. num.2.* nec diſſentit *Diana p.5. tract.12. reſol.12.* moniales vi iubilei poſſe eligere in Confeſſarium, Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiamſi in ſpecie non ſit approbatus pro monialibus: idq; ob rationes à nobis indicatas *ſup. c.9. q.13.* vbi diximus in praxi oppoſitam ſententiam ſequendam eſse.

Adde quòd ſi monialis exempta morbo periculoſo laboret, & à proprio Prælato regulari petat Confeſſarium extraordinarium, cui tunc confiteatur: is poterit ad talem effectum ei deputare Sacerdotem ſui monaſterij, etiam non approbatum ab Ordinario loci; idq; à prima die talis infirmitatis. Moueor tum ex eo quod in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt ex indulto *Concilij Trid. ſeſſ.14. c.7.* quod indultum cùm ſit vniuerſale, & nullam conditionem, aut limitationem apponat, à pluribus Doctoribus relatis apud *Dianam p.3. tract.4. Miſcell. reſol.161.* extenditur etiam ad Sacerdotes

non

non approbatos ab Ordinario, & suffragatur monialibus, etiam in præsentiâ, non obstante Gregorij XV. Constitutione superiùs allata, vt colligitur ex verbis illis Concilij, *quoslibet pœnitentes;* tum ex eo quòd Prælatus regularis in casu necessitatis independenter ab Ordinario loci potest dare facultatem ingrediendi clausuram monialium sibi subditarum, vt constat ex dictis *cap.5.num.146.* sicq; concedere poterit Sacerdoti deputato ad audiendam confessionem monialis periculoso morbo laborantis licentiam ingrediendi ad prædictum effectum; constat autem ad hoc vt in præsenti casu fieri possit deputatio Confessarij, extraordinarij independenter ab Ordinario loci, requiri solùm vt modo dicto deputatus possit audire confessionem, & si non sit approbatus ab illo, & quòd absq; eius licentia ingredi possit clausuram; quæ omnia in casu præsenti verificantur.

Dixi *idq; à prima die talis infirmitatis,* vt indicarem probabilem videri doctrinam, quam tradit *Diana p.6.tract.3.resol.69.ex Sancio, & Cælestino*, absolutionem scilicet à reseruatis, quæ impertiri potest à quocunq; Sacerdote in casu mortis, posse impendi, etiam à prima die infirmitatis periculosæ: vnde consequenter inferri potest item à prima die infirmum morbo periculoso posse confiteri cuicunq; Sacerdoti, & consequenter etiam non approbato ab Ordinario loci: sicq; Prælatum regularem in præsenti casu posse deputare Confessarium extraordinarium pro moniali infirma subdita à prima die infirmitatis, & quidem omninò independenter ab Ordinario loci; quod erat probandum.

QVÆRES XII. An Episcopi possint deputare in Confessarios monialium sibi subiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut Regulares.

171 ℞. *Tambur.sup. num.4. & 5, ex Barbosa l.1. de iure eccl.c.44.num.127. & Gauanto in manu.v. monialium cura spiritualis num.10.* non posse deputare Parochos in Confessarios ordinarios monialium, neq; Regulares eligere in Confessarios earundem monialium, siue ordinarios, siue extraordinarios, nisi in casu necessitatis: idq; ex declaratione Sacræ Congregat. relata à citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur esse in vsu, cùm multis in locis Parochi fungantur munere Confessarij ordinarij monialium, & Regulares sæpissimè destinentur in Confessarios extraordinarios illarum: fortè quia alioqui desunt personæ idoneæ ad tale munus, sicq; concurrit ratio necessitatis, quæ caret lege; sicq; eadem Sacra Congregatio concessit postea Patriarchæ Veneto, vt pro penuria Sacerdotum sæcularium Regulares eligere posset in Confessarios monialium, etiam ordinarios, sicut testatur ipsemet Tambur. sup.

QVÆRES XIII. Ad quot annos eligi debeant Confessarij monialium ordinarij, siue sæculares, siue regulares.

172 ℞. Debere eligi ad 3. annos tantùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata à *Gauanto sup. num.7.* & edita die 4. Iulij (quæ tamen non est vbiq; in vsu) & quidem, quòd spectat ad Regulares deputatos in Confessarios

rios monialium exemptarum, Gregorius XV. in sua Constitut. *Inscrutabil.* statuit licere Episcopo, *ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi Confessores* (idest monialium) *amoueant, vsq; Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habere Episcopum facultatem prædictos Confessores amouendi, quoties, & quando opus esse iudicauerit*; idq; non significata causa Superioribus regularibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij in declarationibus factis super citata Constitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, oneransq; seriò eorum conscientiam, ne, facultate sibi in hac parte attributa, quoquo modò abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri. Vbi notandum dispositionem præfatæ Constitutionis, ac huius declarationis æq; locum habere in Confessarijs monialium, tam ordinariis, quàm extraordinarijs, vt constat ex verbis illis, quæ habentur in citata Constitut. *eiusmodi Confessores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares quomodocunq; exempti tam ordinarij, quàm extraordinarij, &c.* adeoq; æqualiter comprehendunt Confessarios monialium tam extraordinarios, quàm ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confessarium ordinarium monialium, & post elapsum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediatè sequens confirmatus, hoc alio triennio absoluto, statim ad aliud triennium ab Ordinario iure proprio eligi possit ad idem munus; æq; ac posset, si modo dicto non fuisset confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita vt in eo munere duret per 9. annos continuos.

℞. Videri posse. ita Diana, Naldus, alijq; docti viri à me consulti, contra Cardinalem de Lugo Baldellum, & alios item à me consultos, patetq; ex dictis *sup. cap. 7. q. 38. §. maius dubium*. Nobiscum sentit Bordonus à me consultus, probatq; tum quia concessum alicui ob gratiam non est in eius dispendium retorquendum *reg. 61. de regul. iur. in 6.* neq; enim idem contrarios effectus operari habet *l. legatum ff. de adim. leg.* tum quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut iure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ rarò, & per accidens eueniunt *l. nam ad ea ff. de legib.* sicq; priuilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandum, sed vacatio fingitur habere suum effectum: tum quia in religionibus extat consuetudo, quòd quis vltra præfixum tempus maneat in officio secundùm rem, licèt non secundùm nomen; Prior namq; conuentus fit, & vocatur Præsidens, Vicarius, &c. & postea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac si verè antecedenter vacasset ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, vt notauit *Mandosius de priuileg. ad instar quæst. 10. gloss. 8. num. 8.*

Addò quòd, si quis ex casu fortuito deputaretur in confessarium ordinarium

rium monialium ad aliquot menses per modum supplementi: is nihilominùs in generali deputatione Confessariorum, quæ postea fieret pro monialibus, posset ab Ordinario eligi in Confessarium ordinarium eiusdem monasterij ad integrum triennium; quo modo vltra triennium exerceret munus Confessarij ordinarij. & ratio est, quòd prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo monialium Confessario vltra triennium, cùm sit odiosa, benignè interpretanda est, & in mitiorem partem; ita vt intelligatur de electione Confessarij ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum supplementi, vt in casu nostro. ita docti recentiores à me consulti; sicq; ego iam consului in facti contingentia.

Illud demum hìc aduertendum ex quadam epycheia Ordinarios in aliquibus locis sinere Confessarios aliquorum monasteriorum, & maximè Capuccinarum durare vltra triennium, & quidem ad plures annos: eò quod sit valdè difficile reperire Confessarios idoneos pro talibus monasterijs: quòd est dicere, ex defectu materiæ.

QVÆRES XIV. Ex quo loco debeant Confessarij monialium audire illarum confessiones.

173 ℞. Regulariter debere audire ex sede confessionali collocata, non quidem in sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa ecclesia exteriori; sic quippe decreuit Sacra Congregatio 7. Martij 1617. apud *Barbosam sup. num.* 135. his verbis: *Confessionalia monialium è sacristijs, & locis occultis amoueantur, ac in exterioribus ecclesijs collocentur: quòd si moniales in hoc renitentes extiterint interdicantur.* Quanquam, si aliud deposcat necessitas (eò quòd in ecclesia extet vnica sedes confessionalis, & eodem tempore vacare debeant confessionibus audiendis Confessarius ordinarius, ac extraordinarius) in tali casu, excusante necessitate, licitum erit audire confessiones ex alio loco; ita tamen disposito, vt mutuus vitetur aspectus Confessarij, ac monialis confitentis.

174 Quòd si Confessarius ingrediatur ad audiendam confessionem monialis infirmæ, cellæ ianua remaneat aperta, & ambæ comitatrices ad eiusdem cellæ ianuam morentur, ita vt Confessarius ab eisdem commodè cerni possit. ita statuit Sacra Congregatio 13. Sept. 1583. apud *Barbosam in collect. in. v. Confess. monial.* §. 4. addens §. 5. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. Confessarium monialium clausuram ingressum ad ministranda Sanctissima Sacramenta debere recta via, & absq; diuerticulo ire, ac redire, nec in alia monasterij parte diuagari, etiam occasione visitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non sit necessaria. Quanquam Sanch. Rodriq. Mir. Molfes. & alij apud *Dianam p. 3. tract. 2. resol.* 51. excusent Confessarium in tali casu, etiam à culpa veniali; si, absoluta confessione, breui immoretur intra clausuram, ad inuisendas v.g. monasterij officinas: qualis mora dici posset iuxta Villalobum relatum à Diana, & non reiectum, si non excederet quadrantem horæ.

QVAE-

QVÆRES XV. An Confeſſarij monialium, etiam regulares, eorumq; ſocij poſſint liberè alloqui moniales ſibi commiſſas, etiam extra caſus neceſſarios.

175 ℞. *Barboſa in collectan. ſup.* §. 12. non poſſe ex declaratione Sacræ Congregat. 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confeſſarius regularis monialium, eiuſq; ſocius confeſſionis, ac Sacramentorum adminiſtrationis caſibus exceptis, eaſdem moniales abſq; Sacræ Congregat. licentia alloqui non poſſunt.* Vbi notandum, quòd, cùm Sacra Congregatio loquatur in ſpecie de Confeſſarijs regularibus tantùm; ſub ſua declaratione non comprætendit Confeſſarios monialium ſæculares iuxta communem iuris regulam *Odia reſtringi oportet;* immò talis declaratio non videtur vſu recepta, neq; quò ad Confeſſarios regulares: qui, quamuis aliàs timorati, abſq; vllo ſcrupulo loquuntur cum ſuis monialibus, etiam extra caſus neceſſarios; & quidem ſcientibus, & non diſſentientibus Prælatis ipſarummet monialium. Certè Confeſſarij regulares monialium non videntur incurrere pœnas latas in decreto Sacræ Congregationis de mandato Sixti V. edito anno 1590. de acceſſu Regularium ad moniales; ſi quidem, vt facilè conſtabit conſideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confeſſarijs monialium, ne vllo quęſito colore eas alloqui poſſint: quo modo id prohibetur Regularibus miſſis ad moniales, ſiue ad prædicandum, ſiue ad celebrandum: quod eſt ſignum locutionem cum monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus deſtinatis in Confeſſarios illarum; ac prohibetur Regularibus miſſis ad prædicandum, aut celebrandum: & quidem meritò, cùm extet maior ratio ampliùs indulgendi quò ad hoc Regularibus deputatis in Confeſſarios monialium, quàm ijs, qui ad eas mittuntur, ſiue ad prædicandum, ſiue ad celebrandum, vt facilè conſtabit conſideranti.

QVÆRES XVI. Quale ſtipendium tradi debeat Confeſſarijs monialium.

176 ℞. Debere tradi illud, quod iuxta morem, & qualitatem regionis cenſeatur ſufficiens ad victum illorum; ſic enim declarauit Sacra Congregatio 29. Nouemb. 1605. pœnes *Barboſam ſup.* §. 11. in hæc verba; *Confeſſarijs monialium certa annua merces conſtitui debet, quæ iuxta morem, & qualitatem regionis victui illis ſufficiat, eademq; merces monaſterio, in quo degit idem Confeſſarius, ſi regularis ſit, perſoluatur. Cæterùm Ordinarij locorum prohibeant monialibus, aliquibus pœnis* (non tamen cenſurarum) *ne vltra mercedem illam aliquid communiter, vel priuatim eidem Confeſſori, vel alijs quibuſcunq; Fratribus tribuant, eiſdemq; Fratribus, ne à monialibus, etiam ſponte oblatum, aut donatum recipiant, ſub ijſdem pœnis inhibeant.* quamuis eiuſmodi declaratio non videatur eſſe in vſu, neq; quatenus præſcribit Confeſſario monialium tradendam eſſe mercedem iuxta morem regionis ſufficientem ad eius victum: cùm ſtipendium, quod alicubi in præſentia dari ſolet Confeſſarijs monialium non exemptarum, regulariter non ſufficiat, nec ad dimidium victus; neq; quatenus

nus prohibet monialibus, ne vltra assignatum stipendium quidquam tribuant suis Confessarijs;& istis,ne quid tale recipiant: si quidem & praxis est in contrarium,& Scortia, Barth. à S.Fausto, ac Bertius,quos citat,& sequitur *Diana p.1.trac.6.resol.17.* oppositum sustinent;ea ratione ducti,quòd talis donatio nō est propriè donatio,sed potiùs remuneratio:immò(dixerim ego) est quædam compensatio residui mercedis, quæ aliàs tribuenda esset Confessario ex præsenti decreto S. Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gauant.sup.nu.28.* aliam declarationem S.Congregat. sub die 22.Aug.1605.qua decisum est Confessario ordinario non esse à monialibus subministrandum victum dietim,sed constituendam certam pecuniæ summam quotannis soluendam.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Confessarij monialium habitare possint in domo contigua monasterio.

177 ℞. Posse, dummodò ibi non habeantur lecti: idq; ex decreto Sacræ Congregat. edito 7.Martij 1617. & in dicta habitatione non sint rotæ, neq; crates, neq; ianuæ, quibus pateat aditus in Ecclesiam: sic enim statuit eadem Sacra Congregatio 13.Septemb.1583. apud *Gauantum sup.num.26.* monens *num.* 25. dictos Confessarios ex decreto Concilij Mediolanensis I. non posse commorari in domibus monialium causa cibi capiendi, nisi quo tempore vacant confessionibus audiendis; quamquam, cùm dictum decretum sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, non obliget extra illam: quare in hoc seruandus vsus cuiusq; diœcesis, aut lex Ordinariorum, qui piè, ac laudabiliter possent inducere in proprijs diœcesibus obseruantiam præfati statuti Mediolanensis: idq; ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex vsu contrario facilè potest suboriri inter Confessarios monialium, ac ipsas moniales.

QVAERES XVIII. Quam frequentiam,ac vsum Sacramentorum possint,& debeant concedere monialium Confessarij monialibus sibi commissis.

178 ℞. Quòd, cùm frequens vsus Sacramentorum sit maximè vtilis omnibus fidelibus, & præsertim Religiosis, in quibus maior animi puritas deposcitur; consultum esset monialibus, vt Sacramentum confessionis, ac communionis susciperent, sin minùs octauo quoq; die (quod esset valdè commendabile) saltem vnoquoq; 15. die; quamuis alioqui iure communi iuxta dicta *cap.6. q.3.* illis non præscribatur, nisi menstrua confessio, ac communio. Cæterùm regulariter haud passim concedenda est etiam monialibus frequentior sumptio Eucharistiæ ea, quæ fiat octauo quoq; die; cùm *S.Bonau. l.2. de profectu relig. cap.* 77. dicat vix inueniri aliquem religiosum non Sacerdotem adeo sanctum,cui non sufficiat semel in hebdomada communicare; nisi ex speciali causa, vel in aliqua solemnitate, vel extraordinaria deuotione. quod tamen non facit, quin, si constet Confessario monialem aliquam multùm proficere ex frequentia communionis, etiam maiori,

Dd eam

eam possit illi concedere: cùm in moralibus non possint assignari certæ regulæ, quæ nullam omninò patiantur exceptionem: ideoq; nos vsi sumus particula *regulariter*.

QVAERES XIX. An, & quibus in casibus Confessarij moniallium possint, & debeant eas admittere ad faciendas generales confessiones.

179. R. Quòd, cùm vsus confessionum generalium sit valdè vtilis profectui spirituali confitentis, & consequenter multùm laudabilis; si ordinetur ad maiorem sui confusionem, ac scelerum commissorum detestationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui fortè interuenerint in præteritis confessionibus: è contra verò sit admodum perniciosus ijs, qui suas repetunt confessiones vi ingruentium scrupulorum, ac perplexitatum adacti: hinc prudens Confessarius monialium potest quidem, & debet permittere suis monialibus, vt confessionem generalem suorum peccatorum instituant, siue totius anteactæ vitæ (si nunquam aliàs illam fecerunt) siue annuam, aut semestrem (vti fit communiter in Societate Iesu) siue alterius certi, ac determinati temporis, si eas vel necessarias, vel vtiles indicet: non item, si ad tales generales confessiones inducantur, eò quòd importunis scrupulis agitatæ intendant se liberare ab eorum molestia, & supplere defectus, quos timent à se fuisse commissos in transactis confessionibus, trepidantes timore, vbi non est timor, sicq; consequi veram animi pacem, ac quietem; cùm potiùs magis, ac magis ex eiusmodi confessionum iteratione perturbentur, inquietentur, & grauioribus scrupulis, ac perplexitatibus, teste experientia, repleantur; non secùs, ac aqua agitata, si vas, in quo continetur, sæpiùs loco dimoueas, non inde tranquillatur, sed magis agitatur. vt proinde dicat *Regin. l. 2. num.* 129. eum, qui semel benè confessus est iudicio prudentis, ac docti Confessarij, quiescere debere, neq; per frequentes eorundem peccatorum confessiones vulnera sua refricare, ac renouare, neq; quod benè sanatum est, vulnus ampliùs attingere; sed posteriorum oblitum ad anteriora se conuertere, & de misericordia Dei benignè sperare, neq; eam securitatem quærere, quæ in hac vita haberi non potest, nisi ex peculiari aliqua reuelatione.

180 *QVÆ obseruare debeat Confessarius monialium in suo munere obeundo.*

181 *Quæ facultas circa reseruata ei competat; maximè quò ad hæresim.*

182 *Qualiter procedat cum moniali infirma, quæ post delatam ipsi Eucharistiam indicat se pluries confessam fuisse inualidè.*

183 *Qualiter cum ea, quæ accedens ad fenestellam communionis communicatura idem indicat; quidq; ipsa debeat facere.*

184 *Absoluitur monialis sensibus destituta, quæ nullo modo petijt confessionem.*

185 *Con-*

QVÆRES XX. Quænam Confessarij monialium debeant obseruare, vt munus suum vtiliter, ac laudabiliter peragant.

180 ℞. Debere in primis obseruare sequentia; nimirum 1. ne peculiari propensione affectum vni moniali magis ostendant, quàm alteri, illam apud alios enixiùs commendando de dotibus, siue naturalibus, siue supernaturalibus ipsi à Deo concessis: 2. regulariter curent non detinere diutiùs in confessione facienda vnam potiùs monialem, quàm aliam (seclusa tamen particulari aliqua indigentia) sed se patrem communem omnibus exhibeant: 3. in audiendis confessionibus ne signo aliquo exteriori ostendant se stomachari ex auditione alicuius particularis peccati (v. g. altiùs suspirando, exponendo, &c.) 4. in faciendis interrogationibus, maximè circa votum castitatis, sint valdè cauti, ita vt nec sibi, nec pœnitenti inijciant laqueum perditionis: 5. moniali accedēti ad confessionem magnam exhibeant confidentiam; eam adhortantes, vt cor suum effundat sicut aquam candidè, ac sincerè confitendo omnes, ac singulos suos excessus: 6. opportuna suggerāt remedia vnicuiq; pœnitenti iuxta qualitatem proprij morbi spiritualis:

7. quantùm fieri potest, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, nisi fortè in quærendis circunstantijs peccatorum, quæ identidem à confitente manifestantur; idq; ne alioqui pœnitens perturbetur, & sic excidant è memoria reliqua peccata: 8. si quid occurrat acriori repræhensione dignũ, differant repræhendere, vsq; dum absoluta sit confessio omnium peccatorum; ne aliàs pęnitens deterreatur a manifestandis alijs grauioribus excessibus à se patratis: 9. in confessionibus audiendis seueros se potiùs pręstent, quàm familiares; &, sicut non debent incutere timorem ei, quam consolari oportet, sic videre debent, ne nimia clementia vtantur erga illam, quam acriter increpare conuenit: 10. caueant, ne se impatientes, aut tædio affectos ostendant in progressu confessionis, quam audiunt; sinantq; pœnitentem pro sua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri statuit, quantumcunq; rudi, & crassa mineruа; nulloq; modo interrumpant ad effectum se citiùs expediendi (oppositum quippe potiùs eueniet, pœnitente eorundem peccatorum confessionem iuxta suum ingenium non semel iterante ad pleniorem propriæ conscientiæ (vt putat) satisfactionem) 11. si quam aduertant non audere peccatum aliquod confiteri ex superueniente erubescentia, illam benigniùs solitò excipiant, ipsi viscera paternæ compassionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentq; omni studio dicti peccati confessionem extorquere per varias interrogationes à longè factas circa materiam præfati peccati: 12. in fine confessionis tradant vnicuiq; pęnitenti opportuna remedia iuxta spirituales ipsarum infirmitates, ostendantq; quantùm dedeceant excessus illi manifestati Sponsas Christi per professionem religiosam Deo peculiariter dicatas; vt sic confundantur ab iniquitatibus suis.

QVÆRES XXI. Quam facultatem habeant Confessarij monialium circa absolutionem reseruatorum.

281 ℟. Non habere, nisi illam, quam *sup. cap. 9. quæst. 15.* diximus illis competere; vt proinde in præsentia nihil noui occurrat, quod hic addamus. Solùm obiter moneo ex *Diana par. 4. tract. 4. resol. 89.* Duardo, ac Homobono relatis ab ipso Diana Episcopum posse dare Confessario monialium potestatem illas absoluendi ab hæresi, etiam externa; idq; etsi aliàs demus facultatem Episcopis concessam à *Concilio Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.* quò ad absoluendum ab hæresi, per bullam Cęnę fuisse sublatam: si quidem, hoc etiam non obstante (quod tamen plures negant) adhuc dicendum est impeditos, quò minùs Sedem Apostolicam adire possint (cuiusmodi sine dubio sunt moniales) per proprium Episcopum absolui posse à casibus, ac censuris in ipsa bulla compræhensis ex *cap. mulieres, & cap. ea noscitur de sent. excommunic.* idq; etsi possit adiri Legatus, aut alius priuilegiatus ad absoluendum; vt notat *Auila de Censur. par. 2. D. 1. d. 6. ex Henriquez contra Nauarrum, & Cordubam.* Quamquam, loquendo de monialibus exemptis, possint in simili casu absolui à proprio Pręlato regulari iuxta

con-

concessionem Pij V. à nobis relatam *cap. 9. quæst.* 15.

QVÆRES XXII. Qualiter procedere debeat Confessarius cum moniali infirma, si, delata ei communione, antequàm communicet, dicat se velle confiteri; & in ipsa confessione indicet se plures confessiones nullas fecisse, ac irritas.

182 ℞. Cum distinctione: vel infirmitas est periculosa, ita vt meritò timeri possit monialem morituram sine confessione, si ea differatur in aliud tempus; & tunc Confessarius curet, vt monialis pro ratione præsentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo potest, manifestando peccata mortalia, sin minùs omnia, saltem grauiora, quæ ipsi tunc temporis occurrunt (& quidem animo postea reuocandi Confessarium ad perficiendam confessionem, minùs completè, ac integrè factam ob temporis angustiam) necnon generaliter se accusando de omnibus peccatis à se commissis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut saltem attritionis: vel infirmitas non est adeò periculosa; & tunc, si non credatur monialem expedituram Confessionem breui temporis spatio (v.g. per dimidiam horam) curet Confessarius, vt illa eliciat verum actum contritionis animo postea accersendi ipsum Confessarium ad faciendam integram confessionem suorum peccatorum. ita *Diana par. 5. tract. 3. resolut.* 75. ex Zambrano, & Granado, benè monens ad euitandum huiusmodi inconueniens, consultum esse, vt Confessarij eucharisticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, nisi priùs explorent, siue per se, siue per alios, num ante communionem velint confiteri, nec ne. Ratio autem responsionis est, quòd in priori casu præmittitur confessio possibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ absolutio Sacramentalis, administratur Eucharistia indigenti, & prouidè occurritur tum periculo scandali, tum notæ, quam aliàs monialis infirma incurreret, si moniales, quæ comitatæ sunt augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, adstringerentur expectare, vsq; dum perficeretur exacta confessio: in posteriori verò casu cauetur scandalum, quod gigneretur, si infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minùs inconueniens est communicare absq; præmissa Sacramentali confessione cum actu veræ contritionis, quàm facere illam præproperè, & sine debita præparatione.

183 Quæ doctrina posset applicari proportionaliter ad casum, in quo monialis ad fenestellam communionis communicatura peteret à Confessario copiam confitendi ipsi quædam sua peccata ante communionem; & Confessarius interim cognosceret monialem teneri repetere plures confessiones nulliter, ac inualidè factas. si enim id fieri non posset absq; graui nota monialis (sicut re vera fieri non posset regulariter) posset Confessarius curare, vt eliceret actum contritionis sub se comprehendentis omnia peccata à se patrata, animo postea commodiùs reficiendi illas confessiones nullas, sicq; satisfaciendi defectibus commissis in præteritis confessionibus.

Quamquam fortè meliùs esset monialem in tali casu confiteri aliqua peccata in specie, & alia omnia in genere, eliciendo actum, sin minùs contritionis, saltem attritionis cadentis super omnia omninò peccata à se commissa cum proposito ea confitendi postea distinctiùs; sic namq; ex attrita posset fieri contrita, & consequenter obtineret remissionem etiam peccatorum distinctè non confessorum, indirectam: cùm alioqui non possit esse certa à se elici actum veræ contritionis, & per consequens vi illius sibi remitti omnia sua peccata.

Quòd si hac occasione quæras, an monialis, quæ, præmisit confessionem omnium suorum peccatorum memoriæ tunc occurrentium, teneatur adire Confessarium, vt ipsi confiteatur peccatum aliquod m. cuius recordatur adstans altari cum alijs monialibus, parata ad communicandum, audiensq; missam; idq; etsi absq; scandalo, ac infamiæ nota possit recedere, & commodè, eò quòd recordetur peccati statim post Euangelium v. g.

℞. Non teneri, sed posse communicare, si communio fiat publicè, & coram alijs: præsertim quando Sacerdos iam cœpit actionem sacram, vt si ad effectum communicandi moniales formulas consecrauit, aut pixidem è tabernaculo eduxit. ita *Persicus l. 1. de præcipuo Sacerdot. officio cap. 2. num.* 94. citans *num.* 94. pro sua sententia *Victoriam, Scotum, Cordubam, Valentiam, Henriquez, & Reginaldum*, hanc opinionem expresè docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Persico relatos: probatq; ex eo quòd dictus recessus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis esset, si quis sedens ad mensam Principis recederet, conuiuio nondum finito) & moraliter in tali casu nunquam deest aliqua nota, aut obmurmuratio: præterquàm quòd monialis in præsenti casu accedit iusta, & probata per confessionem modo supra dicto. Quamuis autem Doctores adducti pro nostra sententia loquantur in specie de laico ad linteum altaris adstante, parato ad communicandum cum alijs, non autem de monialibus, quæ communicaturæ non solent adstare ad linteum altaris; tamen puto idem dicendum esse de monialibus, cùm moniales assistentes missæ ad communicandum perinde se habeant, ac si adstarent ad linteum altaris; & aliàs æquiparatorum idem sit iudicium.

QVÆRES XXIII. An Confessarius monialium possit absoluere sacramentaliter monialem ex repentino morbo sensibus omninò destitutam, quæ nec petijt confessionem, nec vllum dedit signum contritionis.

184 ℞. Videri posse, adhibita conditione. ita non pauci DD. apud *Dianam par. 3. tract. 3. resol.* 8. quorum sententiam testantur viri fide digni priuatim docuisse Suarez, immò, & practicasse, nouissimè edidit Romæ *Lezana in summa v. confessio num.* 11. & nos ipsi fusiùs probabimus in *tractatu nostro de priuilegijs cap. 3. sect. 2. subsect. 2. quæst.* 15. & quidem non omninò improbabiliter

babiliter tum ob authoritatem Doctorum eam sustinentium, tum etiam ob rationes ibi adductas; quæ licèt magnas patiantur difficultates, eæ tamen sunt, vt in præsenti casu locum habere possit doctrina, quam tradit *Sanchez l.2. de matr. D.36. num.* 8. nimirum quòd, imminente notabili damno proximi, licitum est, omissa ferè certa opinione, eam sequi, quæ speciem aliquam probabilitatis habeat: cui affinis est illa alia doctrina, quam adducit *Nauar. cap. inter verba corol.* 53. *num.* 153. in 2. editione dicens eum, qui habet opinionem alicuius partis, & solam alterius formidinem, non teneri sequi opinionem, si inde magnum immineat alicui periculum, & formido alterius partis apparentem habeat probabilitatem: quia periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni; quæ duæ doctrinæ mirè faciunt ad præsentem casum, easq; in simili approbat *Io. Præpositus quæst.* 4. *de confess. num.* 88. Vnde pro nostra responsione sic licet arguere: quotiescunq; agitur de vitando graui malo, ac periculo proximi, lex charitatis obligat ad operandum, etiam secundùm opinionem, quæ solùm habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis, & quæ veriùs dicatur formido, quàm opinio, vt constat ex doctrinis modò traditis: at opinio sustinens moribundum posse absolui in casu hìc proposito non potest negari, quòd non habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis; cùm habeat pro se Molfesium, Homobonum, Salmeronem, Literatum, Præmulum, Bartholomæum à S. Fausto, Bayum, Suarez, Raynaudum, & Lezanam, necnon Naldum, Baldellum, Bordonum, Stephanum à S. Gregorio, aliosq; viros doctissimos à me consultos, & nitatur rationibus habentibus aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis: ergo ex charitate tenemur eam sequi: tantùm abest, vt non possimus eam sustinere tuta conscientia. Præter quam quod dicit Diana supra in proposito casu adesse aliquo modo materiam sensibilem Sacramenti, quæ per testificationem, & famam publicam efficiatur præsens: quatenus vir probus, & christiano more viuens supponitur quotidie conteri, & dolere de suis peccatis. sic Diana addens hanc opinionem ex principio extrinseco esse probabilem.

Sic *Io. Præpositus quæst.* 4. *citata d.* 5. sustinet licitum esse impendere absolutionem Sacramentalem ægroto periculosè laboranti, qui vocauit Sacerdotem, vt confiteretur, aut dedit signa contritionis, & antequàm veniat Sacerdos, priuatur vsu rationis, nec vllum signum coram eo edere potest: idq; etiam post decretum Clementis VIII. sed in his non vacat diutiùs immorari.

QVÆRES XXIV. Quid debeat facere Confessarius, si quam monialium reperiat incidisse in casum aliquem reseruatum; & aliàs ipsi instet necessitas communicandi, ita vt absq; nota infamiæ, ac graui periculo scandali omittere nequeat communionem.

185 ℞. Quòd, cùm in isto casu concurrat iusta causa absoluendi à reserua-

tis, nempe vitatio ſcandali, ac infamiæ proximi, & aliàs non poſſit commodè adiri Superior, neq; à moniali, vt patet, neq; à Confeſſario, vt ſuppono; poterit Confeſſarius, immò & debebit abſoluere huiuſmodi monialem; directè quidem à non reſeruatis, indirectè verò à reſeruatis: idq; ſiue reſeruatam habeant annexam excommunicationem, ſiue non, patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez D. 30. de pœnitent. ſect. 3. num. 3. Filliuc. tract. 7. num. 303.* & plures alij penes ipſos generaliter docentes Confeſſarium inferiorem poſſe abſoluere à reſeruatis; quotieſcunq; adeſt iuſta cauſa id faciendi, & non poteſt conueniri Superior. Cuius doctrinæ ea eſt ratio, quòd integritas formalis ſufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adeſt in præſenti caſu, vt patet. Dixi, *idq; ſiue reſeruatam habeat annexam excommunicationem*; tunc enim præſens quæſtio apud DD. maiorem habet difficultatem: nihilominùs etiam in tali euentu placet pars affirmans, quam eſſe communiorem teſtatur Suarez & probatur, quia excommunicatio non reddit pœnitentem ſimpliciter incapacem abſolutionis, ſi interueniat bona fides; ſed tantùm facit, vt non poſſit licitè abſolui à peccatis, quin priùs abſoluatur ab excommunicatione: quando autem vrget neceſſitas, ſicut licitum eſt tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cùm eodẽ præcepto vtrũq; æqualiter ſit prohibitum, nec maior adſit ratio de vno, quàm de alio. Interim tamen debet Confeſſarius procurare facultatem reſeruatorum à legitimo Superiore, vt vigore illius monialem modo dicto abſolutam à reſeruatis directè abſoluat.

QVÆRES XXV. An Confeſſarius monialium caſu, quo ingrediatur ad audiendam confeſſionem monialis infirmæ, non exiſtentis tamen in probabili periculo mortis, poſſit illam modo ſupra dicto abſoluere, etiam à reſeruatis, ſi quibus illam fortè inueniat irretitam.

186 ℞. Videri non improbabile, quòd poſſit; & hoc ob doctrinam traditam à *Layman l. 5. tract. 6. cap. 12. num. 12.* his verbis: *Si pœnitens bona fide ad confeſſionem venerit, vel quia neſciuit tale peccatum Superiori reſeruatum eſſe, vel, ſi ſciuerit, exiſtimauit tamen legitimè ſe ab inferiori Sacerdote abſolui poſſe cum obligatione poſtea tempore opportuno ſe præſentandi Prælato: in hoc caſu arbitror plerumq; abſolutionem dari poſſe, modò pœnitens præter reſeruatum, aliud peccatum abſolutioni ſubijciat. ratio eſt partim quia aliqualis neceſſitas vrget; ſiquidem pœnitens ægro animo diſcedet abſq; abſolutione, cùm ex ſua parte benè diſpoſitus ſit; partim quia graues DD. abſolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reſeruata habet, abſoluere poſſit cum onere, vt ea ſola Superiori poſtea confiteatur, & ab alijs directè abſoluatur: excipe niſi excommunicatio annexa ſit*; hæc Layman, & benè; quæ ſatis congruè videntur poſſe adaptari ad præſentem caſum, & quidem à fortiori ob peculiares circumſtantias pœnitentis; quæ eſt monialis adſtricta lege clauſuræ, adeoq; non poteſt habere copiam Confeſſarij,

ſicut

ſicut habent fęminæ ſęculares,& eſt infirma,ac perſona religioſa,ſicq; valde ægrè feret ſe inabſolutam dimitti à Confeſſario. Quod autem dicit Laym. *excipe, niſi excommunicatio ſit annexa*, non videtur obſtare doctrinæ traditæ *quæſt. præcedenti*, nimirum in caſu neceſſitatis vrgentis inferiorem poſſe abſoluere à reſeruatis, etiamſi annexam habeant excommunicationem: ſiquidem,cùm ipſemet Laym. hoc idem concedat *num.*10. in caſu magnæ neceſſitatis (v.g. ad vitandam infamiam)eatenus id negat in præſenti euentu, quatenus in eo non videtur ſubeſſe magna neceſſitas: veluti ſubeſt in caſu,quo agitur de vitanda infamia pœnitentis,aut alio ſimili; quare & mihi probatur exceptio iſta appoſita à Layman, cùm ſit valdè rationabilis.

QVÆRES XXVI. Qualiter debeat procedere Confeſſarius cum moniali pœnitente exiſtente in occaſione proxima peccandi,ſiue domeſtica,ſiue externa.

187 ℞. Quòd, cùm regula communis ſit manentem in occaſione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec poſſe abſolui, ſi potens illam derelinquere, verè non ſtatuat eam deſerere; Confeſſarius in iſto caſu non poteſt, nec debet monialem abſoluere, ſi ex concurrentibus circunſtantijs videat illam poſſe dimittere talem occaſionem abſq; ſcandalo, graui infamia,aut damno magno,ſiue ſpirituali,ſiue temporali,& tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præſumitur habere propoſitum efficax non peccandi; cùm ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali neceſſitate ſecum trahunt peccatum, ſaltem quando moraliter vitari poſſunt. eſt communis Doctorum; qui tamen benè limitant regulam ſuperius traditam, non ſolùm in caſu, quo occaſio vitari non poſſit abſq; periculo ſcandali, aut infamiæ, aut alterius magni damni (ſicut nos etiam limitauimus) ſed etiam quando pœnitens oſtendit extraordinarium dolorem, ac propoſitum, quæ faciunt iam illam occaſionem non eſſe proximam; cùm homo ſic armatus multò fortior ſit ad reſiſtendum, quàm priùs; ideoq; probabiliter ſperari poſſit ipſum reſiſtentiã facturũ tentationibus,quibus antea ſuccumbebat. ita *Io.de Lugo D.*14.*de Pœnit.num.*151. item docens de pœnitente, qui modò ſtatuat adhibere alia media ad cauendum peccatum:vt ſi occaſio ſit ex fœmina domeſtica, & ille proponat nunquam ſolus cum ſola colloqui, aut inueniri,effugere eius aſpectum,iucundam ei faciem exhibere,&c.

Quòd ſi quæras, an Confeſſarius debeat cogere monialem ad vitandam occaſionem proximam ei per aliquod tempus permiſſam ob graue damnum, quòd ei prouenire poterat ex remotione dictæ occaſionis: ſi progreſſu temporis videat illam ſemper eodem modo relabi, nec in ea reperiri vllam emendationem: idq;, etiamſi idem damnum in præſentia ipſi immineat.

188 ℞. Non debere cogere, ſed poſſe illam adhuc abſoluere; ſi verè occaſionem

casionem illam proximam, etiam modò deserere nequeat absq; graui suo damno. ita in terminis *Io. de Lugo sup. num.* 156. ex Viualdo, Sancio, & alijs Theologis, probatq; quia adhuc post experientiam nullius profectus, ac emendationis potest stare verus dolor, ac propositum requisitum absq; voluntate auferendi occasionem cum tanto damno: ergo monialis in tali casu potest absolui, cùm ad talem effectum requiratur solùm confessio cum dolore, ac proposito. sicut enim in præteritis confessionibus potuit absolui, eò quòd non tenebatur cum tanto suo damno auferre occasionem; sic ob idem detrimentum adhuc perseuerans excusatur modò ab auferenda dicta occasione: nec assignari potest, vnde in præsentia oriatur grauis obligatio tollendi occasionem, quæ obligatio antea non esset; ideoq; si antea excusabatur, excusabitur etiam nunc; cùm militet eadem ratio.

189 Monet tamen *Io. de Lugo num.* 160. & benè, huiusmodi doctrinam procedere, per se loquendo; ideoq; per accidens posse contingere oppositam in praxi seruandam esse; si scilicet ex præfata experientia argui possit monialem in præsentia carere vero dolore, ac proposito requisito; qui enim efficaciter proponit, & seriò rem aliquam, quam aliunde moraliter implere potest; non adeò facilè obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseuerat, & difficiliùs, vel rarius cadit; quare ex hoc capite posset negari, aut differri absolutio.

An autem Confessarius possit per aliquot dies differre absolutionem moniali, quæ sæpè promisit dimittere occasionem proximam peccandi, & nunquam dimisit; si possit probabiliter credere ei dicenti se hic, & nunc habere dolorem, ac verum propositum: idq; ad eam meliùs probandam.

190 ℞. Videri posse; & ratio est, quòd, quamuis pœnitens debitè dispositus, facta confessione, habeat ius ad sententiã, & ad absolutionem nõ tamen habet ius ad hoc, vt statim proferatur sententia; siquidem potest Iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vtiliùs proferri sententia: sicq; potest præmittere exhortationem spiritualem, aut etiam præcipere, vt priùs impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ iniunctam, si id iudicet expedire bono spirituali ipsius pœnitentis. hæc *Io. de Lugo*, ex communi sensu Theologorum, *sup. num.* 168. 169. & 170. addens ex Palatio apud Græcos neminem ante expletam pænitentiam, sacramentaliter absolui; hincq; inferens non esse contra ius pænitentis, si in eius vtilitatem interdum absolutio differatur; quidquid in contrarium sentiat *Sancius in selectis D.9. num.6. & seqq.*

Dubium maius est, an Confessarius possit absoluere monialem pertinaciter existentem in proxima occasione peccandi, si ex concurrentibus circumstantijs probabiliter conijciat illam quò ad hoc esse in bona fide, quòd inuincibiliter credit permanentiam in dicta occasione sibi non esse peccaminosam, nec putat se teneri sub nouo peccato illam dimittere: & alias idem

idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam monialem ex propria fragilitate non recessuram à dicta occasione, si id ei præcipiat, sicq; se nullum emendationis fructum consecuturum ex tali admonitione, immò ei potiùs iniecturum laqueum noui peccati.

191 ℞. Non videri improbabile, quòd Confessarius in tali casu possit, immò & debeat absoluere monialem pœnitentem, illam relinquendo in ea bona fide. Moueor, quòd iuxta dicenda *q. sequenti* plures Doctores probabiliter sustinent Confessarium, si inueniat suum pœnitentem laborare ignorantia inuincibili, siue facti, siue iuris, tam humani, quam diuini, aut naturalis; & alioqui præuideat ignorantiam ablatam redundare debere in nouum peccatum ipsius pœnitentis, qui prosequetur facere cum peccato id, quod antea licitè faciebat, debere dissimulare, dum non interrogatur, non autem ei auferre præfatam ignorantiam. constat autem in præsenti casu, quòd, si Confessarius adstringat monialem ad dimittendam occasionem proximam peccandi, ipsi manifestando illam non posse in ea permanere absq; peccato; dato quòd monialis de facto ex sua fragilitate non sit illam dimissura, iam incipiet permanere in illa cum peccato; cùm priùs in ea maneret sine vlla culpa, vt suppono: ergò Confessarius, ne laqueos inijciat pœnitenti contra *cap. de viduis cl. 2. 27. q. 1.* non solùm potest, sed debet relinquere illam in sua bona fide; priùs tamen prudenter examinando statum, & qualitatem ignorantiæ illius, num sit culpabilis, nec ne: & quidem, ita vt ipso examine, ac interrogatione pœnitenti non præbeat occasionem dubitandi, nec ei inferat malam fidem; sicq; solum in communi, & quasi aliud agens debet Confessarius interrogare pœnitentem, an habeat remorsum conscientiæ circa aliquam materiam grauem. ita docti viri à me consulti, & maximè P. Dominicus Zanettus Soc. Iesu in theologia morali versatissimus, mihiq; amicissimus.

QVAERES XXVII. An Confessarius possit; & teneatur auferre moniali pœnitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.

192 ℞. Posse, & teneri, si ignorantia, seu conscientia erronea sit contra ipsam monialem, eò quòd ex conscientia erronea putet esse peccatum id, quod re vera non est: aut certè quòd ignorantia sit vincibilis, & culpabilis; in his quippe casibus, quamdiu perseuerat ignorantia, pœnitens est indisposita ad absolutionem, & non vitat, sed causat peccatum, ac eius perseuerantiam. Secùs, si ignorantia sit inuincibilis, siue facti, siue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis, & Confessarius ex concurrentibus circumstantijs pœnitentis prudenter conijciat suam monitionem verè nihil profuturam, immò potiùs iniecturam laqueos pœnitenti, ita vt incipiat facere cum peccato, quod priùs licitè faciebat; tunc enim debet omittere admonitionem: idq; estò pœnitens interdum dubitauerit (si tamen postea ex aliorum consilio, aut alia de causa dubium deposuerit, & iam nunc in bona fide inuincibiliter reperiatur) & alioqui Confessarius speret pœnitentem

libenter

libenter susceptaram monitionem, interim videns remedium esse difficillimum. Ratio responsionis est, quòd; sicut officium docendi competens Confessario non ligat cum grauissimo damno ipsius Confessarij; sic nec obligat cum graui detrimento pœnitentis, si aliàs is excusetur à peccato formali ratione ignorantiæ inuincibilis; cùm enim doctrina ordinetur ad bonum pœnitentis, considerandum est tum malum violationis legis Dei materialis, & absq; peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & ablatione ignorantiæ: hoc siquidem potelt ei præponderare, & tunc monitio omitti debet. ita *Sanch. l. 2. de matr. D. 38. num. 6. & 10.* alijq; plurimi ab ipso relati, quos sequitur Io. de Lugo *sup. D. 22. num. 23. 24. & 27.* monens *num. 29.* minùs consequenter videri dictum, quod habet *Sanch. num. 14.* Confessarium scilicet, si à pœnitente, non cum dubio, sed ex scrupulo interrogetur de re, cuius habet ignorantiã, posse tacere, aut etiam respondere, quòd deponat scrupulum; nam scrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam inuincibilem, quæ ipsum excusat; quanquam aliàs concedi possit Confessarium in isto casu posse fingere, se non audiuisse, vel non attendisse vel oblitum fuisse respondere, vt sic pœnitens remaneat in bona fide, quam priùs habebat.

Dices, quid si Confessarius nec sciat admonitionem in casu proposito esse obfuturam, nec etiam sciat esse profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia inuincibili?

193 ℟. Io. de Lugo *num. 31.* distinguendo; vel Confessarius ita dubitat de profectu pœnitentis, vt non timeat damnum; & tenetur illum monere tum ex charitate, tum ex officio magistri, ac Pastoris, vt in simili docet *Granado 2. 2. controu. 3. tract. 12. D. 1. num. 6.* de dubitante, num correctio sit profutura, nec ne: vel dubitat, an monitio sit profutura, aut obfutura, & tunc, facta comparatione vtilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac spei, omnibus benè pensatis, eligendum est illud, quod iudicabitur præponderare; cùm enim finis admonitionis, aut silentij sit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud interuenit; in eam partem inclinandum est, quæ iuxta præsentem statum credatur eligibilior.

QVÆRES XXVIII. Quo pacto debeat Confessarius se gerere cum moniali non habente verum dolorem suorum peccatorum, ac propositum non peccandi?

194 ℟. Debere pro viribus conari, vt ipsam excitet ad veram detestationem suorum peccatorum, & firmum propositum non peccandi de cætero: idq; ei grauitatem dictorum peccatorum ostendendo, siue in genere, siue in specie, prout hìc, & nunc iudicabitur fore vtilius; proponendo damna innumera peccantibus prouenientia, tam spiritualia, quàm temporalia, attrocissima tormenta, quæ manent damnatis ferenda in inferno, & supplicia grauissima, quæ à Deo, etiam in præsenti vita, non raro solent infligi delinquentibus; exaggerando attrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius

Dei

Dei sustinuit ad humani generis redemptionem, mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam reuocando; recensendo plurima,& maxima beneficia,quæ Deus largè confert,etiam ijs,qui ipsum offendunt: aliaq; id genus referendo,quę hìc & nunc opportuniora censeantur ad verum dolorem,ac propositum pœnitenti insinuandum:quòd si ea nihilominus indicet se carere debito dolore,ac proposito; nullo modo debet absolui, vtpote non habens sufficientem dispositionem. Illud tamen in præsenti casu benè aduertendum est,quòd si constet pœnitentem difficiliùs propositurum non peccare ampliùs in certo genere peccati; prudens Confessarius non debet ei proponere in specie,num firmiter statuat abstinere ab illo genere peccati, sed solùm in communi, num, Deo adiuuante, proponat abstinere à quacunq; Dei offensa mortali; sic enim facilius, & securiùs extorquebit Confessarius verum dolorem, ac propositum de cætero non peccandi à pœnitente.

QVÆRES XXIX. Quibus medijs possit,ac debeat Confessarius iuuare monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubescentia.

195 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ hic,& nunc Spiritus S. vnctio edocebit: 1. monialem adhortando,vt,si quid habet, quod præ verecundia erubescat dicere; saltem in genere fateatur se conscientiam habere oneratam graui quodam peccato, quod nullo modo audet dicere; sic enim Confessarius ex tali notitia paulatim, summa cum dexteritate expressam dicti peccati confessionem extorquebit, & quidem minori cum erubescentia pœnitentis: 2. proponendo, vt peccatum, quod erubescit fateri verbis, saltem confiteatur ex scripto, illud in pagella describendo,eamq; tradendo præsenti Confessario, necnon apertè ei significando se veniam humiliter petere peccati eo modo manifestati(quo casu Confessarius interrogabit de circunstantijs præfati peccati, si quæ minùs sufficienter expressæ sunt, & postea pagellam comburet, aut reddet ipsi pœnitenti(quam doctrinam in specie tradit *Io. Præpositus in 3.p. q.4. de pænit.d.2.num.71.*) 3. monendo ante confessionem,vt si quid habet pœnitens, quod fateri erubescat, primo loco aperiat offerens Deo in suorum criminum satisfactionem erubescentiam, ac confusionem ex tali confessione sentiendam(quod quanti sit meriti coram Deo, suadet vsus confessionum generalium non necessariarũ:quę à viris pijs interdum fiunt ad maiorem sui humiliationem, ac confusionem) 4. ostendendo moniali ipsam maiorem sensuram esse confusionem in die iudicij, quando non vni tantùm, sed vniuerso Orbi,ac omnibus Angelis,& hominibus à supremo Iudice manifestabitur peccatum illud, quod ipsam adeo pudet aperire soli Confessario, & quidem cum strictissima obligatione sigilli: 5. suggerendo exemplum aliquod formidabile supplicij à Deo inflicti ob reticentiã peccati alicuius factam ex verecundia in sacramentali confessione: 6. significando quòd, sicut

ad

ad recuperandam corporis sanitatem habens plura vulnera, ea detegit chirurgo, nullo prorsus ei occultato, variosq; ac grauissimos dolores suffert; sic pœnitens ad acquirendam animæ salutem debet aperire Confessario vlcera sua spiritualia, nempe peccata à se commissa, quantumuis turpissima, cùm hinc pendeat æterna salus, aut sempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confessarios nequaquam scandalizari ex confessione peccatorum, licèt turpissimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam priùs habebant de pœnitente, immò potiùs magis affici ipsi, ac suspicere quàm maximè singularem sui ipsius victoriam obtentam in manifestatione peccati adeò attrocis; præterquàmquòd communiter Confessarius in excipiendis confessionibus non audit à pœnitentibus peccata ita enormia, vt longè enormiora antea non audierit, aut imposterum auditurus non sit: 8. in memoriam reuocando pœnitenti, quòd, si tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi, proprio Confessario; longè maiorem sentiet erubescentiam postea, quando cogetur aperire non solum peccatum illud, sed etiam sacrilegia commissa in repetitis confessionibus ex eius reticentia; sic enim est error peior priore: 9. indicando, quòd cùm dicere vni, præsertim viro prudenti, ac taciturno, perinde sit, ac dicere nulli; & alioqui Confessarius ita strictè teneatur seruare sigillum confessionis, vt illud violare non possit, neq; ad seruandam propriam vitam; non est, cur timeat pœnitens peccata sua fore alijs manifestanda, ideoq; suam famam apud alios periclitaturam esse. his, inquam, aut alijs similibus medijs iuuare poterit prudens, pius, ac discretus Confessarius monialem pœnitentem, si quam fortè inueniat minùs paratam ad manifestanda omnia sua peccata: idq; ex maxima verecundia, quæ illam adeò vrgeat, vt omninò desperet se adductum iri ad faciendam confessionem omninò integram.

Placet hìc proponere, & soluere difficultatem, quæ olim fuit mihi proposita his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipsa erubescit confiteri tanquam de nouo commissum: quæritur an licitè, petita à Confessario facultate faciendi ipsi confessionem generalem anteactæ vitæ, eaq; obtenta; cum alijs suis peccatis aliàs ritè confessis possit fateri etiam peccatum recens commissum, sicq; satisfaciat suæ obligationi.

℞. *Diana p. 3. tract. 4. resol. 62. ex Sanchez, Coninco, & Bonacina* id posse fieri: & probat tum quia iuxta Doctores allegatos probabile est pœnitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commisisse post vltimam confessionem (nisi fortè ob aliquam peculiarem circumstantiam mutantem speciem, quæ necessariò exprimi debeat) sicq; sciens, aut dubitans se tale peccatum iam fuisse confessum, non tenetur dicere se aliàs fuisse confessum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina vtiq; procedit, etiam in casu hìc proposito, vt consideranti constabit) tum quia in isto casu valdè parùm variatur iudicium Confessarij; ideoq; ex hoc capite damnari non debet talis

lis modus confitendi. Nec obstat quòd in tali casu Confessarius non potest dignoscere, an peccatum illud, quod de nouo commissum est, cadat sub eius potestatem; cùm possit contingere illud modò esse reseruatum, & Confessarius prudenter credere possit illud aliàs fuisse & confessum, & remissum, adeòq; non esse ampliùs reseruatum: nam monialis per tertiam personam potest petere à Superiore facultatem reseruatorum pro vna moniali monasterij non nominata: sicq; Confessarius poterit absoluere ab illo reseruato, etsi ignoret facultatem fuisse recens obtentam à moniali pœnitente. non obstat item, quòd fortè peccatum de nouo commissum includat nouam malitiam v.g. sacrilegij contrà votum Castitatis, quam Confessarius non præcipiet fortè supponens illud peccatum fuisse commissum ante professionem religiosam: monialis enim vt id manifestet Confessario, poterit in confessione dicti peccati exprimere se illud commisisse, dum esset adstricta voto castitatis, non declarando se tunc fuisse professam. non obstat deniq; quod ex tali modo confitendi non potest Confessarius cognoscere, an monialis pœnitens sit in occasione proxima peccandi (sicut fortè est) si quidem supponens hoc peccatum esse antiquum, supponet occasionem fuisse ablatam, ideoq; non monebit de hoc pœnitentem: & prætereà imponet pro peccato recens facto leuiorem pœnitentiam, quàm si nosset illud de nouo fuisse commissum ab vltima confessione (vt de facto fieri solet in confessionibus generalibus) non obstat inquam; cùm monialis pœnitens ex se possit occasionem peccati à se amouere; & rogare Confessarium, vt ipsi pro sua consolatione iniungat pœnitentiam maiorem, immò & ex se spontè facere illam pœnitentiam, quam proportionatam iudicabit peccato de nouo commisso.

Quòd si hac occasione quæras, quid debeat facere Confessarius, si sciat monialem pœnitentem commisisse aliquod peccatum, quod nec ex se, nec interrogata confitetur.

℟. Confessarium in tali casu, si certò sciat monialem commisisse aliquod peccatum, & etiam euidenter sciat illam non fuisse illud confessam, cùm aliàs nullam habeat iustam causam illud reticendi nec posse, nec debere illam absoluere. patet, quia non licet absoluere pœnitentem indispositum: talis autem est monialis in præsenti casu. ita *Suar. D.32. de pœnit. sect.3. num.9. Henriq. l.6. c.20. num.6. Fagund. præc.2. eccl. l.6. c.4. num.38. Io. de Lugo D.22. de pœnit. num.21.* alijq; communiter contra *Megalam* 1. *p. l.1. c.2. num.* 12. sustinentem, quòd, cùm possit contingere pœnitentem habere causam rationabilem (saltem in apprehensione) reticendi aliquod peccatum; potest Confessarius sæpè existimare pœnitentem negantem peccatum à se commissum, id negare ex causa rationabili, saltem putata, ideoq; non interuenire defectum integritatis requisitæ formalem, sed solùm materialem quanquam hoc ipsum non negarent citati Doctores; sicq; quò ad hoc non dissentit Megala, vt notauit Io. de Lugo.

QVAE-

QVAERES XXX. Quid debeat facere Confessarius, si monialem reperiat in præteritis confessionibus minùs integrè confessam fuisse, siue ex propria, siue ex aliorum Confessariorum incuria; v.g. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circunstantias mutantes speciem.

197 ℟. Distinguẽdo; vel monialis est prudens, ac viuidioris ingenij, ita vt credi possit probabiliter ipsam, præmisso diligentiori examine, exactiùs confessuram esse propria peccata, ac suppleturam defectus commissos in præcedentibus confessionibus; & sic Confessarius debet illam dimittere, vt propriam conscientiam discutiat, postea reditura ad debitam confessionem faciendam (si quidem confessio differri possit absq; nota infamiæ, ac periculo scandali; aliàs enim facere debet Confessarius, quod diximus *sup. q. 24.*) vel monialis est rudioris, ac hebetioris ingenij, ita vt, quantumcunq; millies remittatur ad examinandam conscientiam, non ideò meliùs fit se examinaturá, aut exactiùs confessura, quàm si statim à Confessario prudenti debitè interrogetur: & tunc cõmuniter nõ debet dimitti, vt se examinet, ac redeat; sed statim debet interrogari à Confessario, cuius auxilio ea exactiùs supplebit defectus commissos, quàm si millies se examinaret; Vnde notat Cardinalis de Lugo *sup. D. 16. num. 593.* excusari Confessarios, qui inuenientes pœnitentem minùs sufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, vt se præparet, ac diligenti præmisso examine redeat; sed potius illum statim interrogant, & quidem circam aliqua peccata, quorum pœnitens non meminerat ex improuiso interrogant numerum, qui aliàs absq; aliqua recognitione non nisi temerè, aut cum magna confusione videtur posse ex improuiso dici à pœnitente. Immò addit Io. de Lugo posse euenire, quòd Confessarius inueniat pœnitentem indigere generali confessione ob confessiones irritas præcedentes: & tamen persona sit talis, vt possit statim examinari, & audiri de tota vita; cùm non sit spes illam sibi relictam melius examen facturam esse, quàm illud, quod, iuuante Confessario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat *Vasq. 3. p. q. 93. art. 3. d. 7. num. 5.* dicens rusticos, licèt inueniantur negligenter examinati, non esse communiter dimittendos, vt se examinent, & redeant: quia de ijs præsumitur, licèt millies se examinent, non fore magis aptos, quàm si à Confessario breuiter interrogentur, ac examinentur.

198 Et certè (vt id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confessarij debet fieri iuxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphysicè, sed moraliter, & humano modo: ita vt Sacramentum non reddatur onerosum, sed sit facile remedium & debili hominum conditioni accommodatum, prout à Christo fuit institutum. Quare Confessarius debet se accõmodare pœnitenti, & nouitiam peccatorum à singulis exquirere iuxta ipsorum capacitatẽ; subtilioribus, crassiorem à crassioribus, breuiorem ab infirmioribus, & minùs exactam ab eo, qui plura habet peccata, quàm qui pauciora: & ratio est, quòd,

quòd; cùm Sacramentum pœnitentiæ requirat solùm diligentiam moralē, ac examen humanum;& hoc sit illud,quod non gignit ex se fastidium,& tędium ipsius Sacramenti: sequitur minùs distinctam notitiam requirendam esse ab illo,qui ratione incapacitatis,aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de causa difficiliùs potest exactiorem reddere notitiam. ita Cardinalis de Lugo *sup.num.*594. qui in Epistola ad Lectorem posita in *tomo citato de pœnit.* sequentem tradit doctrinam perpetuò Confessarijs retinendam;*Cęterum in hac potissimum materia* (idest in administrando pęnitentiæ Sacramento)*si in qua alia,Lectoris prudentia desideratur,vt non statim terreatur regulis quibusdam generalibus,quæ tradi solent:sed meminerit non omnia, quæ iuxta metaphysicam,& scholasticam disputationem vera significantur,debere eò ipso, aut posse in vniuersum ad praxim applicari; nam ad praxim huius Sacramenti considerandum non solùm est,quid vtcunq; verum quasi in abstracto sit, sed quid etiam moraliter,& humano modo fieri possit,& deceat:ita vt remedium hoc suauitate,ac dulcedine plenum non fiat sua difficultate impossibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.*

Addo mihi videri non improbabile monialem, quæ aliquod peccatum confitetur vt dubium, si postea agnoscat fuisse certum, non teneri illud iterum confiteri: idq; colligo ex *Cardinali de Lugo D.* 16. *de pœnit. num.* 92. attestante sic sensisse aliquos viros doctos, & maximè P. Richardum sacri palatij magistrum: quamuis ipse Cardinalis pro sua singulari modestia dicat in hoc puncto se nolle quidquam definire, sed securiorem partem consulere. Probatur autem assertio ex doctrina, quam Doctores communiter tradunt, nimirum quòd, quando pœnitens confitetur numerum verisimilem (v. g. peieraui decies plùs, minùs ve;) si postea recordetur se peierasse duo decies, non tenetur id confiteri; cùm verba illa *plus, minùs ve* ad minùs includant illa duo periuria. Vnde sic argui potest. Qui dicit se peierasse decies plùs, minùsve, non dicit, vt certum vndecimum periurium, sed vt dubium; & tamen si postea recordetur se vndecim, vel duodecim vicibus peierasse, non tenetur dicere vt certum vndecimum illud periurium, quod prius dixerat sub dubio: ergò, si etiam confessus fuisset sub dubio vnicum periurium, non deberet posteà certior factus illud fateri vt certum. cur enim magis vnum,quàm vndecimum debet confiteri; quando vtrumq; dixit in æquali dubio, & postea de vtroq; æqualem habet certitudinem? ita Cardinalis,qui hoc ipso quòd ait se consulere securiorem partem (nimirum peccatum in tali casu iterum esse manifestandum, vt tradunt communiter DD.) indicat item sæcuram esse partem, quam nos amplectimur.

Sic existimo (& mecum sentit P. Zanettus vir doctissimus, ac proinde meritò non semel in hoc tractatu à me allegatus; etsi nullum ex sua modestia ediderit Librum) benè confiteri monialem, quæ dubitans se ter detraxisse grauiter de proximo, absolutè dicit Confessario se ter detraxisse,

Ee animo

animo intendens se accusare de tribus detractionibus aliàs rite confessis casu, quo re vera de nouo non commiserit tres illas detractiones; &, si postea depræhendat certò se de nouo commisisse illas tres detractiones modo dicto confessus, non teneri illas iterum confiteri. Moueor, quòd monialis sic confitens dicit verum, etiam quò ad cognitionis certitudinem ab ipsa habitæ de tribus vicibus detractionis à se factæ; & per illam loquendi formam Confessarius iam intellexit certitudinem hanc in priori confessione facta.

QVÆ-

QVÆRES XXXI. Qualiter debeat Confessarius supplere defectum ab ipso commissum in confessione monialis pœnitentis.

199 ℞. Cum distinctione: vel defectus fuit commissus circa substantiam, & valorem Sacramenti, eò quòd absolutio collata sit absq; debita iurisdictione, aut necessaria dispositione pœnitentis; & sic Confessarius debet monere pœnitentem de commisso defectu (petita tamen priùs facultate loquendi de auditis in confessione) & quidem etiam cum suo graui damno, si cum culpa graui, ac mortali defectum illum commisit; constat quippe in alijs materijs, & præsertim in materia iustitiæ, damnum illatum proximo culpabiliter, strictiori obligatione debere reparari, quàm illud, quod inculpabiliter illatum est; vel defectus commissus est in damnum tertij, eò quòd non fuit præscripta pœnitenti debita restitutio, aut certè præscripta est indebita; & tunc Confessarius tenetur monere pœnitentem; siue defectum commiserit positiuè, dicendo pœnitenti ipsum non teneri restituere; siuè negatiuè, non præscribendo debitam restitutionem: non tamen cum magno incommodo, si absq; graui culpa talem defectum modis prædictis commisit; quòd si commisit cum graui culpa, tenetur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, siue positiuè, siue negatiuè in illud influxerit; cùm quilibet culpabiliter proximum damnificans teneatur de damno, siue positiuè, siue negatiuè illud intulerit. Quod non procedit in casu, quo damnum inferatur absq; graui culpa: cùm tunc obligatio reparandi damnum illatum sit minor; vtpote prouenien sine iniusta læsione, ac proinde non adstringat cum graui incommodo: vel deniq; defectus commissus est solùm contra integritatem confessionis, non examinando, aut non interrogando sufficientem numerum, aut species, aut alias circunstantias necessariò explicandas: & tunc, si quidem Confessarius in tali defectu se habuit negatiuè, seu purè omissiuè, non tenetur monere pœnitentem extra confessionem; cùm præceptum integritatis confessionis directè non obliget Confessarium, sed ipsum pœnitentem; & alioqui Confessarius Iudicis officio fungens, vbi protulit sententiam absolutionis, iam functus sit munere suo, & ampliùs non teneatur interrogare, ac examinare pœnitentem: idq; siue culpabiliter, siue inculpabiliter omiserit interrogare. quòd si Confessarius positiuè fuit causa talis defectus, & quidem cum culpa graui (eò quod docuit v.g. non esse opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere pœnitentem, si absq; scandalo, aut graui detrimento id facere possit; & magis strictè, quàm quando sine culpa fuit in causa præfati defectus; qui enim est alteri causa violandi præceptum aliquod graue, violatione etiam materiali, debet, si commodè potest monere de errore, vt ille præceptum non violet: inmò etiam cum maiori incommodo, vt iam dictum est, si cum culpa graui Confessarius fuit in causa dicti defectus. ita *Io. de Lugo sup. D. 22. sect. 3. per totam* alijs citatis.

An autem Confessarius monere debeat pœnitentem in ipsa confessione de defectu commisso in præcedenti confessione, si redeat ad confitendum.

200 ℞. *Io. de Lugo sup. num.* 77. teneri; cùm iterum fiat iudex, & vt iudex ad sententiam legitimè proferendam debeat pœnitentem interrogare de ijs, quæ videt à pœnitente omitti ex obliuione, aut ignorantia; quare, cùm sciat omitti ea, de quibus in præcedenti confessione debebat interrogare, consequenter & debet interrogare de ijs, non tam ad supplendum defectum præcedentis confessionis, quàm ad procurandam integritatem præsentis confessionis, præmittendum examen requisitum ante absolutionem. ita Io. de Lugo; cùm alioqui *Filliuc. tract. 7. num.* 374. absolutè dicat, si ex defectu commisso in confessione non pendeat damnum tertij, Confessarium regulariter ad nihil teneri, nisi ad pœnitentiam sui defectus, si quidem fuit culpabilis.

QVÆRES XXXII. An Confessarius teneatur interrogare monialem, si putet probabiliter illam satis diligenter examinasse suam conscientiam, & tamen omittat aliquid necessariò exprimendum.

201 ℞. Quòd, quamuis *Medina C. de confess. q. de confess. dimidiat. iteranda* in hoc sustineat partem negantem, & *Vasquez* ipse *sup. d. 7. num. 2.* dicat huiusmodi sententiam non facilè conuinci posse falsitatis, immò indicet illam esse probabilem, cùm contrariam solùm probabiliorem esse dicat: nihilominùs communis Doctorum sententia est, quam sequitur *Suar. D. 32. de pœnit. sect. 3. num.* 7. ex Magistro S. Thom. Sylu. S. Anton. Ang. Nau. & Cano, videlicet Confessarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata, quæ non confitetur, si rationabiliter credat eum omittere aliquod peccatum ex obliuione, aut inaduertentia: idq; etsi aliàs probabiliter putet eum propriam examinasse conscientiam ea diligentia, qua tenebatur. Ratio responsionis est, quòd Confessarius in foro Sacramentali est Iudex, & vt talis debet proferre sententiam absolutoriam: ad quod vtiq; opus est, vt plenè cognoscatur totus status conscientiæ pœnitentis; cùm sententiam ferre debeat non solùm circa peccata, quæ audit, sed circa personam pœnitentis, quam absoluens Sacramentaliter iudicat debere reconciliari cum Deo; sicq; necessariò cognoscere debeat, num pœnitens in se habeat aliquid, quod obstet dictæ reconciliationi; vnde dicitur in *cap. omnis vtriusq; sexus de pœnit. & remiss. Sit Sacerdos discretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circunstantias*: iudicium namq; prudens semper prærequirit plenam informationem, & examen testium circa ea, quæ spectant ad sententiam proferendam.

Vtrùm verò monialis interrogata à Confessario de consuetudine peccandi præterita, teneatur respondere, manifestando se in alijs confessionibus idem peccatum fuisse confessam, sed absq; vlla emendatione.

℞. San-

202 ℞. *Sancius in selectis D.* 9. non teneri, immò posse licitè æquiuocando negare se habuisse talem consuetudinem: probatq; quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri; saltem quando non est reseruatum: teneretur autem monialis idem peccatum bis confiteri, si interrogata de præterita consuetudine peccandi teneretur respondere, vt patet. Verùm dissentiunt communiter DD. apud Ioannem de Lugo *supra D.* 14. *num.* 172. dicentem doctrinam istam Sancij esse contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Ecclesiæ, tum fini, ad quem institutum est Sacramentum pœnitentiæ. & ratio est, quòd, cùm Confessarius sit iudex, & medicus; habet ius requirendi illa, quorum notitia necessaria est ad vtilem correctionem pœnitentis, aut certè ad imponendam debitam pœnitentiam; huiusmodi verò est præterita consuetudo peccandi; vt inde cognoscat Confessarius, quæ medicina pœnitenti debeat hìc, & nunc applicari, & an egeat dilatione absolutionis, vt hoc tandem modo curetur. Præterquàmquòd hoc non est cogere pœnitentem ad confitenda bis eadem peccata: cùm in posteriori confessione non subijciat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de ea se accuset; sed illam solùm explicet indirectè ad explicandum proprium statum, ac præsentem indigentiam; quo pacto non est nouum pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterum peccata, quæ priùs erat confessus: vt constat in viro coniugato, qui, petens debitum à propria vxore, postquam carnaliter cognouit consanguineam eiusdem suæ vxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare suum incestum præteritum, quem iam fuerat confessus.

QVÆRES XXXIII. Qualiter debeat se gerere Confessarius in audienda confessione monialis surdæ, aut surdastræ.

203 ℞. Debere illius confessionem audire in loco aliquo remotiori, eam præcisè interrogando de purè necessarijs in peccatis mortalibus: idq; siue interrogando altiori voce, si solùm sit surdastra; siue interrogando nutibus, aut gestibus, si sit simpliciter surda; nisi fortè monialis spontè eligeret confiteri ex scripto (ad quod vtiq; non tenetur, vt benè ostendit *Diana par.* 5. *tract.* 6. *resolut.* 4.) quo casu posset Confessarius, etiam ipse ex scripto interrogare, si ea in confessione omitteret aliquid necessariò exprimendum; v. g. circumstantiam mutantem speciem, aut numerum peccatorum. Quod autem spectat ad impositionem debitæ pœnitentiæ, si constet Confessario, monialis præfatæ confessiones esse vniformes; posset ei assignare determinatam aliquam pœnitentiam in vnaquaq; confessione implendam. qua de re *Tosseu. de offic. Cur. cap.* 7. *num.* 15. *& Diana supra resolut.* 5.

QVÆRES XXXIV. Qua ratione procedere debeat Confessarius cum moniali vehementer vexata à scrupulis.

204 ℞. Debere procedere ea ratione, qua ostendimus in *tractat. de obli-*

gat. cap. 3. sect. 1. quæst. 35. hìc aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breuiter indicabimus: 1. ergò assuescat monialis scrupulosa, ex consilio Confessarij animosè repellere surgentes scrupulos, sibi certò persuadens eos immitti à diabolo ad spiritualem ipsius perniciem: 2. constanter agat contra ipsos scrupulos certa, quòd, sicut timens transire super aliqua trabe, aut saxo pendente, alijs absq; vllo timore transeuntibus, vbi semel, iterum, ac tertiò transit, metum omnem deponit; sic agens audacter contra scrupulos, si sæpiùs id faciat, percipit se tandem nullo modo moueri ijs, quibus antea terrebatur: 3. curet in suis dubijs ea practicè deponere, tutiorem etiam partem omittendo, semperq; amplectendo partem sibi magis fauorabilem; idq; saltem per principia generalia (dicendo v. g. si certò scirem. hoc esse peccatum mortale, non facerem: si mihi constaret me conscientiam habere oneratam peccato aliquo m. non communicarem, &c.) 4. sibi persuadeat, quòd, si de consilio Confessarij omittat confiteri aliqua, quæ dubitat esse peccata, ea re vera ipsi remittuntur indirectè per absolutionem Sacramentalem, etiamsi verè essent peccata grauia, dummodò generaliter de illis doleat, ideoq; non esse opus, vt ea iterum confiteatur; non secùs ac per absolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: 5. credat certò, quòd si det aditum scrupulis, se exponit periculo committendi ex conscientia erronea peccata longè grauiora, quàm sint ea, de quibus hìc, & nunc insurgunt scrupuli: 6. existimet se non consensisse in peccatum, nec omisisse in confessione hoc, aut illud peccatum, nisi iuraret rem ita se habere; & quidem statim, absq; vlla indagatione. qui vult, consulat *Reginaldum l.2.cap.9. Layman l.1.tractat.1.cap.6.num.2. Filliucium tractat.21.cap.4. quæst.15. Sanchez l.1.moral.cap.10.num.82. & seqq. Bonacinam D.2. de legibus quæst.4.par.8. & Azorium tom.1. l.2.c.20. quæst.vlt.* vbi docet Confessarium non debere admittere pœnitentem scrupulosum frequenter,& in plurimum; immò potiùs illum repellere, ac verbis asperioribus exterrere: aliàs enim numquam scrupulorum fontes exhauriet.

Quòd si quæras, an monialis confitens suum peccatum cum omnibus circumstantijs necessarijs teneatur illud iterum confiteri, si ei constet Confessarium ex falsa apprǽhensione fundata in natura scrupulosa ipsius monialis putasse peccatum illud non esse mortale, cùm verè esset, & id certô sciat etiam monialis.

℟. Non teneri; & probatur ex doctrina, quam in simili casu tradit *Sanchez l.1.moral.cap.10. num.69. ex Corduba;* nimirum non esse iterum confitendum peccatum, quod quis integrè confessus est, dubitans tamen vnà cum Confessario, an illud esset mortale; etsi postea alteruter doctior factus, aut alijs consultis, agnoscat illud esse mortale. cùm enim in confessione iam facta peccatum plenè fuerit detectum, nec noua circunstantia explicanda occurrat; & alioqui non sit necessarium pœnitentem, aut Confessa-

rium

rium ſcire determinatè peccatum detectum eſſe mortale (ſiquidem in omnibus id ſcire eſt impoſſibile) non apparet, quo titulo repeti debeat iſta confeſſio: quæ ratio vtiq; probat intentum in caſu hìc propoſito, vt facilè conſtabit conſideranti.

Dices, quid ſi monialis extremè ſcrupuloſa, quæ quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conſcientia erronea appræhendit plerumq; eſſe peccatum mortale; poſt plures confeſſiones generales factas cum extrema & ſui, & confeſſariorum defatigatione, proteſtetur Confeſſario certò ſcire ſe omninò indigere plures Confeſſiones inualidas repetere: poteſt ne Confeſſarius ei prohibere ne dictas confeſſiones repetat; etſi probabiliter poſſit dubitare illas verè fuiſſe inualidas ex conſcientia erronea?

℟. Videri poſſe, ipſi perſuadendo non eſſe vllo modo neceſſariam talem repetitionem, eiq; præcipiendo, vt omninò acquieſcat ipſius conſilio. Moueor quod iuxtà *Conincum D. 7. de Sacrament. num. 67. & Layman l. 1. tract. 1. cap. 6. num. 2.* fideles excuſantur ab integritate materiali confeſſionis ob difficultates minores ijs, quibus ſe exponit monialis in præſenti caſu: cuiuſmodi eſt periculum hærendi perpetuò in ſuis ſcrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & grauiſſima mala tam animæ, quàm corporis. Vnde ſic argumentor: eatenùs monialis tenetur in hoc caſu repetere dictas confeſſiones, quatenùs tenetur ad integritatem materialem confeſſionis: at non tenetur ad talem integritatem iuxtà doctrinam *Coninchi, & Laymani* (quam ſuſtinent etiam alij graues Doctores) cùm inde ei immineant grauiſſima mala; ergò non tenetur repetere dictas confeſſiones: præter quàm quòd repetitio hæc reſpectu confeſſarij eſſet onus omninò intolerabile. In hoc ergò caſu curandum eſt, vt monialis elicito actu contritionis, de omnibus ijs peccatis, quorum confeſſiones putat ſe teneri repetere, de illis coram Confeſſario ſe accuſet in genere, & confidens infinitæ Dei miſericordiæ acquieſcat: certò ſibi perſuadens ſe non teneri quò ad hoc ad quidquam aliud. ita ego ſentio, & meum ſenſum approbauit P. Zanettus vir doctiſſimus, immò & hanc doctrinam non ſemel practicaui.

QVÆRES XXXV. Quæ remedia poſſit, & debeat Confeſſarius tradere monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus eæ magis ſunt obnoxiæ.

205 ℟. Poſſe, & debere tradere ſequentia, prout ex confeſſione vniuſcuiuſq; illarum cognoſcit eas indigere; nimirum contra ſuperbiam, vt ſępius attendant ad propriam vilitatem, ac defectus animæ, corporis, ac exteriores: vt obſeruent meliores ſe, & maximè Chriſtum dicentem: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde*: vt conſiderent ſuperborum ſeruitutem, & ignominiam eorum, qui per ſuperbiam decidunt à dignitate filiorum Dei, & fiunt

dæmonis mancipia: vt versentur cum humilibus, ac modestis: vt in vestitu habitatione, alijsq; externis operationibus se se, quantùm fert decentia status cuiusq; demittant.

Contra vanam gloriam, vt suas dotes naturales quàm maximè occultent: vt reflectant ad proprios defectus: vt de se ipsis humillimè sentiant, & loquantur: vt honorem, & laudem oblatam statim Deo offerant, extenuando verbis ea, quæ in ipsis commendantur, ac suspiciuntur.

Contra auaritiam, vt affectu relinquant omnia, cùm per votum paupertatis omnia effectu reliquerint: vt sæpius meminerint eò molestiorem, ac grauiorem esse mortem ijs, qui plura habent relinquenda; ideoq; expedire, vt ante mortem præsentis sæculi bonis omninò emoriamur: vt cogitent, quanta fuerit paupertas Christi, qui non habebat, vbi caput suum reclinaret: vt se totas committant Deo, memores vel ipsos passerculos ab eo copiosissimè ali: vt suspiciant bona cælestia, eorumq; acquisitioni inhient.

Contra luxuriam, vt fugiant conspectum, & multò magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: vt recedant à conuictu eorum, qui suo prauo exemplo excitant ad turpia: vt vitent otium, & semper vacent honestis exercitijs: vt non nutriant corpus delicatè, sed potiùs ament abstinentiam: vt statim repellant malas cogitationes, & sensus custodiant: vt carnem domènt flagris, cilicijs, & alijs macerationibus, præsertim vrgente carnis tentatione: vt, inualescente carnis tentatione, occultè muniant se signo Crucis, inclament deuotè nomen Iesu, & Mariæ, renouent votum religiosæ castitatis, Deiq; opem enixè implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis est, *Deus in adiutorium meum intende; Cor mundum crea in me Deus; Domine vim patior, responde pro me;* & similes.

Contra iram, vt parent se ad toleranda ea omnia, quæ solent incitare ad iram: vt intelligant iniuriam non nocere patienti, sed potiùs inferenti: vt recolant, quàm patienter, ac benignè Deus sustinuerit ipsarum grauissima peccata: vt saltem linguam comprimant, iramq; in pectore accensam extinguant: vt mentem diuertant ab iniuria accepta, & se conuertant ad aliud quippiam agendum: vt meminerint maiorem molestiam se aliàs percepisse ex verbis offensiuis contra alias sorores prolatis, quàm si iniuriam sibi illatam patienter dissimulassent.

Contra inuidiam, vt non ament terrena: vt attentiùs recogitent ex eò quòd alia Soror careret bono, quod ipsæ ei inuident, non ideo illas meliùs habituras, & consequenter nullam omninò vtilitatem percipi ex inuidia: vt considerent ea, quæ possunt iuuare, & accendere ad charitatem souendam.

Contra odium alterius, vt benefaciant ijs, in quos naturalem sentiunt auersionem, ijsq; libenter inseruiant; vt illis se se spontaneè submittant; vt exurgente motu interioris auersionis Deum positiuè pro illis orent, fausta

quæq;

quæq; ipsis depræcantes; vt maiori affabilitate cum ijs tractent, curentq; eorum beneuolentiam sibi conciliare.

Contra gulam, vt vitent ciborum suauitatem, varietatem, ac condimenta; vt benè percipiant delectationem consurgentem ex gula non esse propriam hominum, sed bestiarum rationis expertium; vt diligentiùs perpendant damna tum spiritualia, tum corporalia prouenientia ex inordinato appetitu gulæ.

Contra accidiam, vt crebrò recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione se excitent ad illum amandum, eiq; quàm studiosissimè inseruiendum: vt frequenter meminerint propinquæ mortis, tempus benè merendi omninò auferentis: vt eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: vt sæpè recordentur, quantum ipsimet sæculares laborent pro acquirendis, & conseruandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorsus relinqui debent: vt assiduè meditentur, quot, & quantos labores perpessi sint Sancti ad comparandam cælestem gloriam.

Hæc, aut alia similia remedia tradere potest, & debet prudens, ac solicitus Confessarius monialibus pœnitentibus iuxta spiritualem vniuscuiusq; illarum indigentiam ex ipsarum confessione perspectam.

QVÆRES XXXVI. Quo modo procedere debeat Confessarius cum moniali pœnitente, quæ fortè indigeat repetere nonnullas confessiones.

206 ℞. Cum distinctione: vel Confessarius, coram quo repeti debent confessiones, est ille idem, cui factæ sunt dictæ confessiones nullæ, & recordatur statuspœnitentis, saltem in confuso, & in genere: vel est alius; aut certè, si est idem, nullo modo recordatur status pœnitentis, neq; in confuso. Si primum, debet Confessarius curare, vt monialis distinctè confiteatur peccata, quæ fortè omisit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo sub his, aut alijs similibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipsi confessa sum his duobus postremis mensibus v.g.* sic enim Confessarius acquirit sufficientem notitiam status pœnitentis, ita vt possit de ipso iudicare; quod certè non procederet, si ille, neq; in confuso recordaretur status pœnitentis: vnde tunc teneretur monialis singula peccata, etiam præcedentium illarum confessionum inualidarum, explicare; cùm tales confessiones perinde se habeant, ac si non essent factæ. Si secundum, debet Confessarius adstringere monialem ad repetenda distinctè omnia peccata explicata in præteritis illis confessionibus: idq; ob rationem modò adductam; quæ proportionaliter militat etiam in præsenti casu, ita *Suarez D.22. de pœnitent. sect.6. Coninc. D.7. de Sacrament. num.109. & D.10. num. 102. Reginald. l.8. num.33.* alijq;, quos citat, & sequitur *Bonacina D.5. de Sacram. quæst.5. sect.2. par.3. num.16.* contra *Medinam q.24. de confess.* & alios asserentes in casu, quo pœnitens confiteatur eidem Sacerdoti,

non

non esse opus, vt distinctè explicet singula peccata expressa in confessionibus, quas modò repetit, etiamsi Confessarius, neq; in genere recordetur status illius. Addo ex *Io. de Lugo D. 16. de pœnit. num. 599.* & alijs, quos refert, & sequitur *Diana p. 3. tract. 4. resol. 108.* quòd, si quis ante annos 10. v. g. tacuit culpabiliter peccatum m. & postea in alijs confessionibus intermedijs illius oblitus est: quando deinde Confessarius reperit vitium illius confessionis præteritæ, non debet obligare pœnitentem ad repetendas omnes confessiones intermedias bona fide factas, sed illam solam, in qua commissus fuit ille defectus: siquidem aliæ omnes confessiones potuerūt esse validæ, ac fructuosę, dum pœnitens non recordaretur sacrilegij commissi. Quòd idem, ait *Io. de Lugo num. 611.* procedere, etiam in euentu, quo pœnitens omisisset confiteri aliquod peccatum m. ex ignorantia culpabili solùm venialiter; cùm talis culpa v. impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ absolutionis; quæ sunt benè notanda Confessarijs.

07 Quòd si monialis post absolutionem sibi à Confessario datam aduertat ipsum Confessarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexisse ob somnum, vel distractionem; nescit tamen, quod fuerit illud peccatum; si quidem constet illum ita dormisse, vt prudenter dubitari possit de singulis peccatis, an hoc peccatum audierit; debet tota confessio reiterari: si verò de singulis non possit ita dubitari, sed ad summum de aliquo in communi; non est obligatio reiterandi totam confessionem, sed solùm confitendi peccatum illud in communi. sic *Io. de Lugo num. 607.* addens *num. 609.* quòd si pœnitens sciat se aliquando in vita fecisse confessionem menstruam irritam ex defectu potestatis in Confessario, non ideò reiterare debet omnes confessiones totius vitæ; cùm verè non adsit dubium morale de singulis in particulari: sed sufficit ipsum se accusare de peccatis in ea confessiones manifestatis, non quidem distinctè, sed in communi; quod indicat ipsemet Io. de Lugo; dum loquens de præfatis peccatis ait, *quæ non potest determinare.* Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in casu, quo pœnitens sciret in sua generali confessione vnum peccatum non fuisse à Confessario auditum propter somnum; nesciens tamen, quod esset illud peccatum; tunc enim non debet repetere omnia peccata; cùm in tanta multitudine de singulis nequeat prudenter dubitare: secùs, si eueniset id in confessione breui; nam tunc teneretur iterum confiteri singula peccata tunc confessa; cùm de illis singulis prudenter dubitari possit, an fuerint audita à Confessario.

QVÆRES XXXVII. Qualiter debeat se gerere Confessarius monialium in imponenda pœnitentia sacramentali.

208 ℟. Quòd, quamuis in *Concilio Trid. sess. 14. c. 8.* dicatur debere Sacerdotes Domini, quantùm spiritus, & prudentia suggeserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pœnitenti-

bus

bus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Confessarius tamen debet diligenter cauere, ne imponat pœnitentiam adeò grauem, vt pœnitens illam omittat cum animæ suæ præiudicio; sicq; eius grauitatem debet temperare cum lenitate, vt neq; nimis rigida, neq; nimis facilis videatur. vnde fit, vt, pœnitente dicente, se nolle facere, nisi paruam pœnitentiam, possit, & debeat Confessarius ei in hoc morem gerere: cùm sit non solùm iudex, sed etiam Medicus; & vt Medicus debeat attendere ad debilitatem infirmi. ita *Regin.l.7.num.37.ex Henriq.l.5.c.20.* §.5. *lit. Q.* monens, quòd si pœnitens propriam imbecillitatem exponat Confessario, & præsumatur ob debilitatem corporis, aut animi, spiritusq; tempore non impleturus pœnitentiam congruam; debet ea illi iniungi, quam libenter admittet, etsi esset vnum *Pater*, & *Aue*, aliudue modicum; addito quòd alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit, patienter, offerat Deo in debitam suorum peccatorum satisfactionem.

209 Accedit, quòd pœnitenti disposito ad maiorem pœnitentiam recipiendam maior potest imponi iuxta qualitatem peccatorum confessorum: cùm hoc sit magis conforme menti Concilij Trident. superiùs allegati, & aliàs satisfactio sacramentalis sit longè maioris meriti. præterea concedi potest pœnitenti, vt pœnitentiam iniunctam redimat aliqua alia; v.g. ieiunia elemosynis. quædam etiam relinqui possunt eius arbitrio, vt eligat in satisfactionem suorum peccatorum, quæ maluerit. deniq; leuior pœnitentia imponi potest ei, qui ostendit signa magnæ contritionis, aut certè est lucraturus aliquam indulgentiam, maximè plenariam. qua de re plura *Regin. sup.c.4.& 5.* qui benè notat ad imponendam iustam, seu quantam, & qualem oportet, pœnitentiam, requiri tum impulsum Spiritus S. tum considerationem peccatoris, peccati, & finis, qui est salus animæ.

Dubium modò est, an Confessarius possit imponere moniali in pœnitentiam, vt aliquot diebus abstineat à communione.

210 ℟. Quòd, cùm frequens vsus communionis non sit res ita determinatè bona, vt non possit interdum, & in aliquibus circunstantijs melius esse abstinere, quàm accedere, estò quis non habeat conscientiam peccati m. vt eruditè probat *Io. de Lugo D.17. de Euchar. sect.3.* & alioqui Confessarius imponere possit in pœnitentiam opera honesta, ac virtutum; absolutè loquendo, non repugnat Confessarium præcipere pœnitenti, vt abstineat tali die à communione: quando scilicet constet ex præsenti statu pœnitentis meliùs esse abstinere, quàm accedere; dummodò tamen talis omissio communionis non sit alijs occasio iudicandi, quòd à Confessario iniuncta fuerit in pœnitentiam. ita *Io. de Lugo D.25. de pœnit. nu.65.* contra *Sancium in selectis D. 33.* monens tamen regulariter non expedire eiusmodi pœnitentiam imponere; addensq; *num.66.* contra eundem *Sancium sup. D.30.* non solùm Confessarium

fessarium posse imponere in pœnitentiam sumptionē Eucharistię, sed etiam pœnitentem teneri illam acceptare: cùm falsum sit, quòd supponit Sancius, pœnitentem non posse obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in statu gratiæ; nihil enim magis commune est, quàm imponere pro pœnitentia frequentiam confessionis menstruæ v.g. cùm tamen sit certum non posse Sacramentum pœnitentiæ recipi, nisi in statu gratiæ, saltem in vltimo instanti, in quo completè suscipitur Sacramentum.

An autem liceat imponere in pœnitentiam sacramentalem opera facienda pro animabus purgatorij.

211 ℟. Non apparere, cur id non liceat; quamuis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipsum puniendum: id tamen verè consequitur in præsenti casu, cùm non minùs puniatur pœnitens pro defuncto ieiunans, aut dans eleemosynam, immò magis: quippe sic non solum priuatur cibo, aut pecunia, sed etiam satisfactione sibi respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operato. ita *Io. de Lugo sup. num.64.* contra *Vegam tom.2. sum.c.64. casu 4.* & *Sancium sup. D.16. num.1.* addens *num.59.* quòd, cùm Confessarius imponat pœnitentiam in persona Dei, & iuxta institutionem Sacramenti pœnitentiæ, cuius vim non potest ipse minister temperare; non potest Confessarius pœnitenti imponere grauem pœnitentiam sub veniali, sed iuxta capacitatem materiæ, quæ iniungitur in pœnitentiam.

Quod si quæras, an, & qualis pœnitentia imponi debeat pœnitenti constituto in articulo mortis.

212 ℟. Non debere imponi pœnitentiam magnam, externam, & mox implendam, sed potiùs in tali casu excitandum esse pœnitentem ad interiorem contritionem, quàm fieri potest, maximam; ei proponendo non tam pœnas inferni, quàm spem misericordiæ Christi pro ipso crucifixi: necnon monendum esse, vt iubeat fieri de bonis suis congruas eleemosynas, & missas celebrari, rogetq; amicos, si quos præsto habet, vt precibus, & alijs bonis operibus ipsi ferant opem ad dignam pœnitentiam pro suis peccatis peragendam. ita *Regin. sup. num.41.* ex Nau. Palud. & S. Antonino monens cum Hostiensi pœnitenti in articulo mortis posito significandum esse, quæ pœnitentia ei imponi deberet, si benè valeret, quamq; teneatur implere, si conualescat; quod satis apertè significatur in *c. ab infirmis 26.q.7.* ijs verbis, *A quo periculo, si diuinitùs ereptus conualuerit, impositum sibi à Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obseruet.*

Qualiter autem debeat se gerere Confessarius cum moniali proxima morti, quam inuenit teneri restituere famam proximi grauissimè læsam, aut retractare doctrinam falsam ad mores spectante apud aliquot sæculares.

℟. Debere Monialem adstringere, vt conuenienti modo famam ablatam restituat per ipsum Confessarium, aut aliam idoneam presonam; &

ad

ad aliud non teneri: idemq; procedere de retractatione doctrinæ illius falsæ, si scienter, aut ex ignorantia grauiter culpabili doctrinam illam docuit: secus, si bona fide, aut inaduertenter: tunc enim cum teneatur ex sola charitate, puto monialem de rigore non teneri retractare per Confessarium modo dicto doctrinam illam.

Dubitari hìc etiam potest, an Confessarius possit imponere in pœnitentiam opera aliàs debita ex præcepto.

123 ℞. Posse, immò & interdum expedire, vt id faciat, attenta infirmitate, ac dispositione pœnitentis; cùm enim opus præcepti sit satisfactorium, adeoq; per illud possit perfici Sacramentum, vi cuius dictum opus eleuetur, vt satisfactio euadat Sacramentalis: non apparet, cur vigore clauium dictum opus non possit iniungi in pœnitentiam, quamuis regulariter non fiat, immò nec fieri debeat; vnde fit, vt, Confessario imponente aliqua ieiunia in pœnitentiam, non satisfiat regulariter per ieiunia aliunde debita, sed per ieiunia supererogationis; nisi ex occurentibus circumstantijs oppositum colligatur de mente ipsius Confessarij. ita *Layman l.5.tract.6.c.15.nu. 10.Fagund.praced.2.eccles.l.9.c.5.num.8.Turrian.D.37.de pænit.d.2.Io.de Lugo D.25.de pænit.num.67.* alijq; quos citat, & sequitur *Diana p.3.tract.4.resol. 84. & p. 4. tract. 4. resol.* 241. vbi notat ex Mercero, quòd, sicut implens opus aliàs debitum, v.g. ex precepto Ecclesiæ, & à Confessario iniunctum in pœnitentiam, duplicem reportat fructum, vnum ratione operis præcisè considerati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi potestatis clauium: sic præfatum opus omittens facit duplex peccatum; siquidem, vt benè aduertit Io. de Lugo, præceptum Ecclesiæ illud opus, v.g. ieiunium, constituit in specie temperantiæ; præceptum verò Confessarij intendit virtutem pœnitentiæ; sicq; peccata dictis virtutibus opposita erunt diuersa.

204 Addit *Diana citata resol.* 241. alijs citatis quòd, sicut Confessarius in pœnitentiam Sacramentalem imponere potest opus internum; quippequod est sensibile, sin minùs per se, per accidens, quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: sic & potest iniungere opera implenda per alium: cùm vnus possit satisfacere pro alio quò ad pœnam temporalem relictam post remissionem peccati, & aliàs obligatio implendi pœnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipsius Confessarij.

Vtrùm verò Confessarius imponere possit pœnitentiam moniali pœnitenti, etiam post absolutionem impertitam.

205 ℞. Posse, quamuis vsus obtinuerit, vt id fiat ante absolutionem, sicq; regulariter faciendum videatur. ita *Diana p.3.trac.4.resol.136. & p.5.trac.13. resol.36.* patetq; tum ex *cap.fin. de censib.in 6.* tum quia, si quid obstat, maximè obstat obligatio sigilli Sacramentalis: at hæc non obstat, cùm in hoc nulla interueniat violatio sigilli; si quidem moraliter non censetur fieri extra Sacramentum, quod statim fit post absolutionem Sacramentalem.

Monet

Monet deniq; *Diana p.3. trac.4. reſol.53.* quòd, quamuis Sanchez Regin. Henriq. Coninch. & Sancius ſuſtineant pœnitentem non poſſe propria auctoritate commutare pœnitentiam à Confeſſario datam, in opus euidenter melius; oppoſita tamen ſententia videtur probabilis, eamq; de facto ſuſtinent Portellus, & Villalobos relati ab ipſo Diana, illam inde probantes à ſimili, quòd, ſicut vouens propria auctoritate votum poteſt commutare in rem euidenter meliorem, ſic pœnitens poterit propria auctoritate pœnitentiam impoſitam commutare in opus euidenter melius; cùm ſit eadem ratio de obligatione ex voto, ac de obligatione proueniente ex præcepto Confeſſarij: præterquàmquòd in tali caſu pœnitens non exercet actum iudicij, ac iuriſdictionis, ſed abundantiùs implet præceptum impoſitum à Confeſſario.

QVÆRES XXXVIII. An, & in quibus caſibus poſſit Confeſſarius loqui cum monialibus de auditis in confeſſione.

216 ℞. Poſſe in aliquibus caſibus: & quidem 1. de licentia pœnitentis formali, ac expreſſa, necnon libera, ac ſpontanea; 2. ſi in præſenti confeſſione monialis ſubijciat peccatum aliquod, etiam in præterita confeſſione manifeſtatum: Confeſſarius enim ad benè curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam præterita, quæ vel ſunt circumſtantiæ præſentium, vel indicant paſſionem vehementem, aut aliquid aliud conſideratione dignum ad ſtatum pœnitentis meliùs cognoſcendum; 3. ſi ſtatim, finita confeſſione, Confeſſarius aliquid addat, aut aduertat moniali, quod oblitus fuerat: idq; ob rationem §. *praced.* adductam ſub finem; & inde confirmari poteſt, quòd in tali caſu moraliter cenſetur durare idem iudicium quò ad actus, qui debuiſſent præcedere abſolutionem. ita *Io. de Lugo ſupra D.23. ſect.5.* addens *num.* 140. ex communi doctrina non poſſe Confeſſarium, pœnitente renuente, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in confeſſione; quamuis contrarium ſuſtineant Suar. Filliuc. Nugnus, Diana allegati ab ipſo *Ioanne de Lugo ſupra num.* 140. contra ipſum *Dianam part. 5. 11. reſolut. 18.*

217 Ingreditur Confeſſarius clauſuram in caſibus neceſſarijs.

218 Et quidem cum ſocio; præſertim ſi ſit regularis.

219 Licentia data Confeſſario ad ingrediendum extenditur ad ſocium.

220 Sæpius ingreditur ad audiendam confeſſionem monialis infirmæ: item præcisè ad monendam monialem de periculo mortis proximo, ſed non ſemper.

221 Item ad miniſtrandam Euchariſtiam, & quidem ſæpè.

222 Comitantes tamen Euchariſtiam in tali caſu non poſſunt ingredi.

223 Communicans manè, veſpere eiuſdem diei iterum communicat per modum viatici: item communicans paulò ante mediam noctem per modum viatici iterum communicat ieiuna, elapſo quadrante poſt mediam noctem: item in vigilia

lia Natiuitatis Domini communicat monialis, etiam benè valens statim post mediam noctem.

224 Pluries ingredi potest Confessarius ad ministrandum Viaticum, seruatis aliàs seruandis: & si monialis ægrota sit nouitia, curat, vt faciat professionem: ad hanc autem non requiritur consensus capituli; idq; etsi nouitia absoluerit annum nouitiatus: quod si hæc conualescat, iuxta aliquos resilire potest à religione, nec non renunciare bonis, si anteà non renunciauit: iuxta nostram sententiam non tenetur complere nouitiatum.

225 Item pluries ingreditur ad ministrandam extremam vnctionem, si aliàs ea repeti possit.

226 Quod temporis interuallum requiratur ad repetendam extremam vnctionem.

227 Ingreditur ad assistendum moniali in extremis laboranti.

228 Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.

229 Non tamen sine socio; si Confessarius sit regularis.

230 Ostenditur, qualiter iuuari debeat monialis pro tempore agoniæ.

231 Ingreditur ad faciendas exequias moniali defunctæ iuxta consuetudinem.

232 Et quidem cum socio, si extet consuetudo.

233 Item in casu, quo cadauer defuncti laici intra clausuram sepeliri debeat, & quidem parocho defuncti excluso: qui tamen in ecclesia externa monialium suo parochiano ibi morienti ministrat Sacramenta; immò etiam si is sit intrà clausuram: at mulieri ingressæ monasterium animo ibi degendi perpetuò dat in morte vltima Sacramenta, & sepulturam Confessarius monialium, vbicumq; illa sepeliatur: quod dici potest etiam de puella degente in educatione apud moniales: quod alij negant: non item de muliere ingressa animo ibi perpetuo habitandi conditionato conditione suspensiua.

234 Item ad celebrandum coram infirmis, aut conualescentibus.

235 Non item ad deferendam moniali infirmæ sacram Reliquiam, seclusa consuetudine.

236 Non ad impertiendam benedictionem Episcopalem, aut indulgentiam moniali morienti.

237 Non ad exorcizandam monialem energumenam.

238 Non ad benedicendum monasterium, nisi in casu, quo infestaretur à dæmone.

239 Non ad sumendam hostiam intra clausuram lapsam è manu Sacerdotis.

240 Proponitur, & soluitur obiectio.

241 Qualiter se gerat Confessarius, si hostia cadat super vestes monialis.

242 Ingreditur ad consolandam monialem extremè desolatam; si aliter ei nequeat succurri.

243 Non item ad baptizandum puerum intra clausuram natum.

244 Ingressus ex iusto titulo facit intra clausuram id, ad quod præcisè non potuisset ingredi.

245 Ingrediens in casu permisso non incurrit pœnas latas contra violantes clausu-

clausuram, etsi ingrediatur ex prauo fine.

246 *Ingressurus in casu rationabili, non expresso in generali facultate, eget speciali licentia.*

QVÆRES XXXIX. An, & in quibus casibus possit Confessarius monialium ingredi clausuram ad exercendos actus concernentes suum munus.

217 ℞. Posse ex licentia, siue Ordinarij, siue Prælati regularis monialium, prout ipsæ alterutri illorum respectiuè subijciuntur: & quidem etiam noctu, si occurrat casus vrgentis necessitatis; idq; in omnibus casibus inferiùs proponendis, alijsq; similibus, qui fortè eueniant. patet tum ex communi Ecclesiæ praxi: tum quia alioqui status monialium esset miserrimus; si occurrente casu necessitatis, non possent Confessarij ingredi clausuram tum ad ministranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad assistendum morientibus, tum ad alios similes effectus, qui progressu temporis euenire possunt; tum quia id satis apertè deciditur tam in Cōstitutione Gregorij XIII. quæ incipit *Gratiæ*, & est superiùs adducta; quatenus statuit licentiam ingrediendi clausuram monialium non esse dandam, neq; adhibendam, nisi in casibus vrgentibus tantùm: quàm in *Concilio Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.* per ea verba *in casibus necessarijs*, & in *cap. periculoso de stat. regul.* sub istis verbis, *nisi rationabilis, & manifesta causa existat*; ex quibus textibus ego infero, quòd, cùm plures casus euenire possint, in quibus vrgeat necessitas monialium, vt Confessarius ipsarum ingrediatur clausuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipsius munus: in ijs casibus ingredi poterit Confessarius, obtenta debita licentia, prout exposuimus *sup. c. 5. sect. 3. q. 32.*

Quod si quæras, an Confessarius monialium ingrediens clausuram ad exercendum suum munus in casu necessario, & cum legitima licentia (quæ scilicet specialis sit, & in scriptis) possit secum ducere socium absq; eo quòd hic exprimatur in licentia.

218 ℞. Posse, immò & id maximè decere; præsertim, si Confessarius sit regularis. ita *Sanch. l. 6. mor. c. 16. num. 46. Mir. q. 2. de monial. art. 17. Barbosa alleg. 102. num. 50. Diana p. 3. tract. 2. resol. 51. Tambur. D. 24. de iure abbatiss. q. 3.* & ex parte *Bonac. q. 4. de clausp. 4. num. 4.* nobiscum sentiens in ijs casibus, in quibus Confessarius ingrediens clausuram indiget ope, ac ministerio socij; non autem in casu, quo excepturus sit confessionem alicuius infirmæ ibi existentis. Moueor tum quia decentia videtur requirere, vt Confessarius habeat testem omnium suarum actionum, & ex eius præsentia tanto maiori cum circumspectione procedat (quod præsertim obseruari debet, si Confessarius sit regularis, quem nunquam decet incedere absq; socio) tum quia hoc ipsum non obscurè significauit Greg. XIII. in sua Constitutione *Dubijs*, dum Prælatis in casibus necessarijs ingredientibus monasteria monialium

lium iubet, vt comitati ingrediantur: tum quia indecens est, & alienum à more ecclesiastico, quòd fœmina inseruiat Sacerdoti ministranti Eucharistiam, aut extremam vnctionem; tum quia talis est praxis ferè communis (loquendo de Confessarijs regularibus) eaq; approbata à Sacra Congregatione; quæ, teste *Barbosa in Collect. v. confess. monial. 2.* decreuit Confessarium ex antiqua consuetudine absq; socio ingredi non posse monasteria monialium ad audiendam ibi confessionem alicuius infirmæ, sed debere ei assignari socium, qui ipsi assistat, & sit ætatis excedentis annos 50. vitæq; exemplaris.

219 Benè autem notant citati Doctores in tali casu non requiri specialem licentiam pro socio, sed, concessa licentia Confessario ad ingrediendum, eò ipsò censeri concessum etiam socio, vt ingrediatur cum illo iuxtà *cap. licet de priuil. in 6.* decidens concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore interdicti, censeri quoq; concessum ingressum comitum decentium; ne aliàs priuilegium sit inutile, vt notat *Glos. ibi v. non debent*: quę ratio proportionaliter procedit in præsenti casu. & hæc doctrina, vt iam indicaui, potissimùm habet locum in Confessarijs regularibus Ordinum, quorum constitutiones præscribunt, ne Confessarij septa monialium ingrediantur ad ministranda Sacramenta sine socio, & ne vllatenus abinuicem separentur, quin semper mutuò possint se inspicere: cuiusmodi constitutio reperitur in Constitutionibus Cassinensium *p. 2. c. 5. de monial.* in *regula S. Claræ 2. cap. 7.* & in ordinationibus Societatis Iesu.

QVAERES XL. In quibus casibus possit Confessarius monialium ingredi clausuram ad audiendas confessiones monialis infirmæ; & an possit ingredi præcisè ad monendam monialem de periculo mortis proximè imminentis.

220 ℞. Posse, quotiescunq; monialis ita laborat, vt non possit commode accedere ad sedem confessionalem, hoc est sine dispendio sanitatis; idq; non solum sub initium morbi, sed etiam quoties vrget præceptum Ecclesiæ, aut regulæ, aut etiam propria deuotio: immò etiam quoties monialis dicit se indigere Sacramento pœnitentiæ. ita *Rodriq. tom. 1. q. 47. art. 4. Tortel. de dub. reg. v. clausura nu. 9. Villalob. tom. 2. sum. tract. 35. diffic. 47. nu. 4. Diana sup. resol. 67. Tambur. supra quæst. 2. num. 1.* & alij, patetq; ex eo quòd iuxtà dicta licitus est ingressus intra clausuram in casibus necessarijs: vsus autem Sacramenti pœnitentiæ est necessarius, & quidem necessitate, quæ per se est nota soli pœnitenti; vt proinde mirum non sit Doctores permittere Confessario monialium, vt ingrediatur ad excipiendam confessionem monialis infirmæ, aut aliter sic impeditæ, vt nòn possit ipsa ad illum accedere absq; notabili dispendio sanitatis; quoties illa dicit se indigere confessione: cùm aliàs obligatio clausuræ ab ipsis Doctoribus dicatur esse strictæ interpretationis; quæ enim sunt fauorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confessarium posse ingredi præcisè ad monendam monialem de periculo mortis proximè imminentis; si attentis concurrentibus circunstantijs probabiliter iudicetur talem monitionem minùs vtiliter faciendam esse à Medico, aut à monialibus. moueor quòd, data suppositione, sumus in casu necessitatis vrgentis, cùm hic agatur de spirituali salute monialis: constat autem ex dictis Confessarium monialium posse ingredi in quocunq; casu grauis necessitatis. secùs dicendum, si dicta monitio æq; benè posset fieri à Medico, aut à monialibus: sic enim cessaret ratio necessitatis; quamuis in præsenti casu, alijsq; similibus standum sit consuetudini cuiusq; regionis, ac diœcesis.

QVÆRES XLI. In quibus casibus Confessarius monialium possit ingredi ad ministrandam moniali infirmæ, aut aliter impeditæ sacram Communionem.

121 ℞. Posse ingredi non solùm ad ministrandam Eucharistiam moniali in probabili periculo mortis constitutæ (de quo nemo dubitat, cùm in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum viatici) sed etiam quoties aliæ moniales communicant ex præcepto, siue Ecclesiæ, aut regulæ, siue etiam ex alia pia, & rationabili causa. ita *Portel. supra* & ante illum *Rodriquez tom. 1. quæst. 47. art. 4. Miranda tractat. de monial. quæst. 2. art. 7. & Sanchez num. 45.* addens se credere Confessarium posse ingredi ad ministrandum Sacramentum pœnitentiæ, ac Eucharistiæ moniali infirmæ, quotiescunq; ista solebat vti his Sacramentis: pateq; tum ex dictis *quæst. præced.* tum quia rationi consonum est infirmas hoc solatio non destitui; ne alioqui addatur afflictio afflicto; immò iustum est tristitiam infirmæ leuari tam salutaribus medicinis. vnde infert Sanch. quando dicunt DD. posse Confessarium ingredi ad audiendam confessionem monialis infirmę, aut aliter impeditæ, quoties ipsa ait se indigere hoc Sacramento, haud strictè interpretandam esse huiusmodi indigentiam, ideoq; posse ingredi etiam in casu, quo illa cupiat confiteri solùm ad meram consolationem spiritualem.

122 Quod verò monet *Sanchez num. 46.* non subesse iustam causam, quòd comitantes Eucharistiam ingrediantur clausuram: cùm ipsæ moniales satis decenter cereis accensis comitari possint Eucharistiam, statim ac ad clausuræ fores accedit; est valdè rationabile, & omninò seruandum. Quamquam quò ad hoc mihi magis placeat consuetudo inducta in ciuitate Ferrariensi, nimirum, vt Confessarius monialium in casu, quo administranda sit moniali infirmæ Eucharistia, particulam consecratam in decenti vase ponat super fenestella, ex qua moniales solent communicare; eaq; sic posita, ingrediatur cum debita modestia, ac deuotione, ibiq; indutus superpelliceo, & stola procedat ad chorum, indeq; sumptam particulam consecratam deferat ad monialem infirmam, cæteris monialibus ipsum comitantibus cereis accensis.

Quæri

Quæri hìc posset, an monialis, quæ mane communicauit, possit eodem die iterum communicare per modum viatici; si sub vesperam eiusdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cùm antea benè valeret, nec extaret vlla suspicio talis periculi.

223 ℞. Quòd, licèt DD. communiter apud *Dianam p. 5. trac. 3. ref. 33.* sustineant partem negantem: nihilominùs non videtur improbabilis pars affirmãs, quam sustinet idem Diana ex Hurtado de Mendoza, Turriano, Ochagauia, ac Kellisonio; & suadetur tum quia iura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non compræhendunt casum istum adeò specialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex præcepto diuino, cui non satisfit per anticipatam communionem (sicut nec satisfit præcepto audiendæ missæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc diuinum, vt fortius, præualet prohibitioni ecclesiasticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l. 1. mor. c. 10. num. 17.*

Addo ex *Suarez D. 69. de Euchar. sect. 4. & Persico l. 1. de præcipuo Sacerd. offic. c. 3. num.* 82. quòd, si monialis in articulo mortis non ieiuna per modum Viatici communicauit paulò ante mediam noctem; elapso quadrante post mediam noctem posset ieiuna iterum communicare: hoc enim non esset bis communicare eadem die, sed duobus diebus: cùm dies incipiat à media nocte.

Sic notat *Diana p. 3. trac. 6. resol. 44. ex Henriq.* quòd, si quis proximè ante mediam noctem cenauit in Dominica incidente in vigilia Natiuitatis Domini; potest statim post mediam communicare. Quę doctrina confirmatur ex eo, quod docet Azorius, Syluius, Henriq. Sà & alij apud eundem *Dianam p. 2. trac. 14. resol. 54.* videlicet fideles nullo iure prohiberi, quin qualibet hora diei communicent, si sint ieiuni, & absit scandalum: quamuis *Coninch. q. 80. de Sacram. art. 10. num. 85.* & alij dicant extra casum necessitatis non esse permittendum, vt quis sub vesperam, & qualibet hora diei communicet: idq; in reuerentiam Sacramenti.

Vtrùm verò Confessarius possit sæpius ingredi ad ministrandam moniali infirmæ Eucharistiam per modum Viatici.

224 ℞. Posse, si inter vnam, & aliam communionem detur conueniens interuallum temporis; v. g. 8. aut 10. dierum iuxta *Suar. D. 68. de Euchar. sect. 5. & Henriq. l. 8. c. 5. nu. 1.* aut etiam solùm 6. dierum iuxta *Fumum v. communio, §. 18. & Maiorem in 4. d. 9. q. 3. ad* 5. Ducor, quòd, cùm iuxta citatos Doctores, quos sequitur *Fagund. præc. 3. Ecclesiæ l. 3. c. 5. n. 20.* licitum sit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non semel, sed iterum, atq; iterum, & quidem secundùm *Laym. l. 5. trac. 4. c. 6. nu. 20.* altero statim die in aliquo casu: licitum erit Cõfessario monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui monialis infirma destituatur tam salutari remedio, & quidem valdè necessario; vt proinde dici possit cõprehendi sub regula generali à nobis assignata superiùs, quòd potest Cõfessarius monialiũ ingredi in casibus necessarijs.

Ff 2 Quòd

Quòd si monialis, cui administranda est Eucharistia per modum Viatici, sit nouitia: curet Confessarius, vt illa ante communionem faciat religiosam professionem iuxtà Pij V. indultum relatum *cap.9. num.*18. Pro cuius intelligentia vnum tantum placet hìc adnotare; nimirum ad essentiam professionis factæ vi talis indulti non videri necessarium, quòd ea fiat de consensu capitulari monialium illius monasterij, adeoq; illam sine dicto consensu esse validam. Moueor tum quia Pius V. si voluisset ad professionem in isto casu faciendam requiri consensum capitularem monasterij modo dicto, id expressisset in tenore indulti; sicut de facto expressit requiri, vt Nouitia vigore præfati indulti professura annum ætatis 16. expleuerit: cùm ergò non expresserit circumstantiam consensus capitularis, signum est, quod illam noluit iuxtà illud: *Si voluisset expressisset; non expressit, ergò noluit*: tum quia versamur in materia valdè fauorabili animæ, quæ proinde non debet restringi vltrà id, quod restringitur in concessione indulti; tum quia vsus talis indulti posset impediri à monialibus monasterij dictum consensum denegando, vt benè notauit P. Bordonus à me consultus, qui nobiscum sentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in casu, quo nouitia professura vigore indulti Pij V. iam expleuisset integrum annum probationis: hanc scilicet valide, ac licitè profiteri in morte absq; consensu capitulari monialium. Ducor, quòd vi dicti indulti dispensat Papa non solum in integritate anni probationis (cuius in præsenti casu nulla est necessitas) sed etiam in exploratione puellæ, & consensu capitulari monialium aliàs præmittendis (quæ duo etiam in præsenti casu deseruire possunt) cum ergò in casu hìc proposito indultum possit suffragari quo ad hæc duo posteriora: non apparet, cur vsus eius denegari debeat ex eo quod non suffragetur etiam quo ad supplendam integritatem anni probationis: maximè attenta regula iuris *Cui licet quod maius, non debet, quod minus est, non licere l. non debet ff. de regulis iuris*, & attenta natura priuilegij fauorabilis animæ, quod debet ampliari. sic ego respondi nouissimè in contingentia facti, & responsionem approbarunt viri docti.

An autem Nouitia virtute præfati indulti professa, possit resilire à statu religioso, & redire ad sæculum, si superuiuat; data doctrina *Hieronymi Rodriquez, & Vecchij* apud *Dianam p.5. trac.3. resol.*139. sustinentium nouitiam hanc egere noua professione, & consequenter professionem in morte factam esse nullam (quod tamen negat ipse *Diana cum Lezana*, & nos negabimus in *tract. de profess. cap.2. q.3.*)

℞. Data illa doctrina, posse resilire nouitiam à statu religioso: cum iuxta illam doctrinā ipsa perinde se habeat, ac si nullam fecisset professionem; & non entis nullæ sint partes, seu qualitates *l. eius qui insulam ff. si cer. pet.* Verùm tamen est quod, lic et dicta professio non habeat vim voti simplicis religio-

ligionis ex doctrina *Sanch. l. 7. de matr. D. 34. à nu. 8.* habet tamen vim voti simplicis Castitatis ob rationis identitatem expressæ in *cap. quidam de conuers. coniugat.* vt indicat idem *Sanch. l. 7. D. 27. num. 13.* cum declaratione, ac præsumptione iuris, quas ille habet *D. 34. num. 3.*

Addo Nouitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ *Rodriquez* suprà relatæ, posse, si antea non renunciauit bonis, postea renunciare (seruatis aliàs seruandis) idq; ob rationem §. præcedenti adductam, quæ procedit æquè in re præsenti, vt consideranti patebit. Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio posset esse admodum controuersa: stante nostra sententia sustinente professionem factam in morte vigore indulti Pij V. esse veram, ac validam professionem: quam sententiam amplectuntur plures, & graues Doctores apud *Dianam p. 3. trac. 2. resol. 17.*

Accedit quod, licet *Rodriq.* consequenter ad illam suam doctrinam, cum alijs sustineat Nouitiam in casu proposito profitentem, si conualescat, teneri absoluere residuum anni integri probationis: in nostra tamen sententia oppositum sustinendum est; cùm sic cesset finis probationis, quæ ordinatur ad professionis emissionem tanquam via ad terminum, & dispositio ad formam; quæ omnia cessant hòc ipsò, quod vera, ac legitima professio facta est (sicut verè facta est in præsenti casu) vnde procedit iuris regula: *Cessante legis ratione, cessat lex, l. fin. ff. de adul.*

QVÆRES XLII. An, & quoties Confessarius ingredi possit monasteria monialium ad ministrandam extremam vnctionem moniali infirmæ.

225 ℟. Quòd, cùm Sacramentum extremæ vnctionis non respiciat solùm infirmitatem, sed etiam statum infirmitatis, quo iuxta humanam æstimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v. g. hydropisi) possit sæpiùs, incurri periculum mortis; potest infirmus licitè inungi sæpius, etiam in eadem infirmitate; si, occurrente vno periculo mortis semel inunctus incurrat postea aliud periculum: quod potest non raró euenire. ita *Diana p. 5. tract. 3. resol. 96.* alijq; communiter, & patet ex *Concil. Trident. sess. 14. c. 3. de extr. vnct.* vbi dicitur: *Quòd si infirmi post susceptam hanc vnctionem conualuerint* (intellige, siue valetudine omninò recuperata, siue quòd euadant periculum mortis) *iterùm huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt, cùm in aliud simile discrimen inciderint.* Constat autem ex dictis *q. præced.* quòd, si monialis modo dicto potest sæpiùs inungi; poterit Confessariùs sæpiùs ingredi ad talem effectum: cùm talis inunctio recenseri probabiliter possit inter casus necessarios, in quibus conceditur ingressus.

226 Porrò interuallum temporis, quod requiritur, & sufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ vnctionis, recurrente nouo periculo mortis, censet *Fagund. sup. l. 1. cap. 1. num. 7.* prudentis viri iudicio definiri debere, & videri sufficere 15. aut 20. dies: mensem integrum requirit *Henriq. l. 3. c. 9.*

 num. 4.

*num.*4. Mancinus verò in *pract.* 9. *d.* 21. censet sufficere 8. dies post præcedentem vnctionem, ita vt probabiliter præsumi possit infirmum peccasse, saltem venialiter; inter has opiniones ego consulo opinionem Fagundez tanquam probabiliorem.

QVÆRES XLIII. An, & quoties Confessarius monialium ingredi possit ad assistendum infirmæ laboranti in extremis.

227 ℞. Posse. ita in terminis *Sanchez supra num.*48. ex *Llamas, Peyrin tom.* 2. *priuil. constitut.* 6. *Pij V. num.* 30. *Victorel.* citatus à *Tambur. supra quæst.* 2. *num.* 6. & alij communiter. Moueor, quòd, cùm talis assistentia sit non solùm vtilis, sed valdè necessaria moniali in tali statu constitutæ, enumerari potest inter casus necessarios, in quibus iura concedunt ingressum intra septa monialium: munus quippe assistendi moniali in tali euentu, illamq; confirmandi pijs verbis, est proprium Sacerdotis; eò vel maximè quòd tunc potest occurrere aliqua animi perturbatio, aut scrupulus, ad quæ sedanda sit opus consilio Confessarij; vt propterea non parùm suspicer esse minùs authenticam declarationem illam, quam affert *Gauant. in manu. v. clauf. monial. nu.*43. vt factam à Sacra Congregatione; nimirum Confessarium monialium, administrato extremæ vnctionis Sacramento, debere relinquere monialem infirmam morientem, eam commendando alijs monialibus, vt eam iuuent ad benè moriendum, & è monasterio egredi, quod certè videtur admodùm durum, præsertim fœminis, quæ morientibus sibi cognatis vellent semper assistere aliquem Sacerdotem ipsis in tanta necessitate spirituali opitulantem.

Difficultas est, an Confessarius non semel, sed iterum, atq; iterum ingredi possit ad talem effectum, immò, & longiori tempore continuato assistere moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228 ℞. Posse, & sæpius ingredi; & diuturniori tempore assistere; si iudicio prudentis viri, monialis censeatur breui moritura, ideoq; indigere assistentia Confessarij qui pijs verbis eam consoletur, & opportunis medijs adiuuet ad benè moriendum. Ducor, quòd Confessarius licitè potest ingredi ad assistendum moniali morienti; cùm iuxta dicta à iure concedatur ingressus in tali casu, vtpote comprehensus inter casus necessarios: at potest euenire, quòd monialis agonizans indigeat assistentia Confessarij, siue pro longiori tempore continuato, eò quòd varijs, & grauibus tentationibus tunc temporis vexetur, & iudicio Medici credatur breui moritura; siuè quòd sæpiùs ad eundem effectum ingrediatur, eò quòd moniali superueniant plura simptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, cùm tamen, ijs cessantibus, tempus agoniæ vlteriùs protrahatur: ergò in hoc vtroq; casu poterit Confessarius & ingredi clausuram sæpiùs, & longiori etiam tempore permanere in monasterio; maximè cùm præcepta Ecclesiæ (cuiusmodi est præceptum clausuræ monialium) non obligent in euentu tanti dispendij, & alioqui simus in materia adeo fauorabili animæ, in qua

melius

melius est abundare, quàm deficere. Vnde ordinarij locorum, ac Prælati regulares monialibus sibi respectiuè subiectis quò ad hoc deberent non parùm indulgere, memores ex breuissimo mortis momento pendere totius æternitatis progressum: plurimùmq; conducere cuicunq; morienti, vt assistentem habeat Sacerdotem, qui in tanta necessitate, & tam graui periculo opportunum præstet auxilium.

Quòd si quæras, an Confessarius monialium in casu, quo cogeretur longiori tempore commorari in monasterio ad assistendum moniali morienti, & quidem noctu; aliàsq; magnam haberet necessitatem aliquantulum requiescendi; posset ad aliquod tempus secedere in cubiculum aliquod intra ipsum monasterium, ibiq; parumper requiescere.

℞. Dato casu (qui tamen debet esse admodùm rarus) videri posse, adhibitis debitis cautelis: idq; ex ratihabitione Prælati monialium, ac lege æquitatis. quamuis in tali euentu consultum esset potius secedere in domum Factoris monialium proximam monasterio, ibiq; requiescere, præsto adfuturum moniali morienti, vbi primùm aduocabitur. sic ego consului in contingentia facti, & consilium postea approbarunt viri valdè docti.

An autem Confessarius in præsenti casu ducere possit, & debeat socium intra clausuram, vel certè debeat ingredi solus.

229 ℞. Posse, & debere ingredi cum socio, si Confessarius sit regularis idq; ob dicta *quæst.39.§.quòd si quæras*: si verò sit sæcularis, non est quidem regulariter in vsu, quòd secum ducat socium (fortè quia hîc, & nunc illum habere non potest in promptu, qualis in tali euentu requireretur, virum scilicet pium, & non minùs ætate, quam moribus grauem) esset tamen multùm laudabile, ac expediens, quòd Confessarius monialium sæcularis in ingressu clausuræ secum haberet socium, qualem modò indicauimus: immò & fortè esset consentaneum menti Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium; quæ cùm iuxta dicta citato *q.39.* generaliter statuerit Confessarios monialium non posse ingredi absq; socio, ad audiendas illarum confessiones; à fortiori id statueret de Confessario ingrediente ad assistendum moniali agonizanti; cùm in tali casu sit maior ratio ingrediendi associatum, quàm in euentu, quo ingressus fiat ad audiendas confessiones, vt consideranti facilè constabit. verùm in hoc seruetur consuetudo vniuscuiusq; diœcesis, aut religionis regula, à quibus nefas est recedere in re tanti momenti.

QVÆRES XLIV. Quibus medijs possint, & debeant Confessarij monialium iuuare illas ad benè moriendum tempore agoniæ.

230 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ suggeret Spiritus Sanctus videlicet illas excitando ad varios

rios actus fidei, spei, & charitatis, sicq; illas muniendo aduersùs tentationes, quæ tunc temporis immitti solent à diabolo: & hoc breui aliqua oratione desumpta è sacris Scripturis; cuiusmodi essent, pro actibus quidem fidei recitatio symboli Apostolici, & verba illa. *Adiuua incredulitatem meam*; vel *Adauge nobis fidem*; vel *Credo quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, &c.* pro actibus Spei, verba illa: *Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio*; vel *Pone me iuxtà te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; vel *Non in arcu meo sperabo; neq; gladius meus saluabit me; sed dextera tua*; vel *Deus meus, misericordia mea*; vel *In te Domine speraui, non confundar in æternum*; vel *Quoniam tu es Domine spes mea*; vel *In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum*; vel *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* pro actibus Charitatis, verba illa: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*; vel *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* vel *Quid mihi est in Cœlo, & à te quid volui super terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo meo spem meam*; vel *Deus meus, & omnia*: pro actibus Contritionis, verba illa: *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine*; vel *Sana Domine, sana animam meam, quia peccaui tibi*; vel *Vbi me abscondam à vultu iræ tuæ?* vel *Parce mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei*; vel *Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine*; vel *Propitius esto mihi peccatori*; vel *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum, Deus, non despicies*; vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim*. Curet item Confessarius, vt monialis infirma opportuno tempore debitas faciat protestationes: videlicet se velle mori in fide catholica, firmiterq; credere, quidquid credit, ac docet S. Mater Ecclesia: se quàm maximè dolere de omnibus offensis Deo factis, esseq; paratam millies potiùs mori, quàm ipsum ampliùs offendere, vtpote super omnia amabilem: se æternam salutem sperare, non ex proprijs meritis, sed Christi, eiusq; Sacratissimæ passionis: se nolle consentire vlli suggestioni dæmonis, quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: se commendare animam suam Deo, B. Virgini, Angelo Custodi, Sanctis, & maximè sui Ordinis, ac tutelaribus. Deniq; Confessarius assistens moniali agonizanti non solùm ipsam iuuet identidem ei suggerendo voce moderata aliquã ex orationibus eiaculatorijs superiùs relatis; sed etiam piam Christi crucifixi imaginem exhibeat sæpiùs osculandam in cicatricibus; lectulum sæpiùs aspergat aqua benedicta; curet appendi collo monialis benedictum aliquod numisma habens indulgentias; sæpiùsq; ei reuocet in memoriam, vt in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam concessam dicto numismati; coram ipsa recitet deuotas preces, siue solus (v. g. officium S. Crucis, passionem Christi descriptam à S. Ioanne, commendationem animæ) siue cum alijs monialibus assistentibus (v. g. Litanias). curetq; vt moniales, quæ modo dicto assistunt infirmæ, singulæ seorsim dicant, siue Rosarium

B.V. siue Psalmos pœnitentiales, siue alias orationes: ponat etiam super lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dęmones, illorumq; tentationes remouendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem B. Virginis, & alicuius Sancti, aut Sanctæ, quos monialis agonizans speciali deuotionis affectu prosequebatur, v.g. S. Ioseph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius similis: illam item, quamdiu est capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, saltem aliàs confessa, & absoluat Sacramentaliter ad maius gratiæ incrementum.

QVÆRES XLV. An, & quibus in casibus Confessarius monialium ingredi possit ad exequias demortuæ monialis peragendas.

231 ℞. Quòd, quamuis *Gauantus in manu.v. monial. claus. num.*40. dicat Sacram Congregationem sub 13. Sept. 1583. statuisse, ne monialium Confessarij clausuram ingrediantur prætextu sepeliendæ monialis, aut officium funerale peragendi; *Sanchez* tamen *l.6.mor.c.16.num.*44.*Portel.de dub.regul. v.claus.monial.num.*11.*Tambur.D.*24.*de iure abbatiss.q.*5. & alij docent, quòd cùm in præsenti casu interueniat iusta causa necessitatis, licitè potest ingredi Confessarius; quanquam Tamburinus loquatur cum limitatione, si adsit consuetudo, & concessio Superioris: & benè, cùm consuetudo habeat vim legis, & omninò seruari debeat. quare in hac re inspicienda est vniuscusq; diœcesis, ac regionis consuetudo, eaq; seruanda. Certè in aliquibus locis inducta est consuetudo, & quidem scientibus, & consentientibus Ordinarijs, vt Confessarius ingrediatur tum quando cadauer monialis defertur à cubiculo, in quo ea mortua est, ad locum Capituli, aut ad chorum ecclesiæ interioris: tum etiam postea, quando recitatur officium Defunctorum, antequàm cadauer tumuletur, & quidem vnà cum ipsis monialibus in choro assistens recitationi dicti officij, & fungens munere Parochi. quæ licèt non sint simpliciter necessaria; videntur tamen satis rationabilia, ac proinde permitti posse ab Ordinarijs alijsq; monialium Prælatis: quippequæ sunt magnæ consolationi monialibus superstitibus, & communiter solent obseruari in exequijs fidelium sæcularium, nec adest vrgens ratio ea denegandi monialibus.

De socio posset esse maior aliqua difficultas, an Confessarius in proposito casu ingressurus claustra monialium possit, & debeat illum secum ducere, vel certè possit, ac debeat ingredi solus.

232 ℞. Etiam in hoc seruari debere consuetudinem cuiusq; diœcesis, ac regionis, quæ non est vna, ac eadem, sed multiplex, & varia. In Gallijs, inquit *Tambur. sup. num.*3. Confessor exequias monialium celebraturus cum nonnullis Sacerdotibus intra septa monasterij ingreditur: & in quodam Capitulo prouinciali Fratrum Minorum in Portugallia refert Portell. loco citato quendam Generalem decreuisse hac occasione intrare posse 6. Fratres; comprehendendo Confessarium, Capellanos, & alios: in alijs locis ingreditur solus Confessarius. Vt egò dicam, quod sentio; crederem esse expediens,

expediens, & consultum, vt in tali casu Confessarius non ingrederetur sine socio ideoneo iuxta dicta *q.39.* idq; tum ob decentiam status monialium; eò quòd videatur minùs decere Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem, admitti intra septa monialium, & inter ipsas longiori tempore commorari sine socio: tum quia alioqui opus est, vt monialis inseruiat Sacerdoti persoluenti officium funerale tum in præbendo thuribulo, quo iuxta rubricas Ritualis Romani incensatur cadauer; tum in porrigenda aqua benedicta, qua illud aspergitur; & quidem in his porrigendis, etiam ipsi manum deosculando: quod vtiq; minus decet monialem, præsertim iuniorem; qualis solet in simili euentu adhiberi.

233 Quòd si contingat aliquem defunctum laicum asportari ex speciali priuilegio intra monasterium monialium, ibi sepeliendum (quod tamen hodie vix potest euenire, attenta declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino sup. D.34.q.1.num.2.* id expresè prohibentis) Confessarius monialium poterit, & debebit comitari cadauer vsq; ad locum sepulturæ; cùm in tali casu ingressus sit necessarius, ne alioqui defunctus sepeliatur sine precibus, ac cæremonijs ordinarijs Ecclesiæ: & ex alia parte, gaudente monasterio monialium priuilegio exemptionis, Parochus proprius defuncti sepeliendi non habeat ius supra cadauer existens intra dictum monasterium; quippequod ibi incipit esse subiectum dicto Confessario tanquam Parocho proprio monasterij, sicut indicat *Tambur. sup. D.24. quæst.5. num.4.* docens, quòd, si vir sæcularis, aut fœmina iubeant se sepeliri intra monasterium monialium, & à sæcularibus nobilibus deportetur cadauer: hi neutiquam ingredi possunt; sed ijs in hoc munere succedere debent Fratres ad id deputati; intellige, si monasterium sit subiectum Prælatis regularibus: alioqui puto posse intrare præfatos portitores; cùm sic illorum ingressus sit necessarius, & consequenter exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram monialium; qua de re *Portell. sup. & Rodriq. tom.1. quæst. 47. art.4.*

Addo hic obiter, quòd, si contingat aliquem in ecclesia monialium exteriori ex improuiso incurrere periculum mortis: extrema Sacramenta ei conferri debent, non à Confessario monialium, sed à proprio Parocho illius: cùm in tali casu iurisdictio dici possit ipsi collata à iure, etiam in illo loco exempto; & aliàs Parochus habeat ius in suum subditum vbicumq; existentem; quamdiu non mutat domicilium. ita *Pollachus, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, Zanettus, & alij à me consulti*: quamuis *Bordonus* ex dictis à se *tom.1 resolut. resol.20. num.18. §. viaticum* putet probabile Confessarium monialium in proposito casu posse Sacramenta ministrare; & Baldellus censeat Parochum in tali euentu teneri petere ab Abbatissa monasterij facultatem ministrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto necessarium.

Et hanc doctrinam censeo procedere, etiam in casu, quo quis intra monaste-

nasterium monialium ex inopinato casu incurreret periculum mortis: hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam vnctionem, non à Confessario monialium, sed à proprio Parocho, per se loquendo; nisi scilicèt periculum sit in mora; tunc enim ratione extremæ necessitatis id præstari posset, & deberet à quocumq; Sacerdote, qui primò occurreret. Moueor, quòd Parochianus ille ex eo, quòd est in monasterio Monialium non desinit esse subditus proprij Parochi; & aliàs administratio dictorum sacramentorum non est actio, quæ respiciat locum (sicut respicit officium sepulturæ persoluendum suprà cadauer defuncti tumulandi intrà monasterium monialium) sed respicit solùm personam, quæ in nostro casu remanet subiecta proprio Parocho: in quo consistit disparitas, cur Confessarius monialium intrà monasterium possit, & debeat facere officium sepulturę personis laicis, quæ ibi fortè tumulentur; & non possit ministrare vltima Sacramenta alieno Parochiano ibi modo dicto morienti. In casu autem proposito posset Parochus ingredi clausuram sine licentia Superioris, si esset periculum in mora, & commodè adiri non posset Superior; secùs, si non esset periculum in mora & Superior commodè adiri posset.

Quòd si hac occasione quæras, an casu, quo sæcularis fœmina ingressa monasterium animo ibi perpetuò degendi, moriatur, spectet ad Confessarium Monialium ei ministrare vltima Sacramenta, associare cadauer quod fortè sepeliendum sit extrà ecclesiam monialium, & lucrari quartam funeralem cum alijs iuribus parocho obuenientibus intuitu sepulturæ.

℟. Spectare omnia supra dictà ad Confessarium monialium cùm monasterio monialium competat non solum exemptio personalis, sed etiam localis; & fœmina illa sæcularis illud sibi eligendo in domicilium, effecta sit de ouibus Confessarij præfati monasterij: qui proinde tanquam parochus illius erga ipsam poterit exercere parochialia modo dicto. præterquam quod à quo viuentes recipimus Sacramenta, ab eodem post mortem debemus recipere & sepulturam; & consequenter ipse à nobis recipit iura parochialia, seu effectus dictorum iurium: sicut ergò fœmina illa viuens recepit Sacramenta à Confessario Monialium tanquam eius parochiana; sic post mortem debet ab eo recipere sepulturam, & ille lucrari ab ea iura parochialia cum verè sit eius Parochus, habeatq; vt talis in illam, iurisdictionem ordinariam, non autem solùm delegatam. Quæ doctrina à fortiori procederet in casu, quo fœmina sepelienda esset in ipsa Ecclesia monialium, siue interiori, siue exteriori: idq; ratione acquisiti domicilij, vt iam dictum est; quæ acquisitio domicilij non adest in casu proposito §. *præcedenti*, ideoq; aliter de eo disseruimus. nobiscum sentit Bordonus à me consultus id inde probans, quod ad acquirendum ius passiuum parochiæ, vel quasi parochiæ, & consequenter ad Sacramenta ac funus sufficit sola habitatio maiore anni parte, etiam sine domicilio, teste *Innocentio in cap. omnis 12. de pænit.* cùm iura in ordine ad prædicta ponderent

derent habitationem, non autem domicilium; talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Imò puto doctrinam hìc traditam de fœmina sæculari posset probabiliter sustineri de puellis in monasterio degentibus causa educationis: quippe quæ ibi acquirunt quasi domicilium, adeoq; fiunt parochianæ dicti monasterij iuxtà probabilem doctrinam traditam à *Sanchez l.3. de matr. D.23. à num.9.* vnde, si ibi moriantur, Confessarius monialium exercebit cum illis omnia iura parochialia tam quò ad Sacramentorum ministrationem, quam quò ad sepulturam; vt dictum est de fœmina sæculari: quamuis de dictis puellis sustineri possit etiam opinio opposita, quam *Sanchez* censet esse probabilem.

Quod si fœmina illa sæcularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuò in monasterio, sed vt experiatur, an ibi commodè possit habitare, &, si viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuò degendi; tunc non videtur ibi acquirere domicilium; cum non habeat animum absolute ibi perpetuò habitandi, sed solum conditionatum; qui non sufficit ad acquirendum domicilium (si sit conditionatus conditione suspensiua) si quidem Doctores apud *Sanchez l.3. de matr. D.23. num.1.* ad acquirendum domicilium exigunt absolutè animum perpetuò ibi habitandi. Dixi, *si sit conditionatus conditione suspensiua*; qualis est, *si talis inhabitatio mihi placuerit*: vt indicarem secùs dicendum, si dicta conditio sit resolutiua; qualis est, *nisi talis ibi inhabitatio mihi displicuerit*: cum enim eueniente eo casu, resoluatur ille animus ibi inhabitandi; signum est illum absolutè, & simpliciter præcessisse, & non fuisse suspensum quò ad perpetuitatem; sicut esset in priori casu: qua de re consulatur in simili *Sanchez l.7. mor. c.5. à num.59.*

Et quidem quod acquiratur domicilium, in casu proposito, si adsit animus perpetuò ibi inhabitandi; constat ex eo, quod *Sanchez l.3. de matr. D.23. num.1.* ex communi Doctorum sensu docet ad acquirendum domicilium requiri, & sufficere animum perpetuò ibi habitandi: ex alia parte monasterium monialium est locus exemptus à iurisdictione parochi intra cuius paræciam existit: ac proinde, cum in dicto monasterio exerceatur cura animarum à Confessario monialium: dicendum est fœminam illud ingressam animo perpetuò ibi inhabitandi per acquisitionem noui domicilij factam esse de iurisdictione præfati Confessarij.

Quod verò Quarta in casibus propositis debeatur Confessario monialium: suadetur tum quia ea debetur propter onus, quod sustinetur in administratione Sacramentorum *cap.1. cap. relatum cap. de his de sepult.* Confessarius autem Monialium in casu præsenti non minus sustinet onus administrandi Sacramenta monialibus, & alijs fœminis existentibus intrà clausuram, quam si esset parochus respectu suarum ouium: tum quia estò Quarta dicatur deberi ecclesiæ Parochiali, quando Parochianus extrà eligit sepulturam (quo nomine non videtur venire ecclesia monialium, sicut nec

Con-

Confessarius earum dicitur Parochus respectu illarum:) is tamen habet ius ad Quartam; cum ratio militans pro parocho item militet pro monialium, Confessario: quippequi, licèt non vocetur Parochus, in re tamen est Parochus; cùm ex officio curam habeat animarum æq; ac si esset Parochus respectu sæcularium. ita *Bordonus* à me consultus; addens, quod si ecclesia monialium habeat ius Parochiale in sæculares annexum monasterio (sicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem: in tali casu is intra ecclesiam perficiet officium cæptum à Confessario; cum Rector, non autem Confessarius ibi habeat regimen ecclesiæ.

Aduertit idem *Bordonus* in literis ad me rescriptis, quod, si fortè monialis ex priuilegio eligat sepulturam extrà clausuram, funus inchoatum ducetur à Confessario monialium: quippe qui per talem electionem non amittit ius aliàs ipsi competens super cadauer Monialis; aitq; id esse certissimum; cum Parochus, non obstante electione sepulturæ facta à suo Parochiano in aliena ecclesia, funus leuando cadauer incœptum prosequatur ad ecclesiam, in qua electa fuit sepultura.

QVÆRES XLVI. An Confessarius monialium possit ingredi clausuram ad effectum ibi missam celebrandi coram infirmis, aut conualescentibus.

234 ℟. Posse, & quidem etiam cum socio: si aliàs adsit concessio legitima celebrandi missam intra monasterium. ita in terminis *Bonac. q. 4. de clausura p. 4. num. 4.* qui, cùm dicat id licere, saltem ijs diebus, quibus missæ auditio, aut communio est in præcepto; non obscurè innuit hoc idem licitum esse, etiam alijs diebus: vt si monialis infirma aliquo die non festo ex speciali deuotione maximè cuperet audire missam, vel communicare, aut occurreret festum alicuius Sancti eiusdem religionis; quanquam, cùm omne nimium vitiosum sit, cauendum sit, ne nimis frequenter id fiat. patet autem responsio ex eo quòd, data hypothesi, necessarius est ingressus tam Confessarij, qui celebret; quàm socij, qui inseruiat celebranti; cùm non deceat fœminam accedere ad altare tempore sacrificij missæ; sicq; venit inter casus exceptos.

QVÆRES XLVII. An Confessarius monialium ingredi possit clausuram ad deferendam moniali infirmæ insignem reliquiam alicuius Sancti, quam ipsa summopere cupiat venerari, & aliàs summa deuotione prosequatur.

235 ℟. *Peyrin. tom. 2. priuil. Constit. 6. Pij V. num. 30.* posse, idq; frequenter fieri Genuæ, vbi maxima in veneratione habetur caputium S. Francisci de Paula. Verùm, cùm in tali casu non appareat sufficiens necessitas ingrediendi clausuram; non audeo approbare huiusmodi doctrinam, seclusa legitima consuetudine, quæ alicubi quò ad hoc extet in contrarium (quo modo fortè extat Genuæ respectu præfati caputij S. Francisci de Paula) vt proinde non immeritò *Tambur. sup. q. 2. num. 7.* referens istam doctrinam Peyrini

dicat

dicat se ignorare in re adeo singulari, quid dicat: vsus certè communiter videtur esse in contrarium, ideoq; opinio Peyrini non ita facilè admittenda: cùm iura ad ingrediendam clausuram monialium requirant causam necessariam, vrgentem, rationabilem, ac manifestam, vt non semel superiùs dictum est.

Non nego tamen, quod Confessarius possit dictam sacram reliquiam deferre moniali infirmæ, si hæc illum consultò aduocet sub prætextu confessionis apud ipsum re vera faciendæ, quam tamen aliàs non facere, vtpote non habens materiam necessariam absolutionis. Ducor, quòd iuxta dicta *q.*40. Confessarius monialium potest ingredi ad audiendam confessionem monialis infirmæ, quotiescunq; ab eo aduocatur; ea autem habet ius faciendi confessionem, etiam de materia non necessaria, & consequenter aduocandi Confessarium ad talem effectum, cùm sic iure suo vtatur, & vtens iure suo nemini faciat fraudem: ex alia parte *q.*54. ostendemus Confessarium in casu necessario ingredientem posse ibi facere aliquid, ad quod precisè faciendum alioqui non potuisset ingredi. Quę doctrina probat monialem infirmam potuisse modo dicto Confessarium aduocare, etiam animo tractandi cum eo de aliquo negotio temporali: dummodò verè intendat confiteri: est enim eadem ratio in vtroq; casu, vt patet. ita docti viri consulti, & non improbabiliter.

QVAERES XLVIII. An Confessarius ingredi possit clausuram monialium ad impertiendam moniali morienti benedictionem episcopalem, aut indulgentiam illi concessam à Papa, Legato de latere, aut ab Episcopo.

236 ℞. Non posse, nisi in specie id ei concedatur à Papa; patetq; quia ad talem effectum non est necessarius ingressus; cum præfata indulgentia, ac benedictio possint concedi moniali absq; huiusmodi ingressu, per alias moniales dictæ moniali significando talem concessionem: sicq; iste casus non videtur exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram.

QVÆRES XLIX. An Confessarius monialium ingredi possit clausuram ad effectum exorcizandi monialem energumenam.

237 ℞. Non posse ex decreto Sacræ Congregationis relato à *Barbosa in collectan. v. monial. clauf. quò ad egressum* §.5. & à nobis adducto *sup. c.*5. *sect.* 2. *q.*30.

QVÆRES L. An Confessarius monialium ingredi possit ad benedicendum monasterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occasione: vt si monasterium infestetur à spiritibus immundis.

238 ℞. Non posse quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto; cùm in tali casu verè non sit necessarius ingressus, adeoq; Sacra Congregatio sub 4. Sept. 1596. teste *Gauanto in manu. v. clauf. monial. num.*37. declarauerit Confessarium non habere iustam causam ingrediendi clausuram ad aspergendum monasterium in Sabbato Sancto: videri tamen posse ingredi

ad

ad talem effectum in casu, quo monasterium grauiter infestetur à spiritibus immundis cum magna perturbatione, ac inquietudine monialium; sic enim ingressus censetur necessarius, cùm benedictio Sacerdotis in simili euentu multum prodesse soleat, multumq; leuamen afferat fidelibus: vt propterea Prælatus monialium iustam habeat causam concedendi ingressum in tali casu, vtpote iudicio viri prudentis comprehenso inter casus exceptos. ita docti viri à me consulti, & ita de facto fuit practicatum Ferrariæ sub Eminentissimo D. Cardinali Magalotto Pastore pijssimo, ac zelantissimo felicis recordationis.

QVÆRES LI. An Confessarius monialium ingredi possit ad sumendam hostiam consecratam, ipsi in ecclesiam interiorem è manibus lapsam in præbenda communione monialibus.

239 R. Videri non posse; cùm ingressus Confessarij in tali euentu non sit necessarius; & alias iuxta sæpiùs dicta non liceat ingredi clausuram monialium absq; causa necessaria, vrgenti, rationabili, & manifesta, vt non semel iam diximus. patet responsio ex dictis, si ostendero ingressum Confessarij in tali euentu non esse necessarium; id autem inde suadetur, quòd moniales ipsæ decenter possunt eleuare è terra particulam illam consecratam media patena, eamq; postea præbere Sacerdoti è fenestella communionis, cùm in tali casu permitti possit moniali, vt tangat patenam, excusante necessitate: præter quàmquòd dictam particulam consecratam posset lingua ipsa sumere monialis, cui præbebatur, quando decidit: mundando postea locum, super quem ceciderat, illum aliquantulùm abradendo, & puluerem, seu abrasionem in sacrarium proijciendo iuxta communem rubricam missalis; quæ item obseruanda esset in casu, quo particula consecrata attolleretur è terra, media patena, vti paulò ante diximus. Et certè, cum rubrica missalis simpliciter, & absolutè dicat, *Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiatur, & locus, vbi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & puluis, seu abrasio huiusmodi in sacrarium proijciatur*, non exprimendo, num hæc præstari debeant à Sacerdote, an à quocunq; alio, etiam laico: non apparet, cur id non possit fieri etiam à moniali. ita Cardinalis de Lugo, Diana, Auersa, & alij docti viri à me per literas consulti contra Naldum, Baldellum, & alios item consultos oppositum sustinentes.

240 Nec obstat dictis, quod laici, vel non Diaconi non possunt, deficiente ministro, sibi ministrare eucharistiam, saltem extra articulum mortis; & quòd monialis quò ad hoc comprehendatur inter personas laicas: id enim non videtur procedere in præsenti casu, in quo adest rationabilis causa secùs faciendi, & ipsa Eucharistia non sumitur manibus (de qua sumptione loquuntur DD. quando negant laicos posse sibi ipsis ministrare eucharistiã) sed lingua ipsa particulam consecratam lambendo: in quo vtiq; minor adest irreuerentia, præsertim vrgente necessitate.

Quòd

Quòd ſi hic obiter quæras, an caſu, quo particula conſecrata labatur ſuper veſte monialis communicantis, aut ſuper aliqua alia re, vel etiam ſuper manibus ipſiuſmet monialis, obſeruari debeat rubrica miſſalis, quæ ita habet, *Si ceciderit* (hoſtia ſcilicet conſecrata) *extra corporale in mappam, ſeu alio quouis modo in aliquod linteum; mappa, vel linteum huiuſmodi diligenter lauetur, & lotio ipſa in ſacrarium effundatur.*

241 ℞. Quòd, cùm iſta rubrica loquatur expreſsè de mappis, ſeu linteis, non videtur extendenda ad alios ſimiles caſus; & conſequenter neq; ad eos, qui hic proponuntur; idq; iuxta communem regulam, quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, ſtricta interpretatio facienda eſt; præter quàm quòd obſeruantia iſtius rubricæ eſſet valdè onerosa in caſibus hic propoſitis, vt facilè conſideranti conſtabit; verum tamen eſt, quòd in ſimili euentu diligenter inſpiciendũ eſt, num in loco, ſuper quo cadit hoſtia conſecrata, adſit aliquod illius fragmentum; &, ſi quod eſt, aliquo ex modis indicatis attollendum eſt reuerenter: quin etiam eſſe valdè decens, vt moniales ipſæ abluerent rem illam, ſuper qua cadit particula conſecrata; idq; ad maiorem reuerentiam Sacramenti. quæ omnia confirmari maximè poſſunt ex doctrina, quam tradit *Suar. D.* 85. *de Euchar. ſect.* 1. nimirum ea, quæ in miſſali proponuntur ſub titulo *de defectibus*, ſolùm eſſe inſtructiones quaſdam doctrinales (non verò ſpeciales conſtitutiones inducentes nouam obligationem) & quidem datas iuxta doctrinam probabilem; non tamen magis obligare, quàm res ipſas, aut doctrinam, in qua eæ fundantur. ita docti viri à me conſulti, & præſertim P. Zanettus alibi citatus.

QVÆRES LII. An Confeſſarius monialium ingredi poſſit clauſuram in caſu, quo monialis non poſſet accedere ad ipſum, & alioqui ex grauiſſima triſtitia, aut alia vrgentiſſima tentatione cenſeretur expoſita periculo deſperationis, cui opportunè poſſet conſulere ipſe Confeſſarius, ſalutaria conſilia, ac monita ſuggerendo.

242 ℞. Videri poſſe; de licentiâ tamen proprij Prælati monialium: qui ſine dubio haberet iuſtam cauſam, illam concedendi; cùm in tali caſu interueniat neceſſitas ſpiritualis adeò grauis, ac vrgens; & in ſimilibus caſibus licitus reddatur ingreſſus in monialium monaſteria, vt iam diximus.

QVÆRES LIII. An Confeſſarius monialium ingredi poſſit monaſterium, ſi contingat infantem recens natum ex fœmina coniugata ibi cum legitima licentia habitante ita periclitari de vita, vt probabiliter timeri poſſit ipſum moriturum ſine baptiſmo, niſi ipſe baptizetur ſtatim ab illo, aut certè ab aliquâ moniali, & ideo infans non poſſit abſq; graui periculo deferri ad locum, in quo extra clauſuram poſſit baptizari.

243 ℞. Videri non poſſe, cùm in præſenti caſu non adſit vrgens neceſſitas, per quam licitus reddatur ingreſſus Confeſſarij; vt inde patet, quòd per aliquam monialium ſcientem materiam, & formam baptiſmi ſuccurri poteſt ſpirituali indigentiæ infantis; ſicq; non eſt opus, quòd Confeſſarius ad

talem

talem effectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cùm id æq; benè præstari possit ab aliqua moniali, vt iam innui, & hic suppono. nec obstat, quòd in ministrando baptismo, etiam tempore necessitatis, seruari debet aliquis ordo, ita vt, præsente viro, maximè Sacerdote, fœmina non baptizet, vt tradunt *Suarez D.31.de Sacr.sect.4.Sa v.baptismus num.7. Tol.l.2.c. 20.num.*8. alijq; plurimi apud *Bonac. D.2.de Sacr.q.2.p.5. num.*11. si quidem in casu proposito non potest dici præsens Sacerdos hoc ipsò, quòd Confessarius monialium non potest ingredi, & aliàs absq; periculo grauì infantis ipse non potest ad illum deferri, vt ipsum baptizet. sic ego sentio, & vt puto, valdè probabiliter.

QVÆRES LIV. An dato quòd Confessarius monialium ingrediatur monasterium in casu permisso, v. g. ad excipiendam confessionem monialis infirmæ; ea occasione possit consequenter ibi præstare aliquod munus, ad quod precisè exercendum non potuisset ingredi; v.g. benedicere aliquod ædificium recens constructum.

244 ℞. Posse; si id breui tempore præstare possit; cuiusmodi esset spatium vnius quadrantis horæ. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Sanch.l.6.mor.c. 16.num.69. Miranda q.2. de monial.art.20. Rodriq.tom.1.q.46.art.11.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana p.3.trac.2.resol.*51. excusari scilicet à peccato, etiam veniali, illum, qui ex iusta causa ingrediens monasterium aliquod monialium, ibi post peractum negotium, ad quod ingreditur, breui immoratur, inuisendo v.g. officinas monasterij causa curiositatis: idq; dummodò non excedat quadrantem horæ: si enim causa curiositatis potest quis immorari in monasterio monialium, absoluto ministerio, ad quod legitimè ingressus est, modò talis mora sit breuis (quæ videlicet quadrantem horæ non excedat) cur etiam non poterit ibi per tantundem temporis commorari Confessarius monialium, impleto munere, ad quod legitimè ingreditur, non curiositatis causa, sed vt ibi pium aliquod opus exerceat, licèt aliàs minùs necessarium: quale est, quod in præsentia supponimus? sic respondi in contingentia facti, & responsionem postea approbarunt viri è Societate admodum docti à me consulti.

QVÆRES LV. An Confessarius monialium in casu permisso ingrediens monasterium incurrat pœnas latas contra violantes clausuram monialium ob malum finem; si in ipso ingressu simul habeat intentionem prauam; v.g. fornicandi cum aliqua moniali:

245 ℞. Videri probabile, quòd non incurrat; & patet, quia huiusmodi ingressus est quidem peccaminosus ratione prauæ intentionis adiunctæ; non tamen habet malitiam secundùm esse extrinsecum requisitam ad incurrendas dictas pœnas, nimirum quòd ingressus fiat sine debita licentia: pœnæ autem ecclesiasticæ feruntur solùm contrà actus externos absq; respectu ad actus internos: vt in simili notat *Diana p.5.trac.5.resol.45.ex Sanchez, & Portello.*

QVÆRES LVI. An ad hoc vt Confessarius monialium ingredi possit clausuram in casu rationabili, non tamen compræhenso in generali facultate ingrediendi ipsi data, egeat speciali licentia, eaq; in scriptis.

246 ℞. Egere; patetq; ex dictis *sup. c. 5. sect. 3. q. 33.*

SVBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247 *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro monialibus.*

248 *Et quidem etiam pro monialibus infirmis.*

249 *Pro his tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum: immò ordinarius moniali morituræ potest concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarij ordinarij.*

250 *Concedendus bis, aut ter in anno; potest verò concedi etiam sæpiùs.*

251 *Potest item sæpiùs peti ab ipsis monialibus.*

252 *Concedendus præscriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit concessus alia vice.*

253 *Si iniustè denegetur, moniales illum non eligunt.*

254 *Ordinarius monialibus exemptis concedit Confessarium extraordinarium à regulari Prælato iniustè negatum.*

255 *Ordinarius extraordinarium Confessarium nequit denegare in pœnam.*

256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præscriptas.*

257 *Deputandus à proprio Prælato monialium.*

258 *Approbandus ab Ordinario loci.*

259 *De rigore eligi potest à Prælato monialium pro arbitrio.*

260 *Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*

261 *Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.*

262 *Facultas data his verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*

263 *Finito tempore præscripto, non potest de rigore confessiones audire vlteriùs: secùs ex æquitate in aliquo casu.*

264 *Idq; probabile videtur quò ad ingrediendam clausuram in casu, quo Confessarius esset deputatus ad audiendam confessionem monialis infirmæ.*

265 *Ingressus ad audiendam confessionem vnius infirmæ potest item audire aliam infirmam; si generaliter deputatus sit ad confessiones totius monasterij.*

266 *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusuis monialis.*

267 *Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius monialium.*

268 *Decet ei concedi quàm maximam potestatem quò ad absoluendum à reseruatis.*

269 *Ad quos fines fiat deputatio confessarij extraordinarij.*

270 Mo-

270 *Moniales non debent cogi acceptare Confessarium extraordinarium.*
271 *Non tenentur accedere ad illum: at si accedant, audiendæ omnes.*
272 *Concedendus pro moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus est pro toto monasterio, & postea conualuit.*
273 *Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in templo monialium, pro quibus deputatur.*
274 *Non potest illis publicè concionari.*
275 *Potest tamen cum monialibus differere de rebus non pertinentibus ad confessionem: etsi deputetur pro vna sola moniali.*
276 *Quin posset Regularis deputari in Confessarium extraordinarium certæ monialis ad effectum, vt possit cum ea differere de aliquo negotio, etiam temporali.*
277 *Regularis exponens moniali casum conscientiæ sine licentia non subest pœnis.*
278 *Tutus est in conscientia deputatus in Confessarium monialium, si, nullius earum confessione audita, det ijs consilia bona, conciliet dissidia, &c.*
279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, si 8. diebus absoluat confessiones monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idq; à fortiori procedit, si deputatio facta sit sine temporis limitatione.*
280 *Potest agere cum monialibus ipsi non confitentibus, eò quòd nequeat audire omnes.*
281 *Si, auditis monialium confessionibus, ijs concionetur, cautè se gerat in earum defectibus arguendis.*
282 *Interrogatus, an audierit confessionem monialis, quam dimisit inabsolutam, debet affirmare se audiuisse: at non violat sigillum, si dicat monialem confessam fuisse delictum, quod non sit dedecorosum, moniali in specie non nominata.*
283 *Indigens facultate reseruatorum cautè illam petat: Eucharistiam non potest negare moniali, quam ex confessione scit indignam: non violat sigillum, si moneat Superiores, vt amoueant periculum peccati cogniti ex confessione; aut dicat illam monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex confessione complicis interrogat alium complicem sed cautè: non violat sigillum qui reuelat, virtute pænitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis statim finita confessione, ex iusta causa, aut post absolutionem dat pœnitentiam, aut manifestat alijs, quam dederit pœnitentiam, si hæc sit leuis.*
284 *Plura debet obseruare Confessarius, vt suum munus benè expleat.*

QVÆRES I. An, & quo iure Prælati monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247 ℞. Teneri assignare ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 10.* quod sic habet: *Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones*

QVÆRES LVI. An ad hoc vt Confessarius monialium ingredi possit clausuram in casu rationabili, non tamen comprahenso in generali facultate ingrediendi ipsi data, egeat speciali licentia, eaq; in scriptis.

246 ℟. Egere; patetq; ex dictis *sup. c. 5. sect. 3. q. 33.*

SVBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247 *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro monialibus.*

248 *Et quidem etiam pro monialibus infirmis.*

249 *Pro bis tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum: immò ordinarius moniali moritura potest concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarij ordinarij.*

250 *Concedendus bis, aut ter in anno; potest verò concedi etiam sæpiùs.*

251 *Potest item sæpiùs peti ab ipsis monialibus.*

252 *Concedendus præscriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit concessus alia vice.*

253 *Si iniustè denegetur, moniales illum non eligunt.*

254 *Ordinarius monialibus exemptis concedit Confessarium extraordinarium à regulari Prælato iniustè negatum.*

255 *Ordinarius extraordinarium Confessarium nequit denegare in pœnam.*

256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis internallis inter vices præscriptas.*

257 *Deputandus à proprio Prælato monialium.*

258 *Approbandus ab Ordinario loci.*

259 *De rigore eligi potest à Prælato monialium pro arbitrio.*

260 *Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*

261 *Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.*

262 *Facultas data bis verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*

263 *Finito tempore præscripto, non potest de rigore confessiones audire vlteriùs; secùs ex æquitate in aliquo casu.*

264 *Idq; probabile videtur quò ad ingrediendam clausuram in casu, quo Confessarius esset deputatus ad audiendam confessionem monialis infirmæ.*

265 *Ingressus ad audiendam confessionem vnius infirmæ potest item audire aliam infirmam; si generaliter deputatus sit ad confessiones totius monasterij.*

266 *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusuis monialis.*

267 *Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius monialium.*

268 *Decet ei concedi quàm maximam potestatem quò ad absoluendum à reseruatis.*

269 *Ad quos fines fiat deputatio confessarij extraordinarij.*

270 Mo-

270 *Moniales non debent cogi acceptare Confessarium extraordinarium.*
271 *Non tenentur accedere ad illum: at si accedant, audiendæ omnes.*
272 *Concedendus pro moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus est pro toto monasterio, & postea conualuit.*
273 *Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in templo monialium, pro quibus deputatur.*
274 *Non potest illis publicè concionari.*
275 *Potest tamen cum monialibus differere de rebus non pertinentibus ad confessionem: etsi deputetur pro vna sola moniali.*
276 *Quin posset Regularis deputari in Confessarium extraordinarium certæ monialis ad effectum, vt possit cum ea differere de aliquo negotio, etiam temporali.*
277 *Regularis exponens moniali casum conscientiæ sine licentia non subest pœnis.*
278 *Tutus est in conscientia deputatus in Confessarium monialium, si, nullius earum confessione audita, det ijs consilia bona, conciliet dissidia, &c.*
279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, si 8. diebus absoluat confessiones monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idq; à fortiori procedit, si deputatio facta sit sine temporis limitatione.*
280 *Potest agere cum monialibus ipsi non confitentibus, eò quòd nequeat audire omnes.*
281 *Si, auditis monialium confessionibus, ijs concionetur, cautè se gerat in earum defectibus arguendis.*
282 *Interrogatus, an audierit confessionem monialis, quam dimisit inabsolutam, debet affirmare se audiuisse: at non violat sigillum, si dicat monialem confessam fuisse delictum, quod non sit dedecorosum, moniali in specie non nominata.*
283 *Indigens facultate reseruatorum cautè illam petat: Eucharistiam non potest negare moniali, quam ex confessione scit indignam: non violat sigillum, si moneat Superiores, vt amoueant periculum peccati cogniti ex confessione; aut dicat illam monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex confessione complicis interrogat alium complicem sed cautè: non violat sigillum qui reuelat, virtute pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis statim finita confessione, ex iusta causa, aut post absolutionem dat pœnitentiam, aut manifestat alijs, quam dederit pœnitentiam, si hæc sit leuis.*
284 *Plura debet obseruare Confessarius, vt suum munus benè expleat.*

QVÆRES I. An, & quo iure Prælati monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247 ℞. Teneri assignare ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. c. 10.* quod sic habet: *Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones*

audire debeat. Vbi notandum, quòd, cùm Concilium vtatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* iuxta suam proprietatem importet spontaneam exhibitionem: vi huius decreti tenentur Prælati monialium non solùm ijs concedere Confessarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, si ipsæ illum efflagitent, sed etiam eum illis offerre motu proprio, etiamsi ipsum non efflagitent: idq; in rigore loquendo; quamquam regulariter vsus sit, vt præfati Prælati non sponte assignent monialibus Confessarium extraordinarium, sed solùm ab ijs requisiti: fortè quia moniales sunt diligentiores in petendo Confessario extraordinario suis temporibus, sicq; præueniunt exhibitionem illius, aliàs faciendam ab ordinario; & quidem sub mortali, vt constat ex grauitate materiæ, circa quam versatur hæc obligatio, & ex doctrina, quam tradit *Sanch. l. 6. mor. cap. 4. num.* 31. modum scilicèt imperatiuum (cuiusmodi est verbum *offeratur*) importare in re graui (qualis est ea, de qua hìc agitur) grauem obligationem & consequenter sub mortali.

Dubium hìc esse posset, an Confessarius extraordinarius concedi debeat non solùm monialibus benè valentibus, sed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi benè valentibus.

248 ℞. Debere concedi: cùm decretum Concilij loquatur generaliter, vt constat ex illis verbis, *qui omnium confessiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præsertim in materia adeo fauorabili animæ; præterquàmquòd finis intentus in concessione Confessarij extraordinarij potiori ratione militat in monialibus infirmis; quippe quibus magis proximè imminet mors, ideoq; magis necessaria sunt media opportuna; quibus ad piè, sanctèq; moriendum se disponant. Quare, sicut *sect. praeced. q.* 40. diximus Confessarium ordinarium posse ingredi clausuram ad audiendas confessiones monialium ægrotantium, quotiescunq; aliæ moniales confitentur ex præcepto, aut regula, vel consuetudine; immò etiam quoties asserunt se indigere confessione: sic & Confessario extraordinario iustum est, vt detur facultas ingrediendi ad eundem effectum, quoties deputatur pro monialibus benè valentibus: sicq; ego puto, quòd, quamuis vsus sit in contrarium, saltem in hisce nostris regionibus; Prælati monialium deberent esse faciles in concedendo monialibus infirmis Confessario extraordinario. Vnde Cardinalis Petr. Aldobrand. Archiepisc. Rauennatensis in Constitutionibus editis pro monialibus *c.* 12. statuit extraordinarium posse concedi monialibus in periculo mortis existentibus.

249 Vt tamen extraordinarius intret ad hunc effectum, petitur licentia specialis; cùm facultas ingrediendi clausuram, etiam ad Sacramenta ministranda non veniat sub generali facultate audiendi confessiones monialium huius, aut illius monasterij iuxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali concessione ea, quæ quis nõ esset verisimiliter concessurus in specie*; quare hòc

ipsò

ipsò quòd Sacerdos deputatur in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij monialium, non ideò censetur ei concessum, vt possit etiam ingredi monasterium ad excipiendas confessiones monialium infirmarum; sed eget ad talem effectum licentia speciali, & in scriptis; ea ratione, qua indiget quicunq; alius in monasteria monialium ingressurus est.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius moniali moritur æ authoritate propria concedere possit in Confessarium, Regularem aliquem, qui loco Confessarij ordinarij ei tunc conferrat omnia Sacramenta, & assistat tempore agoniæ; idq; ad præcisam monialis spiritualem consolationem, seclusa peculiari necessitate.

℞. Videri, sicq; à me de hoc in specie interrogati responderunt *Pollaccus Baldell. Bordonus Zanettus Steph. à S. Greg.* alijq; viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctissimus, & Vrbi, ac orbi ob egregia sua volumina edita, atq; edenda notissimus his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quod Ordinarius moniali moritura concedere non possit Sacerdotem aliquem, siue sæcularem, siue regularem, qui loco Confessarij ordinarij, ipsi conferat extrema Sacramenta, & assistat tempore agoniæ: idq; ad præcisam monialis consolationem spiritualem. Certè Romæ Card. Bellarm. S. mem. cum esset protector monasterij S. Marthæ, & post illum alij Cardinales eiusdem monasterij Protectores quò ad hoc monialibus facillimè aliàs indulserunt, & in præsentia etiam indulgent, si requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Vrbis, qui præest reliquis monialium conuentibus, me ipso præsente cum sciuisset à quodam suo Ministro ad monialium administrationem deputato moniali cuidam morituræ id pertinaciùs denegatum fuisse, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ salutem conferre possunt;* sic *Baldellus,* & inde probat responsionem, tum quòd Confessarius ordinarius monialium est delegatus; & alioqui ordinarius suã iurisdictionem delegare potest tam vni, quam alij, tam pro vna moniali tãtùm, quàm pro multis simul; & tam pro vna vice, quàm pro multis vicibus, pro vt ipsi magis placuerit; tum quia ordinarius moniali benè valenti concedere potest Confessarium extraordinarium quoties iudicauerit expedire; ergo & illum concedere poterit moniali morienti; cum in tali casu sola lex clausuræ difficiliorem reddere possit concessionem; quæ tamen dispensari potest ratione necessitatis, ac vtilitatis se tenentis ex parte monialis, vt patet: tum quia parum refert, quòd talis concessio trahi facilè possit in exemplum; nam tale exemplum in casu mortis non est timendum.

QVÆRES II. Quot vicibus in anno debeant Prælati monialium ipsis concedere Confessarium extraordinarium.

250 ℞. Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno, vt constat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen non tolli, quin, si velint concedere, etiam sæpiùs, id facere possint. & ratio est, quòd, cum decretum Concilij Trident. adhibeat

verbum *offeratur*; & verbum *offeratur* sit diuersum à verbo *concedi potest*, inclusio vnius non est exclusio alterius; sicq; Prælati monialium non tenentur quidem offerre ipsis Confessarium extraordinarium in anno pluries, quàm bis, aut ter: possunt tamen, si volunt, illum concedere, etiam crebriùs: cùm talis potestas ipsis ex munere suo competat, & per Concilium non sit diminuta, ita in terminis *Bordon. resol. 5. num. 11.* ex Galetto referente sic fuisse decisum, & alijs, beneq; cùm possit accidere, quòd moniales interdum egeant Confessario extraordinario frequentiùs, quàm duabus, aut tribus vicibus in anno: ergò, cùm Confessarij deputatio pendeat à Prælato monialium, necesse est, vt habeat potestatem illum deputandi: alioqui eius potestas esset valdè diminuta, & manca in necessarijs. Nec obstat, quòd in præfato decreto Concilij videtur quò ad hoc restringi facultas Episcoporum; cùm in eo adhibeantur termini numerales habentes rationem dictionis taxatiuæ, quæ impedit, ac excludit extensionem, & continet negationem omnium aliorum casuum non expressorum *l. Iulianus §. item tantùm ff. de neg. gest.* nam limitatio illa restricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Episcopi quò ad offerendum monialibus Confessarium extraordinarium ter in anno, non autem ad potestatem vlteriùs illum offerendi; adeoq; Prælati, monialium pluries, quàm ter in anno possunt, etiam modò, ijs offerre extraordinarium.

Quòd si aliqui Episcopi in hoc nimis scrupulosè procedunt nixi dicto decreto Concilij: contrà illos facit, quod habetur in *cap. consuluisti 2. quæst. 4.* *Quòd Patrum testimonijs decretum non est, superstitiosa inuentione non est præsumendum*: præsertim cùm censeatur concessum, quod non est expressè prohibitum *cap. sunt nonnulli 16. q. 1. cap. iam nunc 28. q. 1.* quod maximè procedit in permissiuis, teste *Naldo v. confessio num. 37.* adeòq; locum habet in casu nostro. Præter quàm quod decretum Concilij est summè fauorabile animæ (vt colligitur ex fine, ad quem factum est) sicq; magnam admittit ampliationem. Vnde fit, vt plures Episcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Episcopalis peritia conspicui in concedendo monialibus Confessario extraordinario se admodùm faciles, ac liberales exhibeant; dummodò ipsis in extraordinarios proponantur viri graues, pij, docti, ac prudentes: cùm, teste experientia, videant id plurimum conferre tum ad promouendum profectum spiritualem monialium; tum ad euitandas plurimas confessiones sacrilegas, quæ aliàs identidem fierent à monialibus peccatorum suorum maculas detegere formidantibus Confessario ordinario. Illustrissimi ergò Episcopi, me authore, non sint difficiles in concedendo monialibus subditis extraordinario; qui enim nimis emungit, elicit sanguinem; videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternæ barathrum præcipites detrudant, sicq; reos in hoc se constituant iuxta illud *Ezech. 3. Sanguinem eius de manu tua requiram*: nouerint maiora esse mala, quæ proueniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium moniali-

nialibus, quàm quæ gigni possunt ex nimia facilitate, quæ in hoc ostendatur sicq; procedere commune axioma *ex duobus malis minus eligendum:* quamuis, si electi in extraordinarios sint, quales supponuntur: vix vllum possit occurrere malum: meminerint Prælatos, qui se minùs difficiles exhibent in concedendo monialibus Confessario extraordinario, nequaquam recedere à pia mente Concilij Tridentini; sed operari iuxta mentem ipsius, vt iam ostendimus: compatiantur infirmitati sexus fœminei valdè verecundi, ac meticulosi; sicq; ipsi pro viribus subtrahant æternæ salutis offendicula; ad quòd multùm conferet facilis concessio Confessarij extraordinarij.

251 Quin etiam docet *Bordonus resolut.* 5. *num.* 11. quòd, sicut Prælati monialium possunt vltra 3. vices ipsis offerre Confessarium extraordinarium, vt nos ipsi iam ostendimus: sic & illæ vltra 3. vices possunt illum petere; cùm sit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoq; procedat regula iuris: *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio.*

Maior difficultas est, an casu, quo moniales ex occasione alicuius iubilei, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confessarium extraordinarium: nihilominùs Prælatus teneatur illo ipso anno eum illis concedere, etiam istis tribus vicibus præscriptis in Concilio Tridentino.

252 ℞. Teneri, & probatur ex eo quòd decretum illud Concilij continet priuilegium factum monialibus: verba autem priuilegij ita debent accipi, vt aliquid vltra ius commune operentur; sicut notauit *Layman l.5. tract.5. cap.4. num.3. ex Suarez D.80. de Sacram. sect.4.* vnde fit, vt eligens Confessarium vigore iubilei, aut bullæ Cruciatæ, si aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, possit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceduntur in dicta facultate: si quidem vnum priuilegium per se non tollit aliud, & aliàs indultum cedens in fauorem animæ latè explicandum est; cùm summum ius sit, quod facit pro religione, *l. sunt personæ, ff. de religios. & sumpt. funerum.*

QVÆRES III. An casu, quo Prælatus monialium ipsis irrationabiliter, ac iniustè deneget Confessarium extraordinarium vicibus præscriptis in citato decreto Concilij; eæ nihilominus possint illum eligere licitè, & validè.

253 ℞. Non posse, neq; validè, neq; licitè; & ratio est, quòd post Constitutionem Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili,* non potest vllus Sacerdos, siue secularis, siue regularis audire confessiones quarumcunq; monialium, etiam exemptarum, nisi sit approbatus ab Ordinario in specie pro ipsis: quòd si Episcopus deneget monialibus Confessarium extraordinarium, vtiq; non illum approbat; quod tamen est necessarium ad hoc vt valida, & licita sit electio Confessarij extraordinarij. Quæ etiam possunt inde confirmari,

mari, quòd communiter DD. teste *Io. de Lugo D. 21. de pænitent. num.* 52. contra *Nauarrum c. 27. nu. 264. & 265.* aliosq; relatos à *Dian. p. 3. trac. 2. resol. 24.* sustinent Regulares sine causa sufficiente non approbatos ad confessiones audiendas, aut reiectos ab examine; non posse, neq; validè, neq; licitè audire confessiones sæcularium; estò Ordinarius illos iniustè reijciens peccet, & faciat ipsis iniuriam, vtpote vi suorum priuilegiorum ius habentibus ad audiendas confessiones; sic ergò in præsenti peccat quidem ordinarius denegando monialibus Confessarium extraordinarium ipsis concessum à Concilio Trid. at, hoc posito, non possunt moniales illum validè eligere, & consequenter nec licitè; cùm approbatio Ordinarij sit de valore talis electionis, quæ proinde absq; illa non subsistit. Vnde, si talis casus eueniret, possunt moniales, quarum interest, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Episcoporum, vt, qua potestate fungitur, illas manuteneat in possessione indulti quò ad hoc ipsis concessi à Concilio Trid.

Quòd si quæras an, loquendo de monialibus exemptis, Episcopus loci deputare illis possit Confessarium extraordinarium, ipsis iniustè denegatum à Prælato proprio regulari.

254 ℞. Posse, & probatur tum quia ex decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Episcopus num.* 13. Episcopus dat Confessarium extraordinarium monialibus, etiam exemptis: tum quia ex bulla Greg. XV. *Inscrutabili* potest Episcopus amouere Confessarium monialium, etiam exemptarum, si Prælatus regularis ab ipso monitus renuat id facere: ergò & poterit eum deputare, eodem Prælato iniustè inuito; cùm contrariorum eadem sit disciplina.

QVÆRES IV. An possit Episcopus saltem in pœnam excessus grauioris commissi à monialibus alicuius monasterij illis denegare Confessarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilij Trident.

255 ℞. Videri non posse; & probatur tum quia non potest inferior tollere, aut diminuere priuilegium concessum à Superiore absq; eius consensu, saltem interpretatiuo, qui certè in præsentia non videtur adesse respectu Concilij; præsertim cùm non desint alia genera penarum, quibus puniantur excessus monialium absq; spirituali illarum dispendio: tum quia denegatio Confessarij extraordinarij nocet omnibus, & singulis monialibus; cùm aliàs probabile sit non omnes semper fore reas excessus, qui sic punitur: vbi autem non adest culpa, nec debet infligi pena, saltem communiter.

QVÆRES V. An Episcopus, aliusue Prælatus iustè denegare possint monialibus sibi respectiuè subditis Confessarium extraordinarium, si eæ illum petant absq; certi temporis interuallis pro illis vicibus, quibus, ipsis conceditur à Concilio Trident. v. g. primis tribus mensibus anni.

256 ℞. Quòd, quamuis communiter deputatio Confessarij extraordinarij

dinarij non soleat fieri, nisi per certa temporis interualla (& regulariter vnoquoq; quadrimestri anni) & hoc ipsum censeri possit fuisse intentum à Concilio Trid. in allegato decreto: vt sic deputatio tantò magis redundet in bonum spirituale monialium. nihilominùs, absolutè loquendo, si moniales monasterij alicuius vnanimes conuenirent in eo quod primis tribus mensibus anni ipsis deputaretur Confessarius extraordinarius præfatis 3. vicibus à Concilio concessis: deberet Prælatus, cui eæ subsunt, illum ipsis deputare. moueor, quòd, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. præses ff. de offic. præsid.* cùm ergò in citato decreto Concilij deputatio Confessarij extraordinarij non limitetur ad certa interualla temporis; sed absolutè præscribatur his verbis, *alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur*, non debemus nos illam restringere ad certa temporis interualla: præsertim, cùm iuxta dicta ex præfato decreto Concilij moniales habeant ius petendi Confessarium extraordinarium, idq; non restrictum ad certa temporis interualla.

QVAERES VI. Per quem debeat deputari Confessarius extraordinarius monialium, siue illum eflagitent, siue non.

257 ℟. Debere deputari à proprio Prælato, cui respectiuè subijciuntur; cum hac tamen differentia, quòd si moniales sint exemptæ ab Ordinario, Confessarius extraordinarius præsentari debet à Prælato regulari, & approbari ab Ordinario iuxta inferiùs dicenda; si verò sint subiectæ Ordinario, ab isto debet Confessarius extraordinarius offerri, & approbari. patet tum ex decreto Conc. Trid. adducto *q.1.* tum ex Constitut. Gregorij XV. citata *q.3.* quæ sic habet: *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocunq; exempti, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

QVÆRES VII. Ad quem spectet approbare Confessarios monialium extraordinarios, stando in iure nouo.

258 ℟. Spectare ad Ordinarium loci; idq; ex relata Constitutione Gregorij XV. cùm iure antiquo id spectaret ad Prælatos proprios monialium: nempe ad Prælatum regularem, si eæ erant exemptæ; ad Ordinarium verò, si immediatè subiacebant illius iurisdictioni; sicut notauit *Tambur. D.16. de iure abbatiss. q.2. num.3.* ex Armendaro, & alijs. Vbi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quę refertur in *Bullar. tom.4. constit. Greg. XV. in ordine 18.* Confessarios extraordinarios semel ab Episcopo deputatos, & approbatos ad audiendas monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum sacri Concilij Trid. non posse pluries in vim talis approbationis illarum confessiones audire; sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contingerit.

QVÆRES VIII. An Prælati monialium teneantur deputare in

Con-

Confessarium extraordinarium illatum Sacerdotem ab ipsis monialibus electum, vel certè possint deputare illum, quem ipsi maluerint.

259 ℞. Quòd, licèt regulariter Prælati monialium soleant illis concedere in Confessarium extraordinarium, illum, quem eæ vnanimiter proponunt, ac petunt: absolutè tamen dicendum videtur eos posse ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipsi maluerint. Moueor tum quia Concilium Trid. in allegato decreto solùm præcipit Prælatis monialium, vt Confessarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno; non autem vt concedant illum, quem ipsæ moniales deposcunt: ideoq; cùm à diuersis non fiat illatio (maximè vbi agitur de obligatione, quæ est stricti iuris) præceptum Concilij non debet ampliari ab vno casu expresso ad alium non expressum: tum quia non expedit, vt designatio Confessarij extraordinarij fiat à monialibus; quippe quæ interdum possent eligere virum minùs idoneum, sin minùs quò ad sufficientiam doctrinæ, quò ad mores; sicq; potestas data in ædificationem cederet in destructionem: tum quia communior, & probabilior sententia Doctorum habet moniales, neq; tempore iubilei posse vigore illius confiteri cuiuis Sacerdoti approbato ab Ordinario; sed solùm ei, qui de facto fuerit deputatus ab ipso Ordinario; & consequenter negat Ordinarium tempore iubilei teneri deputare monialibus in Confessarium, illum, quem in specie illæ efflagitent: at in præsenti casu par ratio militat, vt consideranti patebit.

QVÆRES IX. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati monialium ipsis deputare Confessarium extraordinarium.

260 ℞. Quòd, cùm Concilium Trid. non determinet expressè, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, vt constat ex tenore illius: id relinquitur arbitrio ipsorummet Prælatorum; qui proinde debent facere talem deputationem, prout suadent circumstantiæ hìc, & nunc concurrentes: praxis tamen ferè communis est, vt dicta deputatio fiat vnoquoq; quadrimestri; & quidem in præcipuis solemnitatibus, siue proprij Ordinis, siue totius Ecclesiæ. quare in hoc seruanda est consuetudo cuiusq; diœcesis, aut Ordinis, cùm consuetudo habeat vim legis.

261 Quod verò spectat ad tempus concedendum Confessarijs extraordinarijs pro audiendis monialium confessionibus; varia est diœcesum consuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, v.g. spatium 10. aut 15. dierum (vt Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio; quod mihi magis probatur, & omninò consulendum Prælatis monialium; cùm sic Confessarius minori solicitudine suum munus obeat, & maiori cum vtilitate spirituali ipsarum monialium; ad quam solam ordinatur deputatio Confessariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni studio, ac diligentia.

Difficultas est, qualiter intelligi debeat facultas data Confessario extraordinario

ordinario ad audiendas confessiones monialium alicuius monasterij sub his, aut similibus verbis (*quæ facultas valeat pro* 10. *diebus*) an scilicet vi talis facultatis possit accedere ad audiendas confessiones 8. diebus, etiam interpolatis; vel certè quòd possit à die concessæ facultatis per 10. dies continuos accedere ad audiendas monialium confessiones, ita vt, elapsis dictis 10. diebus, non possit ampliùs accedere.

262 ℟. Tenorem huiusmodi facultatis intelligi in hoc posteriori sensu, nisi aliter constet de mente concedentis: idq;, ne aliàs nimis facilis reddatur accessus ad moniales, & aperiatur ostium varijs inconuenientibus, quæ inde possent consequi; etsi fortè non omninò improbabiliter posset quis dicere ex rationabili epycheia dictam facultatem posse piè intelligi de 8. diebus vtilibus.

Addo facultatem audiendi confessiones monialium datam pro 8. diebus extendi ad 10. dies: idq; iuxta regulam iuris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino*; quæ sine dubio maximè admittenda est in præsenti materia, vtpote in primis fauorabili animæ. Sic respondit Reuerendissimus Ciarlinus Vicarius Regiensis Ecclesiæ vir doctissimus P. Dominico Zanetto Soc. Iesu, responsionem approbanti.

Illud paulò maiorem habet difficultatem, an Confessarius absq; noua licentia possit accedere ad moniales, etiam post elapsos illos 10. dies; si vltima die reperiat monialem indigere absolutione alicuius reseruati, ad quod non extenditur eius facultas; aut teneri instituere confessionem aliquam longiorem, quæ non possit expediri tempore adeò breui.

263 ℟. Quòd, quamuis de rigore non possit, obstante *l. boues*, §. *hoc sermone, ff. de verb. significat.* ex qua sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice: nihilominùs, attento fine, ob quem conceditur Confessarius extraordinarius; improbabile non est Confessarium in proposito casu, etiam post absolutos 10. dies, posse accedere ad monialem indigentem absolutione illius reseruati, aut confessione generali, vt illam absoluat, eiusq; confessionem generalem, siue inchoatam, siue inchoandam audiat. ita docti, ac ingeniosi Recentiores à me consulti; sicq; in facti contingentia interrogatus consului, ea ductus ratione, quod in tali euentu adest iusta causa faciendi epycheiam; & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media necessaria ad finem*; quanquam hac in re opus sit magna cautela, ne offendantur Ordinarij, &c.

264 Immò (vt id quoq; obiter dicam) probabile puto, quòd si Confessarius ingressus monasterium ad audiendam confessionem monialis infirmæ inueniret eam esse irretitam aliquo reseruato, aut velle facere confessionem generalem, quæ non posset expediri vna die: absq; alia licentia posset iterum ingredi ad absoluendam à reseruato, obtenta facultate à Superiore, & ad excipiendam confessionem generalem; idq; ob rationem, §. *præced.* adductam. Quod item puto dicendum, si in casu proposito monialis iam

con-

confessa, & absoluta statim reuocaret Confessarium iam egressum è clausura ad manifestandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequam Confessarius diuertat ad actus extraneos (vt suppono) moraliter vnicus reputatur ingressus, etsi physicè multiplex: ea proportionaliter ratione, qua vnicus censeretur ingressus, si in præsenti euentu Confessarius, vbi cæpit audire confessionem monialis, ex grauissima causa reuocaretur extra monasterium, priusquàm perficeretur confessio; tunc quippe peracto negotio, ad quod fuisset euocatus, sine noua licentia posset iterum ingredi ad perficiendam illam confessionem; sicut & posset, si ingressus ad audiendam confessionem monialis infirmæ, illam ex improuiso reperiret morbi vehementia ita correptam, vt tunc non posset vllo modo confiteri; quæ sunt benè notanda, quia facilè occurrere possunt, & (quod ego sciam) non sunt ab alijs decisa, faciuntq; etiam pro Confessario ordinario.

265 Addo, quòd si Confessarius ingressus ad audiendam confessionem vnius monialis infirmæ inueniat aliquam aliam item infirmam, quæ petat confiteri: vtiq; potest illam audire, quantumuis confessio ad longum tempus esset duratura; & hoc, estò facultas ingrediendi concessa fuisset expressè ad audiendam confessionem determinatæ monialis; hoc enim non obstante, locum habet epycheia; & Confessarius, cùm sit deputatus in extraordinarium totius monasterij, est approbatus pro omnibus monialibus, & consequenter pro illa alia infirma.

QVÆRES X. An Confessarius extraordinarius monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.

266 ℞. Debere deputari solùm in communi, regulariter loquendo: idq; ex decreto Sacræ Congregat. sub 15. Febru. 1593. relato à *Tamburino D.16. de iure abbatiss. q.1. num.7.* quanquam in casu, quo deputandus sit Confessarius extraordinarius, consultum est, vt Abbatissa congreget moniales subditas, interrogetq; quem velint in Confessarium extraordinarium; vt sic constet, in quem plures moniales conueniant, sicq; deputatio illis sit gratior, & consequenter vtilior. Dixi, *regulariter loquendo*; vt innuerem posse contingere, quòd, concesso Confessario extraordinario monialibus alicuius monasterij modo dicto in communi, expediret ad bonum spirituale particularis monialis, vt alius ei Confessarius tunc designaretur, cui maiori confidentia, ac sinceritate propriam conscientiam detegeret, & à quo opportuniora recipere remedia pro spirituali sua infirmitate; quod tamen nonnisi raro videtur permittendum, ne abeat in exemplum.

QVÆRES XI. Qualis debeat esse Confessarius extraordinarius monialium.

267 ℞. Debere esse, qualem nos ipsi descripsimus Confessarium ordinarium *sect. præced. q.3.4.5.6.7.8.9. & 10.* Hic solùm addo, quod etiam aduerti citata *sect. præced. q.12.* decretum Sacræ Congregat. relatum à *Tambur. sup. q.3. num.4.* quo prohibetur Ordinarijs, ne vtantur opera Regularium,

etiam

etiam pro Confessarijs extraordinarijs, communiter non obseruari ex defectu materiæ; eò quòd scilicet desint Sacerdotes sæculares, qui æq; benè hoc munus præstent; vnde & ipsa Sacra Congregatio cautè addidit, *nisi in casu necessitatis.*

QVÆRES XII. Cum quanta potestate deceat Confessarium extraordinarium monialium accedere ad earum confessiones audiendas.

263 ℟. Quòd, cùm iuxta dicenda *q. sequenti.* Confessarius extraordinarius deputetur monialibus ad extricandas ipsarum conscientias; omninò decet, vt ad illas accedat cum ea maiori potestate, quam habere potest; sicq; consultum esset, vt Ordinarij monialium, siue sæculares, siue regulares Sacerdotibus deputatis in Confessarium extraordinarium concederent non solùm casus, & censuras sibi reseruatas, sed etiam quamcunq; aliam facultatem, quam ipsi possunt delegare, & putant posse monialibus deseruire pro foro pœnitentiali. Quanquam aliàs Confessarius non debeat vti dicta potestate, nisi cum grano salis, idest cum magna prudentia, ac circumspectione; interdum etiam dissimulans sibi concessam fuisse facultatem absoluendi ab hoc, vel illo reseruato: ne nimia facilitas absoluendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, sicq; reseruatio frustretur suo fine. Ratio responsionis est, quòd Prælatus deputans monialibus Confessarium extraordinarium vtiq; intendit illum plenè absoluere moniales confitentes à quibuscunq;, etiam reseruatis: aliàs non esset, cur fieret talis deputatio; quo modo autem absoluet plenè, si non habeat facultatem, etiam reseruatorum? Quòd si dicas illum posse conuenire Prælatum, vt dictam facultatem obtineat: iam onus reseruationis afficiet, non pœnitentem (sicut intendit reseruans) sed Confessarium; qui sic duplicem cogetur sustinere laborem, & audiendi confessiones monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum causa petendi facultatem reseruatorum: quod certè est minùs conforme æquitati; præsertim si Confessarius deputatus sit regularis, adeoq; non habeat libertatem discurrendi huc, atq; illuc, nec copiam vagandi. præterquàmquòd in casu, quo Confessarius audiat confessiones in monasterio parùm numeroso, posset interdum periclitari sigillum confessionis; quatenus Prælatus monialium audiens facultatem alicuius reseruati hic, & nunc à se peti; & aliàs agnoscens conditionem cuiusq; monialis dicti monasterij, potest saltem dubitare facultatem dicti reseruati efflagitari pro hac, vel illa moniali: quòd omninò cauendum est, vt patet.

QVÆRES XIII. Ad quem finem fiat deputatio Confessarij extraordinarij pro monialibus.

269 ℟. Fieri ob varios fines, nimirum 1. vt consulatur libertati monialium confitentium: quippe quæ interdum ex naturali erubescentia non audent manifestare Confessario ordinario peccatū aliquod ab ipsis perpetratum, sicq;

sicq; exponuntur periculo multiplicandi confessiones inualidas; cùm alioqui extraordinario Confessario peccatum illud confidentiùs detegant, & repetendo confessiones inualidè factas propriæ obligationi satisfaciant: 2. vt in tanta varietate Confessariorum extraordinariorum tandem inueniant virùm secundùm cor suum, cui ipsæ sincerè, ac confidenter manifestent omnia sua interiora, sicq; tantò meliùs dirigi possint in via religiosæ perfectionis: 3. vt, vacante Confessario extraordinario confessionibus monialium audiendis maiori otio, vtpotè temporis angustijs minùs adstricto, eæ possint commodiùs proponere sua dubia, petere necessariam instructionem, recipere salutaria documenta, & efficaciori exhortatione magis excitari ad proprium spiritualem profectum: sicq; Prælati monialium deberent quàm maximè curare, vt qui deputantur in Confessarios ipsarum extraordinarios, essent non minùs scientia, ac prudentia, quàm dexteritate, ac pietate conspicui, & ita munus ipsis commissum sustinere possent pro dignitate, & cum magna monialium vtilitate.

QVAERES XIV. An Prælati monialium possint illas adstringere, vt Confessarium extraordinarium admittant.

270 ℞. Non posse, si omnes Moniales vnanimiter illum reijciant, dicentes se nolle tunc Confessarium extraordinarium. ducor, quòd exhibitio Confessarij extraordinarij est fauor factus monialibus: quilibet autem potest renunciare fauori sibi concesso. quo modo Conc. Trid. sup. loquens de præfata exhibitione cautè adhibuit verbum *offeratur*; sicut aduertit *Tambur. sup. q. 1. num. 8.* monens non facere prudenter Superiorem, qui præcipit monialibus, vt omnes confiteantur Confessario extraordinario. Dixi, *si omnes moniales vnanimiter illum reijciant*; si n. c6 tat Prelato aliquas illarū cupere Confessarium extraordinarium, pro illis solis debet ipsum deputare: cùm renunciatio aliarum monialium non debeat cedere in præiudicium istarum: siquidem non licet cedere proprio priuilegio cum præiudicio tertij.

QVAERES XV. An moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipsis legitimè deputato in Confessarium extraordinarium.

271 ℞. De rigore non teneri ob rationem *præcedenti q.* adductam: expedire tamen, vt omnes ad illum accedant: sin minùs vt confiteantur; saltem vt ei proponat dubia, quæ habent circa proprium statum religiosum, recipiant salutare aliquod monitum, exerceant actum illum submissionis, & ab eo obtineant benedictonem. Vt proinde in quadam Synodo Florentina, teste *Tambur. sup.* statutum si moniales omnes, exceptis infirmis, sub pœna amissionis vocis actiuæ, & passiuæ per triennium ipsò factò incurrenda, teneri comparere coram Confessario extraordinario; ideoq; quamdiu is vacat confessionibus monialium excipiendis, Confessarium ordinarium quàm rarissime debere ad eas accedere, siue ad illas alloquendas, siue ad illarum confessiones audiendas. quin etiam in eadem Synodo Confessarij ordinarij, qui ausu temerario impedire directè præsumpserint Confessarij extraordinarij

dinarij

dinarij petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad monasteria causa audiendi confessiones, sunt ipsò factò excommunicati: &, si quocunq; tempore, vel modo significauerint monialibus sibi displicere Confessarij extraordinarij aduentum; vel non liberè, & integrè; sed perfunctoriè tantùm, & per transenam eidem esse confitendum in aures monialium, aut aliorum insusurare tentauerint: debent in perpetuum suspendi ab audiendis confessionibus monialium in ijs monasterijs, in quibus taliter deliquerint. hæc Synodus Florentina; quæ, licèt non obligent extra diœcesim Florentinam, consultum tamen esset, vt etiam in alijs diœcesibus à proprijs Ordinarijs inducerentur, vtpote spirituali monialium vtilitati in primis proficua.

An autem Confessarius ipse extraordinarius teneatur audire confessionem omnium, & singularum Monialium ad quas deputatur: idq; ex præcepto *Concilij Trident. sess. 25. de Regularibus cap.* 10. ibi lato his verbis *Qui omnium confessiones audire debeat.*

℟. Teneri, cum verbum *debeat* ex natura sua importet vim præcepti, vt notauit *Baldell. l. 5. D. 21. num. 5. ex Claui regia l. 3. c. 7. num. 26. & Concilium Trid.* tale præceptum imponere potuerit cuicumq; Sacerdoti, siue sæculari, siue regulari; quod tamen loquitur de monialibus valentibus confiteri: si enim hæ confiteri nolint, vtiq; nec ille tenebitur eas audire. nec propterea fit vlla iniuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippe qui hoc ipsò quòd subit munus Confessarij, subit etiam quamcumq; obligationem dicto muneri annexam; & aliàs procedit regula iuris: *Volenti, & consentienti non fit iniuria.*

QVAERES XVI. An casu, quo aliquæ moniales ex præsenti infirmitate non possint accedere ad Confessarium extraordinarium; vbi conualuerint, possint iure suo petere pro se ipsis Confessarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipsi concedere.

272 ℟. Et moniales posse petere, & Prælatum teneri concedere Confessarium extraordinarium in tali casu. moueor, quòd Concilium Trid. in decreto relato *q.* 1. statuit Confessarium extraordinarium ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno monialibus offerendum esse, qui omnium confessiones audiat; sicq; intendit omnes omnino moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, si in proposito casu non deberet concedi Confessarius extraordinarius pro ijs monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confessarium ordinarium in communi antea concessum toti monasterio. præter quàm quòd aliàs adderetur afflictio afflicto; si præfatæ moniales vltra molestiam morbi, quem perpessæ sunt, cogerentur etiam carere eo solatio, quod solet sequi ex accessu ad Confessarium extraordinarium. ita docti Neoterici à me consulti, & benè, præsertim P. Stephanus à S. Gregorio mihi amicissimus.

QVAE-

QVAERES XVII. An Confeſſarius extraordinarius poſſit abſq; ſpeciali licentia celebrare in eccleſia monialium, ad quarum confeſſiones audiendas deputatus eſt, immò & ijs miniſtrare Euchariſtam, quamdiu vacat earum confeſſionibus excipiendis.

273 ℟. De rigore non poſſe, niſi de præſumpta voluntate Prælati monialium ex concurrentibus circumſtantijs oppoſitum hìc, & nunc ſuadeatur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Filliuc. tract.4. num.263.* & alij contra *Caietanum v. excommunic.c.63.* nimirum, conceſſa alicui facultate miniſtrandi Sacramentum confeſſionis, non cenſeri conceſſam facultatem miniſtrandi Euchariſtiam (addo ego, loquendo de monialibus, neq; celebrandi in earum eccleſia) cùm enim iſtæ actiones ſint diuerſæ, & à diuerſis non fiat illatio: conceſſio vnius non importat conſequenter conceſſionem alterius, niſi vel id clarè exprimatur, vel certè ex concurrentibus circumſtantijs probabiliter præſumatur de voluntate concedentis: quę pręſumptio voluntatis in præſenti materia abſq; dubio ſufficeret, cùm ad miniſtrationem euchariſtiæ non requiratur expreſſa, & formalis conceſſio; ſicut requiritur ad miniſtrandum Sacramentum pœnitentiæ, vtpote ad ſui valorem præſupponens iuriſdictionem, quæ non requiritur ad validam miniſtrationem Euchariſtiæ; ſicut benè adnotauit in ſimili *Card. de Lugo D.18. de Euchar. num.19.*

QVÆRES XVIII. An deputatus in Confeſſarium extraordinarium pro monialibus alicuius monaſterij poſſit ſine ſpeciali licentia coram illis concionari, publicamq; habere exhortationem.

274 ℟. Simpliciter loquendo, videri non poſſe: & hoc tum ob rationem adductam *q. præced.* tum quia actus concionandi, aut exhortandi publicè, & actus audiendi confeſſiones non ſunt ita connexi inter ſe, vt vnus dependeat ab alio; ideoq; ex conceſſione vnius non poteſt inferri conceſſio alterius iuxta regulam iuris; *Cui licet quod maius eſt, non debet, quod minùs eſt, non licere, l. non debet, ff. de reg. iur.* tum quia talis de facto eſt praxis ferè communis; maximè, cùm regulariter non expediat Confeſſarios monialium, ſiue ordinarios, ſiue extraordinarios, habere proprjs monialibus publicas conciones, aut exhortationes; ne fortè ex repræhenſione alicuius defectus facta inter cócionandũ, aut exhortandũ, alicui moniali minùs prudenti, & plus ęquo ſuſpicaci ingerat ſuſpicionẽ ſe loqui ex notitia habita in confeſſione: quòd omninò vitandũ eſt. pręſertim, cùm priuata exhortatio vnicuiq; moniali ſeorſim, facta in audienda eius cõfeſſione magis prodeſſe poſſit; quippe quæ eſt ex proprijs, & tota accommodata ſpirituali ipſius neceſſitati.

QVAERES XIX. An deputatus in extraordinarium Confeſſarium alicuius monaſterij monialium poſſit diſſerere cum monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confeſſionem (v.g. de aliquo negotio domeſtico) & quidem etiam cum moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.

℟. Videri

275 ℞. Videri posse,patetq; ex dictis *sect.praeced. quaest.*15. quæ proportionaliter militant in præsentia, vt consideranti facilè constabit: & possunt confirmari ex vsu ferè communi Confessariorum tam sæcularium, quàm regularium; qui vbi deputantur in Confessarios monialium extraordinarios; licèt aliàs sint valdè docti,ac conscientiæ timoratæ, absq; vllo scrupulo loquuntur cum quacunq; moniali illius monasterij ad ipsos accedente; siue ipsis velit confiteri, siue non: & quidem etiam de rebus nullo modo spectantibus ad confessionem: quod est signum ipsos existimare huiusmodi allocutionem in talibus circunstantijs non esse prohibitam, & consequenter neq; peccaminosam: aliàs illis à tali allocutione omninò abstinerent, vt suppono. Et hæc doctrina procederet etiam in casu, quo quis deputetur in extraordinarium vnius tantùm monialis: is enim adhuc de rigore iuris posset loqui cum alijs monialibus, & quidem etiam de rebus indifferentibus iuxtà dicta in *hoc ipso cap.num.*175.

Quòd si hac occasione quæras, an occurrente casu, in quo aliquis religiosus necessitatem habeat loquendi cum quadam moniali,ad quam alioqui non potest accedere sine licentia Sacræ Congregationis; possit Ordinarius illum deputare in Confessarium extraordinarium dictæ monialis, præcisè vt sic ex occasione audiendi illius confessionem possit cum ea agere de negotio,quod habet præ manibus.

276. ℞. Ordinarium posse id facere, & consequenter Religiosum in tali casu posse accedere ad monialem illam, & cum ea tractare negotium ipsi commissum;dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius cõfessionem. ita docti Recentiores à me consulti, patetq; tum ex praxi, quæ hac in re seruatur, etiam à viris timoratis; tum quia potest Ordinarius concedere Confessarium extraordinarium monialibus non solùm in communi, sed etiam in particulari huic,aut illi moniali;si hîc,& nunc iudicet expedire:ex alia parte deputatus in Confessarium monialium potest liberè loqui cum illis, etiam de rebus non pertinentibus ad confessionem, vt iam probatum est; sicq; nulla adest ratio, cur Religiosus in casu proposito differere non possit cum illa moniali de negotio ipsi commisso.Dixi *dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem*; vt indicarē,quòd si Religiosus in præsenti casu verè non esset paratus audire confessionem illius monialis, tunc, sicut non posset dici deputatus in Confessarium extraordinarium illius; sic nec titulo Cõfessarij posset cum ea loqui; &,si loqueretur, perinde se haberet,ac si absq; licentia loqueretur:siquidē fraus,& dolus nemini debent patrocinari. Quòd tamen nō eueniret,si monialis illa, vbi accessit Religiosus, mutata voluntate,nollet ampliùs ei confiteri;ipse.n.adhuc posset loqui cū illa; stante quòd ex legitima potestate re vera est constitutus Confessarius extraordinarius præfatæ monialis & vt talis potest cū ea loqui,denominatione Confessarij potente subsistere tantū in actu primo,absq; eò quòd deueniatur ad actum secundum,nempe ad confessionē effectiuè audiendam.

Hh Addo

277 Addo quòd, cùm *Diana par.3 tract.2 resol.104.* & ante illum *Peyrin. tom. 1. priuil. Constit.6. Pij V. num.36.* alijq; docti Recentiores non improbabiliter putent religiosum non subiacere pœnis latis contra Regulares ad monasteria monialium accedentes sine licentia, si alicui moniali declarent casum aliquem conscientiæ: cùm talis locutio speciem habeat piæ exhortationis; & alioqui cesset finis prohibitionis in particulari iuxtà ea, quæ habet *Diana par.5 tract.14 resolut.96.* si velint consequenter philosophari, concedere debent Ordinarium posse mittere Religiosum ad aliquod monasterium monialium causa ibi exercendi aliquod opus pietatis (v.g. ad componendam aliquam seditionem exortam inter moniales, ad cōsolandam monialem grauissima tristitia affectam, ad consulendum in re graui concernente bonum monasterij, & ad alios similes effectus) in his quippe procedit eadem ratio, quæ in casu à præfatis Doctoribus concesso. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in decreto iussu Sixti V. edito anno 1590. expressè statuit nulli Religioso cuiuscunq; ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Visitatoribus respectu monialium subiectarum, necnon Confessario tam ordinario, quàm extraordinario) licere absq; licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad monasteria quarumcunq; monialium ad colloquendum, siue tractandum cum eis; siquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit casum pietatis, & charitatis, qui regulariter non præsumitur comprehensus sub generali prohibitione iuxta regulam: *Non veniunt sub generali prohibitione, quæ quis non esset verosimiliter prohibiturus, si in specie exprimerentur;* sed solùm excludit casum, in quo religiosus velit accedere ad moniales titulo vrbanitatis; ad eas visitandas v.g. ad negotia sæcularia tractanda, & similia.

Dices, quid si Episcopus mittat Religiosum ad monasterium aliquod monialium, vt tanquam Confessarius extraordinarius excipiat earum confessiones; & talis religiosus re vera ibi nullam excipiat confessionem, sed solùm vacet componendis dissidijs, præbendis salutaribus consilijs, & instruendis monialibus in vita spirituali, est ne is tutus in conscientia?

278 ℞. Esse, & quidem, etiamsi sciat de facto nullam monialem ex eo monasterio accessuram ad ipsum causa confitēdi, sed solùm ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum: dummodò ipse ex sua parte sit paratus excipere etiam confessionem, saltem alicuius ex dictis monialibus: patet autem responsio ex dictis *sup. §. quòd si hac occasione* sub finem.

QVÆRES XX. An Religiosus destinatus in extraordinarium Confessarium alicuius monasterij monialium ad 10. dies v. g. possit tuta conscientia accedere ad ipsas causa tractandi aliqua negotia cum aliqua illarum, aut differendi cum ipsis, etiam illis diebus, qui supersunt post exceptas confessiones omnium, & singularum monialium.

279 ℞. De rigore iuris posse, cùm adhuc maneat Confessarius illarum monialium; & quidem non solùm in actu primo (quod etiam sufficeret)

sed

sed etiam in actu secundo; & maximè, si accedat ex sua parte paratus ad audiendas item confessiones monialium, quæ fortè iterum accedant: & hoc puto procedere, etsi iam recessisset ab ijs animo non ampliùs reuertendi, idq; ipsis significasset (& hoc ob dicta *cap. 4. num. 50.*) quamuis id non expediat tum ob ædificationem monialium; tum ad vitandos rumores, qui inde possent suscitari quò ad forum externum, si Episcopus id præsentiret.

Hæc autem responsio à fortiori videtur procedere in casu, quo Religiosus deputatus in extraordinarium sine temporis limitatione, paucis post diebus à recessu, ad monasterium illud reuocaretur, vt audiret confessionem monialis, quæ antea ratione morbi ad illum non potuit accedere. Ducor tum quia *Concilium Tridentinum* dicit Confessarium extraordinarium monialium debere omnes audire, ideòq; cùm dicta monialis absq; sua culpa ab eo non audita, habeat ius, vt audiatur, idq; fieri nequeat in absentia; potest illum reuocare, etsi ille absolutè se licentiauerit ab illo monasterio: tum quia Confessarius potuisset in generali monialium confessione interponere paucos dies, & posteà redire ad audiendas moniales nondum confessas; ergò & id facere poterit in præsenti casu.

QVÆRES XXI. An deputatus in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij monialium possit tuta conscientia agere cum aliqua, vel aliquibus dictarum monialium, etiamsi ei non confiteantur; si aliàs ipse accedat animo excipiendi confessiones non omnium monialium, sed solùm aliquarum, vtpote alijs negotijs distentus, & principaliter intendens negotiari, ac disserere cum illa, aut illis monialibus: cùm tamen Episcopus, qui illum deputat, intendat illum excipere confessiones quarumcunq; monialium ad talem effectum accedentium.

280 ℞. Deputatum in Confessarium extraordinarium posse in casu proposito agere cum illa, vel illis monialibus, etiamsi nolint ipsi confiteri, & quidem etiam de negotijs temporalibus; cùm sic verè accedat tanquam Confessarius legitimè deputatus, & talem se præstet, etiam in actu secundo, dum audit confessiones aliquarum monialium, quamuis non omnium: sicq; de eo verificetur doctrina tradita *quæst. 19. in responsione principali.*

QVÆRES XXII. An Confessarius extraordinarius monialium, auditis illarum confessionibus, possit absq; violatione sigilli confessionis postea carpere aliquos defectus illarum auditos in confessione, si ijs concionetur; aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatissam monasterij, vt circa hoc, vel illud inuigilent, loquendo tamen in communi.

281 ℞. Quòd, quamuis prædicta fieri possint, si inde non possit deueniri in notitiam personæ particularis eo defectu laborantis; præsertim si monasterium sit valdè numerosum, ideòq; ex notitia illa generali difficiliùs con-

ſtare poſſit de perſona particulari. nihilominùs, quia ſemper conſulendum eſt integritati ſigilli confeſſionis, & quàm maximè curandum eſt, vt tollatur omnis ſuſpicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odioſum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præſertim fœminis natura ſua valdè ſuſpicacibus: propterea puto Confeſſarium monialium, ſiue ordinarium, ſiue extraordinarium, debere in hoc vti magnâ circumſpectione; ac proinde regulariter debere cauere, ne defectus magis particulares monialium repræhendat inter concionandum, aut eos detegat monialium Superioribus ad illos impoſterum præcauendos. colligitur ex *Diana par.5. trac.11.reſol.36.* & Maldero, ac Beia ab ipſo allegatis; qui *Diana par.2.trac.15.reſol.13.* ex Nugno, & Fagund. monet peccare peccato reuelationis ſigilli illum, qui, etſi non nominet perſonam, detegendo defectum illius auditum in confeſſione, nominat tamen religionem, ex qua eſt pœnitens: cùm ſic ignominia redundet in religionem, & conſequenter in ipſum pœnitentem tanquam in membrum illius; quod etiam aduertit *Io. de Lugo D.23. de pœnit. num.63.*

An verò peccet contra ſigillum Confeſſarius, qui interrogatus ab Abbatiſſa monaſterij, num audiuerit confeſſionem huius, aut illius monialis, dicit ſe non audiuiſſe, cùm re vera audiuerit, non tamen abſoluerit, eò quòd careret debita diſpoſitione.

382 ℞. Peccare, ſi conſtet Abbatiſſæ hanc, vel illam monialem, de qua interrogat Confeſſarium, ei re vera fuiſſe confeſſam, v.g. ex aſſertione illarum ipſarum monialium. Moueor, quòd Confeſſarius in talibus circunſtantijs negans ſe audiuiſſe confeſſionem dictarum monialium indirectè negat ſe illas abſoluiſſe, & quidem ex ipſarum indiſpoſitione: cùm nullam afferat cauſam dilatæ abſolutionis oppoſitum ſuadentem (qualis eſſet, ſi Confeſſarius diceret illam inchoaſſe confeſſionem generalem, ſed non abſoluiſſe, redituram poſtea ad illam perficiendam, vel certè ſe fuiſſe vocatum aliò, & regreſſum non inueniſſe illam, &c.) conſtat autem, quod Confeſſarius non poteſt ſine violatione ſigilli dicere ſe non abſoluiſſe pœnitentem ipſi confeſſam; quando ex occurrentibus circunſtantijs negatio abſolutionis probabiliter præſumitur proueniſſe ex indiſpoſitione ipſius pœnitentis: ſicut benè notauit *Io. de Lugo ſup. num.85.* ex Nau. Soto, Suar. & alijs contra *Caietanum v. confeſſio* dicentem non reuelari indirectè confeſſionem dicendo *non abſolui illum.*

Addo quod ſi Confeſſarius monialium dicat aliquam ex ſuis monialibus violaſſe clauſuram nō nominata ipſa moniali: vtiq; peccaret, cum ſic odioſa reddi poſſit confeſſio; ſed non contra ſigillum; cum non poſſit ex eo modo loquendi conſtare, de qua moniali in ſpecie loquatur. colligitur ex *Diana par.2.trac.15.reſol.15.* pro ſe referente *Onuphrium, Syluium, Nauarrum, Vivaldum, Megalam, ac Henriquez.*

Ex quo infero, quòd ſi Confeſſarius Monialium conſilij cauſa cogatur

aperire

aperire alicui tertio excessum auditum in confessione monialis sibi subditæ; illum proponere debet in genere, & quasi in abstracto; vel certè dubium, cuius petit solutionem vt ab alio sibi propositum, solerti adhibita æquiuocatione, referre nec vllo modo indicet illum à se fuisse auditum in confessione: sic quippe consulit & propriæ ignorantiæ, & secreto sigilli Sacramentalis, quod omni studio, ac diligentia seruandum est.

Puto tamen quòd si Confessarius Monialium consilij causa, vel alia ex causa manifestet delictum monialis sibi commissæ in pœnitentem, nòn manifestato nomine; nec violat sigillum, nec m. peccat; si delictum non sit infamatorium; & hoc, licèt indicet se illud audiuisse in confessione monialium. & ratio est, quòd sic ex vna parte non manifestatur persona, ideoq; non læditur sigillum; ex alia parte communitas ipsa Monialium non notabiliter offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam monasterij, & consequenter non peccatur mortaliter.

Sic censeo non posse, nec debere condemnari Confessarium monialium, qui amico dicit se nolle ampliùs vacare confessionibus monialium illarum audiendis, eò quòd aliquæ illarum sint scandalosæ, ideoq; nolit se exponere periculo æternæ damnationis; si aliàs notorium sit moniales illas esse scandalosas, & Confessarius sic loquatur ex notitia publica.

QVÆRES XXIII. Qualiter possit, & debeat procedere Confessarius extraordinarius monialium in petenda facultate absoluendi aliquam monialem à reseruatis, si probabiliter putet Prælatum, à quo petitur talis facultas; ex tali petitione deuenturum in suspicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa moniali particulari: idq; ex varijs circunstantijs ipsi Prælato notis.

283 ℞. Posse submittere tertiam aliquam personam ad petendam illam facultatem à Prælato pro quadam moniali, non manifestando; cuius ea sit monasterij, vel certè, si hoc non iuuet, posse, & debere illam absoluere indirectè à præfatis reseruatis, monendo monialem, vt curet posteà directè absolui ab illis per Confessarium monasterij ordinarium, obtenta debita facultate modo conuenienti. Ex quo colligant Prælati monialium consultum esse, vt deputatus in Confessarium extraordinarium non accedat ad illas sine reseruatorum facultate, sicut aduertimus *sup. q. 12.*

Quòd si hac occasione quæras, an citrà violationem sigilli Sacramentalis possit Confessarius denegare Communionem moniali, quam ex confessione scit esse indignam.

℞. Non posse, siue communio petatur in publico; nam hoc esset indirectè manifestare peccatum pœnitentis: siue petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel reuelatio, vel exprobatio indirecta peccati occulti; quin etiam hoc procedit, & si ea non sequatur: id enim redderet confessionem odiosam, ac difficiliorem; si sciret pœnitens posse Confessarium ipsi posteà negare petita, &

 resi-

resistere propter notitiam habitam in confessione, ita *Cardinalis de Lugo D.23. de pœnitent. num. 126. Sanchez l. 3. de matrimon. D. 16. alijq; plures apud Bonacinam D. 5. de Sacram. quæst. 6. sect. 5. part. 4. num. 17.* à quibus nec dissentient ij, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio ministrare Sacramenta, posse, & teneri negare Sacramenta occultè petita ei, quem ex confessione scit esse indignum, si cesset periculum fractionis sigilli: siquidem Confessarius monialium ex officio tenetur ijs ministrare Sacramenta: sicq; in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Putant vero aliqui non violari sigillum Sacramentale; si Confessarius monialium ex notitia habita in confessione illarum moneat Prælatum, aut Abbatissam, vt magis inuigilent super custodia clausuræ, claudant aliquam fenestram, altiùs attollant aliquem murum, aut aliquid aliud tale præstent ad impediendos excessus, qui aliàs occurrere possunt: modò non adsit periculum, vt aliqua ratione cognoscatur monialis delinquens. Colligitur ex *Conincho D. 9. de Sacrament. d. 4. num. 68. Laym. l. 5. tract. 6. cap. 14. num. 14. & Bonacina supra num. 22.* & probant, quia, etsi sigillum Sacramenti in omni casu obliget, ne confessio peccati directè, aut indirectè reueletur cuiquam hominum, cui id incognitum sit: non ita tamen semper obligat respectu ipsius confitentis, & aliorum, qui certam notitiam habent delicti; quo minùs Sacerdos ex causa graui facere aliquid possit, quod ex se ipsò quidem nullo modo est signum reuelatiuum peccati, at ijs, qui peccauerunt, aut illud ante cognitum habent, suspicionem mouere possit illud fieri ex notitia confessionis.

Dixi, *ne confessio peccati directè, aut indirectè reueletur*, vt indicarem ex *Sà v. confessio num. 32. Henriquez l. 6. cap. 21. & alijs* non violari sigillum; si manifestentur virtutes, reuelationes, & similes gratiæ pœnitentis cognitæ ex confessione; quippe quæ non sunt peccata, nec materia confessionis. excipe cum *Cardinali de Lugo supra num.* 58. nisi prædicta in confessione manifestentur ad magis declarandam propriam ingratitudinem ergà Deum; sic enim saltem in obliquo sunt materia confessionis.

Sic *Diana par. 5. tractat. 11. resolut. 50. ex Granado, & communi sensu Doctorum* putat non violari sigillum, si Confessarius dicat monialem hanc, vel illam pœnitentem suam suis minutissimis peccatis, ac scrupulis caput sibi obtundere: cum in tali casu non manifestetur vllum peccatum in particulari, & nomen *scrupulosus* communiter significet hominem timoratum, & volentem abstinere etiam ab ijs quæ licita sunt, sed aliquod periculum inducunt. idem sentit *Coninchus supra d. 1. num. 11.* monens, etsi in tali casu directè non violetur sigillum, malè tamen, ac periculosè id fieri, ideoq; abstinendum esse à tali modo loquendi.

Illud

Illud etiam hic obiter moneo, quod, si Confessarius peccatum alicuius monialis nouit ex confessione complicis; & monialis illa de eo non se accuset: potest quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quod eius grauet conscientiam, immò & speciatim, si peccatum illud sit, de quo moniales solent interrogari: non item, si sit peccatum inter moniales non vsitatum; tunc enim si monialis neget se illud commisisse, absolui debet; cum pœnitenti credendum sit tam pro se, quam contra se; & non sit ratio, cur vni potiùs credatur, quam alij. ita *Diana supra resol.21. ex Toleto, & Fagund.* cum quibus sentit *Laym.num.24.* monens, quod, si complex dedit facultatem loquendi cum alio; potest Confessarius speciatim examinare alium complicem, si sic expedire iudicetur,& absit scandalum.

Addit *Cardinal. de Lugo num. 129. ex Henriquez l.6. cap. 23. num. 2.* probabile esse non violari sigillum, si Confessarius statim, finita confessione, aliquid circa illam aduertat pœnitenti, quod oblitus fuerat. nam moraliter non intelligitur fieri extrà confessionem, quod fit incontinenti: & falsum est, quod supponit *Fagundez præced. 2. Eccles. l.6. cap. 4. num. 33.* à nobis dissentiens, finita confessione, statim censeri finitum Sacramentum, & iudicium; cum aliqui pœnitentiam imponant post datam absolutionem; & aliàs impositio pœnitentiæ grauis satis significet confessionem grauium peccatorum: quod est signum non aduersari sigillo loqui de peccatis post absolutionem; cùm censeatur adhuc durare idem iudicium Sacramentale; cuius actus sunt absoluere, punire, consulere, monere, corrigere, & similia: cum *Cardinali de Lugo sentiunt Iannerus & Io. Præpositus relati à Diana par.5. tract.11. resolut.19. qui resolut.31. ex Granado* monet sine violatione sigilli non posse manifestari pœnitentiam iniunctam pœnitenti in confessione; si ea sit talis, vt sit signum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ, vel certè peccatorum venialium specialium, quò ad numerum, aut speciem: secùs, si ea sit leuis, ita vt ex ea solum colligi possit pœnitentem confessum fuisse peccata tantùm venialia, quod certum, & commune est, vt patet.

QVÆRES XXIV. Quænam in primis obseruari debeant à Confessario monialium extraordinario, ad hoc vt vtiliter fungatur suo munere.

284 ℞. Debere obseruare sequentia; nimirum 1. vt, antequam incipiat audire confessiones, curet videre regulas, ac constitutiones Ordinis, cuius sunt moniales, quibus deputatus est in Confessarium: 2. vt accedens ad monasterium primò alloquatur Abbatissam, eamq; interroget, num ei occurrant aliqua in bonum spirituale monasterij, ac monialium subditarum manifestanda, quæ præsentiori indigeant remedio: 3. vt semper laudabiliter loquatur de Confessario ordinario, illum etiam excusans in ijs, quæ forte illi obijciuntur à monialibus: 4. vt non permittat confes-

ſiones generales nimìs neceſſarias, ex quibus proueniat maior inquietudo, ac perturbatio interioris pacis: 5. ne ſe nimis feſtinantem oſtendat in audiendis confeſſionibus, ſed patienter, ac benignè ſinat vnamquamq; monialium aperire cor ſuum; eas non interrumpendo, niſi in caſu neceſſario, neq; inſinuando, vt quàm citiſſimè ſe expediant: 6. vt cum omnibus æqualiter agat, omnem ſuſpicionem acceptionis perſonarum deuitans: 7. vt iuxta rationem, & naturam defectuum, quibus vnamquamq; monialium videt eſſe affectam, opportuna tradat remedia, ſalutaria det conſilia, & fructuoſam adhibeat exhortationem: 8. ne inter confeſſiones audiendas ſinat permiſceri diſcurſus extraneos, & ad rem non pertinentes; quibus monialis pœnitens diſtrahatur à principali propoſito: 9. ne admittat negotia temporalia vllius monialis tractanda, ſiue cum alijs monialibus, ſiue etiam cum ſæcularibus; &, ſi de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab ijs omninò ſe ſubtrahat: 10. ne vllam monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & ſimilibus ad Sacramentalem confeſſionem non ſpectantibus; niſi fortè occurrentes circunſtantiæ hìc, & nunc ſuaderent oppoſitum; moniales enim regulariter nollent cognoſci à Confeſſario; maximè, ſi ſint ætate iuniores, & inciderint in aliquem exceſſum turpiorem, cuius vel ſolâ recordatione ſummoperè confundantur.

SVBSECTIO III.

Referuntur varia, ac vtilia monita, quibus moniales dirigantur ad Profectum ſpiritualem per Confeſſarium tam ordinarium, quam extraordinarium.

QVoniam in audiendis monialium confeſſionibus identidem expedit, immò & oportet ijs tradere opportuna monita iuxtà ſpirituales neceſſitates, quæ in ijs ex ipſarum confeſſione deteguntur: & alioqui non omnes, qui ad earum confeſſiones deputantur, ſiue vt ordinarij, ſiue vt extraordinarij, eiuſmodi monita habent in promptu, vt par eſſet. proinde in gratiam illorum, & in bonum ſpirituale ipſarum monialium, ad complementum huius tractationis placet in hac ſubſectione afferre varia monita, eaq; efficacia, ac valdè vtilia, ex ſacris litteris, Sanctis Patribus, Magiſtris vitæ ſpiritualis, & ex ipſa experientia deprompta; quæ deſeruiant ad conſulendum varijs indigentijs ſpiritualibus monialium ab ipſis in confeſſione manifeſtatis. Hæc autem monita ſæpius lectitent Confeſſarij, eaq; ſibi ſic faciant familiaria, vt in audiendis monialium confeſſionibus

ea pa-

ea parata habeant, ijsq; illa opportune suggerere valeant iuxtà necessitatem spiritualem ipsarum hic,& nunc cognitam.

285 *Referuntur monita pro monialibus ad comparandam perfectionem.*
286 *Item pro Superiorissis ad gubernationem rectam.*
287 *Item pro officialibus Conuentus ad suum officium rectè obeundum.*
288 *Item pro monialibus vulgo dictis Conuersis ad suum munus benè explendum.*
289 *Item pro Nouitijs ad vitam religiosam ritè instituendam.*
290 *Item pro puellis causa educationis manentibus intrà monasterium ad bonam ipsarum educationem.*
291 *Item ad orationem fructuosè faciendam.*
292 *Item ad Horas canonicas deuotè recitandas.*
293 *Item ad examen tum generale, tum particulare vtiliter faciendum.*
294 *Item ad confessionem peccatorum fructuosè faciendam.*
295 *Item ad communionem Eucharisticam dignè recipiendam.*
296 *Item ad Missam reuerenter audiendam.*
297 *Item ad conciones cum fructu spirituali audiendas, ac pios libros vtiliter legendos.*
298 *Item ad timorem mortis corporalis moderandum.*
299 *Item ad infirmitates corporis patienter sufferendas.*
300 *Item ad ærumnas, ac infortunia præsentis vitæ fortiter sustinenda.*
301 *Item ad superandas tentationes.*
302 *Item ad confirmandum animum in vocatione religiosa vacillantem.*
303 *Item ad fouendam charitatem fraternam.*
304 *Item ad ablegandam spiritualem tepiditatem.*
305 *Item ad promouendam regularum obseruantiam.*
306 *Item ad perfectam religiosæ paupertatis obseruantiam.*
307 *Item ad votum religiosæ castitatis exactè custodiendum.*
308 *Item ad perfectam obedientiam in religione seruandam.*
309 *Item ad vitandam sæcularium personarum conuersationem.*
310 *Item ad auersandum quodcunq; peccatum mortale.*
311 *Item ad vitanda peccata venialia.*
312 *Item ad abigendos conscientiæ scrupulos.*

QVÆRES I. Quæ monita tradi possint, ac debeant monialibus, vt eæ facilius, ac expeditius religiosam perfectionem consequantur.

285 ℞. Posse, & debere tradi sequentia, videlicet.

1 Sacramenta frequentent, & sacram Communionem regulariter octauo quoque die recipiant; sicut de facto in Ordinibus virorum religiosorum obseruantioribus fieri solet: at id faciant cum debita præparatione iuxtà dicenda

cenda inferiùs; curentq; ex frequenti communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei: ita vt de qualibet earum veraciter dici posſit illud *Prou. 31. Panem otioſa non comedit.*

2 Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie ſe exerceant, eam ſemper dirigentes ad proprium ſpiritualem profectum: quod omninò conſequentur, ſi iuxtà inferiùs dicenda omni ſtudio curabunt, vt ipſarum oratio non ſit merè intellectualis, & ſpeculatiua, ſed practica, & effectiua videlicet ordinata ad emendationem defectuum & acquiſitionem virtutum, quibus maximè indigent.

3 Certis temporibus, ſiue priuatim, ſiue publicè (vt fit in Societate Ieſu.) vota ſuæ profeſsionis, præmiſsa aliqua præparatione, magno animi ſenſu renouent.

4 Pios libellos attentè, ac deuotè legant, eoſq; de conſilio proprij Confeſsarij.

5 Saltem ſemel in die faciant conſcientiæ examen non ſolùm generale, ſed etiam particulare iuxtà formam inferiùs *q. 9.* tradendam.

6 Omni ſtudio curent ſingularum regularum, etiam minimarum obſeruantiam; ne modica ſpernentes paulatim decidant, & in exceſsus grauiores paulatim labantur cum graui ſalutis ſpiritualis diſcrimine.

7 De defectibus commiſsis debitam pœnitentiam à Superiorisſa depoſcant, vel certè ab ea impoſitam promptè ac humiliter impleant: idq; etſi contingat illam imponi ob defectũ verè non culpabilem; cùm in tali caſu maius acquiratur meritum iuxtà illa verba *S. Petri 2. c. 2. quæ vobis eſt gloria, ſi peccantes, & colaphizati auffertis, ſed ſi benè facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum.*

8 Miniſteria conuentus, ad quæ iuxtà conſuetudinem monaſterij deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac promptè; memores ſe obire ea propter vnum Deum, & ab eo ſolo debitam mercedem eſse obtinendam.

9 In omni loco diuinæ meminerint præſentiæ ſcientes ex 23. *Eccl. quod oculi Domini multò plus luxidiores ſunt ſuper ſolem circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum corda intuentes in abſconditas partes*; ſicq; iuxtà monitum *S. Bernardi in Pſalm. qui habitat, ne audeant illo præſente, quod vidente homine non auderent.*

10 In exercitio bonorum operum iuxtà conſilium *S. Bernardi in ſpeculo monach.* identidem ſibimetipſis dicant, *Si modò mortitura eſſes, faceres iſtud?* adeoq; ſiue confiteantur, ſiue communicent, ſiue officium diuinum recitent, ſiue miſſæ aſſiſtant; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, ſi certæ eſſent ſe tunc vltimò confiteri, communicare &c. conſtat autem, quòd, ſi id certò noſſent, prædicta facerent cum omnimoda perfectione ipſis poſſibili. quo pacto *S. Baſilius inſtructio, ad filium ſpiritualẽ ait: Semper ante oculus tuos verſetur vltimus dies, vt facilius te poſſit refrænare ab omnibus vitijs:* quod monet etiã *Horatius l. 1. ep. 4. Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.*

11 In

11 In omnibus curent maiorem sui abnegationem tam animi, quàm corporis; ita vt cum *Paulo Gal.6.* veraciter dicere possint *Mihi mundus Crucifixus est, & ego mundo:* ad hoc enim vocantur religiosi à vita communi ad religiosam, vt per continuam sui abnegationem mundo moriantur, vni Deo viuentes.

12 Otium quàm maximè auersentur, ideoq; ab exercitijs mentalibus ad corporalia transeant iuxtà monitũ, quod dedit Deus S. Antonio his verbis *Antoni, quæris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus. labora, & semper aliquid facito.*

13 Totam suam conscientiam candidè, ac sincerè suo Confessario aperiant ipsi manifestantes tam defectus, ac deprauatas animi propensiones, quàm virtutes, corporis afflictiones, tentationes, diuinas illustrationes, & quæcumq; ipsis occurrunt in vita spirituali. *tamdiu enim* inquit *Cassianus collat.2. Abb.Moys.c.10. suggestiones eius noxiæ* (idest dœmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde: illico enim vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit.*

14 Mutuam inter se vnionem, & charitatem seruent, se inuicem sustinentes, & defectus sororum quibus cum viuunt, ingeniosa, ac sedula charitate dissimulantes: si quidem, vt loquitur *S. Hieronymus in regul. monach. sine charitate cœnobia sunt tartara, habitatores sunt dæmones; cum hac verò sunt Paradisus in terris*, & in eo degentes sunt angeli.

15 Attendant non mala exempla (si quæ fortè viderint) sed bona (quæ Deo dante, non desunt in quolibet monasterio) hincq; sumant rationem proficiendi magis ac magis in virtutibus religiosis.

16 Maximè abstineant à sæcularium conuersatione, sicq; valdè rarò accedant ad collocutoria, & non nisi cum assistẽtia Auscultatricum, ac præmissa breui aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipsum vllo modo offendant in tali accessu, ac collocutione ad quod possent deseruire verba *Psalm. 140. Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis.*

17 Proponuntur ijs monita, quæ B. Aegidius per modum paradoxorum docuit, vt ab ijs sedulo in praxim deducantur; videlicèt; Si vis benè videre, erue oculos tuos, & esto cœcus: si vis benè audire, esto surdus: si benè loqui, esto mutus: si benè ambulare, abscinde tibi pedes: si benè operari, mutila tibi manus; si benè amare, habeas te odio, si benè viuere, te mortifica: si benè lucrari, disce perdere; si vis esse diues, esto pauper; si vis esse in delicijs, affige te; si vis esse securus, esto semper in timore: si vis exaltari, humilia te: si vis honorari, despice te, & honora te despicientes: si vis habere bonum, sustine malum: si vis esse in quiete, labora: si vis benedici, desidera maledici. O quàm magna sapientia scire hæc facere; & quia magna sunt, non omnibus data sunt.

18 Paupertatem diligant tanquam matrem; castitate æmulentur angelicam; obedientiam seruent perfectissimam, in omnibus propriam abnegantes

tes voluntate, eamq; subijcientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idq; ex amore Christi, qui factus est obediens vsq; ad mortem, mortem autem Crucis.

QVÆRES II. Quibus monitis iuuari possint Superiorissæ monialium ad rectam monasterij gubernationem.

286 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; videlicèt.

1 Cultum Dei, & bonum spirituale subditarum in primis omni studio, ac diligentia promoueant iuxta illud Christi monitum *Quærite primùm regnum Dei:* cultum quidem Dei curando vt horæ canonicæ in choro statutis temporibus frequenter, ac deuotè recitentur, missæ in templo celebrentur, eiusq; altaria sint munda, ac benè præparata; bonum verò spirituale subditarum, fouendo in ipsis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum, nec non curando, vt Confessarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos concionatores, qui identidem illas ad perfectam regularum obseruantiam, plenam sui abnegationem, & religiosarum omnium virtutum acquisitionem efficaci exhortatione impellant.

2 Omnimodam regularum obseruantiam procurent, etiam in minimis; scientes modica spernentem paulatim decidere: sicq; prudenter, ac discretè illas transgressiones puniant salutaribus pœnitentijs, interdum tamen dissimulantes iuxtà illud *nescit regnare, qui nescit dissimulare*: & interdum monentes prius materno affectu monialem transgredientem, comminando, pœnam ei infligendam, nisi resipiscat; vt si non amore virtutis, saltem formidine pœnæ à delinquendo imposterum deterreatur.

3 Quàm maximè inuigilent circà mores monialium iuniorum, sollicitè obseruantes, à quibus aduocentur ad collocutorium, quas literas accipiant, & scribant, & quibus quos libros legant; quas habeant conuersationes; an mittant, & quibus, dona, & à quibus recipiant; aliaq; id genus; memores adolescentem iuxtà viam suam, etiam cum senuerit, non recedere ab ea *Prou.* 22.

4 In regimine monasterij non ducantur respectibus humanis, nec omittant implere munus suum ex metu incurrendi offensionem subditarum: quin potiùs dicant cum Apostolo *Galat.* 1. *An quæro hominibus placere? si hominibus placerem Christi seruus non essem*.

5 Identidem inspiciant, an officiales monasterij rectè, ac fideliter munus suum exerceant, &, si quam illarum fortè minùs benè se gerere reperiant in munere ipsi commisso, illam admoneant; &, si opus fuerit, non puniant solum, sed etiam amoueant.

6 Inuigilent super famulos vtriusq; sexus ad monasterij seruitia deputatos num defferant monialibus nuncia aut epistolas, quæ cedant in præiudicium boni spiritualis earum, boni nominis monasterij, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7 Facilem, ac benignum accessum exhibeant vnicuiq; suarum subditarum, sicq;

sicq; hæ ergà ipsas magnam concipiant confidentiam, agnoscentes se habere matrem, quæ possit compati omnibus infirmitatibus ipsarum.

8 Confessario monasterij ea solum conferant quæ possunt prodesse bono spirituali, ac communi quieti monasterij; non item quæ spectant ad distributionem officiorum, aut negotia temporalia Conuentus: aliàs moniales suspicari possent identidem hoc, vel illud factum fuisse ex Superiorissa ex consilio, ac suggestione Confessarij, & se ab illo offensas existimantes debitam in illum confidentiam amitterent; quæ tamen adeò est necessaria in tribunali Sacramentalis confessionis, maximè in fœminis.

9 Etiam personaliter visitent identidem ostium clausuræ collocutorium, & alia similia loca; vt subditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto à propria Superiorissa magis sibi caueant: ad quem effectum fortè consultum esset, vt, Abbatissa existente in choro tempore diuinorum officiorum, aut in refectorio, vel alio loco publico, eius Vicaria, seu Priorissa ipsi subordinata maneat extrà; ita vt, occurrente necessitate, possit accurrere ad hunc, vel illum locum; sicq; Moniales nunquam esse possint tutæ, quin ab aliqua ex Superiorissis deprehendi possint in delicto, quod fortè meditentur: fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit.

10 Moniales magis modestas, & meliùs morigeratas suauiùs tractent, ijs faciliùs petita concedant, illas ad officia digniora promoueant, & in ipsas maiorem ostendant confidentiam; è contrà pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem monialium peruicacium, ac regularem disciplinam subuertentium: si quidem de Deo ipso dicitur *deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles Lucæ 2.*

11 Venerentur, ac honorent moniales antiquiores, eas præsertim quæ iam fuerunt abbbatissæ, ab ijs consilium petant in negotijs grauioribus monasterij, & ergà ipsas magnam ostendant confidentiam: non ita tamen, vt de vlla ipsarum dici possit; hæc regit, ac moderatur nos, & nostram Abbatissam; idq; cum graui offensione, & perturbatione Conuentus.

12 Non ducantur suis sensibus, sed in rebus arduis petant consilium à suis discretis, illas libenter audiant, & si consilium suggerant opportunius, illud sequantur, memores *vbi sunt multa consilia, ibi esse salutem Prou. 11.*

13 Non sint faciles in præstanda fide subditis referentibus hunc, vel illum excessum fuisse ab hac, vel illa moniali commissum; sed prudenter, & cautè disquirant, vera ne sint, an falsa quæ referuntur: nec vnquam manifestent, à quibus id scierint.

14 Si quam nouerint discordiam exortam fuisse inter subditas, statim per se, aut aliquam ex alijs monialibus grauioribus: aut etiam per Confessarium, illam componere studeant iuxtà illud *Ephes. 4. Sol non occidat super iracundiam vestram.*

15 Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem ijs, non solùm suppeditãdo omnia necessaria ad sanitatem recuperandam, sed etiam illas

illas sæpè visitando, ac recreando tum per se, tum per alias moniales, & procurando eis tempestiuè remedia spiritualia iuxtà occurrentem indigentiam.

16 Ne subditis committant officia conuentus suprà vires ipsarum; &, si ex suorum consanguineorum inopia non habeant, vnde faciant ordinarias expensas in officio commisso, aut illud ipsis non committant, aut ex bonis communibus monasterij necessarias subministrent expensas.

17 Ne se ostendant magis amicas, ac familiares vni, quàm alij, sed se matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non esse acceptionem personarum; sicq; curent cuilibet subditarum materni affectus viscera ostendere, vt quælibet putare possit se præ alijs esse dilectam.

18 Ne sinant induci nouas consuetudines regularis disciplinæ relaxatiuas intrà monasterium; sed eas quam citissimè eradicent, implorato etiam, si opus sit, auxilio proprij Prælati.

19 Bono exemplo in omnibus præeant monialibus subditis certò sibi suadentes; quod agitur à Prælatis, facilè trahi à subditis in exemplum *c. magnæ de voto*: salutaria item consilia, ac monita illis tradant, pro vt hic, & nunc necessarium iudicauerint: imò & acriùs repræhendant, si opus fuerit: dicente ipsis Domino Deo *Ierem. 1. Ne formides à facie eorum; nec enim timere te faciam vultum eorum*.

20. Monialibus subditis necessaria ad victum, vestitum, habitationem, ac recreationem, si ferant annui redditus monasterij, abundè potiùs, quàm parcè subministrent; animo recolentes, vbi est abundantia, ibi esse obseruantiam; & quòd, *si non fuerint saturati, & murmurabunt, Psal.* 58.

21 Caueant pro viribus, ne monasterium grauent nouis debitis, si tamen necessitas exigat, vt aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, seruatis seruandis: cùm sit consultius monasterij bona grauare ære alieno, quam monasterium implere quærimonijs, ac murmurationibus contrà Superiorissas, ac officiales Conuentus.

22 Illam propriæ Vicariæ, seu Priorissæ conferant potestatem, vt inde conijciant moniales subditæ in quanta æstimatione ac veneratione ipsa haberi debeat, sicq; inducantur ad promptiùs exequenda eius iussa: licèt aliàs non deceat illam passim se ingerere in repræhendendis subditis, aut concedendis licentijs maioris momenti.

23 Vt Quotidie se, & omnes suas subditas, Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Ecclesiæ, proprio, & Angelo suo Custodi enixè commendent; nec non identidem reflectant super necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus singularum subditarum, ijsq; omni studio conentur afferre opportuna remedia.

24 Ne subditas suas permittant vacare certis speciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularē obseruantiā, animū distrahāt à spiritualibus exercitijs, corporis obsint sanitati, & præbeant ansā tractādi cū secularibus.

25 Sint

25 Sint constantes in decretis, ac suis deliberationibus, nec ita facilè mutent consilium ob humanos respectus: quamquam consultum sit interdum mutare consilium, sed semper in melius, si occurrant iustæ rationes id faciendi.

26 Puellarum educationis causa degentium in conuentu peculiarem habeant curam, accuratè dispicientes, quibus moribus sint prædita, à quibus vocentur ad crates collocutorij (ad quas nunquam accedant sine propria magistra) an, quas, & quibus personis epistolas scribant, aut accipiant; an secedant in loca monasterij secretiora, & ad quem effectum; an frequententent Sacramenta; an debitam seruent modestiam in vestitu, incessu, ac sermone, aliaq; id genus.

27 Meminerint durissimum esse iudicium his, qui præsint, eosq; teneri reddere rationem de animabus subditorum; ideòq; studeant exercere munus suum coram Deo, ac hominibus, vt decet, ac oportet; sic enim à Deo condignam referent remunerationem, maiusq; meritorum cumulum obtinebunt.

QVÆRES III. Quæ documenta à Confessarijs Monialium suggeri possint; & debeant Monialibus ad officia Conuentus deputatis, vt ea laudabiliter exerceant.

187 ℞. Posse, & debere suggeri sequentia: videlicèt.

1 Munus sibi commissum fideliter, ac exactè, semoto quocumq; humano respectu, exerceant iuxtà regulam, statuta, & consuetudines proprij Ordinis, ac monasterij; in omnibus vnum Deum, eiusq; gloriam, & bonum commune religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2 Sint omninò subordinatę Superiorissæ monasterij in capite; eius sensibus omninò acquiescant (quòd tamen non facit, quin ei significare possint modestè proprium sensum circa res concernentes officium illis commissum; se aliàs eius arbitrio, ac iudicio in totum subijcientes) ei fideliter referant, si quid in suo officio occurrerit, quod iudicent ei referendum esse ob communem bonum monasterij, siue spirituale, siue temporale: ne postea cum *Isaia 6. cap.* cogantur dicere *Væ mihi quia tacui*.

3 Curent in exercitio proprij muneris placere, non hominibus, sed Deo: sicq; ad captandam aliarum sororum beneuolentiam non faciant contrà propriam conscientiam, permittentes, ac dissimulantes ea, quæ cedere possint in Dei offensam, ac præiudicium graue spiritualis boni Conuentus; non formident incurrere odium, ac offensionem Monialium minùs obseruantium, quarum excessus impedire satagunt; memoria retinentes quod habetur *1. Petri 2. Si quid patimini propter iustitiam, beati*.

4 Crebrò meminerint, si ex ipsarum incuria, ac negligentia grauis excessus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab ijs exigendam esse: quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & facilè impediuissent, si tempestiuè Superiorissam admonuissent, vt sua prudentia, ac vigilantia, pro-

probabili periculo, ac proximæ occasioni commissi excessus obstaret iuxtà illud *Principijs obsta; serò medicina paratur*.

5 Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur, scientes hilarem datorem diligi à Deo: si enim egrè, & quasi inuitè illud impleant, eundem laborem subibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes; sicq; in fine cogentur dicere *Per totam noctem laborantes nihil cępimus*.

6 Sicut non debent recusare, aut negligenter obire communia monasterij officia ob studium propriæ quietis, & vt commodiùs vacent Deo, & sibimetipsis, si ad ea deputentur à Superiorissa: sic cauere debent quàm maximè, ne ijs ita se immergant, vt non supersit tempus vacandi consuetis exercitijs pietatis, vel certè, si ea obeant, incuriosè, ac negligenter ea præstent cum graui damno proprij profectus spiritualis.

7 Si ex officio commisso curã habeant bonorum temporalium monasterij, ea curent conseruare diligenter; nec de ijs disponant, nisi iuxtà mentem Superiorissę, siue expressam, siue tacitam, ac interprætatiuam: quippe quæ sunt de Christi patrimonio adeoq; tractari debent tanquam res sacræ.

8 Si re ipsa nequeant satisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipsarum respectiuè; curent ei satisfacere, saltem verbis humanioribus magno animi sensu, significantes sibi maximè displicere, quòd ei in re proposita gratificari non valeant; sic quippe magis fouebitur fraterna charitas, & minùs tristabitur soror, cui res illa petita denegatur.

9 Si ratione officij demandati occasionem habeant agendi cum sæcularibus, agant semper magna cum ædificatione: ita vt verè possint dicere cum *Paulo 2. Cor. 2. Christi bonus odor sumus*: quòd facilè assequentur, si se ostendant graues, modestas, patientes, humiles, ac deuotas, & cum sæcularibus non nisi spirituales, aut saltem necessarios admisceant sermones, hosq; breues.

10 Caueant, ne sumptus immoderatos faciant non necessarios in proprio officio; &, si quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam ostentationem: aliàs de ijs dicetur *receperunt mercedem suam Matth. 6.* præterquam quod hac ratione exercitium officiorum communium inter moniales efficitur intolerabile respectu illarum, quibus non suppetunt facultates ad faciendas expensas adeò excedentes: vnde fit, vt eæ ab alijs negligantur, inquietæ viuant, & interdum etiam cogantur indigna præstare, vt parent necessarias expensas; idq; cum graui iactura proprij profectus spiritualis, ac bonæ existimationis Conuentus.

QVÆRES IV. Quibus medijs iuuari possint, & debeant à Confessarijs monialium moniales vulgò dictæ *conuersæ* ad hoc vt benè se gerant in exercendis ministerijs temporalibus monasterij.

288 ℞. Posse, & debere iuuari sequentibus medijs; nempè.

1 Vt contentæ sorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officijs, conuentus se occupent; non ad occultum seruientes quasi hominibus placen-

placentes, sed vt famulæ Christi facientes voluntatem Dei ex animo: sic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.* 15. *Protector tuus sum, & merces tua magna nimis*.

2 Meminerint sæpiùs fœminas similis conditionis longè maiores labores sustinere, & grauiores ærumnas perpeti ad victum, & vestitum præcisè comparandum; quin & ipsas idem facturas fuisse, si ad statum religiosum non fuissent vocatæ: cùm in præsentia pari labore, vel etiam minori, non solum victum ac vestitum sibi acquirant, sed præterea cælestis beatitudinis thesaurum lucrentur: sicq; se excitent ad labores monasterij subeundos maiori cum alacritate, gratias Deo identidem de hac ipsa re agentes.

3 Sibi persuadeant se seruire Christo in monialibus iuxtà illud *Matth.* 25. *Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis*; ideoq; sua ministeria ea animi alacritate præstent, qua præstarent, si ea Christo corporaliter præsenti exhiberent.

4 Se promptas Superiorissæ exhibeant ad quodcunq; genus ministerij, ac seruitij, nec se ostendant addictas vni potiùs, quàm alij: quin potiùs se offerant ad exercenda ea, quę sunt viliora, & ab alijs communiter refugi solent; scientes se hac ratione maiora meritorum incrementa acquisituras esse, & rem Deo longè gratiorem facturas.

5 Otium quàm maximè euitent, ac proinde, si, expleto proprio munere, supersit tempus, vbi solita deuotionis exercitia impleuerunt, adiuuent socias, si fortè earum opera indigent in suo ministerio obeundo, vel certè quærant à Superiorissa, an ipsi occurrat aliquid, quod faciant: idq; iuxtà consilium Salomonis *Ecclesiast.* 9. *Quodcunq; facere potest manus tua, instanter operare*.

6 Nunquam conquærantur de Superiorissa, aut alia quacunq; moniali, quòd illas nimis grauent: quin potiùs, si coram Deo re vera sentiant se esse nimis grauatas, confidenter adeant Superiorissam, eiq; proponant suas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcunq; illa in Domino iudicauerit.

7 Moniales ad vsum chori destinatas debito honore, ac reuerentia prosequantur tum verbis, tum factis; cum ijs magna animi submissione tractent; suam illis operam in omnibus exhibeant; Deoq; agant gratias se factas fuisse sorores illarum in religione, à quibus in sæculo nec fortè in famulas admissæ fuissent.

8 Ex rebus monasterij ipsis ratione officij commissis ne vnquam audeant sibi quidquam vsurpare sine debita licentia & de ijs omninò disponant iuxtà præscriptum Superiorissæ: caueantq; ne in ijs distribuendis sint personarum acceptatrices, meliora dantes sororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: aliàs in die iudicij audient contra se proferri quod habetur *Lucæ* 16. *Redde rationem villicationis tuæ; iam enim non poteris villicare*.

9 Bona monasterij ipsarum curæ commendata custodiant diligenter, ac si essent propria; meminerintq; sibi de ijs reddendam esse rationem non solum Superiorissæ, sed etiam Deo, si ipsarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10 Non ita se dedant proprij officij exercitijs, vt consuetas orationes, examen conscientiæ, & alia pietatis opera vel omninò omittant, vel magna cum negligentia impleant; oblitæ moniti Euangelici: *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius.*

11 Dum occupantur in exercitio proprij officij, sæpissimè recordentur diuinæ præsentiæ, recitent frequenter orationes iaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in suorum peccatorum remissionem; studeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes suas operationes, habeantq; in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo ostendent se non esse famulas mercenarias, sed ancillas Christi, sed seruas Dei, sed religiosas christianæ perfectionis studiosas.

12 Sint fortes in sustinendis laboribus proprij officij, humiles in tolerandis repræhensionibus Superiorissæ, & patientes in audiendis quærimonijs contra ipsas iustè, aut iniustè excitatis; memores acquisitionem religiosæ perfectionis potissimùm pendere ex continua sui abnegatione iuxtà illa verba Christi: *Lucæ 9. Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me.*

13 Non contristentur, nec ægrè ferant labores suos esse minùs acceptos Superiorissæ, ac monialibus; non enim propter ipsas, sed propter Deum debent laborare; nec par est, vt Christi famulæ intendant placere hominibus; cùm potius conari debeant, vt placeant Deo, verba illa. Pauli sæpè repetentes: *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem*; & animo recolentes non eum probatum esse, qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat vt habetur 2. *Corinth.* 10.

14 In exequendo proprio officio sint diligentes, ac sollicitæ; ita vt omnia temporibus debitis, quantùm ad ipsas spectat, sint parata; sicq; ex illarum culpa in monasterio non excitentur quærimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maximè aduersantur, ac communem pacem perturbant.

15 Munditiem omni studio curent in proprijs officinis, & in rebus omnibus ad ipsarum officium spectantibus quippe quæ maximè decet religiosos homines, & omnibus esse solet acceptissima.

QVÆRES V. Quæ documenta à monialium Confessarijs tradi possint, ac debeant monialibus nouitijs ad vitam religiosam ritè in ijs instituendam.

289 ℞. Posse, & debere tradi sequentia; nimirum.

1 Intelligant beneficium vocationis religiosæ esse singulare; de eo quotidie gratias Deo agant quàm maximas, & perseuerantiam toto animi affectu de-

ctu depræcentur; memores non eum, qui inceperit, sed qui perseuerauerit vsq; in finem, saluum futurum esse.

2 Animo sæpè recolant religiosos in religione viuere puriùs, cadere rariùs, surgere velocius, incedere cautiùs, imorari frequentiùs, quiescere securiùs, mori confidentius, purgari citius, remunerari copiosiùs, ad æternam gloriam peruenire faciliùs.

3 Frequenter meditentur, vnde erutæ, quò vocatæ quæ mala euaserint, quę bona acceperint: ad quid religiosum statum susceperint; quibus medijs finem intentum assequi possint: quas, & quantas obligationes susceperint in ipso religionis ingressu.

4 Meminerint frequenter, quod *locus non facit sanctos, sed operatio bona locum sanctificat, & nos,* teste *S. Augustino in serm. 27. ad Fratres in Eremo: peccauit enim Angelus in cœlo, peccauit Adam in Paradiso; & tamen nullus locus sanctior illis erat: si habitatorem loca beare possent, nec homo, nec Angelus à dignitate corruissent.*

5 Recogitent assiduè quales fuerint prima die, quando exierunt de sæculo, & receptæ sunt intrà monasterium: talesq; semper curent permanere, vt piè dicebat Agatho: quin etiam semper in dies debent crescere in spiritu, ac feruore dicentes cum Dauid *Ps. 76. Dixi, nunc cœpi.*

6 Insistant sedulò abnegationi sui ipsius tam quò ad intellectum, quam quò ad voluntatem; carnem discreta, ac moderata castigatione iuxtà Confessarij consilium edoment, corporis sensus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: vt dicere meritò possint cum Paulo *Rom. 8. propter te mortificamur tota die æstimati sumus sicut oues occisionis.*

7 Quam maximè afficiantur exercitijs spiritualibus, orationi, meditationi, examini conscientiæ, lectione piorum librorum, frequentiæ Sacramentorum: & hæc assuescant facere omni studio, ac diligentia; illorum vsum præferentes cuicumq; alij occupationi temporali iuxtà consilium Sapientis *Ecclesi. 12. Deum time, & mandata eius obserua; hoc est enim omnis homo.*

8 Quasi à facie colubri fugiant peccatum mortale, & à venialibus, præsertim magis voluntarijs, pro viribus abstineant: quippequæ paulatim disponunt ad mortale, minuunt diuini amoris feruorem, animæ potentias debilitant, eius pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parùm impediunt diuinæ gratiæ augmentum, vt communiter docent Theologi.

9 Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus: vnicum Deum intendant, & quærant; magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum iaculatoriarum vsum: proprium spiritualem profectum præferant vniuersis vitæ huius bonis, & quæcumq; illum possunt retardare, omninò amoueant: scientes

nihil prodesse homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, vt habetur *Matth.16.*

10 Sincerè, ac fideliter proprio Patri spirituali totam suam conscientiam manifestent: ipsi aperiant non solùm proprios defectus, prauas inclinationes, ac tentationes, sed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & diuinos fauores; sibi certò persuadentes in vitæ spiritualis curriculo nullum medium dari vtilius, efficacius, & magis necessarium, quàm sit fidelis, clara, ac sincera manifestatio conscientiæ.

11 Paupertatem diligant vt matrem, castitatem æmulentur Angelicam, Christi obedientiam perfectissimam imitentur: fraternam charitatem puram propter solum Deum absq; nota singularitatis custodiant; simplicitatem, & animi candorem sequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumq; politica procedendi ratione prorsus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obseruantiam; modestas deniq; humiles, patientes, ac deuotas in omnibus se exhibeant.

12 Bonorum temporalium, quibus renuntiarunt, amplectentes statum religiosum, pœnitus obliuiscantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & consanguineorum amplitudine, ac dignitate: non ostentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus fortè insignitæ sunt; memores religiosis in Deo solo esse gloriandum.

13 Curent compositionem non solùm internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & prauas propensiones corrigendo; sed etiam externam: ita vt caput non leuiter huc, illuc dimoueant, oculos vt plurimum demissos teneant, rugas in fronte, & multò magis in naso euitent, labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant, in facie non præferant tristitiam, nec alium minùs moderatum affectum, manus, si non occupentur in detinenda veste, decenter quietas detineant, incedant, passu moderato, sine notabili festinatione, nisi vrgeat necessitas: omnes deniq; gestus, ac motus ipsarum ij sint, vt apud omnes pariant ædificationem.

14 Parcè loquantur, maximè coram Superioribus, & monialibus antiquioribus iuxtà *Prouerb.11. in medio seniorum ne adijcias loqui:* &, si loquendum fuerit, meminerint modestiæ, ac ædificationis, tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *si quis enim putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio*, inquit *S. Iacobus cap.1.*

15 Modum recitandi diuinum officium, & varias chori cæremonias benè percipiant; assuescant illas exactè obseruare; accuratè considerant regulas, ac constitutiones Ordinis, sedulò examinent obligationes vitæ religiosæ, & ex proposito sæpè recogitent, num ipsis suppetant vires sufficientes ad illas perfectè implendas; ne postea de ijs dici possit, quod habetur *Lucæ 14. Cœpit ædificare, & non potuit consummare.*

16 Ca-

16 Caueant quam maximè à fœminarum ſecularium vanitatibus: abſtineant à quocunq; corporis ornatu ſimplicitatis, religioſæ limites excedente: fuci, cincinni, & ſimilia vanæ pulchritudinis fomenta in ijs nec nominentur: ſpeculi vſum aut nullum, aut breuiſſimum habeant: vnam deniq; animæ pulchritudinem affectent, & curent iuxta verba *Pauli 1. Corinth. 7. Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini ſunt, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu: quæ autem nupta eſt, cogitat, quæ ſunt mundi, quo modo placeat viro*. quippe omninò dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari à ſponſis illius, cui, teſte *Iſaia cap. 53. non eſt ſpecies, neq; decor; qui eſt deſpectus, & nouiſſimus virorum, vir dolorum, & ſciens infirmitatem, & quaſi abſconditus vultus eius, & deſpectus; vnde nec reputauimus eum*.

17 Attendant bona exempla, quæ Deo dante, in quolibet monialium monaſterio non deſunt; &, ſi in moniali aliqua antiquiori aliquid inſpiciant redolens aliqualem regularis diſciplinæ relaxationem, non ideò illud ſibi etiam permiſſum exiſtiment: æquitas enim petit, vt aliqua permittantur religioſis ſenioribus, quæ in ipſo religionis ingreſſu non decet permitti iunioribus: aliàs ſi iunioribus permittantur quæcumq; permittuntur antiquioribus religioſis, vbi ij fient ex antiquioribus, ſi quò ad hoc conſequenter procedant, ad omnimodam religioſæ obſeruantiæ diſſolutionem deuenient: vnde fit, vt, ſi quæ exempla minùs bona animaduertant in aliqua moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excuſare intentionem, interim tamen ab ijs abſtinentes.

18 Ad collocutoria vel nunquam, vel valdè rarò accedant; &, ſi ex cauſa iuſta accedant, in omnibus procedant cum religioſa ædificatione, & quàm citiſſimè ſe expediant; memores in multiloquio non deeſſe peccatum *Prou. 10.* Ieſumq; inueniri, non inter cognatos, & notos, ſed in templo, & quidem non ſtatim, ſed poſt triduum.

19 Litteras neq; recipiant, neq; ſcribant, niſi de licentia Superiorissæ, aut propriæ Magiſtræ iuxtà monaſterij conſuetudinem; &, ſi quas ſcribunt, eæ ſint, quæ deceant ſponſam Chriſti, ac nouitiam religioſam: fabulas ſæculares ſcire non curent: libros deniq; minùs honeſtos omninò auerſentur, ſicut & ſermones minùs pios; ſcientes corrumpere bonos mores colloquia praua.

20 Identidem ſe excirent ad nouum feruorem, & amorem Dei: erubeſcant conuerſæ ad Dominum minori affectu ſectari: iuſtitiam, quàm iniquitatem anteà ſectarentur: *pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem ire, & minori ſtudio ſalutis acquirere, quàm perditionis augmentum*; vt loquitur *S. Bernardus Epiſt.* 140. conſiderent quanto labore, ac ſtudio ſponſa carnalis curet placere proprio ſponſo; & erubeſcant ſe ita parum laborare, vt placeant Chriſto qui eas elegit in ſponſas.

QVÆRES VI. Quibus monitis possint, & debeant Confessarij Monialium instruere puellas intra monialium monasteria degentes in educatione ad hoc, vt educatio cedat in maius bonum ipsarum puellarum.

290 ℞. Posse, & debere instruere sequentibus monitis; nempe.

1 Intelligant se intra monasterium admissas in educationem primò, & principaliter vt instruantur in christianis moribus, & actibus pietatis; ideòq; vt finem intentum consequantur, ad studia pietatis maximè incumbant, suas preces quotidie recitent, missam audiant deuotè singulis diebus: vnoquoq; mense confiteantur sua peccata; immò & communicent, si iam ad communionem admittuntur; pios libellos ipsarum statui, ac ætati proportionatos legant; interdum ieiunent, sin minus ieiunio rigoroso (ad quod tenentur solùm post annum 21. expletum) saltem per modum aliqualis abstinentiæ, vt sic paulatim assuefiant ieiunijs Ecclesiæ obseruandis; conciones, ac pios sermones, qui habentur ad moniales, attentè audiant; reliqua deniq; pietatis opera exerceant iuxtà conditionem ipsarum ætatis ac status.

2 Debitam seruent modestiam in omnibus, in vestitu, incessu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, sed solùm pias, ac spirituales: non scribant, nec accipiant litteras, nisi de consensu propriæ Magistræ: ad collocutoria non sinantur accedere sine assistentia ipsiusmet Magistræ; & quidem regulariter solùm in casu, quo ex vocentur à consanguineis: quod si interdum vocentur ab extraneis personis, in puellis dimittendis cautius procedat Magistra & maiori vigilantia assistat: ne aliàs innocens ouicula commissa fidei lupi alicuius infernalis miserè discerpatur.

3 Debitam reuerentiam, ac obedientiam propriæ Magistræ præstent: eius consilia libenter audiant; patienter ferant illius repræhensiones, immò & punitiones: de ea minimè conquerantur, siue apud puellas socias, siue apud moniales; illam speciali affectu diligant, habeantq; in magna æstimatione; æqui, boniq; consulant quidquid de ipsis dicat, agat, aut disponat, certò existimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipsarum siue spirituale, siue temporale: moniales omnes Conuentus, & maximè antiquiores venerentur.

4 Nullam ex puellis socijs habeant præ alijs magis familiarem; caueant maximè, ne cum aliqua illarum secedant in loca secretiora; nullo modo se tangant inuicem, neq; in facie, neq; in manibus; ne inter se misceant colloquia virginali pudicitiæ minùs conformia; ne sibi mutuas largitiones faciant, quibus foueatur inter ipsus amor inordinatus, aut concilietur.

5 Abstineant à mendacijs, etiam iocosis, à quocunq; genere iuramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conuitijs, & alijs quibusuis linguæ defectibus.

6 Se

6 Se diligant inuicem tanquam sorores; nullæ inter ipsas rixæ, contentiones, ac dissensiones permittantur: non se offendant verbis, & multò minùs factis: & si interdum se offendant, curent Magistræ, quarum curæ commissæ sunt, vt quàm primum reconcilientur.

7 Otium omnium malorum originem in primis euitent, ac proinde semper in aliqua re occupentur: somno ne sint nimis deditæ; gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione contineant, sicq; caueant, ne comestibilia occultè surripiant à propria Magistra, aut ab alijs monialibus: in ordinarijs recreationibus modum non excedant, seq; in ijs ita gerant, vt impleant consilium Apostoli *Philip.* 1. *Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete: modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

8 Magnam concipiant confidentiam ergà Confessarium; &, si fortè ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiserunt, naturalem erubescentiam omninò euincant; ne alioqui pluribus confessionibus sacrilegis se implicent, & fiat error peior priore: grauiores tentationes, cuiuscunq; generis eæ sint, illi sincerè manifestent, ab illo opportuna remedia exposcant, eaq; suis temporibus cum Dei gratia vsurpent.

9 Propriam pudicitiam tam animæ, quàm corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo suo custodi, & Sanctis Tutelaribus assiduè commendent: diabolicas tentationes aduersùs illam quomodocunq; insurgentes statim repellant; quæcunq; eius nitorem labefactare possunt, solicitè effugiant; ad hunc etiam effectum sensus corporis, visum, auditum, gustum, tactum, & olfactum accuratè custodiant; animæ affectus, ac potentias imperio rationis subijciant; & carnem ipsam, si opus sit, corporali aliqua afflictatione castigent.

10 Bonam, & salutarem electionem status à Deo in suis orationibus efflagitent quotidie: nec ad statum religiosum amplectendum sinant se temerè induci, siue ex suggestione parentum, siue ex importuna suasione monialium, cum quibus degunt, siue ex consilio propriæ Magistræ: sicq; priùs quàm in re adeò graui deliberent, consulant Deum, Patrem suum spiritualem, vel alium prudentem, pium, ac discretum virum: alioqui, si incautè, ac imprudenter, & ob humanos respectus consentiant in susceptionem status religiosi; temporis progressu ipsas pœnitet promissionis, & (quod peius est) ex puerili erubescentia non audentes reuocare consensum, inuitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquietè viuentes veraciter de se ipsis dicere possunt, quod ex pia animi submissione, ac modestia dicebat *S. Bernardus ep.* 249. *Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea ærumnosa conscientia: ego quædam chimæra sæculi sum: nec Clericum gero, nec Laicum; nam Monachi iamdudum exui conuersationem, non habitum.*

Hinc enim in *Concilio Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 17. præscribitur, vt puellæ admittendæ ad nouitiatum voluntas accuratè exploretur ab Ordinario,

& quidem eo modo, quo diximus. *cap. 2. sect. 1. q. 4. per totum.* Quamuis talis exploratio non videatur necessaria, neq; in casu, quo monialis nouitia profiteatur vigore indulti Pij V. relati *cap. 9. num. 18.* (idq; ob rationem adductam in *hoc ipso cap. nu. 224. §. Quod si*) neq; in casu, quo nouitia transiret ad suscipiendum habitum alterius Ordinis; in quo nulla maior difficultas appareret in regulari obseruantia, quàm esset in priori Monasterio: Intellige, si aliunde sufficienter constet Ordinario nouitiā voluntariè, ac liberè transire ad illum alium Ordinem: si enim de hoc non constet, iterum explorari debet illius voluntas quò ad hoc particulare, vtpote principaliter intentum à Concilio; non item quò ad alia; cum de ijs sufficienter constet ex exploratione facta in ingressu Prioris Monasterij; & alioqui cessante fine legis cesset lex *l. fi. ff. de adul.* & qui certus est, certiorari non debeat *l. 1. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui ff. de reg. iur. lib. 6.*

QVAERES VII. Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac vtilem possint Confessarij monialium illis tradere, vt in eo se exercere valeant maiori incremento proprij profectus spiritualis.

291 ℞. Posse tradere sequentem, quem maioris charitatis gratia in § §. sequentibus distinctis subijcio; videlicèt.

1 Oratio mentalis vt vtiliter, ac fructuosè fiat, aliqua requirit ante ipsam orationem, aliqua in ipsa oratione, & aliqua post illam.

2 Ante orationem ex consilio Sapientis *Eccl. 18. Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum*; duplex requiritur præparatio: altera in eo consistat, quod ex libello ad id destinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idq; ne ipso orationis tempore mens distrahatur. ad quærendam materiam meditationis: altera consistit in eo, quòd Deum præsentem viuaciter concipiamus per fidem, eumq; profundissima corporis, & animæ reuerentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Gen. 18. loquar ad Dominum meum, cùm sim puluis, & cinis*: tum enixè petamus à Deo, vt quæcumq; ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac passuri sumus omnia cedant ad maiorem ipsius honorem, ac gloriam; deniq; cogitemus quid tunc temporis simus à Deo petituri.

4 In ipsa oratione curandum in primis, vt mysterium, quod sumus meditaturi, benè intelligamus, & firmiter credamus; tum considerandæ attentiùs causæ, ac rationes illius; tum indagandi veri fines, ob quos peractum est mysterium; tum inquirendi effectus illius, fructus scilicèt, & damna inde prouenientia; deniq; perpendendæ circunstantiæ, ac proprietates dicto mysterio annexæ. v. g. meditatura est monialis mysterium Incarnationis: 1. debet benè intelligere per tale mysterium filium Dei in vnitate personæ naturam humanam sibi copulasse; ita vt Deus dici possit homo, & homo dici possit Deus: 2. indagare debet causam huius mysteri, quæ fuit diuina bonitas: 3. debet inuestigare fines dicti myste-

mysterij, qui fuerunt redemptio generis humani, & diuinæ charitatis manifestatio: 4. inspicere debet fructus ex præfato mysterio prouenientes, qui sunt remissio peccatorum, mortis destructio, aditus ad Cœlum, & similes: 5. considerare debet circumstantias talis mysterij, locum scilicèt, tempus, & modum; nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum diuinum modo dicto sibi copulauit.

5 In consideratione autem cuiuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in ijs deuotionem inuenit, ac gustum spiritualem absq; anxietate transeundi vlterius; & curandum est, vt voluntas ipsa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potissimùm ordinetur oratio mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia iuxtà materiæ propositæ exigentiam. vbi verò Monialis vnam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderauerit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progredietur eodem modo, & sic deinceps, vsq; dum totam perfecerit meditationem.

6 Affectus, qui in progressu meditationis excitari debent, esse possunt ex ijs, qui comprænhenduntur in præsenti alphabeto, videlicet Adoratio: admiratio: aspiratio: amor: sui ipsius accusatio: Benedictio: beneficentia: Confessio, cognitio Dei, & sui, Compunctio, congratulatio: Deuotio; desiderium: delectatio: detestatio; donatio: Exultatio: electio: eleemosyna Fides: fiducia: fruitio; Glorificatio: gaudium; gratiarum actio: gratitudo: Humiliatio: honoratio: holocaustatio; Imitatio: inuocatio: interrogatio: indifferentia: Laudatio: Mortificatio: mansuetudo: mendicitas spiritualis: magnanimitas: Nitor intentionis, in operando: Obedientia: oblatio: obsecratio: odium peccati: Prostratio: propositum: petitio: Querelæ aduersùs se ipsum, diabolum, & alios humanæ salutis hostes: Reuerentia: resignatio: religio: Spes; Submissio: supplicatio: Timor; tristitia: Vnio cum Deo: Zelus honoris Dei, & salutis animarum.

7 In proposito igitur mysterio incarnationis elici poterũt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in diuinā bonitatē, gratitudinis, gratiarum actionis, odij, ac detestationis peccati, propositi de cętero nō peccandi &c.

8 Admisceri possunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias necessarias, aut postulemus liberari à malis tam spiritualibus, quam temporalibus: colloquia verò modò cum Deo (& quidem etiam cum vnaquaq; ex tribus diuinis personis seorsim) modò cum Christo, modò cum B. V. Maria, modò cum Angelis, modò cum Sancto aliquo; modò nobiscum ipsis; pro vt exiget materia meditationis, suggeret affectus, & Spiritus Sancti illustratio insinuabit.

9 Quamuis ad actum orationis mentalis potissimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parùm conferunt etiam

aliæ

aliæ potentiæ animæ inferiores, & maximè imaginatio; qua Monialis meditatura mysterium v.g. Natiuitatis Christi, sibi efformet imaginem porticus vndequaq; frigori expositæ, ibiq; paruulum pannis inuolutum: sic enim Imaginatiua, quæ aliàs tempore meditationis vagatur, & discurrit, manebit certo loco affixa, & multum iuuabit ad mysterium propositum attentè meditandum.

10 Iuuabit etiam ad meditationem locutio ipsa corporalis, Moniali in decursu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem per quam illa excitetur ad maiorem attentionem, ac deuotionem: & hoc, siue recitando aliquam orationem compositam ab Ecclesia, aut ab aliquo Sancto: siue illam hic, & nunc ex se concinnando iuxtà præsentem deuotionem, ac necessitatem spiritualem.

11 Præterea iuuari potest meditatio etiam per vsum sensuum & per ipsum situm corporis: sed de his non potest tradi certa regula: alij quippe meliùs, ac fructuosius meditantur detinendo oculos clausos; alij aspiciendo Cœlum, vel deuotam aliquam imaginem; alij audiendo cantus musicales; alij recedendo à quocumq; strepitu: alij crebris ictibus pectus percutiendo; alij frequentes genuflexiones iterando; alij brachia extendendo in modum crucis; alij se prosternendo super terram; alij in certo loco firmis pedibus se sistendo; alij leniter deambulando; alij sedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis quod experitur sibi magis conferre ad deuotionem cordis, attentionem, & quietem; habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quàm ædificationis astantium, si meditatio fiat in loco publico.

12 Finita meditatione, cogitare debet Monialis qualiter in ea se gesserit: an ante orationem se præparauerit, materiam ad meditandum præuenerit, fructum ex ea eliciendum præuiderit; an statuto tempore inchoauerit statim meditationem; an distractiones passa sit, & quas, qualiterq; in ijs abigendis se gesserit; an dormiturierit aliquantulum, & cur: quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxauerit habenas discurrendi; quos affectus in se excitauerit: quid à Deo postulauerit; quæ bona proposita elicuerit; qua reuerentia, ac humilitate apud Deum astiterit an aliquem alium defectum in meditatione commiserit.

13 Quòd si monialis velit meditari aliquod ex nouissimis; mortem v.g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis sui Ordinis, vel aliud simile: debet proportionaliter seruare regulas hactenus traditas: sicut ex in casu, quo ope meditationis vellet se disponere ad grauem mortificationem fortiter sufferendam, ad implendam aliquam obedientiam admodum difficilem ad sustinendam magnam iniuriam sibi extrinsecùs illatam, ad promptè excipiendum è manu Dei infortunium aliquod grande sibi imminens, ad molestam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in alijs similibus casibus: in his enim omnibus considerari debent natura rei

pro-

propositæ, eius causæ, seu rationes, fines illius, effectus, seu fructus, & reliquæ circunstantiæ, quę rem illam comitantur: tum excitandi varij affectus, & faciendæ variæ petitiones iuxtà exigentiam rei cadentis sub meditationem, & indigentiam Monialis meditantis.

14 Cauendum, ne Monialis desistat ab oratione mentali ex eo quod in ea nesciat diutiùs disserere de re proposita ad meditandum, & statim arescat; nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: si quidem vigor mentalis orationis plùs consistit in pijs affectibus, ac bonis desiderijs voluntatis, quàm in diffluxis discursibus, ac speculationibus intellectus: vnde fit, vt sæpè homines rudiores meliùs, ac fructuosiùs orent mentaliter, quam viri sapientes, ac docti; eò quod illi per simplicem aliquam cogitationem statim transeant ad pios affectus, & in his se diutiùs detineant; qui vtiq; in oratione mentali principaliter intenduntur. quo pacto Philosophus quidam apud *Gersonem super magnificat alph. 86. lit. D.* dicere solebat *Inquiramus, quid sit virtus, non vt sciamus, sed vt boni efficiamur.*

15 Cùm finis orationis mentalis sit emendatio nostrorum defectuum, & remedium nostrarum infirmitatum spiritualium; propterea Monialis accessura ad orandum debet præmeditari, ac præuidere non solùm puncta meditationis (vt iam diximus) sed etiam fructum, quem determinatè intendit percipere ex illa; ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes tanquam media ad illum consequendum.

16 Vt fructuosior sit oratio mentalis, confert non solum post illam in aliquo libello adnotare breuiter fructum illius, & bona proposita in ea elicita; sed etiam ipso tempore orationis determinare fructum aliquem ea die practicandum. vt, si ope meditationis tibi proposuisti patienter sustinere iniurias, & molestias à socio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die; v.g. in casu, quo iniustè tibi contradicatur in ijs, quæ dicis: aut certè honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum semper est, vt sit practica, adeoq; descendat ad casus particulares; non autem sistat in generali voluntate, ac desiderio alicuius virtutis: quare non sufficit, quod Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, sed debet determinare casus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus maiorem sentiat repugnantiam.

18 Quòd si Monialis inter orandũ frequentes patitur distractiones, quibus dæmon conatur impedire orationis fructum: contrà illas pugnandum est tum humilitate, per quam orans suam infirmitatem agnoscat, & confundatur se Deo astare adeò irreuerenter: tũ fortitudine, qua firmiter statuat pro viribus repellere quamcumq; cogitationem alienam à materia orationis, quantumuis ea fuerit de re sibi grata, vtili, ac necessaria: tum oratione ipsa, qua Deum deprecetur, vt regat potentiam suam imaginatiuam, & colligat cogita-

cogitationes suas dissipatas: tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, sicut dat velle orare, daturum & posse: tum deniq; sua industria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia à mente sua amoueat, quæ cupit non irrepere sibi in ipsa oratione, vt monet *Cassianus collat. 9. c. 2.*

19 Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut iusto Dei iudicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita vt se habeat per modum stipitis: tunc consultum est, vt vel aliquem pium librum legat, non festinanter, ponderando verba, & ex ijs eliciendo varios actus pios, vel vt recitet aliquas orationes vocales offerens Deo in suorum peccatorum remissionem illius ariditatis molestiam.

20 Non turbetur Monialis ex eo quod in actu orationis mentalis plures, & grauiores solitò patitur tentationes; si quidem, vt benè aduertit B. Aegidius S. Francisci socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem à Deo vires necessarias ad illum profligandum: *vt si litem ageres,* ait B. Aegidius, *& regem adires, vt auxilium ab eo deposceres, non ne aduersarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret: cùm igitur in oratione contrà Satanæ astutias auxilium deposcamus, versutus ille omnibus vijs studet hoc Sanctum exercitium nobis impedire.* Verùm non est, cur hac in re multùm timeamus: quin potius dicere debemus, *si Christus pro nobis, quis contrà nos?* tantoq; ardentiùs ad Deum debemus confugere.

21 Fructus porrò orationis mentalis sunt reformatio morum, euitatio cuiuscumq; peccati, etiam minimi, fuga occasionum illius, edomatio passionum, coercitio sensuum, mortificatio prauarum inclinationum, victoria difficultatum à Dei seruitio retardantium, fortitudo contrà quascumq; tentationes, generosa sufferentia molestiarum, prompta executio diuinæ voluntatis, consecutio christianarum virtutum, & maximè charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

QVÆRES VIII. Quibus monitis induci possint Moniales per suos Confessarios ad Horas canonicas, aliasq; orationes vocales attentè, deuotè ac reuerentes recitandas.

292 ℞. Posse induci sequentibus: videlicèt.

1 Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cœlestem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum spirituum exercitu; vt notanit *S. Bernardus de 4. modis orandi* inde inferens *Quanta ergò cum reuerentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet à palude sua procedens, & repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam supplex, quam deniq; humilis, & solicitus, & totus intentus animo maiestati gloriæ in præsentia Angelorum, in consilio ipsorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio?*

2 Considerent cum eodem *S. Bernardo ser. 8. in Cant.* Angelos Sanctos astare orantibus, offerre Deo præces, & vota hominum, vbi tamen sine ira, & disceptatione leuari puras manus perspexerint. *Doleo proinde,* subdit *S. Bernardus*

dus, aliquos vestrum graui in sacris vigilijs deprimi somno, nec Cœli ciues reuereri, sed in præsentia principum tanquam mortuos apparere; cùm nostra ipsi alacritate permoti nostris interesse solemnijs delectentur. Vereor, ne vestram desidiam quandoq; abominantes cum indignatione recedant : at si se à nobis boni spiritus elongauerint, impetus malignorum quis sustinebit?

3 Caueant, ne Regi Deo assistere, & colloqui proficiscentes, imparatæ hunc cursum faciant; ne forte eas absq; armis, & stola regia digna conspectu à longè conspiciens ministris, & famulis iubeat, vt vinctas illas longè à facie sua in exilium mittant, negligentesq; & interruptas ipsarum orationes in faciem ijs exprobrentur; vt loquitur *Climacus Grad.* 28.

4 Meminerint frequenter quæ habet *S. Cyprian. de orat. domin.* his verbis: *Quo modo te audiri à Deo postulas, cùm te ipsum non audias? vis Deum memorem esse tui, cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? hoc planè est vigilare oculis, & corde dormire; cùm debeat Christianus cum dormit oculis, corde vigilare; sicut scriptum est, ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnia confirmat *S. Bernardus lib. de ani. c.* 8. his verbis: *Loquitur mihi Deus in Psalmo, & ego illi: nec tamen cum Psalmum dico, attendo cuius Psalmus sit: ideò magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, vt mihi intendat, ego verò nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S. Cyprianus in Psal.* 37. ait *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipsum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus; cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tales esse Deus, vt quasi dij cum Deo loquamur.*

5 Benè perpendant, quod homines quidem aliquos allocuturi qui sunt nobis superiores, & habitum, & incessum, & amictum, & omnia componimus, inquit *S. Chrysostomus in Ps.* 4. *ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc versamur negligentes, & socordes sumus; humi genibus flexis per Forum oberramus.*

6 Attendant in actu orationis Christianos eleuare manus in cœlum non solùm quod hic habitus est supplicis, ac petentis & sperantis auxilium ab alio (sicut submergendus extendit manus tanquam auxilium petens) sed quod manuum eleuatio significet, ac excitet eleuationem mentis in Deum; vt notauit *Clemens Alex. l.* 7. *stromat.* Quamquam dici posset cum *Tertuliano apolog.* 30. *orantes extensione manuum se Deo offerre, & quasi in manus eius dedere*; vel certe magnam affectus vehementiam designare; quasi manus eleuando vim Deo inferant, & per magna fiducia velint manu præhendere quod petunt: vel deniq; ostendere se nolle torpentes rem petitam obtinere, sed velle manus simul ad opus admouere: & hoc iuxta *Psalmum* 118: *leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi.*

7 Meminerint placere Deo latinas præces, quas ipsæ recitant, etsi illas non intelligant. nam Abbas Pastor *in vitis Patrum* cum quidam ei conquerendo diceret *Ecce oro, & non est compunctio in corde meo; quia nescio virtutem* (idest significationem) *verborum*: respondit *Et tuo tamen orare perge quoniam*

sicut

sicut incantator, licèt virtutem verborum, quæ dicit, nesciat, serpens tamen audit, & intelligit ea, usq; subijcitur incantanti, & humiliatur: sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atq; discedunt.

8 Si voluntariè distrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent sibi exprobari à Christo verba illa, quæ habentur *Matth. 26. Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?* quæ verba sic expendit; *Drogo Quis autem est, Domine, qui tecum vna hora vigilet? etiam in cælo non est factum silentium, nisi quasi dimidia hora; quantò minùs in terra vna hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillimè quietam sistere in oratione: vt proinde Christus ei opposuerit vallum spinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minimè transilire possit: quod his verbis expressit *S. Athanasius; Spineam coronam gestat Dominus, vt omnes in securitatem afferret, qua in precibus mentem inconcussam possiderent. tanto opus fuit vallo, vt mens humana se se quieta in precibus contineret.*

9 Vt attentè horas 7. canonicas recitent, meminerint illas institutas fuisse ab Ecclesia ad conseruandam memoriam humanæ redemptionis: quippe his horis principalia mysteria illius completa sunt; hora enim vespertina (vnde officium ecclesiasticum sumit initium) Christus cænauit cum discipulis: hora completorij captus est in horto: matutina initum est concilium perdendi Christum: prima ductus est ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus hebreorum, flagellatus, & coronatus spinis: sexta crucifixus re ipsa: nona spiritum emisit.

10 Accedentes ad orandum vocaliter perinde se gerant, ac si eo die nihil aliud ipsis faciendum foret: sicq; cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentissimè abigant; siue ea sit de officio, quod exercent, siue de negotio, quod tractant, siue de iniuria illata à socia, siue de malo ipsis imminente, siue de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: si quidem *omnia tempus habent Eccl. 3.* & *sufficit diei malitia sua Matth. 6.* Quin etiam consultum est, vt serui Dei, quandocumq; accedunt ad orandum, omnes suas cogitationes temporales iubeant manere extrà locum orationis, verba illa Abrahami *Gen. 22.* vsurpantes *Expectate hìc cum asino; ego, & puer illuc vsq; properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos:* ac identidem sibi inculcent verba illa *Hoc age; hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico dijs sacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad insinuandam reuerentiam dijs debitam.

11 Ad attentè orandum summopere conferet elicere firmum propositum attendendi non solùm sub initium orandi; sed etiam renouare propositum in principio cuiuslibet Psalmi, &, si is sit longior, etiam in progressu illius; maximèq; quando maiores, ac molestiores ingruunt distractiones; & quidem iterum atq; iterum implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12 Conferet item ad attentè orandum meminisse de quacumq; distra-

ctione admissa voluntariè reddendam esse Deo rationem: ac proinde, sicut orans conaretur attentè orare, si nosset cogitationes ipsi tunc occurrentes ab astantibus clarè cognosci, aut ipsum cogendum esse eas manifestare proprio Superiori: sic omni studio procuranda est attentio; cum nobis constet Deo notas esse omnes nostras distractiones, de ijs reddendā à nobis esse rationem, imò & subeundam esse debitam pœnam, si fuerint culpabiles: quod est contrahere reatum pœnæ, vbi acquirendum esset incrementum meriti: quo modo dici potest, quod habetur *Luc.* 11. *Vide, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.*

13 Cum autem varia possit esse attentio in oratione vocali, videlicèt vna ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad sensum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur spiritualis) quæcumq; ex his attentionibus habetur, sufficit ad satisfaciendum propriæ obligationi.

QVÆRES IX. quibus monitis Confessarius instruere possit Moniales ad vtiliter instituendum examen conscientiæ tam generale, quàm particulare.

293 ℟. Posse instruere sequentibus monitis; nimirùm.

1 Examen generale conscientiæ sic instituendum, vt in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de ijs debitas ipsi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoscendi omnes, & singulos defectus à nobis commissos: postea diligenter nos ipsos discutiamus modò infra explicando: deniq; doleamus quam maximè, de defectibus commissis, & aliquam de ijs pœnam spontaneæ subeamus.

2 Discussio conscientiæ versari debet circà cogitationes, verba, ac operationes siue ex obiecto bonas (cuiusmodi est oratio tam mentalis, quam vocalis, auditio missæ, confessio, communio &c.) siue malas ex natura sua; item circà inspirationes diuinitùs immissas, Sancta desideria concepta, occasiones benè merendi exhibitas, bona proposita elicita, aliaq; id genus, quæ ab vltimo examine habito vsq; ad illud tempus occurrerunt siue bona, siue mala.

3 Quod principaliter intenditur in generali examine conscientiæ, non est cognitio defectuum commissorum, sed vera pœnitudo de illis, & firmum propositum abstinendi imposterum ab illis: ideòq; in his duobus punctis insumi debet maior pars temporis assignati pro examine conscientiæ. Quo dato, iure non possunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixnm, eò quod citissimè se expediant in inquisitione defectuum commissorum, vt potè statim memoriæ occurrentium; sicq; non habeant, in quo insumant reliquum temporis, quod superest: possunt enim vtiliter se occupare in concipiendo vero dolore defectibus commissis, & firmo proposito abstinendi imposterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conscientiæ.

4 Plu-

4 Plures, & magnæ sunt vtilitates, quæ proueniunt ex generali examine conscientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cùm Monialis suos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de ijs confundatur, & firmius propositum concipiat de ijs vitandis, faciliusq; ex proposito frequentiùs iterato emendetur iuxtà illud *Gutta cauat lapidem non bis, sed sæpè cadendo*: præterea examen generale conscientiæ confert tum ad confessionem peccatorum faciliùs faciendam; cùm per illud sine alio labore commissi excessus in memoriam promptissimè recurrant; tum ad minuendam pęnam aliàs in Purgatorio pro delictis patratis sufferendam; cum iuxtà formam examinis superiùs propositam, eo pacto, quotidie voluntariam aliquam subeamus pœnitentiam de defectibus ea die commissis: deniq; illud beneficium prouenit ex generali examine, quod existens in peccato mortali, si vespere, antequam petat dormitum, examinet conscientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis (vti fit) in casu, quo nocte moreretur ex improuiso absq; confessione (quod interdum euenit) æternæ damnationis periculum euaderet, aliàs illud incursurus.

5 Examen conscientiæ saltem semel qualibet die instituendum, idest vespere: imò consultum est illud sæpius facere qualibet die, & maximè in fine cuiuslibet nostræ operationis, quæ sit maioris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6 Quod autem spectat ad examen particulare: illud fit de aliquo vitio particulari, quod sit velut capitale, ac radicale, à quo alia vitia quasi rami suppullulant, & quo eradicato, illa pariter eradicantur. fit autem hoc modo; manè resolutè proponas vitium illud tota die heroicè supprimere; assiduè per diem in illud intendas, illudq; iugiter cohibeas; si quando in illud labaris, mox indoleas, fortiorq; resurgas: vespere memoreris quoties, quo modo, & qua occasione per diem in illud lapsus sis, & per nouum, ac fortius propositum cauendi, aut superandi occasiones illius, opportunis remedijs emendare satagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris: & hoc totum facias qualibet die hebdomadæ. die vero Dominica lustres, & videas quid elapsa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudq; sequenti septimana compensare, imò & augere seriò constituas.

7 Meminerint Moniales expedire quidem, vt examen particulare priùs fiat de ijs defectibus externis, quibus summopere offenduntur ij, quibus cum viuimus: at curandum, vt quam citissimè ab his nos expediamus vacaturi sedulæ acquisitioni virtutum internarum, in quibus potissimum consistit religiosa perfectio; sicq; eniti debemus, vt ope examinis particularis quam primum ea omnia corrigamus, quæ extrinsecùs in proximis gignere possunt offensionem, & scandalum.

8 Examen item particulare debet trahi ad vnum quid, idest ad illud vitium per quod credimus magis impediri profectum nostrum spiritualem: si quidem pluribus intentus minor est ad singula sensus; & *Exodi* 3. dicitur *Dominus*

nus Deus tuus consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter. Verum tamen est, quod, cùm vitium illud diuidi possit in plures partes, seu gradus, examen particulare trahi debet priùs ad vnam partem, posteà ad aliam, & sic deinceps. v. g. vult quis adipisci perfectam humilitatem ope examinis particularis: is illud debet instituere hoc ordine; primò ne proferat verba cedentia in propriam laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab alijs, hinc potiùs sumens occasionem se magis humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam sibi bonam existimationem apud homines: tum ne repræhensus de aliquo defectu se excuset, defectum alteri imputans: tum vt statim resecet cogitationes vanas, ac superbas quæ fortè insurgant; tum vt practicè existimet omnes tanquam suos Superiores, eosq; vt tales reuereatur: tum vt libenter amplectatur omnes occasiones se exercendi in humilitate; & sic deinceps.

9 Materia particularis examinis variari non debet, nisi vitium, ad cuius extirpationem fit examen, perfectè euicerimus, aut, virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus; idq; iuxta illud *Psalmi* 17. *Persequar inimicos meos, & comprahendam illos, & non conuertar, donec deficiant.* Quamquam non sit necesse, vt omninò vitium illud extirpauerimus, ita vt nec minimus sensus illius in nobis insurgat: nam, teste *Senec. contrà vitia pugnamus, non vt pœnitus vincamus, sed ne vincamur*; sicq; sufficit, vt motus vitij, aut passionis insurgentes facillimè repellamus.

QVÆRES X. Quibus monitis possint moniales excitari ad confessionem peccatorum cum spirituali fructu faciendam.

294 ℟. Posse excitari sequentibus monitis; nimirùm.

1 Cum frequens vsus confessionis Sacramentalis maximè conferat ad profectum spiritualem; si confessio fiat non perfunctoriè, & quasi ex consuetudine, sed studiosè, & diligenter: curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac sensu id facere, ac si tunc vltimò essent confessuræ.

2 Sibi certò persuadeant se maiori studio teneri in se excitare verum dolorem de defectibus, quos confessuræ sunt, ac firmum propositum in eos ampliùs non relabendi, quam suam examinare conscientiam (quamuis id ipsum fieri debeat diligenter) sicq; omni conatu eniti debent, vt dolorem maximum concipiant de proprijs defectibus (præsertim, si sint grauiores) & firmissimum propositum eos de cætero non committendi.

3 Ad hoc autem multùm iuuabit se excitare pia aliqua consideratione, eaq; varia; pro vt vnctio Spiritus S. edocebit, & exiget præsens pœnitentis dispositio. Hinc modò se sistant coram Deo instar serui illius Euangelici, qui, cum Domino suo deberet decem mille talenta & non haberet, vnde redderet, procidens coram illo orauit eum dicens *patientiam habe in me, & omnia reddam tibi Matth.* 18. modò cum filio Prodigo dicant: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccaui in cœlum,*

& coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis Lucæ 15. modò cum Publicano à longe stantes pectus suum percutiant,& dicant, *Deus propitius esto mihi peccatori*;sibiq; putent dici à Christo *Descendit hic iustificatus in domum suam*, *Lucæ* 18. modò putent sibi à Christo ingeminari verba, quæ Ioseph fratribus suis dixit, quando illis se manifestauit: *Ego sum frater vester, quem vendidistis in Ægypto: nolite pauere; neq; durum vobis esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus; pro salute enim vestra misit me Deus in Ægyptum Gen.* 45. modò imaginentur sibi exprobrari innumera beneficia à Deo accepta(sicut olim exprobrata fuerunt Dauidi à Nathan 2.*Reg.*12. additis ijs verbis *Quare ergò contempsisti verbum Domini,vt faceres malum?* Et dicant cum ipso Dauide *peccaui Domino*: vt sic mereantur audire verba illa iucundissima *Dominus quoq; transtulit peccatum tuum*: modò existiment sibi inculcari verba illa *Isaiæ* 5.*Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ,& non feci ei? an quod expectaui,vt faceret vuas,& fecit labruscas?* Sicq; propriam agnoscentes ingratitudinem,eam quàm maximè detestentur.

4 Caueant, ne ex erubescentia omittant confiteri aliqua pudebunda sub prætextu, quod ea non sint peccata, aut saltem non sint mortalia: id enim est valdè periculosum, maximè fœminis, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falsò, & quidem etiam culpabiliter, existimare possunt aliqua non esse peccata, vel certè non mortalia, quæ verè sint talia; sicq; exponunt se periculo faciendi confessiones sacrilegas. quod item procedit de ijs monialibus,quæ similia quidem confitentur,sed verbis ambiguis, & modo palliato; ita vt Confessarius minùs benè, ac distinctè percipiat rationem defectus manifestati, aut saltem non attingat sufficienter eius grauitatem: cùm potiùs in simili casu pœnitens sincerè, ac simpliciter debeat confiteri suum peccatum, in remissionem illius offerendo verecundiam, quam sentit in eo manifestando.

5 Quòd si clarè agnoscant peccatum, quod erubescunt confiteri, esse mortale, omninò enitantur illud confiteri memores vulnera clausa plus cruciare; cùm è contra, teste *S.Gregorio l.7.moral. cap. vlt.* quando putredo, quæ intrinsecùs feruet, eijcitur ad salutem, dolor aperiatur attentè perpendant verba illa *Oseæ* 13. Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius: dolores parturientis venient ei: recolant item quæ habet *Isaias cap.*37. *Venerunt filij vsq; ad partum, & virtus non est parturiendi*: eis deniq; ad talem effectum proponantur à Confessario quæ diximus in *hoc cap.num.*195.

6 Vt minùs sentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ sentiri solet in confessione peccatorum; existiment sibi dici ab Angelo Custode ea verba, quæ olim Naaman Syro dicta fuerunt à seruis, dum renueret iuxtà consilium Elisei descendere in Iordanem ad se lauandum in remedium lepræ *Et,si rem grandem præcepisset tibi Propheta, certè facere debueras; quantò magis,*

gis, quia nunc dixit tibi lauare, & mundaberis: re vera enim Sacramentalis confessio, habita ratione bonorum, quæ ex ea consequuntur (quorum principale est remissio cuiuscunq; peccati, quantuncunq; atrocissimi) non est onus adeò graue, vt non prompto, ac lubenti animo non debeat suscipi, ac sustineri.

7 Curent, vt confessio ipsarum habeat 16. illas conditiones, quæ à Doctoribus his versibus comprehenduntur.

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis
Atq; frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

8 Vt minimum confiteantur decimoquinto quoque die, immò consultum est, vt id faciant qualibet hebdomada: cùm frequens vsus confessionis maius odium peccati inducat, vberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipsum confitendi faciliorem reddat, aliaq; plura, & magna bona spiritualia tribuat.

9 Confessiones generales totius anteactæ vitæ non repetant sine iusta causa; vt ostendi in *hoc cap. num.* 179. præsertim, si angantur scrupulis: expedit quidem, vt generaliter confiteantur in fine cuiuslibet anni ab vltima generali inchoando: sicq; *S. Bonauentura in regula nouitiorum cap.* 3. monet religiosum, vt annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. *in extrauag. Inter cunctas §. cæterum de priuil.* dicit *licèt hoc non sit necessarium, esse tamen salubre, saltem propter erubescentiam, quæ magna est pænitentiæ pars.*

10 Quod si velint generalem totius anteactæ vitæ confessionem instituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus est Confessarius ordinarius; sic enim illas meliùs dirigere poterit in via spirituali, & salubriora ijs remedia tradere ad spirituales morbos ipsarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipsarum conscientiæ non solùm præsentis, sed etiam præteritæ: quod est benè aduertendum.

11 Si eæ sint confessuræ solum leuiores aliquos defectus, eosq; frequentissimos; ita vt nō improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant sufficientem dolorem, ac necessarium propositum illos de cętero non committendi: consultum est, vt prefatos defectus confessæ ante absolutionem se accusēt de aliquo peccato grauiori anteactæ vitæ aliàs remisso, de quo sint certiores moraliter se habere necessarium dolorem, ac sufficiens propositum; cuiusmodi peccatū esse possent detractiones graues, periuria, imprecationes voluntariæ & similia, à quibus in præsentia, Deo dante, abstinent.

12 Peccata, quę frequentius committi possunt à monialibus, reuocari possunt ad 4. classes sequentes; videlicèt contrà Deum, contrà Religionem, contrà se ipsas, & contrà proximum; sicq; hunc ordinem seruare poterunt in faciendo examine conscientiæ ante confessionem; nimirùm.

Contrà Deum.

An diuinis inspirationibus responderint, & bona proposita cœlitus immissa adimpleuerint.
An debita præparatione ac fructu susceperint Sacramenta confessionis, ac communionis.
An horas Canonicas debita attentione recitauerint, vel certè eas omiserint.
An, & quas distractiones admiserint in oratione mentali, aut vocali voluntariè habita.
An vota aliqua particularia emissa violauerint.
An blasphemiæ tentationes passæ sint, & qualiter in ijs repellendis se gesserint.
An missam omiserint, maximè in die festo.
An emiserint iuramenta falsa, aut non necessaria.
An commiserint aliquam superstitionem.
An diffiderint de diuina misericordia, vel certè de ea nimis præsumpserint, hinc sumentes ansam liberiùs, ac grauius delinquendi.
An indeuotè, ac irreuerenter se gesserint in ecclesia.
An laborauerint seruiliter in die festo.
An fidem dederint somnijs.
An Deum debitè amauerint, ei conuenienter seruierint, ipsiq; de beneficijs acceptis gratias egerint.

Contrà Religionem.

An aliquam ex regulis, statutis, aut consuetndinibus violauerint, & quas.
An debitè frequentauerint chorum.
An deliquerint contrà votum religiosæ paupertatis, siue dando, siue accipiendo absq; legitima licentia, & maximè ad fines illicitos; siue vsurpando aliquid de bonis communibus Conuentus, aut ea distribuendo contrà voluntatem Superiorissæ, aut ea negligenter custodiendo, & conseruando; præsertim si adhoc tenentur ex officio.
An peccauerint contrà votum Castitatis aliquo ex modis recensitis *cap.* 4. *num.* 83.
An votum obedientiæ violauerint contraueniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia monasterij neglıgentissimè obeundo.
An irreuerenter egerint cum proprijs Superioribus, de ijs detraxerint, ac grauiter conquestæ sint; nec non contrà illos odium subditarum concitauerint.

An

An ex affectu inordinato suum suffragium dederint, aut denegauerint, siue in eligendis Superiorissis, siue in recipiendis puellis ad nouitiatum, siue in admittendis nouitijs ad professionem &c. aut aliquam Sororum in his subornauerint.

An voluntariè contristatæ sint de statu religioso assumpto, & de hoc ipso illas pœnituerit.

An clausuram violauerint, quo modo, & ad quem finem.

Contrà se ipsas.

An vanas, otiosas, ac impertinentes cogitationes admiserint, & in ijs voluntariè se detinuerint.

An & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria salute spirituali.

An se, & sua indebitè ostentauerint.

An gloriatæ sint de rebus malis, & de quibus.

An verba otiosa protulerint, ac mendacia iocosa.

An sibi complacuerint de peccatis aliàs remissis.

An se exposuerint scienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.

An sibimetipsis ex animo grauia mala imprecatæ sint.

An impatientes fuerint in sufferendis præsentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.

An, & qualiter excesserint in edendo, bibendo, ac dormiendo.

An nimis altè de se ipsis senserint.

An tempus otiosè insumpserint.

An nimis indulserint proprijs sensibus corporis.

Contrà Proximum.

An illum oderint voluntariè, eiusq; bono inuiderint.

An temerè de eo in re graui iudicauerint, falsasq; suspiciones conceperint, immò & alijs manifestauerint.

An de eo grauiter detraxerint, & cum præiudicio famæ, aut alios excitauerint ad detrahendum, eosue audierint.

An verba contumeliosa contra illum protulerint.

An dederint praua consilia, & quidem interdum etiam cedentia in graue damnum proximi.

An ex corde grauia mala proximo imprecatæ sint.

An discordias graues disseminauerint inter sorores monasterij.

An rixas, contentiones, ac litigia excitauerint, siue referendo quę viderunt, aut audierunt, siue alia ratione.

An, & qualiter iracundas, ac impatientes se ostenderint.
An malum exemplum dederint, & in quo.
An debitam reuerentiam grauioribus monialibus denegauerint.
An graue malum proximo exoptauerint deliberatè.
An deliberatè gauisæ sint de malo graui illius, & è contrà tristatæ de bono graui.
An aliquid ei surripuerint, aut quoquo modo personam illius offenderint, & qualiter.
An ipsum, & res ipsius liberè despexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.
An secretum naturale in re grauiori violauerint.

13 Meminerint in confessione peccatorum mortalium aperiendum esse numerum, immò & circunstantias speciem mutantes (quod maximè procedit in peccatis contrà castitatem commissis) nec expectent se de his interrogati à Confessario; cùm sponte exprimi debeant à pœnitentibus.

14 Pœnitentiam à Confessario iniunctam quam primum impleant, curentq; eam peragere in statu gratiæ: si enim fiat in peccato m. non prodest ad remissionem pœnæ durante statu peccati mortalis; etsi, obice sublato, suum postea sortiatur effectum.

QVÆRES XI. Quæ monita dari possint monialibus à Confessario ad communionem Eucharisticam dignè sumendam.

95 ℞. Posse dari sequentia; nimirum.

1 Caueant, ne ad Eucharistiam accedere præsumant cum conscientia peccati mortalis; sicq; antequam accedant, probent se ipsas iuxtà præceptum Pauli 1. *Cor.* 11. se examinando, num sint dignè dispositæ ad tanta mysteria; memores quod *qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit*, idest damnationem animæ: præter quam quod notat *S. Anselmus super hæc verba* hodie multos post Pascha varijs morbis corripi, eò quod indignè corpus Domini acceperunt; addens per illa alia verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmaturè mori, vel potiùs mortuos esse ob indignè sumptam Eucharistiam.

2 Videant, ne communicent ex consuetudine absq; vlla præparatione, ac vllo sensu deuotionis (id enim maximè impedit fructum Eucharisticę communionis) meminerintq; consultiùs esse non communicare, quàm communicare absq; debita præparatione: cùm nimia familiaritas pariat contemptum, aut saltem multum minuat reuerentiam aliàs debitam: vnde fit, vt sic communicanti non impertiantur dona illa cœlestia, quæ dignè communicantibus copiosè solent concedi.

3 Cùm *S. Thomas p.3. quæst.24. aliàs 83. art.5. ad 1. ex S. Dionysio cap.3. de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ fit à Sacerdote in missa, significare emundationem, etiam à minimis peccatis, & requiri in ijs, qui accedunt ad Eucharistiam iuxtà illud *Io. 3. Qui lotus est,*

est, non indiget, nisi vt pedes lauet: quis non videt summa diligentia curandum esse monialibus, vt accedant ad communionem conscientia purgata à mortalibus culpis, immò etiam à venialibus, quantùm patitur humana fragilitas: vt proinde fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare soleret præco *Sancta Sanctis*.

4 Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem vti aliqua pia consideratione, & ea varia pro varietate festiuitatis, in qua facienda est communio: v. g. monialis communicatura in Natiuitate Domini piè imaginetur sibi à B. V. Maria infantulum Iesum tradi in manus: modò existimet se à Christo inuitatam ad cœnaculum, in quo instituta est Eucharistia: modò putet sibi dici à Christo ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo *Lucæ 19. Festinans descende, quia in domo tua oportet me manere*: modò sibi persuadeat se admitti ad sugendum prætiosissimum Christi sanguinem è sacratissimo ipsius latere; modò dicat cum Regina Ester *Cras cum rege pransura sum*, & singularem Christi benignitatem suspiciat.

5 Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, vt varios actus diuersarum virtutum eliciamus; & maximè fidei, reuerentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & similium; pro vt hic, & nunc Spiritus S. vnctio suggeret: in his enim actibus consistit actualis deuotio, quam Magistri vitæ spiritualis requirunt ad fructuosè communicandum.

6 Quòd si monialis iudicet se non habere actualem illam deuotionem, quam cupit, procurat, & à Deo enixè petit; non ideò angatur, sed summopere recreetur; memor de Deo dici *Psal. 38. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris tua*. Quo modo S. Gertruda, cum quadam die cupida dignè se præparandi ad sacram Communionem, Virginem Mariam, & omnes Sanctos exorasset, vt pro ipsa offerre dignarentur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die se ad communionem præparauerat; dixit ei Dominus: *Iam verè omnibus cæli ciuibus appares in eo ornatu, quem sibi petisti.*

7 Post sumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immò & habendæ: ad quod vtiq; multum proderit agnoscere recepti beneficij magnitudinem; quam *Sanctus Chrysostomus homil. 60. ad popul. Antioch.* commendat his verbis: *Quot nunc dicunt, vellem illius* (idest Christi) *formam aspicere, figuram, vestimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum manducas; & tu quidem vestimenta cupis videre; ipse tibi concedit non tantùm videre, iterum, & manducare, & tangere, & intra te sumere.*

8 Hæc autem gratiarum actio consistit in varijs actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem nostrum intrà cor nostrum receptum veneremur toto animi affectu; confusionis, qua con-

fundamur nos adeò ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuisse, sicq; dicamus Christo cum Petro *Exi à me quia homo peccator sum Domine Luca* 5. Amoris Dei, per quem feramur in ipsum dicentes cum Sponsa *Cant.* 3. *Inueni, quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam;* aut cum Dauid *Psal.* 17. *diligam te, Domine, fortitudo mea*: displicentiæ de peccatis commissis, qua illam ex animo detestemur, firmiter statuentes imposterum ab ijs omninò abstinere. Præterea peti debent à Christo variæ gratiæ, ac dona iuxtà nostras spirituales indigentias; videlicet peccatorum nostrorum plena remissio, fortitudo contra tentationes, patientia in aduersitatibus; perseuerantia in benè cœptis, edomatio prauarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis necessariæ: item debemus concipere multa bona proposita, & quidem non solùm in generali, sed etiam in particulari; v. g. remittendi iniuriam acceptam, & procurandi reconciliationem ergà illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impositam à Superiore sensui valdè contrariam; nostro appetitui abnegandi in hac vel illa re particulari. debemus item Christo offerre nos ipsos, & omnia nostra, dicentes cum Dauid *Psalm.* 118. *quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* vel etiam deuotè recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitijs spiritualibus his verbis: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem; accipe memoriam, intellectum, atq; voluntatem omnem: quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es; id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum: amorem tui solum cum tua gratia mihi dones, & diues sum satis, nec aliud quidquam vltrà posco*. deniq; orare debemus pro necessitatibus tam spiritualibus, quam corporalibus tum totius Ecclesiæ, tum parentum, consanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipsis, tum pro defunctis, quas lucrari possumus, siue ex numismate aliquo benedicto, siue aliunde.

9 Qua die communicant moniales, maiori diligentia caueant ab ijs omnibus, quæ Christū offendere possunt, siue loquendo, siue cogitando, siue operando: è cōtra verò maiori studio, ac deuotione vacent exercitijs spiritualibus quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maximè custodiendam esse: quippe quæ est primum membrum, quod Christū excipit. Ad quod faciunt quæ habet *S. Chrysostomus hom.* 61. *ad pop. Antioch.* his verbis: *Cùm nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti sumus digni, & sit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10 Caueant moniales, ne statim, sumpta Eucharistia, ab ecclesia transeant ad negotia temporalia absq; debita gratiarum actione: id. n. magnę irreuerentiæ, ac inurbanitatis indicium est; nō secùs, ac inurbanus censeretur, qui Principem domi suæ exceptum statim desereret, domesticis negotijs vacaturus: caueant, inquam; aliàs assimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini bucella panis, statim ab eius conspectu recedit.

11 Fru-

11 Fructus principalis eucharisticæ communionis in eo consistit, vt corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius: ita vt de nobis dici possit *Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit Prou.* 31. & nos ipsi de nobis dicere possimus cum Paulo *Galat.* 2. *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus*.

12 Quod si ex frequenti communione non sentimus in nobis illos effectus, qui aliàs ex ea solent oriri: id prouenit tum ex defectu debitæ præparationis, eò quod communicemus quasi per consuetudinem, & ob humanos respectus; tum ex nimia facilitate, qua consentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum sic ad aliqualem iracundiam prouocantes, & nos magna ex parte priuantes effectibus diuinis Eucharistiæ cum magno præiudicio nostri profectus spiritualis. Quamquam ex iusto Dei iudicio interdum communicans sibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cùm vere magnam, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus, cibo sumpto nutritur, & iuuatur, etsi in eo sumendo nullum sentiat gustum.

13 Non ergò fideles debent omittere communionem ex eo quod sibi videntur communicare absq; vllo fructu: non enim exiguus fructus communionis est in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quos fortè communicans incideret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concilium Trid. sess.* 13. *c.* 2. Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruamur.

14 Cùm de Eucharistia dicatur *Psal.* 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersùs eos, qui tribulant me*: fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, non ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei præstiti vsq; ad montem Dei Horeb. 3. *reg.* 19. nisi postquam bis comedit: si quidem, *Rabano teste*, Elias bis pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, quibus non sufficit simplex pastus, quatenùs ad supernam valeat ascendere.

15 Quam frequenter moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum consultum esse, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentius communicare possint, si earum Confessarius id iudicauerit ipsis expedire.

QVÆRES XII. Quibus monitis iuuari possint moniales ad missam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 ℟. Posse iuuari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeò venerari, vt ad illud propiùs accedere non audeant; sicq; viros Sanctos, & in primis S. Io: Chrysostomum, & S. Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum missam celebraretur, conspexisse: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia

homo

homo debeat aſſiſtere auguſtiſſimo huic ſacrificio.
2 Quoties aſſiſtunt ſacrificio miſſæ, piè ſibi perſuadeant ſe in monte Caluariæ intereſſe crucifixioni Chriſti:ſi quidē vna,eademq; eſt hoſtia, idemq; nunc offerens Sacerdotum miniſterio,qui ſe ipſum tunc in Cruce obtulit; ſola offerendi ratione diuerſa,vt loquitur *Concilium Trid.ſeſſ.22.c.2.* ac proinde eo ſenſu animi, ac deuotionis affectu Miſſæ aſſiſtant, quo tunc aſtitiſſent crucifixioni.
3 Aduertant fideles miſſæ ſacrificio aſtantes omnes vnà cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoq; Sacerdotem in ipſa miſſa dicere fidelibus aſſiſtentibus: *Orate fratres, vt meum,& veſtrum ſacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem*;idemq; repetere in canone ijs verbis *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*: hincq; colligant,quòd, ſicut Sacerdos celebrans ſumma deuotione, reuerentia, & attentione debet ſacrificium miſſæ peragere; ſic & eæ pro ſua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione,ac reuerentia,qua poſſunt.
4 Proderit multum ad audiendam miſſam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Chriſtum ipſum patientem(qui reuera in ſacrificio miſſæ eſt principalis miniſter, ideoq; verba conſecrationis à Sacerdote proferuntur in perſona ipſius *Hoc eſt enim corpus meum*) & in veſtibus ſacerdotalibus agnoſcere varia myſteria Dominicæ paſſionis; nimirum in amictu velum,quo vultus Chriſti à Iudæis velatus eſt;in alba veſtem,qua ille indutus eſt ab Herode ad illum illudendum;in cingulo funes,quibus conſtrictus eſt in captura; in manipulo ligamina,quibus alligatus eſt collumnæ flagellandus;in ſtola funes eius collo appoſitas,dum Crucem baiulaturus eſſet ad Caluariæ locum;in planeta deniq; veſtem purpuream, qua ipſum ludibrij cauſa induerunt, vel certè veſtem inconſutilem, qua crucifigendus exutus eſt.
5 Proderit item ad audiendam miſſam deuotè, ac religiosè in ſingulis actionibus miſſæ agnoſcere myſteria vitæ, ac paſſionis, quæ in ijs ſignificantur; videlicet in introitu miſſæ,qui canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentiſſima Sanctorum Patrum deſideria quibus diuini Verbi incarnationem expetebant(& quidem frequenter;vnde & à choro introitus miſſæ repetitur) in confeſſione, quam facit Sacerdos initio miſſæ, Chriſti humilitatem, qua non eſt dedignatus ſubire formam peccatoris, vt peccatores redimeret;in repetitione *Kyrie eleyſon*(quæ verba idē ſignificant ac, *Domine miſericordia* abyſſum innumerarum miſeriarum, quibus homo detinebatur; in varijs ſignis,ac crucibus,quæ formantur à Sacerdote ſuper hoſtia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Chriſto in Cruce toleratos; in eleuatione hoſtiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Iudæis factam,vt Chriſtus in ea clauis confixus ab omnibus conſpiceretur; deniq. in conſumptione hoſtiæ, Chriſti ſepulturam. Hæc ergò myſteria vel omnia, vel aliqua tantùm,pro vt ſuggeret præſens deuotio, conſiderent moniales,
dum

dum audiunt missam, & iuxta conditionem mysterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similium; sic enim deuotè, & cum fructu audient missam.

6 Cùm Sacerdos in missæ celebratione pluries inuitet fideles adstantes ad orandum, dicendo *Oremus, & Orate fratres*; consultum est, vt quicumq; missę sacrificio intersunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam ipsi idem præstent, & quidem discurrendo per quinque Christi vulnera (vti faciebat B. P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes ecclesiasticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere verò leui pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumq; ipsorum præcibus commendatos; latus ipsum Christi sibimetipsis reseruantes, vt ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos orentq; pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut grauiores cruciatus patiuntur, aut præ alijs citiùs exituri sunt à pœnis Purgatorij.

7 Conferet item ad missam deuotè audiendam, si in eius progressu se studiosè disponant ad spiritualem communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponent autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac vsurpando verba illa *Iobi* 31. *Quis det de carnibus eius, vt saturemur?* imò quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, os animæ ipsæ aperiant, existimentq; se illam recipere, & de illius sumptione inuisibili delectentur, dicentes *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cant.*3. præmittentes tamen verba illa Centurionis *Domine, non sum dignus, vt intres in tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea Matth.*8. eliciant etiam varios actus ex ijs quos diximus sup. elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac deuota erit auditio missæ.

QVÆRES XIII. Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu spirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 ℞. Posse, & debere suggeri sequentia, nempe.

1 Meminerint Deum ipsum loqui in ministris verbi Dei iuxta illud *Matth.* 10. *non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis*; & libros pios esse veluti epistolas nobis à Deo missas è cælo, dicente S. *Augusto in Psal.*90.*conc.*2. *De illa ciuitate, vnde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipsæ sunt scripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus*: quod etiam confirmat S. *Gregorius lib.*4.*epistolarum ep.*84. his verbis *Quid est scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, nec quiesceret, somnum oculis non daret, nisi prius, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator cæli Dominus hominum,*

num, & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmisit, & tu, gloriose fili eaśdem epistolas ardenter legere negligis? quæ verba belle faciunt contrà illos qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios: vel vtrumq; faciunt persunctoriè, ac sine vllo fructu spirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legendum in libris pijs; qua ipse Christus audiretur, si præsens loqueretur. sic enim habet *S. Augustinus tract. 30. in Io: Nos itaq;* inquit, *sic audiamus euangelium, quasi præsentem Dominum:* propterea namq; quãdo legitur euangelium, omnes ei assurgunt, quasi Christum in eo venerantes, simulq; ad cœlum, quod in eo promittitur, anhelantes; idq; ex Apostolorum sanctione, teste *S. Clemente l. 2. Const. apostol. c. 61.*

3 Quantam timendi de propria salute rationem habeant fideles, qui diuini verbi auditioni, aut lectioni sunt minùs affecti; conijciant ex eo, quod dicit *S. Bernardus ser. 1. in Septuag.* illum, scilicèt, quæ verbum Dei cum fructu audit legit, meditatur, signum habere, & tesseram suæ prædestinationis: qui enim *ex Deo est, verba Dei audit, Io:* 8. vnde de ijs inferri potest, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

4 Notent fideles ex *S. Basilio in monasticis Constit. c. 2.* omnem sermonem Christi excolendæ pietatis, virtutisq; obeundæ esse regulam: propter hoc enim humanam naturam suscepit, vt in se, velut in tabula quadam veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamq; omnibus nobis ante oculos statutam vnicuiq; pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Vnde fit, vt, sicut studiosus addiscendi artem pingendi fixo obtutu inspicit archetypum ipsi propositum à magistro ad imitandum; ita fideles quàm maxima attentione in sermone Dei, siue à Concionatoribus audito, siue in pijs libris lecto, inspiciant, qualiter vitam suam piè, ac religiosè instituere debeant.

5 Hæc porrò multum conferent ad verbum Dei fructuosè legendum, vel audiendum: nimirum vt auditio, vel lectio diuini verbi non fiat ex consuetudine, sed ex desiderio inde percipiendi magnam fructum spiritualem: vt non fiat ex vano, ac inutili curiositate addiscendi res nouas: vt nobis ipsis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut scriptum putemus iuxtà illud *Eccl. 21. Verbum sapiens quodcumq; audierit, sciens laudabit, & ad se adijciet: audiet luxuriosus, & displicebit illi, & proijciet illud post dorsum suum.*

6 Prætereà, vt auditio, aut lectio diuini verbi multum conferat ad nostram profectum spiritualem; eam debent comitari inuocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & post, desiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, assiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: siquidem fortuita lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animum instabilem.

7 Ad rem præsentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Augustinus*

ep. 143.

ep.143.ad Demetriadem his verbis: *Optimè vteris* lectione diuina, si eam tibi adhibeas speculi vice; vt ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra plùs ornet. curandum tamen, vt simus factores verbi, & non auditores tantùm fallentes nosmetipsos: quia, *si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo; considerauit enim se, & abijt, & oblitus est statim, qualis fuerit*, vt loquitur *S. Iacobus c.1.* huic certè verbi diuini auditio, aut lectio non est vtilis; cùm teste Paulo *Rom.2. non auditores legis iusti sint apud Deum, sed factores legis iustificentur.*

8 Optimum est item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei* dicens: *Hauriendus est sæpè de lectionis serie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quam puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis restituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum; & inde ipsi proponitur salutare aliquid documentum, quod putet posse multum conferre ad profectum sui spiritualem; debet in eius consideratione aliquantulum insistere, & conari non solum vt illud benè percipiat intellectu, sed etiam affectu amplectatur.

9 Fructus lectionis spiritualis non consistit in eo, quod legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; sed vt benè ponderetur, quod legitur, imò & deducatur in praxim: quo pacto bona corporis nutritio prouenit non ex multa comestione, sed ex bona digestione illius; quod comeditur; & hoc est benè aduertendum.

10 Vt lectio spiritualis sit fructuosa, ac vtilis profectui nostro spirituali non legantur libri curiosi, ac difficiles, sed simplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curiositatem pascunt; hi verò pietatem excitant, & fouent deuotionem iuxtà illud *Prou.3. Cum simplicibus sermocinatio eius.*

QVÆRES XIV. Quibus monitis iuuari possint moniales ad moderandum metum mortis corporalis.

298 ℞. Posse iuuari sequentibus, videlicèt.

1 Meminerint vitam hanc corporalem esse vitalem quamdam, longam, & lentam mortem: cùm è contrà mors iustorum sit finis laborum, & principium quietis; fuga tristitiæ, & aduentus letitiæ; sedatio tempestatis, & initium tranquillitatis; consummatio exilij, & reditus in patriam.

2 Considerent ex *S. Cypriano lib. de mortalitate*, & idemtidem cogitent renunciasse se mundo, & tanquam hospites, & peregrinos hìc interim degere: amplectantur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos Paradiso restituit, & regno cœlesti. *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copiosa turba desiderat iam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute solicita: ad horum conspectum, & complexum venire quanta & illis, & nobis in communi lætitia est?*

3 *Si verè amas Deum*, dicebat Thomas morus, *certè nihil adeò graue esse potest, atq; summam illius maiestatem, etiam in minimis offendere; nec quicquam tantopere expetes atq; remedium aliquod, quo securus esse possis te nunquam de cætero Deum ampliùs offensurum: quod cum in hac vita haberi non possit, continuè clamabis cum psalmista, Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.*

4 Refert *Possidonius in vita S. Augustini c. 27. ex S. Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defesso, & de appropinquante morte solicito, commeatumq; sibi præcanti astitisse Angelum, qui non sine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5 De S. Tiburtio m. referunt eius acta illum Torquato iudici dixisse *Applica equuleos, suspende Christianos, damna, percute, incende, vniuersa deniq; supplicia adhibe: si exilium minaris, hoc philosophantibus est totus mundus; si mortis supplicium, euadimus mundi carcerem: si ignes, maiora his in cupiditatibus incendia vincimus; decerne quidquid libet; omnis nobis vilis est pœna, vbi pura comes est conscientia.*

6 Consideret homo se à Deo conditum esse, vt aliquando ex hac vita migret, & quæcumq; habet mundus, ipsi pro viatico data esse, ne quid deesset ad hoc iter conficiendum: sicut ergò peregrinus remeans ad suam patriam, quidquid in itinere obuium occurrit, etsi iucundum, ac delectabile, auersis oculis prætergreditur, visaq; eminus Ciuitate propria, Deo gratias agit: sic homo hoc iter ingressus animo in cœlum defixo eò currat, quò tendit, morteq; appropinquante non doleat, sed gaudeat se ad metam propositam peruenisse; dicatq; cum Dauid *Psal. 121. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini lætantes ibimus.*

7 Ne grauis sit separatio à parentibus, consanguineis, & alijs præsentis vitæ bonis per mortem: curandum, sit, dum viuimus, paulatim animum ab ijs deducamus, ijsq; moriamur quo ad affectum; quippequi, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem breui, cùm breues sint dies hominis.

7 Si mortem corporis non metuere, sed desiderare volumus, curandum nobis est, vt Mundi mala, & incommoda sentiamus, mortificationem Iesu Christi in corpore nostro semper circumferentes, sicut enim proficiscenti per loca syluestria, aspera, ac latrocinijs infesta vnicum solatium est breuitas viæ, si certa sequatur quies: sic tendens ad æternam beatitudinem mala præsentis vitæ sentiat, ipsiq; iucunda erit mors, per quam via beatitudinis cœlestis quasi breuior redditur.

8 Cum mors sit grauis, ac molesta homini etiam ex eo quod anima egressa è corpore sola, ac inermis incedere debet inter seuissimas hostium cohortes: curandum est, vt statim à morte socios & amicos illic inueniamus, qui solitudinis illius tædium subleuent, nosq; tutos per hostium agmina ducant: hi autem erunt Sancti nostri tutelares, Angelus custos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum suffragijs Ecclesiæ à nobis eductæ ex Purgatorio; hi om-

hi omnes, inspecto de cœlo nostro periculo, accurrent nobis, associabunt, defendent, ac recreabunt.

9 Terribilis item est mors hominis ex seueritate æterni Iudicis, coram quo sisti debet anima egressa à corpore, vt reddat rationem boni, & mali, quod homo gessit in vita: proinde multum minuetur mortis metus, si ante iudicij tempus iudicem placemus, ipsum pijs officijs promerendo, eiq; debitam satisfactionem exhibendo pro peccatis.

10 *S. Brigitta l.4. reuelat. c.7.* scribit in Purgatorio esse locum, in quo nulla alia adest pœna, nisi desiderium perueniendi ad Deum, eiusq; visionem beatificam: ibiq; hoc desiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum desiderium perueniendi ad Dei præsentiam, eiusq; visione fruendi: tales autem sunt ij, qui adeò mortem timent, & si possent, nunquam vellent mori: quod est quasi vilipendere visionem, & gloriam Dei.

QVÆRES XV. Quibus monitis excitari possint moniales ad infirmitates corporis patienter sufferendas.

299 ℞. Posse excitari sequentibus monitis, nimirum.

1 Meminerint infirmitatem nullam homini aduenire absq; iusto Dei consilio: qui cum nobis sit pater, & amet nos, vtique infirmitates corporis immittit ad nostrum bonum, vt proinde, teste *S. Hieronimo in vitis Patrum*, Abbas Ioannes monacho cupienti liberari grauissima febri, dixerit *Rem tibi necessariam cupis abijcere: vt enim corpora nitro, vel huiusmodi alijs lineamentis abluuntur à sordibus; ita anima languoribus, alijsq; huiusmodi castigationibus purificantur*, par ergò est, vt infirmi dicamus cum *Iob. 1. sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum*.

2 Infirmitas corporis est magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam soluere possimus grauissima debita cum Deo contracta, aliàs soluenda in purgatorio: faciamus ergo de necessitate virtutem, & patienti sufferentia infirmitatum, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis nostris debitam.

3 Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in sufferendis morbis grauissimis, ac longissimis, & in primis S. Liduinæ V. quæ 38. annis passa est continuas infirmitates, easq; graues, ac extraordinarias atrocissimis doloribus coniunctas; & his talibus, vt 30. annorum spatio nunquam è lectulo, in quo iacebat, assurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum interuallo graues sustinuit infirmitates ea patientia, vt ex eius ore nulla querimoniæ vox eruperit; imò gratias Deo ageret: attendamus, inquam, singularem patientiam Sanctorum, & confundamur de nostra impatientia, ac ignauia.

4 Dum corripimur molesta aliqua infirmitate; ea non adeò grauis videbitur, si meminerimus non peccando pluries factos esse reos æternæ dãnationis; ac proinde magni beneficij loco ducendum esse, quod Deus ex singulari sua bonitate pœnas æternas inferni à nobis promeritas commutarit in tempo-

temporalem corporis infirmitatem: sicq; ea superueniente, dicere debemus cum Fratribus Ioseph *Gen.42. meritò hæc patimur, quia peccauimus.*

5 Infirmitas à Deo immissa, velimus, nolimus, sustinenda nobis est, vsq; dum statuerit Deus: videamus ergò, ne amittamus nostra impatientia meritum sufferentiæ, ideoq; sine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere possumus iuxtà illud Petri *Per totam noctem laborantes nihil cæpimus Lucæ 5.*

6 Correpti aliqua graui infirmitate, recolamus animo quæ habet *S. Augustinus serm. 2. de festo omnium SS.* his verbis: *Si quotidie oporteret nos tormenta perferre; si gehennam ipsam paruo tempore tolerare, vt Christum videre digni essemus venientem in gloria, & Sanctorum eius numero sociari: non ne erat dignum pati omne, quod triste est, vt tanti boni, tantæq; gloriæ participes haberemur.* Recolamus item, quod aiebat S. Franciscus: *Tanta est gloria, quam expecto, vt omnis me pœna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis.*

7 Si viri Sancti, ac insignes famuli Dei grauissimas, ac longissimas infirmitates passi sunt, Deo ipso ita disponente; qua ratione ab ijs eximi prætendent ijs qui toties, & tam grauiter peccauerunt? audiant, quæ dicit Dominus Deus *Ierem. 49. Ecce quibus non erat iudicium, vt biberent calicem, bibentes bibent; & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes.*

8 Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac resurrectionem anhelat: aspernatur quidquid fluxum est, turbulentum, interituiq; obnoxium, nec præsenti, sed futuro æuo viuit mortisq; meditationem, vt aiebat Plato, hanc vitam existimat: deniq; totam se Deo, & cœlestibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua est, vt dicit *Nazianzenus orat. ad ciues Nazianzenos.*

9 De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita* quod, cum essent cœci, & per miraculum à Deo visus ipsis fuisset restitutus; iterum ab eo petierunt, sibi oculos adimi, seseq; reddi cæcitati, vt carerent distractionibus, concupiscentijs, & tentationibus, quas creant oculi. vt quid ergò nos ita affligimur, si qua interdum corripimur infirmitate, quamuis non adeò graui?

10 De S. Clemente Ancyrano, qui passus est sub Diocletiano Imperatore, refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robustiorem noua semper appetijsse tormenta, & ad ea excipienda vitam sibi quam diutissimè prorogari petijsse, ac obtinuisse; ita vt 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit; cumq; à Diocletiano, & Præsidibus rogatus fuisset, qualiter tot, & adeò grauia tormenta tolerare posset, respondit; *licèt is, qui foris est, noster homo corrumpatur tamen is, qui intus est, renouatur de die in diem.*

11 Non doleat homo de corporali ægritudine, eo quod per eam impediatur,

tur, ne munus sibi iniunctum à Superioribus exequi nequeat & vacet exercitio bonorum operum, quæ præstare consueuerat: nam, teste *S. Bonauentura de grad. virt. cap. 24. perfectius est aduersa tolerare patiendo, quam bonis operibus insudare*: An non seruus tenetur inseruire domino suo iuxtà voluntatem illius? si ergò Deus vult ei modo inseruiamus detenti graui morbo, & lectulo affixi, non est æquum, vt ei velimus inseruire magna operando: committe te ipsius voluntati; ipsius hìc negotium agitur: ipse scit, quod conueniat, quid opus sit.

12 De S.Clara legitur, quod, cum per 28. annos fuerit infirma, cilicium è setis porcinis semper gestauit; vt hinc colligamus infirmum non debere solum sufferre infirmitatem à Deo immissam, sed etiam quæcunq; alia incommoda occurrunt occasione infirmitatis: accessorium enim trahitur à principali; & qui vult antecedens, debet velle & consequens.

QVÆRES XVI. Quæ monita tradi possint monialibus ad ærumnas, ac incommoda præsentis vitæ fortiter sustinenda.

300 ℞. Posse tradi sequentia, nempe.

1 Meminerint ex *Chrysostomo in 2.Timoth.3.impossibile esse, vt quis malis bellum indixerit, pressuris careat; nefas esse pugilem Dei vacare delicijs; non licere epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum, pressura, angustia, stadium: aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est, atq; sudoribus: nullus vbi ad certamen se exuit, vnctusq; est, requiem quærit; si enim requiem quæris, cur te exuisti?* cur libidinibus, & naturæ bellum indixisti?

2 Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse christianus, ait *S. Augustinus in Ps.55.* monens *in 127.Ps. quod si mortuus est diabolus, mortuæ sunt persecutiones; si autem ille aduersarius noster viuit, vnde non tentationes suggerit? vnde non sæuit? vnde non minas, & scandala procurat?*

3 Videmus aliquando homines (ait *S. Anselmus exponens verba illa* Pauli *Hebr. 12. Flagellat Deus omnem filium quem recipit*) desperatos filios suos dimittere, quos ad hæreditatem suam admittere nolunt, nec eos vt filios habere: quem autem flagellat filium, huic & hæreditatem seruat: tã quam filijs ergò se nobis offert Deus; det disciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4 S. Franciscus rogatus in quo consisteret perfectio religiosa; cum lætitia respondit non in magna scientia, vel sapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno Sanctitatis, & ædificationis exemplo, non deniq; in conuersione omnium infidelium; sed si fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conuitijs, iniurijs, verberibus exagitemur, illaq; cum gaudio, amore Christi toleremus: ibi perfecta est lætitia, quia præ omnibus donis maximum est propter Deum opprobria sustinere: nam in cæteris mirabilibus nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei; sed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari possumus, quia illud est nostrum. Sic etiam S.P.N.Ignatius rogatus, quænam esset via ad perfectionem, respondit *Si multa, & magna pro Christo patiamini.*

5 Cum Soror Maria Vela grauissimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cum Christo amicè conquereretur; ducta est ab illo in spiritu in montem excelsum, ibiq; vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte existentes in gemmas pretiosas mirabiliter conuerti; visionem porrò declarauit illi Christus dicens sic virtute diuinæ gratiæ lapides tentationum, ac tribulationum, quas patiuntur Serui Dei, conuerti in lapides prætiosos meritorum. Vt proinde B. Iuniperus, teste *Pontio in eius vita*, probra exciperet quasi gemmas Christi, & exprobranti sibi aliquando dixerit *Proijce has gemmas in sinum meum; vellem vtiq; talibus gemmis lapidari Romam vsque.*

6 Refert *S. Chrysostomus homil. 26. in 1. ad Cor.* quendam ex Philosophis externis, cum malam haberet vxorem, & nugatricem, & conuitiatricem, rogantibus, cur eam sustineret, dixisse, vt domi haberet Gymnasium, & palæstram philosophiæ: *ero enim*, inquit, *cęteris mitior, si in ea quotidie erudiar.*

7 Cum Christus S. Catharinæ Senensi duas coronas obtulisset, vnam spineam, & alteram gemmeam, dans ei optionem eligendi vtram mallet; sed ea lege, vt, si vnam eligeret in hac vita, alteram in futura eius vice reciperet: mox illa accipiens coronam spineam de manu Christi, illam capiti suo inflexit adeò validè, vt per plures dies capitis dolorem senserit: Sic etiam S. Agapitus, cum esset 15. annorum, & capiti eius prunæ ardentes imponerentur, exultans aiebat: *Parum est in terra caput aduri coronandum in cælo:* quam *decorè corona gloriæ ornabit caput afflictum pro Christo.*

8 Nunquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, sed reddidi, ait *Epictetus in Enchirid. cap.* 14. *puer obijt, redditus est; ager ereptus, redditus est.* Quo modo etiam *Iob cap.* 1. dicebat *Dominus dedit, Dominus abstulit &c.*

9 Sic Seneca epist. 24. de tribulatione loquens ait, *Leuis est, si ferre possum: breuis est, si ferre non possum*: quod *repetit epist.* 79. his verbis *Summi doloris intentio inuenit finem: nemo potest valdè dolere, & diu. sic nos amantissima nostri natura disposuit, vt dolorem aut tolerabilem, aut breuem faceret.*

10 *Seneca* Item ep. 24. loquens de amissione bonorum temporalium sic habet: *Si illud diu habuisti, perdis postquam satiatus es: si non diu; perdis antequam assuescas: pecuniam minorem habebis? nempe & mœstitiam: gratiam minorem? nempe & inuidiam.* Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca epist.* dicens *Ago gratias senectuti, quod me lectulo affixerit: quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non possum.*

11 Vir pius, & tribulatio sunt duo cursores, qui simul currunt; sed cum ille tribulationi non cedit, quasi victor antecedit, & præcurrit, tribulatione à tergo illius subsequente, & post eum currente: sicq; persecutio dicitur, non autem consecutio, quia persequitur virum pium, sed non assequitur: nam Sancti per patientiam velocissimè currunt ad brauium gloriæ, & in perse-

cutio-

cutionibus maximè elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; vt benè notat *S.Greg.Nyssenus lib.de beatitudinibus.*

12 Quam gloriosum sit pati pro Christo, ostendit *Chrysostomus hom.8.in 3. Ephes.* explicans verba illa *Ego Paulus vinctus*, vbi sic ait *Vinctum esse propter Christum illustrius est, quàm siue Apostolum, siue Doctorem, siue Euangelistam esse. magna dignitas hæc, & regno quouis, ac consulatu maior: qui diligit, & ardet Christum, eligit potius vincula ferre propter Christum, quam cælos inhabitare. non ita beatum dico Paulum, quod in Paradisum raptus, atq; quod vincula sustinuit: potius mihi habetur malè affici pro Christo, quam honorari à Christo. Si mihi quisquam dixisset, elige vtrum velis: vis esse Angelus Petrum soluens, an Petrus vinctus? Petrus vtiq; esse maluissem: maius hoc vinculorum donum est, quam Solem sistere, aut mundum mouere, aut dominari dæmonibus, eosq; expellere.*

13 Patientiam homini in hac vita omninò necessariam esse docuerunt tum Bion. dicens, teste *Laertio l.4.c.7.* magnum malum esse non posse ferre malum; absq; hoc enim nulli potest esse vita suauis: tum Anthistenes, qui teste *eodem Laertio l.6.c.1.* dicebat virtutem sibi sufficere ad felicitatem, nec vlla re opus habere, nisi robore *Socratico*; Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14 Quam fortes se debeant exhibere fideles in sufferendis vitæ huius infortunijs, ostendit *B.Prosper in Epigr.de dilect.Christi*, vbi dicit:

Carcere si cæco claudar, nectarq; cathenis,
Liber in excessu mentis adibo Deum
Si mucrone paret ceruicem abscindere lictor;
Impauidum inueniet mors cita, pœna breuis:
Non metuo exilium, mundus domus omnibus vna
Sperno famem, Domini sit mihi sermo cibus.

Sic *Saluianus lib.1.de vero iudicio, ac prouid.* ostensurus neminem esse miserum, qui sua miseria est contentus sic habet: *Nemo aliorum sensu est miser, sed suo; & ideo non possunt esse falso iudicio miseri, qui sunt verè sua conscientia beati: nulli, vt opinor, beatiores sunt quam qui ex sententia sua, atq; voto agunt. Humiles sunt Religiosi: hoc volunt: pauperes sunt, paupertate delectantur: sine ambitione sunt; ambitum respuunt: inhonorati sunt; honorem respuunt: lugent; lugere gestiunt: infirmi sunt; infirmitate lætantur. Itaq; quidquid acciderit ijs, quicunque verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt; quia inter quantumlibet aspera nulli lætiores sunt, quàm qui hoc sunt, quod volunt.*

15 Cum tot, & tanta bona tum temporalia, tum spiritualia à Deo acceperimus: quare ita conquerimur de malo non tam graui nobis inflicto? non ne potius deberemus verba illa *Iob. 2.* vsurpare *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* maximè, cùm mala, quæ ipsi patimur, fortè sint longè minora ijs, quæ plurimi alij patiuntur; vt proinde id ipsum sum-

mi beneficij loco existimare debeamus iuxtà illud *Aliena mala sunt beneficia nostra*.

QVÆRES XVII. quibus monitis iuuari possint moniales ad tentationes quascunq; fortiter repellendas.

301 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis;nimirum.

1 Meminerint sibi dici, quod habetur *Eccles.* 8. *Fili accedens ad seruitutem Dei stà in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem*: si quidem *Iob* 7. *militia est vita hominis super terram*: nec ideò diffidant, aut animum despondeant; quin potius bono sint animo, memores nullum certius argumentum,teste *Climaco*,esse quod dæmones victi à nobis sint,quam si nos acerrimè oppugnant: *eos enim* inquit *S. Gregorius l.*14. *mor. cap.* 12. loquens de diabolo, *pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit*. quod confirmat *S. Augustinus de verb. Dom. serm.* 43. *in Ioannem* explicans verba illa Apostoli *Caro concupiscit* aduersùs spiritum his verbis *In bonis concupiscit aduersus spiritum; nam in malis non habet contra quem concupiscere: præter quam quod origo tentationum in nobis est iuxtà verba illa Iacobi* 4. *Vnde bella, & lites? non ne hinc ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris?*

2 Notant Patres passim per tentationem hominem maximè progredi in virtutibus, & per virtutes augeri,ac roborari: nam tentationibus resisti non potest, nisi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intensos; quos dum elicit tentatus,per eos magis corroborat illarum habitus: & hoc insinuat Paulus 1. *Corinth.* 10. ijs verbis *Sed faciet cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere.*

3 Quod Deus non patiatur nos tentari suprà id, quod possumus, docet Paulus *loco citato*, & explicat *S. Ephrem tractat. de patientia* similitudine iumentorum & vasorum figuli. *si enim* inquit, *homines suis iumentis non plus oneris imponunt, quam ferre queant: multò minùs hominibus plus tentationum imponet Deus, quam ferre queant. Rursum, si figulus vasa sua igne excoquit eò vsq; dum ritè coquantur, & fiant solida, nec vlteriùs ea sinit in igne, ne adurantur, fiantq; inutilia; multò magis idem faciet Deus, vt igne tentationum eò vsq; nos coquat, dum percoquat, & perficiat, vlteriùs verò tentatione aduri, & consumi nos non sinet.*

4 Dæmoniacum, ait *S. Gregor. p.* 1. *pastoral. cap.* 11. *maligna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicum eam non sentire; humanum sentire, & vincere.*

5 *Necesse est*, inquit *S. Bernardus serm.* 64. *in Cant. vt veniant tentationes, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit: at quo modo certabunt, si desit, qui impugnet*: sic etiam *Iacobi* 1. dicitur *Beatus vir, qui suffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ*: & *Tobiæ* 12. dicitur *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probaret te.*

6 Ten-

6 Tentatio maximè confert ad humilitatem comparandam;& sic de se dicit Paulus 2.*Cor.*12. *& ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet,* Quare *S. Hieronymus ep.*25. *ad Paulam* dicit *Paulo datus est ad præmendam superbiam vti in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens hominem te esse memento.*

7 *Vasa figuli probat fornax,* dicitur *Eccl.* 27. *& homines iustos tentatio tribulationis*: & *Sap.* 3. habetur *Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se*: quod confirmabat *B.Nilus* his verbis *Plantas enutriunt venti, & tentatio confirmat animæ fortitudinem.*

8 Cato olim suasit Romano Senatui Carthaginem non delendam,ne Romani otio, & torpore languerent; dixitq; væ Romæ si Carthago non steterit:sic Deus,teste *Chrysostomo hom.*14.*ad pop. Antioch.*cum nos ad torporem *declinantes viderit,& ab ipsius familiaritate resilientes, & spiritualium nullam rationem facientes paululum nos derelinquit,vt ita castigati ad ipsum redeamus.* Quod confirmat *Gerson de Myst. Theologia pract. considerat.* 6. dicens *quod sicut mater filium ad horam relinquit, quò instantius ille clamet, accuratius quærat, arctius stringat, & illa vicissim blandiatur suauius; ita nos, Deus permittit nos à diab. terreri varijs tentationibus, vt ad Deum ipsum confugiamus celerius.*

9 Expetendas esse tentationes docet *S. Iacobus c.*1.dicens *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*; sicq; de sancto quodam Monacho refert *Dorotheus doct.*13.quod,cum Deus ipsum liberasset molesta quadam tentatione,summopere indoluit; & ad Deum conuersus sic confidenter ipsum allocutus est:*Siccine ergò Domine,indignum me existimasti, qui tantillum patiar pro te?*

10 Caueant Dei famuli, ne de Deo conquerantur, quod sinat ipsos vexari quibusdam tentationibus eorum voluntati planè contrarijs;cùm alias maiori animi alacritate pugnaturi essent aduersùs tentationes alterius generis: non enim hominum est dare leges Deo, & statuere, quid ipsis expediat: quin potiùs repelli quò ad hoc possunt ijs verbis *Nescitis, quid petatis.* quo modo *Nilus c.*29.*de orat.*dicit *Non ores,vt fiant quæ fieri velis,sed potiùs ora,vt fiat voluntas Dei.*

11 Sciens Dæmon, quantum conferat oratio ad profectum nostrum spiritualem; vt hunc pro viribus impediat, nobis orantibus grauiores, ac molestiores tentationes nobis immittit: ita vt tempus deputatum orationi videri possit tempus tentationis: vnde fit, vt ex institutione Ecclesiæ singulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis; *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me festina*: quia tunc maiori auxilio Dei egemus, vt strenue, ac fortiter possimus repellere tentationes, quibus tunc temporis inuadimur.

12 Vt autem faciliùs resistamus tentationibus dæmonum, initio ipsò ten-

tationis inuictum animi robur aduersùs illas ostendere debemus iuxtà monitum *S. Iacobi* 4. *Resistite diabolo, & fugiet à vobis*: si enim videat nos trepidare ad primos illius impetus sustinendos, & quasi animum despondere; nulla bestia est super terram ipso efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie nostra malignæ, ac obstinatæ mentis suæ desiderium adimpleat.

13 Cum S. Antonius dæmoni conquærenti omnes homines sibi maledicere, dixisset id meritò, & culpa ipsius fieri, eò quod omnes vexet, ac turbet; ei respondit dæmon: *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil possum: sed ipsi se ipsos adinuicem perturbant: ipsi suo in suggestionem meam consensu sibi mali sunt auctores.* Quod confirmat *S. Augustinus l. 20. de ciuit. cap.* 8. dicens de diabolo: *Latrare potest, solicitare potest; mordere omninò non potest, nisi volentem.* Sic etiam *S. Hieronymus in 4. Matth.* expendens verba illa, *mitte te deorsum* ait: *Vox diaboli est, qui semper omnes cadere deorsum desiderat; persuadere potest, præcipitare non potest.*

14 Si is, qui vexatur à tentationibus, dicere potest cum *Hieremia* 20. *Dominus mecum est quasi bellator fortis; idcircò qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer*; ipsiq; dicenti cum *Giezi 4. Reg. 6. Heu, heu, heu, Domine mi, quid faciemus?* respondet Deus *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis*: vtiq; bono debet esse animo, & dicere modò cum *Iob. 17. Pone me iuxtà te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; modò cum *Paulo Rom. 8. Si Deus pro nobis, quis contrà nos*; modò cùm *Dauide Ps. 15. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear*; & *Ps. 93. Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adiuuabat me.*

15 Cum diabolus hominem vrgeat tentationibus in odium non solùm ipsius hominis, sed etiam Dei; cupiens iram suam explere aduersùs hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non possit contrà Deum ipsum) etiam ex hoc capite certiores sumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui sic dici potest agere causam suam: vt proinde ei dicere possimus cum Dauide *Ps. 73. Exurge, Deus, iudica causam tuam*; & *Ps. 34. Apprehende arma, & scutum, & exurge in adiutorium mihi.*

16 Neq; ex eo quod Deus non ita citò videtur ferre auxilium homini tentato; proptereà debet diffidere: cum dicat *Habach. c. 2. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit*; & *Matth.* 8. dicatur Christus dormijsse, dum nauicula, in qua ipse erat cum suis discipulis ex magna procella in mari suborta operiretur fluctibus, eiusq; discipuli viderentur periclitari, adeoq; dicerent *Salua nos, perimus.* Confidat ergò quicumq; vexatur tentationibus, fretus ijs verbis, quæ *Isaiæ* 43. habentur *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, meus es tu; cùm transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te; cum ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, saluator tuus.*

17 Cum

17 Cum Dau. dicat *Ps.16. Qui saluos facis sperantes in te*, & Deus ipse *Ps.90.* dicat, *Quoniam in me sperauit, liberabo eum*: constat ad euincendas tentationes maximè conferre, vt magnam in Deum concipiamus confidentiam nobis ipsum omninò diffisi; ita vt veraciter dicere possimus cum Dauide *Ps.56. Miserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum tuarum sperabo*; & *Ps.90. Protegam eum, quoniam cognouit nomen meum*: vbi *S. Bernardus* sic habet: *Si tamen cognouerit nomen meum; ne sibi tribuat quod liberatus est, sed nomini meo det gloriam.*

18 Conferet item summopere ad euincendas tentationes vsus orationum iaculatoriarum, cuiusmodi sunt hæ *Oculi mei semper ad Dominum; quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos* *Psal. 24. Domine vim patior, responde pro me* *Isa.38. Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ? Psal. 43. Vsquequo, Domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam à me? vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersùs eum*; *Ps.12. In vmbra alarum tuarum sperabo*, *Ps.56. Sub vmbra alarum tuarum protege me*, *Psal.16. Exurge, Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius*, *Ps.67.*

19 Quia *à scintilla vna augetur ignis* *Ecclesi.11.* Et optimum est consilium Ouidij *Principijs obsta; serò medicina paratur, cùm mala per longas inualuere moras*: proinde fortiter resistendum tentationi in ipso eius principio: quod monet etiam Dauid *Psal.136.* dicens, *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram*; & Salomon *Cant.2.* ijs verbis *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas.*

20 Vitandæ item pro viribus occasiones peccandi, ex quibus proximè proueniunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo; & hoc ipsò quod quis se exponit periculo tentationis, se facit indignum ijs auxilijs, sine quibus non euincitur tentatio, etsi possit euinci. Vt proinde *Innocentius Papa in Psal.37.* dicat *Quid insipientius peccatore, qui & cognoscit facinus, & committit præcipitans se scienter in mortem? Certè brutum animal, si videt foueam, declinat ab ea, ne labatur in illam; etsi forsitan alicubi difficultatem incurrit, non potest illuc sine difficultate reduci: homo vero ab illicito semper ellicitur, & in delicijs iugiter delectatur.*

21 Cum Angelus custos à Deo nobis deputetur in custodiam, tum vt pericula animæ, ac corporis auertat, tum vt nos illuminet, instruat, & impellat ad bona opera; tum vt coerceat dæmonem, ne prauas nobis cogitationes suggerat, vel saltem non præualeat: statim ac nos inuadit tentatio, ad custodem Angelum debemus confugere, eiq; dicere cum iuniore Tobia *c.6. Domine, inuadit me*, nec abs re erit illum deuotè, ac reuerenter compellare ijs verbis *Angele Dei, qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, hodie illumina, custodi, rege, & guberna; Amen.*

22 Optimum contra cuiuscunq; generis tentationes remedium est, quod tentatio manifestetur Patri spirituali candidè,& sincere:*omnis enim qui malè agit,odit lucem Io.3.*&,vt benè dicit *Cassian. col.2.Abb.Moysi c.*10.loquens de diabolo, *antequam iudicium discretionis proferatur, serpens deterrimus velut è tenebroso, ac subterraneo specu virtute confessionis pertractus ad lucem, & traductus quodammodo*,ac dehonestatus abscedit. Quod confirmat Sapiens *Eccl.27.*dicens *Si denudaueris abscondita illius,non persequeris post eum*:cùm è contrà perniciosissimus sit morsus illatus à serpente in silentio iuxtà illud *Eccl.10.Si mordeat serpens in silentio.*Sic de leprosis refert *S.Lucas c.17.*quod, cum irent ad Sacerdotes iuxtà Christi præceptum *Ite, & ostendite vos Sacerdotibus;dum irent,mundati sunt.*

23 Cauendum quam maximè,ne tempore tentationis ex tædio vitæ spiritualis omittamus solita exercitia spiritualia, & præsertim orationem, ac meditationem: quin potius ea debemus obire maiori applicatione, & augere: aliàs, si nobis sinamus subtrahi arma, quibus nos defendamus, & hostes offendamus,facillimè ab inimicis debellabimur.

24 Cauendum item,ne,durante tentatione,quidquam deliberemus,aut innouemus circà propositum animi,aut vitæ statum:sicùt enim vigente consolatione spirituali non nostro proprio,sed boni spiritus instinctu regimur; ita, durante tentatione, agimur à malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam rectè conficitur.

25 Tempore tentationis non solum frequentandæ sunt orationes iaculatoriæ, vt iam dixi; sed constanter insistendum orationi iuxtà illud Christi *Mat.26. Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem*: idq; tum vt audiamus Dei monita ad præsentem necessitatem opportuna; tum vt obtineamus auxilium necessarium ad superandam tentationem.

QVÆRES XVIII. Quibus monitis confirmari possint moniales in vocatione religiosa,si fortè in ea titubent,siue ante,siue post professionem.

302 ℞. Posse confirmari sequentibus monitis; nimirùm.

1 Meminerint non esse magnum inchoare,quod bonum est(vt loquitur *S.Aug.ser.8.ad Fratres in Heremo*)*sed consummare hoc solum perfectum esse:nam in christianis non quæruntur initia,sed finis* (inquit *S. Hier. ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus malè cœpit, sed benè finiuit: Iudæ laudantur exordia, sed finis proditionis damnatur.* Quæ confirmat *S.Bern.ep.253.ad Abb.Guar.* his verbis: *Quid prodest Christum sequi,si non contingat consequi: Paulus aiebat,sic currite, vt comprahendatis: ibi,christiane,fige tui cursus,profectusq; metam,vbi Christus posuit suam;factus est,inquit,obediens vsq; ad mortem:quantumlibet ergò cucurreris,si vsq; ad mortem non perueneris, brauium non apprahendes*. confirmat Christus *Luc.9.*dicens *Nemo mittens manum suam ad aratrum,& respiciens retro,aptus est regno Dei.*confirmat & Paulus *Galat.3.*ijs verbis,*sic stulti estis,vt,cum spiritus cæperitis,carne consumemini.*

2 Meminerint coniugium à *S.Basilio cap.1. Constit. monast.* vocari curarum abys-

abyssum, & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officinam. idq; iure, ac meritò, cum coniugium comitentur onera vteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affinitatum, statuum curandorum, & augendorum solicitudo, mariti dominatio, cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi distractio, & circa hæc occupatio. Vt proinde 1. *Cor.* 7. loquens Paulus de coniugatis dicat *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi*, nomine *tribulationis* intelligens præfata incommoda coniugij, eamq; opponat voluptati carnis annexæ matrimonio; quæ per dictam tribulationem, vt pote longè grauiorem ita opprimitur, ac eliditur, vt vix sentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur moniales per statum religiosum; de quo propterea debent sibi maximè complacere, gaudentes se cum Maria optimam partem elegisse, Deumq; exorare, vt non auferatur ab ijs.

3 Cum S. Paulus 1. *Cor.* 7. dixisset *Vnusquisq; in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat*; Paulò post subdit *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do*: & quidem meritò; cum cœlibatus det otium cogitandi, quo modo virgo placeat Deo, quo modo se paret ad iter cœli, quo modo rationes suas ad iudicium futurum componat; & adæquet, quo modo se sistat Deo, & alia innumera commoda secum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales; vt quid ergò inuideant fœminis coniugatis, quæ sunt expositæ incommodis §. *praecedenti* relatis; ijsq; talibus, vt, teste *Possidonio in vita S. Augustini cap.* 27. is secutus S. Ambrosium nulli vnquam coniugem, aut coniugium suadere voluerit, *ne* (inquiebat ille) *dum inter se coniugati iurgantur eum maledicant, per quem coniuncti sunt*.

4 Cogitent moniales sibi imminere mortem, se ad illam currere velocissimo cursu, instare iudicium, instare æternitatē, arctari se, & cogi à Deo, vt ad illam festinent: meminerintq; quod dicat Paulus 1. *Cor.* 7. *Tempus breue est; reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint; præterit enim figura huius mundi*: quòd si hæc dicit Paulus coniugatis; quid diceret monialibus Christo desponsatis, quæ fortè inuideant fœminis coniugatis, earumq; statum, vitæ religiosæ pertæsæ exoptent?

5 Cum plures fœminæ coniugatæ, contracto iam matrimonio, cogantur manere, & quidem vsq; ad mortem, cum viro sæpè ignoto, molesto, importuno, ac omninò ingrato; à quo resilijssent, si annum probationis haberent coniuges, vt eo se inuicem probarent ante matrimonium (sicut de facto habent religiosi vtriusq; sexus, antequam faciant religiosam professionem) moniales, quæ, solemni promissione Deo facta, professæ sunt castitatem (qua priùs experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne est, vt ab assumpto statu resiliant, Deoq; cui sunt desponsatæ, renuncient?

6 Nec adeò difficilis est obseruantia castitatis: cum illam: in ipso coniugio seruauerint Pulcheria, & Martianus Imperator; Basilissa, & Iulianus; Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator.

rator. hi omnes in ipso coniugio non castè solum vixerunt, sed etiam perpetuam virginitatem seruauerunt: cum *S. Bernard. serm. 65. in Cant.* dicat *cum fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, plus esse, quam mortuum suscitare.* Quod si fœminæ nobilissimæ ac pulchritudine insignes illibatum virginitatis candorem in ipso coniugio conseruare potuerunt; hoc idem præstare non poterunt moniales à Christo electæ in sponsas in monasterio? poterunt vtiq; si voluerint: sicq; sibimetipsis dicant, quæ S. Augustinus initio suę conuersionis sibi (vt constat ex *lib. 8. confess. cap. 11.*) dicebat: *Tu non poteris quod isti, & istæ? an verò & isti, & istæ in semetipsis possunt, an non in Domino Deo suo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quod in te stas, & non stas? proijce te in eum, noli metuere, non se subtrahet, vt cadas: proijce te securus, excipiet te, & sanabit te.*

7 Cum *S. Hieronymus ep. 34. ad Iulianum* dicat difficile, immò & impossibile esse, vt pręsentibus quis, & futuris fruatur bonis; vt hic ventrem, & ibi mentem expleat vt de delicijs transeat ad delicias, vt in vtroq; sæculo primus sit, vt in cœlo, & in terra appareat gloriosus: omnino orandum, vt via salutis, quæ est arcta, incedamus, & regnum cœlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Symeon Stylites 49. aut etiam 80. annis iuxtà Baronium sub dio perdiu, & pernox stetit in columna, ibiq; per annos 28. quotannis quadragesimam totam transegit absq; vllo cibo, ac potu, teste *Theodoreto in philoteo cap. 26.* quis quæsò non admiretur?

8 Audiant fideles quid dicat Christus *Lucæ 13. Contendite intrare per angustam portam:* vbi pro *contendite* græcè est *agonizate, & quasi in agone, & agonia contendite* extremas, & summas vires velut agonizãtes exerite, quasi pro vita, si vincitis, vel morte, si vincimini, luctaturi iuxtà illud Pauli *1. Cor. 9. Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant.* Sic etiam S. Perpetua vidit scalam auream, sed vndiq; circumseptam gladijs, & cultris, per quam scandendum erat in cœlum; & infernè draconem horribilem, quæ scandentes impediret: hacq; visione cognouit sibi, & suis portendi martyrium. Audiant hæc & religiosi, & lætentur se Dei gratia à via lata perditionis ad viam arctam salutis euocatos esse, & strenuè ambulent per eam.

9 *Multi sunt vocati, pauci verò electi, Matth. 20.* dicit Christus: & confirmat *S. Chrysostomus hom. 40. ad populum* censens etiam ex fidelibus vix quemque millesimum saluari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles *Quot esse putatis, qui in Ciuitate nostra* (Antiochia) *saluantur? infestum quidem est, quod dicturus sum; dicam tamen: non possunt in tot millibus* (facilè Antiochiæ erant centum millia, & plura) *centum inueniri, qui saluentur: quin & de his dubito. Quanta enim in iuuenibus est malitia? quantus in senibus torpor? nemo zelum habet &c.* ita *Chrysostomus.* Ex his autem sequitur standum esse consilio Pauli *1. Cor. 9. Sic currite, vt comprehendatis;* Et velocissimè curandum, cum

ij, qui

ij,qui in stadio currunt,omnes quidem currant,sed vnus accipiat brauium: non ergò desistendum est à cursu, si curris: sed currendum strenuè vsq; ad mortem;*si enim;Christo currente,tu gradum sistis*,inquit *S.Bernardus ep.*253.*ad Guarin. non Christo appropias,sed te magis elongas;timendumq; tibi est,quod ait David,Ecce qui elongant se à te,Domine,peribunt.*

10 Totum mundum esse plenum laqueis,in quos incidant animæ è terra in cœlum auolantes,ijsq; capiantur veluti aues,vidit S. Antonius Abbas, teste *S.Athanasio in eius vita*,& ingremiscens exclamauit:*Domine,quis euadet hos laqueos?* vidit S. Antonius, & in se ipso expertus est,qui dicebat *In via hac, qua ambulabam,absconderunt superbi laqueum mihi,Psal.*141.*Quot enim vitia, tot retia*,inquit *S. Ambrosius in Psal.*118.*ser.6. quot peccata, tot laquei.* Quo modo ergò religiosus, qui ex Dei auxilio ingrediens religionem dicere potuit:*Anima nostra sicut passer crepta est de laqueo venantium; laqueus contritus est, & nos liberati sumus, Psal.*123. fin minus effectu, saltem affectu cupit se iterum exponere laqueis,quos iam euasit?

11 Caueat religiosus, ne ex inordinato affectu parentum, & consanguineorum ipsum tædeat vitæ religiosæ susceptæ,& per affectum reuertatur ad sæculum:cum *Lucæ* 14.dicatur; *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, vxorem & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam non potest meus esse discipulus*:meminerit neq; Christum inter cognatos & notos fuisse inuentum *Luca* 2. recolat, quod habet *S. Hieron. ad Heliodorum* dicens:*Licèt paruulus ex collo pendeat nepos;licèt sparso crine,& scissis vestibus vbera,quibus te nutrierat,mater ostendat; licet in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem siccis oculis ad vexillum Crucis euola:solum pietatis genus est in hac re esse crudelem:facilè rumpit hac vincula amor Dei,& gehennæ timor.*

12 Caueat monialis, ne ex tædio clausuræ auersetur statum religiosum susceptum:meminerit,quid acciderit Sponsæ *Cant.*3.quæ de se ipsa sic ait *Per vicos,& plateas quæram,quem diligit anima mea: quæsiui illum, & non inueni*: audiat,& attentè meditetur,quod ait *S.Bernard.ser.*40.*in Cant.Sola esto,vt soli omnium serues te ipsam,quæ ex omnibus tibi elegisti:fuge publicum,fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis, & intimis, etiam & ab illo, qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam sua velit tibi indulgere præsentiam, præsentibus cæteris?* audiat & quod dicit *Hieron. hom.*22. *ad Eustoch. de custodia virginit. Audies ab Sponso, hortus conclusus Soror mea sponsa,hortus conclusus,fons signatus: caue, ne demum exeas, & velis videre filias regionis alienæ; Dina egressa corrumpitur. nolo te sponsum quærere per plateas;nolo te circumire angulos ciuitatis: foris vagentur Virgines stultæ: tu intrinsecus esto cum sponso:zelotypus est Iesus;non vult ab alijs videri faciem tuam.*

13 Caueat item monialis;ne ex amore diuitiarum,affectu redeat ad sæculum: memineritq; quod, teste *S.Gregorio ho.*32. *in Euang. nudi cum nudis* (dæmonibus scilicet)*luctari debemus: nam si vestitus quisquam cum nudo luctatur,*

citiùs

citiùs ad terram deijcitur, quia habet vnde teneatur: quid enim sunt terrena omnia, nisi quadam corporis indumenta? qui ergò contra diabolum ad certamen properat, vestimenta abijciat, ne succumbat. Cum ergò in hac vita sit nobis colluctatio non aduersùs carnem, & sanguinem, sed aduersùs Principes, & potestates; & religiosus per votum paupertatis deposuerit indumenta bonorum temporalium; vt quid ea modò tam studiosè affectat, non aduertens se inde ab hoste, cum quo luctatur, facile deijci posse in terram & turpiter superari?

14 Status religiosus spem adeo certam, & signum adeò expressum continet diuinæ prædestinationis, vt sine vlla dubitatione (citrà reuelationem quidem) nullum expressius, ac certius haberi possit. Quo modo *B. Laurentius Iustinianus de perfect. mona. con.* loquens de Religioso ait: *Securè speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumq; in iustorum congregationem fuerit vocatus. magnum; quippe electionis indicium est huius fraternitatis habere consortium; facileq; ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus.* Et hoc est ita verum, vt Pius V. electus in Papam expalluerit, & pœnè in deliquium inciderit; rogatusq; causam, præ singulari sua humilitate dixerit: *Cum essem religiosus, benè sperabam de mea salute; creatus verò Episcopus cœpi de ea: formidare, nunc verò electus in Pontificem iam pœnè de ea despero.*

QVÆRES XIX. Quibus monitis incitari possint moniales ad mutuam charitatem inter ipsas conseruandam.

303 ℟. Posse incitari sequentibus monitis; videlicèt.

1 Sicut initio nascentis Ecclesiæ *multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna Act.*4. sic Christus Io: 15. ait de fidelibus, & maximè de religiosis *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem; & Io: 13. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem.* Moniales ergò, & quicumq; alij Religiosi omni studio, ac diligentia mutuam inter se charitatem feruent, vt dicere possint, *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres, in vnum Psal.* 132. vbi *S. Hieronymus: Verè bonum, verè iucundum: vnum fratrem dimisimus, & ecce quantos inuenimus: frater meus sæcularis non tantum me amat, quantum substantiam meam: cæterum fratres spirituales, qui sua vtiq; negligunt, alia non quærunt.*

2 Quod si charitas ex 1. *Cor.* 13. *patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit, quæ sua sunt*: vt charitas seruetur inter moniales, eæ debent esse patientes, benignæ, non procaces, seu proteruæ, non inuidæ, non ambitiosæ, non quærentes, quę sua sunt. Quod benè exponit *S. Gregorius l.* 10. *mor. c.* 8. dicens *Charitas patiens est, quia illata mala æquanimiter tolerat: benigna est, quia pro malis bona largiter ministrat: non æmulatur, quia per hoc quod in præsenti mundo nihil appetit, inuidere terrenis successibus nescit: non inflatur, quia cum internæ retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exaltat: non agit perperam, quia quæ se in solum*

Dei,

Dei, ac proximi amorem dilatat, quidquid à rectitudine discrepat, ignorat: non est ambitiosa, quia quæ ardenter intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit: non quærit quæ sua sunt, quia cuncta, quæ hic transitoriè possidet, velut aliena negligit &c.

3 Monialis suarum Sororum defectus patienter sustineat, sicut proprios defectus ab alijs patienter sustineri cupit: sustineat, vt sustineatur: dissimulet alienos leues defectus, vt dissimulentur grauiores ab ea commissi; taceat alienas miserias, vt taceantur suæ. sic enim monet Paulus *Galath.* 3. dicens *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

4 *Tu,* inquit S. *Bernardus ser.* 29. *in Cant. accepta fortè iniuria, non continuò more sæcularis obliqua referire fratrem responsione festines: commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, nec permittatur exire, vt dicere possis; turbatus sum, & non sum locutus.* sic *Bernardus* adhortans religiosum sui Ordinis monachum.

5 Quemadmodum (ait *S. Chrysostomus ho.* 3. *de Dauide, & Saule* explicans verba illa *Prou.* 15. *Responsio mollis frangit iram: sermo durus suscitat furorem*) *si insles in scintillam ignis, excitas incendium; si inspuis, extinguis: idem fit & in inimicitia proximi; si inflatos, ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; sin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris.* Sic etiam Salomon *Prou.* 25. ait *Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringet duritiam:* vertit autem Chaldæus pro *Patientia lenietur princeps, In patientia spiritus lactatur princeps:* quasi patientia respondentis iratum principem reddat non minùs placidum, quam infantulum lactaneum: &, sicut infans epoto lacte, consopitur: ita princeps, audito molli responso, à furore detumescat.

6 Sint religiosi faciles in condonandis mutuis iniurijs iuxtà monitum S. Pauli *Ephes.* 4. *Donantes inuicem:* si enim Thomas Morus dicebat Christianum debere insculpere beneficia marmori, & maleficia pulueri (cum ethnici, & ingrati beneficia pulueri, &, si quid mali patiantur, marmori insculpant) multò magis id tenentur facere religiosi. præterquam quod dolor de iniuria accepta meliùs curatur obliuione, quam locutione; cum locutione potius ægrescat, ac recrudescat, obliuione sensim extenuetur, & aboleatur: &, si talis obliuio temporis processu paulatim inducitur sine mercede; cur non patiemur per legem diuinam citiùs induci mercede? vt monet *S. Chrysost. ho.* 52. *ad pop. Antioch.* dicens *Quod tempus facit, hoc per legem Dei ante tempus facere non sustines? & sine mercede potius quam cum mercede vis tibi vitium extingui?*

7 Cum quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris:* apparet hanc quasi conditionem nobis præscribi ad obtinendam à Deo remissionem nostrorum peccatorum, vt scilicet etiam nos facilè condonemus proximo iniurias nobis illatas: *si* enim inquit Christus *Lucæ* 11. *dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cælestis delicta vestra; si autem non dimiseritis, non dimitet.* Vnde infert *S. Augustinus Enchir.* 73. hoc esse quasi pactum Dei cum peccatore: *si*

dimit-

dimittis, dimitto; si non dimittis; non dimitto: & *Glossa* explicans illud *Matth.6.* *Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet peccata vestra*, ait Deum in nostra potestate posuisse, qua conscientia iudicium Dei pronoscemus ergà nos, & sententiam temperemus: non aliud exigit Iudex, quam vt, qualem eum volumus ergà nos, tales nos præstemus fratribus.

8 De S. Ioanne Eleemosynario refert. *Leontius cap. 38. vita illius* quod, cum Principem iram seruantem ad reconciliationẽ vellet inducere: missam coram eo celebrans, & dicens *Dimitte nobis debita nostra*; illicò siluit, idq; consultò: & cum Princeps prosecutus fuisset, *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*; tum Io: ad illum conuersus *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo*; *Quoniam sicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi*: qua voce quasi fulmine ictus Princeps; *Quæcumq; iusseris, Domine*, inquit, *faciet seruus tuus*; & illicò reconciliatus est inimico. è contrà de Sapritio narrat *Surius in vita Nicephori die 9. Februarij* quod, cum in fide constans iam capite plecti deberet, & iuberetur genua flectere; abnegauit eò quod Nicephoro petenti veniam nollet offensam condonare: qui proinde in eius locum se substituens martyrij palmam ei eripuit, ac obtinuit.

9 S. Elzearius Arriani Comes meditatione, ac imitatione passionis Christi omnes iniurias sibi illatas ita superabat, vt videretur esse apathos, ac insensibilis: si ergò nos patienter sustinere volumus iniurias nobis factas, attentè consideremus Christum sicut ouem ad occisionem ductum, & quasi agnum coram tondente se obmutuisse; consideremus probra, calumnias, iniurias, ac tormenta ipsi irrogata; nec à tali consideratione cessemus, donec mens nostra in imitatione patientiæ Christi tranquillè quiescat.

10 Si religiosum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram, & subitò irasci; ne iræ per voluntatem, & rationem consentiat, vt illi inhæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; sed quam citissimè per dominium rationis, & Dei metum iram compescat; ita vt Sol non occidat super iracundiam ipsius iuxtà monitum Pauli *Ephes.4.* Quo modo in aliquibus religionibus hæc pia lex statuta est; vt, si quis alium per diem offendat, nocturnæ quieti non se det, nisi priùs veniam ab eo, quem offendit petat, ipsiq; reconcilietur. Quod, teste *Leontio sup.* præstitit S. Io. Eleemosinarius, dum iusta ira commotus contrà Nicetam Patritium, vt ante vesperam ei se reconciliaret, ad illum misit presbyterum suum, qui ipsi diceret, *Sol iam est in occasu, vir maximè venerande*: & sic compunctus Nicetas ad Ioannem accurrit; & vterq; ante Solis occasum in mutuos ruerunt amplexus.

11 Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abiectionis, & timiditatis, inquit *S. Ambrosius l.1. offic. c.36. vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. Aristoteles item lib.4 Ethic.c.3.* docet quod, sicut debilis stomachi est cibum duriorem non posse concoquere; ita pusillanimi est verbum duriusculum non posse sustinere.

12 Christiana Virgo sanctitate illustris, cùm moriens rogaretur, quo modo ad

do ad

do ad tantam sanctitatem peruenisset, sic respondit: *Afflictiones meas nulli, nisi Deo questa sum: ergà omnes liberalis fui, saltem animo: ijs, à quibus læsa fui, beneficium singulare rependi; quod non fecissem, nisi ab eis læsa fuissem.*

13 Monet Plutarchus, vt iratus se, & suos mores contempletur in speculo: videns enim faciem, ac gestus furibundo, & phrenetico similes detestabitur, & cauebit iram. Cato autem Senior dicebat iratum ab insano non distingui, nisi mora; iram enim esse breuem insaniam.

14 Angelorum est nullatenus litigare, sed in omnimoda, & perpetua pace consistere, ait *Leontius in vita S. Io: Eleemosynarij c. 14. hominum verò est altercari quidem, sed statim reconciliari: dæmonum autem est totum diem litigare, & totum diem transire irreconciliatos.*

15 *Relinque munus tuum ante altare*, ait Christus *cap. 5. Matth. & vade, reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* sicq; olim in missa vsus fuit, vt ante Sanctam Communionem Christiani darent sibi osculum pacis quasi reconciliationis, ac vnionis symbolum: cuius loco iam datur osculanda tabella pacis (quam vocant) Vnde patet quam citò debeant Religiosi inter se reconciliari, si qua fortè offensio inter ipsos intercedat.

16 Si ergò aliqua offensio oritur inter 2. religiosos, vterque eorum studeat quam primum reconciliari fratri suo, illumq; in hoc præueniat, vt nemo accipiat coronam suam *Apoc. 3.* idq; licèt ipse sit maioris authoritatis, aut etiam passus sit iniuriam: eiq; dicat ex *Gen. 13. Ne quæso, sit iurgium inter me & te; fratres enim sumus &c.* Sic hortatur, *S. Gregorius ho. 32. in Euang.* dicens *Ecce inter nos, & Deum discordiam peccando fecimus; & tamen ad nos Deus suos legatos prior misit, vt nos ipsi, qui peccauimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubescat ergò humana superbia; confundatur quisque; si non satisfaciat prior proximo, quando post culpam nostram, vt ei reconciliari deberemus, & ipse, qui offensus est, legatis interuenientibus obsecrat Deus.*

17 Non vides, inquit *S. Chrysostomus hom. 11. in 1. Thessal. in ædibus, quando ex aduerso, & directè steterint aliæ ianuæ, sitq; ventus vehemens; si alteram clauseris, nihil potest ventus, sed magna pars virium eius præciditur. ita nunc quoq; duæ sunt ianuæ, os tuum, & eius, qui te contumelijs affecit, & conuitijs: si tuum clauseris, extinguis totum spiritum; sin autem aperueris, non potest cohiberi.* Sic *S. Basilius hom. 9. de ira* ait: *Contumeliam tibi imposuit iratus; siste silentio malum: & ne ventos imiteris, qui per reflatum id, quod, appulsum est, repellunt:* sic *Basilius*, & meritò; vt enim silet tempestas, si venti ventis non aduersentur; ita planè tollitur iurgium, si ex altera parte sileatur. Idem confirmat *B. Laurentius in ligno vitæ de timore cap. 3.* dicens: *Sicut nihil est deformius quam respondere furiosis: ita nihil est vtilius, quam tacere, dum prouocamur: quia nullus est finis inimicitijs, nisi ad tempus obtemperetur iratis.*

18 Memorabile est, quod habet *Tertulianus lib. de patiẽtia cap. 8.* his verbis *Idcirco quis te lędit, vt doleas: quia fructus lędentis in dolore lęsi est: ergò, cum euerteris fructum eius non dolendo, ipse doleat, necesse est amissione fructus sui.*

19 Caueant

19 Caueant omnino religiosi à qualibet contentione iuxtà monitum Sapientis *Eccl.*11. *De ea re, quæ te non molestat, ne certeris*; & Pauli 1. *Timoth.*2. *Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientiæ*: nam *seruum Domini non oportet litigare* (subdit Paulus) *sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem*: & alioqui, Sapiens *Prou.*20. ait *Honor est homini, qui separat se à contentionibus*. Videat ergò religiosus, ne vlla in re fratri suo contradicat; &, si alter ipsi contradicat, ne se pertinacem ostendat in suo sensu, sed, vbi modestè illum aperuerit, ex amore veritatis, cedat, memor de Christo dici *Matth.*12. *Non contendet, neq; clamabit, neq; audiet aliquis in plateis vocem eius*; & 2. *Tim.*2. dici *Seruum Domini non oportet litigare*. quo pacto S. Ephrem moriens in suo testamento gloriatur, quod nunquam cum vllo Christiano verbis contenderit, aut litigarit.

20 Videant item religiosi, ne alteri referant, quæ ab alio aduersùs ipsum dicta, aut gesta sunt: nam *sex sunt quæ odit Dominus*, dicitur *Prou.*6. *& septimum detestatur anima eius; eum, qui seminat inter fratres discordias*; & de hoc habetur *Eccl.*21. *Susurro coinquinabit animam suam & ab omnibus odietur, & qui cum eo manserit, odiosus erit*. idq; iure optimo cum *S. Basilius ho.*9. *de ira* ostendat deteriorem esse referentem, quam inferentem contumelias.

21 Ad seruandam charitatem inter religiosos iuuat plurimum, vt quilibet illorum cuicumq; in omnibus se postponat, seq; exteriùs ita gerat, vt id ipsum opere demonstret iuxtà consilium Pauli *Philip.*2. *In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes*. Quod satis apertè indicat *S. Chrysostomus hom.*13. *ad pop. Antioch.* ponderans verba illa *Mat.*7. *Omnia quæcumq; vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis*; ait enim *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas priùs alteri* quod *S. P. N. Ignatius* 3. *p. Const. c.*1. §. 4. nos. bis proponit dicens: *In omnibus procurando, atq; optando potiores partes alijs deferre*: ad quod facit illud Pauli *Rom.*12. *honorem inuicem præuenientes*.

22 Iuuat item ad fouendam mutuam charitatem, quod religiosi inuicem se iuuent, & mutua sibi præstent obsequia: cum, teste Paulo 1. *Cor.*12. non possit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij: sed multò magis quæ videntur membra corporis infirmiora, necessaria sunt*. Quare idem Paulus *Galath.*5. ait *Per charitatem spiritus seruite inuicem*: qui enim vera charitate flagrat, ad infirma, ac seruilia obsequia quibuslibet, maximè afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda se demittit; sicq; fratris voluntatem sibi promeretur: sicut enim inquit *Chrysostomus ibi ignis admotus ceræ, facilè mollit eam: sic & amoris calor omnem fastum, & arrogantiam vehementiùs, quàm ignis soluit*. Sic etiam Christus *Io.*13. cum lauisset pedes Discipulorum, dixit; *Si ergò ego laui pedes vestros Dominus, & magister; & vos debetis alter alterius lauare pedes*: exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

23 *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos Eccl.*5. *sic sermo du-*

mo durus suscitat furores, vt habetur *Prou.* 15. proinde in communitate Religiosorum cauendum est, ne se inuicem offendant verbis asperioribus, mordacibus, ac mortificatiuis; cum per hæc facilè violari possit fraterna charitas; præsertim, si frater aliàs sit perturbatus, & naturaliter morosus: sicut enim inquit *Chrysostomus hom.* 1. *de Anna acerba vulnera ne leuem quidem contactum ferunt: sic & animus perturbatus difficilis est, ac morosus, & ad omnia indignatur, quousq; mordetur, & offenditur:* Quod si Frater sit modestus, ac patiens, non ideò verbis malè tractandus est; cum ipse dicere possit ex *Matth.* 20. *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?*

24 Quod si Religiosi omninò debent abstinere à verbis asperioribus, ac iniuriosis: multò magis abstinere debent à verberibus, ac percussionibus: quippe quæ non solum aduersantur charitati, sed subijciunt religiosum percutientem excommunicationi latæ in *cap. si quis suadente* 17. *quæst.* 4. & propositæ *supra cap.* 9. *quæst.* 23. Pro cuius excommunicationis explicatione vltra dicta *cap.* 9. *quæst.* 7. hic obiter noto, quod dicunt DD. non incurri dictam excommunicationem in casu, quo percussio fiat ad correctionem; debere intelligi de percutiente ex legitima potestate: qualem habent Superiores in religiosos respectiuè subditos vtriusq; sexus: quod in primis indicant *Suar. D.* 22. *de cens. sect.* 1. *n.* 4. & *Filliuc. tract.* 15. *n.* 23. dicens *Dixi primò subditum, quia si nō sit illi subditus, percutiendo incurret:* quod est bene notādū.

Vnum hic moneo quod dicunt *Suarez D.* 22. *de censur. sect.* 1. *num.* 48. & alij Doctores senioribus clericis, qui zelo deuotionis percutiunt clericos iuniores, solum concedi, vt possint hanc exercere actionem circa pueros, vel iuuenes in minoribus constitutos turbantes diuinum officium; posse extendi ad moniales seniores respectu monialium nouitiarum, quippe quæ comparantur clericis in minoribus constitutis; ideoq; licitè has percuti posse à monialibus senioribus causa correctionis: vt benè aduertit *P. Zanettus* in Theologia morali præstantissimus à me de hoc interrogatus; addens quod, cum *in cap. cum voluntate de sentent. excommunicat.* §. *si quis verò* dicatur *Quod de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo vt cohibeantur à suis insolentijs, & scientia bonisq; moribus informentur duxerint corrigendos:* hinc colligitur limitationem illam, quod possint percuti solum Clerici in minoribus constituti interturbantes diuina officia, non videri necessariam; cum textus loquatur absolutè, & non solum in ordine ad delictum turbationis diuini officij: vnde fit, vt moniales seniores ad correctionem possint percutere leuiter moniales nouitias, quocunq; genere delicti delinquant; non item professas, etsi iuniores; cum eæ comparentur Clericis in maioribus ordinibus constitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare, si moniales seniores in aliquo casu iudicent eiusmodi correctionem esse necessariam respectu monialis professæ: talem facultatem petant ab Abbatissa, aut à proprio Prælato: etsi regulariter id non videatur expedire.

Porrò priuilegium canonis puto competere fœminis, quæ, mutato habitu sub clausura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidie certas præces admittuntur ad famulatum monasterij absq; emissione votorum substantialium religionis : idq; ob doctrinam traditam *suprà cap. 9. num. 3.* quæ iuxta dicta ibid. *num. 9.* probat dictas fœminas gaudere etiam priuilegio fori. Tales autem fœminas nouissimè cognoui admitti Foroliuij in monasterio monialium S. Claræ, & S. Catharinæ de licentia solius Ordinarij ex antiqua consuetudine, ac putata immemorabili : quæ vtiq; talem admissionem reddere potest licitam; cum consuetudo det ordinariam iurisdictionem *l. inspeximus in gl. v. consuetudine de mancip.* & consuetudo, cuius initij memoria non extat, vim habeat priuilegij, etiam in quæsibilibus solo priuilegio *cap. super quibusdam de verbor. significat.* Sic ego in specie interrogatus respondi; addens, quod, cum nemini debeat abstrahi ius suum, *Institut. de his, quæ sunt sui & §. fin.* talis consuetudo potest continuari, cum non sit derogata (vt suppono.) Idq; non obstante bulla Pij V. relata *sup. cap. 7. num. 26.* in qua expresè derogatur consuetudinibus, etiam immemorabilibus : nam derogatio cadit suprà consuetudines tunc inductas, easq; contrarias obseruantiæ clausuræ, cuius restitutio in dicta bulla principaliter intenditur; vt colligitur ex verbis illis bullæ §. 9. positis, *præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus*; quæ referuntur ad §. 1. vbi solum est sermo de consuetudine contraria obseruantiæ clausuræ; vt constat ex illis verbis *nec vnquam in earum monasterijs, seu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit* (idest clausura) quod repetitur etiam §. 2. à diuersis autem non sit illatio: & aliàs dicunt plures Iuristæ hoc ipso quod consuetudo est immemorialis, præsumi honestam, & censeri debere habuisse ortum ex priuilegio vel ex quocunq; alio meliori principio.

Quod si eiusmodi fœminæ essent admittendæ ad nouitiatum : tunc puto non solum debere explorari earum voluntatem iuxta dicta *cap. 2. sect. 1. quæst. 4.* cum respectu illarum militet finis explorationis; sed etiam debere admitti cum dote debitè deponenda iuxta dicta; & de consensu capitulari Conuentus; cùm consensus capituli præmitti solitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum monasterij, non sufficiat ad hoc vt eæ dicantur admissæ ad nouitiatum; hæc enim admissio plura supponit, quam admissio ad simplicem famulatum monasterij: à diuersis autem non fit illatio.

Quæ omnia placuit hìc obiter indicare, quia nouissimè proposita: idq; vt aliquo modo solui possint dubia, quæ excitari possent de dictis fœminis Foroliuij degentibus, & fortè etiam alicubi.

25 Mul-

25 Multùm charitati inter religiosos nocet, quod se inuicem indebitè repræhendant, videlicèt non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circunstantiarum; quæ hac in re attendi debent: vnde fit, vt qui repræhenditur, repræhendentem repellat ijs verbis: *Quis te constituit Principem, & Iudicem Super nos? Exodi* 2. immodica quippe obiurgatio nec prodest obiurgato, nec decet obiurgantem: quæ verò ex amore, ac rigore rata proportione conditur, & digna est obiurgante, & prodest obiurgato.

26 In communitate Religiosorum maximè vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter inuehitur: *S. Basilius serm. de institut. Monach.* his verbis: *Quod si quis inuentus fuerit, qui maiori quadam animi propensione monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quauis de causa videatur diligere, hunc castigare oportebit vt iniurium publicæ charitatis*: qui enim vnum aliquem magis quam cæteros diligit, is quod non perfectè cæteros diligat, de se ipso indicio est.

QVÆRES XX. Quibus monitis excitari possint moniales ad cauendam tepiditatem in Dei seruitio, ac religiosæ perfectionis acquisitione.

304 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; & quidem.

1 Meminerint tepiditatem ita à Deo improbari, vt Deus de tepido dicat *Apocal.* 3. *Vtinam frigidus esses, aut calidus esses; sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo: & Ieremiæ* 48. de eo dicitur *maledictus qui opus Dei facit negligenter*.

2 Nouerint indicia hominum tepidorum ex *S. Bernardo serm. de Ascens. Dom.* esse, quod sunt pusillanimes, & remissi: deficientes sub onere virga, & calcaribus indigentes: quorum remissa lætitia, pusillanimis tristitia est; quorum breuis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio: quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione: quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix disciplina coercet.

3 Tepiditas è diametro pugnat cum statu hominis religiosi: quippe qui ratione status tenetur tendere ad perfectionem, ideoq; magis in dies proficere in ea: cuius oppositum facit homo tepidus: quem propterea *S. Augustin. in Psalm.* 56. sic compellat: *Quantumcunq; hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iustus sum: qui dixerit, remansit in via; non nouit peruenire: vbi dixit, sufficit, ibi hæsit: attende Apostolum, cui non sufficit, Fratres, inquit, ego me non arbitror comprahendisse: ille ergò currit, tu hæsisti: ille dicit nondum se perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis euge euge.*

4 Religiosus tepidus est expositus tribus magnis periculis; videlicèt

amittendi peculium meritorum iam acquisitorum iuxtà illud *Prou.* 18. *Qui mollis, & dissolutus in opere fuerit, Frater est sua opera dissipans*; dandi occasionem grauiori ruinæ spirituali iuxta *Prou.* 16. *Ante contritionem præcedit ruina & ante ruinam mala cogitatio*; & nunquam emergendi ex tepiditate iuxtà illud *Cassian coll.*4.*c.*19. *Frequenter vidimus de frigidis, atq; carnalibus, idest de sæcularibus, atq; paganis ad spiritalem peruenisse feruorem; de tepidis, atq; animalibus omninò non vidimus.*

5 Feruor spiritus teste *S. Basilio in regulis breuioribus respons.* 259. *in tribus consistit, nimirum, vt in eo quod agimus, adsit tota intentio; vt adsit inexplebilis cupiditas benè operandi; vt accedat assiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis ergà proximum, aut virtutis officium recusemus*: sicut enim olla, quæ feruet, non quiescit, sed semper bullit, in altum se erigit, atq; ignitas bullas sursum eiaculatur; sic charitas otiosa esse non debet, nec potest, sed oportet, vt continuò ad maiora semper proficiat, & exiliat.

6 Videte, inquit Paulus *Ephes.* 5. *Quo modo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus: est enim vita nostra*, ait *Nazianzenus in sententijs*, *quasi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis: sic ergo viuamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus fecisse, cum hoc tempus elapsum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: viuamus vti in hora mortis optabimus nos vixisse; sic enim tempus redimemus.*

7 Religiosus tepidus, ait *Thomas de Kempis l.*1.*de imitat. Christi c.*25.*num.*7. *habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.*

8 Si omni anno, inquit idem *Thomas supra cap.*11. *num.*5. *vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur: sed modò è contrario sentimus, vt meliores, & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamur, quam post multos annos professionis. feruor, & profectus noster quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem possit retinere: si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum leuitate, & gaudio.*

9 Vox multorum est, (dicit *Gerson par.*3. *tract. de Myst. Theol. pract. considerat.*4.) *sufficit mihi vita communis: si cum imis saluari potero, satis est; nolo merita Apostolorum; nolo volare per summa, incedere per planiora contentus sum.* At hæc vox indigna est Dei famulo, indigna est religioso, cui dicitur *Ambula coram me, & esto perfectus Gen.* 17. hæc est vox hominum imperfectorum; de quibus *Matth.* 20. dicitur *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* Audiant religiosi, quod dicit Sapiens *Eccl.*9. *Quodcunq; facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opes, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.*

10 *Si tanto studio, & solicitudine quæreretur conscientia*, inquit *S. Ber-*

S.Bernardus de inter domo c.21. Quanto quæritur sæcularis, & vana scientia; & citiùs appræhenderetur, & vtilius retineretur. Quod confirmat *S.Doroth. doc.* 10. loquens secum ipso his verbis: *Si tantus labor, tantusq; feruor fuit tibi in adipiscenda eloquentia, quanto maior tibi nunc adhibenda est cura, vt veras virtutes acquirere valeas.*

11 Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, vt refertur *in vitis Patrum* virum perfectionis studiorum debere, imitari canes venaticos: vt enim hi leporem velocissimè, & toto conatu persequuntur, non respectantes, quæ in via sunt, aut offeruntur sed omnibus oculis, sensibus, & viribus etiam per saxa, sentes, & vepres in leporem feruntur, nec quiescunt, donec eum cœperint: sic virtutis studiosus idem circa virtutem facere debet. quo modo S. Marcianus Anachoreta, teste *Theodoreto in Philoteo*, rogatus à venatore, quid solus, ac otiosus ageret in eremo, respondit: *Ego Deum meum hìc venor, nec ab hac pulchra venatione cessabo, donec eum appræhendero.*

12 Religiosus ita se gerat in via virtutis, vt de eo dici possit veraciter: *Consummatus in breui expleuit tempora multa Sapient.* 4. Quo pacto *Eusebius Emiss.homil.9. ad Monachos* dicit: *Non te fallat quicunq; ille es, numerus dierum, quos hìc, relicto corporaliter sæculo consumpsisti: illum tantùm diem vixisse te computa, in quo voluntates proprias abnegasti, in quo malis desiderijs restitisti; quem sine vlla regulæ transgressione duxisti: illum diem vixisse te computa, qui puritatis, & sanctæ meditationis habuit lucem.*

QVÆRES XXI. Quibus monitis incitari debeant moniales ad perfectam suarum regularum obseruantiam.

305 ℞. Debere incitari sequentibus monitis, videlicèt.

1 Cum Religiosi dicantur Regulares à regula; vtiq; necesse est, vt regulam sui Ordinis obseruent: aliàs essent religiosi æquiuocè eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indignè ferrent nomen Regularium: sicq; ijs dici posset, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignauo *Aut muta nomen, aut muta mores.*

2 *Custodi legem, atq; consilium,* dicit Sapiens *Prou.* 3. *& erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis:* sicq; docet perfectionem religiosam, quæ est vera vita Religiosorum, consistere in perfecta regularum obseruantia; ita vt religioso suæ regulæ transgressori adaptari possit illud *Apoc.* 3. *Nomen habes, quod viuas, & mortuus es.* Quare *S.Bernardus ep.32. ad fratres de S.Anastasio,* sic scribit: *Rogo vos, fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino, dilectissimi, soliciti semper circa custodiam Ordinis, vt Ordo custodiat vos.*

3 De religiosis regulam Ordinis negligentibus dicit *S. Prosper lib. de vita contemplat. cap.* 4. non mente mutatos esse, sed veste, non actu, sed habitu: quippequi *sermone tantum, non opere sæculo renunciasse contenti sæculariter viuunt, & vitia sua inani professione vitæ melioris abscondunt;*

dunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati opinionem virtutis pro virtute ſuſcipiunt; prædicant magna, nec faciunt; accuſant vitia, nec deponunt; publicè ſibi diſplicere ſimulant quod occultè committunt; magni ſtudent videri, non fieri. Quapropter de ſe dicere poſſunt quod habet *S. Bernardus epiſt.* 149. *Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſciētia: ego enim quædam chimæra mei ſæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam monachi iamdudum exui conuerſationem, non habitum.*

4 Regulas Ordinum religioſorum vocant alij vincula, quibus tria vota ſubſtantialia colligata conſeruentur: alij ſepimenta, quibus lex Dei munita circumſepitur: alij neruos, & oſſa religionis, ſine quibus myſticum corpus religionis non conſiſtit: alij ſcalam, quæ tot gradibus diſtincta, quot ſunt particulares regulæ, religioſum obſeruantem ad perfectionis culmen attollit: alij aphoriſmos ſpirituales, in quibus continentur præceptiones curandi ſpirituales morbos: alij fulcra, quibus ædificium religioſæ perfectionis fulcitur: alij deniq; ſpeculum, in quo religioſus inſpicere poteſt, qualis ſit, ſiue pulcher, ſiue fœdus, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus; vtrum proficiat, an deficiat; vtrum Deo placeat, an diſpliceat. Quid autem erit de religioſo, qui hæc vincula diſſoluat, hæc ſepimenta deſtruat, hæc oſſa conterat, hanc ſcalam proijciat in terram, hos aphoriſmos practicè ignoret, hæc fulcra deijciat, hoc ſpeculum in minutiſſimas partes frangat?

5 Regula religioſa neceſſitatem moralem benè viuendi affert: at fælix neceſſitas, quæ ad meliora compellit: præter quam quod eiuſmodi neceſſitas progreſſu temporis efficitur voluntaria; iuxtà illud *Hieronymi epiſt.* 4. *ad Ruſticum tibi*, inquit, *cùm in monaſterio fueris, hæc facere non licebit, & inoleſcente paulatim conſuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblituſq; præteritorum ſemper priora ſectaberis.*

6 De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam vniuerſam ipſi, eiuſq; Fratribus ſeruandam tabulis deſcriptam; in qua ſingillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum diſtributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu ſeruanda eſſet ratio: immò *S. Brigitta l. 7. reuelation. cap.* 20. teſtatur ſibi reuelatum fuiſſe à Chriſto omnes, & ſingulas regulas Ordinum religioſorum diuinitus fuiſſe dictatas, & ex aſpiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reuerentia, ac deuotione iuſſum Dei impleremus, quod nomine eius ab Angelo indiceretur; eadem debemus obſeruare regulas noſtri Ordinis, vt pote à Deo ipſo cœlitus dictatas ex ſpeciali Spiritus Sancti illuſtratione, ac aſſiſtentia.

7 Ex eo autem quod regula nō obliget ad culpam nō ideò faciliùs violanda eſt: cum non timor culpæ, ſed Dei amor trahere debeat nos ad implendam diuinam eius voluntatem in regula expreſſam iuxtà illud *Io.* 14. *Si diligitis*

gitis me, mandata mea seruate: & religioso viro adaptari possit, quod in alio sensu ait *S. Gregorius l. 3. dial. cap. 16. Si seruus Dei es, non te teneat cathena ferrea, sed cathena Christi*: quod *S. P. N. Ignatius* indicauit *par. 6. Constitution. cap. 6.* dicens *loco timoris offensæ succedat amor, & desiderium omnis perfectionis, & vt maior gloria, & laus Christi Saluatoris consequatur.*

8 Cauendum, ne aliqua regula violetur, eò quod iudicetur esse de re minima: nam *Lucæ 16.* dicitur *Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est; & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est*; & *19. Eccles.* dicitur *Qui spernit modica, paulatim decidit*. Quare *S. Bonauentura in specul. disclip. ad nouit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eò turpius moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt*. quod confirmat *S. Augustinus l. 14. de ciuit. Dei cap. 15.* dicens de Adami inobedientia: *In Paradiso tanto maior inobedientia fuit, quanto id, quod præceptum est, nullius difficultatis fuit.*

9 Cum *Lucæ 22.* dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator*; hinc conijciant religiosi ex eo quod sint antiquiores ætate, ac professione, immò & benè meriti de religione; non ideò ipsis concedi, vt violent regulas: quin potius, quò sunt antiquiores, eò se debent ostendere obseruantiores, prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus: ijs enim in primis dicitur: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Matth. 5.*

10 Caueat Religiosus, ne quam ex regulis violet vt non reputetur scrupulosus; cùm potius ex studio regularis obseruantiæ dicere deberet cum Paulo *Roman. 1. Non erubesco Euangelium*. Christus certè *Lucæ 9.* ait *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum*. Non scrupulosus, sed obseruans reputatur Religiosus quem omni studio abstinet à violanda quacunq; regula, etsi minima: & inter religiosos, qui est exactior in obseruanda propria regula, eò perfectior, & sanctior existimatur. non est ergo, cur religiosus de hoc erubescat, quin potiùs gloriari debet in Domino, neglecto quocunq; respectu humano.

11 Vt autem Religiosi perfectius suam obseruent regulam, confert plurimùm, vt illam sibi faciant familiarem, ac benè intelligant, memoriam illius sæpè renouantes illam siue audiendo, siue legendo, immò & attentiùs meditando. Quo modo *S. Augustinus in regula cap. vlt.* dicit: *Ne per obliuionem aliquid negligatis; semel in septimana vobis legatur* (loquitur de regula) & S. Benedictus mandat suam regulam sæpè legi, *ne quis fratrum se de ignorantia excuset*. Porrò ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quasi habitualem;

ita vt totam habeat in promptu , sicq; iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare possit , desiniendo illam fieri , aut non fieri posse.

12 Cæterum, quia, teste *S. Bernardo tractat. de dispensat. & præcepto pars regulæ est regularis correctio , & regulæ transgressio corrigitur per pœnitentiam :* propterea religiosi non solum promptè , ac humiliter debent implere pœnitentias ipsis à Superiore iniunctas pro transgressionibus regulæ ; sed etiam debent illas spontè petere à Superiore , & libenter implere : vt hæc cura indicium sit illius , quam de suo profectu spirituali in via Dei quisq; habet; vt dicitur *Reg. 51. summarij Constitut. nostræ Societatis*. Sic quippe regula conseruatur in viridi obseruantia, vt notat *S. Bonauentura tractat. de 6. alis Seraphim ala 2.* & in hac vita satisfacientes pro commissis defectibus euadimus pœnam aliàs in Purgatorio subeundam pro dictis defectibus.

QVÆRES XXII. Quibus monitis induci debeant moniales ad perfectam religiosæ paupertatis obseruantiam.

305 ℞. Debere induci sequentibus monitis.

1 Meminerint paupertatem religiosam esse fundamentum Euangelicæ perfectionis, ideoq; Christum *Matth.* 19. adolescenti prouehendo ad perfectionem dixisse; *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus*: & meritò, cum paupertas primò succidat diuitias, honores, ac delicias, quæ sunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ est fundamentum sanctitatis; nosq; relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium ad effectum vacandi Deo soli, ac virtutum omnium acquisitioni.

2 Paupertas est abdicatio solicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, vt Dei mandata perfectè exequamur, vt notat *Climacus grad.* 17.

4 Cum Christus *Matth.* 5. alijs fermè virtutibus remunerationem polliceatur post hanc vitam ; paupertati in præsenti cœlorum regnum decernit dicens : *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum* : siue quia paupertas adeo remota est ab omnibus periculis amittendi gloriam cœlestem, vt eam quasi manibus teneat; siue quia ita omnibus curis sæcularibus expers est, vt etiam in hac vita fœlicitatis futuræ dulcedinem etiam modò prægustet.

5 *Cassianus collat. vlt. cap. vlt.* alludens ad centuplum religiosis à Christo promissum *Matth.* 19. ijs verbis, *omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*; sic ait : *Quisquis patris vnius, vel matris, seu filij pro Christi nomine, charitate contempta in omnium, qui Christo seruiunt dilectionem sincerissimã transit, pro vno scilicet tot patres,*

tres, fratresq; feruentiore, ac præstantiore affectu deuinctos; multiplicata etiam domorum, atq; agrorum possessione ditabitur quisquis vna domo pro Christi dilectione reiecta, innumera monasteriorum habitacula tanquam propria possidebit in quacumque orbis parte, velut in suæ domus iure succedens. Quo modo enim non cẽtuplum, & si Domini nostri sententiæ supradiici aliquid fas est, plusquam centuplum recipit qui 10. vel 20. seruorum ministeria infida, & coactitia derelinquentes tot ingenuorum, atq; nobilium spontaneo fulcitur obsequio.

6 *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria:* hoc olim efflagitauit Salomon à Deo *Prou.* 30. & hoc omninò concessum est religiosis; qui, cum necessaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate prouisa, propria sorte contenti dicunt cum Paulo 1. *Tim.* 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus:* & meritò, cum habeant proprij victus quasi oeconomum, & procuratorem Deum ipsum, qui dat omnibus affluenter, sicq; eos ab omni cura, ac solicitudine liberet.

7 *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt* (bona scilicet temporalia) inquit *Dauid Psal.* 143. qui tamen reijcit, ac sugillat sic loquentes, dicens *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius* (cuiusmodi sine dubio in primis sunt religiosi) non enim bona temporalia beatum efficere possunt hominem; cum sint falsa, vana, & apparentia, vt ostendit *S. Chrysostomus* dicens in 1. *Tim.* 6. *Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris esse aquam, & in eius finibus ante iacuisse deiectam: rapit animam* auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea priùs fuisse, ac modò esse: placet pretiosa, & serica vestis? at vermium ille contextus est, opinio est, & humana præsumptio.

8 *Qui volunt diuites fieri*, teste Paulo 1. *Tim.* 6. *incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, inutilia, & nociua, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem*. Quod confirmauit Christus *cap.* 19. *Matth.* ijs verbis *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cælorum*. At religiosos à periculo salutis adeò graui liberat religiosa paupertas: quippequi carnis affectibus exuti, & à terrenis bonis expediti, vt ita dixerim, filo gracili similes per foramen illius mysticæ acus transeunt, spirituales effecti; vt loquitur *Gaudentius Brixiensis ser.* 5. *tomo* 2. *Biblioth. veterum Patrum*.

9 Cum triplex sit paupertas, alia censu, alia sensu, seu spiritu; & alia censu simul ac sensu: paupertas religiosorum, vt sit perfecta, debet esse paupertas & censu, & sensu, quo modo Christus *Matth.* 5. dixit, *Beati pauperes spiritu.* Ea ergò debet esse non necessaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano; sed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quanquam, vt benè aduertit *S. Greg. ho.* 1. *in Euang.* in hoc affectus debeat potiùs pensari, quam census: *cùm multum relinquat, qui sibi nihil retinet, multum relinquat qui quantumlibet parum totum deserit.*

10 Ca-

10 Cauendum Religiosis, ne effectu relinquentes quæcumq; bona in sæculo possidebant, & quidem magna, in religione immoderatum retineant affectum erga reculas quasdam paruas; v.g. ergà cubiculum, vestem, librum, imaginem, & similia: sic enim verè non essent pauperes: quippequi, vt loquitur *Cassianus collat. 4. Abb. Danielis c. 21. vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga species pretiosas exercere non possunt, circà viliores materias retinentes non abscidisse, sed immutasse probant pristinam passionem: quasi verò differentia tantummodò metallorum, & non ipsa passio cupiditatis habeatur innoxia sed idcircò* (concludit Cassianus) *prætiosiores abiecimus materias, vt facilius disceremus viliora contemnere.* Quod confirmat *S. Bernardus ad Monac. S. Bert.* dicens *miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim insipientiæ, immò quid insaniæ est, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus.* Confirmauit & S. Antonius, dùm cuidam sæculum renunciare volenti aliquibus in tempus necessitatis sibi reseruatis, iussit, vt nudo corpori suo carnes à se emptas imponeret: quod cum ille fecisset, certatim canes, & aues ad carnem illam rapiendam accurrentes totum eius corpus lacerarunt: tunc Antonius *Qui non renunciat omnibus, sic*, inquit, *lacerantur à dæmonibus*.

11 Si quando religiosis occurit occasio sentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa necessaria; illum prompto animo sustinere debent. quo modo in *Constitutionibus nostræ Societatis p. 3. c. 1. §. 25.* dicitur *Diligant omnes paupertatem vt matrem, & iuxtà mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur.* Sic etiam *S. Basilius in regulis fusius disputatis interrogat. 22.* notat *1. Tim. 6.* dici *habentes alimenta, & quibus tegamur*; non autem dici *habentes oblectamenta, & quibus honoremur*: vt indicet religiosum verè non posse dici pauperem, nisi animo sit paratus sentire effectus aliquos paupertatis, eosq; occurente occasione libenter, & promptè sustineat: aliàs est pauper solo nomine, ac æquiuocè. Idq; potissimum procedit de ijs religiosis, qui cum in sęculo paupertate pręmerentur, in religione nullum omninò paupertatis effectum volunt experiri: contrà quos inuehitur *S. Bernardus super missus est*, dicens *Quodq; peruersum est, plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt.*

12 *Nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur*, ait *Christus fidelibus, & maximè Religiosis Matth. 6. scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis; nolite soliciti esse in crastinum, crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.* Quod explicans *S. Chrysostomus* ibi ait *Nequaquam vlterioris diei cura te conterat: cum eius enim diei spatium te visurum nescis, quam ob causam illius solicitudine torqueris? & certè quid prodest solicitum esse de futuris contingentibus, quæ fortè nunquam erunt?* Religiosi ergò, cum sciant Deum scire, velle, & posse subuenire eorum indigentijs; ne sint soliciti circa temporalia sed omnem solicitudinem in ipsum deuoluant

iuxtà

iuxtà illud *Psal.* 54. *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet* se totos dedant eius seruitio, nec sint anxij circa vestitum, ac victum; memores inter ipsos, & Deum initum fuisse hoc quasi pactum, ac fœdus; vt ipsi ex vna parte omnia relinquant (sicut dicebat S. Franciscus) ille verò pro sua parte ipsos sustentet, & alat, non solum vt herus famulos, sed vt pater filios, hosq; dilectissimos.

QVÆRES XXIII. Quibus monitis suaderi debeat monialibus perfecta Castitatis religiosæ obseruantia.

307 ℞. Debere suaderi monitis sequentibus, & quidem.

1 Meminerint ipsis dici, quod habet **Paulus** 1. *Thessal.* 4. *Hęc est voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos ab omni fornicatione; non enim vocauit vos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.* cum ergo illæ pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*; quo studio debent curare, vt hac in re omninò impleatur Dei voluntas.

2 Meminerint se esse sponsas Christi iuxtà illud Apostoli 2. *Cor.* 11. *Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo:* quo modo *Tertulianus de velandis Virginibus cap.* 16. ait *Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi desponsasti maturitatem tuam; incede secundùm Sponsi tui voluntatem.* Sicut ergò Sponsa carnalis fidem suam obligat Sponso, cauetq; maximè, ne datam fidem violet: ita monialis per votum castitatis fidem dat Christo, sicq; cauere debet, ne eam vllo modo frangat; memor *in nulla parte oportere virginem adulteram esse; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omninò sensu, immò neq; cogitatione*, vt loquitur *S. Basilius de vera virg.*

3 Dei altare vocat *S. Hieronymus ep.* 8. virginem Demetriadem; dicens se intermisisse tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, vt ad illam Virginem scriberet: *& de altari*, inquit, *transirem ad altare.* Sicut ergò atrox, execrabilis, & sacrilega omnium iudicio reputatur altaris violatio; sic atrox, execrabilis, & sacrilega est violatio Virginitatis Deo per votum promissæ, adeoq; omni modo cauenda.

4 Item meminerint, si quam turpitudinem contra Castitatem committunt, illam in die iudicij à Christo Iudice manifestandam esse ad sonitum tubæ non solum Prælatis ipsarum, ac Sororibus proprij Conuentus, sed etiam parentibus, fratribus, sororibus, alijsq; consanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipsarum confusione; quam inde possunt conijcere, quod interdum similes excessus ex nimia verecundia neq; Confessario audent aperire, etsi sciant illum sub nullo prætextu posse eos cuiquam aperire, neq; ad saluandam propriam vitam.

5 Sicut *voluptatem vicisse magna est voluptas*. teste *Cypriano lib. de discipl. & bono pudicitiæ, cum nulla maior sit victoria, quàm quæ à cupiditatibus refertur*: sic fructus carnis, & concupiscentiæ est dolor, & tristitia; siquidem, vt docet *S. Chrysost. ho.* 13. *in acta Apost. impura voluptas similis est voluptati, qua efficiuntur scabiosi, cum se scalpunt: huic cum voluptati,*

ptati, quæ breuis est, succedit longior dolor, & molestia.
6 Cum violatio castitatis magnam post se relinquat confusionem in delinquente iuxta illud Pauli *Dom.6.* Quem ergò fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? vtiq; omni conatu debet Monialis resistere tentationi impuræ, vt se eximat à tali confusione, quam sensura est tum in die iudicij iuxtà dicta *hic num.4.* tũ in manifestanda violatione castitatis Confessario: quæ aliquando est talis, vt dicere possit pœnitens cum Dauide *Psal.17. Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me; dolores inferni circumdederunt me*: vt proinde vrgens tentatio repelli posset ijs verbis: *Non emi tanti pœnitere.*
7 Caueat religiosus, ne semel sinat se præcipitem agi in foueam carnalis voluptatis, memor impossibilem moraliter ipsi postea futurum egressum ex illa iuxtà illud *Oseæ 5. Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorũ*: quod confirmat Paulus *Ephes. 2.* dicens *Spiritus, qui nunc operatur in filijs diffidentiæ*, intelligens iuxtà *Hieronymũ* nomine *spiritus fornicationis* spiritum, qui operari dicitur in filijs diffidentiæ, idest in ijs, qui desperant, de sua salute. nec dissentit Sapiens *Prou.2.* dum ait de meretrice *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur*: nec mirum, cum Sapiens *versu præced.* dicat *Inclinata est ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ illius.*
8 Cauendum item est à fornicatione, eò quod illa in corpore hominis defigat stimulos veneris, qui etiam post peccatum, cum vult pœnitere, ad pristina illum titillent. quod notauit *S. Hieronymus ep. ad Amandum* dicens: *Libido etiam in ipso tempore pœnitendi præteritos stimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiua peccati, vt per hæc, quæ corrigi cupimus cogitantes sit materia peccandi*: immò & experta est Maria Aegyptiaca, quæ *Sophronio* teste, *in eius vita* totidem annos, quot veneri seruierat (scilicet 17.) hos stimulos pœnitens passa est.
9 Insurgente tentatione venerea, meminerit religiosus momentaneum esse, quod delectat, sempiternum quod cruciat: meminerit quod, si consentiat Deo moritur, seq; exponit periculo æternæ damnationis; &, si in eo statu moreretur, præceps rueret in infernum, vbi suam deplorans infœlicitatem dicere cogeretur cum Ionatha *1. Reg. 14. Gustans gustaui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce morior.* meminerit quod ait *Satyricus: Vbi voluptas regnat, ibi virtus exulat: breuis voluptas longa pœnitentia est: vix voluptas est, quæ abit, venitq; more fulminis.*
10 Curet porrò monialis, vt iuxtà monitum Pauli *1. Cor. 7.* sit sancta & corpore, & spiritu: castitas enim corporis sine castitate spiritus Deo non placet, & nihili apud ipsum æstimatur: sicut nec ab eo æstimatæ sunt virgines fatuæ, sed potiùs reiectæ verbo illo *Nescio vos*; quod ipsa gehenna grauius fuit: quem enim nescit Deus hunc nescit cœlum, nesciunt Angeli, nesciunt Beati; sed scit diabolus, scit mors, scit gehenna ad eum iugiter cruciandum.
Et qui-

Et quidem quod castitas vera debeat esse tam mentis, quam corporis, indicant *Cassianus l.6.c.15.* dicens *Et mulierem ignoro, & virgo non sum;* & *S.Hieronymus ep.ad Faustum* dicens: *Perit & mente Virginitas*.

11 Illius præcepti iugiter meminisse debemus (ait *Cassianus l.6. instit.c.13.*) *omni custodia serua cor tuum, & secundùm Dei principale mandatum solicitè serpentis obseruare noxium caput, idest cogitationum malarum principia, quibus serpere in animam nostram diabolus tentat: ne, si caput eius per negligentiam penetrauerit cor nostrum, reliquum eius corpus idest oblectationis assensus illabatur: qui procul si fuerit intromissus, morsu virulento mentem interimit captiuatam.* Sic *S.Cyprianus ser.de ieiunio* dicit *Diaboli primis titillationibus obuiandum est, nec coluber foueri debet, donec in serpentem formetur*.

12 *Si virginitatem animæ integram seruare desideras*, inquit *S. Augustinus lib. 50.homil.ho.35. quantum potes, obserua blandimenta draconis, ne fortè, si incautus fueris, quinq; sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi*. Hinc Paulus *1. Cor.6.* ait *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando; sola libido fugiendo vincitur; scilicèt fugiendo fœminas, obiecta, occasiones libidinis, diuertendo oculos, & mentem, vt alia videat, & cogitet. nam si turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes, cogitando, magis commoues imaginationem eorundem, indeq; carnem, & concupiscentiam innatam, ac libidinem profusam magis accendis.

13 Ad profligandas tentationes carnis conferet inspicere exempla Sanctorum quò ad hoc nobis relicta, vt S. Benedicti, qui abiectis vestibus ad hunc effectum se abiecit in vrticas, ac spinas, ijsq; se tamdiu volutauit, donec per cutis vulnera eduxisset vulnus mentis: S. Bernardi, qui ad eundem effectum in vicinum lacum tempestate præfrigida desilijt, in eoq; immersus collo tenus vsq; eo constitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & S.Francisci, qui ad talem finem chorda se atrociter verberauit dicens: *Eia frater asine, sic te decet manere, & sic subire flagella*, posteaq; in medias niues se abiecit: qua pœna sic ardorem extinxit libidinis, ait *S. Bonau.c. 5. vitæ illius*, vt deinceps tale aliquid minime senserit: quod item in se ipsis experti sunt S.Benedictus, teste *S.Gregorio l.2. dial.c.1.* & S. Bernardus, teste *Surio in eius vita*.

14 Cùm in vita, & martyrio SS. Virginum pulcherrimas virgines ab impurissimis Tyrannis promissis, metu, & vi ad stuprũ solicitatas, immò publico iudicio dãnatas sæpissimè legamus, nullã tamen violatam, sed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conseruasse: meritò sperare possunt Moniales, quod, si pro sua virili parte tentationibus venereis restiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec sinet eas à teterrimo hoste subiugari.

15 Cum *S.Hieronymus ep.22.ad Eustochium* de se dicat *Ille ego, qui ob gehennæ metu tali me carcere ipse damnaueram* (idest Syluestri eremo) *scorpionum tantum socius & ferarum sepè choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens desiderijs æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum iam carne præmor-*

præmortua sola libidinum incendia bulliebant: quis sibi non timeat? quis non perhorrescat? quis non contremiscat? Grauem enim ait *S. Augustinus lib. de honest. mul. sortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timetur*.

16 Quod ait *S. Leo serm. 1. de nat. Domini Agnosce, ò Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ noli in veterem vtilitatem degeneri conuersatione redire; memento cuius capitis, & corporis sis membrum: reminiscere, quod erutus de potestate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam*: potiori ratione dici potest religioso mox consensuro in violationem castitatis: qui sibi item exprobrare potest illud Pauli 1. *Cor. 6. Tollens ergò membra Christi faciam membra meretricis? absit*. Certè *Arnobius lib. 4. con. gentes* Iouem in cygnum, & taurum conuersum ad explendas suas libidines sic irridet: *O egregia merces culpæ; ò digna, & prætiosa dulcedo propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid quæso magis infame, ac ignominiosum?*

17 De S. Gorgonia sorore sua dicit *S. Greg. Naz. orat. de laudibus illius: Vnus illi rubor placebat, quem gignit pudor; vnus candor, quem parit abstinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro est erubescere*. Caueant ergò Moniales à fucis, pigmentis, alijsq; similibus vanitatibus; immò nec nominentur in ijs: cum, teste *S. Hieronymo ep. 47. nitens cutis sordidum ostendat animum*: & iuxtà consilium *Tertuliani lib. de habitu fœminarum mulieres honestæ, etiam coniugatæ sumere debeant de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictæ oculos verecundia, & os taciturnitate, inserentes in aures sermonem Dei, annectentes ceruicibus iugum Christi*: post quæ concludit *Tertulianus Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem*.

18 Caueat monialis, ne suo aspectu inijciat ijs, quibus cum agit, offensionis scandalum: memineritq; quod ait *S. Bernardus de Grad. humilit.* loquens de Dina egressa, vt videret mulieres regionis illius *Gen. 34. O Dina*, inquit, *quid necesse est, vt videas mulieres alienigenas? qua necessitate? qua vtilitate? an sola curiositate? & si tu otiosè vides, sed non otiosè videris: tu curiosè spectas, sed curiosius spectaris: quis crederet tunc illam tuam curiosam otiositatem, vel otiosam curiositatem fore post non sic otiosam, sed tibi, tuis, hostibusq; tam perniciosam? en quam facilè à curiosis aspectibus in perniciosos deciditur; sicq; cauendum à curiosis, ne decidatur in perniciosos.*

19 Conferet plurimùm ad euincendas carnis tentationes meditatio passionis Christi, ideoq; *S. Augustinus in manu. c. 32.* ait nullum tam potens esse, & tam efficax medicamentum contrà ardorem libidinis, sicut est mors Redemptoris. Quod confirmat *Hugo de S. Victore l. 3. de ani. c. 23.* dicens: *Quoties te sentis turpibus cogitationibus pulsari, & ad illicitam delectationem affici: toties pone ante mentis oculos*, quo modo Christus *in Cruce est Crucifixus pro te: intuere quo modo à Iuda Iudæis traditur, & quam viliter pertractetur, blasphemetur, & colaphizetur, iudicetur, & condemnetur, expolietur, & flagelletur, ad vltimum verò contumelijs affectus inter duos latrones suspenditur, clauis Crucis affixus, sputis derisus, spinis coronatus, lancea perforatus ex omnibus partibus*

sanguis

ſanguis emanat, & inclinato capite emittit ſpiritum. ita Redemptor tuus moritur pro te,& tu neſcis cuiuſmodi ſordida cogitatione ſordidaris in mente? Idem confirmat & *S. Bernardus in formula honeſta vita* his verbis: *Deus meus pendet in patibulo,& ego voluptati operam dabo?*

20 Conferet item ad profligandas carnis tentationes meminiſſe nouiſſima hominis,mortem, iudicium, infernum, ac Paradiſum iuxtà illud *Eccl.7. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Sicut* enim inquit *S.Iſidorus lib.de ſummo bono,clauus clauum expellit,ita ſæpè recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit Luxuriæ.*Sic etiam dicit *S. Gregorius l.16. mor. c.31. Nihil ſic ad edomandum deſiderium carnalium appetituum valet, quam vt vnuſquiſq; hoc, quod viuum diligit, quale ſit mortuum, penſet.* Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ,cuius memoria ſæpè ipſi recurrebat,ingreſſus eius ſepulchrum, partem putridi cadaueris inde abſtulit, eamq; pannis inuolutam ſeruauit ad ſenſum quemcumq; libidinis fœtorem illum applicans naribus non minori victoria ſui,quam ſenſus moleſtia.

21 Inualeſcente carnis tentatione religioſus ſe ipſum ſic compellat;*Si mox eſſem moriturus,conſentirem ne huic tentationi?*minimè vero:cur ergò non facis modò,quod tunc faceres; cum mors ſit certiſſima,& eius hora incerta? De quodam Sancto ſene dicitur in *vitis Patrum*,quod,cum vidiſſet quēdam ridentem,ei dixit:*Coram cœli,& terræ Domino rationem totius vitæ noſtræ reddituri ſumus,& tu rides?*

22 Si religioſus videat ſe eſſe in periculo ſuccumbendi tentationi; benè ponderet hæc tria verba *Nunc,Statim,Nunquam*: nunc poſſum mori: ſtatim deſcendere in infernum;Nunquam inde exire; ſicq; reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23 Conferet etiam ad euincendas tentationes carnis, quod religioſus cor ſuum muniat ſigno Crucis, deuotè imploret Sanctiſſimum nomen Ieſu, ſe commendet B. Virgini Mariæ,Angelo Cuſtodi,Sanctis tutelaribus; attentè inſpiciat imaginem Crucifixi; renouet votum Caſtitatis iam emiſſum; & aliquam breuem recitet orationem; qualis maximè eſt ea, qua vtebatur *S. Auguſtinus l. 10. confeſſ. cap. 29. Continentiam iubes; da quod iubes, & iube quod vis*;& illa *Iſa.38.Domine,vim patior,reſponde pro me* & ſimiles.

24 Conferet denìq; ad carnis tentationes proſternendas fuga otij: nam multam malitiam docuit otioſitas,ait Sapiens *Eccl.c.36.*&,teſte *Ouidio,Otia ſi tollas,periere Cupidinis arcus.*quare ait *S.Hieronymus ep.4.facito aliquid operis,vt te ſemper diabolus inueniat occupatum.*

QVÆRES XXIV. Quibus monitis incitari debeant moniales ad perfectam religioſæ Obedientiæ obſeruantiam.

308 ℟. Debere incitari ſequentibus monitis;videlicèt.

1 Meminerint, quod ait *S. Bernardus de præcep. & diſpenſ. ſiue Deus, ſiue homo Dei vicarius aliquid iuſſerit, quodcumq; illud fuerit, pari obſequendum cura,*

pari

pari reuerentia deferendũ esse; vbi tamen Deo contraria non præcipit homo. Sicut ergò prompte, & libenter impleremus præceptum, quod fortè Christus imponeret nobis in specie visibili apparens; sic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cùm is Christi personam repræsentet, & Christus ipse *Luca* 10. de eo dicat *Qui vos audit, me audit. Quid enim interest,* addit *S. Bernardus* loquens de Deo, *vtrum ipse, aut per suos ministros, siue homines, siue Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum.*

2 Quòd dicit Paulus *6. Ephes. Serui obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus:* potiori ratione conuenit Religiosis; qui proinde non leuem Deo inferrent iniuriam, si eius iussa per Superiorem manifestata ægrè, ac negligenter implerent perinde ac si simpliciter obedirent homini; seq; singulari meritò obedientiæ priuarent, si Superiori parerent ad eius fauorem aucupandum, & conciliandam beneuolentiam: ita vt de ijs dici posset *Receperunt mercedem suam Matth. 6.*

3 Religiosa obedientia maximè debet elucere in religioso: quippe quæ, teste *S. Gregorio l. 35. mor. c. 10. sola virtus est, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasq; custodit.* Quo modo in aliquibus Ordinibus in professione expressè promittitur sola obedientia iuxtà regulam sub voto obedientiæ compræhendendo etiam votum paupertatis, & castitatis: ita vt religiosus sine obedientia non sit verè religiosus. Immò scapulare ipsum, quod religiosi collo inijciunt, ipsos admonet obedientiæ, vt pote repræsentans iugum Christi, quod subit religiosus per votum obedientiæ.

4 Obedientia facit aurea, & valdè meritoria quæcumq; agit religiosus: sicq; S. Franciscus cedens Generalis officio petijt Guardianum, cuius voluntati per omnia subiaceret: aiebat enim tam vberem esse fructum obedientiæ, vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret: vnde & fratri, cum quo solitus erat itinerari, semper obedientiam promittere solebat, & seruare, vt refert *S. Bonau. in eius vita cap. 6.* Quare cibum sumere, curare corpus, ambulare etiam causa recreationis, & alia opera eiusmodi siue naturalia, siue etiam necessaria, si ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, suntq; valdè meritoria.

5 Obedientia, ait *Climachus gradu. 4. est perfecta abnegatio propriæ animæ, & proprij corporis, mors voluntaria, vita sine solicitudine, nauigatio sine damno sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter faciat. Viuere, in obedientia nihil aliud est, quam suum onus aliorum humeris imponere; natare super aliorum vlnas, & sustentari in aquis, ne mergamur, sed sine periculo hoc grande pelagus huius vitæ transeamus, & quidem breuissima nauigatione.* Quod si tot, & tanta

bona

bona proueniunt ex obedientia, an non illā toto affectu prosequi debemus?

6 Religiosum teneri obedire, etiam in rebus spiritualibus & in ijs, quæ per se bona sunt, docent *S. Bernardus serm. 1. de conuers. Pauli* dicens *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non sint; & S. Basilius in exhortat. ad vitam monasticam* his verbis *Hoc apud te constanter teneto, vt nihil omninò quidquam præter illius* (idest Superioris) *sententiam facias; quidquid enim eo, insciente facis, id furtum, & Sacrilegium est, tibiq; exitium, non autem vtilitatem vllam apportat, estò tu id bonum iudices.* Vt proinde religiosi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Isaia c. 58. Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.* Caueat ergò Religiosus, ne contrà Superioris voluntatem oret, ieiunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, sed diabolo, cui ea censebuntur oblata tanquam sacrificia absque vllo merito operantis.

7 Obediendum est non solum Superioribus in capite, sed etiam illorum Officialibus subordinatis in rebus omnibus ad ipsorum munus pertinentibus; si enim his non præstetur integra obedientia, nec vlli Superiorum præstaretur. quandoquidem vera obedientia non considerat personam, cui fit, sed propter quem fiat: &, si propter solum Creatorem, & Dominum Christum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Vnde nulla ratione considerandum est, an sit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille sit, qui iubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (sanè intelligendo) vlla obedientia præstatur, sed soli Deo, & propter solum Deum.

8 Caueat religiosus, ne Superioris voluntatem ad proprios sensus trahat: nam *quisquis vel apertè, vel occultè satagit, vt, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater iniungat, ipse se seducit, si sibi quasi de obedientia blandiatur; neq; enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit*, vt loquitur *S. Bernardus serm. de 3. ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo*; addens religiosum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei, quæ sunt grata, & accepta, similem esse cæco illi, cui Christus *Marci 10.* dixit *Quid tibi vis faciam? qui verè cæcus*, inquit S. Bernardus, *quia non considerauit, non expauit, non exclamauit, Absit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis; sic enim decet, sic omninò dignum est non meam à te, sed à me tuam quæri, & fieri voluntatem.*

9 Quam prompta debeat esse obedientia, ostendit *S. Bernardus serm. de obedientia*, dum ait *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præuenit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum se colligit, vt imperantis colligat voluntatem.* Sic *p. 6. Constit. Societatis nostræ c. 1. §. 1.* dicitur *Omnibus in rebus ad eius vocem* (idest Superioris) *quam promptissimi simus, re quauis, atq; adeo litera à nobis inchoata, nec dum perfecta relicta.* Vnde, dato signo adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet

obediens religiosus cum Sanctis Magis: *Hoc signum magni Regis est, eamus & offeramus ei munera*. Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. c.3.* ait *Verus obediens nunquam praeceptum expectat, sed solùm voluntatem Praelati sciens, vel credens feruenter exequitur pro praecepto.*

10 Verus obediens semper debet optare, vt sibi praecipiantur res ingratae, difficiles, ac sensui repugnantes: quod indicat *S. Gregorius l.35. mor. c.13.* dicens: *Debet obedientia in aduersis aliquid ex suo habere; & in prosperis ex suo aliquid omninò non habere.*

11 In eo consistit perfecta obedientia, quod religiosi non solum in executione externa eorum, quae iniunguntur, integrè, promptè, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus; licèt difficilia, & secundùm sensualitatem repugnantia iubeantur: verum etiam conentur interiùs resignationem, & veram abnegationem propriae voluntatis, & iudicij habere; voluntatem, ac iudicium suum cum, eo quod Superior vult, & sentit in omnibus rebus (vbi peccatum non cerneretur) omninò conformantes, proposita sibi voluntate, ac iudicio Superioris pro regula suae voluntatis, & iudicij; vt dicitur *p.3. Constit. Societatis c.1. num.23.*

12 Non repugnat perfectioni obedientiae, quod religiosus agnoscens aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessarium sibi esse circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obseruatis; nimirum vt religiosus priùs se recipiat ad orandum, &, si post orationem putet rem debere deferri ad Superiorem, deferat; vbi verò detulerit, siue verbo, siue scripto, ei totam curam rei delatae relinquat; quidquid ille statuerit, optimum ducens, nec contendens, aut vrgeas per se, vel per alium; siue res petita concedatur, siue non; vt habetur *p. 3. Constitut. Societatis nostrae c.2. num.1.* In isto autem casu non est, orandum obiter, & perfunctoriè, sed coram Deo attentè considerandum est, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne: & res ipsa debet proponi cum debita indifferentia absq; animo trahendi voluntatem Superioris ad sensum religiosi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptijs Canae Gallileae, dum dixit *Vinum non habent Io: 2.* & à Sororibus Lazari *Io. 11. Ecce quem amas, infirmatur.*

13 Religiosus ex eo quod Superior ei aliquid praecipit voluntati ipsius repugnante, non ideo debet contristari, aut de eo conqueri, aut obloqui; memor facta Superiorum oris gladio ferienda non esse, quamuis reprehendenda videantur: aliàs Superior non audebit praecipere vtilia subdito, sed ei solum proponet, quod ei est gratius, ac iucundius: sicq; subditus non solum obedientiae merito priuabitur, sed etiam periculo aeternae salutis exponetur: Quod insinuat Paulus *Hebr. 13.* ijs verbis; *obedite Praepositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri;*

reddituri; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.

Quod ait *Seneca ep. 94. legem breuem esse oportet, quo faciliùs ab imperitis teneatur, velut emissa diuinitus vox sit: iubeat, non disputet. nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex, cum prologo: mone, dic quid me velis fecisse: non disco, sed pareo.* quòd, inquam, ait *Seneca*, sæpè inculcandum religiosis; qui iussa Superiorum non implent, nisi longa persuasione inducantur; ita vt Superior censeri possit cum ijs potiùs disputare, quam ijs præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixisset se non dubitaturum absq; velo, ac remis turbulento mari se se committere, si ei id præciperet Superior; & sciolus nescio quis dixisset: *Quæ hæc prudentia foret;* respondit *Viderit id, qui imperat; nec enim ad subditum spectat Prælati sui iussa discutere &c.*

QVÆRES XXV. Quibus monitis incitari debeant moniales ad vitanda commercia personarum sæcularium.

309 Rz. Incitari debere sequentibus, & quidem.

1 Meminerint quod, teste *S. Ambrosio in exhortat. ad Virgines, decet solitudo verecundiam, & Gymnasium pudoris secretum est.* quod est dicere scientias quidem in publicis scholis excolendas esse, castitatem in secretis. Quo pacto quæ in latina editione dicuntur *Virgines* in scripturis Sacris, in Hebrea nominantur *Abscondita*: quasi latebræ sint ita propriæ virginum, vt non aliunde melius, quam ab illis nomen sortiantur.

2 Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Eustoch. de custodienda virginit. Tu semel sæculi onere proiecto,* ait, *sede ad pedes Domini, & dic, Inueni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubiculi tui secreta custodiant: semper tecum sponsus ludat intrinsecus: oras, loqueris ad sponsum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus conclusus, soror mea sponsa, fons signatus: caue, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina sponsa corrumpitur: nolo te sponsum quærere per plateas &c.*

3 *Dixit quidam* (ait *Thomas de Kempis l. 1. de imitat. Christi c. 20. num. 2.*) *quoties inter homines fui, minor homo redij*: hoc sæpiùs experimur quando diu confabulamur: facilius est omninò tacere, quàm verbo non excedere; facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire: qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare: nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

4 *Caueas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas sup. cap. 10.*) *multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur: citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse* sic ille: & benè; nam, vt ait *Plato lib. 5. de leg. Qui se improbis immiscet, necesse est eadem pati, & agere, quæ tales agere, & loqui inter se didicerunt.*

5 Periculosa est conuersatio monialis cum sæcularibus; quod enim dicebat Senior ille apud *Moschum in Prato spirituali cap.* 217. *Sal ex aqua est, &c. si appropinquauerit aquæ, continuò soluitur, & deficit: monachus similiter ex muliere est; itaq; si appropinquauerit mulieri, soluitur & ipse, atq; in id desinit, vt iam monachus non sit*: hoc idem procedit de moniali conuersante cum viro; & est eadem ratio de vtroq; Certè *S. Epiphanius hæresi* 26. censet Christum *Io.* 20. prohibuisse Magdalenæ, ne ipsum tangeret, vt nobis daret exemplum perfectissimæ castitatis, qua cautela agendum sit cum fœminis; nimirum coram alijs, & non seorsim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum esset sola, paulò post permisit se tangi in præsentia aliarum mulierum. vt hinc videant moniales, quam exactè debeant curare, vt absq; assistentia Auscultatricum non agant cum sæcularibus, & maximè cum viris.

6 Monialis, dum sæculares ad ipsam accedentes alloquitur, ea circumspectione loquatur, ac si Christus ex improuiso appropinquans ijs dicturus esset, quod dixit Discipulis euntibus in Emmaus *Qui sunt hi sermones, quos confertis ad inuicem*; ideoq; non nisi pios, ac Sanctos sermones misceat, qui deceant personam religiosam; memor in die iudicij reddendam esse rationem de quocumq; verbo otioso *Matth.* 12. quod si de verbo otioso, an non reddenda erit de detractionibus, & alijs peccatis, etiam grauioribus, quæ committantur à Monialibus in collocutorijs?

7 *Nemo vestrum parui æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis* (ait *S. Bernardus serm. de triplici custodia*: *siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis: volat verbum irreuocabile; volat tempus irremeabile; nec aduertit insipiens, quid amittat. Libet confabulari, aiunt, donec hora pertranseat. donec prætereat hora! donec pertranseat tempus! donec prætereat hora, quæ tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Creatoris indulget: donec transeat tempus, quo diuinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suspirare ad amissam hæreditatem, aspirare ad promissam fælicitatem &c.* hæc *Bernardus* quæ vtinam attentiùs meditentur moniales, quæ adeò sunt addictæ sæcularium conuersationi, & ita frequentant collocutoria. Certè Paulus 1. *Cor.* 7. ait *Tempus breue est, reliquum est, vt & qui vxores habent, tanquam non habentes sint, & qui emunt, tanquam non possidentes*, & qui vtuntur *hoc mundo, tanquam non vtantur*.

8 O si benè cogitaremus, quam breue tempus sit agonis, & cursus nostri, quam volet irreuocabile tempus; quam ab hoc momento pendeat æternitas; quam feruidi, & assidui essemus in omni bono opere; quod enim modò negligimus, per totam æternitatem recuperari nequibit; quia breui finietur omne tēpus viuendi, agēdi, merendi; iurauit Angelus, ait *Io. Apoc.* 10. *quia tēpus nō erit ampliùs.* Quod si de Tito Vespasiani filio refertur,

cum

cum quadam nocte serò meminisset se nihil boni ea die fecisse, amicis, dixisse *Hodie diem perdidi*: nos non putamus perire nobis horam, diem, momentum, tempus, ætates; cum otiosum verbum loquimur, pro quo reddituri sumus rationem?

9 Nec solitudo monasterij religiosis est adeò grauis, atq; molesta, vt ad declinandam illius molestiam debeant se conuertere ad conuersationes sæcularium: nam *S. Hieronymus Ep.4. ad Rustichum Monachum* dicit: *Viderint alij, quid sentiant; vnusquisque enim suo sensu ducitur: mihi oppidum carcer, & solitudo Paradisus*. Quod confirmat *S. Bernardus Ep. ad Fratres de monte Dei* dicens: *Nunquam minùs solus, quam cum solus*. Confirmat & *Thomas de Kempis sup c.20.num.5.* his verbis: *Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat: si in principio conuersionis tuæ benè eam incolueris, erit tibi posteà dilecta, & gratissimum solatium.*

10 Solitudo amplectenda à religioso, si attentè, ac fructuosè velit vacare orationi, ac meditationi: ex conuersatione enim habita cum sæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris distractionibus replent. Vt proinde *Thomas de Kempis sup. cap.20.num.8.* dicat: *Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum: mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem: si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses.* Certè de quodam Eremita refert *Cassianus in monast. instit. l.3. c.32.* quod, cum missum ad se literarum fasciculum ex Patria accepisset, illud ne resignare quidem voluit, sed in ignem coniecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlteriùs ad illa, quæ fugi, reuocare tentetis.*

QVÆRES XXVI. Quibus monitis excitari possint moniales ad auersandum peccatum quodcunq; mortale.

310 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; nimirum.

1 Considerent ex vnico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, necesq; prouenerint; quam multi & paruuli, & adulti propter illud damnentur; quod Dei filius ad illud expiandum mori debuerit: & vbi voluptas ad peccandum solicitauerit, dicant *Ego tantillo prætio mortem, & æternum pœnitere non emo.*

2 Considerent per vnicum peccatum mortale hominem è Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, spoliari participatione meritorum Christi vsq; dum pœnitentiam agat, exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infusis, amittere pacem, ac serenitatem conscientiæ, priuari consolatione Spiritus S. participatione bonorum Ecclesiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac deniq; vita æterna. Rursus homo per vnicũ mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati seruus, reus æternæ damnationis, insipiens, crudelis, sordidus fœtens, & spiritualiter mortuus.

3 Si quis cum Symeone Stylite annos 49. vel certè 80. vt vult *Baronius*, stetisset perdius, & pernox sub die in columna faciendæ pœnitentiæ causa;

cum Romualdo asperimo annos 100. vixisset in Eremo, per annos 38. summa patientia cum Virgine Liduina sustinuisset molestissimas, ac grauissimas infirmitates cuiusuis generis, & maximum peculium meritorum tam operando, quam patiendo lucratus fuisset: totum hoc meritum per vnicum mortale peccatum ipsi perit, nisi redeat in gratiam, & perinde est, ac si nihil boni vnquam fecisset.

4 Si consensurus in peccatum mortale certò sciret se, eo commisso, statim proijciendum esse in fornacem ardentem, ibique detinendum per horam; certè pro viribus resisteret tentationi, nec vllatenus consentiret: idq; etsi solum per horam in pœnam commissi peccati esset detinendus in vax olei ebullientis: & consentit homo in peccatum mortale sciens se sic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis. vbi est consilium? vbi prudentia? vbi sapientia? Certè S. Edmundus Cantuariensis dicebat se malle insilire in rogum ardentem, quam peccatum vllum scienter admittere in Deum.

5 Cum Aloysia vxor Thomæ Mori ad ipsum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege submissa fuisset in carcerem ad tentandum eius animum, vt Regis libidini assentiretur, eiq; ad hunc finem suam, mariti, ac familiæ miseram sortem proponeret alia ex parte ipsi ostendens magnas opes, ac honores à Rege promitti, si consentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *ò Aloysia, hisce opibus fruemur?* ea respondente; *facile adhuc ad 20. annos, marite mi*; mox increpans, & indignans ille subiunxit: *Vade, ò stulta mercatrix, ego ne pro 20. annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cælestis? non ita desipio; quin verò mallo carcerem hunc tota vita, bonorum confiscationem, opprobria, mortemq; ipsam pati, quam æternitatem meam beatam prodigere*. Quod dixit Thomas Aloysiæ; dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6 Peccatum mortale formidandum magis est, quam ipse infernus: sicq; Eleazarus 2. *Mach. 6.* dicebat se malle præmitti in infernum, quam in peccatum: & *S. Anselmus* teste *edinero in eius vita lib. 2.* dicere solebat, si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & necessariò vni eorum immergi deberet, se priùs infernum, quam peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anselmus* repetit *lib. de Beatit. cap. 19.* his verbis *mallem purus à peccato gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus cælorum regna tenere.*

7 Peccatum mortale meritò vocatur deicidium, & christicidium: cùm homo peccans mortaliter, quantum est in se, iterum Christum crucifigat iuxta illud Pauli *Rom. 6. Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei*. Quæ maior impietas, ac ingratitudo? sicut ergo summè auersamur impietatem Iudæorum, qui Christum mortalem crucifixerunt in Caluariæ monte, & ijs pro viribus restitissemus, si licuisset, cur modò toto animi conatu non resistimus peccato, per quod Christus iterum crucifigitur;

tur; cùm id facere possimus, & teneamur.

8 Peccatum mortale inde etiam summopere auersandum, quod *S. Augustinus lib.5. contrà Iulian. cap.5.* docet peccata, sequentia esse pœnas peccatorum præcedentium (quod est dicere esse peccatorum inter se colligationem, & velut catenam, in qua alia sint causa sequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) sicq; dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & supplicia peccantium non tantum sunt tormenta, sed & vitiorum incrementa.* Quo modo *Ps.80.* dicit Deus *Dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus suis.*

9 Peccatum mortale est iniuria Deo facta ita grauis, vt, licèt omnes homines, & Angeli vniuersi spontè sua omnia tormenta gehennæ per totam eternitatem paterentur, nunquam pro vno peccato mortali dignam pœnitentiam, & satisfactionem Deo præstarent: sicq; solus Christus id facere potuit; vt pote Dei filius, ac verus Deus, cuius satisfactio ratione personæ, quæ est dignitatis infinitæ, est infinita, & æqualis, atq; condigna iniuriæ infinitæ factæ Deo infinito: tanta est malitia peccati mortalis.

10 *S. Anselmus lib. de similitudinibus cap.189.* ostensurus, quam difficilè corrigatur peccator habitualis, illum assimilat auiculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Instar huius pueri iocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos suis laqueis pro sua voluntate in diuersa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi auari, ebriosi, luxuriosi, qui proponunt auaritiam, gulam, libidinem deserere, & putant instar auis se liberè auolaturos: sed quia prauo vsu irretiti ab hoste tenentur, nolentes in eadem vitia deijciuntur; sitq; hoc sæpius* nec omnimodis liberatur, nisi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur prauæ consuetudinis.

11 Porrò ad vitandum peccatum mortale omninò necessarium est vitare occasionem proximam illius: qui enim *amat periculum, peribit in illo*, ait Sapiens *Eccl.3.* hinc ait *Innocentius in Ps.37. Fuge personam suspectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid est opportunum ad faciendum peccatum: quia, sicut difficile est in igne esse, & non ardere; ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat *Seneca Epist.117. ad Lucilium* dicens *Quantum possumus à lubrico recedamus, in sicco quoq; parum firmiter stamus.*

QVÆRES XXVII. Quibus monitis incitari debeant moniales ad auersanda peccata etiam venialia.

311 ℟. Incitari debere monitis sequentibus, videlicèt.

1 Cauendum à peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, vt ait *S. Chrysost. ho.87. in Matth. nemo repente ad extremam improbitatem insilijt; habet quippe insitum quendam anima pudorem, atq; innatum, quem subito calcare atq; proijcere non potest, sed sensim, & paulatim ex negligentia parit.* Sic ille; & meritò, quia visum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensus opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem dãnatio; vt notauit *Glos. in c.31. Iobi.*

2 *Mirabile quiddam, atq; inauditum dicere audeo,* inquit *S. Chrysostomus vbi suprà*: solet mihi non nunquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quam parua, & vilia: illa enim vt auersemur, ipsa peccati natura efficit; hæc autem hac ipsa re, quia parua sunt, desides reddunt; & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere: vnde cito ex paruis magna fiunt negligentia nostra.

3 *Sanè nescio* (ait *S. Hieronymus Ep. 14. ad Celant.*) *an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: estq; ille prudentissimus, qui non tam considerat quod sit, quam illum, qui iusserit, nec quantitatem imperij, sed imperantis cogitat dignitatem.*

4 *Tu, qui dicis* (loquitur *S. Augustinus serm. 244. de tempore* de negligente peccata leuia) *quia paruum peccatum est; velim scire, quoties tale peccatum admittis; si tot paruulas plagas in corpore, & tot maculas, aut scissuras in vestibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veste tua scissuras, vel maculas fieri acquiescis, qua conscientia hoc facere in anima tua non metuis? ac si quicunq; hoc fecerit, plus amat vestem suam, & carnem suam, quàm animam.*

5 In eandem sententiam idem *S. Augustinus lib. de 10. chordis cap. 11.* sic habet *Attendite minuta sunt, non sunt, magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non est bestia quasi Leo, vt vno morsu guttur frangat; sed bestiæ plerunq; minutæ necant: si proijciatur quisquam in locum pulicibus plenum, numquid non moritur ibi? non sunt quidem maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestijs interimi potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, & cauete, quia multa sunt.*

6 *Quando paruam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris, quod parua sit; sed considera, quanta mala pariat. nam si in domo parum aliquid stuppæ accensum viderimus, conturbamur, & tumultum mouemus; non enim attendimus initium, sed ex initio finem considerantes mouemur, & concurrimus, vt totum caminum extinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum.* ita *S. Chrysostomus in Psalm. 6.* Nec dissentit *S. Augustinus Epist. 108. ad Seleucian.* dum ait *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamuis parua, tamen crebra subrepunt, quæ si collecta contrà nos fuerint, ita nos grauabunt, & oppriment, sicut vnum aliquod graue peccatum. Quid enim interest ad naufragium, vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur, & obruatur, an paulatim subrepens aqua in sentinam, & per negligentiam derelicta, atq; contempta impleat nauem, atq; submergat?* intellige, non quod multa venialia, vt talia exæquari possint vni mortali; sed quod neglecta disponant ad mortale; sicut vulnus curabile, si negligatur, fit incurabile &c.

7 Idem *S. Augustinus ser. 41. de Sanctis* loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licèt occidi animam non credamus; ita tamen eam veluti quibusdam pustulis, & quasi horrenda scabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione*

venire permittant. Hoc benè considerent moniales; hincq; intelligant, quod sicut toto conatu abstinerent à venialibus, si certò scirent se ex ijs fœdam contacturas scabiem in corpore; ita multò magis ea debent auersari, ne in anima inficiantur scabie illa spirituali, de qua S. Augustinus hìc loquitur.

8 Considerentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & sunt: 1. obligare ad pœnam illius luendam, siue in hac vita, in Purgatorio: 2. animam sordidiorem reddere: 3. imminuere charitatis feruorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ: 7. disponere ad peccatum mortale: 8. impedire augmentum gratiæ: 9. ponere obstaculum deuotioni in orando, & progressui in vita spirituali: 10. displicere Deo, & Angelis: 11. placere dæmoni, qui inde arripit occasionem nos perdendi.

9 *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut socordes fuerimus, ne illud parum negligamus: citò enim neglectum fit magnum. ita etiam vestimentum ab initio ruptum, & neglectum per totum producit scissuram; & tectum, si cum paucæ tegulæ deciderint, fuerit neglectum, totam domum deijcit: nos ergo hæc considerantes, parua nunquam despiciamus ne in magna incidamus.* Ita *S. Chrysost. hom. 8. in 1. Cor.* idem confirmans *hom. 19. ad pop. Antioch.*

10 *Diabolus non pugnat citò contra aliquem per granda vitia*, ait *S. Hieronymus in Psal. 140. sed per parua, vt possit quomodocumq; intrare, & dominari homini, & posteà eum in maiora vitia impellat. non per fornicationem, non per auaritiam, sed per minora vitia ingreditur.*

11 Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia ostendit *S. Chrysostomus hom. 60. super Genes.* dicens: *Scitis, quod hostem habemus perpetuum, & fœderis nescium: vnde nobis magna vigilantia opus est. non aliter autem eum vincemus, quam si per vitam optimam supernum nobis auxilium conciliemus.* Quod confirmat *S. Basilius in Constitut. monast. cap. 2.* his verbis *Qui à Deo se optat iuuari, is nunquam deserit quod addecet officium suum: qui autem hoc facit, is diuino auxilio nunquam destituitur*: qua propter danda in eo opera est, ne vlla in re conscientia nostra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & benè, cum iuxtà Teologos homo per peccata venialia se indignum reddat auxilijs illis specialibus, sine quibus plerumq; de facto non resistit tentationi, nec respondet diuinæ inspirationi, adeoq; peccat, & omittit bonum opus ipsi propositum: etsi vi gratiæ sufficientis, quæ ei non deest, simpliciter possit resistere tentationi, & respondere diuinæ inspirationi: vt ergo Deus se nobis liberaliorem ostendat in conferendis dictis auxilijs, simus & nos liberales in ipsum abstinentes pro viribus non solum ab offensione eius graui, sed etiam leui.

12 *Mens Christo dedita æquè & in maioribus, & in minoribus* (idest peccatis) *sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem*. ita *S. Hieronymus ep. 3. ad Heliodorum*. Præter quam quod etiam de venialibus luenda est debita pœna in Purgatorio, nisi in hac vita pro ijs satisfiat.

QVÆ-

QVÆRES XXVIII. Quibus monitis iuuari possint moniales ad abigendos scrupulos.

312 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; & quidem.

1 Ijs proponendo aliquod ex illis remedijs, quæ in *hoc ipso cap. num.* 204. proposuimus, eruntq; valdè salutaria.

2 Consideretur cum *Chrysostomo hom.* 6. *in* 2. *Rom.* quàm benignum, ac longanimem se Deus ostendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam: *Auersati sumus vocantem* (ait S. Doctor) *& vndequaq; illectantem; ac ne sic quidem de nobis ille pœnas sumpsit, sed adcucurrit ipse, ac restitantes, fugitantesq; inhibuit: ipsi tamen ab illius manibus excussi ad Diabolum transfugimus; ac ne sic quidem destitit ille, sed & sexcentos rursus, qui nos hortarentur, misit prophetas, Angelos, Patriarchas; at nos legationem non solum non admisimus, sed & legatos nobiscum agentes iniuria affecimus: ille autem ne per hæc quidem nos respuit, sed quod facere ij solent, qui vel vehementissimè quem amant, negliguntur tamen, circumiens ad omnes adijt tum in cælo, tum in terra, se se manifestans, congressusq; nunc cum Hieremia, nunc cum Michea, non vt grauaret, sed vt defensione vteretur, vel super ijs, quæ in ipsum à nobis commissa fuerant: quin & vnà cum prophetis ad illos accessit, qui ipsum auersarentur, paratus etiam, ac postulans ad rationis reddendæ calculos descendere; tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens, popule mi, inquit, quid feci tibi, aut quid te attristaui, responde mihi? hæc Chrysostomus*, ex quibus ad solatium monialis scrupulosæ sic licet disserere: Si Deus per tot annos in sæculo tanto affectu, nos secutus est, dum peccando illum fugiebamus, & auersabamur; an modo in religione nos fugiet, ac deseret, dum totis viribus studemus illum sequi, benè operando iuxtà eius præcepta, & consilia: apage; nefas est hoc credere, vt pote contrarium summæ eius bonitati, ac desiderio, quod habet homines saluandi.

3 *Cum quidam anxius inter spem, & metum fluctuaret frequenter*, inquit *Thomas de Kempis l.* 1. *de imitat. Christi c.* 25. *num.* 2. *& quadam vice mærore confectus in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc intra se reuoluit dicens. O si scirem quod adhuc perseueraturus essem: statimq; audiuit diuinum intus responsum: Quid si hoc scires, quid facere velles? fac nunc quod tunc facere velles, & benè securus eris. mox q; consolatus, & confortatus diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio.* Quod autem isti tunc dictum fuit, nomine Dei inculcari debet moniali scrupulosæ, vt timorem deponat diuinæ bonitati confidens.

4 *Ad Dominum iam conuersos non nimium cruciet præteritorum conscientia delictorum*, dicit *S. Bernardus ser.* 3. *de SS. Petro, & Paulo, sed tantum humiliet vos sicut & Paulum.* Monialis ergò scrupulosa; vbi debita diligentia confessa est sua peccata, non sit anxia circa illa, sed studeat dignos pœnitentiæ fructus facere; & si anxietatem deponere nequeat coram Deo se humiliet dicens modò cum Dauide *Psal.* 118. *Bonum mihi quia humiliasti me*; modò cum Iosephi Fratribus *Gen.* 42. *Meritò hæc patimur quia peccauimus*; modò

cum

cum bono latrone prope Christum Crucifixo *Lucæ 23. nos quidem iustè, nam digna factis recipimus*.

5 Meminerit monialis scrupulosa, quam sit *bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde Psal. 7.* & quod *Ezechiel. 18.* ait: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius*. nō enim vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat; quippequi non venit vocare iustos sed peccatores.

6 Monialis scrupulosa sibi persuadeat scrupulos plerumq; immitti à Diabolo: & quidem eo fine, vt quos nequit inducere ad peccata manifesta, saltem peccare faciat ex conscientia erronea vi perplexitatum, quæ identidem ijs suboriuntur; sicut de facto peccare facit non rarò.

7 Benè intelligat non posse quid imputari ad peccatum, quod non sit voluntarium; voluntarium verò non consistere in sensu, sed in consensu: vnde fit, vt delectatio possit esse in sensu, & tamen non sit culpabilis, eò quod desit consensus. Quare hæc duo benè debent distingui; sensus, & consensus: certòq; credendum est solum sensum non sufficere ad peccatum, cum non sit liber, nisi accedat consensus: qui tamen in scrupuloso timorato non ita facilè debet præsumi.

8 Ingentem molestiam, quam patitur ex scrupulis, patienter sustineat, Deoq; offerat in debitam præteritorum peccatorum satisfactionem; memor sic tanto minorem pœnam ipsi fore soluendam in purgatorio; ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hìc vre, hìc seca, vt in æternum parcas*.

9 Meminerit certa constare experientia eos, qui in vita adeò vexantur scrupulis, Dei misericordia in morte summam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere. quo modo Albertus Magnus glossans verba illa *Matth. 26. Tristis est anima mea vsq; ad mortem* hoc verbo *exclusiuè tantum*, dicit Christum nobis tristitia illa, quam passus est in horto Getsemani promeruisse, vt tristitia, quam fideles patiūtur ex scrupulis, duret vsq; ad mortem exclusiuè; ijs in mortem summam animi tranquillitatem consequentibus.

10 Consideret, quod, si Deus voluisset ipsam perdere in gehennam, & excludere ab æterna salute, illam non vocasset ad religionem, nec tot auxilia contulisset ad comparandam cœlestem gloriam, sed eam è terra viuentium abstraxisset, & in locum damnationis æternæ deturbasset; dum viuebat in peccato mortali; quod vtiq; facere potuisset iustè: non fecit tamen, sed patiens, & misericors expectauit ad pœnitentiam. quod est signum nolle ipsum eius mortem, sed vt conuertatur, & viuat volens omnes saluos fieri.

11 Qua ratione dubitare quis potest, num Deus velit ipsum saluare, si ille, teste *S. Dionysio Areopagita ep. ad Demophilum cum ijs etiam, qui ipsum deserunt, amanter hæret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur: delicijs diffluentes, & temerè eos accusantes fert, atq; ipse defendit, aut potius curatio-*

rationem pollicetur: eis cum procul absunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obuiam, totosq; complexus osculatur, nec superiora maleficia exprobrat, sed ea bona, quæ adsunt, diligit, festum diem agit, conuocat animos, idest bonos, vt sit omnium lætantium habitatio. hæc S. Doctor; & ex his quis non videat sentiendum de Domino in bonitate *Sap.* 1.

12 Cum salus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & aliàs nobis certò constet de voluntate Dei ex certissimo testimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult saluos fieri*; si ipsi velimus saluari, iam sumus certi de salute: quippe quæ iam pendet ex voluntate nostra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deest, immò in religione superabundanter confertur; vt proinde dicatur *Oseæ* 13. *Perditio tua, Israel, tantummodo in me auxilium tuum.*

13 Moniali scrupulosæ prohibeatur lectio librorum, qui solent renouare scrupulos; & ne agat cum ijs, de quibus dubitari potest, quod eam confirment in perplexitatibus: item ei suadeatur, vt de peccatis præteritis ritè confessis non ampliùs cogitet, nisi in communi; memor consilij à Pinufio Abbate dati cuidam scrupuloso, quod refert *Cassianus collat.* 10. *c.* 9. his verbis *Quod dixisti te etiam de industria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immò, etiamsi violenter irrepserit, protinus extrudatur.*

14 Confugiat monialis scrupulosa, dum vrgetur scrupulis, memor hominis scrupulosi figuram in Euangelio gessisse lunaticum à spiritu malo obsessum, qui nunc in ignem, nunc in aquam se iactabat (scrupuloso se iactante de vna cogitatione tristi in aliam) ideoq; sicut ille non potuit curari, nisi in oratione, ac ieiunio ex *Matth.* 17. sic scrupulosum difficilè posse curari, nisi per orationem, ieiunium, & alia pia opera, in quibus se exerceat.

15 Si non iuuerint hæc monita, disertis verbis dicatur moniali scrupulosæ infirmitatem scrupulorum oriri ex occulta ipsius superbia, eaq; grauiori omnibus peccatis per scrupulos in memoriam refricatis, nec posse eam curari, nisi sensum suum omninò abneget, se totam simpliciter submittendo iudicio Confessarij; sibi certò persuadens illum à Deo regi, adeoq; ipsam teneri stare consilijs illius, cum non sit ipse, qui loquitur, sed spiritus Dei, qui loquitur in ipso. Vnde fit, vt, sicut aquiesceret, Angelo ipsi nomine Dei significanti, vt bono esset animo; sic & debeat acquiescere Confessario id ei attestanti nomine ipsius Dei; dicente Christo *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cùm re vera vterq; nomine Dei loquatur, & vt Dei nuncius.

16 Meminerit se aliàs non semel vi vehementis alicuius imaginationis ipsius animo irrepentis falsò appræhendisse aliquid esse graue peccatum, quod postea, deferuescente falsa illa appræhensione, clarè cognouit non esse peccatum, adeòq; trepidasse timore, vbi non erat timor: hincq; in simili casu colligat, quod, sicut aliàs modo dicto fuit decepta, sic etiam hic & nunc similiter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immò & interdum

dum operetur contrà ſcrupulum; memor,quod,ſicut volens lignum diſtortum facere rectum, illud in contrariam partem inflectit; ſic habens conſcientiam per ſcrupulos diſtortam debet ſe inflectere in contrarium, vt debitam conſequatur conſcientiæ rectitudinem: vt aduertit *Gerſon. in tract. de reg. mor.*

F I N I S.

Ad maiorem Dei gloriam, ac honorem
B. V. MARIÆ, & S.S.P.N.
Ignatij & Franciſci Xauerij.

FORMY-

FORMVLARIVM LICENTIARVM.

Quæ in Monialium Gubernatione communiter concedi solent.

IN gratiam Prælatorum, qui præsunt Monialibus, sequens apponimus formularium (quod aliquibus visum est desiderari ad complementum præsentis tractationis de Monialibus) & in eo referuntur formulæ licentiarum, quarum vsus in ordinaria Monialium gubernatione solet esse communis. Eas autem desumemus partim ex formulario Episcopali, quod refert Augustinus Barbosa in fine codicis *de offic. & potest. Episc.* partim ex curia Episcopali Ferrariensis Ecclesiæ, cuius obsequijs, meorum Superiorum iussu annos 12. deseruiui. Quod si in aliquibus harum formularum extant nonnullæ clausulæ, quæ videntur aduersari dictis in progressu præsentis tractationis; id inde prouenit, quod hic proponuntur formulæ, pro vt ab alijs referuntur; in ipsa verò tractatione earum clausulæ explicantur iuxta probabilem Doctorum sensum, & communiorem regionum consuetudinem; quæ, cum sit optimus legum interpres, vtique potest ad dictarum clausularum explicationem deseruire. Porrò formulas hoc ordine proponemus, quem indicat sequens index.

FORMVLA I.

Institutionis Vicarij Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo Illustri, & Admodum Reuerendo N. salutem, & Benedictionem à Domino. Cum ex Sacrorum Canonum, sacrique præcipuè Concilij Tridentini præscripto inter cætera Episcoporum sollicitudini commissa, Monialium regimen tam in spiritualibus, quam etiam in temporalibus summoperè commendetur: Nosq; ob graues, ac legitimas occupationes, quibus assiduè detinemur huic vni rei operam omnem impendere non valeamus; Monialiumq; negotia vnum sibi peculiarem exigant Ministrum, qui ipsorum curam gerat; maximeq; intersit vnicuiq; muneri proprium speculatorem adhibere, ac certos illi termi-

terminos præfinire; Idcirco de tua pietate, prudentia,ac doctrina nobis in grauioribus negotijs diu probatis plurimum in Domino confidentes;te in Vicarium, ac Iudicem Episcopalem omnium, & singulorum Monasteriorum, & Conuentuum, Monialium, Domorum, ac locorum piorum puellarum,ac cæterarum mulierum in commune viuentium, cuiusq; Ordinis, regulæ,vel instituti fuerint,nec non Domos expositorum orphanorum huius Ciuitatis, ac etiam Tertiariarum, & Pizocherarum cuiusuis Ordinis, & instituti,ad præscriptum tamen Sacri Concilij Lateranensis,ac aliorum Conciliorum, & Constitutionum Apostolicarum huius Ciuitatis, ac diœcesis tàm in temporalibus, quam in spiritualibus præsentium tenore eligimus, constituimus,atq; deputamus, facultatibus tibi, vt infrà, attributis. Primò igitur Charitati, ac discretioni tuæ committimus, atque mandamus, vt ad Monasteria omnia, Conuentus, Domos, & loca pia omnium Monialium, puellarum,ac mulierum prædictarum,vbi,& quando opus fuerit, tibiq; expedire videbitur,accedas,illarumq; postulationes,ac quærimonias audias, & componere procures. Canonicas sanctiones Sacri Tridentini Concilij, Diœcesenarum synodorum aliaq; nostra decreta, statuta, regulas, & Ordinationes de regularum obseruantia, pietate,moribus,religione, regimine, bonorum administratione, ac clausura executioni mandari facias; pœnis etiam, atq; censuris, vbi & quando iustum fuerit, arbitrio tuo infligendis: Vt Moniales mediante obseruantia trium Votorum, Castitatis, paupertatis, & obedientiæ iuxta præscriptum Regularum Altissimo famulentur, prout Virginibus Deo dicatis conuenit, prospicias: Decreta visitationis nostræ omninò seruari, ac exequi facias. De ipsorum Monasteriorum, ac locorum piorum statu, ac monasticæ vitæ disciplina diligenter inquiras,ac super his, & quibuscunq; abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis si quæ depræhenderis informationes sumas, processus facias, sententiam proferas, ac exequutioni demandari cures, ac alia necessaria, ac opportuna geras, & exequaris. Ne personæ suspectæ, aut minus confidentes ad ingressum intra septa Monasteriorum, & locorum piorum admittantur,omninò prohibeas. Facultates,& licentias ad crates,parlatoria,ac Rotas Monasteriorum,& locorum prædictorum, ac ibi præfectas, Abbatissas, & alias Moniales, ac sæculares puellas alloquendi tam maribus, quam fœminis, nullo autem pacto Regularibus, nisi seruata forma constitutionum Apostolicarum, & decretorum Sacræ Congregationis Regularium, iustis tantùm de causis,concedas. Ignotas personas,& non probatæ vitæ ad colloquium Monialium accedere ne permittas.Seuerè autem in eos,qui absq; licentia ad Monasteria accedunt, Monialesuè alloquuntur,animaduertas. Voluntatem puellarum, tàm quæ in Monasterijs ad educationem, quam quæ ad habitum, seu professionem admittendæ erunt, examines, atq; explores,an spontè elegerint Monasticam vitam,an verò coactè,aut per metum in Monasterijs detrudantur. Instrumentis renuntiationum bonorum

tempo-

temporalium,quæ per ipsas fieri contingerit,interſis,ne coactè,aut per dolum ad ipsas compellantur; ſi verò cauſas iuſtas iudicaueris,maturo conſilio adhibeas Decretum , licentiamq; impertiaris. Parentibus orbatas, ac pauperes puellas tibi probatas, & benè viſas in Domos, ac loca pia ; cæteras autem fœminas in alias pias Domos ipſis deputatas recipi, & admitti, ac etiam iuſtis ex cauſis ex ipſis repelli, ac remoueri pro tua prudentia facias: expoſitos in orphanorum domum admitti, ac illis nutrices conſtitui, & neceſſaria ſuppeditari procures. Circa adminiſtrationem temporalium, Monaſteriorum, & locorum piorum, ne quid illis detrimenti inferatur, ſedulo inuigiles, illiſq; tum eleemoſynas, tum quaſcunq; pecuniarum ſummas vndequaq; prouenientes, & locis pijs applicandas arbitrio tuo, verbo nobiſcum facto ; de quo ex ſola aſſertione tua legitimè conſtare volumus ; iuxta eorum indigentiam diſpenſes, diuidas. Concionatores, & Confeſſores tibi benè viſos, ad Confeſſiones tamen à nobis approbatos, deputes, ac deputatos remoueas, prout in Domino videris expedire. Nullam ad religionis habitum, ſeu Monaſterij ingreſſum admittas, niſi prius facto reali depoſito penes publicum Bancarium dotis per ipſam Monaſterio ſuo tempore actualiter tradẽdæ,ac pariter depoſito alimentorum,nec non facta promiſſione, ac data cautione ſoluendi veſtes, & ſupellectilia iuxta cuiuslibet Monaſterij laudabilem conſuetudinem. Ne ſupra numerum cuiq; Monaſterio præſcriptum aliqua recipiatur niſi habita licentia Superiorum,ad quos eam concedere ſpectat. Ne Abbatiſſa, ſeu præpoſita, aut quouis alio nomine nuncupetur,vllo modo in Monaſterio eligatur,niſi quadragenaria,& quæ ſaltem octo annos laudabiliter poſt profeſſionem in eadem Monaſterio vitam duxerit ; vt quolibet anno computa, & rationes redditium Monaſteriorum ſolidentur, adminiſtratoreſq; ſeu adminiſtrantes reliqua ſtatim ſucceſſoribus reſtituere cogantur. Et ſi quis, vel aliqua aliquid vſurpauerit,vel in adminiſtratione non ſe rectè geſſerit, ſeuerè puniatur: Legata pia,vſus, cenſus,liuellos, annuas præſtationes, ac omnia alia prædictis Monaſterijs, ac locis pijs debita per quaſcunq; perſonas perſolui facias, ac omnibus Iuris remedijs recuſantes compellas: lites omnes, ac controuerſias per dicta Monaſteria contra quaſcunq; perſonas, & per quaſcunq; contra ipſa Monaſteria motas, & mouendas ſummariè, & de plano,ſola facti veritate inſpecta,quam primum expedias; litteras, quæ ab Vrbe ſuper negotijs Monialium, & locorum huiuſmodi piorum emanare contigerit, debitæ exequutioni demandari, & ſedulo obſeruari facias. Deniq; vt in præmiſſis,& omnibus,& ſingulis alijs Monaſteriorum,& locorum piorum regimen, & gubernium reſpicientibus Pontificias Conſtitutiones, Sacrorum Canonum, Sacri Concilij Tridentini,ac Diœceſanarum ſynodorum decreta,ac noſtra edicta ſeruari facias,& inſuper omnia alia,& ſingula in præmiſſis,& circa præmiſſa dicere, facere,gerere, exercere, & exequi cures quæ neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna, contrarijs quibuſcunq;

buſcunq; non obſtantibus. In quorum fidem has præſentes literas manu propria ſignauimus, & per infraſcriptum noſtrum Cancellarium ſubſcribi, ſigilliq; noſtri, quo in talibus vtimur, iuſſimus, & fecimus impreſſione muniri. Datum &c.

FORMVLA II.

Licentiæ proponendi Capitulo Monialium puellam admittendam ad Nouitiatum.

NOS &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ Monaſterij Monialium S. N. proponendi Monialibus ſuis capitulariter congregatis puellam N. vt admittatur ſuffragijs ſecretis ad nouitiatum intra præfatum Monaſterium: cum ipſa in loco libero fuerit à nobis examinata, eiuſq; voluntas ſufficienter explorata. Volumus autem, vt præfata R. Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & Monaſterij ſigillo munitas id, quod in hac re factum fuerit, ſtatim ad nos referat. Dat.

FORMVLA III.

Licentiæ recipiendi puellam in Monaſterio ad habitum Religionis.

NOS &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam eſſe quantum humano iudicio exiſtimari poteſt compererimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuiſſe nouerimus, nihilq; habere ſciamus contra ſacra decreta, & conditiones ac requiſita, iuxta monaſterij Ordinis S. N. inſtituta, vidimus quoque fidem inſtrumenti depoſiti, & obligationis dotis, ſeu eleemoſynæ monaſterio debitæ, vbi profeſſio legitimè emittatur, iuxta taxam annis ſuperioribus præſcriptam, licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monaſterio S.N. ad Religionem admittatur, recipiaturque, & profeſſionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante menſem denunciet, ſub pœna Concil. Trident. decreto expreſſa, & conſtitutum ex nunc fiat rurſus, & quæcunque alia quæ in hoc genere decreta ſunt, obſeruentur. Dat. &c.

FOR-

FORMVLA IV.

Licentiæ proponendi Capitulo Monialium Nouitiam admittendam ad Profeſsionem Religioſam.

NOS &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ monaſterij Monialium S. N. vt monialibus ſuis capitulariter congregatis proponere poſſit R. N. Nouitiam in ſæculo nuncupatam N. per ſuffragia ſecreta admittendam ad ſolemnem profeſſionem: cum ea à nobis examinata fuerit, & approbata. Volumus autem, vt præfata Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & monaſterij ſigillo munitas quidquid hac in re ſecretis ſuffragijs geſtum fuerit, ad nos referat. Dat.

FORMVLA V.

Licentiæ recipiendi ad Profeſsionem Nouitiam Capitulariter admiſſam.

NOS &c. Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatiſſæ monaſterij S. N. vt ſtante Superiore in Eccleſia exteriore ad feneſtellam Sanctiſſimæ Communionis, & ſeruatis alijs Ordinibus præſcriptis, poſſit recipere expreſſam, & ſolemnem profeſſionem N. iam approbatæ, & faciat nos certiores in ſcriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N. emiſerit profeſſionem. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA VI.

Licentiæ viſitandi monaſteria Monialium.

NOS &c. Tibi dilecto nobis in Chriſto Reuerendo N. per præſentes facultatem damus, & mandatum viſitandi omnia & ſingula Monialium cœnobia ciuitatis & diœceſis noſtræ Bracharenſis, teque Viſitatorem noſtrum conſtituimus, vt noſtra, & alia quacumque nobis competenti auctoritate, Canonicas ſanctiones, & ſacri Concilij Trid. noſtræque Prouincialis, & diœceſanæ ſynodi decreta, aliaque ſtatuta, regulas, & ordinationes de obſeruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine, bonorum adminiſtratione, clauſura, & alijs rebus omnibus in capite & membris omnium & ſingulorum monaſterium eorumdem, exequutioni cures, & facias

mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine, & vice Cancellarij nostri Archiepiscop. recipienda, & conscribenda eligere, & & assumere tibi liceat vnum quem volueris ex N.N. & N. si qui tamen horum Notarij nõ sint, ad acta publica scribenda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus, vt causa & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa & clausuram eorundem monasteriorum possis vnà cum vno ex illis, quos superius nominauimus, tibi adiuncto comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos dumtaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA VII.

Licentiæ visitandi Monialium monasteria ex delegatione Apostolica.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide, prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas literas tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium S.S.N.N.& N. Ordinis S.N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus, Regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumq; abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ depræhenderis, processus facias, informationes quascumque sumas, atque alia quæ tibi a d aures commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, & omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singulis Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & alijs quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, alijsque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, ne te in visitatione, correctione, alijsque per te faciendis quoquo modo impediant per se, nec per alios quouis quæsito colore, vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FOR-

FORMVLA VIII.

Licentiæ pro Confeſſario ordinario Monialium.

NOS &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores noſtros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Eccleſia, & monaſterio S. N. Confeſſiones Monialium audire, & ſæcularium etiam, ſi quæ in eodem Monaſterio erunt, eaſque abſoluere valeas, præterquam à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis, à quibus abſoluendi facultatem cum opus erit tibi impartiemur. In clauſuram Monaſterij non ingredieris, niſi ſuperpelliceo,& ſtola indutus, vt adminiſtres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis, & ſpiritualem opem agonizantibus præſtes, quibus caſibus ſemper tuo hoc munere perfungeris, ſociatus à duabus ex ſenioribus Monialibus, quæ cum Confeſſiones audis, te etiam videre poſſint,licèt non audire.Caue,ne te Monaſterij, aut Monialis alicuius quibuſcumque negotijs immiſceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris,niſi vt tantummodo petas, ea quæ Eccleſiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum adminiſtrationi ſunt neceſſaria.Vocatus tamen vt aliquod præſtes ſpirituale conſilium id effice ad crates,quæ clauſæ ſint,præſenteſque adſint Moniales auſcultatrices,& non aliter,ſub pœnis in Conſtitutionibus fœlic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont.inflictis,& arbitrio noſtro infligendis.Te in Domino admonentes,&c.

FORMVLA IX.

Licentiæ pro Confeſſario extraordinario Monialium.

NOS &c. Facultatem concedimus R. P. N. Ordinis N. vt poſſit tanquam Confeſſarius extraordinarius audire confeſſiones Monialium S.N.ex occaſione feſti N.ſeruatis tamen aliàs ſeruandis ordinationibus ſolitis:& hæc facultas valeat per dies . . . . . Datum &c.

FORMVLA X.

Licentiæ ampliſsimæ,etiam cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum pro Confeſſario Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Præsbitero, tibi cuius vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas probantur, vt Monialium

nialium Monasterij S. N. Confessiones audire, eisdemq; Ecclesiastica Sacramenta possis, cum facultate casuum nobis reseruatorum, necnon prædicti Monasterij clausuram in casibus vrgentis necessitatis, atq; Confessario aliàs permissis, ingredi, seruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœcesana Bracharensi, ac etiam decretis generalibus Visitationis Apost. Sacerdotibus, & Confessarijs Monialium præscripta sunt ad .... his nostris literis facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

FORMVLA XI.

Licentiæ pro Confessario Monialium necessitate vrgente intra clausuram monasterij ministraturo Sacramenta.

NOS &c. Tibi N. Confessori & Curato Monialium S. N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito si infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatissæ indutus superpelliceo, & stola, alijsque officio tuo necessarijs tecum delatis, absq; vllo tecum socio possis ingredi claustra dicti Monasterij, sociatus semper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ signo, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Ecclesiam, aut cellulam suam se recipiant, tu ipse verò comitatus, vt suprà, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confessionem audiendam, interimque Cameræ ostium maneat apertum, peractaque Sacramentorum administratione statim discedas. Quod si contingat eam mori, & sepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris causa ingredi possis, non aliter ac suprà dictum est, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XII.

Licentiæ pro Capellano Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo N. Tibi, vt asseris, ab omni obligatione libero, & cognita per examen literarum, intelligentia, ac Sacrarum ceremoniarum peritia; his nostris literis facultatem damus missæ sacrum faciendi in ecclesia exteriori R. R. Monialium S. N. infrascriptis seruatis conditionibus. decentem habitum clericalem, & coronam ad præscriptum constitutionum synodalium semper deferes; cum Moniali aliqua, aut alia persona in ipsius monasterij clausura degente non loqueris.

sub

sub pœna . . . . . . pro eleemosyna missæ quotidianæ nihil amplius percipies, quam solitam eleemosynam: missæ sacrum ne facias sine ministro idoneo, eoq; decenti habitu induto. has autem nostras literas tibi ad menses . . . . . . tantum suffragari volumus. Dat.

FORMVLA XIII.

Licentiæ pro Prædicatore Monialium.

NOS &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo,& à nobis approbato facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S. N. quæ clausa sit, nullique auditores præsentes adsint, exceptis capellano,& socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die ...... prædicare cum deuotione,& iuxta S.Ecclesiæ Romanæ doctrinam,& peracta concione statim ab Ecclesia discedas, nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto sub quouis pietatis, aut etiam consanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ fœlicis record. Clementis Papæ VIII. sub pœnis arbitrio nostro,&c. In quorum fidem,&c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Licentiæ pro Syndico Monialium.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo N. Cum ex Sacri Concilij Tridentini præscripto inter alia curæ, & solicitudini Episcopali commissa, Monialium regimen in temporalibus summopere commendetur: Nos alijs grauioribus curis impliciti volentes monasterio Monialium S. N. de viro idoneo, qui protectioni, curæ, & defensioni rerum temporalium præfati monasterij præesse debeat, prouidere; de tuis probitate, diligentia, zelo,& integritate plurimum in Domino confisi, te in eiusdem monasterij, Monialiumq; illius, Syndicum, & Curatorem cum facultatibus, & authoritatibus, ac præeminentijs hactenus consuetis, authoritate nostra eligimus, constituimus, & deputamus; tibiq; præsentium tenore omnium, & singulorum monasterij prædicti bonorum, iurium, & rerum quarumcumq; protectionem, curam,& defensionem, aliasq; necessarias, & opportunas prouisiones quò ad temporalia tantùm committimus,& demandamus; seruata tamen semper in omnibus forma, & dispositione tam eiusdem Tridentini, quam Episcopalium synodorum; nostrarumq; constitutionum, seu decretorum, earundemq; Monialium formis, ac regulis: ita vt nihil in hoc munere præ-

ter

ter solitum peragas, nisi præuio nostro beneplacito,& assensu. tibiq; etiam pro huiusmodi muneris executione,& non alias,aliter, nec alio modo, seruatis seruandis licentiam,& facultatem,Moniales præfatas ad cratas allocutorij tam publici,quam priuati pro negotijs proprijs monasterij easdem Moniales à nobis adhuc effectum dumtaxat permissi alloquendi quibuscumq; diebus, & temporibus concedimus, & impartimur. præsentibus ad . . . . tantum valituris. In quorum &c.Dat.

FORMVLA XV.

Licentiæ pro Factore Vrbano.

NOS &c. Tibi N. Factori deputato ad res omnes monasterij S.N.concedimus licentiam per annum duraturam, vt si aliquando ex magna necessitate oportuerit te ingredi septa monasterij(cum alioquin res,& negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas)vt tunc nonnisi post ortũ Solis, & associatus duabus Monialibus senioribus deputatis, & dato signo campanulæ, recta via pergas ad locum vbi opera tua fuerit necessaria, & quamprimum inde te expedire procures, ita vt omninò exeas ante occasum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut literas, seu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus nostris,seu eorum,quos deputauimus,præstes,sub pœnis, &c.

FORMVLA XVI.

Licentiæ pro Seruo Communi Monasterij.

NOS &c. Licentiam concedimus N. vt possit ingredi clausuram monasterij Monialium S.N. ad effectum .... ita tamen vt associetur à senioribus Monialibus ad id deputatis, cæteris Monialibus ex eius aspectu omninò secedentibus. Non ingrediatur autem monasterium ante signum Aue Mariæ dari solitum mane; nec ibi commoretur post signum Aue Mariæ vespertinum : ibi non comedat, nec bibat ; ibiq; solum se occupet in rebus ad eius artem, aut exercitium pertinentibus iuxtà necessitatem monasterij hic, & nunc occurrentem : non vagetur per monasterium : obseruet deniq; quæcumq; alia in nostro generali edicto hac de re lato continentur. Hunc verò licentiam volumus durare ad menses . . . . . Dat.

FOR-

FORMVLA XVII.

Licentiæ pro Medico, & Chirurgo.

NOS &c. Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præstito septa monasteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi possis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates se transferre possunt, iureiurando te obstringentes, vt omni honestate seruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum alijs Monialibus, aut domicellis in monasterio manentibus loquaris, sed recta via eundo, & redeundo comitatus semper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatissa deputatis, præcedenteque semper ad tui ingressum campanulæ signo, & non nisi post ortum Solis ingrediaris, & ante occasum exeas, sub pœnis si contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVIII.

Licentiæ pro Operarijs, Fabris, Baiulis, alijsq; Auxiliaribus, & Artificibus.

NOS &c. Tibi N. Fabro lignario, seu baiulo, ac cæmentario, siue .... licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito clausuram monasterij S. N. ingredi possis, sociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatissa deputatis, atque in eo opere tuam per dies .... præstare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monasterij accedes, neque alijs te rebus, aut colloquijs vllo pacto immiscebis, tractando tantum cum Abbatissa, aut alijs deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occasum semper exeas, serueſque in omnibus præstitum in manibus nostris iuramentum, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIX.

Licentiæ pro Villicis, seu Colonis.

NOS &c. Tibi N. villico monasterij S. N. licentiam concedimus, vt quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in alloqutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omni-

no necessaria intra clausuram erunt deferenda, tunc in hospitium tantum cum dictis rebus admitti possis præsentibus Monialibus deputatis, vbi de alijs rebus quibuscumq; extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut amplius quàm necessitas deponendi dictos fructus postulat, manere, cùm in factoris æde, vt possis cibum sumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob causam ante omnia iuramentum præstare debebis in manibus eorum, qui à nobis sunt deputati, sub pœnis, &c.

FORMVLA XX.

Licentiæ pro Olitore, & alio Operario.

NOS &c. Tibi N. licentiam concedimus per sex menses duraturam, vt iuramento priùs præstito, quando ab Abbatissa vocatus, necesse fuerit te ingredi claustra monasterij S. N. horti, aut viridarij colendi, seu fructus legendi, aut alterius similis operis causa non aliter, quàm recto itinere in locum deputatum pergas, post ortum Solis associatus semper duabus Monialibus senioribus ab Abbatissa deputatis, nec in alium locum transeas, nec cum alia vlla sub quocumq; prætextu loquaris, aut literas, vel nuncium intus, siue extra deferas, sed in omnibus iuramentum in manibus nostris præstitum obserues, & ante Solis occasum exeas, sub pœnis, &c.

FORMVLA XXI.

Licentiæ ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra clausuram recipiendam causa educationis.

NOS &c. Inhærentes facultate à Sacra Congregatione super negotijs Episcoporum, ac Regularium nobis concessa, Romæ expedita sub die ..... & ad nos directa licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S. N. vt ipsis capitulariter congregatis proponere possit puellam N. intra monasterium recipiendam in educationem, & secretis suffragijs admittendam. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, nos faciat certiores. Dat.

FOR-

FORMVLA XXII.

Licentiæ recipiendi in educationem puellam capitulariter admissam.

NOS &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij S.N. vt puellam N. annorum ..... intra idem monasterium educandam recipere valeat cum his tamen conditionibus, & non aliter: nimirum vt habitet in loco separato seorsim à Monialibus professis, ac nouitijs, ac pro puellis educandis destinato, sub gubernatione Magistræ ipsis deputatæ, & non alterius Monialis, aut Sororis particularis: vt viuat cum alijs puellis educandis ex communibus pane, vino, & alijs cibis à præfata Magistra suppeditandis: vt ingrediatur eo vestitu, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat; nullam secum famulam adducat; eandem seruet clausuræ, & colloquutorij legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel exierit, nullam habeat ad dictum monasterium reuertendi facultatem. Hec autem licentia à nobis conceditur vigore facultatis per Sacram Congregationem sub die ..... nobis impartitæ, & à nobis recognitæ: & quod præfata puella ab ipsis Monialibus capitulariter secretis suffragijs fuerit admissa (pro vt nobis constat ex attestatione dictæ Abbatissæ) quòdq; anticipatè soluerit alimenta sex mensium (vt item nobis constat ex literis ......) certamq; præstiterit fideiussionem N. ea modo dicto soluendi, vsq; dum puella intra monasterium manserit educanda; vt constat ex instrumento rogato per infrascriptum nostrum Notarium, & Cancellarium. Dat.

FORMVLA XXIII.

Licentiæ ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiusq; socias, vt possint ingredi clausuram causa conuersandi cum Monialibus.

NOS &c. Inhærentes facultati nobis concessæ à S.D.N. Innocentio X. per Breue expeditum Romæ sub die ...... licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ Monasterij Monialium S. N. vt ipsis Monialibus capitulariter congregatis proponere possit, & valeat Illustrissimam Dominam N. secretis suffragijs admittendam, vt ingredi possit præfati monasterij clausuram, asociata à Domina N. Domina N. & Domina N. à dicta Illustrissima Domina N. ad talem effectum electis iuxtà tenorem Breuis à S.

D.N. Innocentio X. obtenti, ac expediti vt supra, ad inuisendas Moniales: & quidem ad quinquennium; ita tamen, vt vna vice tantum quolibet ex dictis quinque annis modo dicto ingredi valeat. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, certiores nos reddat. Dat.

FORMVLA XXIV.

Licentiæ pro fœmina nobili, eiusq; Socijs electis, capitulariter admissis ad ingrediendum monasterium causa conuersandi cum Monialibus.

NOS &c. Cum Illustrissima Domina N. vxor Illustrissimi Comitis N. Fratris Eminentiss. ac Reuerendiss. D. Cardinalis N. coram nobis sufficienter comprobauerit iuxtà S.D.N. Innocentij X. concessionem ipsi factam, sub die ..... expeditam, à nobis recognitam, ac registratam in nostra Episcopali Cancellaria, se esse vxorem dicti Illustrissimi Domini N. Fratris Eminentissimi, ac Reuerendiss. D. Cardinalis N. proinde. Nos inhærentes præfatæ concessioni licentiam concedimus præfatæ Illustrissimæ Dominæ N. vt associata à Domina N. Domina N. & Domina N. per dictam Illustrissimam Dominam electis (quæ modesto, ac decenti habitu indutæ ingrediantur, & semel electæ nec variari, nec mutari possint, nisi alicuius earum obitu eueniente) ingredi possit clausuram monasterij Monialium S. N. per quinquennium; vna tamen vice tantùm pro quolibet anno dicti quinquennij. idq; attento consensu Monialium præfati monasterij capitulariter præstito suffragijs secretis; pro vt constat ex literis R. Abbatissæ dicti monasterij nobis exhibitis, & per nos recognitis, ac in Cancellaria nostra Episcopali repositis (non tamen Dominicis, seu alijs festiuis, aut vigiliarum diebus, neq; Quadragesimæ, vel Aduentus temporibus) ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem: dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa dictum Monasterium præfata Illustrissima Domina, N. eiusq; Sociæ electæ ingrediuntur, non visitent, neq; ipsa, & multò minus dictæ Sociæ inibi pernoctent; vt constat ex tenore præfati Breuis &c. Dat.

FOR-

FORMVLA XXV.

Licentiæ pro Regularibus accessuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum.

NOS &c. Concedimus licentiã R. Patri N. vt die .... Mensis ...... hora ..... vnà cum R. N. Confessario ordinario R. R. Monialium S. N. possit accedere ad collocutorium earundem, ibiq; assistentibus ipso Confessario, & Auscultatricibus, loqui cum R. Sorore N. eius consanguinea in .... Gradu consanguinitatis, ad summum per duas horas; & non cum alia Moniali; licentia hac aliàs minimè ei suffragatura. Hanc autem ipsam licentiam præfato Confessario tradat, qui illam apud se debebit retinere. nec ea ipsi vllo modo suffragetur, si hoc ipso anno quatuor vicibus similem facultatem iam obtinuit ad inuisendam, & alloquendam dictam Monialem. Aduertat demum, si non obseruet has omnes conditiones, se pœnis in decreto Sixti V. Nonis Maij 1590. Editi eo ipso subiacere, & arbitrio Sacræ Congregationis etiam seuerius puniendum, ac si nullam licentiam obtinuisset. Dat.

FORMVLA XXVI.

Licentiæ pro laicis accessuris ad Monialium collocutoria caussa alloquendi illas.

NOS &c. Concedimus licentiam Domino N. vt possit horis congruis adire collocutorium Monialium S. N. ibiq; loqui cum R. Moniali N. de rebus, ac negotijs hic, & nunc occurrentibus; non tamen die festiuo, aut tempore Quadragesimæ, vel Aduentus, vel Vigiliæ; & cum assistentia Auscultatricum ad munus hoc deputatarum iuxtà nostrum generale edictum. Volumus autem hanc licentiam durare ad menses .... Dat.

FORMVLA XXVII.

Licentiæ pro laicis accessuris ad Moniales sed solum ad Rotas.

NOS &c. Licentiam concedimus N. vt horis congruis possit adire Moniales Monasterij S. N. eisq; deferre res necessarias, aut eleemosynas; seruatis in reliquo conditionibus in edicto nostro generali hac de re

edicto

edicto nostro generali hac de re ædito contentis, & non aliter, nec aliàs. Hanc autem licentiam volumus durare ad Menses .... Dat.

FORMVLA XXVIII.

Iuramenti præstandi ab admittendis intra monasteria Monialium.

EGO N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confessarius electus & deputatus monasterij S. N. polliceor & iuro, me eos tantum ob casus clausuram monasterij ingressurum, quos vrgens necessitas afferet, hoc est, vt infirmarum Monialium Confessiones audiam, iisdem Oleum Sanctum præbeam, earumdemque animas ex ritu S. Ecclesiæ commendem, (*si Medicus fuerit dicat*, vt infirmarum curationi vacem. *Si ex alijs, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, seu cancellos, aut ianuas, *& sic deinceps, prout vniuscuiusq; erit ars, & occasio monasterium ingrediendi, quæ semper explicetur.*) Quibus casibus ita me habebo, vt nonnisi claro die ingrediar, & ante Solis occasum egrediar, & præter munus meum, quod ritè administrare curabo, nihil aliud omninò in monasterio agam, neque colloquijs vllis vtar, sed egomet (*si Confessarius sit*) personaliter Stola indutus, & superpelliceo accedam (*si Medicus erit*) alios Medicos non ducam, nisi qui alijs etiam monasterijs medeantur, & facultatem in scriptis de nouo pariter habeant, (*si alij erunt*) neque colloquijs vllis vtar, ac ipsemet personaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, nisi obtenta à superioribus licentia in scriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

FINIS.

INDEX

INDEX
RERVM MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hac Tractatione continentur.

Prior numerus designat Caput, posterior verò numerum Capitis.

A

Abbatissa.

Abortus.

Aduersitates.

Aetas.

Alienatio.

Alimenta.

Ancilla.

Apo-

petat

Indi-

Maxi-

Confessio.

Confirmationis Sacramentum.

Confirmatio Abbatissæ.

De-

Ex

Monia-

Exem-

Non

Infortunia.

Interdictum.

Irregularitas.

Iubileum.

Cur

Suffi-

tam

sarios

Item

Sigil-

Et ea-

In-

FINIS.

ERRATA CORRIGE.

Cum Editioni Librorum errata inesse soleant quasi accidentia omninò inseparabilia; maximè si non assistat Author, qui imperitiam corrigat Impressoris: ne mirere, amice Lector, varios in Editione huius Tractationis irrepsisse errores: abfuit enim Author. Errata autem hic solum apponuntur magis principalia, reliquis minoribus, ac leuioribus studio, ac diligentiæ Lectorum commissis.

PAG.	LIN.	ERRATA	CORRECTIO.
3	vlt.	ipsi	ipsis
4	14	insignijs	insignibus
5	23	aut	autem
10	12	sicut	licet
12	24	deceruit	decreuit
18	13	quo semel	quo semel est
20	17	putant	putans
31	2	renouatum	reuocatum
37	11	alijs	alij
58	21	tritas	tricas
59	16	alteram	altera
93	12	Superiores	Superioris
104	33	detescat	ditescat
105	22	captatur	capiatur
108	20	castitatis	castitati
113	vlt.	altoqui	alloqui
128	36	ordinarij	ordinaria
138	28	pede	pedes
139	16	Papa	Papam
139	vlt.	promisse	promissæ
177	23	magisq; delinquit	& non Abbatissa, quæ magis delinquit
193	31	sententiam	sententia
194	23	exemplari	explicari
201	17	Eminentissimo	Eminentissimus
231	19	reg	v.g.
246	39	probabilem	probabile
256	7	tentti	tenentur
257	38	Confessario	Confessarium
276	28	satis	latis
296	40	metus	metus
313	26	comparandis	comparandum
314	14	ieiunandi	ieiunandum
316	15	vltimam	vltimum
329	2	aliud	alium
335	39	munachatum	monachatu
336	10	obtinendi	obtinendum
343	15	additur	aditur
347	40	idq;	(deleatur)
431	21	præcipiet	precipiet
481	10	illis	illi
490	8	effectiua	affectiua
499	4	immorari	Irrorari
509	35	per magna	permagna
511	40	defectibus	de defectibus
530	20	inflexit	inflixit
539	33	sua	suam
548	2	dissipans	dissipantia
549	7	studiorum	studiosum
551	9	decidit	decidet
556	10	non emi	non emo
558	5	vtilitatemo	vilitatemo
562	20	noscere	nocere
566	10	vax	vas
566	24	mallo	malo
567	22	omnimodis	omnimodè
570	14	quem	per quem
576	5	domos	domorum
579	21	Dat. Bracharæ &c.	Dat.